

Dönem: 23

TBMM

Yasama Yılı: 4

(S. Sayısı: 442)

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU 2010 YILI
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU
TASARISI RAPORU**

**2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı
(Rapor ve Metin)**

CİLT 1

3 Aralık 2009

boş

İÇİNDEKİLER

Sayfa

A) PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU 2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM

BÜTÇE KANUNU TASARISI RAPORU	5
1- Plan ve Bütçe Komisyonu Üyeleri	7
2- 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısının Plan ve Bütçe Komisyonunda Görüşme Programı . . .	9
3- 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu	15
4- Plan ve Bütçe Komisyonu Raporuna Ekli Tablolar	127
5- Plan ve Bütçe Komisyonu Raporuna İlişkin Karşı Görüşler	151
6- Başbakanlığın 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile Ekli Cetveller ve Gerekçesinin TBMM Başkanlığına Sunulmasına İlişkin Sevk Yazısı	357

B) 2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI VE

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN	359
1- 2010 Yılı Milli Bütçe Tahmin Raporu	361
2- 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısının Genel Gerekçesi ve Madde Gerekçeleri	365
3- 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin . . .	377

boş

A) PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM
BÜTÇE KANUNU TASARISI RAPORU

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU ÜYELERİ (40 ÜYE)

AK PARTİ (25)

Başkan	: MEHMET MUSTAFA AÇIKALIN	SİVAS
Başkanvekili	: RECAİ BERBER	MANİSA
Sözcü	: HASAN FEHMİ KINAY	KÜTAHYA
Katip	: SÜREYYA SADI BİLGİÇ	ISPARTA
	NECDET ÜNÜVAR	ADANA
	HALİL AYDOĞAN	AFYONKARAHİSAR
	SADIK BADAĞ	ANTALYA
	İSMAİL ÖZGÜN	BALIKESİR
	ALİ OSMAN SALİ	BALIKESİR
	ZEKİ ERGEZEN	BİTLİS
	SEDAT KIZILCIKLI	BURSA
	CAHİT BAĞCI	ÇORUM
	MEHMET YÜKSEL	DENİZLİ
	NECDET BUDAK	EDİRNE
	ALAATTİN BÜYÜKKAYA	İSTANBUL
	TUĞRUL YEMİŞÇİ	İZMİR
	EYÜP AYAR	KOCAELİ
	MUZAFFER BAŞTOPÇU	KOCAELİ
	HASAN ANGI	KONYA
	SÜLEYMAN ÇELEBİ	MARDİN
	ALİ ER	MERSİN
	KADİR TINGIROĞLU	SİNOP
	OSMAN DEMİR	TOKAT
	KEREM ALTUN	VAN
	İLHAN EVCİN	YALOVA

CHP (7)

OSMAN KAPTAN	ANTALYA
ESFENDER KORKMAZ	İSTANBUL
BÜLENT BARATALI	İZMİR
FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU	MALATYA
GÜROL ERGİN	MUĞLA
FAİK ÖZTRAK	TEKİRDAĞ
MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ	TRABZON

MHP (5)

MEHMET GÜNAL	ANTALYA
EMİN HALUK AYHAN	DENİZLİ
MUSTAFA KALAYCI	KONYA
ERKAN AKÇAY	MANİSA
MÜNİR KUTLUATA	SAKARYA

DTP (2)

OSMAN ÖZÇELİK	SİİRT
HASİP KAPLAN	ŞIRNAK

BAĞIMSIZ (1)

HARUN ÖZTÜRK	İZMİR

**2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI İLE 2008 YILI MERKEZİ
YÖNETİM KESİNHEŞAP KANUNU TASARISININ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU
GÖRÜŞME PROGRAMI**

Tarih	Gün	Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlar
26/10/2009	Pazartesi	Maliye Bakanının Bütçe ve Kesinhesap Kanunu Tasarılarını Komisyona Sunuşu. (Saat: 15:00)
02/11/2009	Pazartesi	Bütçe ve Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Tümü Üzerinde Görüşmeler
03/11/2009	Salı	TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ (Bütçe + Kesinhesap) - Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (Düz. ve Denetl. Kurum Bütçesi), (Bütçe + Kesinhesap) SAYIŞTAY (Bütçe + Kesinhesap) CUMHURBAŞKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap) BAŞBAKANLIK (Bütçe + Kesinhesap) - Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı (Bütçe + Kesinhesap) - Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği (Bütçe + Kesinhesap) - Diyanet İşleri Başkanlığı (Bütçe + Kesinhesap) - Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe+Kesinhesap)
04/11/2009	Çarşamba	- Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığı, (Bütçe + Kesinhesap) - Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Başkanlığı, (Özel Bütçe), (Bütçe+Kesinhesap) - Gümrük Müsteşarlığı (Bütçe + Kesinhesap) - Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesinhesap) - Devlet Personel Başkanlığı (Bütçe + Kesinhesap)
05/11/2009	Perşembe	- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe +Kesinhesap) - Atatürk Araştırma Merkezi (Özel Bütçe) - Atatürk Kültür Merkezi (Özel Bütçe) - Türk Dil Kurumu (Özel Bütçe) - Türk Tarih Kurumu (Özel Bütçe) - Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Türkiye Bilimler Akademisi (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Basın – Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesinhesap) - Vakıflar Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (Bütçe+Kesinhesap) - Özürlüler İdaresi Başkanlığı (Bütçe + Kesinhesap) - Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesinhesap) - Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesinhesap)

Tarih	Gün	Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlar
06/11/2009	Cuma	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap) - Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Yükseköğretim Kurulu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Üniversiteler (94) (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap)
09/11/2009	Pazartesi Günlük program saat: 11:00'de başlayacaktır.	ADALET BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap) - Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş. Yurtları Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe+Kesinhesap) - Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe+Kesinhesap) ANAYASA MAHKEMESİ (Bütçe + Kesinhesap) YARGITAY (Bütçe + Kesinhesap) DANIŞTAY (Bütçe + Kesinhesap) TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap) - Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesinhesap)
10/11/2009	Salı	MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap) - Savunma Sanayi Müsteşarlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap)
11/11/2009	Çarşamba	İÇİŞLERİ BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap) - Emniyet Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesinhesap) - Jandarma Genel Komutanlığı (Bütçe + Kesinhesap) - Sahil Güvenlik Komutanlığı (Bütçe + Kesinhesap) BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap) - Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesinhesap)
12/11/2009	Perşembe	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap) - Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) SAĞLIK BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap) - Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap)

Tarih	Gün	Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlar
13/11/2009	Cuma	- Dış Ticaret Müsteşarlığı (Bütçe + Kesinhesap) - İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap)
16/11/2009	Pazartesi Günlük program saat: 11:00'de başlayacaktır	ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) - Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (Düz. ve Dentl. Kur. Bütçesi), (Bütçe+Kesinhesap) - Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesinhesap) ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap) - Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesinhesap) - Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Orman Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesinhesap)
17/11/2009	Salı	ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) - Mesleki Yeterlilik Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe+ Kesinhesap) DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI (Bütçe+ Kesinhesap)
18/11/2009	Çarşamba	ULAŞTIRMA BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap) - Karayolları Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesinhesap) - Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (Düz. ve Denetl. Kurum Bütçesi), (Bütçe + Kesinhesap) - Denizcilik Müsteşarlığı (Bütçe + Kesinhesap) - Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap)
19/11/2009	Perşembe	- Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (Bütçe + Kesinhesap) - Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı (Bütçe + Kesinhesap) - GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe+Kesinhesap) - Hazine Müsteşarlığı (Bütçe + Kesinhesap) - Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Düz. ve Denetl. Kurum Bütçesi), (Bütçe + Kesinhesap) - Sermaye Piyasası Kurulu (Düz. ve Denetl. Kur. Bütçesi), (Bütçe+Kesinhesap) - Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu (Düz. ve Denetl. Kurum Bütçesi), (Bütçe + Kesinhesap)

Tarih	Gün	Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlar
20/11/2009	Cuma	SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) - Rekabet Kurumu (Düz. ve Denetl. Kurum Bütçesi), (Bütçe + Kesinhesap) - Milli Prodüktivite Merkezi (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliş. ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Türk Akreditasyon Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Türk Standartları Enstitüsü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) - Türk Patent Enstitüsü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) * - Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (Bütçe+Kesinhesap)
23/11/2009	Pazartesi	MALİYE BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap)
	Günlük	- Gelir İdaresi Başkanlığı (Bütçe + Kesinhesap)
	Program saat:	- Kamu İhale Kurumu (Düz. ve Denetl. Kurum Bütçesi), (Bütçe+Kesinhesap)
	11:00'de	- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap)
	başlayacaktır.	- Gelir Bütçesi - Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile Merkezi Yönetim Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Maddeleri - Komisyon Raporunun Hazırlanması ve Raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına Sunulması.

CALIŞMA SAATLERİ.

SABAHA : 10 : 00 – 13 : 30 (Pazartesi günleri günlük program 11:00'de başlayacak)
ÖĞLEDEN SONRA : 14 : 30 – 19 : 00
AKŞAM : 20 : 00 – Günlük programın bitimine kadar.

2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TASARISINA İLİŞKİN
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU RAPORU

BOŞ

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

3/12/2009

Esas No.: 1/759

Karar No.: 4

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Anayasanın 162 nci maddesi uyarınca, 19.10.2009 tarihinde 60. Hükümet tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı” ile “2010 Yılı Milli Bütçe Tahmin Raporu” Başkanlıkça aynı tarihte Komisyonumuza havale edilmiştir.

Bilindiği gibi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 16 ncı maddesine göre, Merkezi Yönetim Bütçesinin hazırlanması süreci, Orta Vadeli Programın Bakanlar Kurulunun 2009/15430 sayılı Kararı ile kabul edilip 16.9.2009 tarihli mükerrer Resmi Gazetede yayımlanması ile başlamıştır. Orta vadeli program ile uyumlu olmak üzere Yüksek Planlama Kurulu tarafından karara bağlanan Orta Vadeli Mali Plan 17.9.2009 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanmasını müteakiben kamu idarelerinin bütçe tekliflerini ve yatırım programını hazırlama sürecini yönlendirmek üzere; bütçe çağrısı ve eki bütçe hazırlama rehberi Maliye Bakanlığınca; yatırım genelgesi ve eki yatırım programı hazırlama rehberi ise Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca hazırlanarak Resmî Gazetede yayımlanmıştır. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi, bu çerçevede hazırlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur.

29.5.2009 tarihli ve 5902 sayılı Kanunla kurulan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı Cetvele ilave edilmiştir. Ayrıca, 25.6.2009 tarihli ve 5917 sayılı Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunla, 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanununun ilgili hükümleri gereğince ayrı tüzel kişiliğe haiz ve bilimsel hizmet ve faaliyetlerde bulunan kurumlar olan Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu’nun, bütçelerinin ayrı bölümlerde yer almasına imkân sağlanmış ve bu kurumlar 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununa ekli (II) sayılı Cetvele ilave edilmiştir.

Böylece 5018 sayılı Kanuna göre merkezi yönetimi oluşturan (I), (II) ve (III) sayılı Cetvellerdeki kamu kurumlarının sayısı 190’a çıkmıştır. Ancak, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının kuruluş işlemleri tamamlanamadığı için anılan kurum teşekkül etmediğinden; 28.9.2006 tarihli ve 5548 sayılı Kanunla kurulan ve (II) sayılı Cetvele eklenen Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun geçici 1 inci maddesinin yürürlüğü de Anayasa Mahkemesinin 27.10.2006 tarihli, 2006/140 Esas numaralı ve 2006/33 sayılı Kararıyla durdurulmuş olduğundan, söz konusu kurumların bütçelerinin Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması söz konusu olmamıştır.

2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi 188 kurum ve kuruluşun bütçesini içermektedir. Bu çerçevede, 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı Cetvelde yer alan, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı bütçesi hariç 50 genel bütçeli idare bütçesi, (II) sayılı Cetvelde yer alan, Kamu Denetçiliği Kurumu bütçesi hariç 130 özel bütçeli idare bütçesi ve (III) sayılı Cetvelde yer alan 8 düzenleyici ve denetleyici kurum bütçesi Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülecektir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

İÇİNDEKİLER	3
TABLolar CETVELİ	21
BİRİNCİ BÖLÜM	23
BÜTÇE ANALİZİ	23
1. 2010-2012 DÖNEMİ MAKRO EKONOMİK AMAÇ VE POLİTİKALARI	23
1.1. Genel Ekonomik Durum ve 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Performansı	23
1.1.1. Genel Ekonomik Durum	23
1.1.1.1. Dünya Ekonomisindeki Gelişmeler	23
1.1.1.2. Türkiye Ekonomisindeki Gelişmeler	23
1.1.1.3. 2010-2012 Dönemi Makroekonomik Göstergeler	26
1.1.2. 2009 Yılı Bütçe Performansı	26
1.1.2.1. Merkezi Yönetim Bütçe Performansının Gelişimi	26
1.1.2.2. 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri	27
1.2. Orta Vadeli Program (2010-2012)	28
1.2.1. Ekonomik ve Sosyal Görünüm	28
1.2.2. Programın Temel Amacı ve Reform Alanları	30
1.2.3. Makroekonomik Politika, Hedef ve Göstergeler	30
1.2.3.1. Büyüme ve İstihdam	32
1.2.3.2. Maliye Politikası	32
1.2.3.3. Para Politikası	32
1.2.3.4. Ödemeler Dengesi	33
1.2.4. Program Dönemi Gelişme Eksenleri	33
1.3. Orta Vadeli Mali Plan (2010-2012)	33
1.3.1. Merkezi Yönetim Bütçesinin Dayandığı Temel Makroekonomik Göstergeler ve Politikalar	33
1.3.1.1. Temel Makroekonomik Göstergeler	33
1.3.1.2. Bütçe Giderlerine İlişkin Temel Politikalar	34
1.3.1.3. Bütçe Gelirlerine İlişkin Temel Politikalar	34
1.3.2. Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri	34
1.3.2.1. Bütçe Dengesi	34
1.3.2.2. Bütçe Giderleri	34
1.3.2.3. Bütçe Gelirleri	35
1.3.3. Merkezi Yönetim Bütçe Açığının Finansmanı	35
1.4. 2010 Yılı Programı: Temel Ekonomik Büyüklükler	36
1.4.1. Ekonominin Genel Dengesi	36
1.4.1.1. Ekonominin Talep Yönü: Yurtiçi Talep ve Mal/Hizmet İhracatı	36
1.4.1.2. Ekonominin Arz Yönü: Gayrisafi Yurtiçi Hâsıla (üretim) ve Mal/Hizmet İthalatı	38
1.4.2. İç ve Dış Kaynak Kullanımı	38
1.4.2.1. Kamu Kesimi Tasarruf Yatırım Dengesi	38
1.4.2.2. Özel Kesim Tasarruf Yatırım Dengesi	38
1.4.2.3. Dış Kaynak Kullanımı	39

2. KAMU KESİMİ GENEL DENGESİ	39
2.1. Kamu Kesimi	39
2.2. Genel Devlet	40
2.2.1. Merkezi Yönetim Bütçesi	40
2.2.2. Mahalli İdareler	41
2.2.3. Döner Sermayeli İşletmeler	42
2.2.4. Sosyal Güvenlik Kuruluşları	42
2.2.5. İşsizlik Sigortası Fonu	43
2.2.6. Fonlar	43
2.3. Kamu İktisadi Teşebbüsleri	43
3. 2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISININ ANALİZİ	44
3.1. Tasarı ve Gerekçesi Üzerinde Yapılan Analizler	44
3.1.1. Merkezi Yönetim Bütçesi	44
3.1.1.1. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin Özellikleri	44
3.1.1.2. Bütçe Gelir ve Gider Tahminleri	45
3.1.1.3. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri	45
3.1.2. Genel Bütçeli İdareler	47
3.1.2.1. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları	47
3.1.2.2. Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları	47
3.1.2.3. Ödenekler İtibariyle Değerlendirme	48
3.1.2.4. 2011 ve 2012 Yılları Ödenek Tahminleri	48
3.1.3. Özel Bütçeli İdareler	48
3.1.3.1. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları	48
3.1.3.2. Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları	49
3.1.3.3. Ödenekler İtibariyle Değerlendirme	49
3.1.3.5. 2011 ve 2012 Yılları Ödenek Tahminleri	50
3.1.4. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar	50
3.1.4.1. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları	50
3.1.4.2. Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları	50
3.1.4.3. Gelirden Ayrılan Paylar	51
3.1.4.4. 2011 ve 2012 Yılları Ödenek Tahminleri	51
3.1.5. Gelir Bütçesi	51
3.1.5.1. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri:	51
3.1.5.2. Genel Bütçe Gelirleri	51
3.1.5.3. Özel Bütçeli Kamu İdarelerinin Gelirleri	52
3.1.5.4. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar	52
3.2. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Temel Politikaları	52
3.2.1. Gelir Politikası	52
3.2.1.1. Genel Çerçeve	52
3.2.1.2. Gelir Politikasının İlke ve Hedefleri	54
3.2.1.3. Gelir Politikası Uygulamaları	54
3.2.1.4. Gelir Sisteminin Etkinliğinin Artırılması ve İdari Kapasitenin Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar	58
3.2.2. Gider Politikası	59

3.2.2.1. Genel Çerçeve	59
3.2.2.2. Ekonominin ve İş Ortamının İyileştirilmesi ve Geliştirilmesi	60
3.2.2.2.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi	60
3.2.2.2.2. Uygulanması Öngörülen Politikalar	61
3.2.2.3. Sektörel Politikalar	62
3.2.2.3.1. Sanayi	62
3.2.2.3.2. Enerji	66
3.2.2.3.3. Ulaştırma	68
3.2.2.3.4. Tarım	70
3.2.2.3.5. Çevrenin Korunması ve Kentsel Altyapının Geliştirilmesi	72
3.2.2.3.6. Bilgi ve İletişim Teknolojileri	74
3.2.2.3.7. Hizmetler	75
3.2.2.3.8. Eğitim	77
3.2.2.4. Bölgesel Gelişme Politikaları	79
3.2.2.4.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi	79
3.2.2.4.2. Uygulanması Öngörülen Politikalar	81
3.2.3. Sağlık ve Sosyal Güvenlik Sistemi	82
3.2.3.1. Genel Çerçeve	82
3.2.3.2. Sağlık Sistemi	83
3.2.3.2.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi	83
3.2.3.2.2. 2009 Yılı Bütçe Döneminde Uygulanan Politika Öncelikleri ve Tedbirler	84
3.2.3.2.3. 2010 Yılı Bütçesinde Öngörülen Temel Amaç ve Hedefler	85
3.2.3.3. Sosyal Güvenlik Sistemi	86
3.2.3.3.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi	86
3.2.3.3.2. Sosyal Güvenlik Sisteminin Aktüeryal Dengesinin Değerlendirilmesi	87
3.2.3.3.3. 2009 Yılı Bütçe Döneminde Uygulanan Politika Öncelikleri ve Tedbirler	89
3.2.3.3.4. 2010 Yılı Bütçesinde Öngörülen Temel Amaç ve Hedefler	90
3.2.4. Kamu Personel Sistemi	90
3.2.4.1. Kadroların Kullanılmasına İlişkin İşlemler	90
3.2.4.1.1. Kadrolu Personel	90
3.2.4.1.2. Sözleşmeli Personel	91
3.2.4.1.3. Sürekli ve Geçici İşçiler	91
3.2.4.1.4. Geçici Personel	92
3.2.4.1.5. İstihdam Sayıları	92
3.2.4.2. Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Hakları	92
3.2.4.3. Gelir Vergisi Tarifesi ile İndirim Tutarlarında Yapılan Düzenlemeler	94
3.2.4.3.1. Asgari Geçim İndirimi	94
3.2.4.3.2. Gelir Vergisi Tarifesi	94
3.2.4.3.3. Sakatlık İndirimi	95
3.2.5. Borçlanma Politikası Uygulamaları	95
3.2.5.1. Borçlanma Politikası ve Borç Yönetimi	95
3.2.5.2. İç Borç Stoku	96
3.2.5.3. Dış Borç Stoku	96
3.2.6. Özelleştirme	96
3.2.6.1. Özelleştirme Faaliyetlerinin Genel Görünümü	97

	<i>Sayfa</i>
3.2.6.2. Mevcut Durum Değerlendirmesi	97
3.2.6.3. Özelleştirme İşlemlerinin Yöntemler Bazında Değerlendirmesi	98
3.2.6.4. 2010-2012 Dönemi Özelleştirme Faaliyetleri	98
3.2.7. Kamu İktisadi Teşebbüsleri	99
3.2.7.1. Sektörel Olarak KİT Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi	100
3.2.7.2. 2010–2012 Dönemi Politika Perspektifi	103
İKİNCİ BÖLÜM	104
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE TASARISI İLE MADDELERİ ÜZERİNDE	
YAPILAN GÖRÜŞMELER VE DEĞİŞİKLİKLER	104
1. MALİYE BAKANININ BÜTÇE SUNUŞ KONUŞMASI	104
2. BÜTÇENİN GENELİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞMELER	108
3. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN BÜTÇELERİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER	113
4. KURUM BÜTÇELERİ ÜZERİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER	122
4.1. Genel Bütçeli İdarelerin Gider Cetvellerinde Yapılan Değişiklikler	122
4.2. Özel Bütçeli İdarelerin Gider ve Gelir Cetvellerinde Yapılan Değişiklikler	122
4.3. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gider ve Gelir Cetvellerinde Yapılan Değişiklikler	123
5. BÜTÇE KANUNU TASARISININ MADDELERİ ÜZERİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER	123
KAYNAKÇA	125
EKLİ TABLOLAR	127

TABLolar CETVELİ

Tablo1. 1. Temel Ekonomik Büyüklükler	31
Tablo1. 2. Temel Makroekonomik Göstergeler	34
Tablo1. 3. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Merkezi Yönetim Bütçesi Ödenekleri	45
Tablo1. 4. Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Merkezi Yönetim Bütçesi Ödenekleri	46
Tablo1. 5. Vergi Esneklikleri.....	53
Tablo1. 6. İş Ortamına İlişkin Seçilmiş Göstergeler	60
Tablo1. 7. KOSGEB Kredi Desteği	61
Tablo1. 8. İmalat Sanayii ile İlgili Temel Göstergeler (Yüzde).....	63
Tablo1. 9. İmalat Sanayii Üretim ve İhracatının Yapısı.....	63
Tablo1. 10. Türkiye’nin Bilim ve Teknoloji Alanındaki Temel Göstergeleri	65
Tablo1. 11. Birincil Enerji Tüketimi ve Kaynakların Oranları	67
Tablo1. 12. 2008 yılı Sonu İtibarıyla Karayolu Ağının Durumu	68
Tablo1. 13. Tarım Destekleme Bütçesinin Dağılımı (1)	71
Tablo1. 14. Eğitim Kademeleri İtibarıyla Okullaşma Oranları.....	77
Tablo1. 15. Yaşlara Göre Net Okullaşma Oranı (2007) (1)	78
Tablo1. 16. Kırsal Kesimde İstihdamın Sektörel Dağılımı	80
Tablo1. 17. Toplam Kamu Sağlık Harcamaları (SGK, Yeşil Kart ve Devlet Memurları)	83
Tablo1. 18. Sağlık Bakanlığı 2009–2010 Bütçesi Karşılaştırmalı Tablosu.....	85
Tablo1. 19. Sigortalı Sayıları (Bin Kişi)	87
Tablo1. 20. Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Harcamaları (Milyon TL)	88
Tablo1. 21. Sosyal Güvenlik Kuruluşları Gelir-Gider Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL ve Cari Fiyatlarla GSYH’ye Oranlar, Yüzde).....	88
Tablo1. 22. 30 Haziran 2008 Tarihi İtibari ile Merkezi Yönetim Bütçesi Kapsamındaki Kuruluşlarla İlgili İstihdam Sayıları.....	92
Tablo1. 23. Kamu Görevlilerinin Aylıklarının Hesaplanmasında Kullanılan Katsayılar.....	94

boş

BİRİNCİ BÖLÜM

BÜTÇE ANALİZİ

1. 2010-2012 DÖNEMİ MAKRO EKONOMİK AMAÇ VE POLİTİKALARI

1.1. Genel Ekonomik Durum ve 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Performansı

1.1.1. Genel Ekonomik Durum

1.1.1.1. Dünya Ekonomisindeki Gelişmeler

2000’li yılların başından itibaren uluslararası finans piyasalarında oluşan güven ortamı ve likidite bolluğu, 2007 yılında ABD’de konut piyasasında yaşanan olumsuz gelişmelerin ardından yerini ekonomik daralmaya bırakmıştır. 2008 yılında kendini göstermeye başlayan küresel krizin finansal piyasalardan reel ekonomilere sıçraması 2009 yılında gerçekleşmiştir. İktisadi faaliyetlerde yaşanan daralma sebebiyle; 2007 yılında yüzde 5,2 olarak gerçekleşen küresel büyümenin, 2009 yılı sonunda yüzde 1,1 daralma şeklinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Küresel kriz, her ne kadar ABD kaynaklı olarak ortaya çıkmış ise de, uluslar arası ticaret ve kredi piyasaları yoluyla diğer ülkeleri de belirgin şekilde etkisi altına almıştır.

ABD ekonomisinde görülen sert daralma neticesinde başta AB ülkeleri olmak üzere diğer ülkeler de 2008 yılının ikinci yarısında resesyona girmiştir. 2009 yılında gelişmiş ülke ekonomilerin yüzde 3,4 daralacağı tahmin edilmektedir. 2000’li yılların başında yakaladıkları büyüme performansı ile küresel daralmayı sınırlayan gelişmekte olan ülkeler ise, 2008 yılının ikinci yarısında krizden etkilenmiş ve bu dönemde ancak yüzde 6 oranında büyüebilmişlerdir. Gelişmekte olan ülkelerin 2009 yılında yüzde 1,7 oranında büyüme gerçekleştirmeleri tahmin edilmektedir.

Krizin reel ekonomiler üzerindeki etkisini azaltmak amacıyla uygulanan mali tedbirler genellikle teşvikler ve vergi indirimleri şeklinde olmuştur. Bu durum bütçe açıklarının artışı, bağlantılı olarak da borçlanma imkanlarının sürdürülebilirliği sorunu gündeme getirmiştir. Bu dönemde maliye politikalarının uygulanabilirliğinde kamu kesimi borçlanma oranları belirleyici olmuştur.

Kamu otoritelerinin ve merkez bankalarının müdahaleleri neticesinde krizin etkileri 2009 yılında bir miktar azalmıştır. Krizden çıkış için ülke bazında yapılan müdahalelerin yanı sıra küresel işbirliğinin gerekliliği de anlaşılmıştır. Bu çerçevede, küresel krize karşı ortak önlemler belirlemek amacıyla 2009 yılında nisan ve eylül aylarında G 20 zirvesi toplanmıştır. Zirvede genel olarak ülkelerin mali teşvikler uygulayarak ekonomiyi canlandırmaları benimsenmiş ve uluslararası kuruluşlara ek finansman sağlanarak küresel krize karşı 1,1 trilyon dolarlık paket oluşturulmuştur. Zirvede ayrıca, üye ülkelerin kısa vadede esnekliği, uzun vadede ise sürdürülebilirliği dikkate alan maliye politikaları oluşturmaları ve büyüme imkânlarının artırılması amacıyla yapısal reformlar gerçekleştirmelerini içeren tavsiye kararı alınmıştır.

Gelinen noktada dünya ekonomisindeki genel görünüm, krizin yoğun olarak yaşandığı 2008 yılına göre daha olumlu bir yapı sergilemektedir. Küresel finans piyasaları toparlanma sürecine girmiş, belirsizlikler azalmış ve finans piyasalarında yaşanan olumlu gelişmeler reel sektöre ilişkin göstergelere de yansımıştır. Para ve maliye politikalarında alınan tedbirler olumlu sonuçlar vermektedir. Ancak, kriz öncesi döneme dönüşün zaman alması beklenmektedir.

1.1.1.2. Türkiye Ekonomisindeki Gelişmeler

Son yıllarda dünya ekonomisi ile artarak entegre olan Türkiye ekonomisi de küresel krizden etkilenmiştir. 2002-2008 döneminde 27 çeyrek boyunca aralıksız büyüyen Türkiye ekonomisi, küresel krizin yıkıcı etkilerini 2008 yılında yoğun bir şekilde hissetmiştir. Finans sektörü krize direnç gösterirken, asıl olumsuz yansıma reel sektörde yaşanmıştır. Dış talepteki düşüş neticesinde, ihracatta yüzde 30’dan fazla azalma yaşanmıştır. İhracatta yaşanan düşüş ve ekonomik faaliyetlerdeki daralma sonucunda, ihracata yönelik üretim yapan sektörler başta olmak üzere, ülke genelinde işsizlik oranında artış görülmüştür.

Krizin olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla özel sektör odaklı bir çok önlem alınmıştır. Bankacılık sektöründe kredi çeşitleri artırılarak oranlar yeniden gözden geçirilmiş, KOBİ'lere verilen destekler çeşitlendirilmiş ve ihracat destekleri uygulanmıştır. İşsizliğin azaltılmasına yönelik, işvereni rahatlatacak şekilde işveren sigorta priminde indirim yapılmış, işsizlik fonunda yararlanma imkanları kolaylaştırılmıştır. Reel ekonomiyi canlandırmak amacıyla otomotiv, konut gibi sektörlerde KDV, ÖTV, harç ve fon indirimleri yapılmış, vergi borçları yeniden yapılandırılmıştır. Ayrıca yurtdışında bulunan varlıkların ülke ekonomisine kazandırılması amacıyla "Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun" kabul edilmiştir.

Küresel krizin bütçe gelirlerine yaptığı olumsuz etkiler, sosyal güvenlik transferleri ve alınan mali tedbirler neticesinde bütçe açığı artmıştır. Çeşitli gelir ve harcama tedbirlerini içeren destek paketlerinin bütçeye maliyetinin Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya oranı 2008 yılında yüzde 0,8 olmuş; bu oran 2009 ve 2010 yılları için ise sırasıyla yüzde 2,1 ve yüzde 1,6 civarında öngörülmektedir.

Büyüme

2002-2008 yılları arasında sağlanan siyasi istikrar ile gerçekleştirilen yapısal reformlar neticesinde gayrisafi yurtiçi hasıla bu dönemde ortalama yüzde 5,8 oranında büyümüştür. Bu dönemde Türkiye sürekli büyüme eğilimi içinde olmuştur. Ancak 2007 yılında ortaya çıkan küresel krizin etkisi ile 2008 yılının sonunda, ekonomide daralma yaşanmıştır. 2003-2007 döneminde, ortalama yüzde 6,9 olan GSYH artış oranı 2008 yılında yüzde 0,9 olarak gerçekleşmiştir. 2008'in ilk yarısında yüzde 4,9 büyüme olarak hesaplanan GSYH'deki değişim, küresel krizin etkilerini gösterdiği 2008'in ikinci yarısında yüzde 2,7 düşüş olarak gerçekleşmiştir.

2009 yılına gelindiğinde, yılın ilk çeyreğinde GSYH'deki daralma yüzde 14,3 olarak gerçekleşerek son yılların en yüksek seviyesine çıkmıştır. Hükümetin uyguladığı ekonomik tedbirlerin yarattığı olumlu sonuçlar neticesinde ise, bu olumsuz eğilim pozitif dönmüş; GSYH'deki daralma 2009 yılının ilk altı aylık döneminde, 2008'in aynı dönemine göre yüzde 10,6 oranında gerçekleşmiştir. Tarım sektörü 2008 ve 2009 yıllarında yüzde 3,5 ve yüzde 4,3 oranında büyürken, sanayi sektöründe daralma belirgin olmuştur. Sanayi sektörü 2008'de yüzde 1,1 büyürken, 2009 yılında yüzde 13,8 oranında daralmıştır.

Borçlanma

Küresel krizin Türkiye ekonomisi üzerindeki olumsuz etkileri dış ticaret ve iç talep üzerinde yoğun bir şekilde görülürken, bu etkiler borç dinamikleri üzerinde aynı şekilde gerçekleşmemiştir. 2000'li yıllardan bu yana uygulanan yapısal reformlar ve sağlanan mali disiplin neticesinde, Türkiye 2004 yılından itibaren kamu borçlarının GSYH'ye oranının yüzde 60'ın altında olmasını ifade eden Maastricht kriterini sağlamaya başlamıştır. Söz konusu oran, 2002 yılında yüzde 73,7 iken uygulanan etkin borç yönetimi sayesinde 2008'de yüzde 39,5 seviyesine inmiştir. Diğer yandan aynı dönemde dövizle bağlı net borçların oranı yüzde 35,4'ten yüzde 2,9'a düşmüştür. Borçlanma politikası açısından, borçlanma araçlarının vadelerinin uzun olması, yaşanan ekonomik dalgalanmalarda borçların çevrilebilirliğine etki etmektedir. Kısa vadeli borçların Merkez Bankası rezervlerine oranı 2009 yılı haziran ayında yaklaşık yüzde 70 olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılında yaşanan kriz sonrasında kısa vadeli borçların merkez bankası rezervlerine oranının yüzde 138,5 olduğu düşünüldüğünde, dış şokların borç stoku üzerindeki etkisinin kısıtlı kaldığı görülmektedir.

Türkiye'nin borç yapısının dövizle olan bağlılığının azalması neticesinde küresel krizin borç stoku üzerindeki etkisi sınırlı gerçekleşmiştir. Kamu borç dinamiklerinde sağlanan iyileşme, para politikasının uygulanmasında Merkez Bankasına esneklik sağlamıştır. Krizin etkili olduğu dönemde Merkez Bankası yüksek oranlarda faiz indirimine giderek, likiditeyi artırmıştır.

Enflasyon

Para politikasında enflasyon hedeflemesine geçilmesinden sonra, Türkiye'nin enflasyona ilişkin tahminleri, yaşanan dış şoklar sebebiyle belirgin olarak aşılmıştır. Enflasyon hedeflemesinin uygulanmaya başlandığı 2006 yılında hedeflenen yüzde 5'lik enflasyonun gerçekleşme yüzdesi 9,65 olmuştur. 2007 yılında ise yüzde 4 olarak hedeflenen bu oran, iki katı kadar aşarak yüzde 8,39 olarak gerçekleşmiştir.

2008 yılında yurt içi enflasyonda küresel ekonomide yaşanan gelişmeler belirleyici olmuştur. 2008 yılında gerçekleşme hedefi yüzde 4 olarak belirlenen enflasyon oranı, ekonomide yaşanan arz yönlü dalgalanmaların etkisiyle 2008'in mart ayında yüzde 9,15 olarak gerçekleşirken, eylül ayında yüzde 11,13'e çıkmıştır. Ancak küresel krizin etkilerinin belirginleştiği 2008 yılının son çeyreğinde, ekonomik faaliyetlerde yaşanan yavaşlamanın da etkisiyle enflasyon oranı düşme eğilimine girmiş ve 2008 yılı sonu itibariyle yıllık enflasyon yüzde 10,1 olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında yüzde 10,1 olarak gerçekleşen yıllık enflasyonun yaklaşık 6,2 puanlık kısmı gıda ve enerji fiyatlarındaki artıştan kaynaklanmaktadır. Merkez Bankası tarafından atıfta bulunulan gıda ve enerji fiyatlarında yaşanan artışın dahil edilmediği çekirdek enflasyon oranında belirgin bir artış yaşanmamıştır.

2008 yılının son çeyreğinde enflasyon oranında beliren düşüş eğilimi 2009 yılında da devam etmiş, tüketici fiyatları enflasyonu, yıl boyu kademeli olarak azalmış ve eylül ayı itibariyle 5,27'ye gerilemiştir. Enflasyon oranında hedeflenen orandan daha fazla düşüş yaşanmasında talepte yaşanan daralmanın yanı sıra, enerji gıda fiyatlarında yaşanan düşüş ile Hükümetin uyguladığı mali tedbirler kapsamında yapılan geçici vergi indirimleri de etkili olmuştur.

Dış Ticaret Dengesi

Küresel krizle birlikte bütün ülkelerde düşen tüketim ve üretim faaliyetleri, dış ticaret hacminde düşüşe neden olmuştur. Türkiye'nin dış ticaret hacminde yaşanan düşüş, kurlardaki değişmeye bağlı olsa da daha çok dış talepte yaşanan düşüşten kaynaklanmaktadır. 2008 yılı eylül ayında 136,1 milyar dolar tutarında gerçekleşen ihracat, ekim ayından itibaren düşmeye başlamış ve 2009 yılı ağustos ayı itibariyle 104,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatın 2009 yılı sonunda 98,5 milyar dolar olması beklenmektedir. Bu düşüşün temel nedeni; krizin, Türkiye'nin ihracatında önemli payı olan ABD ve AB ülkeleri ekonomileri üzerine yaptığı olumsuz etkidir. Bu ülkelerde azalan ihracat talebi, yıl içerisinde ihracatçıların kendilerine yeni pazarlar aramalarına neden olmuş; Afrika ve Orta Asya ülkelerine yapılan ihracatta artış yaşanmıştır. Küresel kriz özellikle ihracata yönelik üretim yapılan otomotiv, ana metal, demir-çelik makine, teçhizat gibi Türkiye'nin ihracat kalemleri arasında önemli yer tutan sektörleri olumsuz etkilemiştir.

Gelişmekte olan ülkeler arasında yer alan Türkiye, diğer ülkelerden büyük oranda sanayi üretiminde ihtiyaç duyulan enerji, hammadde ve sermaye mallarını ithal etmektedir. 2002 yılında 51,6 milyar dolardan, 2008 yılında 202 milyar dolara çıkan ithalat, 2009 yılı ocak-ağustos döneminde 87,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılı sonunda ise ithalatın, 134 milyar dolar olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. İthalattaki düşüşte 2008 temmuz ayından itibaren enerji fiyatlarında görülen azalmanın yanı sıra, ülke içinde yaşanan ekonomik durgunluk da etkili olmuştur.

2004-2008 döneminde yavaşlayan dış ticaret açığının artış hızı, 2007 yılından itibaren ihracatın ithalattan hızlı artmasıyla yatay seyir izlemiştir. 2008 yılının yaz aylarında artan petrol fiyatları nedeniyle bozulan dış ticaret dengesi, 2008 sonunda ithalatın ihracattan daha hızlı düşmesi ve enerji fiyatlarında yaşanan düşüşle olumluya dönmüştür. 2008 yılı ağustos ayında 76,1 milyar dolara ulaşan dış ticaret açığı, 2009'un aynı döneminde 39,6 milyar dolara gerilemiştir.

İstihdam

Dış talepte yaşanan düşüş neticesinde imalat sanayinin daralması ve ülke içi ekonomik faaliyetlerin azalmasıyla işsizlik oranlarında 2008 ve 2009 yıllarında artış yaşanmıştır. 2007 yılında yüzde 10,3 olan işsizlik oranı, 2008'de yüzde 11'e çıkmıştır. 2009 yılı şubat ayında yüzde 16,1 olarak yıl içindeki en yüksek seviyeye ulaşan işsizlik oranı, mart ayından itibaren düşüş eğilimine girmiştir. 2009 yılı sonu itibariyle, işsizliğin yüzde 14,8 olacağı tahmin edilmektedir. İşsizlik oranlarındaki artışın önemli bölümü, küresel kriz

neticesinde ihracata dayalı üretim yapan sektörlerde yaşanan daralma nedeniyle gerçekleşmiştir. Diğer yandan, 2008 ve 2009'da azalan yurtiçi iktisadi faaliyetler de, işsizlik oranının artmasını etkileyen diğer önemli faktör olmuştur.

İşsizlik oranlarına sektörler bazında bakıldığında, işsizliğin yoğun olarak sanayi sektöründe yaşandığı anlaşılmaktadır. 2009 yılı temmuz ayında, 2008 yılının temmuz ayına göre istihdam tarım sektöründe 1,6; hizmetler sektöründe 0,2 puan artmış; sanayi sektöründe istihdam payı ise 1,8 puan azalmıştır.

Özelleştirme

Ülkemizde uygulanan özelleştirme politikasının temel amacı, devlete düzenleyici ve denetleyici bir rol tesis ederek piyasanın sağlıklı bir şekilde işleyişinin sağlanmasıdır. 1986-2002 döneminde toplam özelleştirme tutarı 8 milyar dolar iken, 2003 yılından günümüze kadar yapılan özelleştirme tutarı 30,2 milyar olarak gerçekleşmiştir. Bunların yanı sıra imza aşaması tamamlanmış özelleştirme işlemlerinden de 2,4 milyar dolar beklenmektedir.

1.1.1.3. 2010-2012 Dönemi Makroekonomik Göstergeler

2001 yılında yaşanan ekonomik krizin ardından uygulamaya konulan sıkı maliye ve para politikası ve yapısal reformlar ile Türkiye ekonomisi, küresel krizin etkilerinin hissedildiği 2008 yılına kadar kesintisiz büyüme trendi yakalamıştır. 2008 yılında cari fiyatlarla 950 milyar TL olarak hesaplanan GSYH, 2007 yılına göre yüzde 12,7 artmıştır. 2009 yılının birinci çeyreğine gelindiğinde yüzde 14,3 daralan GSYH, ikinci çeyrekte toparlanma göstermiş ve daralma yüzde 7 olarak gerçekleşmiştir. Böylece 2009 yılının ilk yarısında değişim yüzde 10,6 daralma şeklinde olmuştur. 2009 yılı GSYH gerçekleşme tahmini ise, GSYH'nin yüzde 6 küçüleceği şeklindedir. Ancak bu düşüşün 2010 yılında pozitifte dönmesi beklenmektedir. 2010 yılında GSYH'nin yüzde 3,5 büyüyeceği tahmin edilmektedir.

1.1.2. 2009 Yılı Bütçe Performansı

1.1.2.1 Merkezi Yönetim Bütçe Performansının Gelişimi

Bütçe Açığı ve Faiz Dışı Fazlanın Gelişimi

Kamu maliyesi performansının değerlendirilmesinde yaygın olarak kullanılan göstergelerden biri bütçe dengesinin GSYH'ye oranı; diğeri ise faiz dışı dengenin GSYH'ye oranıdır. 2001 yılında yaşanan ekonomik krizin ardından uygulanan sıkı maliye politikası ile bütçe açığı 2001-2007 döneminde sürekli azalmıştır. 2001 yılında yüzde 11,9 olan bütçe açığının GSYH'ya oranı, 2006 yılında yüzde 0,6 ile dönemin en alt seviyesini görmüş; 2008'de ise yüzde 1,8 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye, bütçe açığının GSYH'ye oranının azaltılması amacıyla maliye politikası hedeflerini oluştururken faiz dışı fazla vermeyi temel hedef olarak belirlemiştir. Merkezi yönetim faiz dışı fazlası; 2002 yılında 11,5 milyar dolar iken, 2008 yılına gelindiğinde bu rakam 33,2 milyar dolara ulaşmıştır. 2003-2008 döneminde uygulanan mali politikalar neticesinde, toplam faiz dışı fazla 194 milyar TL olmuş; bu sayede bütçe açığı ve dolayısıyla kamu borçları azaltılarak, ekonominin dış şoklara dayanıklılığı artırılmıştır. 2008 yılında merkezi yönetim faiz dışı fazlasının GSYH'ye oranı yüzde 3,5 olarak gerçekleşmiştir.

Bütçe Giderlerinin Gelişimi

Merkezi Yönetim bütçe giderlerinin GSYH'ye oranı 2002 yılından itibaren düşme eğilimine girmiştir. 2002 yılında yüzde 34,1 olan bu oran 2007 yılında 24,2'ye, 2008 yılında da yüzde 23,9'a inmiştir. 2008 yılında Merkezi Yönetim Bütçesinde başlangıç ödeneği 222,6 milyar TL iken, yılsonunda bütçe gideri 227 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Ekonomik sınıflandırmaya göre ödenek artışı en fazla sermaye giderlerinde görülmüştür. Bu artışın temel nedeni 2008 yılında GAP ve KOP kapsamında öngörülen yatırım projelerine öncelik verilmesidir. Diğer yandan KÖYDES ve BELDES kapsamındaki yatırımlarda da artış görülmüştür.

2008 yılı merkezi yönetim bütçe giderlerinde fonksiyonel bazda en fazla ödenek genel kamu hizmetlerinde yer almaktadır. Ancak yılsonu gerçekleşmelerinde genel kamu hizmetleri başlangıç ödeneğinin altında kalırken, sağlık hizmetleri ile eğitim hizmetleri başlangıç ödeneğinin üstünde gerçekleşmiştir. Bu durum, 2008 yılında bütçe harcama yapısının değiştiğinin; ekonomik gelişme ve sosyal kalkınmayı içeren harcamaların önem kazandığını göstermektedir.

Merkezi Yönetim Bütçe Gelirlerinin Gelişimi

Küresel krizin olumsuz etkileri neticesinde 2008 yılının ikinci yarısında ekonomide yaşanan durgunluk, kamu gelirleri içerisinde özellikle vergi gelirlerini olumsuz etkilemiştir. Krize rağmen 2008 yılı bütçe gelirleri yılsonu için belirlenen hedeften yüzde 2,5 oranında daha fazla gerçekleşmiştir. Kamu gelirlerinin kompozisyonu içinde, toplam gelirdeki artışa rağmen vergi gelirleri azalmıştır. 2008 yılında 171,2 milyar TL olarak hedeflenen vergi gelirleri, yılsonunda 168,1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Vergi gelirlerinin beklenenin altında gerçekleşmesinin temel nedeni, kriz nedeniyle yavaşlayan iktisadi faaliyetlerdir. Bu durum özellikle cari değişikliklere duyarlı olan KDV, ÖTV gibi dolaylı vergilerin tahsilatını düşürmüştür. Kriz vergi dışı gelirler, sermaye gelirleri, özel gelirler ile alınan bağış ve yardımları etkilememiş, bu gelir kalemlerinde artış yaşanmıştır.

1.1.2.2. 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

2009 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda merkezi yönetim bütçe toplamı hazine yardımları ve gelirden ayrılan pay hariç 262.217.866.000 TL olarak öngörülmüştür. Ancak, bütçe tasarısının TBMM Genel Kurulunda yapılan görüşmelerinde Tasarının 12 nci maddesinde yapılan değişiklik ile genel bütçeli idarelerin bütçe ödeneklerinde yüzde 10 ila yüzde 16,5 oranında kesinti yapılmıştır. Buna göre; 2009 yılı bütçe gerçekleşmelerine ilişkin veriler aktarılırken, kesintili 2009 yılı Merkezi Yönetim Bütçe gideri olan 259.155.933.362 TL'lik ödenek esas alınmıştır.

Bütçe Açığı ve Faiz Dışı Fazla

2009 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda; merkezi yönetim bütçe giderleri için 259 milyar 156 milyon TL'lik ödenek öngörülürken, 248 milyar 758 milyon TL'lik bütçe geliri hedeflenmiştir. Bu çerçevede, 2009 yılında 10 milyar 398 milyon TL bütçe açığı hesaplanmış ve bütçe açığının GSYH'ye oranının ise 0,9 olarak gerçekleşmesi öngörülmüştür. 2009 yılında faiz dışı fazla tutarının ise 47 milyar 102 milyon TL, bu tutarın GSYH'ye oranının ise yüzde 4,2 olarak tahmin edilmiştir.

Ancak, krizin meydana getirdiği daralmanın telafi edilmesi amacıyla 2009 yılı içerisinde sıkı maliye politikası bir ölçüde gevşetilmiş ve iktisadi hayatı canlandırmak amacıyla uygulanan mali teşvikler neticesinde bütçe açığı hedeflenen oranın üzerinde gerçekleşmiştir. Diğer yandan ekonomide yaşanan daralma ile kamu gelirleri de öngörülenin altında gerçekleşmiştir. 2009 yılı ocak-eylül döneminde 197,2 milyar TL'lik bütçe giderine karşılık 156,4 milyar TL gelir elde edilmiştir. İlk dokuz aylık dönemde bütçe açığı 40,8 milyar TL olmuştur. Yılın ilk dokuz ayında faiz dışı fazla ise 4,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Kamu giderlerindeki artış ve gelirlerdeki azalma sebebiyle bütçe açığının 2009 yılı sonunda 62 milyar 824 milyon TL; bütçe açığının GSYH'ye oranının ise yüzde 6,6 olarak gerçekleşmesi tahmin edilmektedir.

Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri

2009 yılı ocak-eylül döneminde 197,2 milyar TL ödenek kullanılmıştır. Merkezi yönetim bütçe giderlerinin yılsonunda 266 milyar 752 milyon TL olarak gerçekleşmesi tahmin edilmektedir.

2009 yılı ocak-eylül döneminde personel giderleri 42,6 milyar TL, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri 5,1 milyar TL, mal ve hizmet alım giderleri 17,3 milyar TL, cari transferler 70,2 milyar TL, sermaye giderleri 10,3 milyar TL, sermaye transferleri 2,2 milyar TL, borç verme giderleri 3,9 milyar TL, faiz giderleri 45,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2009 yılı ocak-eylül dönemi ile 2008 yılının aynı dönemi kıyaslandığında; personel giderlerinde yüzde 14,7, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinde yüzde 13, mal ve hizmet alım giderlerinde yüzde 15, cari transferler yüzde 33,7, sermaye giderleri yüzde 4,7, sermaye transferleri yüzde 6,8, borç verme giderleri yüzde 29 ve faiz giderleri yüzde 10 artış gerçekleşmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri

Ocak-eylül döneminde merkezi yönetim bütçe gelirleri, 2008 yılına göre yüzde 2,7 düşüş göstererek 156,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılsonu gerçekleşme tahmini olan 248,8 milyar TL'nin yüzde 62,9'u dokuz aylık dönem içerisinde elde edilmiştir. Ekonomik krizin etkilerinin azalarak devam ettiği 2009 yılı ocak-eylül döneminde, vergi gelirlerinde 2008 yılının aynı dönemine göre, yüzde 1,5 azalış görülmüştür.

Bu dönemde vergi gelirlerindeki düşüş iç talepte yaşanan daralma ile ithalde alınan katma değer vergisinin azalmasından kaynaklanmaktadır. Diğer yandan, iç talebin canlandırılması amacıyla 2009 yılında uygulanan ÖTV ve KDV indirimleri de kamu gelirlerinde düşüşe neden olmuştur.

2009 yılı sonunda gerçekleşme tahminlerine göre 2009 yılı merkezi yönetim bütçe gelirlerinde yaklaşık yüzde 18 oranında düşüş beklenmektedir. Yılbaşında 248 milyar 758 milyon TL olarak hedeflenen bütçe gelirlerinin yılsonunda yüzde 18 azalarak 203 milyar 928 milyon TL olması öngörülmektedir.

1.2. Orta Vadeli Program (2010-2012)

Bilindiği üzere, çok yıllık bütçe süreci Bakanlar Kurulunun temel politika önceliklerini ve temel ekonomik büyüklükleri gösteren Orta Vadeli Programla başlamaktadır. 2010-2012 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program, Bakanlar Kurulunun 2009/15430 sayılı Kararı ile kabul edilerek 16.9.2009 tarihli mükerrer Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Orta Vadeli Program, yıllık uygulama sonuçları, içsel ve dışsal gelişmeler ile kalkınma planı hedefleri doğrultusunda her yıl yenilenmektedir. 2010-2012 Orta Vadeli Programı 2007-2013 dönemini kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planı ile iç ve dış genel ekonomik koşulların gerekleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Ancak program, yüzyılda bir karşılaşılan, 2008 yılının ikinci yarısından itibaren başlayıp ekonomi üzerindeki büyük daraltıcı etkilerini 2009 yılında çok açık bir biçimde ortaya koyan ve ülkemizi de etkileyen küresel ekonomik krizin ortaya çıkardığı belirsizlikler nedeniyle, yasal süresinden 3 ay sonra hazırlanabilmiştir.

2010-2012 Orta Vadeli Program dünyadaki belirsizliklerin yoğun bir şekilde yaşandığı bu zor süreçte Türkiye ekonomisinin 2010 yılında yeniden güçlü ve sürdürülebilir bir büyüme dönemine girmesini, 2011 yılından itibaren ise büyümenin ivme kazanmasını hedeflemektedir. Bu doğrultuda, ülkenin ihtiyaç duyduğu yapısal reform sürecinin hızlandırılması, mevcut uluslararası konjonktürün bir gereği olarak ortaya çıkmaktadır.

1.2.1. Ekonomik ve Sosyal Görünüm

1990'lı yıllar boyunca uygulanan maliye ve para politikalarına bağlı olarak Türkiye ekonomisi istikrarsız bir yapı arz etmiş ve yüksek enflasyon, artan kamu açıkları ve borç stoku, yüksek faiz giderleri gibi sorunlar verimsiz bir ekonomik yapıya neden olmuş, ayrıca ihtiyaç duyulan yapısal dönüşümler gerçekleştirilememiştir.

2001 krizinden sonra, ekonomik istikrarı sağlayacak ve üretimde verimliliği artıracak politikalara öncelik verilmiş, mali, finansal, sosyal ve bölgesel alanlar başta olmak üzere, pek çok alanda yapısal reformlar gerçekleştirilmiş, sıkı para ve maliye politikaları öncelikli politika araçları olarak kullanılmıştır. Avrupa Birliği ile tam üyelik müzakereleri başlatılarak AB müktesebatına uyum konusunda somut ilerlemeler sağlanmıştır. Uygulanan politikalar ve gerçekleştirilen yapısal reformlar siyasi istikrarı beraberinde getirmiş, 2003-2007 döneminde, yıllık ortalama yüzde 6,9 oranında ekonomik büyüme sağlanmış, kamu faiz dışı fazlası verilmiş, 2002 yılında yüzde 10 olan toplam kamu açığının GSYH'a oranı yüzde 0,1'e düşürülmüş, AB tanımlı genel yönetim nominal borç stokunun GSYH'a oranı ise yüzde 73,7'den yüzde 39,4'e inmiş, tüketici fiyatları yıllık enflasyonu ise yüzde 39'dan yüzde 8,4'e düşmüştür. Bu dönemde, ihracatta yüksek bir performans sergilenmesine rağmen, ithalatın da önemli oranda artması nedeniyle cari açık yüksek seviyelere ulaşmış ancak, doğrudan uluslararası sermaye girişi sayesinde cari açığın finansmanında bir sorunla karşılaşmamıştır.

2007 yılının ikinci yarısında ABD konut piyasasında başlayan ciddi sorunlar küresel ekonomik krizin başlangıcı olmuştur. Küresel ekonomik ve finansal entegrasyonun yüksek düzeylerde olması nedeniyle kriz 2008 yılından itibaren tüm dünya ekonomisini hızla etkilemeye başlamış ve 2009 yılında dünya hâsılasının yüzde 1,4 oranında düşmesi sonucunu doğurmuştur. Bu gelişme tüm dünyayı etkileyecek ciddi bir ekonomik daralmaya neden olmuştur. Ekonomik krizin boyutu, dünya ticaret hacmi üzerindeki etkisi dikkate alındığında daha çarpıcı bir şekilde ortaya çıkmıştır. 2009 yılında dünya ticaret hacminin yüzde 12,2 oranında daralacağı öngörülmektedir. İşsizlik oranlarında da başta ABD olmak üzere dünya genelinde yüzde 2,6'lara varan yüksek oranlı artışlar beklenmektedir. Ancak, son açıklanan ekonomik veriler yavaş da olsa bir toparlanmanın başladığını göstermektedir.

Küresel krizin ülkemiz üzerinde de olumsuz etkileri olmuştur. Kriz, ihracatın yarısına yakın bir bölümünü teşkil eden AB bölgesinde daha etkili olduğundan, ihracat önemli ölçüde azalmış, bu düşüş üretim ve istihdamı olumsuz yönde etkilemiştir. Diğer yandan, Ekim 2008'den itibaren başlayan net sermaye çıkışı finansal açıdan ülkeyi olumsuz etkilemiş, reel sektör dış finansman konusunda zorluklar yaşamıştır. Krizin doğurduğu belirsizlik ortamı ekonomik aktivitelerin ciddi oranda yavaşlamasına neden olmuş, Türkiye'nin üretim kapasitesindeki artış sınırlanmış ve mevcut kapasitenin kullanımı olumsuz yönde etkilenmiştir. GSYH'nin 2008 yılının son çeyreğinde yüzde 6,5 oranında azalması sonucunda 2008 yılı GSYH artışı ancak yüzde 0,9 olarak gerçekleşebilmiştir. 2009 yılında ise GSYH'nin yüzde 6 civarında gerilemesi öngörülmektedir. Ekonomide yaşanan daralma tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de istihdamda azalmaya ve işsizliğin artmasına neden olmuştur. İstihdamın 2009 yılında, bir önceki yıla göre yüzde 1,1 oranında azalması sonucunda işsizlik oranının yılın tamamında yüzde 14,8 düzeyinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Cari işlemler dengesi, enflasyon ve toplam dış borç stoku açısından ise krizin bazı olumlu sonuçları olmuştur. İthalat ihracattan daha yüksek oranda düştüğünden cari açıkta önemli bir düşüş yaşanmıştır. Krizin emtia fiyatlarını düşürmesi ve iç talepte yaşanan daralma, enflasyon oranının düşüş eğilimine girmesine katkı sağlamıştır. Küresel kriz, Türk bankacılık sektörünü sınırlı bir biçimde etkilemiş, pek çok ülkenin aksine ülkemizde bankacılık sektörüne müdahale ya da kaynak aktarımı söz konusu olmamıştır.

Kriz, kamu maliyesinin performansını da olumsuz etkilemiştir. Büyümedeki daralma ve reel sektörü desteklemeye yönelik yapılan indirimler neticesinde vergi gelirleri, bütçe tahminlerinin önemli ölçüde gerisinde kalmış, harcamalar ise büyümeden bağımsız olarak bütçede öngörülen düzeyde gerçekleşmiştir. Ayrıca, krizin etkilerini azaltmak amacıyla bazı harcama kalemlerinde artışlar yapılmıştır. Ekonomideki daralma sosyal güvenlik prim tahsilatlarının da hedeflenen düzeyin altında kalmasına yol açmış, sistemin açığında belirgin bir artış yaşanmıştır. Bu gelişmeler, bütçe açığının, borç yükünün ve Hazinesin iç borç çevirme oranının öngörülen düzeyin üstünde artış göstermesine neden olmuştur. 2009 yılı başında 10,4 milyar TL olarak öngörülen 2009 yılı merkezi yönetim bütçe açığının yıl sonu itibarıyla 62,8 milyar TL'ye ulaşması; 29,8 milyar TL fazla vermesi öngörülen program tanımlı faiz dış dengenin ise 20,8 milyar TL açık vermesi beklenmektedir. Yaşanan bu olumsuzluklar AB tanımlı genel yönetim nominal borç stokunun GSYH'a oranının da artmasına yol açmıştır. 2008 yılı sonunda yüzde 39,5 olan bu oranın, 2009 yılı sonunda yüzde 47,3'e yükselmesi öngörülmektedir.

Küresel krizin ülkemiz üzerindeki olumsuz etkilerini sınırlandırmak amacıyla 2008 yılı ortalarından itibaren bir dizi yasal düzenlemeyle birlikte harcama ve gelir tedbirleri uygulamaya konmuştur. Alınan önlemlerin başlıca amacı; ekonomik aktivitenin rahatlatılması, krizin potansiyel üretim üzerindeki etkilerinin sınırlandırılarak büyümeye geçiş sürecinin desteklenmesi ile istihdam ve üretim seviyesinin korunması olmuştur.

Bu doğrultuda alınan önlemlerin;

- İstihdamın korunması ve yeni istihdam sağlanması amacıyla kısa çalışma ödeneğinin ve işsizlik sigortası ödeme koşullarının iyileştirilmesi, işgücü eğitimi için ayrılan kaynakların artırılması ve geçici süreli yeni iş alanlarının oluşturulması,
- Özel sektörün desteklenmesi amacıyla Eximbank ve KOSGEB'e yapılan transferler ile merkezi yönetimden mahalli idarelere aktarılan kaynakların artırılması,
- GAP ve diğer altyapı ve sulama yatırım projelerine ek kaynak sağlanması,
- Dış kaynak sorununu azaltmaya yönelik olarak varlık barışının düzenlenmesi ve vergi kolaylıklarının sağlanması,
- İşgücü maliyetlerini azaltılması, genç, kadın ve özürüli istihdamı olanaklarının artırılmasına yönelik olarak işveren sigorta priminin düşürülmesi,
- İç talebi artırmaya yönelik olarak krizden etkilenen sektörlerde vergi indirimleri sağlanması,
- Krizin sosyal ve ekonomik etkilerinin azaltılması amacıyla vergi borçlarının yeniden yapılandırılması,

- Yatırımın ve istihdamın teşvikini sağlamaya yönelik olarak çıkarılan 5084 sayılı Kanunun süresinin bir yıl uzatılması, bölgesel farklılıklar da dikkate alınarak yeni teşvik sisteminin oluşturulması ve vergi indirimleri ile üretim tesislerinin Bakanlar Kurulunca belirlenen illere taşınması durumunda kurumlar vergisinin indirimli uygulanmasını öngören taşınma desteğinin getirilmesi,

şeklinde sıralanması mümkündür.

Çeşitli gelir ve harcama tedbirlerini içeren destek paketlerinin bütçeye maliyetinin ise, GSYH'a oran olarak, 2008, 2009 ve 2010 yılları için sırasıyla yüzde 0,8, yüzde 2,1 ve yüzde 1,6 civarında olması öngörülmektedir.

1.2.2. Programın Temel Amacı ve Reform Alanları

Orta Vadeli Programın temel amacı, küresel krizin etkisinden çıkış sürecinde ekonomik ve sosyal yapımızın güçlü yönlerini avantaj olarak kullanarak, ekonominin yeniden sürdürülebilir büyüme dönemine girmesini sağlamak ve böylece ülkemizin refah düzeyini artırmaktır.

Kamu kesimi, küresel krizin ekonomi üzerindeki etkilerini azaltmaya yönelik olarak uyguladığı kısa vadeli politikalarla; tüketim harcamalarının artırılması ve kredi sistemindeki tıkanıklıkların giderilmesine, orta vadeli politikalarla; ekonomide üretim, yatırım ve ihracatın kalıcı olarak artırılmasına odaklanmıştır. Krizden çıkış ve sonrasındaki büyüme sürecinin özel sektör öncülüğünde gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, özel sektörün yatırım ve üretim kararlarındaki öngörülebilirliğin ve kullanılabileceği kaynakların artırılması için kamu kesimi borçlanma gereğinin kademeli olarak azaltılması ve fiyat istikrarının korunması önem arz etmektedir.

Program döneminde ekonominin rekabet gücünün artırılması, büyümenin ve mali dengelerdeki iyileşmenin kalıcı hale getirilmesi amacıyla kapsamlı bir yapısal reform programı uygulamaya konulacaktır. Bu çerçevede;

- Mali kural uygulamasına geçilmesi,
 - KİT'lerde yeni bir yönetim modelinin uygulamaya konulması,
 - Kamu cari harcamalarının öncelikli alanlara yönlendirilmesi,
 - Kamu yatırımlarının önceliklendirilerek etkinleştirilmesi,
 - Yatırımların finansmanında kamu-özel işbirliği modellerinin kullanımının yaygınlaştırılması,
 - Sağlık hizmet ve harcamalarının etkinleştirilmesi,
 - Sosyal yardımlarda yerindelik ve harcamalarda etkinlik sağlanması,
 - Tarımsal desteklerin yeniden düzenlenmesi,
 - Vergi kayıp ve kaçakçının azaltılması ve kaçakçılıkla mücadelenin etkinleştirilmesi,
 - Yerel yönetimlerin öz gelirlerini artırıcı ve mali yönetimlerini iyileştirici düzenlemelerin yapılması,
 - İş dünyasının talep ettiği nitelikte insan gücü yetiştirilmesine hız verilmesi,
 - Esnek istihdam biçimlerinin yaygınlaştırılması,
 - Yeni üniversitelerin beşeri ve fiziki altyapılarının güçlendirilerek büyüme sürecine katkılarının artırılması,
 - Kuruluşları tamamlanan kalkınma ajanslarının faaliyete geçirilmesi,
 - Devlet yardımlarının şeffaflaştırılması ve etkinleştirilmesi,
 - Kredi garanti fonunun etkinliğinin artırılması,
 - Yargı sisteminin hız ve etkinliğinin artırılması,
- öngörülmektedir.

1.2.3. Makroekonomik Politika, Hedef ve Göstergeler

Ekonominin yeniden sürdürülebilir bir büyüme dönemine geçişini sağlamak, istihdamı artırmak, enflasyondaki düşüş eğilimini devam ettirmek ve küresel krizin etkisiyle bozulan kamu dengelerini düzeltmek, orta vadeli programın temel makroekonomik öncelikleri olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda program, kısa vadeli tedbirlerle orta vadeli yapısal reformlar öngörmektedir. Programın hedeflerine ulaşılabilmesi için maliye ve para politikalarının uyumlu bir şekilde uygulanması önem arz etmektedir.

Ülkemizin küresel ekonomiyle olan entegrasyon düzeyi nedeniyle krizden çıkış süreci dünya ekonomisindeki gelişmelerle yakından ilişkilidir. Bu nedenle programda yer alan hedefler, dünya ekonomisi için geçerli olan öngörülerle uyumlu olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda, program döneminde ekonomik büyüme ve kamu dengelerinde kademeli bir iyileşme hedeflenmektedir. Ekonomik büyümenin katkısı ve işgücü piyasasına yönelik uygulanacak politikaların etkisiyle istihdamın 2010 yılından itibaren tekrar artması ve işsizlik oranında kademeli bir düşüş hedeflenmektedir. Cari açığın Program döneminde ekonomik toparlanma ve yapısal faktörlerin etkisiyle artış eğilimine gireceği, ancak, sürdürülebilir seviyelerde olacağı öngörülmektedir.

Program Döneminin büyüme ve istihdam, maliye politikası ve ödemeler dengesi ile ilgili temel ekonomik göstergeleri Tablo 1.1’de gösterilmiştir.

Tablo1. 1 Temel Ekonomik Büyüklükler

	2009	2010	2011	2012
BÜYÜME VE İSTİHDAM				
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	947	1.029	1.118	1.227
GSYH (Milyar Dolar, Cari Fiyatlarla)	608	641	669	723
Kişi Başına Milli Gelir (GSYH, Dolar)	8.456	8.821	9.096	9.732
GSYH Büyümesi ⁽¹⁾	-6,0	3,5	4,0	5,0
Toplam Tüketim ⁽¹⁾	-2,3	2,5	3,3	4,4
Kamu	5,2	2,3	2,8	2,2
Özel	-3,1	2,5	3,4	4,7
Toplam Sabit Sermaye Yatırımı ⁽¹⁾	-17,9	7,5	6,8	10,2
Kamu	0,6	5,7	-4,6	2,6
Özel	-22,0	8,0	10,0	12,0
Toplam Nihai Yurtiçi Talep ⁽¹⁾	-6,1	3,6	4,1	5,7
Toplam Yurtiçi Talep ⁽¹⁾	-7,6	3,8	4,4	5,8
Nüfus (Yıl Ortası, Milyon Kişi)	71,9	72,7	73,5	74,3
İşgücüne Katılma Oranı (%)	47,6	47,4	47,3	47,3
İstihdam Düzeyi (Milyon Kişi)	20,9	21,3	21,7	22,2
İşsizlik Oranı (%)	14,8	14,6	14,2	13,3
DIŞ TİCARET				
İhracat (FOB) (Milyar Dolar)	98,5	107,5	118,0	130,0
İthalat (CIF) (Milyar Dolar)	134,0	153,0	168,0	187,0
Dış Ticaret Dengesi (Milyar Dolar)	-35,5	-45,5	-50,0	-57,0
İhracat / İthalat (%)	73,5	70,3	70,2	69,5
Dış Ticaret Hacmi / GSYH (%)	38,2	40,6	42,8	43,9
Turizm Gelirleri (Milyar Dolar)	21,0	22,5	23,5	24,5
Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar)	-11,0	-18,0	-22,0	-28,0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-1,8	-2,8	-3,3	-3,9
Ham Petrol Fiyatı (Dolar/w) ⁽²⁾	62,1	75,2	78,0	80,9
Ham Petrol İthalatı (Milyar Dolar)	7,9	12,4	13,6	15,5
Enerji İthalatı (27. Fasil, Milyar Dolar)	26,1	34,5	38,4	43,4
ENFLASYON				
GSYH Deflatörü	6,0	5,0	4,5	4,5
TÜFE Yıl Sonu (% Değişme) ⁽³⁾	5,9	5,3	4,9	4,8

(1) Sabit fiyatlarla yüzde değişimi göstermektedir.

(2) DPT tarafından IMF tahminleri kullanılarak yapılan hesaplamalardır.

(3) 3 Haziran 2008 tarihinde belirlenen enflasyon hedefleri, 2009 yılı için yüzde 7,5, 2010 yılı için yüzde 6,5 ve 2011 yılı için yüzde 5,5’dir.

1.2.3.1. Büyüme ve İstihdam

Program döneminin başlangıcı olan 2010 yılında büyümenin yüzde 3,5 civarında gerçekleşmesi ve kademeli bir şekilde yükselerek programın son yılı olan 2012'de yüzde 5 düzeyine ulaşması hedeflenmektedir. Bu dönemde özel tüketim harcamalarının reel olarak yıllık ortalama yüzde 3,5, özel sabit sermaye yatırım harcamalarının yüzde 10, kamu tüketim harcamalarının yüzde 2,4 ve kamu sabit sermaye yatırım harcamalarının yüzde 1,3 oranında artması ve istihdam edilenlerin sayısındaki artışın yaklaşık 1 milyon 250 bin kişi olması öngörülmektedir.

1.2.3.2. Maliye Politikası

Program döneminde izlenecek maliye politikasının temel hedefi, kamu kesiminin kaynak kullanımındaki artan payımı azaltmak amacıyla, ekonomik krizin de etkisiyle yükselen kamu açıklarının kademeli olarak indirilmesidir. Bu dönemin en önemli politikalarından birisi, 2011 yılı bütçe döneminden itibaren kamu mali yönetiminin belirlenen mali kural çerçevesinde uygulanmaya başlanacak olmasıdır.

2009 yılı sonunda yüzde 6,5 olacağı tahmin edilen kamu kesimi (merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, mahalli idareler, sosyal güvenlik kuruluşları ile genel sağlık sigortası, fonlar, döner sermayeler, İşsizlik Sigortası Fonu ve KİT'ler) açığının GSYH'ye oranının, Program dönemi sonunda yüzde 2,1'e düşmesi öngörülmektedir. Genel devlet (KİT'ler hariç kamu kesimi) açığının GSYH'ye oranının ise 2012 yılında, 2009 yılında gerçekleşmesi beklenen yüzde 6,6 seviyesinden yüzde 2,7 seviyesine düşmesi öngörülmektedir. Program dönemi sonunda faiz giderleri ve özelleştirme gelirleri hariç kamu kesimi dengesinin GSYH'ye oranının 2009 yılındaki yüzde 0,4'lük açıktan, sürekli iyileşme göstererek Program dönemi sonunda yüzde 2,1'e yükselmesi beklenmektedir. 2009 yılında yüzde 40,1 olacağı tahmin edilen genel devlet harcamalarının GSYH'ye oranının, 2012 yılında yüzde 37,8'e düşmesi beklenmektedir. 2009 yılında yüzde 33,6 olacağı tahmin edilen genel devlet faiz dışı harcamalarının GSYH'ye oranının, 2010 yılında 34,3'e yükselmesi, daha sonra azalma eğilimine girerek 2012 yılında yüzde 33'e gerilemesi öngörülmektedir. 2009 yılında yüzde 33 olacağı tahmin edilen özelleştirme gelirleri hariç genel devlet gelirlerinin GSYH'ye oranının, 2012 yılında yüzde 34,4'e yükselmesi beklenmektedir.

2009 yılında yüzde 24 olacağı tahmin edilen sosyal güvenlik primleri dahil vergi yükünün (vergi red ve iadeleri hariç) GSYH'ye oranının, 2010 yılında yüzde 26,2'ye yükselmesi ve dönem boyunca bu seviyede devam etmesi öngörülmektedir. 2008 yılında GSYH'ye oranı yüzde 39,5 olan AB tanımlı genel yönetim nominal borç stokunun ¹, 2009 yılında yüzde 47,3'e yükselmesi beklenmektedir. 2010 yılında yüzde 49'a yükselmesi beklenen bu oranın, Program dönemi sonunda yüzde 47,8'e gerileyeceği tahmin edilmektedir.

Ayrıca, KİT sisteminin Program dönemi süresince GSYH'ye oran olarak yüzde 0,4 civarında faiz dışı fazla vermesi hedeflenmektedir.

1.2.3.3. Para Politikası

Program döneminde para politikası enflasyon hedeflemesi çerçevesinde yürütülecektir. Bu çerçevede para politikasının temel amacı, fiyat istikrarını sağlamaktır. Kısa vadeli faiz oranları temel politika aracı olarak kullanılmaya devam edilecek, enflasyon hedeflerinin Hükümet ve Merkez Bankası tarafından birlikte belirlenmesi uygulamasına program döneminde de devam edilecektir.

¹ Avrupa Birliği'ne (AB) adaylık süreci kapsamında tespit edilmiş olan yakınsama kriterleri çerçevesinde hesaplanmaktadır. Genel yönetim; Merkezi Yönetim (bütçe dışı fonlar ve döner sermayeler dahil), Mahalli İdareler ve Sosyal Güvenlik Kurumlarını (İşsizlik Sigortası Fonu dahil) kapsamaktadır.

AB istatistik standartlarına uyumlu genel yönetim nominal borç stoku (GYBS); Genel Yönetim İç Borç Stoku (GYİBS) ve Genel Yönetim Dış Borç Stoku (GYDBS) üzerine Ayarlama Kalemlerinin (AK) eklenmesi ile bulunmaktadır:

GYBS = GYİBS + GYDBS + AK

Ayarlama Kalemlerinde üç ayrı ayarlama yapılmaktadır:

1. Genel yönetimi oluşturan kurum ve kuruluşların ellerinde bulundurdıkları borçlanma senetleri brüt borç stokundan düşülmektedir.
2. İskontolu olarak ihraç edilen senetlerin nominal değerleri (anapara ve faiz) esas alınmaktadır.
3. Dolaşımdaki bozuk para tutarı merkezi yönetim iç borç stokuna eklenmektedir.

Dünya enerji ve emtia fiyatlarındaki gerileme ile talepteki durgunluk nedeniyle 2009 yılının ilk yarısında enflasyonda kaydedilen gerilemenin önümüzdeki dönemde de devam edeceği beklenmektedir. Bu çerçevede TÜFE yıllık artış hızı, 2009 yılı için yüzde 5,9, 2010, 2011 ve 2012 yılları için ise sırasıyla yüzde 5,3, yüzde 4,9 ve yüzde 4,8 olarak tahmin edilmiştir.

1.2.3.4. Ödemeler Dengesi

Cari açığın Program döneminde sürdürülebilir bir nitelik kazanması ve borçlanmaya sebep olmayan kaynaklarla finanse edilmesi temel amaç olarak benimsenmiştir. Bu çerçevede; ihracat artışını sağlamak amacıyla yenilikçiliğe ve Ar-Ge'ye dayalı, katma değeri yüksek, markalı ürün ve hizmetlerin üretim ve pazarlama süreçleri desteklenecektir. İhracatta pazar çeşitliliği stratejisi kapsamında küresel krizden nispeten daha az etkilenmesi beklenen komşu ve çevre ülkeler, Afrika ülkeleri ve Asya-Pasifik ülkelerine yönelik ihracatın artırılması sağlanacaktır. Üretim ve ihracatın ithalata olan yüksek oranlı bağımlılığını azaltmak amacıyla özellikle ara malları ve yatırım mallarında yurtiçi üretim kapasitesini artırıcı politikalara ve desteklere devam edilecektir. Küresel kriz karşısında finansman imkanlarının artırılmasını sağlamak amacıyla üretim ve ihracata yönelik kredi ve garanti destekleri sağlanmaya devam edilecektir.

Küresel krizin dünya ekonomisi ve ticaretinde yarattığı daralmanın program döneminde kademeli olarak ortadan kalkması beklenmektedir. Bu çerçevede, 2012 yılında, ihracatın yıllık ortalama yüzde 9,7 oranında artarak 130 milyar dolara, ithalatın ise yıllık ortalama yüzde 11,7 oranında artarak 187 milyar dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir. 2009 yılında 21 milyar dolar olarak gerçekleşmesi beklenen turizm gelirlerinin Program dönemi boyunca sürekli yükselerek 2012 yılında 24,5 milyar dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Krizin talebi daraltıcı etkisi sayesinde cari işlemler açığının GSYH'ye oranının ise Program döneminde ortalama yüzde 3,3 civarında olacağı öngörülmektedir.

1.2.4. Program Dönemi Gelişme Eksenleri

Kalkınma Planı ile uyumlu olarak 2010-2012 dönemi Orta Vadeli Programının gelişme eksenleri şunlardır:

- Rekabet gücünün artırılması,
- İstihdamın artırılması,
- Beşeri gelişme ve sosyal dayanışmanın güçlendirilmesi,
- Bölgesel gelişme ve bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması,
- Kamu hizmetlerinde kalite ve etkinliğin artırılması.

1.3. Orta Vadeli Mali Plan (2010-2012)

Orta Vadeli Programla uyumlu olmak üzere, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminleriyle birlikte, hedef açık ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak Yüksek Planlama Kurulu tarafından karara bağlanan Orta Vadeli Mali Plan 17.9.2009 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Etkin bir kamu mali yönetimin gerçekleştirilmesi hedefi doğrultusunda Orta Vadeli Mali Plan döneminde kamu gider mevzuatının rasyonelleştirilmesine yönelik çalışmaların sürdürülmesi öngörülmüştür. Plan döneminde kaynak tahsisinde etkinliğin artırılması hususu, temel önceliklerden birisi olmaya devam edecektir. Bu çerçevede, kamu idarelerinin ödenek tavanlarını dikkate alarak, belirlenen öncelikler çerçevesinde kendi kaynak tahsislerini gözden geçirmeleri ve önceliğini yitirmiş faaliyetler ile projeleri tasfiye etmeleri öngörülmektedir.

1.3.1. Merkezi Yönetim Bütçesinin Dayandığı Temel Makroekonomik Göstergeler ve Politikalar

1.3.1.1. Temel Makroekonomik Göstergeler

Merkezi Yönetim Bütçesinin Dayandığı Temel Makroekonomik Göstergeler Orta Vadeli Programda da yer verildiği üzere tablo 1.2'de gösterilmiştir.

Tablo1. 2. Temel Makroekonomik Göstergeler

	2010	2011	2012
GSYH Büyümesi (%)	3,5	4,0	5,0
GSYH (Milyon TL, Cari Fiyatlarla)	1.029	1.118	1.227
GSYH (Milyon Dolar, Cari Fiyatlarla)	641	669	723
TÜFE Yılsonu (%)	5,3	4,9	4,8

1.3.1.2. Bütçe Giderlerine İlişkin Temel Politikalar

2010-2012 döneminde izlenecek maliye politikasının temel çerçevesi, kamu kesiminin kaynak kullanımındaki artan payını azaltmak suretiyle, ekonomik krizin de etkisiyle yükselen kamu açıklarını kademeli olarak makul seviyelere düşürmektir.

Mali Plan döneminde, sağlık, eğitim ve sosyal nitelikli harcamalar ile büyümeyi ve istihdamı destekleyen ve bölgesel gelişmişlik farklarını azaltan harcamalara daha fazla önem verilecektir. Orta ve uzun vadede altyapı yatırımlarına ağırlık verilecek, kamu yatırımları; Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Anadolu Projesi, Konya Ovası Projesi başta olmak üzere ekonomik ve sosyal altyapı projelerine yoğunlaştırılacak, AB'ye üyelik yönünde ortaya konulan politika ve önceliklerin hayata geçirilmesi için gereken yatırımlar hızlandırılacaktır.

Kamu idarelerinin, mali yönetim ve kontrol alanında görev ve sorumluluklarını etkili bir şekilde yerine getirebilmelerini sağlamak üzere idari kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler yoğunlaştırılacak, uluslararası standartlarla uyumlu bir iç kontrol ortamının oluşturulması için iç kontrol eylem planlarının etkili bir şekilde uygulanması sağlanacaktır. Ayrıca, kamu idarelerinin karar verme süreçlerini güçlendirmek, mali saydamlık ve hesap verilebilirliği artırmak amacıyla uygulamaya konulan stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme yaygınlaştırılacaktır.

1.3.1.3. Bütçe Gelirlerine İlişkin Temel Politikalar

Mali Plan döneminde uygulanacak bütçe gelir politikalarının temel amacı; büyüme, yatırım ve istihdamın desteklenmesi ile ekonomide kayıtdışılığın azaltılmasına katkıda bulunmaktır. Bu çerçevede; vergi kanunlarında yer alan istisna, muafiyet ve vergi indirim hükümleri, ekonomik ve sosyal politikalar çerçevesinde yeniden değerlendirilerek vergi mevzuatı sadeleştirilecek, vergi harcamalarının mali boyutunun tespitine yönelik çalışmalara devam edilecektir. Ayrıca, Avrupa Birliği mevzuatı ile uyum çalışmaları sürdürülecektir. Kayıtdışılıkla mücadele doğrultusunda iş ve çalışma hayatına ilişkin mevzuat basitleştirilerek, kamu kurumları arasında bilgi paylaşımı ve koordinasyon sağlanacak, kurumların teknolojik alt yapısının güçlendirilmesine yönelik faaliyetler sürdürülecektir. Vergi kayıp ve kaçakını önlemeye yönelik olarak idari kapasite artırılabilecek ve vergi denetimleri ile vergi ve diğer mali yükümlülüklerin tahsilâtında etkinlik sağlanacaktır.

1.3.2. Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri

1.3.2.1. Bütçe Dengesi

2010 yılı merkezi yönetim bütçe açığının GSYH'ye oranının yüzde 4,9 olarak gerçekleşeceği, 2011 yılında yüzde 4'e düşeceği, 2012 yılında ise yüzde 3,2 oranında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Mali Plan döneminde hedeflenen faiz dışı fazlanın GSYH'ye oranı 2010 yılında yüzde 0,7, 2011 yılında yüzde 0,9, 2012 yılında ise yüzde 1,3 düzeyinde olması öngörülmektedir.

1.3.2.2. Bütçe Giderleri

2010-2012 döneminde merkezi yönetim bütçe giderleri; makroekonomik göstergeler, temel politika belgelerinde ortaya konulan öncelikler ve kamu idarelerinin ihtiyaçları esas alınarak tahmin edilmiştir.

Personel giderleri tahmin edilirken, kamu personeline mali imkanlar ve hedeflerle uyumlu maaş ve ücret artışı sağlanacağı varsayılmıştır. Sosyal güvenlik devlet prim giderleri tahmininde 5754 sayılı Kanunla değişik 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun getirdiği sağlık primi giderleri dikkate alınmıştır.

Mal ve hizmet alım giderlerinin tahmininde, kamu idarelerinin uygulamaya koyacakları yeni programlar, hizmet genişlemesine bağlı olarak ortaya çıkacak ihtiyaçlar esas alınmıştır. Aile hekimliği uygulamasının tüm ülkeye yaygınlaştırılacağı ve özürü eğitimi programından faydalanacak kişi sayısının artacağı öngörülmüştür. Ayrıca, Devlet memurları ile bakmakla yükümlü oldukları kişilerin sağlık giderleri ve sosyal güvenliği olmayanların sağlık giderleri Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanacağından, Mali Plan döneminde bu tür giderler için mal ve hizmet alım gideri öngörülmemiştir.

Cari transfer harcamalarının tahmininde; kamu iktisadi teşebbüslerinin ve sosyal güvenlik sisteminin finansman ihtiyacı, işveren sigorta prim indirimi, tarımsal desteklemelere ilişkin uygulamaya konulacak politikalar, özürü evde bakımı yardımından yararlanacak kişi sayısındaki artış ve diğer transferler dikkate alınmıştır.

Sermaye giderlerinin tahmininde, kamu yatırımlarına ilişkin belirlenen hedefler ile GAP Eylem Planı ve diğer bölgesel kalkınma planları kapsamında yapılacak yatırımlar dikkate alınmıştır. Sermaye transferlerinin tahmininde, KÖYDES Projesine ve Ar-Ge projelerine desteğin devam ettirileceği varsayılmıştır. Borç verme giderlerinde ise KİT'lerin mali yapısı ile harç ve öğrenim kredilerine ilişkin öngörüler dikkate alınmıştır.

Diğer taraftan, faiz giderlerinin tahmininde borç stokunun yapısı ve seyri, ulusal ve uluslararası piyasalardaki dalgalanmaların faiz giderlerine olan muhtemel etkileri de dikkate alınmıştır.

2010-2012 döneminde, merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSYH'a oranının sırasıyla yüzde 27,9, yüzde 26,7 ve yüzde 25,6 olarak gerçekleşmesi öngörülmüştür. Bu dönemde bütçe giderlerinin 2010'da 286.828 milyon TL, 2011'da 298.232 milyon TL, 2012'de 314.442 milyon TL olması öngörülmüştür.

1.3.2.3. Bütçe Gelirleri

Merkezi yönetim bütçe gelirleri, Orta Vadeli Programda yer alan makroekonomik göstergeler ile gelir politikalarının bütçe gelirlerine etkileri, Plan döneminde sürekli nitelikte gelir artışı sağlamak üzere yapılması kararlaştırılan hususlar, ulusal ve uluslararası piyasalardaki gelişmeler ve gelirlerin geçmiş yıllarda gösterdiği eğilim dikkate alınarak tahmin edilmiştir.

2010-2012 yıllarını kapsayan dönemde bütçe gelirlerinin sırasıyla, 236.794 milyon TL, 253.109 milyon TL ve 275.359 milyon TL olacağı tahmin edilmektedir. 2010-2012 Mali Plan dönemi sonunda merkezi yönetim bütçe gelirlerinin GSYH'ye oranının yüzde 22,4, vergi gelirlerinin GSYH'ye oranının ise yüzde 18,7 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

1.3.3. Merkezi Yönetim Bütçe Açığının Finansmanı

Bütçe açığının finansmanına ilişkin olarak Mali Planda kamu borç ve risk yönetiminin temel ilkeleri;

- Makroekonomik dengelerin gözetilerek para ve maliye politikaları ile uyumlu sürdürülebilir, saydam ve hesap verilebilir bir borçlanma politikasının izlenmesi,

- Finansman ihtiyaçlarının, iç ve dış piyasa koşulları ve maliyet unsurları göz önüne alınarak belirlenen risk düzeyi çerçevesinde, orta ve uzun vadede mümkün olan en düşük maliyetle karşılanması, olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda 2010-2012 döneminde de stratejik ölçütlere dayalı borçlanma politikası uygulamasına devam edilecektir. İç borçlanmada TL cinsi enstrümanlara ağırlık verilmesi ve sabit faizli enstrümanların payının artırılması başlıca politika hedeflerindendir. Ayrıca, borçlanmanın vadesinin uzatılmasına çalışılarak refinansman riskinin azaltılması hedeflenmekte, likidite riskini azaltmak üzere uygulanan güçlü rezerv politikasına gelecek yıllarda da devam edilmesi öngörülmektedir.

Bu dönemde, AB tanımlı genel yönetim nominal borç stokunun GSYH'ye oranı 2010, 2011 ve 2012 yılları için sırasıyla, yüzde 49, yüzde 48,8 ve yüzde 47,8 olarak öngörülmüştür.

1.4. 2010 Yılı Programı: Temel Ekonomik Büyüklükler

Bu bölümde 2010 yılı Programı'nın makroekonomik projeksiyonu ışığında ekonominin genel dengesi ele alınacaktır. ² Genel dengenin analizinde bir yandan ekonominin arz-talep dengesi, diğer yandan bu dengeyi sağlayacak iç-dış kaynak kullanımı ortaya konulacaktır.

2010 yılında ekonominin temel hedefleri itibarıyla Dünya ve EURO bölgesi ortalamasının üstünde bir büyüme oranının düşük enflasyonla ve işsizliği azaltacak biçimde programlandığı görülmektedir. 2009 yılında yüzde 6 daralması beklenen GSYH'nin 2010 yılında yüzde 3,5 oranında artarak, cari fiyatlarla 1.028.802 milyon TL ve 641,3 milyar ABD Dolarına ulaşması hedeflenmektedir. Ülke nüfusunun yaklaşık 72,7 milyon ve 1 ABD Dolarının ortalama 1.604.299 TL olması varsayımı altında kişi başı milli gelirin 8.821 ABD Doları, satınalmıgücü paritesine göre kişi başı milli gelirin ise 13.647 ABD Doları olması beklenmektedir. Fiyat endeksleri açısından GSYH deflatörü yüzde 5, TÜFE yıl sonu hedefi ise yüzde 5,3 olarak belirlenmiştir. ³ 2009 yılında yüzde 14,8 oranında gerçekleşmesi öngörülen işsizlik oranının 2010 yılında yüzde 14,6'ya düşürülmesi hedeflenmektedir.

1.4.1.Ekonominin Genel Dengesi

1.4.1.1. Ekonominin Talep Yönü: Yurtiçi Talep ve Mal/Hizmet İhracatı

Ekonomide toplam talep; yurtiçi talep ile mal/hizmet ihracatından oluşmaktadır. 2010 yılında yurtiçi talebin reel olarak yüzde 3,8, mal ve hizmet ihracatının ise yüzde 4,2 artması beklenmektedir. Büyüklükler itibarıyla 2010 yılı için beklenen toplam yurtiçi talep büyüklüğü cari fiyatlarla 1.044.004 milyon TL, mal/hizmet ihracatının ise cari fiyatlarla 240.504 milyon TL olması öngörülmektedir. Dolayısıyla, 2010 yılında ekonomide iç ve dış talebin toplamı cari fiyatlarla 1.284.508 milyon TL olarak Program'da yer almaktadır.

Toplam yurtiçi talep, tüketim ve yatırım harcamaları toplamından oluşur. Bu çerçevede reel olarak toplam tüketimin yüzde 2,5, toplam yatırımın ise yüzde 9,1 artacağı öngörülmektedir. Büyüklükler itibarıyla, tüketim ve yatırım harcamalarının cari fiyatlarla sırasıyla 869.892 milyon TL ve 174.112 milyon TL olması beklenmektedir. Bu rakamlar ışığında, toplam tüketim ve toplam yatırımın GSYH içindeki payları, sırasıyla yüzde 84,6 ve yüzde 16,9 olmaktadır.

Toplam tüketime, kamu ve özel kesim itibarıyla bakıldığında; 2010 yılında reel olarak kamu tüketimi harcamalarında yüzde 2,4, özel kesim tüketim harcamalarında ise yüzde 2,5 oranında artış olacağı öngörülmüştür. Büyüklükler itibarıyla, kamu tüketiminin cari fiyatlarla 115.145 milyon TL, özel tüketimin ise 754.747 milyon TL olması beklenmektedir. Bu çerçevede kamu ve özel kesim tüketiminin GSYH içindeki payları sırasıyla yüzde 11,2 ve yüzde 73,4 olmaktadır. Toplam içindeki payları ile orantılı olarak GSYH büyümesine, özel tüketimin 1,8 puan, kamu tüketiminin 0,2 puan katkı yapması beklenmektedir.

Toplam yatırımlar, sabit sermaye yatırımları ve stok değişmesi toplamından oluşmaktadır. Bu açıdan bakıldığında reel olarak sabit sermaye yatırımlarının yüzde 7,7, stoklardaki değişimin ise yüzde 0,2 artması beklenmektedir. Bu artışla sabit sermaye yatırımları 22.634 milyon TL'ye ulaşırken, stoklarda 1.408 milyon TL'lik bir azalma öngörülmektedir. 2010 yılında stoklardaki azalmanın 2009 yılına göre reel olarak daha az gerçekleşmesi beklendiğinden büyümeye pozitif etki yapacağı görülmektedir. Ekonominin özellikle orta ve uzun dönemde üretken kapasitesini geliştirme ve genişletme yönünde temel ekonomik göstergelerin başında toplam sabit sermaye yatırımlarının GSYH içindeki payı gelmektedir. 2010 yılında cari fiyatlarla toplam sabit sermaye yatırımlarının GSYH içindeki payının yüzde 17,6 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

² Bu bölüm değerlendirmelerinde 2010 Yılı Programının yanısıra bazı ekonomik göstergelerin kullanımında DPT, Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar 2010 yayınından da yararlanılmıştır.

³ 2010 Yılı Programında para politikasının, 2010 yılında da enflasyon hedeflemesi rejimi çerçevesinde sürdürüleceği, 2010 yılında para politikasının operasyonel çerçevesi, 2009 yılı sonunda yayımlanacak olan "2010 Yılında Para ve Kur Politikası" başlıklı politika metni ile kamuoyuna açıklanacağı ve aynı zamanda, 2010 yıl sonu hedefi ile tutarlı üç aylık enflasyon patikası ve Hükümet ile ortak oluşturulacak olan 2012 yıl sonu enflasyon hedefinin de ilan edileceği belirtilmektedir.

Toplam sabit sermaye yatırımlarına kamu ve özel kesim itibarıyla bakıldığında; 2010 yılında reel olarak kamu kesimi sabit sermaye yatırım harcamalarının yüzde 10,3, özel kesim sabit sermaye yatırım harcamalarının ise yüzde 7 oranında artması beklenmektedir. Büyüklükler itibarıyla, cari fiyatlarla kamu sabit sermaye yatırımlarının 44.477 milyon TL, özel sabit sermaye yatırımlarının ise 136.813 milyon TL olması öngörülmektedir. Bu rakamlar ışığında, kamu ve özel kesim sabit sermaye yatırımlarının GSYH içindeki payları sırasıyla yüzde 4,3 ve yüzde 13,3 olmaktadır. 2010 yılı GSYH büyümesine; toplam içindeki payları ile orantılı olarak, kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının 0,5 puan, özel kesim sabit sermaye yatırımlarının ise 1,2 puan katkı yapması beklenmektedir.

Kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının yüzde 47,1'inin merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki idareler, yüzde 32,1'inin mahalli idareler, yüzde 16,4'ünün işletmeciler KİT'ler, yüzde 1,4'ünün özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar, yüzde 0,8'inin İller Bankası, yüzde 2,2'sinin döner sermayeli kuruluşlar ve sosyal güvenlik kuruluşları tarafından gerçekleştirileceği tahmin edilmektedir. Bu idare, kurum ve kuruluşlar tarafından 2010 yılında gerçekleştirilecek kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarına ayrılan ödeneklere sektörel büyüklükleri itibarıyla bakıldığında, sektörler arasında en büyük payı cari fiyatlarla 14.206 milyon TL'lik ödenekle (yaklaşık 1/3'ü) ulaştırma sektörü almaktadır. ⁴ Bununla birlikte, 2009 yılına göre 2010 yılında ulaştırma sektörüne ayrılan ödenekler reel olarak artmasına (yüzde 3,9) karşın, ulaştırma sektörünün kamu kesimi sabit sermaye yatırımları toplamı içindeki payında görece bir azalma görülmektedir. Ulaştırma sektörünün 2009 yılında toplam kamu sabit sermaye yatırımları içindeki yüzde 33,9'luk payı 2010 yılında yüzde 31,9'a gerilemektedir. Öte yandan, tarım, madencilik, turizm, eğitim ve diğer hizmetler sektörlerine ayrılan yatırım ödeneklerindeki yüksek artış hızlarının sonucu bu sektörlerin toplam içindeki paylarında artışlar görülmektedir. Özellikle tarım ve madencilik sektörlerinde kamu sabit sermaye yatırımlarının 2009 yılında reel olarak sırasıyla yüzde 18,8 ve yüzde 57,1 oranında, 2010 yılında ise reel olarak sırasıyla yüzde 20,8 ve yüzde 39,7'lik artış gerçekleşmesi programlanmıştır.

Ekonominin uzun dönem verimliliğini etkileyecek temel sektörlerin başında eğitim gelmektedir. Eğitim sektörü, Dokuzuncu Kalkınma Planı'nın bütün gelişme eksenlerini doğrudan veya dolaylı olarak olumlu etkileyebilecek bir potansiyele sahiptir. Beşeri gelişme ve sosyal dayanışmanın güçlendirilmesi, istihdamın artırılması gelişme eksenlerinde sırasıyla eğitim sisteminin geliştirilmesi, eğitimin işgücüne duyarlılığının artırılması temel politikalar olarak doğrudan yer almıştır. Bununla birlikte; eğitim sektörünün rekabet gücünün artırılması, bölgesel gelişimin sağlanması, kamu hizmetlerinde kalite ve etkinliğin artırılması gelişme eksenlerine de katkısı tartışılmaz önemdedir. 2010 yılında eğitim sektöründe kamu sabit sermaye yatırımlarının cari fiyatlarla 5.068 milyon TL olarak gerçekleşmesi planlanmıştır. 2010 yılında eğitim sektöründe yapılacak kamu sabit sermaye yatırımlarında reel olarak yüzde 11,3'lük bir artış programlanmıştır.

2009 yılında krizden en çok etkilenen ekonomik değişkenlerin başında özel kesim sabit sermaye yatırımları gelmektedir. 2008 yılında cari fiyatlarla 152.692 milyon TL olan özel kesim sabit sermaye yatırımlarının 2009 yılında cari fiyatlarla 121.824 milyon TL olarak gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. Krizden kaynaklanan bu düşüş reel olarak yüzde 21'lik bir azalmaya tekabül etmektedir. 2010 yılında özel kesim sabit sermaye yatırımlarında 2008 düzeyine ulaşılmasa da reel olarak yüzde 7'lik artışla belirgin bir iyileşme kaydedilmesi beklenmektedir. Yapılan projeksiyonlar ışığında özel kesim sabit sermaye yatırımlarının cari fiyatlarla 136.813 milyon TL'ye ulaşması beklenmektedir. Bu rakamın içinde 59.756 milyon TL'lik sabit sermaye yatırımının imalat sektöründe, 30.701 milyon TL'lik sabit sermaye yatırımının ise ulaştırma sektöründe yapılması tahmin edilmektedir. Dolayısıyla, özel kesim sabit sermaye yatırımları içinde her iki sektörde yapılması tahmin edilen sabit sermaye yatırımları toplamı yüzde 66,1'i oluşturmaktadır. Öte yandan, enerji sektöründe reel yüzde 30 azalışa karşın, eğitim ve sağlık sektöründe sırasıyla reel yüzde 45,0 ve yüzde 40,0'lik artışların gerçekleşmesi öngörülmektedir.

⁴ Bu rakam da merkezi yönetim bütçesinde yatırım işçiliği dâhildir. Yatırım işçiliği hariç tutulduğunda ulaştırma sektörü sabit sermaye yatırımları cari fiyatlarla 13.420 milyon TL olmaktadır.

Mal ve hizmet ihracatının ise cari fiyatlarla 240.504 milyon TL olması beklenmektedir. Mal ve hizmet ihracatının temel bileşenlerine bakıldığında, 2009 yılında, 2008 yılına göre yüzde 25 oranında azalarak 98,5 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmesi tahmin edilen mal ihracatının 2010 yılında yüzde 9,1 oranında artarak 107,5 milyar ABD dolarına ulaşması hedeflenmektedir. Bununla birlikte, 2009 yılında yüzde 15,4 azalan ihracat fiyatlarının 2010 yılında yüzde 3,5'lik artış göstermesi beklenmektedir. 2009 yılında 21.000 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmesi tahmin edilen turizm gelirlerinin yüzde 7,1 artışla 2010 yılında 22,5 milyar ABD doları olarak gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. Diğer mal ve hizmet ihracatı kalemlerini oluşturan bavul ticareti 6,2 milyar ABD doları, navlun ve sigorta gelirinin ise 8,7 milyar ABD dolarına ulaşması öngörülmektedir.

1.4.1.2. Ekonominin Arz Yönü: Gayrisafi Yurtiçi Hâsıla (üretim) ve Mal/Hizmet İthalatı

Ekonominin toplam arzı gayrisafi yurtiçi hâsıla (üretim) ve mal/hizmet ithalatından oluşmaktadır. 2010 yılında toplam gayrisafi yurtiçi hasıla üretim reel olarak yüzde 3,5, mal ve hizmet ithalatının ise yüzde 5,4 artması beklenmektedir. Büyüklükler itibarıyla 2010 yılı için beklenen toplam gayrisafi yurtiçi hâsıla cari fiyatlarla 1.028.802 milyon TL, mal/hizmet ithalatının ise cari fiyatlarla 255.705 TL olması beklenmektedir. Dolayısıyla, gayrisafi yurtiçi hasıla ve mal/hizmet ithalatının toplamı 1.284.508 milyon TL olarak görülmektedir.

Gayrisafi yurtiçi hâsıla; tarım, sanayi ve hizmet sektörlerince gerçekleşmektedir. Tarım sektörü katma değerinin 2010 yılında reel olarak yüzde 3 seviyesinde artış göstererek cari fiyatlarla tarım sektörü üretiminin GSYH'nin yüzde 8,3'ünü teşkil etmesi öngörülmektedir. Sanayi sektörü katma değerinin reel olarak yüzde 4,4 oranında artarak cari fiyatlarla sanayi sektörü üretiminin GSYH'nin yüzde 19,3'e yükselmesi öngörülmektedir. Hizmetler sektörünün ise reel yüzde 3,3 oranında artarak cari fiyatlarla GSYH'nin yüzde 72,4'ünü teşkil etmesi beklenmektedir.

Mal ve hizmet ithalatının cari fiyatlarla 255.705 milyon TL olması beklenmektedir. Temel bileşenlerine bakıldığında; 2010 yılında ithalatının yüzde 14,2 oranında artarak 153 milyar ABD doları seviyesine ulaşacağı öngörülmektedir. 2010 yılında turizm giderlerinin ise 4,2 milyar ABD dolarına ulaşacağı öngörülmektedir. 2010 yılında hizmet giderlerinin ise 16,6 milyar ABD doları olması beklenmektedir.

1.4.2. İç ve Dış Kaynak Kullanımı

1.4.2.1. Kamu Kesimi Tasarruf Yatırım Dengesi

2010 yılında kamu harcanabilir geliri reel olarak yüzde 17,6 artmaktadır. Kamu harcanabilir geliri büyüklüğü cari fiyatlarla 101.351 milyon TL'ye ulaşmaktadır. GSYH'ye oranının 2010 yılında, bir önceki yıla göre 1,2 puan artarak yüzde 9,9 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Kamu harcanabilir gelirinden kamu tüketimi çıkarıldığında kamu tasarruf hacmine ulaşılmaktadır. Bu çerçevede; kamu tüketiminin cari fiyatlarla 115.145 milyon TL olacağı göz önünde bulundurulduğunda kamu tasarruflarının cari fiyatlarla 13.794 milyon TL eksi bakiye vereceği görülmektedir. Bununla birlikte, kamu yatırımları 2010 yılında cari fiyatlarla 44.262 milyon TL olarak planlandığından 2010 yılı kamu kesimi tasarruf-yatırım açığının (-) 58.057 milyon TL olması beklenmektedir. Kamu tasarruf yatırım farkının GSYH'ye oranının 2010 yılında (-) yüzde 5,6 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

1.4.2.2. Özel Kesim Tasarruf Yatırım Dengesi

2010 yılında özel harcanabilir geliri reel olarak yüzde 2,3 artmaktadır. Özel harcanabilir geliri büyüklüğü cari fiyatlarla 917.342 milyon TL'ye ulaşmaktadır. GSYH'ye oranının 2010 yılında, bir önceki yıla göre 1 puan azalarak yüzde 89,2 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Özel harcanabilir gelirinden özel tüketim çıkarıldığında özel kesim tasarruf hacmine ulaşılmaktadır. Bu çerçevede; özel tüketimin cari fiyatlarla 754.747 milyon TL olacağı göz önünde bulundurulduğunda özel tasarrufların cari fiyatlarla 162.595 milyon TL'ye ulaşacağı görülmektedir. Bununla birlikte, özel yatırımların 2010 yılında cari fiyatlarla 129.850 milyon TL olarak gerçekleşmesi öngörüldüğünden, 2010 yılı özel kesim tasarruf-yatırım fazlasının 32.745 milyon TL olması beklenmektedir. 2010 yılında gerek özel yatırımlardaki 1,2 puanlık artış, gerekse özel tasarruflardaki 1 puanlık azalış neticesinde özel kesim tasarruf yatırım fazlasının GSYH'ye oranının yüzde 3,2 seviyesinde gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Bu çerçevede; kamu ve özel kesim tasarruf-yatırım farkları toplandığında ekonominin tasarruf-yatırım açığı, dolayısıyla dış kaynak (tasarruf) ihtiyacı 25.312 milyon TL olarak programlanmıştır.

1.4.2.3. Dış Kaynak Kullanımı

Dış kaynak (tasarruflar) kullanımı; ödemeler dengesinin temel kalemi olan cari işlemler dengesine eşit olup, net mal ve hizmet ihracatı, net faktör gelirleri ve net dış alem cari transferlerinden oluşmaktadır. Ekonomide ortaya çıkan tasarruf-yatırım açığı; sırasıyla (-) 15.202 milyon TL, (-) 13.575 milyon TL ve 3.465 milyon TL kalemlerinin toplamından oluşmaktadır.

2. KAMU KESİMİ GENEL DENGESİ

Ekonominin genel dengesi içinde kamu kesimi dengesinin irdelenmesinin ardından, bu bölümde kamu kesimi, genel devlet ve KİT'ler olarak ele alınacaktır. Uluslar arası standartlar çerçevesinde kullanılan genel devlet tanımı içinde; merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, mahalli idareler, sosyal güvenlik kuruluşları ile genel sağlık sigortası, fonlar, döner sermayeler, İşsizlik Sigortası Fonu değerlendirilecektir.⁵

2.1. Kamu Kesimi

Kamu kesimi genel dengesinde; kamu kesimi tasarruf-yatırım farkı, sermaye transferleri, kasa-banka/borçlanma ana kalemleri arasındaki ilişkiler birbirlerini dengeleyici özellik gösterir.⁶ 2009 yılında kamu kesimi tasarruf-yatırım farkının cari fiyatlarla (-) 65.091 milyon TL, sermaye transferlerinin 4.204 milyon TL, kasa-banka/borçlanmanın ise 60.886 milyon TL olarak gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında kamu kesimi tasarruf-yatırım farkının (-) 58.057 milyon TL, sermaye transferlerinin 15.612 milyon TL, kasa-banka/borçlanma kaleminin ise 42.444 milyon TL olarak programlandığı görülmektedir.

Kamu kesimi tasarruf-yatırım açığındaki programlanan azalma; kamu harcanabilir gelirlerindeki artışın cari giderlerdeki artışın üzerinde gerçekleşerek kamu tasarruf açığını azaltması ve bu azalma kadar kamu yatırımlarının artmamasının sonucu olarak değerlendirilebilir. Kamu harcanabilir gelirinin cari fiyatlarla 2009 yılında 82.066 milyon TL olarak gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında reel olarak yüzde 17,6 artarak 2010 yılında cari fiyatlarla 101.351 milyon TL'ye yükselmesi programlanmıştır. Cari giderlerin de 2009 yılında cari fiyatlarla 106.237 milyon TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında cari fiyatlarla 115.145 milyon TL'ye ulaşması beklenmektedir. Bu değişimlere bağlı olarak kamu tasarruf açığının 2009 yılındaki (-) 24.171 milyon TL'lik seviyesinden 2010 yılında (-) 13.794 TL'ye yükselmesi beklenmektedir. Bununla birlikte, kamu yatırımlarının ise 2009 yılında 40.919 TL milyon TL olarak gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında 44.262 milyon TL olarak programlandığı görülmektedir.

Sermaye transferleri; servet vergileri, diğer transferler ve kamulaştırma/sabit değer artışlarının toplamından oluşmaktadır. 2009 yılında servet vergilerinin 5.578 milyon TL, diğer transferlerin 402 milyon TL ve kamulaştırma/sabit değer artışlarının (-) 1.776 milyon TL olarak gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında servet vergilerinin 7.339 milyon TL, diğer transferlerin 8.165 milyon TL ve kamulaştırma/sabit değer artışlarının 108 milyon TL olarak programlandığı görülmektedir.

Kasa-banka/borçlanma kalemi; kasa-banka değişimi, dış borçlanma (net), iç borçlanma (net) ve stok değişim fonu toplamından oluşmaktadır. 2009 yılında kasa-banka değişimi 2.761 milyon TL, dış borçlanma (net) 6.375 milyon TL, iç borçlanma (net) 51.707 milyon TL, stok değişim fonunun 43 milyon TL olarak

⁵ Bu bölümde, DPT tarafından metodolojisi belirlenen kamu kesimi genel dengesi ile ilgili değerlendirmeler yapılacaktır. Genel devlet dengesi, kamu kesimi genel dengesi metodolojisinden farklı özellikler göstermektedir. Genel Devlet Dengesinde harcama ve gelirlerin hesaplanması sırasında dikkat edilmesi gereken husus, genel devlet kapsamı içindeki birimler arasındaki transfer işlemlerinde, söz konusu transfer tutarlarının, transferi yapan kuruluştan harcama olarak; transfer yapılan kuruluştan da gelir olarak gösterilmemesidir. Böylece, bir kamu geliri, geliri ilk olarak elde eden birimin hesabında gelir; nihai olarak harcayan birimin hesabında da gider olarak yazılmaktadır. Yapılan bu işlem sonucunda kuruluşlar itibarıyla denge rakamları değişmekte, ancak toplam genel devlet dengesi değişmemektedir. Ayrıca, DPT tanımlı kamu kesimi genel dengesi hesaplanırken yapılan bazı gelir ve harcama kalemlerindeki netleştirmeler, genel devlet dengesi oluşturulurken yapılmamaktadır.

⁶ Kamu kesimi tasarruf-yatırım farkı + sermaye transferleri + kasa-banka/borçlanma = 0

gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında kasa-banka değişimi 471 milyon TL, dış borçlanma (net) 6.608 milyon TL, iç borçlanma (net) 35.637 milyon TL, stok değişim fonu (-) 272 milyon TL olarak programlanmıştır. 2010 yılında dış borç ödemeleri 13.440 milyon TL, yeni dış borçlanma miktarı ise 20.048 milyon TL olarak öngörülmektedir. ⁷

Kamu kesimi genel dengesinin önemli göstergelerinden biri olan kamu kesimi borçlanma gereğinin ⁸, kamu tasarruf-yatırım farkındaki azalma, sermaye transferlerinde ve diğer kalemlerdeki olumlu beklentiler ışığında 2009 yılında cari fiyatlarla 60.844 milyon TL ve GSYH içindeki payının yüzde 6,43 gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında kamu kesimi borçlanma gereğinin cari fiyatlarla 42.717 milyon TL'ye ve GSYH içindeki payının yüzde 4,15'e düşürülmesi programlanmıştır. Ekonomide özel kesimin kullanacağı kaynakların artırılarak, finansal piyasalardaki mali baskınlığın azaltılması ve mevcut likidite darboğazında özel kesimin kredi teminine yönelik olarak ortaya çıkabilecek dışlama etkilerinin en aza indirilmesinin hedeflendiği görülmektedir.

Kamu kesimi borçlanma gereği Genel Devlet ve KİT'ler ayrımına tabi tutulduğunda 2009 yılında genel devlet borçlanma gereği 62.524 milyon TL ve GSYH içindeki payının ise yüzde 6,68 gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında genel devlet borçlanma gereğinin cari fiyatlarla 48.151 milyon TL'ye ve GSYH içindeki payının yüzde 4,68'e düşürülmesi programlanmıştır. KİT'ler ise 2009 yılında 1.680 milyon TL fazla vermesi ve GSYH içindeki payının yüzde 0,18 gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında KİT'lerin 5.434 milyon TL fazla vermesi ve GSYH içindeki payının ise yüzde 0,53 olması programlanmıştır.

Aşağıda kamu kesimi genel dengesinde genel devlet ve KİT'lere dair yapılan programlama detaylı olarak ele alınacaktır.

2.2. Genel Devlet

Genel Devlet yukarıda da belirtildiği üzere merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, mahalli idareler, sosyal güvenlik kuruluşları ile genel sağlık sigortası, fonlar, döner sermayeler, İşsizlik Sigortası Fonu'nun harcama ve gelirlerinden oluşmaktadır.

2.2.1. Merkezi Yönetim Bütçesi

Kamu kesimi genel dengesinde merkezi yönetim bütçesi (kamu) harcanabilir geliri; vergiler, vergi dışı gelirler, faktör gelirleri, sosyal fonlar ve cari transferlerin toplamından oluşmaktadır. ⁹ Merkezi yönetim bütçesi (kamu) harcanabilir geliri 2009 yılında cari fiyatlarla 42.905 milyon TL iken, 2010 yılında cari fiyatlarla 53.665 milyon TL'ye yükselmektedir. Bu artışta, vergilerin 2009 yılında 140.166 milyon TL'den, 2010 yılında 166.332 milyon TL'ye yükselmesinin etkili olduğu görülmektedir. Özellikle, vasıtalı (dolaylı) vergiler 2009 yılında 94.139 milyon TL iken, 2010 yılında 116.441 milyon TL'ye yükselmektedir. 2010

⁷ Kamu kesimi genel dengesinde iç ve dış borç faiz ödemeleri cari transferler bölümünde yer alırken, iç ve dış borç ana para hareketleri (borçlanma veya ödeme) kasa-banka/borçlanma ana grubu altında dış borçlanma ve iç borç/alacak (net) kalemlerinden izlenebilmektedir.

⁸ Kamu kesimi borçlanma gereği, tasarruf - yatırım farkı ile net sermaye transferleri toplamından oluşmaktadır.

⁹ DPT kamu kesimi genel dengesi tanımları çerçevesinde; Merkezi yönetim bütçesi vergi gelirleri, vasıtalı ve vasıtasız olarak sınıflandırılmakta, servete ilişkin vergileri içermemektedir. Gelir vergisi ve kurumlar vergisi vasıtasız vergileri oluşturmaktadır. Vasıtalı vergiler ise banka ve sigorta muameleleri vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergileri, özel iletişim vergisi, şans oyunları vergisi, özel işlem vergisi, uluslararası ticaret ve muamelelerden alınan vergiler, damga vergisi ve harçlar toplamından oluşmaktadır. Vergi dışı normal gelirler; para cezaları, kişi ve kurumlardan alınan paylar, özel gelirler, çeşitli vergi dışı gelirler ve alacaklardan tahsilatların toplamından meydana gelmektedir. Faktör gelirleri; yıl sonu karlarından aktarmalar hariç olmak üzere döner sermaye ve benzeri kurumların karları, hazine portföyü ve iştirak gelirleri, KİT'lerden ve İDT'lerden sağlanan gelirler, faiz, ikraz ve tavizlerden elde edilen gelirler, menkul ve gayrimenkul kiralari, değerli kâğıtların satışı, kurumlar hasılatı, devlet payları, hizmet gelirleri ve TCMB safi hasılatı toplamı faktör gelirlerini oluşturmaktadır. Cari transferler (net); yeşil kart harcamaları, devlet borçları genel giderleri, faiz giderleri, görev zararları, hazine yardımları, kar amacı gütmeyen kuruluşlar ile uluslararası kuruluşlara katılma payları hariç olmak üzere yurtdışına ve hane halkına yapılan transferler, sermaye transferleri, KİT'ler ve devlet iştirakleri hariç olmak üzere borç verme, personel yedek ödenegi ve yatırımları hızlandırma fonu dışındaki yedek ödenekler, döner sermaye ve benzeri kurumların yıl sonu karlarından aktarmalar ile özel gelirler hariç olmak üzere alınan bağış ve yardımlardan oluşmaktadır.

yılında vergi gelirleri programlanırken; büyümenin etkisinin yanı sıra maktu ÖTV tutarlarının güncelleneceği, enerji KİT'leri tarafından geçmiş yıl vergi borçlarının ödeneceği ve gelir kaybına yol açacak yeni bir düzenleme yapılmayacağı varsayımlarının yürütüldüğü belirtilmektedir.

Merkezi yönetim bütçesi (kamu) harcanabilir gelirin vergilerde beklenen artış kadar yükselmeyecek olmasının nedeni, diğer kalemlerdeki değişimlerden izlenebilmektedir. Bu çerçevede; vergi dışı gelirlerin 2009 yılında 20.613 milyon TL'den, 2010 yılında 18.182 milyon TL'ye, faktör gelirlerinin de 2009 yılında 16.027 milyon TL'den, 2010 yılında 13.146 milyon TL'ye gerilemesi beklenmektedir. İşsizlik Sigortası Fonunun elde edeceği faiz gelirlerinin dörtte üçü ile Özelleştirme Fonunun nakit fazlasının 2009 yılında olduğu gibi 2010 yılında da bütçeye gelir kaydedilmesi uygulamasına devam edileceği görülmektedir. Hazine portföyü ve iştirak gelirlerinin 2010 yılında bir önceki yıla göre düşeceği beklentisi, vergi dışı toplam gelirleri olumsuz etkilemektedir. Cari transferlerin 2009 yılında 133.900 milyon TL'den, 2010 yılında 143.994 milyon TL'ye yükselmesi programlanmıştır. Özellikle sosyal güvenlik kurumuna yapılan cari transferlerde artışın etkili olduğu görülmektedir.

Merkezi yönetim (kamu) harcanabilir gelirinden cari giderler çıkarıldığında kamu tasarruf hacmine ulaşılmaktadır. 2009 yılında cari giderlerin cari fiyatlarla 83.196 milyon TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında cari giderler cari fiyatlarla 88.540 milyon TL olarak programlanmıştır¹⁰. 2010 yılında cari giderleri etkileyen gelişmeler içinde 2010 yılında memur maaşlarına Ocak ayında yüzde 2,5, Temmuz ayında yüzde 2,5 oranında artış yapılması, sosyal güvenlik reformu çerçevesinde 2010 yılında kamu çalışanları için Genel Sağlık Sigortası'na prim ödenmesi ve geçmiş yıllarda bütçeden karşılanan tedavi ve ilaç giderlerinin SGK tarafından karşılanması sayılabilir.

Merkezi yönetim bütçesi (kamu) tasarruf açığının 2009 yılında cari fiyatlarla (-) 40.290 milyon TL iken, 2010 yılında (-) 34.875 milyon TL'ye azalması beklenmektedir. Bununla birlikte, kamu yatırımları 2010 yılında cari fiyatlarla 22.789 milyon TL olarak planlandığından 2010 yılı kamu kesimi tasarruf-yatırım açığının (-) 57.664 milyon TL olması beklenmektedir. 2010 yılı kamu kesimi tasarruf-yatırım açığının karşılanması amacıyla sermaye transferleri 7.530 milyon TL, kasa-banka/borçlanmanın ise 50.134 milyon TL olarak programlanmıştır¹¹. 2010 yılında, borçlanma politikasının yürütülmesinde karşılaşılabilecek faiz ve döviz kuru risklerinin hafifletilmesi amacıyla, borçlanmanın faiz yenileme süresinin uzatılması ve ağırlıklı olarak TL cinsinden gerçekleştirilmesi, ortalama borçlanma vadesinin piyasanın elverdiği ölçüde uzatılması, iç borç çevirme oranının düşürülmesi hedeflenmektedir. Nakit ve borç yönetiminde oluşabilecek likidite riskinin azaltılması amacıyla yıl boyunca yeterli düzeyde rezerv tutulması hedeflenmektedir.

2.2.2. Mahalli İdareler

Mahalli idareler dengesi; il özel idareleri, belediyeler, büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idareleri ile doğal gaz ve toplu taşıma işletmeleri, belediyelerin oluşturduğu birlikler ve iller Bankası hesaplarını kapsamaktadır.

Kamu kesimi genel dengesinde mahalli idareler (kamu) harcanabilir geliri; 2009 yılında cari fiyatlarla 26.615 milyon TL iken, 2010 yılında cari fiyatlarla 30.796 milyon TL'ye yükselmektedir. Vergilerin 2009 yılında 18.673 milyon TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında 23.155 milyon TL olarak programlandığı görülmektedir. Vergi dışı normal gelirlerin 2009 yılında 3.861 milyon TL'den, 2010 yılında 3.377 milyon TL'ye gerilemesi, faktör gelirlerinin ise 2009 yılında 6.518 milyon TL'den, 2010 yılında 6.971 milyon TL'ye yükselmesi beklenmektedir. 2010 yılında, mahalli idare gelirlerinin artışıyla belediye ve il özel idarelerinin özgelirlerinin artırılması ile elektrik ve havagazı tüketim vergisinin tekrar belediyeler

¹⁰ DPT kamu kesimi genel dengesi tanımları çerçevesinde cari giderler; personel harcamaları, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri, savunma harcamaları, yeşil kart hariç sağlık harcamaları, diğer mal ve hizmet giderleri ve personel yedek ödeneğinden meydana gelmektedir.

¹¹ Sermaye transferleri kamunun yatırımlarda kullanılmak üzere gerçekleştirdiği transferler ile ekonomide mevcut servetin kamu ile özel arasında el değiştirmesine yönelik işlemleri kapsamaktadır. Cari transferlerden farkı, gelir artırıcı değil servet artırıcı veya azaltıcı mahiyette olmasıdır. Sermaye transferleri; veraset ve intikal vergisi ve motorlu taşıtlar vergisi gibi servet üzerinden alınan vergiler ile sermaye gelirlerinin, KİT'lere ve devlet iştiraklerine verilen borçlar, yatırımları hızlandırma fonu, uluslararası kuruluşlara katılma payları ve kamulaştırma harcamaları ile netleştirilmesi ile elde edilmektedir.

tarafından tahsil edilmesi etkili olacaktır ¹². Mahalli idarelerin genel bütçe vergi paylarından, uzlaşma, kamuya olan diğer borçları ve vergi ve sosyal güvenlik primi gibi cari yükümlülüklerine mahsuben yapılacak kesinti oranının, yeni borç doğmasını engelleyecek ve borç stokunun azalmasına yardımcı olacak bir düzeyde tespit edileceği tahmin edilmektedir. Cari transferlerin 2009 yılında 2.117 milyon TL'den, 2010 yılında 2.708 milyon TL'ye yükselmesi programlanmıştır.

Mahalli idareler (kamu) tasarruflarının hesaplanması açısından önem taşıyan cari giderlerin 2009 yılında cari fiyatlarla 20.920 milyon TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında cari giderler cari fiyatlarla 24.301 milyon TL olarak programlanmıştır.

Mahalli idareler (kamu) tasarruflarının 2009 yılında cari fiyatlarla 5.694 milyon TL iken, 2010 yılında 6.494 milyon TL'ye yükseleceği beklenmektedir. Bununla birlikte, mahalli idareler (kamu) yatırımları 2010 yılında cari fiyatlarla 13.495 milyon TL olarak planlandığından 2010 yılı mahalli idareler tasarruf-yatırım açığının (-) 7.001 milyon TL olması beklenmektedir. 2010 yılı kamu kesimi tasarruf-yatırım açığının karşılanması amacıyla sermaye transferleri 4.243 milyon TL, kasa-banka/borçlanma ise 2.759 milyon TL olarak programlanmıştır. Özellikle sermaye transferleri içinde servet vergilerindeki artış dikkat çekicidir. 2009 yılında servet vergilerinin 1.854 milyon TL gerçekleşmesi tahmin edilirken 2010 yılında servet vergileri 3.341 milyon TL olarak programlanmıştır.

Mahalli idarelerin gelir kalemleri arasında konjonktürel gelişmelerden etkilenmelerde farklılıklar görülebilmektedir. Belediye ve bağlı idarelerinin özgelirleri içerisinde emlak vergisi gibi ekonomik büyümeye duyarlılığı az olan vergiler ve ikamesi olmayan imtiyazlı hizmetlerden elde edilen satış gelirleri konjonktürel değişimlerden görece az etkilenirken, ekonomik büyümeye duyarlı mahalli idarelerin genel bütçe vergi paylarına dayalı gelirleri görece daha fazla etkilenmektedir.

2.2.3. Döner Sermayeli İşletmeler

Döner sermayeli işletmeler tanımı içinde yer alan kurumlar iki grupta toplanmaktadır. Birinci grupta, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki idarelere bağlı olarak faaliyet gösteren işletmeler yer almaktadır ¹³. İkinci grupta ise bu işletmelerin dışında kalan ve kendi özel bütçeleri olan Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Milli Piyango İdaresi ve Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü bulunmaktadır.

Kamu kesimi genel dengesinde döner sermayeli işletmelerin (kamu) harcanabilir gelirinin 2009 yılında cari fiyatlarla 1.437 milyon TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında cari fiyatlarla 1.487 milyon TL'ye yükselmesi öngörülmektedir. Döner sermayeli işletmelerin 2009 yılında vergi ödemeleri 57 milyon TL'den, 2010 yılında 58 milyon TL'ye yükselmesi beklenirken, vergi dışı normal gelir yükümlülüklerinin 2009 yılında 359 milyon TL iken, 2010 yılında 334 milyon TL'ye düşmesi öngörülmektedir. Faktör gelirlerinin 2009 yılında 1.852 milyon TL gerçekleşmesi tahmin edilirken 2010 yılında 1.879 milyon TL'ye yükselmesi programlanmıştır. Kamu kesimi dengesinde, döner sermayeli işletmelerin cari giderlerinin bulunmaması nedeniyle döner sermayeli işletmelerin harcanabilir gelirlerinin tasarruflarına eşit olduğu görülmektedir. Bununla birlikte; döner sermayeli işletmelerin 2010 yılında 882 milyon TL yatırım harcaması programlandığından, döner sermayeli işletmelerin 605 milyon TL tasarruf-yatırım fazlası vermesi öngörülmektedir.

2.2.4. Sosyal Güvenlik Kuruluşları

Sosyal güvenlik kuruluşları kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve İşsizlik Sigortası Fonu yer almaktadır. Sosyal güvenlik kuruluşları gelir-gider dengesine, İŞKUR'un sadece yatırımı dahil edilmekte olup, kamu kesimi genel dengesinde İşsizlik Sigortası Fonu dengesi ayrı bir başlıkta gösterilmektedir.

Kamu kesimi genel dengesinde sosyal güvenlik kuruluşları (kamu) harcanabilir geliri; faktör gelirleri, sosyal fonlar ve cari transferlerin toplamından oluşmaktadır. Sosyal güvenlik kuruluşlarının (kamu)

¹² 5828 sayılı 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 29 uncu maddesi (9) numaralı fıkrası uyarınca elektrik ve havagazı tüketim vergileri 2009 yılına münhasır merkezi yönetim bütçesi gelirleri arasına alınmıştır.

¹³ Daha önce tahakkuk bazlı olarak izlenen Sağlık Bakanlığına bağlı döner sermayeli işletmelerin finansman dengesi, tahakkuk eden gelirler ile sosyal güvenlik kuruluşları, bütçeli kuruluşlar ve yeşil kart için Sağlık Bakanlığına bağlı döner sermayeli işletmelere yapılan ödemeler arasında ciddi sapma meydana gelmesinden dolayı 2005 yılından itibaren nakit bazlı olarak izlenmektedir.

harcanabilir gelirleri 174 milyon TL'dir. Faktör gelirlerinin 2009 yılında 2.719 milyon TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında 3.704 milyon TL olarak programlanmıştır. Sosyal fon ödemeleri, emekli aylıklarında yapılan artışların da etkisiyle 2009 yılında 33.649 milyon TL iken, 2010 yılında 35.307 milyon TL olarak öngörülmektedir. Emekli aylıklarının 2010 yılı Ocak ve Temmuz aylarında önceki altı aylık enflasyon tahminine göre sırasıyla yüzde 4 ve yüzde 2,4 oranlarında artırılması beklenmektedir. Cari transferlerin (merkezi yönetim bütçesinden yapılan transferler), 2009 yılında 30.955 milyon TL iken, 2010 yılında 31.776 milyon TL olarak programlanmıştır ¹⁴. Kamu kesimi dengesinde, sosyal güvenlik kuruluşlarının harcanabilir gelirlerinin tasarruflarına ve tasarrufların da yapılacak yatırımlarına denk olduğu görülmektedir.

2.2.5. İşsizlik Sigortası Fonu

Kamu kesimi genel dengesinde işsizlik sigortası (kamu) harcanabilir geliri; faktör gelirleri, sosyal fonlar ve cari transferlerin toplamından oluşmaktadır. İşsizlik sigortasının 2010 yılında (kamu) harcanabilir gelirleri 4.043 milyon TL olarak programlanmıştır. Faktör gelirleri 2009 yılında 1.434 milyon TL iken, 2010 yılında 1.224 milyon TL, sosyal fonlar 2009 yılında 671 milyon TL iken, 2010 yılında 1.708 milyon TL, cari transferler 2009 yılında 986 milyon TL iken, 2010 yılında 1.107 milyon TL olarak programlanmıştır. Kamu kesimi dengesinde, işsizlik sigortasının harcanabilir gelirleri tasarruflarına eşit olduğu ve yatırımların olmadığı göz önünde bulundurulduğunda tasarrufların tamamının kasa-banka/borçlanma kalemini oluşturduğu görülmektedir.

2.2.6. Fonlar

Fon dengesi kapsamı, bütçe içi Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) ile bütçe dışı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu (SYDTF), Savunma Sanayii Destekleme Fonu (SSDF) ve Özelleştirme Fonundan meydana gelmektedir.

Kamu kesimi genel dengesinde fonların (kamu) harcanabilir geliri; 2009 yılında cari fiyatlarla 2.117 milyon TL iken, 2010 yılında cari fiyatlarla 2.532 milyon TL'ye yükselmektedir. Vergi gelirlerinin 2009 yılında 3.521 milyon TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında 3.858 milyon TL olarak programlandığı görülmektedir. Vergi dışı normal gelirler 2009 yılında 127 milyon TL'den, 2010 yılında 397 milyon TL'ye yükselirken, faktör gelirleri 2009 yılında 57 milyon TL iken 2010 yılında elde edilmeyeceği öngörülmektedir. Cari transferlerin (net) 2009 yılında 1.588 milyon TL'den, 2010 yılında 1.722 milyon TL'ye yükselmesi programlanmıştır.

Fonlar (kamu) harcanabilir gelirinden cari giderler çıkarıldığında, fonların (kamu) tasarruf hacmine ulaşmaktadır. Cari giderlerin 2009 yılında cari fiyatlarla 2.121 milyon TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında cari fiyatlarla 2.304 milyon TL olarak programlandığı görülmektedir. Bu çerçevede, fonların (kamu) tasarruflarının 2009 yılında cari fiyatlarla (-) 5 milyon TL iken, 2010 yılında 228 milyon TL'ye yükseleceği beklenmektedir. Bununla birlikte, fonlarda (kamu) yatırım harcaması görülmendiğinden 2010 yılında cari fiyatlarla tasarruf-yatırım fazlası 228 milyon TL olarak kabul edilmektedir. 2010 yılında fonların sermaye transferlerinde 17 milyon TL, kasa-banka/borçlanmanın ise 245 milyon TL fazla vermesi programlanmıştır.

2.3. Kamu İktisadi Teşebbüsleri

Özelleştirme kapsamında izlenen kuruluşlar dahil KİT'lerin 2009 yılında harcanabilir gelirinin 5.875 milyon TL gerçekleşmesi tahmin edilirken 2010 yılında 8.654 milyon TL'ye yükselmesi programlanmıştır. Özellikle faktör gelirleri 2009 yılında 6.810 milyon TL iken 2010 yılında 9.284 milyon TL'ye yükselmesi öngörülmektedir. KİT'lerin cari giderlerine kamu kesimi genel dengesinde yer verilmediğinden tasarrufları harcanabilir gelirlerine eşit olmaktadır. KİT'lerin yatırım harcamaları 2009 yılında 7.563 milyon TL iken 2010 yılında 6.922 milyon TL ye gerilemesi sonucu KİT'lerde tasarruf-yatırım fazlası 1.732 milyon TL olarak programlanmıştır. Sermaye transferleri çerçevesinde; 2009 yılında diğer transferlerin 4.093 milyon TL ve kamulaştırma/sabit değer artışlarının (-) 809 milyon TL olarak gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında diğer transferlerin 3.517 milyon TL'ye düşmesi ve kamulaştırma/sabit değer artışlarının 369 milyon TL'ye yükselmesinin programlandığı görülmektedir. Kasa-banka/borçlanma kaleminin 5.618 milyon TL fazla vermesi programlanmaktadır.

¹⁴ Bu transferlere; faturalı ödemeler, ek karşılıklar, emeklilere yapılan ek ödeme dahil olup, 2009 yılından itibaren hizmet akdiyle çalışanlar için 5 puan prim indirimi ve özürlü prim indiriminden kaynaklanan transferler de dahildir.

3. 2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISININ ANALİZİ

3.1. Tasarı ve Gerekçesi Üzerinde Yapılan Analizler

3.1.1. Merkezi Yönetim Bütçesi

3.1.1.1. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin Özellikleri

Milli Bütçe Tahmin Raporunda 2010 Yılı Programının temel amacının; ekonominin yeniden büyüme dönemine geçişinin sağlanması, enflasyondaki düşüş eğiliminin devam ettirilmesi ve küresel krizin etkisiyle bozulan kamu dengelerinin düzeltilmesi olduğu belirtilmektedir. Program döneminde GSYH'ın yüzde 3,5, toplam yurtiçi talebin sabit fiyatlarla yüzde 3,8, sabit sermaye yatırımlarının ise yüzde 7,7 artacağı öngörülmektedir. Ayrıca 2010 yılında toplam tüketimin sabit fiyatlarla yüzde 2,5 artması, kamu tüketiminin yüzde 2,4 ve özel tüketimin yüzde 2,5 artacağı öngörülmüştür.

2010 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi ve gerekçesi incelendiğinde; bütçe ödeneklerinin, ekonomik krizin etkisiyle yükselen kamu kesimi açıklarının aşamalı olarak makul seviyelere indirilmesi ile enflasyonun düşürülmesine ve ekonominin tekrar büyüme sürecine girmesine katkıda bulunulması başta olmak üzere aşağıda belirtilen hedeflerin gerçekleştirilmesinin sağlanması amacıyla, Orta Vadeli Programda ve Orta Vadeli Mali Planda belirlenen politika, hedef ve öncelikler ile idarelerin geçmiş yıllar harcama eğilimleri, yürüttükleri önemli faaliyet ve projeler dikkate alınarak belirlenmiştir.

2010 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi;

- Makroekonomik istikrarla birlikte sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi, mali disiplinin devam ettirilmesi, ekonominin dışsal şoklara dayanıklılığının artırılması,
- Enflasyonla mücadelenin desteklenmesi, etkin bir borçlanma politikası ve mali disiplinle faiz giderlerinin bütçe üzerindeki baskısının giderilmesi,
- Kaynakların temel politika tercihlerine uygun tahsisi, kamu harcamalarının kalitesinin artırılması,
- Bütçenin sağlam gelir kaynaklarına dayandırılması ve kaynak harcama dengesinin gözetilmesi, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması,
- Hesap verebilirliğin ve mali saydamlığın güçlendirilmesi,
- Yatırıma ayrılan kaynakların öncelikli ve kısa sürede bitirilebilecek projelere tahsisi, orta ve uzun vadede ekonomide verimlilik ve üretim artışını sağlayacak altyapı yatırımlarına ağırlık verilmesi,
- Verimliliği artıran ve üretimi teşvik eden bir tarımsal destek politikası oluşturulması,
- Eğitim, sağlık ve sosyal nitelikli harcamalara ve bölgesel gelişmişlik farklarını giderici harcamalara daha fazla kaynak tahsis edilmesi, kırsal kesimin altyapısının güçlendirilmesi, hedefleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

Tasarıda ayrıca;

- Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçe inisiyatiflerinin artırılması amacıyla aktarma yapılacak tertipteki ödenegün yüzde 20'sine kadar bütçe içi aktarma yapabilmeleri,
- 2010 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yer almayan projelere harcama yapılmaması, taşıt alımının sadece acil ve zorunlu hallerde ve Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılabilmesi,
- KÖYDES ödeneklerinin ilgili idarelere tahakkuk ettirmek suretiyle kullanılması, bu yardımların haczedilememesi, bunlara ihtiyati tedbir konulamaması,
- 190 sayılı KHK kapsamındaki kamu idarelerinde 2009 yılında emeklilik, ölüm, istifa ve nakil yoluyla ayrılanların yüzde yirmi beşini geçmemek üzere açıktan atama veya nakil yapılabilmesi, bu sınırlar içerisinde memur ihtiyacını karşılayamayacak idarelerden yükseköğretim kurumları için 4.000, diğer kuruluşlar için 21.000 adet atama izni verilmesi, ayrıca; yükseköğretim kurumlarının öğretim üyesi dışındaki boş öğretim elemanı kadrolarına emeklilik, ölüm, istifa, nakil, eğitimin tamamlanması veya başarısızlık nedeniyle ayrılanların yüzde yirmi beşini, araştırma görevlilerinin yüzde yüzünü geçmemek üzere açıktan ve naklen atama yapılabilmesi, bu sınırlar içinde öğretim elemanı ihtiyacını karşılayamayacak yükseköğretim kurumları için 2.000'i yeni kurulan üniversitelerin öğretim elemanı yetiştirmek amacıyla araştırma görevlisi ihtiyacı için kullanılması kaydıyla ilave 7.000 adet atama izni verilmesi,

öngörülmektedir.

3.1.1.2. Bütçe Gelir ve Gider Tahminleri

2010 yılı bütçe gelir ve giderleri tahmin edilirken;

- GSYH'nin yüzde 3,5 büyüyeceği,

- GSYH deflatorünün yüzde 5 olacağı,

- Yıl sonunda TÜFE'nin yüzde 5,3 olacağı,

- İhracatın 107,5 , ithalatın 153 milyar ABD Doları olacağı,

- Borçlanmada TL cinsinden borçlanmaya ağırlık verileceği, nakit iç borçlanmanın ağırlıklı olarak sabit faizli enstrümanlarla yapılacağı, vadelerin uzatılması politikalarının sürdürüleceği,

- KİT'lere sermaye desteğine devam edileceği,

varsayılmış, ayrıca, bütçe uygulaması sırasında ortaya çıkacak acil ve öncelikli hizmetler için yeterli kadar yedek ödenek konulması öngörülmüştür.

Bütçe giderleri belirlenirken; Orta Vadeli Programda ve Orta Vadeli Mali Planda belirlenen politika, hedef ve öncelikler ile idarelerin geçmiş yıllar harcama eğilimleri, yürüttükleri önemli faaliyet ve projeler dikkate alınmıştır.

Genel Bütçe gelirleri tahmin edilirken; Orta Vadeli Programda ve Orta Vadeli Mali Planda belirlenen politika hedef ve öncelikleri, büyüme, dış ticaret hacmi, döviz kuru ile üretim-tüketim ve enflasyon tahminleri, vergilerin gelir esnekliği, bütçe gider büyüklükleri, yürürlükteki mevzuat ve alınacak tedbirler göz önünde bulundurulmuştur.

5018 sayılı Kanun gereği, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayıştay ve Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar ödenek tekliflerini kendileri belirlemiş, genel bütçe gelir tahmini Maliye Bakanlığı tarafından yapılmış, özel bütçeli kuruluşlar ile düzenleyici ve denetleyici kurumların gelir tahminleri kendileri tarafından yapılmıştır.

3.1.1.3. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri

a) Giderler: 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe giderleri hazine yardımı ve gelirden ayrılan paylar dahil 301.602.837.292 TL, hazine yardımı ve gelirden ayrılan paylar hariç 286.927.553.810 TL'dir. Bütçe giderlerinin gelirden ayrılan paylar ve hazine yardımları hariç, GSYH'ye oranı ise yüzde 27,89'dur.

Ekonomik sınıflandırmaya göre bütçe ödenekleri içerisinde en büyük pay sırasıyla cari transferlere, personel giderlerine ve faiz giderlerine aittir. Tablo 1.3'de Merkezi Yönetim Bütçesinin hazine yardımı ve gelirden ayrılan paylar hariç ödenek dağılımı verilmektedir.

Tablo1. 3. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Merkezi Yönetim Bütçesi Ödenekleri

Ödenek Türü	Ödenek Miktarı (TL)	Bütçe İçerisindeki Payı (%)	GSYH'ye oranı (%)*
Personel giderleri	60.349.021.618	21,03	5,87
Sos. güv. dev. primi gid.	11.109.812.460	3,87	1,08
Mal ve hizmet alım gid.	25.185.860.110	8,78	2,45
Faiz giderleri	56.750.050.500	19,78	5,52
Cari transferler	102.172.807.000	35,61	9,93
Sermaye giderleri	18.927.760.200	6,60	1,84
Sermaye transferleri	3.426.214.000	1,19	0,33
Borç vermeler	6.902.862.000	2,41	0,67
Yedek ödenekler	2.103.165.922	0,73	0,20
Toplam	286.927.553.810	100,00	27,89

*2010 Yılı Programında GSYH 1.028.802.000.000 TL olarak öngörülmüştür. Tabloda bu rakam esas alınmıştır.

Merkezi Yönetim Bütçesinden en büyük payı alan cari transferlerin yarısından fazlası (57 milyar 694 milyon TL) sosyal güvenlik sistemine ayrılmıştır. Bu miktarın 31,8 milyar TL’si Sosyal Güvenlik Kurumuna açık finansmanı için transfer edilecektir. Ayrıca, gelirden ayrılan paylar karşılığında öngörülen 23 milyar 908 milyon TL ödeneğin 19 milyar 138 milyon TL’si mahalli idarelere ve 4 milyar 6 milyon TL’si fonlara transfer edilecektir.

Merkezi Yönetim Bütçesinden tarımsal desteklemeye 5 milyar 605 milyon TL ödenek ayrılmıştır. KİT görev zararları için bütçeden ayrılan pay 3 milyar 38 milyon TL olup toplam görev zararı ödeneği ise 4 milyar 310 milyon TL’dir.

2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinden, sermaye giderleri ve sermaye transferleri ile yatırımları hızlandırma ve doğal afet giderlerini karşılama ödeneği dâhil yatırımlara ayrılan toplam ödenek 22 milyar 652 milyon TL olup bu tutar bütçenin yüzde 7,9’una karşılık gelmektedir.

Tablo 1.4.’de hazine yardımı ve gelirden ayrılan paylar hariç Merkezi Yönetim Bütçe ödeneklerinin fonksiyonel dağılımı verilmektedir.

Tablo1. 4. Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Merkezi Yönetim Bütçesi Ödenekleri

Fonksiyon Türü	Ödenek Miktarı (TL)	Bütçe İçerisindeki Payı	GSYH’ye oranı
Genel Kamu Hizmetleri	98.700.024.123	34,4	9,6
Savunma Hizmetleri	15.146.295.000	5,28	1,47
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hiz.	17.164.239.795	5,98	1,67
Ekonomik İşler ve Hizmetler	32.000.652.682	11,15	3,11
Çevre Koruma Hizmetleri	297.364.800	0,10	0,02
İskan ve Toplum Refahı Hizm.	4.276.047.400	1,49	0,42
Sağlık Hizmetleri	14.960.260.320	5,21	1,45
Dinlenme Kültür ve Din Hizm.	4.581.498.950	1,6	0,45
Eğitim Hizmetleri	38.002.988.840	13,24	3,69
Sos. Güv. ve Sos. Yard. Hizm.	61.798.181.700	21,54	6,01
Toplam	286.927.553.810	100,00	27,89

***2010 Yılı Programında GSYH 1.028.802.000.000 TL olarak öngörülmüştür. Tabloda bu rakam esas alınmıştır.**

Fonksiyonlar itibarıyla bakıldığında; bütçeden en büyük payı sırasıyla genel kamu hizmetlerinin, sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri ile eğitim hizmetlerinin aldığı görülmektedir. Bunların bütçe içerisindeki payı sırasıyla yüzde 34,4; 21,54 ve 13,24’tür. Bütçe içerisinde en az ödenek ise çevre koruma hizmetlerine ayrılmıştır. Çevre koruma hizmetlerinin bütçe içerisindeki payı yüzde 0,1’dir.

b) Gelirler: 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe gelirleri red ve iadeler düşüldükten sonra 236 milyar 794 milyon TL’dir. Bu miktarın 231 milyar 236 milyon TL’si Genel Bütçe net gelirleri, 4 milyar 898 milyon TL’si Özel Bütçe öz gelirleri, 660 milyon TL’si Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların gelirden ayrılan paylar düşüldükten sonra kalan net öz gelirlerinden oluşmaktadır.

Genel Bütçe brüt geliri 251 milyar 115 milyon TL olup, 19 milyar 880 milyon TL tutarındaki red ve iadeler düşüldükten sonra net bütçe geliri 231 milyar 236 milyon TL’dir. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların 2010 yılı gelir tahminleri 1 milyar 949 milyon TL olup, bu miktarın 1 milyar 289 milyon lirası genel bütçeye aktarılmaktadır. Ayrıca, özel bütçeli kuruluşlara bütçe dengelerini sağlamak için 13 milyar 386 milyon TL Hazine yardımı yapılması öngörülmektedir.

c) Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi: 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi; hazine yardımı ve gelirden ayrılan paylar hariç 286.927.553.810 TL gider, red ve iadeler hariç 236.794.347.700 TL gelir olmak üzere 50.133.206.110 TL açıkla bağlanmıştır. Bütçe açığının GSYH'ye oranı yüzde 4,87'dir. Buna karşın, 56 milyar 750 milyon TL tutarındaki faiz ödemeleri düşüldükten sonra hesaplanan 6 milyar 616 milyon TL faiz dışı fazlanın, GSYH'ye oranının binde 6 düzeyinde olması öngörülmüştür.

d) 2011-2012 Dönemi Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri: 2011 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi giderleri hazine yardımı ve düzenleyici ve denetleyici kurumlar gelir fazlaları hariç 298 milyar 232 milyon TL, bütçe geliri 253 milyar 109 milyon TL, bütçe açığı ise 45 milyar 124 milyon TL olarak öngörülmüştür. 2011 yılı bütçesinin faiz dışı fazla öngörüsü ise 10 milyar 77 milyon TL'dir.

2012 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi giderleri hazine yardımı ve düzenleyici ve denetleyici kurumlar gelir fazlaları hariç 314 milyar 442 milyon TL, bütçe geliri 275 milyar 359 milyon TL, bütçe açığı ise 39 milyar 83 milyon TL olarak öngörülmüştür. Ayrıca, 2012 yılı bütçesinin 16 milyar 317 milyon TL faiz dışı fazla vermesi öngörülmektedir.

3.1.2. Genel Bütçeli İdareler

Genel bütçeli kamu idarelerine; özel bütçeli kamu idarelerine transfer edilecek 13.386.485.400 TL Hazine yardımı dahil, toplam 281.853.655.110 TL ödenek tahsis edilmiştir. Genel bütçeli kamu idareleri bütçe toplamının, Hazine yardımları ve gelirden ayrılan pay dahil (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerdeki kurumların bütçelerinin toplamı olan 301.602.837.292 TL'ye oranı yüzde 93,45'dir.

3.1.2.1. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları

Aşağıda, ekonomik sınıflandırmaya göre genel bütçe ödenekleri ile bu ödeneklerin Hazine yardımı dahil genel bütçe toplamı olan 281.853.655.110 TL'ye oranı hesaplanmıştır.

	<u>Ödenek Miktarı (TL)</u>	<u>Yüzde</u>
Personel Giderleri	53.778.275.400	% 19,08
Sosyal Güvenlik Devlet Primi Giderleri	9.880.377.000	% 3,50
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	22.360.582.488	% 7,93
Faiz Giderleri	56.750.000.000	% 20,13
Cari Transferler (Hazine yardımı dahil)	10.380.835.300	% 39,16
Sermaye Gideri	15.136.771.000	% 5,37
Sermaye Transferi (Hazine yardımı dahil)	6.182.558.000	% 2,19
Borç Verme	5.281.090.000	% 1,87
Yedek Ödenek	2.103.165.922	% 0,74

Cari transfer niteliğindeki Hazine yardımı 9.745.775.400 TL, sermaye transferi niteliğindeki Hazine yardımı 3.640.710.000 TL'dir. Buna göre: Hazine yardımı hariç cari transferler 100.635.059.900 TL ve sermaye transferleri ise 2.541.848.000 TL'dir.

3.1.2.2. Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları

Aşağıda, fonksiyonel sınıflandırmaya göre genel bütçe ödenekleri ile bu ödeneklerin Hazine yardımı dahil genel bütçe toplamı olan 281.853.655.110 TL'ye oranı hesaplanmıştır.

	<u>Ödenek Miktarı (TL)</u>	<u>Yüzde</u>
Genel Kamu Hizmetleri (Hazine yardımı dahil)	109.315.421.530	% 38,78
Savunma Hizmetleri	15.112.949.300	% 5,36
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	16.198.034.185	% 5,74
Ekonomik İşler ve Hizmetler	29.824.651.035	% 10,58
Çevre Koruma Hizmetleri	270.987.000	% 0,09
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	4.215.596.900	% 1,49
Sağlık Hizmetleri	14.005.784.320	% 4,96
Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri	3.457.350.400	% 1,22
Eğitim Hizmetleri	27.772.852.240	% 9,85
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hizmetleri	61.680.028.200	% 21,88

Genel kamu hizmetlerinden yapılan hazine yardımı 13.386.485.400 TL'dir. Buna göre: hazine yardımı ve 56.345.082 tutarındaki gelirden ayrılan pay hariç, genel kamu hizmetleri 95.872.591.048 TL'dir.

3.1.2.3. Ödenekler İtibariyle Değerlendirme

Genel bütçe ödeneği içinde, en fazla ödenek tahsis edilen ilk beş idare aşağıda sıralanmıştır.

1. Hazine Müsteşarlığı	68.921.877.000	TL
2. Maliye Bakanlığı	59.709.045.000	TL
3. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	36.141.679.000	TL
4. Milli Eğitim Bakanlığı	28.237.412.000	TL
5. Milli Savunma Bakanlığı	15.118.234.000	TL

olarak sıralanmaktadır.

Ekonomik sınıflandırmaya göre genel bütçe ödeneği içinde:

- Hazine Müsteşarlığına tahsis edilen ödeneğin 56.750.000.000 TL'lik kısmı faiz giderleri için öngörülmüştür.

- Maliye Bakanlığına tahsis edilen ödeneğin, 54.194.200.510 TL'lik Hazine yardımı dahil kısmı, cari transferlerdir.

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına en fazla tahsis edilen ödenek 35.962.500.000 TL ile cari transferlerdir. Bu ödeneğin 31.776.000.000 TL'si Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan transferlerden oluşmaktadır.

- Milli Eğitim Bakanlığına tahsis edilen ödeneklerin, 19.984.011.000 TL'lik kısmı personel giderleridir.

- Milli Savunma Bakanlığına en fazla tahsis edilen ödenek 6.438.135.000 TL personel giderleri ile 7.187.799.000 TL mal ve hizmet alım giderleridir. Uluslararası sınıflandırma standartlarında da "cari gider" olarak kabul edilen savunma harcamaları, sermaye için belirlenen gideri geçse dahi yatırım programlarında yer almamakta, mal ve hizmet alım giderlerine dahil edilmektedir. Ancak, askeri lojman alımı, yapımı ve büyük onarımı için yapılan harcamalar, sermaye bölümünde sınıflandırılmakta ve yatırım programına dahil edilmektedir. Ayrıca, askeri lojmanlarla birlikte ikamete mahsus olan ve olmayan binalar ve diğer inşaat işleri ile askeri amaçlar dışında üretim amacıyla kullanılacak olan dayanıklı mal alımları da sermaye harcamaları bölümünde yer almaktadır.

- Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin bütçe teklifleri toplamı; Hazine yardımı dahil, 2010'da 2009 yılı başlangıç ödeneğine göre % 9,35; 2011 ve 2012 yıllarında ise bir önceki yıla göre sırasıyla % 4,0 ve % 5,45 oranında artış göstermektedir.

3.1.2.4. 2011 ve 2012 Yılları Ödenek Tahminleri

Genel bütçeli kamu idarelerinin 2011 yılı ödenek toplamı 293 milyar 130 milyon 62 bin 96 TL olarak tahmin edilmektedir. Genel bütçeli kamu idarelerinin 2012 yılı ödenek toplamı ise 309 milyar 109 milyon 300 bin 113 TL olarak tahmin edilmektedir.

3.1.3. Özel Bütçeli İdareler

2010 yılında özel bütçeli kamu idarelerine toplam 17.799.895.100 TL ödenek tahsis edilmiştir. Söz konusu ödeneğin, Hazine yardımları ve gelirden ayrılan pay dahil (I), (II), (III) sayılı cetvele tabi idareler toplamı olan 301.602.837.292 TL içerisindeki payı, yüzde 5,90'a tekabül etmektedir. Hazine yardımı hariç gelirden ayrılan pay dahil 288.216.351.892 TL olan merkezi yönetim bütçesi toplamına oranı ise yüzde 6,18'dir.

3.1.3.1. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları

Aşağıda, ekonomik sınıflandırmaya göre özel bütçeli kamu idareleri toplamı olan 17.799.895.100 TL'lik ödeneğin dağılımı ve bu ödeneklerin toplam içindeki oranı hesaplanmıştır.

Yükseköğretim Kurumları:	Ödenek Miktarı (TL)	Yüzde
Personel giderleri	: 4.727.494.000	26,56
Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri	: 916.186.000	5,15
Mal ve hizmet alımı giderleri	: 1.338.123.000	7,52
Cari transferler	: 209.011.600	1,17
Sermaye giderleri	: 2.164.643.000	12,16
Yükseköğretim Kurumları Toplamı (1)	: 9.355.457.600	52,56

Özel Bütçeli Diğer Kurumlar:	Ödenek Miktarı (TL)	Yüzde
Personel giderleri	: 1.599.853.000	8,99
Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri	: 287.131.000	1,61
Mal ve hizmet alımı giderleri	: 1.256.492.000	7,06
Cari transferler	: 1.297.237.500	7,29
Sermaye giderlerine	: 1.497.586.000	8,41
Sermaye transferleri	: 884.366.000	4,97
Borç verme giderleri	: 1.621.772.000	9,11
Özel Bütçeli Diğer Kurumlar Toplamı (2)	: 8.444.437.500	47,44
Özel Bütçeli Kurumlar Toplamı (1+2)	: 17.799.895.100	100,0

3.1.3.2. Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları

Aşağıda, fonksiyonel sınıflandırmaya göre özel bütçeli kamu idareleri toplamı olan 17.799.895.100 TL'lik ödenekğin dağılımı ve bu ödeneklerin toplam içindeki oranı hesaplanmıştır.

Yükseköğretim Kurumları:	Ödenek Miktarı (TL)	Yüzde
Genel kamu hizmetleri giderleri	: 930.141.600	5,23
Savunma hizmetleri giderleri	: 7.673.400	0,04
Kamu düzeni ve güvenlik hizmetleri giderleri	: 159.587.150	0,90
Sağlık hizmetleri giderleri	: 811.681.700	4,56
Dinlenme, kültür ve din hizmetleri giderleri	: 112.336.450	0,63
Eğitim hizmetleri giderleri	: 7.334.037.300	41,20
Yükseköğretim Kurumları Toplamı (1)	: 9.355.457.600	52,56

Özel Bütçeli Diğer Kurumlar:	Ödenek Miktarı (TL)	Yüzde
Genel kamu hizmetleri giderleri	: 1.623.168.885	9,12
Savunma hizmetleri giderleri	: 24.262.500	0,14
Kamu düzeni ve güvenlik hizmetleri giderleri	: 771.853.700	4,34
Ekonomik işler ve hizmetler giderleri	: 1.798.300.915	10,10
Çevre koruma hizmetleri giderleri	: 26.377.800	0,15
İskan ve toplum refahı hizmetleri giderleri	: 60.450.500	0,34
Sağlık hizmetleri giderleri	: 142.794.300	0,80
Dinlenme, kültür ve din hizmetleri giderleri	: 982.976.100	5,52
Eğitim hizmetleri giderleri	: 2.896.099.300	16,27
Sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri giderleri	: 118.153.500	0,66
Özel Bütçeli Diğer Kurumlar Toplamı (2)	: 8.444.437.500	47,44
Özel Bütçeli Kurumlar Toplamı (1+2)	: 17.799.895.100	100,0

3.1.3.3. Ödenekler İtibariyle Değerlendirme

Yükseköğretim kurumları içerisinde en fazla ödeneye sahip ilk beş kuruluş, ödenekleri ve yükseköğretim kurumları bütçesi toplamı içindeki oranı;

	Ödenek Miktarı (TL)	Yüzde
1. İstanbul Üniversitesi	: 509.612.000	5,45
2. Hacettepe Üniversitesi	: 367.236.000	3,93
3. Ankara Üniversitesi	: 345.301.000	3,69
4. Gazi Üniversitesi	: 313.826.000	3,35
5. Ege Üniversitesi	: 305.755.000	3,27

Diğer özel bütçeli kamu idareleri arasında en fazla ödeneye sahip ilk beş kuruluş, ödenekleri ve özel bütçeli diğer kurumların bütçesi toplamı içindeki oranı;

	<u>Ödenek Miktarı (TL)</u>	<u>Yüzde</u>
1. Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu	: 2.746.851.000	32,53
2. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu	: 1.307.251.000	15,48
3. Orman Genel Müdürlüğü	: 950.422.000	11,26
4. Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu	: 729.332.000	8,64
5. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü	: 480.840.000	5,69

Ekonomik sınıflandırmaya göre bu kuruluşların ödenekleri incelendiğinde; Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'nda sermaye transferi için ayrılan 714.250.000 TL ödeneğin, diğer özel bütçeli idarelerin toplam sermaye transferi ödeneği içerisinde % 80,76'lık payla ilk sırayı aldığı anlaşılmaktadır.

3.1.3.5. 2011 ve 2012 Yılları Ödenek Tahminleri

Özel bütçeli kamu idarelerinin 2011 yılı ödenek toplamı 18 milyar 630 milyon 595 bin TL olarak tahmin edilmektedir. Bu toplam ödeneğin 9 milyar 802 milyon 458 bin TL'lik kısmını yükseköğretim kurumlarının, 8 milyar 828 milyon 137 bin TL'lik kısmını ise diğer özel bütçeli idarelerin ödenekleri oluşturacaktır.

Özel bütçeli kamu idarelerinin 2012 yılı ödenek toplamı ise 19 milyar 734 milyon 752 bin TL olarak tahmin edilmektedir. Bu toplamın 10 milyar 425 milyon 582 bin TL'lik kısmı yükseköğretim kurumları için, 9 milyar 309 milyon 170 bin TL'lik kısmı ise diğer özel bütçeli kamu idareleri için öngörülmektedir.

3.1.4. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

5018 sayılı Kanunun 18 inci maddesinde, Kanuna ekli (III) sayılı Cetvelde sayılan; Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Rekabet Kurumu ile Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu bütçelerinin Eylül ayı sonuna kadar doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisine, bir örneğinin de Maliye Bakanlığına gönderilmesini hükme bağlamıştır. Bu hüküm çerçevesinde, yukarıda anılan Kurul ve Kurumlar, Kanunda belirtilen süre içinde bütçelerini Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunmuşlardır.

2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısıyla Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara toplam 1.949.287.082 TL ödenek tahsis edilmiştir. Bu ödeneğin 1.288.798.082 TL'sinin gelirden ayrılan paylar adı altında ödenekleştirilmesi ve aynı zamanda genel bütçeye Düzenleyici Denetleyici Kurumlardan alınan paylar adı altında gelir yazılması öngörülmüştür. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar bütçe toplamının, hazine yardımları ve gelirden ayrılan paylar dâhil (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerdeki kurumların bütçelerinin toplamı olan 301.602.837.292 TL'ye oranı % 0,64; hazine yardımı hariç ve gelirden ayrılan pay dâhil 286.216.351.892 TL olan Merkezi Yönetim Bütçesi Toplamına oranı ise % 0,67'dir.

3.1.4.1. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları

	<u>Ödenek Miktarı (TL)</u>	<u>Yüzde</u>
Personel giderleri	243.399.218 TL	(% 12,48)
Sosyal güvenlik kurumları devlet primi giderleri	26.118.460 TL	(% 1,33)
Mal ve hizmet alımı giderleri	230.662.622 TL	(% 11,83)
Faiz giderleri	50.500 TL	(% 0,0025)
Cari transferler	1.320.296.082 TL	(% 67,73)
Sermaye giderleri	128.760.200 TL	(% 6,60)

3.1.4.2. Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları

	<u>Ödenek Miktarı (TL)</u>	<u>Yüzde</u>
Genel kamu hizmetleri	274.122.590 TL	(% 14,06)
Savunma hizmetleri	1.410.000 TL	(% 0,07)
Kamu düzeni ve güvenlik hizmetleri	34.764.760 TL	(% 1,78)
Ekonomik işler ve hizmetler	1.610.153.732 TL	(% 82,60)
Dinlenme, kültür ve din hizmetleri	28.836.000 TL	(% 1,47)

3.1.4.3. Gelirden Ayrılan Paylar

	<u>Ödenek Miktarı (TL)</u>
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu	50.000.000 TL
Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	1.206.650.000 TL
Sermaye Piyasası Kurulu	1.000.000 TL
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu	0
Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	500.000 TL
Kamu İhale Kurumu	25.366.000 TL
Rekabet Kurumu	5.000.000 TL
Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu	15.345.082 TL
Toplam:	1.303.861.082 TL

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların bütçelerinin (05.08) ekonomik kodunda yer alan gelirden ayrılan paylar toplamı görüldüğü üzere 1.303.861.082 TL'dir. Bu toplam içinde genel bütçeye aktarılan kısmı 1.288.798.082 TL'dir. Kalan 15.063.000 TL ise Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile Kamu İhale Kurumu tarafından genel bütçe dışında fonlara aktarılmaktadır. Düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçelerinin hizmet-ödenek-gelir ilişkisi içinde sağlıklı değerlendirilebilmesi için ödenekleri toplamından, cari transfer kapsamı içindeki söz konusu 1.288.798.082 TL'lik gelirden ayrılan payın düşülmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçelerinin analizinde 660.489.000 TL esas alınmalıdır.

3.1.4.4. 2011 ve 2012 Yılları Ödenek Tahminleri

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların 2011 yılı ödenek toplamı 2.044.001.583 TL olarak tahmin edilmektedir.

3.1.5. Gelir Bütçesi

3.1.5.1. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri:

Genel Bütçe (red ve iadeler dahil)	251.115.317.000 TL
Özel Bütçe Öz Gelirleri	4.898.274.700 TL
Yükseköğretim Kurumları	1.355.944.700 TL
Özel Bütçeli Diğer İdareler	3.542.330.000 TL
DDK Öz Gelirleri (gelirden ayrılan paylar hariç)	660.489.000 TL
TOPLAM BÜTÇE GELİRİ	256.674.080.700 TL
Red ve İadeler (-)(vergi ve vergi dışı gelir iadesi)	19.879.733.000 TL
NET BÜTÇE GELİRİ	236.794.347.700 TL

Bütçe gelirleri içinde en büyük payı (vergi gelirlerinden red ve iadeler hariç); 193.323.625.000 TL ile vergi gelirleri oluşturmaktadır. Bütçe gelirlerinde 2009 yılı bütçe tahminine göre yaklaşık 10 milyar TL'lik bir azalış söz konusudur. Bu azalış, büyük ölçüde vergi gelirlerindeki azalıştan kaynaklanmaktadır.

3.1.5.2. Genel Bütçe Gelirleri

Vergi Gelirleri	212.555.871.000 TL
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	6.789.078.000 TL
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	965.983.000 TL
Diğer Gelirler	19.712.421.000 TL
Sermaye Gelirleri	10.653.770.000 TL
Alacaklardan Tahsilât	438.194.000 TL
Red ve İadeler(-)	19.879.733.000 TL
TOPLAM GELİRLER (NET)	231.235.584.000 TL
Red ve iadelerin 19.232.246.000 TL'si vergi gelirlerinden yapılacaktır.	

Vergi ve benzeri gelirlerin dağılımı (red ve iadeler hariç);

Gelir Vergisi	42.927.809.000 TL
Kurumlar Vergisi	20.071.108.000 TL
Veraset ve İntikal Vergisi	162.698.000 TL
Motorlu Taşıtlar Vergisi	4.416.533.000 TL
Dahilde Alınan KDV	37.857.218.000 TL
Özel Tüketim Vergisi	54.710.284.000 TL
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	3.927.635.000 TL
Şans Oyunları Vergisi	407.663.000 TL
Özel İletişim Vergisi	4.829.820.000 TL
Gümrük Vergisi	3.000.067.000 TL
İthalde Alınan KDV	30.112.832.000 TL
Diğer Dış Ticaret Gelirleri	46.782.000 TL
Damga Vergisi	4.442.645.000 TL
Harçlar	5.556.427.000 TL
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	86.350.000 TL

olarak tahmin edilmektedir. Bu kalemlerden veraset ve intikal vergisi, dâhilde alınan KDV, ÖTV, diğer dış ticaret gelirleri ve başka yerde sınıflandırılmayan vergiler hariç bütün kalemlerde 2009 yılı bütçe tahminine göre daha düşük gelir tahminleri söz konusudur.

3.1.5.3. Özel Bütçeli Kamu İdarelerinin Gelirleri

A) Yükseköğretim Kurumları

Hazine Yardımı	7.990.764.900 TL
Öz Gelir	1.355.944.700 TL
TOPLAM GELİR	9.346.709.600 TL

Yükseköğretim kurumlarının ödenek toplamı ise 9.355.457.600 TL olarak belirlenmiş ve bunun 8.748.000 TL'lik kısmının net finansmanla karşılanması öngörülmüştür. Öz gelirlerin ödenekleri karşılama oranı ise yüzde 14.49'dur.

B) Özel Bütçeli Diğer İdareler

Hazine Yardımı	5.395.720.500 TL
Öz Gelir	3.542.330.000 TL
TOPLAM GELİR	8.938.050.500 TL

Özel Bütçeli Diğer İdarelerin ödenek toplamı ise 8.444.437.500 TL olarak belirlenmiştir ve bunun 125.850.000 TL'lik kısmının net finansmanla karşılanması öngörülmüştür. Öz gelirlerin ödenekleri karşılama oranı ise yüzde 41.95'dir.

3.1.5.4. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

Hazine Yardımı	0 TL
Öz Gelir	1.949.287.082 TL

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların öz gelirlerinin 1.288.798.082 TL'si gelirden ayrılan pay olarak genel bütçeye aktarılmaktadır. Dolayısıyla net öz gelir 660.489.000 TL'dir. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların ödeneklerinin tamamı öz gelirlerle finanse edilmektedir.

3.2. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Temel Politikaları

3.2.1. Gelir Politikası

Bu bölümde 2010 yılı merkezi yönetim bütçe kapsamında uygulanacak gelir politikasının temel çizgileri ortaya konulacaktır.

3.2.1.1. Genel Çerçeve

Küresel finans krizi dünyada olduğu gibi ülkemizde de kamu maliyesi performansını olumsuz yönde etkilemiştir. 2009 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde 248 milyar 758 milyon TL bütçe geliri öngörülmüş iken yıl sonunda toplam bütçe gelirinin 203 milyar 928 milyon TL gerçekleşmesi beklenmektedir. Vergi gelirlerinin yıl sonunda 163 milyar 561 milyon TL, vergi dışı gelirlerin ise 40 milyar 367 milyon TL olması

beklenmektedir. Buna göre, toplam bütçe gelirleri açısından başlangıç hedefinin 44 milyar 830 milyon TL altında bir gelir gerçekleşmesi öngörülmektedir. Milli gelirdeki daralmayla eşzamanlı ithalat ve istihdamdaki daralma ile faiz oranlarındaki gerilemenin 35,8 milyar TL, özelleştirmelerin programlanan tutarın altında kalmasının 9,8 milyar TL, vergi indirimlerinin ise 4,7 milyar TL gelir azaltıcı etki yaratacağı tahmin edilmektedir. Öte yandan, 2009 yılı Haziran ayında yapılan yasal düzenlemeyle İşsizlik Sigortası Fonundan aktarılması beklenen ek 2,5 milyar TL ile sigara ve akaryakıt üzerindeki ÖTV başta olmak üzere, yıl içerisinde alınan diğer gelir tedbirlerinden elde edilmesi beklenen 3,6 milyar TL artış sonucunda gelirlerde kısmi bir düzelme yaşanması beklenmektedir. Bu gerçekleşme tahminleri ışığında 2009 yılında merkezi yönetim bütçesi toplam vergi gelirleri içerisinde dolaylı vergilerin payının yüzde 67,2, dolaysız vergilerin payının ise yüzde 32,8 olması öngörülmektedir.

2010 yılı merkezi yönetim bütçe gelirlerinin 236 milyar 794 milyon TL olarak öngörülmektedir. Vergi gelirlerinin 193 milyar 324 milyon TL, vergi dışı gelirlerin ise 43 milyar 470 milyon TL olması beklenmektedir. 2010 yılında merkezi yönetim bütçe gelirlerinin GSYH'ye oranının 2009 yılına göre 1,5 puan artarak yüzde 23 düzeyine yükselmesi öngörülmektedir. Keza, vergi gelirlerinin GSYH'ye oranının da 2009 yılına göre 1,5 puan artarak yüzde 18,8 düzeyinde gerçekleşmesi öngörülmektedir. 2010 yılında vergi gelirleri içerisinde dolaylı vergilerin payının 2,8 puan artarak yüzde 70, dolaysız vergilerin payının ise 2,8 puan azalarak yüzde 30 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmektedir.

2010 yılı merkezi yönetim bütçe gelirlerinde 2009 yılına göre öngörülen artışların büyük ölçüde vergiler ve sermaye gelirlerindeki artışlara dayandığı görülmektedir. Vergiler içinde dikkat çekici artışlar; dâhilde alınan katma değer vergisi, özel tüketim vergisi ve ithalde alınan katma değer vergisinde gözlenmektedir.

Dâhilde alınan katma değer vergisinin 2009 yılında 32 milyar 646 milyon 597 bin TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında yüzde 15,96 oranında artarak 37 milyar 857 milyon 218 bin TL'ye yükselmesi öngörülmektedir.

Özel tüketim vergisi 2009 yılında 41 milyar 586 milyon 330 bin TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında yüzde 31,56 oranında artarak 54 milyar 710 milyon 284 bin TL'ye yükselmesi beklenmektedir.

İthalde alınan katma değer vergisinin 2009 yılında 24 milyar 352 milyon 165 bin TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında yüzde 23,66 oranında artarak 30 milyar 112 milyon 832 bin TL'ye yükselmesi öngörülmektedir.

Bu üç vergi kalemindeki toplam artış 24 milyar 95 milyon 242 bin TL'ye ulaşmaktadır. Söz konusu dolaylı vergilerin GSYH'ye duyarlılığının yüksek olması nedeniyle, öngörülen vergi hâsılatlarına ulaşılması büyük ölçüde 2010 yılı büyüme performansına bağlı olacaktır¹⁵. Toplam vergi gelirlerinin esnekliği 2005 yılında 1,2 iken 2008 yılında 0,8 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo1. 5. Vergi Esneklikleri

Yıllar	2005	2006	2007	2008
Vergi gelirleri artışı*	19,2	14,9	11,2	10,0
Gelir ve kurumlar vergisi toplamının artışı	15,0	9,9	20,1	14,0
GSYH Yıllık Artışı	16,1	16,9	11,2	12,7
Toplam Vergi Gelirlerinin Esnekliği	1,2	0,9	1,0	0,8
Gelir ve kurumlar vergisi toplamının esnekliği	0,9	0,6	1,8	1,1

Kaynak: Maliye Bakanlığı (aktaran, Yıllık Ekonomik Rapor, 2009, s.87)

*Net vergi gelirlerindeki artış ifade etmektedir.

¹⁵ Literatürde, vergi gelirlerinin milli gelirdeki (GSYH) değişmelere karşı duyarlılığı vergi esnekliği olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle vergi esnekliği, millî gelirdeki bir puanlık artışın vergi gelirlerinde kaç puanlık artış meydana getirdiğini göstermektedir.

2010 yılı bütçe gelirleri artışında diğer önemli bir kalemin sermaye gelirleri olduğu görülmektedir. Sermaye gelirlerinin 2009 yılında 2 milyar 765 milyon 478 bin TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında yüzde 285,24 oranında artarak 10 milyar 653 milyon 770 bin TL'ye yükselmesi öngörülmektedir.

2009 yılına göre 2010 yılında önemli oranda azalma beklenen gelir kalemleri ise KİT ve kamu bankaları gelirleri ile faiz gelirleridir. KİT ve kamu bankaları gelirlerinin 2009 yılında 4 milyar 568 milyon 502 bin TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında yüzde 53,26 oranında azalarak 2 milyar 135 milyon 294 bin TL'ye düşmesi beklenmektedir. Faiz gelirlerinin ise 2009 yılında 3 milyar 356 milyon 28 bin TL gerçekleşmesi tahmin edilirken, 2010 yılında 2 milyar 285 milyon 93 bin TL'ye düşmesi öngörülmektedir.

3.2.1.2. Gelir Politikasının İlke ve Hedefleri

2010–2012 döneminde izlenecek gelir politikasının hedef ve öncelikleri, Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planda belirlenmiştir. Vergi politikasının temel amacı, büyüme ve istihdam politikalarını destekleyici, kayıt dışı ekonomiyi azaltıcı ve aynı zamanda makroekonomik politikalarla uyumlu, etkin ve basit bir vergilendirme sisteminin oluşturulmasıdır. Ayrıca, tasarruf ve sermaye birikiminin hem bireysel hem de kurumsal düzeyde teşvik edilmesine de özel önem verilecektir. Bununla birlikte, Avrupa Birliği müzakereleri çerçevesinde Haziran 2009'da müzakerelere açılan vergilendirme faslı ile Avrupa Birliği ile uyumlu vergi mevzuatı geliştirilme çalışmalarına da devam edilecektir.

Bu kapsamda 2010–2012 döneminde:

- Vergi politikalarının uygulanmasında istikrar ve vergilendirmede öngörülebilirlik esas olacaktır.
- Vergi mevzuatı ve uygulamalarında yasal altyapı güçlendirilecek böylece mevzuatta ve uygulamada sadelik ve istikrar sağlanacaktır.
- Vergi harcamalarının mali boyutunun tespitine yönelik çalışmalar sürdürülecektir.
- Yüksek oranda vergilendirilen ürünler başta olmak üzere vergi kayıp ve kaçakını önlemeye yönelik denetimler artırılacaktır.
- Etkili ve verimli bir vergi sisteminin oluşturulmasına yönelik çalışmalar kapsamında, serbest piyasa ekonomisiyle uyumlu, yatırımları ve istihdamı destekleyen ve vergiye uyumu artırarak kayıtdışılığı azaltan, yeni Gelir Vergisi Kanunu yürürlüğe konulacaktır.
- Vergi ve diğer mali yükümlülüklerin zamanında ödenmesini sağlamak amacıyla etkin bir tahsilât sistemi oluşturulacaktır.
- Maktu vergi ve harçlar genel ekonomik koşullar göz önüne alınarak güncellenecektir.
- Vergi uyumsuzluklarına dair idari yargılama alanında gerekli düzenlemeler yapılacaktır.
- Mahalli idarelerin mali yapılarının güçlendirilmesi ve yönetim sorumluluklarının artırılması amacıyla, öz gelirlerinin artırılmasına yönelik düzenleme hayata geçirilecektir. İmar ve altyapı hizmetleri sonrasında varlıkların değerinde ortaya çıkan artışlardan yerel idarelerin öz gelirlerin artırılmasında daha fazla yararlanılacaktır.

3.2.1.3. Gelir Politikası Uygulamaları

Gelir Vergisi Kanunu

• Araştırma ve Geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesi için Ar-Ge faaliyetlerinde çalışan personelin, bu çalışmalar karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin, doktoralı olanlar için yüzde 90'ının, diğerleri için yüzde 80'inin, 31/12/2013 tarihine kadar, tahakkuk eden vergiden indirilmek suretiyle terkin edileceği hüküm altına alınmış,

• İşe başlatmama tazminatı gelir vergisinden müstesna tutulmuş, ücretlerin vergilendirilmesinde asgari geçim indiriminin nasıl yapılacağına açıklık getirilmiş,

• Geçmiş dönemlere ilişkin olarak, işverenlerce işçiye ödenen işe başlatmama tazminatlarının damga vergisi hariç, herhangi bir vergiye tabi tutulmayacağı düzenlenmiş,

• 5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında düzenlenen ürün senetlerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlara 31/12/2014 tarihine kadar gelir vergisi istisnası getirilmiştir.

Kurumlar Vergisi Kanunu

• Ekonomik kalkınmanın hızlandırılmasına, istihdamın artırılmasına, bölgeler arası gelişmişlik düzeyi farkının en aza indirilmesine ve sektörel olarak kümelenme olgusunun öne çıkarılarak yatırımların teşvik edilmesine yönelik indirimli kurumlar vergisi oranı uygulanmasına imkan tanınmış,

• Yabancı fonların Türkiye’de portföylerini yöneten portföy yönetim şirketlerinin, bu fonların iş merkezi olarak değerlendirilemeyeceği hükmü getirilerek yabancı fonların tam mükellef kapsamına girmeden, portföylerini Türkiye’de değerlendirmelerine imkan sağlanmış,

• Tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, deri ve deri mamulleri sektörlerinde faaliyette bulunan gelir vergisi mükelleflerinin, üretim tesislerini 31/12/2010 tarihine kadar belirlenen illere nakleden mükelleflerin, bu illerdeki işletmelerinden sağladıkları kazançlar için, beş yıl süreyle kurumlar vergisi oranını yüzde 75’i geçmemek üzere indirimli uygulanması konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmiş,

• 5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında düzenlenen ürün senetlerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlara, 31/12/2014 tarihine kadar kurumlar vergisi muafiyeti getirilmiş,

• 31/12/2009 tarihine kadar birleşen KOBİ’lere, kanunda belirlenen şartları sağlamaları kaydıyla, kurumlar vergisi muafiyeti ve yüzde 75’e kadar indirimli kurumlar vergisi uygulamasından faydalanabilme imkanı getirilmiş,

• Yatırıma katkı tutarının hesabında kullanılan yatırıma katkı oranlarının üst sınırları 31/12/2010 tarihine kadar başlayan yatırımlar için “yüzde 60”, 50 milyon TL’yi aşan yatırımlarda ise “yüzde 70” olarak belirlenmiştir.

Katma Değer Kanunu

• 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında düzenlenen ürün senetlerinin özel matrah şekli belirlenmiş,

• Bina inşaat ruhsatı almış olan konut yapı kooperatiflerinin, üyelerine yaptıkları konut teslimlerinin, katma değer vergisinden istisna olduğu hükme bağlanmıştır.

Özel Tüketim Vergisi Kanunu

• Alıcısı bulunan verici portatif (Cellular) telsiz telefon cihazlarının her bir adedi için, orana göre hesaplanan verginin, 40 TL’den az olması halinde, 31/12/2013 tarihine kadar her bir adet için 40 TL vergi alınması hüküm altına alınmış ve bu tutarı sifıra kadar indirmeye, üç katına kadar artırmaya Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir.

Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun

• Tahsil imkansızlığı nedeniyle terkine ilişkin olarak 213 sayılı Kanun kapsamına giren amme alacaklarında terkin olunabilecek tutarlara ilişkin değişiklikler yapılmış ve Bakanlar Kuruluna bu tutarları topluca veya ayrı ayrı 10 katına kadar artırma yetkisi verilmiştir.

Damga Vergisi Kanunu

• Elektronik ortamda verilen muhtasar beyanname için 20 TL damga vergisi alınacağı hüküm altına alınmış,

• Mudi ile lisanslı depo işletmesi arasında düzenlenen mukavelenameler ve ürün senetleri damga vergisinden istisna edilmiştir.

Harçlar Kanunu

• Tapu ve kadastro hizmetlerinde etkinliğin sağlanması amacıyla taşınmaz malların, sınırlı ayni hakların ve imar parselasyon planları uygulama sonucu şuyulanan parsellerin üzerinden alınan tapu ve kadastro harçlarında çeşitli değişiklikler yapılmış,

• Bağlama kütüklerine kaydedilen gemi, deniz ve iç su araçlarına verilecek ruhsatnamelerden ve bunların vizelerinden alınacak harçlara ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Belediye Gelirleri Kanunu

• 31/12/2009 tarihine kadar tahakkuk eden elektrik ve havagazı tüketim vergileri için; elektrik enerjisinin tedarik eden ve havagazını dağıtan kuruluşlar, satış bedeli ile birlikte, bu verginin tahsilinden kurumlar vergisi yönünden bağlı bulundukları vergi dairesine yatırılmasından sorumlu olmaları sağlanmıştır.

Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu

• Özel amaçla kullanılan yat, kotra ve her türlü motorlu teknelerden alınan motorlu taşıtlar vergisi kaldırılmıştır.

Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu

• Tertip edilen şans oyunları lisansının özel hukuk tüzel kişilerine verilmesi halinde, hak ve yetkinin devredildiği kişiye, düzenlenmiş olduğu tüm şans oyunlarından dağıtılan ikramiyelerin istisna haddini aşan kısımları üzerinden veraset ve intikal vergisi kesintisi yapması zorunluluğu getirilmiştir.

Gider Vergileri Kanunu

• Kablololu, kablosuz ve mobil internet servisi sağlayıcılığı hizmetinde alınan yüzde 15 oranındaki özel iletişim vergisi oranı yüzde 5'e düşürülmüş ve diğer telekomünikasyon hizmetleri için yüzde 15 oranında özel iletişim vergisi belirlenmiş,

• Menkul kıymet yatırım fonlarının ve menkul kıymet yatırım ortaklıklarının sermaye piyasalarında yaptıkları işlemler nedeniyle elde ettikleri paraların, banka ve sigorta vergisinden istisna olduğuna açıklık getirilmiş,

• Menkul kıymet yatırım fonlarının sermaye piyasalarında yaptıkları işlemlerle ilgili olarak, düzenleme tarihten önceki dönemler için banka ve sigorta muameleleri vergisi tarhiyatı yapılmayacağı, daha önce yapılan tarhiyatlardan vazgeçileceği, tahakkuk eden tutarlar terkin edileceği hüküm altına alınmıştır.

Serbest Bölgeler Kanunu

• Avrupa Birliğine tam üyeliğin gerçekleştiği tarihi içeren yılın vergilendirme döneminin sonuna kadar, serbest bölgelerde üretim faaliyetinde bulunan mükelleflerin, bu bölgelerde imal ettikleri ürünlerin satışından elde ettikleri kazançların gelir veya kurumlar vergisinden, bu bölgelerde üretilen ürünlerin FOB bedelinin en az yüzde 85' ini yurtdışına ihraç eden mükelleflerin istihdam ettikleri personele ödedikleri ücretlerin gelir vergisinden, bu bölgelerde gerçekleştirilen faaliyetlerle ilgili olarak yapılan işlemlerin ve düzenlenen kağıtların damga vergisi ve harçlardan istisna edilmesi hüküm altına alınmıştır.

Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun

• Tam mükellefiyete tabi gerçek kişiler ile kurumların, 1/5/2009 ile 31/12/2009 tarihleri arasında; kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kurumlara ilişkin iştirak hisselerinin satışlarından elde ettikleri kazançlarının ya da bu kurumlardan elde ettikleri iştirak kazançlarının ve yurt dışında bulunan işyeri ve daimi temsilcileri aracılığıyla elde ettikleri ticari kazançlarının, 28/2/2010 tarihine, kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kurumların 1/11/2009 ile 31/12/2009 tarihleri arasındaki tasfiyeleri nedeniyle elde ettikleri kazançlarının da 31/12/2009 tarihine kadar, Türkiye'ye transfer edilmiş olması kaydıyla, bu kazançların gelir veya kurumlar vergisinden istisna edilmesi imkanı getirilmiştir.

İşsizlik Sigortası Kanunu

• 2008 ve 2009 yıllarına münhasır olmak üzere kısa çalışma için öngörülen azami üç aylık süre, altı ay olarak uzatılmış ve ödenek miktarı yüzde 50 oranında artırılmış,

• 31/12/2009 tarihine kadar, işe alınan ve fiilen çalıştırılanlar için, bunların sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarının ve işveren hissesine ait primlerin altı ay boyunca İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

• Gelir vergisi stopaj teşviki, sigorta primi işveren hissesi teşviki ve enerji desteği süresi 31/12/2009'a kadar uzatılmış,

• 31/12/2004 tarihine kadar tamamlanan yatırımlar için destek ve teşviklerin süresi 31/12/2009 tarihine kadar uzatılmıştır.

Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun

• Sosyal güvenlik kurumları ödeme yükümlülükleri, Hazine Müsteşarlığınca garanti edilen kuruluşlar arasına eklenmiştir.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

• Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 68 inci maddesinde yapılan değişiklik ile sağlık giderleri maliyetine katılım için katkı payı alınmasına ilişkin çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.

5838 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

• İlgili trafik sicilinde adlarına kayıt ve tescilli bulunan, model yılı 1979 veya daha eski olan motorlu taşıtların hurdaya çıkarılması ve hurdaya çıkarılan bu taşıtlara ilişkin olarak 31/12/2009 tarihine kadar tahakkuk etmiş ve ödenmemiş olan motorlu taşıtlar vergisi ile bu vergiye ilişkin gecikme zammı, gecikme faizi, vergi cezaları terkin edilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

2008/14272 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

• Tam mükellef gerçek kişi ve kurumlar tarafından hisse senetlerine ilişkin olarak elde edilen kazançlar için yapılacak tevfiakat yüzde 0, bu kişi ve kurumlar tarafından elde edilen diğer kazançlar için yüzde 10 olacak şekilde belirlenmiştir.

2008/14387 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

• Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (I) sayılı listenin (B) cetvelinde yer alan bazı mallara ilişkin özel tüketim vergisi tutarları yeniden tespit edilmiştir.

2009/14594 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

• Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesi uyarınca kurumlara yapılan bazı ödemelere ilişkin vergi kesintisi oranları yeniden tespit edilmiştir.

2009/14593 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

• Kurumlar Vergisi Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca dar mükellefiyete tabi kurumların vergi kesintisine tabi kazanç ve iratlarından yapılacak vergi kesintisi oranları yeniden tespit edilmiştir.

2009/14592 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

• Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinde yer alan kazanç ve iratlardan yapılacak vergi tevkifat oranları yeniden tespit edilmiştir.

2009/14803 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

• Bankalar ve finansman şirketlerince kullanılan tüketici kredilerinde (ticari amaçla kullanılmamak kaydıyla gerçek kişilere kullandırılan krediler) Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintisi oranı yüzde 10 olarak tespit edilmiştir.

2009/14802 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

• 15/6/2009 tarihine kadar uygulanmak üzere, net alanı 150 metrekare ve üzeri konut teslimlerinde KDV oranı yüzde 8 olarak belirlenmiştir.

2009/14802 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

• 15/6/2009 tarihine kadar uygulanmak üzere, Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli; (II) sayılı Listede yer alan mallardan bazılarının vergi oranları ilgili Bakanlar Kurulu Kararına ekli (1) sayılı cetvelde gösterildiği şekilde; (IV) sayılı Listede yer alan mallardan karara ekli (2) sayılı cetvelde yer alanların ise vergi oranları yüzde sıfır olarak belirlenmiştir.

2009/15081 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

• 30/9/2009 tarihine kadar uygulanmak üzere, bu Bakanlar Kurulu Kararına ekli (1) sayılı cetvelde yer alan malların teslimlerinde Katma Değer Vergisi oranı yüzde 8 olarak belirlenmiştir.

2009/15081 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

• 30/9/2009 tarihine kadar uygulanmak üzere, Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli; (II) sayılı Listede yer alan mallardan bazılarının vergi oranları ile (III) sayılı Listenin (B) cetvelinde yer alan malların vergi oranları ve asgari maktu vergi tutarları belirlenmiş, (IV) sayılı Listede yer alan mallardan bu Bakanlar Kurulu Kararına ekli (3) sayılı cetvelde gösterilenlerin vergi oranları da yüzde 2 olarak belirlenmiştir.

2009/15200 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

• 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (I) sayılı listenin (A) ve (B) cetvellerinde yer alan mallara ilişkin özel tüketim vergisi tutarları yeniden tespit edilmiştir.

2009/15199 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

• Kalkınma Planları ve Yıllık Programlarda öngörülen hedeflere uygun olarak, üretimi ve istihdamı artırmak, yatırım eğiliminin devamlılığını sağlamak ve tasarrufları katma değeri yüksek yatırımlara yönlendirmek, araştırma-geliştirme içeriği yüksek büyük ölçekli yatırımları özendirmek, doğrudan yabancı yatırımları artırmak, bölgesel gelişmişlik farklılıklarını gidermek amacıyla ilgili Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen gümrük vergisi muafiyeti, katma değer vergisi istisnası ve benzeri destekler ile uygulamaya yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

3.2.1.4. Gelir Sisteminin Etkinliğinin Artırılması ve İdari Kapasitenin Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar

Vergi politikamızın temel amacı, büyüme ve istihdam politikalarını destekleyici, kayıt dışı ekonomiyi azaltıcı ve aynı zamanda makroekonomik politikalarla uyumlu, etkin ve basit bir vergilendirme sisteminin oluşturulması olarak ortaya konulmaktadır. Vergi sisteminin sürdürülebilir büyüme ile uyumlu olması için kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması ve yatırım ortamının iyileştirilmesi gerekmektedir. Anlaşılabilir ve saydam vergi mevzuatı, öngörülebilir bir vergi yükü, düşük oranlı, geniş tabanlı bir vergi sistemi vergiye gönüllü uyumu da sağlayabilecektir. Ekonomideki kayıtdışı faaliyetler, bireyler ve işletmeler arasında haksız rekabetin doğmasına, gelir dağılımının bozulmasına, kayıtlı çalışan mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunun ve toplumdaki vergi bilincinin azalmasına yol açmaktadır. Bu durumun yaygınlaşması, kayıtdışılık sorununun toplum nezdinde normalleşmesine ve meşruiyet algısının güçlenmesine ve böylece toplumsal değerlerin zedelenmesine neden olmaktadır.

2010 Yılı Programında açıklandığı üzere, 1 Temmuz 2008 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olan, “Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı (2008–2010)” uygulanmaya devam edilecektir. Eylem Planının uygulaması üçer aylık dönemler itibarıyla izlenecek ve işbirliği yapılacak kuruluşlarla birlikte değerlendirilecektir. Kayıtdışılıkla mücadelede toplumsal duyarlılık artırılacaktır. Vergi kayıp ve kaçagını önlemeye yönelik denetimler artırılacaktır. Uygulamaya ilişkin kurumlar arası işbirliği güçlendirilecek olup bu konuda Gelir İdaresi Başkanlığı sorumlu kuruluş olarak belirlenmiştir.

Son yıllarda, ülkemizde, yatırım ortamının iyileştirilmesi kapsamında bürokrasinin azaltılmasına, enflasyon muhasebesi uygulamasına, gümrük, sosyal güvenlik ve vergi işlemlerinde büyük ölçüde otomasyona geçilmesine, kaçakçılıkla mücadelede, fikri mülkiyet haklarının korunmasına ve az gelişmiş yörelerde istihdamın artırılmasının teşvikine yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Özellikle, kayıtlı çalışan mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunun artırılması amacıyla; gelir vergisi alanında, son on yılda kademeli olarak, tarife dilimi sayısı yediden dörde, en üst tarife diliminde yüzde 55 olan vergi oranı ise yüzde 35 seviyesine indirilmiş, ücretlilerde, vergi iadesi olarak bilinen uygulama kaldırılarak asgari geçim indirimi uygulanmaya başlanmıştır. Kurumlar vergisi oranı da aynı dönemde yüzde 30-33 seviyesinden yüzde 20’ye indirilmiştir. Katma değer vergisi oranlarında da, eğitim, sağlık, tekstil ve turizm başta olmak üzere birçok sektörde son yıllarda önemli indirimler yapılmıştır. Yapılan bu düzenlemeler, kayıtdışılığı besleyen sebeplerle mücadele alanında altyapının oluşturulması bakımından önem arz etmektedir.

Etkin bir vergi sistemi, mükelleflerine verginin bir vatandaşlık görevi olduğu bilincini benimsetilmesi ile gerçekleştirilebilir. Mükellef memnuniyetini esas alarak “mükellef odaklı” bir çerçevede mükelleflerin vergi ile ilgili yükümlülükleri ve hakları konularında bilgilendirilmeleri, vergi yükümlülüklerinin yerine getirilmesi sürecinin kolaylaştırılması, vergi mevzuatı ve uygulamalarına ilişkin doğru bilginin hızlı bir şekilde mükelleflere ulaştırılması gerekmektedir. Mükelleflerin vergi ile ilgili sorularına hızlı, doğru ve eksiksiz cevap verebilmek amacıyla, Vergi İletişim Merkezi’nde (VİMER) danışmanlık hizmeti sunulmakta ve vergi ile ilgili gelişmelerin kamuoyuna daha hızlı ulaştırılması ve veri dağıtım çeşitliliğinin artırılması kapsamında “Kısa Mesaj Bilgilendirme Servisi (1189)” bulunmaktadır. Aynı zamanda, vergi uygulamalarına yönelik her türlü güncel bilgi ile internet sitesindeki yeniliklerin abonelere ücretsiz ve eşzamanlı olarak e-posta aracılığıyla gönderilmektedir. İncelenen kurumlar vergisi mükelleflerinin seçiminde kullanılmak üzere başlatılan “Merkezi Risk Analizi ve Katmanlaştırma (MERAK) Projesi” çalışmasına da devam edilmektedir.

3.2.2. Gider Politikası

3.2.2.1. Genel Çerçeve

2010-2012 döneminde uygulanacak gider politikasının hedef ve öncelikleri, Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planda belirlenmiştir. Bu bağlamda, 2010-2012 döneminde kamu gider mevzuatının rasyonelleştirilmesini, mali disiplin anlayışına paralel olarak kaynak tahsisinde etkinliği, kamu harcamalarının verimliliğinin artırılmasını ve vatandaşların yaşam standartlarının yükseltilmesini temin edecek politikaların uygulanmasına yönelik çalışmalara devam edilmesi hususları benimsenmiştir. Bu doğrultuda;

- Kamu kesiminin kaynak kullanımındaki artan payını azaltmak amacıyla kamu açıklarını kademeli olarak makul seviyelere indirecek bir maliye politikası uygulanması,
- Mali kurala ilişkin yasal altyapının en kısa sürede tamamlanması ve kamu mali yönetiminin 2011 yılı bütçe döneminden itibaren belirlenen mali kuralla uyumlu olarak yürütülmesi,
- Mali sonuç doğuracak düzenlemelerin, kısa, orta ve uzun dönemli etkilerinin dikkate alınarak yapılması,
- Kamu idarelerinin idari kapasitelerinin, mali yönetim ve kontrol alanındaki yeni görev ve sorumluluklarını etkin bir biçimde yerine getirebilmelerini sağlayacak düzeye çıkarılması,
- 2010-2012 döneminde kamu gider mevzuatının rasyonelleştirilmesine ve kaynak tahsisinde etkinliğin artırılmasına yönelik çalışmalara devam edilmesi,
- Kamu harcamalarının belirlenen öncelikler çerçevesinde gözden geçirilmesi, önceliğini yitirmiş ve verimsiz harcama programlarının tasfiye edilmesi,
- Kamu idarelerinin karar verme süreçlerinin güçlendirilmesi, kamu kaynaklarının kullanımında etkililik, verimlilik ve tasarrufun sağlanması ve mali saydamlık ile hesap verilebilirliğin artırılması amacıyla uygulamaya konulan stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme uygulamalarının güçlendirilmesi,
- Kamu kurum ve kuruluşlarında yeni personel alımının belirlenen kurallar çerçevesinde yürütülmesi,
- İstihdamın artırılması ve kayıtdışılığın azaltılması amacıyla, güvenceli esneklik yaklaşımı çerçevesinde esnek çalışma modellerinin teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması,
- Sosyal yardımların etkinliğinin artırılması amacıyla sosyal yardım sisteminin bir bütün olarak ele alınıp yeniden yapılandırılmasına yönelik çalışmaların sürdürülmesi,
- İlaç ve tedavi harcamalarını daha rasyonel hale getirmeye yönelik tedbirler alınmasına devam edilmesi,
- Genel sağlık sigortası sisteminin getireceği mali yüklerin makul düzeyde tutulması amacıyla, sağlıkta dönüşüm programıyla birlikte uygulanmasına devam edilmesi,
- Mahalli idarelerin genel bütçe vergi paylarından kamuya olan borçlarına mahsuben yapılacak kesintilerin düzenli bir şekilde uygulanması ve kesinti oranının, yeni borç oluşumunu engelleyecek ve borç stokunun azalmasına yardımcı olacak bir düzeyde belirlenmesi,
- Kamu yatırımlarının etkili, verimli ve zamanında gerçekleştirilmesi, mevcut sermaye stokunun daha etkin kullanılmasını hedefleyen çalışmaların sürdürülmesi, kamu altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesinde özel sektör katılımını artıracak modellerin kullanımının yaygınlaştırılması,
- Kuruluşları tamamlanan kalkınma ajanslarının faaliyete geçirilmesi,
- Eğitim, sağlık, teknolojik araştırma, ulaştırma, içme suyu ile bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştirilmesine yönelik altyapı yatırımlarına öncelik verilmesi; kamu yatırımlarının, öncelikle Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Anadolu Projesi ve Konya Ovası Projesi başta olmak üzere bölgesel gelişmişlik farklarını azaltmayı hedefleyen ekonomik ve sosyal altyapı projelerine yoğunlaştırılması,
- Yeni üniversitelerin beşeri ve fiziki altyapılarının güçlendirilerek büyüme sürecine katkılarının artırılması,
- Ar-Ge harcamalarına önem verilmesi ve teknogirişim sermayesi desteği sağlanması, öngörülmektedir.

3.2.2.2. Ekonominin ve İş Ortamının İyileştirilmesi ve Geliştirilmesi

3.2.2.2.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi

İkinci Dünya Savaşından beri küresel ekonomik aktivitede en hızlı daralma 2009 yılında yaşanmıştır. Ekonominin sürükleyici gücü durumundaki ihracatın düşmesi ekonomik daralmayı tetiklemiş, üretim ve istihdam üzerinde olumsuz etkide bulunmuştur. Finans piyasalarının yaşadığı kriz ülkemize de net sermaye çıkışı şeklinde yansımış, bunun sonucunda reel sektör, dış finansman konusunda sıkıntılar yaşamıştır. Tüm bu olumsuzluklar ve bu olumsuzlukların doğurduğu belirsizliklerin 2009 yılında Türkiye ekonomisinin yüzde 6 oranında daralmasına yol açması beklenmektedir. 2010 yılından itibaren ise gerek ülkemizde gerekse dünya ekonomisinde nispi iyileşme ve ekonomik canlanma beklenmektedir.

Küresel kriz Türkiye kamu maliyesi performansını da olumsuz etkilemiştir. Büyümedeki daralmayla birlikte reel sektörü desteklemeye yönelik yapılan çeşitli indirimlere bağlı olarak, vergi gelirleri bütçe tahminlerinin önemli ölçüde altında kalmış, ancak, harcamalar bütçede öngörülen düzeyde gerçekleşmeye devam etmiştir. Ayrıca, krizin etkilerini azaltmak amacıyla bazı harcama kalemlerinde ilave artışlar yapılmıştır. Bu gelişmeler sonucu, bütçe açığı, borç yükü ve Hazinesinin iç borç çevirme oranı öngörülen düzeyin üstünde bir artış göstermiştir.

Kamu kesimi, uyguladığı maliye politikalarıyla krizin ekonomi üzerindeki etkilerini azaltmada etkin bir rol oynamıştır. Bu politikalardan kısa vadeli olanlar, tüketim harcamalarını artırmaya ve kredi sistemindeki tikanıklıkları açmaya, orta vadeli olanlar ise, ekonomide kalıcı bir şekilde üretim, yatırım ve ihracatı artırmaya yönelmiştir. Krizden çıkış ve sonrasındaki büyüme sürecinin özel sektör öncülüğünde gerçekleştirilmesi hedeflenmekte, özel sektörün yatırım potansiyelini artırıcı önlemler alınması planlanmaktadır. Bu bağlamda, program döneminde ekonomide rekabet gücünü artıracak, büyümeyi ve mali dengelerdeki iyileşmeyi kalıcı hale getirecek kapsamlı bir yapısal reform programının uygulamaya konulması öngörülmektedir.

Türkiye’de son dönemde, başta makroekonomik istikrarın sağlanması olmak üzere, gerçekleştirilen çeşitli düzenlemelerle iş ortamının iyileştirilmesinde önemli mesafe alınmış ve yatırımlarda artış kaydedilmiştir. 2009 yılında yürürlüğe giren 5838 sayılı Kanun ile iş ortamının iyileştirilmesi ve bürokratik işlemlerin azaltılmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bürokratik işlemlerin en düşük düzeye indirilmesine yönelik çalışmalar ise devam etmektedir. 2010 yılında kalkınma ajansları kapsamında, yatırımcılara izin ve lisans işlemlerinde yardımcı olmak üzere, yatırım süreçlerini kısaltmayı ve basitleştirmeyi amaçlayan Yatırım Destek Ofislerinin (YDO) yaygın olarak kurulması ve faaliyete geçmesi planlanmaktadır. Sanayi envanterinin çıkarılması anlamına gelen ve yatırımcılara yol gösterecek olan Girişimci Bilgi Sisteminin geliştirilmesine yönelik çalışmalar ise devam etmektedir.

Tablo1. 6. İş Ortamına İlişkin Seçilmiş Göstergeler

Yıllar	Ülke	İşe Başlama		İşe Alma	Mülkiyete Alma		Sözleşmeyi Yürütme		İş Kapatma	Vergi Ödemeleri	
		İşlem Sayısı	Süre (Gün)	Zorluk Endeksi	İşlem Sayısı	Süre (Gün)	İşlem Sayısı	Süre (Gün)	Süre (Yıl)	Adet	Brüt Kara Oranı (%)
2008	Türkiye	6	6	44	6	6	35	420	3,3	15	45,5
	OECD Ortalaması	5,8	13,6	25,2	4,7	35,7	30,4	452,7	1,7	14,2	44,1
2009	Türkiye	6	6	44	6	6	35	420	3,3	15	44,5
	OECD Ortalaması	5,7	13	26,5	4,7	25	30,6	462,4	1,7	12,8	44,5

Kaynak: DPT 2010 Yılı Programı

Yatırımların ve istihdamın teşviki amacıyla yürürlüğe konulan ve 2008 yılı sonunda sona eren 5084 sayılı Kanunun süresi 5838 sayılı Kanunla bir yıl uzatılmış, buna ilaveten, yeni yatırım teşvik sistemi uygulanmaya başlanmıştır. Bu sistemle büyük ölçekli yatırımlara vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği, yatırım yeri tahsis, KDV istisnası ve gümrük vergisi muafiyeti sağlanmış; bölgesel bazda belirlenen sektörlerdeki yatırımlara büyük ölçekli yatırımlara sağlanan teşvik unsurları ve bunlara ek olarak faiz desteği verilmiş; ayrıca tekstil, giyim ve deri sektörleri için taşınma desteği getirilmiştir. Yeni sistemde bölgeler itibariyle teşvik edilecek sektörler ayrı ayrı belirlenmiştir. Bu kapsamda, az gelişmiş bölgelerde uygulanan sektörel teşvikler ile büyük ölçekli yatırımlara verilen teşvikler, gelişmiş bölgelere kıyasla daha yüksek oranda belirlenmiştir.

Kriz KOBİ'ler üzerinde de, başta finansal olmak üzere, ciddi sorunlara yol açmıştır. KOBİ'lerin artan finansman ihtiyacına karşılık, KOBİ kredilerinde 2008 yılının ilk çeyreğinden itibaren azalma eğilimi başlamıştır. 2009 yılının ilk altı aylık dönemi içerisinde kredilerde en yüksek takibe dönüşüm oranı yüzde 6,6 ile KOBİ kredilerinde gerçekleşmiştir. KOSGEB'in 2004 yılından itibaren yürüttüğü kredi programlarında, bankalar tarafından KOBİ'lere sıfır veya düşük faizli krediler kullanılmaktadır. Kriz nedeniyle KOSGEB'e bu amaçla ilave kaynak tahsis edilmiş, 2008 yılında 162 milyon TL tutarında faiz desteği ile 20.972 işletmenin yaklaşık 1,4 milyar TL tutarında kredi kullanması sağlanmıştır.

KOSGEB tarafından kredi desteklerinin yanı sıra, kalite, teknoloji geliştirme, girişimcilik gibi alanlarda rekabet gücünün artırılmasına yönelik destekler sağlanmaktadır. Bu kapsamda, 2007 yılında 18 milyon TL, 2008 yılında ise 43 milyon TL destek verilmiştir.

Tablo1. 7. KOSGEB Kredi Desteği

Yıl	Kredi Adedi	Kullanılan Kredi	Kredi Faiz Desteği (Milyon TL)
		Miktarı (Milyon TL)	
2006	4 384	322	60
2007	33 949	1 363	164
2008	20 972	1 413	162
2009*	3 967	1 059	25

Kaynak: DPT 2010 Yılı Programı

* Eylül sonu itibarıyla.

2009 yılı içerisinde KOBİ desteklerinin daha da yaygınlaştırılabilmesi ve işletme ölçeklerinin büyütülmesi amacıyla çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. KOSGEB Kanununda yapılan değişikliklerle imalat sanayii sektörünün yanı sıra hizmet sektöründeki işletmelerin de KOSGEB desteklerinden yararlanması sağlanmış, ayrıca, 2009 yılı sonuna kadar birleşecek KOBİ'lere vergi indirimi getirilmiştir.

3.2.2.2.2. Uygulanması Öngörülen Politikalar

2010 Yılında; ekonominin yeniden sürdürülebilir bir büyüme dönemine geçişinin sağlanması, istihdamın artırılması, enflasyondaki düşüş eğiliminin devam ettirilmesi ve küresel krizin etkisiyle bozulan kamu dengelerinin düzeltilmesi; maliye ve para politikalarının uyumlu bir şekilde uygulanması öncelikli amacı çerçevesinde; iş ortamının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi; girişim gücü yüksek, verimlilik bilinci olan, modern teknolojiyi içselleştirmiş, finansal piyasalara kolay erişen bir işletme yapısının ve altyapı ihtiyaçlarının karşılanması, girdi maliyetlerinin düşürülmesi, devlet yardımlarının etkinliğinin artırılması,

bürokrasinin azaltılması, kurumsallaşmanın yaygınlaştırılması, işletmelerin adil koşullarda rekabet etmesi, KOBİ'lerin geliştirilmesi amacıyla sağlanan desteklerin artırılması; yeni yatırımların teşvik edilmesi ve seçicilik taşıyan bir yapıya kavuşturulması temel amaçları doğrultusunda;

- Ekonomiye ilişkin kararlarda işbirliği ve koordinasyonun güçlendirilmesine,
- Ekonominin büyüme potansiyelinin geliştirilmesine, bireysel ve kurumsal tasarrufların artırılmasına ve sermaye birikim sürecinin hızlandırılmasına yönelik çalışmalar yapılmasına,
- Mali disiplinin sürdürülmesine yönelik tedbirler alınarak mali kurul uygulamasına geçişe ilişkin çalışmalar yapılmasına,
- Kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasına yönelik tedbirler alınarak, atıl personelin tespitine yönelik çalışmalar yürütülmesi, kamu cari harcamalarının öncelikli alanlara yönlendirilmesi ve yatırımların önceliklendirilerek etkinleştirilmesine,
- Kamu idarelerinde mali yönetim, iç kontrol ve iç denetim faaliyetlerinin etkin bir şekilde uygulanmasına yönelik tedbirler alınmasına,
- 5018 sayılı Kanunla uyum sağlayacak şekilde etkin bir dış denetimin sağlanması için Sayıştay'ın; yasal ve insan kaynakları altyapısının güçlendirilmesi, denetim faaliyetlerinin kamuda yaygınlaştırılması ve iç kontrol ve iç denetim sisteminin sağlıklı bir şekilde çalışmasına daha fazla katkı vermesinin sağlanmasına,
- Mahalli idarelerde mali yapının iyileştirilmesi ve mali disiplinin artırılmasına yönelik tedbirlerin alınmasına,
- KOBİ'lerin artan finansman sıkıntısının giderilmesine yönelik tedbirler alınmasına, işletmelerin finansmana erişimlerinin artırılması ve finansal araçların çeşitlendirilmesine,
- İş ortamının iyileştirilmesine yönelik olarak bürokrasinin azaltılması, işlemlerin hızlandırılması ve işlem maliyetlerinin düşürülmesi konusundaki çalışmaların sürdürülmesine,
- Sanayi ve ticaret sektörlerindeki verilerin bütünsel, sistematik ve birbiriyle uyumlu bir biçimde toplanmasını, güncellenmesini ve sunulmasını mümkün kılacak ve piyasadaki yatırımcıların ve diğer kullanıcıların daha doğru kararlar vermelerine katkı sağlayabilecek olan Girişimci Bilgi Sisteminin geliştirilmesine,

yönelik politikaların uygulanması ve tedbirlerin alınması öngörülmektedir.

3.2.2.3. Sektörel Politikalar

3.2.2.3.1. Sanayi

3.2.2.3.1.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi

- İmalat Sanayi: Küresel krizin imalat sanayii üzerindeki nihai etkisi ihracat ve iç talepte daralma şeklinde kendini göstermiştir. Özellikle finansmana erişim zorluğu nedeniyle küçük firmalar krizden daha fazla etkilenmiştir. Kriz nedeniyle satışların azalması sonucunda kapasite kullanımı büyük oranda düşmüş, bazı firmalar kriz döneminin etkilerini hafifletmek amacıyla kısa çalışma ödeneğinden yararlanmış. İmalat sanayii üretimi 2007 yılında yüzde 6,6 artarken, 2008 yılında yüzde 1,8, 2009 yılı ilk sekiz ayında ise, bir önceki yılın aynı dönemine göre, yüzde 17,7 azalmıştır.

Özel kesim kapasite kullanım oranı, 2008 yılında ortalama yüzde 77 olarak gerçekleşirken, 2009 yılı ilk sekiz ayında ortalama yüzde 67,8 olmuştur. Ancak, birçok sektörde özellikle 2009 yılı Mart ayından itibaren kesim kapasite kullanım oranında bir önceki aya göre kısmi bir iyileşme görülmeye başlanmıştır.

Tablo1. 8. İmalat Sanayii ile İlgili Temel Göstergeler (Yüzde)

	2007	2008	2009 ⁽³⁾	2008 AB(27)
GSYH İçindeki Payı (Cari Fiyatlarla)	16,8	16,2	15,7 ⁽³⁾	20,1 ⁽³⁾
Üretim Artışı (Sabit Fiyatlarla)(1)	6,6	-1,8	-17,7	-1,9
İhracat Artışı (Cari Fiyatlarla)	26	23,8	-31	4,8 ⁽⁶⁾
Toplam İhracat İçindeki Payı	94,2	94,8	94,3	90,9 ⁽⁶⁾
İthalat Artışı (Cari Fiyatlarla)	21,3	12,2	-36,7	8,6 ⁽⁶⁾
Toplam İthalat İçindeki Payı	78,8	74,4	78,3	88,4 ⁽⁶⁾
Sabit Sermaye Yatırımı Artışı (Sabit Fiyatlarla)	5	4	-25,0 ⁽⁴⁾	-
Özel Sektör S.S.Y. İçindeki Payı (Cari Fiy.)	45,3	46,3	43,7 ⁽⁴⁾	-
İmalat Sanayii İstihdam Artışı	0,5	3,6	-8,9 ⁽³⁾	-0,1
Kurulan İşletme Sayısı (Adet)	14 845	13 478	8 273	-
Kapanan İşletme Sayısı (Adet)	3 751	4 257	3 246	-
Özel Kesim Kapasite Kullanım Oranı	80,7	77	67,8	72,0 ⁽⁷⁾

Kaynak: DPT 2010 Yılı Programı. [(1) 2005=100 Serisi, (2) 8 aylık, (3) 6 aylık] (4) DPT-Yıllık Tahmin (5) Sanayi Sektörü Verisi, (6) SITC Sınıflandırmasına Göre (7) 2009 Yılı ilk 9 aylık ortalama.

Toplam ihracat 2008 yılında yüzde 23,1 oranında artarak 132 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. İmalat sanayii ihracatı 2008 yılında yüzde 23,8 oranında artmış ve toplam ihracat içindeki payı yüzde 94,8'e ulaşmıştır. Toplam ihracat, dış talep daralması nedeniyle 2009 yılı Ocak-Ağustos döneminde 2008 yılının aynı dönemine göre, yüzde 30 oranında azalarak 64,6 milyar ABD doları, imalat sanayi ihracatı ise yüzde 31 oranında azalışla 60,9 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Toplam ithalat, 2008 yılında yüzde 18,8 oranında artarak 201,9 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiş; imalat sanayii ithalatı, yüzde 12,2 oranında artarak 150,2 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Toplam ithalat 2009 yılı Ocak-Ağustos döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 40 oranında azalarak 87,6 milyar ABD doları, imalat sanayii ithalatı yüzde 36,7 oranında azalarak 68,6 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Tablo1. 9. İmalat Sanayii Üretim ve İhracatının Yapısı

Teknoloji Yoğunluğu ⁽¹⁾	TÜRKİYE				AB
	Üretim		İhracat		İhracat(3)
	2002	2008(2)	2002	2008	2006
Yüksek	5,1	4,1	6,2	3,1	21,6
Ortanın Üstü	18,2	24,8	24,3	30,9	41,1
Ortanın Altı	26,7	32,1	22,8	37,7	19,1
Düşük	50,0	39,0	46,8	28,3	18,3
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPT 2010 Yılı Programı

(1) OECD sınıflandırması esas alınmıştır.

(2) 2006 yılı fiyatlarıyla DPT tahminidir.

(3) OECD üyesi AB ülkeleri

Sektör açısından; kredi maliyetlerinin yüksekliği, kayıt dışı ekonomi ve düşük fiyatlı ithalattan kaynaklanan haksız rekabet, bürokrasinin fazlalığı, kamunun sağladığı bazı girdilerin fiyatlarının uluslararası fiyatlara göre yüksekliği, vergi oranlarındaki yükseklik gibi temel sorunlar devam etmektedir. Ayrıca, teknoloji üretiminde yetersizlik, modern teknoloji kullanımının hızlı yaygınlaştırılamaması, nitelikli işgücü eksikliği, yüksek katma değerli ürünlerde sınırlı üretim kabiliyeti, tesislerin üretim ve yönetim yapılarında modernizasyon ihtiyacı, sanayinin kapasitesi ve potansiyeli konusunda yatırımcıların bilgiye erişimindeki zorluklar gibi, genellikle yapısal nitelikteki sorunların da çözülmesi gerekmektedir.

İşletmelerin rekabet gücünün artırılmasında başarılı bir yöntem olarak kümelenme yaklaşımı son yıllarda oldukça yaygınlaşmıştır. Türkiye’de başta Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) olmak üzere, kümelenme potansiyeli taşıyan oluşumlar bulunmakla beraber, bunların sayısının artırılması ve rekabetçi bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Bu amaçla, ulusal bir kümelenme stratejisi geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

KOBİ’lerin teknoloji kullanımlarının yetersizliği, düşük kalite ve verimde üretim yapmaları, düşük katma değer yaratmaları, Ar-Ge ve yenilikçilik çalışmalarının ve yatırımlarının yetersiz olması uluslararası pazarlardaki rekabet edebilirliklerinin önündeki başlıca engellerdir. Bu kapsamda, üniversiteler ve büyük ölçekli firmaların bilgi kapasitesinden yararlanmak amacıyla, KOBİ’lerin, üniversiteler ve büyük ölçekli işletmeler ile işbirliğinin geliştirilmesine ve ana-yan sanayii ilişkilerinin artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

- **Madencilik:** Küresel kriz madencilik sektöründe, özellikle ham petrol, doğal gaz ve metalik maden fiyatlarında keskin düşümlere, mevcut sahalarda üretim azalmalarına ve duraklamalarına, şirketlerin yatırımlarını kısımlarına ve işçi çıkarmalarına neden olmuştur. Ülkemiz madenciliği de bu gelişmelerden olumsuz etkilenmiş, 2008 yılı Kasım ayından itibaren üretim ve ihracat, azalma eğilimine girmiştir. Ancak, son yıllardaki talep ve fiyat artışlarının 2008 yılının başında etkisini sürdürmesi, yıllık bazda üretim ve ihracatta artış görülmesini sağlamıştır. 2009 yılında ise 2008 yılının son döneminde başlayan azalma eğilimi devam etmiş, 2009 yılı 8 aylık verilere göre ihracatta yüzde 38,2, ithalatta yüzde 46,7, üretimde yüzde 6,4’lük düşüş görülmüştür.

Kriz sonucu talepteki azalmanın etkisiyle, Türkiye’nin en önemli ithalat kalemlerinden biri olan ham petrol ithalatı 2008 yılında yüzde 6,9 azalarak 21,8 milyon tona gerilemiştir. Buna karşın, ithalat tutarı 11,8 milyar ABD dolarından 15,6 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Ancak, 2009 yılının ilk 8 aylık döneminde ithalat miktarı yüzde 37,9, değeri ise yüzde 67,6 oranında azalmıştır. Fiyatlardaki dalgalanma ve tüketimdeki azalmaya karşın, 2008 yılında Türkiye’nin ham petrol üretimi bir önceki yıla göre yüzde 1,2 artışla 2,2 milyon tona yükselerek yerli üretimin talebi karşılama oranı yüzde 9’a çıkmıştır. Doğal gazda ise krizin talebe olan etkisi petrole paralel ancak, petrole göre daha sınırlı bir biçimde gerçekleşmiştir. Türkiye’nin 2008 yılı doğal gaz ithalatı 37,3 milyar m3, üretimi 1 milyar m3, tüketimi ise 36,8 milyar m3 olmuştur. Bu çerçevede, 2007 yılına göre tüketimde yüzde 3,7, üretimde yüzde 13,5, ithalatta ise yüzde 2,3 artış gerçekleşmiş, yerli üretimin talebi karşılama oranı ise 2007 yılında yüzde 2,4 iken 2008 yılında yüzde 2,8’e yükselmiştir. Krizin etkilerinin daha net görülmeye başlandığı 2009 yılında, ilk 8 aylık gerçekleştirmelere göre doğal gaz ithalatı miktar olarak yüzde 14, tutar olarak ise yüzde 36,5 oranında azalmıştır.

Petrol ve doğal gazda son derece yetersiz olan yerli üretimin ülke talebini karşılama oranını yükseltmek amacıyla, TPAO’nun arama ve üretim yatırımlarında görülen son yıllardaki artışı, 2008 ve 2009 yıllarında da sürdürülmüştür. Gelişen teknolojiler çerçevesinde daha detaylı aramalar yapılması, tükenen yurt içi rezervlerin ikame edilmesi, enerji ihtiyacının mümkün olduğunca yerli kaynaklardan karşılanması ve ülkemiz maden rezervlerinin ortaya çıkarılarak ekonomiye kazandırılması amaçlarıyla, son dönemde MTA tarafından maden ve jeotermal kaynak arama yatırımlarına ağırlık verilmiştir.

- **Ar-Ge Faaliyetleri:** Günümüzde bilim, teknoloji ve yenilik yeteneği, rekabet üstünlüğünün ve sürdürülebilir sosyo-ekonomik gelişmenin, en önemli etkenlerinden biri haline gelmiştir. Özellikle küresel mali krizden çıkışta ve yeni fırsatları değerlendirmede, Ar-Ge ve yenilik çalışmaları önem taşımaktadır.

Ar-Ge çalışmalarının ürüne dönüşmesi ve rekabet gücüne katkısının artırılmasında, özel sektör önemli rol üstlenmektedir. Son yıllarda kendilerine sağlanan teşviklerle birlikte özel kesimin Ar-Ge faaliyetlerinde artış sağlanmıştır. Türkiye’de Ar-Ge harcamalarının GSYH içindeki payı 2007 yılı itibarıyla yüzde 0,71 iken, AB-27 ortalaması yüzde 1,85’dir. Özel sektör tarafından gerçekleştirilen Ar-Ge harcamalarının toplam Ar-Ge harcamalarına oranı, 2005 yılında yüzde 33,1 iken bu oran 2007 yılında yüzde 41,3’e yükselmiştir. Ancak, bu oran 2006 yılı AB-27 ortalaması olan yüzde 55,4’ün halen gerisindedir. Ülkemizde özel sektörün, özellikle de KOBİ’lerin Ar-Ge kapasitesi ve Ar-Ge’ye olan talebinin artırılması ihtiyacı sürmektedir.

Tablo1. 10. Türkiye’nin Bilim ve Teknoloji Alanındaki Temel Göstergeleri

		2003	2004	2005	2006	2007
Ar-Ge Harcamalarının GSYH içindeki payı (%)		0,61	0,67	0,79	0,76	0,71
Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge Harcaması (Milyon TL - Cari Fiyatlarla)		2 197	2 898	3 835	4 400	6 091
Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge Harcaması (SAGP* – Milyon ABD doları)		2 920	3 653	4 373	4 883	6 578
Kişi Başına Düşen Ar-Ge Harcaması (SAGP* – ABD doları)		41,6	51,4	60,7	69,2	93,2
Sektörlere Göre Ar-Ge Harcamalarını Gerçekleştirenler (%)						
	Yükseköğretim	66,3	67,9	54,6	51,3	48,2
	Özel Sektör	23,2	24,2	33,8	37	41,3
	Kamu	10,4	8	11,6	11,7	10,6
TZE** cinsinden Toplam Ar-Ge Personeli Sayısı		38 308	39 960	49 252	54 444	63 377

Kaynak: DPT 2010 Yılı Programı

(*) SAGP: Satın Alma Gücü Paritesi

(**) Tam Zaman Eşdeğeri

Ülkemizde, yenilik faaliyetlerini olumsuz etkileyen en önemli üç faktörün, sırasıyla, maliyetlerin yüksekliği, maddi kaynakların yetersizliği ve nitelikli personel eksikliği olduğu belirlenmiştir. Ar-Ge’ye dayalı üretim yeteneğini güçlendirmek amacıyla öncelikli alanlarda büyük ölçekli araştırma merkezlerinin kurulmasına, gelişmekte olan üniversitelerde merkezi araştırma laboratuvarlarının oluşturulmasına, temel ve uygulamalı araştırma projelerinin desteklenmesine ve araştırmacı insan gücü yetiştirilmesine yönelik programlar sürdürülmektedir.

Ar-Ge harcamalarının etkin kullanımını ve Ar-Ge sonuçlarının uygulamaya geçirilmesini kolaylaştırmak amacıyla, özellikle dışa bağımlılığın yüksek olduğu savunma, sağlık ve enerji gibi sektörlerde yerli teknolojiye dayalı ürün ve teknolojilerin geliştirilmesine yönelik programların desteklenmesi önem taşımaktadır. Bu kapsamda, kamu kurumlarının faaliyet alanlarıyla ilgili yürütecekleri Ar-Ge destek programları 2005 yılından itibaren uygulanmaya başlanmış olup, bu programların önümüzdeki yıllarda geliştirilmesi hedeflenmektedir.

3.2.2.3.1.2. Uygulanması Öngörülen Politikalar

İmalat sanayiinde yüksek katma değerli mal üretiminin artırılarak, yapısal dönüşümün hızlandırılması; madencilikte hammadde arz güvenliğinin sağlanması, madenlerin yurt içinde işlenerek katma değerinin artırılması yoluyla ülke ekonomisine katkının geliştirilmesi; OSB yatırımlarının etkinliğini artırmak amacıyla, öncelikle devam eden OSB projelerinin tamamlanması ve mevcutların doluluk oranlarının artırılmasına yönelik desteklerin sağlanması; özel sektörün yenilik yeteneğinin artırılması, bilim ve teknolojiye yetkinleşmenin sağlanması ve bu yetkinliğin ekonomik ve sosyal faydaya dönüştürülmesi, temel amaçları doğrultusunda;

- Küresel krizin etkisiyle KOBİ'lerin artan finansman sıkıntısının giderilmesine yönelik tedbirler alınması, orta ve uzun vadede, başta KOBİ'ler olmak üzere, işletmelerin finansmana erişimlerinin artırılmasına ve finansal araçların çeşitlendirilmesine yönelik yapısal ve kurumsal iyileştirme çalışmalarının yoğunlaştırılmasına,

- Devlet yardımlarının AB müktesebatıyla uyumlu hale getirilmesi çalışmalarının sürdürülmesine,

- Bürokrasinin azaltılması, işlemlerin hızlandırılması ve işlem maliyetlerinin düşürülmesi konusundaki çalışmaların sürdürülmesine,

- Girişimci Bilgi Sisteminin geliştirilmesine,

- Orta ve yüksek teknoloji sektörler başta olmak üzere, sanayi ihracatının artırılmasına ve yapısal dönüşümüne yönelik girişimlerin desteklenmesine,

- Kümelenme politikası çerçevesinde işletmelerin sanayi bölgelerinde kurulmasının özendirilmesi, işletmeler arası işbirliği ve kümelenme faaliyetlerinin desteklenmesine,

- Savunma sanayiinde, yurtiçi teknoloji üretimini esas alan bir sistem oluşturulmasına,

- Madencilikte ülke potansiyelinden en üst düzeyde yararlanılması, yurtiçinde ve yurtdışında petrol ve doğal gaz arama ve üretim çalışmalarına hız verilmesine,

- KOBİ'lerin Ar-Ge kapasitesinin ve Ar-Ge'ye olan talebinin artırılması, özel sektör ile üniversiteler ve araştırma kurumları arasındaki işbirliğini geliştirmeye yönelik programların ve rekabet öncesi Ar-Ge işbirliklerinin desteklenmesi ve Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin güçlendirilmesine,

- Öncelikli teknoloji alanlarında araştırmacı insan gücünün özel sektörün ihtiyaçları da dikkate alınarak nitelik ve nicelik yönünden geliştirilmesine,

yönelik politikaların uygulanması ve tedbirlerin alınması öngörülmektedir.

3.2.2.3.2. Enerji

3.2.2.3.2.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi

2002 yılından itibaren artan ekonomik aktivite ve gerçekleştirilen ekonomik büyüme ile sağlanan sosyal refah artışı nedeniyle enerji tüketimi önemli ölçüde artmıştır. Son altı yılda, birincil enerji tüketimi yüzde 36, elektrik enerjisi tüketimi yüzde 49 oranında yükselmiştir. Ancak, krizle birlikte 2008 yılı son çeyreğinden itibaren, ekonomik faaliyetlerdeki yavaşlamaya enerjide maliyet bazlı fiyatlandırmanın da eklenmesiyle oluşan enerji fiyatlarındaki artışlar, 2008 yılının son çeyreğinden itibaren enerji talebini düşürmüştür. Son otuz yılda, elektrik talebinde ikinci ve en yüksek düşüş ise 2001 krizi sonrasında 2009 yılında yaşanmaktadır.

Tablo1. 11. Birincil Enerji Tüketimi ve Kaynakların Oranları

	(M: Bin TEP)					
	2008		2009 (1)		2010 (2)	
	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)
TİCARİ ENERJİ	101 712	95,5	94 600	95,2	101 080	95,5
Taşkömürü	16 427	15,4	16 165	16,3	16 861	15,9
Linyit	15 217	14,3	15 031	15,1	15 891	15
Petrol Ürünleri	31 784	29,8	27 652	27,8	29 312	27,7
Doğal Gaz	33 807	31,7	30 764	31	33 603	31,8
Hidrolik Enerji	2 861	2,7	3 121	3,1	3 354	3,2
Yenilenebilir Enerji	1 645	1,5	1 910	1,9	2 102	2
Elektrik İthalatı (İhracatı)	-29	0	-43	0	-43	0
GAYRİ-TİCARİ ENERJİ	4 813	4,5	4 760	4,8	4 711	4,5
Odu (T)	3 679	3,4	3 610	3,6	3 591	3,4
Hayvan ve Bitki Artıkları (T)	1 134	1,1	1 150	1,2	1 120	1,1
T O P L A M	106 525	100	99 360	100	105 791	100
Kişi Başına Tüketim (KEP)	1 423		1 312		1 381	

Kaynak: DPT 2010 Yılı Programı

TEP: Ton Petrol Eşdeğeri

(1) Gerçekleşme tahmini

(2) Tahmin

Küresel ekonomik kriz nedeniyle talebin düşmesi sonucunda baskılanan elektrik arz açığı riskinin orta ve uzun vadede ortadan kaldırılması için yatırımların istikrarlı bir şekilde sürdürülmesi gereği bulunmaktadır. Çeşitli ekonomik tahminler doğrultusunda, Türkiye'nin krizden hızlı çıkması ve potansiyel büyüme oranlarına erişmesi halinde, enerji talebinde de artışlar olacaktır. Enerji arzının böyle bir büyümeyi destekleyebilmesi için yatırımların bugünden programlanması gerekmektedir.

1990 yılından itibaren toplam elektrik üretimi içindeki payı hızla artan doğal gazın 1990 yılında yüzde 17,7 olan payının, 2009 yılında yüzde 48'e ulaşması beklenmektedir. Diğer ithal kaynaklar da dahil edildiğinde elektrik üretiminin yaklaşık yüzde 58'i ithal kaynaklardan sağlanmaktadır. Büyük kısmı ithal bir kaynak olan doğal gaza, bu ölçüde bağımlılık ve bunun ağırlıkla tek bir ülkeye bağlı olması, önemli bir arz güvenliği riski ve aynı zamanda, son iki yıl içinde yoğun bir şekilde yaşanan elektrik fiyat artışlarının da temel nedenini oluşturmaktadır.

Doğal gaza aşırı bağımlı bir sistemin yarattığı bu sıkıntılara karşın, elektrik üretiminin yapısının orta dönemde değiştirilme imkanı oldukça kısıtlıdır. Bu nedenle, ağırlıklı olarak ikili anlaşmalara göre işleyen uluslararası doğal gaz piyasasında, uzun dönemli arz güvenliğinin sürdürülmesi için, anlaşmaların yenilenmesi girişimleri başlatılmıştır. Doğal gaz ve petrol arz güvenliğinin sağlanmasına yönelik çalışmalar çerçevesinde, doğal gaz depolama tesisleri kurulması çalışmaları 2009 yılında da sürdürülmüştür.

2004 tarihli Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Stratejisi Belgesi kapsamında elektrik enerjisi sektörünün serbestleştirilmesi ve dağıtımın özelleştirilmesinde önemli ilerleme kaydedilmiştir. 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'un olumlu sonuçları alınmaya başlanmıştır. Bu kapsamda, rüzgar enerjisi kurulu gücünün 2009 yılında önceki yıla göre 1,8 kat, jeotermal santral kurulu gücünün 2,7 kat artması beklenmekte, aynı yılda toplam elektrik üretiminin ise 1,7 kat artarak yaklaşık 1,7 milyar kWh olacağı tahmin edilmektedir. Böylece, rüzgar ve jeotermal elektrik üretiminin toplam elektrik üretimi içindeki payının yaklaşık yüzde 1'e ulaşması öngörülmektedir.

3.2.2.3.2.2. Uygulanması Öngörülen Politikalar

Artan nüfusun ve büyüyen ekonominin enerji ihtiyacının, rekabetçi bir serbest piyasa ortamında, sürekli, kaliteli ve güvenli bir şekilde asgari maliyetle karşılanması temel amacı doğrultusunda;

- Elektrik arz açığının giderilmesi ve uzun dönemde enerji arz güvenliğinin sürdürülmesi amacıyla gerekli tedbirlerin alınmasına, enerji arz güvenliğini artırmak amacıyla yerli kaynakların değerlendirilmesine, kaynak çeşitliliğini ve enerji verimliliğini sağlamaya öncelik verilmesine, bu doğrultuda gerekli düzenlemelerin yapılmasına,

- Elektrikte özelleştirmelerin tamamlanması, özel sektör yatırımlarının istikrarlı bir şekilde sürdürülmesinin desteklenmesine,

- Elektrik enerjisinde kaynak çeşitliliğine ve arz güvenliğine katkı sağlayacak olan nükleer güç santrallerinin yapımına başlanmasına,

- Elektrik enerjisi üretiminde doğal gaz aşırı bağımlılığı azaltmak üzere yerli ve yenilenebilir kaynakların kullanımına hız verilmesine,

- Doğal gaz kullanımının rekabete dayalı olarak yaygınlaştırılması ve mevsimsel talep değişimleri de dikkate alınarak, ulusal düzeyde doğal gaz arz güvenliğinin sağlanmasına,

- Bölgedeki enerji (petrol, doğal gaz ve elektrik) kaynaklarının uluslararası pazarlara ulaştırılmasında, Türkiye'nin transit güzergah ve terminal ülke olması için gerekli çalışmaların sürdürülmesine, yönelik politikaların uygulanması ve tedbirlerin alınması öngörülmektedir.

3.2.2.3.3. Ulaştırma

3.2.2.3.3.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi

Artan ulaşım talebine uygun demiryolu ve denizyolu fiziki altyapısının zamanında gerçekleştirilememesi ve kapıdan kapıya taşımacılık için en uygun taşıtırma türünün karayolu taşımacılığı olması, yük ve yolcu taşımalarının ağırlıklı olarak karayolu ağına yüklenmesine yol açmıştır. Bu durum, standartları ve ağ yoğunluğu yetersiz olan karayolu altyapısının daha da yıpranmasına ve verimsiz bir ulaşım sisteminin oluşmasına sebep olmuştur. Artan ulaşım talebi, kısıtlı kaynakların kısa vadeli kaygılarla karayolu iyileştirme ve yapımına tahsis edilmesine sebep olmaktadır. Yetersiz altyapı üzerinde işletmecilik yapılan demiryollarının rekabet edebilirliği düşük kalmaya devam etmektedir. Denizyollarında büyük liman altyapılarının inşasını özendirecek finansman modelleri etkin bir şekilde hayata geçirilememiştir. Sonuç olarak, kısıtlı kaynaklar, karayolu ağırlıklı yapı ve sürekli artan talep kendi kendini besleyen olumsuz bir yapı yaratmıştır.

2008 yılı verilerine göre, Türkiye'de şehirlerarası yolcu taşımalarının yaklaşık yüzde 95,4'ü, yük taşımalarının ise yaklaşık yüzde 91,8'i karayolu ile gerçekleştirilmektedir. Bu oran AB-27 ülkelerinde 2007 yılı için yolcu taşımalarında yüzde 83, yük taşımalarında ise yüzde 46 düzeyindedir. Aynı yıl itibarıyla, AB-27 ülkelerinde yük taşımalarının yaklaşık yüzde 41'i denizyolu ve iç su yolları üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Mevcut taşıtırma altyapı yoğunluğu incelendiğinde, Türkiye'nin AB-27 ortalamasının oldukça altında karayolu, otoyol ve demiryolu ağına sahip olduğu gözlenmektedir. AB-27'de kilometrekareye düşen ortalama karayolu uzunluğu 0,41 km, otoyol uzunluğu 0,015 km, demiryolu uzunluğu 0,05 km iken, ülkemizde sırasıyla 0,082 km, 0,003 km ve 0,011 km'dir.

Tablo1. 12. 2008 yılı Sonu İtibarıyla Karayolu Ağıının Durumu

Yol Sınıfı	BSK (bitümlü sıcak karışım)	Sathi Kaplama	Parke	Stabilize	Toprak	Geçit Vermez	Toplam
Otoyollar	2010	-	-	-	-	-	2 010
Devlet Yolları	6 908	23 876	60	157	104	206	31 311
İl Yolları	1 094	26 431	108	1 443	758	878	30 712
Toplam	10 012	50 307	168	1600	862	1 084	64 033

Kaynak: DPT 2010 Yılı Programı

2009 yılı içinde Eylül ayı itibarıyla 1.441 km bölünmüş yol tamamlanmış ve otoyollar dahil çok şeritli karayolu ağı 16.799 km'ye ulaşmış olup, yıl sonu itibarıyla da 17.058 km'ye ulaşılması beklenmektedir. Eylül 2009 itibarıyla 407 km BSK kaplama yapımı tamamlanmıştır. 2009 yılı sonuna kadar, büyük kısmı bölünmüş yollar üzerinde olmak üzere, yaklaşık 500 km BSK kaplama yapımının gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

Türkiye'deki mevcut demiryolu ağı, 8.699 km'si ana hat olmak üzere toplam 11.005 km olup, 2.282 km'si elektrikli ve 3.029 km'si sinyallidir. Ana şehirlerarasındaki koridorlarda taşımacılık, eski bir altyapı üzerinde sürdürülmeye çalışılmaktadır. Türkiye'de hem demiryolu yoğunluğu, hem mevcut demiryolları üzerindeki trafik yoğunluğu yetersizdir. Demiryolu altyapısının en önemli sorunu, büyük nüfuslu şehirlerarasındaki demiryolu hatlarının yüksek hız ve kaliteli hizmete uygun olmamasıdır. Bu sorunun çözümüne yönelik yatırımlara öncelik verilmektedir. Ankara ve İstanbul arasında hızlı, güvenli ve konforlu bir yolculuk sağlayacak olan ve 2004 yılında inşaatına başlanan Ankara-İstanbul Hızlı Tren projesinin Ankara-Eskişehir kesiminde 13 Mart 2009 tarihinde yolcu taşımacılığına başlanmıştır. Ankara-Konya Hızlı Tren projesinin altyapı ve üstyapı yapım çalışmaları ise devam etmektedir.

En ucuz taşıma şekli olan deniz taşımacılığında Türkiye kapasitesini kullanamamaktadır. Büyük ölçekli liman yatırımlarının zamanında gerçekleştirilememesi, artan ticaret talebinin baskısıyla birlikte, küçük ölçekli liman ve iskelelerin yapımına öncelik verilmesine yol açmaktadır. Ölçek ekonomisinden uzak limanlar ise yük trafiğinin dağılmasına ve liman başına elleçleme¹⁶ miktarının, AB'nin Akdeniz'deki limanlarıyla karşılaştırıldığında, düşük seviyede kalmasına neden olmaktadır. Ancak, son zamanlarda büyük liman yapımına yönelik fizibilite çalışmalarına başlanmıştır.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMİ) tarafından işletilen havalimanı ve meydanlarının sayısı 40'a ulaşmıştır. Sivil trafiğe açık meydan sayısı ise 45'tir. Kamu Özel İşbirliği modeli ile işletilen meydanların toplam yolcu trafiği içindeki payı, iç hatlarda yüzde 54, dış hatlarda ise yüzde 94 düzeyine erişmiştir. 2008 yılında havalimanı ve meydanlarında gerçekleşen yolcu trafiği, bir önceki yıla göre dış hatlarda yüzde 13,7 artarak 43,6 milyon, iç hatlarda yüzde 12,2 artarak 35,8 milyon ve toplamda ise yüzde 13 artarak 79,4 milyon olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında toplam trafiğin 83 milyon yolcuya yükselmesi beklenmektedir.

3.2.2.3.3.2. Uygulanması Öngörülen Politikalar

Taşıma türleri arasında dengenin sağlandığı, çağdaş teknoloji ve uluslararası kurallarla uyumlu, çevreye duyarlı, ekonomik, güvenli ve hızlı taşımacılığın yapıldığı bir ulaştırma altyapısının zamanında oluşturulması; ulaştırma alt sektörlerinin birbirlerini tamamlayıcı nitelikte çalışması ve kombine taşımacılığın yaygınlaştırılması temel amaçları doğrultusunda;

- Ulaştırma altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesinde kamu-özel işbirliği modellerinin kullanımının yaygınlaştırılmasına,

- Ulaştırmanın tüm türlerinde trafik güvenliğinin artırılmasına,

- AB kaynaklarından azami ölçüde yararlanılması, ulusal ulaşım ağlarının Trans-Avrupa ulaştırma ağları ile bütünleştirilmesi, Türk limanlarının AB deniz otoyollarında ana akslar üzerinde yer alması ve Avrupa Tek Hava sahasına entegrasyon yönündeki çalışmalara devam edilmesine,

- Bölünmüş yol yapım çalışmalarının tamamlanması ve mevcut karayollarının standartlarının yükseltilerek iyileştirilmesine,

- TCDD'nin hizmet kalitesinin artırılması, hızlı tren ile yolcu taşımacılığının yaygınlaştırılması ve TCDD'nin yeniden yapılandırılmasına,

- Yük taşımacılığında demiryolu ve denizyoluna ağırlık verilmesi, çevre bağlantılarının geliştirilerek limanların kombine taşımacılık yapılabilen lojistik merkezler haline getirilmesine,

- Kent içi ulaşım altyapı projelerinin planlanması, projelendirilmesi, yapımı ve işletilmesi aşamalarında etkinlik ve verimliliği sağlayabilmek amacıyla merkezi ve yerel düzeyde idari kapasitenin artırılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmesine,

yönelik politikaların uygulanması ve tedbirlerin alınması öngörülmektedir.

¹⁶ Gümrük gözetimi altındaki eşyanın aslı niteliklerini değiştirmeden istiflenmesi, yerinin değiştirilmesi, büyük kaplardan küçük kaplara aktarılması, kapların yenilenmesi veya tamiri, havalandırılması, kalburlanması, karıştırılması ve benzeri işlemleri.

3.2.2.3.4. Tarım

3.2.2.3.4.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi

Tarım sektörü 2008 yılında yüzde 3,5 oranında büyümüştür. 2003-2007 yılları arasında ise sürekli küçülerek GSYH içindeki payı yüzde 11,4'ten, yüzde 8,9'lara kadar gerilemiştir. Sektörün GSYH içerisindeki payı 2008 yılında yüzde 9,2 olarak gerçekleşmiş, sektörün toplam istihdam içindeki payı ise yüzde 23,7 olarak kaydedilmiştir. Arazi parçalılığı, işletme ölçeklerinin küçük olması ve örgütlenme yetersizliği gibi yapısal sorunlar nedeniyle sektörde dönüşüm ihtiyacı sürmektedir. Bu dönüşümü sağlayacak yasal düzenlemeler önem arz etmektedir.

2008 yılı istatistiklerine göre, ülkemizdeki toplam tarım alanı 24,5 milyon hektardır. Bu miktarın, 16,4 milyon hektarını ekilen, 4,3 milyon hektarını nadasa bırakılan, 0,8 milyon hektarını sebze yetiştirilen ve 3 milyon hektarını ise meyve, zeytin ağaçları ve bağcılık için ayrılan alanlar oluşturmaktadır. Ekilebilir arazilerin artırılabilmesi ve verim artışı sağlanabilmesi için sulama faaliyetlerinin etkinleştirilmesine yönelik çalışmalara devam edilmesi gerekmektedir.

Bitkisel üretimde sektörün küçük ölçekli ve çok parçalı işletmelerden oluşmasının yanı sıra, etkin olmayan örgütlenme yapısı, verimliliği ve üreticinin gelir düzeyinin yükselmesini engellemektedir. Bitkisel üretimde verimlilik ve kaliteyi artırmak amacıyla, genetik potansiyeli yüksek ve üstün vasıflı bitki çeşitlerine ait her türlü çoğaltım materyalinin karşılanması ve kullanımının yaygınlaştırılması hususu önemini korumaktadır.

Bitki hastalık ve zararlılarına karşı özellikle entegre mücadele anlayışı benimsenerek, hava, toprak ve su kirliliğinin önlenmesi, ilaç kalıntısı olmayan ürünlerin elde edilmesi, izlenebilirliğinin sağlanması ve bu konudaki kamu-üretici işbirliğinin geliştirilmesi hususları önem arz etmektedir.

Ülkemizde birim hayvan başına elde edilen verim düzeyleri, hayvancılığın gelişmiş olduğu ülkelere kıyasla düşüktür. Bu sorunun çözümü için, hayvan ıslahı ve nitelikli damızlık sığır elde edilebilmesi amacıyla, 2008 yılında yaklaşık 2,1 milyon baş sığır suni tohumlama metoduyla tohumlanmıştır. 2009 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla suni tohumlama sayısı 1,3 milyon olup, yıl sonunda bu sayının 1,7 milyon düzeyinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Hayvan hastalıkları ve zararlılarının olumsuz etkilerinin azaltılması yönündeki çalışmalar da devam etmektedir.

Ülkemiz ormanları 21,2 milyon hektarlık bir alanı kaplamaktadır. 2008 yılında yapılan 66 bin hektarlık ilave ile birlikte, 1963 yılından itibaren yeşil kuşak, endüstriyel ve toprak muhafaza amaçlı toplam 2,7 milyon hektar alanda ağaçlandırma gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan, 2008 yılında yanan 29.749 hektar alanla birlikte, 1963 yılından itibaren 584.911 hektar orman alanı yangınlarla tahrip olmuştur. Ağaçlandırma sahalarında ve özellikle yangına hassas alanlarda olmak üzere doğal ormanlarda bakım çalışmalarının gereğince yapılamaması, ağaçlandırmaların biyolojik çeşitliliği sağlayacak şekilde çeşitli türde fidanlarla gerçekleştirilememesi ve ormancılık faaliyetlerinde eğitim ve uzmanlaşmaya yeterince ağırlık verilmemesi; ağaçlandırma ve yangınla mücadele faaliyetlerinin başarısını olumsuz yönde etkilemektedir.

Tarım Destekleri: 2001 yılında ülke genelinde uygulamaya konulan Doğrudan Gelir Desteği (DGD) ödemeleri programı ile 2008 yılında 15,8 milyon hektar alan kayıt altına alınarak yaklaşık 2,4 milyon çiftçiye ödeme yapılmıştır. DGD uygulaması ile birlikte geliştirilen kayıt ve izleme/kontrol sistemi kapsamında, 2004 yılı sonrasında çeşitli dönemlerde uygulamaya konulan şartlı alan bazlı ödemeler ile mazot ve gübre ödemeleri gibi, şartsız alan bazlı ödemeler, üretimi yönlendirme amacıyla kullanılmaya başlanmıştır.

DGD ödemeleri dahil, alan bazlı ödemelerin destekleme bütçesi içerisindeki payı, 2004 yılında yüzde 80 iken, bu oran 2008 yılında yüzde 35 olarak gerçekleşmiştir. DGD ödemelerinin kaldırıldığı 2009 yılında ise, alan bazlı ödemelerin, destekleme bütçesinin yaklaşık yüzde 27'sini oluşturacağı tahmin edilmektedir. Söz konusu ödemelerin 2010 yılında ise yüzde 39 oranında bir pay alacağı öngörülmektedir. 2010 yılı için öngörülen bu artışın nedeni, 14 Temmuz 2009 tarihli ve 2009/15201 sayılı Fındık Üreticilerine Alan Bazlı Gelir Desteği ve Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telafi Edici Ödeme Yapılmasına Dair Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan yeni fındık destekleme politikasıdır.

DGD ödemeleri haricindeki alan bazlı ödemelerin önemli kalemini oluşturan mazot ve gübre ödemeleri, alan bazlı ödemeler içerisinde 2005 yılında yaklaşık yüzde 30 oranında bir paya sahipken, aynı oranın 2009 yılında yüzde 87, 2010 yılında ise yüzde 58 olması beklenmektedir. Ürün bazlı olarak uygulanmakta olan ve "prim" olarak da adlandırılan, fark ödemesi desteklemeleri, arz açığı olan yağlı tohumlar ile çay ve 2005

yılından itibaren hububata uygulanmakta olup, 2009 yılında bakliyat da destekleme ödemeleri kapsamına alınmıştır. 2004 yılında destekleme bütçesinin yüzde 11'ini oluşturan fark ödemesi desteklemelerinin, 2009 yılındaki payının yüzde 40 ve 2010 yılında ise yüzde 32 olacağı tahmin edilmektedir.

2000 yılından itibaren beşer yıllık dönemler itibarıyla uygulanan hayvancılık desteklemeleri, 2008 yılından itibaren yıllık olarak uygulanmaktadır. Bu desteklerin, toplam destekleme bütçesi içerisinde 2004 yılında yüzde 7 olan payının, 2009 yılında yüzde 22 olacağı ve 2010 yılında ise aynı düzeyde kalacağı tahmin edilmektedir.

Tablo1. 13. Tarım Destekleme Bütçesinin Dağılımı (1)

(Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2005	2006	2007	2008	2009(2)	2010(3)
Alan Bazlı Tarımsal Destekleme Ödemeleri	2 353	2 653	2 525	2 040	1 227	2 190
DGD	1 673	2 653	1 640	1 140	0	0
Alan Bazlı Ek Ödeme (Org. Tarım, İyi Tarım, Toprak Analizi) (4)			10		32	106
Mazot	410	0	480	492	469	555
Gübre	270	0	345	352	596	704
Sertifikalı Tohum ve Fidan Kullanımı			50	56	119	60
Çevre Amaçlı Tarım Alanlarının Korunması (ÇATAK) (5)					7	9
Fındık						706
Alternatif ürün ödemeleri					4	49
- Tütün					4	8
- Fındık						41
Fark Ödemesi Destekleme Hizmetleri	897	1 292	1 797	1 848	1 790	1 818
Arz Açığı Olan Ürünlere Ödemeler (6)	622	1 085	1 273	1 135	948	1 058
Hububat	205	120	435	610	670	630
Çay	70	87	89	103	113	115
Bakliyat (Kuru Fasulye, Nohut, Mercimek)					59	15
Hayvancılık Destek Ödemeleri	345	661	741	1 095	1 003	1 252
Kırsal Kalkınma Amaçlı Tarımsal Dest.(7)	0	0	80	109	277	155
Tarım Sigortası Destekleme Hizmetleri	0	2	40	47	61	70
Telaflı Edici Ödemeler	56	67	79	80	85	76
Patates Sığılı Desteği	13	14	23	24	22	11
Çay Budama Tazminatı ve Masrafları	43	53	56	56	63	65
Kuraklık Desteği			266	547		
Diğer Tarımsal Amaçlı Destekler	57	72	26	43	55	44
TOPLAM	3 708	4 747	5 555	5 809	4 498	5 605
GAP Eylem Planı Kırsal Kalkınma ve Hayvancılık Destekleri (8)					85	108
GENEL TOPLAM					4 582	5 713

Kaynak: DPT 2010 Yılı Programı

(1) 2004-2008 arası Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bütçesi kesin hesap verileridir.

(2) Gerçekleşme tahmini

(3) Program

(4) 2005 ve 2006 yıllarında DGD ödemelerine dahildir. 2007 ve 2008 yıllarında alan bazlı ödemelerde "iyi tarım" yoktur.

(5) 2007 ve 2008 yıllarında Tarım Reformu Uygulama Projesi kapsamında yürütülmüştür.

(6) Kütlü pamuk, zeytinyağı, ayçiçeği, soya fasulyesi, kanola, aspir ve dane mısıra verilmektedir.

(7) 2010 Bütçe tutarının 5,01 Milyon TL'si TKDK hibe karşılığıdır.

(8) 2010 tutarının 87,6 Milyon TL'si GAP EP-Kırsal Kalkınma ve Hayvancılık Projeleri; 20 Milyon TL'si DAP-Hayvancılık içindir.

5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu uyarınca, 2009 yılında dolu, don ve hayvan hayatı konuları başta olmak üzere, teminat altına alınacak risklerle ilgili yıl sonu itibarıyla toplam 310 bin poliçe kesileceği ve 61 milyon TL destek sağlanacağı tahmin edilmektedir. Tarım Stratejisi Belgesi (2006-2010)'da ifade edildiği üzere, tarım sigortasının geliştirilmesi amacıyla başlangıçta uygulanması gereken sigorta prim destek ödemeleri için, bütçeden giderek artan oranda kaynak ayrılmaktadır. Sigorta sisteminin belirli bir derinlik kazanması için gerekli görülen prim desteklerinin, sistemin sürdürülebilirliği için aşamalı olarak azaltılması gerekmektedir.

AB'ye katılım sürecinin gerekleri, piyasalarda rekabetin tesisi ve sektörde sürdürülebilirliğin sağlanması konuları göz önüne alındığında, tarım desteklerinin alan ve ürün temelinde farklılaştırılarak desteklerin idare ve kontrolünün alan bazlı yapılması, çeşitli kurumlar tarafından uygulanan farklı destek programları arasında tamamlayıcılığın sağlanması ve bütçe programlanmasında işletmelerin gelir seviyesinin de dikkate alınması önem arz etmektedir.

3.2.2.3.4.2. Uygulanması Öngörülen Politikalar

Tarım sektöründe, gıda güvenliği ve güvenilirliğinin sağlanması ile doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının gözetilmesi, örgütlü ve rekabet gücü yüksek bir yapının oluşturulması temel amaçları doğrultusunda;

- Tarımsal desteklerin alan ve ürün temelinde farklılaştırılarak yeniden düzenlenmesine,
 - Tarım politikalarının yürütülmesine ilişkin verilerin nitelik ve nicelik olarak iyileştirilmesi ve bilgi altyapısının geliştirilmesine,
 - Tarım ürünleri ihracat desteklerinde, katma değeri yüksek, markalı ve nihai tüketiciye yönelik ürünlere ağırlık verilmesi, üreticilerin ticari işletmelere dönüşüm yönünde örgütlenmelerinin desteklenmesine,
 - Bitkisel üretimde verimliliği artıracak uygulamaların yaygınlaştırılması ve bitki sağlığı uygulamalarının geliştirilmesine,
 - Hayvancılıkta desteklerin, yapısal dönüşümü sağlayacak şekilde düzenlenmesi, ıslah çalışmaları ile hastalık ve zararlılarla mücadele ve kaliteli yem bitkileri üretiminin artırılmasına öncelik verilmesine,
 - Toprak ve su kaynaklarının etkin kullanılmasını sağlayacak yöntem ve araçlara öncelik verilmesi, tarımsal işletmelerdeki ölçek sorununun giderilmesi amacıyla tarım arazilerinin miras yoluyla parçalanmasının önlenmesi ve arazi toplulaştırma çalışmalarının hızlandırılmasına,
 - Sulama yatırımlarının yaygınlaştırılması, GAP, DAP ve KOP uygulamalarına hız verilmesi, sulama projelerinin yapımı ve/veya işletme-bakımının özel sektör yatırıma açılmasına,
 - Ormanların sürdürülebilir yönetim anlayışı çerçevesinde korunarak değerlendirilmesi; ağaçlandırma, rehabilitasyon ve kent ormancılığının geliştirilmesine,
- yönelik politikaların uygulanması ve tedbirlerin alınması öngörülmektedir.

3.2.2.3.5. Çevrenin Korunması ve Kentsel Altyapının Geliştirilmesi

3.2.2.3.5.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi

Ekonomik büyüme; nüfus artışı, çarpık kentleşme, tüketim alışkanlıkları, teknolojik gelişmeler; çevre ve doğal kaynaklar üzerinde giderek artan bir baskı oluşturmaktadır. Bu baskı, doğal kaynakların bilinçsiz tüketimi, çevre yönetimini düzenleyen yasal ve kurumsal yapının eksikliği ve yerleşim alanlarındaki altyapı yetersizliği sonucunda, önemli çevre sorunlarına dönüşmekte, kentsel altyapı ihtiyacını artırmaktadır.

Küresel çevre sorunlarından biri olan iklim değişikliği, ekonomik ve sosyal yaşamı etkilemesi beklenen önemli bir çevre sorunudur. İklim değişikliği sonucunda oluşacak yeni koşullara uyum sağlamak, mücadele kapasitesini geliştirmek ve gerekli finansman ihtiyacını karşılamak önem arz etmektedir. Bu kapsamda iklim değişikliği ile mücadelede çalışmaları yakından izlenmekte ve gerekli adımlar atılmaktadır. Bu çerçevede,

Türkiye, 26 Ağustos 2009 tarihi itibarıyla, sanayileşmiş ülkelerin sera gazı emisyonlarını zamana bağlanmış taahhütler çerçevesinde azaltmalarını düzenleyen Kyoto Protokolü'ne taraf olmuştur.

Ülkemizde kentsel dönüşümle ilgili ilke, hedef, uygulama ve denetim konusunda mevzuat ve kurumsal düzenleme yetersizliği, dönüşümün sadece fiziki mekanın değiştirilmesi olarak algılanmasına neden olmuş, toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutların göz ardı edilmesine yol açmıştır. Konut ihtiyacını karşılamak ve özellikle alt gelir gruplarının konut sorununu çözmek amacıyla uygun yapım ve finansman modellerinin geliştirilmesi, hane halklarının alım gücünün artırılması, sosyal ve teknik altyapıları tamamlanmış arsalar üretilerek planlı kent ve konut çevrelerinin oluşturulması, etkin imar ve yapı denetiminin sağlanması, konut ve kentleşmeye ilişkin coğrafi bilgi sistemlerine dayalı veri tabanının geliştirilmesi önemini korumaktadır. Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) kaynakları ağırlıklı olarak konut yapımına ayrılmakta olup, Ocak 2003-Eylül 2009 tarihleri arasında başlatılan 383.597 konuttan 275.000'i tamamlanma aşamasına gelmiştir. Ayrıca, bu dönemde 56.000 konuta tamamlama kredisi verilmiştir.

Belediyelerin kentsel altyapıya yönelik proje geliştirme, uygulama, izleme, değerlendirme ve finansman sağlama gibi konularda yaşadıkları darboğazlar da göz önüne alınarak, gerekli teknik ve finansman desteğin sağlanması amacıyla İller Bankasının yeniden yapılandırılması çalışmalarına da devam edilmektedir.

Türkiye su sıkıntısı yaşayabilecek ülkeler arasında yer almaktadır. Hâlihazırdaki içme suyu miktarı, artan talep, kuraklık ve su toplama havzalarındaki kirlenme ile birlikte yetersiz hale gelmiştir. Planlama, izleme, değerlendirme ve yaptırım noksanlığı, ortak veri tabanı ve bilgi akışı yetersizliği, kuruluşlar arası eşgüdüm sağlanamaması ve yeterli düzeyde araştırma-geliştirme yapılmaması gibi hususlar, su kaynakları yönetiminde karşılaşılan ana sorunlardır. Ülkemizde faturalandırılmayan (kayıp/kaçak dahil) su miktarının yüzde 55 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Su temin sistemindeki kayıp ve kaçaklar azaltılarak, su kaynaklarının etkin kullanılmasının sağlanması amacıyla çalışmalara başlanması gerekmektedir.

Katı atık sorunu da önemini sürdürmektedir. Bu sorunun çözümü adına öncelikli olarak üretilen çöp miktarının azaltılması gerekmektedir. Ayrıca, atığın kaynaktan ayrıştırılarak toplamaya hazır hale getirilmesi için hane halkının bilinçlendirilmesi ihtiyacı devam etmektedir. Ulusal düzeyde etkin bir katı atık yönetim sisteminin kurulmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır.

3.2.2.3.5.2. Uygulanması Öngörülen Politikalar

Kentlerin yaşam standartlarının yükseltilmesi, sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanması ve yaşanabilir mekânların oluşturulması ile çevrenin korunması temel amaçları doğrultusunda;

- AB müktesebatına uyum kapsamında oluşturulan çevre mevzuatının uygulanmasına yönelik yönetim, denetim ve uygulama kapasitesinin geliştirilmesine,
- İklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasına yönelik küresel çalışmalara katkıda bulunulmasına,
- Su kaynaklarının etkin bir şekilde yönetimi amacıyla idari, yasal ve finansal düzenlemelerin gerçekleştirilmesine,
- Evsel nitelikli katı atık yönetiminde kaynaktan ayrıştırma, toplama, taşıma, geri kazanım ve bertaraf safhalarının teknik ve mali yönden bir bütün olarak değerlendirilmesi ve düzenli depolama yönteminin tercih edilmesine,
- Çevre korumaya yönelik kentsel altyapı hizmetlerinin planlanması, projelendirilmesi, gerçekleştirilmesi ve işletilmesinde belediyelerin kapasitelerinin geliştirilmesine,
- Planlama ve yapılaşma süreçlerinde afet riskini dikkate alan düzenlemelerin yapılmasına, yönelik politikaların uygulanması ve tedbirlerin alınması öngörülmektedir.

3.2.2.3.6. Bilgi ve İletişim Teknolojileri

3.2.2.3.6.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi

Elektronik haberleşme sektörü; iletişim hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulması yoluyla bilgi toplumuna dönüşümün hızlandırılması ve böylece ülkenin rekabet gücünün artırılması açısından kritik öneme sahiptir. 2004 yılında başlayan serbestleşmeyle birlikte sektörde rekabeti artırmaya yönelik düzenlemeler yapılmış, altyapı ve hizmet sunumu alanında sektöre yeni girişler olmuştur. AB düzenlemeleriyle uyumlu olarak hazırlanan ve sektörün ihtiyaç duyduğu düzenlemeler için genel çerçeveyi belirleyen 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu yürürlüğe girmiş ve ikincil mevzuatın Kanuna uyumlaştırılması çalışmaları başlatılmıştır. Bu kapsamda, 2009 yılı Ekim ayı itibarıyla altı adet yönetmelik yürürlüğe konmuştur.

Mobil numara taşınabilirliği 2008 yılı Kasım ayında uygulamaya alınmış olup 30 Haziran 2009 itibarıyla 4 milyon civarında abone, numarasını taşımıştır. Sabit şebekeye ilişkin coğrafi ve coğrafi olmayan numara taşınabilirliği ise yasal olarak 2009 yılı Eylül ayında yürürlüğe girmiştir.

Üçüncü nesil (3G) mobil haberleşme hizmetlerine ilişkin yetkilendirme süreci 2009 yılı Nisan ayı sonunda tamamlanmış ve söz konusu hizmetler 2009 yılı Ağustos ayından itibaren sunulmaya başlanmıştır.

Uydu teknolojileri alanında gelişme sağlanması ve milli uydu imal edilmesine yönelik Ar-Ge çalışmaları ise TÜRKSAT A.Ş. bünyesinde sürdürülmektedir.

Bilgi Teknolojileri (BT) sektörü, giderek büyüyen bir pazara sahip olması, iş süreçlerini etkinleştirerek rekabet gücüne sağladığı katkı ve yarattığı nitelikli istihdam olanaklarıyla, bilgi toplumuna dönüşüm sürecini destekleyecek temel sektörlerden biridir. Yazılım ve hizmetler pazarı küresel krizin etkilerinin yoğun olarak görüldüğü 2009 yılında, 2008 yılındaki seviyesini korumakla birlikte, toplam BT pazarı içerisinde aldığı pay yüzde 30'un altındadır. Bu oran, yüzde 65 civarında olan dünya ortalamasının oldukça altında kalmaktadır. Hizmet pazarının oluşması, genel amaçlı bir teknoloji olan BT'nin kullanımının yaygınlaşması ve bu teknolojilerin beraberinde getireceği imkanlardan yararlanılabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Genellikle küçük ölçekli işletmelerden oluşan BT sektörünün temel sorunları arasında, nitelikli personel sayısının yetersiz oluşu, finansmana erişimde yaşanan güçlükler, kalite bilincinin oluşmaması, Ar-Ge ve yenilikçilik düzeyinin düşüklüğü, iç pazarın darlığı ve dış pazarlara açılmada yaşanan güçlükler ağırlığını korumaktadır.

3.2.2.3.6.2. Uygulanması Öngörülen Politikalar

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygın ve etkin kullanımıyla bilgi toplumuna dönüşüm sürecinin hızlandırılması ve bu yolla ülkemizin refah düzeyinin artırılmasına katkı sağlanması temel amaçları doğrultusunda;

- Bilgi ve iletişim teknolojileri altyapısının geliştirilmesi amacıyla elektronik haberleşme sektöründe alternatif altyapı ve hizmetlerin sunumuna önem verilerek rekabetin artırılmasına,

- Sektörde etkin rekabet ortamının tesis edilmesi amacıyla ihtiyaç duyulan hukuki düzenlemelerin tamamlanması, mevcut düzenlemelerin değişen teknoloji ve pazar yapısının ortaya çıkardığı ihtiyaçlar doğrultusunda gözden geçirilmesi, düzenlemelerin zamanında ve etkin şekilde uygulanmasının sağlanmasına,

- Ekonomide verimlilik düzeyinin ve rekabet gücünün artırılması amacıyla, bilgi ve iletişim teknolojileri altyapısındaki bölgesel farklılıkların da azaltılarak, toplumun tüm kesimlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine erişiminin artırılmasına,

- Yerli uydu imal edilmesi ve buna ilişkin Ar-Ge faaliyetleri konusunda çalışmaların yoğunlaştırılmasına,

- Bilgi teknolojileri sektörünün ihtiyaç duyduğu uzmanlık alanlarında nitelikli insan kaynağının geliştirilmesine yönelik eğitim programlarının hayata geçirilmesine,

yönelik politikaların uygulanması ve tedbirlerin alınması öngörülmektedir.

3.2.2.3.7. Hizmetler

3.2.2.3.7.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi

- **Turizm:** Uluslararası turizm talebi son on yıllık dönemde yüzde 24,3 oranında artış göstermiş, aynı dönemde turizm harcamaları yüzde 67,5 oranında artmıştır. 2008 yılında uluslararası turist sayısı 922 milyona ulaşmış, turizm gelirleri ise 944 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bu sayıya uluslararası yolcu taşımacılığı dahil değildir. Toplam turizm ve yolcu taşımacılığı gelirlerinin yüzde 16'sı olarak tahmin edilen uluslararası yolcu taşımacılığının, 2008 yılında 165 milyar ABD doları tutarında bir büyüklüğe ulaştığı tahmin edilmektedir. Yaşanmakta olan küresel ekonomik krizin, 2008 yılı ikinci yarısından itibaren uluslararası turizmi olumsuz etkilemesi ve A(H1N1) virüsünün neden olduğu grip salgınının yarattığı belirsizlik nedeniyle, 2009 yılında uluslararası turizm hareketinin yüzde 7,8 oranında azalarak, dünyadaki turist sayısının 850 milyon kişi, turizm harcamalarının ise yüzde 5,6 oranında azalarak 891 milyar ABD doları olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Dünya turizm pazarında yüzde 2,4; Avrupa turizm pazarında ise yüzde 4,5 paya sahip olan Türkiye, turist sayısı ve döviz gelirlerindeki artış hızıyla dünyadaki en büyük 20 turizm varış noktası içinde turist girişleri açısından yedinci, turizm gelirleri açısından dokuzuncu sıradadır. Doğrudan ve dolaylı olarak 32 faaliyet dalında istihdam yaratan turizm sektöründe, Türkiye'de doğrudan yaratılan istihdam 2008 yılında yaklaşık 3,4 milyon kişi olarak hesaplanmıştır.

2008 yılında ülkemize gelen turist sayısı 26,3 milyon, turizm gelirleri 21,9 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında ülkemize en çok ziyaretçi gönderen ülke sıralamasında Almanya yüzde 16,8 ile birinci, Rusya Federasyonu yüzde 10,9 ile ikinci, İngiltere ise yüzde 8,2 ile üçüncü sıradadır. 2009 yılında ülkemize gelen turist sayısının 26,5 milyon, turizm gelirlerinin ise 21 milyar ABD doları olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Ülkemizde son yıllarda yatak kapasitesindeki hızlı artışa ve kaydedilen önemli gelişmelere rağmen turizmin teknik altyapısında bazı eksiklikler yaşanmaktadır. Fiziksel çevrenin kirlenmesi, turizm merkezlerinin kentleşmesi ve kıyılardaki yapılaşma baskısı, Türkiye turizmini etkileyen sorunların başında gelmektedir.

Turizmin mevsimlik ve coğrafi dağılımını iyileştirmek ve dış pazarlarda değişen tüketici tercihleri dikkate alınarak yeni turizm gelişim alanları yaratmak üzere, varış noktası yönetimine ağırlık verilerek; golf, termal, kongre, kış, kruvaziyer, sağlık turizmi ve eko-turizmle ilgili yönlendirme faaliyetleri sürdürülmektedir.

- **İnşaat, Mühendislik-Mimarlık, Teknik Müşavirlik Ve Müteahhitlik Hizmetleri:** Büyük oranda ulusal sermayeye ve işgücüne dayanması ve çok sayıda sektörle girdi-çıkışı ilişkisi içerisinde bulunması dolayısıyla ekonomide önemli bir yeri olan inşaat sektörünün GSYH içindeki payı, 2007 yılında cari fiyatlarla yüzde 4,9 iken 2008 yılında bu oran yüzde 4,7, 2009 yılının ilk altı ayında ise yüzde 4,3 olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılına kadar önemli oranda büyüyen inşaat sektörü, 2008 yılından itibaren, küresel krizden önemli ölçüde etkilenmiş, 2008 yılının ilk çeyreğinden itibaren sektör yüzde 8,2 oranında daralmıştır. 2009 yılının başından itibaren ise sektördeki küçülme oranı yüzde 20'lere ulaşmıştır.

2003 yılından itibaren artış eğilimine giren yurtdışı müteahhitlik hizmetleri taahhüt tutarı, 2008 yılında 23,6 milyar ABD doları seviyesine çıkmıştır. Ancak, yurtiçi ve yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde ihtiyaç duyulan ve özellikle gelişmiş ülke pazarlarında daha yüksek miktarlarda işgücü istihdamını sağlayacak olan ustalık belgelendirmesi uygulamasındaki yetersizlik devam etmektedir.

2003 yılından itibaren artış eğilimine giren yurtdışı müteahhitlik hizmetleri taahhüt tutarı, 2008 yılında 23,6 milyar ABD doları seviyesine çıkmıştır. Ancak, yurtiçi ve yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde ihtiyaç duyulan ve özellikle gelişmiş ülke pazarlarında daha yüksek miktarlarda işgücü istihdamını sağlayacak olan ustalık belgelendirmesi uygulamasındaki yetersizlik devam etmektedir.

- **Ticaret:** Krizden en çok etkilenen sektörlerin başında ticaret hizmetleri sektörü gelmektedir. Sektör 2008 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren daralmaya başlamış, 2009 yılının ilk altı aylık döneminde daralma yüzde 20,6 düzeyine çıkmıştır. Sektörün sabit fiyatlarla GSYH içerisindeki payı, 2007 yılında yüzde 15,2, 2008 yılında ise yüzde 14,9 olmuştur. Bu oranın 2009 yılında bir miktar daha düşmesi beklenmektedir.

Ticaret hizmetleri sektörü; diğer sektörlerle olan ilişkisi nedeniyle, hem farklı sektörlerdeki gelişmelerden fazlasıyla etkilenmekte, hem de bağlantılı olduğu sektörlerdeki faaliyetleri doğrudan etkilemektedir. Ayrıca, sektörde son yıllarda görülen yapısal değişim; bir taraftan geleneksel yapıda iş kayıplarına neden olmakta, diğer taraftan yeni iş alanları ortaya çıkarmaktadır. Sektördeki rekabet ve verimlilik baskısı, modern tedarik zinciri yönetimi ve kombine taşımacılık sistemlerinin önemini artırmaktadır. Bu bağlamda, ticaret potansiyelinin kullanılabilmesine adına değişik ulaştırma türlerinin bir arada uyum içinde çalışması, liman ve terminalerin farklı işlevlere elverişli hale getirilmesi önem arz etmektedir.

Sektördeki gelişmeleri yakalamak ve faaliyetlerin günümüz koşullarında yürütülmesini sağlamak amacıyla ticari faaliyetleri büyük ölçüde düzenleyen Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu gibi temel kanunlarda günümüz sosyal ve ekonomik şartlarına ve ihtiyaçlarına cevap verecek değişiklikler yapılmaktadır.

3.2.2.3.7.2. Uygulanması Öngörülen Politikalar

Ekonomide ağırlığı giderek artan, büyümenin ve istihdamın itici gücü olan hizmetler sektöründe kalite ve verimlilik düzeyinin artırılması, rekabet ortamının geliştirilmesi ve hizmet ihracatının artırılması temel amaçları doğrultusunda;

- Ülkeye gelen turist sayısının artırılması, hizmet kalitesini artıran, pazarlama kanallarını çeşitlendirerek üst gelir gruplarını hedef alan, doğal sermayeyi koruyan ve sürdürülebilir kılan, ülke turizminin karşılıştırmalı rekabet üstünlüğüne uygun turizm çeşitlerini öne çıkaran bir yapının oluşturulmasına,

- Turizm yatırımlarının çeşitlendirilmesi, gelişmiş ve yoğun kullanıma konu olan yörelerin yanı sıra, diğer yörelere yaygınlaştırılması ve turizm faaliyetlerinin tüm yıla yayılmasının sağlanmasına,

- Uluslararası turizm pazarından alınan payın artırılabilmesi için seçilmiş pazarlar başta olmak üzere tanıtmaya ağırlık verilmesine,

- Yurtdışı müteahhitlik ve müşavirlik hizmetlerinde rekabet gücünün artırılmasına,

- Yurtdışı müteahhitlik ve müşavirlik hizmetleri sektörde istihdam edilen işgücünün kalitesinin artırılmasına,

- Ticaret hizmetlerinde yüksek katma değerli hizmet üretiminin desteklenmesi, sektörün orta vadede yeniden yüksek büyüme hızına ulaşmasının sağlanmasına,

- Toptan ve perakende ticaret hizmetleri sektöründe; rekabeti ve tüketiciyi koruyan, bağlantılı diğer sektörlerde üretimi destekleyen, kayıtdışılığı önleyen, verimlilik ve kaliteyi artıran, hijyen kurallarına uyumu ve sektör içi kesimler arasında dengeli gelişmeyi sağlayan bir yapılanmanın gerçekleştirilmesine,

- Yüksek standartlara sahip güvenilir, ucuz ve hızlı ulaşım sistemleri ile fiziki mal akışının temini yönünde; lojistik ve kombine taşımacılık faaliyetlerinin geliştirilmesinin sağlanmasına,

yönelik politikaların uygulanması ve tedbirlerin alınması öngörülmektedir.

3.2.2.3.8. Eğitim

3.2.2.3.8.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi

Türkiye'nin, demografik yapısı itibarıyla artan çalışma çağı nüfusunun istihdam yaratabilmesi ve bilgi toplumuna dönüşebilmesi adına, önünde önemli fırsatlar bulunmaktadır. Kısa ve orta vadede, değişen ekonomik yapıya uygun nitelikli insan gücü yetiştirilmesi, işgücü ihtiyacını karşılayacak gençlerin mesleki becerilerinin artırılması ve özellikle yüksek katma değer üretilmesini sağlayacak olan bilgi ve iletişim teknolojilerinin sunduğu imkanlardan yararlanılması, insan kaynağının geliştirilmesini sağlayacak ve bilgi toplumuna dönüşümde ihtiyaç duyulan itici gücü ortaya çıkaracaktır.

Eğitime erişim ve eğitimin kalitesi, eğitim sisteminin önde gelen sorunlarıdır. Erişim sorunu kapsamında okullaşma oranları ve bölgeler, cinsiyetler arası farklılıklar, kalite sorunu kapsamında ise fiziki altyapı yetersizlikleri, müfredatın güncellenmesi, öğretmen niteliklerinin geliştirilmesi ve eğitim materyallerinin müfredatla uyumu gibi hususlar öne çıkmaktadır.

Tablo1. 14. Eğitim Kademeleri İtibarıyla Okullaşma Oranları

	2006-2007		2007-2008		2008-2009	
	Öğrenci Sayısı (Bin)	Brüt Okul. Oran (yüzde)	Öğrenci Sayısı (Bin)	Brüt Okul. Oran (yüzde)(5)	Öğrenci Sayısı (Bin)	Brüt Okul. Oran (yüzde)(5)
Okul Öncesi Eğitim (1)	641	24	702	29,9	805	33,9
İlköğretim (2)	10 847	96,3	10 871	104,5	10 710	103,8
Ortaöğretim (2)	3 387	86,6	3 245	87,5	3 837	76,6
a) Genel Lise	2 142	54,8	1 980	53,4	2 272	45,4
b) Mesleki ve Teknik Eğitim	1 244	31,8	1 265	34,1	1 565	31,3
Yükseköğretim Toplam (3)	2 292	46	2 553	47,8	2 889	54,2
Örgün	1 446	29,1	1 655	30,1	1 747	35,3
Yaygın Eğitim (4)	4 509	-	5 118	-	5 765	-

Kaynak: DPT 2010 Yılı Programı

- (1) 4-5 yaş çağı nüfusuna göre hesaplanmıştır.
- (2) Açık ilköğretim ve açık lise öğrencileri dahildir.
- (3) Üniversiteler ve diğer eğitim kurumları dahil, lisansüstü öğrenciler hariçtir. 17-20 yaş grubu için hesaplanmıştır.
- (4) Yaygın Eğitim Kurumlarına ait öğrenci sayısı bilgileri bir önceki öğretim yılı sonu itibarıyla verilmiştir.
- (5) 2007-2008 öğretim yılından itibaren okullaşma oranları Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Nüfus Sayımı sonuçlarına göre hesaplanmıştır.

Okul öncesi eğitimde, son üç yılda okullaşma oranı yüzde 24'ten yüzde 33,9'a ulaşmış olmasına rağmen, bu oran AB-27 ortalaması olan yüzde 88,4'ün (2007 yılı 4 yaş nüfusuna göre) altındadır. Ayrıca, okul öncesi eğitime erişimde bölgeler arası farklılıklar öne çıkmaktadır. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması kapsamında, 32 pilot ilde başlatılan zorunlu eğitim uygulamasının önümüzdeki dönemde, diğer illeri de kapsayacak şekilde genişletilmesi için çalışmalar sürdürülmektedir.

İlköğretime geç kayıtlar, bitirmeden ayrılanlar ile başta kızlar olmak üzere kırsal kesimdeki çocukların eğitime erişimindeki sorunlar, okullaşma oranının istenilen düzeyde artmasını engelleyen başlıca faktörlerdir. Ortaöğretimde öğrenci sayısında artış sağlanmasına rağmen ortaöğretim süresinin dört yıla çıkması sebebiyle çağ nüfusundaki artıştan dolayı okullaşma oranının yüzde 76,6'ya düştüğü görülmektedir. Ortaöğretimde okullaşma oranlarında ve öğretmenlerin ülke geneli dağılımında bölgesel farklılıklar önemini korumaya devam etmektedir.

Tablo1. 15. Yaşlara Göre Net Okullaşma Oranı (2007) (1)

(Yüzde)

	3-4 Yaş (2)	5-14 Yaş	15-19 Yaş	20-29 Yaş
Türkiye	6,7	84,3	47,2	11,9
OECD Ortalaması	71,2	98,6	81,5	24,9
AB-19 Ortalaması	78,9	99,1	84,4	24,8

Kaynak: DPT 2010 Yılı Programı

- (1) Tablodaki yaş gruplarının alınma nedeni uluslararası karşılaştırma yapılabilmesini sağlamaktır.
 (2) 4 yaş ve altındaki öğrencilerin 3 ve 4 yaş nüfusa oranını vermektedir.

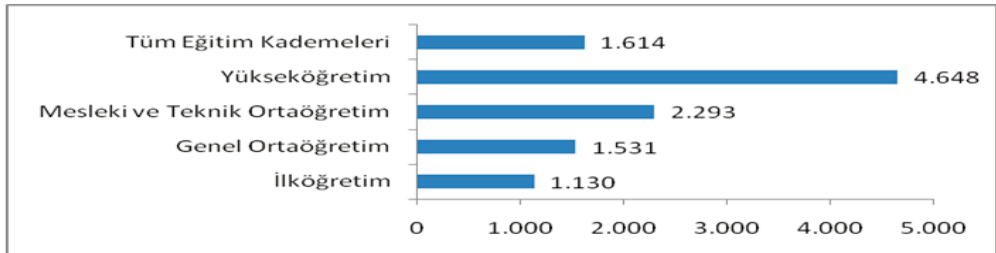
Ortaöğretim ve daha üst seviyede eğitim alanların oranı Türkiye’de yüzde 29 iken bu oran OECD ve AB-19 ülke ortalamalarında yüzde 70’dir. Eğitime erişimdeki sorunların yanı sıra, eğitimin kalitesine ilişkin sorunlar da önemini korumaktadır. Eğitim kalitesinin artırılması açısından, müfredatın güncelleştirilmesi, ihtiyaç duyulan alanlarda yeterli sayıda ve nitelikte öğretmen istihdam edilmesi ve hizmet içi eğitim yoluyla niteliklerinin artırılması, derslik başına düşen öğrenci sayısının azaltılması, mesleki eğitimin işgücü piyasasıyla uyumunun sağlanması, okullarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkin kullanılması alanlarında sorunlar bulunmaktadır. Bu kapsamda sorunların çözülmesi, okullar ve bölgeler arasındaki eşitsizliklerin giderilmesi ihtiyacı önem taşımaktadır. Son yıllarda gözlemlenen iyileşmelere rağmen eğitimde fiziki altyapı sorunu önemini korumaktadır. İlköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı OECD ve AB ülkeleri ortalamalarının üzerindedir.

Eğitimin temel kademelerinde sağlanan gelişmelere paralel olarak yükseköğretim kademesinde de önemli gelişmeler yaşanmıştır. 2006 yılında 15, 2007 yılında 17 ve 2008 yılında 9 olmak üzere toplam 41 yeni devlet üniversitesi kurulmuştur. Aynı dönemde vakıf üniversitelerinin kurulması da teşvik edilmiş; 2007 yılında 5, 2008 yılında 5 ve 2009 yılında 9 olmak üzere toplam 19 yeni vakıf üniversitesi kurulmuştur. Bu gelişmelerle birlikte, ülkemizde üniversiteler bütün illere yaygınlaştırılmış, 94’ü devlet ve 45’i vakıf olmak üzere toplam üniversite sayısı 139’a ulaşmıştır.

Ülkemizde kamu eğitim harcamalarının GSYH’ya oranının 2009 yılında yüzde 3,8 olacağı tahmin edilmekte, 2010 yılında ise yüzde 4 olması planlanmaktadır. Bu oranlar 2006 yılı AB-27 ortalaması olan yüzde 5’in altında bulunmaktadır. Türkiye’de yükseköğretim kademesindeki öğrenciye yapılan kamu harcaması, temel eğitim kademesindeki öğrenciye yapılan kamu harcamasının dört katıdır. Tüm eğitim kademelerine yapılan kamu harcamaları, OECD ve AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında düşük seviyede kalmaktadır. Ayrıca eğitimin temel kademeleri ile yükseköğretim kademesi arasındaki harcama dengesizliğinin de giderilmesi gerekmektedir.

Grafik 1. 1. Kamu Eğitim Kurumlarında Yapılan Öğrenci Başına Harcamalar (2006)

(ABD Doları)

Kaynak: DPT 2010 Yılı Programı

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) başta olmak üzere yükseköğretim yönetim sisteminin yeniden yapılandırılmaması ve buna bağlı olarak üniversitelerin idari ve mali özerkliklerinin tam anlamıyla sağlanamaması kaliteyi olumsuz yönde etkilemektedir. YÖK’ün, uzmanlık esasına dayalı planlama ve eşgüdümünden sorumlu olacak şekilde yeniden yapılandırılması, üniversitelerin idari yönetiminde profesyonel yöneticilik anlayışına geçilmesi ve üniversitelerin performansa dayalı olarak esnek harcama yapabilmelerine imkan verecek torba bütçe benzeri modellerin uygulanması ihtiyacı önemini korumaktadır. Yükseköğretimin GSYH’den aldığı pay yüzde 0,8 iken, bu oranın OECD ve AB-19 ortalaması sırasıyla yüzde 1 ve yüzde 1,1’dir. Yükseköğretime ayrılan kamu kaynaklarının yetersiz kalması nedeniyle yükseköğretimin finansman yapısının gözden geçirilmesi önem arz etmektedir.

Yükseköğretim sistemindeki son genişlemeyle birlikte yeni kurulan üniversitelerin fiziki ihtiyaçlarının karşılanması daha da öncelikli bir konu haline gelmiştir. Ayrıca, artan üniversite sayısı ve örgün yükseköğretim kontenjanlarına paralel olarak yurt ihtiyacı da artmıştır. Bu çerçevede, YURT-KUR’un finansman kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve buna bağlı olarak kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

3.2.2.3.8.2. Uygulanması Öngörülen Politikalar

Düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, yeni fikirlere açık, özgüven ve sorumluluk duygusuna sahip, Atatürk ilkelerine bağlı, demokratik değerleri benimsemiş, milli kültürü özümsemiş ve farklı kültürleri yorumlayabilen bilgi toplumu insanını yetiştirmek temel amaçları doğrultusunda;

- Eğitimin tüm kademelerinde fırsat eşitsizliğinin azaltılması, eğitimin tüm kademelerinde okullaşma oranlarının artırılması, donanım ve fiziki altyapının geliştirilmesi, öğrencilerin kişisel gelişimlerine yönelik faaliyetlerin artırılmasına,

- Eğitim sürecinin temel araçlarından biri olan bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenci, öğretmen ve eğitimciler tarafından etkin kullanımının sağlanmasına,

- Eğitimde kalite, rekabet, verimlilik ve fırsat eşitliğini artırmaya yönelik olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulunun yeniden yapılandırılmasına,

- Yükseköğretime giriş sisteminin, öğrencileri programlar hakkında yeterli düzeyde bilgilendiren, ilgi ve yeteneklerini ortaöğretim boyunca çok yönlü bir süreçle değerlendiren, okul başarısına dayalı ve müfredat programlarıyla daha uyumlu bir yapıya kavuşturulmasına,

- Özel sektörün eğitim yatırımlarının kalite odaklı bir anlayışla teşvik edilmesine,

- Mesleki eğitimin payının ve kalitesinin artırılması, özel sektör ve meslek örgütlerinin mesleki eğitim sürecine aktif katılımının sağlanması, mesleki eğitim sisteminde, nitelikli işgücünün yetiştirilmesinde önemli bir yeri olan uygulamalı eğitime ağırlık verilmesi ve öğrencilere ekip halinde çalışabilme, karar verebilme, sorun çözebilme ve sorumluluk alabilme gibi işgücü piyasasının gerektirdiği temel becerilerin kazandırılmasına,

yönelik politikaların uygulanması ve tedbirlerin alınması öngörülmektedir.

3.2.2.4. Bölgesel Gelişme Politikaları

3.2.2.4.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi

Bölgeler ve iller arası gelişmişlik farklarının azaltılması, geri kalmış yörelerde gelir seviyesinin yükseltilmesi, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, yerel dinamikleri ve potansiyelleri harekete geçirecek girişimlerin desteklenmesi, kurumsal kapasitenin ve işbirliğine dayalı rekabetin geliştirilmesi ile kaynakların yerinde ve etkin kullanılması önemini korumaktadır. Ayrıca, AB’ye katılım süreciyle birlikte, Türkiye’nin gerek kendi bölgeleri, gerekse AB üyesi ülkelerle arasındaki gelişmişlik farklarının azaltılması gereği de öne çıkmaktadır. Bölgesel gelişmenin hızlandırılabilmesi için operasyonel nitelikli programlara, tanımlı finansman kaynaklarına, yerel düzeyde kalkınma ajanslarının etkili çalışmasına ve kurumsallaşmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

GAP Eylem Planı'nda, en önemli bölgesel gelişme projelerinden olan GAP'ın, 2008-2012 döneminde tamamlanması hedeflenmektedir. Plan kapsamında yer alan faaliyet ve projeler için 2008-2012 döneminde toplam 26,7 milyar TL'lik kaynak kullanılması öngörülmektedir. Bu kaynağın 7,3 milyar TL'lik kısmı, daha önce planlanmış olağan ödeneklerden oluşmaktadır. Eylem Planının ortaya çıkardığı 19,4 milyar TL'lik ek finansman ihtiyacının, 4,9 milyar TL tutarındaki kısmı merkezi bütçe dışından finanse edilecektir. Merkezi bütçe kapsamında sağlanması öngörülen tutar ise 14,5 milyar TL'dir. Plan için 2008-2012 döneminde gereken 14,5 milyar TL tutarındaki ek finansmanın yaklaşık 1 milyar TL'si 2009 yılında sağlanmış olup, 13,5 milyar TL'lik kısmının ise 2009-2012 döneminde sağlanması planlanmıştır. Bu çerçevede; Plan kapsamındaki projeler için 2008 yılı sonu itibarıyla 1,6 milyar TL harcanmış olup, nakdi gerçekleşme oranı yüzde 84'tür. 2009 yılı için ise yaklaşık 2,7 milyar TL ödenek tahsis edilmiş olup, yıl sonuna kadar ödeneğin kullanılması beklenmektedir.

2009 yılında yayımlanan "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar" ile Türkiye'de ilk defa kapsamlı bir sektörel-bölgesel teşvik sistemine geçilmiştir. Yeni sistemde Türkiye, Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi'ne (SEGE) göre dört bölgeye ayrılmış, her bölgede desteklenecek sektörler ayrı ayrı belirlenmiştir. Her bölge için değişen unsurlarla ve kademeli olarak artan teşvikler tanımlanmıştır. Bölgesel ve sektörel uygulama yanında, büyük ölçekli yatırımlar için daha fazla avantaj getiren ek destekler öngörülmüştür.

Merkezden tasarlanan ve uygulanan bölgesel gelişme ve yerel kalkınma politikalarının yanı sıra, son yıllarda, yerel dinamiklere ve içsel potansiyellere dayanan yerel kalkınma girişimlerinin desteklenmesine de ağırlık verilmektedir. Bu kapsamdaki önceliklerden biri, yerel kalkınma girişimlerinin, bölge plan ve stratejileri kapsamındaki proje ve faaliyetlerin katılımcı bir yaklaşımla uygulanması yoluyla geliştirilmesidir. Bu çerçevede tespit edilen öncelikli bölgelerde, yerel kalkınma girişimlerinin harekete geçirilmesi ve bölgesel gelişme politikasının ve uygulamalarının AB'ye uyumu doğrultusunda, Türkiye-AB mali işbirliği kapsamında ortak finansmanla desteklenen bölgesel kalkınma programları uygulanmakta olup, bu kapsamda önemli tecrübeler edinilmiş ve AB kaynaklarının kullanımı konusunda bir farkındalık meydana gelmiştir. Uygulanan ve uygulanmakta olan projeler ile istihdam yaratılmış, önemli miktarda kişiye eğitim verilmiş ve yerel düzeyde kapasite oluşumuna katkı sağlanmıştır.

Büyüme kutbu işlevi görecektir ve çevrelerine hizmet verme potansiyeli yüksek 12 cazibe merkezi için 2008 yılında başlatılan özel destek programı çalışmalarına, 2009 yılında da devam edilmiştir. Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan 16 kalkınma ajansı ile birlikte, 26 Düzey 2 bölgesinin tamamında kalkınma ajanslarının kuruluşu tamamlanmıştır. Bu ajansların personel alımı ve fiziksel donanım ihtiyaçlarının giderilmesinin ardından faaliyetlerine başlamaları öngörülmektedir.

2006 yılında yürürlüğe giren Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisinde (UKKS) belirlenen stratejik amaçlar ve öncelikler doğrultusunda, öncelikli tedbir ve faaliyetleri kapsayan Kırsal Kalkınma Planının hazırlık çalışmaları sürdürülmektedir. Planın uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin yapıların esas ve işlevleri, ilgili kurumlarla işbirliği içerisinde hazırlanmaktadır.

Tarım sektöründeki istihdam çözülmeye devam etmektedir. Tarımın kırsal istihdam içindeki payının da düşmesine neden bu süreç, kırsal kesimde tarım dışı istihdam olanaklarının geliştirilmesine olan ihtiyacı artırmaktadır.

Tablo1.16. Kırsal Kesimde İstihdamın Sektörel Dağılımı

(Yüzde)

	Türkiye			Kır		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Tarım	27,3	26,4	26,2	59,1	58,6	57,9
Sanayi	19,7	19,8	19,9	10,1	10,2	10,7
Hizmetler*	53,0	53,8	53,9	30,8	31,2	30,8
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPT 2010 Yılı Programı

(*) İnşaat sektörü hizmetler sektörü içinde değerlendirilmiştir.

Dokuzuncu Kalkınma Planı ve UKKS belgesi ile uyumlu olarak, kırsal kesimde tarım sektöründen açığa çıkan işgücünün tarım dışı sektörlerle yönlendirilmesi ve bu işgücünün nitelik ve beceri düzeylerinin, işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda, aktif işgücü programları uygulanmak suretiyle geliştirilmesi hususu önemini korumaktadır. Bu çerçevede, kırsal kalkınma proje ve programları kapsamındaki mevcut desteklerin etkinleştirilmesine olan ihtiyaç devam etmektedir. Ulusal ve uluslararası kaynaklarla ortaklaşa finanse edilen ve kırsal kalkınmaya katkı sağlayan entegre projelerin uygulamaları ise devam etmektedir.

Köy ve bağlısı yerleşimlerin içme suyu ve yol konularındaki altyapı sorunlarının çözülmesi amacıyla 2005 yılında, İstanbul ve Kocaeli illeri hariç olmak üzere, 79 ilde uygulamasına başlanılan KÖYDES Projesi devam etmektedir. KÖYDES Projesine 2008 yılında tahsis edilen 500 milyon TL ödenekle; ülke genelinde yüzde 63'ü köy yolu, yüzde 37'si de köy içme suyu olmak üzere toplam 8.939 proje tamamlanmıştır. 2008 yılı uygulamaları kapsamında 169'u susuz olmak üzere 3.647 birime içme suyu hizmeti sunulmuş; 9.113 km'si asfalt olmak üzere toplam 16.037 km yol yapılmıştır. Projeye 2009 yılı için 500 milyon TL kaynak tahsis edilmiş olup, proje uygulamaları devam etmektedir. 2009 yılı Eylül ayı itibarıyla ise yüzde 65'i köy yolu, yüzde 35'i de köy içme suyu olmak üzere toplam 7.577 projenin tamamlanması öngörülmektedir.

Geçmişte terör olaylarının yoğun olarak yaşandığı illerimizde; güvenlik kaygısıyla yaşadıkları yerleşim yerlerinden ayrılan ailelerden gönüllü olarak geri dönmek isteyenlerin geri dönüşlerinin sağlanmasına, döndükleri yerlerde sosyal ve ekonomik altyapı tesislerinin gerçekleştirilmesine ya da halen yaşadıkları yerlerde geçimlerini sürdürebilmelerine yönelik başlatılan Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi kapsamındaki çalışmalar ise devam etmektedir.

3.2.2.4.2. Uygulanması Öngörülen Politikalar

AB'ye uyumu da dikkate alarak, bölgelerin ekonomik verimliliğini yükseltmek yoluyla ulusal kalkınmaya, rekabet gücüne ve istihdama katkı yapacak, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltacak; iç göç hareketlerinin sosyal, ekonomik ve kentsel gelişme bakımından uyumlu ve istikrarlı bir yapıya kavuşmasını ve refahın ülke geneline dengeli dağılmasını gözetecek, yerel dinamiklere ve içsel potansiyele dayalı, görece az gelişmiş bölgeler ve gelişme potansiyeli yüksek merkezler bakımından farklılaştırılmış, bölgesel gelişme politikalarının uygulanması; bölgesel gelişme politikalarının oluşturulmasında ve hayata geçirilmesinde, başta kalkınma ajansları ve yerel yönetimler olmak üzere yerel düzeyde bölgesel gelişmede rolü olan kuruluşların, uzmanlaşma düzeyi, proje hazırlama, uygulama, izleme, değerlendirme ve koordinasyon kapasitesinin artırılması ve beşeri kaynaklarını geliştirilmesi; yerel potansiyel ve kaynakların değerlendirilmesi ile doğal ve kültürel varlıkların korunmasını, kırsal toplumun iş ve yaşam koşullarının geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınmasını esas alan bir kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesi, temel amaçları doğrultusunda;

- Merkezi politikalar ile bölgesel gelişme politikaları arasında uyum ve koordinasyonun sağlanması amacıyla Bölgesel Gelişme Komitesinin kurulmasına,

- Ülke genelinde mekansal ve bölgesel gelişme politika çerçevesinin oluşturulmasına, bölgesel gelişme stratejilerinin ve planlarının usul ve esaslarının belirlenmesine,

- Bölgelerde iş fırsatları ve yaşam kalitesinin artırılmasına, ulaşılabilirliğin ve bölge içi ve bölgeler arası etkileşimin geliştirilmesi amacıyla, kamu yatırım uygulamalarında ve hizmet arzında mekansal önceliklendirme ve odaklanmanın sağlanmasına, başta potansiyeli yüksek kentler olmak üzere sosyal ve fiziki altyapının güçlendirilmesine,

- Yerel ve merkezi kuruluşlar arasında mekansal gelişim planlamasıyla ilgili görev ve yetkilerin açık bir şekilde tanımlanması ve etkili bir denetim mekanizmasının oluşturulmasına,

- Nispeten az gelişmiş bölgelerde göç eğilimlerini bölge içine yönlendirmede çekim merkezi ve kentsel büyüme kutbu işlevi görececek ve çevrelerine hizmet verme potansiyeli yüksek cazibe merkezlerinin geliştirilmesine,

- Kümelenme ulusal politika çerçevesi, yönetim ve destekleme modeli oluşturulmasına,
- Kalkınma ajanslarının kurumsallaşma çalışmalarının tamamlanmasına ve merkezi ve yerel kurumlar arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine,
- Kırsal kalkınmaya yönelik tüm uygulamaların Kırsal Kalkınma Planı çerçevesinde koordinasyonu, izlenmesi ve değerlendirilmesine,
- Kırsal kalkınma konusunda mahalli idare ve birlikleri ile merkezdeki diğer kuruluşların etkinliğinin artırılması için bu kuruluşların mali, teknik ve kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesine,
- Kırsal nüfusun gelirlerinin çeşitlendirilmesi, istikrara kavuşturulması ve artırılmasına yönelik olarak; tarımsal işletmelerin rekabet güçlerinin artırılması, üretici örgütlenmelerinin güçlendirilmesi, toprak ve su kaynaklarının etkin kullanılması ile yerel yönetim ve birliklerin kırsal kalkınmadaki etkinliğinin artırılmasına,
- Zorunlu nedenlerle yaşadıkları yerlerden ayrılan vatandaşlara, kendi istekleri doğrultusunda, eski veya yeni yerleşim yerlerinde sürdürülebilir yaşam koşullarının oluşturulması için gerekli tedbirlerin alınmasına, bu kapsamda kırsal kalkınma politikalarının tarım politikalarıyla tamamlayıcı bir şekilde uygulanmasına, yönelik politikaların uygulanması ve tedbirlerin alınması öngörülmektedir.

3.2.3. Sağlık ve Sosyal Güvenlik Sistemi

3.2.3.1. Genel Çerçeve

Temel insan haklarının başında gelen sosyal güvenlik hakkı, sosyal refah devletin vazgeçilmez unsurlarından biridir. Devletin asli görevlerinden biri olarak da addedilen sosyal güvenlik kavramı Anayasamızın 60 ncı maddesinde “Sosyal güvenlik hakkı” başlığı altında vurgulanmıştır. Bu hakkın yaşama geçirilmesi sosyal güvenlik sistemleri aracılığı ile gerçekleşir. Bu sistem, sosyal riskler (hastalık, analık, iş kazası, malullük, yaşlılık vb.) nedeniyle geliri azalan veya ilave maliyetlerle karşılaşan kişilerin, başkalarının yardımına gerek kalmaksızın, yaşama ve geçinme ihtiyaçlarının kısmi veya bütünüyle telafisine yönelik güvenceler sağlamaktadır. Bununla birlikte, sosyal güvenlik sistemleri yoksulluğu ve gelir dağılımındaki eşitsizlikleri azaltan ve toplumsal huzurun sağlanmasına katkı sunan bir role sahiptir.

Anayasamızın 56 ncı maddesinde herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu belirtilmiş, ayrıca, 1948’de kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 25 inci maddesinde en temel hak olan “yaşam hakkı” çerçevesinde sağlık hakkına yer verilerek sağlığın, doğuştan kazanılmış bir insanlık hakkı olduğu belirtilmiştir. “Sağlık hakkı” kavramının “Sağlıklı olma hakkı” ve “Sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı” olmak üzere iki bileşeni bulunmaktadır. Sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı, bir ekonomik ve sosyal haktır. Bu hakkın yaşama geçirilmesi, sağlık hizmetlerinin etkili, verimli ve hakkaniyete uygun bir şekilde organize edilmesi ve finansmanının sağlanması ile mümkündür. Bu itibarla, sağlık sistemlerinin temel amacı, vatandaşların ekonomik ve sosyal hayata sağlıklı bireyler olarak katılımını sağlamak ve yaşam kalitelerini yükseltmeye katkıda bulunmaktır.

Sosyal devlet olmanın bir göstergesi varsayılan sosyal harcama istatistiklerine bakıldığında, sağlık harcamalarının GSYH’ye oranı 2008 yılında yüzde 4,5 olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılı gerçekleşmesi yüzde 5 olarak tahmin edilirken, bu oran 2010 yılında da yüzde 5 olarak hedeflenmektedir. Sosyal koruma harcamalarına bakıldığında, 2008 yılında GSYH’ye oran 7,2 olarak gerçekleşirken, 2009 yılı gerçekleşme tahmini yüzde 8,3’tür. 2009 yılında sosyal koruma harcamalarının GSYH’ye oranındaki hızlı artışın temel nedeni, 2009 yılında küresel ekonomik krizin etkisiyle ekonominin küçülmesidir. 2010 yılında belirlenen hedef ise yüzde 8,6 olarak öngörülmüştür. Sosyal koruma harcamalarında artışlar yaşansa da sosyal dışlanma, yoksulluk ve gelir dağılımı dengesizliği, bu alanda ortaya çıkan temel sorunlar olarak ön plana çıkmaktadır.

Bu çerçevede ilk bölümde sağlık sisteminin; ikinci bölümde ise sosyal güvenlik sisteminin mevcut durumu, sisteme ilişkin bir önceki bütçe döneminde yapılan düzenlemeler ile 2010 yılı bütçesinde öngörülen temel amaç ve hedeflere değinilecektir.

3.2.3.2. Sağlık Sistemi

3.2.3.2.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi

Sağlık politikasının temel amaçlarına ulaşması amacıyla koruyucu sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi, birinci basamak sağlık hizmetlerinin etkinleştirilmesi, altyapı ve sağlık personeli ihtiyacının karşılanması ve ülke genelindeki dağılımların dengelenerek bölgeler ve sosyo-ekonomik gruplar arasındaki farklılıkların azaltılması, sağlık hizmetlerinin eşitlik ve hakkaniyet ilkesiyle, hasta haklarına saygılı, erişilebilir, etkin ve kaliteli bir yapıya kavuşturulması, akılcı ilaç kullanım mekanizmalarının oluşturulması önem arz etmektedir.

Günümüzde sağlık harcamalarındaki artış tüm dünya ülkelerinin karşı karşıya kaldığı bir realitedir. Ülkemizde ise yaşanan nüfus, pahalı ve hızlı gelişen teknoloji ile hastaların ve hizmeti sunanların en son teknolojiden yararlanma isteği ve yaşam süresinin uzaması, hizmete kolay ulaşılması ile artan kronik hastalıklar sağlık harcamalarının artmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda, geçmiş yıllardaki kapsam genişlemesine bağlı olarak sağlık hizmetlerinden yararlanma bilincinin giderek artması, döviz kurundaki artışa bağlı olarak ilaç harcamalarının artması ve küresel ekonomik kriz nedeniyle ekonomik büyümenin duraksaması, sağlık harcamalarının GSYH'ye oranını yükseltmiştir. Bununla birlikte, Türkiye’de sağlık hizmetlerinin finansmanın sürdürülebilirliğine ilişkin sorunlar önemini korumaktadır.

Tablo1. 17. Toplam Kamu Sağlık Harcamaları (SGK, Yeşil Kart ve Devlet Memurları)

(Milyon TL)

	2008	2009 Tahmini	2010 Tahmin
Tedavi	18.450	20.180	22.300
Devlet Hastaneleri	10.200	11.155	13.000
Üniversite Hastaneleri	3.496	3.704	3.900
Özel Hastaneler	4.754	5.321	5.400
Aile Hekimliği	466	794	1.333
İlaç	12.962	15.586	14.600
Bütçe Sağlık Yedeği	-	-	700
Diğer	755	656	743
TOPLAM	32.633	37.216	39.676

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer DİNÇER’in Plan ve Bütçe Komisyonunda yapmış olduğu 17 Kasım 2009 tarihli 2010 Yılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bütçe Konuşması

Not: Sağlık harcamalarına yolluklar dâhildir.

Tablodan da görüldüğü üzere 2008 yılında 32,6 milyar TL olarak gerçekleşen toplam kamu sağlık harcamalarının 2009 yılında 37,2 milyar TL olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. 2010 yılında ise, 39 milyar 676 milyon TL düzeyine yükseleceği tahmin edilmektedir. Yurt genelinde yaygınlaşması planlanan aile hekimliği uygulaması ile aile hekimliği harcamalarının toplam içindeki payının sürekli bir artış eğilimine girdiği görülmektedir.

3.2.3.2.2. 2009 Yılı Bütçe Döneminde Uygulanan Politika Öncelikleri ve Tedbirler

Sağlık sistemi fonksiyonları; Sağlık Bakanlığının planlama, düzenleme ve denetleme rolünün güçlendirilmesi, sağlık bilgi sistemlerinin geliştirilmesi, akılcı ilaç ve malzeme kullanımının sağlanması, genel sağlık sigortasının oluşturulması olarak sıralanmaktadır. Bu fonksiyonlar çerçevesinde belirlenen ara hedefler ise; kişisel sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi, sağlıklı yaşam tarzlarının benimsenmesinin sağlanması ve bunun için gerekli olan sağlıklı ortamların yaratılması olarak benimsenmiştir. Bu fonksiyonlar ve ara hedeflerin asıl amacı belirlenen nihai amaçlara ulaşmaktır. Nihai hedefler; daha iyi bir sağlık sistemi oluşturmak, sağlık hizmetlerine erişimde yaşanabilecek finansal risklerden vatandaşları korumak ve sağlık sektöründe alınan hizmetlerden alınan memnuniyet seviyesini arttırmak olarak belirlenmiştir.¹⁷

Sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması, hizmet kalitesinin artırılması, Sağlık Bakanlığının planlama ve denetleme rolünün güçlendirilmesi, sağlık bilgi sistemlerinin geliştirilmesi, akılcı ilaç ve malzeme kullanımının sağlanması, genel sağlık sigortası sisteminin oluşturulması amacıyla başlatılan Sağlıkta Dönüşüm Programı kapsamında yapılan düzenlemelerin bazıları:

- Devlet memurları ile yeşil kartlıların ayakta tedavilerinde hekim ve diş hekimi muayenelerinde, protez, ortez ve tıbbi malzeme kullanımlarında ve yardımcı üreme yöntemi tedavilerinde katılım payı alınması,

- Devlet memurlarının diş tedavisi amacıyla özel sağlık kurum ve kuruluşları ile serbest diş hekimlerine sevk edilmemeleri,

- Yeşil kart verilerek tedavisi sağlanan kişilerin muayene katılım payının, reçete ile eczaneye müracaat esnasında kurumla anlaşması olan eczane tarafından, göz muayenelerine ait katılım payının ise müracaat esnasında kurumla anlaşması olan optikçi tarafından hak sahibinden tahsil edilmesi,

- Devlet memurları ile bunların bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin tedavi giderleri ile bu tedavileri kapsamında kullanmaları gerekli görülen ortez, protez ve diğer iyileştirme araçlarının kurumlarınca ödenecek bedellerinin yanı sıra bu bedellerin kişilerce karşılanacak kısmının ve buna ilişkin uygulama usul ve esasların belirlenmesi,

- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun geçici 12 nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen geçiş süreci (üç yıl) içinde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında (kamu görevlileri) sigortalı olarak istihdam edilenlerden (bunlardan aylıksız izinli olup, ilgili mevzuatı gereğince tedavi yardımı hakkı devam edenler dâhil) sigorta primleri aynı Kanunun geçici 4 üncü maddesine göre ödenmekte olanlar ile bunların bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinden ve 3816 sayılı Kanun kapsamındaki yeşil kart sahiplerinden; ayakta tedavilerde hekim ve diş hekimi muayenelerine ilişkin katılım payının belirlenmesi, bir hastalığın tedavisinin başka tıbbi bir yöntemle tedavisinin mümkün olmaması nedeniyle yapılacak yardımcı üreme yöntemi (tüp bebek) tedavisi dışındaki, yardımcı üreme yöntemi tedavisinde alınacak olan katılım paylarının belirlenmesi ve görevleri gereği kurumları tarafından talep edilen sağlık kurulu raporları veya sağlık raporları için katılım payı alınmaması,

- Genel sağlık sigortalısından ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerden, ayakta tedavilerinde hekim ve diş hekimi muayenelerinden alınacak katılım payı tutarının belirlenmesi,

- Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, Sağlık Uygulama Tebliğinde belirtilen özel hükümler saklı kalmak kaydıyla Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ile sözleşmesi bulunan ayakta ve yatarak tedavi hizmeti sağlayan sağlık hizmeti sunucularına doğrudan veya sevk edilmek suretiyle müracaat edebilmeleri,

- Sağlıkta Dönüşüm Programı çerçevesinde SSK mensuplarının ve yeşil kart sahibi kişilerin ilaçlarını serbest eczanelerden temin edebilmeleri,

- Sağlık sistemindeki suistimallerin ve kayıpların önlenmesi amacıyla ilaç geri ödemelerinde ilaç provizyon sistemi ile sağlık hizmetleri satın alımında tüm işlemlerin elektronik olarak yürütülmesi amacıyla MEDULA sisteminin hayata geçirilmesi,

olarak sıralanmıştır.

¹⁷ Sağlık Bakanı Recep AKDAĞ'ın Plan ve Bütçe Komisyonunda 12 Kasım 2009 tarihinde yapmış olduğu Sağlık Bakanlığı 2010 Yılı Bütçe Sunumundan alınmıştır.

3.2.3.2.3. 2010 Yılı Bütçesinde Öngörülen Temel Amaç ve Hedefler

2010 yılı bütçesi ile koruyucu sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi, aile hekimliği sistemine geçilerek birinci basamak sağlık hizmetlerinin etkinleştirilmesi, altyapı ve sağlık personeli ihtiyacının karşılanması ve ülke genelindeki dağılımlarının dengelenerek bölgeler ve sosyo-ekonomik gruplar arasındaki farklılıkların azaltılması, sağlık hizmetlerinin eşitlik ve hakkaniyet ilkesiyle, hasta haklarına saygılı, erişilebilir, etkin ve kaliteli bir yapıya kavuşturulması, akılcı ilaç kullanım mekanizmalarının oluşturulması ve Sağlık Bakanlığı'nın yeniden yapılandırılarak düzenleme, planlama ve denetleme rolünün güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Sağlık Bakanlığı 2010 yılı hedefleri:¹⁸

- Tam gün yasasının kanunlaşmasının sağlanması; aile hekimliği uygulamasının tüm yurda 2010 yılı sonuna kadar yaygınlaştırılması,
 - Kamu Hastane Birlikleri kanununun yasalaşmasını sağlanması ve bu sistemin 2014 yılına kadar tamamlanması; sağlık yasalarının “Temel Sağlık Kanunu” başlığı altında güncellenerek toparlanması,
 - Sağlıkta Dönüşüm Programı ile geliştirilen yeni role uygun teşkilat yasasının kanunlaşmasının sağlanması; sağlığın geliştirilmesi ve sağlıklı hayat programlarının yaygınlaştırılması,
 - Organ, doku ve hücre nakli hizmetlerinin daha da geliştirilmesi, bölge temelli kan temin hizmetlerinin bütün yurda yayılması,
 - MEB ve YÖK ile yapılan işbirliği çerçevesinde doktor, hemşire, fizyoterapist ve diğer sağlık sektörü personel sayısının artırılması; Kamu-Özel Ortaklığı ile sağlık kampüsleri oluşturmak suretiyle sağlık hizmetleri sunumunda ulaşılan kalite ve kapasitenin artırılması,
 - Kamu personeline sağlık hizmetlerinin SGK tarafından sunulması ve bunun için anılan kuruma sağlık primi ödemesi yapılması
- olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda Sağlık Bakanlığı 2010 yılı bütçe teklifleri ve bir önceki yıla göre karşılaştırma tablosu aşağıdaki şekilde sunulmuştur:

Tablo1. 18. Sağlık Bakanlığı 2009-2010 Bütçesi Karşılaştırmalı Tablosu

Kod	Açıklama	2009	2010	Değişim Oranı	Değişim Oranının Gerekçesi
		Kesinlikli Başlangıç Ödeneği	Bütçe Teklifi		
01	Personel Giderleri	5.315.856.000	5.268.713.000	%-0,9	Aile Hekimliği uygulamasının yaygınlaştırılmasıyla aile hekimlerinin aylıklarına ilişkin ödemelerin, mal ve hizmet alım giderleri kaleminden ödemesi öngörülmüştür.
02	Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri	806.954.000	1.222.761.000	%52	2009 yılında mal ve hizmet alımı kaleminden karşılanan tedavi giderleri 2010 yılından itibaren SGK tarafından ödeneceğinden bu ödeneklerin Sosyal Güvenlik Kurumuna, Devlet Primi Giderleri kalemine eklenmesi öngörülmüştür.
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	5.646.968.200	6.586.428.000	%17	Aile Hekimliği uygulamasının, 2010 yılı içerisinde tüm illere yaygınlaşması öngörüldüğünden 2010 yılı bütçesinde Aile Hekimliği hizmetleri için 1.333.000.000.- TL ödenek öngörülmüştür.
05	Cari Transferler	10.654.000	11.406.000	%7	Maliye Bakanlığı (BÜMKO) tarafından yayımlanan Bütçe Hazırlama Rehberinde bulunan standartlar doğrultusunda yapılan bir artıştır.
06	Sermaye Giderleri	670.842.338	851.915.000	%27	2010 yılı bütçesindeki yatırım ödeneği, 2009 yılına göre %27 artmıştır.
07	Sermaye Transferleri	2.750.000	973.000	%-65	İlgili projelerin ödenek ihtiyacı azaldığından bütçedeki rakamı düşülmüştür.
	Genel Toplam	12.454.024.538	13.942.196.000	%12	

Kaynak: Sağlık Bakanı Recep AKDAĞ'ın Plan ve Bütçe Komisyonunda yapmış olduğu 12 Kasım 2009 tarihli Sağlık Bakanlığı 2010 Yılı Bütçe Sunumu

¹⁸ Sağlık Bakanı Recep AKDAĞ'ın Plan ve Bütçe Komisyonunda 12 Kasım 2009 tarihinde yapmış olduğu Sağlık Bakanlığı 2010 Yılı Bütçe Sunumundan alınmıştır.

2010 yılı bütçesi incelendiğinde Sağlık Bakanlığı’na ayrılan bütçenin yüzde 12 oranında artırıldığı görülmektedir. Alt kalemler incelendiğinde ise en fazla artış Sosyal Güvenlik Kurumu’na Devlet Giderleri olarak dikkat çekmektedir. Bu artış temel olarak 2009 yılında mal ve hizmet alımı kaleminden karşılanan tedavi giderlerinin 2010 yılından itibaren SGK tarafından ödenecek olması ve bu nedenle söz konusu ödeneklerin Sosyal Güvenlik Kurumuna, Devlet Primi Giderleri kalemine eklenmesinden kaynaklanmaktadır.

Sağlık sisteminin düzenlenmesi ve yukarıda belirtilen amaçlara ulaşması bağlamında Orta Vadeli Program (2010–2012) ve 2010 Yılı Programında;

- Sağlık hizmetlerine erişilebilirliğin artırılacağı,
- Koruyucu sağlık hizmetlerinin güçlendirilerek yaygınlaştırılacağı,
- Sağlık harcamalarının etkinliğinin artırılacağı,
- Sağlık hizmetleri yatırım planının tamamlanacağı,
- Sağlık personeli sayısının artırılacağı ve sayının yurt genelinde dengeli olarak dağıtılacağı,
- Sağlık Bakanlığı’nın yeniden yapılandırılmasına ilişkin mevzuat çalışmalarının tamamlanacağı,
- Kamu hastane birliklerinin oluşturulmasına ilişkin pilot uygulamaların başlatılacağı,
- Ulusal Sağlık Bilgi Sistemi’nin, evde bakım hizmetlerinin, organ, doku ve hücre nakli hizmetlerinin ve acil sağlık hizmetlerinin güçlendirileceği,
- Bulaşıcı hastalıklara yönelik koruyucu sağlık programlarının hazırlanacağı,
- Bağışıklama oranının yükseltileceği,
- Bulaşıcı hastalıkların kontrolünü sağlamak amacıyla Sağlık Bakanlığının tanı koyma, bildirim ve izleme fonksiyonlarının güçlendirileceği,
- Sağlık tesislerindeki teşhise dayalı fiyatlandırma uygulamasının yaygınlaştırılacağı,
- Üniversite ve Sağlık Bakanlığı hastanelerinin ortak kullanıma geçirileceği,
- Akılcı ilaç kullanımı ve teşhise dayalı fiyatlandırma gibi uygulamalarla başta ilaç olmak üzere, sağlık harcamalarında etkinliğin artırılmasının sağlanacağı,
- Dezavantajlı gruplar için sağlık ve sosyal güvenlik gibi temel hizmetlerin erişilebilirliğinin artırılacağı belirtilmiştir.

3.2.3.3. Sosyal Güvenlik Sistemi

3.2.3.3.1. Mevcut Durum Değerlendirmesi

Ülkemizde sosyal güvenlik sistemi, “primli rejimler” olarak da adlandırılan sosyal sigorta kurumları esas alınarak oluşturulmuştur. 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ile SSK, BAĞKUR ve Emekli Sandığının tüzel kişilikleri kaldırılarak, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) altında birleştirilmişlerdir. Yani, üç büyük sosyal sigorta kuruluşu, tek çatı olarak adlandırılan kurumsal tek bir yapı altında toplanmışlardır. Üç sosyal güvenlik kurumunun birleştirilmesi sonucunda oluşturulan Sosyal Güvenlik Kurumu bütçesi, merkezi yönetim bütçesinden sonra en büyük bütçe haline gelmiştir.

Sosyal güvenlik kurumlarının bütçeleri, sosyal güvenlik sisteminin genel yapısı ve bu yapı içerisinde sağlanan haklar ve aktüeryal dengedeki sıkıntılar neticesinde uzun bir dönemden beri açık vermektedir. Aktif-pasif sigortalı oranının dengelenememesi gibi sorunlar sebebiyle sosyal sigorta sisteminin gelirleri giderlerini karşılayamamakta ve sistem açık vermektedir. Sistemde yaşanan finansman sorununun en önemli nedenleri; geçmişte uygulanan erken emekliliğin olumsuz etkileri, sağlık harcamalarının giderek artması ve sistemin bilgi teknolojisi altyapısındaki eksiklikler olarak sıralanabilir. Bununla birlikte, 2007 yılında ABD’de başlayıp kısa sürede bütün dünyayı etkileyen finans krizi de istihdamın azalması ve dolayısıyla prim gelirlerinin düşmesi sonucu sosyal güvenlik sistemini olumsuz etkilemiştir.

3.2.3.3.2. Sosyal Güvenlik Sisteminin Aktüeryal Dengesinin Değerlendirilmesi

Mevcut sosyal güvenlik sistemi aktif sigortalı-pasif sigortalı oranları açısından incelendiğinde; aktif-pasif oranlarının dengelenememiş olması ile birlikte bu oranın azalma eğilimine girdiği görülmektedir.¹⁹

Tablo1. 19. Sigortalı Sayıları (Bin Kişi)

		Hizmet Akdi ile Çalışanlar		Kendi Nam ve Hesabına Çalışanlar		Kamu Görevlileri		Toplam SGK	
		2008	2009*	2008	2009*	2008	2009*	2008	2009*
Aktif Sigortalı Sayılan		9.533	9.578	3.260	3.139	2.464	2.262	15.258	14.980
Pasif Sigortalı Sayıları	Dosya	4.645	4.842	1.795	1.917	1.605	1.637	8.045	8.397
	Kişi	5.024	5.193	1.965	2.068	1.756	1.791	8.746	9.053
Aktif-Pasif Oranı		2,05	1,98	1,82	1,64	1,53	1,38	1,90	1,78

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer DİNÇER'in Plan ve Bütçe Komisyonunda 17 Kasım 2009 tarihinde yapmış olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2010 Yılı Bütçe konuşması

(*) Hizmet Akdi ile Çalışanlar Ağustos, Kendi Nam ve Hesabına Çalışanlar ile Kamu Çalışanları verileri Eylül ayı itibarıyladır.

2009 Eylül itibarıyla toplam 14 milyon 980 bin aktif sigortalı bulunmasına karşın 9 milyon 53 bin pasif sigortalı (aylık alan) bulunmaktadır. Aktif pasif oranı azalma eğilimine girmesine rağmen mevcut oranlar sosyal sigortalar sisteminin finansmanının sürdürülebilirliği için sorun teşkil etmektedir.

2010 yılı bütçesinin Sosyal Güvenlik Sistemini destekleyen bir bütçe olması amacıyla bütçede cari transferler altında yer alan sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transferlerin, 2010 yılında yüzde 7,3 oranında artarak 57,7 milyar TL olacağı tahmin edilmektedir. Bu kapsamda, Sosyal Güvenlik Kurumu'na 2010 yılında açık finansmanı için yapılacak transfer tutarı ise, 31,8 milyar TL olarak öngörülmüştür. 2010 yılı bütçesinde sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri ise 11 milyar 110 milyon TL olarak belirlenmiştir.²⁰

İstatistiksel değerlere bakıldığında ise; 2008 yılında 25,4 milyar TL olarak gerçekleşen Sosyal Güvenlik Kurumu sağlık harcamalarının 2009 yılında 28,9 milyar TL, 2010 yılında ise 32 milyar 842 milyon TL olacağı öngörülmektedir.

¹⁹ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer DİNÇER'in Plan ve Bütçe Komisyonunda 17 Kasım 2009 tarihinde yapmış olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2010 Yılı Bütçe konuşmasından alınmıştır.

²⁰ Maliye Bakanı Mehmet ŞİMŞEK'in 26 Ekim 2009 tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonunda yapmış olduğu 2010 yılı Maliye Bakanlığı bütçe sunuş konuşmasından alınmıştır.

Tablo1. 20. Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Harcamaları (Milyon TL)

	2008	2009 Tahmini	2010 Tahmin
Tedavi	13.953	15.355	18.885
Devlet Hastaneleri	7.325	7.910	10.077
Üniversite Hastaneleri	2.247	2.566	3.440
Özel Hastaneler	4.381	4.879	5.368
İlaç	10.717	13.000	13.236
Diğer	734	635	721
TOPLAM	25.404	28.990	32.842

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer DİNÇER'in Plan ve Bütçe Komisyonunda 17 Kasım 2009 tarihinde yapmış olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2010 Yılı Bütçe konuşması

Yıllar itibarıyla Sosyal Güvenlik Kurumu sağlık harcamalarının artmasının temel nedenleri sağlığa erişimin kolaylaşması, sağlık teminat paketlerinin gelişmesi, kişi başına düşen gelirin yükselmesi, eğitim seviyesi, sağlık bilinci ve şehirleşmenin artması ile teknolojik gelişmeler olarak sıralanabilir.

Sosyal Güvenlik Kuruluşlarının gelir gider dengesi istatistiksel olarak incelendiğinde; 2010 yılında gelir gider farkının cari fiyatlarla artması beklenmekle birlikte GSYH'ye oran olarak azalması öngörülmektedir.

Tablo1. 21 Sosyal Güvenlik Kuruluşları Gelir-Gider Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL ve Cari Fiyatlarla GSYH'ye Oranlar, Yüzde)

	2008	2009 ¹	2010 ²	2008	2009 ¹	2010 ²
I-Gelirler	64.682	72.225	83.662	6,81	7,63	8,13
- Prim Tahsilâtları	56.146	56.680	66.037	5,91	5,99	6,42
II-Giderler	90.584	103.180	115.398	9,53	10,90	11,22
- Sigorta Ödemeleri ³	59.647	68.229	76.203	6,28	7,21	7,41
- Sağlık Giderleri	25.404	28.990	32.842	2,67	3,06	3,19
- Yatırım Harcamaları ⁴	21	26	174	0,00	0,00	0,02
III-Gelir-Gider Farkı	-25.902	-30.955	-31.776	-2,73	-3,27	-3,09
IV-Bütçe Transferleri	25.850	30.955	31.776	2,72	3,27	3,09
- Bütçe Transferleri ⁵	35.133	53.792	57.694	3,7	5,68	5,61
V-Finansman Açığı	53	0	0	0,01	0,00	0,00

Kaynak: 2010 Yılı Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar Raporu

¹ Gerçekleşme Tahmini

² Program

³ Çalışan kamu görevlilerinin sağlık harcamalarının 2010 yılı başında SGK' ya devredileceği, yeşil kart sahiplerinin sağlık harcamalarının ise program döneminde SGK' ya devredilmeyeceği öngörülmüştür.

⁴ Türkiye İş Kurumunun sadece yatırım harcaması dâhil olup gelir-gider farkının değişmemesi amacıyla toplam gelire yatırım bedeli kadar eklemeye yapılmıştır.

⁵ Faturalı ödemeler, ek karşılıklar, emeklilere yapılan ek ödeme dâhil olup, 2009 yılından itibaren hizmet akdiyle çalışanlar için 5 puan indirim ve özrürlü primi indiriminden kaynaklanan transferler de dâhil edilmiştir.

3.2.3.3.3. 2009 Yılı Bütçe Döneminde Uygulanan Politika Öncelikleri ve Tedbirler

Emekli Aylıklarındaki Artışlar

2009 yılında memur emekli aylıklarında Ocak ayı ödeme döneminde yüzde 4 oranında, Temmuz ödeme döneminde yüzde 4,5 oranında artış yapılmıştır. Yine 2009 yılında, 506 sayılı Kanun, 1479 sayılı Kanun, 2925 sayılı Kanun ve 2926 sayılı Kanun hükümleri uyarınca bağlanmış aylık ve gelirlerde Ocak ödeme döneminde yüzde 3,9 oranında, Temmuz ödeme döneminde yüzde 1,8 oranında artış sağlanmıştır.

Sosyal Yardımlar

Prime dayalı sosyal güvenlik sisteminin yanı sıra prim karşılığı olmadan yapılan ve sosyal devlet ilkesinin gereği olarak uygulanan sosyal yardım ve hizmetler de bütçe giderleri arasında önemli bir yer işgal etmektedir.

2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun gereğince aylık bağlananların sayısı 31/07/2009 tarihi itibarıyla 1.305.321 kişi olup, ek ödemeler, hariç aylık tutarları ise 90,31 TL'dir.

1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun gereğince aylık ödenenlerin sayısı 31/07/2009 tarihi itibarıyla 50.139'a ve ödenen şeref aylığı tutarı ise 245,85 TL'ye ulaşmıştır.

3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun gereğince aylık ödenenlerin sayısı 258 ve aylık tutarı ise 182,41 TL olmuştur.

Bu kanunların dışında 5774 sayılı Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun, 5269 sayılı Sivas Kongresince Seçilen Temsil Heyeti Üyeleri ile TBMM Birinci Dönem Milletvekillerine Vatani Hizmet Tertibinden Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına ilişkin kişilere özel çıkarılmış kanunlar ile sosyal yardımlara ilişkin düzenlemeler mevcuttur.

2009 Yılında Sosyal Güvenlik Kurumunun Hizmet Sunumuna Yönelik Bazı Faaliyetler

23,3 milyar TL Kurum alacağı yeniden yapılandırılmış ve 5763 ve 5797 sayılı Kanunlar ile kurum alacaklarının yeniden yapılandırılması süreci kapsamında 26,2 milyar TL toplam Kurum alacağından 23,3 milyar TL Kurum alacağı yapılandırılmış, bu yapılandırma sonucunda 14,6 milyar TL Kurum alacağının 6,06 milyar TL'si tahsil edilmiştir.

5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi çerçevesinde 1/10/2008 tarihinden sonraki dönem içerisinde hizmet süresi 5 ile 10 yıl arasında olan kamu çalışanlarının yakınlarına da "Dul ve Yetim Aylığı" bağlanmaya başlanmıştır.

Bürokrasinin azaltılması ve e-Devlet uygulamaları çerçevesinde sağlık karneleri kaldırılmıştır. Aktif sigortalılar ve bakmakla yükümlü olunan kişiler için ise yalnızca bir defa Kurum ünitelerine müracaat etmek suretiyle aktivasyon işlemi yapılarak sağlık karnesi yerine kimlik belgeleri ile sağlık kuruluşlarında tedavi hizmeti verilmeye başlanmıştır.

Tek evrak uygulaması başlatılmıştır. Merkez ve taşra teşkilatındaki tüm birimler için evrak uygulamasının tek bir yapıda birleştirilmesi amacıyla program hazırlanarak işleme açılmıştır.

“Akıllı Kart Uygulaması” pilot çalışmaları Bolu’da başlamıştır. Uygulama ile nüfus cüzdanı, sağlık karnesi, ehliyet ve vergi kimlik kartı tek kartta toplanarak vatandaşların tek kart ile tüm kamu kurumlarından hizmet alabilmesi amaçlanmaktadır. Bu sayede, sigorta kayıp ve kaçaklarının engellenmesi, işlemlerin hızlandırılması ve veri kayıplarının ve parmak izi uygulamasıyla sağlık karnesinin mükerrer kullanımının önlenmesi hedeflenmektedir.

5510 sayılı Kanunla yapılan düzenlemelerden biri olan işçi ücretlerinin banka kanalıyla ödenmesi uygulaması başlatılmış olup ilk olarak, 10 ve üzeri işçi çalışanlarla ilgili 1/1/2009 tarihi itibarıyla uygulamaya geçilmiştir.

Katılım payı ve aile hekimliğinden sevk zinciri uygulaması başlatılmıştır. Sağlık sisteminin finansal açıdan sürdürülebilirliği için gerekli önlemler alınmış, bu kapsamda ilk olarak gelişmiş ülke uygulamaları örnek alınarak “Muayene Katılım Payı ve Aile Hekimliğinde Sevk Zinciri Uygulaması” 4 ilde pilot uygulama başlatılmıştır.

3.2.3.3.4. 2010 Yılı Bütçesinde Öngörülen Temel Amaç ve Hedefler

Sosyal güvenlik sisteminin nüfusun tümünü kapsayan, toplumun değişen ihtiyaçlarını karşılayabilen, mali sürdürülebilirliğe ve etkin denetim mekanizmasına sahip, kaliteli hizmet sunan bir yapıya kavuşturulması temel amaçtır. Sosyal hizmet ve yardımların eşitlik, sosyal adalet, etkinlik ve etkililik ilkeleri doğrultusunda sunulması amacıyla sosyal hizmet ve yardımlara ihtiyaç duyan kişilerin belirlenmesi için, nesnel ölçütlerle işleyen bir tespit mekanizması kurulması ve sistemdeki kuruluşlar arasında iletişim ve işbirliği sağlanması hedeflenmiştir.

Sosyal güvenlik sistemine yönelik temel politikalar Orta Vadeli Program (2010–2012) ile 2010 Yılı Programında şu şekilde sıralanmıştır:

- Sosyal sigorta sisteminin, çalışan nüfusun tümünü kapsayacak, sistemdeki dengeleri gözeterek şekilde tam otomasyona geçmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması hedeflenmektedir. Sosyal sigorta sisteminde hak kaybını ve mükerrer yararlanmayı önlemeye yönelik olarak bilgi işlem altyapısı güçlendirilecek; sistem etkili, erişilebilir ve sürdürülebilir hizmet sunan bir yapıya kavuşturulacaktır.
- Sosyal hizmet ve yardımlar sistemi geliştirilecek, sistemden yararlanacak kişilerin belirlenmesi amacıyla ortak veri tabanı oluşturularak nesnel ölçütlerle işleyen bir tespit mekanizması kurulacaktır. Sosyal hizmetler ve yardımlar alanında nitelikli personel ve ara eleman eksikliği giderilecektir.
- Sosyal yardım sisteminde koordinasyonun artırılması ve yerindeliğin sağlanması amacıyla, ilgili kuruluşların yetki, görev ve sorumlulukları Başbakanlık’ın koordinasyonunda yeniden tanımlanacaktır.

3.2.4. Kamu Personel Sistemi

3.2.4.1 Kadroların Kullanılmasına İlişkin İşlemler

Kamu idarelerinin 2009 yılı kadro ve pozisyon işlemleri, 2009–2011 Dönemi Orta Vadeli Programı ve Orta Vadeli Mali Planı, 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 78 sayılı Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanlarının Kadroları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili mevzuatta, personel ile ilgili belirlenen ilke ve hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Kamu idarelerinin kadro ihtiyaçları, 190 sayılı ve 78 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler gereğince, mevcut kadrolarda sınıf, unvan ve derece değişikliği yapılmak suretiyle karşılanmaya çalışılmış, ayrıca yatırım ve iş programlarında yer alan projeler için yeni iş gücüne ihtiyaç olması gibi zorunlu hallerde serbest bırakma ve kadro ihdas yoluna gidilmiştir.

3.2.4.1.1 Kadrolu Personel

190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 7’nci maddesinde, anılan Kararnamenin 2’nci maddesinde belirtilen kamu idarelerinin serbest memur kadrolarına ve 78 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 5’inci maddesinde; öğretim üyeleri hariç, anılan Kararnameye ekli (1) sayılı cetvelde yer alan boş öğretim elemanı kadrolarına yapabilecekleri açıktan atama sayıları ve diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarından yapabilecekleri nakil sayıları toplamı ile bu toplam sayıdan istisna tutulacak atamaların, merkezi yönetim bütçe kanununda gösterileceği hüküm altına alınmıştır.

2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda, yukarıda belirtilen düzenlemeler uyarınca; 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2’nci maddesinde belirtilen kamu idarelerinin 2009 yılı personel ihtiyaçları, 2008 yılında emeklilik, ölüm, istifa veya nakil sonucu ayrılan personel sayısının yüzde yirmi beşini aşmamak kaydıyla açıktan veya naklen atama yoluyla karşılanmıştır.

Yükseköğretim kurumlarının öğretim üyesi dışındaki boş öğretim elemanı kadrolarına yapılacak atamalar ise, 2008 yılında emeklilik, ölüm, istifa, nakil, eğitimin tamamlanması veya başarısızlık sonucu kurumlarından ayrılan öğretim elemanı sayısının yüzde yirmi beşini (araştırma görevlisi kadroları için yüzde yüzünü) geçmeyecek şekilde, açıktan veya naklen atama yoluyla karşılanmıştır.

Yukarıda belirtilen sınırlar dahilinde personel ihtiyacını karşılayamayacak idareler için bütçe kanununda belirlenen; yükseköğretim kurumları için 4.000 adet, diğerleri için 21.000 adet memur kadrolarına ilişkin atama izninin idare, kurum ve kuruluşlar itibarıyla dağılımı Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakan ile Maliye Bakanının müşterek önerisi üzerine Başbakan onayıyla, öğretim elemanı kadrolarına ilişkin 5.000 adet atama izninin yükseköğretim kurumlarına dağılımı ise Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığının görüşü üzerine Yükseköğretim Kurumunca belirlenmiştir.

2010 yılı için; 190 sayılı KHK kapsamındaki kamu idarelerinde 2009 yılında emeklilik, ölüm, istifa ve nakil yoluyla ayrılanların yüzde yirmi beşini geçmemek üzere açıktan atama veya nakil yapılabilmesi, bu sınırlar içerisinde memur ihtiyacını karşılayamayacak idarelerden yükseköğretim kurumları için 4.000, diğer kuruluşlar için 21.000 adet atama izni verilebilmesi, ayrıca; yükseköğretim kurumlarının öğretim üyesi dışındaki boş öğretim elemanı kadrolarına emeklilik, ölüm, istifa, nakil, eğitimin tamamlanması veya başarısızlık nedeniyle ayrılanların yüzde yirmi beşini, araştırma görevlilerinin yüzde yüzünü geçmemek üzere açıktan ve naklen atama yapılabilmesi, bu sınırlar içinde öğretim elemanı ihtiyacını karşılayamayacak yükseköğretim kurumları için 2.000’i yeni kurulan üniversitelerin öğretim elemanı yetiştirmek amacıyla araştırma görevlisi ihtiyacı için kullanılması kaydıyla, ilave 7.000 adet atama izni verilebilmesi, öngörülmektedir.

3.2.4.1.2 Sözleşmeli Personel

2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 23’üncü maddesinde; 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2’nci maddesinde belirtilen kamu idarelerinde, ilgili mevzuatı uyarınca kadro karşılıksız, 657 sayılı Kanunun 4’üncü maddesinin (B) fıkrası ve ek geçici 16’ncı maddesi ile yükseköğretim mevzuatı uyarınca kullanılacak sözleşmeli personel pozisyonlarına ilişkin unvan, sayı ve ücretler ile tip sözleşme örneğinin Maliye Bakanlığının vizesine tabi olduğu, kadro karşılığı çalıştırılan sözleşmeli personel için sadece tip sözleşme örneği vizesi yapılacağı, 2008 yılında kullanılmaya devam olunan pozisyon ve tip sözleşme örnekleri ile 2008 yılında ilk defa vize edilmiş pozisyon ve tip sözleşme örneklerinin, yeni bir vize işlemine gerek kalmaksızın 2009 yılında kullanılmaya devam olunacağı; söz konusu pozisyonlarda birim, nitelik, unvan ve mevzuat uyarınca yapılması gerekenler dışındaki ücret değişiklikleri ile tip sözleşme değişikliklerinin de Maliye Bakanlığının vizesine tabi olduğu hüküm altına alınmıştır.

3.2.4.1.3 Sürekli ve Geçici İşçiler

190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 11’inci maddesi uyarınca sürekli işçi kadro vizesi, bütçe imkanları göz önünde bulundurularak Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Maliye Bakanlığınca yapılmaktadır. Vize edilmiş sürekli işçi kadrolarından; boş olanların açıktan atama amacıyla kullanılması ile bu kadrolarda unvan ve birim değişiklikleri de Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Maliye Bakanlığının iznine bağlıdır. Geçici iş pozisyon vizesi ise, 4/4/2007 tarihli ve 5620 sayılı Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına Veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1’inci maddesinin (a) bendinde belirtilen idareler için, Maliye Bakanlığınca gerçekleştirilmektedir. 2009 yılına ilişkin sürekli işçi ve geçici işçi uygulamasına, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 5620 sayılı Kanun çerçevesinde devam edilmiştir.

3.2.4.1.4 Geçici Personel

657 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin (C) fıkrasında tanımlanan bir yıldan az süreli veya mevsimlik hizmetlerde personel istihdamı, Bakanlar Kurulunca karar verilen görevlerde ve belirtilen ücret ve adet sınırları içerisinde gerçekleştirilmektedir. Çeşitli kamu idare, kurum ve kuruluşlarının geçici mahiyetteki işlerinde bu kapsamda personel istihdam edilmektedir.

3.2.4.1.5. İstihdam Sayıları

15.6.2009 tarihli ve 2009/15106 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen 2007-2011 dönemi revize Resmi İstatistik Programında, kamu istihdamına ilişkin istatistiklerin üretilmesinin Maliye Bakanlığının sorumluluğunda olduğu ve söz konusu çalışmaya esas teşkil edecek verilerin Maliye Bakanlığı koordinasyonunda İçişleri Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Türkiye İstatistik Kurumu ile yapılacak ortak çalışmalar sonucunda hazırlanacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda Maliye Bakanlığınca ülke genelinde tüm kamu istihdamına ilişkin rakamlar üçer aylık dönemler itibarıyla konsolide edilerek, kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

Tablo1. 22. 30 Haziran 2008 Tarihi İtibari İle Merkezi Yönetim Bütçesi Kapsamındaki Kuruluşlarla İlgili İstihdam Sayıları

	Kadrolu Personel	Sözleşmeli Personel	İşçi	Geçici Personel	Diğer	Toplam
Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri	1.743.862	120.984	72.679	18.518	110.000	2.066.043
Y.Ö.K., Üniversiteler ve Yüksek Teknoloji Enstitüleri	160.624	6.313	3.664	35	0	170.636
Özel Bütçeli Diğer İdareler	32.432	8.311	14.480	37	0	55.260
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar	2.983	2.579	0	0	0	5.562
TOPLAM	1.939.901	138.187	90.823	18.590	110.000	2.297.501

Kaynak: 2010 yılı Bütçe Gerekçesi

Merkezi Yönetim Bütçesi kapsamındaki kuruluşlarda istihdam edilen 2.297.501 personelin haricinde, Sosyal Güvenlik Kurumlarında 27.244, Döner Sermayeler ve Kefalet Sandıklarında 53.051, 190 sayılı KHK kapsamında yer alan diğer kamu idarelerinde 6.658, 233 sayılı KHK kapsamında yer alan KİT'lerde (Bağlı Ortaklıklar dahil) 158.688, Özelleştirme Programında yer alan kuruluşlarda 49.995, Kamu Bankalarında(Ziraat Bankası, Halkbank, Eximbank, Kalkınma Bankası) 36.342, özel kanunu bulunan kuruluşlarda (TRT, Türksat A.Ş) 7.671, İl Özel İdarelerinde 37.541, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşlar ile Mahalli İdare Birliklerinde 263.899, Belediye İktisadi Teşekküllerinde 35.255 personel istihdam edilmekte olup, bu çerçevede, tüm kamu kurum ve kuruluşlarını kapsayan kamu sektöründe, 30 Haziran 2008 itibari ile 2.973.845 personel istihdam edilmektedir.

3.2.4.2 Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Hakları

Kamu görevlilerine ilişkin genel düzenlemeler; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununda, 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununda, 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununda, 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanununda, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede, yer almaktadır.

Kamu görevlilerine yapılan ödemelerin temel unsurları; aylık gösterge, ek gösterge, taban aylığı, kıdem aylığı, zamlar(yan ödeme), tazminatlar ve aile yardımı ödeneğinden oluşmaktadır.

Katsayılar ve Ücret Artışları

- Memur ve Sözleşmeli Personel

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca, aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge ve kıdem aylığı gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayı ve memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı, üçer veya altışar aylık dönemler itibarıyla uygulanmak üzere her yıl bütçe kanunu ile tespit olunmaktadır. Bu katsayılar; ülkenin ekonomik gelişmesi, genel geçim şartları ve Devletin mali imkânları göz önünde bulundurulmak suretiyle mali yılın ikinci yarısının tamamı veya üçer aylık dönemleri itibarıyla uygulanmak üzere Bakanlar Kurulunca değiştirilebilmektedir.

2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 2009 yılının birinci ve ikinci altı aylık dönemlerinde, göstergelere uygulanacak katsayılar belirlenmiştir. 2008 yılının ikinci altı aylık döneminde gerçekleşecek enflasyon rakamının yüzde dört oranını aşması halinde aşan kısmı telafi edecek şekilde, 2009 yılının birinci altı aylık döneminde uygulanacak katsayıları yeniden belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. 2008 yılının ikinci altı aylık döneminde enflasyon rakamının (yüzde 3,84) yüzde dördün altında gerçekleşmesi nedeniyle 2009 yılının ilk altı ayı için belirlenmiş olan katsayılarda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

2009 yılının ilk altı aylık döneminde katsayılar; aylık katsayı (0,053505), memuriyet taban aylık katsayısı (0,7084) ve yan ödeme katsayısı ise (0,016965) olarak, ikinci altı aylık dönemde ise aylık katsayı (0,05592), memuriyet taban aylık katsayısı (0,74348) ve yan ödeme katsayısı ise (0,01773) olarak belirlenmiştir. Bu suretle kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında Ocak ayından geçerli olmak üzere yüzde 4, Temmuz ayından geçerli olmak üzere ise yüzde 4,5 oranında zam yapılmıştır.

Böylece 2009 yılında kamu görevlilerinin aylık ve ücretleri yüzde 8,7 oranında artırılmıştır. 2009 yıl sonu itibarıyla TÜFE rakamının yüzde 5,9 olacağı tahmin edilmekte olup buna göre; 2009 yılında kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde yüzde 2,6 oranında reel iyileştirme yapıldığı görülmektedir.

2010 yılının ilk altı aylık döneminde katsayılar; aylık katsayı (0,057314), memuriyet taban aylık katsayısı (0,76177) ve yan ödeme katsayısı ise (0,018172) olarak belirlenmiştir. Bu suretle kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında Ocak ayından geçerli olmak üzere yüzde 2,5 oranında zam öngörülmüştür.

399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca çalıştırılan sözleşmeli personelin ücret tavanı, yılın ilk altı aylık döneminde geçerli olmak üzere, (3.008) TL olarak öngörülmüştür.

Kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarıyla ilgili 2010 yılına ilişkin toplu görüşmeler, Kamu İşveren Kurulu ile yetkili kamu görevlileri sendikaları ve bunların bağlı bulunduğu konfederasyonlar arasında 15/8/2009–10/9/2009 tarihleri arasında yapılmış ve süreç sonucunda, 2010 yılında kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında yapılacak artışlara ilişkin konularda anlaşma sağlanamamıştır.

2010 yılında kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarına yönelik olarak Kamu İşveren Kurulu tarafından; Ocak ayından geçerli olmak üzere yüzde 2,5 ve Temmuz ayından itibaren geçerli olmak üzere yüzde 2,5 oranında zam yapılması ve yılın her bir yarısı için gerçekleşen enflasyon oranının, anılan dönemlerde yapılan artış oranını aşması halinde, gerçekleşen enflasyon oranı ile söz konusu artış oranı arasındaki farkın, ilk altı ay için Temmuz 2010 ve ikinci altı ay için ise Ocak 2011 tarihinden geçerli olmak üzere, enflasyon farkı zammı yapılması önerilmiştir. Ayrıca aile yardımı ödeneğindeki çocuk sayısı sınırının kaldırılması, 375 sayılı KHK'nın ek 3 üncü maddesi kapsamında ödenmekte olan ek ödemeyle ilgili kadroları teknik kökenli olmayan yöneticiler ile teknik kökenli olan yöneticiler arasında paralellik sağlayacak şekilde düzenleme yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Tablo1. 23. Kamu Görevlilerinin Aylıklarının Hesaplanmasında Kullanılan Katsayılar

	2009		2010
	OCAK	TEMMUZ	OCAK
AYLIK KATSAYISI	0,053505	0,055920	0,057314
YAN ÖDEME KATSAYISI	0,016965	0,017730	0,018172
TABAN AYLIK KATSAYISI	0,70840	0,74348	0,76177

- İşçiler

2009 yılının ilk yarısı için toplu iş sözleşmesi yürürlük başlangıç tarihinde aylık brüt ücretleri 1.100 TL'nin altında olan işçilerin ücretlerine, 1.100 TL'yi geçmemek kaydıyla 60 TL iyileştirme yapılmış ve bu iyileştirmeden sonra işçi ücretlerine yüzde 3 oranında zam yapılmıştır. Yılın ikinci yarısı için ise yüzde 5,5 oranında artış sağlanmıştır.

2010 yılının ilk yarısı ve ikinci yarısında işçi ücretlerine, sırasıyla yüzde 2,5 ve yüzde 2,5 oranında zam yapılması öngörülmüştür.

Ayrıca, 2010 yılının birinci yarısındaki TÜFE oranının yüzde 2,5'i aşması halinde aşan kısmın tamamı, ikinci altı ay ücret zammı oranına ilave edilecektir. 2010 yılının ikinci yarısındaki TÜFE oranının yüzde 2,5'i aşması halinde ise aşan kısmın tamamı ikinci altı ayın son günündeki ücrete, takip eden ayın birinci gününden geçerli olmak üzere ilave edilecektir.

3.2.4.3 Gelir Vergisi Tarifesi ile İndirim Tutarlarında Yapılan Düzenlemeler

3.2.4.3.1 Asgari Geçim İndirimi

28/3/2007 tarihli ve 5615 sayılı Kanun ile ücretlilerde uygulanan vergi indirimi kaldırılarak 1/1/2008 tarihinden itibaren elde edilecek gelirlere uygulanmak üzere, "asgari geçim indirimi" uygulaması getirilmiştir. Asgari geçim indirimi, ücretin elde edildiği takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarının; ilgilinin kendisi için yüzde 50'si, çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eşi için yüzde 10'u, çocukların her biri için ayrı olmak üzere, ilk iki çocuk için yüzde 7,5'i, diğer çocuklar için ise yüzde 5'i esas alınarak bulunan tutarlar ile gelir vergisi tarifesinin birinci gelir dilimine uygulanan oranın çarpılmasıyla bulunan tutarın, mevcut durumda olduğu gibi hesaplanan vergiden mahsup edilmesi suretiyle uygulanacaktır.

3.2.4.3.2 Gelir Vergisi Tarifesi

31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103'üncü maddesi kapsamında yer alan gelir vergisi tarifeleri, 2009 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas olmak üzere 31/12/2008 tarihli ve 27097 sayılı (6.Mükerrer) Resmi Gazetede yayımlanan 271 seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile yeniden düzenlenmiştir.

Buna göre gelir vergisine tabi gelirler;

8.700 TL'ye kadar yüzde 15,

22.000 TL'nin 8.700 TL'si için 1.305 TL, fazlası yüzde 20,

50.000 TL'nin 22.000 TL'si için 3.965 TL, fazlası yüzde 27,

50.000 TL'den fazlasının 50.000 TL'si için 11.525 TL, fazlası yüzde 35,

oranında vergilendirilmektedir.

3.2.4.3.3 Sakatlık İndirimi

31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 31'inci maddesi kapsamında yer alan sakatlık indirimi tutarları, 23/12/2008 tarihli ve 27089 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 270 seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2009 takvim yılı için yeniden belirlenmiştir. Buna göre, çalışma gücünün asgari yüzde 80'ini kaybetmiş bulunan hizmet erbabı birinci derece sakat, asgari yüzde 60'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ikinci derece sakat, asgari yüzde 40'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ise üçüncü derece sakat sayılacak ve aşağıda sakatlık dereceleri itibarıyla belirlenen aylık tutarlar, hizmet erbabının ücretinden indirilecektir.

Sakatlık indirimi;

- Birinci derece sakatlar için 670 TL,
- İkinci derece sakatlar için 330 TL,
- Üçüncü derece sakatlar için 160 TL'dir.

3.2.5. Borçlanma Politikası Uygulamaları

3.2.5.1. Borçlanma Politikası ve Borç Yönetimi

Türkiye'nin 2000'li yıllardan sonra uygulamaya koyduğu borçlanma politikasının temel unsurları; hedeflerde öngörülebilirliğin sağlanması, borçlanma uygulamalarında şeffaflık ve hesap verilebilirliğin artırılması, yatırımcı tabanının genişletilmesi, devlet iç borçlanma senetlerinde likiditenin artırılması ve borç stokunun risklere karşı duyarlılığının azaltılmasıdır.

Uygun vade ve borçlanma araçlarının seçimi ve güçlü hazine rezervi bulundurulması neticesinde, borç yönetiminde olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Risk ve maliyet unsurları belirlenirken piyasadaki konjonktürel riskler de dikkate alınmış ve böylece risk öngörülleri daha gerçekçi yapılmıştır. Bu çerçevede 2009 yılında yapılan borçlanmalarda, borcun yapısının TL cinsi, sabit faizli ve mümkün olduğunca uzun vadeli olmasına önem verilmiştir. Bu sayede borç stoku içinde dış kaynaklı borçlar ile vadesi on iki aydan az olan borçların payı azaltılmıştır.

2002 yılından itibaren uygulamaya konulan sıkı maliye politikası ve ekonomik programa kararlılıkla uyulmasıyla piyasada güven ortamı oluşmuş ve ekonomik istikrar sağlanmıştır. Ayrıca bu dönemde borçlanma uygulamalarında sağlanan şeffaflıkla birlikte nominal ve reel faizler önemli ölçüde gerilemiştir. 2002 yılında yüzde 63 seviyesinde olan TL cinsi sabit faizli borçlanmanın ortalama faizi, 2009'a geldiğinde yüzde 12,7'ye düşürülmüştür. Diğer yandan, oluşan güven ortamı ile borçlanma vadeleri de uzamıştır; 2002 yılında yaklaşık 9 ay olan iç borçlanmanın ortalama vadesi, 2009 yılının ağustos ayı itibarıyla 32,5 aya yükselmiştir.

2002 yılından itibaren borçlanma politikasında uygulanan disiplin neticesinde kamu net borç stokunda önemli gerileme olmuştur. 2002 yılında yüzde 61,4 olan kamu net borç stokunun GSYH'ye oranı, 2008 yılında yüzde 28,2 seviyesine gerilemiştir. Borç portföyünün yapısının büyük bölümünün döviz cinsinden oluşması, borç stokunun ekonomik dalgalanmalardan daha kolay etkilenmesi sonucunu doğurmaktadır. 2002-2009 döneminde, bu sakıncanın giderilmesi amacıyla faiz oranlarının düşmesinden de yararlanılarak, döviz cinsi borçların payının azaltılması borçlanma politikasının temel eksenidir. Bu çerçevede, 2002 yılında yüzde 58,1 olan döviz cinsinden borçların toplam borç stokundaki payı; 2009 yılı ağustos ayı itibarıyla yüzde 30,2'ye indirilmiştir. Dövizle bağlı borçların GSYH'ye oranı 2003 yılında yüzde 30,8 iken, uygulanan politikalar neticesinde 2008'de yüzde 11,5'e düşmüştür.

Borç stoğunda dövizle bağlı borçların payının azaltılmasıyla borç yapısı kur dalgalanmalarına daha dayanıklı hale gelmiştir. Bu nedenle 2008 yılı sonu itibarıyla etkilerini hissettiren küresel kriz, bütçe dengesi ve ödemeler dengesi üzerinde belirgin dalgalanma yaratırken, borç stoku üzerindeki etkisi sınırlı gerçekleşmiştir.

Diğer yandan borç stoğunun sürdürülebilirliğinin en önemli göstergelerinden biri olan faiz dışı fazla hedeflerinin tutturulması da, son yıllarda uygulanan bütçe disiplini neticesinde sağlanmıştır. 2002'den itibaren faiz dışı fazla hedeflerinin tutturulması, hatta bazı yıllarda gerçekleşmenin hedefin üzerinde olması ile, kamu kesimi borçlanma gereği önemli ölçüde azalarak 2005 yılında negatif olmuştur. 2002 yılında yüzde 9,98 olan kamu kesimi borçlanma gereğinin GSYH'ye oranı, 2005 yılında yüzde (-) 0,07 olmuştur. 2009 yılında ise bu oranın yüzde 6,43 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir.

3.2.5.2. İç Borç Stoku

2008 yılında iç borç stoku, 2007 yılı sonuna göre yüzde 7,6 artarak ve 274.827 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu tutarın 260.849 milyon TL'si tahvil, 13.978 milyon TL'si ise bonodan oluşmaktadır.

2009 yılının ağustos ayı itibariyle iç borç stoku, 315.426 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu tutarın 299.657 milyon TL'si tahvil, 15.770 milyon TL'si ise bonodur. 2009 yılı itibariyle toplam iç borç stokunun yüzde 96,6'sının vadesi bir yıl veya daha uzun vadeli. İç borç stokunun yapısı incelendiğinde, borçlanma enstrümanları arasında bir yıldan daha uzun vadeye sahip olan tahvillerin oranının fazla olması, borçlanmanın sürdürülebilirliği açısından olumlu bir gelişmedir. Diğer yandan, son yıllarda, borçlanmada etkinliğin sağlanması amacıyla, değişken faizli borçlanma araçları yerine, sabit faizli olanlar tercih edilmektedir. 2003 yılında değişken faizli senetlerin toplam iç borç stoku içerisindeki yeri yüzde 56,3 iken 2009 yılı ağustos ayı itibariyle bu oran yüzde 53'e düşmüştür.

Toplam borç stoğunda dövize endeksli borçların payının azaltılması yönündeki eğilim iç borçlarda da görülmektedir. Döviz endeksli borçların oranı 2003 yılında yüzde 9,2 iken, 2009 yılı ağustos ayı itibariyle bu oran yüzde 5,9 olarak gerçekleşmiştir.

İç borç stokunun GSYH'ye oranı 2003 yılından itibaren gerilemektedir. 2002 yılında yüzde 42,8, 2005 yılında yüzde 37,7 ve 2007 yılında yüzde 30,3 olan iç borç stokunun GSYH'ye oranı, 2008 yılına gelindiğinde 28,9'a düşmüştür.

3.2.5.3. Dış Borç Stoku

Türkiye'nin toplam dış borç stoku, 2008 yılı sonunda 278.146 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Toplam dış borç stokunda, 2002 yılına göre yaklaşık 148.607 milyon ABD doları artış yaşanmıştır. Borç stokunda yaşanan bu artışa rağmen 2002-2009 arası dönemdeki kesintisiz büyüme eğilimi neticesinde, dış borç stokunun GSYH'ye oranı yüzde 56,2'den yüzde 37,5'e düşmüştür.

Kamunun dış borçları 2002 yılında 64.534 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bu tutar 2008 yılında 78.275 milyon ABD dolarına yükselmiştir. 2002 yılında 43.003 milyon ABD doları olan özel sektör dış borçları; 2008 yılında 185.947 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Uygulanan ekonomik tedbirler sonucunda kamunun borçlanma ihtiyacı azalmış ve toplam dış borç stoku içerisinde kamu borçlarında yaşanan artış sınırlı kalmıştır. Türkiye'nin alacaklılara göre dış borç stokunda önemli yer tutan IMF'e olan borçlarda da önemli azalma meydana gelmiştir. 2002 yılında IMF'e olan borç tutarı 22.009 milyon iken, 2009 yılının haziran ayı itibariyle bu tutar 7.865 milyon dolara gerilemiştir.

İç borç stokunda olduğu gibi, dış borçlarda da vade yapısının daha uzun süreye yayılması hedeflenmiştir. 2002 yılında yüzde 87,3 olan orta ve uzun vadeli borçların toplam dış borç stoku içerisindeki payı; 2005'te yüzde 77,4' e düşmüş, 2005'ten sonra artış göstererek 2009 yılında yüzde 82,2'ye yükselmiştir. Bu durum kısa vadeli borçların çevrilebilirliğine katkı sağlarken, dış borçlardaki döviz kuru riskini de azaltmıştır.

2009 yılı haziran ayı itibariyle toplam dış borç stoku 268.559 milyon ABD dolarıdır. Toplam dış borç stoğunda kısa vadeli borçların miktarı 47.747 milyon ABD doları iken, uzun vadeli borçlar 220.812 milyon ABD doları olmuştur.

3.2.6. Özelleştirme

Devletin ekonomideki faaliyetlerinin en aza indirgenmesinin hedeflendiği özelleştirme politikaları, rekabete dayalı piyasa ekonomisinin oluşturulması, devlet bütçesi üzerindeki KİT finansman yükünün azaltılması, sermaye piyasasının geliştirilmesi ve atıl tasarrufların ekonomiye kazandırılması ile bu yolla elde edilecek kaynakların altyapı yatırımlarına aktarılmasını sağlama amaçlarını gütmektedir. Bu çalışmaların niceliksel sonuçlarından daha çok nitelik açısından verimliliğin ve rekabet gücünün artırılması amaçlarına önem verilmektedir.

Özelleştirme uygulamaları ile piyasa işleyişinin daha sağlıklı hale getirilmesi ve bu işleyişin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla birtakım yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılmakta, böylece devletin düzenleyici ve denetleyici rolünün etkinleştirilmesi amaçlanmaktadır.

3.2.6.1 Özelleştirme Faaliyetlerinin Genel Görünümü

Türkiye’deki özelleştirme çalışmaları çerçevesinde 1986 yılından bu yana, Özelleştirme İdaresi tarafından 199 kuruluşta menkul kıymet satış ve devir işlemi yapılmış ve bu kuruluşlardan 188’inde hiç kamu payı kalmamıştır.

1986 ilâ 2002 yılları arasında yapılan özelleştirmelerden toplam 8 milyar dolar gelir elde edilmiştir. 2003 yılından sonra yapılan özelleştirmeler neticesinde ise yaklaşık 30 milyar dolar tutarında gelir elde edilmiştir.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı faaliyet sonuçlarına bakıldığı zaman, 2008 yılı gelirler toplamı 6.388.154.666 TL olarak görünmekte ve bu gelirlerin büyük çoğunluğunu da 4.960.088.940 TL ile “Mal Satış Gelirleri” kalemi oluşturmaktadır. Başkanlığın, 2009 yılı ilk altı aylık dönem için gerçekleşen faaliyet sonuçları incelendiğinde ise gelirler toplamı 3.387.666.370 TL iken, yine bu gelirlerin büyük bir bölümü de 2.994.356.983 TL bedelle “Mal Satış Gelirleri” kaleminden oluşmaktadır.

3.2.6.2. Mevcut Durum Değerlendirmesi

Son yıllarda yapılan Türkiye’deki özelleştirme çalışmaları sektörler bazında ele alındığında;

- Elektrik enerjisi sektöründe, 2004 yılında hazırlanan Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Stratejisi Belgesi’nin uygulamasında bir geçiş süreci öngörülmüş, bu geçiş sürecinde elektrik dağıtım ve üretim tesislerinin özelleştirilmesini de kapsayan birtakım önlem ve çalışmalar bir programa bağlanmıştır. Bu kapsamda, 18.05.2009 tarihinde Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Stratejisi Belgesi hazırlanmıştır. Bu belgede elektrik dağıtımı 21 bölgeye ayrılmış ve bu bölgelerin özelleştirilmesine başlanmıştır.

Ankara, Kırıkkale, Zonguldak, Bartın, Karabük, Çankırı ve Kastamonu illerini kapsayan Başkent Elektrik Dağıtım AŞ, 1 milyar 225 milyon ABD doları bedelle 28.01.2009 tarihinde “Hacı Ömer Sabancı AŞ – Österreiche Elektrizitätswirtschafts AG – Enerjisa Üretim AŞ” ortak girişim grubuna”; Sakarya, Bolu, Düzce, ve Kocaeli illerini kapsayan Sakarya Elektrik Dağıtım AŞ ise 11.02.2009 tarihinde 600 milyon ABD doları bedelle “Akceç” ortak girişim grubuna devredilmiştir. Meram Elektrik Dağıtım AŞ (MEDAŞ) ile Aras Elektrik Dağıtım AŞ’ye ait ihaleler ise tamamlanmakla birlikte, MEDAŞ hisselerinin satılmasına ilişkin karar Özelleştirme Yüksek Kurulunca da onaylanmış olup, devir çalışmaları halen devam etmekte, Aras Elektrik Dağıtım AŞ’nin özelleştirme ihalesinin ise Danıştay tarafından yürütmesi durdurulmuş bulunmaktadır.

Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret AŞ’ye ait “Tercan, Kuzgun, Mercan, İkizdere, Çıldır, Beyköy, Ataköy Hidroelektrik Santralleri ile Denizli Jeotermal Santralinin “İşletme Hakkı Devri”, Van Engil Gaz Türbin Santralinin ise “satış yöntemi ile özelleştirilmesine” ilişkin ihale süreci, 510 milyon ABD doları bedelle Zorlu Enerji Elektrik Üretim AŞ’ye devredilmiştir.

Elektrik dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesi ile, sektörde rekabet ortamı oluşturarak verimliliğin artırılması, dolayısıyla maliyetlerin düşmesi ve nihai tüketici için daha ucuz elektrik enerjisi sağlanması amaçlanmaktadır.

- Ulaştırma sektörüne ilişkin, özelleştirme çalışmalarında da önemli aşama kaydedilmiştir. TCDD’ye bağlı Mersin, İskenderun, İzmir, Bandırma, Derince ve Samsun limanları, 2004 yılında özelleştirme programına alınmış ve söz konusu limanların “işletme hakkının devri” yöntemiyle özelleştirilmelerine 2005 yılında karar verilmiştir. Bu kararlar çerçevesinde, Mersin limanının işletme hakkı 2007 yılında 36 yıl süreyle devredilmiştir. İzmir limanının işletme hakkının 49 yıllığına, Derince limanının işletme hakkının ise 36 yıllığına devredilmesine ilişkin süreç devam etmektedir. Bandırma ve Samsun limanlarının da 36 yıl süreyle işletme haklarının devrine yönelik imtiyaz sözleşmeleri için Danıştay görüşü beklenmektedir.

- İletişim sektöründeki özelleştirme çalışmaları neticesinde, Hazine’nin Türk Telekom’da bulunan yüzde 55 oranındaki hisseleri 2005 yılında 6 milyar 550 milyon ABD doları bedelle Oger Telekomünikasyon AŞ’ye devredilmiştir. Ayrıca, Türk Telekomünikasyon AŞ’nin %15 oranındaki hissesi de halka arz edilerek ilgili işlemden 1 milyar 911 milyon ABD doları gelir elde edilmiştir. Bu işlem, “EMEA Finance” dergisi tarafından, Orta ve Doğu Avrupa’nın en başarılı özelleştirme işlemi seçilmiştir.

- Bankacılık sektöründe yapılan çalışmalar sonucunda ise Halkbank’ın yüzde 24,98 oranındaki payının halka arzı gerçekleştirilmiş ve bu özelleştirmeden 1 milyar 800 milyon ABD doları gelir elde edilmiştir.

- Tütün Piyasasında önemli bir paya sahip olan Tekel ve Sigara Sanayii İşletmeleri ve Ticaret A.Ş., 24.06.2008 tarihinde imzalanan sözleşme ile 1 milyar 720 milyon ABD doları bedelle özelleştirilmiştir.

- Makine - Kimya sanayiinde faaliyet gösteren Sümer Holding – NİTRO-MAK Makine Kimya Nitro Nobel Kimya Sanayi AŞ’nin %33,5 oranındaki hissesi de yine 2008 yılında, 19,6 milyon ABD doları bedelle özelleştirilmiştir.

- Petrokimya sektöründe önemli yeri olan PETKİM Petrokimya Holding AŞ’nin özelleştirmesinden ise 2 milyar 040 milyon ABD doları gelir elde edilmiştir.

3.2.6.3. Özelleştirme İşlemlerinin Yöntemler Bazında Değerlendirmesi

2009 yılı Eylül ayı itibarıyla; özelleştirme yöntemlerinin yüzdelik dağılımları şu şekilde oluşmuştur:

Blok Satış.....%53

İşletme Tesis ve Varlık Satışı.....%23

Halka Arz.....%19

İMKB’de Satış.....%3

Bedelli Devir.....%2

3.2.6.4. 2010-2012 Dönemi Özelleştirme Faaliyetleri

2010-2012 dönemi için öngörülen çalışmalara bakıldığında zaman özelleştirme kapsam ve programında toplam 19 tane kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşların 11 tanesinde %50’nin üzerinde kamu payı bulunmaktadır. Ayrıca, özelleştirme kapsamında 192 taşınmaz, 77 tesis, 5 liman, 8 otoyol, 2 boğaz köprüsü ile şans oyunları lisans hakkı bulunmaktadır.

Özelleştirme süreci devam eden kurumlar ile özelleştirme kapsam ve programındaki kurumların bazılarına bakıldığında zaman;

- Osmangazi Elektrik Dağıtım AŞ, Çoruh Elektrik Dağıtım AŞ, ile Yeşilırmak Elektrik Dağıtım AŞ’nin özelleştirme ihaleleri için 20.10.2009 tarihine kadar yatırımcılardan teklifler alınmış olup, ilgili özelleştirme süreci devam etmektedir. 2010 yılında da, elektrik dağıtımı sektöründe özelleştirme çalışmaları devam edecektir.

- Özelleştirme Yüksek Kurulu’nun 19.04.2007 tarihli kararı ile özelleştirme programına alınan “Edirne–İstanbul–Ankara, Pozantı–Tarsus–Mersin, Tarsus–Adana–Gaziantep, Toprakkale–İskenderun, Gaziantep–Şanlıurfa, İzmir–Çeşme, İzmir–Aydın” otoyolları ile “Ankara Çevre Otoyolu bağlantı yolları ile Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet Köprüleri’nin bağlantı yolları” özelleştirme programına alınmıştır. Bu kararla otoyol, çevre otoyolları, köprüler, bağlantı yolları, tesisler, bakım–işletme ve ücret toplama merkezlerinin “işletme hakkı verilmesi” yöntemi ile özelleştirilmesi kararlaştırılmıştır. Bu bağlamda, teknik çalışmalar devam etmekte olup, mevcut otoyol özelleştirilmesinde, portföy gruplarının oluşturulması ile tarife ve imtiyaz sürelerinin yer alacağı “strateji raporu” nun hazırlanmasının ardından ihaleye çıkılması hedeflenmektedir.

- Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ’ye ait 25 şeker fabrikasına ilişkin 12.08.2008 tarihli Özelleştirme Yüksek Kurulu kararı uyarınca ilgili fabrikaların iki yıl içinde özelleştirilmeleri öngörülmüştür. Bu bağlamdaki çalışmalar devam etmektedir.

- Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri’ne ait Çamaltı ve Ayvalık tuzları için 16.12.2031 tarihine kadar tesis edilen maden ruhsatı ve buluculuk hakları ile ayrıntıları ihale şartnamesinde belirtilen tuz üretim işi ile ilgili varlıkların, bir bütün halinde “işletme hakkının devri” ve “satış” yöntemleri ile özelleştirilmeleri amacıyla ihaleye çıkılmış olup, son teklif verme tarihi 14.12.2009 olarak belirlenmiştir.

- Kazakistan JTI Central Asia LLP Şirketi’nde bulunan yüzde 20 oranındaki kamu hissesinin özelleştirilmesi ihalesi için son teklif verme tarihi 05.02.2010 olarak belirlenmiştir.

- Şans oyunlarına ait lisansın 10 yıl süreyle verilmesine ilişkin yeniden ihaleye çıkılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

- İstanbul Salıpazarı mevkiinde bulunan Salıpazarı Liman Tesisleri’nin tarihi ve kültürel dokusu korunarak, ilgili bölgenin projelendirilerek sosyal ve ticari tesisler haline dönüştürülmesi öngörülmektedir.

İhalesi tamamlanıp da onay ve sözleşme öncesi imza aşamasında olan özelleştirme uygulamalarından, 2,5 milyar dolar civarında gelir elde edilmesi öngörülmektedir. 2010 yılı için, 2010 yılı programında öngörülen toplam özelleştirme gelirleri ise 10 milyar 404 milyon TL (yaklaşık 7 milyar ABD doları) olarak hedeflenmektedir.

3.2.7. Kamu İktisadi Teşebbüsleri

KİT’lerin maliyet kalemleri arasında önemli bir oran tutan istihdam giderlerinin azaltılmasına yönelik alınan tedbirler çerçevesinde her yıl yayımlanan Yatırım ve Finansman Kararnameleri ile 1990’lı yılların başlarından itibaren KİT’lere, bir önceki yıl işten ayrılan personel sayısının belirli bir oranının yeniden istihdam edilebilmesi izni verilmiştir. İstihdam giderlerinin azaltılmasıyla ilgili diğer bir çalışma ise 2002–2004 yılları arasında atıl istihdamın azaltılmasını amaçlayan, teşvikli emeklilik uygulaması hayata geçirilmiş olup bu kapsamda 60.000 personelin işten ayrılması, emekli olmaları sağlanmıştır. Söz konusu politikalar sonucunda 1990 yılında 650.000 olan personel sayısı, 2009 yılının Haziran ayı itibariyle 207.000’e düşürülmüştür.

Genel olarak KİT sistemi; Türkiye Elektrik Üretim İletim A.Ş. (TEAŞ), Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ), Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları’nın (TCDD) işletme zararları sonucunda 2000 yılına kadar kara geçememiştir. 2001 yılından itibaren, istihdam giderleri başta olmak üzere temel girdi maliyetlerinin azaltılmasına yönelik tedbirlerin hayata geçirilmesi, üretilen mal ve hizmet fiyatlarının girdi maliyetlerini yansıtacak şekilde ayarlanması gibi önlemlerin bir sonucu olarak kar elde edilmeye başlanmıştır. 2008 yılına gelindiğinde TEDAŞ ve TEKEL’in görev zararları nedeniyle olumlu bir grafik elde edilmediği söylenebilir. Özellikle enerji kuruluşlarında girdi maliyetlerindeki artışı karşılayacak gerekli fiyat ayarlamalarının yapılabilmesini teminen, 2008 yılı Temmuz ayından itibaren uygulanmakta olan Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizması ile söz konusu kuruluşların mali yapılarında 2009 yılında daha olumlu sonuçlar beklenmektedir.

Özelleştirme kapsam ve programındaki kuruluşlar da dâhil olmak üzere, toplam KİT sistemi, 2000 yılında 0.1 milyar TL zarar ederken, 2008 yılında 1.5 milyar TL zarar etmiştir. 2009 yılında ise 5.7 milyar TL kar elde edilmesi programlanmıştır. Sadece 233 sayılı KHK kapsamındaki KİT’ler değerlendirildiğinde 2000 yılında 0.1 milyar TL zarar edilirken, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla 1.8 milyar TL ve 0.7 milyar TL kâr elde edilmiş, 2009 yılında ise 3.7 milyar TL kâr elde edilmesi programlanmıştır.

Diğer yandan, 2009 yılı ve devamı için genel bir karlılık beklentisi söz konusu iken TCDD ve TTK gibi devamlı zarar etmekte olan kuruluşların süregelen zararların giderilmesi için merkezi yönetim bütçesinden kaynak ayrılması zorunluluğu devam etmektedir. Esasında, bütçeden KİT’lere yapılan transfer harcamalarında 2001–2005 döneminde önemli oranlarda düşüşler meydana gelmiştir. Ancak, 2006 yılından itibaren TCDD’nin yatırımları ve sosyal güvenlik kurumlarına olan 2005–2006 döneminin borçlarının ödenmesi, TKİ ve TTK’nın ücretsiz kömür dağıtımı ile TTK’nın sosyal güvenlik kurumlarına olan 2005–2006 döneminin borçlarının ödenmesi için ayrılan tutarlar dolayısıyla, yapılan transferlerde artış gözlenmektedir.

2008 yılı rakamlarına göre KİT sistemi GSYH'ye yüzde 1.38 oranında katkı sağlamış olup, 2009 yılında ise bu oranın yüzde 1,62 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. 233 sayılı KHK kapsamındaki KİT'lerin 2006-2008 dönemi itibariyle yapmış oldukları yatırımların cari fiyatlarla hesaplanan GSYH'ye katkısı değerlendirildiğinde; 2006 yılında yüzde 0.29, 2007 yılında yüzde 0.26 ve 2008 yılında ise yüzde 0.32 oranında gerçekleştiği görülmektedir. 2009 yılı sonu itibariyle 4.303 milyon TL olarak hedeflenen yatırım miktarıyla birlikte söz konusu KİT'lerin GSYH'ye katkısının yüzde 0.45 düzeyinde gerçekleşmesi beklenmektedir.²¹

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun bir gereği olarak kamu işletmelerinde performans hedeflerinin belirlenmesi, yönetimin hesap verebilirliğinin ve etkinliğinin artırılması ve performans ve mali denetim yapılmasına imkân sağlanması yönündeki çalışmalar devam etmektedir. Bu kapsamda, mali saydamlık ve hesap verme sorumluluğu ilkelerinin bir gereği olarak Hazine Müsteşarlığı portföyünde bulunan KİT'lerin faaliyet ve mali bilgilerine ilişkin olarak kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla ilk defa 2007 yılında “Hazine Pay Sahipliği Raporu” yayımlanmıştır. 2008 yılında ise söz konusu raporun kapsamı genişletilmiş ve özelleştirme kapsam ve programındaki kuruluşlar da dâhil olmak üzere, bütün kamu iktisadi teşebbüsleri ile bütçe dışı fonlar, döner sermayeli işletmeler ve kamu işletmesi niteliğindeki diğer kuruluşların faaliyet ve mali bilgilerini içeren “Kamu İşletmeleri Raporu” hazırlanmış ve yayımlanmıştır. 2009 yılında da anılan rapor yayımlanmıştır.

3.2.7.1. Sektörel Olarak KİT Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

- Tarım

Tarım sektöründe AB ile uyumun sağlanmasına yönelik olarak sürdürülen çalışmalar çerçevesinde, destekleme sisteminde yapılacak düzenlemeler ile Türkiye ve AB tarımsal piyasaları arasında fiyat ve işleyiş uyumunun gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

2009/15095 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2006 yılından sonra ilk kez Hububat Alımı ve Satımı Hakkında Karar yürürlüğe girmiş ve söz konusu kararla Toprak Mahsulleri Ofisinin (TMO) hububat fiyatlarını ve alım-satım esaslarını belirleyen genel bir düzenleme yapılmıştır. Söz konusu düzenleme ile TMO'nun üreticilerden ve üreticilerin ortağı olduğu kooperatiflerden doğrudan veya birlikler aracılığıyla alım yapabilmesinin yanında, 2006 yılındaki Kararnameden farklı olarak ilk kez, kuruluşun tüccar ve şirketlerden de alım yapabilmesine imkân sağlanmıştır. Anılan düzenleme ve ülke genelinde yaşanan olumlu hava koşullarının etkisiyle 2009 yılında TMO'nun ürün alım miktarlarında önemli ölçüde artış yaşanmıştır.

2009/14668 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile TMO'nun stoklarında bulunan fındıkların kabuklu, iç, işlenmiş, mamul, yağlık veya yağ olarak yurt içinde ve yurt dışında satış yoluyla değerlendirebileceği düzenlenmiştir. Diğer yandan, 2009/15202 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2006/10865 sayılı Fındık Alım ve Satım Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararı yürürlükten kaldırılmış; böylece TMO'nun fındık alımıyla görevlendirilmesine son verilmiştir.

Tarımsal KİT'lerin özelleştirilmesine ilişkin süreç kapsamında Özelleştirme Yüksek Kurulunun (ÖYK) 12/8/2008 tarih ve 2008/50 sayılı Kararı ile Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. (TŞFAŞ)'nin özelleştirme programına alınmasına ilişkin husus yeniden düzenlenmiştir.

²¹ Söz konusu analizin yapılmasında gerekli olan 233 sayılı KHK kapsamındaki KİT'lerin yılları itibariyle yatırım rakamları Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan 2010 yılı Bütçe Gereğcesinden, cari fiyatlarla hesaplanan GSYH rakamı ise yine Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan Yıllık Ekonomik Rapor'dan (2009) edinilmiştir.

Devletin, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) Gider Hesabından birliklere kredi sağlaması yerine, birliklerin bankacılık sisteminden kullanacakları krediler için faiz desteği sağlanması amacıyla “4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkındaki Kanunda Değişiklik Yapılması” ve “Tarım Satış Kooperatiflerine ve Birliklerine Sağlanan Kredi Desteğinin Rasyonel Hale Getirilmesi” tedbirleri kapsamında, Hazine Müsteşarlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca müştereken hazırlanan kanun taslağı, anılan Bakanlık tarafından Başbakanlığa sunulmuştur.

- Madencilik

Fakir ailelere bedelsiz kömür yardımı yapılabilmesine yönelik, 31/12/2008 tarih ve 2008/14488 sayılı Fakir Ailelere Kömür Yardımı Yapılmasına İlişkin Bakanlar Kurulu uyarınca TKİ ve TTK tarafından kömür dağıtımı uygulamasına devam edilmektedir. 2008 yılında Türkiye Kömür İşletmeleri tarafından 1.6 milyon ton linyit ile Türkiye Taşkömürü Kurumu tarafından 20 bin ton taşkömürü bu kapsamda dağıtılırken; 2009 yılı sonu itibarıyla 1.9 milyon ton linyit ile 25 bin ton taşkömürünün dağıtılması beklenmektedir.

- Enerji

14/2/2008 tarih ve 2008/T-5 sayılı Yüksek Planlama Kurulu (YPK) Kararına istinaden 2008 yılı Temmuz ayında yürürlüğe giren Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizması 2009 yılı içerisinde de kararlılıkla uygulanmıştır. Anılan mekanizmanın uygulamaya geçirilmesi ile 2008 yılında 382 milyon TL faiz dışı açık veren TEDAŞ, 983 milyon TL faiz dışı açık veren Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş. (TETAŞ) ile 293 milyon TL faiz dışı fazla veren Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.’nin (BOTAŞ) 2009 yılı sonu itibarıyla ve sırasıyla 346 milyon TL, 33 milyon TL ve 1.838 milyon TL faiz dışı fazla vermeleri beklenmektedir.

TEDAŞ, kayıp-kaçak nedeniyle satın aldığı elektriğin ancak yüzde 86 oranındaki kısmını faturalandırabilmesinin yanında, faturalandırılan bedelin tahsil/tahakkuk oranının da yüzde 91 düzeyinde gerçekleşmesi nedeniyle gerekli nakit birikimine ulaşamamaktadır. Dolayısıyla, Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) ve TETAŞ’ a olan yükümlüklerini yerine getirememekte; TEDAŞ’ tan alacaklarını tahsil edemeyen söz konusu kuruluşların BOTAŞ’a olan borçların ödenmesinde de zorluklar yaşanmaktadır. Ayrıca, söz konusu borç-alacak problemi nedeniyle enerji tedarik zinciri içerisindeki kuruluşların özel sektörden temin ettikleri enerji bedellerinin ve Devlete olan vergi borçlarının ödenmesinde sıkıntılar yaşanabilmektedir.

- Bankacılık

Kamu sermayeli bankaların karlılık ve verimlilik oranları bazında ticari bankalarla rekabet edebilecek düzeye erişmiş olmalarıyla birlikte finansal ve operasyonel yeniden yapılandırma çalışmaları devam etmektedir.

Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından tarımsal üretimin geliştirilmesi ve üreticilerin finansman ihtiyaçlarının uygun koşullarda karşılanması, verimlilik ve kalitenin artırılması amacıyla her yıl yürürlüğe giren kararname kapsamında, konularına göre cari faiz oranından yüzde 25 ile yüzde 100 arasında değişen oranlarda indirimli krediler kullanılabilmektedir. Bu kapsamda, 2008 yılında anılan kuruluşlar tarafından toplam 6.4 milyar TL kredi kullanılmış olup, yıl içinde 372.5 milyon TL ödeme yapılmıştır. Söz konusu kredi tutarı Haziran 2009 itibarıyla 2.6 milyar TL olarak gerçekleşmiş, yıl içinde ödenen gelir kaybı ise 192.7 milyon TL’ye ulaşmıştır.

Halk Bankası tarafından esnaf ve sanatkârlara kullanılan sübvansiyonlu kredi uygulaması kapsamında Bankanın esnaf ve sanatkarlara kullandığı kredi tutarı 2008 yılı sonu itibarıyla 3.1 milyar TL, ödenen gelir kaybı tutarı ise 204.4 milyon TL’dir. Haziran 2009 itibarıyla söz konusu kredilerin bakiyesi 3.4 milyar TL’ye, yıl içinde ödenen gelir kaybı ise 155 milyon TL’ye ulaşmıştır.

Her iki banka tarafından kullandırılan sübvansiyonlu kredilerden kaynaklanan gelir kayıpları ilgili mali yıl bütçelerinden aylık ödemeler şeklinde avans olarak karşılanmaktadır. Bu yöntem ile söz konusu kredilerin, geçmiş yıllardaki görev zararı uygulamalarında olduğu gibi bankaların mali yapılarını olumsuz yönde etkilemelerinin önüne geçilmiştir.

5664 sayılı Konut Edindirme Yardımı Hak Sahiplerine Ödeme Yapılmasına Dair Kanun uyarınca, hak sahiplerine ilişkin bilgilerin Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.'ye (EGYO) bildirilmesi ve hak sahiplerince talep edilmesi durumunda, karşılığının Hazine Müsteşarlığı tarafından EGYO'ya aktarılmasını müteakip EGYO tarafından nemasıyla birlikte nakden ödeme yapılacağı hükme bağlanmıştır. Bu kapsamda, 2008 yılında 21 milyon TL'lik ödenek aktarılmış olup, 28/7/2008 tarihi itibarıyla hak sahiplerine ödeme yapılmaya başlanmıştır. 27/8/2009 itibarıyla EGYO'nun talebi üzerine toplam 15.4 milyon TL ödeme yapılmış olup, bakiye ödenek ise 5.6 milyon TL'dir.

5664 sayılı Kanun çerçevesinde, düzeltilmiş listelerin kurumlarca Tasfiye Halinde T. Emlak Bankası'na verilmesi için belirlenen süre 29/6/2009 tarihi itibarıyla sona ermiştir. Bu kapsamda, Banka tarafından listeler üzerinde yapılan kontrol ve veri girişi çalışmaları devam etmektedir. Düzeltilmiş listelerin Resmi Gazetede yayımlanması ile ikinci ödemeler başlayacaktır.

- Haberleşme

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından IMT-2000/UMTS Hizmet ve Altyapılarına İlişkin İhale (3. Nesil Mobil Hizmetler) 28/11/2008 tarihinde gerçekleştirilmiş olup KDV dâhil; A tipi Lisansı için Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. tarafından 422.44 milyon Avro, B tipi Lisansı için Vodafone Telekomünikasyon A.Ş. tarafından 295 milyon Avro ve C tipi Lisansı için Avea İletişim Hizmetleri A.Ş. tarafından 252.52 milyon Avro olmak üzere toplam 969.96 milyon Avro, (2.071.640.568 TL) ödenmiştir.

- Ulaştırma

16/7/2008 tarih ve 5787 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 16 ncı maddesi ile TCDD Genel Müdürlüğünün 23/7/2008 tarihi itibarıyla vadesi geçmiş 1.2 milyar TL tutarındaki Hazine garantili kredilerinden doğan Hazine alacaklarının, Kuruluşun Ulaştırma Bakanlığından olan 943 milyon TL tutarındaki yol bakım ve onarım giderleri karşılığı alacaklarından mahsup suretiyle terkin ve söz konusu işlemten sonra TCDD Genel Müdürlüğünün bakiye 275 milyon tutarındaki borcunun Kuruluşun ödenmemiş sermayesine mahsubu kararlaştırılmıştır. Ancak, mahsup işlemleri henüz tamamlanmamıştır. Diğer yandan, AB mevzuatına uyumun sağlanması amacıyla demiryolu sektörünün yasal ve yapısal çerçevesinin yeniden düzenlenmesine yönelik olarak Genel Demiryolu Çerçeve Kanunu ile TCDD Kanunu Taslağı üzerindeki çalışmalara devam edilmektedir.

PTT Genel Müdürlüğünün geleneksel posta hizmetlerinden paralı posta hizmetlerine geçişin bir sonucu olan posta hizmetlerinin otomasyon sistemi üzerinden yapılmasına ilişkin proje, 1995 yılında başlatılmış olup, projenin uygulanması ilk yıllarda büyük merkezlerle sınırlı kalmıştır. 2002 yılı itibarıyla 707 olan otomasyona açılan işyeri sayısı, ticari bankaların küçük yerleşim birimlerindeki şubelerini kapatma yoluna gitmeleri sonucunda ortaya çıkan finansal hizmet ihtiyacını karşılamak üzere, 2008 yılsonu itibarı ile 999 Merkez, 2195 şube ve 667 Acente olmak üzere toplam 3.861 adede ulaşmıştır. Ayrıca, 2008 yılında tamamlanan 369 işyeri ile birlikte toplam 1.308 adet PTT Bank hizmete açılmıştır.

PTT tarafından koli-kargo piyasasına girmek amaçlı çalışmalara 2007 yılında başlanmıştır. Hızla gelişmekte olan lojistik sektöründe önemli bir pay elde edebilmek, mevcut altyapı teknolojilerini ve erişim ağlarını daha etkin kullanabilmek, bu hizmetleri müşterilere kaliteli ve uygun ücret politikalarıyla yansıtabilmek amacıyla, PTT Kargo hizmeti 2/6/2008 tarihinde tüm işyerlerinde faaliyete geçirilmiştir. PTT Kargo hizmeti hayata geçirilirken, posta gönderilerinin sevk ve taşıma işlemlerinin daha süratli bir şekilde yapılabilmesi için, 5.000’in üzerinde araç filosu ile 1.000’in üzerinde posta hattı yeniden organize edilmiş ve 8 adet PTT Kargo İşleme Merkezi kurulmuştur.

Çin’in batısından, İngiltere’nin doğusuna kadar Türkiye ve Kuzey Afrika’yı da içine alan geniş bir coğrafyada yüksek kalitede görüntü iletimine imkân sağlayan 3A uydusu, Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş. tarafından 13/6/2008 tarihinde uzaya gönderilmiştir. 20 yıl hizmette kalması planlanan Türksat 3A uydusu, Türksat 1C’nin tüm yüklerini üzerine almıştır. Diğer yandan, Türksat’ın kablo altyapısı üzerinden sunduğu en yeni hizmetlerinden biri olan dijital yayın markası Teledünya ile abonelere standart dijital TV yayınlar ve yüksek çözünürlüklü HD TV yayınları 1 Kasım 2008 tarihinden itibaren 3 büyük ilde verilmeye başlanmıştır.

3.2.7.2. 2010–2012 Dönemi Politika Perspektifi

2010–2012 döneminde izlenecek kamu iktisadi teşebbüsleri politikasının hedef ve öncelikleri doğrultusunda;

- Orta vadede özelleştirilebilecek olan teşebbüslerin belirli bir takvim ve strateji çerçevesinde özelleştirilmesi, ancak, özelleştirilinceye kadar, bu teşebbüslerin ve uzun vadede özelleştirilemeyecek olan diğer teşebbüslerin karlılık ve verimlilik esasları çerçevesinde işletileceği,

- Özelleştirmelerle birlikte kamunun elektrik dağıtımı, telekomünikasyon ve şeker üretimi alanlarından tamamen çekilmesinin; liman işletmeciliğindeki payının ise azaltılmasının hedeflendiği,

- Hesap verebilirliğin, saydamlığın ve karar alma süreçlerinde esnekliğin sağlanması, müdahalelerin azaltılması ve performans dayalı stratejik yönetim anlayışının sağlanması amacıyla başlatılan kurumsal yönetim sisteminin tamamlanmasına yönelik çalışmaların sürdürüleceği,

- Maliyetlendirme ve fiyatlandırma politikaları başta olmak üzere tüm işletmecilik politikalarının genel yatırım ve finansman kararlarında öngörülen hedeflere ulaşmak adına piyasa şartlarına uygun olarak belirleneceği ve etkin bir şekilde uygulanacağı,

- Enerji KİT’lerindeki maliyet bazlı otomatik fiyatlandırma mekanizmasının sürdürüleceği, ayrıca, imalat sanayi maliyetleri üzerinde olumsuz baskı oluşturan enerji girdi fiyatlarının tespitinde sanayi aboneleri lehine bir politikanın izleneceği,

- Stok, tedarik, üretim ve pazarlama maliyetlerini düşürerek verimliliği ve karlılığı artıran ve uluslararası fiyat değişimlerine duyarlı bir finansman politikasının izleneceği,

- Nitelikli personel ihtiyacının karşılanmasına yönelik tedbirlerin yanında atıl istihdamın azaltılması amacıyla da gerekli tedbirlerin alınacağı

belirlenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE TASARISI İLE MADDELERİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER VE DEĞİŞİKLİKLER

1. MALİYE BAKANININ BÜTÇE SUNUŞ KONUŞMASI

Maliye Bakanı tarafından yapılan sunuş konuşmasında dünya ekonomisi ile ilgili olarak;

- Yaşanılan krizin bir sonucu olarak toplam talepteki daralma ve emtia fiyatlarındaki azalmanın bütün dünyada enflasyon oranlarının düşmesine neden olduğu,

- Krizin bütün dünyada işsizliğin artmasına yol açtığı; örneğin; ABD’de 2007 yılında yüzde 4,6 olan işsizlik oranının 2009 yılında yüzde 9,3’e, aynı dönem itibariyle İspanya’da yüzde 8,3’ten 18,2’ye, İrlanda’da yüzde 4,5’ten 12’ye, İzlanda’da yüzde 1’den 8,6’ya ve Macaristan’da yüzde 7,4’ten yüzde 10,7’ye yükseldiği,

Krize bağlı olarak, ülkeler arasındaki iktisadi faaliyetlerde de önemli oranda bir azalmanın söz konusu olduğu; IMF tahminlerine göre, gelişmekte olan ülkelere net özel sermaye girişi 2007 yılında yaklaşık 700 milyar dolar iken 2008 yılı sonu itibariyle 130 milyar dolara gerilediği, 2009 yılı sonunda ise gelişmekte olan ülke ekonomilerinden yaklaşık 50 milyar dolar sermaye çıkışının yaşanmasının beklendiği,

belirtilmiştir.

Kriz ortamı öncesinde Türkiye ekonomisinin genel çerçevesine bakıldığı zaman;

- 2002 yılından günümüze kişi başına milli gelirin üç kat artarak 10.000 dolar sınırını aştığı,

Kamu mali yönetiminde gerçekleştirilen yapısal değişimlerin ve mali disiplinin sağlanması adına izlenen mali politikaların bir sonucu olarak, 2001 yılında merkezi yönetim bütçe açığının GSYH’ye oranı yüzde 11,9 iken 2008 yılı sonu itibariyle yüzde 1,8 seviyesine indiği; böylece 2005–2008 döneminde, bütçe açığı bakımından Maastricht kriterinin (yüzde 3) karşılandığı,

- Türkiye’de ilk defa yüksek büyüme ile eş zamanlı olarak enflasyonda tarihi düşüşlerin yaşandığı; bu bağlamda, 1993–2002 döneminde ortalama yüzde 70’lerde seyreden enflasyonun tek haneye düşürüldüğü,

- 2003–2008 döneminde Brezilya’nın yıllık ortalama ihracat artışı yüzde 22,1, Güney Kore’nin yüzde 16,8, Almanya’nın yüzde 14,3 ve Meksika’nın yüzde 12 olarak gerçekleşmesine karşılık Türkiye’nin aynı dönemde yıllık ortalama ihracat artış oranının son yıllarda uygulanan yapısal reformlar ve teşvikler sayesinde yüzde 22,8 olarak gerçekleştiği,

- İhracat kompozisyonunda geleneksel sektörlerden yüksek katma değer yaratan sektörlerle doğru önemli bir dönüşümün yaşandığı, buna göre 2002 yılında tekstil ve giyim eşyasının toplam ihracat içindeki yüzde 33,7’lik payının 2008 yılında yüzde 17,3’e düştüğü, aynı dönem itibariyle motorlu taşıtlar ve ulaşım araçlarının payının yüzde 11,5’ten yüzde 17,2’ye, metal sanayinin payının yüzde 11,6’dan yüzde 21,3’e ve makine ve teçhizatın payının ise yüzde 5,8’den yüzde 7,4’e yükseldiği,

- Gelen turist sayısı bakımından Türkiye’nin dünyada 7 nci sıraya yükseldiği, 2008 yılında gelen 26,3 milyon turistten 22 milyar dolar turizm gelirinin elde edildiği, krize rağmen 2009 yılında da gelen turist sayısında bir azalmanın yaşanmayacağı,

görülmektedir.

Krizin etkisiyle yaşanan gelişmeler sonucunda;

- Küresel krizin bütün ülkeleri, şirketleri ve bireyleri etkilediği, dünya ekonomisiyle artan oranlarda entegre olan Türkiye ekonomisinin de böyle bir krizden etkilenmesinin doğal olduğu, yaşanan krize karşı bankacılık sektörü büyük bir dayanıklılık gösterirken reel ekonominin krizden belli ölçüde etkilendiği, nitekim krizin, finansman imkânlarını, dış talebi ve tüketici beklentilerini olumsuz etkileyerek Türkiye’de ekonomik faaliyetlerde belirgin bir daralmaya yol açtığı, Türkiye’de 2002 yılından bu yana 27 çeyrek devam eden büyüme döneminin böylece sona erdiği, 2008 yılının son çeyreğinde başlayan daralmanın azalarak devam ettiği,

- Kriz öncesi likidite bolluğunun yerini kredi koşullarındaki sıkılaşmaya bırakmasının yanı sıra, şirketlerin dış âleme olan döviz yükümlülüklerini azaltma çabalarının yatırımlarda daralmaya sebep olduğu, buna göre 2009 yılının ilk çeyreğinde yüzde 33,5, ikinci çeyreğinde de yüzde 29,7 oranında daralmanın yaşandığı,

- Küresel krizin dünya ekonomilerindeki en büyük etkisinin işsizlik oranlarında artış şeklinde ortaya çıktığı; Türkiye’de işsizlik oranları 2007 ve 2008 yıllarında yüzde 10,3 ve yüzde 11 olarak gerçekleşirken 2009 yılı Temmuz ayı itibariyle bu oranın yüzde 12,8’e yükseldiği; işsizlikte yaşanan kısa dönemli artışlar bir tarafa bırakıldığında, işsizliğin Türkiye için gerçekte yapısal bir sorun olduğu, gençlerin toplam nüfus içindeki payının fazlalığı nedeniyle ülkemizde vasıfsız işsizlerin toplam işsizlik içindeki payının da yüksek olduğu, işsizlik oranının düşürülmesi ve nitelikli iş gücü ihtiyacının karşılanması için uzun vadede en önemli aracın eğitim ve eğitim kalitesinin yükseltilmesi olduğu,

- Talepteki daralma ve emtia fiyatlarındaki düşüşün Türkiye’de de enflasyonun gerilemesine yol açtığı; 2009 yılı Eylül ayı itibariyle yüzde 5,27’ye gerileyen enflasyonun son kırk yılın en düşük seviyesine ulaştığı, böylece önceki krizlerden farklı olarak bu kriz döneminde enflasyonun artış göstermediği,

- Yine önceki krizlerin aksine faiz oranlarında ciddi düşüşlerin yaşandığı, bunun da gelecekteki borç yükünün azalmasına önemli katkılar sağlayacağı; 2008 yılında ortalama yüzde 19,2 olan Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) faiz oranının 2009 Eylül ayı itibariyle yüzde 9,1 seviyesine gerilediği,

- Emtia fiyatlarındaki düşüş ve ekonomik faaliyetlerdeki daralma ile cari açığın belirgin bir şekilde azaldığı, 2008 yılında 41,7 milyar dolar olan cari açığın 2009 yılı sonunda 11 milyar dolar olmasının beklendiği,

- Krizin ekonomi üzerindeki daraltıcı etkisini sınırlandırmak amacıyla uygulanan genişletici mali tedbirlerin, bütçe açıklarındaki artışı hızlandırdığı; bu durumun doğal olarak borç dinamiklerinin sürdürülebilirliği üzerinde olumsuz bir etkisinin olduğu; buna rağmen diğer ülkelerle kıyaslandığında ülkemizde krize karşı maliye politikalarının daha etkili bir şekilde uygulanabildiği,

- Bankacılık sektörünün güçlü yapısı sayesinde kriz döneminde bankalara kaynak aktarımının yapılmadığı, bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik oranının gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere kıyasla oldukça iyi durumda olduğu, anılan oran Türkiye’de yüzde 20 iken Rusya ve Brezilya’da yüzde 18,5, Meksika’da 15,2, ABD’de 13,5, Japonya’da 13,4, Macaristan’da 12,3, Polonya’da 11,7, İrlanda’da 10,5 ve Kanada’da yüzde 10,3 olduğu, bu anlamda bankacılık sektörünün krizden çıkışın yaşandığı gelecek dönemlerde Türkiye’nin en büyük artışı oluşturacağı,

- Küresel finans piyasalarında son zamanlarda dikkate değer bir toparlanma görülmekle birlikte, mali sistemdeki sıkıntıların henüz tam olarak aşılanmadığı, kriz öncesine dönüşün muhtemelen biraz zaman alacağı,

- Türkiye’nin küresel ekonomide rekabet gücünü artıracak ve daha büyük bir küresel aktör haline gelmesini sağlayacak ekonomik ve mali politikalar ile ekonominin yapısal dönüşümünün sağlayacak reformlara kararlılıkla devam edileceği; gerçekleştirilen yapısal reformlar ve krize karşı alınan önlemler sayesinde Türkiye’de toparlanmanın küresel ekonomiye göre daha erken başlayacağı,

ifade edilmiştir.

2008 yılı merkezi yönetim bütçesi gerçekleştirmelerine bakıldığı zaman;

- 227 milyar TL olarak gerçekleşen bütçe giderlerinin GSYH’ye oranı 2007 yılında yüzde 24,2 iken 2008 yılı sonunda yüzde 23,9 olduğu,

- 209,6 milyar TL olarak gerçekleşen bütçe gelirlerinin GSYH’ye oranı 2007 yılında yüzde 22,6 iken 2008 yılı sonunda yüzde 22,1 olduğu,

- 17,4 milyar TL olarak gerçekleşen bütçe açığının GSYH’ye oranının 2008 yılı sonunda yüzde 1,8 düzeyinde olduğu,

- Faiz ödemelerinin 2007 yılına göre yüzde 3,9 oranında artış göstererek 50,7 milyar TL seviyesinde gerçekleştiği, diğer yandan 33,2 milyar TL olarak gerçekleşen faiz dışı fazlanın GSYH’ye oranının ise yüzde 3,5 düzeyine tekabül ettiği,

2009 yılı merkezi yönetim bütçesinin yılsonu gerçekleştirmelerine bakıldığı zaman ise;

- Merkezi yönetim bütçe giderlerinin 266 milyar 752 milyon TL, gelirlerinin 203 milyar 928 milyon TL, bütçe açığının 62 milyar 824 milyon TL ve faiz dışı açığın 7 milyar 324 milyon TL olmasının beklendiği,

- 2009 yılının başlangıç bütçesine göre bütçe giderlerinin yüzde 2,9 oranında artarken gelirlerinin yüzde 18 oranında azaldığı, bütçe açığının da 52,4 milyar TL artışla 10,4 milyar TL'den 62,8 milyar TL'ye çıktığı,

- Bütçe açığında ortaya çıkan 52,4 milyar TL artışın 44,8 milyar TL'lik kısmının gelirlerdeki azalmadan; 7,6 milyar TL'sinin ise giderlerdeki artıştan kaynaklandığı, görülmektedir.

2010 yılı merkezi yönetim bütçesi özellikleri çerçevesinde genel olarak;

- 2010 yılı bütçesinin hazırlanmasında GSYH'nin 1 trilyon 28 milyar 802 milyon TL, büyüme oranının yüzde 3,5, GSYH Deflatorünün yüzde 5, TÜFE oranının yüzde 5,3, ithalatın 153 milyar dolar ve ihracatın 107,5 milyar dolar olarak hedeflendiği,

- Bütçede belirlenen hedeflere ulaşmak ve uygulanmakta olan maliye politikalarının kalıcı hale getirilmesi adına yapısal reformlar çerçevesinde 2010 yılında; mali kural uygulamasının, mali saydamlık ve mali raporların geliştirilmesinin, esnek istihdam biçimlerinin yaygınlaştırılmasının, kaçakçılıkla mücadelenin etkinleştirilmesinin, kamu harcamalarının öncelikli alanlara yönlendirilmesinin ve AB müktesebatına uyumun gerekli kıldığı yasal düzenlemelerin gerçekleştirileceği,

- 2010 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi için belirlenen hedeflere ulaşmada ve uygulanmakta olunan maliye politikalarının başarısında yapısal reformların önemli bir rol oynadığı, bu çerçevede, önümüzdeki dönemde gerçekleştirilecek bazı önemli yapısal reformlar olarak; mali kural uygulamasına geçileceği, kamu harcamalarının öncelikli alanlara yönlendirileceği, kamu yatırımlarının önceliklendirilerek etkinleştirileceği, KİT'lerde yeni bir yönetim modelinin hayata geçirileceği, yatırımların finansmanında kamu-özel işbirliği modellerinin kullanımının yaygınlaştırılacağı, sağlık hizmetleri ve harcamalarının etkinleştirileceği, 5018 sayılı Kanunla uyumlu yeni Sayıştay Kanununun çıkarılacağı, mali saydamlık ve mali raporlamanın geliştirileceği, vergi kayıp ve kaçığının azaltılacağı, özelleştirmelere devam edileceği, kamunun elektrik dağıtımı ve şeker üretimi alanlarından tamamen çekileceği, telekomünikasyon ve liman işletmeciliğindeki payının ise azaltılmasının hedeflendiği, kuruluşları tamamlanan kalkınma ajanslarının faaliyete geçirileceği, Devlet yardımlarının şeffaflaştırılacağı ve etkinleştirileceği, esnek istihdam biçimlerinin yaygınlaştırılacağı, yeni üniversitelerin beşeri ve fiziki altyapılarının güçlendirilerek büyüme sürecine katkılarının artırılacağı, kaçakçılıkla mücadelenin etkinleştirileceği, İstanbul Finans Merkezi Projesinin uygulamaya konulacağı, Avrupa Birliği Müktesebatına uyumun gerekli kıldığı düzenlemelere devam edileceği,

- 2010 yılı bütçesinin küresel krizden çıkışa katkı sağlayan, sosyal yönü güçlü ve ekonomik olarak dezavantajlı kesimlerin desteklendiği, kamu görevlilerini gözetken, sağlığa önceki yıl bütçelerine nazaran daha fazla kaynak ayıran, bilime ve araştırmaya önem veren, tarımsal desteklemeler adına kaynak ayıran ve Güneydoğu Anadolu Projesi başta olmak üzere bölgesel gelişme projelerinin tamamını destekleyen bir bütçe olduğu,

- Sosyal güvenlik sistemini destekleyen bir bütçe olarak 2010 yılı bütçesinden cari transferler altında yer alan sosyal güvenlik kurumlarına yüzde 7,3 oranında artışla 57,7 milyar TL kaynak transferinin yapılmasının öngörüldüğü, söz konusu miktarın 31,8 milyar TL'sinin anılan kurumun açık finansmanı amacıyla kullanılmasının planlandığı,

- 2010 yılı bütçesinin öğrenciler açısından daha fazla kaynak ayıran, özürlü vatandaşlara desteği artıran, üniversitelere personel ve kaynak desteği sağlayan bir bütçe olduğu, özellikle yeni kurulan üniversitelerin öğretim elemanı ihtiyacının hızla karşılanabilmesi için ilave 7000 adet atamaya izin verildiği,

- 2010 yılında da çiftçinin alan ve ürün bazında üretiminin desteklemesine devam edileceği, bu kapsamda 5,6 milyar TL destekleme ödemesinin yapılmasının planlandığı,

- 2003 Ocak-2009 Eylül döneminde gerçekleşen yüzde 83,6 düzeyindeki TÜFE'nin kümülatif değişme oranı baz alındığında, 2002 yılı Aralık ayında 392 TL olan en düşük memur maaşının, gerçekleştirilen iyileştirmeler sonucunda 2009 yılı Ekim ayı itibarıyla 1.218 TL'ye ulaşarak yüzde 188'lik bir artışın yapıldığı, aynı şekilde söz konusu TÜFE oranı baz alındığında, aynı dönemler itibarıyla 184 TL olan net asgari ücretin, gerçekleştirilen iyileştirmeler sonucunda 546 TL'ye ulaşarak yüzde 168,5'lik bir artışın yapıldığı,

- Kamu görevlilerinin maaşlarında Ocak ve Temmuz aylarında yüzde 2,5'er oranında artışların yapılacağı; gerçekleşen enflasyonun belirlenen zam oranlarını aşması halinde ise aradaki farkın da ödeneceği,

- Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinin 2010 yılında 28,2 milyar TL'ye çıkarıldığı, böylece, Milli Eğitim Bakanlığının en büyük bütçeye sahip icracı bakanlık olma özelliğini sürdürdüğü,

2010 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin; ülkenin dört bir tarafına ihtiyaç duyulan yatırımı götüren, reel kesimi destekleyen, ekonomik kalkınmaya odaklanmış, bireysel ve toplumsal refahı gözetken bir bütçe olduğu, küresel krizin etkisiyle bozulan kamu dengelerini düzeltmeyi amaçladığı, bütçede hem giderlerin kontrol altına alındığı, hem de gelirlerin artırıldığı, böylece bütçe açığının 2009 yılına göre daha aşağı seviyelere çekildiği,

- 2010 yılı merkezi yönetim bütçesinin bütçe giderlerinin 286 milyar 928 milyon TL, bütçe gelirlerinin 236 milyar 794 milyon TL, bütçe açığının 50 milyar 134 milyon TL ve faiz dışı fazlanın da 6 milyar 616 milyon TL olarak öngörüldüğü,

- 2010 yılı bütçesinde öngörülen bütçe gelirlerinde, 2009 yılı sonu için tahmin edilen bütçe gelirlerine göre yüzde 16,1 oranında bir artışın yapıldığı, söz konusu artışın hesaplanmasında öncelikle 2009 yılında yapılan vergi indirimlerinin bazdan çıkacak olmasının ve 2009 yılının ikinci yarısında alınan gelir artırıcı tedbirlerin tam yıl etkisinin göz önünde bulundurulduğu,

2010 yılı merkezi yönetim bütçesi özellikleri çerçevesinde vergi politikası uygulamalarına bakıldığında zaman ise;

- Küresel krizin etkilerinin en aza indirilmesi amacıyla motorlu taşıtların, elektronik ve beyaz eşyaların tüketime konu olmaları halinde uygulanmakta olan özel tüketim vergisi ile net alanı 150 metrekare ve üzeri konut ile işyeri teslimlerinin yapılması ve ev ve ofis mobilyaları, bilgisayar, bilişim ve büro makineleri, sanayi ve iş makinelerinin tüketime konu olması halinde uygulanmakta olan katma değer vergisinde indirimlerin yapıldığı,

- Varlık barışı olarak bilinen Bazı Varlıkların Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanunun yürürlük tarihinin 2009 yılı sonuna kadar uzatıldığı, söz konusu uygulamanın birinci döneminde 419 milyon TL'si tahakkuk eden ve günümüze kadar 204 milyon TL'si tahsil edilen 14,8 milyar TL'lik varlığın beyan edildiği, uygulamanın ikinci döneminde de 19 Ekim 2009 tarihi itibarıyla 5,28 milyar TL'lik varlığın beyan edildiği,

- Hisse senedi kazançlarında yerli yatırımcılara uygulanan yüzde 10 oranındaki gelir vergisi stopajının sıfıra indirilerek yerli ve yabancı yatırımcılar arasındaki vergi uygulama farklılığının ortadan kaldırıldığı,

- Dünyadaki gelişmelere paralel olarak, Kurumlar Vergisi Kanununun, transfer fiyatlandırması, kontrol edilen yabancı kurum kazançları, zararlı vergi rekabeti ile mücadele gibi gelişmiş ülke vergi kanunlarında yer alan vergi güvenlik müesseselerini içerecek şekilde yenilendiği,

- Kurumlar vergisi oranının yüzde 30'dan yüzde 20'ye düşürülmesi ile Türkiye'nin OECD ülkeleri arasında 2002 yılında en düşük kurumlar vergisi oranına sahip 17 nci ülke durumunun 2009 yılı itibarıyla en düşük 5 inci ülke konumuna geldiği, 2009 yılı itibarıyla kurumlar vergisi oranının Yunanistan'da yüzde 25, İtalya'da yüzde 27,5, İngiltere'de yüzde 28, Almanya'da yüzde 30,2, Fransa'da yüzde 34,4 ve ABD'de yüzde 39,1 olduğu,

- Kurumlar vergisi oranında yapılan düzenleme ile birlikte kurum kazançları üzerindeki vergi yükünün yüzde 44'ten yüzde 34'e düşürüldüğü, söz konusu gelişmeyle birlikte kurum kazançları üzerindeki vergi yükü bakımından yüzde 41,4 olan OECD ortalamasının altına düşüldüğü, böylece kurum kazançları üzerindeki vergi yükü bakımından 30 OECD ülkesi arasında 2002 yılında 2 nci sırada yer alan ülkemizin 2009 yılında 25 inci sıraya yükseldiği,

- Gelir vergisinde yapılan değişikliklerle birlikte vergi tarifesindeki dilim sayısının önce 6'dan 5'e, sonra da 4'e indirildiği, en yüksek vergi oranının da yüzde 45'ten yüzde 35'e düşürüldüğü, böylelikle Türkiye'nin OECD ülkeleri içinde gelir vergisi oranı bakımından en üst dilime göre 2002 yılında en yüksek 9 uncu ülke iken 2009 yılında yüzde 35 oran ile 19 uncu sıraya yükseldiğı, gelir vergisi oranının en üst dilimi Fransa'da yüzde 40, Almanya'da yüzde 45 ve Belçika'da yüzde 50 olarak uygulandığı,

- 2007 yılında vergi sisteminin sadeleştirilmesi ve vergi adaletinin sağlanması bakımından ücretlilerde vergi indirimi uygulamasının kaldırılarak asgari geçim indirimi uygulamasına geçildiğı ve 2008 yılı başından itibaren uygulandığı, buna göre medeni ve ailevi durumu dikkate alınarak asgari ücretin yarısından başlamak üzere ücretlilerin gelirlerinin büyük bir kısmının, bazı durumlarda ise tamamının vergi dışı bırakılmasının sağlandığı,

görülmektedir.

2. BÜTÇENİN GENELİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞMELER

Bütçenin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde;

- 2010 yılı bütçesinin küresel krizle mücadele edecek, üretim ve tüketimi canlandıracak, sürdürülebilir büyüme ve kalkınmayı temin edecek, ekonomik istikrarı ve refah artışını sağlayacak bir perspektifte hazırlanmadığı, bütçenin krizin neredeyse atlatıldığı, uluslararası ekonomik konjonktürün hızla iyileşeceği varsayımına dayanılarak hazırlandığı, ancak dünya ekonomisinde krizden çıkış belirtileri görülmekle birlikte, bunun kalıcı olup olmadığının henüz anlaşılamadığı, belirsizliğin halen devam ettiği,

- Küresel krizin ABD ve Avrupa'da esas itibarıyla finans kesimini etkilediğı, Türkiye'de ise finans kesimi krizden etkilenmezken, reel kesimin krizden önemli ölçüde etkilendiğı, benzer ekonomiler içerisinde en fazla Türkiye ekonomisinin küçüldüğü, aynı şekilde işsizliğin en fazla Türkiye'de yükseldiğı, bu durumun nedenlerinin iyi araştırılması ve krize karşı tedbir aranırken göz önüne alınması gerektiğı,

- Ekonomik krizin esas olarak reel sektörü etkilemesine rağmen bütçede reel sektörü rahatlatarak hiçbir tedbire yer verilmediğı,

- OVP'de ve bütçede yüzde 6'lık bir daralmadan sonra ekonominin 2010 yılında nasıl yüzde 3,5 büyüyeceğı konusuna açıklık getirilemediğı, finansman kaynaklarının açıklanamadığı, yükselen kamu açıkları ve kamu borçlanma gereğinin ve bunun ortaya çıkaracağı enflasyonist etkilerin bütçede göz ardı edildiğı,

- Türkiye ekonomisindeki daralmanın tümüyle küresel krizle ilişkilendirilemeyeceğı, sıkıntının asıl kaynağının hükümetin yanlış politikaları olduğı, finans sektörünün güçlendirilmesine rağmen ekonominin diğer alanlarında yapısal sorunların bulunduğı ve bu sorunların giderilmesi gerektiğı,

- Ekonominin 2001 krizinde bile bu kadar daralmadığı, bu çaptaki daralmanın büyük ölçüde hükümetin krizi önemsememesi nedeniyle gerekli tedbirleri almamasından kaynaklandığı, bu duruma ekonominin yapısal sorunları da eklendiğinde ortaya çıkan tablonun kaçınılmaz olduğı,

- Hükümetin krize karşı tedbir olarak ortaya koyduğu politikaların daha çok üst gelir dilimlerine ve sermaye sahiplerine yönelik olduğı, önceki krizlerde olduğı gibi bu krizde de dar gelirlielerin ve ücretlilerin krizin yükünü çektikleri, Hükümetin bu kesimlerin yükünü azaltacak önlemleri alması gerektiğı,

- Mevduat artış hızının düşmekte olduğı, buna paralel olarak kredi kullanımındaki artış oranının da gerilediğı, bu durumun ekonomik krizin olumsuz etkilerini yansıttığı,

- Bütçede öngörülen faiz dışı fazla hedefi tutmadığı için finansal desteklerin uygulanamaz hale geldiğı, kamunun elinde destek ve teşvik için kullanabileceğı kaynağın kalmadığı, bu durumun reel sektörün yaşadığı sıkıntıyı daha da artırdığı,

- Ülkemizde kapasite kullanımı, sanayi üretimi, istihdam ve yatırım harcamalarına ilişkin verilerin önümüzdeki dönem için olumlu sinyaller vermekten uzak olduğı, dış talepte ise belirgin bir artış henüz gözlenmediğı, buna rağmen, orta vadeli planda ve bütçede iyimser politikaların benimsendiğı,

- Düşük kur politikasının ithalata bağımlı bir büyüme, artan cari açık, özel sektörün artan borçları, azalan tasarruflar gibi reel sektör açısından sıkıntı yaratacak yapısal sorunlara yol açtığı, bu nedenle ekonomik krizden en çok reel sektörün etkilendiği, buna rağmen bütçede ekonominin yapısal sorunlarını çözmeye yönelik politikalara yer verilmediği,

- 2010 yılında halkı ve sanayiciyi rahatlatarak, talebi canlandıracak; üretim, yatırım, istihdam ve ihracat artışı teşvik edici harcamalara ağırlık verecek; cari harcamalar için değil, üretimi artıracak çarpan etkisi yüksek ve yatırım harcamaları için borçlanmayı göze alabilecek bir bütçeye ihtiyaç bulunduğu,

- Türkiye'nin makroekonomik göstergelerindeki bozulmanın küresel krizden çok önce ortaya çıktığı, krizin sadece sorunu daha da derinleştirdiği, 2004 yılındaki rekor büyüme oranından sonra büyümenin tedricen yavaşladığı ve 2007'de yüzde 4,7'ye kadar gerilediği, nitekim 2008'de bu oranın yüzde 0,9 olduğu, diğer taraftan cari açıktaki olumsuz gelişmelerin de çok önceden başladığı, dolayısıyla bu gün yaşanan krizin başlıca nedeninin ekonomideki yapısal reformların gerçekleştirilememesi olduğu,

- Hükümetin 2009 yılı bütçesinin görüşülmesi sırasında yapılan uyarıları göz ardı ettiği, yüzde 4 oranındaki 2009 yılı büyüme tahmininin gerçekçi olmadığı şeklindeki eleştirileri dikkate almadığı, oysa yaşanan gelişmelerin bu uyarıların haklılığını gösterdiği, nitekim 2009 yılında ekonominin yüzde 6 daraldığı,

- OVP'de dış talebin büyümeye katkısının negatif olduğu, büyümenin tümüyle iç talebe dayandırıldığı, kurların yine yüksek öngörüldüğü, bu öngörülerin yerli üreticiden çok, ülkeye spekülasyon sermaye getirilenlere yarar sağlayacağı,

- OVP'de ve Bütçede büyümenin özel sektöre dayalı olacağının öngörüldüğü, ancak özel kesimin talebinin artmasına yönelik hiçbir vergisel teşvik tedbirine yer verilmediği,

- OVP'de 2012 yılı için öngörülen 723 milyar dolar GSMH hedefinin 2008 yılında 731 milyar dolar olarak gerçekleşen GSMH'nin bile gerisinde kaldığı,

- OVP'nin işsizliğin çözümü meselesini tümüyle özel sektöre havale ettiği, Hükümetin bu konuda daha aktif politikalar geliştirmesinin zorunlu olduğu, ancak 2010 bütçesinin esas itibarıyla cari harcamalardan oluştuğu, yatırım ödeneklerinin bütçe içerisindeki payının çok düşük bulunduğu, öte yandan Hükümetin borçlanma ihtiyacının özel sektörün kaynak kullanma oranını düşüreceği, bu durumda özel sektörden ilave istihdam yaratmasının beklenemeyeceği,

- Cumhuriyetin başından 2002 yılına kadar ekonominin yılda ortalama yüzde 4,58 oranında büyüdüğü, 2002-2009 döneminde ise bu oranın yüzde 4,1'de kaldığı, 2002-2008 döneminde Türkiye ekonomisinin yılda ortalama 5,8 oranında büyüdüğü, bu büyümenin Türkiye'nin kendi dinamiklerinden çok küresel dinamiklerden kaynaklandığı, nitekim bu dönemde benzer ülkelerin hepsinin yüksek büyüme hızlarına ulaştığı, hatta yükselen piyasaların bu dönemde yüzde 7,2 oranında büyüdüğü,

- Türkiye ekonomisinin 2002 yılında gelişmekte olan 149 ülke arasında büyüme bakımından 29 uncu sırada iken 2007 sonunda 100 üncü, kriz sonrasında ise 136 ncı sıraya gerilediği,

- 2002 yılında yüzde 75,4 olan kapasite kullanım oranının 2009 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 70,1'e gerilediği, kapasite kullanım oranındaki azalma eğiliminin halen devam ettiği, 2009 yılının ilk dokuz ayındaki ortalama kapasite kullanım oranının 2008 yılının aynı dönemine göre 12,1 puan geride bulunduğu, buna paralel olarak sanayi üretiminin de giderek gerilediği, sanayi üretim endeksinin 2009 yılı ağustos ayında 2008 yılı ağustos ayına göre yüzde 6,3, bir önceki aya göre ise yüzde 5,7 azaldığı,

- Ülkemiz ekonomisinin daha önce yaşadığı krizlerden kaynaklanan kayıplarının büyük ölçüde dış kaynak kullanılarak sağlanan yüksek büyüme oranları ile telafi edilebildiği, ancak bu defa krizin küresel olması nedeniyle dış kaynak temininin kolay olmayacağı, ayrıca yerli tasarrufların da giderek azaldığı, bu nedenle 2010 yılı büyüme hedefinin tutturulmasının zor olduğu,

- IMF ve diğer uluslar arası finansal kuruluşların büyüme tahminlerinde daha ihtiyatlı davrandıkları, makroekonomik göstergelerin ve buna bağlı olarak bütçe rakamlarının ve hedeflerinin revize edilmesi gerektiği,

- Dış borca, düşük kura ve ara malı ithalatına dayalı büyümenin istihdam yaratamadığı, tam tersine işsizliği körüklediği, bu büyüme stratejisinden vazgeçilmesi gerektiği,
- İthalata yönelik tüketimin ekonomik canlanmaya katkıda bulunamayacağı, nitekim otomobilden ve beyaz eşyadan alınan vergilerde indirim yapılması nedeniyle tüketimin artmasına rağmen üretimin artmadığı, bu nedenle yerli üretimin ve yerli ürün talebinin artırılmasına çalışılması gerektiği,
- Tasarrufların mili gelire oranının da giderek düştüğü, tasarruf oranı yükseltilemediği sürece istikrarlı bir büyümenin sağlanamayacağı,
- 2002 yılında tasarrufların GSYH'ye oranı yüzde 19,1 iken, bu oranın 2009 yılında yüzde 15,7'ye gerilediği, bu durumun krizle de bir ilgisinin bulunmadığı, 2002 yılından beri tasarrufların her yıl gerilediği,
- Bütçenin, istihdamın artırılmasına yönelik bir tedbir ve politika içermediği, istihdamda on yıl öncesinin rakamlarına geri dönüldüğü, son yıllarda yüzde 10-12 oranlarında kronikleşmiş gibi görünen işsizliğin yüzde 15 düzeyine çıktığı, çeşitli sebeplerle iş aramaktan vazgeçenler de eklendiğinde bu oranın yüzde 18-19 seviyesine yükseleceği,
- İşsizliğin kayıt dışı çalışmayı özendirdiği, kayıt dışı çalışanların sayısının her geçen yıl arttığı, 10 milyon 25 bin kişinin kayıt dışı çalıştığının tahmin edildiği, bu rakamın çalışanların yüzde 45,7 sine tekabül ettiği,
- Uygulanan kur politikası ile rekabetçi bir ekonominin oluşturulamayacağı, rekabet gücü azalan işverenin işgücü maliyetlerini aşağıya çekmeye çalıştığı, bu durumun da işsizliği tetiklediği,
- Döviz kurlarındaki seyir durumunun ithalatı özendirdiği, buna rağmen kur politikasında bir değişikliğin öngörülmediği, bu durumda sanayinin dışa bağımlılığının sona erdirilemeyeceği,
- Kamunun neredeyse yatırım yapmaz hale geldiği, özel sektörün sabit sermaye yatırımlarında da belirgin bir düşüşün gözlemlendiği, bu durumda talebin canlandırılmasının mümkün olamayacağı,
- Son yıllarda bütçe kısıntılarının hep yatırım ödeneklerinden yapıldığı, bu durumun devletin bütçe yoluyla talep yaratması ve ekonomiyi canlandırması imkanını ortadan kaldırdığı, ayrıca, 2010 bütçesinde esnaf kredileri, tarımsal krediler, faiz desteği, ihracat desteği, işveren prim desteği gibi teşvik ve destek alanlarında ancak 2009 yılı rakamlarının korunabildiği, dolayısıyla ekonomide canlanmayı tetikleyecek bir tedbirin öngörülmediği,
- 2010 yılı bütçesinde öngörülen personel giderlerinin 2009 yılı ile neredeyse aynı düzeyde olduğu, oysa 2009 yılı içerisinde sağlık giderlerine katılım payının artırılması, elektrik zammı gibi ücretli kesimin hayat standardını olumsuz etkileyecek ve harcamalarında zorunlu artışa yol açacak pek çok gelişmenin yaşandığı,
- 2009 yılı içerisinde mal ve hizmetlere yapılan zamlar göz önüne alındığında memurlar için bütçede öngörülen zammın yetersiz olduğu, önceki yıllarda memur aylıklarında enflasyonun üzerinde bir artış yapılmasıyla gerçekleştirilen refah payı uygulamasının Hükümet tarafından rafa kaldırıldığı,
- Tarımsal desteklemede dört yıl öncesinin rakamlarına geri dönüldüğü, bütçede tarımın desteklenmesine ilişkin ödenekler bir miktar artmasına rağmen 2007 yılı rakamlarının gerisinde kaldığı, Tarım Kanununa göre GSMH'nin yüzde birinden az olmaması gereken tarımsal destekler için 2010 bütçesinde ayrılan ödeneğin GSMH'nin yüzde 0,54'üne karşılık geldiği,
- Bütçedeki yatırım ödeneklerinin oldukça yetersiz olduğu, oysa kriz ortamlarında kamu yatırımları eliyle ekonominin canlandırılabilceği,
- Vergi gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranının giderek düştüğü, bu durumun bütçe dengelerini de olumsuz etkilediği,
- Orta Vadeli Programda maktu vergiler dışındaki vergilerde bir artış öngörülmediği halde, 2010 bütçesinde vergi gelirlerinin GSYH'nin 1,5 puan üzerinde artmasının öngörüldüğü, bu artışın nasıl sağlanacağını açıklanmaya muhtaç bulunduğu,

- Bütçe gelirleri içerisinde dolaylı vergilerin payının oldukça yüksek olduğu, oysa gelişmiş ülkelerde bütçe gelirlerinin ağırlıklı olarak dolaysız vergilerden oluştuğu, Türkiye’de özellikle kurumlar vergisinde son yıllarda ekonomide yaşanan büyümeye rağmen, kayda değer bir artışın sağlanamadığı,

- Dolaylı vergilere ağırlık verilerek bütçenin yükünün dar gelirli vatandaşlara yüklendiği, sermayenin yeterince vergilendirilmediği, bu durumun gelir dağılımındaki dengesizliği daha da artırdığı,

- Hükümetin büyüme tahmininin ve dolayısıyla buna dayanan vergi hedeflerinin gerçekçi bulunmadığı,

- Vergi yoluyla öngörülen tasarrufların da istenilen düzeyde olmadığı, vergi esnekliğinin son yıllarda hep yüzde birin altında seyrettiği, dolayısıyla hükümetin cebri tasarrufu da sağlayamadığı,

- Dolaylı vergilerin bütçedeki payının yüksekliği bakımından Türkiye’nin OECD ülkeleri içerisinde ilk üçe girdiği, bu durum devam ettiği sürece sosyal adaletin sağlanamayacağı, sosyal sorunların da çözülmeceği,

- 2010 bütçesinde vergi gelirlerinde esnekliğin yüzde 2’nin üzerinde öngörüldüğü, ancak Türkiye şartlarında bu hedefin gerçekçi bulunmadığı, nitekim Türkiye’de vergi esnekliğinin hiçbir zaman bu rakamlara ulaşmadığı,

- Özelleştirme gelirlerinin sonuna yaklaşıldığı, 2008 yılında 6,3 milyar dolar olan özelleştirme geliri-nin 2010 yılında 1,8 milyar dolar olarak öngörüldüğü,

- Kârlı varlıkların satışına dayalı özelleştirme politikasının istihdam yaratmaktan çok işsizliği artırdığı,

- Hazine borçlanmasında değişken faizli kağıtlara talebin arttığı, bunun olumlu bir gelişme sayılamayacağı,

- Hükümetin bütçe hazırlıkları sırasında 5018 sayılı Kanunda öngörülen bütçe takvimine uymadığı, Orta Vadeli Program ile Orta Vadeli Mali Planın yayımlanmaları gereken tarihten çok daha geç yayımlandığı, dört ayda hazırlanması gereken bütçenin bir ay gibi kısa bir sürede hazırlanmak zorunda kaldığı, bu durumun bütçe hazırlıklarını olumsuz etkilediği gibi ekonominin diğer aktörleri açısından da belirsizlik yarattığı,

şeklindeki olumsuz görüş ve eleştirilerin yanı sıra;

- Bütçe gelirlerinin azalmasını gerekçe göstererek kamu harcamalarının kısılmasının doğru olmayacağı, bu bakımdan Hükümetin harcama politikasının mantıklı bulunduğu, kriz dönemlerinde piyasada talep yaratılabilmek için kamu harcamalarının teşvik edilmesi gerektiği, aksi takdirde işsizliğin daha da artabileceği,

- Uygulanan isabetli kur politikası sayesinde krizin büyüklüğüne rağmen geçmiş krizlerde yaşanan aşırı devalüasyonun yaşanmadığı,

- Hükümetin geçmiş yıllar büyüme hedeflerinin de olumsuz eleştirilere konu edildiği, ancak hep hedeflerin üzerinde büyümenin gerçekleştirildiği, bu durumun büyüme hedeflerinin ne ölçüde gerçekçi belirlendiğini gösterdiği, 2010 büyüme hedefinin de makul ve gerçekçi sayılması gerektiği,

- Hükümetin yedi yıldır uyguladığı olumlu politikalar ve gerçekleştirdiği yapısal reformlar sayesinde krizin çok daha ağır yaşanmasının önüne geçildiği,

- 2010 bütçesinin bir istikrar bütçesi olmasına rağmen sosyal boyutunun ihmal edilmediği,

- Uygulanan politikalar sayesinde yabancı sermaye girişinin önemli ölçüde artırıldığı, 2000’li yıllar öncesinde yılda 1 milyar dolar bile olmayan yabancı sermaye girişinin krize rağmen 2009’un ilk sekiz ayında 11,2 milyar dolar düzeyinde gerçekleştiği,

- Bütçe açığının GSYH’ye oranı 2001 yılında yüzde 11,9 iken, 2010 yılında bu oranın krize ve bütçe açığındaki olağanüstü artışa rağmen 4,9 olduğu, 2002 yılında kamu kesimi borçlanma gereği GSMH’nin yüzde 10’u iken bu oranın yüzde 1’e düşürüldüğü, kamu net borç stoku 2001’de yüzde 66 iken, bugün yüzde 28’e düştüğü,

- 2010 bütçesinin ekonominin yeniden sürdürülebilir bir büyüme ortamına kavuşturulmasını, dengeli bir kamu finansmanını, enflasyonun daha da düşürülmesini, sürdürülebilir bir borç yapısının sağlanmasını amaçladığı,

- Faizlerin düşürülmesi, istihdam teşvik paketi, tüketimin artırılmasına yönelik vergi indirimleri gibi tedbirlerin görmezlikten gelinemeyeceği, bunların krizin etkilerini azaltıcı bir rol oynadığı, krize rağmen Türkiye'nin IMF kaynaklarına ihtiyaç duymadığı,

- Krize odaklanarak 2009 yılında eğitimde, sağlıkta, ulaştırmada, teknolojiye ve diğer pek çok alanda gerçekleştirilen olumlu hamlelerin göz ardı edilmemesi gerektiği,

- Kamunun borçlanması özel sektör borçlanma imkanlarını azaltmaktan ziyade atıl fonların ekonomiye kazandırılması sonucunu doğurduğu, nitekim faizlerde düşme eğiliminin devam ettiği, bu durumun kaynak sıkıntısı yaşanmadığını gösterdiği,

- Toplam borç stoku içerisinde kısa vadeli borçların payının önemli oranda düşürüldüğü, öte yandan Merkez Bankasının net rezervlerinin kısa vadeli borçlara oranının yüzde 146 olduğu, toplam dış borçların GSYH'ye oranının da yüzde 39 olduğu, bu durumun sürdürülebilir bir borç yapısına işaret ettiği,

- İstihdamın yapısında önemli değişmelerin yaşandığı, tarım ağırlıklı istihdamdan gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, sanayi ve hizmet ağırlıklı bir istihdama geçildiği, tarımsal istihdamın payının yüzde 34'den yüzde 24'e düşürüldüğü, Türkiye'de işsizliği artıran önemli faktörlerden birisinin de tarımda yaşanan yapısal dönüşüm nedeniyle kırdan kente göçün artması olduğu,

- Daha önce yaşanan krizlerde döviz kurlarının katlandığı, devalüasyona gidilmek zorunda kalındığı, ancak son yıllarda uygulanan istikrarlı ve kararlı politikalar sayesinde bu krizde finansal bir çöküşün yaşanmadığı,

- Krize rağmen IMF kaynaklarına başvurulmadığı, bu durumun ekonominin son yedidir ne kadar sağlam temellere oturduğunu gösterdiği, güçlü yapısıyla Türkiye ekonomisinin 2010 yılından başlayarak krizi atlatacağı,

- Ekonomik göstergelerin uluslararası standartlara yaklaştığı, Türkiye'de artık Maastricht kriterlerinin sağlandığı, ekonomimizin dünyanın en büyük 17 nci ekonomisi haline geldiği,

şeklindeki olumlu görüş ve eleştiriler de ifade edilmiştir. Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda ise;

- Küresel ekonomik kriz nedeniyle hedef ve beklentilerde yaşanan sapmaların Türkiye'ye özgü olmadığı, pek çok ülkede benzer gelişmelerin gözlemlendiği, aynı şekilde IMF ve diğer mali kuruluşların büyüme tahminlerinde de son derece ciddi sapmaların yaşandığı, dolayısıyla krizin doğru öngörülemediği şeklindeki eleştirilerin makul bulunmadığı,

- Orta Vadeli Plan ile Orta Vadeli Mali Planın yayımlanması gereken tarihlerde krizin boyutlarının net olarak ortaya çıkmamış olduğu, kriz sürecinin ortaya çıkardığı belirsizliğin bütçe hedef ve beklentilerini olumsuz etkilememesi, gelişmelerin daha sağlıklı bir şekilde yorumlanabilmesi ve hedeflerin buna göre belirlenmesi amacıyla bu belgelerin özellikle geç açıklandığı,

- Vergi gelirlerinde 2010 yılı için öngörülen artışın büyük ölçüde maktu vergilerdeki artıştan kaynaklandığı, esasında reel olarak vergi gelirlerinde o kadar da yüksek bir artışın öngörülmediği, ancak yıl içerisinde gelişmelere göre vergi politikasında değişikliklere gidilebileceği,

- Hükümetin şimdiye kadar memur maaşlarında çok ciddi iyileştirmeler yaptığı, memurlar arasındaki ücret adaletsizliğinin giderilmesi için pek çok düzenleme yapıldığı, nitekim en yüksek devlet memuru maaşı ile en düşük memur maaşı arasındaki farkın altı buçuk kata kadar düşürüldüğü, ayrıca enflasyondaki gerileme sayesinde memurların alım gücünün bir hayli arttığı, sadece 2009 yılına ve 2010 yılı öngörülerine bakılarak değerlendirme yapılmasının haksızlık olacağı,

- Gelirlerde öngörülen artışların sağlam gerekçelere dayandığı, artışların iddialı gibi görünmekle birlikte gerçekleştirilebilir düzeyde olduğu,

- Önceki yıllarda hükümetin bütçe açığı hedeflerinin hep tutturulduğu, hatta hedeflenenden daha düşük bütçe açıklarının sağlandığı, 2010 bütçesinin iyi niyetli bir yaklaşımla samimi ve gerçekçi olarak hazırlandığı,

- 2009 yılında pek çok ülkede bütçe açık hedeflerinde olağanüstü sapmaların gerçekleştiği,

- Vergi gelirlerinde 2010 bütçesinde 2009 yılı gerçekleşme tahminlerine göre 29,7 milyar liralık bir artışın öngörüldüğü, bu artışın 10,5 milyar liralık kısmının maktu vergi ve harçlarda güncelleme yapılacağı, geçmiş dönemlerde vergisini ödemeyen BOTAS gibi şirketlerin mali yapılarının güçleneceği ve dolayısıyla vergi borçlarını ödeyecekleri gibi varsayımlara dayandığı, 2009 yılının ikinci yarısında yapılan düzenlemelerden de 3,3 milyar liranın beklendiği, 2009 yılına özgü vergi indirimlerinin sona ermesinden dolayı da 3,2 milyar liralık gelir artışı beklendiği, bunların büyüme tahmini ile ilişkisi olmayan olağan artışlar olduğu, büyümeyle ilişkili olarak ise 12,7 milyar liralık bir vergi artışının öngörüldüğü, nominal olarak bu rakamın yüzde 7,9 artışa tekabül ettiği, OVP’de ise milli gelirin nominal olarak yüzde 8,67 oranında artmasının öngörüldüğü, bu bakımdan reel olarak milli gelirin yüzde 3,5 artması öngörülürken vergi gelirlerinin yüzde 2,5-3 civarında artmasının beklendiği, bu artışın da gerçekçi sayılabileceği,

- Vergi esnekliğinde öngörülen artışın da gerçekçi olduğu, bu artışın esas itibarıyla maktu vergilerde yapılacak güncellemelerden kaynaklanacağı,

- Özelleştirmenin 2010 yılında da devam edeceği, 2010 yılı için özelleştirme gelirlerinde 10,4 milyar liralık artışın öngörüldüğü,

- Tarımı destekleme ödeneklerinin farklı bütçe tertiplerinde yer alması nedeniyle toplu olarak görülmeyeceği, 5,6 milyar TL tutarındaki ana ödeneye, daha önce bütçe dışında yer alan ancak 2010 yılı bütçesi kapsamına dahil edilen tarımsal ürün alımlarına ilişkin sübvansiyon için öngörülen 1 milyar 369 milyon TL, tarımsal ihracatı desteklemeye ilişkin 302 milyon TL, tarımsal amaçlı kooperatiflere kredi desteği için öngörülen 139 milyon TL, tarımsal KİT’lere sermaye desteği için konulan 192 milyon TL, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine destek için konulan 129 milyon TL, GAP Eylem Planı içerisinde kırsal kalkınma ve hayvancılık işletme destekleri için konulan 108 milyon TL ve Ziraat Bankasının verdiği faiz desteğinin sübvansiyonu için öngörülen 532 milyon TL eklendiğinde toplamda 8,4 milyar lira gibi hatırı sayılır bir ödenenin tarımı desteklemeye ayrıldığı,

- Krize rağmen faizlerin düşme eğilimini koruduğu, kredi derecelendirme kuruluşlarının Türkiye’nin kredi notunu yükseltme eğiliminde oldukları, bu hususların OVP’ye ve bütçeye olan güveni gösterdiği,

- Son yıllarda sağlık harcamalarında enflasyonun çok üzerinde bir artışın söz konusu olduğu, hem sağlık hizmetlerinden yararlanmada, hem de ilaç kullanımında ciddi bir israfın yaşandığı, Hükümetin bu konuda gerekli çalışmaları başlattığı,

ifade edilmiştir.

3. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN BÜTÇELERİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kamu kurum ve kuruluşlarının bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Milletvekillerinin yasama çalışmalarını daha etkili bir şekilde yerine getirebilmelerini teminen seçim bölgelerinde mutlaka birer seçim bürosunun açılması ve uygun çalışma ortamının oluşturulması gerektiği, mevcut yapıda Türkiye’nin her yerinden çok sayıda ziyaretçinin TBMM’ye gelmesinin Meclis’in yasama çalışmalarına engel teşkil ettiği,

- TBMM Başkanlığının kanun tasarısı ve tekliflerinin ilgili komisyonlara havalesi işlemlerinde daha titiz davranması gerektiği, aksi takdirde komisyonların ihtisaslarından yeterince yararlanılamayacağı,

- Milletvekillerinin soru önergelerine ilgili bakanlıklarca bazen hiç cevap verilmediği, ayrıca verilen cevapların da genellikle tatmin edici olmaktan uzak olduğu,

- Milletvekillerinin yasama ve denetim faaliyetlerini yerine getirmek için daha fazla bürokratik desteğe ihtiyaç duyduğu,

- Sayıştay tarafından hazırlanıp TBMM'ye sunulan raporların TBMM'de görüşülme usulüne ilişkin İçtüzükte herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı, bu nedenle Sayıştay raporlarını görüşmek üzere özel bir komisyon kurulmasının parlamenter denetimin etkinliği bakımından faydalı olacağı, bu amaçla Plan ve Bütçe Komisyonunun bünyesinde iki daimi alt komisyonun kurulması konusundaki İçtüzük Teklifinin bütçe üzerindeki kontrol ve denetimin güçlendirilmesi açısından en kısa zamanda Genel Kurul'da görüşülmesinin büyük önem arz ettiği,

- Bütçe hakkı çerçevesinde Parlamentonun bütçe üzerindeki kontrol ve denetiminin etkinleştirilmesi açısından, yeni düzenlemelerle birlikte iş yükü büyük ölçüde artmış olan Plan ve Bütçe Komisyonu ve Bütçe Müdürlüğü'nün teknik kapasitesinin artırılması ve insan kaynakları açısından güçlendirilmesi gerektiği,

- Yasama ve denetim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği komisyonlarda çalışan personelin uygun bir mekân ve altyapıya sahip olmadığı,

- 832 sayılı Sayıştay Kanununda değişiklik öngören Sayıştay kanun teklifinin en kısa zamanda yasa-
laşması gerektiği,

- Sayıştay tarafından 5018 sayılı Kanun çerçevesinde hazırlanması gereken bazı raporların Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmadığı, bu nedenle parlamenter denetimin etkili bir şekilde yerine getirilemediği,

- Sayıştayın askeri taşınır malların denetimini yapamadığı, Sayıştay tarafından hazırlanan Genel Uygunluk Bildiriminin değerlendirme içermediği ve denetim sonuçlarını aktaracak şekilde hazırlanmadığı,

- Askeri bütçe harcamaları üzerinde Parlamento denetiminin güçlendirilmesi gerektiği,

- Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun, radyo ve televizyonların reklam gelirlerinden almış olduğu yüz-
de 5 oranındaki payın çok yüksek olduğu,

- RTÜK'ün, Türkçeye ve Türk örf, adet ve geleneklerine hakaret içeren programlar nedeniyle ceza
verebilmesine imkân tanınmasının gerektiği,

- RTÜK'ün, televizyonun davranış kalıplarına etkisi, rol model oluşturma etkisi ve toplumun ahlaki ve
manevi değerleri üzerindeki yıkıcı etkisi konularında araştırmalara yönelmesi gerektiği,

- Başbakanlık tarafından arşiv ünitelerini bir araya toplayacak ve arşivcilik ihtiyaçlarını tam olarak kar-
şılayacak modern bir millî arşiv sitesinin yapılmasının çok faydalı olacağı,

- Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı aracılığıyla yatırım yapacak olanlara birçok dilde hiz-
metlerin sunulduğu ve yatırımcıların Türkiye'yi tercih etmelerine yönelik katkıların sağlandığı,

- Diyanet İşleri Başkanlığının, görev ve sorumlulukları açısından kamu düzenine katkıda ve toplum
barışını sağlamada en etkin ve önemli kurumların başında geldiği, bu bağlamda çok geniş yelpazede hizmet
sunma göreviyle karşı karşıya kalan Diyanet İşleri Başkanlığında istihdamın cazip hâle getirilmesinin bü-
yük önem arz ettiği,

- Denetim kurumlarının tek çatı altında toplanmasının, denetimde etkinliği ve verimliliği artıracak,
Uluslararası Yüksek Denetleme Kurumları Birliğinin anayasası niteliğinde olan Lima Deklarasyonunun da
böyle bir sistemi benimsediği, bu nedenle Yüksek Denetleme Kurulunun Sayıştay ile birleştirilmesinin ya-
rarlı olacağı,

- Yolsuzlukları önlemek, yolsuzlukla mücadelede etkili politikalar üretmek ve ilgili bütün kuruluşların
koordinasyonunu sağlamak üzere bir Yolsuzlukla Mücadele Kurulunun oluşturulması gerektiği, bu çerçevede
Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu dâhil tüm denetim kurumlarının tek bir çatı altında birleştirile-
rek Türkiye Denetim Kurumunun kurulmasının ve tek elden organize edilmesinin son derece yararlı olacağı,

- Başta teşkilat kanunları olmak üzere çeşitli kanunlarda yapılan münferit düzenlemelerle kurumlar ve unvanlar arası ücret dengesinin bozulduğu, böylece ücret adaletsizliğinin arttığı, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdamın esnek bir yapıya kavuşturulması amacıyla sözleşmeli personel sayısının olağanüstü ölçüde artırıldığı ve merkezi yerleştirme sisteminin dışına çıkıldığı,

- Terör örgütünün silah bırakmadan, demokratik açılım sürecinin sağlıklı bir şekilde işleyemeyeceği,

- Türkiye'nin içinde bulunduğu güvenlik sorunu durumunun dünyadaki örneklerinden farklı olduğu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine yönelik yatırımların terör örgütü tarafından sabotaj edildiğinin herkes tarafından bilindiği, Türkiye'de Cumhuriyetin kuruluşundan beri etnik temelli ayrımcılığın hiç bir dönemde söz konusu olmadığı,

- Türkiye'nin Kürt kökenli Türk vatandaşlarıyla hiçbir zaman sorunu olmadığı, bu vatandaşların terör örgütü ve destekçileri ile ilişkilendirilmesinin yanlış olduğu, Devletin mücadelesinin ayrılıkçılara karşı olduğu,

- Türkiye'nin savunma sanayisini geliştirmesi ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacı olan askeri malzemenin büyük ölçüde Türkiye'de üretiminin sağlanması gerektiği,

- Ülke genelinde gerçekleşen trafik kazalarının ve yaralanma-ölüm miktarlarının ulaşım sektöründeki olumlu gelişmelere rağmen hâlâ çok yüksek olduğu; trafik kazalarının can kaybı ve sakat kalma gibi insan hayatına yönelik olumsuzluklarının yanı sıra ülke ekonomisine de önemli ölçüde zarar verdiği, söz konusu bu olumsuzlukların yaşanmamasına yönelik etkin tedbirlerin bir an önce alınması gerektiği,

- MOBESE sisteminin özellikle büyük şehirlerde çok önemli bir işlevi yerine getirdiği ve daha da yaygınlaşmasının gerektiği, kaynak sağlama bakımından da sadece Bakanlık bütçesinden değil, yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının kaynaklarından da projenin desteklenmesi gerektiği,

- Son yıllarda havacılık faaliyetlerinin ve yurt içi havayolu taşımacılığının ülke geneline yaygınlaştırılması yönünde son derece olumlu gelişmelerin yaşandığı,

- Gemi inşa sanayiinde yaşanan iş güvenliği ve sosyal güvenlik sorunlarının çözümüne yönelik tedbirlerin bir an önce alınması gerektiği,

- Sağlık hizmetlerinde, özel sektörün payının artmasının yanı sıra, vatandaşların sağlık harcamalarına olan katkılarının da artmasının sosyal devlet ilkesi ile uyummadığı, son yıllarda giderek yaygınlaşan sağlık tesisleri zincirlerinin tekelleşme yolunda bir tehlike oluşturmaya başladığı,

- Genel Sağlık Sigortası uygulamasının olumlu sonuçlar doğurduğu, ancak projenin uygulamasında karşılaşılan sıkıntıların bir an önce giderilmesi gerektiği, uygulama sürecinin en kısa sürede kurumsallaşmasının büyük önem arz ettiği,

- Türkiye'de ilaç ve aşı endüstrisinin geliştirilmesi gerektiği, kullanılacak aşı ve ilaçların yurt içinde üretilebilir olmasının ülke ekonomisine ve toplum sağlığına çok çeşitli yönlerden olumlu katkılar sağlayacağı,

- İlk ve ortaöğrenimini sürdüren öğrenciler ile öğrenim görmeyip de aynı zamanda işsiz olan gençlerin çeşitli spor faaliyetlerine yönlendirilmesi gerektiği, bir uğraşı olmayan gençlerin kültürel yozlaşmaya maruz kaldığı, toplumsal açıdan zararlı hale geldiği ve suça yönelme ihtimallerinin önemli ölçüde arttığı,

- Tanıtım projelerinin kurumlar arası koordinasyon çerçevesinde yürütülmesi gerektiği, yurt dışında, Türkiye'nin yanlış tanıtımına sebep olan yayınlara ve sanat eserlerine yönelik gerekli tedbirlerin alınması gerektiği,

- Konaklama tesislerinde uygulanan her şey dahil sistemi sonucunda turizm bölgesindeki yerel esnafın turizm gelirlerinden aldığı payın en aza indiği, tesislerin de maliyetleri en aza indirmek için kullanılan ürünlerde ve istihdam edilen personelde kaliteyi düşürdüğü ve söz konusu sistemin genel anlamda turizm gelirlerinin de azalmasına sebep olduğu, 49 farklı sektöre katkı sağlayan turizm sektörünün her şey dahil sisteminde daha farklı bir sisteme yönlendirilmesi gerektiği,

- Mezun olan gençlere meslek kazandırılması amacıyla, mesleki ortaöğretim kurumlarına daha fazla önem verilmesi gerektiği,
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi istatistiklerinde de belirtildiği üzere Türkiye’de kadınların şiddete maruz kaldığı, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bu oranın arttığı ve yargı organlarının bu türlü olaylar karşısında pasif kalmalarının da aile içi şiddete uygun bir ortam hazırladığı, kadına karşı şiddetin bir tür ayrımcılık olduğu,
- Koruma altına alınan çocukların ailelerine dönüşünü sağlamak amacıyla başlatılan Aileye Dönüş ve Aile Yanında Destek Projesi’nde ailelere yapılan yardımın aylık ortalama 400 TL’ye çıkarılmış olmasının aile bütünlüğü açısından önemli bir katkı sağlayacağı,
- İstismara uğrayan ya da bu riski taşıyan veya şiddet mağduru olan kadınlara psikososyal destek sağlayan, sorunlarını paylaşan, acil barınma, sağlık, hukuki yardım gibi ihtiyaçları karşılayan kadın konuk evlerinin sayılarının artırılması gerektiği,
- Bilim ve teknoloji politikalarının oluşturulmasına katkı sağlayan TÜBİTAK’ın üniversite, kamu ve özel sektör kuruluşlarının bilimsel araştırmalarını ve bilim insanlarını desteklemesinin, bilim insanlarının ve araştırmacıların yetiştirilmesi için yurt içi lisans, yüksek lisans ve doktora bursları temin etmesinin faydalı olduğu,
- Avrupa Birliği’nde özellikle bazı ülkelerin Türkiye’nin üyeliğine karşı takındığı olumsuz tavırların giderilmesine yönelik çalışmaların yapılması ve yeni başlıkların açılması için daha fazla çaba gösterilmesi gerektiği,
- Avrupa Birliği’ne aday diğer ülkelere vize muafiyeti tanınmasına rağmen Türkiye’ye bu muafiyetin tanınmamış olmasının ciddi bir sorun teşkil ettiği ve bu sorunun bir an önce çözülmesi gerektiği,
- Hayvancılık sektörünün tarım sektörüne kıyasla ihmal edildiği,
- İslah amaçlı küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, kırsal kalkınma ve çay budama tazminatı desteklerinde artış olduğu, ancak tarımsal desteklerin bir yıl gecikmeli olarak yapıldığı, bu desteklerin bir kaç yıl önceden belirlenmesi halinde çiftçilerin ekim planını uyarlama fırsatı olacağı,
- GDO’lu ürünlerin koşullu ithalatına izin veren yönetmeliğin kabulü sonrasında ortaya çıkacak ithalat ile halkın sağlığının olumsuz etkilenebileceği,
- Tarım kredi borçlarına yönelik yeniden yapılandırma ile mağduriyetlerin giderilmesi gerektiği, bu hususta yapılacak bir iyileştirmenin üreticiyi ve yetiştiriciyi cesaretlendirerek üretimin artmasını sağlayacağı,
- Tarım Bakanlığının iş yoğunluğu ve sorumluluğu dikkate alındığında merkez ve taşra teşkilatında hizmetlerin daha verimli olabilmesi için ödenek ve personel yönünden desteklenmesi gerektiği ve mevcut personelin özlük haklarının iyileştirilmesi gerektiği,
- Tüm dünyada küresel ısınma sebebiyle ortaya çıkan kuraklık sorununun giderilmesi amacıyla azalan su kaynaklarını artırmak için yer altı ve yer üstü su kaynaklarının ortaya çıkarılması ve toprak, su ve çevre kirliliğini önleyecek projelere destek verilmesi gerektiği,
- Toplam üç ildeki gümrük kapılarında mevcut olan hakem laboratuvar sayısının artırılması gerektiği,
- Güneydoğu Anadolu Projesinin Türkiye yüz ölçümünün yaklaşık yüzde 10’u kadar bir bölgeyi kapsadığı, sonuçları itibarıyla ise tüm Türkiye’yi ilgilendirdiği, Türkiye’nin gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşmasının tarıma dayalı büyümeye bağlı olduğu, bu nedenle GAP’ın büyük önem arz ettiği,
- GAP’la ilgili olarak 2008-2012 dönemini kapsayan Eylem Planının olumlu karşılandığı, ancak Eylem Planında öngörülen alt yapı yatırımları için büyük miktarda kaynağın nereden sağlanacağını da açıklanması gerektiği,
- GAP kapsamındaki sulama yatırımlarının henüz yüzde 15’inin gerçekleştirildiği, bölgenin gelişiminin temel bileşeni olan üretimin çeşitlendirilmesi ve buna bağlı olarak tarımsal sanayinin geliştirilmesinin sulama yatırımlarının gerçekleştirilmesi ile mümkün olacağı, bu nedenle sulama altyapısının öncelikle ve kısa sürede tamamlanmasının büyük önem arz ettiği,

- Kayıt dışılığın esasen asgari ücretin Türkiye’de tek tip olmasından kaynaklandığı, asgari ücrette meslek standartlarına paralel olarak düzenlemeler yapılmasının faydalı olacağı,
- Sözleşmeli istihdam biçiminin asli istihdam biçimine dönüştüğü, ayrıca kayıt dışı istihdamın önlenmesi için de etkili tedbirlerin alınması gerektiği,
- İşsizlik Sigortası Fonunun amacı dışında kullanıldığı, fonun büyük bir kısmının kamu finansmanı dengesinde ve finansmanı iyileştirmekte kullanıldığı, bu kaynakların borç olarak alındığının ifade edilmemesine rağmen geri ödenmesine ilişkin bir taahhüdün olmadığı,
- Prim alacaklarında sık sık yeniden yapılandırma ve taksitlendirme uygulamalarına gidilmesinin sorununa çözüm getirmediği, aksine sürekli bir af beklentisine girilmesinin düzenli prim borcu ödeme alışkanlığının oluşturulamamasına ve dolayısıyla tahsilatlarda aksamalara yol açtığı,
- Üretim ve istihdamı artırıcı politikaların daha etkili bir şekilde uygulanması gerektiği, bu bağlamda iktisat politikalarının bir bütün olarak ve koordineli bir şekilde uygulanması durumunda olumlu sonuçların alınabileceği,
- Emekliler için yapılan zamların çok az olduğu ve emekli maaşlarının temel ihtiyaçları karşılayacak düzeyde olmadığı,
- İşsizlik oranının son dönemde azalma trendine girdiği, ancak ortaya çıkan küresel kriz nedeniyle bu oranın yeniden artış eğilimi gösterdiği; bununla birlikte ekonometrik çalışmaların işsizlik ve enflasyon arasında kopuk bir ilişki olduğunu ortaya koyduğu,
- İşsizliğin temel nedenlerinden birinin de özel sektörün çalışma biçimi olduğu, özel sektör üreticilerinin kâr elde etmek amacıyla emek yoğun üretimden sermaye yoğun üretime geçtiği; işsizliğin diğer nedeninin ise mesleki eğitim sisteminin hatalı olmasından kaynaklandığı, mesleki eğitime daha fazla önem verilmesi gerektiği,
- Nüfus planlaması yapılmaması, ekonomik refahın artırılabilmesi, gelir dağılımındaki adaletsizliklerin sürmesi, işsizlik ve yoksulluğun azaltılamaması, yeterli eğitim ve sağlık hizmetinin sunulabilmesi gibi temel göstergelerin dezavantajlı grupların artmasına yol açtığı, bu nedenle dezavantajlı grupların sayısını kontrol etmek amaçlı faaliyetlerin ihmal edilmemesi gerektiği,
- Özürlü vatandaşların eğitim imkanına kavuşturulması ve özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin okullarına ulaşması konusunda Millî Eğitim Bakanlığıyla birlikte gerçekleştirilen proje çerçevesinde, okula ulaşmanın ücretsiz olarak sağlanmasının son derece olumlu karşılandığı,
- “Engelli dostu kurum” kavramının geliştirilerek dezavantajlı gruplara yönelik engel ve sıkıntıların giderilmesi konusunda tüm kurumların teşvik edilmesi gerektiği,
- Küresel kriz nedeniyle dış talepte oluşan daralmanın özellikle ihracata dayalı üretim yapan demir-çelik, otomotiv, tekstil ve hazır giyim gibi sektörleri olumsuz yönde etkilediği, üretim kapasiteleri yurt içi talebin oldukça üzerinde olan bu sektörlerdeki hızlı dış talep düşüşünün toplam sanayi sektöründeki küçülmeye neden olan ana unsur olduğu,
- Ekonomik daralmanın önemli oranda yavaşlamakla beraber yılın üçüncü çeyreğinde de devam etmesinin beklendiği, ancak son çeyrekte itibaren tedrici bir büyüme sürecine girileceğinin tahmin edildiği,
- Üretim ve iç talepteki daralmaya bağlı olarak 2009 yılında ithalatın önemli ölçüde gerilediği, enerji ve emtia fiyatlarında özellikle yılın ilk yarısında yaşanan düşüşün de ithalattaki gerilemede etkili olduğu, bu gelişmeler sonucunda ihracattaki daralmaya rağmen 2009 yılında dış ticaret açığı ve cari işlemler açığının önemli ölçüde azaldığı, 2008 yılında yüzde 5,7 olan cari işlemler açığının GSYH’ye oranının 2009 yılı sonunda yüzde 1,8 olacağını tahmin edildiği,
- Ekim ayı itibarıyla TÜFE’deki 12 aylık artışın yüzde 5,1 oranında gerçekleştiği, enflasyonun hedefin altında seyretmesinin, Merkez Bankasının politika faiz oranlarını düşürmesine imkan tanıdığı, Merkez Bankasının politika faiz oranlarını son bir yılda 10 puan düşürerek yüzde 6,75’e indirdiği,

- 2002 yılında yüzde 11,5 olan bütçe açığının GSYH'ye oranının 2008 yılında yüzde 1,8'e düşürülmüş olmasının küresel krizle mücadelede maliye politikasının daha aktif bir biçimde uygulanabilmesine imkan sağladığı,

- Bütçe açığındaki artış ve ekonomik daralma nedeniyle son yedi yıl boyunca sürekli azalmakta olan Avrupa Birliği tanımlı genel yönetim borç stokunun GSYH'ye oranının 2009 yılı sonunda yüzde 47,3'e yükseleceğinin tahmin edildiği,

- Vergi mevzuatının sıklıkla değiştirilmesinin vergiye uyumu azaltarak vergi gelirlerinin düşmesine yol açtığı,

- Denetimlerde bankacılık sisteminin altyapısından faydalanılmasının mükellefe daha hızlı ve etkili bir şekilde ulaşılmasına imkan sağlayacağı, ayrıca kayıt dışılıkla mücadelede kamu kurumları arasındaki işbirliğinin artırılması gerektiği,

- Cari açığın finansmanının, özelleştirilerek yabancı sermayeye satılan şirketler ile özelleştirilen altyapı yatırımları ve dış borçlanmadan karşılandığı, bu şekilde bir politika uygulamasının yanlış olduğu,

- KİT'lerde yeni bir yönetim modelinin hayata geçirilmesi, kamu cari harcamalarının öncelikli alanlara yönlendirilmesi ve kamu yatırımlarının önceliklendirilerek etkinleştirilmesi gerektiği,

- Eylül sonu itibarıyla Halk Bankası, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından kullanılan kredilerin toplam bakiyesinin 11,1 milyar TL'ye ulaştığı, bu uygulamadan 252 bin esnaf ve 695 bin tarım üreticisinin faydalandığı,

- Kredi Garanti Fonu'na Hazine tarafından sağlanacak 1 milyar TL tutarında kaynağın, KOBİ'lere yönelik 10 milyar TL'nin üzerinde bir kredi hacminin yaratılmasının yanı sıra KOBİ'lerin finansman imkanı na kolay erişimine önemli katkı sağlayacağı,

- 2008 yılında sigortacılık sektörünün prim üretiminin 11,7 milyar TL'ye, aktif büyüklüğünün ise 26,4 milyar TL'ye ulaştığı,

- Türk bankacılık sisteminin personel kalitesi, bilgi işlem teknolojisi, ürün çeşitliliği, kriz tecrübesi ve risk yönetimi hususlarında son yıllarda oldukça önemli mesafeler kaydettiği,

- 2002-2003 döneminde net okullaşma oranının ilköğretimde yüzde 91, ortaöğretimde yüzde 50,57, yükseköğretimde yüzde 14,65 iken, 2008-2009 döneminde ilköğretimde yüzde 98'e, ortaöğretimde yüzde 58,52'ye, yükseköğretimde ise yüzde 27,69'a yükseltildiği,

- İnsan kaynakları, eğitime erişim, altyapı ve donatım, müfredatların yenilenmesi, ders kitaplarının ücretsiz dağıtılması, eğitim ortamlarının iyileştirilmesi, sınıf mevcutlarının azaltılması, bilgi teknolojilerinin eğitimde kullanılması, yatılılık, bursluluk, şartlı nakit transferleri, taşınmaz eğitim imkânlarının artırılması, atama ve yer değiştirme yönetmeliklerinde adaletli personel hareketliliğinin sağlanması, mali ve sosyal haklarda yapılan iyileştirmeler gibi uygulamalara geliştirilerek devam edildiği,

- Engelli eğitimi ile ilgili olarak, her engelli birey için 422 lira eğitim desteğinin verildiği,

- Yaygın eğitim uygulaması çerçevesinde 2003-2008 yılları arasında 1.000.643'ü kadın olmak üzere toplam 1.580.000 kişiye okuma yazmanın öğretildiği,

- Ülkemizde bir öğrenciye ilköğretimde 1.130 Amerikan Doları, ortaöğretimde 1.834 Amerikan Doları, yükseköğretimde ise 4.638 Amerikan Dolarının harcandığı,

- Ülkemizde dershanelere giden öğrenci sayısının sürekli artış gösterdiği, 2009 yılındaki rakamlara göre bu sayının 1 milyon 250 bin dolayında olduğu, 2002 yılında özel dershane sayısı 2 bin iken 2009 yılında 4 bine ulaştığı, özel dershane öğretmenlerinin sayısının ise 19 binden 48 bine yükseldiği,

- Her ilde alan taraması yapılarak sosyal hizmete ihtiyaç duyan kesimlerin tespit edilmesi ve böylece her ilin sosyal yoksunluk haritasının çıkarılması gerektiği,

- Vakıf sanat eserlerinin restorasyonu ile ilgili olarak daha dikkatli ve özenli olunması gerektiği, Türkiye'nin dört bir tarafında yer alan tarihi ve kültürel mirasın bakımsızlık, hatalı restorasyon ve yeterli uzman görevlendirilememesi nedeniyle yıpranmakta olduğu, Vakıflar Genel Müdürlüğünün bu eksikleri giderebilmesi için yeterli sayıda uzman personeli istihdam etmesi gerektiği,

- Yargı Reformu Stratejisi çerçevesinde Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun oluşumuna ilişkin yapılması düşünülen düzenlemelerde; Kurulun tarafsızlığının korunması amacıyla Bakan ve Müsteşarın Kurul üyesi olmaması gerektiği, yüksek yargı organlarıncı HSYK'ya seçilecek üyelerin Cumhurbaşkanı yerine doğrudan ilgili yargı kurumlarının genel kurulları tarafından seçilmesi gerektiği, öte yandan Kurul kararlarına karşı etkili bir başvuru yolunun getirilmesinin son derece yararlı olacağı,

- Yargı bağımsızlığının güçlendirilmesi bakımından Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun Adalet Bakanlığından ayrı özerk bir bütçesinin, ayrı bir binasının ve sekreteryasının olması gerektiği,

- Adli Tıp Kurumunun adalet işlerinde bilirkişilik görevini yerine getirmesi ve raporlarının mahkeme kararlarını etkilemesi dolayısıyla çok önemli bir işlevi yerine getirdiği, bu nedenle tartışmalara ve tereddütlere meydan vermeyecek şekilde toplum nezdinde güçlü bir itibara sahip olmasının büyük önem arz ettiği,

- Sanayi ve Ticaret Bakanlığının reel sektör ve ekonomi ile yakından ilişkili olduğu, dolayısıyla Türkiye'nin sanayi politikalarını belirlenmesinde daha etkin bir rol alması gerektiği,

ifade edilmiştir.

Hükümet ve kamu kurum ve kuruluşları adına yapılan açıklamalarda ise;

- Milletvekilleri odalarının çağdaş standartlara uygun bir şekilde dizayn edilerek çok katlı yeni bir binanın yapımına başlanacağı ve böylece milletvekillerinin parlamento çalışma ortamlarının iyileştirilmesinin sağlanacağı,

- Dış ticaret hacminde son yıllarda görülen artış nedeniyle mevcut gümrük kapılarının yetersizliğini gidermek ve çağdaş bir görünüme kavuşturmak amacıyla gümrük kapılarının otomasyonunun ve modernizasyonunun tamamlandığı ve kaçakçılıkla mücadelede etkin çalışmaların yürütüldüğü,

- Gümrük idarelerinin oluşturduğu merkezî risk havuzu ve yaptığı risk analizleriyle risksiz işlemlerde fiziksel denetimleri azalttığı ve riskli işlemlerde de kontrolleri son derece yoğun ve etkili bir biçimde yürüttüğü, gümrük geçiş noktalarına yerleştirdiği x-ray cihazları ve temin ettiği diğer teknolojik donanımlarla kaçakçılığın her türlüyle etkin bir şekilde mücadele ettiği,

- Kamuoyunun genel gözetim ve denetim fonksiyonunu etkinleştirmek amacıyla her yıl "Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri ve Beklentiler Raporu"nın hazırlandığı, ayrıca mali saydamlık ve hesap verilebilirlik çerçevesinde Genel Faaliyet Raporunun hazırlanıp kamuoyunun bilgisine sunulduğu,

- Türk Silahlı Kuvvetlerinin envanterinde yer alan teçhizatın büyük bir bölümünün üretiminde yerli malzemelerin kullanıldığı,

- Sağlıkta dönüşüm programı çerçevesinde gerçekleştirilen uygulamalar sonucunda, gelir düzeyi yüksek ülkelerin sahip olduğu standartlara yakın sağlık standartlarına ulaşıldığı,

- Türkiye'deki hekim sayısının ihtiyaca göre son derece yetersiz kaldığı, bu sayının artırılması gerekmele birlikte, hekim yetiştirme sürecinin uzunluğu nedeniyle bu sorunun kısa sürede çözülmesinin mümkün olmadığı,

- Türkiye'de H1N1 aşısının uygulanmasına 40 kişiden oluşan bir bilim adamları kurulunun karar verdiği, ayrıca ilgili aşırı tüm gelişmiş ülkelerin uyguladığı ve Türkiye'de uygulanacak olan aşının da gelişmiş ülkelerdeki ile aynı olduğu; üstelik aşı uygulamasının Dünya Sağlık Örgütü ve uluslararası diğer otoriteler tarafından da onaylandığı, söz konusu aşının muhtemel yan etkilerinin, bilinen diğer aşılardan yan etkileri ile aynı derecede olduğu, dolayısıyla H1N1 aşısının zararlı bir yönünün bulunmadığı,

- Dünyada, aşı üretimi yapan bir devlet kuruluşunun olmadığı, bu tür uygulamaların kamu-özel ortaklıkları tarafından yapıldığı, Türkiye’de de bu tür bir yapılanmanın olumlu sonuçlar doğurabileceği,
- Katkı payı adı altında tahsil edilen rakamların oldukça düşük tutulduğu, hastaların sıkıntı yaşamamasında asıl önemli unsurun usulsüz olarak tahsil edilen muayene ve ameliyat ücretlerinden kaynaklandığı, bu konuda da Bakanlığın gereken çalışmayı yürütmekte olduğu,
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde yapılan çalışmalarda gençlerin, spor faaliyetleri ile öğrenim faaliyetlerini bir arada yürütmelerinin önünün açılmasına yönelik ciddi çalışmalar yapıldığı,
- Türk turizminin geliştirilmesi sürecinde her şey dahil sisteminin birinci aşama olarak değerlendirilmesi gerektiği, bu sistemin Türkiye’nin tanıtımına sağladığı katkıdan sonra artık ikinci bir aşamaya geçileceği,
- Kruvaziyer turizmi ve kongre turizminin turizm sektörü açısından çok değerli birer turizm dalı olduğu, bunların ülke ekonomisine ve tanıtımına çok büyük katkı sağladığı, Bakanlığın, bu turizm türlerinin Türkiye’de de yaygınlaştırılması için önemli çalışmalar yaptığı ve bu çerçevede bir “Deniz Turizmi Yönetmeliği”nin hazırlandığı,
- Okur-yazar oranının artırılmasına yönelik çalışmaların devam ettiği, okur-yazar olmayan kadınların oranının önemli ölçüde azaltıldığı, ayrıca yine Türkiye’nin birçok ilinde kurulan halk eğitim merkezlerinde de kadınlara yönelik mesleki kursların verildiği,
- Kız çocuklarının öğretim görmelerine yönelik projeler aracılığıyla Avrupa Birliği’nden 16 milyon Euro’luk bir kaynağın sağlandığı ve bu kaynağın etkin bir şekilde kullanılmakta olduğu,
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından 24 Haziran 2009 tarihinde beşincisi düzenlenen Kadının Statüsü Danışma Kurulu toplantısında toplumsal cinsiyet eşitliği gözetilerek bütçe hazırlanmasının önemini değerlendirildiği ve toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda merkezi yönetim bütçesinde pilot bir çalışma yapılması konusunda karar alındığı,
- Yasalarda mevcut olan kadın erkek eşitliğinin uygulamaya yansıtılması için büyük bir çaba harcanıldığı, bu bağlamda çıkarılan bir kanun ile, kadın personel çalıştıran, işe yeni kadın çalışan alan işverenlerin sosyal sigortalar priminin kademeli olarak Devlet tarafından ödendiği ve imkânlar ölçüsünde kadın istihdamını artırmaya yönelik çalışmaların sürdürüldüğü,
- TÜBİTAK’ın esasen doğal bilimler ve teknoloji alanları ile ilgili olduğu ancak sosyal bilimlerle ilgili araştırmalara da artan oranlarda paylar ayrılmaya başlandığı ve sosyal bilimler alanındaki çalışmaların genişletilmeye çalışılacağı,
- Dış politika öncelikleri çerçevesinde, son derece dengeli bir şekilde, bütün bölgelerle aynı oranda ilgilenildiği ve belli bir uyum ve ritim içinde bu ilginin sürdürüleceği,
- Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üyeliğine muhalif tutumda olan ülkelerin bile artık Türkiye’nin stratejik ağırlığını kabul etmek zorunda kaldığı; Türkiye’nin diğer bölgelerde artan ağırlığının ve bu bölgelerdeki alternatif dış politika oluşumları içinde üstlendiği aktif rollerin, açılımları ile ortaya koyduğu performansın muhalif ülkelerde bile Türkiye’siz bir Avrupa’nın tam stratejik bir eksen oluşturamayacağı kanaatini oluşturduğu,
- GDO’lu ürünlerin ithaline ilişkin düzenlemelerin çok detaylı bir şekilde düzenleneceği ve ürünlerin öncelikle bilimsel bir komitenin onayından geçeceği ve ilgili yönetmeliğin AB mevzuatına uyumlu olarak hazırlandığı,
- Büyüme ve işsizlik arasındaki doğrusal ilişkinin olmadığı tüm dünya tarafından kabul edildiği ve bu durumun ülkemize özgü olmadığı, küresel bir sorun olduğu,
- İşsizlik oranlarının artmasında küresel krizin etkisinin çok büyük olduğu,
- Sosyal güvenlik sistemine ilişkin harcamaların kısılmasının yanı sıra gelirlerinin de artırılmasının gerektiği, bu nedenle gelirlerin artırılmasına yönelik yoğun bir çabanın sürdürüldüğü,

- Kayıt dışılıkla ilgili sistemik bir mücadelenin sürdürüldüğü, Sosyal Güvenlik Kurumu bünyesinde bu amaçla bir birimin oluşturulduğu ve önemli katkılar sağladığı, sıkı bir iş birliği içerisinde kamu kurum ve kuruluşlarının mevcut kayıtları ile Bakanlık kayıtları arasında ilişki ve iletişimin sağlandığı, zaman içerisinde kayıt dışılıkla mücadelenin çok daha etkin hâle getirileceği,

- Artan sağlık harcamalarının kontrol altına alınması, sağlık hizmeti sunan ve bu hizmetten yararlananların kendi içinde regüle edilmesi amacına yönelik olarak katkı payı uygulanmasının yerinde bir düzenleme olduğu,

- Özürlü vatandaşların her kurum için ayrı bir sağlık kurulu raporu alması zorunluluğunu ortadan kaldırmak için Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Ulusal Özürlüler Veri Tabanı Projesinin yürütüldüğü ve veritabanı bünyesindeki bu bilgilerin özürlülere hizmet sunan kamu kurum ve kuruluşları ile e-devlet kapsamında elektronik ortamda paylaşılmasının öngörüldüğü,

- Özürlü vatandaşlara sunulan hizmetlerin kalitesinin yıldan yıla arttığı, 22. Dönemde çıkarılan Özürlüler Yasası ile özürlü vatandaşlara verilen maaşlarda ciddi iyileşmelerin sağlandığı,

- Vakıflar Genel Müdürlüğü bünyesinde, yapılacak restorasyon çalışmaları için 2002 yılına kadar 73 yetmiş Mühendis, Mimar ve Sanat Tarihçisi istihdam edilirken, 2002 – 2009 yılları arasında bu sayının 248’e çıkarıldığı; ancak bu sayının da yeterli görülmediği, bunun için sınavla çeşitli alanlardan daha fazla yetmiş uzman alımının yapılacağı,

- Hükümet olarak bölücü terörü sonlandırmak, temel hak ve özgürlükler alanını genişletmek, millî birlik ve beraberliği güçlendirmek amacıyla Demokratik Açılım Sürecinin başlatıldığı, yürütülen bu projenin bütün unsurlarıyla bir devlet projesi olduğu,

- KÖYDES ve BELDES Projeleri çerçevesinde 2005-2009 döneminde ülke genelinde toplam 5,8 milyar TL ödenek tahsis edildiği, yapılan çalışmalar neticesinde sağlıklı içme suyu ve yolu olmayan köy ve bağlının neredeyse kalmadığı,

- Suç işlenmesinin önlenmesi ve işlenen suçların faillerinin yakalanması konusunda büyük yararlılıkları görülen MOBESE sisteminin ülke geneline yaygınlaştırılmakta olduğu, genel bütçe, il özel idaresi imkanları ve diğer mahalli katkılarla 49 birimde tamamlandığı 31 birimde kurulum çalışmalarının devam ettiği, geri kalan illere ödenek gönderildiği ve ihale çalışmalarının devam ettiği,

- Gerçekleştirilmekte olan siyasi reformların yalnızca AB’ye üyelik kapsamında düşünülmemesi gerektiği, Türk vatandaşlarının hak ve özgürlüklerini kullanabilmelerine en üst düzeyde imkan sağlanmasının asıl amacı oluşturduğu,

- Türkiye-AB Mali Yardım mekanizması kapsamında ABGS koordinasyonunda bugüne kadar yaklaşık 1,3 milyar Avro büyüklüğünde 153 adet projenin geliştirildiği, bu projeler için sağlanan Katılım Öncesi Mali Yardım hibesinin yaklaşık 1,1 milyar Avro olduğu,

- Yargı bağımsızlığının, tarafsızlığının ve etkililiğinin güçlendirilmesine yönelik olarak sorunlu alanlarının tespit edilip giderilmesi amacıyla adalet sisteminin tüm yönlerini kapsayan katılımcı bir yaklaşımla Yargı Reformu Stratejisinin oluşturulduğu,

- Yargı Reformu Stratejisinde kamuoyunda sıklıkla gündeme gelen Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun yapısına ilişkin düzenlemelerle ilgili olarak; Kurulun objektiflik, tarafsızlık ve şeffaflık temelinde uluslararası belgeler ışığında geniş tabanlı temsil esasına göre yeniden yapılandırılması, kararlarına karşı etkili bir itiraz sisteminin getirilmesi ve yargı yolunun açılması ile Kurulun sekreteryaşının ve denetim sisteminin yeniden düzenlenmesi hedeflerinde paydaşlar arasında görüş birliğinin olduğu,

ifade edilmiştir.

4. KURUM BÜTÇELERİ ÜZERİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Komisyonumuzda, 2010 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Tasarısının görüşmeleri sırasında kabul edilen önergeler doğrultusunda, kurum bütçeleriyle ilgili kendi içinde toplam 8.085.000 tutarında ödenek aktarması yapılırken; toplam 53.750.000 TL tutarında yeni ödenek ilavesi yapılmıştır. Söz konusu aktarma ve ilavelerin kurumlar itibariyle dağılımı aşağıda açıklanmıştır.

4.1. Genel Bütçeli İdarelerin Gider Cetvellerinde Yapılan Değişiklikler

A) Yargıtay Başkanlığı

Yargıtay Başkanlığı bütçesinde; lojman bakım onarımı ile ilgili (04.03.00.00-03.3.1.00-1-06.7) tertibinden 335.000 TL'lik ödeneğin 200.000 TL'si özelleştirilen personel taşıma hizmetinin 2010 yılında da devam edebilmesi amacıyla (04.03.00.00-03.3.1.00-1-03.5) tertibine, 135.000 TL'si ise yerel mahkemelerden gelen dosyaların tekrar yerel mahkemelere gönderilmesi ve ilgililere tebligat yapılması için öngörülen ödeneği arttırmak amacıyla (04.01.00.00-03.3.1.00-1-03.5) tertibine aktarılmıştır.

B) Kültür ve Turizm Bakanlığı

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde; orkestra, koro ve müzik topluluklarının ihtiyaçları olan bando malzemelerinin alımı, bakımı ve tamir işleri amacıyla (21.01.30.62-08.2.0.00-1-03.2) tertibine 750.000 TL ödenek ilave edilmiştir.

Yunus Emre Vakfına yapılan nakdi yardımların sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesini sağlamak amacıyla Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü bütçesinden düşülerek Strateji Geliştirme Başkanlığı bütçesine eklenmesini teminen (21.01.35.00-08.2.0.00-1-05.3) tertibinde bulunan 4.000.000 TL ödenek (21.01.00.23-08.2.0.05-1-05.3) tertibine aktarılmıştır.

'Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Sağlanmasına Dair Yönetmelik' uyarınca proje ve proje uygulamasına yardım taleplerini içeren başvuru sayısının fazlalığı ve bu yapıların da büyük bölümünün acil müdahale gerektiren yapılar olması nedeniyle mevcut ödeneğin yetersiz kaldığı göz önüne alınarak bir bölümüne daha yardım yapılması amacıyla (21.01.31.00-08.2.0.00-1-07.1) tertibine 3.000.000 TL ödenek ilave edilmiştir.

C) Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı bütçesinde; kurum bünyesinde mevcut olan matbaa için planlanan baskı makinesi alım işinin iptal edilerek, söz konusu iş için konulan (07.85.00.04-01.3.2.00-1-06.1) tertibindeki 3.000.000 TL ödenek, temizlik ve araç kiralama hizmeti alımı amacıyla (07.85.00.04-01.3.2.00-1-03.5) tertibine aktarılmıştır.

D) Maliye Bakanlığı

Maliye Bakanlığı bütçesinde; merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerinin 2010 yılında ortaya çıkabilecek muhtelif ihtiyaçlarını karşılamak üzere (12.01.31.00-01.1.2.00-1-09.6) tertibine 50.000.000 TL tutarında ödenek ilave edilmiştir.

4.2. Özel Bütçeli İdarelerin Gider ve Gelir Cetvellerinde Yapılan Değişiklikler

A) Ankara Üniversitesi

Ankara Üniversitesi bütçesinde; Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığının veri tabanı aboneliklerinin devam ettirilebilmesi amacıyla (38.02.00.01-09.4.1.00-2-06.7) tertibinde yer alan ödenekten (38.02.00.01-08.2.0.00-2-06.1) tertibine 600.000 TL ödenek aktarılmıştır.

B) Celal Bayar Üniversitesi

Celal Bayar Üniversitesi bütçesinde; 2010 Yılı Yatırım programında yer alan Etüt Proje ödeneğinin Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri mahiyetinde olması nedeniyle ödenek tertibinin düzeltilmesi amacıyla (38.41.00.01-09.4.1.00-2-06.2) tertibinde bulunan 150.000 TL ödenek (38.41.00.01-09.4.1.00-2-06.5) tertibine eklenmiştir.

C) Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü bütçesinde; ‘Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Ödenek İcmali’ bölümünde ‘08 Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri’ fonksiyonu ödeneği sehven 355.000 TL olarak yazılmıştır. Söz konusu ödenek 341.000 TL olarak değiştirilmiştir.

4.3. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gider ve Gelir Cetvellerinde Yapılan Değişiklikler **Radyo ve Televizyon Üst Kurulu**

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu bütçesinde; söz konusu Üst Kurulun Bütçe Tasarısına bağlı (E) Cetvelinin B fıkrasının üçüncü bendinde yer alan “Uzman, Üst Kurul Uzman ve Uzman Yardımcıları ile Uzman Denetçi kadrosuna ilişkin olarak sınıf değişikliği yapmaya ve bu kadroların ücret ve mali haklarını yeniden belirlemeye” ibaresi kamu personel mevzuatına uyumun sağlanması amacıyla metinden çıkarılmıştır.

Radyo Televizyon Üst Kurulu Bütçe Tasarısına bağlı Kadro Cetvelinde bulunan birinci derece Hukuk Müşaviri kadro sayısı 5, birinci derece Üst Kurul Müşaviri kadro sayısı 14 olarak değiştirilmiştir.

5. BÜTÇE KANUNU TASARISININ MADDELERİ ÜZERİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısının;

1) Giderlere ilişkin 1 inci maddesi; Komisyon görüşmeleri sırasında kabul edilen önergeler doğrultusunda genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin ödenek toplamına ilişkin (a) bendinde yer alan “281.853.655.110 Türk Lirası” ibaresinin “281.907.405.110 Türk Lirası” olarak değiştirilmesi suretiyle,

2) 2, 3 ve 4 üncü maddeleri; aynen,

3) Bağlı cetvellere ilişkin 5 inci maddesi;

a) Bağlı (A) işaretli cetvelin kurum ve kuruluşların ödenek cetvellerinde yapılan değişiklikler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi suretiyle,

b) Bağlı (C) işaretli cetvelde;

- 05.04.1983 tarihli ve 2813 sayılı Telsiz Kanununun ismi 05.11.2008 tarihli ve 5809 sayılı Kanunun 67 nci maddesiyle “Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun” olarak değiştirildiğinden (C) cetvelinin; “(I) Sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri” bölümünde geçen “Telsiz Kanunu” ibaresinin “Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun” şeklinde ve “Evrensel Hizmetin Sağlanması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ibaresinin “Evrensel Hizmet Kanunu” olarak değiştirilmesi suretiyle,

- 05.04.1983 tarihli ve 2813 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun ile 05.11.2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların gelirlerine ilişkin hükümler bulundurması sebebiyle “(III) Sayılı Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar” bölümüne “05.04.1983 tarih ve 2813 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun” ile “05.11.2008 tarih ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu” ibarelerinin eklenmesi suretiyle,

c) Bazı ödeneklerin kullanımına ve harcamalara ilişkin esasları belirleyen (E) işaretli cetvelin (49) uncu sırasında sehven “29/5/1986 tarihli ve 294 sayılı Kanun” şeklinde yer alan ibarenin “29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanun” olarak dercedilmesi suretiyle,

d) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan idarelerin Taşıt Kanununa göre 2010 yılında edinebilecekleri taşıtları gösterir (T) işaretli cetvelin;

- Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine ait kısmının; Danıştay Başkanlığı bölümüne (T02) binek otomobil cinsinden 2 adet, (T11a) otobüs cinsinden 5 adet, (T15) ambulans cinsinden 1 adet, Adalet Bakanlığı bölümüne (T11a) otobüs cinsinden 30 adet olmak üzere toplam 38 adet taşıtın eklenmesi,

- Özel bütçeli idarelere ait kısmına; (T02) binek otomobil cinsinden 1 adedi, (T11b) otobüs cinsinden 1 adedi olmak üzere 2 adedi Düzce Üniversitesine, (T02) binek otomobil cinsinden 5 adedi, (T11a) otobüs cinsinden 1 adedi olmak üzere 6 adedi Aksaray Üniversitesine, (T02) binek otomobil cinsinden 1 adedi, (T03) station-wagon cinsinden 2 adedi, (T05) minibüs cinsinden 1 adedi, (T07) pick-up cinsinden 1 adedi, (T10) midibüs cinsinden 1 adedi olmak üzere 6 adedi Sinop Üniversitesine, (T02) binek otomobil cinsinden 4 adedi, (T05) minibüs cinsinden 2 adedi, (T06) kaptıkaçtı cinsinden 1 adedi, (T07) pick-up cinsinden 1 adedi, (T09) panel cinsinden 1 adedi, (T10) midibüs cinsinden 1 adedi, (T11a) otobüs cinsinden 1 adedi olmak üzere 11 adedi Süleyman Demirel Üniversitesine, (T05) minibüs cinsinden 1 adedi, (T10) midibüs cinsinden 1 adedi olmak üzere 2 adedi Kocaeli Üniversitesine, (T02) binek otomobil cinsinden 1 adedi, (T15) ambulans cinsinden 2 adedi olmak üzere 3 adedi Celal Bayar Üniversitesine, (T02) binek otomobil cinsinden 3 adedi Selçuk Üniversitesine ait olmak üzere toplam 33 adet taşıtın ilave edilmesi,

suretiyle,

4) 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 ve 21 inci maddeleri; aynen,

5) 22 nci maddesi; kamu kurum ve kuruluşlarında özürlü memur açığının giderilmesine katkı sağlamak amacıyla bir istisna olarak (2) numaralı fıkrada yer alan “Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği uyarınca asistan kadrolarına yapılacak atamalar,” ibaresinden sonra gelmek üzere “657 sayılı Kanunun 53 üncü maddesine göre yapılacak özürlü personel atamaları,” ibaresinin eklenmesi suretiyle,

6) 23, 24, 25, 26 ve 27 nci maddeleri; aynen,

7) 28 inci maddesi; 15-28 Ağustos 2009 tarihleri arasında Kamu İşveren Kurulu ile yetkili memur sendikaları ve bunların bağlı bulundukları konfederasyonlar arasında yürütülen 2009 yılı toplu görüşme süreci sonucunda sağlanan anlaşma gereği, halen 1 Milyon 690 Bin çocuk için ödenmekte olan aile yardımı ödeneğinde çocuk sayısı sınırlamasını kaldırmak ve böylece yaklaşık 740.000 çocuk için daha aile yardımı ödeneği ödenmesine imkan sağlamak amacıyla (4) numaralı fıkranın; yine bu kapsamda emekli olan personele 500 TL olarak ödenmekte olan tazminat tutarını da 750 TL’ye çıkarmak amacıyla (5) numaralı fıkranın; Anadolu Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesinin 31/12/2009 tarihi itibarıyla uzaktan eğitim uygulayan İktisat, İşletme ve Açıköğretim Fakültesine ait hesaplarda yer alan kasa ve banka hesabı bakiyesinin 250 Milyon TL’sinin Üniversitelerin Desteklenmesi Projesi (ÜNİDES) kapsamında 5467, 5662 ve 5765 sayılı Kanunlarla yeni kurulan üniversitelerin yatırım projelerinde kullanılması amacıyla, diğer yandan söz konusu bakiyenin 250 Milyon TL’sinin de Yükseköğretim Kurulu hesabına münhasıran yükseköğretim kurumlarının bilimsel araştırma projeleri ile yurt içi ve yurt dışı öğretim elemanı ve öğrenci değişim programlarının desteklenmesi ve yurt içi ve yurt dışında öğretim üyesi ve araştırmacı yetiştirilmesi amacıyla 2547 sayılı Kanunun ilgili maddesinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde kullanılmasını teminen (6) numaralı fıkranın maddenin sonuna yeni fıkralar olarak eklenmesi suretiyle,

8) 29 ve 30 uncu maddeleri; aynen,

kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere, Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

KAYNAKÇA

Orta Vadeli Program (2010-2012)

Orta Vadeli Mali Plan (2010-2012)

2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ve Ekli Cetveller

2010 Yılı Milli Bütçe Tahmin Raporu

Yıllık Ekonomik Rapor 2009

2010 Yılı Bütçe Gerekçesi

2010 Yılı Programı

Kamu Borç Yönetimi Raporu Eylül 2009

Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar 2010

Maliye Bakanı 2010 Yılı Bütçe Sunumu

Sağlık Bakanı 2010 Yılı Bütçe Sunumu

Ulaştırma Bakanı 2010 Yılı Bütçe Sunumu

Kültür ve Turizm Bakanı 2010 Yılı Bütçe Sunumu

Çevre ve Orman Bakanı 2010 Yılı Bütçe Sunumu

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı 2010 Yılı Bütçe Sunumu

2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2008 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları

EKLİ TABLOLAR

(TABLO-1)
2009 İLE 2010 MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE BÜYÜKLÜKLERİNİN KARŞILAŞTIRMASI

(Milyon TL)	2009		2010	GSYH'YE ORANI (%)			ARTIŞ ORANI (%)	
	Bütçe Kanunu	Gerçekleşme Tahmini		2009 Bütçe	2009 Gerç. Tah.	2010 Tasarı	2010 Tasarı/2009 Bütçe	2010 Tasarı/2009 Ger. Tah.
1) MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GİDERLERİ**	259.156	266.752	286.928	23,3	28,2	27,9	10,7	7,6
Faiz Haric Bütçe Giderleri	201.656	211.252	230.178	18,1	22,3	22,4	14,1	9,0
Faiz Giderleri	57.500	55.500	56.750	5,2	5,9	5,5	-1,3	2,3
2) MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GELİRLERİ***	248.758	203.928	236.794	22,4	21,5	23,0	-4,8	16,1
Vergi Gelirleri****	202.090	163.561	193.324	18,2	17,3	18,8	-4,3	18,2
3) BÜTÇE AÇIĞI	-10.398	-62.824	-50.134	-0,9	-6,6	-4,9	382,2	-20,2
4) FAİZ DIŞI FAZLA	47.102	-7.324	6.617	4,2	-0,8	0,6	-86,0	-190,3
5) GSYH	1.111.438	946.678	1.028.802					

* Hükümetin teklifi

** Hazine yardımları ve gelirden ayrılan pay haric (Kesintili başlangıç ödeneği)

*** Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Genel Bütçeye aktarıldıkları gelir fazlaları yer almamaktadır. (Red ve iadeler haric)

**** Red ve iadeler haric tutarlardır

(TABLO-2)

(2009 - 2010) MERKEZİ YÖNETİM KAPSAMINDAKİ GENEL BÜTÇELİ İDARELER, ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER İLE DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN BÜTÇE ÖDENEKLERİ VE GELİRLERİNİN MUKAYYESESİ

GİDER	2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu	2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı *	Artış %'i
A- GENEL BÜTÇELİ İDARELERİN ÖDENEKLERİ **	254.680.210.850	281.853.655.110	10,67
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN ÖDENEKLERİ	16.423.005.878	17.799.895.100	8,38
C- DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN	1.923.611.108	1.949.287.082	1,33
D- TOPLAM	273.026.827.836	301.602.837.292	10,47
E- GELİRDEN AYRILAN PAYLAR (-)	1.213.861.154	1.288.798.082	6,17
F- HAZİNE YARDIMI (-)	12.657.033.320	13.386.485.400	5,76
G- MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMI VE GELİRDEN AYRILAN PAYLAR HARİÇ)	259.155.933.362	286.927.553.810	10,72

GELİR VE NET FİNANSMAN

I- GENEL BÜTÇELİ İDARELER	244.170.907.000	231.235.584.000	-5,30
NET GENEL BÜTÇE GELİRLERİ (a-b)	244.170.907.000	231.235.584.000	-5,30
GENEL BÜTÇELİ İDARELERİN GELİRLERİ (a)	263.243.700.000	251.115.317.000	-4,61
RED VE İADELER (-) (b)	19.072.793.000	19.879.733.000	4,23

II- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (X+Y)	16.665.085.225	18.419.358.100	10,53
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN GELİRİ (1+2) (X)	16.534.651.225	18.284.760.100	10,58
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN ÖZ GELİRİ (c+d) (1)	3.877.617.905	4.898.274.700	26,32
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI (c)	1.294.020.905	1.355.944.700	4,79
DİĞER ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (d)	2.583.597.000	3.542.330.000	37,11
HAZİNE YARDIMI (Özel Bütçe) (2)	12.657.033.320	13.386.485.400	5,76
NET FİNANSMAN*** (Y)	130.434.000	134.598.000	3,19

III- DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ KURUMLAR (W+T)	1.923.611.108	1.949.287.082	1,33
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (e+f)	1.923.611.108	1.949.287.082	1,33
DDK ÖZ GELİRİ (e)	1.923.611.108	1.949.287.082	1,33
HAZİNE YARDIMI (f)	0	0	0,00
NET FİNANSMAN*** (T)	0	0	0,00

IV- MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GELİRLERİ (NET) (I+1+a-E)	248.758.274.859	236.794.347.700	-4,81

DENGE

H- FAİZ GİDERİ	57.500.030.000	56.750.050.500	-1,30
İ- FAİZ DIŞI BÜTÇE GİDERİ (G-H)	201.655.903.362	230.177.503.310	14,14
J- FAİZ HARİÇ FAZLA (IV-I)	47.102.371.497	6.616.844.390	-85,95
K- BÜTÇE AÇIĞI**** (IV-G)	-10.397.658.503	-50.133.206.110	382,16

GSYH	946.678.000.000	1.028.802.000.000	8,67

Bütçe Açığı/GSYH	1,10%	4,87%	343,67
Faiz Haric Fazla/GSYH	4,98%	0,64%	-87,07

* Hükümetin Teklifi

** Kesintili Başlangıç Ödeneği

*** 5018 sayılı Kanuna ekli (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan idare ve kurumların nakit imkanlarından harcanması öngörülen tutarlar.

**** Bütçe Açığı; Genel Bütçeli İdarelerin Ödenekleri ile (Net) Genel Bütçeli İdarelerin Gelirleri arasındaki farktır.

TABLO 3-a
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI GENEL BÜTÇELİ İDARELERİN ÖDENEKLERİNDE
KOMİSYONUMUZCA YAPILAN EKLEME VE KESİNTİLER

İDARENİN ADI	Hükümetin Teklifi	İH-Hİ SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	Komisyonca Kabul Edilen Ödenek	İH-Hİ SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
01 CUMHURBAŞKANLIĞI	72.500.000	0,024	72.500.000	0,024
02 TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	468.733.000	0,155	468.733.000	0,155
03 ANAYASA MAHKEMESİ	16.188.000	0,005	16.188.000	0,005
04 YARGITAY	83.725.000	0,028	83.725.000	0,028
05 SAĞLIK BAKANLIĞI	120.372.610	0,040	120.372.610	0,040
06 İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	4.003.750.000	1,327	4.003.750.000	1,327
07 BASBAKANLIK	523.479.000	0,174	523.479.000	0,174
08 MİLLÎ İHTİBARAT TEŞKİLATI MÜSTESARLIĞI	12.423.000	0,004	12.423.000	0,004
09 MİLLÎ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	67.175.000	0,022	67.175.000	0,022
10 BASIN-YAYIN VE ENFORMASYON GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	12.201.000	0,004	12.201.000	0,004
11 DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI	14.866.000	0,005	14.866.000	0,005
12 BASBAKANLIK YÖKSEK DENETLEME KURULU	889.540.000	0,288	889.540.000	0,288
13 DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTESARLIĞI	88.921.877.000	27,952	88.921.877.000	27,952
14 HAZİNE MÜSTESARLIĞI	286.597.000	0,095	286.597.000	0,095
15 DİŞİ TİCARET MÜSTESARLIĞI	112.813.000	0,037	112.813.000	0,037
16 CUMHUR MÜSTESARLIĞI	2.650.530.000	0,879	2.650.530.000	0,879
17 DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	5.929.000	0,002	5.929.000	0,002
18 ÖZÜRLÜLER İDARESİ BAŞKANLIĞI	11.933.000	0,004	11.933.000	0,004
19 AİLE VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.700.000	0,002	4.700.000	0,002
20 KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	11.933.000	0,004	11.933.000	0,004
21 SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANISMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.374.302.000	0,787	2.374.302.000	0,787
22 SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK EĞİTİME KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	21.496.000	0,007	21.496.000	0,007
23 AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ	3.763.866.000	1,235	3.763.866.000	1,235
24 ADALET BAKANLIĞI	2.483.466.000	0,817	2.483.466.000	0,817
25 MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	3.898.531.000	1,263	3.898.531.000	1,263
26 İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	8.588.395.000	2,848	8.588.395.000	2,848
27 İÇİŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	275.982.000	0,092	275.982.000	0,092
28 SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	920.137.000	0,305	920.137.000	0,305
29 EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	69.769.045.000	19,797	69.769.045.000	19,797
30 DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI	1.568.924.000	0,520	1.568.924.000	0,520
31 MALİYE BAKANLIĞI	28.237.412.000	9,362	28.237.412.000	9,362
32 GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	17.446.000	0,006	17.446.000	0,006
33 MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	475.709.000	0,158	475.709.000	0,158
34 MİLLÎ EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	13.942.196.000	4,622	13.942.196.000	4,622
35 BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI	1.792.902.000	0,594	1.792.902.000	0,594
36 İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	83.509.000	0,028	83.509.000	0,028
37 ULAŞTIRMA BAKANLIĞI	4.989.051.000	1,654	4.989.051.000	1,654
38 DENİZLİK MÜSTESARLIĞI	7.640.067.000	2,533	7.640.067.000	2,533
39 KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	226.223.000	0,075	226.223.000	0,075
40 KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	36.141.679.000	11,981	36.141.679.000	11,981
41 TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI	671.109.000	0,222	671.109.000	0,222
42 TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	448.334.000	0,149	448.334.000	0,149
43 TARIM VE KÖYİŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	5.531.000	0,002	5.531.000	0,002
44 ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	1.434.411.000	0,476	1.434.411.000	0,476
45 SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI	119.696.000	0,040	119.696.000	0,040
46 ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	6.575.054.000	2,180	6.575.054.000	2,180
47 PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	7.760.000	0,003	7.760.000	0,003
48 KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	281.907.406.110	93,452	281.907.406.110	93,452
49 DEVLET MİTİNGÖRLÜĞÜ	760.000	0,000	760.000	0,000
50 DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.949.287.082	0,643	1.949.287.082	0,643
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	61.085.000	7,335.000	61.085.000	7,335.000
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	17.799.896.100	5,820	17.799.896.100	5,820
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	0	0	0	0
İH-Hİ SAYILI CETVELLERE TABİ İDARELER TOPLAMI	61.835.000	8,085.000	61.835.000	8,085.000
ÖZEL BÜTÇELERE HAZİNE YARDIMI	13.386.485.400	42,700	13.386.485.400	42,700
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI HARİCİ, GELİRDEN AYRILAN PAY DAHİL)	1.288.798.082	0,400	1.288.798.082	0,400
HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARİCİ	286.216.351.892	90,352	286.216.351.892	90,352
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARİCİ)	286.927.553.810	90,752	286.927.553.810	90,752

TABLO 3-B
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELERİN ÖDENEKLERİNDE
KOMİSYONUMUZCA YAPILAN EKLEME VE KESİNTİLER

İDARENİN ADI	Hükûmetin Teklifi	İ-İİİİ SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	Komisyonca		Komisyonca Kabul Edilen Ödenek	İ-İİİİ SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
			Eklenen	Düğülen		
01 ÖĞRENCİ SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ	150.865.000	0,050			150.865.000	0,050
02 ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	4.553.000	0,002			4.553.000	0,002
03 ATATÜRK ARASTIRMA MERKEZİ	2.389.000	0,001			2.389.000	0,001
04 ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	3.504.000	0,001			3.504.000	0,001
05 TÜRK DİL KURUMU	11.743.000	0,004			11.743.000	0,004
06 TÜRK TARİH KURUMU	6.808.000	0,002			6.808.000	0,002
07 TÜRKİYE VE ORTA DOĞU ANİME İDARESİ ENSTİTÜSÜ	7.743.000	0,003			7.743.000	0,003
08 TÜRKİYE BİLİMLER VE TEKNOLOJİK ARASTIRMA KURUMU	1.307.251.000	0,433			1.307.251.000	0,433
09 TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI	9.908.000	0,003			9.908.000	0,003
10 TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI	10.723.000	0,004			10.723.000	0,004
11 KREDİ VE YURTİÇİ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.746.851.000	0,911			2.746.851.000	0,911
12 GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	480.840.000	0,159			480.840.000	0,159
13 DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	115.595.000	0,038			115.595.000	0,038
14 DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	139.985.000	0,046			139.985.000	0,046
15 ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	950.422.000	0,315			950.422.000	0,315
16 VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	460.165.000	0,153			460.165.000	0,153
17 HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	107.098.000	0,036			107.098.000	0,036
18 TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	5.970.000	0,002			5.970.000	0,002
19 TÜRK STANDARTLARI ENSTİTÜSÜ	168.420.000	0,056			168.420.000	0,056
20 MİLLİ PRODUKTİVİTE MERKEZİ	13.113.000	0,004			13.113.000	0,004
21 TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ	32.511.000	0,011			32.511.000	0,011
22 ULUSAL BOR ARASTIRMA ENSTİTÜSÜ	9.365.000	0,003			9.365.000	0,003
23 TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU	84.736.000	0,028			84.736.000	0,028
24 SAVUNMA SANAYİ MÜSTESARLIĞI	29.252.000	0,010			29.252.000	0,010
25 KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETİMLERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	360.324.000	0,119			360.324.000	0,119
26 İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ	15.379.500	0,005			15.379.500	0,005
27 TÜRK İŞİRLİĞİ VE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	64.351.000	0,021			64.351.000	0,021
28 ÖZEL ÇEVRE KORUMA KURUMU BAŞKANLIĞI	34.048.000	0,011			34.048.000	0,011
29 GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	59.876.000	0,020			59.876.000	0,020
30 ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	17.416.000	0,006			17.416.000	0,006
31 ELEKTRİK İŞLERİ ETÜT İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	49.937.000	0,017			49.937.000	0,017
32 MADEN TETKİK VE ARAZİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	231.071.000	0,077			231.071.000	0,077
33 ÇEZA VE İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKTEVLERİ İŞ YURTİÇİ KURUMU	729.332.000	0,242			729.332.000	0,242
34 SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	160.100.000	0,005			16.010.000	0,005
35 MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	6883000	0,002			6.883.000	0,002
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER	8.444.437.500	2,800	0	0	8.444.437.500	2,799
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	9.355.457.600		750.000	750.000	9.355.457.600	
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	17.799.895.100		750.000	750.000	17.799.895.100	
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	281.863.655.110		61.085.000	7.335.000	281.907.405.110	
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	1.949.287.082		0	0	1.949.287.082	
H-IIİİİ SAYILI CETVELLE TABİ İDARELER TOPLAMI	301.602.637.292		61.835.000	8.085.000	301.656.587.292	

TABLO 3-c
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ ÖDENEKLERİNDE
KOMİSYONUMUZCA YAPILAN EKLEME VE KESİNTİLER

İDARENİN ADI	Hükümetin Teklifi	İ-İİ-III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	Komisyonda		Komisyonca Kabul Edilen Ödenek	İ-İİ-III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
			Eklenen	Düşülen		
1 YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	18.316.000	0,008			18.316.000	0,008
2 ANKARA ÜNİVERSİTESİ	345.301.000	0,114	600.000	600.000	345.301.000	0,114
3 ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	234.779.000	0,078			234.779.000	0,078
4 HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	367.236.000	0,122			367.236.000	0,122
5 GAZİ ÜNİVERSİTESİ	313.826.000	0,104			313.826.000	0,104
6 İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	509.812.000	0,169			509.812.000	0,169
7 İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	211.021.000	0,070			211.021.000	0,070
8 BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	121.057.000	0,040			121.057.000	0,040
9 MARMARA ÜNİVERSİTESİ	225.102.000	0,075			225.102.000	0,075
10 YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	115.824.000	0,038			115.824.000	0,038
11 MİMAR SİNAN GÖZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	84.378.000	0,021			84.378.000	0,021
12 EGE ÜNİVERSİTESİ	305.755.000	0,101			305.755.000	0,101
13 DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	235.114.000	0,078			235.114.000	0,078
14 TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	108.988.000	0,036			108.988.000	0,036
15 ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	199.904.000	0,066			199.904.000	0,066
16 ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	209.528.000	0,070			209.528.000	0,069
17 SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	262.174.000	0,087			262.174.000	0,087
18 AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	174.545.000	0,058			174.545.000	0,058
19 ERGİYES ÜNİVERSİTESİ	153.768.000	0,051			153.768.000	0,051
20 CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	119.578.000	0,040			119.578.000	0,040
21 ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	207.122.000	0,069			207.122.000	0,069
22 ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	160.433.000	0,053			160.433.000	0,053
23 KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	160.705.000	0,053			160.705.000	0,053
24 ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	222.169.000	0,074			222.169.000	0,074
25 İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	122.200.000	0,041			122.200.000	0,041
26 FIRAT ÜNİVERSİTESİ	139.817.000	0,046			139.817.000	0,046
27 DICLE ÜNİVERSİTESİ	158.844.000	0,053			158.844.000	0,053
28 YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	139.078.000	0,046			139.078.000	0,046
29 GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	102.668.000	0,034			102.668.000	0,034
30 İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	49.861.000	0,017			49.861.000	0,017
31 GİRNEZ YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	43.468.000	0,014			43.468.000	0,014
32 HARRAN ÜNİVERSİTESİ	103.180.800	0,034			103.180.800	0,034
33 SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	160.342.000	0,053			160.342.000	0,053
34 ADANAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	107.760.000	0,036			107.760.000	0,036
35 ZONGULDAK KARAAĞAŞ ÜNİVERSİTESİ	90.840.000	0,030			90.840.000	0,030
36 MERSİN ÜNİVERSİTESİ	115.728.000	0,038			115.728.000	0,038
37 PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	126.945.000	0,042			126.945.000	0,042
38 BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	84.979.000	0,028			84.979.000	0,028
39 KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	153.340.000	0,051			153.340.000	0,051
40 SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	117.578.000	0,039			117.578.000	0,039
41 CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	111.448.000	0,037	150.000	150.000	111.448.000	0,037
42 ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	78.557.000	0,026			78.557.000	0,026
43 MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	90.052.000	0,030			90.052.000	0,030
44 AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	102.112.000	0,034			102.112.000	0,034
45 KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	79.771.000	0,026			79.771.000	0,026
46 ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	97.761.000	0,032			97.761.000	0,032
47 NİĞDE ÜNİVERSİTESİ	55.041.000	0,018			55.041.000	0,018
48 DÜMLÜPINAR ÜNİVERSİTESİ	87.707.000	0,029			87.707.000	0,029
49 GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	85.672.000	0,028			85.672.000	0,028
50 MUĞLA ÜNİVERSİTESİ	87.846.000	0,029			87.846.000	0,029
51 KAHRAMANMARAŞ SÜTCÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	81.900.000	0,030			81.900.000	0,030
52 KIRIKALE ÜNİVERSİTESİ	91.998.000	0,031			91.998.000	0,030
53 EKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	120.956.000	0,040			120.956.000	0,040
54 GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	42.768.000	0,014			42.768.000	0,014
55 AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ	43.736.000	0,015			43.736.000	0,014
56 KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	38.019.000	0,013			38.019.000	0,013
57 DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	59.927.000	0,020			59.927.000	0,020
58 MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	48.963.000	0,016			48.963.000	0,016
59 UŞAK ÜNİVERSİTESİ	42.993.000	0,014			42.993.000	0,014
60 RİZE ÜNİVERSİTESİ	43.562.000	0,014			43.562.000	0,014
61 NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	58.735.000	0,019			58.735.000	0,019
62 ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ	42.768.000	0,014			42.768.000	0,014
63 AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	36.702.000	0,012			36.702.000	0,012
64 GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	43.820.000	0,015			43.820.000	0,015
65 HİTİT ÜNİVERSİTESİ	36.433.000	0,012			36.433.000	0,012
66 BOZOK ÜNİVERSİTESİ	45.143.000	0,015			45.143.000	0,015
67 ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ	58.343.000	0,019			58.343.000	0,019
68 ORDU ÜNİVERSİTESİ	37.178.000	0,012			37.178.000	0,012
69 AMASYA ÜNİVERSİTESİ	29.602.000	0,010			29.602.000	0,010
70 KARAMAN OĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	26.036.000	0,009			26.036.000	0,009
71 AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	25.849.000	0,009			25.849.000	0,009
72 SİNOP ÜNİVERSİTESİ	27.903.000	0,009			27.903.000	0,009
73 SİRT ÜNİVERSİTESİ	24.586.000	0,008			24.586.000	0,008
74 NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	28.106.000	0,009			28.106.000	0,009
75 KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	36.326.000	0,012			36.326.000	0,012
76 KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	25.732.000	0,009			25.732.000	0,009
77 ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	29.429.000	0,010			29.429.000	0,010
78 ARTIYIN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	23.875.000	0,008			23.875.000	0,008
79 BİLECİK ÜNİVERSİTESİ	31.028.000	0,010			31.028.000	0,010
80 BITÜL EREN ÜNİVERSİTESİ	23.990.000	0,008			23.990.000	0,008
81 KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	26.317.000	0,009			26.317.000	0,009
82 OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	28.766.000	0,010			28.766.000	0,010
83 BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	22.814.000	0,008			22.814.000	0,008
84 MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	23.545.000	0,008			23.545.000	0,008
85 MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	23.067.000	0,008			23.067.000	0,008
86 BATMAN ÜNİVERSİTESİ	25.175.000	0,008			25.175.000	0,008
87 ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	12.822.000	0,004			12.822.000	0,004
88 BARTIN ÜNİVERSİTESİ	17.074.000	0,006			17.074.000	0,006
89 BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	14.724.000	0,005			14.724.000	0,005
90 GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	28.860.000	0,010			28.860.000	0,010
91 HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	13.845.000	0,005			13.845.000	0,005
92 İĞDIR ÜNİVERSİTESİ	13.812.000	0,005			13.812.000	0,005
93 ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	14.564.000	0,005			14.564.000	0,005
94 TUNCELİ ÜNİVERSİTESİ	20.854.000	0,007			20.854.000	0,007
95 YALOVA ÜNİVERSİTESİ	14.470.000	0,005			14.470.000	0,005
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	9.355.457.600	3,052	750.000	750.000	9.355.457.600	3,10
DİĞER ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR	8.444.437.500		0	0	8.444.437.500	
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	17.799.895.100		750.000	750.000	17.799.895.100	
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	281.853.855.110		61.085.000	7.335.000	281.907.405.110	
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (I SAYILI CETVEL)	1.949.287.082		0	0	1.949.287.082	
İ-İİ-III SAYILI CETVEL TABİİ İDARELER TOPLAMI	301.802.837.292		61.835.000	8.085.000	301.856.587.292	

TABLO 3-d
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN ÖDENEKLERİNDE
KOMİSYONUMUZCA YAPILAN EKLEME VE KESİNTİLER

İDARENİN ADI	Hükümetin Teklifi	İHİİİİ SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	Komisyonda		Komisyonda Kabul Edilen Ödenek	İHİİİİ SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
			Eklenen	Düşülen		
01 RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	110.000.000	0,036			110.000.000	0,036
02 BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	1.418.230.000	0,470			1.418.230.000	0,470
03 SERMAYE PİYASASI KURULU	69.426.000	0,023			69.426.000	0,023
04 BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	90.000.000	0,030			90.000.000	0,030
05 ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	98.640.000	0,033			98.640.000	0,033
06 KAMU İHALE KURUMU	72.000.000	0,024			72.000.000	0,024
07 REKABET KURUMU	42.290.000	0,014			42.290.000	0,014
08 TÜTÜN, TÜTÜN MAMULLERİ VE ALKOLLÜ İÇKİLER PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	48.701.082	0,016			48.701.082	0,016
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR TOPLAMI	1.949.287.082	0,646	0	0	1.949.287.082	0,646
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	281.853.655.110		61.085.000	7.335.000	281.907.405.110	
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	17.799.895.100		750.000	750.000	17.799.895.100	
İHİİİİ SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI	301.602.837.292		61.835.000	8.085.000	301.656.587.292	

TABLO 4-a
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE ÖDENEKLERİNİN
FONKSİYONEL DAĞILIMI

FONKSİYONEL SINIFLANDIRMA	HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ ÖDENEK	KOMİSYONDA		İ-İİ-İİİ SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	İ-İİ-İİİ SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
		Ekleme	Düşülen			
01 GENEL KAMU HİZMETLERİ	112.142.854.605	53.000.000	3.000.000	37,18	112.192.854.605	37,19
02 SAVUNMA HİZMETLERİ	15.146.295.200	0	0	5,02	15.146.295.200	5,02
03 KAMU DÜZENİ VE GÜVENLİK HİZMETLERİ	17.164.239.795	335.000	335.000	5,69	17.164.239.795	5,69
04 EKONOMİK İŞLER VE HİZMETLER	33.233.105.682	0	0	11,02	33.233.105.682	11,02
05 ÇEVRE KORUMA HİZMETLERİ	297.364.800	0	0	0,10	297.364.800	0,10
06 İSKAN VE TOPLUM REFAHI HİZMETLERİ	4.276.047.400	0	0	1,42	4.276.047.400	1,42
07 SAĞLIK HİZMETLERİ	14.960.260.320	0	0	4,96	14.960.260.320	4,96
08 DİNLENME, KÜLTÜR VE DİN HİZMETLERİ	4.581.498.950	8.350.000	4.000.000	1,52	4.585.848.950	1,52
09 EĞİTİM HİZMETLERİ	38.002.988.840	0	600.000	12,60	38.002.388.840	12,60
10 SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM HİZMETLERİ	61.798.181.700	0	0	20,49	61.798.181.700	20,49
İ-İİ-İİİ SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI	301.602.837.292	61.685.000	7.935.000	100,00	301.656.587.292	100,00
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	281.853.655.110	61.085.000	7.335.000		281.907.405.110	
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	17.799.895.100	600.000	600.000		17.799.895.100	
DÜZENLEYİÇİ VE DENETLEYİÇİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	1.949.287.082	0	0		1.949.287.082	
ÖZEL BÜTÇELERE HAZİNE YARDIMI	13.386.485.400	0	0		13.386.485.400	
GELİRDEN AYRILAN PAYLAR	1.288.798.082	0	0		1.288.798.082	
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI HARIÇ, GELİRDEN AYRILAN PAY DAHİL)	288.216.351.892				288.270.101.892	
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARIÇ)	286.927.553.810				286.981.303.810	

TABLO 4-b
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI
GENEL BÜTÇELİ İDARELERİN ÖDENEKLERİNİN FONKSİYONEL DAĞILIMI

FONKSİYONEL SINIFLANDIRMA	HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ ÖDENEK	İ-İİ-İİİ SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	İ-İİ-İİİ SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
			Eklenen	Düşülen		
01 GENEL KAMU HİZMETLERİ	109.315.421.530	36,24	53.000.000	3.000.000	109.365.421.530	36,25
02 SAYUNMA HİZMETLERİ	15.112.949.300	5,01			15.112.949.300	5,01
03 KAMU DÜZENİ VE GÜVENLİK HİZMETLERİ	16.198.034.185	5,37	335.000	335.000	16.198.034.185	5,37
04 EKONOMİK İŞLER VE HİZMETLER	29.824.651.035	9,89			29.824.651.035	9,89
05 ÇEVRE KORUMA HİZMETLERİ	270.987.000	0,09			270.987.000	0,09
06 İSKAN VE TOPLUM REFAHI HİZMETLERİ	4.215.596.900	1,40			4.215.596.900	1,40
07 SAĞLIK HİZMETLERİ	14.005.784.320	4,64			14.005.784.320	4,64
08 DİNLENME, KÜLTÜR VE DİN HİZMETLERİ	3.457.350.400	1,15	7.750.000	4.000.000	3.461.100.400	1,15
09 EĞİTİM HİZMETLERİ	27.772.852.240	9,21			27.772.852.240	9,21
10 SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM HİZMETLERİ	61.680.028.200	20,45			61.680.028.200	20,45
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	281.853.655.110	93,45	61.085.000	7.335.000	281.907.405.110	93,45
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	17.799.895.100		600.000	600.000	17.799.895.100	
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	1.949.287.082		0	0	1.949.287.082	
İ-İİ-İİİ SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI	301.602.837.292		61.685.000	7.935.000	301.656.587.292	
ÖZEL BÜTÇELERE HAZİNE YARDIMI	13.386.485.400		0	0	13.386.485.400	
GELİRDEN AYRILAN PAYLAR	1.288.798.082		0	0	1.288.798.082	
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI HARİÇ, GELİRDEN AYRILAN PAY DAHİL)	288.216.351.892				288.270.101.892	
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARİÇ)	286.927.553.810				286.981.303.810	

TABLO 4-c
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN ÖDENEKLERİNİN FONKSİYONEL DAĞILIMI

FONKSİYONEL SINIFLANDIRMA	HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ ÖDENEK	İ-İİ-III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	İ-İİ-III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
			Etkilenen	Düşülen		
01 GENEL KAMU HİZMETLERİ	2.553.310.485	0,85			2.553.310.485	0,85
02 SAVUNMA HİZMETLERİ	31.935.900	0,01			31.935.900	0,01
03 KAMU DÜZENİ VE GÜVENLİK HİZMETLERİ	931.440.850	0,31			931.440.850	0,31
04 EKONOMİK İŞLER VE HİZMETLER	1.798.300.915	0,60			1.798.300.915	0,60
05 ÇEVRE KORUMA HİZMETLERİ	26.377.800	0,01			26.377.800	0,01
06 İSKAN VE TOPLUM REFAHİ HİZMETLERİ	60.450.500	0,02			60.450.500	0,02
07 SAĞLIK HİZMETLERİ	954.476.000	0,32			954.476.000	0,32
08 DİNLENME, KÜLTÜR VE DİN HİZMETLERİ	1.095.312.550	0,36	600.000	0	1.095.912.550	0,36
09 EĞİTİM HİZMETLERİ	10.230.136.600	3,39	0	600.000	10.229.536.600	3,39
10 SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM HİZMETLERİ	118.153.500	0,04			118.153.500	0,04
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	17.799.895.100	5,90	600.000	600.000	17.799.895.100	5,90
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	281.853.655.110		61.085.000	7.335.000	281.907.405.110	
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	1.949.287.082		0	0	1.949.287.082	
İ-İİ-III SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI	301.602.837.292		61.685.000	7.935.000	301.656.587.292	

TABLO 4-d
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR BÜTÇE ÖDENEKLERİNİN FONKSİYONEL DAĞILIMI

FONKSİYONEL SINIFLANDIRMA	HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ ÖDENEK	İ-İİ-III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	İ-İİ-III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
			Eklenen	Düşülen		
01 GENEL KAMU HİZMETLERİ	274.122.590	0,09			274.122.590	0,09
02 SAVUNMA HİZMETLERİ	1.410.000	0,00			1.410.000	0,00
03 KAMU DÜZENİ VE GÜVENLİK HİZMETLERİ	34.764.760	0,01			34.764.760	0,01
04 EKONOMİK İŞLER VE HİZMETLER	1.610.153.732	0,53			1.610.153.732	0,53
05 ÇEVRE KORUMA HİZMETLERİ	0	0,00			0	0,00
06 İSKAN VE TOPLUM REFAHİ HİZMETLERİ	0	0,00			0	0,00
07 SAĞLIK HİZMETLERİ	0	0,00			0	0,00
08 DİNLENME, KÜLTÜR VE DİN HİZMETLERİ	28.836.000	0,01			28.836.000	0,01
09 EĞİTİM HİZMETLERİ	0	0,00			0	0,00
10 SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM HİZMETLERİ	0	0,00			0	0,00
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	1.949.287.082	0,55	0	0	1.949.287.082	0,55
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	17.799.895.100		600.000	600.000	17.799.895.100	
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	281.853.655.110		61.085.000	7.335.000	281.907.405.110	
İ-İİ-III SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI	301.602.837.292		61.685.000	7.935.000	301.656.587.292	

TABLO 5-a
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE ÖDENEKLERİNİN
ÖDENEKLERİNİN EKONOMİK DAĞILIMI

EKONOMİK SINIFLANDIRMA	HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ ÖDENEK	İ-İİ-İİİ SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	İ-İİ-İİİ SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
			Ekleme	Düşülen		
01 PERSONEL GİDERLERİ	60.349.021.618	20,01	0	0	60.349.021.618	20,01
02 SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	11.109.812.460	3,68	0	0	11.109.812.460	3,68
03 MAL VE HİZMET GİDERLERİ	25.185.860.110	8,35	4.085.000	0	25.189.945.110	8,35
04 FAİZ GİDERLERİ	56.750.050.500	18,82	0	0	56.750.050.500	18,81
05 CARİ TRANSFERLER	113.207.380.482	37,54	4.000.000	4.000.000	113.207.380.482	37,53
06 SERMAYE GİDERLERİ	18.927.760.200	6,28	0	3.335.000	18.924.425.200	6,27
07 SERMAYE TRANSFERLERİ	7.066.924.000	2,34	3.000.000	0	7.069.924.000	2,34
08 BORÇ VERME	6.902.862.000	2,29	0	0	6.902.862.000	2,29
09 YEDEK ÖDENEKLER	2.103.165.922	0,70	50.000.000	0	2.153.165.922	0,71
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	281.853.655.110	100,00	61.085.000	7.335.000	281.907.405.110	100,00
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	17.799.895.100		0	0	17.799.895.100	
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	1.949.287.082		0	0	1.949.287.082	
İ-İİ-İİİ SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI	301.602.837.292		61.085.000	7.335.000	301.656.587.292	
ÖZEL BÜTÇELERE HAZİNE YARDIMI	13.386.485.400		0	0	13.386.485.400	
GELİRDEN AYRILAN PAYLAR	1.288.798.082				1.288.798.082	
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI HARİÇ, GELİRDEN AYRILAN PAY DAHİL)	288.216.351.892				288.270.101.892	
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARİÇ)	286.927.553.810				286.981.303.810	

TABLO 5-b

2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI

GENEL BÜTÇELİ İDARELER ÖDENEKLERİNİN EKONOMİK DAĞILIMI

EKONOMİK SINIFLANDIRMA	HÜKÜMET TEKLİF ETTİĞİ ÖDENEK	İ-İ+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	İ-İ+III SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMINDAKİ
			Eklenen	Düşülen		
01 PERSONEL GİDERLERİ	53.778.275.400	17,83			53.778.275.400	17,83
02 SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	9.880.377.000	3,28			9.880.377.000	3,28
03 İMAL VE HİZMET GİDERLERİ	22.360.582.488	7,41	4.085.000	0	22.364.667.488	7,41
04 FAİZ GİDERLERİ	56.750.000.000	18,82			56.750.000.000	18,81
05 CARİ TRANSFERLER	110.380.835.300	36,60	4.000.000	4.000.000	110.380.835.300	36,59
06 SERMAYE GİDERLERİ	15.136.771.000	5,02	0	3.335.000	15.133.436.000	5,02
07 SERMAYE TRANSFERLERİ	6.182.558.000	2,05	3.000.000		6.185.558.000	2,05
08 BORÇ VERME	5.281.090.000	1,75			5.281.090.000	1,75
09 YEDEK ÖDENEKLER	2.103.185.922	0,70	50.000.000		2.153.185.922	0,71
GENEL BÜTÇELİ İDARELER TOPLAMI	281.853.655.110	93,45	61.085.000	7.335.000	281.907.405.110	93,45
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	17.799.895.100		0	0	17.799.895.100	
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	1.949.287.082		0	0	1.949.287.082	
İ-İ+III SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI	301.602.837.292		61.085.000	7.335.000	301.656.587.292	
ÖZEL BÜTÇELERE HAZİNE YARDIMI	13.386.485.400		0	0	13.386.485.400	
GELİRDEN AYRILAN PAYLAR	1.288.798.082		0	0	1.288.798.082	
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI HARİÇ, GELİRDEN AYRILAN PAY DAHİL)	288.216.351.892				288.270.101.892	
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARİÇ)	286.927.553.810				286.981.303.810	

TABLO 5-c
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER ÖDENEKLERİNİN EKONOMİK DAĞILIMI

EKONOMİK SINIFLANDIRMA	HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ ÖDENEK	I-II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I-II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
			Eklene	Düşülen		
01 PERSONEL GİDERLERİ	6.327.347.000	2,10			6.327.347.000	2,10
02 SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	1.203.317.000	0,40			1.203.317.000	0,40
03 MAL VE HİZMET GİDERLERİ	2.594.615.000	0,86			2.594.615.000	0,86
04 FAİZ GİDERLERİ	0	0,00			0	0,00
05 CARİ TRANSFERLER	1.506.249.100	0,50			1.506.249.100	0,50
06 SERMAYE GİDERLERİ	3.662.229.000	1,21			3.662.229.000	1,21
07 SERMAYE TRANSFERLERİ	884.366.000	0,29			884.366.000	0,29
08 BORÇ VERME	1.621.772.000	0,54			1.621.772.000	0,54
09 YEDEK ÖDENEKLER	0	0,00			0	0,00
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER TOPLAMI	17.799.895.100	5,90	0	0	17.799.895.100	5,90
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	281.853.655.110		61.085.000	7.335.000	281.907.405.110	
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	1.949.287.082		0	0	1.949.287.082	
I-II+III SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI	301.602.837.292		61.085.000	7.335.000	301.656.587.292	

TABLO 5-d
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR BÜTÇE ÖDENEKLERİNİN EKONOMİK DAĞILIMI

EKONOMİK SINIFLANDIRMA	HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ ÖDENEK	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I-II-III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
		Eklenen	Düşülen		
01 PERSONEL GİDERLERİ	243.399.218	0,08		243.399.218	0,08
02 SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	26.118.460	0,01		26.118.460	0,01
03 MAL VE HİZMET GİDERLERİ	230.662.622	0,08		230.662.622	0,08
04 FAİZ GİDERLERİ	50.500	0,00		50.500	0,00
05 CARİ TRANSFERLER	1.320.296.082	0,44		1.320.296.082	0,44
06 SERMAYE GİDERLERİ	128.760.200	0,04		128.760.200	0,04
07 SERMAYE TRANSFERLERİ	0	0,00		0	0,00
08 BORÇ VERME	0	0,00		0	0,00
09 YEDEK ÖDENEKLER	0	0,00		0	0,00
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR TOPLAMI	1.949.287.082	0,65	0	1.949.287.082	0,65
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	17.799.895.100	0	0	17.799.895.100	
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	281.853.655.110	61.085.000	7.335.000	281.907.405.110	
I-II-III SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI	301.602.837.292	61.085.000	7.335.000	301.656.587.292	

GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN 2008-2009 YILLARI BAŞLANGIÇ ÖDENEKLERİ İLE (2010-2012) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

	İDARELER	2008 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2009 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2010 TABAN	2011 BÜTÇE TEKLİFİ	2012 BÜTÇE TEKLİFİ	ARTIŞ %			
							2009/2008	2010/2009	2011/2010	2012/2011
1	CUMHURBAŞKANLIĞI	55.561.000	67.811.300	72.500.000	79.900.000	81.800.000	22,05	6,91	8,83	3,68
2	TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	420.017.000	436.529.600	468.733.000	530.803.000	475.152.000	3,93	7,38	13,24	-10,48
3	ANAYASA MAHKEMESİ	17.102.000	19.751.900	16.168.000	16.714.000	17.780.000	15,49	-18,14	3,38	6,38
4	YARGITAY	47.454.000	55.587.900	68.346.000	86.636.000	95.341.000	17,16	22,93	26,76	10,05
5	DANIŞTAY	39.936.000	52.523.799	83.725.000	86.703.000	88.772.000	31,52	59,40	3,56	3,54
6	SAYIŞTAY	90.202.350	98.871.575	120.372.610	125.010.786	133.528.596	9,61	21,75	3,85	6,81
7	BAŞBAKANLIK	1.866.210.000	1.837.563.200	4.003.750.000	4.276.256.000	4.424.615.500	10,26	117,88	6,81	3,47
8	MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLATI MÜSTESARLIĞI	423.557.000	459.396.600	523.479.000	556.075.000	589.646.000	8,46	13,95	6,23	6,04
9	MİLLÎ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	11.036.000	12.126.100	12.423.000	13.232.000	14.164.000	9,88	2,45	6,51	7,04
10	BASIN-YAYIN VE ENFORMASYON GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	58.991.000	61.393.000	67.175.000	69.800.000	73.340.000	4,07	9,42	3,91	5,07
11	DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI	9.578.000	11.854.800	12.201.000	12.945.000	13.712.000	23,77	2,92	6,10	5,93
12	BAŞBAKANLIK YÜKSEK DENETLEME KURULU	10.970.000	10.899.600	14.866.000	16.250.000	17.318.000	-0,64	36,39	9,31	6,57
13	DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTESARLIĞI	267.070.000	597.482.600	869.540.000	915.350.000	959.965.000	123,72	45,53	5,27	4,87
14	HAZINE MÜSTESARLIĞI	62.161.316.000	65.974.062.900	68.921.877.000	67.461.301.000	67.853.339.000	6,13	4,47	-2,12	0,58
15	DIŞ TİCARET MÜSTESARLIĞI	102.953.000	113.799.200	124.979.500	129.454.000	137.320.000	10,54	9,82	3,58	6,08
16	GÜMRÜK MÜSTESARLIĞI	233.979.000	242.255.600	286.587.000	308.297.000	323.527.000	3,54	18,30	7,58	4,94
17	TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU BAŞKANLIĞI	100.781.000	109.119.000	112.813.000	115.806.000	123.018.000	8,27	3,39	2,65	6,23
18	DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	1.988.412.595	2.445.616.398	2.650.530.000	2.831.876.000	3.021.095.000	22,38	8,38	6,84	6,68
19	ÖZÜRLÜLER İDARESİ BAŞKANLIĞI	4.256.000	5.742.300	5.653.000	5.821.000	6.201.000	34,95	-1,56	2,97	6,53
20	AİLE VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.720.000	5.593.800	5.929.000	6.326.000	6.789.000	18,51	5,99	6,70	7,32
21	KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.592.000	4.239.800	4.700.000	4.911.000	5.272.000	18,03	10,85	4,49	7,35
22	SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.770.000	11.468.200	11.933.000	16.233.000	17.042.500	204,20	4,05	36,03	4,99
23	SOSYAL HİZMETLER VE Ç.E.K. GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	853.152.000	1.540.258.400	2.374.302.000	2.791.277.000	3.126.013.000	80,54	54,15	17,56	11,99
24	AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ	9.509.000	10.708.300	21.455.000	21.028.000	22.000.000	12,61	100,37	-1,99	4,62
25	ADALLET BAKANLIĞI	2.847.927.000	3.413.306.305	3.783.866.000	3.939.930.000	4.130.204.000	19,85	10,86	4,12	4,83
26	MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	13.272.707.000	14.532.622.000	15.118.234.000	15.986.382.500	16.806.657.000	9,49	4,03	5,74	5,13
27	İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	1.348.945.000	1.867.571.000	2.463.486.000	2.550.840.000	2.668.441.000	38,65	31,91	3,55	4,53
28	JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	3.128.378.000	3.690.780.000	3.898.531.000	4.138.959.000	4.387.069.000	17,98	5,63	6,12	6,05
29	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	6.596.463.000	7.948.793.000	8.588.395.000	9.140.524.000	9.741.763.000	20,50	8,05	6,43	6,58
30	SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	233.317.000	253.595.800	275.982.000	289.050.000	307.495.000	8,69	8,83	4,74	6,38
31	DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	707.973.000	802.318.300	920.137.000	952.203.000	1.001.478.000	13,33	14,68	3,48	5,17
32	MALİYE BAKANLIĞI	38.483.081.527	57.844.092.739	59.709.045.000	63.478.516.810	68.613.570.517	50,31	3,22	8,31	8,09
33	GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	1.362.250.000	1.511.786.800	1.568.924.000	1.645.707.000	1.760.782.000	10,98	3,78	4,89	6,99
34	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	22.915.565.000	27.448.778.095	28.237.412.000	30.094.028.000	32.141.401.000	19,77	2,88	6,58	6,80
35	BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI	686.460.000	705.617.800	774.446.000	805.501.000	870.220.000	2,79	9,75	4,01	8,03
36	TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	422.447.000	463.620.800	475.709.000	495.935.000	526.343.000	9,75	2,61	4,25	6,13
37	SAĞLIK BAKANLIĞI	10.828.070.000	12.454.024.538	13.942.196.000	15.227.362.000	16.182.736.000	15,02	11,95	9,22	6,27
38	ULAŞTIRMA BAKANLIĞI	1.051.485.000	1.016.488.232	1.792.902.000	1.524.662.000	2.125.710.000	-3,33	76,39	-14,96	38,42
39	DENİZCİLİK MÜSTESARLIĞI	66.193.000	73.581.000	83.509.000	85.405.000	93.997.000	11,16	13,49	2,27	10,06
40	KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.361.135.000	4.132.280.855	4.989.051.000	5.169.606.000	5.347.604.000	21,85	20,73	3,62	3,44
41	TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI	6.888.486.000	7.029.359.999	7.840.067.000	8.045.525.000	8.433.744.000	2,05	8,69	5,31	4,83
42	TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	42.218.000	212.036.300	226.223.000	227.202.000	215.940.000	402,25	6,69	0,43	-4,96
43	ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	28.967.437.000	26.399.547.700	36.141.679.000	38.427.389.000	40.609.181.000	-8,86	36,90	6,32	5,68
44	SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI	332.774.000	637.261.500	671.109.000	755.342.000	799.628.000	91,50	5,31	12,55	5,86
45	ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	364.758.000	465.619.700	448.334.000	435.201.000	456.949.000	27,55	-3,71	-2,93	5,00
46	PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.818.000	5.474.800	5.531.000	5.896.000	6.191.000	13,63	1,03	5,88	5,72
47	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	826.596.000	1.002.569.595	1.115.708.000	1.130.024.000	1.222.133.000	21,28	11,28	-1,28	8,15
48	ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI	1.021.925.900	1.267.094.900	1.434.411.000	1.420.348.000	1.511.817.000	23,99	13,20	-0,96	6,44
49	DEVLET METEOROLOJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	108.653.000	115.238.400	119.696.000	126.282.000	135.554.000	6,06	3,87	5,50	7,34
50	DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.792.556.000	5.204.153.420	6.575.054.000	6.557.277.000	7.386.943.000	37,22	26,34	-0,27	12,85
	TOPLAM	218.284.732.372	254.880.210.850	281.853.855.110	293.130.062.096	308.109.306.113	16,87	10,87	4,80	5,45

TABLO 7-b
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ 2008-2009 YILLARI BAŞLANGIÇ
ÖDENEKLERİ İLE (2010-2012) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

İDARELER	2008 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2009 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2010 TASARI	2011 BÜTÇE TEKLİFİ	2012 BÜTÇE TEKLİFİ	ARTIŞ %		
						2009/2008	2010/2009	2012/2011
1 YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	27.489.000	43.615.000	18.316.000	19.780.000	21.273.000	58,66	-58,01	7,99
2 ANKARA ÜNİVERSİTESİ	304.994.000	340.786.000	345.301.000	372.405.000	395.609.000	11,74	1,32	7,85
3 ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	202.141.000	226.386.500	324.779.000	290.315.000	283.951.000	11,99	3,71	6,62
4 HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	319.943.000	345.274.000	367.236.000	387.409.000	404.757.000	8,02	6,36	5,49
5 GAZİ ÜNİVERSİTESİ	297.988.000	319.644.000	313.826.000	336.542.000	357.461.000	7,49	-1,82	7,24
6 İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	449.988.000	486.779.000	509.612.000	531.289.000	560.866.000	8,20	4,69	4,25
7 İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	175.940.000	203.820.000	211.021.000	220.464.000	234.105.000	16,04	3,53	4,47
8 BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	98.137.000	109.537.000	124.057.000	125.406.000	133.184.000	11,62	10,52	3,59
9 MARMARA ÜNİVERSİTESİ	206.656.000	227.772.000	225.102.000	241.316.000	256.905.000	10,22	-1,17	7,20
10 YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	98.134.500	111.997.000	115.624.000	121.038.000	131.039.000	12,97	3,24	4,68
11 MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	45.516.000	60.363.000	64.376.000	63.262.000	60.820.000	32,52	6,65	-1,73
12 EGE ÜNİVERSİTESİ	263.946.000	297.987.700	305.755.000	315.881.000	330.451.000	12,94	2,61	3,31
13 DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	208.323.000	242.960.000	235.114.000	257.130.000	269.033.000	16,63	-3,23	9,36
14 TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	92.722.000	105.466.000	108.988.000	112.864.000	119.263.000	13,74	3,34	3,56
15 ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	186.096.000	188.481.000	199.904.000	210.067.000	223.472.000	13,48	6,06	5,08
16 ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	205.121.000	223.559.000	209.628.000	222.769.000	236.659.000	8,99	-6,23	6,27
17 SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	214.713.500	248.543.000	262.174.000	274.147.000	287.343.000	15,76	5,48	4,57
18 AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	127.683.000	161.064.000	174.545.000	169.722.000	179.263.000	26,14	8,37	-2,76
19 ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	122.542.000	148.410.000	153.758.000	160.993.000	172.484.000	21,11	3,61	4,70
20 CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	100.942.000	113.768.000	119.576.000	125.128.000	130.422.000	12,71	5,11	4,64
21 ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	186.538.000	204.659.000	207.122.000	218.971.000	233.899.000	9,66	1,20	5,72
22 ÖNDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	130.102.500	159.204.100	160.433.000	162.248.000	173.262.000	22,37	0,77	1,13
23 KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	131.868.000	156.446.000	160.705.000	166.817.000	177.638.000	18,64	2,72	3,80
24 ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	195.995.000	216.947.000	222.169.000	230.868.000	247.666.000	10,92	2,41	3,92
25 İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	100.308.000	116.455.000	122.200.000	123.868.000	132.712.000	16,10	4,93	1,36
26 FIRAT ÜNİVERSİTESİ	122.190.000	140.737.000	139.917.000	155.490.000	164.903.000	15,18	-0,98	11,13
27 DİCLE ÜNİVERSİTESİ	113.087.000	151.390.000	158.644.000	157.304.000	168.567.000	33,87	4,79	-0,84
28 YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	105.552.000	129.284.400	138.078.000	141.430.000	147.219.000	22,48	7,58	1,69
29 GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	88.020.500	95.815.000	102.688.000	107.002.000	113.976.000	8,86	7,15	4,22
30 İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	49.074.000	47.848.000	49.881.000	53.223.000	55.350.000	-2,50	4,21	6,74
31 GERZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	34.714.000	41.304.000	43.468.000	44.389.000	47.639.000	18,98	5,24	2,12
32 HARRAN ÜNİVERSİTESİ	83.321.600	111.775.200	103.180.600	106.332.000	111.809.000	34,15	-7,69	3,05
33 SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	118.661.000	148.762.000	160.342.000	155.377.000	160.521.000	25,37	7,78	-3,10
34 ADIYAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	90.962.000	98.000.000	107.760.000	107.286.000	114.889.000	7,74	9,96	-0,44

35	ZONGULDAK KARALMAŞ ÜNİVERSİTESİ	88.976.000	91.203.000	90.840.000	93.865.000	95.815.000	2.50	-0,40	3,33	2,08
36	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	98.722.000	125.285.500	115.726.000	129.378.000	130.988.000	26,91	-7,63	11,80	1,22
37	PAZARCIK ÜNİVERSİTESİ	103.767.000	115.461.000	126.945.000	132.737.000	136.213.000	11,27	9,95	4,61	2,57
38	BAKIRSIR ÜNİVERSİTESİ	60.268.000	73.077.000	84.979.000	89.062.000	95.130.000	21,25	16,29	4,80	6,81
39	KOCALU ÜNİVERSİTESİ	138.648.900	153.132.400	153.340.000	160.734.000	169.025.000	9,66	0,14	4,82	5,16
40	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	91.390.000	104.968.000	117.578.000	119.692.000	126.813.000	14,87	12,01	1,80	5,95
41	CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	88.083.000	105.792.900	111.446.000	118.252.000	124.413.000	20,11	5,34	6,11	5,21
42	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	66.495.000	69.894.000	78.557.000	78.361.000	85.222.000	5,10	12,41	-0,25	8,76
43	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	70.301.750	83.503.125	90.052.000	93.352.000	95.853.000	18,78	7,84	3,66	2,68
44	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	71.724.000	81.399.000	102.112.000	108.415.000	116.076.000	13,49	25,45	6,17	7,07
45	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	53.757.000	73.052.000	79.771.000	80.278.000	79.711.000	35,89	9,20	0,64	-0,71
46	CANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	67.532.000	86.016.000	97.761.000	105.081.000	111.850.000	27,37	13,65	7,49	6,44
47	NIĞDE ÜNİVERSİTESİ	40.943.000	50.938.000	55.041.000	55.089.000	59.270.000	23,02	9,28	0,11	7,57
48	DÜMLÜPınAR ÜNİVERSİTESİ	64.627.000	75.928.000	87.707.000	85.005.000	90.241.000	17,49	15,51	-3,08	6,16
49	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	70.377.000	85.931.000	85.672.000	86.044.000	92.390.000	22,10	-0,30	0,43	7,38
50	MİĞLA ÜNİVERSİTESİ	66.589.000	87.646.000	97.689.000	98.978.000	105.397.000	16,70	12,82	14,07	5,42
51	KAHRAMANMARŞ SÜTCÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	78.887.000	97.162.000	91.900.000	102.416.000	107.543.000	23,17	-5,42	11,44	5,01
52	KIRIKALE ÜNİVERSİTESİ	60.561.000	79.242.000	91.998.000	96.075.000	98.125.000	30,85	16,10	4,43	2,13
53	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	101.156.000	111.056.800	120.956.000	120.927.000	128.842.000	9,79	8,91	-0,02	6,55
54	GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	33.239.000	37.874.000	42.768.000	38.889.000	38.487.000	13,94	12,92	-13,75	4,36
55	AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ	25.273.000	37.946.000	43.736.000	45.007.000	50.487.000	50,14	15,26	2,91	12,18
56	KAİSTAMONU ÜNİVERSİTESİ	24.922.000	33.876.000	38.019.000	39.623.000	43.539.000	35,93	12,23	4,22	9,88
57	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	47.251.000	59.414.000	59.927.000	60.912.000	64.075.000	25,74	0,86	1,64	5,19
58	MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	26.665.000	40.361.000	48.963.000	50.226.000	54.871.000	51,36	21,31	2,58	9,25
59	USAK ÜNİVERSİTESİ	24.336.000	36.777.000	42.993.000	45.886.000	46.759.000	51,12	16,90	6,75	1,88
60	RİZE ÜNİVERSİTESİ	23.134.000	37.172.000	43.592.000	44.914.000	49.799.000	60,68	17,19	3,10	10,88
61	NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	31.313.000	48.802.000	58.735.000	58.251.000	57.501.000	55,85	20,35	-0,82	-1,29
62	ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ	26.915.000	35.389.100	42.789.000	43.278.000	50.468.000	32,23	20,23	1,15	16,66
63	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	21.470.000	33.424.000	36.702.000	38.181.000	41.958.000	55,68	9,81	4,03	9,89
64	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	21.143.000	37.024.000	43.820.000	46.063.000	51.066.000	75,11	18,36	5,12	10,86
65	HİTTİ ÜNİVERSİTESİ	21.627.000	30.983.000	36.433.000	37.622.000	42.813.000	43,26	17,59	3,76	13,80
66	BOZOK ÜNİVERSİTESİ	20.294.700	36.127.000	45.143.000	44.968.000	44.881.000	78,01	24,96	-0,39	-0,19
67	ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ	18.695.000	35.212.000	58.343.000	61.671.000	64.519.000	88,35	65,69	5,70	4,78
68	ORDU ÜNİVERSİTESİ	18.670.000	30.757.500	37.178.000	38.827.000	40.558.000	64,74	20,87	-0,94	10,13
69	AMASYA ÜNİVERSİTESİ	20.652.000	29.539.500	29.602.000	30.352.000	38.811.000	44,97	-1,13	2,53	27,87
70	KARAMANOĞLU MEHMETBAY ÜNİVERSİTESİ	8.394.000	17.332.200	26.036.000	28.526.000	33.001.000	106,73	50,22	9,56	15,69
71	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	9.034.000	17.363.000	25.849.000	28.466.000	31.517.000	92,20	48,87	10,12	10,72
72	SİNOP ÜNİVERSİTESİ	9.238.000	20.062.100	27.903.000	28.649.000	34.033.000	117,17	39,08	2,67	18,79
73	ŞİRT ÜNİVERSİTESİ	6.767.000	15.203.000	24.596.000	26.594.000	30.039.000	124,66	61,72	8,13	13,00
74	NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	8.516.000	18.749.000	28.106.000	31.192.000	33.268.000	120,16	49,91	10,98	6,66
75	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	14.234.000	25.794.000	36.326.000	39.731.000	44.893.000	80,93	41,05	9,37	12,99
76	KİLİS YEDİ ARALIK ÜNİVERSİTESİ	7.124.000	17.810.000	25.732.000	27.189.000	30.904.000	150,00	44,48	5,66	13,66
77	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	10.332.000	19.787.000	29.429.000	31.853.000	37.420.000	91,51	48,73	8,24	17,48
78	ARTVIN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	9.936.000	17.162.000	23.875.000	27.142.000	28.742.000	72,73	39,12	13,68	5,89
79	BİLEÇİK ÜNİVERSİTESİ	12.468.000	22.100.000	31.028.000	32.847.000	35.562.000	77,25	40,40	5,86	8,27

80	BITLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	8.923.800	17.253.000	23.990.000	25.684.000	27.610.000	93.34	39.05	7.06	7.50
81	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	10.389.000	19.482.000	26.317.000	29.536.000	33.682.000	87.53	35.08	12.23	14.04
82	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	10.602.000	21.675.000	28.766.000	30.377.000	35.527.000	104.44	32.72	5.60	16.95
83	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	7.073.000	13.170.000	22.914.000	24.780.000	27.410.000	86.20	73.99	8.06	10.70
84	MUŞ ALPASLAN ÜNİVERSİTESİ	6.329.000	14.078.000	23.545.000	24.811.000	28.155.000	122.44	67.25	5.38	13.48
85	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	4.760.000	13.591.000	23.067.000	24.502.000	27.392.000	185.53	69.72	6.22	11.79
86	BATMAN ÜNİVERSİTESİ	6.112.000	14.878.000	25.175.000	26.503.000	27.386.000	143.42	69.21	5.28	3.33
87	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ		9.092.000	12.822.000	18.149.000	22.873.000		41.03	41.55	26.03
88	BARTIN ÜNİVERSİTESİ		13.382.000	17.074.000	22.390.000	26.414.000		27.59	31.14	17.97
89	BAŞKURT ÜNİVERSİTESİ		11.000.000	14.724.000	20.070.000	25.017.000		33.85	36.31	24.65
90	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ		20.972.000	28.860.000	30.397.000	34.374.000		37.61	5.33	13.08
91	HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ		10.731.000	13.645.000	18.963.000	22.782.000		27.15	38.97	20.14
92	İÇİŞİ ÜNİVERSİTESİ		9.978.800	13.812.000	19.137.000	22.954.000		38.41	38.55	19.95
93	SİRNAK ÜNİVERSİTESİ		7.961.000	14.564.000	19.130.000	23.560.000		82.94	31.35	23.16
94	TUNCEL ÜNİVERSİTESİ		9.345.000	20.854.000	22.144.000	27.060.000		123.16	6.19	22.20
95	YALOVA ÜNİVERSİTESİ		8.540.400	14.470.000	19.703.000	26.190.000		69.43	35.16	32.92
TOPLAM		7.318.284.650	8.772.719.225	9.355.457.600	9.802.458.000	10.425.582.000	19.87	6.64	4.78	6.36

TABLO 7-c
ÖZEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ DİĞER İDARELERİN 2008-2009 YILLARI BAŞLANGIÇ
ÖDENEKLERİ İLE (2010-2012) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

İDARELER	2008 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2009 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2010 TASARI	2011 BÜTÇE TEKLİFİ	2012 BÜTÇE TEKLİFİ	ARTIŞ %	
						2009/2008	2012/2011
1 ÖĞRENCİ SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ	145.581.000	150.012.653	150.865.000	156.668.000	164.770.000	3,04	0,57
2 ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÖKSEK KURUMU BAŞKANLIĞI	26.665.000	27.757.000	4.451.000	4.451.000	4.451.000	4,10	-83,60
3 ATATÜRK ARASTIRMA MERKEZİ	0	0	2.388.000	2.524.000	2.633.000		5,65
4 ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	0	0	3.504.000	3.691.000	3.884.000		5,34
5 TÜRK DİL KURUMU	0	0	11.743.000	12.171.000	12.852.000		3,64
6 TÜRK TARİH KURUMU	0	0	6.808.000	6.378.000	6.884.000		-6,32
7 TÜRKİYE VE ORTA DOĞU ANİME İDARESİ ENSTİTÜSÜ	5.117.000	7.436.000	7.743.000	7.524.000	8.154.000	45,32	4,13
8 TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARASTIRMA KURUMU	1.005.923.000	1.127.085.000	1.307.251.000	1.347.275.000	1.402.055.000	12,04	15,99
9 TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI	6.575.000	7.597.000	9.908.000	10.792.000	11.690.000	21,63	23,90
10 TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI	8.757.000	9.534.000	10.723.000	10.016.000	10.319.000	8,87	-12,47
11 YÖKSEK ÖĞRENİM KREDİ VE YURTİÇİ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.024.372.000	2.400.696.000	2.746.851.000	2.926.742.000	3.124.787.000	18,59	14,42
12 GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	405.275.000	426.390.000	480.840.000	467.767.000	446.312.000	5,21	-12,77
13 DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	99.809.000	110.889.000	115.595.000	121.434.000	129.045.000	11,10	4,24
14 DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	119.509.000	141.028.000	139.985.000	148.922.000	158.622.000	18,01	-0,74
15 ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	614.625.000	866.744.000	950.422.000	1.001.666.000	1.049.772.000	41,02	9,65
16 VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	414.537.000	443.346.000	480.165.000	486.958.000	488.943.000	6,93	3,82
17 HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	96.937.000	101.059.000	107.098.000	98.776.000	110.511.000	4,25	5,98
18 TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	4.710.000	5.066.000	5.970.000	6.296.000	6.632.000	7,56	17,84
19 TÜRK STANDARTLARI ENSTİTÜSÜ	161.347.000	164.725.000	168.420.000	178.611.000	189.109.000	2,09	2,24
20 MİLLİ PRODUKTİVİTE MERKEZİ	10.151.000	13.118.000	13.113.000	13.693.000	14.500.000	29,23	-0,04
21 TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ	35.734.000	32.067.000	32.511.000	34.329.000	35.987.000	-10,26	1,38
22 ULUSAL BOR ARASTIRMA ENSTİTÜSÜ	8.093.000	8.565.000	9.365.000	9.402.000	11.043.000	5,63	9,34
23 TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU	65.139.000	82.169.000	84.736.000	86.021.000	96.353.000	26,14	13,12
24 SAVUNMA SANAYİ MÜSTESARLIĞI	27.416.000	26.589.000	28.252.000	30.698.000	32.895.000	-3,02	10,12
25 KOÇUK VE ORTA ÖLÇEKLİ SANAYİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	222.368.000	329.330.000	360.324.000	376.555.000	396.973.000	48,10	9,41
26 İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ	13.436.000	14.549.000	15.379.500	16.319.000	17.290.000	8,28	5,71
27 TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	44.956.000	52.898.000	64.351.000	66.194.000	67.814.000	17,64	21,65
28 ÖZEL ÇEVRE KORUMA KURUMU BAŞKANLIĞI	29.873.000	32.069.000	34.046.000	35.170.000	39.020.000	7,35	3,30
29 GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	24.330.000	50.760.000	59.876.000	125.724.000	131.903.000	108,63	17,96
30 ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	17.079.000	18.187.000	17.415.000	18.324.000	19.465.000	6,49	-4,24
31 ELEKTRİK İŞLERİ ETÜD İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	35.903.000	48.390.000	49.937.000	55.469.000	59.084.000	34,78	11,08
32 MADEN TETKİK VE ARAZİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	214.475.000	227.902.000	237.017.000	239.861.000	248.066.000	6,26	1,39
33 CEZA VE İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKTEKİLERİ İŞ YURTİÇİ KURUMU	713.503.000	705.806.000	729.332.000	721.159.000	783.493.000	-1,08	3,33
34 SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	16.205.000	12.006.000	16.010.000	13.291.000	14.162.000	-25,91	33,35
35 MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	5.255.000	6.217.000	6.883.000	7.216.000	8.061.000	18,31	10,71
TOPLAM	6.623.665.000	7.650.286.653	8.444.437.500	8.828.137.000	9.309.170.000	15,50	10,38
							4,54

TABLO 7-d
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN 2008 VE 2009 YILI BAŞLANGIÇ
ÖDENEKLERİ İLE (2010-2012) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

	KURUMLAR	2008 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2009 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2010 TASARI	2011 BÜTÇE TEKLİFİ	2012 BÜTÇE TEKLİFİ	ARTIŞ %		
							2009/2008	2010/2009	2011/2010
1	RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	150.877.000	143.829.000	110.000.000	117.033.000	124.067.000	-4,67	-23,52	6,39
2	BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	1.172.247.000	1.330.000.000	1.418.230.000	1.482.723.000	1.565.167.000	13,46	6,63	4,55
3	SERMAYE PİYASASI KURULU	54.110.000	61.176.000	69.426.000	73.518.170	82.258.526	13,06	13,49	5,89
4	BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	105.000.000	140.000.000	90.000.000	94.511.400	99.258.600	33,33	-35,71	5,01
5	ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	102.988.000	94.440.000	98.640.000	102.183.951	108.344.536	-8,30	4,45	3,59
6	KAMU İHALE KURUMU	69.123.000	71.765.000	72.000.000	76.463.998	85.830.750	3,82	0,33	6,20
7	REKABET KURUMU	33.274.517	38.711.954	42.290.000	44.920.000	50.143.000	16,34	9,24	6,22
8	TÜTÜN, TÜTÜN MAMULLERİ VE ALKOLLÜ İÇKİLER PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	42.068.924	43.689.154	48.701.082	52.648.064	57.093.003	3,85	11,47	8,10
	TOPLAM	1.729.688.441	1.923.611.108	1.949.287.082	2.044.001.583	2.172.162.415	11,21	1,33	4,86
									6,27

Başkan <i>M. Mustafa Açıkalın</i> Sivas	Başkanvekili <i>Recai Berber</i> Manisa	Sözcü <i>Hasan Fehmi Kinay</i> Kütahya (Bu Raporun Sözcüsü)
Katip <i>Süreyya Sadi Bilgiç</i> Isparta (Bu Raporun Sözcüsü)	Üye <i>Necdet Ünüvar</i> Adana	Üye <i>Halil Aydoğan</i> Afyonkarahisar (Bu Raporun Sözcüsü)
Üye <i>Sadık Badak</i> Antalya	Üye <i>Osman Kaptan</i> Antalya (Ayrışık oyumuz ekte)	Üye <i>Mehmet Günal</i> Antalya (Muh. şerhimiz eklidir)
Üye <i>İsmail Özgün</i> Balıkesir	Üye <i>Ali Osman Sali</i> Balıkesir (Bu Raporun Sözcüsü)	Üye <i>Zeki Ergezen</i> Bitlis
Üye <i>Sedat Kızılcıklı</i> Bursa (Bu Raporun Sözcüsü)	Üye <i>Cahit Bağcı</i> Çorum (Bu Raporun Sözcüsü)	Üye <i>Mehmet Yüksel</i> Denizli (Bu Raporun Sözcüsü)
Üye <i>Emin Haluk Ayhan</i> Denizli (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>Necdet Budak</i> Edirne	Üye <i>Alaattin Büyükkaya</i> İstanbul
Üye <i>Esfender Korkmaz</i> İstanbul (Ayrışık oy)	Üye <i>Tuğrul Yemişçi</i> İzmir	Üye <i>Bülent Baratalı</i> İzmir (Karşı oy yazısı eklidir)
Üye <i>Harun Öztürk</i> İzmir (Karşı oy yazısı eklidir)	Üye <i>Muzaffer Baştopçu</i> Kocaeli	Üye <i>Eyüp Ayar</i> Kocaeli
Üye <i>Hasan Angı</i> Konya (Bu Raporun Sözcüsü)	Üye <i>Mustafa Kalaycı</i> Konya (Muhalefet şerhi eklidir)	Üye <i>Ferit Mevlüt Aslanoğlu</i> Malatya (Karşı oy yazısı eklidir)
Üye <i>Erkan Akçay</i> Manisa (Muhalefet şerhi eklidir)	Üye <i>Süleyman Çelebi</i> Mardin	Üye <i>Ali Er</i> Mersin
Üye <i>Gürol Ergin</i> Muğla (Karşı oy yazısı eklidir)	Üye <i>Münir Kutluata</i> Sakarya (Muhalefet şerhimiz eklidir)	Üye <i>Osman Özçelik</i> Siirt (Karşı oy ekte)
Üye <i>Kadir Tıngıroğlu</i> Sinop (Bu Raporun Sözcüsü)	Üye <i>Hasip Kaplan</i> Şırnak (Karşı oy eklidir)	Üye <i>Faik Öztrak</i> Tekirdağ (Karşı oy eklidir)
Üye <i>Osman Demir</i> Tokat (Bu Raporun Sözcüsü)	Üye <i>M. Akif Hamzaçebi</i> Trabzon (Karşı oy yazısı eklidir)	Üye <i>Kerem Altun</i> Van
	Üye <i>İlhan Evcin</i> Yalova	

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU
RAPORUNA İLİŞKİN KARŞI GÖRÜŞLER

2010 MALİ YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI KARŞI OY YAZISI

I.BÖLÜM

BÜTÇE TASARISI HAZIRLIK SÜRECİNİN “BÜTÇE HAKKI” AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Birer “Toplum Sözleşmesi” olan anayasalar siyasal iktidarın yapısını, işleyişini, siyasal kurumların statülerini, görev ve yetkilerini belirleyen kurallar bütünü olmak yanında; kişilerin (vatandaşların) hak ve özgürlüklerini belirleyen ve bunların hukuksal güvencelerini oluşturan kuralları da içeren metinlerdir.

Anayasalar kişilerin hak ve özgürlüklerini özellikle “Devlet”e karşı güvence altına alır. Çünkü temel hak ve özgürlüklere müdahale edebilecek, onları sınırlandırabilecek en büyük güç aynı zamanda bu hak ve özgürlükleri korumak durumunda olan Devlet’tir. Bu nedenle anayasalarda bir yandan devletin kuruluşuna ilişkin düzenlemeler yapılırken diğer yandan Devlete, özellikle de kuvvetler ayrılığı ilkesinin benimsendiği demokratik ülkelerde yasama ve yürütme organlarının gücüne karşı bireyin hak ve özgürlüklerini koruyucu düzenlemeler yer alır. Bu çerçevede Devletin gücü anayasalarda sınırlanır.

Kişilerin hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınabilmesi için yasama ve yürütme organlarının yetkilerinin sınırlanması ihtiyacı sadece temel hak ve özgürlükler alanında kendini göstermez. Devletin yapacağı harcamalara ilişkin düzenlemeler ile bu harcamaların yapılabilmesi için halka getirilecek yükümlülükler/vergilerle ilişkin çeşitli kurallar da toplum sözleşmesi olan anayasalarda yer alır. Bu kurallar yasama ve yürütme organlarını sınırlayıcı niteliktedir.

Öte yandan temsili demokrasilerde Devletin yapacağı harcamaların büyüklüğü ve kapsamı ile bu harcamaların yapılabilmesi için halka getirilecek yükümlülükler/vergiler, halk/millet adına onun seçilmiş temsilcileri karar verir. Yani harcamalara ve onun finansmanını oluşturan vergilere gerçekte halkın/milletin kendisi karar vermektedir. Millet bu kararı temsilcileri vasıtasıyla almaktadır. Buna “**Bütçe Hakkı**” denilmektedir. “Bütçe Hakkı” ilk ifadesini 1789 tarihli Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesinde bulur. Bildirgenin 13’üncü maddesi modern vergi sistemlerinin temeli olarak isimlendirebileceğimiz bir ilkeyi koyar: “Kamu gücünün korunması ve sürdürülmesiyle idarenin giderleri için ortak bir vergi toplanması zorunludur. Bu vergi yurttaşlar arasında ekonomik güçleriyle orantılı ve eşit biçimde toplanmalıdır”. Bildirgenin “**Bütçe Hakkı**” tanımının yer aldığı madde olarak ifade edebileceğimiz 14’üncü maddesine göre de “**Bütün yurttaşlar, zorunlu vergileri ya kendileri ya da temsilcileri aracılığıyla gözlemek ve saptamak; bu vergilere özgür iradeleriyle rıza göstermek, nasıl kullanıldıklarını izlemek; miktarını, toplamış tarzını ve sürelerini saptamak hakkına sahiptir.**” Bütçe Hakkı egemenliğin millete ait olması ilkesinin doğal bir yansımasıdır. Egemenliğin, bu çerçevede bütçe hakkının asıl sahibi olan millet anayasada yasama ve yürütme organlarına vergilerle ilgili çeşitli sınırlamalar getirirken, bütçelere ilişkin çeşitli sınırlayıcı düzenlemeler de yapmaktadır.

Türkiye’nin anayasa geleneği de bu şekildedir. 1961 ve 1982 Anayasaları bütçe hakkıyla ilişkili olarak vergi ve bütçe konularında birbirine paralel diyebileceğimiz hükümler taşımaktadır. Yürürlükteki 1982 Anayasasının 73’üncü maddesi “vergi” ile ilgili çeşitli sınırlayıcı düzenlemeler yaparken, 161-164’üncü maddeleri “bütçe” ilgili düzenlemeler yapmıştır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi Anayasa’da bütçe ile ilgili temel hükümlerin yer almasının nedeni “bütçe hakkı” kavramıdır. Bütçe; gelirlerin toplanması ve harcamaların yapılması konusunda hükümete yetki ve izin veren bir kanundur. Bu yetki ve izin halk adına onun temsilcileri yani yasama organı tarafından hükümete verilir. Bu nedenle bütçeye ilişkin temel düzenlemelerin bir Toplum Sözleşmesi olan Anayasa’da yer alması şaşırtıcı değildir. 1982 Anayasası’nın 161’inci maddesinde yer alan “**mali yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü kanunla düzenlenir**” hükmü söz konusu bütçe hakkının uzantısıdır. Anayasa hükmü çerçevesinde TBMM 10.12.2003 tarihinde 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununu kabul etmiştir. Eksikliklerine karşın kamu mali yönetiminde önemli bir adım sayılması gereken bu Kanun o dönemin iki partili (AKP – CHP) parlamentosunda CHP’nin de desteğiyle yasalaşmıştır. 5018 sayılı Kanun,

Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Tasarısının hazırlanması konusunda özel bir süreç ve takvim öngörmüştür. Bütçe hakkı çerçevesinde çıkarılmış ve kamu mali yönetiminin çerçevesini düzenleyen bir yasa ile düzenlenmiş olan sürecin ve takvimin hükümetler tarafından esnetilmesi, takvime uyulmaması bütçe hakkına saygı göstermemek anlamına gelir.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre merkezi yönetim bütçesinin hazırlanma süreci Bakanlar Kurulunun her yıl Mayıs ayı sonuna kadar toplanarak makro ekonomik göstergeleri kapsayan “**Orta Vadeli Programı (OVP)**” kabul etmesiyle başlar. OVP ile uyumlu olmak üzere gelecek üç yıla ilişkin gider ve gelir tahminleri ile birlikte hedef açık, borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren “**Orta Vadeli Mali Plan (OVMP)**”ın da Haziran ayının onbeşine kadar Yüksek Planlama Kurulu (YPK) tarafından kabul edilmesi gerekmektedir.

Ancak AKP hükümetleri kendi dönemlerinde çıkarılan Kanunun ilgili hükümlerine bugüne kadar uymamıştır. OVP ve OVMP Tablo’da da görüleceği üzere 2006’dan bu yana gecikmeli olarak açıklanmaktadır. Ancak bu yılki gecikme olağanüstü ölçüdedir. Mayıs ayı sonuna kadar Resmi Gazetede yayımlanması gereken OVP 16 Eylül’de, Haziran ayının on beşine kadar yayımlanması gereken OVMP ise 18 Eylül’de yayımlanmıştır.

Tablo: OVP ve OVMP’ nin Resmi Gazete Yayımlı Tarihleri

Yayımlı Tarihleri				
	2006	2007	2008	2009
OVP	13.06.2006	21.06.2007	28.06.2008	16.09.2009 mük.
OVMP	15.07.2006	21.06.2007	08.07.2008	18.09.2009

Ayrıca OVP ve OVMP’nin yayınlanmasını takiben her yıl Haziran ayında, gecikmeli yıllarda bile en geç Temmuz ayı başlarında yapılan “Bütçe Çağrısı” 2010 – 2012 dönemi bütçesi için OVMP’nin Resmi Gazete’de yayımlandığı günde yani 18 Eylül 2009 tarihinde yapılmıştır. Öte yandan Bütçe Tasarısı Anayasa gereği 17 Ekim 2009 tarihinde TBMM’ye sunulmuştur. Buna göre 2010 yılı Bütçe Tasarısı bir ayda hazırlanmış olmaktadır.

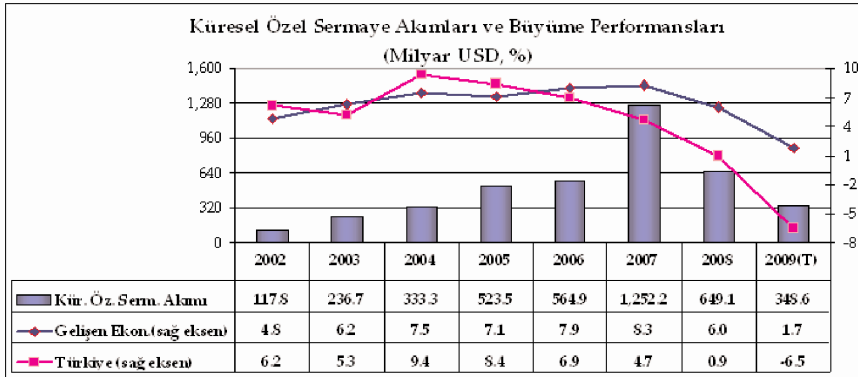
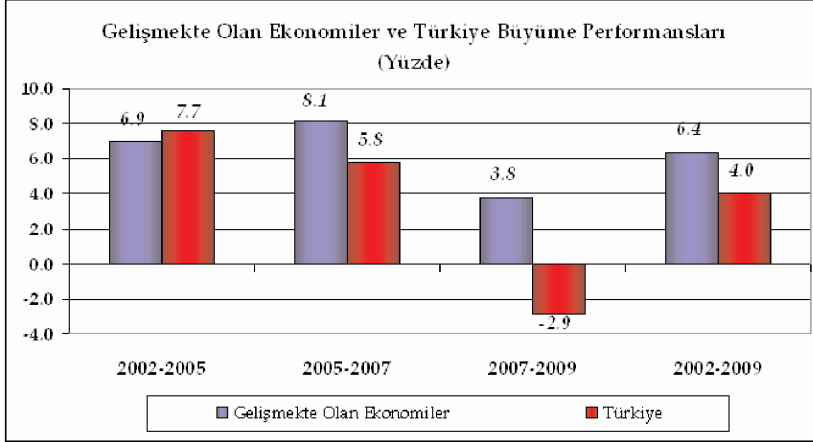
Gerek OVP gerekse OVMP sadece bütçe hazırlayacak Kurumlar açısından değil bütün sosyal kesimler ve ekonomideki bütün oyuncular açısından önemlidir. Bu nedenle yasanın öngördüğü takvime hükümet tarafından uyulmaması, takvimin esnetilmesi yasaya aykırılık yanında ekonominin geleceği açısından da büyük belirsizlik yaratmaktadır. Bu kabul edilemez bir durumdur.

Öte yandan takvime uyulmaması hükümetin “bütçe hakkı” kavramını dikkate almadığını gösterirken, bütçeyi Anayasal açıdan tartışmalı hale getirmektedir.

II. BÖLÜM

1. Yanlış Politikalar ve Yitirilen Fırsatlar

2003–2007 döneminde uluslar arası risk iştahındaki artış ve küresel likidite bolluğu Türkiye ekonomisinde yalancı bir bahar havasının yaşanmasına neden olmuş ve bu dönemin başlangıcında (2002–2005) ekonomi hem potansiyelinin hem de benzerlerinin üzerinde büyümüştür. Ancak 2005 yılının ardından ekonomi, uluslar arası risk iştahı ve likidite bolluğuna rağmen, irtifa kaybetmeye başlamış ve büyüme hızı hem potansiyelinin hem de benzerlerinin altına düşmüştür. AKP iktidarı ekonomideki performans düşüşünün nedenlerini ve değişen tabloyu algılayamamış, gerekli tedbirleri zamanında alamamıştır.

2007 yılının ortalarında ABD’de başlayan sıkıntılar, ilkin gelişmiş ülkelere sıçramış 2008 yılının Eylül ayından itibaren ise küresel bir nitelik kazanmıştır. AKP iktidarı, 2005 yılının ardından ekonomideki tıkanmayı ve değişen tabloyu okumakta yetersiz kaldığı gibi, 2007 yılının ikinci yarısında başlayan krizin gelişimini de doğru yorumlayamamış, kriz kapılarımıza geldiğinde ise “Teğet Gececek” söylemine sarılarak, krizi görmezden gelmeye çalışmıştır.

Ancak teğet geçeceği varsayılan kriz ekonomiyi tam merkezinden vurmuş ve bankacılık sistemimizin tamamen çöktüğü 2001 krizinde dahi görülmeyen şiddette bir daralmaya, içinde bulunduğumuz yıl tanıklık

edilmiştir. Daralmanın şiddeti AKP'nin devri iktidarında ekonomik büyümeyi, potansiyelinin de altına çekmiştir. Nitekim:

- Cumhuriyetin kurulduğu 1923 ile 2002 yılları arasında Türk ekonomisi ortalama yüzde 4,58 oranında büyümüştür¹.
- Çok partili dönemin başladığı 1950 yılından, 2002 sonuna kadar ise Türkiye ekonomisi ortalama yüzde 4,79 oranında büyüme göstermiştir.
- AKP döneminde (2003–2010) ise Türkiye'nin yüzde 3,98 oranında büyüyeceği yani büyümenin yüzde 4'ün altına düşeceği anlaşılmaktadır².

Tablo bu kadar açıkken, Hükümet sözcüleri, Dünya'da görülmemiş bir likidite bolluğu ve çok uygun bir uluslararası iklimin yaşandığı 2002–2008 dönemindeki yüksek- ama bize benzeyen ekonomilere göre düşük- büyümeyi dikkate alarak, AKP'nin ekonomi yönetiminde başarılı olduğunu iddia etmekte, son dönemde ekonomide yaşanan olağanüstü daralmanın sorumluluğunu ise tamamen küresel krize yüklemektedirler.

Oysa Türkiye, küresel rüzgârı arkasına aldığı 2002–2008 döneminde ortalama yüzde 5,9 oranında büyümüştür. Aynı dönemde Türkiye'ye benzeyen diğer ülkelerin ortalama büyüme oranı ise yüzde 7,2 olmuştur.

Kaldı ki, 149 gelişmekte olan ülke içinde Türkiye³:

- 2002 yılı sonunda, AKP iktidara geldiğinde, büyüme bakımından 29. sıradaydı.
- Küresel krizin daha ortada olmadığı 2007 yılında Türkiye, aynı ligde 100. sıraya geriledi.
- 2009 yılında ise 149 ülke içinde Türkiye'nin 136. sıraya düşeceği anlaşılmaktadır.

Ayrıca, 1999 yılında gelişmiş ülkeler ile sistemik öneme sahip gelişmekte olan ülkelerin bir araya gelmesi ile kurulan G–20 içinde Türkiye:

- 2002 sonunda, AKP iktidara geldiğinde, en hızlı büyüyen 3. Ekonomi konumundaydı.
- 2007 yılında 9. Sıraya geriledi.
- 2009 sonunda ise Türkiye'nin bu ligde Rusya ve Meksika'nın ardından sondan üçüncülüğe düşeceği anlaşılmaktadır.

¹1998 öncesi büyüme hızları DPT Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 1950–2006 Yayımından (Tablo 1.2) alınmıştır. 1923–1998 döneminde ekonomik büyüme için GSMH artış hızları kullanılmıştır. 1998 sonrası dönemde yeni milli gelir serilerinde, GSMH yerine GSYH istatistikleri üretildiği için, ekonomik büyüme GSYH artış hızları ile hesaplanmıştır.

²2002–2010 dönemi ortalama büyüme oranı hesaplanırken, 2009 ve 2010 yılları için büyüme tahminleri IMF, Ekim 2009 Dünya Ekonomik Görünümü raporundan alınmıştır. Bu çerçevede 2009 için ekonominin yüzde 6,5 daralacağı, 2010'da ise yüzde 3,7 oranında büyüyeceği varsayımı ile 2002–2010 dönemi ortalama büyüme oranı hesaplanmıştır. Eğer 2009 ve 2010 yılları için 2010 Program tahminleri olan sırasıyla yüzde 6 daralma ve yüzde 3,5 büyüme referans alınırsa, 2002–2010 dönemi ortalama büyüme hızı yüzde 4,02 olarak gerçekleşmektedir. Ortalama büyüme hızları geometrik ortalama alınmak suretiyle hesaplanmıştır.

³149 Gelişmekte Olan Ülke, IMF'nin Yükselen ve Gelişmekte Olan Ülkeler tasnifine göre dikkate alınmıştır. Ülkelerin büyüme hızları Dünya Ekonomik Görünümü Ekim 2009 Raporunun Veri Tabanından alınmış ve bu büyüme hızlarına göre ülkeler sıralanmıştır.

Tablo: G–20 Ülkeleri Büyüme Performansları

Sıra	2002	2007	2009
1 Çin	9.1	1 Çin	8.5
2 G. Kore	7.2	2 Hindistan	5.4
3 Türkiye	6.2	3 Arjantin	4.0
4 Rusya	4.7	4 Rusya	0.7
5 Hindistan	4.6	5 Endonezya	–0.7
6 Endonezya	4.5	6 Brezilya	–0.9
7 Avustralya	4.2	7 G. Kore	–1.0
8 G. Afrika	3.7	8 G. Afrika	–2.2
9 Kanada	2.9	9 Türkiye	–2.4
10 Brezilya	2.7	10 Avustralya	–2.5
11 İngiltere	2.1	11 Meksika	–2.5
12 ABD	1.8	12 S. Arabistan	–2.7
13 Fransa	1.1	13 İngiltere	–4.4
14 Meksika	0.8	14 Kanada	–5.1
15 İtalya	0.5	15 Almanya	–5.3
16 Japonya	0.3	16 Japonya	–5.4
17 S. Arabistan	0.1	17 Fransa	–6.5
18 Almanya	0.0	18 ABD	–7.3
19 Arjantin	–10.9	19 İtalya	–7.5

Kaynak: IMF Dünya Ekonomik Görünümü Ekim 2009 Raporu’ndan kendi hesaplamalarımız

Türkiye, sadece, büyüme bakımından değil; işsizlik verileri açısından da içinde bulunduğu ligde en yüksek işsizliğe sahip ve krizde işsizliği en çok artan ülkeler listesinin başında yer almıştır.

Daha kriz ortada yok iken, 2007 yılında, OECD üyesi ülkeler içinde Slovakya’nın ardından en yüksek işsizliğe sahip ikinci ülke konumunda bulunan Türkiye, 2009 yılında da İspanya’nın ardından işsizlik sıralamasında ikinci olmaya devam etmiştir.

Krizle birlikte işsizlik oranı en hızlı artan ülkeler listesinde de Türkiye ilk sıralarda yer almaktadır. Kriz yılı olmayan 2007 yılı ile mukayese edildiğinde, 2009’da işsizlik oranı en hızlı artan ülkeler listesinde Türkiye; İspanya, İrlanda, İzlanda ve ABD’nin ardından beşinci sıradadır. 2010–2007 yılları mukayese edildiğinde ise Türkiye; İspanya, İrlanda ve ABD’nin ardından dördüncü sırada yer almaktadır. Aynı analiz 2011–2007 için yapılırsa Türkiye işsizliği en hızlı artan ülkeler listesinde İspanya ve İrlanda’nın ardından üçüncülüğe çıkmaktadır. Bu veriler işsizliğin, diğer ülkelere göre, Türkiye’de çok daha yavaş toparlanacağını ortaya koymaktadır.

Tablo: OECD Üyesi Ülkelerde İşsizlik Oranları

		2007	2008	2009	2010	2011	Fark		
							2009-2007	2010-2007	2011-2007
1	Avustralya	4.4	4.2	5.7	6.3	6.2	1.3	1.9	1.8
2	Avusturya	5.2	4.9	5.8	7.1	7.3	0.6	1.9	2.1
3	Belçika	7.5	7.0	7.9	8.9	9.2	0.4	1.4	1.7
4	Kanada	6.0	6.1	8.3	8.7	8.1	2.3	2.7	2.1
5	Çek Cumhuriyeti	5.3	4.4	6.9	8.4	7.9	1.6	3.1	2.6
6	Danimarka	3.6	3.3	5.9	6.9	6.2	2.3	3.3	2.6
7	Finlandiya	6.9	6.4	8.3	9.7	9.7	1.4	2.8	2.8
8	Fransa	8.0	7.4	9.1	9.9	10.1	1.1	1.9	2.1
9	Almanya	8.3	7.2	7.6	9.2	9.7	-0.7	0.9	1.4
10	Yunanistan	8.3	7.7	9.3	10.4	10.4	1.0	2.1	2.1
11	Macaristan	7.4	7.9	9.9	10.3	9.3	2.5	2.9	1.9
12	İzlanda	2.3	3.0	7.1	7.0	6.4	4.8	4.7	4.1
13	İrlanda	4.6	6.0	11.9	14.0	13.8	7.3	9.4	9.2
14	İtalya	6.2	6.8	7.6	8.5	8.7	1.4	2.3	2.5
15	Japonya	3.9	4.0	5.2	5.6	5.4	1.3	1.7	1.5
16	Kore	3.2	3.2	3.8	3.6	3.4	0.6	0.4	0.2
17	Lüksemburg	4.4	4.4	5.9	7.1	7.5	1.5	2.7	3.1
18	Meksika	3.4	3.5	5.7	6.3	5.9	2.3	2.9	2.5
19	Hollanda	3.3	2.9	3.7	5.2	5.5	0.4	1.9	2.2
20	Yeni Zelanda	3.7	4.2	6.1	7.1	6.6	2.4	3.4	2.9
21	Norveç	2.5	2.6	3.3	3.7	3.5	0.8	1.2	1.0
22	Polonya	9.6	7.1	8.4	9.6	9.6	-1.2	0.0	0.0
23	Portekiz	8.0	7.6	9.2	10.1	9.9	1.2	2.1	1.9
24	Slovakya	11.0	9.6	11.6	12.7	12.5	0.6	1.7	1.5
25	İspanya	8.3	11.3	18.1	19.3	19.0	9.8	11.0	10.7
26	İsveç	6.1	6.2	8.2	10.3	10.1	2.1	4.2	4.0
27	İsviçre	3.6	3.5	4.3	4.9	4.8	0.7	1.3	1.2
28	Türkiye	10.1	10.7	14.6	15.2	15.0	4.5	5.1	4.9
29	İngiltere	5.4	5.7	8.0	9.3	9.5	2.6	3.9	4.1
30	ABD	4.6	5.8	9.2	9.9	9.1	4.6	5.3	4.5
31	OECD - Toplam	5.6	5.9	8.2	9.0	8.8	2.6	3.4	3.2

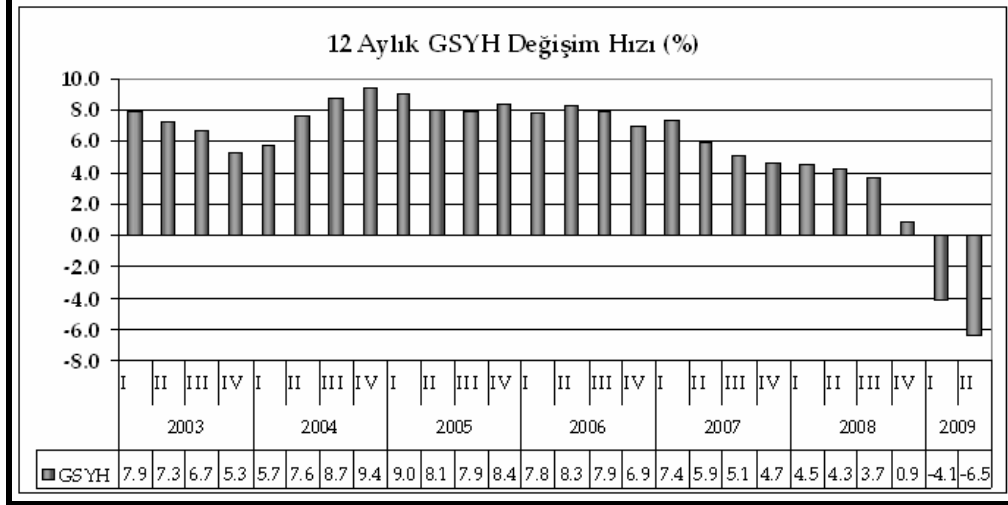
Kaynak: OECD Economic Outlook, Kasım 2009

İspanya ve İrlanda'da derin bir kredi krizi yaşandığı, İzlanda'da tüm finansal sistemin çöktüğü ve ABD'nin krizin merkezi olduğu dikkate alındığında, AKP iktidarı öncesinde gerçekleştirilen reformlar neticesinde, finansal kriz yaşamayan bir Türkiye'de işsizlik oranının düzeyi ve artış hızı dikkat çekicidir.

OECD verileri Türkiye'de işsizlik oranının 2010-2011 döneminde yüzde 15 düzeyine yerleşeceğini de öngörmektedir. Bu, mevcut iktidarın kendi döneminde yüzde 10 seviyesinde kronikleştirdiği işsizliği, döneminin sonlarında, çok daha yüksek seviyelere taşıdığını ortaya koymaktadır.

2. Neden Türkiye Benzer Ekonomilerin Gerisinde Kaldı? Ne Yanlıştı?

Özetlediğimiz tüm veriler, Türkiye ekonomisinin küresel kriz gelmeden çok önce nefesinin tıkanmaya başladığını göstermektedir. Büyüme hızı 2004 yılındaki hızlı çıkışının ardından 2005 yılında yüksek seviyesini korumuş, 2006 yılının ikinci yarısından itibaren ise bir önceki döneme göre yavaşlamaya başlamıştır.

Dünya ile kıyaslandığında da, büyüme bakımından 2002'de daha iyi konumda olan Türkiye ekonomisi, giderek irtifa kaybetmiş ve kendi liginde hızla gerilemiştir.

Türkiye ekonomisi neden irtifa kaybetmeye başlamış ve benzerlerinin gerisine düşmüştür? Kaynak yetersizliği mi büyümenin performansını düşürmüştür?

Veriler böyle bir kaynak yetersizliğinin söz konusu olmadığını ortaya koymaktadır. AKP'nin iktidar döneminde, hem iç borçlar hem de dış borçlar da ciddi artışlar gerçekleşmiştir.

2009 yılının Ekim ayı ile AKP'nin iktidara geldiği 2002 sonu arasında Merkezi Yönetimin İç Borç Stoku iki kattan fazla artarak (yüzde 118,3) 327,2 milyar TL'ye çıkmıştır. 2002 sonu ile 2009 yılının ilk yarısı arasında Türkiye'nin dış borçları ise yüzde 107,3 oranında (139 milyar dolar) artmış ve 268,6 milyar dolara çıkmıştır.

Bununla da yetinilmemiş 2003-2009 döneminde 30 milyar dolarlık özelleştirme gerçekleştirilmiştir.

AKP iktidarı, daha önceki iktidarların görmediği, dünyada tüm ülkelerde büyümeyi destekleyen olağanüstü elverişli bir küresel iklimi görmüştür. Bu dönemde gerek iç, gerekse dış kaynak sıkıntısı yaşanmamış buna rağmen, 2005 yılının ardından ekonominin motoru teklemeye başlamıştır.

Ortaya çıkan bu manzara olağanüstü elverişli küresel iklimden yararlanamadığımızı ve fırsatların kaçırıldığını ortaya koymaktadır.

Böyle bir tablo ile karşılaşmamıza ne veya neler sebep olmuştur? AKP iktidarı neleri yanlış yapmıştır da Türkiye, 2005 yılının ardından kendi benzerlerinden ayrılmaya başlamış ve diğer pek çok ülkenin aksine,

küresel krizde bir finansal kriz yaşamamasına rağmen, 2009'da Dünya'da en hızlı daralan ülkelerden biri olmuştur?

Bu soruları tek bir cevapla açıklamak mümkün değildir. Birbirinden bağımsız gibi görünen üç etken Türkiye'de mevcut tablonun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunlar:

- (i) Yanlış büyüme stratejisi,
- (ii) Seçimlere feda edilen mali disiplin ve
- (iii) Küresel krizin hafife alınarak, teğet geçeceğini varsayan yaklaşımdır.

Birbirinden bağımsız gibi görünen üç etkenin ortak noktası ise "açık bir yönetim zafiyeti" sonucunda ortaya çıkmalarıdır.

AKP hükümeti müdebbir iktidar kimliğinden yoksundur. Gerek izlediği pasif ekonomi politikaları, gerekse gelişmeleri okumadaki yetersizliği 2003–2007 dönemindeki olumlu uluslar arası koşulların sunduğu altın bir fırsatın kaçırılmasına sebep olmuştur. Bu, önümüzdeki dönemde Türkiye ekonomisinde zaruri görülen yapısal dönüşümlerin daha yüksek maliyetlere katlanarak gerçekleştirileceği anlamına gelmektedir.

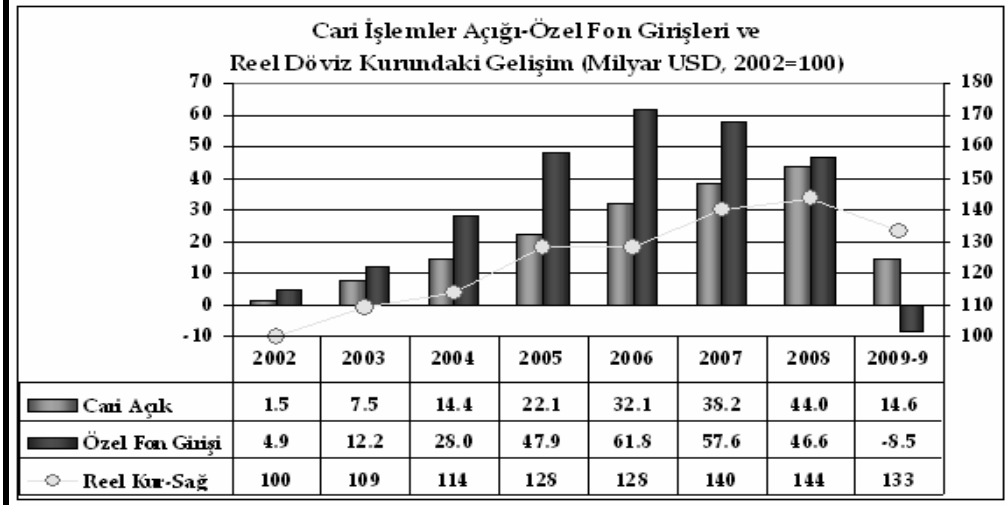
2.1. Yanlış Büyüme Stratejisi

AKP, Türkiye'nin görelî üstünlüklerini dikkate alan üretimi ve üretimi gözetan bir büyüme stratejisini benimseyememiştir. En katı neo-liberal yaklaşımlar benimsenmiş ve ekonomi küresel sermayenin risk iştahına ve kaprislerine emanet edilmiştir.

Bu politikaların benimsendiği ekonomilerde küresel risk iştahının arttığı dönemlerde, ekonomiye hızlı bir kaynak girişi olmakta, varlık balonları şişmekte ve başlangıçta sanal bir büyüme yaşanmaktadır.

Ancak ülkelerin hazmetme kapasitesinin üzerinde finansal sermaye girişi bir müddet sonra ticarete konu mal üreten sektörlerin rekabet gücünü vurmaktadır. Bu sektörler yavaşlamaya başlamakta spekülâtif sermaye girişlerine ve ithalata bağımlılık artmaktadır. Dış kaynak girişinin yavaşladığı veya kuruduğu dönemlerde ise ekonomide büyük çöküşler yaşanmaktadır.

Sermaye hareketlerinin küreselleşmeye başladığı 1970'li yıllardan sonra benzer döngülerle bölgesel bazda sıklıkla karşılaşmıştır. Bunun en son örneği ise 2003–2007 dönemi ve sonrasında, bu defa, küresel ölçekte yaşanmıştır.

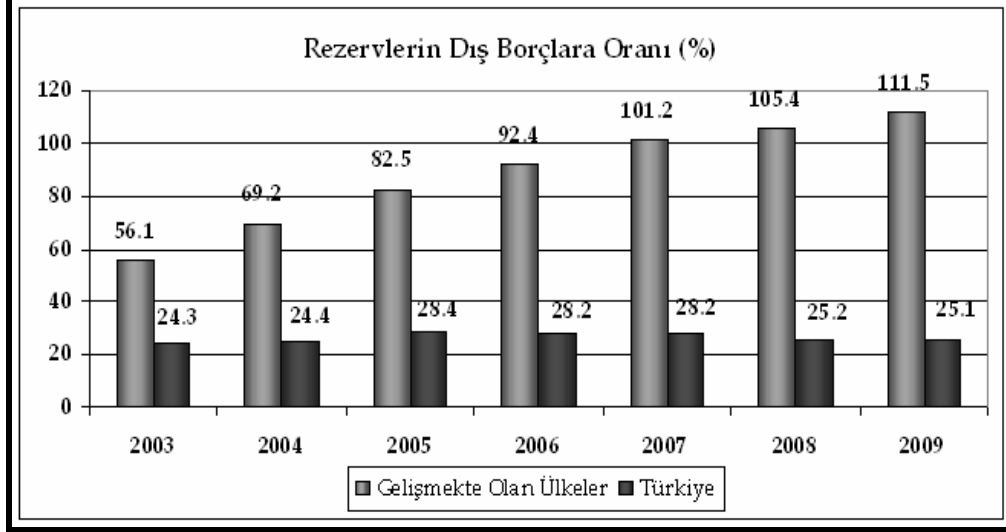

Bize benzeyen birçok ekonominin geçmişte yaşanan krizlerden ders çıkardığı ve küresel sermayenin risk iştahının arttığı bu son dönemde olası krizlere karşı ekonomilerini tahkim ettikleri görülmüştür. Oysa Türkiye, AKP iktidarı döneminde bu gün artık iflas ettiği küresel ölçekte kabul edilen paradigmalara takılıp kalmıştır.

Bunun sonucunda küresel risk iştahının arttığı, likiditenin bol olduğu 2003–2008 döneminde, Türkiye ekonomisinde başlangıçta hızlı bir büyüme yaşanmıştır. Ancak küresel iklimin desteğine rağmen Türk ekonomisi 2006’dan itibaren halsiz düşmeye başlamıştır.

Bunun arkasında AKP’nin neo-liberal -hatta neo-muhafazakâr- paradigmalara dayanan yanlış ekonomi politikaları bulunmaktadır.

2003–2007 döneminde ekonomiye hazmetme kapasitesinin üzerinde bir sermaye girişine kayıtsız kalınarak, Türk Lirasının aşırı değerlenmesine göz yumulmuştur. Bize benzeyen ekonomilerin büyük kısmı uluslararası rezervlerini güçlendirmiştir. Böylece söz konusu ülkeler kendi paralarının aşırı değerlenmesine bağlı olarak spekülasyon balonlarının oluşmasını ve ticarete konu mal üreten sektörlerin rekabet gücünü yitirmelerini önlemeye çalışmıştır. Bizde ise yetkili otoriteler bu duruma seyirci kalmış ve ülkenin uluslararası rezervlerini güçlendirmemişlerdir.

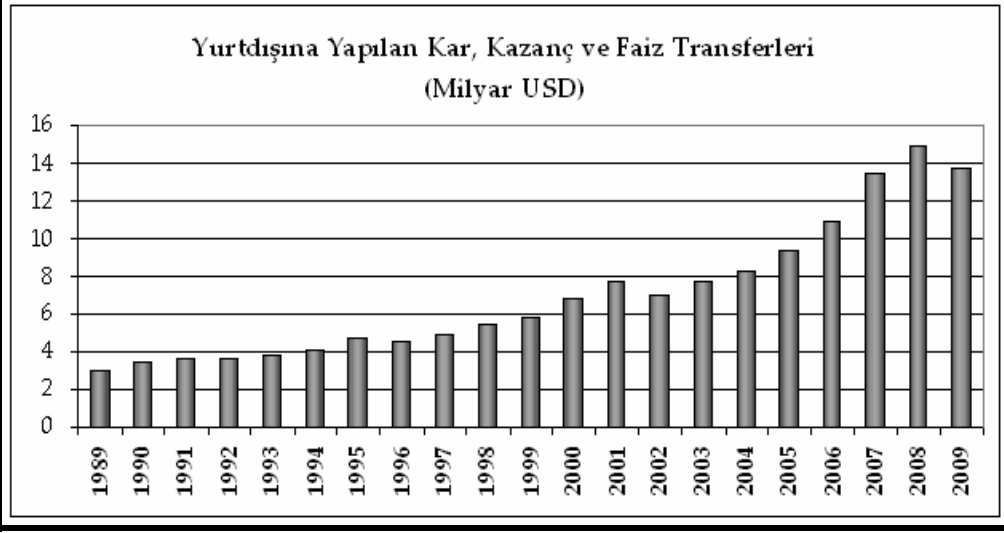

Böylece spekülasyon sermaye akımlarına yurtdışı faizlerin çok üstünde getiri sağlanırken, ithalat ve ithal girdi -yani yabancı işgücü- ucuzlamış, dış rekabete açık sektörlerimizin rekabet gücü hızla yıpratılmış, yerli işgücü ve yerli girdiler yabancı paralarla ölçüldüğünde yurt dışına göre hızla pahalılaşmıştır.

Ödemeler Dengesi istatistiklerinin “doğrudan yatırım, portföy yatırımı ve diğer yatırımlar vasıtasıyla” yurtdışına gerçekleştirilen kar, kazanç ve faiz transferlerinin izlendiği “Yatırım Geliri Hesabının” gider kalemindeki gerçekleştirmeler, AKP iktidarının izlediği politikalar neticesinde, yurtdışındaki finans ve iş çevrelerine nasıl yüksek kazançlar sağlandığını açıkça ortaya koymaktadır.

Türkiye’de finansal serbestleşmenin tamamlandığı 1989 yılı ile 2002 dönemi arasında yurtdışına bu kalemden yapılan “kar, kazanç ve faiz transferi” toplamı, 68,8 milyar dolardır. Buna karşın AKP’nin iktidar olduğu 2003 yılı ile 2009 yılının ilk 9 aylık dönemi arasında yurtdışına yapılan “kar, kazanç ve faiz transferi” toplamı 75,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 1989–2002 döneminde yıllık ortalama 4,9 milyar dolar civarında bir kaynak yurtdışına “kar, kazanç ve faiz transferi” olarak aktarılırken, AKP iktidarı döneminde bu rakam ikiye katlanarak yıllık ortalama 10,7 milyar dolara ulaşmıştır. Bu, iki Atatürk Barajının maliyetinden daha fazla bir tutarı, her yıl, AKP iktidarı döneminde, yurtdışına transfer edildiğini göstermektedir.

Yıllar itibarıyla bakıldığında ise özellikle 2004 yılından sonra söz konusu transferlerin kayda değer şekilde hızlandığı dikkati çekmektedir.

AKP'nin izlediği yanlış politikalar bir yandan yurtdışındaki iş çevrelerini ihya ederken, diğer yandan dış rekabete açık sektörlerimizi hızla üretim sürecinin dışına itmektedir. TL'deki aşırı değerlenme ve bunun neticesinde dış ticarete açık sektörlerimizdeki rekabet kaybını basit örnekler ile açıklamak mümkündür.

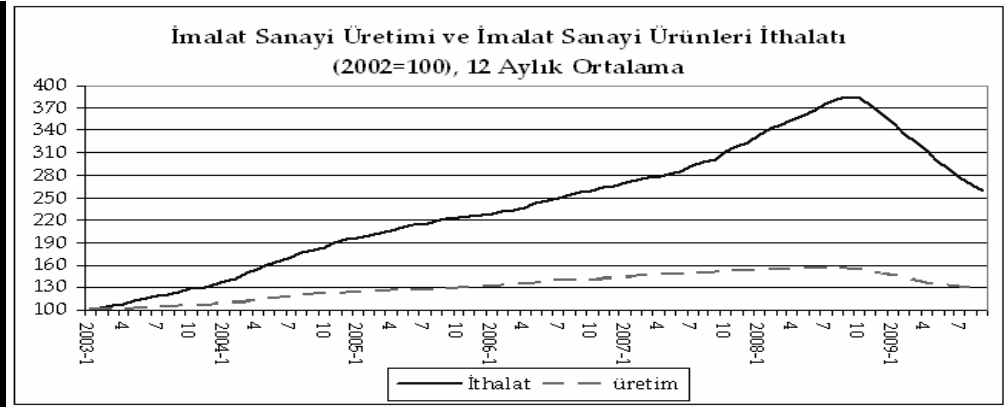
Örneğin 2002 yılında 1 ton buğdayın fiyatı 274 TL iken; aynı miktarda buğdayın ortalama dolar kurundan (1 USD= 1.50 TL) fiyatı 182 dolardır. 2007 yılında, buğdayın TL cinsinden fiyatının 2002 seviyesinde kaldığını kabul etsek bile, bir ton buğdayın dolar cinsinden fiyatı (ortalama kur 1 USD=1,30 TL olduğu için) 211 dolara çıkmıştır. Her şey sabitken yerli buğdayın dolar cinsinden fiyatı, sadece TL'nin değer kazanması nedeniyle, beş yıl içinde yüzde 16 (29 dolar) artmıştır.

Türk çiftçisinin gelirinde hiçbir artış olmadan kur nedeniyle ortaya çıkan böyle bir artış karşısında Türk buğdayının ithal buğdayla rekabet edebilmesi ne kadar mümkündür?

Bu durum, dış ticarete konu tüm sektörlerimiz için söz konusudur.

Nitekim dış rekabete açık imalat sanayi sektörümüzün üretimi ile Uluslar arası Standard Sanayi Sınıflandırmasına göre tasnif edilen imalat sanayi ürünleri ithalatının 2003–2007 dönemindeki gelişimine bakıldığında da bu tablo teyit edilmektedir.

2002 yılına göre 2007 yılsonunda imalat sanayi üretimimiz 1,5 kat artış gösterirken, dış âlemdeki imalat sanayinin ürettiği malların ithalatı aynı dönemde 3,2 kat artış göstermiştir. Başka bir ifade ile yurtdışındaki imalat sanayinden gerçekleştirilen ithalatın artış hızı, yurtdışındaki üretimin artış hızını 2003–2007 döneminde ikiye katlamıştır.

TL'deki değerenme yalnızca yurtiçinde üretilen nihai mallarımızın yurtdışı fiyatını pahalı hale getirmemektedir. TL'de, verimlilik artışlarının üzerinde, bir aşırı değerenme üretim sürecinde kullanılan tüm yerli girdilerimizi de daha pahalı hale getirmektedir.

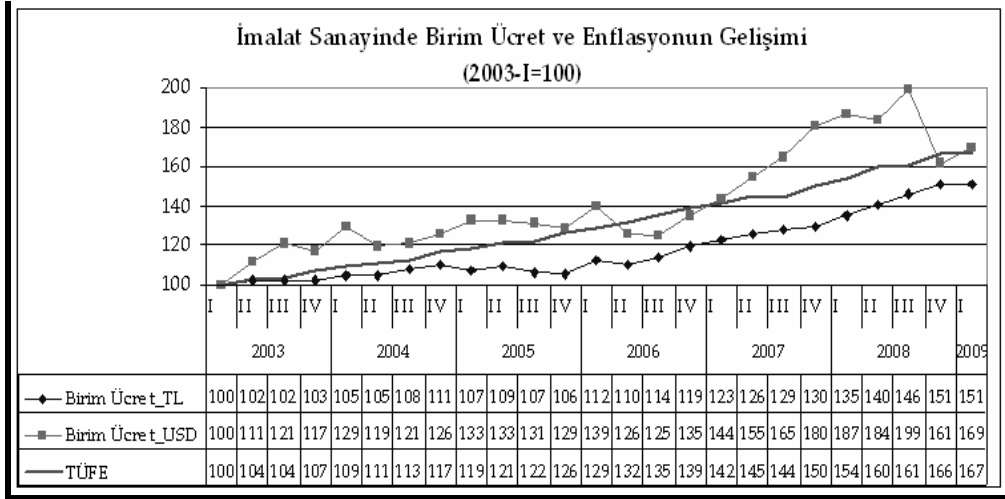
Örneğin 2002 yılının son üç aylık döneminde imalat sanayinde çalışan bir işçinin brüt TL ücretinin 2007'nin son üç aylık dönemine kadar aynı kaldığını varsayalım. Ücreti dolarla ifade ettiğimizde ise bir işçinin dolar cinsinden brüt ücreti, TL brüt ücreti aynı kalmasına rağmen, söz konusu dönemde yüzde 36 oranında artmaktadır⁴. Bu çok yüksek bir artıştır. Verimlilik artışıyla da telafi edilmesi çok güçtür.

Nitekim aynı analizi verimlilik ve TL cinsinden ücret artışlarını da içeren birim ücret bazında yaptığımızda bu durum daha net bir şekilde görülmektedir.

2003 yılının ilk üç aylık döneminde emeğin bir birim üretim karşılığında aldığı TL ve dolar cinsinden ücreti 100 kabul edersek, 2007 sonunda TL birim ücret endeksi 130'a çıkmıştır. Aynı dönemde TÜFE ise 100'den 150'ye çıkmıştır. Yani, TL cinsinden birim ücret aynı dönemdeki TÜFE artışının altında kalmıştır⁵.

Bu da içeride emek verimliliğindeki artışların, ücretlerdeki TL cinsinden artışların da sınırlı kalmasıyla birlikte, enflasyonun aşağı çekilmesini desteklediğini göstermektedir.

Ancak TL'deki değerenmeye bağlı olarak dolar cinsinden birim ücret endeksi bu dönemde 180'e yükselmiştir. Yani dolar cinsinden birim ücret maliyetleri, verimlilikteki artışa karşın, bu dönemde hızla artmış küresel rekabet ortamında yerli işgücünün durumunu yabancı işgücü karşısında zayıflatmış dışarıdan gelen borçla artan iç talebin ithalata yönelmesine neden olmuştur.

Böyle bir tablo karşısında dış rekabete açık sektörlerimiz yerli girdi kullanmayı, emeği üretim sürecine katmayı, yeni iş imkânları yaratmayı mı tercih edecektir, yoksa varlığını sürdürebilmek için ithal girdiler ve makineleşme ile mi faaliyetini sürdürmeye çalışacaktır?

⁴2002 yılının son üç aylık döneminde ortalama Merkez Bankası dolar döviz alış kuru 1,6125 TL iken, 2007 yılının son üç aylık döneminde ortalama dolar kuru 1,1851 TL olarak gerçekleşmiştir.

⁵Yeni TÜFE serileri 2003=100 bazlı verilmesi sebebiyle birim ücret analizinin başlangıcı 2003 yılının ilk üç aylık dönemi olarak alınmıştır.

Bu sorunun cevabı açıktır. TL’deki değerenlenmenin yarattığı rekabet baskısı ile mücadele etmek için üreticilerimiz 2002–2007 döneminde istihdam artışı ve yerli kaynakları kullanmak yerine üretim sürecinde makine ve ithal ara girdi kullanımına ağırlık vermiştir.

Türkiye’nin 2002–2007 döneminde iş ve istihdam yaratmayan, buna karşın ithalatı patlatan büyümesinin arkasında işte bu tablo yatmaktadır.

Ülkeler teknolojik sınırlar içinde aynı miktarda üretimi farklı emek ve sermaye bileşimleri ile gerçekleştirebilirler. Demografik fırsat penceresi müsait genç nüfusa sahip ülkeler üretim sürecinde işgücünü seferber ederek büyümeyi sağlarken, yaşlı nüfusa sahip ülkeler sermaye ve makineyi üretim sürecine koşarak büyümeyi sağlamaya çalışmaktadır.

Başbakan her fırsatta bir ailenin en az üç çocuğa sahip olması gerektiğini ifade etmektedir. Bunu dile getirirken Çin ve Hindistan örneklerini vermekte bu ülkelerin yüksek nüfuslarının onlara dünyada ekonomik güç olma olanağını sağladığını söylemektedir.

Başbakanın izlediği yanlış politikalar sonucunda Türkiye, en önemli avantajı olan mevcut genç nüfusunu üretim sürecinde tutmakta zorlanmıştır. Hatta TÜİK’in açıkladığı son 2008 Yoksulluk Çalışması sonuçları hane halkı büyüklüğü arttıkça yoksulluğun da arttığını ortaya koymaktadır. Söz konusu çalışmaya göre 2008 yılında hane halkı büyüklüğü 3 veya 4 kişi olan hanelerde bulunan fertlerin yoksulluk oranı yüzde 8,48 olurken; 7 ve daha fazla olan hanelerde fertlerin yoksulluk oranının yüzde 38,20 olduğu hesaplanmıştır.

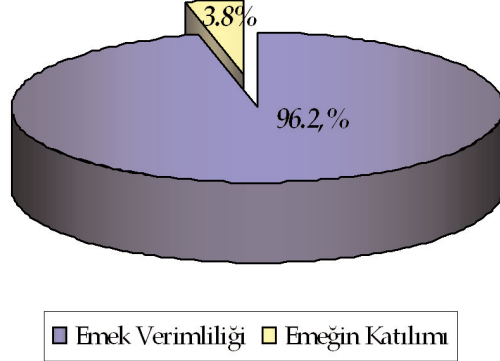
Tablo gayet açıktır. Çin ve Hindistan gibi ülkeler emeği seferber eden, üretim sürecine dâhil eden büyüme stratejileri sayesinde ekonomik güce erişirken; Türkiye en önemli stratejik üstünlüğünü, AKP’nin yanlış ekonomik stratejilerine bağlı olarak, kullanamamakta ve stratejik üstünlüğümüz yoksulluk sebebi olmaktadır.

Türkiye’de 2002–2007 döneminde satın alma gücü paritesi ile düzeltilmiş ortalama kişi başına milli gelir artışının sadece yüzde 3,8’i emeğin üretim sürecine katılımından gelmektedir. Yani emeğin üretim sürecine katılımından gelen büyüme neredeyse sıfırdır. Bu dönemde kişi başı milli gelir artışının yüzde 96,2’si işgücü verimliliğindeki artıştan kaynaklanmıştır⁶.

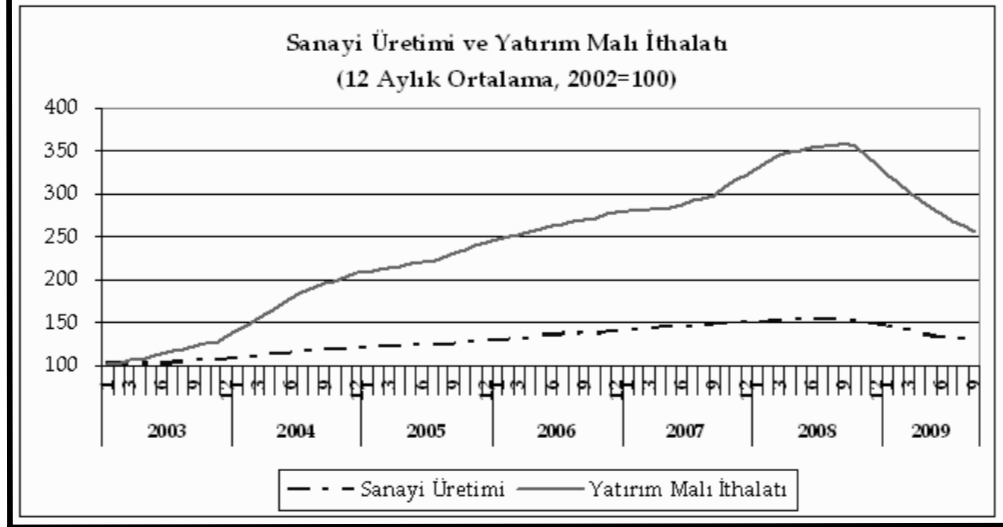
⁶Kişi başına milli gelir artışına katkılar; $\frac{Y}{N} = \left(\frac{Y}{L}\right) \times \left(\frac{L}{N^{15+}}\right) \times \left(\frac{N^{15+}}{N}\right)$ eşitliği kullanılmak suretiyle ayrıştırılmıştır. Eşitliğin sağ tarafındaki ilk terim çalışan başına milli geliri (emeğin kısmi verimliliğini) temsil ederken, ikinci terim çalışan sayısının çalışma çağındaki nüfusa oranını (istihdam oranını) göstermektedir. Üçüncü ve son terim ise çalışma çağındaki nüfusun toplam nüfus içindeki payını (demografik fırsat penceresini) göstermektedir. İkinci ve üçüncü terimler emeğin üretim sürecine katkısını göstermesi sebebiyle bir arada sunulmuştur.

Satın Alma Gücü Paritesi (PPP) ile düzeltilmiş milli gelir serileri IMF’nin Dünya Ekonomik Görünümü Raporu Ekim 2009 veri tabanından alınmıştır. Nüfus ve istihdam verileri TÜİK hane halkı işgücü istatistiklerinden derlenmiştir. TÜİK’in söz konusu verileri 2007 yılı Ağustos ayından itibaren kırılma göstermesi sebebiyle 2007 öncesi döneme ilişkin nüfus ve istihdam verileri, eski serilerin artış hızları kullanılmak suretiyle hesaplanmıştır.

SAGP Uyarlamalı Kişi Başına Milli Gelir Artışının Kaynakları (2002-2007 Dönemi Ortalaması)

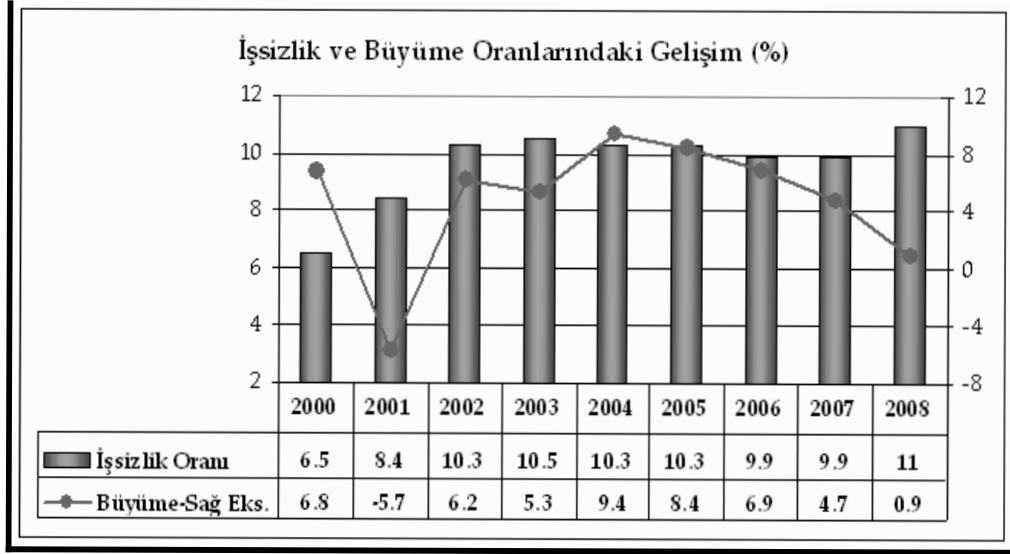

İşgücü verimliliğindeki artış ise emeğin niteliğindeki artıştan değil, üretim sürecinde daha fazla makine kullanımından gelmiştir. Nitekim 2003–2007 döneminde yatırım malı ithalatı 3,2 kat artarken, sanayi üretimi 1,5 kat artış göstermiştir.

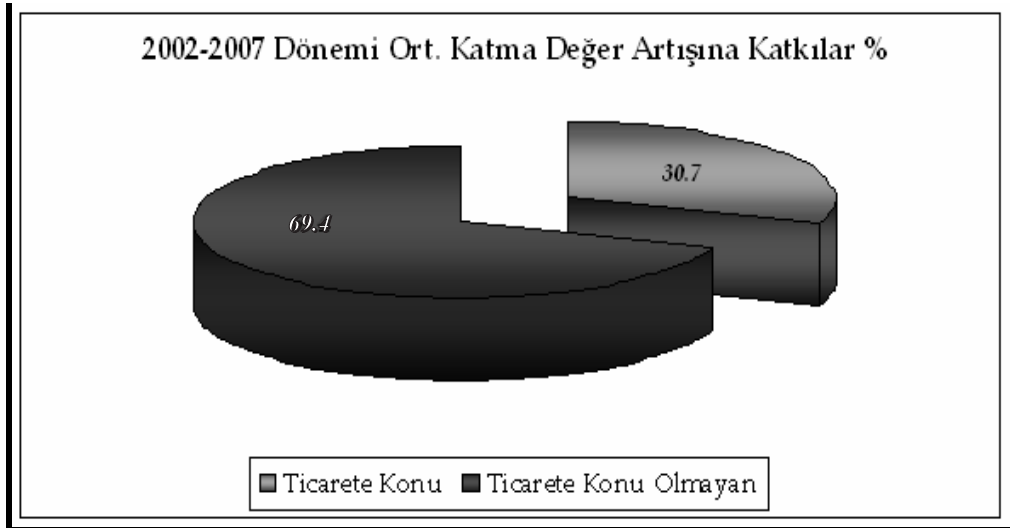
Bu politikalar hem yabancı finans sermayesine ve iş çevrelerine aşırı kazançlar sağlamış, hem de kendi işgücümüz dururken yabancı işgücüne istihdam yaratmıştır.

Sonuçta kaydedilen yüksek büyüme hızlarına rağmen işsizlik yüzde 10 seviyesinde çakılıp kalmış ve istihdam yaratmayan bir büyüme süreci ortaya çıkmıştır.

Bu Türkiye'nin sahip olduğu imkânlarla uyumlu bir büyüme stratejisi değildir. Türkiye, böyle bir strateji ile sahip olduğu önemli bir üstünlüğünü, genç nüfusunu büyüme sürecinde kullanamamıştır.

2002-2007 döneminde sektörler itibariyle büyüme katkılarına baktığımızda da, bu dönemdeki ortalama katma değer artışının yalnızca üçte birlik bölümünün başta sanayi olmak üzere ticarete konu mal üreten sektörlerimizden geldiği, geri kalan üçte ikilik kısmın ise dış ticarete kapalı sektörlerimizden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

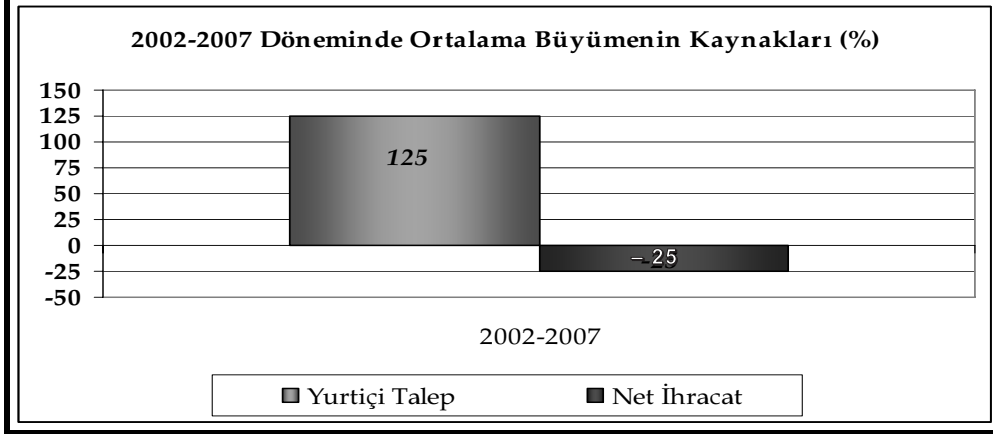
Harcamalar yöntemiyle milli gelirin kompozisyonundaki gelişim de Türkiye'de rekabet gücümüzü gözetken, üretim ve ihracatı odağa alan bir büyüme stratejisi izlenmediğini göstermektedir.

2002–2007 döneminde net ihracatın (ihracat-ithalat) büyümeye katkısı daima negatif olmuştur. Bu; dünyanın ortalama yüzde 4,7 büyüdüğü, dünya ticaretinin ortalama yüzde 8,1 arttığı bir dönemde (2002–2007) gerçekleşmiştir.

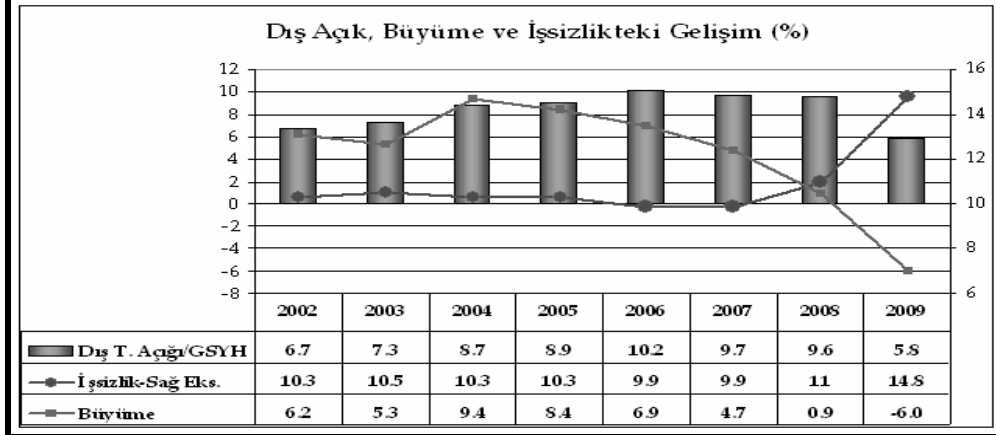
2002–2007 döneminde ortalama büyüme yüzde 6,9 olurken, yurtiçi talepteki ortalama artış yüzde 8,6 olmuştur. Aynı dönemde net ihracatta ise ortalama yüzde 1,7 oranında gerileme yaşanmıştır.

Bu olağanüstü canlı dönemde yanlış kur ve büyüme stratejisi ile Türkiye; ürettiğinden daha fazlasını tüketmiş ve büyüme tamamen yurtiçi talepten gelmiştir.

Dış ticaret ve dış talebi dikkate almayan büyüme stratejilerinin sonucu; giderek artan dış açık olmuş, bu da Türk ekonomisinin yapısal bir sorunuymuş gibi sunulmuştur.

Türkiye’de dış açıklar, yanlış büyüme stratejisine bağlı olarak, ancak kriz dönemlerinde yavaşlamıştır. 2009 yılında yaşanan gelişmeler de bu tespiti doğrulamaktadır. 2007 ve 2008 yıllarında, sırasıyla, 62,8 ve 70 milyar dolar olan dış ticaret açığının; 2009’da yarı yarıya azalarak 35,5 milyar dolara düşeceği anlaşılmaktadır. Dış dengedeki bu uyumun maliyeti ise hızla artan işsizlik ve ciddi ölçüde daralan bir ekonomi olmuştur.

Türkiye’nin önümüzdeki dönemde de böyle bir büyüme stratejisi ile yürümesi mümkün değildir. Türkiye ancak kendi stratejik kaynağı olan işgücünü seferber ederek ve sanayileşerek sürdürülebilir büyümeyi sağlayabilir.

2.2. Seçimlere Feda Edilen Oyun Alanı: Maliye Politikası

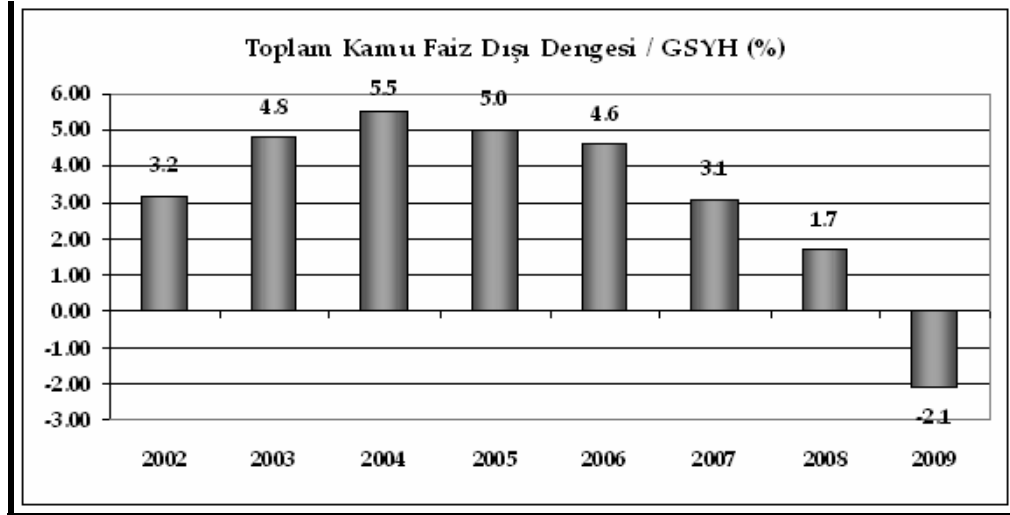
Elverişli uluslar arası iklimin de desteğiyle yüksek büyümenin sağlandığı 2003–2006 döneminde ortalama kamu faiz dışı dengesi milli gelire oran olarak yüzde 5 civarında fazla vermiştir.

Bu imkân, yaklaştığı açıkça belli olan kötü günler için, bir ihtiyat akçesi olarak kullanılmak yerine; 2007 yılından itibaren seçimlere yönelik harcamalar için kullanılmış ve krizde maliye politikasının esnekliği büyük ölçüde daraltılmıştır.

Toplam kamu faiz dışı fazlasının milli gelir içindeki payı 2007 yılında 2003–2006 dönemi ortalamasının 1,9 puan altına düşürülmüş ve faiz dışı fazla yüzde 3,1'e gerilemiştir.

2008'de, hem 2009 yılı başındaki mahalli idare seçimleri için yapılan harcamalar, hem de yılsonunda yaşanmaya başlanan talep ve üretim gerilemesinin vergi gelirlerini azaltması sonucunda, toplam kamu faiz dışı fazlası 1,4 puan daha düşerek GSYH'nın yüzde 1,7'sine gerilemiştir.

Mali disiplindeki bu gevşeme, 2009 yılında büyümeyi desteklemek için kullanılabilecek mali destek paketlerinin büyüklüğünü önemli ölçüde sınırlamıştır. Türkiye geldiği açıkça görülen krize tahkimat yapmadan yakalanmıştır. Oysa mali sektöründe kriz yaşamayan Türkiye, maliye politikasında 2007 öncesinde sahip olduğu oyun alanıyla krizi karşılamış olsaydı, ekonomi 2009'da böylesi sert bir daralma yaşamayacaktı.

2.3. Krizi Küçümseme ve Teğet Geçer Yaklaşımı:

2007 yılı Temmuz ayında ABD'de başlayan ve gelişmiş ülkelere sıçrayan kriz; 2008 yılı Eylül ayında küresel nitelik kazanmıştır.

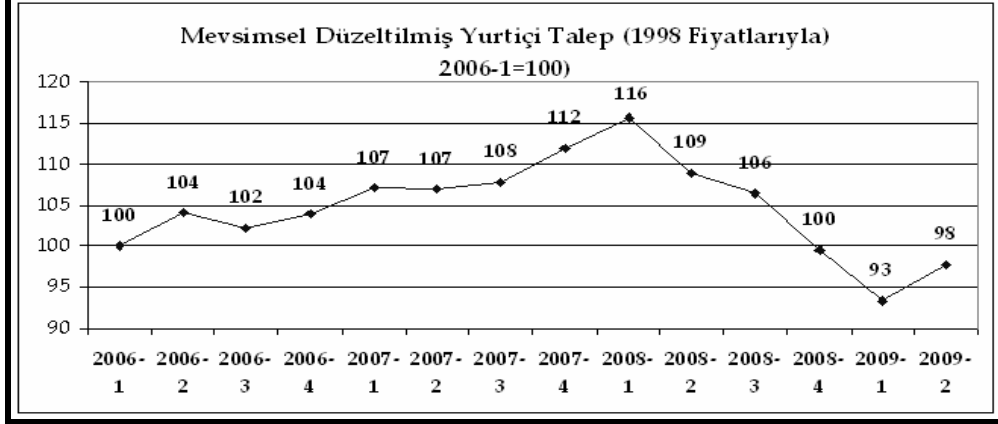
Bu süreç zarfında krizin kapsam ve derinliği gözle görülür şekilde artmasına karşın hükümet kriz sürecini iyi takip etmemiş kriz kapımıza geldiğinde ise Başbakan "kriz bizi teğet geçecek" diyerek krizi hafife almıştır.

Hükümetin bu tavrı 2009 yılı bütçe sürecine de yansımış ve Türkiye kriz şartlarını dikkate almayan gerçekçilikten tamamen uzak bir bütçeyi, partimizin uyarılarına rağmen, Meclisten geçirmiştir. Bunun sonucunda ülkemiz bir kriz yılını bütçesiz geçirmek zorunda kalmıştır.

Hükümet, Türkiye krize yakalandıktan sonra da ekonomide ön görülebilirliği artıracak ve karar birimleri nezdinde güven sağlayacak bir programı açıklamaktan imtina etmiştir. Hatta Hükümet 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 16. maddesi uyarınca Mayıs ayı ortasında açıklaması gereken Orta Vadeli Programı 3,5 ay, Haziran ayı ortasında açıklaması gereken Orta Vadeli Mali Programı 3 ay gecikme ile açıklamıştır.

Hükümetin krizi görmezden gelen ve küçümseyen bu yaklaşımı ekonomiyi iki koldan vurmuştur:

İlk olarak karar birimlerinin güveni hızla kaybolmuştur. AKP güven veren, ufuk sunan bir programı ortaya koyamamıştır. Bu, karar birimlerinin tüketim ve yatırım taleplerini hızla daraltmış ve ekonomi hızla dibe çökmüştür.

İkinci olarak hükümetin krizi görmezden gelme yaklaşımı krize karşı erken tepki verilmesini engellemiştir. Krizin bizi vurmasının üstünden beş ay geçmesine rağmen seçim meydanlarında muhalefetten reçete talep eden Başbakan ve AKP Hükümeti, CHP'nin tedbir önerilerini açıklamasının ardından, tepki vermemiştir. Verilen tepki ise, Partimizin önerilerinin yanında, oldukça eksik ve sınırlı boyutta kalmıştır.

Hükümetin bu ciddiyetsizliğinin sonucu olarak:

2009 yılının ilk yarısında ekonomi, geçen yılın aynı dönemine göre, yüzde 10,6 oranında daralmıştır.

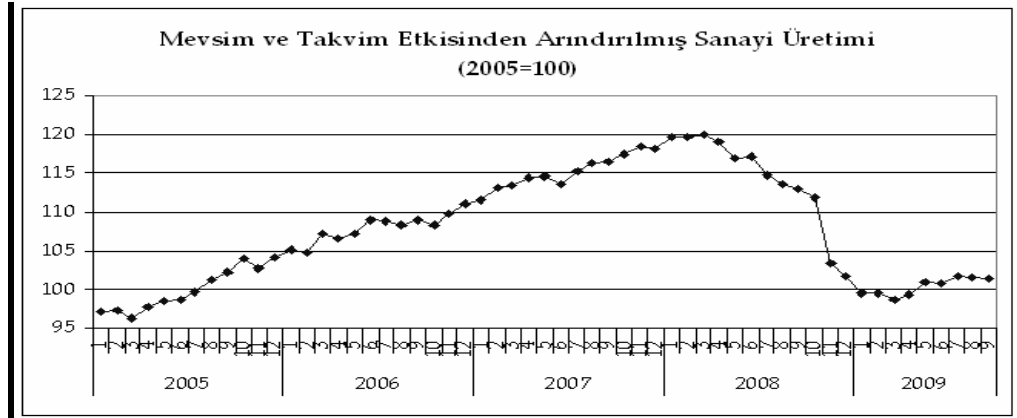
İşsizlik tarihi rekorlar kırmış ve Şubat ayında yüzde 16,1'e çıkmıştır. Açıklanan en son Ağustos ayı verilerine göre işsiz sayısı son bir yıl içinde 927 bin kişi artmış ve işsiz sayısı 3 milyon 429 bin kişiye ulaşmıştır. Sanayide ve imalat sanayinde, son bir yılda, sırasıyla 369 bin ve 333 bin kişi işini kaybetmiştir.

Sanayi üretimi 2009 yılının ilk dokuz ayında, geçen yılın aynı dönemine göre, yüzde 15,1 daralmıştır.

Tüm bu gelişmeler krizin teğet geçeceği varsayılan bir ekonomide yaşanmıştır.

Türkiye diğer gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin aksine bir bankacılık krizi yaşamamıştır. Buna rağmen dünyada en sert daralan ekonomilerin başında gelen Türkiye'nin, açıklanan veriler çerçevesinde, krizden de en son çıkacak ülkelerden biri olacağı anlaşılmaktadır.

Son açıklanan veriler ekonomide beklenen toparlanmanın bir türlü başlayamadığını ortaya koymaktadır. Eylül sanayi üretim verileri, üretimin bir türlü toparlanamadığını, dipte kalmaya devam ettiğini ortaya koymaktadır. Sanayi üretimi, geçen yılın aynı dönemleri ile kıyaslandığında, artarda 14 ay gerileme göstermiştir.

Açıklanan dış ticaret verileri de dış talepte henüz bir toparlanma sinyali vermemektedir.

Türkiye İhracatçılar Meclisinin yayımladığı Ekim ayı verilerinden çalışma günü sayısına göre gerekli düzeltmeler yapıldığında ihracatın bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 4,9 gerilediği görülmektedir.

Tüm bu veriler krizden en sert etkilenen ülke konumunda olan Türkiye'nin, krizden de en son çıkacak ülkelerden birisi olacağını ortaya koymaktadır.

Ekonomide toparlanmanın gecikmesi gerek kamunun borç dinamiklerini gerekse özel kesimin yükümlülüklerini yerine getirme yeteneğini önemli ölçüde aşındırmakta ve içinden çıkılması güç bir fasit daire yaratmaktadır.

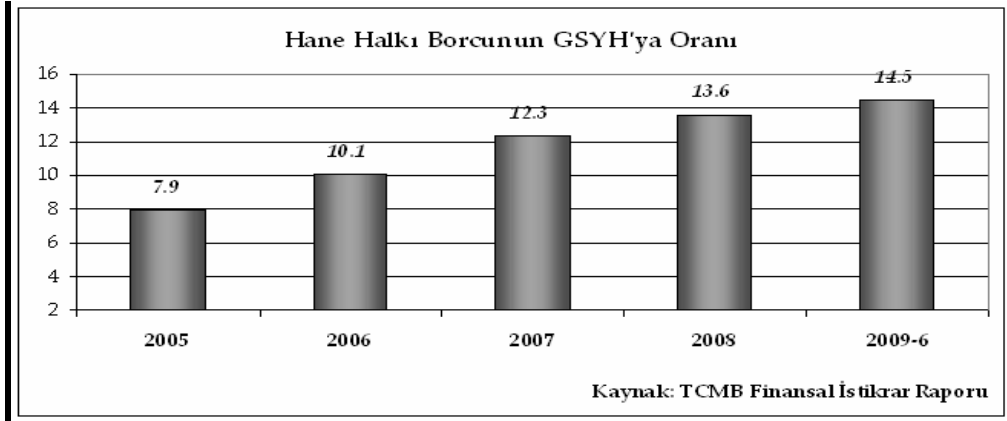
TCMB verileri hane halkının borçlarının son dönemde hızla arttığını ortaya koymaktadır. Nitekim 2009 yılının ilk yarısı ile 2007 yılları arasında hane halkı harcanabilir geliri yüzde 16 artarken, hane halkı borcu yüzde 35 oranında artış göstermiştir. Son 2,5 yılda hane halkının borçları, gelirinden iki kat daha hızlı artmıştır.

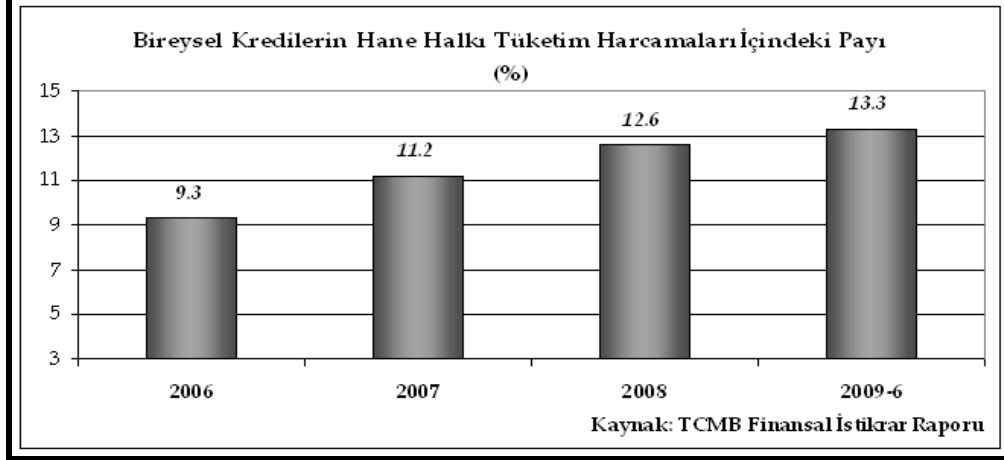
Vatandaşlarımız temel tüketimlerini de borçla finanse eder hale gelmiştir. Nitekim bireysel kredilerin hane halkı tüketim harcamaları içindeki payı son yıllarda hızla artmaktadır. 2006 yılında her 100 TL'lik harcamanın 9,3 TL'si bireysel kredi ile finanse edilirken, 2009 yılının ilk yarısında her 100 TL'lik harcamanın 13,3 TL'si bireysel kredi ile finanse edilir hale gelmiştir. Bu, son 3,5 yıllık süre zarfında bireysel krediler ile finanse edilen tüketim harcamalarının yüzde 43 arttığını ortaya koymaktadır.

Tablo: Hane halkı Harcanabilir Geliri ve Yükümlülükleri

	2007	2008	2009-06
Hane halkı Faiz Ödemeleri	15,576	19,653	21,356
Hane halkı Borcu	104,111	128,966	140,222
Hane halkı harcanabilir Geliri	459,212	520,001	534,690
Faiz Öd./Hh. Harcanabilir Gelir (%)	3.4	3.8	4.0
Hh. Borç/Hh.Harcanabilir Gelir (%)	22.7	24.8	26.2

Kaynak: TCMB, Finansal İstikrar Raporu, Kasım 2009

Ortaya çıkan bu tablo ekonomik toparlanmanın gecikmesi ve istihdam kayıplarının devam etmesi halinde çok ciddi sıkıntılarla karşılaşılacağını ortaya koymaktadır.

Nitekim ekonomideki şiddetli daralma mali sektörde kredi kalitesini de hızla bozmaya başlamıştır.

Özellikle işsizlikteki hızlı artış ve işsizlik ödemelerinin süresinin bitmeye başlaması kredi kartlarında ve tüketici kredilerinde geri dönmeyen alacakların hızla artmasına neden olmaktadır.

Tablo: Tasfiye Olunacak Kredi Kartı ve Tüketici Kredisi Bulunan Gerçek Kişi Sayısı

	2007	2008	2009-I	2009-II	2009-III
Bankalar	641,708	997,095	1,080,487	1,252,267	1,475,620
Varlık Yönetim Şirketleri	-	139,862	130,623	252,916	282,856
Finansman Şirketleri	12,898	21,884	25,207	27,826	23,079
Toplam(*)	651,911	1,093,474	1,174,525	1,415,791	1,664,301

Kaynak: TCMB Finansal İstikrar Raporu (Kasım 2009), (*) Aynı kişinin farklı kuruluşlarda donuklaşmış kredileri bulunması sebebiyle, kuruluş bazındaki kişilerin toplamı ile Toplam satırı farklılık göstermektedir.

2009 yılının ilk 9 ayında tasfiye olunacak kredi kartı ve tüketici kredisi borcu bulunan kişi sayısı geçtiğimiz yılsonuna göre yüzde 52 oranında artarak 1.664 bin kişiye ulaşmıştır.

Diğer taraftan firmaların temerrüde düşme oranlarında da bu yılın ilk dokuz ayında çok ciddi bir artış olmuştur. Bu, şirketler kesiminin kredilerinin kalitesinde de önemli bir bozulmaya işaret etmektedir.

Tablo: Firmaların Temerrüde Düşme Oranları (%)

	2008	2009-III
1 Toptan ve Par. Tic. Komisyon, Mot. Araç Servis Hiz.	6.5	11.0
2 Tarım, Avcılık, Ormancılık	10.3	11.3
3 Tekstil ve Tekstil Ürünleri	11.6	15.8
4 Gıda, Meşrubat ve Tütün Sanayi	9.0	13.0
5 İnşaat	8.5	11.6
6 Otel ve Restoranlar (turizm)	7.8	10.2
7 Elektrik, Gaz ve Su Kaynakları	6.1	8.5
8 Makine ve Teçhizat sanayi	5.5	8.4
9 Metal Ana San. Ve İşlenmiş Mad. Üretimi	5.9	9.3
10 Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme	4.6	6.7
10 Sektör Toplamı	7.8	10.8
Tüm Sektörler Toplamı	8.1	11.2

Kaynak: TCMB Finansal İstikrar Raporu (Kasım 2009)

Şiddetli daralmaların mali sektör üzerindeki etkilerinin gecikmeli olarak ortaya çıktığı bilinen bir husustur. Önümüzdeki dönemde bankaların varlık kalitesindeki bozulmanın daha da hızlanması büyük olasılıktır.

Bu da kredi kanallarının beklenen şekilde rahatlamasını ve 2010 programında gerçekleşeceği varsayılan özel kesim öncülüğünde büyüme senaryosunu zora sokacak bir gelişmedir.

Bu tablo ekonominin bir fasit daireye girmiş olduğunu göstermektedir. Büyüme ortamına geçiş geciktikçe sıkıntılar artmakta ve büyüme sürecinden daha da uzaklaşmaktadır.

Bu çerçevede özellikle kredi piyasalarını canlandıracak ve firmaların krediye erişim imkânını geliştirecek tedbirlerin ivedilikle alınması gerekmektedir.

İstihdamın korunmasında ve büyüme sürecine dönüşte önem arz eden KOBİ' lerimizin kredi piyasalarına dönüşünü sağlayacak Kredi Garanti Fonu'nun işletilmesi Partimizce bu yılın başında önerilmesine karşın, bu konuyla ilgili mevzuat Haziran ayında çıkarılabilmiş, uygulamasına ise henüz geçilememiştir.

Hükümetin bu yaklaşımı; krizi anlayamamasının, gelişmeleri okuyamamasının ve tedbir almakta atalet göstermesinin en güzel örneklerinden biridir.

III. BÖLÜM

2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ, ORTA VADELİ PROGRAM VE ORTA VADELİ MALİ PROGRAMDA ÖN GÖRÜLEN MALİ ÇERÇEVENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Bütçesiz Bir Yıl: 2009

CHP'nin 2009 yılı bütçe hazırlık sürecindeki tüm eleştirileri ve önerilerine rağmen; AKP iktidarı 2009 yılı Bütçesi ve Programını “krizin teğet geçeceği” varsayımı ile hazırlamıştır. AKP iktidarının “krizi görmezden gelme” ısrarı; 2009 yılı Bütçe Kanununun ölü doğmasına ve Türkiye'nin krizde bütçesiz kalmasına yol açmıştır.

Nitekim daha 2009 yılının üçte birlik bölümü dolmamışken Hükümet, Nisan ayında, Avrupa Komisyonuna verdiği Katılım Öncesi Ekonomik Program (KEP) ile 2009'da yüzde 4'lük büyüme hedefini yüzde 3,6 daralma olarak revize etmiştir. Bir başka ifadeyle Hükümet bütçenin yayımlanmasından sadece dört ay sonra büyüme hedefini 7,6 puan düşürmek zorunda kalmıştır.

Büyüme hedefindeki düzeltmeye paralel şekilde, Merkezi Yönetim Bütçe hedeflerinin de tutmayacağı anlaşılmıştır. Hükümet, 2009 için hedeflediği Bütçe açığının 4,6 kat (38 milyar TL) daha fazla olacağını açıklamıştır. Faiz dışı fazlada ise program hedefine göre yüzde 81,5 oranında (38,4 milyar TL) bir düşüş ön görülmüştür.

Hükümetin güven veren bir program ve bütçeyi ortaya koymaması, maliye politikasında esnekliğin ve oyun alanının kaybolması, ekonomide güven kaybını hızlandırmış ve daralma beklentileri hızla KEP tahminlerini aşmıştır. Ekonomik faaliyetlerdeki bu çöküş, bütçe dengelerindeki bozulmayı da tahminlerin ötesine taşımıştır.

Tablo: Merkezi Yönetim Bütçesi 2009 Program ve KEP Karşılaştırması

<i>Milyon TL</i>	2009	2009-KEP		
	Program Hedefleri	Tahmini	Sapma	
			Yüzde	Milyon TL
Harcamalar	259,156	259,939	0.3	783
Faiz Dışı Harcamalar	201,656	202,926	0.6	1,270
Personel Giderleri	57,211	55,080	—3.7	—2,131
Sosyal Güv. Kur. Devlet Primi Giderleri	7,243	6,764	—6.6	—479
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	25,454	24,158	—5.1	—1,296
Cari Transferler	87,956	91,800	4.4	3,844
Sermaye Gideri	14,839	14,495	—2.3	—344
Sermaye Transferleri	2,825	2,899	2.6	74
Borç Verme	4,661	5,798	24.4	1,137
Yedek Ödenek	1,468	1,933	31.7	465
Faiz Giderleri	57,500	57,979	0.8	479
Gelirler	248,758	211,623	—14.9	—37,135
Vergi Gelirleri	202,090	170,072	—15.8	—32,018
Vergi Dışı Gelirler (1)	32,588	30,149	—7.5	—2,439
Sermaye Gelirleri	13,139	9,083	—30.9	—4,055
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirleri	942	2,319	146.2	1,377
Faiz Dışı Denge	47,102	8,697	—81.5	—38,406
Bütçe Dengesi	—10,398	—48,316	364.7	—37,918

(1) Vergi Dışı Gelirler özel Bütçeli İdareler ve Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluş Bütçe Gelirlerini de içermektedir.

Nitekim Hükümet, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğu 2010 yılı Bütçe Tasarısı ile getirdiği 2009 bütçe gerçekleşme tahminleri, Merkezi Yönetim Bütçesindeki bozulmayı gözler önüne sermiştir.

Hükümetin getirdiği 2009 yılına ilişkin Merkezi Yönetim Bütçe gerçekleşme tahmini, AKP Hükümetinin öngörüsüzlüğüünün, yanı sıra ısrarının maliyetini açıkça ortaya koymuştur.

Bu çerçevede; 2009 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin harcama kalemlerinde hedef ve gerçekleşme tahminleri arasında yüzde 2,9'luk bir artış ön görülürken; gelir kalemlerinde hedefe göre yüzde 18 oranında bir düşüş olacağı anlaşılmaktadır. Benzer şekilde vergi gelirlerinin de başlangıçta hedeflenenin yüzde 19,1 oranında altında gerçekleşmesi ön görülmektedir.

Bu gelişmelerin etkisi ile Merkezi Yönetim Bütçesinde başlangıçta hedeflenen bütçe açığının 6 kat artarak 62,8 milyar TL olacağı, Hükümet tarafından tahmin edilmektedir. Bu, bütçede hedeflenen açıkta 52,4 milyar TL'lik bir artışa tekabül etmektedir. Bu sapmanın 7,6 milyar TL'si harcamalardaki artıştan kaynaklanırken, 44,8 milyar TL'si gelirlerdeki azalıştan kaynaklanmıştır.

Tablo: 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Hedef ve Tahminlerinin Karşılaştırması

	(Milyon TL)		Değişim	Değişim
	2009 (1)	2009 (2)	Yüzde	Milyon TL
HARCAMALAR	259,156	266,752	2.9	7,596
Personel Giderleri	57,211	56,313	–1.6	–898
Sosyal Güv.Kur. Devlet Primi Gider.	7,243	7,187	–0.8	–56
Mal ve Hizmet Alımları	25,454	27,386	7.6	1,932
Faiz Giderleri	57,500	55,500	–3.5	–2,000
Cari Transferler	87,956	92,358	5.0	4,403
Sermaye Giderleri	14,839	18,662	25.8	3,823
Sermaye Transferleri	2,825	2,866	1.5	41
Borç Verme	4,661	6,480	39.0	1,820
Yedek Ödenekler	1,468	0		
GELİRLER	248,758	203,928	–18.0	–44,830
Genel Bütçe Gelirleri	242,957	197,227	–18.8	–45,730
– Vergi Gelirleri	202,090	163,561	–19.1	–38,528
– Vergi Dışı Gelirler	26,787	25,981	–3.0	–806
– Sermaye Gelirleri	13,139	2,761	–79.0	–10,377
– Alınan Bağış ve Yardımlar	942	4,923	422.8	3,982
Öz. Büt. İd. ve Düz. Den. Kur. Gelir.	5,801	6,701	15.5	900
FAİZ DIŞI DENGİ	47,102	–7,324	...	–54,426
BÜTÇE DENGESİ	–10,398	–62,824	504.2	–52,426

(1): Program, (2): Program gerçekleşme tahmini

Maliye Bakanı yapmış olduğu sunumlarda 44,8 milyar TL'lik gelirlerdeki sapmanın 4,7 milyar TL'sinin vergi indirimlerinden kaynaklandığını, geri kalan 40,1 milyar TL'nin ise ekonomik aktivitedeki durgunluktan kaynaklandığını dile getirmiştir.

Bu gelişmeler sonucunda başlangıçta 47,1 milyar TL fazla vermesi öngörülen 2009 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Faiz Dışı Dengesinin; 2009'da 7,3 milyar TL açık vereceği anlaşılmaktadır.

Merkezi Yönetim Bütçesi “faiz dışı dengesi” 1993 yılından bu yana ilk kez 2009'da açık verecektir⁷. Aradaki 16 yıl zarfında, yakın tarihimizin en derin ekonomik krizleri olan 1994 ve 2001 krizleri ve yine 20. yüzyılda Türkiye'nin gördüğü en büyük doğal afet olan 1999 Körfez Depremleri yaşanmıştır.

⁷2000 öncesinde Konsolide Bütçe sınıflaması dikkate alınmıştır.

Bu, daha önce yaşanan krizlerin ve doğal afetlerin bütçe üzerinde yapamadığı tahribatı, 2009 yılında AKP iktidarının yaptığını göstermektedir.

2009 yılında mali dengelerde yaşanan bu bozulma ve bütçe açığında yaşanan hızlı artış ile daralan dış finansman imkânları açığın finansmanında özellikle iç borçlanmaya ağırlık verilmesine neden olmuştur.

Bu gelişmenin etkisi ile Hazine'nin piyasa borç çevirme oranı, bu yılın ilk on aylık döneminde yüzde 113,3'e çıkmıştır. Geçen yılın aynı döneminde ise söz konusu oran yüzde 67,7 olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler yılın ilk on aylık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre, iç borç çevirme oranında 45,6 puanlık bir bozulma olduğunu göstermektedir.

Tablo: Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi ve Finansmanı (Milyon TL)

	Ocak-Ekim		%	Değişim Milyon TL
	2009	2008		
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GELİRLERİ	175,368	175,768	−0.2	−401
I. GENEL BÜTÇE GELİRLERİ	169,980	170,977	−0.6	−996
Vergi Gelirleri	139,164	140,321	−0.8	−1,157
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE HARCAMALARI	218,600	180,655	21.0	37,944
Faiz Dışı Harcamaları	168,356	137,305	22.6	31,051
Faiz Harcamaları	50,244	43,351	15.9	6,893
İç Borç Faizi	44,403	38,004	16.8	6,399
Dış Borç Faizi	5,725	4,940	15.9	785
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE DENGESİ	−43,232	−4,887	784.7	−38,345
BÜTÇE EMANETLERİ	−2,711	−1,272	113.1	−1,439
DİĞER EMANETLER	−2,040	−1,685	21.1	−355
AVANSLAR	1,033	57	1713.0	976
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE NAKİT DENGESİ	−46,950	−7,787	503.0	−39,164
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE FİNANSMANI	46,950	7,787	503.0	39,164
BORÇLANMA (NET)	57,546	14,907	286.0	42,639
DİŞ BORÇLANMA (NET)	5,442	3,824	42.3	1,619
Kullanım	13,156	12,824	2.6	332
Ödeme	−7,714	−9,000	−14.3	1,286
İÇ BORÇLANMA (NET)	52,104	11,083	370.1	41,020
TL Cinsinden Hazine Bonosu	1,943	2,939	−33.9	−996
Satış	19,332	13,701	41.1	5,632
Ödeme	−17,389	−10,762	61.6	−6,627
TL Cinsinden Devlet Tahvili	54,347	16,954	220.6	37,393
Satış	117,983	67,211	75.5	50,772
Ödeme	−63,636	−50,257	26.6	−13,379
Döviz Cinsinden Devlet Tahvili	−4,187	−8,809	−52.5	4,622
Satış	80	1,306	−93.9	−1,227
Ödeme	−4,267	−10,116	−57.8	5,849
NET BORÇ VERME (-)	−92	1,118	−108.2	−1,210
BORÇ VERME	429	1,580	−72.8	−1,151
GERİ ÖDEME (-)	521	462	12.8	59
ÖZELLEŞTİRME GELİRİ	0	64	...	−64
KASA/BANKA VE DİĞER İŞLEMLER	−10,687	−6,066	76.2	−4,621
Fark -Puan				
PIYASA BORÇ ÇEVİRME ORANI (%)	113,3	67,7		45,6
TOPLAM İÇ BORÇ ÇEVİRME ORANI (%)	103,5	71,7		31,8

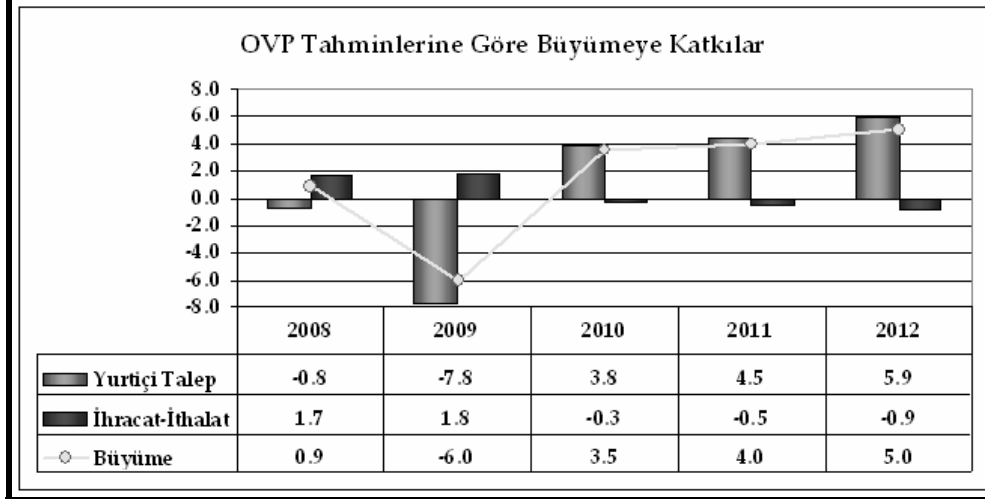
2. Orta Vadeli Program (2010–2012): Değişen Bir Şey Yok

Hükümetin, 2010–2012 dönemi için gecikme ile getirdiği OVP, yeni bir büyüme stratejisinin ipuçlarını vermemektedir.

Hükümetin, küresel kriz döneminde de yanlılığı artık kanıtlanmış olan paradigmlar ile işleri yürütmeye çalışacağı anlaşılmaktadır. AKP hükümetinin, ezberini bozarak, Türkiye’ye yeni bir ufuk açacak strateji ve politikaları içeren bir ekonomik programı getiremeyeceği anlaşılmıştır.

2010-2012’de büyümenin tamamen iç talep öncülüğünde gerçekleşmesi öngörülmektedir. Dış talebin büyümeye katkısının ise dönem boyunca negatif olması planlanmaktadır.

Bu, ülkemizin stratejik kaynaklarını dikkate alan, ekonomide güçlü ve kalıcı bir biçimde büyüme ve istihdam yaratma ortamına dönüşü dış talebin öncülüğünde gerçekleştirmeyi öngören, yeni bir stratejinin benimsenmediğini göstermektedir.

Bunların yanı sıra OVP, Türkiye ekonomisinde üretimde ve gelirden yaşanan çöküşü, önümüzdeki üç yılda, telafi edecek bir iddiaya da sahip değildir. Bu iddiasızlığı nedeniyle de bazı uluslararası kuruluşlar ve yatırımcılar tarafından gerçekçi bulunmamaktadır.

OVP tahminlerine göre, 2008 yılında elde edilen dolar cinsinden milli gelir, ancak 2012 yılında yeniden elde edilebilecektir. Yine OVP tahminlerine göre, 2008 yılında elde edilen kişi başına milli gelirin ise 2012 yılında bile elde edilemeyeceği anlaşılmaktadır.

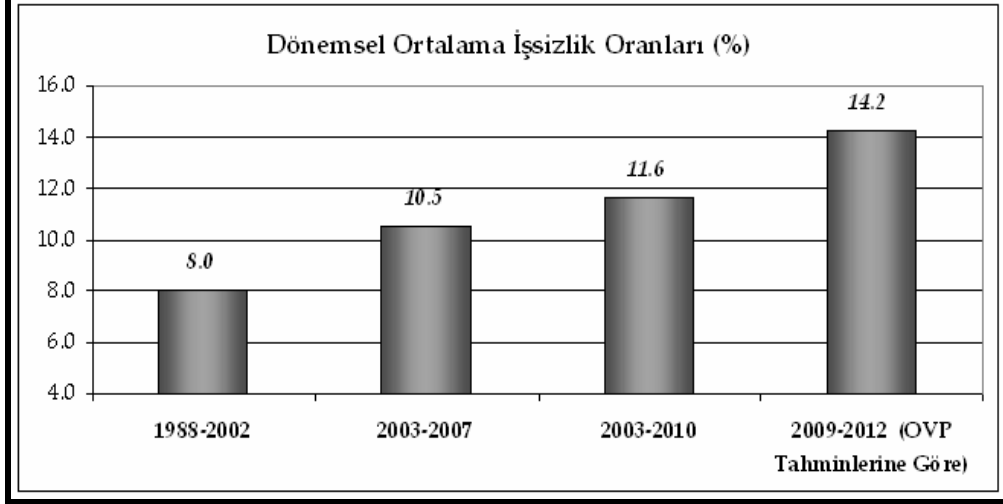
Tablo: OVP Milli Gelir Tahminleri

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Büyüme Hızı	6.9	4.7	0.9	-6.0	3.5	4.0	5.0
Sabit GSYH (Milyon TL)	96,738	101,255	102,164	96,034	99,395	103,371	108,540
GSYH (Milyar USD)	531	648	731	608	641	669	723
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	7,643	9,221	10,285	8,456	8,821	9,096	9,732
GSYH Deflatörü	9.3	6.2	11.7	6.0	5.0	4.5	4.5
Ortalama Dolar Kuru	1.43	1.30	1.30	1.56	1.60	1.67	1.70

OVP' nin işsizlik tahminleri de 2010–2012 döneminde ortalama işsizlik oranının yüzde 14 platosuna yerleşeceğini ortaya koymaktadır. OECD'nin son tahminleri ise bu platoyu yüzde 15 olarak ön görmektedir⁸.

Daha önceki bölümlerde tartışıldığı üzere yanlış büyüme kurgusu ve izlenen hatalı makro politikalar, AKP iktidarı döneminde işsizlik sorunun katlanarak artmasına neden olmuştur.

Nitekim işsizlik verilerinin yayımlanmaya başladığı 1988'den AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılına kadar ortalama işsizlik oranı yüzde 8 olmasına karşın, AKP'nin ilk iktidar dönemi olan 2003–2007 arasına söz konusu işsizlik oranı yüzde 10,5 olarak gerçekleşmiştir. 2003–2009 döneminde ise ortalama işsizlik oranı artmaya devam ederek yüzde 11,2 olmuştur.

AKP iktidarının 2010–2012 dönemi için aynı büyüme stratejisindeki ısrarı, işsizlik sorununa çözüm bulunmasının önündeki en büyük engeldir. Nitekim OVP çerçevesinde AKP iktidarı, 2009–2012 dönemi için işsizlik oranının yüzde 14,2 olmasını kabullenmiş görünmektedir.

OVP verileri 2007 yılındaki dolar cinsinden milli gelirin ancak 2012 de yakalanabileceğini ortaya koymaktadır. AKP Hükümetinin ön görüslülüğünün maliyeti ekonomide 4–5 yıllık dönemin kaybedilmesi olmuştur. Hükümet, açıkladığı bu programla, 2009'da ve öncesinde izlediği yanlış politikaların yol açtığı kayıpların, 2012'de dahi telafi edilemeyeceğini kabul etme noktasına gelmiştir. Bu tablo, AKP politikalarıyla, önümüzdeki üç yıllık dönemin de kaybedildiğini ve Türkiye'nin yerinde saymaya devam edeceğini Hükümetin de kabullendiğini ortaya koymaktadır.

3. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi ve 2010–2012 Dönemi Orta Vadeli Mali Program Hedeflerinin Değerlendirilmesi

2010 yılı Bütçesi ve onun eki tablolarında sunulan 2010–2012 Dönemi Merkezi Yönetim Bütçe ön görüleri orta vade de, maliye politikalarının seyri hakkında önemli ipuçları vermektedir.

2010 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde giderlerin yüzde 7,6, faiz dışı giderlerin ise yüzde 9 oranında artacağı ön görülmektedir. 2010 yılında GSYH deflatorünün yüzde 5, TÜFE' nin ise yüzde 5,3 artacağı düşünüldüğünde, 2010 yılında bütçenin gider kalemlerinde oldukça önemli reel artışlar ön görüldüğü dikkati çekmektedir.

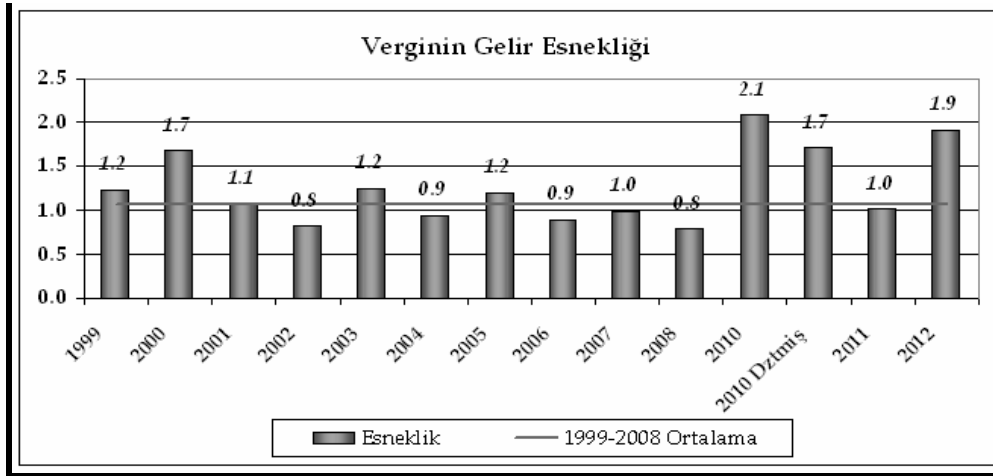
Merkezi Yönetim Bütçesinin gelir kalemlerinde 2010 yılı için yüzde 16,1 oranında artış ön görülürken, aynı dönemde vergi gelirlerinde yüzde 18,2'lik bir artış ön görüldüğü dikkati çekmektedir.

⁸Bakınız Tablo. OECD Üyesi Ülkelerde İşsizlik Oranları

Vergi gelirleri için ön görülen bu artış oranı oldukça yüksektir. Maliye Bakanının vermiş olduğu bilgiler çerçevesinde 2009'da vergi gelirlerinde, indirimlerden kaynaklanan 4,7 milyar TL'lik kayıp telafi edilse dahi, 2010'da vergi gelirlerinde yüzde 15,1 oranında artış ön görüldüğü anlaşılmaktadır. 2010'da ekonominin yüzde 3,5 büyüyeceği ve GSYH deflatorünün yüzde 5 artacağı ve 2009'da beklentilerin ötesinde bir vergi tahsilatı olmayacağı varsayımları altında, vergilerde böyle bir artış hedefi gerçekçilikten çok uzaktır. BOTAŞ'ın geçmişten gelen vergi borçlarını 2010'da ödeyeceği varsayımını da kapsayan bu öngörü anılan borcun ödenmemesi riskini de taşımaktadır.

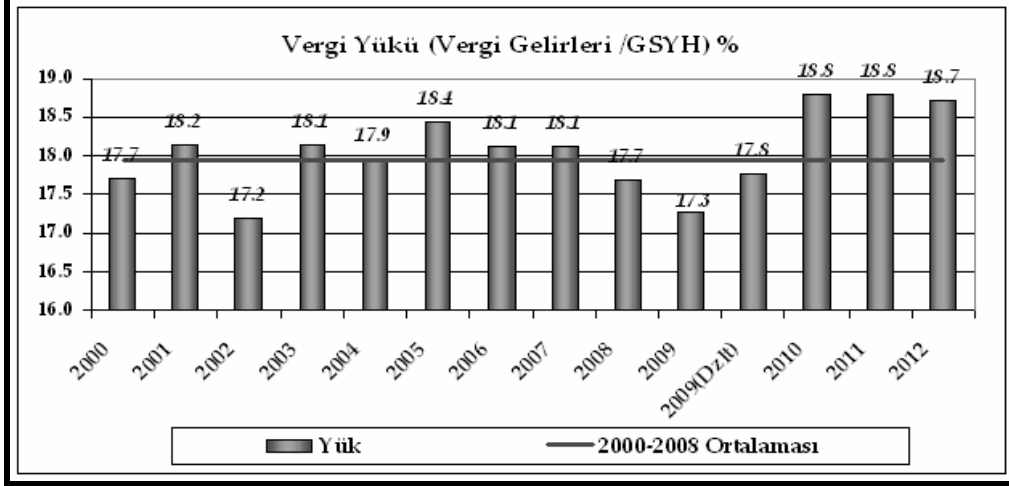
Nitekim yakın geçmiş için verginin gelir esneklikleri hesaplandığında bu tablo daha net ortaya çıkmaktadır. Milli gelirdeki yüzde 1'lik artışın (azalışın) 1999-2008 yılları arasında vergi gelirlerinde ortalama yüzde 1,1'lik bir artışa (azalışa) neden olduğu dikkati çekmektedir⁹.

Buna karşın 2010 yılında, verginin gelir esnekliğinin 2,1 olacağı ön görülmektedir. Böyle bir esneklik katsayısına yakın dönemde hiç rastlanmamaktadır. 2009 yılının vergi gelirlerinde indirimlerden kaynaklanan 4,7 milyar TL'lik fark telafi edilse bile 2010 yılında esneklik katsayısı 1,7 olmaktadır. Bu da yakın zaman içinde en yüksek esneklik katsayılarından birisidir. Kâğıt üzerinde rakamları alt alta yazarak bu büyüklükleri izah etmek mümkün olsa da, daha krizin etkilerini atlatamamış bir ekonomide böyle bir vergi performansını öngörmek gerçekçi değildir.

Benzer bir analiz vergi yükleri aracılığı ile de yapılabilir. Bu çerçevede, Merkezi Yönetim Vergi Gelirleri/GSYH oranının zaman içindeki gelişimi irdelendiğinde 2010-2012 döneminde vergi yükünün âdete yüzde 18,8 civarında sabitlendiği görülmektedir. Oysa 2000-2008 döneminde ortalama vergi yükünün yüzde 17,9 olduğu dikkate alındığında, milli gelire oran olarak vergi gelirlerinde ortalamanın 1 puan üzerinde bir artış ön görülmesi vergi sisteminde radikal bir değişiklik yapılmadan ve ekonomide OVP' de öngörülenin çok ötesinde bir canlanma olmadan imkânsız görülmektedir.

⁹2009 yılı Merkezi Yönetim Bütçe gerçekleştirme tahminleri dikkate alındığında, vergi gelirlerinde bir önceki yıla göre yüzde 2,7 oranında bir gerileme ön görülürken, cari GSYH' da yüzde 0,4'lük bir daralma ön görülmektedir. Bu artışlar dikkate alındığında 2009'da milli gelirden yüzde 1'lik bir daralma vergi gelirlerinde yüzde 7,5'lik bir daralmaya neden olmaktadır. 2009 vergi gelirlerinde, indirimlerden kaynaklanan 4,7 milyar TL'lik kayıp telafi edildiğinde ise 2009'da vergi gelirlerinde bir önceki yıla yüzde 0,1 artış gerçekleşmektedir. Bu telafi işlemi ise esneklik katsayısını negatif kılmaktadır. 2009 yılının bu kendine özgü durumu 2009 için vergi esneklik katsayısını iktisaden anlamlı olmaktan çıkarmaktadır. Bu nedenle, grafikte 2009 yılı dışlanmıştır.

Vergi esnekliklerinin ve yükünün ortaya koyduğu bu tablo bizi iki sonuca götürmektedir. 2010 için hem vergi hedefleri iddialı tutulmuştur hem de vergi oranları radikal bir şekilde artırılacaktır.

Vergi gelirlerindeki aşağı yönlü her yüzde 1'lik sapma ön görülen bütçe açığına 1,9 milyar TL ilave yapacaktır.

Ekonomiden sorumlu bakanların verdiği demeçlerle 2010'da yeni vergi ihdasları olmayacağı, vergi oranlarının artırılmayacağı belirtilmiştir.

Daha sonra ise özellikle bazı ürünlerden alınan maktu vergilerde enflasyon düzeltmesi yapılacağı ilgili Bakanlarca ifade edilmeye başlanmıştır. Nitekim OVP' de de maktu vergi ve harçların genel ekonomik koşullar dikkate alınarak güncelleneceği ifade edilmiştir. Ancak ön görülen dolaylı vergilerdeki çarpıcı artışlar bazı ürünlerden alınan vergilerde enflasyon düzeltmesinin çok ötesinde artış yapılacağı konusunda şüpheleri artırmaktadır.

Tablo: Vergi Gelirlerinde Ön Görülen Artışlar

	2009	2010	Değişim %
Gelir Vergisi	37 657	41 516	10.2
Kurumlar Vergisi	16 581	17 965	8.3
Dâhilde Alınan KDV	19 016	22 636	19.0
İthalattan Alınan KDV	24 348	30 108	23.7
Özel Tüketim Vergisi	41 513	54 631	31.6
Toplam Vergiler	163 561	193 324	18.2

Nitekim 2010 için ÖTV gelirlerinde yüzde 31,6 nispetinde bir artış hedeflenmektedir. Bu artış 2007 ve 2008 yılları ile mukayese edildiğinde (sırasıyla yüzde 6,1 ve yüzde 6,6) oldukça yüksek bir artışa imâ etmektedir.

Bu yüksek artışın bir bölümü 2009 yılının düşük baz etkisinden kaynaklanabilir. Bu etkiyi arındırmak için, 2009'da ÖTV Gelirlerinin yüzde 6 oranında arttığı varsayılsa bile, 2010'da ÖTV tahsilâtında yüzde 23'lük bir artış ön görüldüğü dikkati çekmektedir. Bu oran da 2010 yılında ÖTV' de oldukça yüksek bir artış ön görüldüğünü göstermektedir.

Nitekim ÖTV gelirlerinin alt detaylarına inildiğinde 2010’da bazı ürünlerden ciddi gelir tahsilâtı beklendiği anlaşılmaktadır.

Petrol ve doğal gazdan elde edilecek ÖTV’ de, 2010 için, yüzde 26,2 oranında artış ön görülmektedir. 2009 yılında bu ürün grubundaki düşük tahsilât artışını (yüzde 1,6) telafi etmek için, 2009’da petrol ve doğalgazdan elde edilen vergi tahsilâtının yüzde 7 arttığı kabul edilse bile, 2010’da bu ürün grubundan beklenen vergi tahsilâtındaki artış yüzde 19,8 olarak gerçekleşmektedir.

Benzer şekilde tütün mamullerinden elde edilen ÖTV gelirlerinin 2010 yılında 4,8 milyar TL artması ön görülmektedir. Bu söz konusu gelirlerde 2010 için yüzde 41,5 oranında bir artış olacağını ifade etmektedir. Bu geçmiş yılların artışları ile kıyaslandığında oldukça yüksek bir miktardır. Benzer düzeltmeler yapılsa dahi (2009’da bu üründen elde edilen vergi tahsilâtının son iki yılın ortalaması olan yüzde 10,4 nispetinde arttığı varsayımı ile) tütün mamullerinden elde edilecek gelirin 2010’da yüzde 36,2 oranında artacağı anlaşılmaktadır.

Ön görülen bu gelir seviyesi gerek OVP, gerekse Ekonomiden Sorumlu Bakan ile Maliye Bakanının ifadelerini teyit etmemektedir. Söylemlerle, rakamlar arasındaki bu farklı tablo 2010 yılı bütçesinde vergi performansı üzerinde kuşkuları artırmaktadır. Bu nedenle 2010 yılı bütçesinin vergi gelirleri tahminlerine ihtiyatla yaklaşılması gerekmektedir.

Tablo: Merkezi Yönetim Bütçeleri (2010-2012)

	Milyon TL						Yüzde Değişme			
	2008	2009		2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
		B.Ö.	G.T.		T*	T*				
Giderler	227,031	259,156	266,752	286,925	295,232	314,442	7.6	3.9	5.4	
Faiz Harıç Giderler	176,369	201,656	211,252	230,175	243,032	259,042	9.0	5.6	6.6	
Personel Giderleri	48,856	57,211	56,313	60,349	64,118	68,472	7.2	6.2	6.8	
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	6,408	7,243	7,187	11,110	11,715	12,512	54.6	5.4	6.8	
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	24,412	25,454	27,386	25,186	27,600	28,781	-8.0	9.6	4.3	
Carı Transferler	70,360	87,956	92,358	102,173	109,603	117,228	10.6	7.3	7.0	
Sermaye Giderleri	18,516	14,839	18,662	18,928	18,159	20,022	1.4	-4.1	10.3	
Sermaye Transferleri	3,174	2,825	2,866	3,426	3,460	3,600	19.6	1.0	4.0	
Borç Verme	4,644	4,661	6,480	6,903	6,867	6,846	6.5	-0.5	-0.3	
Yedek Ödenekler	0	1,468	2,103	2,103	1,511	1,581				
Faiz Giderleri	50,661	57,500	55,500	56,750	55,200	55,400	2.3	-2.7	0.4	
Genel Giderler	209,595	245,755	203,925	236,794	253,109	275,359	16.1	6.9	5.5	
Genel Bütçe Gelirleri	203,027	242,957	197,227	229,947	245,940	267,750	16.6	7.0	8.9	
Vergi Gelirleri (1)	168,109	202,090	163,561	193,324	210,192	229,526	18.2	8.7	9.2	
Vergi Dışı Diğer Gelirler (2)	34,918	40,867	33,666	36,623	35,749	38,225	8.8	-2.4	6.9	
Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	4,525	3,575	4,755	4,595	5,124	5,437	3.0	4.6	6.1	
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelirleri	1,747	1,924	1,943	1,949	2,044	2,172	0.3	4.9	6.3	
BÜTÇE DENGESİ	-17,432	-10,395	-62,524	-50,134	-45,123	-39,052	-20.2	-10.0	-13.4	
FAİZ DİŞİ DENGESİ	33,229	47,102	-7,324	6,616	10,077	16,315				
							Fark-Puan			
Faiz Dışı Giderler/Vergi Gelirleri (%)	104.9	99.8	129.2	119.1	115.6	112.9	-10.1	-3.4	-2.8	
Faiz Giderleri / Vergi Gelirleri (%)	30.1	28.5	33.9	29.4	26.3	24.1	-4.6	-3.1	-2.1	
Faiz Giderleri / Bütçe Gelirleri (%)	24.2	23.1	27.2	24.0	21.8	20.1	-3.2	-2.2	-1.7	
Vergi Gelirleri / Bütçe Giderleri (%)	74.0	78.0	61.3	67.4	70.5	73.0	6.1	3.1	2.5	
Bütçe Gelirleri / Bütçe Giderleri (%)	92.3	96.0	76.4	82.5	84.9	87.6	6.1	2.3	2.7	

Not: B. Ö.=Başlangıç Ödenegi, G=Gerçekleşme, G.T.=Gerçekleşme Tahmini, T=Tasarı, T*=Tahmin
(1) Red ve tadeler hariç tutarlar.
(2) Vergi dışı diğer gelirler içinde düzenleyici ve denetleyici kurumların genel bütçeye aktardıkları gelir fazlalıkları yer almamaktadır.

Tablo: Merkezi Yönetim Bütçeleri (2010-2012)

	GSYH'YE ORAN (%)					
	2008	2009		2010	2011	2012
	G	B.Ö.	G.T.	T	T*	T*
Giderler	23.9	23.3	28.2	27.9	26.7	25.6
Faiz Hariç Giderler	18.6	18.1	22.3	22.4	21.7	21.1
Personel Giderleri	5.1	5.1	5.9	5.9	5.7	5.6
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0.7	0.7	0.8	1.1	1.0	1.0
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.6	2.3	2.9	2.4	2.5	2.3
Cari Transferler	7.4	7.9	9.8	9.9	9.8	9.6
Sermaye Giderleri	1.9	1.3	2.0	1.8	1.6	1.6
Sermaye Transferleri	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Borç Verme	0.5	0.4	0.7	0.7	0.6	0.6
Yedek Ödenekler	0.0	0.1	0.0	0.2	0.1	0.1
Faiz Giderleri	5.3	5.2	5.9	5.5	4.9	4.5
Gelirler	22.1	22.4	21.5	23.0	22.6	22.4
Genel Bütçe Gelirleri	21.4	21.9	20.8	22.4	22.0	21.8
Vergi Gelirleri	17.7	18.2	17.3	18.8	18.8	18.7
Vergi Dışı Gelirler	3.7	3.7	3.6	3.6	3.2	3.1
Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	0.5	0.3	0.5	0.5	0.5	0.4
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelirleri	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
BÜTÇE DENGESİ	-1.8	-0.9	-6.6	-4.9	-4.0	-3.2
FAİZ DIŞI DENGİ	3.5	4.2	-0.8	0.6	0.9	1.3

Not: B.Ö.=Başlangıç Ödeneği, G=Gerçekleşme, G.T.=Gerçekleşme Tahmini, T=Tasarı; T*=Tahmin

Tablo: Merkezi Yönetim Bütçeleri (2010-2012)

	BÜTÇE PAYI (%)					
	2008	2009		2010	2011	2012
	G	B.Ö.	GT	T	T*	T*
Giderler	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Faiz Hariç Giderler	77.7	77.8	79.2	80.2	81.5	82.4
Personel Giderleri	21.5	22.1	21.1	21.0	21.5	21.8
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	2.8	2.8	2.7	3.9	3.9	4.0
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	10.8	9.8	10.3	8.8	9.3	9.2
Cari Transferler	31.0	33.9	34.6	35.6	36.8	37.3
Sermaye Giderleri	8.2	5.7	7.0	6.6	6.1	6.4
Sermaye Transferleri	1.4	1.1	1.1	1.2	1.2	1.1
Borç Verme	2.0	1.8	2.4	2.4	2.3	2.2
Yedek Ödenekler	0.0	0.6	0.0	0.7	0.5	0.5
Faiz Giderleri	22.3	22.2	20.8	19.8	18.5	17.6
Gelirler	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Genel Bütçe Gelirleri	96.9	97.7	96.7	97.1	97.2	97.2
Vergi Gelirleri	80.2	81.2	80.2	81.6	83.0	83.4
Vergi Dışı Gelirler	16.7	16.4	16.5	15.5	14.1	13.9
Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	2.3	1.6	2.3	2.1	2.0	2.0
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelirleri	0.8	0.8	1.0	0.8	0.8	0.8

Not: B.Ö.=Başlangıç Ödeneği, G=Gerçekleşme, G.T.=Gerçekleşme Tahmini, T=Tasarı; T*=Tahmin

3.1. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Çerçevesinde Tarıma Verilen Desteklerin Değerlendirilmesi

AKP hükümetleri döneminde, tarım kesimi ihmal edilmiş, adeta gözden çıkarılmıştır. Tarıma verilen destekler, Hükümetin resmi dokümanlarında ilan ettiği taahhütlerin hilafına, oldukça sınırlı kalmıştır.

Bu çerçevede, 30 Kasım 2004 tarih ve 2004/92 Sayılı YPK Kararı ile ilan edilen Tarım Stratejisi (2006–2010) Belgesinde:

“Tarım sektörü desteklemeleri için ayrılan kaynağın GSMH’nın yüzde 1’in altına inmemesine, sektörün önem ve özellik arz etmesi nedeniyle, özen gösterilecektir” denmesine karşın, AKP Hükümetleri gereken bu özeni göstermemiş, tarıma ayrılan kaynaklar oldukça sınırlı kalmıştır.

Tablo: Tarımsal Destekleme Ödemeleri (Milyon TL, %)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tarımsal Destekleme	1,868	2,845	3,084	3,708	4,747	5,555	5,809	4,498 (P.T)	5,605 (P)
GSYH’ya Oran olarak	0.53	0.63	0.55	0.57	0.63	0.66	0.61	0.48	0.54

Kaynak: DPT, Yıllık Programlar (2006, 2010), P.T: Program Tahmini, P: Program

Bu özensizlik 2009 yılında da devam etmiştir. Bütçeden tarım sektörüne yapılan transferler nominal olarak 2006 yılının gerisinde kalmıştır.

Hükümetin 2009 yılı Bütçesinin yasalaşma sürecinde gösterdiği yaklaşım ve sonrasındaki uygulamaları da tarım ve tarım kesimine AKP Hükümetinin ilgisizliğini gözler önüne sermiştir.

2009 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı TBMM’ye geldiğinde 2009 için öngörülen destekleme tutarı 5.500 milyon TL olmasına karşın, bu tutar bütçenin yasalaşma sürecinde 4.954 milyon TL’ye indirilmiştir. Bütçe uygulamasında ise bu tutarın 2009 yılı sonunda 4.498 milyon TL olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Yani hükümet 2009 yılı bütçesinde çiftçinin ödeneğini 1 milyar TL tutarında azaltmıştır.

2009 yılının ilk on aylık bütçe gerçekleştirmeleri de, tarımsal destekleme dışında cari transfer kalemlerinin tamamında ciddi artışlar olduğunu buna karşın geçen yıla göre gerileyen tek transfer kaleminin tarıma verilen destekler olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim 2009 yılının ilk on aylık dönemini, geçen yılın aynı dönemi ile mukayese edersek, KİT görev zararları nedeniyle bütçeden yapılan transferler yüzde 183, Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına yapılan transferler yüzde 56 artarken; aynı dönemde tarımsal destekleme için yapılan transferler yüzde 29 gerilemiş ve yalnızca 3,9 milyar TL olmuştur.

Otomotiv ve beyaz eşya gibi sektörlerde KDV ve ÖTV indirimleriyle talebi uyarmaya çalışan hükümet, tasarruf eğilimi düşük, harcama eğilimi yüksek çiftçilerimizin en azından alım gücünü sabit tutmayı bile 2009 yılında düşünmemiştir. Tarım sektörüne yapılan transferler 2009 yılında bir kriz önlemi olarak devreye sokulabilecekken, Hükümet bu tercihi kullanmaktan kaçınmıştır.

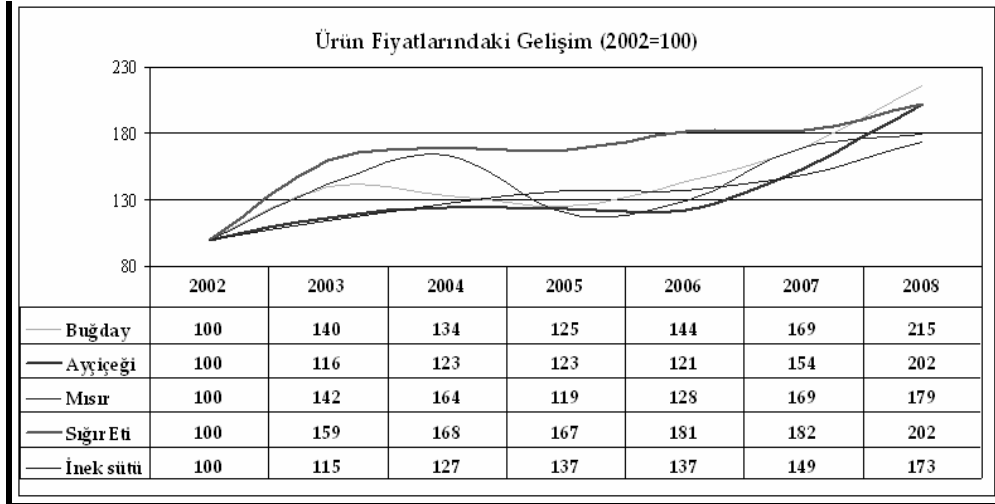
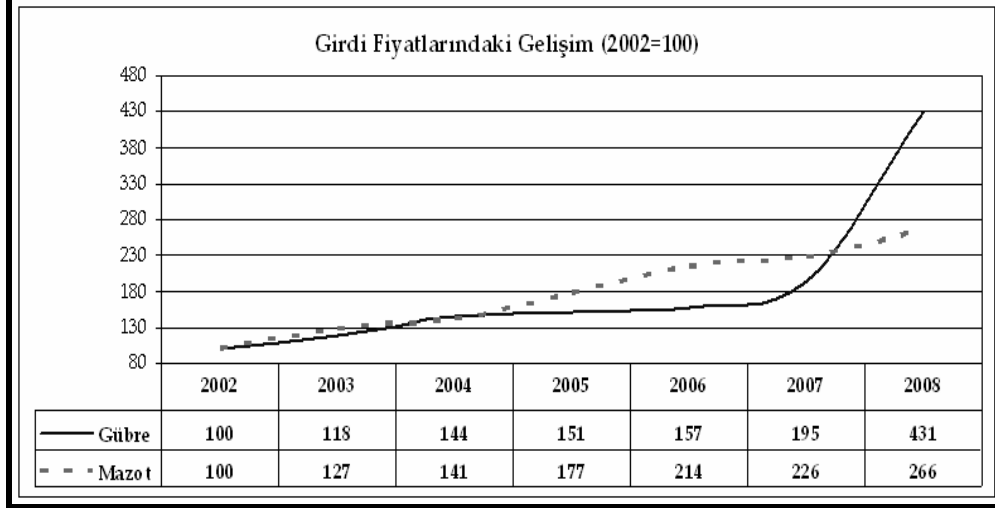
2010 yılı da tarımsal destekleme ve dolayısıyla tarım kesiminde yaşayan vatandaşlarımız açısından iyi bir yıl olmayacaktır. 2010 yılında tarımsal destekleme ödeneği nominal olarak 2007 yılındaki seviyeye eşittir. Öte yandan 2010 için öngörülen ödenek, 2009 yılını hariç tutarsak, 2005 yılından bu yana GSYH’ya kıyasla en düşük oranın olduğu yıldır.

2002–2008 döneminde ürün ve girdi fiyatlarının seyrine bakıldığında da tarım kesimindeki vatandaşlarımızın nasıl ezildiği açıkça ortaya çıkmaktadır.

Gübre fiyatları, 2002–2008 döneminde 4,3 kat, mazot fiyatları 2,7 kat artmasına karşın; buğdayın fiyatı aynı dönemde 2,1 kat, ayçiçeğinin fiyatı 2 kat, mısırın fiyatı 1,8 kat, sütün fiyatı 1,7 kat artış göstermiştir. 2002–2008 döneminde çiftçinin emeği karşılığında elde ettiği ürünün fiyatı, girdi maliyetlerindeki artışların altında kalmıştır.

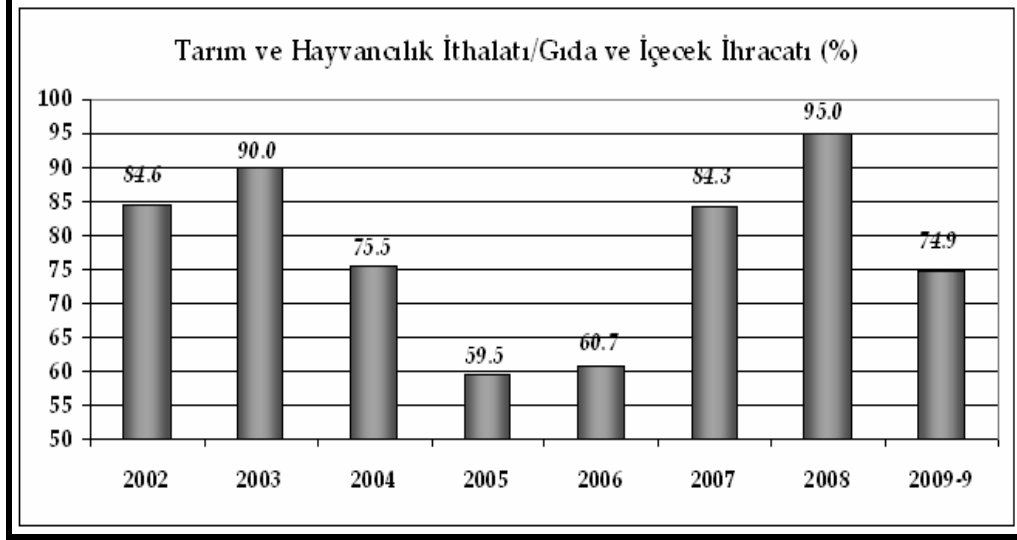
Bir başka ifade ile Türk çiftçisi 2002 yılında 1 kilogram gübre almak için 900 gram buğday satarken, 2008 yılında aynı miktarda gübreyi almak için 1,8 kilogram buğday satar hale gelmiştir. Yine çiftçimiz 2002 yılında 560 gram ayçiçeği satarak 1 kilogram gübre alabilirken, şimdi aynı miktarda gübre için 1,2 kilogram ayçiçeği satmak zorundadır.

Türk çiftçisi 2002 yılında 1 litre mazot almak için 4 kilogram buğday satarken, 2008 yılında aynı miktarda mazotu almak için 5 kilogram buğday satmak zorunda kalmıştır. Yine çiftçimiz 2002 yılında 2,6 kilogram ayçiçeği satarak 1 litre mazot alabilirken, şimdi aynı miktarda mazot için 3,4 kilogram ayçiçeği satmak zorundadır.

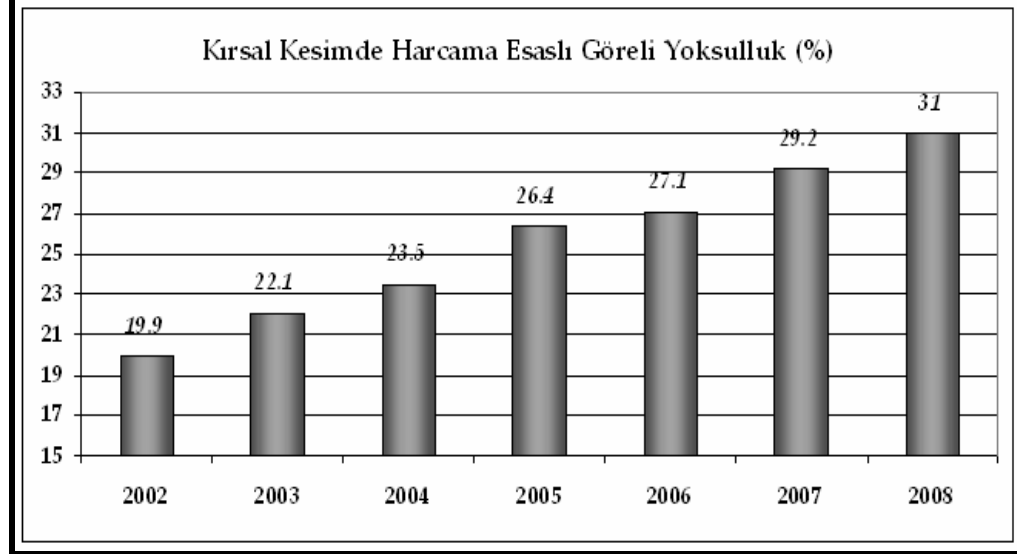

İzlenen yanlış makro politikalar tüm ticarete açık sektörlerimizi olduğu gibi tarım sektörünü de etkilemiştir. Uluslar arası Standart Sanayi Sınıflamasına göre ihracat ve ithalat rakamları kullanılarak “gıda ve içecek ihracatı” için ne kadar “tarım ve hayvancılık girdisi” ithal edildiğine bakıldığında, 2006–2008

döneminde, ithal girdi kullanımının hızla arttığı dikkati çekmektedir. Bu tablo, kendi çiftçimiz dururken, yabancı çiftçilerin ihya edildiğini ortaya koymaktadır.

AKP Hükümetlerinin tarım kesimine gösterdiği ilgisizliğe bağlı olarak kırsal kesimde yaşayan vatandaşlarımızın yoksulluğu da hızla artmaktadır. TÜİK tarafından açıklanan son yoksulluk araştırması kırsal kesimde harcama esaslı göreceli yoksulluğun 2002-2008 döneminde hızla arttığını ortaya koymaktadır. 2002 yılında kırsal kesimde harcama esaslı göreceli yoksulluk oranı yüzde 19,86 iken; 2008 yılında bu oran yüzde 31'e çıkmıştır.

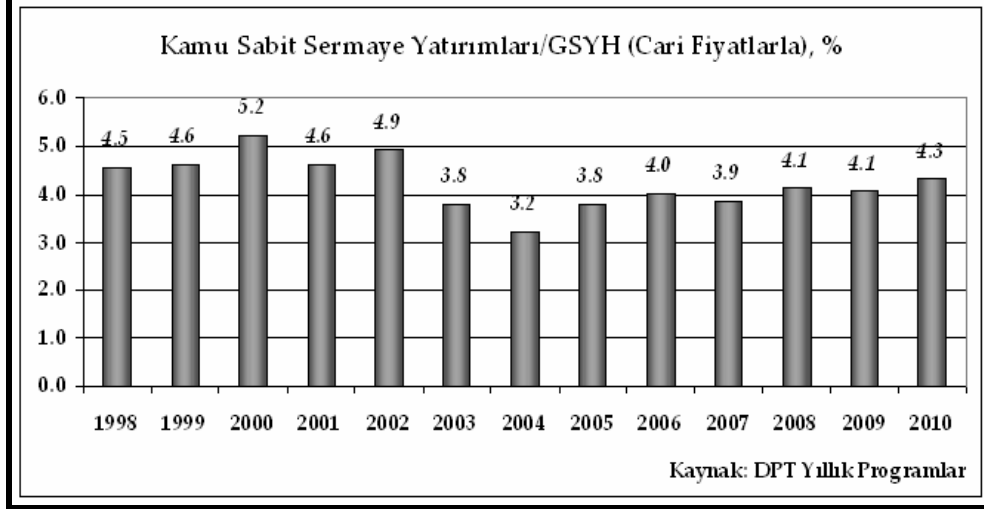

Tüm bu veriler AKP Hükümetlerinin tarım ve tarım kesiminde yaşayan vatandaşlarımızı gözden çıkardığının açık kanıtlarıdır.

3.2. 2010 Yılı Programı ve OVP Hedefleri Çerçevesinde Kamu Yatırımlarının Değerlendirilmesi

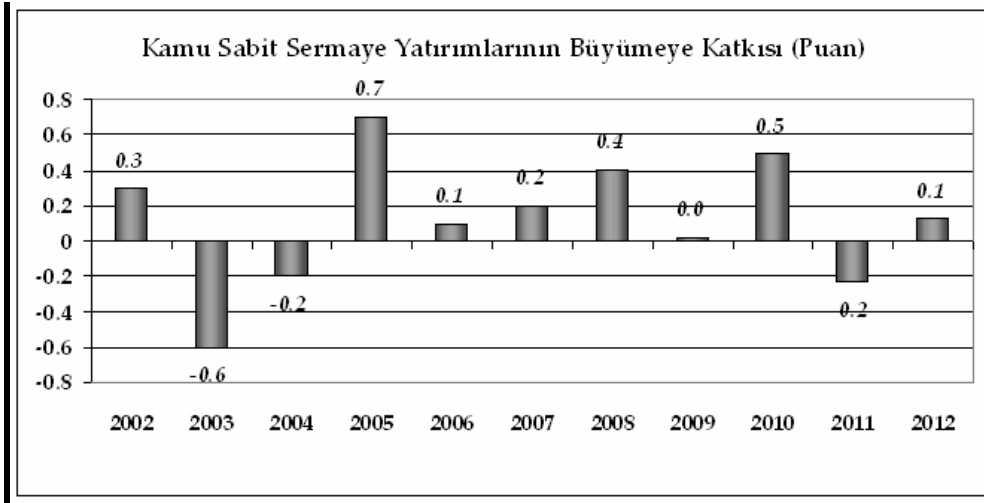
Hükümetin 2010 yılı için getirdiği Merkezi Yönetim Bütçe büyüklükleri ve OVP'nin sunduğu orta vadeli çerçeve; ekonomiye ivme kazandıracak, Türkiye'nin ilerleyen yıllarda potansiyel büyümesini ve rekabet gücünü destekleyecek bir kamu yatırım programı uygulanmayacağını ortaya koymaktadır.

Hâlihazırda AKP'nin devri iktidarında kamu yatırımlarına, geçmiş dönemlerin altında bir kaynak aktarıldığı dikkati çekmektedir. Nitekim 1998–2002 döneminde kamu yatırımlarının milli gelir içindeki payı ortalama yüzde 4,8 olurken, 2003–2010 döneminde bu oranın yüzde 3,8 olduğu dikkati çekmektedir.

Bu görece zayıf performansın ilerleyen yıllarda da süreceği anlaşılmaktadır. Nitekim Merkezi Yönetim Bütçesinde sermaye giderlerinin GSYH içinde aldığı paylar, 2008 ve 2009 yıllarında yüzde 1,9 civarında olmasına karşın, bu oranın 2012 yılına kadar yüzde ve 1,6'ya kadar gerileyeceği anlaşılmaktadır.

Benzer şekilde 2010–2012 döneminde büyümenin kaynaklarına baktığımızda da kamu yatırımlarından büyümeye ciddi bir katkının gelmeyeceği; hatta 2011 yılında bu katkının negatife döneceği anlaşılmaktadır.

Bu veriler AKP iktidarının rekabet gücümüzü tahkim edecek, potansiyel büyümemizi yukarılara itecek ve işsizlik sorununu hafifletecek bir kamu yatırım hamlesini 2010–2012 döneminde düşünmediğini ortaya koymaktadır.

Nitekim Hükümetin, kamu yatırımlarına gösterdiği ilgisizlik Türkiye’nin en büyük yatırım projelerinden biri olan Güneydoğu Anadolu Projesini (GAP) de vurmuştur.

Partimizin bu projenin ekonomik ve sosyal gelişme açısından önemi üzerinde göstermiş olduğu hassasiyetler ve bu projeye ilgi gösterilmesi hususundaki ısrarlı çabaları, Hükümeti, en azından kâğıt üstünde, harekete geçirebilmiştir.

Bu çerçevede Hükümet, 2008 yılı ortasında GAP Eylem Planını açıklamıştır. Söz konusu Plan çerçevesinde 2008–2012 döneminde toplam 26,7 milyar TL kaynak kullanılması planlanmıştır. Bu çerçevede 2010 yılı Programında ifade edildiği şekliyle (Sayfa:230) GAP Eylem Planı kapsamındaki projeler için 2008 yılı sonu itibarıyla 1,6 milyar TL, 2009 yılı için ise yaklaşık 2,7 milyar TL ödenek tahsis edildiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede 2008 ve 2009 yıllarında toplam 4,3 milyar TL’lik bir kaynak kullanıldığı anlaşılmaktadır. GAP Eylem Planı çerçevesinde projelendirilmiş yatırımlar için 2008–2012 döneminde kullanılması ön görülen kaynak toplamının 26,7 milyar TL olduğu dikkate alındığında, 2010–2012 döneminde 22,4 milyar TL harcanması gerekmektedir.

Ayrıca Devlet Su İşlerinin, GAP Ana Planı çerçevesinde, 39 proje için 23 milyar TL tutarında yatırım yapması ön görülmektedir. 2009 sonu itibarıyla bu projeler için toplam harcanan rakam 5,8 milyar TL’dir. 2010’da söz konusu projeler için 1 milyar TL kaynak ayrılması, 2011 yılı ve sonrasında ise 16,2 milyar TL harcanması ön görülmektedir. Son iki yıldaki harcama performansı ve mevcut bütçe büyüklükleri dikkate alındığında gerek GAP Eylem Planı, gerekse GAP Ana Planı çerçevesinde böyle bir harcamanın yapılması mümkün görülmemektedir.

Türkiye gelişmekte olan bir ülkedir. Türkiye’nin gelişme yolunda rekabet gücünü ve potansiyel büyümesini destekleyecek temel alt yapı yatırımlarından taviz vermeye imkânı yoktur.

Hal böyle iken, 2011 yılında yürürlüğe girmesi planlanan Mali Kural ve bu kural çerçevesinde gerçekleştirilecek mali uyumun kamu yatırımlarından taviz verilerek gerçekleştirileceği anlaşılmaktadır. Nitekim OVP’ye göre kamu yatırımlarının sabit fiyatlarla 2011 yılında yüzde 4,6 daralacağı anlaşılmaktadır.

Hükümetin en çok övündüğü ulaştırma yatırımlarında bile Türkiye’nin geldiği nokta 2010 Programında aşağıdaki tablo ile sunulmaktadır:

“Mevcut ulaştırma altyapı yoğunluğu incelendiğinde, Türkiye’nin AB–27 ortalamasının oldukça altında karayolu, otoyol ve demiryolu ağına sahip olduğu gözlenmektedir. AB-27’de kilometrekareye düşen ortalama karayolu uzunluğu 0,41 km, otoyol uzunluğu 0,015 km, demiryolu uzunluğu 0,05 km iken, ülkemizde sırasıyla 0,082 km, 0,003 km ve 0,011 km’dir. Asfalt kaplamalı köy yolları da değerlendirmeye alınsa bile, ülkemizin karayolu yoğunluğunun AB–27 ortalamasının yaklaşık yarısı düzeyinde kaldığı görülmektedir. (sayfa: 120)”

Bu çerçevede Cumhuriyet Halk Partisi, 2011 yılında yürürlüğe girmesi planlanan Mali Kuralın başta eğitim ve sağlık olmak üzere temel alt yapı yatırımlarını engellemeyecek şekilde uygulanması gerektiğine inanmaktadır. Bu çerçevede söz konusu yatırımlar, mali kuralın olası kısıtlamalarından muaf tutulmalıdır. Mali Kural devrevi hareketleri dengeleyecek şekilde belirlenmeli buna karşın rekabet gücümüzü koruyacak, iş ve istihdam sağlayacak yatırımlardan taviz verilmemelidir.

3.3. 2010 Bütçesi Çerçevesinde Kamu Çalışanları ile Emeklilerin Maaş ve Ücretleri

Hükümet 2006 yılından bu yana ücret/maaş artışlarını enflasyon hedeflemesi çerçevesinde hedeflenen TÜFE rakamları oranında saptamaktadır. Gerçekleşen enflasyon, hedeflenenden fazla olursa aradaki farkın ayrıca ödeneceği de taahhüt edilmektedir. Yılın her bir yarısı için gerçekleşen enflasyon oranı anılan dönemdeki maaş artış oranını aşarsa, aradaki fark, ilk altı ay için o yılın Temmuz ayında, ikinci altı ay için ise gelecek yılın Ocak ayından itibaren geçerli olmak üzere “**enflasyon farkı**” olarak ödenmektedir.

Bu durumda maaşlı ve ücretliler ile emeklilerin kayıpları ancak TÜFE gerçekleştirmeleri belli olduktan sonra telafi edilmeye başlanmaktadır. Ancak telafi edildiği noktadan itibaren ücretliler yeni kayıplara doğru yol almaktadır.

Hükümet memur, ücretli ve emeklinin durumu çok iyiymiş gibi sadece enflasyon farkı ödeyerek (onu da gecikmeli olarak) mevcut durumu devam ettirmek istemektedir. Bu politikanın sonucu olarak ekonomideki büyümeden, kamu çalışanlarına ve emeklilere pay vermemektedir.

Nitekim Çalışma Bakanının Plan ve Bütçe Komisyonunda yaptığı sunumda, ortalama emekli aylıklarının değişimi özetlenmiştir. Bu çerçevede 2002 Aralık–2009 Aralık döneminde ortalama emekli aylıklarına reel olarak:

- (i) Hizmet Akdi İle Çalışanlar için yüzde 29,3,
- (ii) Tarım Dışında Kendi Nam ve Hesabına Çalışanlar için yüzde 39,5,
- (iii) Tarımda Kendi Nam ve Hesabına Çalışanlar için yüzde 53,1,
- (iv) Kamu Görevlileri için yüzde 19,6, oranında zam yapıldığı ifade edilmiştir.

2002–2009 döneminde reel milli gelir artışı ise yüzde 32,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu, hem Sosyal Sigorta emeklilerinin hem de Emekli Sandığına bağlı emeklilerin aldığı reel ücret artışlarının, reel milli gelir artışının altında kaldığını ortaya koymaktadır.

2002–2008 döneminde reel milli gelir yüzde 40,9 oranında artmıştır. 2002–2009 döneminde Sosyal Sigorta ve Emekli Sandığı emeklilerinin milli gelir artışına göre aylıklarındaki göreceli iyileşme yapılan ücret artışlarından değil, 2009’da milli gelirin yüzde 6 daralmasından kaynaklanmıştır.

2002–2009 döneminde sadece düşük emekli aylığı alan Bağ-Kur emeklilerinin aylıklarındaki artışlar milli gelir artışının üstünde gerçekleşmiştir.

AKP’nin gösterdiği bu yaklaşım “emekli aylıklarının tavanda değil, tabanda eşitlenmeye çalışıldığını” ortaya koymaktadır.

Hükümet, memurların mali haklarını konu alan 2010 yılı toplu görüşmelerinin 6. turunda 6 aylık dilimler için yüzde 2+2 zam teklifinde bulunmuştur. Oysaki aynı günlerde enflasyon hedefi yüzde 5,3 olarak belirlenmiştir. Görüşmelerin anlaşmazlıkla sonuçlanması üzerine konu Uzlaştırma Kurulu’na götürülmüş; Uzlaştırma Kurulu kamu görevlilerine sosyal devlet ilkesi uyarınca büyümeden de pay verilmesi gerektiği gerekçesiyle taraflara yüzde 4+4 önerisini sunmuştur. Hükümet bunu kabul etmeyerek nihai teklifini yüzde 2,5+2,5 = yüzde 5,1 olarak sunmuştur.

2010 yılında GSYH’nın nominal olarak yüzde 8,7 artması öngörülürken maaşlara yüzde 2,5+2,5 = yüzde 5,1’lik zam yapılması planlanmıştır. Ancak bu oran TÜFE hedefi olan yüzde 5,3’ün bile altındadır.

Bütçe Tasarısının Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmeleri sırasında CHP’li üyelerce bütçenin imkânları da göz önüne alınarak artış oranının yüzde 5+5 olması ile bir sefere mahsus olmak üzere çalışanlar ile emeklilere 400 TL tutarında **kriz ödemesi** yapılmasına ilişkin verilen önerge ise kabul edilmemiştir.

Tablo: Katsayı ve Artış Oranları

	Yıl	Katsayı	Artış Oranı	TÜFE	
				Hedef	Gerçekleşme
2006	2006-1	0,04265	% 2.5 (Bütçe)	%5	
2006	2006-2	0,04373	% 2,5 (Bütçe)		
2006	2006-2	0,04474	% 4,9 (Eylül) B.K.K		
2006			%7,4		%9,7
2007	2007-1	0,04605	% 3 (Bütçe)	%4	
2007	2007-1	0,04698	% 5 (Ocak) B.K.K		
2007	2007-2	0,04739	% 3 (Bütçe)		
2007	2007-2	0,04835	% 3 (Temmuz) B.K.K		
2007			%8	%4	%8,4
2008	2008-1	0,049318	% 2 (Bütçe)		
2008	2008-1	0,049486	% 2,3 (Ocak) B.K K		
2008	2008-2	0,05031	% 2 (Bütçe)		
2008	2008-2	0,051448	%4 (Temmuz) B.K.K		
2008			%6,3	%4	%10.1
2009	2009-1	0,053505	% 4 (Bütçe)		
2009	2009-2	0,05592	% 4,5 (Bütçe)		
2009			%8,7	%7,5	% 5.9 (T)
2010	2010-1	0,057314	% 2.5 (Bütçe)		
2010	2010-2		% 2,5 (Bütçe)		
2010			%5,1	%5.3 (T)	

(T) Tahmin

4. 2009–2012 Döneminde Borç Dinamikleri ve Borç Stokundaki Gelişim

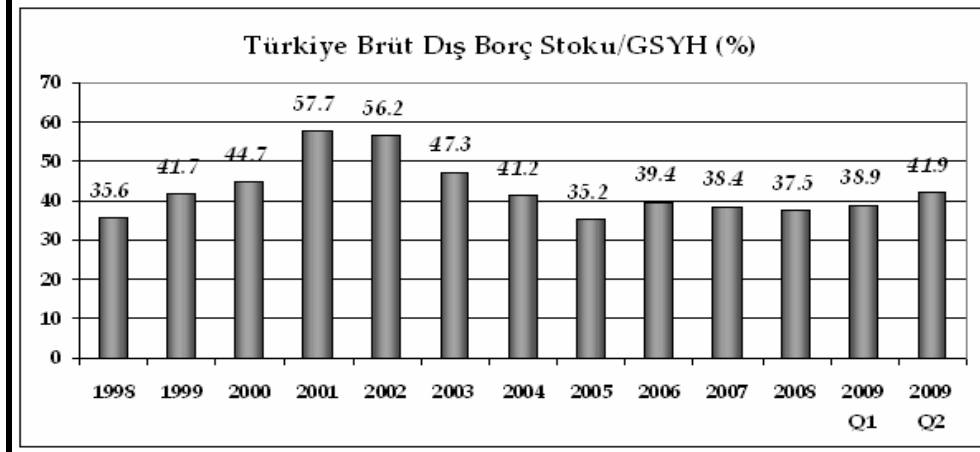
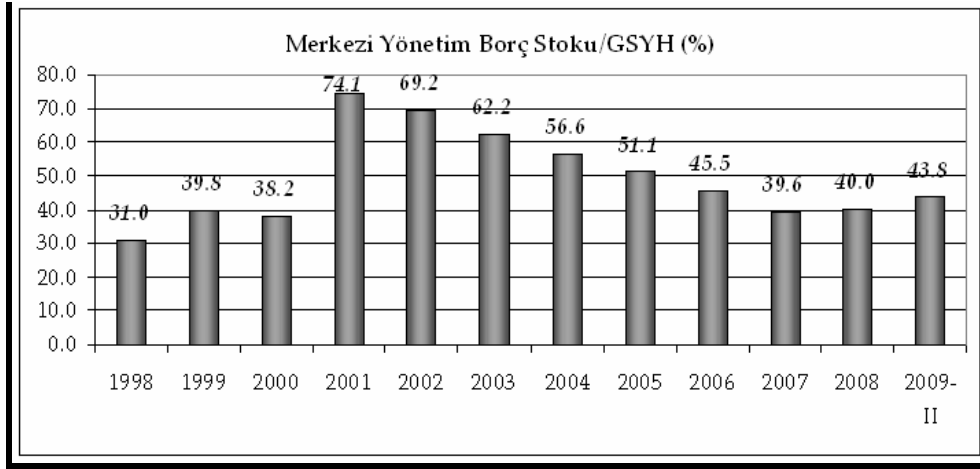
4.1. Borcun Dayanılmaz Ağırlığı

AKP'nin iktidar döneminde, gerek iç gerekse dış borçlar da ciddi artışlar gerçekleşmiştir.

2009 yılının Ekim ayı ile AKP'nin iktidara geldiği 2002 sonu arasında Merkezi Yönetimin İç Borç Stoku iki kattan fazla artarak (yüzde 118,3) 327,2 milyar TL'ye yükselmiştir. 2009 yılının ilk yarısı ile 2002 arasında Türkiye'nin dış borçları ise yüzde 107, 3 oranında artarak 129,5 milyar dolardan, 268,6 milyar dolara çıkmıştır.

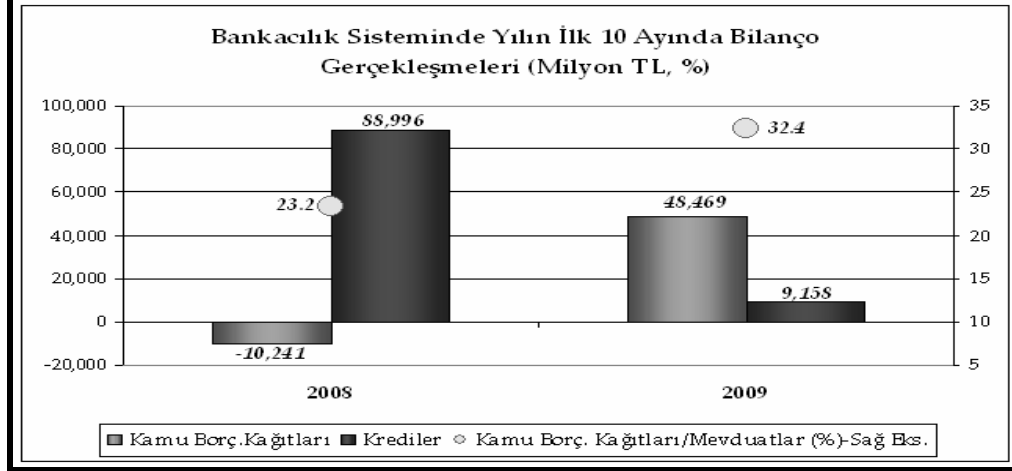
Borçlardaki bu artışlar, 2003–2009 döneminde elde edilen 30 milyar dolarlık özelleştirmeye rağmen gerçekleşmiştir.

AKP iktidarının uluslararası risk iştahının arttığı bir dönemde yaptığı bu özelleştirmelere rağmen, hem Merkezi Yönetim Borç Stokunun, hem de Türkiye'nin dış borçlarının milli gelir içindeki payı 2001 krizi öncesi seviyelerin altına düşmemiştir.

Hükümetin ekonomide güven ortamını tesis edememesi neticesinde bankaların aşırı ihtiyatlı davranışları ve özel kesime açılan kredileri daraltmaları; diğer yandan Hazine'nin artan borçlanma ihtiyacı 2009'da yatırım ve iç talepteki daralmayı hızlandırmıştır.

Yıl boyunca TCMB'nin gerçekleştirdiği tedrici faiz indirimleri de Hazine kâğıtlarından elde edilen sermaye kazançlarını artırmış böylece 2009 yılının ilk on aylık döneminde Banka kaynakları, yoğun olarak Hazine Kâğıtlarına yönlendirilmiştir.

Kredi kanalı üzerinde Hazine'nin baskısının hafifletilmesi, 2010 Programı ve 2010-2012 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda ön görülen özel sektör öncülüğünde büyüme hedefi açısından son derece önemlidir.

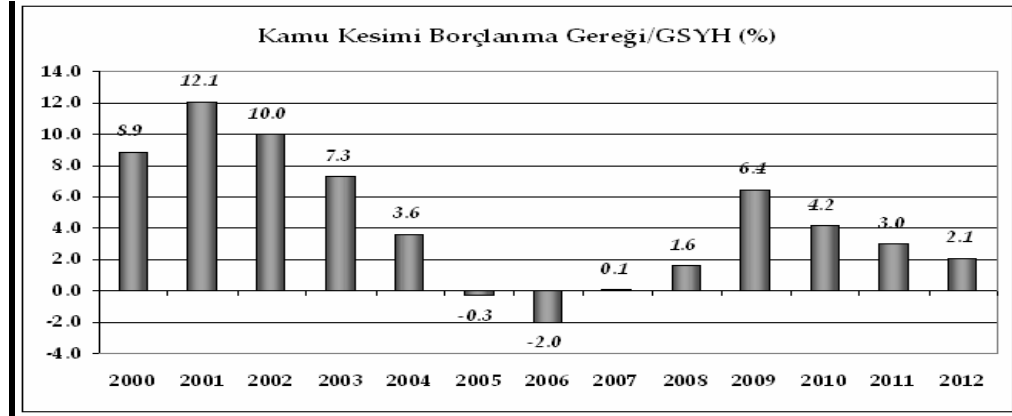
Gerek 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi program hedeflerinin, gerekse 2010-2012 dönemini içeren OVP ve OVMP' de ön görülen borç dinamikleri bunun sağlamayacağını ortaya koymaktadır.

4.2. Borç Stoku ve Borç Dinamiklerinde Orta Vadeli Görünüm

2007 yılından itibaren hem ekonominin yavaşlaması hem de Hükümetin maliye politikasında disiplini elden bırakması kamu kesimi borçlanma gereğinde de yansımalarını göstermiştir. 2005 ve 2006 yıllarında, AKP politikalarının başlangıçta ekonomide yarattığı kalıcı olmayan coşkunun da etkisiyle, fazla veren kamu kesimi borçlanma gereği (KKBG), 2007 yılından itibaren yeniden açık vermeye başlamıştır.

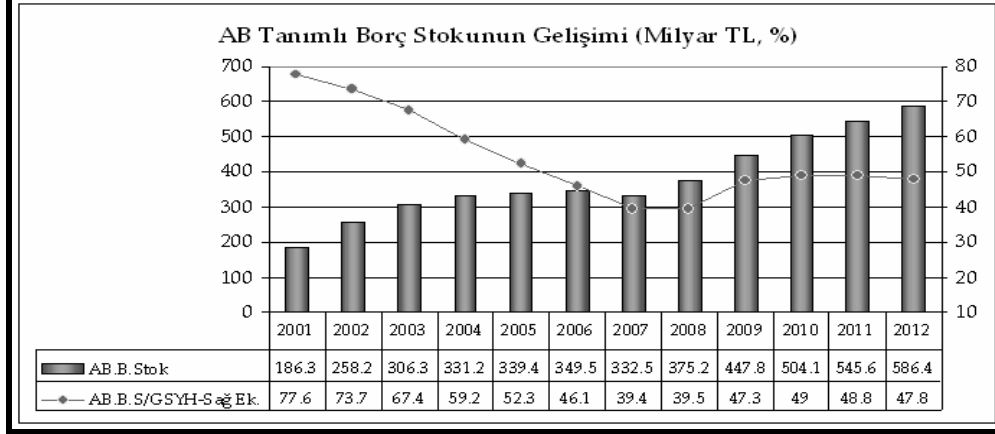
Krizle tahkimatsız yakalanma neticesinde mali dengelerde yaratılan tahribat ise 2009 yılında Kamunun Borçlanma Gereğini adeta patlatmıştır. Nitekim milli gelire oran olarak KKBG, 2008'den 2009'a 4,8 puan artmış ve 2003 yılı seviyelerine oldukça yaklaşmıştır.

Bununla birlikte yaratılan bu mali tahribatın 2009 ile sınırlı kalmayacağı, KKBG üzerindeki izlerin 2010-2012 döneminde de devam edeceği anlaşılmaktadır.

Mali dengelerdeki hızlı bozulma ve kamunun borçlanma gereğindeki artış 2009’da borç stokunda da önemli bir sıçramaya neden olmuştur. Nitekim 2009’da, OVP tahminlerine göre, AB tanımlı borç stokunda milli gelire oran olarak 7,8 puanlık (72,6 milyar TL) bir artış beklenmektedir.

2010–2012 döneminde ise borç stokunda toplam 139 milyar TL artış olacağı, borç stokunun milli gelire oran olarak ise ortalama yüzde 48,5 düzeyinde gerçekleşeceği ön görülmektedir.

Borçların düzeyi kadar, artış hızı da oldukça önemlidir. Nitekim IMF’nin son yayımladığı bir rapora göre¹⁰, Türkiye’de borç stokunun benzerlerine göre oldukça hızlı artacağı anlaşılmaktadır.

Tablo: Genel Devlet Borç Stoku (GSYH’ ya Oran Olarak)

	Kriz Öncesi				Fark - Puan		
	2007	2009	2010	2014	2009–2007	2010–2007	2014–2007
Arjantin	67.9	60.5	58.1	46.4	-7.4	-9.8	-21.5
Brezilya	66.8	68.5	65.9	58.8	1.7	-0.9	-8
Çin	20.2	20.2	22.2	20	0	2	-0.2
Hindistan	80.5	84.7	85.9	78.6	4.2	5.4	-1.9
Endonezya	35.1	31.5	31.2	27.1	-3.6	-3.9	-8
Kore	29.6	34.9	39.4	35.4	5.3	9.8	5.8
Meksika	38.2	47.8	47.9	44.3	9.6	9.7	6.1
Rusya	7.4	7.2	7.7	7.2	-0.2	0.3	-0.2
Güney Afrika	28.5	30.8	33.5	34.8	2.3	5	6.3
Türkiye	39.4	48.1	49.6	52.8	8.7	10.2	13.4
Gelişen G–20	37.4	38.9	39.6	36.2	1.5	2.2	-1.2

Kaynak: IMF

Ayrıca Hükümet OVP’ de 2012 yılından itibaren AB tanımlı borç stokunun milli gelir içindeki payının ılımlı bir şekilde gerilemesini ön görürken, IMF 2014’de de borç stokundaki artışın devam edeceğini ön görmektedir.

¹⁰IMF Staff Position Note, 3 Kasım 2009, “The State of Public Finances Cross-Country Fiscal Monitor: November 2009” Ek Tablo.1

4.3. Borç Dinamikleri Üzerindeki Riskler

Borç stokunun orta vadedeki gelişimi açısından IMF'nin Hükümete göre daha karamsar bir tablo çizmesi, borç dinamikleri üzerindeki risklerin değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

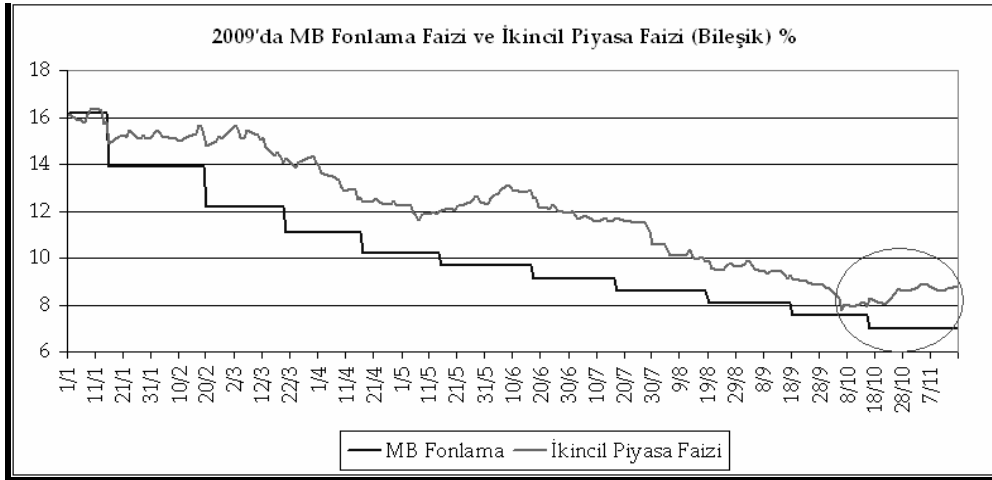
Daha önceki bölümlerde tartışıldığı gibi Hükümetin özellikle vergi gelir tahsilâtında özellikle 2010 yılı için iddialı hedefler koymuş olması, bütçe dengesi ve borçlanma gereği üzerinde baskı yaratabilecektir. 2010'da vergi tahsilâtında aşağı yönlü her yüzde 1'lik sapma, Hazine'nin finanse etmek zorunda olacağı açığı 1,9 milyar TL artıracaktır.

Vergi gelirlerindeki bu iddialı artış sadece 2010 yılına da mahsus değildir. Vergi yüklerindeki gelişime bakıldığında Hükümetin milli gelire oran olarak 2010–2012 döneminde, 2000–2008 ortalamasının üzerinde bir tahsilât gerçekleştirmeyi öngördüğü anlaşılmaktadır.

Dolayısıyla borç dinamiği üzerinde vergi gelirlerinden kaynaklanacak yıllara sâri bir riskin 2010–2012 için bulunduğu düşünülmektedir.

Borç dinamikleri üzerinde orta vadede risk yaratabilecek bir başka husus, para politikasında da oyun alanının daralmış olmasıdır. Merkez Bankası 2009 yılı boyunca faizleri kademeli bir şekilde indirerek, Hazine'nin borçlanma maliyetlerini hafifletmiştir. Ancak Merkez Bankasının artık faiz indirim sürecinin sonuna geldiği anlaşılmaktadır. 2010'da Merkez Bankası faizleri indirmek bir yana, tersine yeniden artırmaya başlayabilecektir.

Nitekim son günlerde Merkez Bankası faiz indirim sürecine devam etmesine karşın ikincil piyasada referans kâğıtların bileşik faizlerinde artışlar gözlenmektedir. Bu piyasanın faiz beklentilerindeki bozulmaya bir işaret olabilir. Dolayısıyla önümüzdeki günlerde Hazine'nin borçlanma maliyetlerindeki artışlarda borç dinamiklerini olumsuz etkileyebilecektir.

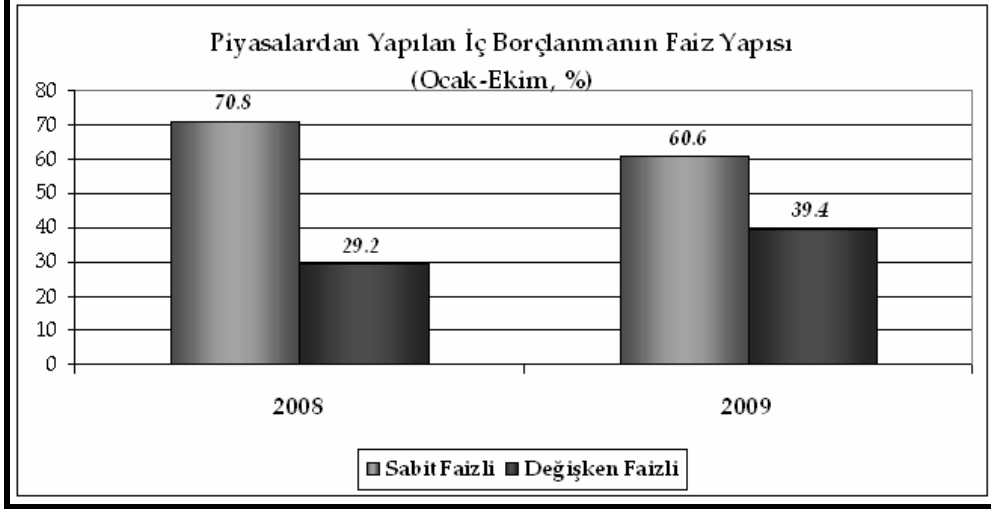

Faizlerle alakalı borç dinamiklerini olumsuz etkileyebilecek bir diğer gelişme ise Hazine'nin özellikle iç borçlanmasında kullandığı değişken faizli araçların borç kompozisyonu içinde artan ağırlığıdır.

İç borçlanmanın yapısında başlayan bu değişim faiz riskinin Hazine'ye taşıtılması anlamına gelmektedir.

Faizlerde indirim sürecinin bittiğini ve buradan elde edilecek bir sermaye kazancı kalmadığını düşünen piyasa aktörleri en azından faiz riskini minimize etmek amacıyla bu tür araçları seçmektedir. Bu araçları portföylerine alan piyasa aktörleri faizlerdeki olası bir artıştan etkilenmezken, faiz artışları hızla Hazine'nin faiz giderlerine yansacaktır.

Borçlanma araçlarının kompozisyonundaki bu değişimin önümüzdeki günlerde de değişken faizli araçlar lehine artarak gelişmesi beklenmelidir. Kuşkusuz böyle bir tablo kamu borç dinamiklerinin faiz riskine duyarlılığını artıracaktır.

Borç dinamikleri üzerinde sıkıntı yaratabilecek bir diğer gelişme ise ekonomide toparlanmanın gecikmesidir. Nitekim öncü göstergeler Türkiye’de kuvvetli bir toparlanmanın oldukça zor olduğunu göstermektedir. Krizde en sert daralan ülkelerden biri olan Türkiye’nin, krizden de en son çıkması oldukça olası görülmektedir. Bu nedenle milli gelirden özellikle 2011 ve 2012’de hedeflenenin altında kalabilecek bir milli gelir artışı borç dinamiklerini olumsuz etkileyebilecektir.

Borç dinamiklerini olumsuz etkileyebilecek bir diğer gelişme ise OVP’ nin kapsadığı 2010–2012 dönemi içinde Türkiye’de bir genel seçimin olacak olmasıdır. AKP iktidarının geçmişi seçim dönemlerinde ekonominin önceliklerinin, siyasetin önceliklerine heba edildiğini göstermektedir. Bu çerçevede özellikle 2010 yılının sonlarından başlayarak mali dengelerin gevşetilmesi borç dinamiklerini daha da bozabilecektir.

IMF’nin yayımladığı seçilmiş finansal risk göstergelerine bakıldığında da Türkiye’nin belirli göstergelerde benzerlerine göre daha fazla riskliliğe sahip olduğu gözlenmektedir.

Örneğin net faiz ödemelerinin GSYH içindeki payı, harcamalar içindeki payı ve gelirler içindeki paylarına bakıldığında Türkiye’nin kendine benzeyen ülkeler içinde en yüksek riskliliğe sahip ülkelerden biri olduğu dikkati çekmektedir. Her üç göstergede de Türkiye, en yüksek riskliliğe sahip ikinci ülke konumundadır.

Tablo: G-20'nin Gelişen Ekonomilerinde Bazı Seçilmiş Finansal Risk Göstergeleri

	Net Faiz Ödemeleri /GSYH		Net Faiz Ödemeleri /Harcamalar		Net Faiz Ödemeleri/Mali Gelirler	
	2007	2014	2007	2014	2007	2014
Arjantin	4,5	2,6	13,5	7,0	14,4	7,3
Brezilya	6,3	4,3	16,8	11,5	18,1	11,8
Çin	0,4	0,6	2,0	2,5	1,9	2,6
Hindistan	5,5	5,6	20,3	19,1	24,2	23,8
Endonezya	2,0	1,8	10,2	10,2	10,9	11,0
Kore	1,4	1,5	6,4	6,4	5,5	5,8
Meksika	2,7	2,8	11,7	11,2	12,4	12,8
Rusya	0,6	0,6	1,7	2,1	1,4	1,9
Güney Afrika	1,1	1,4	2,9	3,3	2,7	4,0
Türkiye	5,9	5,4	17,4	14,8	18,6	17,0
Gelişen G-20	2,5	2,3	9,6	8,3	9,5	8,9

Kaynak: IMF

Sonuç ve Öneriler

Tüm bu veriler ekonominin 2010–2012 döneminde bıçak sırtı dengelere sıkıştığını göstermektedir. AKP iktidarının ekonomiye bakış açısındaki yanlışlıklar ve gerekli tedbirleri zamanında alamaması, ekonomiyi bu bıçak sırtı dengelere hapsedmiştir.

Türkiye'nin içinde bulunduğu ve ülkenin potansiyelini kullanmasını engelleyen kötü dengeden kurtulması için:

Piyasa mekanizması içinde küresel sermaye hareketlerinin neden olduğu spekülasyonları önleyecek ve devrevi hareketleri dengeleyecek makro riskleri yönetecek bir düzenleyici çerçeveyi geliştirmek zorundadır. Bu kapsamda:

- Merkez bankası doğru rezerv politikası uygulamalıdır. Türkiye benzerleri ile kıyaslandığında dünyada yaşanan likidite bolluğu döneminde yeterince döviz rezervi biriktirmemiştir. Düşük rezerve sahip bir ülke konumundadır. Nitekim 2008 yılı itibarıyla diğer gelişmekte olan ülkelerin rezervlerinin dış borçlarına oranı yüzde 105,4 iken, Türkiye'de bu oran yüzde 25,2'dir.

- Merkez Bankası TL'nin aşırı değer kaybı kadar, aşırı değerlenmesine de hassasiyet göstermelidir.

- Maliye politikası, hem fiyat istikrarına hem de ticarete konu mal üretimine ve istihdama ağırlık veren bir büyüme sürecini destekleyecek biçimde kurgulanmalıdır. OVP ile 2011 yılında getirilmesi ön görülen mali kuralın tanımlanmasında devrevi hareketlerin dengelenmesini sağlayacak mekanizmaların içerilmesi yanında ülkenin alt yapı ihtiyacı dikkate alınarak belli başlı kamu alt yapı yatırımlarının formül dışına çıkarılması kuralın uygulanabilirliği bakımından önem taşımaktadır. Kamu borç dinamikleri sürdürülebilir olmalıdır.

- Küresel sermaye hareketlerinin şişirdiği balonları kontrol etmek ve ekonomide yol açtıkları olumsuz etkilerini azaltmak için makro riskleri gözetin ve önleyen, piyasa karşıtı olarak algılanmayacak bir dinamik karşılık, devrevi hareketleri yumuşatan sermaye yeterlilik oranı sistemi uygulaması finans sektöründe başlatılmalıdır.

Türkiye dış ticarete konu mal üreten sektörlerini dikkate alan bir büyüme stratejisi izlemek zorundadır. Bu çerçevede Türkiye bölgesinin bir hipermarketi değil, hiper üretim üssü olmak zorundadır. Yukarıda sayılan makro çerçeve yanında;

- Kamu ve özel kesim işbirliği içinde en yüksek verimliliği sağlayacak iş ortamı geliştirilmelidir. Bu çerçevede ürün, teknoloji ve organizasyon yapılarında kesintisiz yenileşme desteklenmelidir.

- Rekabet ortamının iyileştirilmesi amacıyla kayıt dışılığı asgariye indirecek ve vergiyi tabana yayacak bir reform paketi vakit kaybetmeden uygulamaya konulmalıdır. Bu çerçevede beş yıllık bir süre içerisinde istihdam üzerindeki vergi yükü OECD ortalamalarına çekilmelidir.

- Belirlenen vergi politikasının uygulanması konusunda Gelir İdaresinin uluslararası uygulamalara paralel bir şekilde özerkliğini sağlayacak bir yapı oluşturulmalıdır.

- Son dönemde başta medya olmak üzere iş aleminin mensuplarına karşı bir susturma aracı olarak kullanılan başta vergi olmak üzere çeşitli politika araçlarının kullanımındaki iradiliği azaltacak önlemler derhal alınmalı yatırım ortamına büyük zarar veren keyfi uygulamalara imkan vermeyen saydam, istikrarlı ve herkese eşit uygulamayı temin edecek bir kurumsal yapı ve kurallar çerçevesi süratle kurulmalıdır.

- Teşvik sistemi hem bölgesel gelişmişlik farklarını azaltıcı, hem de ticarete konu sektörleri dayanan büyüme ile verimliliği destekleyecek şekilde etkin hale getirilmelidir. Bu bağlamda uluslararası yükümlülüklerimiz çerçevesinde her türlü esneklik kullanılmalıdır.

- Teşvik sistemi mevcut sanayi kümelenmelerini gözetecek, bunların sinerjisini rekabet gücü yüksek üretime dönüştürecek ve yeni kümelerin oluşmasını destekleyecek şekilde kurgulanmalıdır.

• Uygulaması 2009 yılı sonunda sona erecek olan 5084 sayılı Teşvik Kanunu’nun süresi krizin etkileri dikkate alınarak bir yıl daha uzatılmalıdır.

Türkiye büyüme ve istihdamı orta vade de destekleyecek aktif işgücü piyasası tedbirlerini bir an önce almalıdır.

• İstihdam yaratma konusunda çok daha esnek ve etkili olan Küçük ve Orta Boylu İşletmelerin (KOBİ) krediye ulaşmalarını kolaylaştıracak Kredi Garanti Sistemi yeni bir anlayışla ele alınmalı ve hızla etkinleştirilmelidir. Sisteme bütçeden aktarılan kaynaklar artırılmalıdır.

• KOBİ’lerin finans kesimine olan borçları yeniden yapılandırılmalıdır.

• İşveren ve iş arayarı çok daha hızlı ve etkin bir biçimde buluşturacak mekanizmalar geliştirilmelidir.

• KOBİ’lerin birleşmeleri için getirilen vergi teşvikinin süresi uzatılmalı, bu çerçevede istihdam şartı yumuşatılmalıdır.

• Bu çerçevede mevcut işgücünün farklı sektörlerle hızla kayabilmesini sağlayacak eğitim programlarına ağırlık vermelidir.

• Çocuk ana rahmine düştüğü andan itibaren sağlık ve eğitim hizmetleri bakımından devletin koruması altına alınmalı sağlık hizmetlerinde son dönemde insafsızca yükseltilen katkı payları, krizin yoksullaştırma etkisi dikkate alınarak, toplumun yeterli sağlık hizmeti alamamasına neden olmayacak şekilde düşürülmelidir.

• İşsizlik Fonu amacıyla kullanılmalıdır. Bu çerçevede kısa dönemde işini yitirenleri yeniden işe yerleştirmek amacıyla hızlandırılmış meslek içi eğitim projelerine ağırlık verilmelidir.

• Uzun dönemde genç nüfusun küreselleşmenin gerektirdiği yeteneklere kavuşması için meslek liselerine ve üniversitelere yönelik kapsamlı eğitim programları ve destekler hızla geliştirilmelidir.

Ekonomide üretimden ve üretenen yana, kendi stratejik üstünlüğünü kullanan, küreselleşme sürecinin toplumun çeşitli kesimlerinin dışlanmasına yol açan etkilerini önleyebilen, piyasaların hata yapma riskini asgariye indiren, ticarete konu mal üreten sektörlerde rekabet gücünü artıracak mikro reformlara ağırlık verirken, makro politikaların bu reformlarla kazanılan rekabet gücünü spekülative sermayeye peşkeş çekmesini engelleyen, enflasyonu yeni kırılganlıklar yaratmadan sürdürülebilir bir şekilde düşürebilecek, böyle bir yeni bakış açısı ve yeni bir büyüme stratejisi benimsenmeden Türkiye durgunluğa ve bıçak sırtı dengelere sıkışmaya mahkûm kalacaktır.

2010 Bütçesi ve bütçenin dayandığı OVP ve OVMP Türkiye’yi sıkıştırdığı bu açmazdan çıkaracak nitelikte yeni politika ve yaklaşımları bünyesinde barındırmamaktadır. AKP iktidarı TBMM’nin huzuruna getirdiği 2010 Mali Yılı Bütçe Tasarısı ile sorunlara çözüm bulmayı değil, mevcut durumu idare etmeyi amaçlamaktadır. Hâlihazırda AKP iktidarının yanlış ekonomi politikaları son dört, beş yıllık dönemi Türkiye’ye kaybettirmiştir. Türkiye’nin kaybedecek zamana ve enerjiye tahammülü kalmamıştır. Bu nedenle 2010 Mali Yılı Bütçe Tasarısına karşı oy vermektetiz.

M. Akif Hamzaçebi

Trabzon

Bülent Baratalı

İzmir

Osman Kaptan

Antalya

F. Mevlüt Aslanoğlu

Malatya

Faik Öztürk

Tekirdağ

Esfender Korkmaz

İstanbul

Gürol Ergin

Muğla

2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TASARISI MUHALEFET ŞERHİ

Giriş

2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Tasarısı, AKP Hükümetlerinin sekizinci, 60. AKP Hükümetinin üçüncü bütçesidir. Bütçeler; devletin hangi alanlara ne kadar kaynak ayıracağını, hangi alanlardan ne kadar kaynak toplayacağını gösteren, ekonominin yıl içindeki seyrini sayısal olarak ifade eden mali tablolarıdır.

Bütçe görüşmeleri de hükümetlerin icraatlarının muhasebesinin yapıldığı ve muhalefetin, siyasi iktidarın politikaları hakkında uyarı, tenkit ve tavsiyelerini dile getirdiği, devlete ve millete dair sorunların görüşüldüğü önemli bir süreçtir.

Dünyada son yirmi yılda yaşanan krizler ve Türkiye’ye etkileri, AKP Hükümetlerinin yedi yıllık politikalarının sonuçları, 2009 Merkezi Yönetim Bütçesinin hazırlanma süreci ve gerçekleşme tahminleri ile 2010-2012 Orta Vadeli Program ve 2010 Merkezi Yönetim Bütçesinde yer alan makroekonomik hedefler ve bütçe tahminleri aşağıda değerlendirilmiştir.

I- DÜNYA EKONOMİSİNİN SON 20 YILI VE TÜRKİYE EKONOMİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

A- 1990-2002 Döneminde yaşanan ekonomik krizler:

1990–2002 arasında dünyayı etkisi altına alan ciddi krizler yaşanmıştır. Bunların Türkiye ekonomisini önemli risklerle karşı karşıya bırakmıştır. 1990’lı yıllar, dünyada ekonomik krizlerin en yoğun biçimde yaşandığı bir dönemdir. Bu dönem, aynı zamanda ülkemizde ekonomik ve siyasi istikrarsızlıkların hakim olduğu yıllar olmuştur.

Söz konusu dönemde dünyada yaşanan önemli gelişmeler şunlardır:

- 1990: Tokyo borsasının çökmesi, Japonya’da finansal kırılganlığın ortaya çıkması ve uzun süreli durgunluk sürecinin başlaması;
- 1990–1991: Irak’a ambargo ve izleyen Körfez Savaşı; bölgeden sermaye kaçıışı, petrol fiyatı ve bölgeye yönelik kredilerin faizlerinde fırlama;
- 1994: Meksika’nın krize girmesi, Brezilya ve Arjantin’in onu izlemesi; ülkelerin paralarının ve Çin parası Yuan’ın devalüasyonu; bu ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler pazarlarından sermaye kaçıışı; Türkiye’de, TL’nin yüzde 70 devalüe olması ve gecelik faizlerin yüzde 700'lere çıkması ile ekonomi bir likidite krizine girmesi ve dengelerin bozulması;
- 1997–1999: Uzak Doğu ve Güneydoğu Asya ülkelerinde kriz; bu ülkeler ve gelişmekte olan ülkelere sermaye kaçıışı; krizin başta Japonya olmak üzere dünyayı tehdit eder boyuta varması; petrol fiyatının düşmesi, ülke paralarında büyük çaplı devalüasyonlar olması ve dünya pazarının daralması;
- 1998: Asya krizinin Rusya’ya intikali ve Rusya’nın moratoryum ilanı; bölgeden sermaye kaçıışı ve kredi faizlerinin artışı; ruble’nin devalüasyonu; Rusya pazarının daralması;
- 2000: Dünya petrol fiyatlarının artması; ABD’de Nasdaq’da çöküşün başlaması; ABD’de durgunluk işaretleri ve sermaye kaçıışı;
- 2001: Arjantin krizi ve Latin Amerika’ya yayılması; ABD’de 11 Eylül terörüyle birlikte savaş göstergelerinin ortaya çıkışı ve Nasdaq’daki çöküşün diğer hisselerle de yayılması; ABD’de büyük şirketlerin iflasları ve büyük çapta yolsuzlukların patlak vermesi; ABD’de durgunluğun yayılması;

Bilindiği gibi 1990’lı yıllar, ülkemizde ekonomik ve siyasi istikrarsızlıkların hakim olduğu yıllar olmuştur. Bütün bunların üzerine, ülkemiz 1999 yılında asrın en büyük felaketine, iki büyük depreme maruz kalmıştır. Biriken yapısal sorunların da etkisiyle, bankacılık sektörü iç ve dış şoklara karşı oldukça duyarlı ve kırılgan hale gelmiş, neticede Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizleri yaşanmıştır. 2001 yılında Türk ekonomisi yüzde 5,7 daralmıştır. Alınan yapısal tedbirlerin etkisiyle toparlanma hızla sağlanmış ve 2002 yılında yüzde 6,2 oranında ekonomik büyüme gerçekleştirilmiştir.

Sonuç olarak; 2003 öncesi yıllar dünya ekonomisinde daralmanın, küçülmenin yaşandığı, küresel sermayenin azaldığı, Türkiye’de ise birikmiş ve kangren haline gelmiş sorunların ortaya çıktığı bir dönem olmuştur.

Dünya’nın bu görünümü 2002 yılından itibaren tersine dönmüş ve dünyada olağanüstü bir büyüme süreci yaşanmıştır. 2003-2006 döneminde uluslararası piyasalarda faiz oranları düşmüş ve Türkiye’nin de dahil olduğu gelişmekte olan ülkelere bir sermaye akışı başlamıştır.

Bu sermaye akışı sonucu birçok gelişmekte olan ülke yüksek büyüme hızlarına ulaşmış ve büyümelerini finanse etmişlerdir. Bu çerçevede 57. Hükümetin aldığı ciddi kriz önlemleri ve söz konusu sermaye akışları dolayısıyla 2002 yılında yakalanan büyüme trendinin 2006’ya kadar sürdüğü görülmüştür.

Nitekim mevcut Hükümetin gerekli tedbirleri almaması sonucu dünyadaki bu eğilimin sona ermesiyle birlikte Türk ekonomisinin sanal göstergeleri de yok olmuş, gerçeklerle yüz yüze kalınmıştır.

B- Türkiye Küresel Krize Kendi Ekonomik Krizi İle Birlikte Yakalandı

2007 yılında ABD’nde başlayıp bütün dünyaya yayılan ve 2008 yılı ikinci yarısında ülkemizi de etkisi altına alan küresel kriz giderek derinleşmiştir.

Türkiye ekonomisi; aşırı değerlenmiş Türk Lirası, yüksek faiz, çok yüksek dış açıklar, bunca özelleştirme ve yerli şirketlerin yabancılara satışına rağmen artan iç ve dış borçlar, artan işsizlik ve yoksulluk sorunlarıyla karşı karşıya iken küresel krize yakalanmıştır.

2008 yılı Ekim-Kasım ayları itibariyle, 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşüldüğü süreç küresel krizin etkilerinin gelişme yolundaki ülkeleri hızla etkilediği, Türkiye ekonomisini ve reel sektörü ciddi biçimde tehdit ettiği, bu çerçevede de yeni bir perspektif ve inisiyatif gerektiği ve bunun ekonomik aktörlerce açıkça kabul edilmeye başladığı bir dönem olmuştur.

Bu aşamada; 2009 yılında dünya ekonomilerinde ekonomik durgunluğun artacağı, bu sürecin aşılması için ise bir iki yıllık bir zamana ihtiyaç duyulacağı tahminleri yapılmıştır. 2009 yılının dünya ekonomilerinde paradigmanın değişmesi, gelişmiş ekonomilerin daha düşük üretim ve iç talep, buna mukabil daha yüksek kamu açıkları ile karşı karşıya kalacağı görülmüştür.

Bu süreçte, Türkiye bakımından bazı kısa vadeli tedbirlere ve makroekonomik politika değişikliklerine ihtiyaç duyulacağı, mali kriz nedeniyle küresel düzeyde beklenen daralmanın, mali piyasalarda ülkemizin dış finansman imkânlarını ve döviz kazançlarını kısıtlayacağı, ülkemize yönelik doğrudan yatırımlar ile portföy yatırımlarının ve özelleştirme gelirlerinin azalacağı, iç ve dış talepte meydana gelecek daralmanın üretim ve ihracat olanaklarını da kısıtlayacağı, bu nedenle krizin bizim gibi ülkelere sıçrayacağını gören diğer ülkelerin aldığı tedbirleri geriden takip etmeyi değil, ciddi ve etkili tedbirler uygulamaya koyarak krizin önüne geçmeye çalışmanın gerekli olduğu Partimizin her kademesi ve Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi Milletvekillerimizce ifade edilmiştir.

Bunlara ilave olarak 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin içinde bulunulan küresel kriz koşullarında ve 2009 yılında ortaya çıkması muhtemel olumsuzluklarla mücadele için ülkenin ihtiyaç duyacağı bir perspektife sahip olmadığı, doğru varsayımlar üzerine kurulmadığı, küresel krizin yok sayıldığı oysa ki, reel sektöre yönelik maliye politikası tedbirlerinin etkin olarak kullanılması, durgunluk nedeniyle vergi gelirlerinde bir azalmanın ortaya çıkabileceğinin öngörülmesi, buna karşılık harcamaların genel düzeyini artırmadan, kamu harcamalarının üretken olmayan harcamalardan üretim maliyetlerini düşürecek, verimliliği artıracak üretken harcamalara kaydırılması gerektiği de özellikle belirtilerek tedbirlerin acilen alınması hususunda gerekli ikazlar yapılmıştır. Ayrıca, ekonomi bürokrasisinin gerçekçi bir bütçeyi çok kısa bir sürede hazırlayabilecek kapasite ve yeteneğe sahip olduğu bu nedenle gerçekçi bir bütçenin ortaya konulabileceği bunun ülkemiz ekonomisi açısından gerekli olduğu açıkça belirtilmiştir.

AKP Hükümeti bütün bu uyarılara duyarsız kalmış ve makro ekonomik hedefler ile bütçenin titizlikle hazırlandığını ve gerçekleri yansıttığı iddiasında ısrarcı olmuştur.

Hükümet 2009 yılında mahalli idare seçimleri öncesinde halkı yanıltmaya devam etmiştir. Seçimlerin akabinde Katılım Öncesi Ekonomik Program ile bütün makro ekonomik hedefleri ve bütçe büyüklüklerini değiştirmek zorunda kalmışlardır. Ancak, revize edilen KEP hedeflerinin bile 2009 yılı programı hedeflerinden çok farklı olmasına rağmen gerçekleri yansıtmadığı kamuoyu ve ekonomik aktörlerce açıkça ifade edilmiştir. Nitekim açıklanan 2009 yılı I. Çeyreğine ilişkin büyüme rakamları Partimizin kaygılarının ne kadar haklı olduğunu, AKP Hükümetinin öngörü ve hedeflerinin ise gerçeklerden çok uzak olmasından öte halkı kandırmaya yönelik olduğu açık bir şekilde ortaya çıkmıştır.

2009 yılı Haziran ayında yayınlanması gereken Orta Vadeli Ekonomik Program hükümet tarafından açıklanamamıştır. Yaklaşık 4 ay geç açıklanan bu plan AKP hükümetinin kendine güvenemediği ve gerçekçi bir hedef ortaya koyma yetisini kaybettiğinin açık bir kanıtı olarak kamuoyunda yaygın bir kabul görmüştür.

Orta Vadeli Program; AKP Hükümetinin küresel krizi iyi analiz edemediğini, kriz sonrası ortaya çıkan küresel gelişme ve dengeleri algılamaktan çok uzak olduğunu, küresel kriz sonrasında piyasa ekonomilerinin uzunca bir süre kamunun ekonomi politikalarının etkisi altında kalacağını farkında olmadığını göstermiştir. AKP Hükümeti yabancılara yönelik yapılan özelleştirmelerin ekonominin güvenilirliği ile ilgili olduğu kanaatinin yetersiz olduğunu anlamamış, bu kaynakların yatırımları ve istihdamı artırmadığının, yüksek katma değer yaratan işkollarını oluşturmadığının, ihracatın artmasına yardımcı olmadığının farkına varamamıştır.

AKP Hükümeti, yaşanan küresel kriz karşısında basiretli bir iktidar görüntüsü çizememiş, baştan beri krizi anlamamış, ciddiyetini kavrayamamış, kabullenememiş ve etkilerini ortadan kaldıracak ciddi ve kalıcı tedbirler alamamıştır. Bu krizin ülkemizi etkilemeyeceği gibi görüşlerle millet avutulmaya çalışılmıştır. Ekonomiyi içine soktuğu olumsuzlukları kabullenemediği gibi, ortaya çıkan olumsuzlukların sebebini sadece baştan kabullenemediği küresel krizde aramakta ve krizden çıkış için de ekonomide gereken ciddi tedbirleri hâlen öngörememektedir.

2008 yılı son çeyreğinde yapılan bütçede yüzde 6,5 küçülme yaşanırken, tüm uyarı ve itirazlara karşın, Türkiye'nin 2009 yılında yüzde 4 büyüyeceği öngörülmüştür. 2009 Şubat ayında kadük olan bütçe hedefleri yerel seçimler kaygısıyla düzeltmemiştir. Ancak, 2009 Nisan ayında, Hükümet, açıklanan Katılım Öncesi Ekonomik Programla, ekonominin yüzde 3,6 küçüleceğini, işsizliğin yüzde 13,6'ya yükseleceğini, bütçe açığının yüzde 5'lere ulaşacağını itiraf etmek zorunda kalmıştır. Nihayet son açıklanan Orta Vadeli Programda, ekonominin 2009 yılındaki daralması yüzde 6 olarak revize edilmiştir.

2009 yılında yapılan yanlış hesapların ve öngörülerin 2010 yılı ve sonrası için de yapılmaya devam ettiği görülmektedir.

2010 yılında yüzde 3,5 büyümeye geçileceği gibi bir yaklaşım benimsenmektedir. Ancak bu süreci destekleyecek reel sektöre yönelik hiçbir yeni ve somut tedbir öngörülememektedir. Dış talepte bu nispette bir canlanmanın hemen ortaya çıkmasının beklenmediğinin bilinmesine rağmen, büyümeyi destekleyecek bir diğer unsur olan iç talebin artırılmasına ilişkin kalıcı hiçbir önlem bulunmadığı gibi, uygulanan geçici tedbirler de ortadan kaldırılmaktadır.

Ayrıca, 2009 yılında hedeflenen 6 katını aşacak bütçe açığının 2010 yılında 50 milyar TL olması öngörülüyor. Orta Vadeli Program hedefleri ile Hükümet, işsizlikle mücadelenin gündemden çıktığını zımni olarak ilan etmiştir.

2010 yılından itibaren ekonomi büyüme sürecine girse bile, bu büyümenin geçmiş AKP dönemlerinde olduğu gibi istihdam yaratmayan, işsizliği azaltmayan sanal bir büyüme olacağı artık resmen deklare edilmiş olmaktadır. Hükümet zaten işsizliğe çare bulmaktan vazgeçmiştir. Böyle bir düşüncesi de yoktur.

2010 yılı bütçesi, maalesef, küresel krizle mücadele edecek, üretim ve tüketimi canlandıracak, sürdürülebilir büyüme ve kalkınmaya geçişi temin edecek, ekonomik istikrarı ve refah artışı sağlayacak bir perspektifte hazırlanmamıştır. Tam tersine, ekonomide tüm dengesizliklerin sebebini, bir zaman tüm uyarılarımıza rağmen inkâr ettikleri küresel krize bağlayan ve bu krizin neredeyse atlatıldığı, uluslararası ekonomik konjonktürün hızla iyileşeceği ve AKP Hükümetinin imdadına yetişeceği gibi ütöpik bir varsayıma dayandırılmıştır.

Yükselen kamu açıkları ve kamu borçlanma gereğinin ortaya çıkartacağı enflasyonist etkiler tamamen göz ardı edilmektedir. Ülkemizde kapasite kullanımı, sanayi üretimi, istihdam ve yatırım harcamalarına ilişkin veriler henüz önümüzdeki dönem için olumlu sinyaller vermekten uzaktır. Dış talepte ise belirgin bir artış henüz ortaya çıkmamıştır. Buna rağmen, Orta Vadeli Program ve Bütçede genel çizgisi ile eski politikaların devam edeceği gözlenmektedir.

2009 yılında bütçe performansının bozulması ve net dış borçlanmanın da sınırlı kalması nedeniyle kamunun iç borçlanma gereksiniminde önemli bir artış gerçekleşmiştir. Önümüzdeki dönemde kamu kesiminin özel sektörün kullanacağı kaynaklara yönelmesi ekonomik canlanmanın önünde önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır.

C- MHP Küresel Finans Krizi İzleme ve Değerlendirme Komisyonu

Ekonomik krizin Türkiye’ye olan yansımaları ve krizi önleme çabalarının yakından izlenmesi amacıyla, 2008 yılı Ekim ayının başında Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Dr. Devlet BAĞÇELİ’nin talimatıyla “Küresel Finans Krizi İzleme ve Değerlendirme Komisyonu” oluşturulmuştur.

Komisyon, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde 22.10.2008 tarihinde yapmış olduğu ilk basın toplantısında; hükümeti biran önce sorumlu, ciddi ve tutarlı adımlar atması yönünde göreve çağırması, ekonomik krize karşı alınması gereken kurumsal, mali piyasalar ve reel sektörlere yönelik tedbirleri açıklamıştır.

MHP Küresel Finans Krizi İzleme ve Değerlendirme Komisyonu 22 Ekim 2008 tarihli basın toplantısından sonra da, yaşanan gelişmelerle ilgili değerlendirmeleri ile görüş ve önerilerini 05 Kasım 2008, 19 Kasım 2008, 08 Ocak 2009, 20 Şubat 2009, 17 Nisan 2009 ve 10 Haziran 2009 tarihlerinde yaptığı basın açıklamaları ile kamuoyuyla paylaşmıştır.

D- 57. Hükümet Döneminde Alınan Yapısal Önlemlerle Finans Sektörü Ayakta Kalabilmiştir

Küresel kriz nedeniyle birçok ülkede bankalar ve mali kuruluşlar batmış olmasına karşın, Türkiye’de batan banka ve mali kuruluş olmaması, özellikle 1999-2002 yılları arasında ekonomiye dair yapısal tedbirlerin alınmış olmasına bağlıdır. O dönem siyasi hesaplar yapılmadan alınan tedbirlerin anlamı bugün anlaşılabilir.

Bu çerçevede alınan yapısal tedbirlerin bazıları şunlardır:

- Merkez Bankası özerkliğe kavuşturulmuştur.

- Bankacılık alanında yapılan düzenlemelerle Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu faaliyete geçirilmiş, daha önce kimsenin dokunamadığı mali piyasalar için risk teşkil eder hale gelmiş olan bankalar Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na devredilmiştir. Sorumlular hakkında alacak davaları ve şahsi iflas davaları açılmış, bunların malları üzerine ihtiyati tedbir konulmuş ve yurtdışına çıkışları mahkeme kararıyla yasaklanmıştır.

- TMSF’ye devredilen bankaların likidite ihtiyaçları çözülerek, sorun yaratan kısa vadeli yükümlülükleri, bir plan dâhilinde tasfiye edilmiş ve Fon bankalarının sorunlu alacaklarının tahsili ile ilgili yasal düzenlemeler süratle yapılmıştır.

• Kamu bankaları finansal ve operasyonel bazda yeniden yapılandırılmış, bu bankaların arpalık olarak kullanılmalarına son verilmiştir. 1999 yılında GSMH'nin yüzde 12,5'ini geçmiş olan kamu bankalarının görev zararları tasfiye edilmiş, sermaye yapıları güçlendirilmiştir. Bunun sonucunda kamu bankaları gerçek anlamda karlı hale geçmiştir.

• KİT sisteminin kronik hastalığı olan görev zararı uygulamalarına son verilmiş, daha önceden çıkarılmış olan görev zararı kararnameleleri iptal edilmiş ve KİT'lerin daha verimli çalışmaları için gerekli altyapı oluşturulmuştur.

• Ülke için önemli ya da tekel statüsüne haiz olan sektörlerde bağımsız düzenleme kuruluşları oluşturularak bu sektörlerin daha hızlı gelişebilmelerine öncülük edilmiştir.

• Yüzde 70'lerde devralınan enflasyon 2002 yılında yüzde 30'un altına (yüzde 29,7) çekilmiş ve aynı anda hem enflasyonu düşürme hem de büyümeyi sağlama açısından önemli bir başarı gerçekleştirilmiştir. Enflasyondaki düşüşe paralel olarak nominal ve reel faizler düşürülmüştür.

• Kamu harcamalarında etkinliği sağlamak ve şeffaflığı artırmak amacıyla 69 fon kapatılmış, döner sermayelerin sayısı azaltılmıştır.

• Yatırım Ortamının İyileştirilmesi için Reform Programı uygulamaya konulmuştur. Kamu kurumlarında daha rekabetçi, şeffaf ve etkin bir ihale sisteminin sağlanmasına yönelik olarak Kamu İhale Kanunu çıkarılmış, İşsizlik Fonu oluşturulmuş, Sosyal Güvenlik alanında reform yapılmıştır.

Özetle; Türkiye ekonomisinin krizlere karşı dayanıklılığı artırılmış, hesapları şeffaflaştırılmış, görev zararları tasfiye edilmiş, rekabet gücü artırılmış, Merkez Bankası bağımsız ve etkin bir şekilde görev yapacak hale getirilmiş, bankacılık sistemi disipline edilmiş, sosyal güvenlik sisteminde önemli düzenlemeler yapılmış, daha birçok konuda yapısal önlemler alınmış ve istikrar kazandırılmış bir hale getirilmiştir. Dolayısıyla AKP temel ekonomik göstergeleri iyileşme trendine giren bir ekonomi devralmıştır. Nitekim, AKP Hükümeti kriz ortamında sadece finans sektörünün iyi olduğunu ifade edebilmektedir.

II- AKP DÖNEMİNDE TÜRKİYE EKONOMİSİNİN BOZULMA SÜRECİ, 2009 VE 2010 YILI BÜTÇELERİ

A- AKP Döneminde Ekonominin Durumu

Türkiye ekonomisi, başlayan küçülme ve artan işsizlik, artan yoksulluk ve nihayetinde küresel ekonomik krizin yansımaları sonucunda bugün sosyal ve ekonomik kriz ortamını bütün şiddetiyle yaşamaktadır.

Ekonominin makro-ekonomik dengeleri çok önceden bozulmaya başlamasına rağmen, AKP hükümeti bunun nedenini küresel ekonomik krize bağlayarak, kendini ve kamuoyunu bir kez daha yanıltmaktan çekinmemiştir. Oysa ekonomi çevrelerinin çok iyi bildiği gibi, ekonomideki kötü gidiş çok önceden başlamış, kırılganlık artmış ve bugünkü tablo önceden görülmüştür. Bu durumu bilen ve kötü yönetimlerine herhangi bir geçerli mazeret bulamayan AKP için küresel kriz adeta sığınacak bir gerekçe ve mazeret olmuştur. Kamuoyu, yandaş medyanın da desteği ile insafsızca bu istikamette yönlendirilmeye çalışılmaktadır.

1- Ekonominin Genel Dengesi

Toplam kamu tüketiminin GSYİH içindeki payı 2008 yılından itibaren 2002 yılındaki oranın üzerine yükselmiştir. 2002 yılında yüzde 9,9 olan bu oran 2009 yılında yüzde 11,2 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. 2010 yılında da aynı seviyede kalması hedeflenmiştir. Kamu tasarruf-yatırım açığının GSYİH içindeki payı 2007 yılında tekrar artmaya başlamış ve 2009 yılında yüzde 7'lere yaklaşmıştır. 2002 yılında GSYİH içindeki payı yüzde 93,9 olan özel harcanabilir gelirin payı 2006 yılında yüzde 85,3'lere düşmüştür. 2010 yılında ise yüzde 89,2 olarak hedeflenmiştir.

Özel tüketimin GSYİH içindeki payına bakıldığında 2002 yılında yüzde 70,4 olan bu payın 2009 ve 2010 yıllarında yüzde 70’ler düzeyinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Özel tasarrufların ise 2002 yılında GSYİH’nın yüzde 23,4’ünden; 2006 yılında yüzde 12,3’e düştüğü görülmektedir; 2010 yılında ise yüzde 15,8 olması hedeflenmektedir.

Özel kesim yatırımlarının ise 2002 yılında GSYİH’nın 13,1’inden; 2009 yılında yüzde 11,4’lerine düştüğü görülmektedir. Özel kesim tasarruf-yatırım farkının GSYİH içindeki payının ise 2002 yılında pozitif yüzde 10 düzeyinden; 2006’da negatif yüzde 6,4 olarak gerçekleştiği; 2009 yılında ise bu oranın yüzde 5,4, 2010 yılında ise yüzde 3,2 olmasının hedeflendiği görülmektedir.

AKP Döneminde özel harcanabilir gelirin, özel yatırımların, toplam yurt içi tasarrufların GSYİH içindeki payında önemli ölçüde azalmalar olduğu açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunlara ilave olarak GSYİH’nın sabit fiyatlarla 2010 yılında 2007 yılı düzeyine erişmesi bile şüphelidir.

Ekonomünün Genel Dengesi	2002	2006	2008	2009 Gerç.Tahmı	2010 Prog
(GSYİH İÇİNDEKİ PAYLARI)					
Toplam Tüketim	80,3	82,5	82,3	84,6	84,6
Kamu	9,9	9,5	10,0	11,2	11,2
Özel	70,4	73,0	72,2	73,4	73,4
Toplam Yatırım	18,0	22,4	22,1	15,7	16,9
Kamu	4,9	3,7	4,3	4,3	4,3
Özel	13,1	18,7	17,9	11,4	12,6
Sabit Sermaye Yatırımı	17,1	22,6	20,2	16,9	17,6
Kamu	4,9	3,8	4,1	4,1	4,3
Özel	12,2	18,9	16,1	12,9	13,3
Stok Değişmesi	0,9	-0,2	1,9	-1,2	-0,7
Kamu	0,0	-0,1	0,2	0,3	0,0
Özel	0,9	-0,1	1,8	-1,5	-0,7
Toplam Yurtiçi Talep (Toplam Kaynaklar)	98,4	104,9	104,4	100,3	101,5
Kamu Harcanabilir Geliri	5,1	13,8	11,8	8,7	9,9
Özel Harcanabilir Gelir	93,9	85,3	87,4	90,2	89,2

2- Kamu Kesimi Genel Dengesi

AKP Döneminde kamu kesimi genel dengesi incelendiğinde; kamu harcanabilir gelirinin GSYİH’ya oranının 2002 yılında yüzde 5,1’den; 2006 yılında yüzde 13,8’e yükseldiği görülmektedir. 2009 yılında ise yüzde 8,7’ler düzeyine gerileyeceği de görülmektedir. Kamu kesimi cari giderlerinin ise 2002 yılında GSYİH’nın yüzde 9,9’undan; 2009 yılında yüzde 11,2’sine yükselmesi beklenmektedir. Kamu sabit sermaye yatırımlarının GSYİH’ya oranı ise aynı dönemde azalmıştır. 2007 yılında kamu kesiminin tasarruf-yatırım farkı GSYİH’si negatif 1,5’i iken 2009 yılında GSYİH’nın negatif yüzde 6,9’na ulaşması beklenmektedir. Kamu kesimi borçlanma gereğinin de 2009 yılında GSYİH’nın yüzde 6,4’üne ulaşacağı tahmin edilmektedir.

3- Mahalli İdarelerin Gelir-Giderleri

Mahallî idarelerin toplam gelirleri 2002 yılında 10,1 milyar TL iken AKP İktidarı Döneminde yüzde 212 oranında artarak 2009 yılında 31,5 milyar TL’ye ulaşması beklenmektedir. 2010 yılında ise bir önceki yıla göre yüzde 18,1 oranında artarak 37,2 milyar TL’ye ulaşması hedeflenmiştir. Mahallî idarelerin vergi gelirleri ise 2002 yılında 5,6 milyar TL iken; AKP İktidarı Döneminde yüzde 270 oranında artarak 2009

yılında 20 milyar TL'ye ulaşması beklenmektedir. 2010 yılında ise bir önceki yıla göre yüzde 29,1 oranında artarak 26,5 milyar TL'ye ulaşması hedeflenmiştir. Mahalli idarelerin gelirleri içinde vasıtasız vergiler 2002 yılında 1,9 milyar TL'den; 2010 yılında yüzde 380 oranında artarak 6,3 milyar TL'ye yükselmesi hedeflenmiştir. Vasıtasız vergilerdeki artış ise aynı dönemde yüzde 451 olurken; 2002 yılında 3,1 milyar TL'den 16,9 milyar Türk lirasına yükselmesi 2010 yılında hedeflenmiştir. Mahalli idarelerin servet vergilerinin ise 2002 yılında 558 milyon TL'den; 2009 yılında 3,3 milyar TL'ye yükselmesi programlanmıştır. Artış yaklaşık yüzde 500'dür. Burada önemle üzerinde durulması gereken şey 2010 yılında servet vergilerinin bir önceki yıla göre yüzde 80,2 artışının programlanmasıdır.

Mahalli idareler gelirleri içinde vergi gelirlerinin payı yüzde 54,8 iken; 2009 yılı gerçekleşme tahmininde yüzde 65'e; 2010 yılı hedefinde de yüzde 71'e yükselmektedir. Vergi gelirleri içindeki vasıtalı vergilerin payı ise 2002 yılında yüzde 55'ten; 2009 yılında yüzde 63'e yükselmiştir; 2010 yılında ise yüzde 63,8 olarak hedeflenmiştir. Mahalli idarelerin toplam gelirleri harcamalarını karşılama oranı 2002 yüzde 97,8 iken; bu oran 2008 yılında yüzde 83,5'e inmiştir; 2009 yılında ise yüzde 90'ı aşmıştır.

Mahalli idarelerin harcamaları da 2010 yılında 10,4 milyar TL'den yüzde 229,8 oranında artarak 2009 yılında 34,3 milyar TL'ye ulaşması beklenmektedir. 2010 yılında yüzde 16,6 artarak 40 milyar TL'ye ulaşması hedeflenmiştir. 2002 yılında toplam mahalli idare harcamalarının yüzde 41'i cari harcamalar için kullanılırken gerek 2009 gerçekleşme tahmini gerekse 2010 yılı hedefinde yüzde 60'ın üzerine yükselmiştir. Toplam yatırım harcamaları içinde mahalli idare yatırım harcamalarının payı ise 2002 yılında yüzde 38,3 iken; 2009 yılında yüzde 33,2'ye düşmüştür, gerçekleşmesi böyle beklenmektedir. Mahalli idare gelir-gider farkı da 2009 ve 2010'da 2,7 milyar TL düzeyindedir.

Gerek ekonominin genel dengesine, gerek kamu kesimi genel dengesine, gerekse mahalli idare gelir-giderlerine ilişkin gelişmelerin incelenmesi ekonominin iyiyе gitmediğini açıkça göstermektedir.

4- Büyüme

3 Kasım 2002 seçimleri sonucu tek başına iktidara gelen AKP'nin, ekonomiyi 7 yılda nereye getirdiğini ve 2012 yılına kadarki 3 yıl içinde nereye götüreceği rakamlarla ortaya konulduğunda manzara oldukça düşündürücüdür. 2003 – 2012 yılları arasındaki 10 yılda ülkenin ortalama büyüme hızı yüzde 4.23 olarak gerçekleşecektir. Hâlbuki 1963-2002 yılları arasında Türkiye'nin 40 yıllık ortalama büyüme hızı yüzde 4.38 olmuştur. Yani siyasal çalkantılar, kısa ömürlü koalisyonlar ve ara dönemlerin yaşandığı 40 yılda elde edilen ortalama ekonomik büyüme, AKP'nin 2012 yılına kadar gerçekleştireceğini iddia ettiği 10 yıllık büyümeden daha fazladır.

2002 yılında AKP iktidara geldiğinde bizimle benzer şartlara sahip 149 ülke içerisinde Türkiye en hızlı büyüyen 29. ülke iken, 2009 yılında büyüme hızı sıralamasında 136. sıraya düşmüştür. Türkiye, AKP iktidara geldiğinde büyüme hızı açısından G-20 ülkeleri arasında en hızlı büyüyen 3. ülke iken, 2009 yılında 17. sırada yer almaktadır.

GSYH	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009 Tahm.
GSYH (Milyar TL)	350	455	559	649	758	843	950	947
GSYH (Milyar \$)	233	304	393	484	531	648	731	608
Kişi Başına GSYH (\$)	3.519	4.534	5.782	7.029	7.643	9.221	10.285	8.456
GSYH Büyüme (yüzde)	6,2	5,3	9,4	8,4	6,9	4,7	0,9	-6,0

2006 yılında başlayan Türkiye ekonomisindeki yavaşlama 2007'de de devam etmiştir. 2008 yılındaki yüzde 0,9'luk büyüme oranı sorunun ciddiyetini ortaya çıkarmıştır. Yılın son çeyreğindeki yüzde 6,5, 2009'un ilk çeyreğindeki yüzde 14,3, ikinci çeyreğindeki yüzde 7 oranındaki küçülme ise aralıksız büyüme masalını sona erdirmiştir.

2003-2007 döneminde hesaplama yöntemi değiştirilerek, düşük kur ve azalan nüfus baz alınarak GSYİH rakamsal olarak artırılmıştır. Gerçek anlamda yatırım, üretim ve büyüme artışından kaynaklanmayan fert başına gelir yükselişi, vatandaşın refahına olumlu yansımamıştır.

BÜYÜME	2007	2008					2009	
	Yıllık	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık	I.Ç.	II.Ç.
Tarım	-6,7	6,3	-0,7	5,5	3,3	3,5	-0,5	6,6
Sanayi	5,8	0,1	4,3	-5,1	-8,8	1,1	-10,4	-17,7
Hizmetler	6,0	6,5	2,3	0,1	-6,5	0,4	-13,2	-7,7
GSYİH	4,7	7,2	2,8	1,0	-6,5	0,9	-14,3	-7

2008 yılı son çeyreğinde başlayan hızlı daralmanın 2009 yılı üçüncü çeyreğinde de devam etmesiyle Türkiye ekonomisi 4 çeyrek arka arkaya küçülme yaşamış olacaktır.

Takvim ve mevsim etkilerinden arındırılmış aylık sanayi üretimi endeksi (Eylül 2009)

	Oc.	Şub.	Mart	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağ.	Eyl.	Ek.	Kas.	Ar.
2007	111,5	113,1	113,4	114,3	114,5	113,5	115,2	116,4	117,4	118,4	118,1	115,2
2008	119,8	119,6	120,0	119,0	116,9	117,1	114,8	113,6	113,0	111,8	109,3	101,8
2009	99,5	99,6	98,7	99,3	100,9	100,8	101,7	101,6	101,4			

2007 yılının Eylül ayında 117,4 olan takvim ve mevsim etkilerinden arındırılmış aylık sanayi üretim endeksi, 2008 yılı Eylül ayında 113'e, 2009 yılı Eylül ayında 101,4'e gerilemiştir. Eylül ayı itibarıyla 2007 yılına göre sanayi üretiminde yüzde 13,6 oranında bir daralma olduğu görülmektedir.

Endeks aylar itibarıyla incelendiğinde sanayi üretiminin bir türlü dipten çıkamadığı 2009 Ağustos ve Eylül aylarında bir önceki aya göre tekrar düşmeye başladığı anlaşılmaktadır.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranları (Yüzde)

	Oc.	Şub.	Mart	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağ.	Eyl.	Ek.	Kas.	Ar.
2007	78,3	80,1	82,0	81,7	83,3	83,5	81,9	80,3	83,2	83,1	82,6	81,1
2008	80,3	79,3	81,2	81,7	82,4	82,3	80,0	76,2	79,8	76,7	72,9	64,7
2009	63,8	63,8	64,7	66,8	70,4	72,7	72,3	69,7	70,1	71,8		

2007 Ekim ayında yüzde 83,1 olan üretim değeri ağırlıklı kapasite kullanım oranı, 2008 yılı Ekim ayında yüzde 76,7, 2009 yılı Ekim ayında ise yüzde 71,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İç pazardaki talep yetersizliği iş yerlerinin düşük kapasite ile çalışmasının nedeni olmaya devam etmektedir. Düşük kapasite ile çalışmada iç pazardaki talep yetersizliğinin etkisi yüzde 56,5 ve dış pazardaki talep yetersizliğinin etkisi yüzde 28,5 olmuştur.

Merkez Bankası Reel Kesim Güven Endeksi

2008		2009										
Kas.	Ar.	Oc.	Şnb.	Mart	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağ.	Ey.	Ek.	Kas.
54,6	52,3	59,4	62,6	67,8	85,1	96,9	99,4	100,1	98,5	97,8	94,0	91,2

2009 yılı Kasım ayında Merkez Bankası Reel Kesim Güven Endeksi, bir önceki aya göre 2,8 puan azalarak 91,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Merkez Bankası Reel Kesim Güven Endeksini oluşturan anket sorularına ait yayılma endeksleri incelendiğinde sırasıyla sabit sermaye yatırım harcaması ve mevcut toplam sipariş miktarına ilişkin değerlendirmeler endeksi artış yönünde etkilerken, gelecek üç aydaki üretim hacmi, genel gidişat eğilimi, son üç aydaki toplam sipariş miktarı, gelecek üç aydaki toplam istihdam beklentisi, mevcut mamul mal stok miktarı ve gelecek üç aydaki ihracat sipariş miktarı endeksi azalış yönünde etkileyen faktörler olmuştur.

Tüketici Güven Endeksi

2008		2009										
Kas.	Ar.	Oc.	Şnb.	Mart	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağ.	Ey.	Ek.	
68,88	69,90	71,56	74,01	74,77	80,75	83,28	85,27	82,37	81,30	81,92	80,46	

2009 yılı Eylül ayında 81,92 olan Tüketici Güven Endeksi, 2009 yılının Ekim ayında yüzde 1,79 oranında azalarak 80,46 değerine düşmüştür.

Dünyada bazı ülkelerin ekonomilerinde yeniden canlanma belirtilerinin başladığı bir dönemde ülkemiz ekonomisindeki toparlanma eğilimi maalesef henüz görünmemektedir. Kamuoyunda ekonomiye ilişkin iyimser bir hava yaratılmak isteniyorsa da özellikle ekonominin lokomotifini olan sanayi sektöründeki üretim durumu ve iş gücü piyasası göstergeleri henüz bir umut vermemektedir.

Üretim rakamlarına bakıldığında AKP Hükümetinin bakanlarının söylediği “krizden çıkış başlıyor” sözünün gerçekçi temellere dayanmadığı açıkça görülmektedir. Ayrıca, bu açıklamaların dayandığı tahminler de gerçekçi görünmemektedir.

Merkez Bankası gösterge faiz oranını sürekli indirmektedir. Bir yılda 16,75’ten 6,50 seviyesine indirilmiştir. Buna rağmen, piyasanın canlanmasına, üretim ve yatırım rakamlarının artmasına bir etkisi görülmemektedir.

Aktif ve pasif değerleri arasında zaten vade uyumsuzluğu yaşayan bankalar, ellerindeki kaynakları kredi olarak girişimcilere vermek yerine, hiçbir risk taşımayan Hazine kâğıtlarına yatırmaktadır.

Türkiye ekonomisinin krizden çıkabilmesi için öncelikle iç talebin canlanması, üretim artışının başlaması gerekmektedir. Hükümetin iç talebi canlandırmaya yönelik ciddi bir çabası görünmemektedir.

Dünya Bankası İş ve Yatırım Ortamı 2010 raporuna göre, Türkiye 63’üncü sıradan 73’üncü sıraya gerilemiştir. Türkiye; Gürcistan, Moğolistan, Ruanda gibi birçok ülkenin gerisinde bulunmaktadır. Türkiye istihdam kolaylığı açısından da, 143’üncülükten 145’inciliğe gerilemiş görünmektedir. Bu durumun nedeni Hükümetin yapısal reformları gerçekleştirmemesidir.

Başbakan ve Hükümet yetkililerince açıklanan ar-ge desteği, teşvik sisteminde değişiklik, işveren sigorta prim oranında 5 puanlık indirim gibi tedbirlerin birçoğu da krize yönelik olmayıp, önceden gerçekleştirileceği açıklanan uygulamalardır. Geçici süreyle uygulanan vergi indirimleri de bazı büyük sanayicileri geçici bir süre rahatlatmıştır. Küçük ve orta ölçekli işletmeler, küçük sanayi, esnaf, çiftçi perişan durumda olup, bu kesimlere yönelik kayda değer bir tedbir alınmamıştır.

Enflasyon

Fiyat Hareketleri (yüzde)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ÜFE (yıl sonu)	88,6	30,8	13,9	13,8	2,7	11,6	5,9	8,1
ÜFE (ortalama)	61,6	50,1	25,6	11,1	5,9	9,3	6,3	12,7
TÜFE (yıl sonu)	68,5	29,7	18,4	9,3	7,7	9,7	8,4	10,1
TÜFE (ortalama)	54,4	45,0	25,3	10,6	8,2	9,6	8,8	10,4

Enflasyon oranı (TÜFE Ortalama), 2006 bütçe dönemi için yüzde 5 öngörülmüş ancak yüzde 9,6 gerçekleşmiştir. 2007 de yüzde 4 öngörülmüş, yüzde 8,8 olmuştur. 2008’de yüzde 4 öngörülmüş ancak yüzde 10,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum hedeflenen enflasyona göre iki buçuk katı aşan sapmayı ifade etmektedir.

Bu enflasyon oranları esasen vatandaşın yaşamına dair tüketim mallarının gerçek fiyat artışını da yansıtmamaktadır. Toplumun tüm kesimleri hayat pahalılığını verilen oranların çok üstünde hissetmektedir.

5- İç ve Dış Borçlar

AKP hükümeti, Cumhuriyet tarihinin en fazla borçlanan iktidarı olmuştur.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Haz 2009
Kamu İç borç stoku (Milyar \$)	94,7	144,2	174,3	191,9	190,1	231,0	195,9	197,2
Kamu dış borç stoku (Milyar \$)	85,6	95,2	97,1	85,8	87,3	89,7	91,8	88,5
Toplam kamu borç stoku (Milyar \$)	180,3	239,4	271,3	277,8	277,4	320,8	287,7	285,7
Özel kesim dış borç stoku (Milyar \$)	44,5	51,2	67,1	87,0	121,2	158,0	185,1	176,8
Türkiye’nin Toplam Borç Stoku (Kamu+Özel, Milyar \$)	224,8	290,6	238,4	364,8	398,6	478,8	466,8	462,5

2002 yılı sonunda 180,3 milyar dolar olan kamu iç ve dış borç stoku 2008 yılı sonu itibarıyla 287,7 milyar dolara yükselmiştir. 2008 yılı sonu itibarıyla bile kamu borç stoku yüzde 60 oranında artmıştır.

Özel kesim borç stokunda da AKP döneminde hızlı bir artış yaşanmıştır. 2002’de 44,5 milyar dolar olan özel kesim dış borç stoku 2008 yılı itibarıyla 185,1 milyar dolara ulaşmış olup, artış oranı yüzde 316 dır. Türkiye’nin özel kesim dış borcu dâhil toplam borç stoku 2002’deki 224,8 milyar dolar düzeyinden 2008’de, yüzde 107 oranında artışla 466,8 milyar dolara yükselmiştir.

Haziran 2009 itibariyle kur artışının etkisiyle döviz bazında toplam iç ve dış borç stoku 462,5 milyar dolar gerçekleşmiştir. Türkiye'nin toplam iç ve dış borç stoku altı buçuk yılda yaklaşık 237,7 milyar dolar artmıştır.

Temel hedef olan borçların azaltılmasında tam bir başarısızlık söz konusudur. Yüksek faiz dışı fazla hedeflerine ve bu çerçevede vatandaşın katlandığı fedakârlığa rağmen borç stoku azalmamakta, aksine artmaktadır.

Kamunun yanı sıra, özel sektörün borcundaki hızlı artış da üretmeden tüketen ve borcu borçla kapatan bir ekonomik yapının özel sektörde de hakim olduğunu ve sürdürülemez bir yapıya dönüştüğünü göstermektedir.

Kamu işletmelerinin özelleştirmesinden ve yabancılara toprak satışından sağlanan milyarlarca dolara rağmen iç ve dış borçlanmanın bu kadar artması, bu kaynakların nereye harcandığı sorusunu akla getirmektedir.

6- Dış ticaret

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009 Tahm.
İhracat(FOB) (Milyar \$)	36.1	47.3	63.2	73.5	85,5	107,3	132,0	98,5
İthalat (CIF) (Milyar \$)	51.6	69.3	97.5	116.8	139,6	170,1	202,0	134,0
Dış ticaret açığı (Milyar \$)	15. 5	22.1	34.4	43.3	54,1	62,8	70,0	35,5
İhracatın İthalatı karşılama oranı (yüzde)	69,9	68,1	64,8	62,9	61,2	63,1	65,3	73,5
Cari açık (Milyar \$)	1.5	8.0	15.6	22,1	32,0	38,2	41,7	11,0
Cari açık / GSYH (yüzde)			3,7	4,6	6,1	5,9	5,6	1,8

2002 yılında 36.1 milyar dolar olan ihracat, 2008 yılı sonunda 132 milyar dolara, 2002 yılında 51.6 milyar dolar olan ithalat ise 2008 sonunda 202 milyar dolara çıkmış, böylece aynı dönemde dış ticaret açığı yüzde 352'lik artışla 70 milyar dolara yükselmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise 2002 yılında yüzde 69,9 iken, 2008 yılında da yüzde 65.3'e düşmüştür. 2008 yılında ithalat 2007 yılına göre yüzde 18,8 oranında artarak 202 milyar dolara yükselmiştir.

Bu gelişmeler altında, 2008 yılında dış ticaret açığı 2007 yılına göre yüzde 11,5 oranında artarak 70 milyar dolar olmuştur. Böylece, 2007 yılında 38,2 milyar dolar olan cari işlemler açığı 2008 yılında 41,7 milyar dolara yükselmiştir. Cari işlemler dengesi ve dış ticaret açığı rekor seviyelere ulaşmış ve ekonomideki kırılganlığı arttırmıştır.

İhracatta rekor kırdığını söyleyen AKP Hükümeti, ithalatta kırdığı rekordan ve ekonomide kırılganlığı artıran rekor dış ticaret ve cari işlemler açıklarından hiç bahsetmemektedir. AKP döneminde Türkiye bir ithal mallar cenneti haline gelmiş ve yerli sanayinin rekabet gücü azalmıştır.

2009 yılı gerçekleşme tahminine göre; ihracatın bir önceki yıla göre yüzde 25,4 oranında 33,5 milyar dolar azalarak 98,5 milyar dolar, ithalatın ise yüzde 33,7 oranında 68 milyar azalarak 134 milyar dolara ulaşması beklenmektedir.

	(Ocak-Eylül 2008) (Milyon Dolar)	(Ocak-Eylül 2009) (Milyon Dolar)	Artış/Azalış Yüzde
İhracat	105.187	73.116	-30,5
İthalat	163.543	100.142	-38,8
Dış Ticaret Açığı	58.356	27.026	-53,7
Dış Ticaret Hacmi	268.730	173.258	-35,5

İhracat 2009 yılında azalış eğilimini sürdürmektedir. 2009 yılının ilk dokuz ayında ihracat, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 30,5 oranında azalarak 73,1 milyar dolara, ithalat ise aynı dönemde yüzde 38,8 oranında azalarak 100,1 milyar dolara gerilemiştir.

Böylece, 2009 yılının ilk dokuz ayında dış ticaret hacmi yüzde 35,5 oranında azalışla 173,3 milyar dolara, dış ticaret açığı da yüzde 53,7 oranında azalışla 27 milyar dolara inmiştir.

Dış ticaret açığındaki azalışın nedeni iç ve dış talepteki daralma sonucu büyümenin düşmesi ve ithal mal talebinin azalmasıdır.

7- Enerji sektörü

Enerji piyasası tam rekabete dayalı, şeffaf, katılımcı, denetlenebilir ve milli bir enerji politikasının oluşturulabilmesine imkan verecek şekilde düzenlenememiştir.

Gelişmişlik göstergelerinden birisi kabul edilen; kişi başına düşen enerji tüketimi ülkemizde arzu edilen seviyede bulunmamaktadır. Enerji tüketiminin gelişmiş ülkeler seviyesine yükseltilebilmesi, iç kaynakların kullanılması ve yüksek teknoloji ile üretim potansiyelinin artırılmasından geçmektedir.

Hükümet enerjinin vergilendirilmesinde adalet sağlayamamakta, kaçakla yeterli mücadele yapamamakta, uzun vadeli ve gereksiz enerji alım taahhüdünde bulunmakta ve öz kaynak kullanımını teşvik etmemektedir. Doğal gaz, sıvılaştırılmış doğal gaz ve petrol piyasasında uygulanan yanlış vergilendirme politikası, kaçakçılığa yol açmaktadır.

22 Temmuz 2007 seçimlerinden önce, elektrik ve doğalgaz fiyatlarını sürekli baskı altında tutan Hükümet, seçimden sonra kısa aralıklarla yaptığı zamlarla yüzde yüze varan artışlar sebep olmuştur. Vatandaşın bütçesini ve üretimde enerji kullanan sanayicinin rekabet gücünü fevkalade olumsuz bir şekilde etkilemiştir.

Hükümetin uygulamalarına esas teşkil eden enerji politikası, milli olmayan sermayenin tam tahakkümüne açık, denetimden uzak ve verimsiz bir çizgidedir. Enerji üretiminin geleceğini doğal gaza bağlayan AKP Hükümeti, yaptığı uygulamalarla son derece önemli olan enerji güvenliği konusunu riske atmıştır.

EPDK tarafından verilen lisansların bire bir yatırıma ve üretime dönüşmediği anlaşılmakta olup bu durum, lisansların yatırım gücüne sahip gerçek yatırımcılara değil rant temin etmek maksadıyla yandaşlara verildiğini göstermektedir. Nitekim lisansı elinde bulunduran bir çok şahıs ve şirketin bu lisansları yüksek rakamlarla devretmek suretiyle önemli ölçüde rant elde ettikleri bilinmektedir.

Hükümetin su, rüzgar, güneş ve nükleer enerji gibi yeni ve yenilenebilir alternatif enerji kaynaklarına gereken önemi ve önceliği vermemesinden dolayı enerji dış bağımlılığımız giderek artmaktadır.

Bir çok Avrupa ülkesi yurt dışında kendi gaz ve petrol arama bölgelerini oluşturarak yatırımlarını bu yönde yoğunlaştırırken Türkiye yurt dışında kendi enerji kaynaklarını oluşturmak gibi bir politikası bulunmamaktadır. Bu durum Türkiye'nin enerji arz güvenliği riskini artırmakta ve ithalat yapılan ülkelerin inisiyatifine bağlı kalmaktadır. Kaynak ülke bu inisiyatif, ekonomik politika aracı olarak kullanmakla kalmamakta, aynı zamanda siyasi bir baskı aracı olarak ta kullanabilmektedir.

Diğer taraftan çıkarılan 5367 sayılı Doğal Gaz Piyasaları Kanunu ile de BOTAŞ'ın 2009 yılına kadar ulusal tüketimin yüzde 20'sine düşünceye kadar yeni gaz anlaşması yapması yasaklanarak elindeki kontratlarını da devretmesi hüküm altına alınmıştır. 2008 yılı itibariyle Gaz talebinin 35 milyar M3'ten 2020 yılında 66 milyar M3'e çıkacağı göz önüne alındığında, talepteki artışın neredeyse iki kata çıkacağı bir durumda yapılan bu yasal düzenleme ile, BOTAŞ'ın imkanlarını belli kişi ve gruplara devredilmesinin amaçladığı anlaşılmaktadır.

Elektrik iletim ve dağıtımında kaçak ve kayıp oranı dünya ortalaması 5-9 arasında iken, bu oran Ülkemizde 14,2 seviyesinde bulunmaktadır. Türkiye'nin bölgeler arasındaki elektrik iletim ve dağıtım kayıp ve kaçakları önemli farklılıklar göstermektedir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki illerden, Hakkari 64,9, Diyarbakır 64,7, Mardin 79,2, Şırnak 74,2, olmak üzere Türkiye genelinde en yüksek kayıp ve kaçığın olduğu illerdir. Diğer bazı illere ait kayıp ve kaçak oranları ise Sivas 6,3, Yozgat 10,6, Antalya 10,0, Edirne 9,9, İzmir 8,7, Samsun 8,1, Artvin 13,2, Gümüşhane 14,8 şeklindedir. AKP bu kayıp ve kaçakların önlenerek enerji verimliliğini artırma adına bir çaba sarf etmemekte, herhangi bir proje ortaya koymamakta ve dürüst vatandaşlarımızın uğradığı bu haksızlığa göz yummaktadır.

Ülkemizde enerjinin yaklaşık yüzde 65'inin ithal kaynaklardan karşılandığı ve üretilen her 5 birim enerjiden birisinin boşa gittiği dikkate alındığında, enerji politikalarındaki yanlışlığın açıkça ortaya çıktığı görülecektir. Türkiye'de 1 birim milli gelir artışı için harcadığımız enerji, Avrupa ülkelerinin iki katı olduğundan enerji kayıp ve kaçığının en az seviyeye indirilmesi ve etkin enerji tasarrufu yapılmasının önemi daha da artmaktadır.

Yılda 30 Milyar metre küp doğalgaz naklini öngören ve yapımına 2011'de başlanması planlanan Nabucco Projesi, Avrupa doğalgaz açığının bir kısmının Ülkemiz üzerinden geçerek boru hatları yolu ile karşılanması amacıyla yürütülen ve Bulgaristan üzerinden Romanya ve Macaristan'ı izleyerek Avusturya'ya ulaşacak bir doğalgaz boru hattı kurulmasını öngörmektedir.

Projeye geçiş verecek ve doğal gazı kullanacak ülkeler arasında mutabakat sağlanmasına rağmen, tedarikçi konumundaki ülkelerden Azerbaycan, Türkmenistan, İran ve diğer bölge ülkelerinden hiç birisi projeye destek mahiyetinde ortak irade beyan etmemiştir. Bu durum Projenin uygulanabilirliği açısından en önemli risk unsurunu oluşturmaktadır.

Buna rağmen AKP iktidarı; Nabucco projesinin yapımını üstlenecek gaz alıcısı şirketlerin kendi aralarında yaptıkları bu anlaşmayı her şey tamamlanmış gibi sunmakta ve kamuoyuna yanıltıcı bilgiler vermektedir. Bu projenin hayata geçirilmesi yapılacak olan bu hatta doğal gaz verecek ülkelerle anlaşmaya varılması ile mümkün olabilecektir. Bu gün itibariyle ortada böyle bir anlaşma olmadığı gibi aynı bölgeye gaz taşıyacak olan Rusya'nın "güney akım" projesine AKP Hükümetince onay verilmiştir.

8- Tarım sektörü

AKP iktidarı döneminde tarım kesimi adeta yok edilmeye çalışılmış, tarım sektörünün GSYİH içindeki payı 2002 de yüzde 13,4 iken, 2008 yılında yüzde 7,6'ya gerilemiştir. Milli gelirden alınan pay gerilerken istihdamın yüzde 25'inin hala tarımda olması, bu kesimdeki yoksulluğun çok daha ileri düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tarıma ayrılan bütçe yetersizdir. Tarıma 2002'de milli gelirin binde 6,6'sı ayrılırken, 2009 Bütçesinde bu oran binde 4,8'e düşürülmüştür.

Yaklaşık yirmi milyon kişinin tarımla uğraştığı Ülkemizde, uygulanan politikaların tarımı hızla çökertmekte olduğunu, çiftçinin unutulduğunu göstermektedir. Ürünlerin taban fiyatları zamanında açıklanmamakta, bu durum piyasada fiyatların düşmesine üreticinin tefeciye mahkûm edilmesine yol açmaktadır. Ülkemizin her yerinde çiftçiler karamsarlık, endişe ve öfke içindedir.

Tarımsal destekleme	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009 Tahm.
Tarımsal destekleme (milyon YTL)	2,280	3,020	3,080	3,707	4,747	5,555	5,809	4.498
Tarımsal destekleme/GSYH (yüzde)	0,66	0,66	0,55	0,57	0,63	0,65	0,61	0,48

Tarım Bakanlığı ile Hazine ve Ziraat Bankası tarafından yapılan tarımsal desteklemelerin milli gelire oranı 2002 yılında yüzde 0,66 iken, sürekli azalarak 2009 yılı gerçekleşme tahmini rakamlarına göre yüzde 0,48'e gerilemiştir. Bu durum çiftçiye yapılan tarımsal desteğin giderek azaldığını göstermektedir.

2010 yılı bütçesinde 5,6 milyar TL tarımsal destekleme öngörülmektedir. Halbuki 2006 yılında çıkartılan 5488 sayılı Tarım Kanununa göre, tarıma verilen desteklerin GSYİH'nın yüzde birinden az olmaması gerekmektedir. Yasa hükmüne uygun bütçe hazırlanmış olsaydı 2010 yılı tarımsal destek ödeneğinin 11,3 milyar TL. olması gerekirdi. AKP kendi çıkardığı yasaya bile uymamaktadır.

Ekonomik kriz sürecinde, dar gelirli vatandaşlarımız için bir çok tedbir aldıklarını söyleyen hükümet, zor durumda olan çiftçilerimiz için hiçbir tedbir almamış, tam aksine 2009 bütçe kanununun TBMM Genel Kurulunda görüşülmesi esnasında tarımsal destekleme için 5,5 milyar TL öngörülen ödeneklerde, AKP'nin teklifi ile yüzde 10 kesinti yapılmıştır. Yıl içinde de bu ödeneklerden tasarruf edildiği ve 2009 yılı gerçekleşme tahmininin 4,5 milyar TL düzeyinde olduğu görülmektedir.

Bu durum, krizin faturasının zaten zor durumda olan çiftçi ve köylüye çıkarıldığının açık bir delili niteliğindedir.

Türkiye geçmişte kendisini besleyebilen birkaç ülkeden birisi iken, şimdi hububat, mısır, mercimek, kuru fasulye, ayçiçeği gibi birçok tarım ürününü ithal eden bir ülke konumuna gelmiştir. Bir yandan ithalat yapılırken üretilen ürünler tarlalarda çürümektedir. Hayvancılığı teşvik edici hiçbir ciddi uygulama yapılmadığı gibi yurtdışından et ithal edilmektedir. Bu suretle hükümet kendi çiftçisinden esirgediği desteği yabancı ülke çiftçisine verilmesinin yolunu açmaktadır. Türkiye'nin tek müdahale kuruluşu olan Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), son yıllarda bu görevini bir yana bırakarak ithalat ofisi" gibi çalışmaya başlamıştır. TMO'nun bu hale gelmesinde siyasi müdahalelerin etkisi çok büyük olmuştur.

Türkiye'de yaklaşık 3 milyon çiftçi hububat üretmekte olup, Hükümetin hububat politikası 15 milyon insanı mağdur etmiş, 2009 yılında uygulanan müdahale alım politikası ürününü önceki yıllara göre yüzde 50'ye varan oranlarda daha ucuza satmasına yol açmış, alım merkezleri çile merkezleri olmuştur.

Tarımın yok edildiği Türkiye ekonomisinin hangi dinamiklerle ayakta kalabileceği insanların nasıl karnılarını doyuracakları konusunda Hükümet hiçbir açılım yapmamaktadır.

Çiftçinin eline geçen para reel olarak gerilerken mazot, gübre, enerji, ilaç ve tohum başta olmak üzere tarımsal girdilerde bir yılda yüzde 100'e varan artışlar çiftçilerin üretim yapmasını güçleştirmiştir. Çiftçiler, girdi maliyetlerindeki fiyat artışı nedeniyle yeterli girdi kullanamamakta bu da verimliliği olumsuz etkilemektedir.

Kısacası, AKP Hükümeti ne çiftçinin ne de Türk tarımının durumunu dert edinmektedir. Başbakan ve bakanların yaptıkları tek şey sesini yükselten çiftçiye azarlamaktan ibarettir. AKP iktidarı tarımı desteklemeyerek, köylü ve çiftçimizi ayaklarının üzerinde duramayacak hale getirmiştir. Son 50 yıldır görmediği bir sıkıntı dönemini yaşayan ve şaşkın ve perişan durumda olan çiftçilerimizin gelecekte umudu kalmamıştır.

Orta Vadeli Programda tarımla ilgili politika değişikliği ve yeni hedefler vardır.

Tarımsal destekler yeniden düzenleneceği ifade edilmektedir. Programda, "Tarımsal destekleme ödemeleri sektörde rekabet edebilirliği artırmak ve gelir istikrarını sağlamak amacıyla alan ve ürün temelinde farklılaştırılacak, desteklerin idare ve kontrolü, alan bazlı yapılacaktır" deniliyor. Alan bazlı destekleme sistemi, doğrudan gelir desteğinde olduğu gibi dekar başına ödemeyi öngörüyor. Halen gübre ve mazot desteği gibi bazı destekler alan bazlı olarak veriliyor. Bu yıl açıklanan yeni fındık stratejisi de alan bazlı desteklemeyi öngörüyor. Ancak, 2010 yılında ilk kez uygulanacak havza bazlı destekleme modeli, 16 üründe prim desteğini öngörüyor. Orta Vadeli Program çerçevesinde bu 16 ürün alan bazlı destekleme kapsamına alınırsa üreticiler ciddi gelir kaybına uğrayacak ve verimlilik cezalandırılacaktır. Tarım Bakanlığı daha önce bu konuda bir çalışma yapmış ancak, uygulayamamıştır.

Programda kamunun şeker üretim alanından tamamen çekilmesi hedefi vardır. Devletin şeker fabrikalarını özelleştirerek sektörden tamamen çekilmesi şeker pancarı üretimini ve şeker piyasasını doğrudan etkileyecektir. Ayrıca, Ziraat Bankası'nın özelleşmesi öngörülmektedir. Ziraat Bankası, bugün 13 milyar liralık tarımsal kredi hacminin yüzde 60-70'ini tek başına karşılamaktadır. Bu yıl kullandığı tarımsal kredi 9 milyar liraya ulaşmıştır. Ziraat Bankası'nın özelleştirilmesi tarım sektörünü derinden etkileyecektir.

Su kaynaklarının etkin yönetimi: Bu amacı gerçekleştirmek için idari, yasal ve finansal düzenlemeler yapılması öngörülmüyor. Sulama yatırımlarının yaygınlaştırılması, sulama projelerinin yapımı, işletme ve bakımı özel sektör yatırımlarına açılması hedefleniyor. Suyun özelleştirilmesi de tarımı olumsuz etkileyecek kararlardan biri olacaktır.

Ziraat Bankasının, şeker fabrikalarının ve suyun özelleştirilmesinin, destekleme politikasının sil baştan değiştirilmesinin tarıma yarardan çok zarar vereceği çok açıktır. Bu politikalarla Türkiye tarımdan zenginlik üretmek yerine tarımdan daha da uzaklaşacak ve dışa bağımlılığı artacaktır.

9- Esnaf-Sanatkârlar

Esnaf borç ve vergi yükü altında ezilmiş, siftah dahi yapmadan işyerini kapatır hale gelmiştir. AKP döneminde, protestolu senet ve karşılıksız çek rakamlarında görülen yüksek artışlar esnaf, sanatkar ve bütün ticaret erbabının faaliyetlerini yürütmekte sıkıntıya düşüğünü göstermektedir.

Protestolu senet ve karşılıksız çeklerdeki durum

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Protestolu senet miktarı (Bin adet)	499	480	590	921	1.178	1.471	1.574	(Eylül) 1.216
Protestolu senet tutarı (Milyon TL)	316	908	1.652	2.803	4.055	5.489	6.760	(Eylül) 5.855
Karşılıksız çek miktarı (Bin adet)	748	850	965	1.103	1.213	1.325	1.537	(Ekim) 1.663

TCMB verilerine göre protestolu senet ve karşılıksız çek miktarında, AKP iktidarı döneminde yüksek oranda artış görülmektedir. Bu durum, AKP'nin ekonomi politikasının esnaf ve sanatkar kesimini borçlarını ödeyemez ve iş yapamaz hale getirdiğini göstermektedir.

Protestolu senet sayısı 2008 yılında 1.574.000 adete ulaşmış olup, 498.748 adet olan 2002 yılı rakamına göre yüzde 215 oranında artış göstermiştir. 2009 yılının ilk 9 ayında protesto edilen senet sayısı 1.215.621'e ulaşmıştır.

Protestolu senet tutarı ise 2008 yılında 6,7 milyar TL'ye yükselmiş olup, 816 milyon TL.olan 2002 yılındakine göre 8 kat artmıştır. 2009 yılının ilk 9 ayında protesto edilen senet tutarı 5,8 milyar TL'ya ulaşmıştır.

Karşılıksız çek miktarında da her geçen yıl artış görülmekte olup, 2008 yılında 1.537.194 seviyesine ulaşan karşılıksız çek miktarında, 748.493 olan 2002 yılına göre yüzde 105 oranında artış olmuştur. 2009 yılı Ekim ayı itibariyle karşılıksız çek miktarı 1.662.781 olup, 2009 yılı on aylık miktarı 2008 yılı toplamını aşmıştır.

Ekonomik krizden en fazla etkilenen kesim olan esnaf ve sanatkarlar nerede ise faaliyetlerini devam ettiremez, vergi borçlarını ve hatta çalıştırdığı işçinin primini ödeyemez hale gelmiştir. Derin bir ekonomik krizin altında ezilen esnaf, sanatkar ve tüccar haciz şoklarıyla sarsılmaktadır.

Esnaf ve sanatkarlar için uygulamaya konulan “can suyu” kredisi, esnafın derdine derman olamamış; kullanmaya ilişkin ağır şartlar ve bürokrasi nedeniyle ihtiyaç sahiplerine ulaşmamıştır.

Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre, esnaf Bağ-Kur'usu olarak adlandırılan sigortalıların sayısı Eylül 2007'de 3 milyon 188 bin iken, Eylül 2008'de 3 milyon 143 bine, Eylül 2009'da ise 2 milyon 878 bine gerilemiş, son bir yılda 265 bin kişi kapsamdan çıkmış görünmektedir. Hükümetin krize yönelik aldığı tedbirler genelde bazı büyük kuruluşları geçici bir süre rahatlatmış, esnaf ve sanatkâra dönük özel açılmış bir tedbir alınmamıştır.

AKP döneminde, protestolu senet ve karşılıksız çek rakamlarında görülen yüksek artışlar ile esnaf sicilinden silinenlerin sayısındaki artış ve vergi mükellefi sayısında görülen azalma esnaf, sanatkar ve bütün ticaret erbabının faaliyetlerini yürütmekte sıkıntıya düşüğünü göstermektedir.

10- İşsizlik

Türk Ekonomisinde, son altı yılda (2003-2008) ortalama yüzde 6 büyüme gerçekleşirken, büyüme ile orantılı bir istihdam artışı sağlanamamış, dolayısıyla işsizlik ülkemizin en önemli sosyal meselesi haline gelmiştir.

	Eski nüfusa göre				Yeni Nüfusa göre		
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
İşgücü (Bin kişi)	23.818	23.640	24.289	24.565	22.751	23.114	23.805
İstihdam (Bin kişi)	21.354	21.147	21.791	22.046	20.423	20.738	21.194
İşsiz (Bin kişi)	2.464	2.493	2.498	2.520	2.328	2.376	2.611
İşgücüne katılma oranı (yüzde)	49,6	48,3	48,7	48,3	46,3	46,2	46,9
İstihdam oranı (yüzde)	44,4	43,2	43,7	43,4	41,5	41,5	41,7
İşsizlik oranı (yüzde)	10,3	10,5	10,3	10,3	10,2	10,3	11,0

AKP döneminde işgücü istatistiklerinin hesaplanmasında iki defa revizyona gidilmiştir. Daha önce 2000 nüfus sayımı baz alınarak oluşturulan işgücü istatistikleri, Kasım 2006 ayından itibaren adrese dayalı nüfus sayımı esas alınarak değiştirilmiş, 2009 yılı başından itibaren de tekrar revizyon yapılmıştır. Kısa sürede yapılan bu iki revizyon, tarihsel verilerin sağlıklı bir şekilde mukayese edilmesini imkansız hale getirdiği gibi işsizliğin vahametinin gizlenmesine yol açmıştır.

Burada dikkat çeken husus, son yapılan revizyonla 2004 yılına kadar işgücü istatistiklerinde yapılan değişiklik sonucu, işgücüne katılma oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranında görülen farklılıklardır. 2009 yılında yapılan revizyonla önceki yılların işgücüne katılma oranları ile istihdam oranlarının tümünde azalma, işsizlik oranlarında ise bir artış söz konusu olmuştur. Bu husus, AKP Hükümetinin önceki yıllarda işgücüne katılma oranları ve istihdam oranlarını olduğundan daha yüksek, işsizlik oranlarını olduğundan daha düşük gösterdiğini ortaya koymaktadır.

İşgücü durumunun (Ağustos)

	TÜRKİYE		KENT		KIR	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Kırsal olmayan nüfus (000)	69 824	70 639	48 398	48 793	21 426	21 846
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (000)	50 916	51 789	35 763	36 282	15 152	15 507
İşgücü (000)	24 570	25 537	16 388	16 879	8 182	8 657
İstihdam (000)	22 068	22 108	14 384	14 095	7 684	8 013
İşsiz (000)	2 502	3 429	2 004	2 784	498	644
İşgücüne katılma oranı (yüzde)	48,3	49,3	45,8	46,5	54,0	55,8
İstihdam oranı (yüzde)	43,3	42,7	40,2	38,8	50,7	51,7
İşsizlik oranı (yüzde)	10,2	13,4	12,2	16,5	6,1	7,4
<i>Tarım dışı işsizlik oranı (yüzde)</i>	12,9	17,0	12,7	17,0	13,8	17,2
<i>Genç nüfusta işsizlik oranı (yüzde)</i>	19,7	23,5	22,7	27,8	12,9	15,1
İşgücüne dahil olmayanlar (000)	26 346	26 252	19 376	19 402	6 970	6 850

TÜİK verilerine göre; İşsizlik oranı 2008 yılı Ağustos ayında yüzde 10,2 iken 2009 yılı Ağustos ayında yüzde 13,4'e çıkmıştır. 2 milyon 502 bin olan işsiz sayısı ise 927 bin kişi artarak 3 milyon 429 bine çıkmıştır.

Kentlerdeki işsizlik oranı ise 2008 yılı Ağustos ayında yüzde 12,2 iken, 2009 yılı Ağustos ayında yüzde 16,5'e çıkmıştır. Genç nüfusta işsizlik oranı ise 19,7'den yüzde 23,5'e çıkmıştır. Kent merkezlerinde bu oran yüzde 27,8'dir.

TÜİK, aralarında iş bulma umudu olmayanların da yer aldığı işsizlik oranına iş aramayıp, çalışmaya hazır olanlar ile mevsimlik çalıştığı için işsiz durumda bulunanları dahil etmeksizin işsizlik oranını belirlemektedir. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar ile mevsimlik çalıştığı için halen işsiz durumda bulunanlar eklenerek hesaplanan gerçek işsiz oranı yüzde 13,4 değil, yüzde 20'lerde gerçekleşmektedir.

Türkiye'nin 1988 yılından, AKP'nin iktidara geldiği 2002 Kasım seçimlerine kadar geçen 15 yıllık sürede ortalama işsizlik oranı yüzde 7.74 olarak gerçekleşmiştir. Krizin ardından 2002'de yüzde 10.3 olan işsizlik oranının 2009 sonu itibarıyla yüzde 14.8 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. OVP'ye göre 2010'da yüzde 14.6, 2011'de ise yüzde 14.2'ye düşmesi beklenen bu oranın, ancak 2012'de yüzde 13.3'e düşmesi beklenmektedir. Orta Vadeli Programdaki bu işsizlik oranı rakamları gerçekleştiği takdirde, 2003 – 2012 yılları arasındaki 10 yıllık süreçte gerçekleşecek işsizlik oranı, ortalama yüzde 12.1' dir.

İyimser tahminlere göre bile, 2012 için hedeflenen düzey AKP'nin istihdamı artırmaya yönelik politikası olmadığı bir göstergesidir.

Yoksulluk

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gıda yoksulluğunun (Açlık) (yüzde)	1,35	1,29	1,29	0,87	0,74	0,48	0,54
Yoksulluk (Gıda+gıda dışı) (yüzde)	26,96	28,12	25,6	20,5	17,81	17,79	17,11
Görelî yoksulluk (yüzde)	14,74	15,51	14,18	16,16	14,5	14,7	15,06

TÜİK verilerine göre, 2008 yılında açlık sınırı altında yaşayanların sayısı bir önceki yıla göre 46 bin kişi artarak 374 bin kişiye yükselmiştir.

TÜİK'in yoksulluk çalışmalarında, 2002 yılında yüzde 26,96 olan gıda+gıda dışı yoksulluk oranı 2008 yılında yüzde 17,11 olmuştur. Yoksulluktaki bu iyileşme göreceli olup bu dönemde TL'nin aşırı değerlenmesi ve dolar kurunun düşük düzeyde kalmasının göstergeler üzerinde önemli etkisi olmuştur.

Yoksulluğun ulaştığı boyutların bir başka gösterge ise, düşük dolar kuru ile gizlenemeyen ve harcamaları esas alan "görelî yoksulluk" oranlarıdır. 2002 yılında yüzde 14,74 olan görelî yoksulluk oranı 2008 yılında 15,06 olarak gerçekleşmiş ve görelî yoksul sayısı 10,5 milyon seviyesine yükselmiştir. Kırsal kesimde yaşayan vatandaşlarımızın görelî yoksulluğu daha da içler acısı olup, yoksulluk oranı 2002 de yüzde 19,86 iken, 2008'de yüzde 31'e yükselmiştir. Bu durum, girdi maliyetleri sürekli olarak artan ve ürününü değerlendiremeyen köylü ve çiftçilerimizin AKP Hükümeti tarafından unutulduğunu ve kaderine terk edildiğini göstermektedir.

AKP'nin uygulamalarında geline durum itibariyle, esnaf senet ve çeklerini ödemede zorluğa düşerken, vatandaş da ferdi kredi ve kredi kartı borcu batağında boğulmaktadır.

2009 yılının ilk dokuz ayında ferdi kredi borcunu ödemiş kişi sayısı 372 bin 676, kredi kartları borcunu ödemiş kişi sayısı 558 bin 549'dur. Ferdi kredi ve kredi kartları borçlarını ödemiş kişilerin toplam sayısı ise 931 bin 225 kişidir.

Bankaların tüketici kredisi alacakları 2-9 Ekim 2009 haftasında 85 milyar 728,1 milyon TL'ye yükselirken, tüketicilerin kredi kartı borçları 34 milyar 547,2 milyon TL düzeyine ulaşmıştır. Böylece tüketicilerin bankalara olan toplam borcu 120 milyar 275,4 milyon düzeyine çıkmıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu verilerine göre bankacılık sektörünün kredilerde takibe dönüşüm oranı Eylül 2008'de yüzde 3,1 düzeyindeyken, Aralık 2008'de yüzde 3,7'ye, 2009 Kasım ayında yüzde 5,3'ye yükselmiş durumdadır. 2009 Kasım ayı itibariyle takibe dönüşüm oranı, KOBİ kredilerinde yüzde 7,6; kredi kartlarında yüzde 10,8 düzeyindedir. Eylül 2008'den Kasım 2009'a tüketici kredilerinin takibe dönüşüm oranında 2,2 puan, kredi kartlarının takibe dönüşüm oranında 4,9 puan artış görülmektedir. Takipteki kredi kartı alacağı tutarı da 6 Kasım itibarıyla 4,3 milyar lira.

Kredi kartı ve ferdi kredi borçlarını ödeyemeyenlerin sayısı arttıkça toplumsal huzursuzluk ta artmış, aile faciaları yaşanmaya başlamıştır. Bunun kamu oyunda tartışıldığı bir ortamda Başbakan, bu sorunun mağdurların kendi hesap bilmezliklerinden kaynaklandığını ifade ederek hakkını arayan çiftçi, esnaf, öğrenci ve kamu çalışanlarına gösterdiği her zamanki ölçsüz tepkiyi göstermiştir. Kamuoyunda tepkinin yükselmesi ve dramatik olayların artması üzerine TBMM'nde yapılan düzenleme ile kredi kartı borçları geç de olsa yapılandırılmaya gidilmek zorunda kalınmıştır. Ancak uygulamada beklenen sonuç elde edilememiş ve yasadan yararlanabilenler yüzde 10'ların altında kalmıştır.

Özellikle dar ve sabit gelirli vatandaşların refah düzeyinde ekonomideki büyümeyle mütenasip iyileşme sağlanamazken, temel harcama kalemlerinde yüksek artışlar olmuştur.

İşsizler iş bulma ümidini kaybettikleri için işsiz olduklarını dahi beyan etmemektedirler. Devlete olan güven kaybolmuştur. Bu insanlar akraba, eş, dost yardımına muhtaç duruma gelmiştir. İş imkânı sağlanamayan bu insanlara devletin şefkatli elini uzatacak bir sosyal yardım sistemi de getirilememiştir.

Gerileyen ve değeri azalan maaş ve ücretlerin satın alma gücünün zayıflaması karşısında, vatandaşlarımız, günlük ihtiyaçlarını karşılamak için gelirlerinin üzerinde borçlanmak zorunda kalarak geleceklerini ipotek ettirmişlerdir.

TÜRK-İŞ'in 2009 yılı Ekim ayı açlık ve yoksulluk sınırı araştırması sonuçlarına göre, 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 757 TL, yoksulluk sınırını 2 bin 465 TL'dir. Ankara Ticaret Odası'nın 2008 yılında yaptırdığı bir araştırmaya göre, Türkiye'de yaşayan her dört kişiden 3'ü, yani tam 52,3 milyonu yoksulluk sınırının altında geçinmeye çalışırken, her 7 kişiden 1'inin, yani 11 milyon kişi de açlık sınırının altında yaşam mücadelesi vermektedir. Yaklaşık 13 milyon aile yoksulluk, 3 milyon aile ise açlık ile karşı karşıyadır.

11- Eğitim

AKP eğitim alanını, bilimsellikten uzak deneme yanılma yöntemi ile ıslah etmeye çalışmaktadır. Orta öğretim kurumlarına ve yüksek öğrenime geçişe ilişkin olarak yapılan spekülasyonlar ve her yıl yapılan farklı uygulamalar, yarın ne olacağını bilmeyen öğrencileri ve ailelerini bunalıma sokmuştur. Getirilen sınav uygulamalarına Başbakan'ın "sürekli sınav mı olur, kaldırın bunları" şeklinde yaklaşması, yapılan uygulamaların kapsamlı, bilimsel akademik ve siyasi ortak bir çözüm arayışına dayanmadığı, ciddiyyeten uzak deneme yanılma yaklaşımının ürünü olduğu anlaşılmaktadır. Okulları etkin ve yeterli kılmaya dönük çağdaş uygulamalar yerine, öğrenciler ve aileleri dershanelere daha çok mahkum edilmiştir.

Okulöncesi eğitimden yükseköğretime kadar milyonlarca öğrenciyi ve aileyi ilgilendiren eğitim konusunda kayda değer bir proje uygulamaya koyamayan Hükümet, hala günü kurtarmaya dönük çalışmalarından fayda beklemektedir.

Yükseköğretime geçişi, top yekun bir ortaöğretim ve yükseköğretim reformuyla düzenleyip altyapı, insan gücü, müfredat, teknoloji ve yönetim boyutunda atılımlar sağlayarak gerçekleştirmek yerine; özellikle iktidarının ilk yıllarında yüksek öğretimde üniversitelerle bir hesaplaşma içine giren hükümet, eğitimin kaliteli hale getirilmesine değil, kadrolaşma ve egemenlik kurmaya dönük politikalara ağırlık vermiş, sadece üniversite sınavında uygulanan katsayı düzenlemesine odaklanan AKP hükümeti "seçmene selam" niteliğinde düzenlemeler yapmaya kalkışmış AKP üniversitelerin kapasite, kalite ve kaynak sorununa çözüm aramak yerine sürekli gerilim politikası uygulayarak bundan siyasi rant ummuştur.

Üniversiteye girişte öğrenciler liseye başlayıp daha mezun olmadan yeni bir sistemle karşı karşıya kalmakta, cari sınav sistemine göre uygulanan müfredatı takip eden öğrencilerin yeni sınav sistemine uyum sağlamaları zor olmaktadır.

Yeni kurulan üniversiteler, fiziki donanım, beşeri ve teknik alt yapı yetersizliği sebebiyle öğrencilerine yeterli kalitede ve nitelikte hizmet vermekten uzaktır.

AB'ne uyum adı altında, milli içerikten yoksun bir müfredat okullarımızda uygulamaya konulmuştur. Türk Milletinin milli hassasiyetlerini temsil eden konulara adeta AB misyonlarının yaklaşımıyla bakılmaya çalışılmaktadır. AKP eğitimde mutlak milliliği temin edecek müfredat ve politika belirlemede zafiyet göstermektedir. Ayrıca eğitime bütçeden ayrılan pay yetersizdir.

AKP dönemi ülkemizde kültürel erozyonun üst düzeye çıktığı bir dönem olmuştur. Hükümet milli ve manevi değerlerimize yönelik saldırılar karşısında tutarsız ve vurdumduymaz bir tavır takınmıştır. Gençlerimizin milli ve manevi değerlere olan hassasiyetlerinin korunmasına, başka kültürlerin etkisi altına girmemelerine yönelik programlar yapılmamaktadır. Kültürel erozyon, asayişsizlik ve terörü beslediği gibi ülkemizin geleceği açısından da kaygı vericidir.

Hükümet kültürel ve tarihi zenginliklerimizin, fikir ve sanat eserlerinin korunması konusunda yetersiz kalmaktadır.

12- Sağlık

Hükümet, koruyucu sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve sağlık hizmetlerinin etkinleştirilmesi gibi temel sağlık hizmetlerine dönük etkin politika geliştirememiş, aile hekimliği uygulamalarında da beklediği sonuçları alamamıştır.

Döner sermayeden çalışanlara pay verilmesi uygulaması, yeterli ve etkin denetim yapılamaması ve sağlıklı olmayan performans kriterleri gibi nedenlerle gereksiz tetkik yapılmasına, ilaç ve sarf malzemesi harcamalarının artmasına yol açarak kamu zararına zemin hazırlamaktadır. Diğer taraftan elektronik kart uygulamasına geçilmeden ve yeterli altyapı sağlanmadan hasta sevk uygulamasının kaldırılması suiistimallere yol açmaktadır.

Yapılan yeni düzenleme ile yatarak tedavi gören hastalardan tedavi ücretinin yüzde biri oranında katılım payı alınması uygulamasına başlanılmıştır. Bu durum senelerdir prim ödemek suretiyle sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanma hakkı elde eden vatandaşın yeni bir mağduriyetle karşılaşmasına yol açmıştır.

Hükümet, sağlık personelinin istihdamı konusunda tutarsız uygulamalar yapmaktadır. Mecburi hizmet yükümlülüğünü eleştirerek kaldıran AKP, uygulamaya koyduğu sözleşme sistemi ile sağlık personeli sıkıntısı olan bölgelerde istihdamı artıramadığı için yeniden mecburi hizmet yasası çıkarmıştır. Personel istihdamında sıkıntı çekilen yerler için çıkarılan sözleşme uygulaması, ihtiyaç olmayan bölgelere de yaygınlaştırılmış, böylece aynı hastanede biri diğerinin iki katı seviyesinde maaş alan doktor ve sağlık çalışanları oluşturulmuştur. Bu durum çalışanlar arasında hem ücret adaletsizliği, hem de huzursuz bir çalışma ortamı oluşmasına yol açmıştır.

Sağlık hizmetleri AKP'nin acımasızca siyasallaştırdığı, kadrolaşmanın had safhaya ulaştığı alanlardan birisi olmuştur. Başhekimlik, klinik şefliği gibi bir çok göreve atama, yeteneği ve tecrübesi ne olursa olsun AKP teşkilatlarının tavassutuna bağlı olarak gerçekleştirilmiştir.

Sağlık Bakanlığı bir çok sağlık kuruluşuna hatta yeni kurulan üniversitelere yeterli olmadığı gerekçesi ile sağlık personeli atamaması, yapılan sağlık ünitelerinin tabela müesseseler olduğunu akla getirmektedir.

Sağlık sistemindeki ilaç yolsuzlukları kamunun trilyonlarca lira zarara uğramasına yol açmıştır. Bu yolsuzlukların üzerine etkili bir şekilde gidemeyen hükümet, devletin trilyonlarını hortumlayanlara hiçbir şey yapmamaktadır.

13- Sosyal güvenlik

Anayasamızın 60'ncı maddesi ile güvence altına alınan sosyal güvenlik hakkı ve bu güvenliğin sağlanmasına yönelik tedbirler konusundaki uygulamalar yıllar itibarıyla irdelendiğinde eşitlik ve adalet ilkesinin gerektiği şekilde yerine getirilmediği, sosyal güvenlik sisteminin karşı karşıya kaldığı sorunların ve açmazların giderek büyüdüğü gözlenmektedir.

Aktif/Pasif Dengesi	2002	2008	Eylül Ayı İtibarıyla		
			2008	2009	Değişim (yüzde)
Aktif Sigortahılar (Bin kişi)	12.257	15.259	15.597	14.981	-4,0
Pasif Sigortahılar (Aylık Alınan Dosya Sayısı-Bin adet)	5.888	8.046	7.901	8.398	6,3
Aktif / Pasif Oranı	2,08	1,90	1,97	1,78	-9,6

Ekonomideki daralmanın da etkisiyle 2009 yılında aktif sigortalıların sayısında azalma meydana gelmiştir. 2008 yılı Eylül ayında 15.597.029 kişi olan aktif sigortalı sayısı, 2009 yılı Eylül ayı itibariyle 14.980.641 kişiye düşerek, yüzde 4 oranında azalmıştır.

Sosyal güvenlik kurumunun aktif sigortalı sayısının, pasif (aylık alanlar) sigortalı sayısına oranı (aktif/pasif dengesi) giderek düşmekte olup 2002 yılında 2.08 iken, 2008 yılında 1.90, 2009 yılı Eylül ayı itibariyle ise 1,78 olmuştur. Bu durumda 1,78 aktif sigortalının ödediği primle, bir emeklinin aylığı ödenmekte olup, sistemin sürdürülebilirliği giderek imkânsızlaşmaktadır.

Mali Durum (Milyon TL)	2002	2007	2008	2009 (Ocak-Eylül)
Prim Gelirleri	14.822	44.052	54.546	38.912
Emekli Aylıkları	16.687	52.312	59.137	50.112
Sağlık Giderleri	7.629	19.984	25.346	21.696
SGK Açığı	7.964	25.041	25.902	22.937
Bütçe Transferleri	9.684	33.060	35.016	25.822
Bütçe Transferleri / GSYH (yüzde)	2,76	3,92	3,69	

Sosyal Güvenlik Kurumunun prim gelirleri, ödenen emekli aylıklarını dahi karşılamaya yetmemektedir. Ülkemizde, işsizliğin artması, kayıt dışı istihdamın yaygın bir seyr izlemesi, doğal olarak sosyal güvenlik kurumunun çok ciddi gelir kaybını beraberinde getirmiştir

Sosyal güvenlik sisteminin prim alacaklarının süresinde tahsil edilememesi ise bir başka önemli sorunu teşkil etmektedir. 4/a kapsamındaki (eski SSK) sigortalılarla ilgili olarak işverenlerden sigorta prim alacağı 21 milyar liraya, 4/b kapsamındaki (eski Bağ-Kur) sigortalıların prim borçları ise 23,5 milyar liraya ulaşmış durumdadır.

Prim alacaklarında sık sık yeniden yapılandırma ve taksitlendirme uygulamalarına gidilmesi, soruna bir çözüm getirmediği gibi sürekli bir af beklentisine girilmesine, düzenli prim borcu ödeme alışkanlığının oluşturulamamasına, dolayısıyla tahsilatlarda aksamalara yol açmaktadır.

Son yıllarda sosyal güvenlik kurumu bütçesini en fazla ağırlaştıran unsurların biri de sağlık harcamalarıdır. 2002 yılında 7,6 milyar lira olan sağlık harcamaları, 2008 yılında 25,3 milyar TL'na ulaşmıştır. 2008 yılında sağlık harcamaları bir önceki yıla göre yüzde 26,8 oranında artış göstermiştir.

Sosyal güvenlik sisteminin açıkları artarak devam etmektedir. Sosyal güvenlik kurumuna bütçeden yapılan transferlerin GSYH'ya oranı 2002 yılında yüzde 2,76 iken, bu oran her geçen yıl artarak 2008 yılında yüzde 3,69'a yükselmiştir.

1999 yılında yapılan kapsamlı sosyal güvenlik reformu çerçevesinde uygulamaya konulan yasalarla sistemin sorunlarının çözülmesi amaçlanmıştır. O dönemde sosyal güvenlik reformunun en önemli ayağı düzenlenerek, 25.08.1999 tarih ve 4447 sayılı Kanunla yaş haddi kadınlarda 58, erkeklerde 60 olarak belirlenmiş, prim gün sayısı 5000 günden 7000 güne yükseltilmiş, mevcut sigortalılar için de kademeli geçiş öngörülmüştür.

Yine aynı dönemde yapılan reformlar çerçevesinde ihdas edilen işsizlik sigortası, hem işsiz kalan insanlarımız için güvence oluşturmuş, hem de 2009 yılı Ekim ayı sonuna kadar yaklaşık 41,3 milyar TL fon (gelir-gider farkı) oluşturulmasını sağlamıştır.

Bu adımlar atılmamış olsaydı, sosyal güvenlik açıklarının çok daha büyük boyutlara ulaşacağı bir gerçektir.

Ancak AKP Hükümetleri, reform sürecini devam ettirememiş, kayıt dışılığı önleyememiş, sigorta kapsamını yeterince genişletmemiş, sağlık harcamalarındaki savurganlığı önleyememiş, reformun olumlu etkilerini elde etmek şöyle dursun sistemin daha da kötüleşmesine yol açmıştır.

Tek çatı gerekçesiyle çıkarılan 16.05.2006 tarih ve 5502 sayılı teşkilat kanunu ile mevcut SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığının kapatılarak, yerine bir başkanlık ile dört genel müdürlük ve birçok yeni birim kurulmuştur. İl müdürlüğü ve daha üst düzeyde yüzlerce kadroda görev alan yönetici personelin görevlerine kanunla son verilmiş, yine kanunla ihdas edilen yüzlerce üst düzey kadrolara atamalar yapılmıştır. Liyakat göre atama yapmaktan ziyade kadrolaşma ön planda tutulmuş, sosyal güvenlik konusunda yetişmiş birçok tecrübeli personel bir kenara itilmiştir.

2006 yılında çıkarılan ve sosyal güvenlik sistemini yeniden düzenleyen Kanunun bazı maddeleri Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi üzerine, iptale konu olan hükümlerin zamanında yenilenememesi sebebiyle Kanun bir türlü uygulamaya konulamamış, nihayet, “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” 17.04 2008 tarihinde yasalaşmıştır. Kanunun genel olarak 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmüştür.

Kanunun en önemli gerekçelerinden birisi, sigortalılar arasında norm ve standart birliğinin sağlanması olmasına karşın, birçok konuda norm ve standart birliği bulunmamakta olup, farklılıklar daha da artırılmıştır.

14- Sosyal yardım ve hizmetler

Sosyal sigortalarda tek çatı düzenlemesi yapılmış, ancak primsiz rejim düzenlenmemiştir. Sosyal yardım ve hizmetler sistemi sağlıklı bir şekilde kurulmaz ise sosyal sigorta sistemi sağlıklı bir şekilde işlemeyecektir. Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğü taşıdığı ada karşın 2022 sayılı Kanun ile kısmen sosyal tazmin kapsamında olan ödemeleri yapma görevini üstlenmektedir. Dolayısıyla hâlen sosyal yardım ve hizmetlere ilişkin faaliyette bulunan devlet kurumlarının bu faaliyetleri sürececek, mevcut çok başlılık yine devam edecektir.

Sosyal sigorta sisteminin sağlıklı bir şekilde işlemeyebilmesi için yardıma muhtaç, yaşlı, kimsesiz, güçsüz, özürlü ve özel ilgiye muhtaç vatandaşlara yönelik olarak halen farklı bakanlıklar ve kuruluşlar tarafından yürütülmekte olan sosyal yardım ve sosyal hizmet programlarının bir an önce çağdaş ve entegre bir sistem olarak tek çatı altında yeniden yapılandırılması gerektiği düşünülmektedir.

15- Kentleşme ve Konut

AKP, merkezi ve yerel iktidarlarında şehirleri sağlıklı yaşam alanları olmaktan çıkarak belirli ellerde toplanan rant alanları haline dönüştürülmesine yol açmıştır. Köylünün elinden düşük fiyatlarla alınan yerler, imar yetkisi kullanılarak kısa süreler içinde büyük rantların sağlandığı alanlara dönüştürülmektedir. Yolsuzluk, denetimsizlik ve siyasi kaygılarla şehirlerde oluşan plansız doku şehirleri sağlıklı yaşama alanları olmaktan çıkarmış, afetlere davetiye çıkartan yapılar haline getirmiştir.

Yerel yönetimlerdeki fırsatçı yöneticiler imar planlarında yaptıkları değişikliklerle bir tarafta yandaş müteahhitlere menfaat sağlarken, diğer tarafta bozulan kent dokularını ve betonlaşan kenar semtleri umursamamaktadır.

Herhangi bir talep hesabına dayanmaksızın siyasi tercihlerle yapılan konut yatırımları tam bir kaynak israfına neden olmuş, bir çok konut alıcı bulamamıştır. Sosyal amaçlı konut üretmek üzere kurulan TOKİ en önemli satış kriteri olan “konut sahibi olmama” şartını kaldırarak sosyal amaçlı konut üretme misyonundan uzaklaşmıştır. Uyguladıkları yanlış politikalarla yoksul vatandaşlarımızın konut ihtiyacını karşılayacak adımlar atamayan Hükümet, hem dar gelirli ev sahibi olma hayallerini ertelemişler, hem de ürettikleri konutların kamuya maliyeti daha yüksek olmuştur.

TOKİ misyonu dışına çıkarak kamu kurumları otel, stadyum inşaatları yapmaya başlamıştır. Türk inşaat sektörünün dünya ile rekabet ettiği bir ortamda, devletin sosyal projelerden vazgeçerek, müteahhitlik ve rant projeleri yapması, konut sorununun çözümüne hizmet etmekten uzaktır. Hesapsızca yapılan işler sonucu kaynaklar israf edilirken bir yandan da özel sektör için rekabetçi bir piyasa oluşması engellenmiştir. Aynı şartlarda piyasada TOKİ'nin yaptığı konutlara göre daha düşük maliyetle konut üretilebilmesi mümkündür.

Devletin konut sektörüne yapacağı en önemli katkı, konut maliyeti içinde en büyük paya sahip girdi olan arsanın, yeterli ve ucuz üretimini sağlayarak piyasaya sunmak ve sektöre ilişkin denetim mekanizmasını etkinleştirmektir. Sağlıksız ve çarpık kentleşmeyi önlemek amacıyla uzun vadeli planlarla düzenli şehirleşmeyi sağlamak, modern ve yaşanabilir şehirlerin planlamasını yapmak ve doğal afetlere dayanıklı bir kentleşme altyapısını oluşturmaktır. Oysa hükümet çıkartılan yasalarla başta Toplu Konut İdaresi olmak üzere Özelleştirme İdaresi ve benzeri kurumlara plan yapma yetkisi vermiş ve bu alanda Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile belediyelere ait olan yetkiler dağıtmıştır. Bu durum bir yetki karmaşasına yol açmaktadır.

Türkiye'de henüz üst ölçekli planların tamamlanamaması, hangi sektörlerin nerelerde kümeleneyeceğine dair planlamaların yapılmaması, bununla birlikte yetkilerin farklı ellerde toplanmış olması, planlamanın koordinasyon içinde gerçekleştirilmesini engellemekte, her kurumun kendi anlayışına ve çıkar ilişkilerine göre yapılan düzenlemeler, çağdaş altyapı ve estetik anlayıştan uzak çarpık kent dokularının oluşmasına yol açmaktadır.

16- Kamu yönetimi

AKP iktidarının tahrip ettiği alanların başında, kamu yönetimi gelmektedir. Bu dönem, kamu yönetimi disiplininin ve devlet yönetimine ilişkin geleneklerin yok edildiği, siyasetin kamu kurumlarının her alanına girdiği bir dönem olmuştur.

Yapılan düzenlemeler; kamu yönetiminin iyileştirilmesi, kaynak israfının önlenmesi ve kamu kurumlarının koordinasyon içinde hareket etmesine yönelik olmak yerine; kamu arazileri nasıl talan edilebilir, kadrolaşma nasıl sağlanabilir, ihale mevzuatından, denetimden ve yargıdan nasıl kaçınılabılır ve devletle kavgalı olanlar nasıl ödüllendirilebilir hizmet eden düzenlemeler olmuştur. Bu yapı adeta devleti ele geçirme ve ganimet paylaşma mantığı ile hareket edilmekte olduğunu göstermiştir.

Bilindiği gibi 59'uncu hükümet döneminde Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı hazırlanmış, TBMM'nde de görüşüldükten sonra Cumhurbaşkanı tarafından veto edilmiştir. Bu Tasarı ile Anayasadaki idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olması ilkesinin ortadan kaldırılması, hizmet yerinden yönetim ilkesinin siyasi yerinden yönetime dönüştürülmesi ve temel devlet hizmetlerinin yerel yönetimlere ve hatta özel sektöre devredilebilmesi öngörülmekte, hizmet dışı bölgesel oluşumlara fırsat verilmekte ve bu şekilde federatif bir yapılanmanın alt yapısı oluşturulmakta idi.

Ayrıca kamuya personel alımında kayırmacılığın önlenmesi ve ülkenin her yerinden insanın ülkenin her yerinde istihdam edilmesi ve nitelikli personel istihdamı amacıyla 1999 yılında çıkartılan merkezi sınav uygulaması, belediyeler bakımından sulandırılarak bu amaçlara hizmet etmeyecek hale getirilmiştir.

Bürokraside yıldırma ve yıpratma süreci yaşanmıştır. Kamuda liyakat ve hakkaniyet göz ardı edilerek, akraba, eş, dost ve yakınlar kamu kurumlarına yerleştirilmiştir. Kamu çalışanlarının tayinlerine, yükselmelerine AKP teşkilatları karar vermiş, parti teşkilatlarının istemediği dürüst memurlar sürgün edilmiş, görevlerinden uzaklaştırılmıştır. Hükümet, çalışma şartlarının iyileştirilmesi ve verimliliğin artırılması adına hiçbir çaba sarf etmezken, partizanlık adına her şey yapılmıştır. Hizmet ihtiyacına bağlı olmaksızın bir çok teşkilat kanunu yasayla değiştirilerek yapılmak istenen talan, taciz, kadrolaşma ve tahribata yasal kılıf hazırlanmıştır. Hükümet, bu şekilde yasamayı kullanarak kuvvetler ayrılığına ilişkin Anayasal çerçeveyi aşarak yürütmeyi orantısız güç haline getirmiştir.

Hükümet; kamu çalışanlarının çoğunun yoksulluk sınırının altında ücret aldığı bir dönemde, çalışanları insanca yaşayabileceği bir ücret düzeyine kavuşturacak adımlar yerine, çalışanlar arasındaki ücret adaletsizliğini artıran düzenlemeler yapmıştır.

Personel Rejimi nesnellikten uzaklaştırılmış, istihdam rejimi bozulmuştur. Objektif kurallara bağlanmadığı için yandaşların istihdamına imkan veren geçici personel uygulaması yaygınlaştırılarak istisnai olmaktan çıkartılmıştır. Milyonlarca işsiz merkezi sınavla iş hayali peşinde iken, bu yolla eş, dost ve yandaşlar kamu kurumlarına yerleştirilmişlerdir.

AKP, idari düzenlemeleri yasa ile yaparak, çalışanları korumasız bırakma anlayışını sürdürmektedir. Bu yolla hiyerarşik kadrolar tasfiye edilmekte ve kadrolaşma sağlanmaktadır. Gerekli fiziki, teknik ve beşeri altyapı oluşturulmadan kurulan üniversiteler tabela üniversitesi olarak kalmışlardır. Kurulan üniversitelerin alt yapı ve personel gibi temel hizmet ihtiyaçları giderilememiştir.

6.3.2008 tarihli ve 5747 sayılı Kanunla, yerel yönetimlerin kalbi olan belediyelerin 1145 adedi kapatılması öngörülmüştür. Kapatma kararı gerçekçi kriterlere dayandırılmamıştır. Sadece kış ayında yapılan bir nüfus sayımına dayandırılması doğru olmamıştır. Gelişmişlik düzeyi, bağlı köy sayısı, en yakın beldeye olan uzaklığı, sağladığı sosyal fayda gibi kriterler dikkate alınmamıştır. Kırsal kalkınma boyutu göz ardı edilmiş, göçü teşvik edici olunmuştur.

17- Yargı

Türk yargısının temel sorunlarının başında mali kaynak, kadro ve altyapı sorunları gelmektedir. Hukuk devleti denilen tüm ülkelere bakalım. Hiçbirinde, yargıçlar bizimki kadar zor, ilkel koşullarda görev yapmıyor. Yargı, hiçbirinde, bizdeki kadar kötü, donanımsız binalarda, daracık koridorlarda çalışmıyor. Yargı gücünü bu koşullarda çalışmaya mahkûm edip sonra hukuk devletiyiz diyen ülke de yoktur.

Yargı yoğun ve her geçen yıl artan bir iş yükü altında bulunmaktadır. Sadece yargılamaya sürecindeki iş yoğunluğu ve dava süresi yargının içinde bulunduğu acı gerçeği kesin olarak ortaya koymaktadır.

Adli Sicil Genel Müdürlüğü son verilerine göre; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında devredilen dosya sayısı 2002’de 109 bin iken, 2007’de 349 bine; Yargıtay’da ceza hukuk davası devredilen dosya sayısı 123 binlerden 290 binlere; Danıştay’da 2002’de 74 bin olan devredilen dosya sayısı 118 binlere yükselmiştir. Cumhuriyet başsavcılıklarımızda soruşturma evresinde devreden dosya sayısı 1 milyon 192 binlerden 2 milyon 748 binlere; ceza, hukuk, idari mahkemeler toplamı itibarıyla devredilen dosya sayılarının 1 milyon 900 binlerden 2 milyon 300 binlere çıktığı görülmektedir.

Yine, Adli Sicil Genel Müdürlüğünün en son açıkladığı yargılama süreleri de giderek daha uzun sürmekte olduğu görülmektedir. 2006 yılı verilerine göre Cumhuriyet savcılığına gelen her bir evrak için, buradan ortalama 333 günde çıkmakta, bir ceza davasının mahkemede sonuçlandığı süre ortalama 244 gün. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında inceleme süresi ortalama 232 gün, Yargıtay Ceza Dairesinde bekleme süresi ortalama 346 gün, bu duruma göre iyimser bir düşünceyle bir kez temyize giden ve bozulmayan bir ceza davasının toplam 1.155 gün, yani üç yıl iki ay gibi bir zaman aldığı görülmektedir. Adalet geç tecelli etmektedir.

AKP Hükümeti; kurumlarla gerilim ve sürtüşme politikasını yargı üzerinde de uygulamaktadır. Yargıya siyasi kimliklerini vurmak adına kadrolaşmayı sağlayacak mevzuat değişikliği yapma uğraşı içine girmiştir. Yargının adil ve hızlı işlemesine katkıda bulunacak çözümler üretmek yerine kurumsal yapıları ve mensuplarını karalayan ve bir sürtüşme ortamı yaratan tutum içine girerek, vatandaşın adalete olan güvenini sarsmaya, yargıya karşı taraf olmaya yönlendirmişlerdir. Bunun sonucu olarak herkesin kendi hukukunu oluşturma gayreti içinde olduğu, toplumda hukuk dışı oluşumları besleyen bir süreç körüklenmiştir.

Başbakan ve AKP yöneticileri, yargı kararlarını kendi memnuniyetleri ölçüsünde değerlendirmektedirler. Yargının verdiği kararlar şayet beklentilerini karşılar yönde ise “yargı bağımsızlığının erdeminden” bahsederken, özellikle hükümetin yanlış icraatına engel nitelikteki ya da kendi mensuplarının mahkumiyetine ilişkin bazı yargı kararlarını ise “bürokratik oligarşi” söylemleri ile eleştirerek yargıyı baskı altına almaya çalışmaktadırlar.

B- 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Üzerine Değerlendirmeler

1-2009 Merkezi Yönetim Bütçesinin hazırlanma süreci ve hedefleri

2009 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Tasarısı; vergi gelirleri, giderler, büyüme, dolar kuru, özelleştirme, faiz giderleri, yatırımlar ve cari transferler yönünden yaşanan ve 2009 yılında kendisini daha fazla göstermesi beklenen ekonomik krizin etkilerini dikkate almamıştır. Bilindiği üzere 2009 yılı programında ve bütçe hedeflerinde büyüme yüzde 4, enflasyonda yüzde 7,5 artış öngörülmüştür.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (Milyar TL)	2008	2009			2009/2008
	Gerç.	Bütçe	Gerç. Tahm.	Sapma (yüzde)	Değişim (yüzde)
Bütçe Giderleri	227,0	259,2	266,8	2,9	17,5
- Faiz hariç giderler	176,4	201,7	211,3	4,8	19,8
- Faiz giderleri	50,7	57,5	55,5	-3,4	9,5
Bütçe Gelirleri	209,6	248,8	203,9	-18,0	-2,7
- Vergi gelirleri	168,1	202,1	163,6	-19,0	-2,7
- Diğer gelirler	41,5	46,7	40,3	-13,7	-2,9
Bütçe Açığı	17,4	10,4	62,8	503,8	260,9
Faiz Dışı Fazla	33,2	47,1	-7,3	-115,5	-122

Uygulanan yanlış politikalarla bir kırılganlık içine girmiş ve krizle birlikte her türlü problemin su yüzüne çıkmakta olduğu Türkiye ekonomisinin dünyadaki olumsuz gelişmelerden nasıl etkilendiği ve hangi önlemlerin alınacağı hiç hesap edilmeden hazırlanan 2009 yılı Bütçe Tasarısı'nın ve dayandığı makro-ekonomik hedeflerin daha baştan bir revizyona ihtiyacı olduğunu 2009 yılı bütçe görüşmelerinde yoğun bir şekilde ifade edilmiştir..

2009 yılı içinde toplanacak gelirlerle yapılacak harcamaların GSYİH'nın tahmini ile ilgili olduğu hususundan hareketle, bu rakamların gerçekçi olmadığı belirtilmişti. 2007 yılı için yüzde 5 olarak öngörülen büyüme oranı 4,6'da kalmış buna rağmen, 2008 yılı için yüzde 5,5 öngörülmüştü. Uyarılarımıza karşın revize edilmeyen yüzde 5,5'lik hedefe rağmen 2008 sonu büyümesi 1'nin altında gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler ortadayken ve 2008 hedefinin tutmayacağı belliyken, 2009 yılı büyüme oranı yüzde 4 olarak alınmıştır. Bu durumda, öngörülen GSYH büyümesinin gerçekleşmeyeceği, öngörülen 248,8 milyar TL'lik bütçe gelirleri de hedefin altında kalacağı zaten baştan belliydi ve tarafımızdan defalarca ifade edilmişti.

Bu gelir-gider tahminleri ve makroekonomik göstergelerin gerçekçi olmadığı ve revize edilmesi gerektiği, Plan ve Bütçe Komisyonunda ve Genel Kurulda defalarca MHP'li üyeler tarafından dile getirilmesine rağmen, AKP Hükümeti bu uyarıları dikkate almamıştır. Söylediklerimiz gerçekleşip, vergi gelirlerinde yeterli artış sağlanamayınca ve giderler tahminlerin üzerine çıkınca, hükümet borçlanma yoluna gitmiştir. Ek bütçe hazırlamak yerine, Hazinesin borçlanma limitinin kanun değişikliğiyle artırılması yolu tercih edilmiş ve borç stoku artırılmıştır.

AKP Hükümetinin tutan bir hedefi, gerçekleşen bir tahmini yoktur. Yedi yıllık AKP iktidarı ekonominin hiçbir temel sorununu çözmemiştir. Üretim, işsizlik, dış ticaret açığı, cari açık, yoksulluk, gelir dağılımındaki adaletsizlik ve refah artışı konusundaki bütün sorunlar daha da derinleşmiştir.

2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Ocak-Ekim Dönemi Gerçekleşmeleri

Merkezi Yönetim Bütçesi Gerçekleşmeleri (Milyar TL)	(Ocak-Ekim Dönemi)			
	2008	2009	Artış / Azalış	Yüzde
Harcamalar	180,7	218,6	37,9	21,0
1-Faiz Hariç Harcama	137,3	168,4	31,1	22,6
Personel Giderleri	41,3	47,4	6,1	14,8
Sosyal Güv.Kur. Devlet Primi	5,0	5,7	0,7	13,7
Mal ve Hizmet Alımları	16,8	19,8	3,0	17,9
Cari Transferler	57,4	77,1	19,7	34,4
Sermaye Giderleri	11,2	11,7	0,5	4,5
Sermaye Transferleri	2,3	2,4	0,1	7,4
Borç Verme	3,4	4,2	0,8	25,6
2-Faiz Harcamaları	43,4	50,2	6,9	15,9
Gelirler	175,8	175,4	-0,4	-0,2
1-Genel Bütçe Gelirleri	171,0	170,0	-1,0	-0,6
Vergi Gelirleri	140,3	139,2	-1,1	-0,8
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	6,7	8,9	2,3	34,2
Alınan Bağış ve Yard. ile Özel Gelirler	0,7	0,8	0,1	11,1
Faizler, Paylar ve Cezalar	14,7	19,4	4,7	31,6
Sermaye Gelirleri	8,3	1,5	-6,8	-82,3
Alacaklardan Tahsilat	0,3	0,3		
2-Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	3,3	3,7	0,4	13,6
3-Düzen. ve Denet. Kurumlarının Gelirleri	1,5	1,6	0,1	9,8
Bütçe Dengesi	-4,9	-43,2	-38,3	784,7
Faiz Dışı Denge	38,5	7,0	-31,5	-81,8

Merkezi Yönetim Bütçesi bu yılın ilk on ayında 43.2 milyar lira açık vermiştir. Geçen yılın ilk on aylık döneminde bütçe açığının 4.9 milyar lira olduğu dikkate alındığında geçen yıla göre yüzde 784 oranında arttığı görülmektedir. Bütçenin delik deşik olmasının nedeni AKP'nin mali sorumluluğunu bir kenara bırakması ve olağanüstü harcamalara yönelmesi, siyasi amaçlarla harcamalar yapmasıdır.

2- Bütçe Gelirleri

2008 yılı Ocak-Ekim döneminde bütçe gelirleri 175 milyar 768 milyon TL iken 2009 yılının aynı döneminde binde 2 oranında azalarak 175 milyar 368 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında İşsizlik Fonundan Merkezi Yönetim Bütçesine aktarılan tutarları ve varlık barışı gelirleri dikkate alındığında çok daha düşüktür.

2008 yılı Ocak-Ekim döneminde 140 milyar 321 milyon TL vergi tahsilatı yapılmış iken bu yılın aynı döneminde binde 8 oranında bir azalışla 139 milyar 164 milyon TL vergi tahsil edilmiş ve bütçe hedefinin ancak yüzde 68.9'una ulaşılmıştır.

Vergi türleri itibarıyla 2009 yılı Ocak-Ekim dönemi gerçekleştirmelerine bakıldığında; geçen yılın aynı dönemine göre Kurumlar Vergisinde yüzde 2,5, Harçlarda yüzde 8,8 ve ithalatta meydana gelen azalışa paralel olarak İthalde Alınan Katma Değer Vergisinde yüzde 18,9 oranında bir azalış meydana gelirken; Enflasyona rağmen Gelir Vergisi yüzde 1, İnsanların Bankalara ödedikleri faizlerin artması nedeniyle Banka

ve Sigorta Muameleleri Vergisi yüzde 13,2, İthalatın düşmesi, stokların erimesi ve enerji fiyatlarının özellikle akaryakıt, doğalgaz ve elektrik fiyatlarının artması nedeniyle Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi yüzde 20,4, yüksek vergi artışlarına rağmen Özel Tüketim Vergisi yüzde 1,4 artmıştır. Bu dönemde Damga Vergisi yeniden değerlendirilme oranının altında ancak yüzde 3,3 oranında artış göstermiştir. Özellikle işsizlik fonundan aktarılan tutarın gelirler üzerindeki etkisi göz ardı edilmemelidir.

3- Bütçe Giderleri

2009 yılı Ocak-Ekim döneminde Merkezi Yönetim Bütçe giderleri için öngörülen 259 milyar 156 milyon TL ödenegin yüzde 84,4'ü kullanılarak 218 milyar 600 milyon TL gider gerçekleştirilmiştir.

Personel giderleri, 2009 yılı Ocak-Ekim döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 14,8 oranında artış göstererek 47 milyar 412 milyon TL olarak gerçekleşmiş ve personel giderleri için bütçede öngörülmüş olan 57 milyar 211 milyon TL ödenegin yüzde 82,9'u bu dönemde kullanılmıştır.

Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri bu dönemde, 2008 yılı Ocak-Ekim dönemine göre yüzde 13,7 oranında artış göstererek 5 milyar 717 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu tutar toplam gider artışına göre düşüktür.

Ancak bütçe giderlerine dikkatli olarak bakıldığında tarımsal destekleme ödemeleri yüzde 29 oranında Mahalli idare paylarının ise ancak yüzde 7,9 oranında arttığı görülmektedir. Diğer taraftan Mahalli idarelere yapılan hazine yardımları ile, Köydes, Beldes, İller Bankası ve Evrensel Hizmetler için harcamalarının düştüğü görülmektedir.

4- Bütçe Dengesi

Merkezi Yönetim Bütçesi Ocak-Ekim 2008 döneminde 4 milyar 887 milyon TL açık vermiş iken Ocak-Ekim 2009 döneminde 43 milyar 232 milyon TL açık vermiştir. Bu açık, özelleştirme ve işsizlik fonundan gelen tutarların dikkate alınmaması halinde çok daha yüksektir.

Ocak-Ekim 2008 döneminde 38 milyar 464 milyon TL olarak gerçekleşen faiz dışı fazla 2009 yılının aynı döneminde 7 milyar 12 milyon TL olmuştur. Burada yine işsizlik fonundan gelen tutar dikkate alındığında aslında faiz dışı fazlanın çok daha az olduğu ortaya çıkmaktadır. Üstelik bir nevi vergi affı niteliğindeki Varlık Barışı Kanunu'ndan tahsil edilen vergilerde dikkate alındığında bu tutarın çok daha düşük olduğu gerçektir.

2008 yılı Ocak-Ekim döneminde 180 milyar 655 milyon TL olarak gerçekleşen bütçe giderleri, 2009 yılının aynı döneminde yüzde 21 oranında artış göstererek 218 milyar 600 milyon TL olmuştur.

2008 yılı Ocak-Ekim döneminde bütçe gelirleri 175 milyar 768 milyon TL iken 2009 yılının aynı döneminde 175 milyar 368 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Ancak 2009 yılında İşsizlik fonundan Merkezi yönetim bütçesine aktarılan tutarlar dikkate alındığında 2009 yılı gelirlerinin yukarıda yer alan tutarın çok daha altında olduğu gerçektir.

5- Orta Vadeli Program'ın yetersizliği

AKP hükümetlerinin hazırladığı plan ve programlarda öngörülen hedefler büyük ölçüde sapma göstermiş, programlar tümüyle anlamını yitirmiştir. Programlarda öngörülen kalkınma hızı, enflasyon, dış ticaret açığı, cari açık, bütçe açıkları, işsizlik gibi temel öngörülerin tümünün gerçekleşmesi bir tarafa, yüzde yüzleri aşan oranlarda hedeflerden sapmıştır. Orta Vadeli Program gösteriyor ki ekonomik krizin faturasını memurlar, işçiler, emekliler, çiftçiler, esnaf-sanatkar ve işsizler ödemeye devam edecekler.

Orta Vadeli Programa göre 2010 yılında merkezi yönetim bütçe gelirlerinde 1,5 puanlık, sosyal güvenlik primleri hariç vergi yükünde ise 1,7 puanlık bir artış olacaktır. 2010 yılında vergi yükünde olağanüstü bir artış yaşanacaktır. Hükümetin vergi gelirlerinde kısa dönemde artış yaratabilmek için kullanabileceği en önemli araç dolaylı vergilerdir. Bu da KDV ve ÖTV'de artış demektir. Programda matbu vergi ve harçların güncellenmesi ile yerel yönetimlerin gelirlerinin artırılmasına yönelik düzenlemenin hayata geçirilmesi dışında bir gelir önlemi yer almamaktadır. Program istihdam vaat etmeyen, işsizliği çözmeyen bir programdır. AKP'nin iktidarı devraldığı 2002 yılından 10 yıl sonra 2012 Türkiye'si için halka vaat ettiği tablo 10 yıl öncesinden çok daha kötüdür.

AKP Hükümetinin 2009 bütçesi öngörülleri ile Katılım Öncesi Ekonomik Programda ve Orta Vadeli Programda yaptığı revizyonlar bu öngörüsüzlüğü açıkça göstermektedir. Gerçekleşmeler de bu durumu yansıtmaktadır. Örneğin, faiz dışı fazlanın 44,1 milyar TL olacağı öngörülmüş, ancak 2009 yılının 10 aylık bölümünde faiz dışı fazla 7 milyar 12 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında bütçe giderleri yüzde 14,2, bütçe gelirleri ise yüzde 15,5 öngörülmüş, ancak bütçe giderleri yüzde 19,2 artarken, bütçe gelirleri yüzde 2,7 azalmıştır.

GSYİH'da 2009 yılında 123 milyar dolar azalma olacağı öngörülmektedir. Ülkemiz sadece bir yılda 123 milyar dolar fakirleşmiştir. 2012 yılında 723 milyar dolar öngörülen millî gelir, 2008 yılındaki 731 milyar dolara ulaşamamaktadır. 2012'de 9.732 dolar öngörülen kişi başına milli gelirden de yine 2008 yılındaki 10.285 dolar seviyesine önümüzdeki üç yıl boyunca ulaşamayacaktır. İşsizlik oranı vahim bir durum arz etmektedir. 2008 yılında yüzde 11 düzeyinde gerçekleşen ve 2009'da yüzde 14, 8 yükselmesi beklenen işsizlik oranı; 2010'da yüzde 14, 6; 2011'de yüzde 14, 2 ve 2012'de yüzde 13,3 olacak.

Esasen bu hedefler iyimser tahminler olup, buna göre bile önümüzdeki üç yıl boyunca vatandaşın yüzünün gülmeyeceği anlaşılmaktadır.

AKP Hükümetinin üç yıllık hedeflerinin özeti "işsizliğe ve yoksulluğa devam" şeklindedir.

Değerli arkadaşlarım, dünyada bazı ülkelerin ekonomilerinde yeniden canlanma belirtilerinin başladığı bir dönemde ülkemiz ekonomisindeki toparlanma eğilimi maalesef çok yavaştır, o da belirsizliklerle doludur.

2010 – 2012 Orta Vadeli Programın Makroekonomik Hedefleri

Temel Ekonomik Büyüklikler	2008	2009		2010	2011	2012
	Gerç.	Prog.	Gerç. Tahm.	Program		
BÜYÜME VE İSTİHDAM						
GSYH (Milyar TL)	950	1.111	947	1.029	1.118	1.227
GSYH (Milyar \$)	731	788	608	641	669	723
Kişi Başına GSYH (\$)	10.285	10.913	8.456	8.821	9.096	9.732
GSYH Büyüme (yüzde)	0,9	4,0	-6,0	3,5	4,0	5,0
Toplam Tüketim	-0,2	3,4	-2,3	2,5	3,3	4,4
-Kamu	3,2	2,1	5,2	2,3	2,8	2,2
-Özel	-0,5	3,5	-3,1	2,5	3,4	4,7
Topl. Sabit Sermaye Yatırımı	-3,7	5,0	-17,9	7,5	6,8	10,2
-Kamu	7,6	1,6	0,6	5,7	-4,6	2,6
-Özel	-5,9	5,6	-22,0	8,0	10,0	12,0
Toplam Yurtiçi Talep	-0,8	4,0	-7,6	3,8	4,4	5,8
İşgücüne Katılma Oranı (yüzde)	46,9	48,0	47,6	47,4	47,3	47,3
İstihdam (Milyon Kişi)	21,2	21,7	20,9	21,3	21,7	22,2
İşsizlik Oranı (yüzde)	11,0	10,4	14,8	14,6	14,2	13,3
ENFLASYON						
GSYH Deflatörü (yüzde)	11,7	7,5	6,0	5,0	4,5	4,5
TÜFE (Yılsom, yüzde)	10,1	7,5	5,9	5,3	4,9	4,8
Dolar Kuru (\$/TL) (Ort.)	1,30	1,41	1,56	1,60	1,67	1,70
DIŞ TİCARET						
Cari Açık (Milyar Dolar)	41,7	50,4	11,0	18,0	22,0	28,0
Cari Açık / GSYH (yüzde)	5,7	6,4	1,8	2,8	3,3	3,9
Dış Ticaret Açığı (Milyar \$)	53,0	83,5	35,5	45,5	50,0	57,0
İhracat (FOB, Milyar \$)	132,0	149,0	98,5	107,5	118,0	130,0
İhracat (CIF, Milyar \$)	202,0	232,5	134,0	153,0	168,0	187,0

OVP'daki gecikme 5018 sayılı Kanun hükümlerini hiçe saymıştır. Orta vadeli programın “temel amaç ve reformları” kısmı dikkatle incelendiğinde;

• Mali kural uygulamasına geçileceğinden bahsedilmekte ve mali kural anlatılmaya çalışmaktadır. 5018 sayılı Kanunun hükümlerine riayet etmeyen bir zihniyetin mali kuralı hedeflemesi inandırıcılıktan uzaktır.

• KİT'lerin hesap verilebilirliğini artıracak, şeffaflığı artıracak bir yasa hazırlanacağından bahsedilirken, 5018 in hükümleri yok sayılmıştır. 5018 sayılı Kanun hükümleri arasında hesap verilebilirlikle ve şeffaflıkla ilgili hükümler mevcuttur. Sorun Kanunun uygulanmamasındadır.

• Kamu Cari Harcamalarının öncelikli alanlara yönlendirilecek olması ile personel rejiminin nasıl olacağı açıklanmıştır. İşsizliğin yüzde 15 lerde olduğu dönemlerde kamuya daha az personelin alınacağı açıklanmaktadır.

• Kamu finansmanında Kamu-özel işbirliği modellerinin kullanımının yaygınlaştırılacağı ifade edilmektedir. Ancak yatırımdan kaçınan veya elinde yeterli finansman kaynağı olmayan özel sektörle bu modelin nasıl çalışacağı ifade edilmemektedir.

• Sağlık sektöründe başarısız uygulamalar neticesinde çöken sağlık sistemindeki çöküş kabul edilmiş, çıkış yolları aranmaktadır.

• Tarımda desteklerin yeniden düzenleneceği belirtilerek 2009 yılında olduğu gibi 2010 yılında da tarımsal transferlerin azaltılacağı teknik ve dolaylı bir ifade ile izah edilmektedir.

• Bu hükümetin her programında yer alan “kayıp kaçak azaltılacak” sözlerine devam edilmiş, kaçakçılıkla mücadele etkinleştirilecek denilmiştir. Ancak son 2 yılda gümrük başta olmak üzere kaçakçılıkla mücadele başarısızlığa uğramış, bunca teknolojik gelişmeye rağmen yakalanan kaçak miktarında azalma olmamıştır.

• Yine yerel yönetimlerin öz gelirlerinin artırılacağından bahisle yeni vergilerin sinyalleri verilmiştir.

C – 2010 Yılı Bütçesinin Genel Değerlendirmesi

2010 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı da bütün sorunların artarak devam edeceğini ortaya koymaktadır. Giderlerin 286 milyar 986 milyon, gelirlerin 236 milyar 794 milyon TL olarak tahmin edildiği 2010 bütçesinde 50 milyar 134 milyon TL bütçe açığı öngörülmektedir.

Öncelikle şu tespiti yapmamız gerekmektedir: 2010 yılı bütçesi Maliye Bakanının bütçe sunuş konuşmasında ifade ettiği şekilde ne krizden çıkış bütçesidir, ne de gerçekçi bir bütçedir. 2010 yılı bütçesi krizden çıkış bütçesi değil, krizi geniş halk kitlelerine daha da yayacak olan bir bütçedir. Bunun en somut göstergesi, bütçenin büyük açıklar üzerine kurulmasıdır. Krizden çıkışı esas alan bir bütçenin büyük açıklara konu olmaması gerekirdi.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (Milyar TL)	2008	2009		2010	2011	2012
	Gerç.	Bütçe	Gerç. Tahm.	Bütçe	Prog.	Prog
Bütçe Giderleri	227,0	259,2	266,8	286,9	298,2	314,4
- Faiz hariç giderler	176,4	201,7	211,3	230,2	243,0	259,0
- Faiz giderleri	50,7	57,5	55,5	56,8	55,2	55,4
Bütçe Gelirleri	209,6	248,8	203,9	236,8	253,1	275,4
- Vergi gelirleri	168,1	202,1	163,6	193,3	210,2	229,5
- Diğer gelirler	41,5	46,7	40,3	43,5	42,9	45,9
Bütçe Açığı	17,4	10,4	62,8	50,1	45,1	39,1
Faiz Dışı Fazla	33,2	47,1	-7,3	6,6	10,1	16,3

2010 yılı bütçesi gerçekçi bir bütçe de değildir, ancak acı gerçekleri gösteren bir bütçedir. 2010 bütçesinde faiz hariç bütçe giderleri 2009 yılı sonu tahmininin yüzde 9 üzerinde 287 milyar TL olarak belirlenmiş olmasına karşın, toplam büyüme beklentisinin yüzde 3,5 olduğu bir yılda, bütçe gelirlerinde yüzde 16,1, vergi gelirlerinde ise yüzde 18,2 oranındaki artış beklentisi gerçekçi gözükmemektedir. Kriz nedeniyle 2009 yılı vergi gelirlerinde düşüş olması nedeniyle önümüzdeki yıl istatistikî bir artış bekleniyorsa da, bu artışın yüzde 18,2'ye ulaşması çok zor görünmektedir. 2009 yılında 42 milyar TL civarında gerçekleşmesini beklediğimiz ÖTV gelirlerinin 2010 yılında yüzde 30 artışla 54,6 milyara çıkarılması imkansız görünmektedir. Özellikle, Hükümetin iddia ettiği gibi vergi oranlarında bir artış yapmadan bu hedefe ulaşılması mümkün değildir. Bilindiği gibi ÖTV'nin 2 ana kalemi petrol ve doğalgaz ürünleri ile tütün mamullerinden alınan ÖTV'lerdir. Eğer petrol ve doğalgaz hammadde fiyatlarında çok yüksek artış olmadığı taktirde (-ki olması durumunda başka problemler yaşarız), bu vergi gelirlerinin 2009 yılına göre yüzde 15'den fazla artması beklenmemelidir. Tütünde ise sene ortasındaki vergi artışlarına rağmen, biraz da yasak kapsamının artmasıyla, vergi gelirlerinde dikkati çeken bir azalış söz konusudur. Sigaraya ek vergi getirilmesi ise kullanımı daha da azaltacak ve kaçakçılığı da artıracaktır. Kısacası burada da imkânlar sınırlıdır.

Merkezi Yönetim Bütçeleri	GSYİH'ya Oran (yüzde)					
	2008	2009		2010	2011	2012
	Gerç.	Bütçe	Gerç. Tahm.	Bütçe	Prog.	Prog.
Bütçe Giderleri	23,9	23,3	28,2	27,9	26,7	25,6
- Faiz hariç giderler	18,6	18,1	22,3	22,4	21,7	21,1
- Faiz giderleri	5,3	5,2	5,9	5,5	4,9	4,5
Bütçe Gelirleri	22,1	22,4	21,5	23,0	22,6	22,4
- Vergi gelirleri	17,7	18,2	17,3	18,8	18,8	18,7
- Diğer gelirler	4,4	4,2	4,2	4,2	3,8	3,7
Bütçe Açığı	1,8	0,9	6,6	4,9	4,0	3,2
Faiz Dışı Fazla	3,5	4,2	-0,8	0,6	0,9	1,3

Vergi gelirlerinin 2008 yılında yüzde 17,7 olan GSYİH içindeki payının 2009 yılında yüzde 17,3 olması beklenmektedir. 2010 yılı bütçesinde ise bu oranın yüzde 18,8'e çıkarılması hedeflenmiştir. Ekonomide içinde bulunduğumuz konjonktürde toplam vergi gelirlerinin GSYİH'nın yüzde 1,5'i nispetinde artırılması mümkün değildir.

2010 yılı bütçesi bu haliyle; sosyal yönü olmayan, kamu görevlilerini gözetmeyen, halkın sorunların altında ezileceğini tescil eden bir özelliğe sahiptir. Bütçe sunuşunda sosyal yönü güçlü bir bütçe olduğu ifade edilmiş; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna aktarılan kaynağın yüzde 26,7 oranında artırılması, yeşil kartlılara sağlık yardımı ödeneğinin artırılması ile yoksul ailelere kömür yardımı için yeterli ödeneğin ayrılması buna dayanak olarak gösterilmiştir. Bu ifadeler AKP anlayışının "Sosyal" kavramından ne anladığını itiraf eden hazin ifadelerdir. Bu yardımların verilmiş şekli sosyal devleti işaret etmemekte, tam aksine sosyal devletten uzaklaşmayı ifade etmektedir. AKP seçim öncesi dağıttığı yardımları bir iane, atıfet ve ulufe gibi sunmakta, bozduğu gelir dağılımından, derinleştirdiği ve yaygınlaştırdığı yoksulluktan oy toplamaya çalışmaktadır. Oysa Sosyal Devlet bu durumdan farklı bir kavramdır. Anayasamıza göre Türkiye Cumhuriyeti bir Sosyal Hukuk Devletidir. Hukuk devleti bireylerin özgürlüğünü amaç edinen bir devlet

sistemidir. Sosyal devlet de amacı herkesin iyiliği ve korunması olan bir devlet sistemini ifade eder. Yaşayabilme güvenliği, tam istihdam ve çalışma gücünün muhafazası sosyal devletin öğeleridir. Sosyal yardım sosyal ihtimam ve sosyal tatmin sosyal devletin görevleridir. Sosyal devletin hedefi özgür kişiliğin hukuk teminatı altına alınması ve bireyin maddi ve manevi varlığının ve kişiliğinin korunması ve geliştirilmesidir. Oysa yedi yıldır iktidarda olan AKP eliyle bireylerin ve çalışanların gelirleri ve sosyal güvenceleri her geçen gün zayıflamaktadır.

Kamu çalışanlarına yönelik 2010 yılında da altışar aylık dönemler itibariyle yüzde 2,5+2,5 zam yapılacak olması kamu görevlileri için daha zorlu günlerin habercisidir.

2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde personel harcamaları 57,3 Milyar TL olarak öngörülmüşken, 2009 yılsonu tahmininde bu rakam 56,3 Milyar TL'ye çekilmiştir. Bir yılda 55.5 milyar TL faiz ödeyen Hükümet, bütçedeki açığı personel maaşlarında yapacağı kesintiyle kapatmaya çalışmakta, çalışanlarına enflasyon hedefinin altında zam yapmakta, ekonomik krizin faturasını çalışanlara kesmektedir.

Akaryakıttan doğalgaza kadar yapılan zamlar, beslenebilmek için gerekli olan et fiyatlarındaki büyük artışlar, kiradan ulaşma, haberleşmeden giyim eşyalarına birçok mal ve hizmetteki pahalılık çalışanların maaşlarındaki komik artışın bir manasının olmadığını göstermektedir. Bütçe sunumunda Baltık Kuru Yük taşıma endeksi, risk iştahı gibi birçok endeks ve tablo yer alırken et fiyatlarındaki yüksek artışlardan bahsedilmemektedir.

1- Bütçenin gelirler açısından değerlendirilmesi

Orta Vadeli Program ile 2010 yılı Bütçe Gereğcesinden Bütçe gelirlerinin enflasyon ve büyüme hedeflerinin üzerinde arttırılacağı anlaşılmaktadır. 2009 dan 2010 yılına geçişte enflasyon artı büyüme hedefi cari olarak yüzde 9 olarak gerçekleşmesi beklenirken bütçe gelirlerinde yüzde 16, vergi gelirlerin de yüzde 18,2 oranında artış öngörülmesi, 2010 yılında yeni vergi artışları ile karşılaşacağımız anlamına gelmektedir. (Vergi Gelirlerinin 2009 yılı için yüzde 17,3 olan GSYİH içindeki payının 2010 yılında yüzde 18,8 olarak hedeflenmesi de bu görüşümüzü teyit etmektedir) Oysa OVP'da 2010 yılında sadece maktu vergi ve harçların güncellenmesi dışında bir vergi artışına gidilmeyeceği ifade edilmektedir.

Vergi tahminlerinde dikkati çeken diğer bir husus ise Maliye Bakanının 17 Ekim tarihli basın toplantısında bir soruya verdiği cevapta görülmektedir. Maliye Bakanı bir gazetecinin sorusuna, vatandaşların borçluluk oranının diğer ülkelere göre düşük olduğu cevabını vermiştir. Vatandaşın daha çok borçlanarak tüketimini arttıracağını tahmin ettiklerini belirtmiştir. Vatandaşın gelirini arttırmaktan vazgeçen, borçlanarak tüketim harcaması yapmasından medet uman bir anlayış hükümete hâkim olmuştur.

Vergi Gelirleri (Milyon TL)	2008 Gerç.	2009 Gerç. Tahm.	2010 Bütçe	Artış/Azalış (yüzde)	
				2009	2010
Gelir Vergisi	38.030	37.657	41.516	-1,0	10,2
Kurumlar Vergisi	16.905	16.581	17.965	-1,9	8,3
Motorlu Taşıtlar Vergisi	3.944	3.995	4.328	1,3	8,3
Dahilde Alınan KDV	16.805	19.016	22.636	13,2	19,0
Özel Tüketim Vergisi	41.832	41.513	54.631	-0,8	31,6
BSMV	3.695	3.758	3.875	1,7	3,1
Özel İletişim Vergisi	4.551	4.449	4.816	-2,2	8,2
Gümrük Vergisi	2.770	2.614	2.980	-5,6	14,0
İthalatta Alınan KDV	29.972	24.348	30.108	-18,8	23,7
Damga Vergisi	3.945	4.045	4.399	2,5	8,8
Harçlar	5.050	4.735	5.405	-6,2	14,1
Diğer Vergiler	610	852	665		
Vergi Gelirleri Toplamı	168.109	163.561	193.324	-2,7	18,2

a- Gelir Vergisi

Hükümetin yılsonu işsizlik oranı tahmininin yüzde 14,6 olması, devlet memurlarına yüzde 2,5+2,5 zam verilecek olması, özel sektörde maaş zamlarının dondurulması, prim ve mesai ödemelerinin kesilmesi dikkate alındığında 2010 yılında 2009 yılına göre gelir vergisi tahsilat artış hedefinin yüzde 10,2 oranında öngörülmesi gerçekçi değildir.

Ayrıca bütçe sunuşunda mükelleflerin ödedikleri vergi tutarlarında değişiklik olmadan OECD ülkeleri arasında vergi yükümüzün azaldığının ifade edilmesi gerçekçi bir yaklaşım değildir. Aslında ücretlilere vergi iadesi kaldırılmış yerine asgari geçim indirimi getirilmiştir. Burada herhangi bir vergi indirimi söz konusu değildir.

b-Kurumlar Vergisi

Kurumlar vergisi tahminine bakıldığı zaman 2009 yılına göre 2010 yılında yüzde 8,3' lük bir artışla 17 milyar 965 milyon TL'lik bir tahsilat öngörülmektedir.

2009 yılında firmaların zararlarının artması, 2010 yılında bu zararların matrahtan indirilecek olması karşısında kapasite kullanım oranı ile sanayi üretim endeksinin düştüğü bu dönemde Kurumlar Vergisi tahsilatı artışı öngörmek oldukça iddialı bir öngörüdür.

Sektörler itibari ile bakıldığı zaman sadece bankacılık sektörünün büyüdüğü görülmektedir. Bankacılık sektörünün büyümesi ise bankaların faiz gelirlerinin veya bankacılık ücretlerinin artması demektir.

Diğer bir konuda Kurumlar Vergisi oranının düşürüldüğünün sürekli gündeme getirilmesidir. Ama gerçekte yatırım indirimi müessesinin kaldırılması ile mükellefin yükünün değişmesi söz konusu değildir. Mükellef daha önce yatırım indiriminden faydalanarak matrahını düşürebiliyordu. Şimdi ise matrah yüksek, oran düşük, sonuçta değişen bir durum yoktur.

c- Katma Değer Vergisi

KDV'ni değerlendirirken ithalde alınan KDV ile dahilde alınan KDV'ye birlikte bakmak gerekir. 2008 yılında toplam KDV tahsilatı 46 milyar 777 milyon TL iken bu rakam 2009 yılında yüzde 7,3 lük düşüşle 43 milyar 363 milyon TL öngörülmektedir. 2010 yılı hedefi ise yüzde 21,6 lık bir artışla 52 milyar 744 milyon liradır.

Hükümetin gelir vergisinde yüzde 10,2'lik bir artış öngörmesi toplumun gelirlerinin yüzde 21,6 artmayacağını göstermektedir.

Enflasyon beklentisinin yüzde 5,3, büyüme hedefinin yüzde 3,5 olmasına, tüketicinin ve fiyatların artmayacağını öngörülmesine rağmen yüzde 21,6 KDV tahsilat artışı öngörmek bir tutarsızlıktır.

d- İthalde Alınan KDV

İthalat üzerinden alınan KDV nin ithalata oranı dikkate alındığında, 2008 yılında bu oranın yüzde 11,42, 2009 yılında yüzde 11,67 ve 2010 yılında ise yüzde 12,26 olduğunu görüyoruz.

Acaba bu artış KDV oranlarının 2010 da arttırılacağı anlamına mı gelmektedir, yoksa bütçedeki gelir rakamları tahminlerini yüksek göstermek amacıyla şişirilmiş midir?

Ayrıca İthalatta Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi tahsilatı artışında 2010 yılı için yüzde 10,3 lük artış öngörülmesine karşın, ithalde alınan KDV tahsilat artışı öngörüsünün yüzde 23,7 olması bir çelişkidir.

e- Dahilde alınan KDV

Dahilde alınan KDV'de, 2010 yılında 2009 yılına göre yüzde 19 oranında bir artış öngörülmüştür. Hükümetin büyüme hedefinin yüzde 3,5, enflasyon beklentisinin yüzde 5,3 olması karşısında gelir vergisinde yüzde 10,2, dahilde alınan KDV'de yüzde 19'luk artış öngörülmesi bir çelişkidir.

f-Özel Tüketim Vergisi

2009 yılında binde 8 oranında azalacağı beklenen Özel Tüketim Vergisi gelirlerinin, 2010 yılında yüzde 31,6 oranında artırılması programlanmıştır. Özel Tüketim Vergisi gelirlerinin ayrıntıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Özel Tüketim Vergisi (Milyon TL)	2008 Gerç.	2009 Gerç. Tahm.	2010 Bütçe	Artış/Azalış (yüzde)	
				2009	2010
Petrol ve Doğalgaz Ürünleri	23.941	24.290	30.651	1,5	26,2
Motorlu Taşıtlar	3.805	2.360	3.798	-38,0	60,9
Alkollü İçkiler	1.987	2.025	2.164	1,9	6,9
Tütün Mamülleri	10.888	11.579	16.394	6,3	41,6
Kolalı Gazozlar	205	204	222	-0,5	8,8
Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallar	1.005	1.055	1.403	5,0	33,0
Özel Tüketim Vergisi Toplamı	41.832	41.513	54.631	-0,8	31,6

g- Diğerleri

Petrol ve Doğalgaz Ürünleri ((1) sayılı liste)

Listeden tahsil edilmesi beklenen Özel Tüketim Vergisi yüzde 26,2 artışla 30 milyar 651 milyon TL'si öngörülmektedir. Hükümet Bütçe Gerekçesi ve orta vadeli programda yüzde 3,5 oranında büyüme öngörmüştür. Buna göre 1 sayılı listedeki ürünlerin tüketiminin arttığı varsayıldığında en az yüzde 22 oranında ÖTV artışı yapılması gerekmektedir. Bu artışın gerçekleşmesi halinde de dünyadaki petrol fiyatları artmadığı varsayıldığında dahi benzin 3,83 TL'ye motorin ise 3,10 TL'ye yükselecektir. Ancak dünya petrol fiyatlarında meydana gelecek en küçük bir artış benzinin 4 TL, motorinin ise 3,5 TL olmasına neden olacaktır.

Tütün mamulleri (III-b sayılı liste)

Tütün mamullerinden tahsil edilmesi beklenen ÖTV yüzde 41,6 oranında artışla 16 milyar 394 milyon TL olarak öngörülmektedir. Bilindiği üzere son aylarda sigara yasağı nedeniyle sigara tüketim rakamlarının yüzde 5 civarında düşeceği öngörülmektedir. Ancak sigara yasağı nedeniyle 2009 yılından 2010 yılına tüketimde bir azalış olmadığı varsayıldığında, satış fiyatı üzerinden yüzde 58 oranında alınan nisbi ÖTV'de en az yüzde 41,6 lık artış olması gerekir. Bunun sonucunda da 6 TL tutarındaki sigara fiyatı 8,5 TL'na yükselecektir.

Motorlu taşıtlardan alınan ÖTV

Motorlu taşıtlardan tahsil edilmesi beklenen ÖTV yüzde 60,9 oranında artışla 3 milyar 798 milyon TL olarak öngörülmüştür. Burada hükümetin hangi veriye dayanarak yüzde 60,9' luk vergi artışı öngördüğünü izah etmek mümkün değildir.

Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallardan alınan ÖTV

Dayanıklı tüketim ve diğer mallardan tahsil edilmesi beklenen ÖTV yüzde 33 oranında artışla 1 milyar 403 milyon TL olarak öngörülmektedir. Burada hükümetin yüzde 33'lük tahsilat artışı miktar bazında en az yüzde 25'lik tüketim artışı anlamına gelmektedir. Bu öngörü gerçekçi değildir.

Yukarıda izah ettiğimiz üzere bu konuda vatandaş daha çok borca altına girerek tüketimi arttırması hedeflenmektedir.

2- Bütçenin harcamalar açısından değerlendirilmesi

2009 yılı Merkezi Yönetim Bütçe harcamalarına baktığımızda, cari transferler, mal ve hizmet giderleri, sermaye giderleri, borç verme ve Sosyal Güvenlik Kurumuna aktarılan payların hükümetin öngördüğü oranlara göre çok daha fazla artmış olduğunu görmekteyiz.

Bütçe Giderleri (Milyar TL)	2008 Gerç.	2009 Gerç. Tahm.	2010 Bütçe	GSMH'ya Oran (yüzde)		
				2008	2009	2010
Bütçe Giderleri	227,0	266,8	286,9	23,9	28,2	27,9
Faiz Hariç Giderler	176,4	211,3	230,2	18,6	22,3	22,4
1- Personel Giderleri	48,9	56,3	60,3	5,1	5,9	5,9
2- SGK Devlet Primi Gid.	6,4	7,2	11,1	0,7	0,8	1,1
3- Mal ve Hizm. Alım Gid.	24,4	27,4	25,2	2,6	2,9	2,4
4- Cari Transferler	70,4	92,4	102,2	7,4	9,8	9,9
5- Sermaye Giderleri	18,5	18,7	18,9	1,9	2,0	1,8
6- Sermaye Transferleri	3,2	2,9	3,4	0,3	0,3	0,3
7- Borç Verme	4,6	6,5	6,9	0,5	0,7	0,7
8- Yedek Ödenekler	-	-	2,1	-	-	0,2
Faiz Giderleri	50,7	55,5	56,8	5,3	5,9	5,5

2009 yılında yüzde 17,5 oranında artması beklenen bütçe giderlerinin, 2010 yılında yüzde 7,6 oranında artması öngörülmektedir. Faiz hariç giderlerde 2009 yılında yüzde 19,8 oranında artış beklenirken, 2010 yılında yüzde 9 oranında bir artış programlanmaktadır. Yine 2009 yılında yüzde 9,5 oranında artış beklenen faiz giderlerinin, 2010 yılında yüzde 2,3 oranında artması öngörülmektedir.

a- Personel Giderleri

2009 yılında yüzde 15,3 oranında artması beklenen personel giderlerinin 2010 yılı artış oranı yüzde 7,2 olarak programlanmıştır. 2010 yılında, yılın ilk ve ikinci altı ayı için memurlara verilecek yüzde 2,5+2,5 oranındaki zam yeterli değildir. Hedeflenen enflasyonun gerçekleşmesi ve kamu istihdam düzeyinin artmaması durumunda, personel giderlerinin bütçe ödenekleri içinde kalacağı tahmin edilmektedir.

AKP hükümeti memura yüzde 2,5+2,5 zam öngörmekle kamu çalışanlarına karşı tutumunu belli etmiştir. Oysa kriz dönemlerinde piyasanın canlanması, tüketimin artırılması için piyasaya nakit girişinin olması gerekir. Bununda en hızlı ve sağlıklı yolu kamu harcamalarının artırılması, kamu çalışanlarının ücretlerinin artırılmasıdır.

b- SGK Devlet Primi Giderleri

Sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim katkısı 2010 yılında yüzde 55 oranında artmaktadır. Bu artışın temel nedeni yeni sosyal güvenlik yasası çerçevesinde çalışanlara yönelik prim oranlarındaki artıştır.

c- Mal ve Hizmet Alım Giderleri

Mal ve hizmet alım giderlerine ait ödenek toplamı 2010 yılında yüzde 8 oranında azalmış görünmekle birlikte, tedavi giderlerinin SGK tarafından ödeneceği dikkate alınarak düzeltme yapıldığından artış oranı yüzde 2 olmaktadır. Başta enerji olmak üzere girdi maliyetlerinin arttığı, yeşil kart harcamaları ile savunma ve güvenlik harcamalarının azalmadığı bir ortamda mal ve hizmet alımlarının reel olarak düşmesini beklemek gerçekçi değildir. Nitekim geçen yıl da bu kalem için benzer saptama yapılmış ve buradaki risk vurgulanmıştı. 2009 yılında 2008 yılına göre mal ve hizmetlerdeki artışın yaklaşık yüzde 15 oranında

gerçekleşecek olması bu saptamayı doğrulayan bir gelişme olmuştur (reel olarak yüzde 8). Benzer şekilde, 2010 yılında mal ve hizmet alımları ödeneğinin programlanan düzeyin çok üstüne çıkmasını beklemek yanıltıcı olmayacaktır.

Mal ve hizmet alımlarında artışı belirleyen temel kalem yeşil kart harcamalarıdır. Aslında yeşil kart harcamaları uluslararası standartlara göre cari transferler içinde yer alması gerekirken, bütçede mal ve hizmet alımları içinde yer almaktadır.

d- Transferler

2009 yılında ekonomik durgunluğun, yeni sosyal güvenlik yasasının ve sağlık harcamalarının etkisi ile cari transferler kalemi yüzde 30'un üzerinde artmıştır. 2010 yılında bu artış oranının yüzde 10 düzeyinde tutulması öngörülmektedir.

Cari transferler kalemi altındaki temel risklerin başında sosyal güvenlik sistemi gelmektedir. Gelecek yıl ekonomideki iyileşmenin istenen düzeyde olmaması ve bazı kurumların prim yükümlülüklerini ertelemeleri prim gelirlerinin artışının önüne geçecektir. Bu ise SGK'nun daha fazla kaynak ihtiyacı nedeni ile bütçeye başvurusu anlamına gelecektir.

Yine cari transferler başlığı altındaki bir diğer risk kalemi KİT görev zararlarıdır. Başta TMO olmak üzere birçok finansal ve finansal olmayan KİT geçmiş dönem görev zararlarını taşıyamama durumu ile bütçe kaynaklarına çok daha fazla ihtiyaç duyacaktır. Diğer yandan öngörülen KİT zamlarının gerçekleşmesi buradaki mali baskının azalmasına yol açacaktır. Sokak aydınlatması için bütçeye 2009 yılından itibaren konulan görev zararı ödeneği de (2010 için 705 milyon YTL) buradaki kaynak ihtiyacının artmasına neden olmuştur.

Tarımsal destekleme ödenekleri 2010 yılında 2009 yılının aksine artmakla birlikte, nominal olarak 2008 düzeyinin altında kalacağı anlaşılmaktadır. 2009 yılı Merkezi yönetim Bütçe Tasarısında Tarımsal ödemelerin 5,5 milyar TL olarak gerçekleşmesi öngörülmüşken, bu rakam önce 4,9 milyar TL'ye indirilmiş, sonra da 4,5 milyar TL olarak revize edilmiştir. Yani ekonomik krizin faturası çiftçilerimize kesilmiştir.

Mahalli İdarelerin Payı 19,9 milyar TL olarak öngörülmüşken, 16,3 milyar TL'ye indirilmiştir.

Fon ve paylara aktarılabacak miktar 4,8 milyar TL olarak öngörülmüşken, 3,4 milyar TL'ne indirilmiştir.

2010 yılında toplam kamu yatırımlarında, 2009 gerçekleşme tahminine göre, yüzde 8,2 oranında bir artış öngörülmektedir. Bütçe açısından bakıldığında yatırım ödeneklerindeki artış yüzde 1,4 oranında olduğu görülmektedir.

Maliye politikası hedefleri arasında yer alan, kamu açıklarının tedrici olarak makul seviyelere çekilmesi hedefinin ise yeni bir aldatmacadan başka bir anlamı bulunmamaktadır. 2008 yılında 17 milyar 69 milyon açık veren bütçenin, orta vadeli programda ifade edildiği üzere; 2010 yılında 50 milyar TL, 2011 yılında 45,1 milyar TL, 2012 yılında ise 39,1 milyar TL düzeyinde açık vereceği düşünüldüğünde, üç yıl sonra bile 2008 yılındaki açık miktarı ikiye katlanmış olacaktır.

Bütçe açığındaki artış, borç stokunda yükselişe neden olacağından, önümüzdeki süreçte başta iç borç miktarı olmak üzere, toplam borç miktarı yükselen bir seyir izleyecektir. Ayrıca, Orta Vadeli Programda; bu yıl için dış ticaret dengesinin 35,5 milyar dolar, cari işlemler dengesinin 11 milyar dolar, Merkezi Yönetim Bütçe dengesinin ise 62,8 milyar TL açık vermesi öngörülmüştür. Her üç parametrede önümüzdeki üç yılda da değişen bir şeyin olmayacağı, özellikle dış ticaret ve cari işlemler açıklarının hızla artacağı anlaşılmaktadır. Verilen bu açıkların, daha fazla emeğe, daha fazla alın terine, daha çok vergiye ve artan yoksulluğa neden olacağını söylememiz abartılı ve yanlış olmayacaktır. Bu kapsamda, azalan refahın, artan sorunların kişi başına geliri düşüreceği, fakirliğin düne göre bugün ve yarın daha fazla olacağı ortadadır.

Sonuç

2010 Yılı Bütçe Tasarısı inandırıcı olmaktan uzak aynı zamanda yetersiz bir bütçedir. Eğer bu hali ile TBMM Genel Kurulu’ndan geçerse Türkiye Ekonomisi önümüzdeki yılı da büyük zorluklar içinde geçirecek demektir.

Bu bütçe inandırıcı değildir. Çünkü 2009 yılı bütçesi gibi, kabul edildiği gün tutarsızlığı bilinen bir bütçenin ardından hazırlanmış bir bütçenin tabiri yerinde ise kamburunu üzerinde taşımaktadır.

Bu bütçe yetersizdir. Çünkü ekonomik krizden çıkışı hedef alan tedbirleri getirmemekte, dünyadaki gelişmelere bel bağlayan pasif bir anlayışın ürünü olarak hazırlanmış görünmektedir.

Yüzde 3,5 büyüme hedefine bağlanmış gelir beklentileri, vergi gelirlerinde yüzde 18,2’nin üzerinde bir artış öngörmektedir. Çöküntü içindeki bir reel kesim için ne yüzde 3,5’lik bir büyüme yeterlidir ne de yüzde 18,2’lik vergi tahsilatı artışı gerçekçidir.

İşsizlik sorununun bütün ağırlığı ile devam edeceğini kabullenmiş olan OVP doğrultusunda 2010 Yılı Bütçesinde istihdamla ilgili ümit verici hiçbir işaret mevcut değildir.

Bu bütçede Hükümet işsizlik sorununun çözümünde devleti devre dışı bırakmış, istihdamı özel sektörün inisiyatifine terk etmiştir. Ne var ki daha şimdiden 50,1 milyar TL olarak öngörülen bütçe açığı ile özel sektörün kullanacağı finans imkânlarını kendine kanallı edeceğini ilan ederek özel sektörün yatırım konusunda önünü kesmiştir.

Kriz ortamında tarım kesimindeki daralmanın sanayi ve hizmetler kesimine göre nispeten az olduğu bilinmesine rağmen, tarımsal desteklere ayrılması gereken payın GSYİH’nın yüzde 1 oranından az olmaması yasal zorunluluk iken ancak bunun yarısı kadar bir pay ayrılmıştır.

Esnaf kesimini, KOBİ’leri ve büyük sanayiye içine düştüğü durumdan kurtaracak herhangi bir önlem görülmemektedir.

Ekonomik daralma ve işsizliğe paralel olarak, tüketicinin hem tüketici kredileri hem de kredi kartı borçları nedeniyle iç talebin aşırı daralmasına karşılık talep genişlemesini hedef alan önlemler alınmamıştır. İç talepteki herhangi bir gelişmenin de mevcut kur politikası ile ithalata yönelmeyeceğinin hiçbir garantisi yoktur.

Kısaca ifade etmek gerekirse; Türkiye Ekonomisinin içine düştüğü durumda sorumluluğunu kabul etmeyen Hükümetin, krizi yönetmesi ve krizden çıkışı sağlaması da mümkün görülmemektedir. Hükümet krizden çıkışı iktidarının ilk altı yılında olduğu gibi dünya ekonomisinde meydana gelebilecek gelişmelerin Türkiye’ye olacak muhtemel yansımalarına bırakmış olduğu görülmektedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Kanun Tasarısı’na ret oyu vereceğimizi bilgilerinize arz ederiz.

Prof. Dr. Münir KUTLUATA

Sakarya Milletvekili

Emin Haluk AYHAN

Denizli Milletvekili

Mustafa KALAYCI

Konya Milletvekili

Doç. Dr. Mehmet GÜNAL

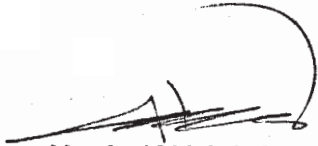
Antalya Milletvekili

Erkan AKÇAY

Manisa Milletvekili

**2010 MALİ YILI MERKEZİ YÖNETİM
BÜTÇE KANUN TASARISI
KARŞI OY YAZISI**

**TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu
Üyeleri**

Hasip KAPLAN
DTP Şırnak Milletvekili

Osman ÖZÇELİK
DTP Siirt Milletvekili

KARŞI OY YAZISI

GENEL DEĞERLENDİRME

2010 Mali Yılı Merkezi Yönetim Bütçe kanun Tasarısı eki belgelerle 5018 sayılı kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa uygun bir şekilde Meclis bilgilendirilmemiştir.Tasarının Komisyonda görüşülmesi sırasında bütçe paketi ve ekleri yazılı olmasına rağmen eksik,Bakanlık ve İdare bütçelerine ilişkin belgeler Komisyon görüşmelerine yarım gün kala yeterli hazırlık süresi tanınmadan verilmiştir.Orta Vadeli Program geç hazırlanmış,AB İlerleme raporunda da denetlenemeyen bir eleştiri konusu olmuş,emek ve meslek örgütleri sürece katılmamış,Meclisin bütçe hakkı ve kamuoyunun bilgiye ulaşması ve tartışmaya katılması sağlanamamıştır.

Bütçenin hazırlanmasında "katılımcılık ve çoğulculuk" yine göz ardı edildi.Demokratik toplumlarda,çağdaş hukuk devletlerinde bütçenin kaynağını teşkil eden vergileri veren yurttaşların,sivil toplum örgütlerinin katılım ve denetimi esas olup, "şeffaf bir bütçe" nin oluşturulmamıştır. Sermaye ve emek örgütlerinin TÜSIAD,TOBB,Esnaflar ve Sanatkar Odaları Birliği,KESK,DİSK,HAK-İŞ,TMMOB gibi milyonlarca örgütlü gücü temsil eden kuruluşlarına bir aylık süre içinde bir gün dahi ayrılmaması,dinlenip görüşlerinin alınmaması "katılımcı" ve "çoğulcu" demokrasi ile bağdaşmamaktadır.Ekonomi ile demokrasi birbirinden ayrılmaz.Bütçeler Mecliste hazırlandığından "Sosyal Risk" tartışılmadan,sosyolojik dönüşümler dikkate alınmadan, sağlıklı bir planlamadan da söz edilemez.

2010 Yılı Merkezi yönetim bütçesi "Krizden çıkış bütçesi "değil,krizin faturasını emekçi halka yükleme bütçesidir.

AK Parti Hükümeti 2008 bütçe sunuşunda 2006 yılında "...piyasalarda istikrar ve likidite bolluğu sürdü.." denildikten sonra ,2007 temmuz ayında ABD konut sektöründe başlayan küresel krize sadece değinerek izlemeye değer bulduklarını söylüyor.

2009 bütçe sunuşunda "...küresel mali krizden asgari şekilde etkileniyoruz..." deniliyor.Dünya 1929 mali krizinden sonra en büyük krizi yaşarken,dolar birkaç günde 1700-YTL yi aşarken,enerji,gıda fiyatları artarken,elektriğe, doğal gazı,petrole yeni zamlar devreye girer ve otomatiğe bağlarken, on günde 50 milyar dolar piyasalardan çekilirken "krizin Türkiye'yi teğet geçeceği" söylendi.

Bu kadar rahat,vurdumduymaz,sorumsuz bir başka Hükümet örneği dünyada yoktur.ABD ile beraber AB nin gelişmiş ülkeleri Japonya,Çin dahi bu krizin pençesinde kıvranırlarken,dünya 5 trilyonu aşan önlemler alırken; "krizi fırsata çevirebiliriz.." denildi.

50 bankanın 26 sı yabancı sermayeli olup? 60 ncı Hükümet programında "...iç ve dış şoklardan etkilenmeyecek bir ekonomiden..s.21" bahsediliyor. Türkiye ihracatının % 70 ni ABD ve AB ülkeleri ile yapıyor. G-20 zirveleri toplanıyor (2008 bütçe sunuşunda küresel sermaye temsilcisi şirket sayısı 17 400 ve bunların 9 606 sı AB ülkelerinden s.17) deniliyor.2007 yılından bu yana ihracat ve ithalatımızda gerileme yaşandı.

Küresel kriz sonrası kredi imkanları daralırsa,maliyetler artarsa ,büyüme düşmeyecek mi? işsizlik artmayacak mı? faizler artmayacak mı? enflasyon yeniden azmayacak mı? fatura 2001 de olduğu gibi,yine emekçi halka,dar gelirliye çıkarılmayacak mı? dedik.Bu durumda küresel krize karşı birlikte önlem almak,varsa doğacak fırsatları da birlikte değerlendirmek için meclis gündemine alınması ve araştırılması gerekirdi.

Tam yedi bütçe sunuşunda aynı nakaratları dinledik "...istihdam piyasasını etkinleştirmek..işsizlik ve kayıt dışılığı azaltmayı amaçlıyoruz..." memur ve işçi ücretleri zamlar karşısında erirken,işsizlik artarken,Hükümet ülke gündemi dışında kendine bir gündem oluşturmuş, sermaye kesimlerine destekler sunuyor.

İşverenin hissesine düşen sigorta primleri % 5 indirdi,bunun bütçeye maliyeti sadece 4.7 milyar YTL . KOBİ' ler yerinde sayarken göstermelik can suyu kredilerinden söz ediliyor."Yap İşlet Devret ",AR-GE yasası ile sadece birkaç yabancı şirkete fırsat sunuldu. "Varlık Barışı" adı altında kara paranın,kirli paranın,vergi kaçağı paranın aklanması,TMSF'nin hükümete bağlanması yasası krizi fırsata nasıl çeviririz paniği değil mi ?

Ülkemizde bir yıl önce çıkarılan "Tezkere" ile sınır ötesi çatışmaların hiçbir maliyeti bütçede yok,içerde her gün can ve mal kayıpları yaşanırken,SGS nedeniyle emek ve meslek örgütleri ayakta.Yoksulluk girdabında yaşayan milyonların açlık sınırı altında yaşayan kesimi yok sayılıyor.Tarımı vuran "kuraklık" sel felaketleri ülkemizde yaşanmamış gibi toz bembé bir tablo sunuldu.

Bir daha anladık ki Türkiye'nin gündemi ile AK Partinin gündemi farklı.Bu nedenle muhalefet olarak öncelikle hükümeti bu hayal ve kendi dünyasından uyandırmak için, muhalefet olarak eleştirilerimizi ve yapıcı önerilerimizi sunduk.

Petrol fiyatları düşerken,bizde neden petrol fiyatlarına zam yapılıyor ?açıklaması yok.Kriz nedeniyle kurlarda ki artış ithalatı düşürürken,ihracatın artacağını varsaymak inandırıcı değildir.Dış krediler döviz bazında borçlanmaya devam ettikçe birçok şirketin ülkemizde batması an meselesidir.Aynı durum,yabancı menşeli sigorta şirketleri,bankalar içinde geçerlidir.Yurttaşımız böylesi bir kriz karşısında uyarılmıyor,güvenceye bağlanmıyor.

"....Kişi başına düşen gelirimiz 2007 yılında 9 bin 305 dolar oldu,2009 yılında ise 10 bin 913 dolar olacak..." dendi.2008 yılı kuraklık ve sel felaketleri,operasyon ve tezkere ile geçti.Sınır ötesi hava ve kara operasyonun maliyetleri bütçede yer almadı..Sadece 8 günlük sınır ötesi operasyonun maliyeti için uzmanlar 160 milyon dolar dedi. Uç saat uçan 53 uçak....yakıt....bomba...bununla neler yapılabilirdi.

Tarım sektörü 2002 yılında % 34.9 iken yarı yarıya geriledi.Mecliste bunca çoğunluğa rağmen yedi yılda tarım sektörü neden çöktü,neden koalisyon hükümetlerinin gerisine düştü,buna bir açıklama getirilmiyor.

1993-2002 yıllarında % 70 olan enflasyon 2007 yılında 8.4 e düştüğü,2008 eylül ayı itibariyle % 11.13 olarak gerçekleştiği ifade edildi,bunu gıda,enerji,emtia fiyatlarında ki artışla açıklamak inandırıcı değil.Doğrusu kriz ile birlikte çift haneli enflasyon daha da yükseldi ,bunun nedeni krizin Türkiye'ye yansımaları küçümseyen,önemsemeyen

anlayıştıdır.2007 bütçesinin şoka dayanıklı olmadığını,2008 bütçesinin de krizi dikkate almadığını söylediğimizde "kriz teğet geçiyor" deniliyordu.2008 yılı bütçesi ile büyümenin dibe vurması,bütçe açıklarının artması,2009 yılı bütçesinin ise daha görüşmeler esnasında revizyona uğraması, işsizliğin, enflasyonun, açıkların, gerilemenin habercisiydi.

2010 yılı sunuşlarında "...Bu bütçe Orta Vadeli Programla uyumlu küresel krizden çıkış bütçesidir..." ile başlayan cümleler, AK Parti hükümetinin sekizinci bütçesinde bir önceki bütçe sunuşlarından farklı olarak,haklı eleştirilerimizin kabulü ve özeleştirii beyanıdır.

2009 yılı bütçesinde öngörülen 10.4 milyar açığın,62 milyar 824 milyon TL'ye çıkması açık verilmesi,yüzde 862'sinin gelirlerde ki azalma olması,büyümede dibe vuran gerileme ile öngörülerin tutmadığını,krizin hesaba katılmadığını göstermektedir.Daha görüşülürken revizyona uğrayan bir bütçenin tutmayacağı belliydi.

2008 yılının sonunda 274.8 olan iç borç 2009 ekim ayında 52.4 milyar artarak 327.2 milyara ulaştı.2009 un ilk on ayında gerçekleşen bu artış,önceki elli yılda gerçekleşen 49.2 milyar TL'lik artışın üzerinde kaldı.İç borç stokunda ki bu artış vade ve faiz oranlarında da şaşırtıyor.2009 yılında ortalama bileşik faiz yüzde 9.1 ve ortalama vadesi 41.4 ay oldu.

2010 yılı bütçesi için öngörülen 50 milyar 134 milyon TL açık ile büyüme oranı gerçekçi olmadığı gibi ek vergilerin dolaylı vergilerden,zamlardan karşılanması krizin faturasının emekçi halka yükleneceğini gösteriyor.

Bütçe gelirleri vergi gelirleri ve özeleştirme kaynakları olarak gösterilirken,dolaylı vergilerin yüzde 23 oranlarında olması,elektrik,doğalgaz,telefon,tütün ve alkol mamullerine zam yapılacağını gösteriyor.

2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNİN MAKRO ÇERÇEVESİNE YÖNELİK DEĞERLENDİRME

GSYH 1 trilyon 28 milyar 802 milyon TL.büyüme oranı yüzde 3.5 yılsonu TÜFE yüzde 5.3 ithalat 153 milyar dolar,ihracat 107.5 milyar dolar makro ekonomik varsayımına dayandırılmıştır.

2009 yılı bütçe hesapları da orta vadeli programa göre hazırlanmıştı.Sonuçta bütçe giderleri arttı,gelirler azaldı,bütçe açığının milli gelire oranı yüzde 6.6 ya çıktı.

2010 bütçe açığının 50 milyar olması inandırıcı değildir.Uzmanlar,açıkların 70 milyar aşacağını söylüyor.TEPAV (Türkiye Ekonomik Politikaları Araştırma Vakfı) sapmanın hedeflenen vergi gelirlerinin toplanmamsından kaynaklandığını belirtiyor.

Bütçenin patlak vermesi,şeffaf bir ekonomi anlayışından yoksun olması,işsizlik teknik ölçümlerinin yanlışlığı,kaçınılmaz vergi artışları,bankacılık sektörünün Türkiye ekonomisi içinde ki yeri sağlıklı bir değerlendirme ve eleştiri yapılmaması,vergi kaçağı ile mücadelede zafiyet,kayıt dışı ekonomi konusunda ki ihmal,kamu-özel ayrımı anlayışı,özelleştirme,demokratik açılımının ekonomik ayağında ki eksiklik,bölgeler arası ekonomik kalkınmış farkının ortadan kaldırılmaması ,sendikal

hak ve özgürlüklerde ki anlayış,Ab uyum politikalarının hayata geçmemesi,gelir vergisindeki adaletsizlik,sağlık ve eğitim harcamalarında ki yanlış politikalar,sosyal yönün ihmali,enerji alanında dışa bağıllık,göçler ve önlemler,iç borç yönetiminde ki yanlışlar,tarım sektöründe ki gerileme,ÖTV ve KDV indirimlerinde ki adaletsizlik, cins ayrımcılığı,YÖK'ün yanlış politikaları, yanlış çevre politikaları, denetlenmeyen askeri harcamalar,operasyonlar gibi birçok nedenden kaynaklanmaktadır.

KRİZDEN ÇIKIŞ MÜMKÜNDÜR.

Kriz karşısında yeni bir ekonomi politika gerekli dedik haklı çıktık.Kriz en çok ABD ve AB ülkelerini vurmuş,yüz milyar dolar üzerinde ki ithalat ve ihracat payımız hızla gerilemişti.Bunun karşısında Komşu ülkeler, Afrika, Ortadoğu,Hindistan,Çin ve uzak doğu ülkeleri ile ilişkilerin geliştirilmesi yönünde ki sürekli ve ısrarlı yapıcı muhalefetimizin geçte olsa dikkate alınması,bu alanda son aylarda umut verici gelişmeler yaşanması sevindiricidir.

Küresel ekonomik krizle birlikte Türkiye'nin bulunduğu stratejik coğrafyada,önemi artmış doğru politikalarla krizi yönlendirmek,pozitif konjoktürü lehe değerlendirmek olanakları doğmuştur.

Kürt sorunu,Ermenistan,Kıbrıs konusunda çözüm çabaları önemlidir."Kürt Açılımı" aynı zamanda komşu ülkeler iyi ilişkiler ,barışçıl ve demokratik bir ortam krizin aşılmasının aynı zamanda anahtarıdır.

Orta Vadeli Mali Planda 2010 yılı merkezi yönetim bütçe açığının GSYH'ye oranının yüzde 4.9 olarak gerçekleşeceğini,2011 ve 2012 yıllarında ise yüzde 4'e ve yüzde 3.2'düşeceği öngörüsünün tutması için Hindistan ve Çin büyüme oranlarını nasıl arttırdığı iyi değerlendirilmelidir.Büyümeyi sürdüren ülkelerde işçi ve memur maaşlarına zam yapılırken,sosyal adalet ve eşitlik konusunda adımlar atılırken,emekçi halkın şartlarının iyileştirilmemesi,bazı önlemlerin alınmaması durumunda krizden çıkışta mümkün değildir.

Ekonomi şeffaflaşmadan sağlıklı bir bütçe yapılamaz.

liberalizasyon sürecinde olduğunu söyleyen Türkiye ekonomisinin temel sorunu burada yatmaktadır. Kastettiğimiz şekli olarak ekonomide neler olup bittiğinin vergi verenlerce bilinmesi, kararlara katılımı değildir. Üzerinde durduğumuz ekonomiyi, anlaşmazlıklar, uzmanlıklar alanından alıp günlük hayat ve bu arada demokrasi açısından önemini bilince çıkarılmasıdır.

Sürekli açık veren bir bütçe, büyüme hızındaki düzensizlik, gerileme, ithalat ihracat dengesizliği, üretimin az, tüketimin çok oluşu, bölgeler arasındaki dengesizlik, gelir dağılımındaki korkunç uçurum, kazançtan değil tüketimden vergi almayı alışkanlık hâline getirme, kronik enflasyon, işsizlik, katlanan iç ve dış borçlar, kayıt dışı ekonominin korkunç düzeyi, kara delikler, bütçenin aslan payını alan militer harcamaların durumu, işte, şeffaflaşmayla kastedilen tüm bu ekonomik sorunların genel demokrasi sorunu ile bağlantısını günlük hayat üzerinden kurabilme becerisi ya da becerenin gereği mekanizmalar, tercihler konusudur,

Bu da en başta ekonomik süreç aktörlerinin karar alma süreçlerine örgütlü müdahale edebilme şanslarının sağlanması ve çoğaltılmasıyla olanaklıdır. Demokrasi, ekonomi bağlamında, demokrasi zengin ülkelerin layık olduğu, zengin ülkelerin demokrasi geliştirebilecekleri, 20'nci Yüzyılın bayatlamış tezlerinin artık mevcut Hükûmet ve ana muhalefet partisi dâhil sürdürmesi kabul edilemezdir. G-20 Zirvesine katılan bir ülke Türkiye, 17'nci büyük ekonomi,(sayın Babacan 15 nci ekonomi olduğumuzu söylüyor) hâlâ bu anlayışla işverenlerin kafasında, "ya ekonomik büyüme, ya özgürlük " ikilemine emekçileri, çalışanları sıkıştırması artık adil değildir. Yine, Avrupa Birliği müzakere sürecinde olan Türkiye'de "benim anladığımca..." demokrasi anlayışının terk edilmesi gerekiyor.

Ekonomide ihtiyaç duyulan dönüşümler gerçekleşmediği, sorunlar kartopu gibi büyüdüğü, bölgeler ve sınıflar arası uçurumlar korkutucu boyutlara vardığı için bugün iki Türkiye oluşmuş durumdadır.

Birisi varılların, zenginlerin Türkiye'sidir, diğeri de yoksulluğun zirvesinde, sosyal adaletsizlik pençesinde kıvranan milyonlarca insanımızın Türkiye'sidir. Bu kadar farklı, çarpıcı iki zıt fotoğraf taşıyan ülkemizde Türkiye sosyal, siyasal, kültürel boyutları da bulunan iki ayrı Türkiye manzarası, demokrasi gelişimi açısından da düşündürücü, vahim, toplumsal çatışma potansiyellerini içermekte ve acil sosyo ekonomik adımları ve sosyal adaleti gerçekleştireci ihtiyaçlara zaruret duymaktadır. Toplumun farklı dengesizliklerindeki sosyal barışı sağlayamadığımız sürece bu sosyal adaletsizlik toplumsal patlamaya süreçleri yine de barış süreçlerinin sağlıklı gelişemediğini koymaktadır.

Peki, AK Parti Hükümetleri 8'inci bütçesini hazırlarken, kriz döneminden bu yana kimden yana tercihinı koydu? aldığı önlemlere bakınca yine varsıldan, yine sermayeden, yine işverenden.

2010 bütçesi, halkı, emekçileri borca mahkûm eden bir bütçedir diyor emek ve meslek örgütleri. Yüzde 3,5 büyüyeceğine göre, özel tüketim harcamaları yüzde 2,5 artacağına göre, 2010 yılı için reel olarak sıfır zam alan emekçiler bu artışı nasıl karşılayacak, borçlanarak. 2010 bütçesi vergi gelirleri beklentileri abartılı, belli. Niye? 2010'da vergi oranlarının artmayacağı söylenmişti, buna göre nasıl olacak da yüzde 3,5 büyüyen bir ülkede vergi gelirleri ortalama yüzde 18,2 artacak. Dolaylı vergiden, ÖTV'den,Özel İletişim Vergisinden ve bu bütçenin ana karakteri yine tüketiciden, toplumdan vergiyi alma üzerine kurulmuş.

Kamu emekçilerin ücretlerine, geçtiğimiz iki yılda temel harcama kalemleri karşısında reel olarak yüzde 40'a ulaşan kayıplar yaşandı. Krizin etkisiyle alım gücünde yaşanan ciddi düşüşler var. Enflasyon oranları belli oranlarda aşağıya çekilmiş, ama, geçtiğimiz yıl gıda fiyatlarında yaşanan yüksek artışlar, mutfaktaki enflasyon, açıklanan enflasyon çok altında kaldığı görülmekte. Bırakın onu, suya, ekmeğe, elektriğe, akaryakıtı, doğal gazı, temel tüketim maddelerine yapılan zamlar ile memura yapılan yüzde 2,5 zammı karşı karşıya konulduğunda, insaf ve vicdan sınırları zorlanıyor.

Eğitime ayrılan payın yüzde 13,3'ten 2009'da, 2010'da binde 1 puan, sağlığa ayrılan paranın yüzde 5,7'den 2010'da 0,5 puan azalması demek, çoğalan bir nüfusta ne anlama geliyor eğitim ve sağlıkta kısıtlama?

Asker harcamalarda yaptığımız masraflar denetlenemiyor.İsrail'in iflas eden bir firmasına 160 tankın modernizasyonu için verilen 687.5 milyon dolar ın ne olduğu bilinmiyor.Ne kadar Heron aldık, ne kadar Kobra aldık, ne kadar Skorsky aldık? belirsizdir.

Şimdi, bu harcamaları, militer harcamaları, askerî harcamaları görmeden Meclis neyi denetleyecek bütçede? giderler kaleminin içinde bir tek kalem militer harcama yok?Mal hizmeti, personel gideri, faiz gideri, cari gider, çocukların doğmamış evlatlarını borçlandıran askerî harcamaların rakamları açıklanmıyor ve denetlenemiyor.

2010 bütçesi istihdam, büyüme hedeflemektedir deniyor. Eurostat'ın rakamları Türkiye 1994 yılında 4,7 ekside. Gelmişiz 2009'a, on sene sonra, 4,5 aynı nokta eksiye gelmişiz, iki senedir ekside seyrediyoruz. Avrupa ülkeleri krizden etkilendi, Çin ve Hindistan gibi milyarlarca nüfusun yaşadığı ülkeler niye büyüyor 6, 7, 8 oranında? Biz niye onlardan geri kaldık.

Türkiye dünyanın en büyük 17'nci ekonomisi. OECD ülkelerinin arasında yüzde 65 ile en çok dolaylı vergiye dayanan ilk üç ülkeden birisi Türkiye. Parti kapatmada, ceza vermede, darbe yapmada birinciyiz, bir de dolaylı vergide birinciyiz.

Yine, emekçilerden ortalama yüzde 36,5 vergi alınırken, 2010 bütçesinde kurumlardan yüzde 10 vergi alınıyor.

NABUKO Projesi, Türki Cumhuriyetlerle olan çalışma, İran'la, komşu ülkelerle, hatta, Mısır'dan gelecek boru hatları, bütün bunlar doğru bulduğumuzu, Türkiye'nin 50-60 milyar dolar hâlâ enerji ithalatı yaptığı bir ülke olması hesabıyla bunun hayati olduğunu ve bu barış süreçlerinin, açılım süreçlerinin Ermenistan'la olsun, gerek Kıbrıs'la olsun gerek Türkiye'de Kürt açılımı, adını değiştirdiniz, adını ne koyarsanız koyun, bunların eğer hayata geçerse, bu krizden kurtuluşun en önemli noktası olacağını söyledik.

Gerçekten Türkiye kendi içindeki iç barışını sağlayıp, komşularıyla iyi ilişkilerini, Suriye'yle olduğu gibi, Irak'la da sınırlarını açtığı zaman, Türkiye'nin ekonomisi ciddi bir yükselme göstereceğini ve Türkiye'nin lider bir ülke olacağını düşünüyoruz.

Ancak, milletvekillerine ceza vererek, partilerini kapatarak, halkı susturarak, Kürt,Alevi vatandaşlarını susturarak,muhallif olan solcuyu susturarak, vatandaşı susturarak da hiçbir hükümetin hiçbir zaman bir başarıya ulaşamaz.

Türkiye'nin yeni bir ekonomik politikaya ihtiyacı olduğunu düşünüyoruz. Bu yeni ekonomik politikanın partiler üstü olması gerekir. Biz buna sonuna kadar destek vermeye hazırız. Evet, Türkiye son dönem dış politikada tartışıyor, eksenini Doğu'ya mı Batı'ya mı kayıyor? Türkiye kökleri itibarıyla, tarihi itibarıyla elbette ki Mezopotamya'dan Traklara kadar böyle hem Doğu'ya, hem Batı'ya kollarını açmış bir stratejik coğrafyada olan bir ülke olarak hem Doğu'yu görmezden, hem Batı'yı görmezden gelemeyiz.Avrupa Birliği süreci bu nedenle de önemlidir.

Hindistan, Çin üzerinden, gelişen ekonominin, Uzak Doğu, Afrika ülkeleri ve Orta Doğu'yla ilişkilerin güçlendirilmesinin Türkiye ekonomisini güçlendireceğini de düşünüyoruz.

Önümüzdeki günler Hükümetin kader günleridir, Türkiye'nin de kader günleridir. Açılım dağarcında ne var, projelerde ne var, demokratikleşme için ne var, Anayasa reformu için ne var, yasa için ne var, bu önümüzdeki günler Türkiye'nin kaderini belirleyecektir.

Bütçede sosyal devlet-sosyal adalet-sosyal eşitlik yok.

Orta Vadeli Program sonucu Üç "S" den yoksun "Sosyal Devlet", Sosyal Adalet" ve Sosyal Eşitlik" ten yoksun bir bütçe ortaya çıktı.

Türkiye, tarihinin en derin krizini 2001 yılında yaşadı.Bu krizin kaynağı Türkiye'de kötü yönetimdi,fatura çalışanlara işçilere,emekçi halka kesildi.Ancak, 2005-2007 yılları arasındaki son döneme bakıldığında büyümenin yüzde 5.5'e gerilediği görülmektedir. Benzer 30 ülkenin ortalaması ise yüzde 7.3 olarak gerçekleşmiştir. Bu, Türkiye'deki büyümenin tehlikeli bir biçimde yavaşlamaya başladığını göstermektedir. Nitekim 2008 yılında kaydedilen en düşük büyüme , 2000'den bu yana görülen en düşük büyümedir.

AK Parti krizin sorumlusu değiliz demekle sorumluluktan sıyrılamaz.Krizi ciddiye almayan,IMF politikalarına teslim olan ve iyi yönetemeyen hükümet,Krize rağmen büyümesini sürdüren Hindistan ve Çin örnekleri ortadayken,Enerji fiyatlarında ki sürekli artış,otomatik zamlar,enerji ithalatçısı ülkemizi zorlarken,sorunu meclise getirmeyerek,"Kriz ile ilgili araştırma önergelerimizi" görmeyerek, engelleyerek anti demokratik bir yol izlemiştir.

İşsizliği kader olarak gören AK Parti sorunu çözemez.

Yeni işsizlik dalgası 2008 küresel krizinin etkileri hissedilmeye başladıkça işsizlik de hızlandı. Tarım dışında resmen yüzde 12, gerçekte yüzde 20 olan işsizliğin daha ileri boyutlara çıkıp hiperleşmesi çok mümkün. Tarımdaki çözülme devam edecek. 2009'da tahmin edilen yüzde 3 büyüme gerçekleşse bile yeni istihdam bir yana, mevcut istihdamda bile düşüşleri gündeme taşıyabilecek.

Hükümet krizle birlikte dünyada işsizlik artışı yaşandı derken,Avrupa'nın birçok ülkesinde yüzde 7-8 oranında olan işsizlik karşısında,Türkiye de ki oranların birçok ülkeden az olduğunu söyleyerek yanıltıcı rakamlar ortaya koyarken,diğer yandan,"işsizlik yapısaldır" gerekçesine,krizde buna eklendi diyerek adeta,"işsizlik kaderdir" anlayışını sürdürmesi yaklaşımı inandırıcı değildir.

İşsizlik oranında ki düşüş tesbitleri de gerçekte örtüşmüyor.2008 yılı işsizlik oranları,önceki yıllara göre düştüğü de doğru değildir.TÜİK in 2009 verileri de yanıltıcıdır ve kriz sonrası işçi çıkarmalar dikkate alınmamıştır.Gerçek işsizlik oranı % 20 ler de seyretmektedir.

Tarım sektöründe ki gerileme,yanlış tarım politikaları sonucudur.Teşvik görmeyen,desteklenmeyen tarım politikaları sonucu bir tarım ülkesi olmaktan

çıktık.AB-25 ülke içinde İspanya'dan sonra en fazla istihdamın sağlandığı da gerçeği yansıtmıyor.GAP projesinde tarımda ki istidamın % 65 ler oranına ulaşacağı gerçeği göz ardı ediliyor.

Özeleştirme ile kar eden kuruluşlar satılıyor.

1985'ten 2008'in ilk 9 ayı sonuna kadar özelleştirmede ulaşılan gelir rakamı yaklaşık 36,3 milyar doları bulurken bunun yaklaşık 30.2 milyar doları AKP iktidarında gerçekleşti. Yüzlerce KİT ve iştiraki, kamu varlığı satılmasına karşılık, özelleştirmeye katkının yüzde 78,8'i, 13 projeden gelmiştir Özelleştirme gelirleri , bütçe açıklarını kapamada da kullanılıyor. Özelleştirmeden bütçeye aktarılan miktar, toplam devlet gelirlerinin 2004'te yüzde 1'i iken, 2005'te yüzde 2'sine, 2006'da yüzde 4,5'una, 2007'de yüzde 4'üne ulaştı. Krizle birlikte küçülme yaşanacak ve kamu gelirleri azalacağı için özelleştirmeler daha önem kazanacak, Hazine malı arsa satışları, B2 adı verilen orman vasfını yitirmiş arsalar , üçüncü köprü,Haydarpaşa, Galata, İstanbul'un diğer değerli kamu mülkleri satılmak istenecek, böylece yeni bir kamusal mülksüzleştirme dalgası söz konusu.

Bugüne kadar doğuda fabrika kurmayan hükümet bölgede kar eden şeker fabrikalarını satışa çıkararak,pancar üreticilerini çalışanları mağdur ediyor.Fabrikanın olduğu şehirlerde halkın görüşü alınmıyor.

Özelleştirmeler sorgulanmalı,Doğuda,Karadeniz de şeker fabrikalarını kapatıp, oradaki pancar üreticilerine kota uygulanması yanlıştır.Fabrika kuramayan hükümet,mevcut fabrikaları kapatmamalıdır.

Kredi kartları borçları,karşılıksız çekler,icra ve iflaslar arttı.

Tüketici kredisi ve kredi kartı harcaması kışkırtmalarıyla özel tüketim artışlarına dayalı talep genişletilmiş, aileler, akıl çelici reklamlarla daha çok borçlandırılmış ve tüketime yönlendirilmiştir. 2008'in 8'nci ayında ailelerin borç yükü 112 milyar YTL'yi geçerken, krize haneler ağır bir borç yükü altında girmiştir. Borçların ödenmesinde yaşanacak güçlükler, bir dizi icra-iflas , beraberinde aile içi faciaların yaşanmasını getirecektir.

Toplamı 112 milyar YTL'yi bulan tüketici kredisi ve kredi kartı harcamalarının, kriz koşullarında faiz ve kur artışından kaynaklanan yük ağırlığı birçok ailede ciddi yoksulluklara ve aile içi felakete de neden oluyor.

Bankaların istismarcı, aşırı tüketimi kışkırtıcı, akıl çelici tüketici kredisi ve kart harcaması kampanyalarına kontrol getirilmeli, faizler indirilmeli,tüketiciye finansman bilinci kazandırılmalıdır.

Vergide büyük adaletsizlik yaşanıyor.

Büyük gelir eşitsizliği olan Türkiye'de, gelir uçurumunu bütçe üzerinden daraltmak mümkünken, tersine vergi ve harcamalarla eşitsizlik büyütülüyor. Vergilerin ağırlığı, gelir vergisi yoluyla "doğrudan"; tüketim harcaması yaparken de ,"dolaylı" olarak çalışan sınıftan alınıyor, şirketler,bankalar, varlıklı sınıf gücünün çok altında vergi ödüyor.

2008'in ilk 9 ayında vergilerin üçte ikisi yine dolaylı vergi olarak toplandı. Alt ve orta sınıflar benzin,doğalgaz, telefon kullanırken, tüketim malı içki, sigara alırken dolaylı vergi ödedikleri gibi, ücret ve maaşlarıyla da en önemli vergi mükellefleri oldular.

Vergide yüzde 22 olan gelir vergisinin ağırlıklı kısmı 10 milyonu aşkın işçi-memur tarafından ödeniyor.Banka ve şirketlerden alınan kurumlar vergisinin payı ise yüzde 10'un altında.Varlıklı sınıfın mülkiyetinden alınan vergiler ise yüzde 3'ün altında.

Vergilerdeki payı üçte ikilik büyüklüğe ulaşan dolaylı vergilerin çoğunu, gelirlerinin tümünü harcamak zorunda olan ve harcarken vergilendirilen, alt ve orta sınıflar ödüyor. Dolaylı vergilerin yüzde 31'i ithal malları üstünden alınırken akaryakıt ve doğalgaz tüketimi üstünden de yüzde 22'si sağlandı. İçki –sigara-kola tüketicileri dolaylı vergilerin yüzde 12'sini öderken , telefon faturalarından da yüzde 4'ü alınıyor.

Dolaylı vergi, bir yana, doğrudan vergilerin yükü de çalışanların üstünde. Çalışanların üstünden alınan vergi ve sosyal güvenlik primlerinin oranı yüzde 82, bazı sektörlerde yüzde 90-100 arası.

Bütçede öncelik, rantiyelere, baskıcı devlet aygıtlarına verilirken, eğitim, sağlık, yoksulluğu azaltma hizmetlerinin kaynak talebi hep geride kalıyor. İhtiyaç duyulan kaynaklar, hakça bir vergileme sistemi ile toplanamıyor. Dolayısıyla devasa boyutlu borçlanmalara gidiliyor. Bütçede faiz en önemli yeri tutuyor. Hem vergi hem harcama ayağı ile bütçe adaletsiz ve emekten sermayeye kaynak aktarmanın bir başka aracı.

İlk ve orta öğrenim öğrenci sayısının 15 milyonu, yüksek okul öğrenci sayısının 3 milyonu aştığı Türkiye'de böylece bütçeden öğrenci başına ayda ancak 134 YTL , yıllık 29 milyar YTL'ye yakın kaynak ayrılmış görünüyor.2008'de Bütçede "savunma ve güvenlik" yani ordu-emniyet harcamaları için yüzde 12'lik tutarda 26,7 milyar YTL ayrıldı ve bunun 15,5 milyar YTL'si 8 ayda harcandı.Arıtış diğer yıllarda da sürdü.

Ordu-emniyetin bütçeden aldığı 27 milyar YTL'ye yakın ödeneğin 8,5 milyarı silah-teçhizata, kalanı personele maaş olarak ödeniyor.Ancak, başta AB olmak üzere çeşitli kuruluşlar, Türkiye'nin ordu-emniyet harcamalarının sadece bütçe kaynaklı olmadığını, diğer kaynaklardan da bu harcamaların artırdıklarını her fırsatta ifade ediyorlar. Böylece eğitim ile "savunma-güvenlik" için bütçeden ayrılan kaynağın biri birine çok yakınlaştığı anlaşıyor.

Dolaylı vergilerle emekçi halkın yaşam standardı daha da kötüleşecek.Bu faiz dışı açıkları, borç ödeme bütçesi ile suya, ekmeğe, elektriğe, akaryakıtı, tekele, doğal gaza ve daha bir çok ürüne otomatik zam yapılarak, 2009 da vergiyi tüketiciden alarak, KDV, ÖTV, İletişim, şans oyunları, banka ve sigorta işlemlerine "dolaylı vergiler" koyarak,bunun karşılığında memura daha az zam yaparak? "Sosyal devlet" yükümlülüğünü yerine getiremez,refah sağlanamaz.Hedef olarak=236.8 Milyar TL.olarak öngörülen bütçe gelirlerinin birinci sırasını dolaylı vergiler,sonra işçi ve memurlarından kaynağında alınan vergiler oluşturmaktadır.

"Demokratik Açılımın" bütçesi de yok.

Öncelikle en geri bölgeler olan Doğu-Güneydoğu'dan başlamak üzere bölge halkına dönük sosyal politika uygulamalarına gidilmedi, Kürt kimliği , kültürel haklarına saygı gösterilmedi,Kürt Enstitüleri kurulmadı, bütçesi Kültür Bakanlığı'nca sağlanmadı, anadilde eğitime imkan tanınmadı, doğrudan gelir desteğinin yanı sıra bölge için eğitim ve sağlık yatırımları artırılmadı, kadın-erkek fırsat eşitsizliğini azaltıcı sosyal programlar uygulanmadı.

Bölgelerin özelliklerine göre, sınır ticareti, kültür turizmi, yerli kaynakları kullanan sanayileri teşvik politikaları geliştirilmedi.Kamu, Bölgeye daha çok altyapı yatırımları yapmadı. Yerel yönetimlere daha çok yetki ve kaynak sağlanmadı. Ekonomik gelişme için kamu öncülüğünde Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz için de gelişme planları uygulamaya sokulmadı.

Bölgede hızla artan işsizliğe, özellikle genç işsizliğe çözüm üretilmedi.Kimliğin inkarı, dışlanma, devlete güvensizlik duygularını da beslemeye devam etmektedir. Bölgeyi uzun süre oyalayan GAP yatırımlarının, Bölgenin kendi ihtiyaçlarından çok, Türkiye'nin gelişmiş bölgelerinin kullandığı enerji yatırımlarına odaklı olduğu ve mevzi gelişme fırsatları dışında Bölge'de radikal değişikliklere yol açmadığı , enerji ayağı tamamlanırken tarım ayağına dönük yatırımların sürüncemede kaldığı anlaşılmıştır. Bölgenin güneyi GAP ile oyalanırken,DAP,KOP alanında kapsayan iller için ilerleme kaydedilmedi

Bölge, nüfusunun yarısından fazlası yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Yoksulluğun bir göstergesi olan yeşil kartla tedavi olan nüfus Türkiye genelinde , 2008'de 9,4 milyon olarak belirlenirken, bunların yüzde 46'sının , Doğu ve Güneydoğu'daki 21 ilde yaşadığı görülmektedir. Yeşil kartlılık oranı Hakkari, Ağrı, Van ve Bitlis'te nüfusun yarısını aşmaktadır.

Bölgedeki tarım dışı işsizlik oranı, Türkiye'nin diğer bölgelerinin üstündedir, tüketici enflasyonu bölgede daha yüksektir. Bölgenin illerinin, sayıları 50 yi bulan kalkınmada öncelikli iller kapsamına alınması, hiçbir teşvik etkisi yaratmamış, 2002-2006 döneminde Bölgenin 21 ilinde yatırım için teşvik görmüş yatırımların yüzde 4,4'ü bulan tutarı, tek başına Bursa'nın yatırımlarının altında kalmıştır..

Bölgeye aktarılmış görünen kamu kaynaklarının ağırlıkla "savunma ve güvenlik" için harcandığı, bölge insanının iş ve aş beklentisine cevap vermediği görülmektedir. Bölgeye yapılmış görünen sınırlı miktardaki kamu yatırımlarının da Bölge insanının istihdam ve girişim iklimi beklentisine cevap vermeyen, enerji sektörü ağırlıklı yatırımlar olduğu anlaşılmaktadır. Bölgeye doğrudan yararı olmayan bu yatırımların bölgenin ekolojik dengesine verdiği zarar ve kültürel varlıklarına yaptığı tahribat ise göz ardı edilmektedir.

Türkiye nüfusunun yüzde 16'sına yakınını oluşturmaya karşın, kamu harcamalarından, nüfus başına hep Türkiye ortalamalarının çok altında pay alan Bölge, mahalli idare harcamalarında da "öteki" muamelesi görmektedir. Kentleşme oranı yüzde 60'a yaklaşan, bazı illerinde Türkiye ortalamasını geçen Bölge'nin kent sorunları hızla büyürken sorunları çözmeye dönük altyapı yatırımları, mahalli idarelere merkezden aktarılan paylar hep düşük kalmaktadır. Nüfusun yüzde 16'sını oluşturmaya karşın, bölgenin merkezi bütçeden mahalli idarelere ayırdığı pay yüzde 8,5'ta kalmaktadır.

Bölgede, çeşitli sektörlerle bir yatırım hamlesi düşünülse bile, bu yatırımların olgunlaşması ve gelir yaratıcı sonuca ulaşması uzun bir zaman alacaktır. Oysa Bölgenin çok acil kaynak girişine ihtiyacı vardır. Bu kaynak girişi hem Bölge yoksullarının kendilerini adil bir toplumun eşit vatandaşları olarak hissetmeleri ve devlete güvenmeleri, hem de gündelik hayatlarını idame ettirmeleri için zorunludur. Kaynak girişi, bölgede talebi artırarak diğer ekonomik sektörlerle de canlılık kazandıracaktır. Kaynak transferi, Doğrudan Gelir desteği olarak, Brezilya ve çoğu Latin Amerika ülkelerinde uygulanmış ve yoksullukla mücadelede sonuç vermiştir. Doğrudan Gelir Desteği, öncelikle bu Bölgemizde uygulanmalı ve merkezi bütçeden, Bölgedeki 1 milyon yoksul aileye her ay net asgari ücretin yarısı olan 250 -TL maaş bağlanmalıdır. Bu desteğin mali portresi olan 2,6 milyar TL'dir ve 2007'de 203 milyar TL'yi bulan Türkiye bütçe harcamalarının sadece yüzde 1'i dolayındadır. Bu kaynak transferinin finansmanı, hem vergi, hem de harcamalarda yapılacak küçük düzenlemelerle kolaylıkla karşılanabilir. Doğrudan gelir desteğini, eğitimi özendiren "şartlı gelir transferi", sosyal hizmet karşılığı gelir transferi gibi sosyal politika unsurları tamamlamalıdır.

Bölgenin acil ihtiyacı sağlık, eğitim ve ulaşım altyapı yatırımlarıdır. Bu alanlara yapılacak yatırımlar Bölge işgücünün vasfını geliştirerek çeşitli sektörlerde gelişmenin önünü de açacaktır. Doğu-Güneydoğu Anadolu'da gelişmenin önünü açacak girişimler salt ekonomik destek ve yatırımlarla sınırlı kalmamalıdır. Gelişme, ekonomik olduğu kadar sosyal, siyasal, kültürel düzeylerde de olmalı ve bunların önü de açılmalıdır.

Kürt kökenli yurttaşların ağırlıkla yaşadığı bu Bölgede; farklılığın reddedilmediği, farklılıkları meşru kabul eden bir siyasal, sosyal ve kültürel yaşam ortamı yaratılmalı, bunun için gerekli düzenlemeler gerçekleştirilmelidir. Siyasal, demokratik ve kültürel haklarla, kendini geliştirme hakkı toplumun tümü için eksiksiz ve eşit olarak kullanılabilir; Türkiye'de yaşayan tüm yurttaşların anadillerini geliştirebilmesi için kamusal eğitim-öğretim olanaklarının sunulması, bütçeden pay ayrılması toplumsal gelişmenin olmazsa olmaz koşullarındandır.

Sanayi, Bölge için ilk planda öncelik verilecek bir sektör değildir. Bölgenin bitkisel ve hayvansal ürünlerini işleyen, hızlı kentleşmenin yaratacağı inşaat sanayinin elemanlarını üretecek sanayi türleri için bir şans tabi ki vardır ve fiili olarak kullanılmalıdır. Ancak, Bölgenin sınır ülkeleriyle ticaretle kat edebileceği çok önemli bir mesafe vardır. Sınır ticaretini geliştirecek düzenlemelere ivedilikle geçilmelidir.

Bölgenin Güneydoğu'sunda Adıyaman-Şanlıurfa-Mardin-Diyarbakır destinasyonu çok önemli kültür ve inanç turizmi potansiyellerine sahiptir. İspanya'nın Endülüs turizm endüstrisi deneyiminden çıkarılacak derslerle Bölge kendi Endülüsünü yaratabilir.

Van Gölü Havzası, Selçuklu, Urartu ve Ermeni uygarlıkları ile ilgili taşıdıkları emsalsiz kültürel varlıklar sayesinde kendi başına bir destinasyon olma potansiyeline sahiptir. Doğu'da Erzurum, Palandöken, Kars, Ağrı destinasyonunda entegre bir doğa/kış, kültür turizmi için gerekli varlık birikimi ziyadesiyle mevcuttur. Bu potansiyellerin fiziki altyapı ve tanıtım ile desteklenmesi halinde önemli gelişmeler görülecektir.

Güneydoğu Anadolu bitkisel üretim, Doğu Anadolu hayvancılık bölgesidir. Tarım ve hayvancılık bölgede önemli bir potansiyele sahip olmakla birlikte , tarımda istihdam imkanlarının kısıtlı olması nedeniyle bu potansiyel, bölgenin ekonomik kalkınması için bir çare oluşturmamaktadır. Çeşitli ihtiyaçlara aynı zamanda cevap verebilen kırsal gelişme projelerinin belirlenmesi ve uygulanması daha verimlidir. Önemli yatırımların yapılmış olduğu GAP bölgesinde sulama projeleri fiziksel ve kurumsal altyapı yatırımlarıyla sürdürülmeli, çevreyi de dikkate alan ürün desenleri dünyadaki gelişmeler ışığında yeniden planlanmalıdır; kırsal gelişme projelerine öncelik verilmelidir.Hükümet 2013 yılına kadar 1082 000 hektar alanda sulama yapacağını açıklamasına rağmen kaynak belli değildir.Başbakanın bölgeye 17 katrilyon harcama yapıldı açıklamalarına rağmen,bu harcamaların nereye ne kadar yapıldığı taleplerimize rağmen açıklanmamıştır.

TOKİ'nin yönetimi, meslek odaları temsilcilerinin katılımı ile demokratikleştirilmeli, TOKİ daha çok alt ve orta sınıfların barınma ihtiyaçlarına yoğunlaşmalıdır.

Sağlık ve eğitimi özelleştirme,ticarileştirme anlayışı sonucu,ayrılan bütçe gerileme yaşandı.

28.2 milyar olarak öngörülen bütçe önceki yıl 27 milyar 883-Tl di, bu arada 23 yeni üniversite kuruldu.Eğitim bütçesinde düşüş yaşanması,ekonomik büyümenin yansımaması,genel yönetim bütçesi 288 milyar 216 milyon Tl,olurken eğitim bütçesinin oranı 9.8 ,hükümet yüzde onun altına düşerek eğitim bütçesini kısmıştır.

2010 bütçesinde korkutan bir nokta var, sosyal adalet yanı zayıf bir bütçe. Eğer orta vadeli programda çok net olarak özel okulların özendirileceği, destekleneceği söyleniyor. Özel okulu, eğitimi ticarileştirme mantığı karşısında milyonlarca işçi, emekçi, esnafın, yoksul insanın çocukları ne olacak sorusu gündeme gelir. Bu eşitliği ve adaleti sağlamak sosyal adaletin sağlanması millî eğitimin en başta sorunu olması gerekir. Çocuklarımızı özel okullardan ve üniversiteye hazırlık kurslarından alacak bir eğitim sistemi artık dikkate alınmak zorundadır. Gayrisafi millî hasıladaki oranımız 2,74 çok düşük bir rakam, OECD 5.5, UNESCO ülkelerinde bu oran yüzde 6. Yani yarısı bile değiliz.

İlk ve orta öğrenim öğrenci sayısı 15 milyon, yüksek okul öğrenci sayısı 3 milyonu aşarken bu 18 milyon öğrenci için, bütçenin ancak yüzde 13'ü harcanıyor. Yani, öğrenci başına ayda ancak 134 YTL bütçe ayrılıyor.

70 milyonluk nüfusun sağlık bütçesi, toplam bütçenin ancak yüzde 6'sı.Buna karşılık emniyete ya da polis harcamalarına ayrılan bütçe de yüzde 6.Silahlı Kuvvetlere ayrılan bütçe de polisinkinden 1 puan aşağıda. Dolayısıyla asker-polis harcaması yüzde 11 ve sağlığa yapılanın neredeyse 2 katı. Sağlık ve eğitimin bütçesi, "savunma-güvenlik" bütçesi daraltılarak, biraz daha artırılmalıdır.

AKParti hükümeti 2008 yılında,başta sosyal güvenlik yasası SSGS olmak üzere çıkardığı yasalarla emekçi kesime hayatı daha zorlaştırmıştır.2002 de 1.5 milyar olan cari işlemler açığı,2006 da 32,2007 de 35 2008 ocak/ağustos arası 34.8 milyara yükselirken,2008 ve 2009 yılı bütçelerinde rakamlar ürkütücü boyutlara yükselmiştir.2009 yılı bütçe tasarısı Küresel krizi dikkate almayan İMF'ye teslim olmuş bir "Kriz/Borç Ödeme" bütçesiydi.

Orta vadeli Programda eğitim ve sağlık alanında özel sektörün desteklenmesi,hizmetlerin ticarileştirilmesi yanlış politikaların temel nedeni olup,fırsat eşitliğini ortadan kaldırmış,devletin eğitim ve sağlık alanında ki payını AB ve OECD ülkelerinden çok geriye çekmiştir.

2008 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2006 yılı Kesin hesap kanunu tasarılarını görüşmelere açılırken,2001 krizi sonrası "...bizden önce iyi hazırlanmayan ve idare edilmeyen bütçeler yüzünden ülkemiz krizlere girdi ve bedelini yüksek faiz olarak ödedi,ödemeye devam ediyor .." denildi.Daha başında 2008 yılı bütçesinin "Borç ödeme bütçesi" olduğunu samimi olarak itiraf edilmişti.Başarısızlığı başkasına,başarıyı kendilerine fatura eden,inandırıcı olmayan,bu yaklaşım 2009 yılında küresel krizi hesaba katmayarak ülkeyi yeni bir borç sarmalına götürmüştür.

"Küresel ekonominin büyümesi yanı sıra, petrol fiyatları,enerji kaynaklarında ki yetersiz kaynağın,tezkere ve sınır ötesi operasyonla,Türkiye'yi sürükleyici felaketi öngörmeyen bu bütçe "şoklara açık" istikrarsızlık getiren, güven vermeyen, kalkınmayı baltalayan,refah düzeyini düşüren, milyonlarca yurttaşımızı, işçiyi,memuru,emekliyi, köylüyü, esnafı,küçük üreticiyi açlık sınırları altına iten eşitliğe aykırı adil olmayan bir bütçedir" dedik.

Yapısal reformlar,mali disiplin ve özelleştirmeye devam,diyen hükümet,yedi yıldır ülke zenginliklerini yabancı sermayeye açıyor,satıyor? Çıkarılan "Yap-İşlet-Devret yasası" ile kıyılar, tarih, kültür varlıkları,sonrada dağlar,ovalar,akar sular satışa çıkarılıyor.Galataport, Üçüncü Boğaz Köprüsü, GAP sulama alanları, Karayolları, dağlar, ovalar, kıyılar, ormanlar bu kapsama alındı.Vatanın zenginliklerini satışa çıkararak bütçe denkleştiren başka bir hükümet örneği görülmemiştir.

"...1993-2002 yılları arasında ortalama olarak sadece %2.6 oranında büyüyen Türkiye..ekonomisi..2003-2006 döneminde %7.3 büyüdü..." diyen hükümet 300 milyar dolara mal olan "düşük yoğunluklu çatışma" dönemini,binlerce yakılan yıkılan köyü,faili meçhul cinayetler dönemini görmezden geliyor.Iktidar olduğu dönemde yaşanan "çatışmasızlık ortamının" nimetlerini unutuyor.AB üyelik süreci ile gelişen havayı görmezlikten geldi.Sonuçta tezkereyi alıp,sınır ötesi operasyonlar yaparak bütçe açıklarını daha da derinleştirdi.2008 ve 2009 büyüme oranlarında hızlı düşüş AK Partinin ekonomi politikasının iflas ettiğini gösteriyor.

AB üyelik sürecinde duraklama ekonomiyi olumsuz etkiliyor.

AB müzakere süreci işlemiyor.Kasım ayında açıklanan AB ilerleme raporu,hala düşünce ve örgütlenme özgürlüğü alanında ciddi sorunlar bulunduğunu, TCK nun 301 nci maddesi başta olmak üzere iyileştirme bekleyen (TCK 215,216,220,TMK nu) yasalar bulunduğu,zorunlu göç,bölgesele geri kalmışlık yönünde adımlar atılmadığı,bağımsız yargının sağlanamadığı açıklanmıştır.

Ülkemizin dış politikasını öfkeyle, tepkiyle, kinle, nefretle, duygusallıkla şekillendirmek sorun çözmekten çok derinleştiriyor.Dış politikanın temel kuralları vardır,Orta Doğu'da Avrupa ile Avrasya arasında olmanın coğrafi avantajları da vardır ve dezavantajları da vardır. Böylesi bir konumda bir ülkeyiz.

Osmanlıdan gelmişiz, cumhuriyeti kurmuşuz, Osmanlının zenginliklerini, kültürlerini, farklılıklarını almışız. Böyle bir coğrafyada yeni bir cumhuriyeti birlikte inşa etmişiz, ama Misakı-millî sınırları içinde de bir başka ülke Irak sınırları içinde Musul'dan Kerkük'e, Erbil'den Süleymaniye'ye kadar Kürt, Türkmen ve Arap kardeşlerimiz ve akrabalarımız da orada kalabilmiştir. Son zamanlarda Irak ve Kuzey Irak Kürdistan yönetimi ile geliştirilen ilişkiler olumlu olmakla birlikte sadece "güvenlik" noktasına indirgenmesi kaygı vericidir.

Türkiye, büyük bir ülke, büyük medeniyetlerden ve büyük egemenliklerden gelmiş oldukça yüksek bir devlet geleneği olan bir ülke olduğuna göre, Avrupa Birliği ve Orta Doğu konusunda stratejik planlarımızın ve projelerimizin olması, bunun da partiler üstü olmasının, halkın çıkarlarına uygun politikaların geliştirilmesi zorunludur.

Avrupa Birliği ilişkilerinde son üç senede duralama yaşandığı eleştirileri dikkate alınmalıdır. reformlarda bir yavaşlama, duraklama var, seçim siyaseti bunda etkili olmuştur. Bağımsız yargı konusunda hassas olmalı ülkemizin hukuk devleti olmanın ölçüt ve güvencesidir.

Sivil otorite zaafı sürüyor Meclisin egemenliğinin halka devrini istiyorsak, çok açık söylüyoruz, asker ve polis, sivil otoritenin emri altında olacak. Hiçbir demokraside asker bu kadar çok konuşmaz. Bir kışlaya siyaset ve ticaret girerse o orduda ne birlik olur ne dirlik olur ne de hukuk devleti olur. Bunu ortaklaşa aşmak zorundayız

"Sıfır tolerans"; işkence konusunda Hükümet çok sıkça dile getiriyor. Ama, cezaevlerinden aldığımız haberler, son olarak DTP'ye yapılan saldırılar veya gösterilerde ırkçı kalkışmanın, şovenist tahrikin sayısı 39 'u buldu. Kürt yurttaşlarımıza, hiçbir siyaset kenarında olmayan insanlarımıza yönelik saldırılar konusunda can ve mal güvenliği sorunu yaşanıyor. İzmir de taş atanlar sorgulanmaz, yakalanmaz ve yargı önüne çıkarılırken, Güneydoğu'da taş atan çocuklara 13-24 yıl arası ağır hapis cezaları veriliyor, linç girişimleri konusunda önlem alınmıyor bu adaletsizlik kamı vicdanını yaralıyor.

Bu konularda en Hükümetin etkin bir çalışmayla 2013 programının hedeflerini yetiştirmesi kaçınılmaz oluyor. Bunlar içinde birkaç uluslararası sözleşme var, imzalanması gereken.

Irak yönetimi ile Kerkük'te Türkmenlerle, Kürtlerle ciddi barışçıl, sivil, siyasi, ekonomik, kültürel, demokratik işbirliklerinin geliştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü, tarih bin yıllık beraberlik bizi bu coğrafyada beraber yaşamaya zorluyor ve bizi etkiliyor. Yani, iki tarafta akraba ve kardeşlerin olması olgusu karşısında bu bizi etkiliyor ve bunu etkileyen faktörü kendimiz bu Mecliste, 23'üncü Dönem milletvekilleriyle çözme imkân ve şansımız var.

Adalet Bakanlığı Bütçesi

Bağımsız yargı ve adil yargılanma hakkı sorunları sürerken, Anayasanın 90 ncı maddesine ve AİHS ne rağmen düşünce ve örgütlenme özgürlüğü alanında kırkbin aşkın soruşturma ve dava ile temel hak ve özgürlüklerin kullanılması konusunda sorunlar deva ediyor.

Çocukların yargılanması verilen cezalar konusunda ki adaletsizlik,yargı kararları tartışma konusu.AİHM'e açılan davalarda ki artış,Ceza infaz hakimliklerinin AİHS İHM sürecinde bekliyor.Kişiyi özel hukuk uygulaması,İmralı cezaevinin statüsü tartışma konusu olmaya devam ediyor.

Gizli dinlemenin yargı boyutuna ulaşması tartışmaları sürerken bu konuda meclise verdiğimiz kanun teklifleri dikkate alınmıyor.TCK nun 215,215,220 ve 3713 sayılı yasanın 7 nci maddesi ile demokratik bir toplumda olması gereken ifade hürriyeti terör suçları kapsamında görme uygulaması,oransız müdahale devam ediyor.

Anayasa Mahkemesi reformu bekletilirken,İstinaf mahkemeleri hala hayat geçirilemedi.HSYK değiştirilemedi,çalışmalar askıda bekliyor.Bakanlığa ayrılan bütçenin yetersiz olduğu görülmektedir.

Enerji politikalarında dışa bağımlılık bütçede açık ve sürekli zam olarak halkı vansıyor.

Türkiye'nin yüzde 70 kaynak sahibi olduğu bor madeni konusunda, Avrupa Birliğinin aldığı karar, üremeye olumsuz etkili toksik madde olduğu için 15 Eylül Topluluk Resmî Gazetesinde yayımlandı.Avrupa Birliği ülkelerine girdiğinde üzerinde "kuru kafa" resmi olacak.

Türkiye kendini burada nasıl savunuyor dünya Ticaret Örgütünün bu hakem heyetinde borla ilgili Avrupa Birliğine karşı "Ya neden Amerika'da bor çıkıyor, yasaklanamıyor da, sırf Avrupa Birliği ülkelerinde olmadığı için bu yasak konuluyor?" denilemiyor.

Rüzgâr, güneş, termal, akarsular ve biyo-termal için hammadde, kaynaklar Türkiye'de bolca var, hem yer altında hem yer üstünde. Fakat, güzel haritalarla bu veriler ortaya konulurken daha başında "kaynak coğrafyası" mı olacağız, yoksa yerine "geçiş coğrafyası" mı derken nasıl geçiş coğrafyası olduğumuz söyleniyor. Baku-Ceyhan petrolünden Mısır'a, Mısır'dan Türkiye'ye Yunanistan'a, Roma'ya, İtalya'ya kadar geçiş coğrafyası politikası öne çıkıyor.59 ve 60'ıncı Hükümetlerin enerji politikası konusunda genel bir ülke stratejisinin ve siyasetinin maalesef olmadığını görüyoruz..

Türkiye'nin bulunduğu coğrafi ve stratejik konum ortada. Ortadoğu, Kafkaslar ve Balkanlar üçgeninde olan Türkiye, aynı zamanda bölgesindeki konumu itibarıyla ve komşularıyla ilişkileri itibarıyla dünyanın tek kutuplu duruma geldikten sonra özellikle de Irak, Afganistan ve Uzakdoğu piyasasına yönelik olarak dünya politikalarının su ve enerji üzerinde şekillendiğini Saddam'ın devrilmesinin Irak'ın ve Afganistan'ın işgalinin temelinde özellikle enerji politikalarının yattığı gerçeği dikkate alınmalıdır.

Dağıtılan kömürün 8.5 milyon ton,1.7 milyar lira olduğu belirtilmesine rağmen,yasaklanmış,kalitesiz kömürün nereden alınıp satıldığı,seçim yatırımı konusuna açıklık getirilmemiştir.

Kömüre dayalı termik ile nükleer santraller konusunda ki ısrar,Hasankeyfin sular altında bırakılması yanlış politikaları sürüyor.Elektriğe üç ayda,doğal gazı ayda bir otomatik zam yapılıyor.

İçişleri bakanlığı

Jandarma artık cezaevlerinin dış güvenliğinden alınmalı ve asli görevine dönmelidir. Nakliye ve adliyelerde de artık vatan görevini yapan evlatlarımızın o görevlerden de çekilip "çağdaş" adlı kolluğa kavuşması lazım.

Avrupa Birliği müzakere süreci içinde "polis etiği " yasasını,Halkın etkin şikâyet mekanizmasının işletilmesini, modern soruşturma tekniklerinin geliştirilmesi gerekiyor.KOB raporu kapsamında özellikle sınır aşan örgütlü suçlar, kara parayla mücadele, Kara deniz havayoluyla göçmen kaçakçılığı, insan ticareti konuları uzman gelişmiş polis kadrosu gerektirir. Dil bilen, teknik bilen, gezebilen polis kadrosu gerekiyor. Çete suçları, organize suçlar çok yayıldı ve toplumu cidden, çok ciddi bir şekilde tehdit eder noktaya geldi. Jandarmanın ve emniyetin bu konudaki başarılı çalışmalarının desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

5233 sayılı Terörle Mücadeledeki tazmin komisyonlarıyla ilgili başvurular ile ilgili şikâyetlerde artış var.Uygulamada, komisyonlarda çok ciddi hatalar işleniyor. Yasayla beraber dolaylı vergilerden bir kaynak oluşturuldu.Bu kaynak direkt merkez bütçeye gidiyor. İçişleri Bakanlığı bütçesinde zararları tazmin etmek için ayrılan ödenek azdır. Ondört ay boyunca sulh yapmış vatandaş paralarını alamıyor. 6 bin tane idare mahkemesine giden dosya var. Rakamlar arasında adaletsizlik var.

Bu ilerleme raporu aslında en fazla Bakanlığın ağır aksak gittiği konuları işliyor. Bunlardan birisi 1997 EMASYA Gizli Protokolünün hâlâ değişmeden yürürlükte kaldığı,polisin silah kullanma yetkisi eleştiriliyor.Son zamanlarda maalesef masum insanların açılan ateş sonucu ölümlerine tanık oluyoruz.

Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmenin onaylanmasının askıda bırakılması,eleştiri konusu.Türk Silahlı Kuvvetlerinde zaman zaman basın arasında akredite ayrımcılığı söz konusu. Gösteri ve toplantı yürüyüşleri özgürlüğüne dair yasal çerçeveye uyulmaması. , orantısız güç kullanılması, örgütlenme özgürlüğüne, dernek çalışmalarına müdahale devam etmektedir.

Dinlemeyle ilgili şikâyetler devam ediyor.Özellikle son bir yılda fütursuzca bir dinleme var. Yargının hazır, matbu, sınırsız,süresiz dinleme kararları eleştiri konusudur.İşkenceyle ilgili: "9.900 dava Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gitmiş." Yani bu dava rakamı Avrupa'daki 47 ülkenin toplamının yüzde 9,5'ünü oluşturuyor. Bu dehşet verici bir rakamdır. Bugüne kadar AİHM'de ne kadar tazminat ödendi işkenceden, ne kadarı rücu edildi ve ne kadar işlem yapıldı bilinmiyor.

Özel güvenlik şirketleriyle ilgili çok ciddi bir denetimsizlik olduğu öngörülüyor. Özellikle çete operasyonlarında bu, özel güvenlik şirketlerinin âdeta devletin güvenliğiyle yarışır düzeyde, sorumsuz davrandığı görülüyor.

Demokratik Açılım Projesinin koordinatörlüğünü yapan bakanlık,Habur girişlerinde ve barış gruplarının gelişlerinde tek başına hareket ederek,partimiz ve muhalefetle diyalog kurmayarak sürecin aksamasına neden oldu.Mahmur'dan gelenlerin çocuk ve kadınların Özel ağır Ceza mahkemesi önüne çıkarılması yanlış olduğu gibi,gelenler ailelerinin yanına gitmek zorunda bırakıldı ve hiçbir önlem alınmadı.BM

MÖK ile Irak ve Türkiye arasında bu konuda sağlıklı bir çalışma yapılmadı.6 aylık açılım çalışmaları sonucu henüz meclise sevk edilen tek bir yasa tasarısı bulunmamaktadır.Siyasi partilerin,sivil toplumun önerileri sonucu Anayasa ve yasal düzenlemeler konusunda herhangi bir çalışma yapılmadı,somut adımlar atılmadı.AK Parti hükümeti,adını Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi olarak değiştirdiği açılımın,devlet projesi olduğunu söylemesine rağmen mecliste tüm detayları tartışma ortamını yaratamadı.Bunun temel nedeni sorunları bir asayiş sorunu olarak görme yanlışından kaynaklanmaktadır.İçişleri Bakanlığı bütçesi yüzde 31.9 oranında artarken,Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesi yüzde 8,Jandarma Genel komutanlığı bütçesi yüzde 5 artırıldı.Bütçe artışlarında personel ve araç gereç alımı esas alınırken,modernizasyon,tarafsızlık ölçütlerinde bir iyileşme sağlanamadı.

Kadın-erkek eşitliği

Kadının eğitim alanında, çalışma hayatında, siyasi temsilde, karar mekanizmalarındaki yetkinliği konusundaki sorunlar hepimizin bildiği sorunlardır.Bakanlar Kurulumuzun içerisinde sadece iki kadın temsiliyetinin olması bile bu sorunun ne kadar büyük olduğunu gösteren göstergelerden birisidir.17 Belediye başkanından 14 ü DTP'li olup,bu husus ilerleme raporunda yer almaktadır.

Kadına yönelik şiddet de yaşadığımız en büyük acılardan, en büyük sorunlardan birisidir.Kadına yönelik şiddetin yaşam hakkını dahi elinden alacak kadar büyük boyutlarda yaşanması bu sorunun kapsamını ortaya koymaktadır.

Kadını toplumda etkin bir yurttaş hâline getirmek istiyorsak, hayatın her alanına eşit katılımını sağlamak istiyorsak öncelikle bunun önemine inanmak ve idari, siyasi yapılanmamızda buna uygun bir mekanizma kurmamız gerekiyor ve kadın konusunu bir sosyal hizmet konusu olmaktan çıkartarak bir cinsiyet eşitliği politikası olarak ele almak ve bu nedenle de şu andaki statüsü yerine bir Devlet Bakanlığına bağlı bütün sosyal hizmet kurumlarını birleştiren bir çalışmanın içerisinde küçük bir parça olarak ele almak yerine bir eşitlik bakanlığının kurulması ve kadının bu toplumun özgür, eşit bir bireyi olarak bu toplumda hak ettiği, hayatın her alanında, her kademesinde hak ettiği yere kavuşabilmesi için gerekli önlemleri almak, düzenlemeleri yapmak gerekiyor.

Kadınlar eğer korunmaya muhtaç bireyler kategorisinde görülürse bu erkeklerin merhametine terk edildikleri anlamına gelir. Bir hukuk devletinde hiçbir birey başkalarının merhametine, inayetine bırakılamaz. Bu nedenle de kadın-erkek eşitlik bakanlığının kurulması ,kadını gerçekten toplumda hak ettiği eşit statüye kavuşturacak çalışmaların stratejik düzeyde ele alınması, buna yönelik plan ve

programların yapılması, eylem planlarının çıkartılması ve bunun hayata geçirilmesi önündeki engellerin kaldırılması gerekiyor.

Bunun bir diğer en önemli mekanizmalarından birisi de cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçe yaklaşımıdır. Eğer ülkenin kaynaklarını bu ülkede yaşayan herkesin eşit şekilde yararlanabileceği şekilde tahsis edilmezse ,yeni eşitsizlikler üretmenin zemini hâline gelebilir.

Kadına yönelik çalışmalarda da iki şeyin çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Birincisi yerelleşme, ikincisi de sivil toplum örgütlerinin katkılarına ve denetimine açık olma. Bu nedenle, kadına yönelik şiddeti izleme komitesinin de Ankara'da merkezî yüksek düzeyli bürokratların katıldığı bir komitenin ya da siyasi görevlilerin katıldığı bir komitenin sorunu yeterince çözmekte yeterli olabileceğini düşünmüyoruz.. Bu nedenle, mutlaka illerde yerelde şiddet izleme komitelerinin kurulması ve bu komitelere sivil toplum örgütlerinin de dâhil edilmesi gerekiyor. Bugün nasıl ki valiliklerin bünyesinde insan hakları izleme komisyonları var, ki, bunun daha demokratikleşmesi ve daha sivil toplum örgütlerine açık hâle getirilmesi bekleniyorsa aynen kadına yönelik şiddet konusunda ve kadın hakları ihlalleri konusunda da böyle yerel izleme komitelerinin kurulması çok önemlidir.

Pozitif ayrımcılık korunmaya muhtaçlık anlamına gelmiyor, pozitif ayrımcılık zaten eksi durumda olanın eşit koşullarda yarışa katılmasının önünü açmak anlamına geliyor. Eşit olmayanların eşit bir yarışa sokulması doğal olarak eşitsiz sonuçlar doğuracaktır. Onun için, biz başlangıç kulvarının eşit olmasını istiyoruz.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma fonları seçim malzemesi oluyor.

Hepimiz biliyoruz ki, sosyal devlet anlayışı sosyal adaletin sağlanmasını, insan haklarının geliştirilmesini ve kişilere insanca yaşam düzeyinin sağlanmasını öngörür ve bunu hedefler. Ancak, ülkemizde yaşanan yoksulluk sorununun bugün geldiği düzey hepimizin vicdanlarını sızlatacak boyutlara gelmiştir. Yani, sosyal devlet anlayışıyla da bağdaşmayan bir durumdayız şu anda. Ülke genelinde iki milyona yakın yurttaşımızın açlık sınırının altında yaşamaktadır.

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odasının yaptığı bir araştırmaya göre, Diyarbakır'da 28.000 çalışana karşılık 312.000 kişi iş aramaktadır ve kentteki işsizlik oranı yüzde 70'dir. Yine Diyarbakır'daki kalkınma merkezinin, Sarmaşık Derneğinin ve yerel gündem 21'in ortaklaşa yaptığı bir yoksulluk araştırmasında ortaya çıkan sonuçlar da çok çarpıcıdır. 5.706 hanede yapılan bu araştırmada, bu hane reislerinin yüzde 20'sinin sürekli işsiz olduğu, yüzde 38'inin ise ara sıra iş bulabildiği ortaya çıkmıştır. Yine bu hanelerde, 5.706 hanede hanenin yaklaşık yüzde 2'sinin aylık geliri asgari ücretin altındadır. Bu araştırmaya atılan hanelerin yüzde 79,7'si hanenin temel

gereksinimlerini karşılamak için yardıma muhtaç olduklarını söylemişlerdir ve geçimlerini sağlamak için yardıma ihtiyaç duyduğunu belirten bu haneler, öncelikli üç ihtiyaçlarını da gıda, iş ve kira olarak ifade etmişlerdir. Bu veri önemlidir. Çünkü, biz, aslında, yardım politikalarının insanın, insanlarımızın iş aramaktan vazgeçeceği, yardımı bir gelir olarak telakki edecekleri kaygısını hepimiz yaşıyoruz. Fakat, görüldüğü ki, bu en alt düzeyde olanlar bile gıda yardımından sonra ikinci talep olarak iş talebini gündeme getirmişlerdir. Bu da yürütülecek yardımların aslında insanları çalışmaktan alıkoymayacağını, iş arama isteklerinden vazgeçilmeyeceğini gösteren önemli bir göstergedir.

Avrupa Sosyal Şartı'nın 30'uncu maddesinde "Herkes yoksulluğa ve toplumsal dışlanmaya karşı korunma hakkına sahiptir." demektedir. Biz yoksulluğun doğrudan iktisat politikaları uygulanarak ekonomik büyüme sağlanacağı, büyümenin de istihdam yaratacağı, istihdam artışının da yoksulluğu önleyeceği varsayımı üzerine oturamayız. Ülkemizin içinde bulunduğu yoksulluk sorununun büyüklüğü göz önünde bulundurularak bu tabloyu ortadan kaldırmayı amaçlayan politikalarımızı sadece istihdama bağlı olarak sürdüremeyiz. Nitekim, çağdaş ülkelerde de farklı arayışlar vardır. Birçok ülkede sosyal politika harcamaları yoksullukla mücadele yöntemleri içerisinde artık doğrudan gelir transferini içeren bir eğilim ortaya çıkmıştır.

Sosyal devlet anlayışı sorgulanmak zorundadır. Vatandaşın aslında hakkı vardır, devletin de bunu yerine getirme görevi vardır. Uygulamada durum farklıdır. Vatandaş muhtaçtır, devlet de yardımseverdir. Oysa devlet bir hayır kurumu değildir, devlet yardım yapmaz. Devlet yurttaşlarının hak ve özgürlüklerini güvence altına alır, onların gereklerini yerine getirecek mekanizmalar oluşturur.

Ülkemizdeki sosyal yardım kurumlarının politize olması da çok büyük bir problemdir. Üstelik, bu hizmetler, kalitesiz, verimsiz, kırtasiyeci, siyasal kayırmacı ve çalışanların ilgisizliği nedeniyle çok ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, siyasi iktidarların yan kuruluşu hâline gelmiştir ve bu kurumların hizmetlerinden yararlanabilmek için seçimlerde oy hesabı yapılmaktadır. Beyaz eşya, kömür dağıtımları bunların belirgin örnekleridir.

Diyanet İşleri tüm inançlara eşit olmalı.

"Diyanet yasasına duyulan ihtiyaçlara rağmen düzenlemeye gidilmedi. Yüzde 99'u Müslüman olan ülkemizde, farklı dinlerin, kültürlerin, mezheplerin olduğu ülkemizde, yakın zamanda, Çorum'da, Maraş'ta mezhep kavgaları ve çatışmalarının travmalarını yaşamış ülkemizde, dinler arası diyalog, hoşgörü ve barış çabaları önemlidir.

Alevi yurttaşlarımız son yıllarda düzenledikleri "eşit yurttaş hak mitingleri" ile yüz binlerle alanlara çıkmaktadır. Bugün ülke gündeminin en önemli konularından başında Alevi yurttaşlarımızın sorunlarının çözümü yer almaktadır. 80 bin caminin ve 70 bin personelin görev yaptığı ülkemizde Alevi yurttaşlarımızın, farklı inançların

ayırımı bir uygulamaya tabi tutulduğu, eşit olarak desteklenmedikleri Cem evlerinin yardım görmediği bilinmektedir.

Hrant Dink cinayeti, Trabzon'daki Santoro olayı, Malatya'daki olaylarla ilgili, bu dinî duygularla işlenen, işlendiği iddia edilen cinayetlerle ilgili Diyanetimizin ayrıca etkili bir çalışma yapması gereklidir.

Diyanetin, dünya barışına, bu konuda, zengin kültürel çeşitliliğimizi de katarak, özellikle de Mezopotamya'nın dini, ibadet, inanç, turizm ve kültüründen de beslenerek, tarihî, kültürel mabetlerin yanında Hasankeyf'teki mabetlerin kurtarılmasında çaba göstermelidir..

Millî Savunma Bakanlığı bütçesi denetlenmelidir.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi geçici üyeliğine seçilen bir ülkenin Millî Savunma Bakanlığı bütçesi önemlidir. Dünyada en güçlü on ordudan birinin mensubu olduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin bütçesi meclis denetimine açık olmalıdır.

Avrupa'da ve Orta Doğu'da stratejik konumu nedeniyle çok güçlü bir konumda olan bir ülkenin Millî Savunma Bakanlığı bütçesi ile ilgili ilerleme raporunda tekrarlanan bir eleştiri var.

AB İlerleme Raporunda en çok eleştirilen konuların başında "EMASYA Protokolü hâlâ yürürlükte." deniyor. "Askeri bütçe harcamaları üzerinde Meclis gözetimini güçlendirecek ilerleme kaydedilmedi." deniliyor. Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu Savunma Bakanlığının bütçesini gözden geçiriyor ancak bütçe harici fonları Meclis tahkikinin dışında tuttuğu çoğu satın alma projesine fon sağlayan Savunma Sanayi Destekleme Fonu hâlâ bütçe dışı. Sayıştay Kanunu çıkarılmadı, askıda bekletiliyor.

Kara, Deniz Harp Okulları öğrencilerinin, Öğrenci Alım Yönetmeliği'nin (h) fıkrası ayırımı hükümler taşıyor. Deniyor ki: "Kendisinin, annesinin, babasının, kardeşlerinin, velisinin tutum ve davranışları yasa dışı, siyasi, irticai, bölücü, ideolojik görüşleri benimsememiş olması." Zaten her askerî darbeye, en son 12 Eylülde 1 milyon 980 bin kişi fişlenmiş. Doğu, Güneydoğudan son on yılda alınan öğrenci yok.

Yukarıda ki açıklamalarımız çerçevesinde 2010 mali yılı Merkezi Yönetim Bütçe Tasarısı ülkenin karmaşık sorunlarını çözmekten uzak, krize karşı korunaksız ve halkın beklentilerine cevap vermemektedir..01.12.2009

Hasip KAPLAN

DTP Şırnak Milletvekili

Osman ÖZÇELİK

DTP Siirt Milletvekili

**2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TASARISI HAKKINDA
KARŞIOY YAZISI**

**I. DÜNYA EKONOMİK KRİZİ TÜRKİYE'NİN ÇOK ÖNCEDEN GİRDİĞİ KRİZİ
PERDELEMİŞTİR**

II. TÜRKİYE EKONOMİSİNE İLİŞKİN GÖSTERGELER VE DEĞERLENDİRMELER

1. Yatırımlar

- i. Yıllar İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları
- ii. Teşvikler
 - a) Teşvik Belgeli Sabit Sermaye Yatırımları
 - b) Yeni Teşvik Sistemine İlişkin Eleştiri

2. Üretim

- i. Kapasite Kullanım Oranları
- ii. Kurulan ve Kapanan Şirketler
- iii. Esnaf ve Sanatkar Sayısındaki Değişim
- iv. Üretimde Verimlilik

3. Büyüme

- i. Büyüme Oranları
- ii. Kişi Başına Milli Gelir

4. İstihdam ve İşsizlik

- i. 2002 ve 2009 Yılları 3. Çeyrekleri Arasındaki Yedi Yıllık Dönem
- ii. Ağustos 2008- Ağustos 2009 Arasındaki Bir Yıllık Dönem

5. İşsizlik Sigortası Fonu

- i. Kısa Çalışma Ödeneği

6. Dış Ticaret

- i. Eylül 2009 İtibariyle Dış Ticaret Rakamları
- ii. Orta Vadeli Programda İsabetsizlikler
- iii. 1923-2002 Dönemi ile AKP Hükümetleri Dönemi Dış Ticaret Açıkları
- iv. AB Ülkeleri ile Dış Ticaretimiz
- v. Tüketim Malları İthalatındaki Gelişmeler
- vi. Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına (GEGS) Göre Dış Ticaret
- vii. Dış Ticaretimiz ile GSYH İlişkisi

7. Cari İşlemler Dengesi

- i. Cari İşlemler Açığı Bakımından 1923-2002 Dönemi ile AKP Döneminin Karşılaştırılması
- ii. Yıllar İtibariyle Cari İşlemler Açığı
- iii. Aylar İtibariyle Cari İşlemler Açığı
- iv. Yıllar İtibariyle Cari İşlemler Açığının Finansman Şekilleri
- v. Doğrudan Yabancı Yatırımlar
- vi. Turizm ve İşçi Gelirleri

8. Borçlar
9. Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası
 - i. Sosyal Güvenlik
 - ii. Genel Sağlık Sigortası
10. Özelleştirme Uygulamaları
11. Güven Endeksleri
 - i. Tüketici Güven Endeksleri
 - ii. Reel Kesim Güven Endeksi
 - iii. Merkez Bankası Beklenti Anketi Sonuçları
12. Enflasyon
13. Yoksulluk
14. Memur ve Emekli Maaşlarında Yapılan Artışlar
15. Mevduat ve Krediler
16. İMF ile İlişkiler

III. 2009 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE PERFORMANSI

1. Ocak-Ekim Dönemi Gerçekleşmeleri
2. Harcamalar
3. Gelirler
4. Bütçe Dengesi

IV. 2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ KANUN TASARISI

1. Sıkıştırılan Bütçe Hazırlık Takvimi
2. 2010 Yılı MYB'nin Genel Değerlendirmesi
3. Harcamalar İçin Ayrılan Başlangıç Ödenekleri
4. 2010 Yılı MYB Gelir Tahminleri
5. 2010 Yılı MYB Kapsamındaki Bakanlık, Kurum ve Kuruluşların Başlangıç Bütçe Ödenekleri
 - i. Genel Bütçeli İdarelerin Başlangıç Ödenekleri
 - ii. Özel Bütçeli Kuruluşların Başlangıç Ödenekleri
 - iii. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Başlangıç Ödenekleri
6. 2010 MYB Kanun Tasarısının Maddeleri ile Ekli Cetvellerine İlişkin Değerlendirmeler
 - i. Madde 3
 - ii. Madde 5

- a) E Cetveli
- b) H Cetveli
- c) K Cetveli
- d) T Cetveli
- iii. Madde 21
- iv. Madde 22
- v. Madde 28

V. BAZI BAKANLIKLARLA KAMU KURUM VE KURULUŞLARININ BÜTÇELERİNİN VE İCRAATININ DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Başbakanlık
2. Adalet Bakanlığı
3. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
4. Hazine Müsteşarlığı
5. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
6. Milli Eğitim Bakanlığı
7. Milli Savunma Bakanlığı
8. İçişleri Bakanlığı
9. Dışişleri Bakanlığı
10. Avrupa Birliği Genel Sektererliği
11. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
12. Ulaştırma Bakanlığı
13. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı
14. Çevre ve Orman Bakanlığı

VI. SONUÇ

I. DÜNYA EKONOMİK KRİZİ TÜRKİYE'NİN ÇOK ÖNCEDEN GİRDİĞİ KRİZİ PERDELEMİŞTİR.

.Geçen yıl bu vakitler hükümet aynen şimdi yaptığı gibi 2009 yılı bütçesini TBMM'ne sevketmiş ve demişti ki: *Ben 2009 yılında 259 milyar TL'lik harcama yapacağım. Bu harcamaları finanse etmek için de 249 milyar TL gelir toplayacağım. Aradaki 10 milyar TL'lik açık için de borçlanma yetkisi istiyorum.*

Biz de demiştik ki: Türkiye ekonomisi bir krizden geçiyor. Dünya ekonomik krize girerken bizim ekonomik göstergeleriniz zaten bozuk olduğu için Türkiye krizden çok daha fazla etkilenecektir. Bu nedenle bütçe harcamalarını 259 milyar lirada tutmanız mümkün değildir. Öngördüğünüz gelirleri de krizin yol açacağı durgunluk nedeniyle toplayamazsınız. Gelin, 2009 yılı bütçesini kriz ortamını dikkate alacak şekilde yeniden biçimlendirelim. Gerçek harcamamız, gelirimiz ve açığımız ne olaksa ortaya çıksın, ona göre tedbirler geliştirelim.

Ama, muhalefet olduğumuz için olsa gerek bu eleştirilerimiz dikkate alınmadı.

Peki ne oldu? 2009 yılının daha yarısı dolmadan Hükümet, önce bütçe açığının 10 milyarı değil 49 milyar TL'yi bulacağını söyledi. Bu tahminin üzerinde fazla zaman geçmeden, bu defa açığın daha da yukarılara çıkacağı düşüncesi ile borçlanma yetkisini yaklaşık 75 milyar TL'ya çıkaran yasal bir düzenleme yaptı.

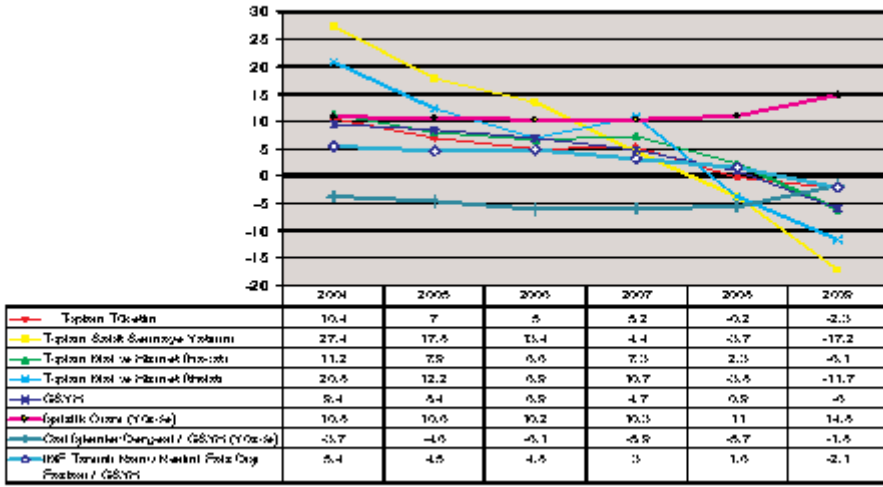
Hükümetin son olarak 2009 yılı bütçesi ile ilgili yaptığı revizyonun genel değerlendirmesine geçmeden önce ekonomi yönetiminin basiretsizliğine bir kez daha vurgu yapmak istiyorum. Çünkü Hükümet ve ekonomi yönetimi, ekonomideki bozulmayı tümüyle dünyada yaşanan ekonomik krize bağlamaktadır. Sahip olduğu medya gücünü kullanarak, yaşananların bundan ibaret olduğuna milletin büyük çoğunluğunu da ne yazık ki inandırabilmiştir. Milletin azımsanmayacak bir bölümü medyanın yönlendirmesine kapılarak zannetmektedir ki, gerçekten dünyada bir kriz oldu ve biz de bundan olumsuz yönde etkilendik. Hükümetin bunda bir günahı yoktur.

Bizim muhalefet olarak görevimiz, gerçeğin böyle olmadığını millete sabırla anlatmayı sürdürmektir.

Geçen yıl ifade ettik. Bu yıl da hatırlatmayı ısrarla sürdüreceğiz. Hükümetin, yaşadığımız krizin dünya ekonomik krizinden kaynaklandığı yolundaki söylemleri tümüyle gerçeği yansıtmamaktadır. Elbette bu krizden biz de etkilendik ve etkilenmeye de devam ediyoruz.

Ancak aşağıdaki grafikte yer alan bazı göstergeler, 2004 yılını takiben başlayan kötüleşme nedeniyle dünyada bir kriz patlak vermese de kendi krizimizi yaşamak zorunda kalacağımızı açıkça ortaya koymaktadır.

2004 YILINDAN SONRA BAZI EKONOMİK GÖSTERGELERDE KÖTÜYE GİDİŞ

Kaynak: 2010 yılı Programı. 2009 yılı ekonomileri gerçekleşme tahminlerini göstermektedir.

Bu grafik, 2004 yılından itibaren toplam tüketim, sabit sermaye yatırımları, mal ve hizmet ihracat ve ithalatında meydana gelen yüzde değişimlerle büyüme, cari işlemler, faiz dışı fazla ve işsizlik oranlarında yıldan yıla ortaya çıkan kötüleşmeleri göstermektedir. 2009 yılına gelindiğinde işsizliğin ani yükselişe geçtiğini, cari açığın ise döviz sıkıntısı nedeniyle zorunlu olarak azaldığını görüyoruz. Grafik 2004 yılından 2009 yılına bütün göstergelerin nasıl bozulduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Dünyada ekonomik kriz başlamadan önce, daha 2004 yılından itibaren büyüme, dış ticaret ve cari açığı kötüye gidişin yanı sıra birçok temel ekonomik göstergenin hızla bozulmakta olduğunu geçen yıllık bütçe görüşmeleri sırasında söylemiştik. Ancak Hükümet ve ekonomi yönetimi göstergelerdeki irtifa kaybını sadece seyretmekle yetindi.

Bu göstergelere bakıp da 'dünyada ekonomik kriz olmasaydı her şey güllük güllüştür olacaktı', diyebilmek gerçekten zordur. Bu tablo ve tabloya eklenecek birçok olumsuz gösterge, dünyada bir kriz ortaya çıkmamış olsaydı dahi, Türkiye'nin AKP yönetimi tarafından bir krize hızla zaten sürüklenmekte olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Dünya ekonomik krizi yaşamakta olduğumuz krizi perdeleme görevi yapmıştır.

Sayın başbakan başta olmak üzere Hükümetin ekonomi yönetimi dünyada krizinden en az etkilenen ülke olacağımızı ifade ettiler. En çok etkilenen ülkelerden biri olduğumuzu ortaya koyan birçok gösterge aşağıdaki bölümlerde sunulacaktır.

Şimdilik, aşağıdaki tablodaki verileri dikkatinize sunmakla yetineceğiz.

TABLO: II. 1- Dünya Ekonomisinde Temel Göstergelerle Türkiye Göstergelerinin Karşılaştırılması

(Yüzde Değişim)		
	2009 (*)	2009
Dünya Hasılası (Büyüme)	3,0	-1,1
Gelişmekte Olan Ülkeler	6,1	1,7
Türkiye	5,0	6,0
Dünya Ticaret Hacmi	4,1	-11,9
Türkiye Ticaret Hacmi	14,9	30,4
Mal ve Hizmet İthalatı		
Gelişmekte Olan Ülkeler	10,5	-9,5
Türkiye	16,1	33,7
Mal ve Hizmet İhracatı		
Dünya		-11,9
Türkiye	13,0	25,4
İşsizlik Oranı (Yüzde)		
Gelişmiş Ülkeler	6,5	8,2
Türkiye	9,8	14,8

Kaynak: IMF, Küresel Ekonomik Görünüm Raporu, Ekim 2009; Türkiye için 2010-2012 OVP

(*) IMF, Küresel Ekonomik Görünüm Raporu, Ekim 2008; Türkiye için 2009-2011 OVP

Tablo, 2008 yılı sonunda Türkiye ve Dünyada 2009 yılı için ortaya konulan beklentilerle bugünlerde yapılan revizyonları göstermektedir.

Gelişmekte olan ülkelerin 2009 yılı için geçen yıl yapılan % 6.1'lik büyüme oranının % 1.7'ye düşeceği öngörülmektedir. Türkiye'de ise % 5 olarak öngörülen büyümenin % - 6 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Dünya ticaret hacminde % 4.1 olarak öngörülen gelişmenin % -11.9'a gerilemesi beklenmektedir. Türkiye'de ise % 14.9'luk artış beklentisi % -30.4'e gerilemiştir.

Mal ve hizmet ithalatında ve ihracatında da benzer olumsuzlukları Türkiye'nin daha çok yaşadığı tabloda görülmektedir.

Yine gelişmiş ülkelerde işsizlik oranındaki beklenti 1.7 puan kötüleşirken Türkiye'de işsizlikte kötüleşme 5 puan olmuştur.

Bu rakamlar Türkiye'nin krizden daha çok etkilendiğini ortaya koymaktadır.

II. TÜRKİYE EKONOMİSİNE İLİŞKİN GÖSTERGELER VE DEĞERLENDİRMELER

2010 yılı bütçesinin görüşmelerinin yapıldığı bugünlerde ekonominin genel görünümüne ışık tutan göstergelerin ne olduğuna birlikte bakalım. Bu göstergeler aynı zamanda hükümetin başarısızlığını da ortaya koyan birer karne notu niteliğindedir.

1. Yatırımlar

I. Yıllar İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları

Kamu yatırımları kaynak yetersizliğinden, özel sektör yatırımları ise iç ve dış talep daralmasından durma noktasına gelmiştir.

Aşağıdaki tablo, 2002 yılı kamu sabit sermaye yatırımlarının GSYH içindeki % 4.94 olan oranına AKP hükümetleri döneminde hiç ulaşamadığını göstermektedir.

Özel sektör sabit sermaye yatırımlarının GSYH içindeki payının ise 2002'den başlayarak arttığı 2007 yılında % 18.3 düzeyine çıktıktan sonra 2009 ve 2010 yıllarında yeniden %12-13'ler düzeyine gerilediği görülmektedir.

TOPLAM SABİT SERMAYE YATIRIMLARI

	CARİ FİYATLARLA				GSYH İÇİNDEKİ PAYLARI			DEĞİŞİM ORANLARI		
	GSYH	KAMU		TOPLAM	KAMU	ÖZEL	TOPLAM	KAMU	ÖZEL	TOPLAM
2002	350.476	17.308	30.175	47.483	4.94	8.61	13.55			
2003	454,781	17,615	39,808	57,423	3.87	8.75	12.63	1.8	31.9	20.9
2004	559,033	18,052	60,730	78,782	3.23	10.86	14.09	2.5	52.6	37.2
2005	648,932	24,444	73,204	97,648	3.77	11.28	15.05	35.4	20.5	23.9
2006	758,391	30,410	93,159	123,569	4.01	12.28	16.29	24.4	27.3	26.5
2007	843,178	32,534	154,381	186,915	3.86	18.31	22.17	7.0	65.7	51.3
2008	950,098	39,123	152,692	191,815	4.12	16.07	20.19	20.3	11.3	2.6
2009(*)	946,678	38,376	121,824	160,200	4.05	12.87	16.92	11.9	20.2	16.5
2010(**)	1,028,802	44,477	136,813	181,290	4.32	13.30	17.62	15.9	12.3	13.2

Kaynak: DPT

(*) Gerçekleşme Tahmini

(**) Program

Cari fiyatlarla 2007 yılında özel sektörün yaptığı sabit sermaye yatırımı tutarına 2010 yılında da ulaşamayacağı görülüyor. 2010 yılı özel sektör yatırımları 2007 yılı yatırımlarının hala % 11.4 gerisinde bulunuyor.

Merkezi Yönetim yatırım harcamalarına baktığımızda da yine benzer bir duruma tanık olmaktadır.

**MERKEZİ YÖNETİM
BÜTÇESİ**

Milyar YTL	GERÇEKLEŞMELER							2009 BÖ (1)	2009 GT (2)	2010 BÖ (3)
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008			
Sermaye Giderleri	7,8	7,9	8,3	10,3	12,1	13,0	18,5	14,8	18,7	18,8
Sermaye Giderleri/GSYH	2,23	1,74	1,48	1,59	1,60	1,54	1,95	1,56	1,98	1,84
GSYH	350,5	454,8	559,0	648,9	758,4	843,2	950,1	946,7	946,7	1,028,8

Kaynak: Maliye Bakanlığı

BÖ: Başlangıç Ödeneği

GT: Gerçekleşme Tahmini

2002 yılında merkezi yönetim yatırımlarının GSYH içinde % 2.23 olan payı 2008 yılına gelindiğinde % 1.95'e düşmüştür; 2009 yılında %1.98 olarak gerçekleşmesi beklenen bu oran 2010 yılı bütçesinde % 1.84 seviyesine genişlemiştir. Bu tabloda da 2002 yılı performansına ulaşılamadığı görülmektedir. Bu rakamlar aynı zamanda AKP hükümetlerinin kamuyu tasfiye planlarının başarıya ulaşmakta olduğunu göstermesi açısından da önemlidir.

ii. Teşvikler

a) Teşvik Belgeli Sabit Sermaye Yatırımları

Aşağıdaki tablo, 2002-2008 döneminde sadece enerji sektörüne daha fazla teşvikli yatırım yapıldığını, tarım sektörüne yapılan yatırımda bir değişiklik olmadığını, geri kalan; madencilik, inaat ve hizmetler sektörüne yapılan teşvikli yatırımların 2002 yılının gerisinde olduğunu göstermektedir.

İnaat sanayiye yönelik teşvik belgeli sabit sermaye yatırımlarının 2002 yılında % 2.37 olan GSYH'ya oranı 2008 yılında % 1.08'e düşmüştür. Bu gelişme, sanayimiz ve ihracatımızın motoru olan inaat sektörünün AKP hükümetleri tarafından nasıl ihmal edildiğini ortaya koymaktadır.

Toplam teşvikli yatırımların GSYH içindeki payı da 2002 yılında % 4.14 iken 2008 yılına gelindiğinde % 2.99'a genişlemiştir. 2009 yılı sekiz aylık verileri 2008 yılının aynı dönemi ile karşılaştırıldığında ise bütün sektörlerde % -28.5 ile % -58.9 oranında azalmalar olduğu görülmektedir.

SEKTÖRLER İTİBARIYLA YATIRIM TEŞVİK BELGELİ SABİT SERMAYE YATIRIM TUTARI VE GSYH İLİŞKİSİ

GSYH	TARIM		MADENCİLİK		İNAAT		ENERJİ		HİZMETLER		TOPLAM		
	Tutar	Payı	Tutar	Payı	Tutar	Payı	Tutar	Payı	Tutar	Payı	Tutar	Payı	
2002	350,476	113	0,03	582	0,17	3,323	2,37	4,74	0,14	5,014	1,43	14,506	4,14
2003	454,781	216	0,05	292	0,06	9,981	2,19	5,02	0,11	9,750	2,14	20,742	4,56
2004	559,083	354	0,06	501	0,09	11,187	2,00	8,95	0,16	4,724	0,85	17,662	3,16
2005	648,992	461	0,07	671	0,10	12,122	1,87	2,083	0,32	7,160	1,10	22,497	3,47
2006	758,391	506	0,07	608	0,08	11,424	1,51	1,933	0,25	3,496	1,12	22,961	3,03
2007	843,178	347	0,04	646	0,08	12,330	1,46	4,324	0,51	3,796	1,04	26,443	3,14
2008	950,098	360	0,04	715	0,08	10,291	1,08	3,639	0,91	3,160	0,88	28,366	2,99
AŞIYIŞ	950,098	246		657		7,781		5,817		5,311		19,312	
AŞIYIŞ	946,678	176		391		3,334		2,190		2,621		3,913	
AŞIYIŞ/AŞIYIŞ		-28,5		-40,5		-57,2		-58,9		-50,6		-55,0	

Kaynak: Hazine Bakanlığı

Aşağıdaki tablo ise teşvikli yatırımların yıllar itibarıyla bölgeler arasında nasıl dağıldığını ortaya koymaktadır.

BÖLGELER İTİBARIYLA YATIRIM TEŞVİK BELGELİ SABİT SERMAYE YATIRIM TUTARI

Milyon
TL

	GSYH	Marmara Bölgesi	İç Anadolu Bölgesi	Ege Bölgesi	Akdeniz Bölgesi	Karadeniz Bölgesi	Doğu Anadolu Bölgesi	Güney Doğu Anadolu Bölgesi	Muhtelif Bölge	Toplam
2002	350,478	5,302	2,084	1,831	1,884	975	305	1,386	1,028	14,906
2003	454,781	10,383	2,703	2,304	2,717	535	288	1,400	302	20,742
2004	559,033	7,097	2,582	2,087	2,206	1,325	395	1,700	310	17,682
2005	648,932	8,949	3,038	3,198	3,704	1,578	792	1,122	162	22,497
2006	758,391	9,123	3,322	2,283	3,389	2,089	679	1,300	798	22,961
2007	843,178	7,990	3,829	2,094	4,238	3,457	1,080	1,278	2,516	28,443
2008	950,098	11,849	3,420	2,838	3,535	2,805	1,338	1,879	905	28,908
2008.7(1)		7,110	2,240	1,745	2,391	1,778	757	1,211	397	17,530
2009.7(2)		849	1,265	1,076	1,336	270	657	63	578	5,089
(2)/(1)		-88.1	-44.0	-38.4	-44.2	-84.8	-28.4	-95.8	70.7	-65.8
GSYH İÇİNDEKİ PAYLARI										
		Marmara Bölgesi	İç Anadolu Bölgesi	Ege Bölgesi	Akdeniz Bölgesi	Karadeniz Bölgesi	Doğu Anadolu Bölgesi	Güney Doğu Anadolu Bölgesi	Muhtelif Bölge	Toplam
2002		1.51	0.58	0.47	0.53	0.28	0.09	0.40	0.29	4.14
2003		2.29	0.61	0.51	0.60	0.12	0.06	0.32	0.07	4.56
2004		1.27	0.46	0.37	0.39	0.24	0.06	0.30	0.06	3.16
2005		1.38	0.47	0.49	0.57	0.24	0.12	0.17	0.03	3.47
2006		1.20	0.44	0.30	0.45	0.28	0.09	0.17	0.10	3.03
2007		0.94	0.45	0.25	0.50	0.41	0.13	0.15	0.30	3.14
2008		1.23	0.36	0.31	0.37	0.31	0.14	0.18	0.10	2.99

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

Bölgelerin aldığı teşvikli yatırımların GSYH içindeki paylarına baktığımızda, 2002 yılına göre 2008'de, doğu anadolu bölgesi hariç bütün bölgelerde düşüş olduğu, Karadeniz'de hemen hemen aynı oranın korunduğu görülmektedir. Güneydoğu Anadolu'ya yapılan teşvikli yatırımların binde 40 düzeyinden binde 18 düzeyine gerilemesi, bu bölgeye yatırım atılımına geçtiğini söyleyen Hükümeti yalanlamaktadır.

2009 yılı sekiz aylık verileri 2008 yılının aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, bütün bölgelere yapılan teşvikli yatırımlarda % -28.4 ile % -95.8 oranında azalmalar olduğu görülmektedir. % - 95.8 oranındaki azalma Güneydoğu Anadolu'ya aittir.

b) Yeni Teşvik Sistemine İlişkin Eleştiri

Açıklanan yeni teşvik sisteminde teşvik tedbirleri uygulanan bölge sayısı dörtte tutulmak için, aralarında gelişmişlik farkı olan bazı iller 4. gruba birleştirilmiştir. Bu durum adil olmadığı gibi yatırımcıların bu iller arasında gelişmişlik düzeyi daha yüksek olan illere yönelteceği için gelişmişlik düzeyi daha düşük olan illere yatırımcıların gitmesini engelleyici niteliktedir.

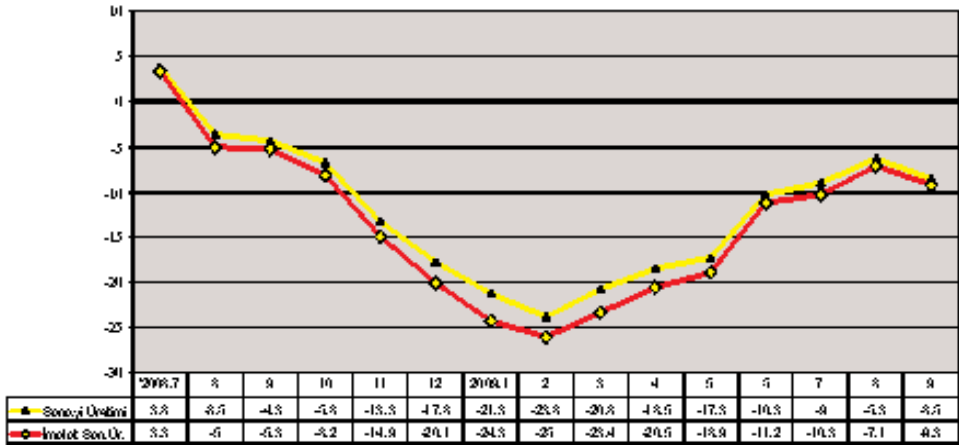
Örneğin Hakkari ile Kastamonu arasında tercih yapmak durumunda kalan yatırımcı aynı teşviklerden yararlanma imkanına sahip olduğu için Kastamonu'yu seçecektir.

Bu nedenle, uygulamaya konulan dördüncü bölgede yer alan illerden Kastamonu, Çankırı ve Sinop ile Doğu Karadeniz bölgesindeki illerin 4. bölgedeki illerden ayrılarak yeni bir bölge oluşturulması ve bölge sayısının 5'e çıkarılması teşviklerin olumlu sonuç vermesi açısından daha uygun olacaktır.

2. Üretim

Toplam sanayi üretimi ve imalat sanayi üretimi 2008 yılı ağustos ayından itibaren 14 aydır gerilemektedir. İmalat sanayi üretimi Eylül 2009'da bir önceki yılın aynı ayındaki % - 5,3'ün üstüne % - 9,3 oranında daha küçülmüştür.

TOPLAM SANAYİ VE İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSLERİNDE BİR ÖNCEKİ YILIN AYNI AYINA GÖRE YÜZDE DEĞİŞME

Kaynak: TÜİK

2009 yılında sabit fiyatlarla, imalat sanayi üretiminde % -17,7, sabit sermaye yatırımlarında da % -25 düşüş, ihracatta da cari fiyatlarla % - 31 oranında gerileme beklenmektedir.

İmalat sanayinin alt sektörlerindeki üretim değişimlerine baktığımızda, 2008 yılında sadece gıda ve içecek sektöründe % 4,1'lik ve elektrikli makineler sektöründe % 0,5 oranında sağlanan artış dışında, diğer bütün alt sektörlerde düşüş olmuştur.

2009 yılının ilk sekiz ayına baktığımızda hiçbir alt sektörde pozitif gelişme olmamıştır. Alt sektörler itibariyle düşüş % - 43,8 (otomotiv) ile % - 3,2 (gıda ve içecek) arasında değişmektedir.

TABLO: IV. 1- İmalat Sanayinde Önemli Sektörler İtibarıyla Değişmeler

Sektörler	Üretim ⁽¹⁾	
	2008	2009 ⁽²⁾
İmalat Sanayii Toplamı	-1,8	-17,7
Gıda ve İçecek	-4,1	-3,2
Tekstil	-10,7	-15,5
Giyim	-12,0	-13,0
Deri	-5,3	-11,3
Kök ve Petrol Ürünleri	-2,4	-28,3
Kimya	-0,3	-5,0
Plastik ve Kauçuk	-3,3	-15,3
Toprağa Dayalı Sanayiler	-1,8	-17,5
Ana Metal	-2,0	-22,0
Makine	-4,8	-17,0
Elektrikli Makineler	0,5	-22,2
Elektronik	-25,1	-22,7
Otomotiv	5,9	-43,8

Kaynak: TÜRK

(1) Aylık Sanayi Dönem Endeksi (2005=100) (2) İlk 9 Ay

2007-2009 Ocak-Eylül döneminde beyaz eşya üretimi, yurtiçi satışı, ihracat ve ithalatına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

	Ocak-Eylül				
	Adet			Yüzde Değişim	
	2007	2008	2009	2008	2009
BUZDOLABI					
Üretim	5.515,481	4.737,708	4.794,930	-14,1	1,2
Yurtiçi Satış	1.439,889	1.460,542	1.311,180	1,5	-10,2
Ihracat	4.094,950	3.412,700	3.755,578	-16,7	10,0
İthalat	241,449	143,823	158,810	-40,4	9,0
ÇAMAŞIR MAKİNESİ					
Üretim	3.830,080	3.019,317	3.574,187	-5,5	-1,2
Yurtiçi Satış	1.164,421	1.103,494	1.070,787	-5,2	-2,4
Ihracat	2.581,585	2.009,848	2.780,972	2,2	5,4
İthalat	108,848	129,095	183,131	18,8	41,9
BULAŞIK MAKİNESİ					
Üretim	1.359,080	1.087,815	1.724,234	24,2	2,2
Yurtiçi Satış	708,434	897,880	911,844	26,8	1,6
Ihracat	600,027	815,537	931,393	22,4	14,2
İthalat	58,674	73,022	90,899	24,5	24,2
FIRIN					
Üretim	1.704,434	2.269,704	1.839,354	33,2	-14,8
Yurtiçi Satış	513,445	530,780	492,818	3,4	-7,2
Ihracat	1.212,081	1.812,884	1.520,892	49,6	-16,1
İthalat	47,929	62,708	46,815	30,8	-25,7

Kaynak: SESO

2009 yılının ilk dokuz ayında 2008 yılının aynı dönemine göre sadece bulaşık makinesi yurt içi satışında % 1,6'lık bir artış olmuş; buzdolabı, çamaşır makinesi ve fırın yurt içi satışları düşmüştür.

Aynı dönemde üretime baktığımızda, buzdolabı üretiminde % 1,2'lik ve bulaşık makinesinde % 2,2'lik artışa karşılık, çamaşır makinesi üretiminde % -1,2'lik ve fırın üretiminde de % -14,8'lik düşüş olmuştur.

Aynı malların dış ticaretine baktığımızda, fırında hem ihracatın hem de ithalatın düştüğü, buzdolabında ihracat ve ithalat % 10 civarında artış yönünde başabaş bir durum olduğu, çamaşır ve bulaşık makinesi ithalatının ise ihracatımızdan fazla arttığı görülmektedir.

Bu tablo, dayanıklı tüketim mallarında yurtiçi talebin bir türlü canlanamadığını, ithalatın ihracattan daha fazla arttığını ve üretimde bir toparlanma olmadığını ortaya koymaktadır.

Aşağıdaki tabloda da otomobil üretimi ve satışına ilişkin veriler yer almaktadır.

OTOMOBİL ÜRETİMİ, YURTIÇİ SATIŞI, İHRACATI VE İTHALATI

	Adet						Bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde değişim					
	Üretim	Yurtiçi Satış			İhracat	İthalat	Üretim	Yurtiçi Satış			İhracat	İthalat
		Yerli	İthal	Toplam				Yerli	İthal	Toplam		
2004	447,152	137,097	314,112	451,209	305,072	311,868	52.0	87.1	104.0	98.5	42.8	102.7
2005	453,663	136,708	301,889	438,597	319,825	301,889	1.5	-0.3	-3.9	-2.8	4.8	-3.1
2006	545,682	117,631	255,588	373,219	430,420	255,494	20.3	-14.0	-15.3	-14.9	34.6	-15.4
2007	634,883	120,740	236,725	357,465	504,353	236,725	16.3	2.6	-7.4	-4.2	17.2	-7.3
2008	621,567	99,205	206,793	305,998	525,301	206,793	-2.1	-17.8	-12.6	-14.4	4.2	-12.6
2008 Ocak-Ekim	569,386	85,708	177,210	262,918	473,201	177,210	11.6	1.0	3.5	2.7	15.2	3.5
2009 Ocak-Ekim	420,379	98,793	196,067	294,860	319,355	196,067	-26.2	15.3	10.6	12.1	-32.5	10.6

Kaynak: OSD,ODD

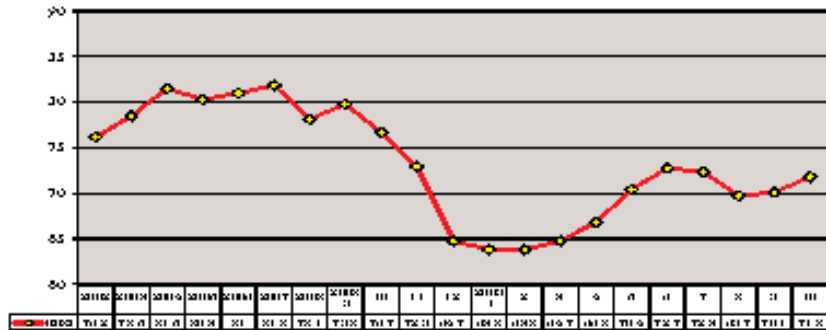
2009 yılının ilk on ayında otomobil üretimimiz bir önceki yılın aynı dönemine göre % - 26.2 oranında azalırken, ihracatımızdaki azalma % - 32.5 olmuştur. Aynı dönemde yerli otomobil yurt içi satışı % 15.3 oranında artmıştır. Bu şu anlama gelmektedir. Geçici vergi indirimleri ile stoklar eritilmiştir. Bu, aynı zamanda otomobil alımında iç talebin öne çekildiğini ve iç talepte canlanmanın yavaş olacağını ortaya koymaktadır.

Aynı dönemde otomobil ithalatı % 10.6, yurtiçi ithal otomobil satışı da % 10.6 artmıştır. Bu da ne kadar ithalat yaptysak tamamını sattığımız anlamına gelmektedir. Özetle vergi indirimleri içeride yerli otomobil stoklarını eritirken, dışarıda da yabancıların stoklarını eritmeye yardımcı olmuştur.

I. Kapasite Kullanım Oranları

Ekonomik aktivitenin seyrine yönelik diğer bir öncü gösterge olan imalat sanayii kapasite kullanım oranıdır.

İMALAT SANAYİ AYLIK KAPASİTE KULLANIM ORANLARI

Kaynak: TÜBİS

Kapasite kullanım oranları Ekim 2008'den itibaren düşüşe geçmiş, 2009 yılı Ocak ve Şubat aylarında % 83.8 ile dip yapmış, Mart ayından itibaren yavaş da olsa yükselişe geçmiştir. Ancak kapasite kullanım oranlarındaki artma eğiliminin Haziran ayından itibaren yeniden düşüşe geçtiğini, % 70 ve % 71'ler düzeyinde yatay bir seyir izlediğini ve az da olsa yukarı yönlü çıkışa geçmeye çalıştığını görüyoruz.

2009 yılı Ekim ayında kapasite kullanım oranı 2008 yılı Ekim ayına göre 4.9 puan daha düşük düzeyde bulunmaktadır.

2009 yılı Ekim ayında, işyerlerinin, tam kapasite ile çalışmamasının nedenleri arasında talep yetersizliği ilk sıradadır. İç pazarda talep yetersizliği % 56,5 ve dış pazarda talep yetersizliği % 28,5 oranında etkili olmuştur.

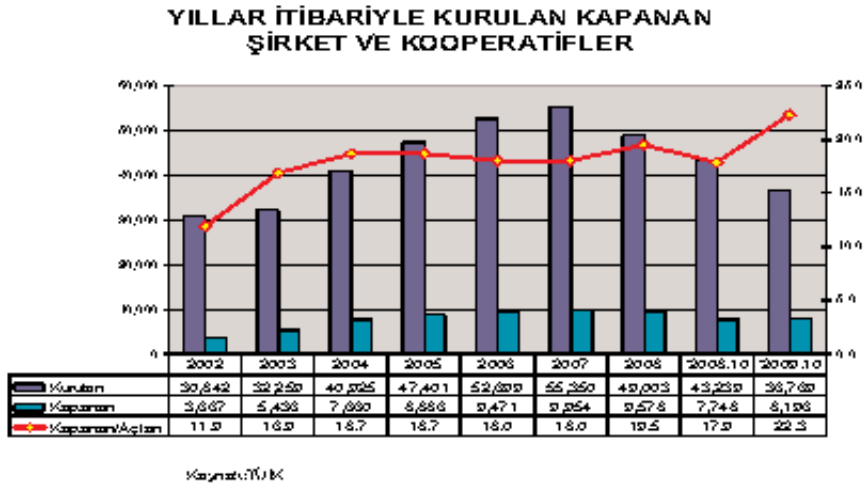
Piyasalarda düzelmenin önce kapasite kullanım oranlarındaki genişlemeyi telafi edeceği, daha sonra yatırım artışına dönüşeceği dikkate alındığında, istihdam ve işsizliğin daha uzun süre devam edeceği beklentisi ne yazık ki doğru bir beklentidir.

ii. Kurulan ve Kapanan Şirketler

Ocak- Ekim 2008' döneminde 43 bin 239 olan kurulan şirket sayısı 2009 yılının aynı döneminde % -15 oranında azalarak 36 bin 769'a düşmüştür. Buna karşılık aynı dönemde kapanan şirket sayısında % 5.8 oranında artış olmuştur.

2009 yılının ilk on ayında kurulan 100 şirket karşılık 22.3 şirketin kapandığı görülmektedir. Bu rakam 2008 yılında 17.9 şeklindeydi. Aynı rakam 2002 yılının tamamında 11.9 idi.

2009 yılının ilk on ayında kapanan şirket sayısı 2002 yılının tamamında kapanan şirket sayısının 2.2 katıdır.

iii. Esnaf ve Sanatkar Sayısındaki Değişim

2006 yılında 249 bin 265 esnaf ve sanatkar yeni faaliyete geçmişken, 2008 yılında bu sayı 166 bin 815'e düşmüştür. Faaliyetine son veren esnaf ve sanatkar sayısı 2006 yılında 105 bin 817 iken 2008 yılında bu sayı 117 bin 808'e çıkmıştır. Görüldüğü üzere 2006 yılından sonra faaliyete geçen esnaf ve sanatkar sayısı azalırken, faaliyetine son verenlerin sayısı artmıştır.

Yıllar İtibarıyla Faaliyete Geçen ve Faaliyeti Sona Eren Esnaf ve Sanatkar Sayısı

Yıl	Faaliyete Geçen Esnaf ve Sanatkar Sayısı	Faaliyeti Sona Eren Esnaf ve Sanatkar Sayısı
2006	249 265	105 817
2007	171 236	118 776
2008	166 815	117 808
2009*	121 372	89 674

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

(*) Eylül sonu itibarıyla

iv. Üretimde Verimlilik

Toplam sanayide verimliliğe baktığımızda, çalışan kişi başına ve çalışılan saat başına verimliliğin, bir önceki yılın aynı dönemine göre 2008 yılının son çeyreğinden 2009 yılı ikinci çeyreğine kadar üst üste üç çeyrek düşüşünü görüyoruz.

TOPLAM SANAYİDE VERİMLİLİK

	Endeks		Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişim	
	Çalışan Kişi Başına	Çalışılan Saat Başına	Çalışan Kişi Başına	Çalışılan Saat Başına
	Toplam	Toplam	Toplam	Toplam
2005	100.0	100.0		
2006	105.1	105.6	5.1	5.6
2007	108.0	107.8	2.8	2.1
2008	107.4	107.8	-0.6	0.0
2008-I	107.3	108.4	5.0	3.8
II	112.5	112.2	2.5	3.1
III	108.3	109.2	0.0	0.4
IV	101.6	103.6	-9.0	-5.8
2009-I	93.5	96.8	-12.9	-9.0
II	108.2	109.9	-3.8	-2.0

Kaynak : MPM

3. Büyüme

i. Büyüme Oranları

Ekonominin son 23 çeyrekte büyüdüğü ile övünen hükümetin her nedense son dokuz aydır sesi pek çıkmamaktadır. Çünkü son üç çeyrekte ekonominin % - 6.5, % - 14.3 ve % - 7 oranında küçülmüştür.

Tanım sektöründe kuraklıkla birlikte 2007 yılında yaşanan % - 6.7'lik küçülmenin ardından 2008 yılının 3. çeyreğinden buyana dört çeyrekte tatminkar olmasa da pozitif gelişmeler olduğunu görüyoruz.

Sanayi sektöründe ise 2008 yılının 2. çeyreğinde başlayan kan kaybı (% 0.7) peş peşe dört çeyrekte artarak sürmektedir.

Burada ekonomi yönetiminin isabetsiz büyüme tahminleri yaptığına da işaret etmek gerekir.

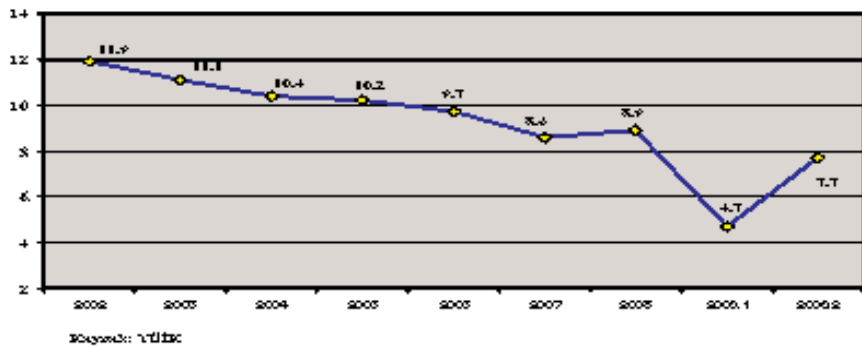
Örneğin Hükümet 2009-2011 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda (OVP) 2009 yılı büyümesini % 5 olarak belirlemiş, 2009 yılı bütçesi görüşülürken % 4 olarak revize etmişti. Daha sonra % - 3.5 olarak revize ettiği büyüme rakamını son olarak % - 8'ya çekmiştir.

Orta Vadeli Mali Planlarda (OVMP) da hükümetin ortaya koyduğu hedeflerde yaşanan isabetsizlikler aşağıdaki tabloda açıkça görülmektedir.

Orta Vadeli Mali Plan		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
2006-2008	Büyüme GSYH (Milyar TL)	5.0 (6.8) 530.3 (750.4)	5.0 588.2	5.0 642.3				
2007-2009	Büyüme GSYH (Milyar TL)		7.0 (4.7) 622.6 (943.2)	7.0 695.9	7.1 771.2			
2008-2010	Büyüme GSYH (Milyar TL)			5.5 (0.9) 719.9 (950.1)	5.7 791.4	5.7 809.9		
2009-2011	Büyüme GSYH (Milyar TL)				5.0 (-6.0) 1109.4 (947.0)	5.5 1245.3	6.0 1395.2	
2010-2012	Büyüme GSYH (Milyar TL)					3.5 1028.8	4.0 1118.0	5.0 1227.0

Yatırım ve üretim başta olmak üzere ekonomide yaşanan olumsuzluklar nedeniyle hükümetin OVP'larda %5, 7 ve 5.5 olarak öngördüğü 2008 yılı büyümesi % 0.9'da kalmıştır. 2008 yılında büyümenin pozitifte kalmasında bir ölçüde tarım sektörü etkili olmuştur. Bu etkiye rağmen aşağıdaki grafik 2002 yılında tarım sektörünün GSYH'ya olan % 11.9'luk katkısının 2008 yılında % 3.9'a kadar gerilediğini göstermektedir.

YILLAR İTİBARIYLA TARIM SEKTÖRÜNÜN GSYH'YA KATKISI
(2002-2009)

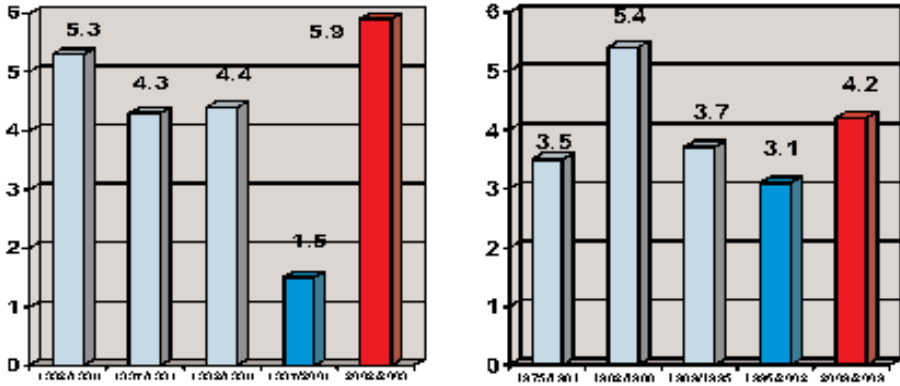
2009 yılın ilk iki çeyreğinde sırasıyla % -14.3 ve % -7 olarak açıklanan küçülmenin ardından bu yıl için revize edilen % -8'lik küçülme rakamının da iyimser bir tahmin olduğunu düşünüyoruz. Çünkü açıklanan üretim genişlemeleri yılın 3. çeyreğinde de büyümenin negatif olacağını bize şimdiden göstermektedir.

Hükümetin 2010 yılı için öngördüğü % 3.5 oranındaki büyüme de iyimser bir hava yaymaya yöneliktir. Hükümet, kendi dönemine ait ortalama büyüme oranını 2002-2008 dönemini esas alarak hesaplamaktadır. Gerçekten de bu dönemde ortalama ekonomik büyüme % 5.9 oranında olmuştur. Ancak bu döneme dahil edilen ve büyüme oranı yüksek olan 2002 yılı hükümete ait bir yıl değildir.

Şimdiden % - 6 küçüleceği belli olan kendisine ait 2009 yılı da hesaplamalara dahil edilmemektedir. Hükümet bu rakam oyunları ile kendinden önceki bütün dönemlerden daha yüksek bir ortalama büyüme sağladıklarını söylemeye çalışmaktadır. Hükümet hangi rakam oyunlarına başvurursa olsun, gerçekleri uzun süre millettten saklaması mümkün değildir.

Aşağıdaki grafikler gerçeğin aynası niteliğindedir. Soldaki grafik Hükümetin yaptığı grafikdir. 2002 yılı öncesini beşer yıllık dönemler halinde almakta ve son dönemi 7 yıl olarak kabul etmektedir. Sağdaki da bizim yaptığımız grafikdir. AKP yönetimindeki 7 yıla karşılık önceki dönemler de yedişer yıl olarak alınmıştır.

DÖNEMLER İTİBARIYLA BÜYÜME ORANLARI

Kaynak : Hazine Müsteşarlığı

Yukarıdaki grafikte AKP dönemi ortalama büyümede % 4.23'lük büyüme ile 2 nci en iyi dönemmiş gibi görünmekteyse de 2009 yılının % - 6'nın üstünde küçülmesi durumunda bu derecesi değişebilecektir.

Bu grafik de Türkiye'nin % 6-7'ler düzeyinde sürdürülebilir ortalama bir büyümeyi ne yazık ki yakalayamadığını ortaya koymaktadır.

ii. Kişi Başına Milli Gelir

Aşağıdaki grafikler Hazine Müsteşarlığının sitesinde "Ekonomi Sunumu" başlığı altında yer verdiği dosyadan alınmıştır. Bizim yan yana koyduğumuz grafikleri Müsteşarlık iki ayrı grafik halinde sunmaktadır. Bunu niçin böyle yapıldığı grafiklere ayrı ayrı bakıldığında anlaşılmaktadır.

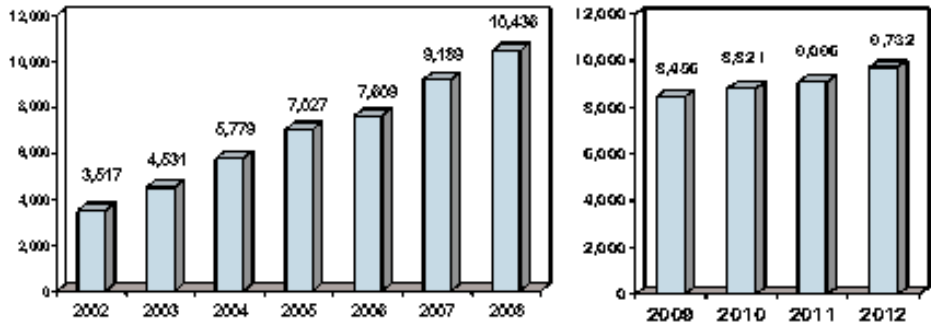
Bilindiği üzere Hükümetin övündüğü noktalardan biri kişi başına milli geliri on bin doların üstüne çıkardıkları konusu idi. 2008 yılında 10.285 dolar olan kişi başına milli gelir 2009 yılında 1.829 dolar

azalarak 8.456 dolara düşecektir. 2012 yılında ulaşacağı 9732 dolar ise 2008 yılı rakamının hala 553 dolar gerisindedir.

Hükümet bu grafik oyunu ile, bir taraftan 2008'den 2009'a geçerken kişi başına milli gelirdeki düşüşün, diğer taraftan 2012 yılına gelindiğinde dahi 2008 yılı rakamına ulaşamayacağını farkedilmesini istemektedir.

Biz, Hazine Müsteşarlığının aynı sayfalara koyduğu iki grafiği yan yana koyarak, saklanmaya çalışılan kötüye gidişin farkedilmesini istedik.

KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GSYH (ABD Doları)

GSYH'daki gelişmelere baktığımızda da 2008 yılında 741.8 milyar dolar olan GSYH'nın 2009 yılında 608 milyar dolara düşmesi beklenmektedir. 2008'e göre milli gelirdeki kayıp 133.8 milyar dolardır. OVP'da göre öngörülen GSYH tahminleri 2012 yılında dahi (723 milyar dolar) 2008 yılı rakamına ulaşamayacağını göstermektedir.

Bu rakamlar AKP hükümetinin ekonomide millete en az dört yıllık bir dönemi kaybettirdiğini ortaya koymaktadır.

4. İstihdam ve İşsizlik

Bu bölümde Ağustos 2009 itibarıyla istihdam ve işsizlik verileri 2008 yılının aynı dönemi ve 2002 yılı 3. çeyreği ile karşılaştırılacaktır. 2002 yılı 3. çeyreği ile karşılaştırma ihtiyacı Ağustos 2009 verilerinin aynı zamanda 2009 yılı 3. çeyreğine karşılık gelmesinden ve iktidar döneminin bu açıdan değerlendirilmesine imkan vermesindenidir.

TÜİK verilerinden derlenerek hazırlanan tablo aşağıda yer almaktadır.

Bin Kişi	2002 3.Ç	AĞUSTOS			2002-2009 3.ÇEYREK FARKI
		2008	2009	FARK	
KURUMSAL OLMAYAN NÜFUS	68,525	69,824	70,639	815	
15 YAŞ ÜSTÜ NÜFUS	48,148	50,916	51,789	873	
İŞGÜCÜ	25,247	24,570	25,537	967	
İSTİHDAM	22,833	22,068	22,108	40	-725
İŞSİZ SAYISI	2,414	2,502	3,429	927	1,015
İŞGÜCÜNE DAHİL OLMAYANLAR	22,901	26,346	26,252	-94	3,351
KAYITDIŞI İSTİHDAM	12,268	9,999	10,105	106	-2,163
İŞSİZLİK ORANI					
TÜRKİYE Toplam	9.6	10.2	13.4	3.2	3.8
Tarımdışı	14.2	12.9	17.0	4.1	2.8
Erkek	9.9	9.7	13.0	3.3	3.1
Kadın	8.9	11.4	14.5	3.1	5.6
Genç	18.3	19.7	23.5	3.8	5.2
KENT Toplam	13.9	12.2	16.5	4.3	2.6
Erkek	12.6	10.7	14.8	4.1	2.2
Kadın	18.7	17.2	21.7	4.5	3.0
KENT Genç	26.6	22.7	27.8	5.1	1.2
Erkek	24.2	20.3	25.4	5.1	1.2
Kadın	31.7	27.9	32.6	4.7	0.9
KIR Toplam	4.6	6.1	7.4	1.3	2.8
Erkek	5.9	7.3	8.9	1.6	3.0
Kadın	2.6	3.8	4.8	1.0	2.2
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI					
TÜRKİYE Toplam	52.4	48.3	49.3	1.0	-3.1
Erkek	74.1	71.5	71.9	0.4	-2.2
Kadın	31.2	25.9	27.5	1.6	-3.7
KENT	45.6	45.8	46.5	0.7	0.9
KIR	63.0	54.0	55.8	1.8	-7.2
İSTİHDAM ORANI					
TÜRKİYE Toplam	47.4	43.3	42.7	-0.6	-4.7
Erkek	66.7	64.5	62.6	-1.9	-4.1
Kadın	28.4	23.0	23.5	0.5	-4.9
KENT	39.3	40.2	38.8	-1.4	-0.5
KIR	60.1	50.7	51.7	1.0	-8.4
KAYITDIŞI İSTİHDAM ORANI	53.7	45.3	45.7	0.4	-8.0
İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI					
TARIM (%)	38.1	25.5	26.5	1.0	-11.6
SANAYİ (%)	17.5	20.5	18.8	-1.7	1.3
İNŞAAT (%)	4.9	6.1	6.2	0.1	1.3
HİZMETLER (%)	39.5	47.9	48.5	0.6	9.0
TARIM	8,709	5,622	5,854	232	-2,855
SANAYİ	3,995	4,532	4,163	-369	168
İNŞAAT	1,118	1,337	1,373	36	255
HİZMETLER	9,011	10,577	10,718	141	1,707
İŞGÜCÜNE DAHİL OLMAYANLAR	22,901	26,346	26,252	-94	3,351
işbaşı yapmaya hazır olanlar	799	1,705	1,860	155	1,061
Mevsimlik çalışanlar	344	165	33	-132	-311
Ev işleriyle meşgul	11,953	12,332	12,099	-233	146
Öğrenci	2,915	3,445	3,562	117	647
Emekli	2,655	3,378	3,649	271	994
Çalışamaz halde	2,373	3,393	3,358	-35	985
Diğer	1,862	1,928	1,691	-237	-171

İŞ ARAMA SÜRELERİNE GÖRE İŞSİZLER	2,414	2,502	3,429	927	1,016
1-2 ay süredir iş arayanlar	764	844	1,056	212	292
3-5 ay süredir iş arayanlar	486	593	769	176	283
6 aydan fazla süredir iş arayanlar	1,164	1,010	1,564	538	400
6-8 ay süredir iş arayanlar	241	225	426	201	185
9-11 ay süredir iş arayanlar	99	109	202	93	103
1 ile 2 yıl arasında iş arayanlar	433	422	589	167	156
2 ile 3 yıl arasında iş arayanlar	168	149	202	53	34
3 yıldan fazladır iş arayanlar	100	105	145	40	45
İş bulmuş başlamak için bekleyenler	123	55	39	-16	-84

Kaynak: TÜİK

Yıl itibarıyla 2004 yılına kadar ADNKS projeksiyonlarına göre güncelleme yapılmıştır

I. 2002 ve 2009 Yılları 3. Çeyrekleri Arasındaki Yedi Yıllık Dönem

Yedi yıllık AKP döneminde işsiz sayısı 1 milyon 15 bin kişi artmıştır.

Altı aydan fazla süredir iş arayanların sayısındaki artış 400 bin kişidir.

Bu dönemde, genel işsizlik oranı 3.8, kadın işsizlik oranı 5.6, genç işsizlik oranı 5.2 puan artarken, genel istihdam oranı 4.7, kadın istihdam oranı 4.9 puan düşmüştür. Bu tablo işsizliğin önlenmesinde kadınların evde oturması gerektiğini söyleyen zihniyeti ele vermektedir.

İşgücüne katılma oranı genelde 3.1 puan düşerken, kadınların işgücüne katılma oranı 3.7 puan düşmüştür. Her bir puanlık düşüş 518 bin kişinin işgücüne dahil edilmemesi ve işsiz sayısına katılmaması anlamına gelmektedir. AKP hükümeti sadece 3.1 puanlık düşüşle açıklanan işsiz sayısını 1 milyon 606 daha eksik göstermiş olmaktadır.

Kırsalda işgücüne katılma oranı 7.2 puan düşmüştür.

Tarımın toplam istihdam içindeki payı 11.6 puan düşmüştür.

Yedi yıllık AKP döneminde tarım sektöründe istihdam edilenlerin sayısı 2 milyon 855 bin kişi azalmıştır.

Yedi yılda % 80.1'i hizmetler sektöründe olmak üzere hizmetler, sanayi ve inşaat sektöründe 2 milyon 130 bin kişilik istihdam artışı olmuştur. Bu üç sektörde ortalama yıllık istihdam artışı 304 bin kişidir. Ancak tarım sektöründe istihdam azalışı dikkate alındığında yedi yılda istihdam artışı değil, 725 bin kişilik istihdam azalması söz konusudur.

Her ne kadar kabul edilebilir sınırların çok üstünde olsa da bu dönemde kayıtdışı istihdam oranının %53.7'den % 45.7'ye düşürülmüş olması Hükümetin başarı hanesine yazılabilir.

ii. Ağustos 2008-Ağustos 2009 Arasındaki Bir Yıllık Dönem

15 yaş ve üstü aktif nüfusumuz her yıl ortalama 850-900 bin kişi artmaktadır. İstisnai durumlar bir yana bırakılırsa, bu nüfustan her yıl iş gücüne dahil edilmeyenlerden öğrenci, emekli, çalışamaz halde bulunanlar ve ev işleriyle meşgul olanlar düşüldüğünde kalan aktif nüfusa hükümetlerin istihdam yaratma görevi vardır. Bu da ortalama 600-650 bin kişi civarındadır. Son bir yıl içinde işgücünün aktif nüfustan daha çok artması, kriz nedeniyle ailede işini kaybeden aile reisinin yanısıra ailenin diğer fertlerinin de 'hangimiz iş bulursak' düşüncesiyle iş aramaya başlamış olmasından kaynaklanmıştır.

Hazinenin teşvik belgeli yatırımları esas alınarak bir kişiye istihdam yaratabilmek için gerekli ortalama yatırım tutarı 269 bin TL olarak hesaplanmıştır.

Buna göre Hükümetlerin her yıl yaklaşık 600 bin kişiye istihdam yaratabilmesi için, kamu ve özel sektörün yapması gereken yaklaşık yatırım tutarı 161.4 (600.000 kişi * 269.000 TL) milyar TL olmaktadır.

2009 yılı yatırımlarının gerçekleşme tahmini de 160.2 milyar TL 'dir. 2009 yılında yapılan bu yatırım tutarıyla yaklaşık 600 bin kişiye istihdam yaratabilmiş olmamız gerekirdi. Ancak, 2009 yılında 600 bin kişiye yeni istihdam yaratmak bir yana son bir yıl içinde 927 bin kişi işini kaybetmiştir.

Bu hesaplamalara göre 2010 yılı için programlanan 181.3 milyar TL tutarındaki toplam yatırımla da yaklaşık 675 bin kişiye yeni istihdam yaratılabilmesi gerekiyor.

Kağıt üzerinde hesaplar böyle olmakla birlikte uygulanan büyüme modelinin fiilen istihdam yaratmadığı da bir gerçektir. Bu nedenle, uygulanan büyüme modelinin bu açıdan gözden geçirilmesine ihtiyaç vardır.

Son bir yıl içinde **işsiz sayısı** 2 milyon 502 binden 3 milyon 429'a çıkmıştır.

İş bulma umudunu kesenler ve mevsimlik işsizler bu sayıya eklendiğinde işsiz sayısının 5 milyon 322 bine çıktığı görülecektir. Son olarak saydıklarımızı işsiz sayısına eklemeyen 2002 yılı 3. çeyreğinde geçerli olan işgücüne katılma oranını dikkate alarak (% 52.4) işsiz sayısını hesapladığımızda, 2009 yılı Ağustos ayında toplam işsiz sayısının **5 milyon 29 bine**, işsizlik oranının da % 18.5'e çıktığını görürüz. AB işgücüne katılma oranı olan % 71'i dikkate alarak bir hesap yaptığımızda ise işsiz sayısı **14 milyon 662 bine**, işsizlik oranı da % 39.9'a çıkmaktadır.

TÜİK VERİLERİNE GÖRE İŞSİZ SAYISI VE İŞSİZLİK ORANLARI

Bin Kişi	3.ÇEYREK		FARK	AĞUSTOS		FARK	BAZI İKO'NA GÖRE AĞUSTOS 2009 İTİBARIYLA İŞSİZLİK		
	2002	2009		2009	2009		1980 İKO'NA GÖRE	2002.3.Ç İKO'NA GÖRE	AB İKO'NA GÖRE
NÜFUS	68,525	70,639	2,114	69,824	70,639	815			
(15+) Nüfus	48,148	51,789	3,641	50,916	51,789	873	51,789	51,789	51,789
İşgücü	25,247	25,537	290	24,570	25,537	967	32,575	27,137	36,770
İstihdam	22,833	22,108	-725	22,068	22,108	40	22,108	22,108	22,108
İşsiz sayısı	2,414	3,429	1,015	2,502	3,429	927	10,467	5,029	14,662
İşgücüne dahil olmayanlar	22,901	26,252	3,351	26,346	26,252	-94			
İşgücüne katılma oranı (İKO)	52.4	49.3	-3.1	48.3	49.3	1.0	62.9	52.4	71.0
Kadın işgücüne katılma oranı	31.2	27.5	-3.7	25.9	27.5	1.6			
Erkek işgücüne katılma oranı	74.1	71.9	-2.2	71.5	71.9	0.4			
İstihdam oranı	47.4	42.7	-4.7	43.3	42.7	-0.6			
Kadın istihdam oranı	28.4	23.5	-4.9	23.0	23.5	0.5			
Erkek istihdam oranı	66.7	62.6	-4.1	64.5	62.6	-1.9			
İşsizlik oranı	9.6	13.4	3.8	10.2	13.4	3.2	32.1	18.5	39.9
Kadın işsizlik oranı	8.9	14.5	5.6	11.4	14.5	3.1			
Erkek işsizlik oranı	9.9	13.0	3.1	9.7	13.0	3.3			
Genç işsizlik oranı	18.3	23.5	5.2	19.7	23.5	3.8			
Tarım dışı işsizlik oranı	14.2	17.0	2.8	13.4	17.0	3.6			

Kaynak:TÜİK

İKO'nu bir puan düşük göstermek 518 bin kişiyi işgücüne, dolayısıyla işsiz sayıma dahil etmemek anlamına gelmektedir.

Yukarıda yaptığımız varsayımları bir kenara bırakıp TÜİK verilerine döndüğümüzde, son bir yıl içinde; genel işsizlik oranının % 10.2'den % 13.4'e; kadınların işsizlik oranının % 11.4'den % 14.5'e, gençler arasında işsizlik oranının % 18.7'den % 23.5'e; kentlerde genç işsizlerin oranının %22.7'den %27.8'e; kentlerde genç kadınlarımız arasında işsizlik oranının % 27.8'den % 32.6'ya çıktığını; istihdam oranının % 43.3'den % 42.7'ye düştüğünü görüyoruz. Görüklüğü gibi bu alanda son bir yılda iyiye bir gidici yoktur.

Son bir yıl içinde sanayi sektörünün toplam istihdam içindeki payı % 20.5'ten % 18.8'e gerilemiştir. Bu tablo bunu ifade etmektedir. Son bir yıl içinde sanayi sektöründe 369 bin kişi işini kaybetmiştir. Bu yeni oran 2002 yılının 3. çeyreğindeki % 18.5'lik orana yakın bir orandır. Yani sanayi sektörünün istihdamdaki ağırlığı 2002 yılının aynı dönemi düzeyine düşmüştür.

Tablonun bize gösterdiği önemli bir sonuç da, altı aydan daha uzun süredir işsiz okullarını bitirenlerin sayısının son bir yıl içinde 1 milyon 10 binden 1 milyon 564 bin kişiye çıkmış olmasıdır. Bir başka ifade ile bir yıl önce toplam işsizlerin % 40.4'ü 6 ay ve daha uzun süreli işsiz iken, bugün % 45.6'sı altı ay ve daha uzun süreli işsiz konumuna düşmüşlerdir. Bu tablo, işsizliğin kronik bir hal almakta olduğunu göstermektedir. İşsizliğin uzun süre devam edeceğini Hükümet de kabul ettiğine göre, bu dönemde işini kaybeden neslin yeniden iş bulması giderek güçleşecektir.

Hükümetin yakın gelecekte işsizliğin gerileyeceği konusunda ne bir öngörüsü ne de bir umudu vardır. 2009 yılı için Hükümet tarafından 10.4 olacağı öngörülen işsizlik oranının %14.8 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. İşsizliğin 2010 yılında %14.6'a gerileyeceğini söyleyen hükümet bu konuda işsizliğe teslim olmuş bir görüntü sergilemektedir. Bu durum ne yazık ki işsizlikte bir neslin feda edilmekte olduğu anlamına gelmektedir.

5. İşsizlik Sigortası Fonu

Eylül 2009 itibarıyla fonun net varlığı 42.6 milyar TL'dir. Bugüne kadar fona giriş toplamı 49.3 milyar TL olup, 15.4 milyar TL'si prim gelirlerinden, 5.2 milyar TL'si devlet katkısından 28.3 milyar TL'si faiz gelirlerinden kalan 0.4 milyar TL de gecikme zammı gibi diğer gelirlerden oluşmaktadır. Aynı tarih itibarıyla fondan 6.7 milyar TL tutarında çıkış yapılmış olup, bu tutarın 3.6 milyar TL'lik kısmı fonun amacı doğrultusunda yapılan harcamalara aittir. Çıkışın geri kalan 3.1 milyar TL'si Hükümet tarafından yasal düzenleme yapılarak el konulan tutar olup 2008 ve 2009 yıllarında GAP kapsamında Hazine Müsteşarlığına aktarılmıştır.

Aşağıdaki tablo, 2006 ve 2007 yıllarında 400 milyon TL civarında olan fonun yıllık giderinin 2008 yılında 1.9 ve Eylül 2009 itibarıyla 3.2 milyar TL'ye çıktığını göstermektedir. Hükümetin 2010 yılına ait Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar belgesinde yer alan bilgilerden, 2009 yılında fondan amacı dışında Hazineye aktarılabacak tutarın yaklaşık 4.5 milyar TL'ye ulaşacağı, 2010 yılında da 3.4 milyar civarında yine Hazineye aktarma yapılacağı anlaşılmaktadır. Aktarılan bu tutarların Fonun giderleri olarak kabulü mümkün değildir. Hangi mal ve hizmetin karşılığında bu aktarmalar yapılmış ki fon adına gider kaydedilmektedir. Bu işlemin doğrusu iç borçlanmada yapıldığı gibi fona alacak kaydedilmesi şeklinde olmalı ve buna uygun düzenleme mutlaka yapılmalıdır.

Milyon TL	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	30.09.2009	TOPLAM
İşçi İşveren Primleri	239	784	757	1,035	1,348	1,505	1,988	2,413	3,090	2,199	15,358
Devlet Katkısı	95	314	262	345	450	502	659	808	1,022	746	5,203
Faiz Gelirleri	28	747	1,801	2,683	2,796	2,986	3,383	4,100	5,367	4,380	28,271
GELİRLER	362	1,846	2,828	4,102	4,629	5,037	6,073	7,384	9,587	7,441	49,290
GİDERLER	0	0	57	153	241	322	374	401	1,939	3,232	6,718
NET VARLIK	362	1,846	2,772	3,950	4,388	4,715	5,699	6,983	7,648	4,209	42,571

Kaynak: İŞKUR

2008 yılının ilk on ayında kamu idarelerine ödenen iç borç faiz giderleri 4.3 milyar TL iken, 2009 yılının aynı döneminde 2.1 milyar dolara düşmüştür. 2.2 milyar dolarlık azalmanın nedeni faiz oranlarındaki düşüşle açıklanamaz. Eğer öyle olsaydı, piyasaya ödenen iç borç giderinin de aynı dönemde 33.7 milyar TL'den 8.6 milyar TL artarak 42.3 milyar TL'ye çıkmaması gerekirdi. Bu durum İşsizlik Sigortası Fon faizlerine Hazinesin el koymaya başlamasından kaynaklanmaktadır.

Mart 2002'den 30.09.2009 tarihine kadar fona işsizlik ödeneği almak üzere 1 milyon 931 bin 635 kişi başvuruda bulunmuş, bunlardan 1 milyon 670 bin 359'u işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. Başvuranlar içinde işsizlik ödeneğine hak kazananların oranı % 86.5' dir. Koşulları taşımadıkları için işsiz kaldıkları halde fona başvuruda bulunmayanların sayısının da azımsanmayacak düzeylerde olduğu düşünülmektedir. Bu şekilde başvurmayanlar da hesaba katıldığında işsiz kalanların % 15'inden daha fazla bir grubun işsizlik sigortası fonundan yararlanamadıkları anlaşılabacaktır. Hiç değilse kriz atlatılana kadar işsizlik sigortası fonundan yararlanma koşullarının bir ölçüde yumuşatılması işsizlerin sıkıntılarını hafifletecektir.

Hükümetin bu konuda bir çaba içinde olmaması bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir.

İşsizlik Sigortası Fonundan işsizlik ödeneği alanların sayısı 317 bin 766 kişi ile Nisan 2009'da zirve yapmış ve ardından tedrici olarak azalarak Eylül 2009'da 252 bin 112'ye inmiştir. Bu inişten, işsizlik sigortasından ödenek alanların sayısı ne kadar azalmış ise o kadarı yeni iş bulmuştur anlamı çıkarılmamalıdır. Azalışta, daha önce işsizlik ödeneği alanların yasanın öngördüğü süreyi tamamlamaları nedeniyle sistemden çıkmış olmaları da etkili olmaktadır.

I. Kısa Çalışma Ödeneği

Kısa çalışma ödeneği alanların sayısında Haziran 2009'dan itibaren bir düşüş görülmekle birlikte, Eylül ayında Ağustos ayına göre olan artış dikkatle izlenmelidir.

	2005	2006	2007	2008	2009.1	2	3	4	5	6	7	8	9
Kısa Çalışma Ödeneği													
Kişi	21	217	40	0	651	6935	27491	41753	66405	82439	53734	47176	52301
Tutar (Bin TL)	11	64	22	0	492	1.679	12.397	18.217	24.348	23.925	15.539	13.691	14.802

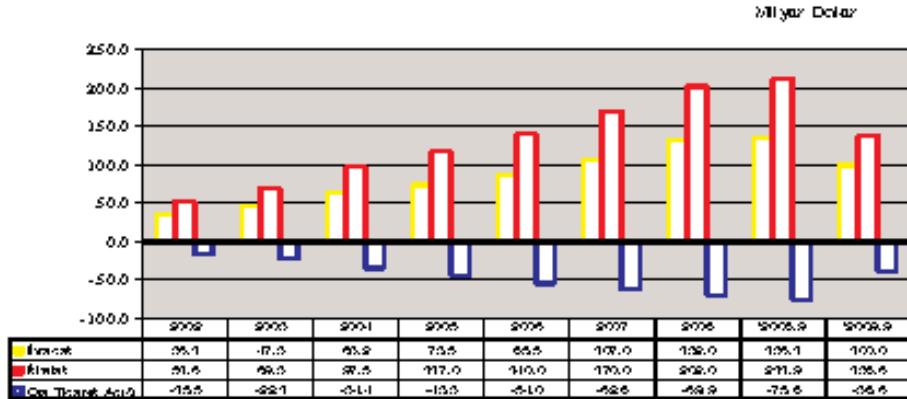
Kaynak: İŞKUR

B. Dış Ticaret

i. Eylül 2009 İtibarıyla Dış Ticaret Rakamları

Aşağıdaki grafik 2002 yılından buyana dış ticaretimizdeki gelişmelerin seyirini ortaya koymaktadır.

DIŞ TİCARET RAKAMLARI (2002-2009)

Not: Kaynak: TÜİİCE, 2002-2009 yıl sonu istatistikleri, 2009 ve 2009 Eylül ayı geçici verileri istatistikleri
yılı başlangıçta istatistikler istatistiklerdir.

2009 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla yıllıklandırılmış ihracat rakamlarına baktığımızda, ihracatımız 2008 yılının aynı dönemindeki 135.1 milyar dolar düzeyinden 100 milyar dolara gerilemiştir. Düşüş % 26.5'dir. Yıl sonu gerçekleşme beklentisi 98.5 milyar dolardır. Hükümet geçen yıl bu zamanlar 2009 yılı ihracatını 149.2 milyar dolar olarak tahmin etmişti.

Aynı dönemde ithalatımız 211.9 milyar dolardan 135.6 milyar dolara gerilemiştir. İthalatımızdaki gerileme % 34.6'dır. Hükümetin yıl sonu ithalat beklentisi 134 milyar dolardır. Yine hükümet geçen yıl bu vakitler 2009 yılı ithalatımızın 234.6 milyar dolar olacağını öngörmüştü. Hiç kimse diyebilir mi ki 234 milyar dolarlık tahmine karşılık 100 milyar dolarlık yanılma nominaldır.

ii. Orta Vadede Projelemlerde İstisnalar

Hükümetin makroekonomik göstergeleri belirlerken gösterdiği istisnalar herkes tarafından bilinmektedir.

Aşağıdaki tabloda hükümetin dış ticaret konusundaki öngörülerine ve gerçekleşmelerine yer verilmektedir.

<u>Orta Vadeli Program</u>		<u>2006</u>	<u>2007</u>	<u>2008</u>	<u>2009</u>	<u>Milyar Dolar</u>		
						<u>2010</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>
2006-2008	İhracat	84.1 (85.5)	93.7	105.8				
	İthalat	122.6 (140.0)	133.7	146.8				
	Açık	-38.5 (-54.0)	-40.0	-41.0				
2007-2009	İhracat		93.1 (107)	105.5	120.4			
	İthalat		150.3 (170)	164.7	181.8			
	Açık		-57.2 (-62.8)	-59.2	-64.7			
2008-2010	İhracat			112.4(132)	124.2	137.5		
	İthalat			168.4(202)	184.1	202.2		
	Açık			-56.0 (-69.9)	-59.9	-64.7		
2009-2011	İhracat				149.2 (98.5)	163.4	181.7	
	İthalat				234.6 (134)	254.4	277.6	
	Açık				-85.4 (-35.5)	-91.0	-95.9	
2010-2013	İhracat					107.5	118.0	130.0
	İthalat					153.0	168.0	187.0
	Açık					-45.5	-50.0	-57.0

Yukarıdaki tabloda parantez içi rakamlar gerçekleştirmeleri göstermektedir. Elbette programda yer alan rakamlar birer tahmindir. Tam olarak tutması beklenemez. Ancak ekonomiye bu rakamlara dayanarak yön verilerek istenildiği düşünülürse, tahminlerde bu ölçüde sapmaların normal karşılanmayacağı açıktır.

OVP'larda yapılan tahminlere biraz daha yakından bakalım. İhracat için 2007-2009 OVP'da 2009 yılı için 120.4 milyar dolar hedeflenmiştir. Tahmin yaptığınız yıla yaklaştıkça o ana kadarki gerçekleştirmeleri de dikkate alarak tahminlerinizi revize etmeniz gerekir. Bu mantıkla 2008-2010 OVP'da ihracat hedefi artış yönünde 124.2 milyar dolar olarak revize edilmiştir. Yani artırılmıştır. Hedef yıla biraz daha yaklaşıncaya gerçekleştirmelere göre 2009-2011 OVP'da ihracat hedefi bu defa 149.2 milyar dolara çıkarılmıştır. 2009 yılı Eylül ayına geldiğinizde 2010-2012 OVP'da diyorsunuz ki ihracat 149.2 milyar dolar değil 98.5 milyar dolar olarak gerçekleşecektir. Bu isabetsizliklere 'efendim, kriz oldu, böyle oldu.' deyip geçemezsiniz. Çünkü kriz aniden bir günde gelmedi. 2007 yılının ağustos ayından beri görmek isteyenlere adeta bağıarak 'ben geliyorum' diyordu. Ne yak ki gözleri olup da bu gidişi göremeyen bir Hükümetimiz var.

Tablo yakından incelenirse aynı isabetsizliğin 2009 yılı ithalat rakamlarında da yapıldığı açıkça görülecektir.

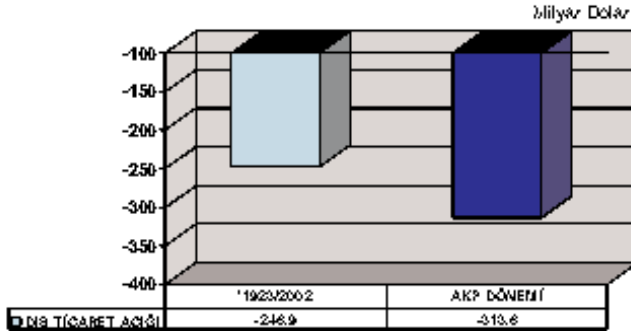
Hükümetin son olarak açıkladığı 2010-2012 yıllarını kapsayan OVP'da 2012 yılı için öngördüğü ihracat (130 milyar dolar) ve ithalat (187 milyar dolar) hedefleri 2008 yılı ihracat (132 milyar dolar) ve ithalat (202 milyar dolar) rakamlarını yakalayamamaktadır. Başka bir ifade ile 2012 yılına gelindiğinde dış ticaret hacminde 2008 yılı rakamları yakalanamayacaktır. Bu da dış ticarete önümüzdeki 4 yılın kaybedildiği anlamını taşımaktadır.

Bu tablonun Hükümetin ekonomi kadrolarının yetersizliğinden başka bir anlamı olamaz.

iii. 1923-2002 Dönemi ile AKP Hükümetleri Dönemi Dış Ticaret Açıkları

Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri 1923-2002 döneminde 75 yılda 249.6 milyar dolarlık dış ticaret açığı verirken, AKP Hükümetleri yaklaşık 7 yılda 313.6 milyar dolar dış ticaret açığı vermiştir.

DIŞ TİCARET AÇIĞI (1923-2002 VE AKP DÖNEMİ)

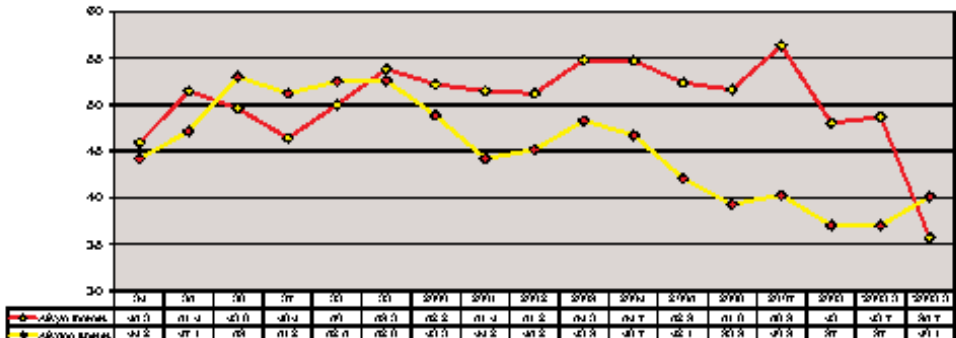

Kaynak: TÜİK, AKP DÖNEMİ 2003/2008 EYLÜL

iv. AB Ülkeleri ile Dış Ticaretimiz

Dış Ticaretten sorumlu Sayın Bakan Komisyonadaki sunumunda, AB ülkelerinin, dış ticaret politikamızdan övgü ile söz ettiklerini ifade etmiştir. Aşağıda yer verilen grafik ve açıklamalar, AB ülkelerinin dış ticaret politikamızı neçin övdüklerini açıkça ortaya koymaktadır. Zira krizden buyana AB ile olan dış ticaretimizdeki gelişmeler Türkiye'nin değil AB ülkelerinin lehine gelişmiştir.

AB'İN TÜRKİYE'NİN TOPLAM TİCARETİNDEKİ PAYI (1994-2009)

Kaynak: TÜİK

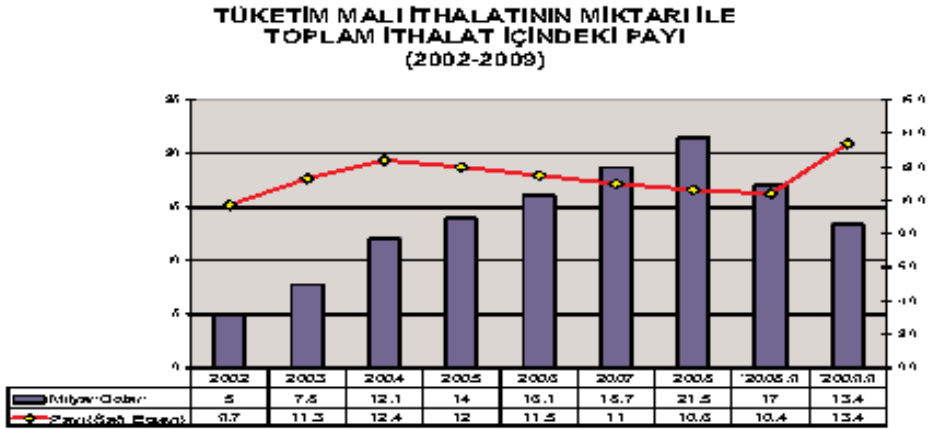
Eylül 2008 ve 2009 itibarıyla AB ile olan dış ticaret rakamlarına baktığımızda, AB'ye yaptığımız ihracatın toplam ihracatımız içindeki payının % 48.7'den %35.7'ye gerilediğini, ithalatımızın payının ise %37'den %40.1'e yükseldiğini görmekteyiz.

Gümrük Birliğine girişimizin ilk yılları olan 1996, 1997 ve 1998 yılları dışında AB'ye olan ihracatımızın toplam ihracatımız içindeki payı sürekli olarak ithalatımızın payının üstünde gerçekleşmiştir.

Kriz sonrası ortaya çıkan yukarıdaki tablonun nedeninin, AB ülkelerinin tarife içi ya da tarife dışı engellemeleri sonucu olup olmadığı konusunda Hükümetin bir araştırmaya içinde olmadığı görülmüştür.

v. Tüketim Malları İthalatındaki Gelişmeler

Dış ticaretimizde kriz sonrası ortaya çıkan bir başka çarpıklığa daha işaret etmek isteriz.

Kaynak: TÜİK

2008 ve 2009 yıllarına ait dokuz aylık tüketim malları ithalatımıza baktığımızda, kriz nedeniyle miktar olarak 17 milyar dolardan 13.4 milyar dolara bir düşüş görülmektedir. Ancak, tüketim malları ithalatının toplam ithalat içindeki payının % 10.4'den % 13.4'e çıkması dikkat çekmektedir.

Krizle rağmen tüketim mallarının payının artmış olması yabancı tüketim mallarına bağımlı hale geldiğimizin açık bir göstergesidir.

vi. Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına (GEGS) Göre Dış Ticaret

2002 yılında toplam ithalat içinde % 16.3 olan yabancı malı ithalatının payı 2008 yılında %13.2'ye, ara malı ithalatının payı % 73.1'den % 71.6'ya gerilerken, tüketim malı ithalatının payı % 9.5'ten %10.1'e çıkmıştır.

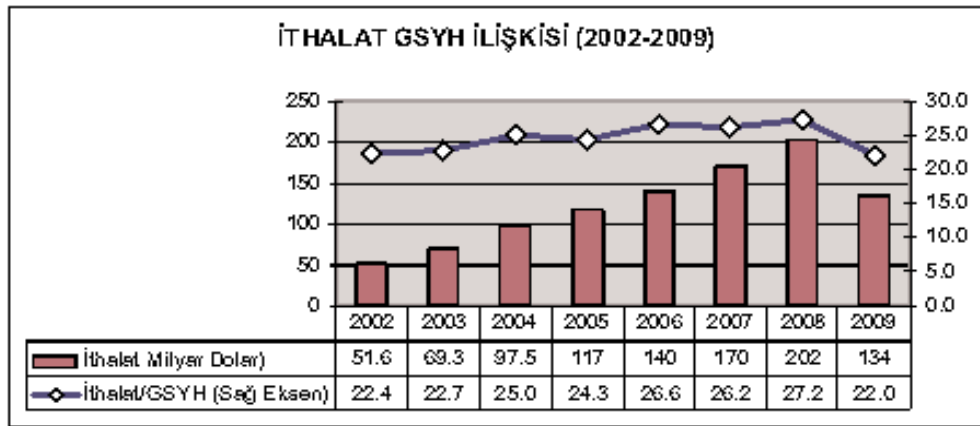
Milyar Dolar	2002	Payı	2007	Payı	2008	Payı	2008:9	Payı	Eylül 2009	Payı
Yatırım Mali İthalatı	8.4	16.3	27.1	15.9	28.0	13.2	21.8	10.3	15.2	7.2
Ara Mali İthalatı	37.7	73.1	123.8	72.7	151.7	71.8	124.3	68.7	71	33.5
Tüketim Mali İthalatı	4.9	9.5	18.7	11.0	21.5	10.1	17	8.0	13.4	6.3
Diğerleri	0.6	1.2	0.7	0.4	0.7	0.3	0.5	0.2	0.5	0.2
TOPLAM İTHALAT	51.6	100.0	170.1	100.0	211.9	100.0	211.9	100.0	211.9	100.0

Kaynak: TÜRK

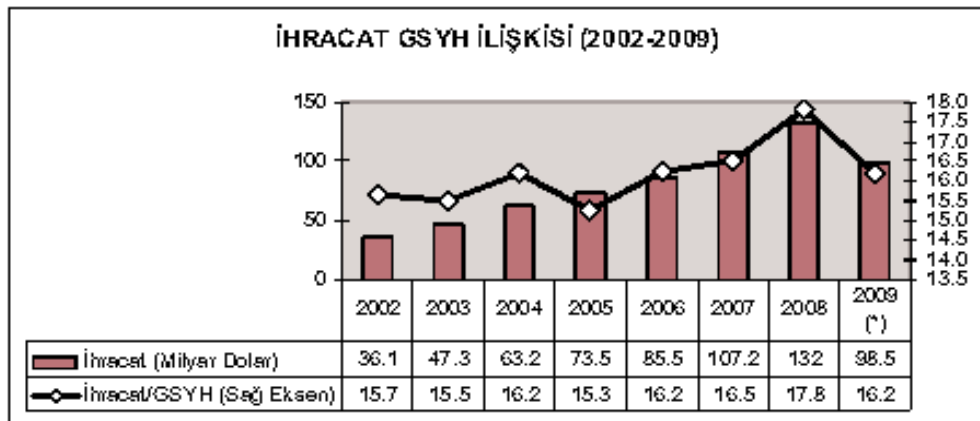
vii. Dış Ticaretimiz ile GSYH İlişkisi

Dış ticaret rakamlarının milli gelir içindeki payı da yıllar itibarıyla aşağıdaki grafiklerde gösterilmektedir.

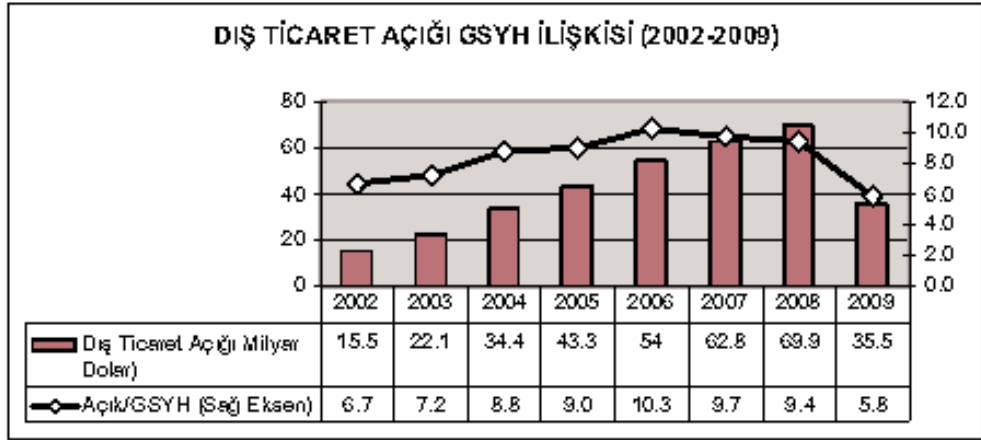
2002-2008 döneminde ithalatımızın GSYH içindeki payı %22.4'ten %27.2'ye çıkmış, 2009 tahminlerine göre bu pay % 22'ye gerileyecektir.

2002-2008 döneminde ihracatımızın GSYH içindeki payı %15.7'den %17.8 çıkmış, 2009 tahminlerine göre bu pay % 16.2'ye gerileyecektir.

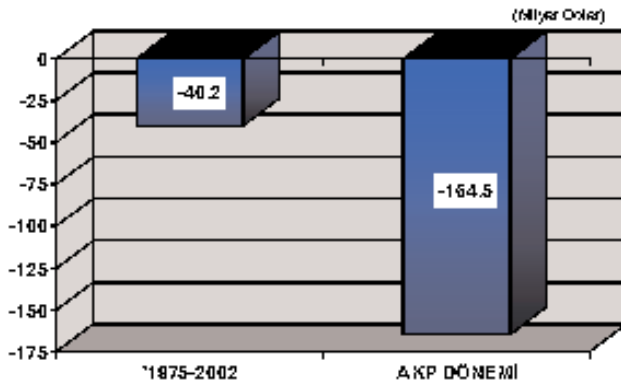
2002-2008 döneminde dış ticaret açığının GSYH içindeki payı %6.7'den % 9.4'e çıkmış, 2009 tahminlerine göre bu pay % 5.8'e gerileyecektir.

7. Cari İşlemler Dengesi

i. Cari İşlemler Açığı Bakımından 1923-2002 Dönemi ile AKP Döneminin Karşılaştırılması

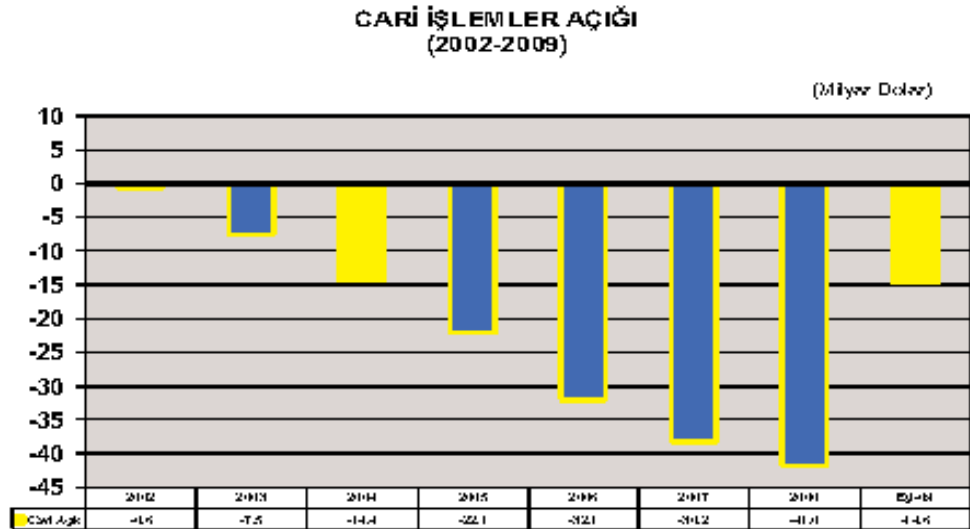
KARŞILAŞTIRMALI CARİ İŞLEMLER AÇIĞI (1975-2002; 2003-EYLÜL 2009)

Kaynak: Kİİ

1923-2002 döneminde Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri toplam 40.2 milyar dolar cari işlemler açığı verirken, AKP hükümetleri yaklaşık yedi yılda 164.5 milyar dolar cari açık yapmışlardır. AKP hükümetlerinin 7 yılda verdiği cari açık 75 yılda verilen cari açığın dört katından daha fazladır.

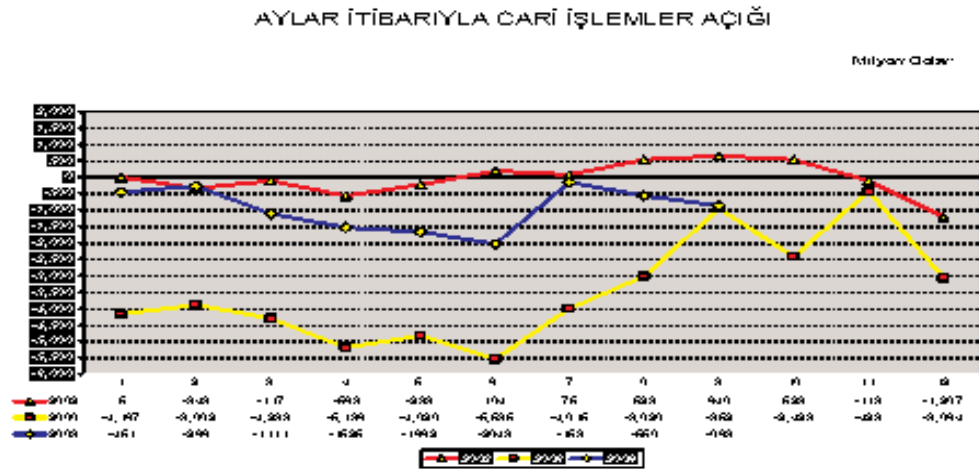
ii. Yıllar İtibariyle Cari İşlemler Açığı

Kaynak: MB, 2009 cari açığı Eylül itibarıyla yıllıklandırılmış olarak.

2009 yılında ekonomik kriz nedeniyle cari açığın finansmanında karşılama sıkıntısı ithalatta kısıntıyı zorunlu kılmış ve buna bağlı olarak cari işlemler açığı doğal olarak küçülmüştür. 2009 yılı Eylül ayı itibarıyla yıllıklandırılmış cari açık 2004 yılı düzeyine gerilemiştir.

iii. Aylar İtibariyle Cari İşlemler Açığı

Kaynak: MB

2008 yılında aylık yaklaşık ortalama 3.5 milyar dolar olarak verilen cari açık 2009 yılında 855 milyon dolar düzeyine düşmüştür.

iv. Yıllar İtibariyle Cari İşlemler Açığının Finansman Şekilleri

■ **Cari İşlemler Açığının Finansmanı (Milyar Dolar)**

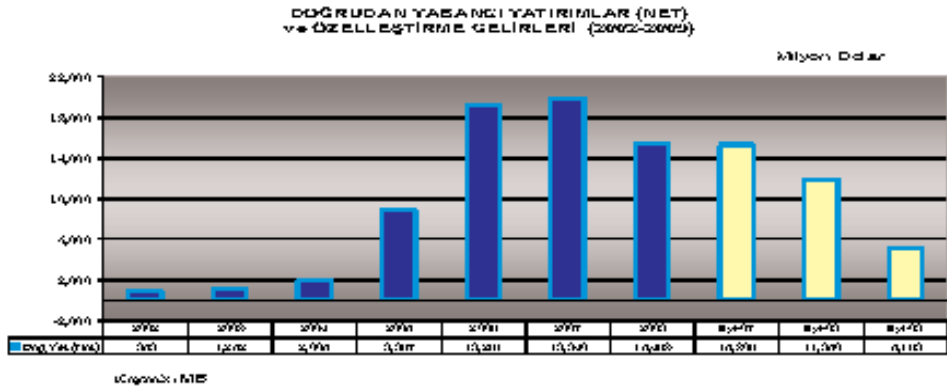
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2008 Ocak- Eylül
1. Cari İşlemler Dengesi	-0,6	-7,5	-14,4	-22,1	-32,1	-38,2	-41,8	-8,6
2. Toplam Sermaye Girişleri	7,5	7,1	14,2	37,3	38,2	44,7	35,3	1,8
Yatırımda Doğrudan Yatırımlar	1,1	1,7	2,8	10,0	20,2	22,0	16,3	6,0
Bankacılık Dışı Özel Sektörün Kredi Kullanımı (net)	1,0	2,5	7,7	12,0	17,1	28,7	26,0	-9,4
- Diğer (net)	1,5	3,1	3,7	14,7	0,0	-8,0	-10,9	6,2
3. Net Hata ve Noksan	-0,8	4,5	1,1	2,8	0,0	1,8	5,4	8,2
4. Rezerv Değişimi	+6,2	+4,1	+0,8	+17,8	+6,1	+8,0	1,1	0,7

Kaynak: TCMB

Yıllar itibariyle cari açığın finansman kalemlerine baktığımızda 2008 yılına kadar yurtiçine yapılan doğrudan yatırımların ve bankacılık dışı özel sektörün kredi kullanımının öne çıktığını görüyoruz.

2008 yılının ilk dokuz ayında verilen cari açığın finansmanında ise doğrudan yatırımların payı 6.0 milyar dolara kadar düşmüş ve kaynağı belli olmayan 6.2 milyar dolarlık döviz girişi olmuştur. Özel sektör bu dönemde kredi kullanımı yerine 9.4 milyar dolar tutarında borç geri ödemesi yapmıştır. Ayrıca rezervlerden de 0.7 milyar dolar kullanılmıştır.

v. Doğrudan Yabancı Yatırımlar

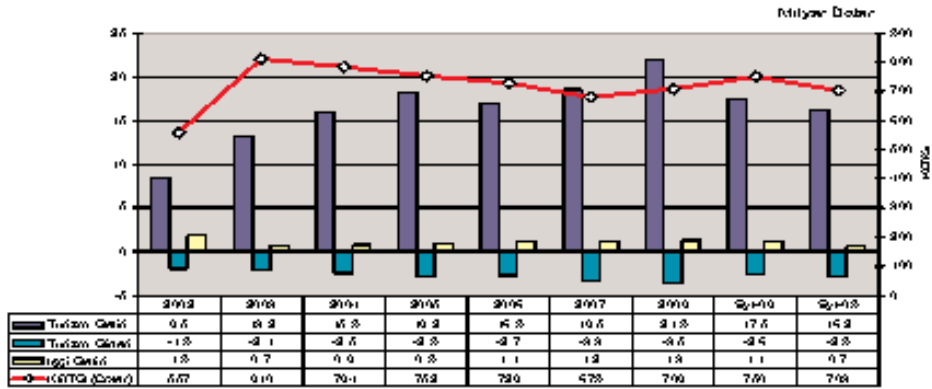

Cari açığın finansmanında önemli yer tutan doğrudan yabancı yatırımların 2007 yılından sonra inişe

geçtiği görülmektedir. 2007 yılının ilk dokuz ayında 15.3 milyar dolar olan doğrudan yabancı yatırım tutan 2008 yılının aynı döneminde 11.9 milyar dolara, 2009 yılında ise 5.2 milyar dolara gerilemiştir.

vi. Turizm ve İşçi Gelirleri

TURİZM GELİRLERİ VE İŞÇİ DÖVİZLERİ (2002-2009)

Kaynak: TCİİB, TÜİK

Geçen yılın ilk dokuz ayında 17.5 milyar dolar olan turizm gelirleri 16. 2 milyar dolara gerilerken, turizm giderleri 2.6 milyar dolardan 2.9 milyar dolara çıkmıştır. Buna göre net turizm gelirleri 14.9 milyar dolardan 13.3 milyar dolara gerilemiştir. Aynı dönemde işçi gelirleri de 1.1 milyar dolardan 0.7 milyar dolara düşmüştür.

Geçen yıla göre turist başına haftalık haracama tutarının 750 dolardan 703 dolara inmesi de dikkat çekmektedir.

B. Borçlar

Hükümet, borç stokunun GSYH'ya olan oranlarına göre kıyaslamaya yaparak, bu alanda AB ülkeleri ortalamasından bile iyi okluğumuzu söylemeye devam etmektedir. Hükümet artan cari açıkla konusunda da benzer şeyler söylüyordu ve diyordu ki, finanse edilebileceği ölçüde cari açık sorun değildir. Ancak artan cari açığın nasıl sorun okluğumuzu, yaşamakta okluğumuz krizi nasıl ağırlaştırdığını Hükümet yaşıyarak öğrenmiş oklu.

Evet, borçların milli gelire oranı olarak bir iyileşme okluğu doğrudur. Ne varki borçlar konusunda da GSYH'a oranlara bakarak kendi kendimizi kandırmayalım ve millete yeni acılar yaşatmayalım.

Öncelikle borçlar konusunda Türkiye'nin nereden nereye getirildiğine bakalım. Hükümet kendi dönemini Cumhuriyet dönemi ile kıyaslamakla çok hoşlandığı için onun hoşuna gideni yapalım.

Cumhuriyetin ilanından 2002 yılına kadar bütün Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin yaptığı iç ve dış borç stoku **221.2** milyar dolardır. AKP hükümetleri ise 2003 yılından Ekim 2009'a kadar geçen yaklaşık 7 yıla **268** milyar dolar ilave borç sıçdırmıştır. Nereden nereye (!)

TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN TOPLAM BORÇ STOKU

Milyar Dolar	VADE	2002 (1)	PAYI	2009 (2)	PAYI	2009 (3)(*)	PAYI	ARTIŞ TUTARI (3)-(1)	(3)-(2)
MERKEZİ YÖNETİM İÇ VE DİŞ BORÇ STOKU									
TOPLAM		149.5	100.0	251.5	100.0	265.5	100.0	147.0	44.0
İç Borç		91.7	61.8	191.7	72.2	220.7	74.7	129.0	39.0
Dış Borç		56.8	38.2	69.8	27.8	74.8	25.3	18.0	5.0
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İÇ VE DİŞ BORÇ STOKU									
TOPLAM		221.2	100.0	459.9	100.0	499.2	100.0	268.0	29.4
İÇ BORÇ		91.7	41.5	181.7	39.5	220.7	45.1	129.0	39.0
DİŞ BORÇ		129.5	58.5	278.1	60.5	268.5	54.9	139.0	-9.6
TÜRKİYE CUMHURİYETİ DİŞ BORÇ STOKU									
TOPLAM		129.5	100.0	279.1	100.0	269.5	100.0	139.0	-9.6
	KISA	16.4	12.7	50.5	18.2	47.7	17.8	31.3	-2.8
	UZUN	113.1	87.3	227.6	81.8	220.9	82.2	107.7	-6.8
KAMU SEKTÖRÜ		84.5	100.0	78.2	100.0	78.1	100.0	13.6	-0.1
	KISA	0.9	1.4	3.2	4.1	2.9	3.7	2.0	-0.3
	UZUN	83.6	98.6	75.0	95.9	75.2	96.3	11.6	0.2
TOMİS		22.0	100.0	14.0	100.0	13.4	100.0	-9.6	-0.6
	KISA	1.7	7.7	1.9	13.6	1.9	13.4	0.1	-0.1
	UZUN	20.3	92.3	12.1	86.4	11.6	86.6	-8.7	-0.5
ÖZEL SEKTÖR		43.0	100.0	186.0	100.0	176.9	100.0	133.9	-9.1
	KISA	13.9	32.3	45.4	24.4	43.0	24.3	29.1	-2.4
	UZUN	29.1	67.7	140.6	75.6	133.9	75.7	104.8	-6.7

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

(*) Merkezi yönetimi iç ve dış borç stoku rakamları Bani 2009,

Türkiye Cumhuriyeti dış borç stoku rakamları 2009 yılı 2. çeyreği itibarıyla.

Ekim sonu itibarıyla toplam borç stokumuz **489.2** milyar dolara çıkmıştır.

Artışın **133.9** milyar doları **özel sektör** dış borçlarındaki artıştan kaynaklanmaktadır. Özel sektör borçlarındaki artışta en büyük etken de Hükümetin 7 yıl boyunca ısrarla uyguladığı düşük kur/yüksek faiz politikası nedeniyle patlayan ithalat rakamları etkili olmuştur.

AKP döneminde merkezi yönetim dış borç stokunda **18**, iç borç stokunda da **129** milyar dolar olmak üzere toplam **147** milyar dolarlık artış olmuştur. Burada da artış tutarı kendisinden önceki Cumhuriyet Hükümetlerinin yaptığı iç ve dış borç stokuna (**148.5** milyar dolar) hemen hemen denk gelmektedir.

Tabloda merkezi yönetimde iç ve dış borç stoku artışının 2009 yılının 9 ayında **44** milyar dolara ulaştığı görülmektedir ki bu durum, artan bütçe açıkları ve cari işlemler açığının finansmanında

yaşanan sıkıntılarla birlikte AKP Hükümetinin yeni bir açılım daha başlattığını ortaya koymaktadır. Bu yeni açılımın adı '**borç açılımı**' dır.

2002-2009 döneminde, merkezi yönetim toplam borç stoku içinde iç borçlanmanın payı artarken (% 61.8 - % 74.7) dış borçlanmanın payı (% 38.2 - % 25.3) azalmıştır. Aynı dönemde Türkiye Cumhuriyetinin toplam dış borç stoku içinde kısa vadeli dış borçların payı % 12.7'den % 17.8'e çıkarken, uzun vadeli dış borçların payı ise % 87.3'den % 82.2'ye gerilemiştir.

Kamu sektörü dış borcunun % 96.3'nün uzun vadeli olması olumlu bir göstergedir. Özel sektörün dış borç yapısında 2002 yılına göre uzun vadeli borçlar lehine bir gelişme gözlenirse de (% 67.7 -% 75.7) kısa vadeli borçların payının hala toplam özel sektör borçlarının % 24.3'ünü, yani dörtte birini oluşturması riskli bir durum olarak görülmelidir.

Aşağıdaki tabloda merkezi yönetim brüt borç stokunun döviz ve faiz yapısında 2008 ve 2009 yıllarında meydana gelen değişimler gösterilmektedir.

**MERKEZİ YÖNETİM BRÜT BORÇ STOKUNUN
DÖVİZ - FAİZ YAPISI**

	2008	2009 Eylül
TOPLAM BORÇ STOKU		
Sabit Faizli	56.9	52.7
Değişken Faizli	43.1	47.3
TL Cinsinden	66.2	70.3
Döviz Cinsinden	33.8	29.7
İç Borç Stoku		
Sabit Faizli	51.2	46.4
Değişken Faizli	48.8	53.6
Dış Borç Stoku		
Sabit Faizli	72.0	71.3
Değişken Faizli	28.0	28.7

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

2008- Ekim 2009 döneminde merkezi yönetim toplam borç stoku içinde TL cinsinden borçların payı artarken (%66.2-%70.3), döviz cinsinden borçların payı azalmıştır (% 33.8-% 29.7). Sabit faizli borçların oranı azalırken (%56.9- %52.7), değişken faizli borçların oranının artması (% 43.1- %47.3), önümüzdeki dönemde enflasyon ve faizlerde artış olacağı beklentisine işaret etmektedir. İç ve dış borç stokunda da benzer eğilimlerin olduğu görülmektedir.

Borç stoku içinde döviz cinsinden borçların payının azalması kur riski nedeniyle olumlu olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu durum, Hükümetin makro göstergeleri rayına oturtamadığını ve her an bir kur artışı beklentisi içinde olduğunu da bir işareti olarak algılanabilir.

İç borç stoku içinde kamunun payı azalırken, piyasanın payının artmakta olması, borçlanma ihtiyacının artacağı 2010 yılında, Hazineyi piyasa yapımcılarının empoze edeceği faizleri kabule zorlayabilecektir. Bu da, faizlerin yeniden yükselişe geçmesi ihtimalini artırmaktadır.

Aşağıda verilecek olan bazı rakamlar ve yapılacak olan açıklamalar borçların Hükümet tarafından hafife alınmaması gerektiğini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Borçlar borçla ödenmektedir.

2003 yılından **Ekim 2009** sonuna kadar toplam **1 trilyon 146 milyar 400 milyon TL** borç ana para ve faiz ödemesi yapılmıştır.

Şimdi bu ödemelerin nereden karşılandığına bakalım.

163.7 milyar faiz dışı fazla verilerek karşılanmıştır.

23.5 milyar TL'si de **özelleştirme gelirlerinden** karşılanmıştır. Evet Cumhuriyetin kazanımları elden çıkarılarak **1 trilyon 146 milyar 400 milyonluk** borç ödemesinin sadece **23.5 milyar** özelleştirme gelirlerinden karşılanabilmiştir.

Bu dönemde ayrıca **1.8 milyar TL** tutarında borçlanma dışı ilave kaynak yaratılmıştır.

Geriye kalan **957.3 milyar TL** tutarındaki borcun ödenebilmesi için yeniden borçlanmak zorunda kalmıştır. Özetle, borç borçla ödenmiştir.

Borç stokunun GSYH'a oranı artma trendine girmiştir.

2008 yılında % 39.5 olan AB tanımlı kamu borç stokunun GSYH'ya oranının 2009 yılında %47.2'ye çıkacağı, 2010-2012 arasında da sırasıyla % 49, % 48.8 ve % 47.8'e olacağı öngörülmektedir.

Hükümet bugüne kadar borç yükünün ağır olduğu konusunda yöneltilen eleştirilere, borçların GSYH'ya oranı bakımından iyi durumdayız, diyerek cevap veriyordu. Bugünlerde yaklaşık 10 puanlık artış konusunda susmayı tercih etmektedir. Hedef olarak öngörülen yeni oranlar hala AB'nin Maastricht Kriterinde yer alan % 60 oranının altında kalsa da, gerek bütçe açıklarının başlangıçta öngörülen tutarlarda tutulamaması gerekse 2010 yılında itibaren büyümeye geçeceği öngörülen ekonominin küçülmeye devam etmesi ihtimali, bu oranın daha da kontrolden çıkabileceğine işaret etmektedir.

İç borç çevirme oranları artmaktadır.

Hükümetin 2009 yılı için % 77.8 olarak öngördüğü iç borç çevirme oranı Ekim sonu itibarıyla % 103.6 olarak gerçekleşmiştir. Yani 2009 yılının on ayında **122.7 milyar TL** tutarında iç borç servisi için **127.1 milyar TL** iç borçlanmaya gitmek zorunda kalmıştır. 2003 yılında iç borç çevirme oranı % 92.8 idi.

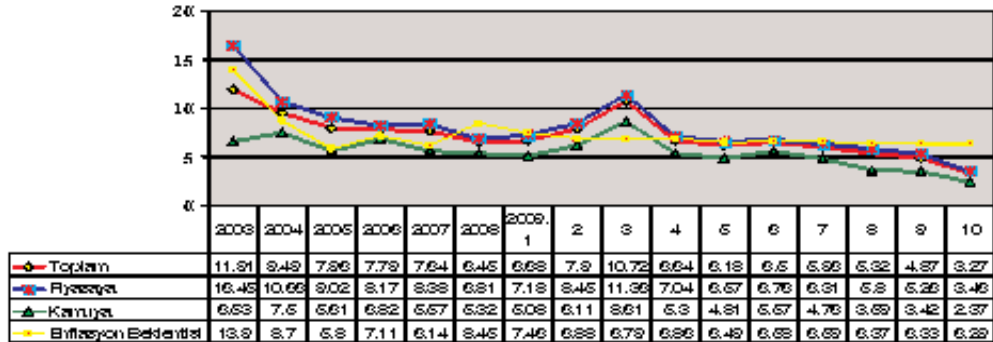
Bütçeden faiz ödemeleri için ayrılan kamuda personel için ayrılan kaynağa eşdeğerdir.

Yaklaşık 3 milyon memur ve kamu görevlisi için 2008 yılı bütçesinden 48.9 milyar TL harcama yapılırken, borçlar için 50.7 milyar TL harcamışsanız; 2008 yılı bütçesi personel harcamalarının 56.3 milyar TL gerçekleşmesi beklenirken, faiz ödemeleriniz 55.5 milyar TL'ye ulaşacaksa; 2010 yılı bütçesinden personele 60.3 milyar TL ödenek ayırırken, faiz ödemelerine 56.8 milyar TL kaynak ayırmak zorunda kalıyorsanız; üstelik faiz ödemelerini düşük göstermek için işsizlik sigortasından kullandığınız borç paraya faiz ödemekten vazgeçmeye başlamışsanız; nasıl olur da borçların Türkiye için sorun olmadığını söyleyebilirsiniz?

İç borçlanmada enflasyon oranının yansı büyüdüğünde reel faiz ödemeye devam edilmektedir.

İç borçlanma reel faizleri, Nisan 2009'da gerçekleşen 3-4 puanlık düşüşün ardından Merkez Bankasının faiz indirimlerine rağmen yatay bir seyir izlemiş ve Ekim 2009'da 1-2 puanlık düşüş olmuştur. Buna rağmen, enflasyon beklentisinin yansı düzeyinde seyreken reel faizlerin hala yüksek olduğu düşünülmektedir.

İÇ BORÇLANMADA REEL FAİZ ORANLARI

Kaynak: HİT

Kamudan yapılan borçlanmaya piyasadan yapılan borçlanmanın altında reel faiz ödenmeye devam edilmektedir. Bu durum, işsizlik sigortası fonuna yasal düzenleme yapılarak el konulmasının yanı sıra daha az faiz ödenerek de fonun eritilmesi anlamına gelmektedir.

Hükümet artırı borçlarına varmış mı?

AKP Hükümeti döneminde yapılan ve yukarıda açıklanan yüksek borç artışları ile neler yaptığını sormak muhalefet olarak bizim hem hakkımız hem de görevimizdir.

Böllünmüş yollar dışında (vasıf düşüklüğüne rağmen) elle tutulur gözle görülür bir durum ne yazık ki gözükmemektedir.

İşsizlik, yoksulluk azaltıldı mı? Hayır. Aksine arttı.

Ulusal sanayimiz gelişip serpildi mi? Hayır. Aksine ucuz ithalat cenneti olmamız nedeniyle yerli sanayimiz üretemez, rekabet edemez hale getirilip iflasa zorlandı.

Milli gelirden artış mı sağlandı? Hayır azaldı. Türkiye 2012'ye gelindiğinde hala 2008 yılı milli gelir düzeyini yakalayamamış olacak. Ülkenin 4 yılını kaybettiğini hükümet rakamlarla şimdiden söylüyor.

Memur, işçi, emekli ve dar gelirliilerin refah seviyeleri yükseltildi, geçim koşulları mı iyileştirildi? Hayır. Her geçen yıl daha da kötüye gidiyorlar.

O halde, Hükümet borç artışını nerelere harcadığını millete açıklamalıdır.

Sayıştay'ın Borçlanma ile ilgili değerlendirmeleri

Sayıştay'ın 2008 yılı Hazine İşlemleri Raporunda borçlar ve borçlanma prosedürüne ilişkin yaptığı bazı değerlendirmelerin de Genel Kurulun bilgisine sunulması uygun görülmüştür.

Sayıştay sözkonusu raporunda:

"Sürdürülebilirlik, esneklik ve kırılganlık rasyoları açısından, genel olarak 2007 yılına kadar iyileşme yönünde bir trend olduğu, 2008 yılında ise rasyolarda kısmen bozulma olduğu görülmektedir. Söz konusu bozulmanın, yaşanan ekonomik daralmadan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Düşen vergi gelirleri ve ekonomideki durgunluğun aşılması için genişletici maliye politikalarına ihtiyaç duyulması, borçlanmayla finansmanın öne çıkmasına neden olmuştur." demektedir.

Yine Sayıştay raporunda, Piyasa Yapıcılığı Sisteminin işleyişine ilişkin eleştirilere yer verilmekte ve çözüm önerileri getirilmektedir.

A. Piyasa Yapıcısı (PY) Bankaların seçiminde kanunen önceden belirlenmesi gereken kriterler Müsteşarlıkça belirlenmemiştir.

Hazine Müsteşarlığınca, PY olmak için yapılan başvurular belli bir kontrole tabi tutulmasına rağmen, bu kontrollerin önceden belirlenen kriterlere göre yapılmaması objektiflik ve şeffaflık açısından uygun değildir.

B. DİBS ihale sürecinin belli aşamalarında, ihale sonucunu etkileyebilecek eksiklikler mevcuttur.

PY bankalara, ihaleye teklif verme aşamasında teminat tutarından muaf olma, rekabetçi olmayan teklif (ROT) verebilme ve ihale sonrası değişime katılabilme gibi haklar tanınmıştır.

Öneriler:

- İhale üst limitinin belirlenmediği durumlarda, ROT yoluyla kabul edilecek miktarın azami sınırının önceden tespit edilmesi gerekmektedir.
- PY Sözleşmesinin 5/a bendinde ifade edilen aylık ve üç aylık alım yükümlülüğü hesaplamalarında ihalede rekabetin tam oluşmaması riskine karşın, ROT kabul miktarları alım yükümlülüğü hesaplamalarından çıkarılmalıdır.
- ROT tekliflerin kabulü aşamasına ilişkin tüm bilgi ve belgelerin, özellikle ROT'un kabul edildiği oran veya tutara esas ölçütün açıklayıcı belgelerinin düzenlenmesi, kabul aşamasındaki toplantıların veya yazışmaların tutanağa bağlanarak resmileştirilmesi gerekmektedir.
- İhale aşamasından önce, borçlanılacak net tutarın ya da aralığın Müsteşarlıkça tespit edilmesi ve bu miktarın tespitine yönelik ispatlayıcı belgelerin hazırlanması gerekmektedir.
- İhale aşamasındaki tüm bilgi ve belgelerin, özellikle kesim çizgisinin hangi kriterlere göre belirlendiğini açıklayan belgelerin düzenlenmesi, ihale aşamasında yapılan toplantıların tutanağa bağlanarak resmileştirilmesi gerekmektedir.

C. DİBS ihalelerinde bilgi korunması ve gizliliğin ihlali konusunda yaptırımlar yeterli değildir.

Öneri; DİBS ihalelerinde görev alan personel için daha kapsamlı yasak ve yaptırımlar getirilmelidir.

D. PY bankalar ve diğer katılımcılar arasında DİBS ihalelerinde muhtemel olan bir anlaşma ve birlikte hareket durumu için önlemler ve yaptırımlar mevcut değildir.

Öneri; PY bankalar ve diğer katılımcılar arasında birlikte hareket etme ihtimalini engelleyici tedbirler ve yaptırımlar PY sözleşmesine ve DİBS ihalelerine katılım esasları belgesine konulmalıdır.

Yukarıda yer verilen tespit ve öneriler Hazine Müsteşarlığı tarafından yapılan borçlanma işlemlerinin pek çok suçlamaya açık bir şekilde yürütüldüğünü göstermektedir.

9. Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası

i. Sosyal Güvenlik

Milyar TL	2002	2008	EYLÜL			2009		2010		OVP 2010	OVP 2011
			2008	2009	ARTIŞ	ÇSGB Tahmini	2010 Program Tahmini	ÇSGB Tahmini	2010 Program Tahmini		
GELİRLER	20.0	67.3	49.4	56.0	13.4	75.2	72.2	86.9	83.6	92.1	99.8
Prim Gelirleri	14.8	54.5	35.7	37.4	4.8	52.3	56.7	60.4	66.0		
Devlet katkısı ve diğ.gel.	5.2	12.8	13.7	18.6	35.8	22.9	15.5	26.4	17.6		
GİDERLER	28.0	93.2	69.0	78.7	14.1	106.1	103.2	118.7	115.4	116.2	127.6
Emekli Aylıkları	16.7	59.1	43.5	50.1	15.2	67.6	68.2	75.5	76.2		
Sağlık Ödemeleri	7.6	25.3	19.1	21.7	13.6	28.9	29.0	32.8	32.8		
Diğer Ödemeler	3.7	8.7	6.4	6.9	7.8	9.6	6.0	10.4	16.4		
AÇIK	8.0	25.9	19.6	22.7	15.8	31.0	31.0	31.8	31.8	23.1	27.8
BÜTÇE TRANSFERİ (***)	9.7	35.0	26.3	41.3	57.0	53.8	53.8	57.7	57.7	52.1	60

Gelirler/GSYH	5.7	7.1				7.9	7.6	8.4	8.1	9.0	8.9
Giderler/GSYH	8.0	9.8				11.2	10.9	11.5	11.2	11.2	11.4
Emekli Aylıkları/GSYH	4.8	6.2				7.1	7.2	7.3	7.4	0.0	0.0
Sağlık Ödemeleri/GSYH	2.2	2.7				3.1	3.1	3.2	3.2	0.0	0.0
AÇIK/GSYH	2.3	2.7				3.3	3.3	3.1	3.1	2.2	2.5
BÜTÇE TRANSFERİ/GSYH	2.8	3.7				5.7	5.7	5.6	5.6	5.1	5.3
GSYH	350.5	950.1				946.7	946.7	1,028.8	1,028.8	1,028.8	1,118.0

5510 sayılı kanunun sosyal güvenlik açıkları üzerine görülür olumlu bir etkisi olmamıştır. Aksine bazı göstergeler SGK'nun aktüeryal dengesinin 'sözde sosyal güvenlik reformu' ndan sonra da kötüye gitmeye devam ettiğini ortaya koymaktadır.

Eylül 2009 itibarıyla SGK'nun toplam gelirleri 2008 yılının aynı dönemine göre % 13.4 oranında artarken, toplam giderleri % 14.1 oranında artmıştır. Toplam gelirler içinde prim gelirlerindeki artışın % 4.8'de kalması düşündürücüdür.

Aynı dönemde bütçeden SGK'na yapılan transfer tutarı % 57 oranında artarak 26.3 milyar TL'den 41.3 milyar TL'ye yükselmiştir.

Hem 2010 yılı programı hem de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 2009 yılına ilişkin gerçekleşme tahminlerine baktığımızda sosyal güvenlik sisteminin 31 milyar TL açık vereceği ve sisteme 53.8 milyar TL tutarında bütçeden transfer yapılacağı anlaşılmaktadır. Aynı tahminler 2010 yılı bütçe transferlerinin 57.7 milyar TL'ye ulaşacağını göstermektedir.

Eylül 2009 itibarıyla prim gelirlerinin emekli aylığı ve sağlık giderlerini karşılama oranı % 64.6'dan % 54.2'ye düşmüştür. Bu oran 2000 yılından bu yana en düşük orandır.

Toplam gelirlerin toplam giderleri karşılama oranı da % 72.2'den % 71.1'e gerilemiştir. 2002 yılında bu oran % 71.5 idi.

2002 yılında % 5.7 olan sistemin toplam gelirlerinin GSYH'ya oranı 2009 yılında 2.2 puan artarak % 7.9'a çıkmış; toplam giderlerin payı ise aynı dönemde 3.2 puan artarak % 8'den % 11.2'ye yükselmiştir. Aynı dönemde sistemin açığının GSYH'ya oranı % 2.3'den % 3.3'e; bütçeden yapılan transferlerin payı da % 2.8'den % 5.7'ye çıkmıştır. Bu oranlar 2002 yılından bu yana sistemin aktüeryal dengesinin bozulduğunu ortaya koymaktadır.

Tablonun incelenmesinden çıkan bir diğer sonuç ise, bakanlığın yaptığı gelir gider tahminleri ile programda yapılan gelir gider tahminlerinin birbirini tutmamasıdır. Aynı tarihte hükümete bağlı birimler arasındaki bu tahmin tutarsızlığı aralarındaki eşgüdüm eksikliğini ortaya koyması açısından önemlidir.

5010 sayılı yasanın yürürlük aşamasında yeni emekli yaşının uygulamaya geçişi ile ilgili bir boşluğun giderilememesi nedeniyle, sorumluluk sahibi vatandaşların başvurmaya sıkıldığı, ancak açık göz vatandaşların başvurusu ile sigortalı sayısında birkaç aylık geçici bir artış olduğu görülmektedir. Bu durum hem adaletsizliğe hem de ileriki yıllarda sisteme yeni yükler yüklenmesine yol açacaktır. TBMM'nin bu adaletsizliği mutlaka ortadan kaldırması gerekir.

Sözö edilen duruma bağılı geçici sigortalı artışı dışında aktif ve pasif sigortalı sayısındaki gelişmeler olumlu değildir.

AKTİF SİGORTALI SAYILARI VE DEĞİŞİM

	2002	2008	Eyl-09	2002'e Göre Fark	2008'e Göre Fark
SSK	6.563,187	9.533,683	9.578,120	3,014,933	44,437
EMEKLİ SANDIĞI	2,372,777	2,464,206	2,262,750	-110,027	-201,456
BAĞ-KUR	3,321,332	3,260,719	3,139,771	-181,561	-120,948
TOPLAM DEĞİŞİME					277.967

PASİF SİGORTALI SAYILARI VE DEĞİŞİM

	2002	2008	Eyl-09	2002'e Göre Fark	2008'e Göre Fark
SSK	3,747,573	5,024,896	5,193,533	1,445,960	168,837
EMEKLİ SANDIĞI	1,410,039	1,756,760	1,791,780	381,741	35,020
BAĞ-KUR	1,393,670	1,965,247	2,068,664	674,994	103,417
TOPLAM DEĞİŞİME					307.274

AKTİF/PASİF ORANI

	2002	2008	Eyl-09	2002'e Göre Fark	2008'e Göre Fark
SSK	1.93	2.05	1.98	0.05	-0.07
EMEKLİ SANDIĞI	1.88	1.53	1.38	-0.50	-0.15
BAĞ-KUR	2.71	1.82	1.64	-1.07	-0.18

Kaynak: SGK

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, 2008 yılı sonundan bu yana dokuz ayda aktif sigortalılarda 277 bin 967 kişilik azalma olurken pasif sigortalılarda 307 bin 274 kişilik artış olmuştur.

Aktif sigortalılarda, 4/a kapsamındakilerde 44 bin 437 kişilik artış olurken, memurlarda 201 bin 456, bağımsız çalışanlarda da 120 bin 948 kişilik azalma olmuştur.

Buna karşılık pasif sigortalılarda, 4/a kapsamındakilerde 168 bin 837, memur emeklilerinde 35 bin 20 ve Bağ-Kur emeklilerinde 103 bin 417 kişilik artış meydana gelmiştir.

Son dokuz ayda **aktif pasif oranı** 4/a kapsamındakilerde 2.05'den **1.98'e**, 4/b kapsamındakilerde 1.82'den **1.64'e** ve 4/c kapsamındakilerde 1.53'den **1.38'e** düşmüştür.

Sistemin aktüeryal dengesini olumsuz etkileyen bir diğer husus da prim alacaklarının tahsilinde yaşanan güçlüklerdir. Özellikle 4/a ve 4/b kapsamındaki sigortalılar prim borçlarının yeniden yapılandırılmasına alıştırılmışlardır. Sistemde zamanla düzenli prim ödeyenler de ödememeye başlamaktadır.

Eylül 2009 itibarıyla 4/b kapsamındaki sigortalıların % **16.3'ü** primlerini hiç ödememektedir. Yüzde **48.3'ü** ise primlerini düzensiz ödemektedir.

Milyon TL	<u>Prim Aslı</u>	<u>Gecikme Cezası</u>	<u>TOPLAM</u>
4/b 1479 SK (Eylül 2009)			18.848
4/b 2926 SK (Eylül 2009)			4.676
4/a Özel Sektör(Ekim 2009)	9.963	6.235	16.198
Resmi Sektör	3.074	1.699	4.773
Belediyeler	(2.985)	(1.639)	<u>(4.623)</u>
GENEL TOPLAM			44.495

Eylül 2009 itibarıyla **4/b** kapsamındakilerin gecikme cezası dahil toplam borçları **23.5 milyar TL'dir**. Toplam borçluların % 14'ü olan yaklaşık 440 bin kişinin borcu 20 bin TL'nin üzerindedir. 23.5 milyar TL borcun 17.5 milyar TL'si bunlara aittir.

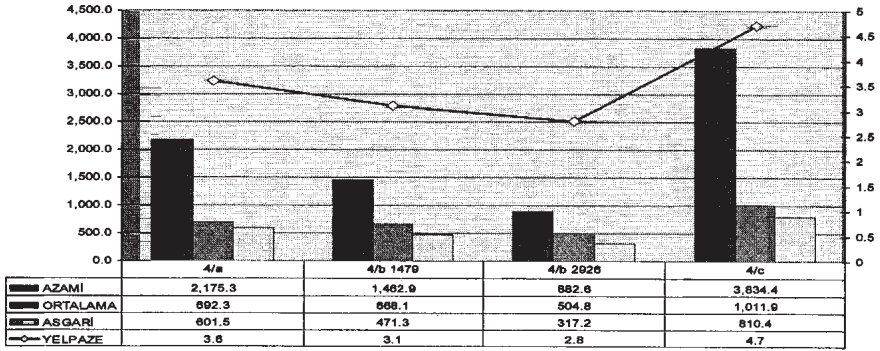
4/a kapsamındakilerin Ağustos 2009 itibarıyla sisteme borcu gecikme cezası dahil **21 milyar TL'dir**. Bu borcun 4.8 milyar TL'si resmi kurumlara ait olup, bunun da **4.6 milyar TL'si** belediyelere aittir. Özel sektörün toplam borcu ise 16. 2 Milyar TL'dir.

SGK'nun toplam alacak tutarı **44.5 milyar TL'ye** ulaşmıştır. Bu durum sistemin primleri tahsil etmede yaşadığı sıkıntıyı bir türlü aşamadığını göstermektedir. Bir taraftan sistem 44.5 milyar TL alacağını tahsil edemezken, 2009 yılında bütçeden sisteme yapılacak transfer **53.8 milyar TL'ye** ulaşacaktır.

Kayıtdışı istihdamın hala büyük boyutlarda oluşu da sistemin gelir tarafını olumsuz etkileyen nedenlerden bir diğeridir.

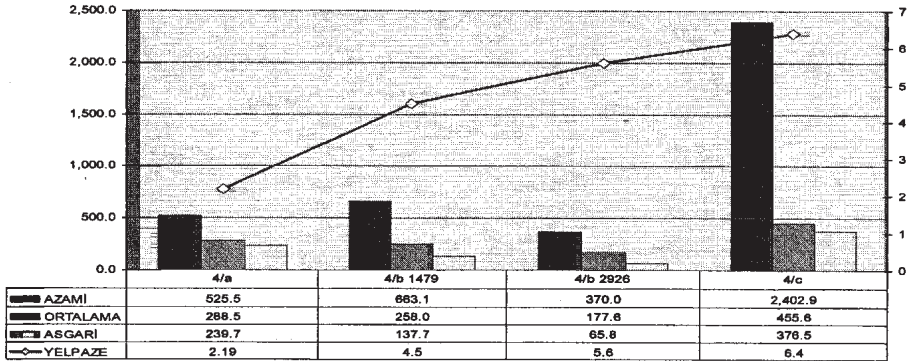
Sistemin Aktüeryal dengesindeki bu olumsuzluklara rağmen ödenen emekli aylıklarına baktığımızda durumun emekliler yönünden de iç açıcı olmadığını görmekteyiz.

ASGARİ VE AZAMİ EMEKLİ AYLIKLARI (2009 YILI 2. YARISI)

Kaynak: SGK, 1479 ve 2926 sayılı kanuna tabi olanlarda ortalama emekli aylığı 12. basamağın karşılığı olarak alınmıştır.

ASGARİ VE AZAMİ EMEKLİ AYLIKLARI (2002 YILI 2. YARISI)

Kaynak: SGK, 1479 ve 2926 sayılı kanuna tabi olanlarda ortalama emekli aylığı 12. basamağın karşılığı olarak alınmıştır.

Grafikler incelendiğinde, 2002 yılından bu yana asgari ve azami emekli maaşları arasındaki açıklığı gösteren yelpazede 4/a kapsamındakiler dışındakilerde bir düzelleme görülmektedir. Azami emekli maaşı da bizleri yanıltmamalı, yüzde 90-95'ler düzeyinde sigortalılar asgari düzeyde emekli maaşı aldıkları için emeklilerini büyük çoğunluğunun geçim sıkıntısı içinde oldukları unutulmamalıdır. 2010 yılı 1. yarısı için yukarıdaki 2009 yılı 2. yarı emekli maaşlarına sadece % 2.5 oranında zam yapılabildiği de gözardı edilmelidir.

5010 sayılı kanun takdim edilirken, adaleti sağlamak amacıyla birleştirilen sosyal güvenlik kurumları mensuplarının uzun vadede adil emekli aylığı alabilecekleri iddia edilmişti. Biz de bu iddianın bir aldatmacadan ibaret olduğunu söylemiştik. Çünkü, yeni sistemde ödenen primlerin yüksekliği ölçüsünde yüksek emekli aylığı alınacağı için primleri işverenlerden ve kendilerinden çıkan 4/a ve 4/b kapsamındakilerin yeni sisteme göre de 4/c kapsamındakiler düzeyinde emekli aylığı almaları ne yazık ki mümkün olamayacaktır. Zira bağımsız çalışan sigortalıların % 94'ünün 100-300 TL prim aralığında bulunmasının başka bir anlamı olamaz.

ii. Genel Sağlık Sigortası

2002, 2008 ve 2009 yılları toplam sağlık harcamaları aşağıdaki tabloda karşılaştırmalı olarak sunulmaktadır.

KAMU VE SOSYAL GÜVENLİK KURUMU SAĞLIK HARCAMALARI

Milyon TL	2002		2008		2009 (**)	
	Tutar	Payı	Tutar	Payı	Tutar	Payı
TOPLAM SAĞLIK HARCAMASI	10,112	100.0	32,250	100.0	36,267	100.0
İlaç	5,231	51.7	13,086	40.6	15,586	43.0
Tedavi	4,383	43.3	18,411	57.1	20,025	55.2
Devlet Hastaneleri	2,704	26.7	10,202	31.6	11,000	30.3
Üniversite Hastaneleri	1,283	12.7	3,392	10.5	3,704	10.2
Özel Hastaneleri	396	3.9	4,817	14.9	5,321	14.7
Diğer Ödemeler	498	4.9	753	2.3	656	1.8
KAMU (*)	2,482	100.0	6,904	100.0	7,277	100.0
İlaç	930	37.5	2,369	34.3	2,586	35.5
Tedavi	1,552	62.5	4,458	64.6	4,670	64.2
Devlet Hastaneleri	889	35.8	2,877	41.7	3,090	42.5
Üniversite Hastaneleri	663	26.7	1,145	16.6	1,138	15.6
Özel Hastaneleri	0	0.0	436	6.3	442	6.1
Diğer Ödemeler	0	0.0	77	1.1	21	0.3
SGK	7,630	100.0	25,346	100.0	28,990	100.0
İlaç	4,301	56.4	10,717	42.3	13,000	44.8
Tedavi	2,831	37.1	13,953	55.1	15,355	53.0
Devlet Hastaneleri	1,815	23.8	7,325	28.9	7,910	27.3
Üniversite Hastaneleri	620	8.1	2,247	8.9	2,566	8.9
Özel Hastaneleri	396	5.2	4,381	17.3	4,879	16.8
Diğer Ödemeler	498	6.5	676	2.7	635	2.2
GSYH	350,476		950,144		946,678	
TOPLAM SAĞLIK HARCAMASI/GSYH	2.89		3.39		3.83	
SGK SAĞLIK HARCAMASI/GSYH	2.18		2.67		3.06	

Kaynak:SGK

(*) Memurlar ve Yeşil Kartlılar

(**) Gerçekleşme Tahmini

2009 yılında sağlık harcamalarının **36.3 milyar TL'ye** çıkması; bu tutarın yaklaşık **29 milyar TL'sinin** SGK'na, **7.3 milyar TL'sinin** de MYB'sine ait olması beklenmektedir.

2010 yılı programında 2010 yılı SGK sağlık ödemelerinin **32.8 milyar TL** olarak tahmin edilmektedir.

Buna göre 2010 yılı artışı % **10.7'dir**. 2009 yılı artışı ise % 14.6 olarak beklenmektedir. İlave tedbirler alınmadığı takdirde 2010 yılı için öngörülen % 10.7'lik artışın yeterli olmayacağı tahmin edilmektedir.

MYB'den yapılan sağlık harcamalarına baktığımızda, 2009 yılı harcamasının **7.3 milyar TL** olarak gerçekleşmesinin beklendiğini görüyoruz. Bu rakam **6.9 milyar TL** olan 2008 harcamasına göre % **5.4'lük** artışı ifade etmektedir. 2010 yılı bütçesinde memurlar için yapılacak tedavi giderleri ödenekleri sosyal güvenlik kurumuna aktarılmak üzere bir başka kaleme alındığından, toplamda bütçeden yapılan kamu sağlık harcamaları için bir artış kıyaslaması yapılamamıştır. Ancak, yeşil kartlıların da ağırlıklı olarak içinde yer aldığı grup için 2009 ve 2010 yılı rakamları arasında bir karşılaştırma imkanı bulunmaktadır. Yüzde 98'ni yeşil kartlıların oluşturduğu grup için 2009 yılında **4.4 milyar TL** tutarında sağlık harcaması yapılmışken, 2010 yılında bu kalem için **4.8 milyar TL** tutarında ödenek konulmuştur. Bu da % **9.1'lik** artışı ifade etmektedir. 2009 harcamasına göre bu kalem için ayrılan ödenek de yeterli görülmemektedir.

Şimdi de **kamunun sunduğu sağlık hizmetleri** ile ilgili olarak 2002 ve 2009 yıllarına ait bazı karşılaştırmalar yapmak istiyorum.

Bu dönemde, **ilaç ödemelerinin** bütçe içindeki payının % **37.5'den** % 35.5'e düştüğünü, tedavi giderlerinin payının ise % **62.5'den** % 64.2'ye çıktığını görüyoruz.

Tedavi giderlerinin toplam sağlık harcamaları içindeki payının alt detayına baktığımızda ise, devlet hastanelerine yapılan ödemenin payının % **35.8'den** % 42.5'e, özel hastanelere yapılan ödemenin payının % **0'dan** % 6.1'e çıktığını, üniversitelere yapılan ödemenin payının ise % **26.7'den** %15.6'ya gerilediğini görüyoruz. Öyle anlaşıyor ki AKP döneminde üniversitelerin boşalttığı alanı özel hastaneler doldurmuştur.

Aynı dönemde **SGK** bütçesinden yapılan **sağlık harcamalarına** baktığımızda, ilaç için yapılan ödemelerin payı % **56.4'den** % **44.8'e** düşerken, tedavi için yapılan ödemenin payı % **37.1'den** % **53'e** çıkmıştır.

Tedavi giderlerinin alt ayırımına baktığımızda, devlet hastanelerine yapılan ödemelerin payı %**23.8'den** % **27.3'e**, üniversite hastanelerine yapılan ödemelerin payı % **8.1'den** %**8.9'a**, özel hastanelere yapılan ödemelerinin payı da % **5.2'den** % **16.8'e** çıkmıştır.

Bu tablo, 2002-2009 arasında ilaç ödemelerinin payı düşerken tedavi giderlerinin payının arttığını göstermektedir. Yine bu tablo, hem bütçeden hem de SGK'dan yapılan sağlık harcamaları içinde özel hastanelerin payının artmakta olduğunu göstermektedir.

SGK verilerine göre 2009 yılının ilk 7 ayında GSS kapsamında sağlık tesislerine 145 milyon kişi başvurmıştır.

Buna göre ayda ortalama yaklaşık 21 milyon, günde de 700 bin kişi sağlık tesislerine başvurmaktadır.

Bu dönemde başvuru başına ortalama 63 TL tutarında fatura ödenmiştir.

	<u>Başvuru(%)</u>	<u>Tesis Başına Başvuru</u>	<u>Başvuru Başına Maliyet (TL)</u>		
			<u>Avakta</u>	<u>Yatarak</u>	<u>Ortalama</u>
2. basamak devlet sağlık tesisleri	52.6	85.943	28	476	42
2. basamak özel sağlık tesisleri	26.4	20.629	33	809	70
3. basamak devlet sağlık tesisleri	14.7	353.405	42	844	77
Üniversite sağlık tesisleri	6.3	122.555	64	1.357	182

Başvuruların % 52.6'sı 2. basamak devlet sağlık tesislerine (eğitim ve araştırma hastanesi olmayan devlet hastaneleri), **% 26.4'ü** 2. basamak özel sağlık tesislerine, **% 14.7'si** 3. basamak devlet sağlık tesislerine (eğitim ve araştırma hastaneleri), geri kalan **% 6.3'ü** de üniversite sağlık tesislerine olmuştur.

Tesis başına düşen başvuru sayısına baktığımızda ise sıralamanın 3. basamak devlet sağlık tesisleri, üniversite sağlık tesisleri, 2. basamak devlet sağlık tesisleri ve 2. basamak özel sağlık tesisleri olduğunu görüyoruz.

Başvuru başına ortalama maliyete baktığımızda hem ayakta hem de yatarak tedavilerde üniversite hastanelerinin birinci sırada olduğunu görüyoruz. Kişi başına üniversite hastanelerinde çıkarılan fatura bedeli 2. sırada yer alan 3. basamak devlet hastanelerinin iki katı düzeyindedir. Bunun böyle olmasında, bütçeden üniversitelere yeterli kaynak ayrılamamış olmasının etkili olabileceği dikkatle değerlendirilmelidir.

Bu tabloda özel sağlık tesislerinde ortalama maliyetin 3. basamak devlet sağlık tesislerinden az olması dikkat çekmektedir. Ancak özel sağlık tesislerinde yataklı tedavilerdeki ortalama maliyetin 2. basamak devlet sağlık tesislerinin yaklaşık 2 katı düzeyinde olduğu da gözden kaçırılmamalıdır.

Özetle, 3. basamak sağlık tesislerine olan yoğun başvuru ve ortalama maliyet yüksekliği; üniversite hastanelerinde tesis başına başvuru yoğunluğu ve aşırı yüksek maliyet ile özel hastanelerde yataklı tedavilerdeki maliyet yüksekliği mercek altına alınmalıdır.

Genel Sağlık Sigortasının devreye sokulması olumlu olmuştur. Ancak GSS'nin aktüeryal dengelerini kurması ve idari ve mali özerkliğine kavuşması sistemin aksamadan işlemesi için kaçınılmaz görünmektedir.

Bugün sağlık hizmetlerine aktarılan kaynaktaki hızlı artışta, fatura bedellerinin dikkatle inceleyen bir sistemin kurulamamış olması etkili olmuştur. Bu sistem kurulmadığı için, gelir gider arasındaki açığın azaltılması için vatandaşların ödediği katılım payına yüklenilmesi doğru değildir.

Gerçekten de prim ödenen bir sistemde hastalık riski ile karşılaşan sigortalıların muayene ve tedavi aşamasında giderek artan oranlarda katkı payları ile karşılaşmaları anayasamızın öngördüğü sosyal devlet ilkesi ile bağdaşmamaktadır. Bu durum maddi durumu nisbeten iyi olan çalışanları ek özel sağlık sigortalarına zorlayacağı gibi dar gelirli ve yeşil kartlıları ise sağlık hizmeti almaktan vazgeçme tercihine itebilecektir.

10. Özelleştirme Uygulamaları

2008 yılı sonuna kadar 9.2 milyar doları borçlanma, 4 milyar doları temettü ve 0.8 milyar doları da diğer gelirlerden olmak üzere toplam **40.9 milyar dolar** tutarında gelir elde edilmiştir. Bu gelirin **26.9 milyar doları satış gelirleridir**.

Aynı dönemde elde edilen gelirin 10.3 milyar doları özelleştirilen kuruluşlara, 10.8 milyar doları özelleştirme için yapılan borçların geri ödemesine, 0.6 milyar doları özelleştirme ve diğer giderlere ödenmiş ve **18.1 milyar doları** da Hazineye aktarılmıştır.

Gelirlere de ilave edilmediği anlaşılan **12 milyar dolarlık** Türk Telekom gelirleri eğer Hazineye aktarılmış ise Hazineye aktarılan toplam tutar **30.1 milyar dolara** ulaşmaktadır.

ÖZELLEŞTİRME GELİR VE GİDERLERİ

Milyon Dolar

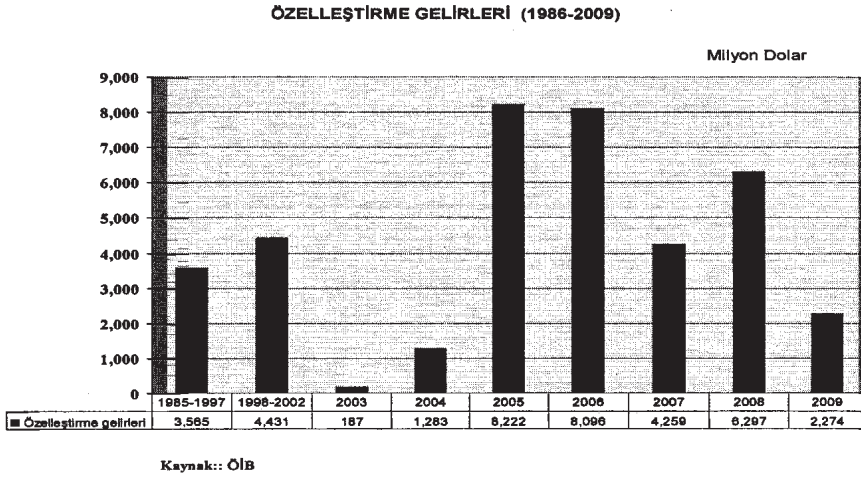
	1986-2006	2007	2008	TOPLAM
KAYNAKLAR				
Satış Gelirleri	18,445.0	4,379.5	4,071.0	26,895.5
Temettü Gelirleri	3,086.4	467.8	432.5	3,986.7
Borçlanma	8,896.8	221.3	108.1	9,226.2
Diğer Gelirler	364.8	246.3	223.3	834.4
TOPLAM KAYNAKLAR	30,793.0	5,314.9	4,834.9	40,942.8

KULLANIMLAR

Kapsamdaki Kuruluşlara Ödemeler	8,896.2	254.4	1,147.3	10,297.9
Özelleştirme Giderleri	283.4	8.4	10.8	302.6
Borç Ödemeleri	9,867.7	947.1	11.6	10,826.4
Hazineye Aktarma (1)	10,143.7	3,260.9	4,742.7	18,147.3
Diğer Kullanımlar	278.2	19.3	16.1	313.6
TOPLAM KULLANIM	29,469.2	4,490.1	5,928.5	39,887.8

(1) Hazine'ye aktarılan tutarlara 11.972.9 Milyon Dolar tutarındaki Türk Telekomünikasyon gelirleri dahil edilmemiştir.

Aşağıdaki grafikte de özelleştirme gelirleri yıllar itibariyle gösterilmektedir.

Yukarıda sunulan tablo ve grafikte 2008 yılı için yer alan özelleştirme gelirlerinin birbirini tutmaması dikkat çekmektedir.

Hazinenin 23 Kasım 2009 itibariyle güncellenen 'Ekonomi Sunumu'nda 1985-2009 döneminde **45.1 milyar dolarlık** özelleştirme geliri elde edildiği ifade edilmektedir. Bu rakam Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve TMSF verilerine dayandırılmaktadır.

Yukarıda sunulan tablo, grafik ve Hazinenin açıklamaları özelleştirme gelir ve giderleri konusunda bir netlik olmadığını ortaya koymaktadır.

Özelleştirmede deniz tükenmiştir. **2008** yılında **6.3** milyar dolar olan özelleştirme geliri **2009** yılında **2.3** milyar dolar düzeyinde kalmıştır.

OVP'da kamunun elektrik dağıtımı ve şeker üretimi alanlarından tamamen çekilmesi; telekomünikasyon ve liman işletmeciliğindeki payının ise azaltılması; Ziraat Bankasının hisselerinin bir bölümünün halka arzına yönelik hazırlık çalışmalarının başlatılması hedeflenmektedir.

Kamu elektrik üretim ve dağıtım tesislerinin rekabetçi bir piyasa oluşturulması hedefine hizmet edecek şekilde özelleştirilmesi şeklinde özetlenen hükümet politikasına katılmamaktayız. Çünkü elektrik üretim ve dağıtımının stratejik bir kamu hizmeti olduğu kanaatindeyiz. Bu alanın tümüyle özel sektöre bırakılmasının, ileride öngörüldüğü gibi rekabetçi bir piyasa oluşmasına izin vermeyeceğini, aksine kontrol edilemeyen tekelin ortaya çıkma ihtimali nedeniyle hem halkın hem de kamunun bu gidişattan zarar göreceğini düşünüyoruz.

Elektrik üretim ve dağıtım işi özelleştirilerek ve maliyet bazlı fiyat uygulamaları devreye sokularak enerji alanında KİT zararları ortadan kaldırılıyor zannedilmesin. Çünkü, geçmişte elektrik üretim ve dağıtımını yapan KİT'lere ödediğimiz görev zararlarının yerini, gelecekte sanayimize ve yoksul halkımıza elektrik faturaları için yapmak zorunda kalacağımız sübvansiyonlar alacaktır. Üstelik bu bedelleri öderken özel sektörün kontrol edemediğimiz maliyet bazlı fiyatlarını kabul etmek zorunda kalacağımızı da unutmamalıyız. Ayrıca özel sektör kayıp kaçak oranını azaltmak yerine, kaçığın maliyetini fiyatlara yansıtmayı tercih edeceği gerçeğini de görmeliyiz.

Hükümet, şeker üretimi alanlarından tamamen çekilme konusunu, Türkiye Şeker Sanayi İşçileri Sendikasının gazetelerde yer alan "*Sayın Başbakanımıza Açık Mektup*" ta dile getirilen gerçekler karşısında yeniden gözden geçirmelidir.

Söz konusu mektupta yer alan ve Şeker Fabrikaları satıldığında, 18-20 şeker fabrikasının kapanacağı, bölgesel kalkınmanın sekteye uğrayacağı, melas, küspe,yem ve alkol gibi ürünlerde dışa bağımlı hale gelineceği, GDO'lu nişasta bazlı şeker ve tatlandırıcıların yaygınlaşarak halk sağlığının tehdit edileceği; yaklaşık 1 milyon dekar alanda pancar üretimi yapılamayacağı, 350 binin üstünde pancar üreticisinin tarımdan dışlanacağı, 9 binden fazla çalışanın işsiz kalacağı ve şeker üretiminin 650 bin ton daralacağı şeklinde dile getirilen eleştiriler dikkate alınmalı, bu sektörde rekabet koşullarının iyileştirilmesine yönelik yatırımlara ve çalışmalara hız verilmelidir.

Hükümetlerin tarım politikalarının uygulanmasında aracı kurum görevi gören ve kamunun muhabir bankası konumunda olan Ziraat Bankasının özelleştirilmesinden vazgeçilmelidir.

11. Güven Endeksleri

i. Tüketici Güven Endeksleri

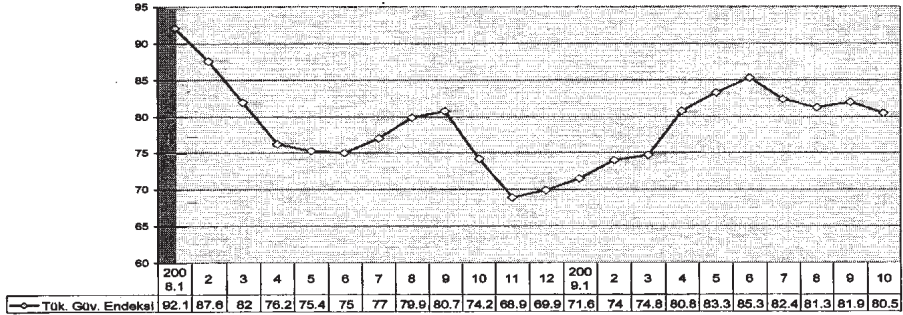
Ekim 2009 itibariyle mevcut dönemin tasarruf için uygunluğu ve gelecekte tasarruf etme ihtimali hariç diğer tüketici güven endekslerinin 2008 yılı Ekim ayına göre daha iyi bir noktada olduğu görülmektedir. Ancak geleneksel nokta 2007 yılının gerisinde bulunmaktadır. 2004 yılından buyana tüketici güven endeksleri de sürekli olarak kötüleşmiştir.

TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSLERİ

	2004	2005	2006	2007	2008	2008.10	2009.10
Tüketici Güven Endeksi	105,20	99,40	92,04	93,89	69,90	74,24	80,46
Satınalma Gücü (Mevcut)	92,70	87,50	82,48	82,66	64,90	71,96	74,02
Satınalma Gücü (Gelecek)		87,46	86,71	88,13	68,14	74,39	77,66
Genel Ekonomik Durum (Mevcut)	102,80	93,10	84,82	87,65	66,61	64,33	72,61
Genel Ekonomik Durum (Gelecek)		94,82	87,25	90,12	62,19	67,77	76,23
İş Bulma Olanakları (Gelecek)	93,10	90,70	88,10	89,74	63,42	71,49	72,61
Mevcut Dönemin Tas. İçin Uygunluğu			56,00	60,27	53,99	56,42	56,11
Tasarruf Etme İhtimali (Gelecek)	25,60	21,20	16,36	16,6	16,20	18,00	14,68

Kaynak: TÜİK

TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ

Kaynak: TÜİK

ii. Reel Kesim Güven Endeksi

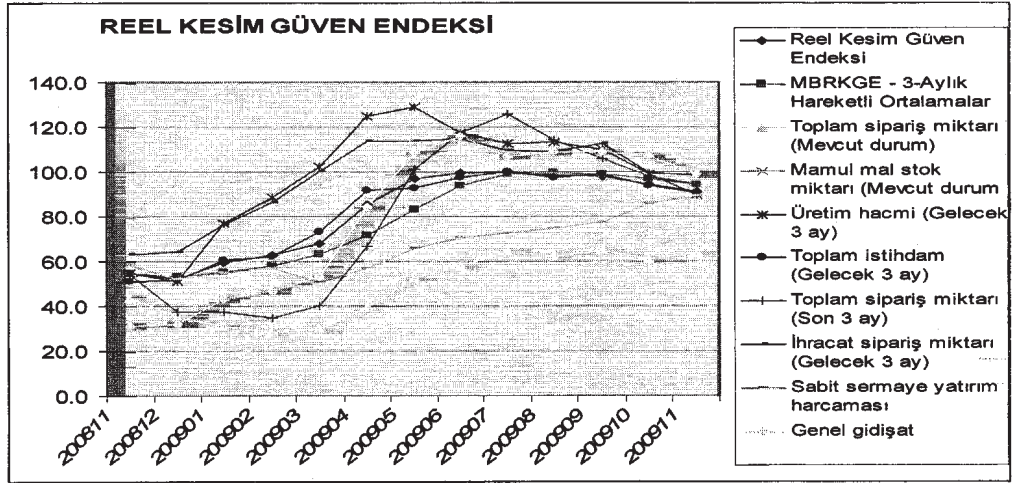
Kasım 2009 itibarıyla Merkez Bankası Reel Kesim Güven Endeksleri 2008 yılı Kasım ayına göre düzelmiş görülmektedir. Aşağıdaki tablonun incelenmesinden, 2007 yılı sonuna göre endeks değerlerinin hala bozuk olduğu, muhalefet şerhinin giriş bölümünde iddia ettiğimiz üzere 2004 yılından itibaren de endekslerde bir bozulma başladığı anlaşılmaktadır.

REEL KESİM GÜVEN ENDEKSİ

	2004	2005	2006	2007	2008.11	2009.11
Reel kesim güven endeksi	106,3	102,4	101,1	101,4	54,6	91,2
Genel gidişat	121,5	111,1	104,4	94,2	31,0	98,9
İhracat Sipariş miktarı (Gelecek üç ay)	121,7	112,3	112,0	114,8	63,3	98,2
Sabit Sermaye Yatırım harcaması	105,3	105,0	95,2	106,2	58,5	89,2
Toplam sipariş miktarı (Son üç ay)	85,4	84,6	87,5	108,4	54,2	94,2
Mamul mal stok miktarı (Mevcut durum)	98,3	94,3	95,2	94,2	79,6	105,7
Toplam İstihdam (Gelecek üç ay)	103,8	103,0	101,3	98,8	51,0	90,4
Üretim hacmi (Gelecek üç ay)	119,4	110,5	110,2	108,9	55,0	89,3

Kaynak: TCMB

Reel Kesim Güven Endeksinde son bir yılda meydana gelen gelişmeler de aylar itibarıyla aşağıdaki grafikte yer almaktadır. Grafiğin incelenmesinden endekslerde Mart 2009'dan itibaren başlayan düzelmenin Haziran ayından itibaren yeniden kötüleştiği ve son bir iki aydır da yatay bir seyir izlediği anlaşılmaktadır.

iii. Merkez Bankası Beklenti Anketi Sonuçları

	Kasım 2. Dönem 2008	2009
➤ Yıl sonu yıllık TÜFE beklentisi	11.78	5.81
➤ 12 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi	8.95	6.29
➤ Gelecek 12 ay sonundaki yıllık basit faiz oranı beklentisi	15.75	7.78
➤ Gelecek 12 ayın sonundaki Dolar kuru beklentisi	1.5876	1.5700
➤ Cari yıl sonu yıllık GSYH büyüme beklentisi	2.7	- 5.6
➤ Gelecek yıl sonu yıllık GSYH büyüme beklentisi	1.8	3.2

Yukarıdaki talonun incelenmesinden, Merkez Bankası Beklenti Anketi sonuçlarından bazılarının beklentiler yönünde gerçekleştiği, bazılarının ise beklentilerin uzağında kaldığı anlaşılmaktadır.

Örneğin 2008 yılı Kasım ayında 12 ay sonrası için öngörülen yıllık basit faiz oranı beklentisinin tutturulamadığı görülmektedir. Gerçekleşme beklentilerin de altında kalmıştır. Yine geçen yıl Kasım ayında yılın bitmesine bir ay kala % 2.7 olarak öngörülen GSYH büyüme beklentisi % 0.9 şeklinde gerçekleşmiştir. Kasım 2008 de % 1.8 olan 2009 yılı büyüme beklentisinin Kasım 2009'da %-5.6 olacağı öngörülmektedir.

12. Enflasyon

Hükümetin iyiye giden göstergeleri arasında **enflasyon** göstergesi olduğu söylenebilir. Ancak ona da biraz daha yakından bakınca o alanda da gösterildiği kadar başarılı olunmadığı sonucuna varmak pekala mümkündür.

Hükümet geçmişe kıyasla enflasyonun ne kadar çok düşürüldüğünü ortaya koyabilmek için 2002 yılı enflasyonunu 2010-2012 OVP'da olduğundan yüksek göstermiştir. Gerçekten de söz konusu OVP'da **2002-2007** dönemine ilişkin gelişmelerden söz edilirken " *Aynı dönemde tüketici fiyatları yıllık enflasyonu yüzde 39'dan yüzde 8,4'e düşmüştür.*" denilmektedir. 2002 yılı TÜFE enflasyonu % 39 değil % 29.7'dir.

Hükümet bu rakam oyunu ile üç şeyi birden yapmak istemektedir. **Birincisi**, 2002 yılı enflasyon rakamını olduğundan yüksek göstererek hem geçmişe kötülemekte hem de kendi rakamının ne kadar düşük olduğunu hafızalara yerleştirmeye çalışmaktadır. **İkincisi**, sonuçları belli olmasına rağmen 2008 yılı büyüme rakamı ile enflasyon rakamı yerine 2008'e göre daha iyi değerlere sahip 2007 yılı rakamlarını esas almaktadır. Bununla, 2008 yılının % 0.9'luk büyümesinin ortalama büyümeyi düşürmesi önlenmeye çalışılırken, % 10.06 olan 2008 yılı enflasyon rakamı yerine 2007 yılının daha düşük olan % 8.39'luk enflasyon rakamı kıyaslamalara esas alınmış olmaktadır. **Üçüncüsü**, kendi dönemi olmadığı halde büyüme oranı olarak yüksek olan 2002 yılı büyümesini ortalama büyümenin hesabına dahil etmektedir.

Bütün bunlar, Hükümetin kamuoyuna sunduğu rakamların daha yakından izlenmesi gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Enflasyon hedefinin tutturulmuş olmasına gelince. Öncelikle enflasyon hedefinin tutturulmuş olması uygulanan makro ekonomik politikaların olumlu gittiği yönünde bizi yanılgıya düşürmemelidir.

Enflasyondaki düşüş, hem yurtdışında **satınalma gücünün düşmesine** hem de **dış talepteki gerilemeye** bağlanabilir. Üretim yapmaktan vazgeçmişseniz; işsizlik almış başını gitmiş, iç ve dış piyasada alım satım durma noktasına gelmişse; fiyatlar genel düzeyindeki düşmeyi normal karşılamak gerekir. Ayrıca **enerji fiyatlarındaki gerileme** de bu düşüşte etkili olmuştur. Ancak bundan sonra, krizle birlikte ortaya konulan paketler ve artan kamu açıkları nedeniyle, fiyatlar genel düzeyinde bir yükselme beklenmelidir.

Enflasyon hesabında kullanılan ana harcama gruplarının ağırlığı ile 2008 yılına ait gelirden enaz pay alan %20'lik grubun tüketim harcamasının dağılımı karşılaştırıldığında, hesaplanan enflasyonun bu grubu tam olarak kavramadığı açıkça görülmektedir.

Ana Harcama Grupları	Enflasyon Hesabındaki Ağırlığı	Toplam hanehalkı tüketim harcamasının dağılımı (2008)	Gelirden Enaz Pay Alan %20'lik Grubun Tüketim Harcamasının Dağılımı (2008)
TOPLAM	100,0	100,0	100,0
Gıda ve alkolsüz içecekler	28,03	22,6	33,7
Alkollü içecekler ve tütün	4,58	3,8	5,2
Giyim ve ayakkabı	7,22	5,4	4,5
Konut	18,63	29,1	30,7
Ev eşyası	7,53	5,8	5,2
Sağlık	2,5	1,9	1,8
Ulaştırma	12,64	14,1	7,6
Haberleşme	4,6	4,4	3,7
Eğlence ve kültür	2,54	2,5	1,2
Eğitim	2,47	2,0	0,7
Lokanta ve oteller	5,47	4,4	2,7
Çeşitli mal ve hizmetler	3,79	4,1	2,9

Kaynak: TÜİK

13. Yoksulluk

2008 Hanehalkı Bütçe Araştırması'ndan elde edilen yoksulluk göstergeleri ile yeni nüfus projeksiyonlarına göre revize edilmiş 2007 yoksulluk göstergeleri sonuçları TÜİK tarafından 1 Aralık 2009 tarihinde açıklanmıştır.

Söz konusu çalışma sonuçlarına göre;

2008 yılında Türkiye’de fertlerin yaklaşık % 0,54’ü (2007 % 0.48 idi) yani **374 bin kişi** sadece gıda harcamalarını içeren **açlık sınırının**, % 17,11’i (2007 % 17.79) yani **11 933 bin kişi** ise gıda ve gıda dışı harcamaları içeren **yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır**.

2007 yılına göre 2008’de açlık sınırının altında yaşayanlarda artış olmuştur. Yaklaşık 12 milyon kişi yoksulluk sınırının altında yaşam mücadelesi vermektedir.

2008 yılında, 4 kişilik hanenin aylık açlık sınırı **275 YTL**, aylık yoksulluk sınırı ise **767 YTL** olarak tahmin edilmiştir.

Kırsal yerlerde yaşayanların yoksulluk riski kentsel yerlerde yaşayanlardan fazladır.

Hanehalkı büyüklüğü arttıkça yoksulluk riski artmaktadır. 2008 yılında hanehalkı büyüklüğü 3 veya 4 kişi olan hanelerde bulunan fertlerin yoksulluk oranı % 8,48 olurken, 7 ve daha fazla olan hanelerde fertlerin yoksulluk oranı % 38,20 olarak hesaplanmıştır. 7 ve daha fazla kişiden oluşan hanelerden kentsel yerlerde oturanlar için yoksulluk riski % 26,95 iken kırsal yerlerde bu oran % 54,03’dür. Hanehalkı türüne göre çocuklu çekirdek ailede bulunan fertlerin yoksulluk oranı % 15,42 olurken, çocuksuz çekirdek ailelerdeki fertlerde bu oran % 8,76’ya düşmektedir. Ataerkil veya geniş ailelerdeki fertler için yoksulluk oranı ise % 21,79 olarak tahmin edilmiştir. Kentsel yerlerde çocuklu çekirdek ailede yaşayan fertlerin yoksulluk riski % 9,14 iken kırsal yerlerde bu oran % 33,77’dir. **Bu tablo, en az üç çocuk hedefi ile yola çıkan Başbakanın artan yoksulluktan siyasi çıkar sağlamak istediğini açıkça ortaya koymaktadır.**

Fertlerin çalışma durumlarına göre yoksulluk riski de değişmektedir. 2008 yılında ücretli-maaşlı çalışanlarda yoksulluk oranı % 5,93 iken, yevmiyeli çalışanlarda bu oran % 28,56, işverenlerde % 1,87, kendi hesabına çalışanlarda % 24,10 ve ücretsiz aile işçisi olanlarda ise % 32,03 olmuştur.

En yüksek yoksulluk riskine sahip olan tarım sektöründe çalışanlarda yoksulluk oranı 2007 yılında % 32,05 iken, 2008 yılında % 37,97 olarak tahmin edilmiştir.

Eğitim durumu yükseldikçe yoksul olma riski azalıyor. 2008 yılında okur-yazar olmayanlarda yoksulluk oranı % 39,59 olurken, ilkökul mezunlarında bu oran % 13,44, lise ve dengi meslek okulları mezunlarında % 5,64, yüksekokul, fakülte ve üstü mezuniyete sahip fertlerde % 0,71 olmuştur.

2008 yılındaki yoksulluk tablosu yukarıda özetlenmiştir. Krizle birlikte bu tablonun 2009’da daha da bozulduğu ise inkar edilemeyen bir gerçektir.

14. Memur ve Emekli Maaşlarında Yapılan Artışlar

OVP'da, "Kamu personel sisteminin gerek mevzuat gerekse kurumsal açıdan iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır." denilmektedir. Bu hedef, yıllardır "kamu personel reformu yapılacaktır" şeklinde tekrarlanan hedeften vazgeçilmesi ve sulandırılması anlamına gelmektedir. Hükümetin, eşit işe eşit ücreti hedefleyen, kurumlar arası ücret adaletsizliklerini ortadan kaldırmaya yönelik kamu personel rejimi reformunu yapma hedefinden vazgeçtiği anlaşılmaktadır.

Sayın bakan komisyona yaptığı sunumunda, kamu personelinin toplu sözleşme ve grev hakkı konusunda sosyal taraflar ve akademik çevrelerle birlikte tartışarak bu alandaki uygulamaya altyapı oluşturacak geniş katılımlı bir çalıştay 2010 yılı başında yapmayı planladıklarını, ifade etmiştir. Ne var ki önümüzdeki üç yılda hükümetin ortaya koyduğu hedefler arasında, onayladığımız İLO sözleşmeleri çerçevesinde hakları olan grevli toplu iş sözleşmesi hakkının memurlara verileceğine dair bir hedef bulunmamaktadır. Sayın bakanın sunuşundaki beyanı, grevli toplu sözleşme haklarının verilmesini isteyen memurları oyalama dışında somut bir anlam taşımamaktadır.

OVP'da "Kamuda yeni personel istihdam edilmesiyle ilgili olarak merkezi yönetim bütçe kanunlarında sınırlamalar konulmaya devam edilecektir." denilmektedir. Bu hedefin, bir taraftan artan kamu hizmetlerinin aksamasına yol açacağını, diğer taraftan AKP Hükümetleri döneminde rekor düzeyde artan işsizlere kamu sektörünü kapatmak anlamına geldiğini düşünüyoruz. Daha açık bir ifade ile, bu hedefle özellikle yükseköğrenimli işsizlere 'kamuda işe girmeyi unutun ve başınızın çaresine bakın' denilmek istenmektedir.

OVP'da "Devlet Personel Başkanlığı koordinasyonunda 2010 yılı içinde kamuda atıl personel tespit edilecek ve ihtiyaçlar öncelikle bu personelden karşılanacaktır." denilmektedir. Hükümeti bu hedefe yönlendiren verilerin neler olduğu, hangi kurumlarda ihtiyaç fazlası personel bulunduğu, hangi kurumların personele ihtiyacı olduğu ortaya konulmuş değildir. Bu hedef de kamuya personel alınmayacağını başka şekilde ifadesidir.

OVP'da "İstihdamın artırılması ve kayıtdışılığın azaltılması amacıyla, güvenceli esneklik yaklaşımı çerçevesinde esnek çalışma modelleri teşvik edilecek ve yaygınlaştırılacaktır." denilmektedir. Bu hedefin iş kanunu kapsamında çalışanların emeğinin daha da istismarına yol açmanın dışında memur ve diğer kamu görevlilerini de kapsayıp kapsamadığı belli değildir.

Aşağıdaki tabloda emeklilerle yaşlılık ve gazi aylıklarında Hükümet tarafından yapılan artışlar gösterilmektedir.

2009 YILI EMEKLİ MAAŞLARI İLE GAZİ, ÖZÜRLÜ VE 65 YAŞ MAAŞLARI

TL	2009 YILI ARALIK MAAŞI		2010 YILI OCAK MAAŞI		ARTIŞ MİKTARI	
	ASGARİ	AZAMI	ASGARİ	AZAMI	ASGARİ	AZAMI
Memur Emeklileri (5510 SK m.4/c)	810.4	3,834.4	830.7	3,930.3	20.3	95.9
SSK'lılar (5510 SK m. 4/a)	601.5	2,175.3	616.5	2,229.7	15.0	54.4
Bağ-Kur'lular (5510 SK m. 4/b)	471.3	1,462.9	483.1	1,499.5	11.8	36.6
2926 SK'a Tabi Bağımsız Çalışanlar	317.2	882.6	325.1	904.7	7.9	22.1
Yaşlı Aylığı (+65)		94.8		97.2		2.4
Özürlü Aylığı (%40-69 Özürlü)		189.7		194.4		4.7
Vatani Hizmet Tertibi ve Gazi Aylığı		327.8		336.0		8.2
Dul Eşleri		262.3		268.9		6.6
Diğer Yakınları		182.4		187.0		4.6

Kaynak: SGK

Asgari emekli aylıklarında memurlar için 20.3, SSK'lılar için 15, Bağ-Kur'lular için 11.8 lira zam yapılmıştır. 65 yaş aylıklarında 2.4, özürlü aylığında 4.7 ve gazi aylığında 8.2 lira artış olmuştur.

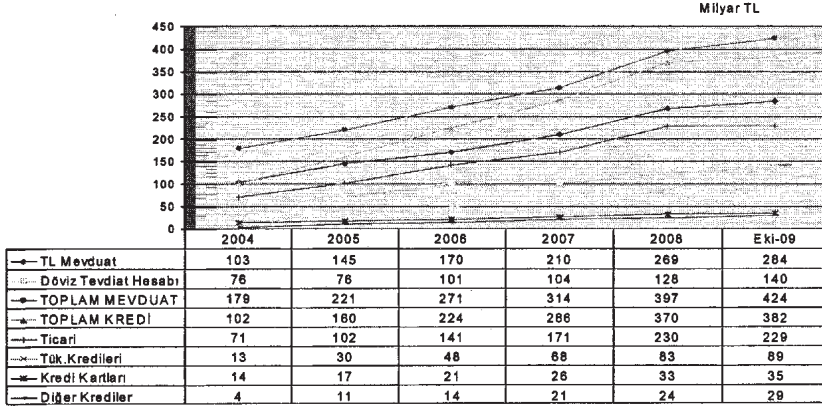
Memur ve diğer kamu görevlileri ile emekli dul ve yetimlerinin maaşlarına hükümet tarafından yapılan zam oranının yüzde yüz artırılması ve 2010 yılında ayrıca 200'er milyon TL tutarında kriz ödemesi yapılması için komisyonda vermiş olduğumuz önerge de AKP'li komisyon üyesi milletvekilleri tarafından reddedilmiştir.

15. Mevduat ve Krediler

Krize karşı bankacılık sistemimizin dirençli çıkması nerdeyse tek olumlu gelişmedir. Ancak bunda AKP hükümetinin kriz nedeniyle bankacılık sistemine kaynak aktarması ya da başka bir şey yapması değil 2001 krizinden sonra bankaların sağlam bir yapıya kavuşturulması etkili olmuştur. Bu nedendir ki kriz nedeniyle başka ülkelerde yapıldığı gibi mevduat garanti oranlarının artırılmasına hükümete yetki verilmiş olmasına rağmen ihtiyaç duyulmamıştır. Ne var ki kriz sırasında bankalar riske girmek adına reel sektöre kredi vermek yerine artan kamu açıklarını finanse etmek üzere daha az riskli Hazineye borç vermeyi tercih etmişlerdir. Oysa kriz sırasında toplam talebi ve üretimi artırmak üzere reel sektöre ve tüketicilere kredi verilmesi önem taşıyordu. Ancak bankaların reel sektöre kredi vermede çekingen davranmalarından dolayı bankaları değil, bankaları reel sektöre yönlendirmek üzere alınması gereken tedbirleri almayan Hükümeti suçlamak gerekir.

Yıllar itibarıyla toplam mevduat ile toplam kredilerdeki gelişmeler aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

MEVDUAT VE KREDİLER (2004-2009)

Kaynak: Merkez Bankası

2009 yılının ilk on ayında toplam mevduatta 27 milyar TL'lik artış olurken, toplam kredilerdeki artış 12 milyar TL'de kalmıştır. Bu tablo bankaların krizle birlikte Hazineye borç vermeyi tercih etmeye başladıklarını göstermektedir.

Kredilerdeki 12 milyar TL'lik artışın sadece 1 milyar TL'si ticari kredilere giderken, 6 milyar TL'si tüketici kredilerine, 2 milyar TL'si kredi kartlarına gitmiştir.

2008 yılı sonundan buyana mevduat ve kredilere ilişkin eğrilerin yatay seyir izlemeleri geleceğe ilişkin beklentilerde bir iyileşme olmadığını ortaya koymaktadır.

16. İMF ile İlişkiler

Dünyanın ve özel koşullarda ülkemizin içinden geçmekte olduğu ekonomik krizle ilgili olarak İMF ve Dünya Bankasının İstanbul'da yapılan yıllık toplantılarında dile getirilen; riskler azalmakla birlikte toparlanmanın yavaş olacağı, krizden tam çıkış için ülkeler arasında tam bir işbirliğine ve uyuma ihtiyaç olduğu, kurtarma paketlerinin uygulamasından ne erken vazgeçilmeli ne de vazgeçmede gecikilmeli, şeklindeki değerlendirmelere biz de katlıyoruz.

Toplantıda alınan; kredi kotaları ve oy haklarının gelişmekte olan ülkeler lehine değiştirilmesi, İMF ve DB'nın sermaye yapısının güçlendirilmesi, İMF'nin görev tanımının olası krizlere müdahale edebilecek şekilde genişletilmesi ve finans sisteminin denetim ve gözetimi konusunda yeni mekanizmalar geliştirilmesi yönündeki temenni kararlarına da katılmamak mümkün değildir.

Ne var ki bu temennilerin hayata geçirilmesi söz konusu uluslararası kuruluşların yönetiminde hakim konumunda olan gelişmiş ülkelerin bundan sonra gösterecekleri samimiyete bağlı olacaktır.

İstanbul toplantıları vesilesiyle bu kuruluşlara yönelik sokakta ortaya konulan eleştirilerin özüne genel olarak katılmakla birlikte, gösterilerde kullanılan cam ve çerçeve indirme şeklindeki eylemleri onaylamamız mümkün değildir.

İMF'ye yönelik eleştirilere genel olarak katılma nedenlerimizi şu şekilde sıralayabiliriz:

- Bugüne kadar reel sektörü kurtarma yönünde gösterilen çabalar dünyada işsizlik, yoksulluk, açlık ve çevre felaketleri ile mücadele konularında gösterilmemiştir.
- Gelişmekte olan ülkelere sunulan reçeteler bu ülkelerin derdine derman olmaktan çok, mevcut açmazların daha da büyümesine yol açmıştır. Örneğin 2001 yılında Türkiye'de yaşanan krizde IMF tarafından önerilen kur politikasının terk edilmemesi etkili olmuştur.
- IMF'nin görev tanımı değişiklikleri ile bugüne kadar dünya kamuoyunda IMF hakkında oluşan kötü imaj silinmeye çalışılmıştır.
- Verilen krediler, gelişmekte olan ülkelerin iç ve dış politikalarını yönlendirmek üzere araç olarak kullanılmıştır.

Ancak şu tespiti bir kere daha yapmakta fayda vardır. IMF durup dururken ve talep olmadan hiçbir ülkeye 'gel kredi vereyim', dememektedir. Bir ülkenin kredi talebi varsa, kredi verenin de faizlerin yanı sıra, kredi dönüşünü garanti almaya yönelik iç ve dış politikada ülkeleri yönlendirme talepleri olabilmektedir. Önemli olan, ülkeyi yönetenlerin her seferinde ülkeyi IMF'ye muhtaç konuma düşürmemeleridir. Bugün Türkiye'yi yöneten AKP Hükümeti, yukarıda çizilmeye çalışılan tablonun doğal sonucu olarak ne yazık ki ülkeyi yeniden IMF'ye muhtaç bir konuma getirmiştir.

İMF ile bir anlaşma yapıldığı takdirde, sanayimizin dışa bağımlılığına yol açan büyüme modeli yeniden uygulamaya konulmuş olacaktır.

İMF'den gelecek para ile birlikte kurlar yeniden düşecek, ülkeye sıcak para girişi artacak, ithalatımız ihracatımızdan daha fazla artmaya yeniden başlayacak, içeride krizden sonra ayakta kalmayı başaran sanayimiz de çökecek, ilk etapta hazinenin üstündeki borç yükü azalacak gibi görünse de orta vadede cari açığımız ve borçlarımız yeniden artacağı için hazinenin yükü katlanarak geri dönecek, ülke kaynakları yurt içinde değil yurt dışında işsizlere iş bulmak için israf edilmeye devam edecektir. Yani, taşıma su ile değirmen yeniden döndürülmeye çalışılacaktır.

Türkiye uygulamaya koyacağı dışa bağımlılığı azaltan sanayileşme politikası ile kendi dinamikleri üzerinde yoluna devam edebilmeyi başarmalıdır.

Hazinenin iç borç yükünün azalması dolayısıyla bankaların reel sektöre borç vermeye başlayacağı ve faizlerin düşeceği yönündeki beklentilerin gerçekleşmeme ihtimali ise düşük değildir. Çünkü, bankalar, özel sektöre borç vermek için Hazineye borç verirken yaptıkları gibi dışarıdan borçlanma konusunda pek istekli olmayabileceklerdir.

IMF tarafından ileri sürüldüğü ifade edilen koşullara gelince. Eğer IMF'nin talebi kamuoyuna yansıdığı gibi belediye harcamalarının denetim altına alınması ve gelir idaresinin Merkez Bankasında olduğu gibi özerk bir yapıya kavuşturulmasından ibaret ise, bu istenenleri, birileri bize söylemeden de yapmamız gereken şeyler olarak değerlendirmeliyiz. Bu nedenle, sırf bu koşullar ileri sürülüyor diye uygun koşullarda verilen kredilerin kullanılmasından vazgeçilmeyebilir.

Ancak bizim yine de bu anlaşılmaya bazı itirazlarımız vardır: **Bizim itirazımız** sanayimizin dışa bağımlılığını artıracak olmasıdır. **Bizim itirazımız** günü kurtarmaya yönelik geçici çözüm oluşuna ve ileriye yönelik açıklamamızın birikerek artması sonucunu doğuracak olmasıdır. **Bizim itirazımız**, ülkemizde değil dışarıda istihdam yaratacak oluşunadır. **Bizim itirazımız** kağıt üzerinde sırf faiz oranına bakarak uygun gibi görünen koşulların bedelinin iç ve dış politikalarımıza müdahale ile uzun vadede ülke çıkarlarına aykırı sonuçlar verecek olmasıdır. Bu nedenle, IMF ile yeniden anlaşma yerine ülke dinamikleri üzerinde denge kurmanın yollarını mutlaka birlikte arayıp bulmalıyız.

III. 2009 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE PERFORMANSI

1. Ocak-Ekim Dönemi Gerçekleşmeleri

Buraya kadar yapılan açıklamalarda bütçe dışında ekonominin genel göstergelerinde Hükümetin performansı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Şimdi ekonomideki kötü yönetimin Hükümetin bütçesine nasıl yansıdığına bakalım.

Hükümetin 2009 Merkezi Yönetim Bütçesine (MYB) ilişkin Ocak-Ekim dönemi uygulama sonuçları ile yıllık gerçekleşme tahmini aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Milyar YTL	2008 (BÖ)	2008	2009	2009	OCAK-EKİM		ARTIŞ			SAPMA	
	(1)	(2)	BÖ (3)	GT (4)	2008 (5)	2009 (6)	(3)/(2)	(4)/(2)	(6)/(5)	(2)/(1)	(4)/(3)
HARCAMALAR	222.6	227.1	269.2	286.9	180.8	218.5	14.1	17.5	20.9	2.0	3.0
Faiz Dışı Harcama	166.6	176.4	201.7	211.4	137.4	168.3	14.3	19.8	22.6	5.9	4.8
Personel Giderleri	48.7	48.9	57.2	56.3	41.3	47.4	17.0	15.1	14.8	0.5	-1.6
Sos.Güv.Kur.Devlet Primi	6.4	6.4	7.2	7.2	5.0	5.7	12.5	12.5	14.0	-0.1	0.0
Mal ve Hizmet Alımları	22.9	24.4	25.5	27.4	16.8	19.8	4.5	12.3	17.9	6.5	7.5
Cari Transferler	69.2	70.4	88.0	92.4	57.4	77.1	25.0	31.3	34.3	1.7	5.0
Sermaye Giderleri	11.8	18.5	14.8	18.7	11.2	11.7	-20.0	1.1	4.5	57.1	26.4
Sermaye Transferleri	2.1	3.2	2.8	2.9	2.3	2.4	-12.5	-9.4	4.3	53.5	3.6
Borç Verme	3.9	4.6	4.7	6.5	3.4	4.2	2.2	41.3	23.5	16.9	38.3
Yedek Ödenekler	1.6	0.0	1.5	0.0	0.0	0.0				-100.0	-100.0
Faiz Harcamaları	56.0	50.7	57.5	55.5	43.4	50.2	13.4	9.5	15.7	-8.5	-3.5
GELİRLER	204.5	209.4	248.7	203.9	175.9	175.5	18.8	-2.6	-0.2	2.4	-18.0
VERGİ GELİRLERİ	171.2	168.1	202.1	163.5	140.4	139.3	20.2	-2.7	-0.8	-1.8	-19.1
Gelir Vergisi	38.1	38.0	45.3	37.7	31.8	32.1	19.2	-0.8	0.9	-0.3	-16.8
Kurumlar Vergisi	14.5	16.9	20.1	16.6	12.5	12.2	18.9	-1.8	-2.4	16.6	-17.4
MTV	3.9	3.9	4.7	4.0	3.7	4.2	20.5	2.6	13.5	0.0	-14.9
BSMV	4	3.7	4.1	3.8	3.1	3.5	10.8	2.7	12.9	-7.5	-7.8
Dahilde Alınan KDV	17.7	16.8	20.0	19.0	14.3	17.2	19.0	13.1	20.3	-5.1	-5.0
İthalde Alınan KDV	30.5	30.0	38.5	24.3	25.8	20.9	28.3	-19.0	-19.0	-1.6	-36.9
ÖTV	44.7	41.8	49.4	41.5	35.0	35.5	18.2	-0.7	1.4	-6.5	-16.0
Damga Vergisi	4.2	3.9	4.7	4.0	3.3	3.4	20.5	2.6	3.0	-7.1	-14.9
Harçlar	5.4	5.1	6.0	12.6	4.2	3.9	17.6	147.1	-7.1	-5.6	110.0
Diğer Vergi Gelirleri	8.2	8.0	9.3		6.7	6.4	16.3	-100.0	-4.5	-2.4	-100.0
VERGİ DIŞI GELİRLER	28.2	34.8	40.8	40.4	30.7	30.9	17.2	16.1	0.7	23.4	-1.0
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	9	7.4	7.4		6.7	8.9	0.0		32.8	-17.8	
Bağış, Yardım ve Özel Gelirler	0.8	0.8	0.9		0.7	0.8	12.5		14.3	0.0	
Faizler, Paylar ve Cezalar	14.1	17.1	19.4		14.7	19.4	13.5		32.0	21.3	
Sermaye Gelirleri	4.3	9.1	13.1	2.8	8.3	1.5	44.0		81.9	111.6	-78.6
Alacaklardan Tahsilat	0	0.4	0.0		0.3	0.3	-100.0		0.0		
ÖZEL BÜT. İDARELERİN ÖZ GEL.	3.4	4.8	3.9		3.3	3.7	-18.8		12.1	41.2	
DÜZ. VE DEN.KURUMLARI GEL.	1.7	1.7	1.9		1.5	1.6	11.8		6.7	0.0	
BÜTÇE DENGESİ		-17.7	-10.5	-63.0	-4.9	-43.0	-40.7	255.9	777.6		
FAİZ DIŞI DENGE		33.0	47.0	-7.5	38.5	7.2	42.4	-122.7	-81.3		

Kaynak:Maliye Bakanlığı

BÖ: Başlangıç Ödeneği

GT: Gerçekleşme Tahmini

Ocak-Ekim döneminde **175.5 milyar TL** gelire karşılık **218.5 milyar TL** tutarında gider yapılmıştır.

On aylık bütçe açığı **43 milyar TL**'dir. Bu açık başlangıç bütçesinde öngörülen yıllık açığın yaklaşık 4 katına tekabül etmektedir.

Ocak-Ekim döneminde **giderler** bir önceki yılın aynı dönemine göre **% 20.9** oranında artarken **gelirlerde** artış değil **% - 0.2** oranında düşüş olmuştur.

2009 yılı başlangıç bütçesinde 2008 yılı gerçekleştirmelerine göre **giderlerde % 14.1** oranında, **gelirlerde de % 18.8** oranında **artış** bekleniyordu.

2009 yılı gerçekleşme tahmini 2008 yılı gerçekleşmesine göre **giderlerde % 17.5 artışı, gelirlerde ise % -2.6 oranında azalışı** öngörülmektedir.

Hükümet yıllık olarak bütçe giderlerinin **266.9** milyar TL (bütçe hedefi 259.2 milyar TL) bütçe gelirlerinin ise **203.9** milyar TL (bütçe hedefi 248.8 milyar TL) olarak gerçekleşmesini beklemektedir.

Bu tahminler, giderlerin bütçe hedefine göre **7.7** milyar TL fazla, gelirlerin ise **44.9** milyar TL noksan gerçekleşeceği anlamına gelmektedir.

Maliye Bakanı 2010 MYB'nin sunuşunda, 2009 yılında beklenen gelir kaybının 4.7 milyar TL'lik kısmının ÖTV ve KDV 'de yapılan geçici süreli indirimlerden, kalan kısmının ise kriz nedeniyle yaşanan ekonomik daralmadan kaynaklandığını belirtmiştir. Hükümete göre bütün kötülüklerin kaynağı krizdir. Kendilerinin en küçük bir kusuru yoktur.

Yukarıdaki tabloda 2008 ve 2009 yılları başlangıç bütçelerinin gerçekleştirmelere göre sapma oranları da verilmektedir. Sapma oranları incelendiğinde, Hükümetin yılbaşlarında bütçe açıklarını az gösterebilmek için harcamalara gerektiğinden az ödenek tahsis ettiği, gelirleri ise tahsil edebileceği tutarın üstünde tahmin ettiği görülecektir. Örneğin özelleştirme gelirlerinin de içinde yer aldığı sermaye gelirlerinin 2009 yılında 13.1 milyar TL olacağı öngörülmüşken yıllık tahsilat tutarının sadece 2.8 milyar TL'de kalacağı görülmektedir.

2. Harcamalar

2009 yılı ilk on ayına ilişkin MYB uygulama sonuçlarına baktığımızda en büyük sapmanın cari transferlerde olduğu görülmektedir.

Cari transferlerin detayı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

	2008 (1)	2009 BÖ.(2)	2009 GT.(3)	TOPLAM İÇİNDE PAYI			OCAK-EKİM		(5)/(4)	2010 BÖ.(6)
				2008 G.	2009 BÖ.	2009 GT.	2008 (4)	2009 (5)		
CARİ TRANSFERLER TOPLAMI	70,360	87,956	92,400	100.0	100.0	100.0	57,354	77,071	34.4	102,173
Görev zararları	9,606	16,125		13.7	18.3	0.0	7,747	13,618	75.8	
KİT'ler	1,317			1.9	0.0	0.0	859	2,383	177.4	
SGK	7,709			11.0	0.0	0.0	6,397	10,482	63.9	
Diğer	580		0	0.8	0.0	0.0	491	753	53.4	
Hazine Yardımları	31,203	37,467		44.3	42.6	0.0	25,437	38,361	50.8	
SGK	27,634			39.3	0.0	0.0	22,472	35,092	56.2	
Mahalli İdarelere	1,918			2.7	0.0	0.0	1,605	1,529	-4.7	
Diğer	1,651		0	2.3	0.0	0.0	1,360	1,740	27.9	
Kar amacı: gütm.kur.transferler	444	831		0.6	0.9	0.0	271	655	141.7	

Hane halkına transferler	8,235	7,966		11.7	9.1	0.0	7,183	6,293	-12.4	
Tarımsal destekler	5,811			8.3	0.0	0.0	5,503	3,913	-28.9	
Diğer	2,424		0	3.4	0.0	0.0	1,680	2,380	41.7	
Yurt dışına transferler	616	848		0.9	1.0	0.0	433	665	30.5	
Gelirden ayrılan paylar	20,256	24,729		28.8	28.1	0.0	16,283	17,579	8.0	
Mahalli idareler payı	15,829			22.5	0.0	0.0	12,896	13,912	7.9	
Fonlara verilen paylar	3,566			5.1	0.0	0.0	2,912	2,869	-1.5	
Diğer	861		0	1.2	0.0	0.0	475	798	68.0	

BÖ: Başlangıç Ödeneği
GT: Gerçekleşme Tahmini

Cari transfer harcamaları 2008 yılı ilk on ayına göre 2009 yılında % 34.4 oranında artmıştır. İlk on ayda yapılan 77.1 milyar TL tutarındaki cari transfer harcaması 2008 yılının tamamındaki cari transfer harcamasından (70.4 milyar TL) fazladır.

Ocak-Ekim döneminde cari transferler içinde görev zararı ödemeleri % 75.8 ve hazine yardımları % 50.8 oranında artarken mahalli idarelere gelirden ayrılan pay % 7.9 oranında artmış, çiftçinin desteklenmesi için yapılması gereken tarımsal desteklerde artış bir yana %- 28.9 oranında düşüş olmuştur.

Tarımsal destekler açısından bu şu demektir: 2008 yılının ilk on ayında 5.5 milyar TL ödenmişken 2009 yılının aynı döneminde 3.9 milyar TL ödenmiştir. Yani çiftçiye geçen yıl yapılan tarımsal destekten 1.6 milyar TL daha az yardım yapılmıştır. 2009 yılı için İMF'nin % 10 kesintisinden sonra 4.5 milyar TL olarak belirlenen tarımsal desteğin tamamının harcanmayabileceği anlaşılmaktadır.

Frenlenemeyen cari transferlerdeki artış, tarıma yapılan destekler kısılarak kontrol edilmeye çalışılmıştır.

Hazine yardımları içinde SGK'na yapılan hazine yardımı % 56.2 oranında artmıştır. 2009 yılının ilk on ayında SGK'na görev zararı ve hazine yardımı kalemlerinden toplam 45.6 milyar TL ödeme yapılmıştır. 2008 yılının aynı döneminde iki kalemden SGK'na 35.3 milyar TL tutarında ödeme yapılmıştı. Artış 10.3 milyar TL'dir.

2008 yılının on ayında kamu idarelerine ödenen iç borç faizi 4.3 milyar TL iken, 2009 yılının aynı döneminde bu tutar 2.1 milyar dolara düşmüştür. 2.2 milyar dolarlık azalmanın nedeni faizlerdeki düşüşle açıklanamaz. Öyle olsaydı, piyasaya ödenen faizlerde de bir düşüş olması gerekirdi. Oysa piyasaya ödenen faizlerde düşüş değil 33.7 milyar TL'den 42.3 milyar TL'ye çıkış söz konusudur.

2009 yılı ilk on ayında sermaye giderleri ödeneğinin % 62.6'sının harcanabilmiş olması, bu yıl yatırım için ayrılan kısıtlı kaynakların dahi bütçe açığının yüksek çıkmaması için harcanmayabileceği ihtimalini gündeme getirmektedir. 2009 yılının ilk on ayında sermaye giderleri 2008 yılının aynı dönemine göre sadece % 4.5 oranında artmıştır.

3. Gelirler

Aşağıdaki tabloda; 2008 yılı gelir gerçekleştirmeleri, 2009 yılı bütçe hedefi ve gerçekleşme tahmini ile 2008 ve 2009 yıllarına ait Ocak-Ekim gelir gerçekleştirmeleri gösterilmektedir.

Milyar TL	2008		2009			2010 (6)	ARTIŞ				
	Gerç.(1)	Ocak- Ekim (2)	Bütçe Hedefi (3)	Gerç. Tahmini (4)	Ocak- Ekim (5)		(3)/(1)	(4)/(1)	(5)/(2)	(6)/(3)	(6)/(4)
GELİR VERGİSİ	38.0	31.8	45.3	37.7	32.1	41.6	19.2	-0.8	0.9	-8.4	10.1
KURUMLAR VERGİSİ	16.9	12.5	20.1	16.6	12.2	18.0	18.9	-1.8	-2.4	-10.4	8.4
MTV	3.9	3.7	4.7	4.0	4.2	4.3	20.5	2.6	13.5	-8.5	7.5
BSMV	3.7	3.1	4.1	3.8	3.5	3.9	10.8	2.7	12.9	-4.9	2.6
DAHİLDE ALINAN KDV	16.8	14.3	20.0	19.0	17.2	22.6	19.0	13.1	20.3	13.0	18.9
İTHALDE ALINAN KDV	30.0	25.8	38.5	24.3	20.9	30.1	28.3	-19.0	-19.0	-21.8	23.9
ÖTV	41.8	35.0	49.4	41.5	35.5	54.6	18.2	0.7	1.4	10.5	31.6
DAMGA VERGİSİ	3.9	3.3	4.7	4.0	3.4	4.4	20.5	2.6	3.0	-6.4	10.0
HARÇLAR	5.1	4.2	6.0	12.6	3.9	5.4	17.6		-7.1	-10.0	-57.1
DİĞER	11.9	6.7	9.3		6.4	8.5	18.5		-34.0	-39.7	
VERGİ GELİRLERİ TOPLAMI	168.1	140.4	202.1	163.6	139.3	193.3	20.3	2.7	-1.5	-4.4	18.2

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2009 yılının tamamında **vergi gelirlerinde** 2008 yılı gerçekleşmesine göre % - 2.7 oranında bir **azalış** beklenmektedir. Başlangıç bütçesinde vergi gelirlerinde 2008 gerçekleşmesine göre % **20.3** oranında **artış** öngörülmüştü.

Tahminlerde bu ölçüde ortaya çıkan isabetsizlikte, gelir vergisinde % - 0.8'lik, ithalde alınan KDV' de % -19'luk, özel tüketim vergisinde % - 0.7'lik ve sermaye gelirlerinde % - 81.9'luk düşüşler etkili olmuştur. Hükümet aynı kalemler için başlangıç bütçesinde düşüş değil sırasıyla % 19.2, % 28.3, % 18.2 ve % 44 şeklinde artışlar öngörmüştü.

4. Bütçe Dengesi

Hükümetin 2009 yılı harcama ve gelir beklentilerine göre yıllık bütçe açığı 63 milyar TL'ye çıkacaktır. Böylece 2009 yılı bütçe açığının GSYH'a oranı % - 6.7'ye ulaşacak ki bu oran % - 3 olarak belirlenen Maastricht Kriterlerinin üstünde bir orandır.

2009 bütçesi gerçekleşme tahminine göre bütçe faiz dışı fazla değil **7.5 milyar TL faiz dışı eksi** verecektir. Hükümetin bütçe hedefi **47.0 milyar TL faiz dışı fazla** verme şeklindeydi.

Hükümet, '*ne yapalım kriz nedeniyle bütçe hedeflerini tutturamadık*' demektedir. Ancak biz muhalefet olarak, 2009 yılı bütçesinin görüşmeleri sırasında, bütçenin samimi olmadığını, giderlerinin artış gelirlerinin de azalış yönünde gerçekleşeceğini söylediğimiz için, bu mazereti kabul etmemiz mümkün değildir.

IV. 2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ KANUN TASARISI

1. Sıkıştırılan Bütçe Hazırlık Takvimi

2010 yılı MYB'nin hazırlık süreci mevzuat gereği bütçe hazırlık takvimine uygun gelişmemiştir.

5018 sayılı yasa gereği **Mayıs** ayı sonuna kadar Resmi Gazetede yayınlanması gereken OVP Bakanlar Kurulu tarafından **14.7.2009** tarihinde kabul edilmiş olmasına rağmen Resmi Gazetede yayınlanması için **16.9.2009** tarihine kadar beklenmiştir. Üçbuçuk aylık bir gecikme söz konusudur.

Yine yasa gereği **15 Hazirana** kadar Resmi Gazetede yayınlanması gereken OVMP da YPK tarafından 17.9.2009 tarihinde kabul edilmiş ve **18.9.2009** tarihinde Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Burada da tam üç aylık bir gecikme söz konusudur.

Mevzuat, harcamacı kuruluşlara bütçe ve performans programı tekliflerini hazırlamaları için **1-31 Temmuz** tarihleri arasında bir aylık süre verirken, OVMP'nın açıklanmasının gecikmiş olması nedeniyle kuruluşlar bu çalışmalar için **18.9.2009** tarihinden itibaren **28.9.2009** tarihine kadar 10 günlük bir süre kullanabilmişlerdir.

Yine mevzuat gereği harcamacı kuruluşların tekliflerinin görüşülmesi için ayrılan Ağustos – Eylül dönemini kapsayan 2 aylık sürenin, 28 Eylül ile bütçenin Anayasa gereği TBMM'ne sevk edilmesi gereken süre arasındaki 15 üne sıkıştırılmış olmasını da ciddi hükümet etme anlayışı ile bağdaştırmak mümkün değildir.

2. 2010 Yılı MYB'nin Genel Değerlendirmesi

Bütçenin hazırlık aşamasına yönelik bu kısa değerlendirmenin ardından 2010 yılı MYB'nin genel değerlendirilmesine geçebiliriz.

Aşağıdaki tabloda 2008, 2009 ve 2010 bütçe rakamları ile artışlara ve bütçe kalemlerinin milli gelir içindeki seyrine yer verilmektedir.

Milyar YTL	2008	2009	2009	ARTIŞ	2010	ARTIŞ		GSYH İÇİNDE PAYI			
	(2)	BÖ (3)	GT (4)	(4)/(2)	BÖ (7)	(7)/(3)	(7)/(4)	2008	2009	2009	2010
HARCAMALAR	227.1	269.2	266.9	17.5	287.0	10.7	7.5	23.90	27.38	28.19	27.90
Faiz Dışı Harcama	176.4	201.7	211.4	19.8	230.2	14.1	8.9	18.57	21.31	22.33	22.38
Personel Giderleri	48.9	57.2	56.3	15.1	60.3	5.4	7.1	5.15	6.04	5.95	5.86
Sos.Göv.Kur.Devlet Primi	6.4	7.2	7.2	12.5	11.1	54.2	54.2	0.67	0.76	0.76	1.08
Mal ve Hizmet Alımları	24.4	25.5	27.4	12.3	25.2	-1.2	-8.0	2.57	2.69	2.89	2.45
Carî Transferler	70.4	88.0	92.4	31.3	102.2	16.1	10.6	7.41	9.30	9.76	9.93
Sermaye Giderleri	18.5	14.8	18.7	1.1	18.9	27.7	1.1	1.95	1.56	1.98	1.84
Sermaye Transferleri	3.2	2.8	2.9	-9.4	3.4	21.4	17.2	0.34	0.30	0.31	0.33
Borç Verme	4.6	4.7	6.5	41.3	6.9	46.8	6.2	0.48	0.50	0.69	0.67
Yedek Ödenekler	0.0	1.5	0.0		2.2	46.7		0.00	0.16	0.00	0.21

Faiz Harcamaları	50.7	57.5	55.5	9.5	56.8	-1.2	2.3	5.34	6.07	5.86	5.52
GELİRLER	209.4	248.7	203.9	-2.6	236.7	-4.8	16.1	22.04	26.27	21.54	23.01
VERGİ GELİRLERİ	168.1	202.1	163.5	-2.7	193.3	-4.4	18.2	17.69	21.35	17.27	18.79
Gelir Vergisi	38.0	45.3	37.7	-0.8	41.5	-8.4	10.1	4.00	4.79	3.98	4.03
Kurumlar Vergisi	16.9	20.1	16.6	-1.8	18.0	-10.4	8.4	1.78	2.12	1.75	1.75
MTV	3.9	4.7	4.0	2.6	4.3	-8.5	7.5	0.41	0.50	0.42	0.42
BSMV	3.7	4.1	3.8	2.7	3.9	-4.9	2.6	0.39	0.43	0.40	0.38
Dahilde Alınan KDV	16.8	20.0	19.0	13.1	22.6	13.0	18.9	1.77	2.11	2.01	2.20
İthalde Alınan KDV	30.0	38.5	24.3	-19.0	30.1	-21.8	23.9	3.16	4.07	2.57	2.93
ÖTV	41.8	49.4	41.5	-0.7	54.6	10.5	31.6	4.40	5.22	4.38	5.31
Damga Vergisi	3.9	4.7	4.0	2.6	4.4	-6.4	10.0	0.41	0.50	0.42	0.43
Harçlar	5.1	6.0	12.6	147.1	5.4	-10.0	-67.1	0.54	0.63	1.33	0.52
Diğer Vergi Gelirleri	8.0	9.3		-100.0	8.5	-8.6		0.84	0.98	0.00	0.83
VERGİ DIŞI GELİRLER	34.8	40.8	40.4	16.1	37.9	-7.1	-6.2	3.66	4.31	4.27	3.68
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	7.4	7.4			6.8	-8.1		0.78	0.78	0.00	0.66
Bağış, Yardım ve Özel Gelirler	0.8	0.9			1.0	11.1		0.08	0.10	0.00	0.10
Faizler, Paylar ve Cezalar	17.1	19.4			19.1	-1.5		1.80	2.05	0.00	1.86
Sermaye Gelirleri	9.1	13.1	2.8		10.6	-19.1		0.96	1.38	0.30	1.03
Alacaklardan Tahsilat	0.4	0.0			0.4			0.04	0.00	0.00	0.04
ÖZEL BÜT. İDARELERİN ÖZ GEL.	4.8	3.9			4.9	25.6		0.51	0.41	0.00	0.48
DÜZ. VE DEN.KURUMLARI GEL.	1.7	1.9			1.9	0.0		0.18	0.20	0.00	0.18
GELİRDEN AYRILAN PAYLAR						-1.3					
BÜTÇE DENGESİ	-17.7	-10.5	-63.0	255.9	-50.3	379.0	-20.2	-1.86	-1.11	-6.65	-4.89
FAİZ DIŞI DENGİ	33.0	47.0	-7.5	-122.7	6.5	-86.2		3.47	4.96	-0.79	0.63
GSYH	950.1	946.7	946.7		1,028.8						

Kaynak:Maliye Bakanlığı

BÖ: Başlangıç Ödeneği

2010 yılı bütçesinin de 2009 yılı bütçesinin durumuna düşmemesi için komisyonda bir ay boyunca yapıcı eleştirilerimizi sürdürdük. Ancak Hükümet tüm yapıcı eleştirilere kulaklarını yine tıkamaya ve bildiğini okumaya devam etmiştir.

Hükümet TBMM'ne sevk ettiği 2010 bütçesi ile **287 milyar TL** harcama yapacağını, buna karşılık **237 milyar TL** gelir toplayacağını ve aradaki **50 milyar TL**'lik açık için de borçlanmak istediğini söylemektedir.

Bu rakamlar, 2009 yılı gerçekleşme tahminine göre bütçe harcamalarında % 7.5, bütçe gelirlerinde ise % 16.1'lik artış ifade etmektedir.

2010 yılı MYB harcamalarının GSYH içindeki payının 2008 yılı gerçekleştirmelerine göre 4 puan, gelirlerin payının ise 1 puan artacağı görülmektedir.

3. Harcamalar İçin Ayrılan Başlangıç Ödenekleri

Şimdi de bu tahminlerin ve artışların gerçekçi olup olmadıklarını daha yakından irdeleyelim.

Önce bütçenin harcama kalemlerini inceleyelim.

Yaklaşık 3 milyon kamu görevlisi için **60.3 milyar TL** tutarında **personel ödeneği** ayrılmıştır. Bu tutar neredeyse borç faiz ödemeleri için ayrılan **56.8 milyar TL'ye** denk gelmektedir. Ayrılan bu ödenek ile memurlara %2.5+%2.5 oranında zam yapılabilecektir. Yapılacak bu zammın ardından Hükümetin '*memur ve emeklileri enflasyona ezdirmedik*' edebiyatı yapması, bir AKP klasiği halini almıştır. Çalışanların bu durumu artık görmeleri kendi gelecekleri açısından önemlidir.

Varsayalım ki enflasyon rakamları öngörüldüğü gibi gerçekleşti ve Hükümet memura ilave enflasyon farkı ödemek zorunda kalmadı. O zaman personel için ayrılan ödeneklerin yeteceğini söyleyebiliriz.

Sayın Maliye Bakanı komisyonda yaptığı sunuşunda, enflasyonun düşük çıkması nedeniyle memurların ücretlerinde 2009 yılında reel olarak % 2.6'lık bir artış olacağını söylemiştir. Sayın bakan bunu derken, '*2010 yılı için öngörülen yüzde 2.5+2.5'lik artışa fazla itiraz etmeyin, 2009 yılından zaten %2.6'lık borçlu durumdasınız*', der gibiydi.

2010 yılı **mal ve hizmet alımları** ödenekleri ile **sosyal güvenlik kurumuna devlet primi desteği (SGKDPD)** ödeneklerinin birlikte ele alınıp 2009 yılı bütçesi aynı kalemlerindeki gelişmelerle birlikte kıyaslanması gerekmektedir. Çünkü 2009 yılında mal ve hizmet alımı ödeneği içinde yer alan tedavi ve cenaze giderleri ödeneklerinin büyük kısmı 2010 yılı bütçesinde SGKDPD kalemleri arasında izlenmeye başlayacaktır.

Buna göre bu iki kalemden 2009 yılı gerçekleşme tahminine göre 2010 yılında % 4.5 oranında yapılan artışın ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalacağı düşünülmektedir.

Özellikle **cari transferler** için öngörülen **% 10.6'lık artışın** da yetmeyeceğini tahmin ediyoruz. Çünkü 2009 yılında 2008 yılına göre cari transferlerde % 31.3'lük bir artış beklenmektedir. Bu artışın, birden bire ortada alınmış hiçbir tedbir yokken üçte bir seviyesine indirilmesi pek gerçekçi görülmemektedir.

Bir taraftan krizden çıkış bütçesi olduğu iddia edilen 2010 yılı bütçesinin sermaye giderlerinde (**yatırım harcamalarında**) sadece % 1.1'lik artış ile yetinmesi beklenemez. Bu kalem için ayrılan ödenekler de yetersiz kalacaktır.

Faiz harcamaları için de sadece % 2.3 oranında bir artış yapılmaktadır. Faize daha az pay ayıramamızı elbette hepimizi memnun eder. Ancak artan bütçe ve kamu açıklarından kaynaklanacak aşırı borçlanma talebinin hem borç miktarında hem de faizlerde bir yükselmeye yol açma ihtimali yüksektir. Bu da faiz ödemeleri için ayrılan ödeneğin yetmemesi sonucunu doğurabilecektir.

Bu arada faiz ödemelerinin Hükümet tarafından düşük gösterilmeye çalışıldığına ilişkin bir tesbiti de dikkatlerinize sunmak istiyorum.

Hükümet iki yıldır İşsizlik Sigortası Fonunun faizlerine el koymaya başlamıştır. Bu nedenle bütçede faiz ödemeleri sanki artmıyormuş gibi görülebilir. Örneğin 2009 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla kamuya ödenen iç borç faiz ödemesi tutarı **2.1 milyar TL'dir**. 2008 yılının aynı döneminde bu ödeme **4.3 milyar TL** idi. Kamuya ödenen faizlerde düşüş oranı **%- 52.3'dür**. 2008 yılına göre aradaki **2.2 milyar TL'lik** farkın faizlerdeki düşüşten kaynaklandığı ileri sürülemez. Çünkü öyle olsaydı, piyasaya yapılan faiz ödemelerinde de benzer bir düşüşün olması gerekirdi. Oysa 2008 yılının ilk on ayında piyasaya ödenen faiz **33.7 milyar TL** iken 2009 yılının aynı döneminde ödenen faiz **42.3 milyar TL** olmuştur. Artış miktarı **8.6 milyar TL**, artış oranı ise yüzde **25.8'dir**.

Özetlemek gerekirse, 2010 yılı bütçesinde öngörülen **287 milyar TL'lik** başlangıç ödeneklerinin yetmeyeceği daha şimdiden bellidir.

4. 2010 Yılı MYB Gelir Tahminleri

2010 yılı bütçesinin gelir tarafına baktığımızda ise, bütçe gelirlerinde, 2009 yılı başlangıç bütçe tahminlerine göre % -4.8 oranında bir azalma, gerçekleşme beklentisine göre ise % 16.1 oranında artış olacağı öngörülmektedir. Yine 2009 yılı gerçekleşme beklentisine göre vergi gelirlerinde **% 18.2**, KDV'de **%18.9** ve ÖTV'de de **%31.6** oranında artışlar olacağı tahmin edilmektedir.

Hükümet 2010 yılı için **% 3.5** oranında **büyüme hedefi** öngörmüştür. 14 aydır sanayi üretimi küçülen, 2009 yılının ilk altı ayında büyümesi ortalama **%-10.6** oranında daralan, yılın tamamı için **%-6** oranında gerilemesi beklenen ekonomimiz nasıl olup da 2010 yılında **% 3.5** oranında büyüyebilecektir. Çünkü ekonomistler, durgunluğun atlatılarak krizden çıkışın başladığını söylemek için vaktin henüz erken olduğunu söylemektedir. Hatta 2 nci bir şok dalga ihtimalini göz ardı etmeyenler bile bulunmaktadır. Bu nedenle, 2010 yılı için öngörülen **% 3.5** oranındaki büyümenin de piyasalara iyimser bir hava vermek üzere açıklandığını düşünüyoruz.

2009 yılında özelleştirme gelirlerinin de içinde yer aldığı sermaye gelirleri kaleminden 13.1 milyar TL'lik gelir tahminine karşılık sadece 2.8 milyar TL tahsilat yapabilecek olan Hükümet, krizin 2010 yılında da ülkemizi etkilemeye devam etmesinin kuvvetle muhtemel olduğu bir ortamda, bu kalemden yeniden 10.6 milyar TL tutarında gelir elde edebileceğini söylemektedir. Bütün bunların, başlangıç bütçe açığını olduğundan düşük gösterme çabasından başka bir anlamı bulunmamaktadır.

Gerek 2009 yılında yaşanan ekonomik durgunluğun gelir ve kurumlar vergilerine etkisinin 2010 yılında ortaya çıkacak olması gerekse ekonominin 2010 yılında 2009'dan daha iyi olacağına dair kalıcı hiçbir işaretin ortada bulunmaması nedenleriyle bütçe gelirlerinde 2010 yılında **% 16.1** oranında bir artış sağlanamayacağı değerlendirilmektedir.

2010 yılında memur, işçi, emekli ve dar gelirli yoksullar yeni dolaylı vergi artışlarına şimdiden hazırlıklı olmalıdırlar. Bütçede bazı kalemlerde yapılan gelir tahminleri bize göre bu duruma işaret etmektedir.

Özetlemek gerekirse, hem harcama hem de gelir kalemleri için yaptığımız açıklamalar, hükümetin 2010 yılı bütçesi için açıkladığı 50 milyar TL'lik bütçe açığı tahminin iyimser bir tahmin olduğunu ortaya koymaktadır.

5. 2010 Yılı MYB Kapsamındaki Bakanlık, Kurum ve Kuruluşların Başlangıç Bütçe Ödenekleri

2010 yılı MYB kapsamında genel bütçeli idarelerin bütçeleri 2009 yılı başlangıç ödeneklerine göre % 10.7, üniversitelerin bütçeleri % 6.6, diğer özel bütçeli idarelerin bütçeleri % 10.4 ve düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçeleri ise % 1.3 oranında artırılmıştır.

2009 yılı bütçe gerçekleştirmeleri başlangıç bütçe ödeneklerine göre daha yüksek çıkacak kurumların 2010 yılı bütçe artışları aşağıdaki listelerdeki artış oranlarından daha düşük olacaktır.

i. Genel Bütçeli İdarelerin Başlangıç Ödenekleri

Genel bütçeli idareler arasında en yüksek artış % 117.9 ile Başbakanlık bütçesinde olmuş, en düşük artış ise eksi % 18.2 ile Anayasa Mahkemesi bütçesinde yapılmıştır.

GENEL BÜTÇELİ İDARELER	2008 (1)		2009 (2)		2010 BÖ (3)	PAYI	ARTIŞ	
	GİDER	PAYI	BÜTÇE	PAYI			(3)/(1)	(3)/(2)
CUMHURBAŞKANLIĞI	64.5	0.03	67.8	0.03	72.5	0.03	12.4	6.9
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	329.1	0.15	436.5	0.17	468.7	0.17	42.4	7.4
ANAYASA MAHKEMESİ	6.4	0.00	19.8	0.01	16.2	0.01	153.1	-18.2
YARGITAY	45.5	0.02	55.6	0.02	68.3	0.02	50.1	22.8
DANIŞTAY	36.6	0.02	52.5	0.02	83.7	0.03	128.7	59.4
SAYIŞTAY	76.2	0.03	98.9	0.04	120.4	0.04	58.0	21.7
BAŞBAKANLIK	1,858.2	0.84	1,837.6	0.72	4,003.7	1.42	115.5	117.9
MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI	415.6	0.19	459.4	0.18	523.5	0.19	26.0	14.0
MİLLİ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	10.2	0.00	12.1	0.00	12.4	0.00	21.6	2.5
BASIN-YAYIN VE ENFORMASYON GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	67.8	0.03	61.4	0.02	67.2	0.02	-0.9	9.4
DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI	9.0	0.00	11.9	0.00	12.2	0.00	35.6	2.5
BAŞBAKANLIK YÜKSEK DENETLEME KURULU	9.4	0.00	10.9	0.00	14.9	0.01	58.5	36.7
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI	225.9	0.10	597.5	0.23	869.5	0.31	284.9	45.5
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI	57,910.3	26.08	65,974.1	25.90	68,921.9	24.45	19.0	4.5
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI	95.6	0.04	113.8	0.04	125.0	0.04	30.8	9.8
GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI	202.9	0.09	242.3	0.10	286.6	0.10	41.3	18.3
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU BAŞKANLIĞI	85.4	0.04	109.1	0.04	112.8	0.04	32.1	3.4
DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	2,099.6	0.95	2,445.6	0.96	2,650.5	0.94	26.2	8.4
ÖZÜRLÜLER İDARESİ BAŞKANLIĞI	4.1	0.00	5.7	0.00	5.7	0.00	39.0	0.0
AİLE VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.4	0.00	5.6	0.00	5.9	0.00	34.1	5.4
KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.6	0.00	4.2	0.00	4.7	0.00	30.6	11.9
SOS. YARD. VE DAYANIŞMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.4	0.00	11.5	0.00	11.9	0.00	250.0	3.5
ŞHÇEK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1,075.1	0.48	1,540.3	0.60	2,374.3	0.84	120.6	54.1
AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ	5.2	0.00	10.7	0.00	21.5	0.01	313.5	100.9
ADALET BAKANLIĞI	2,852.7	1.28	3,413.3	1.34	3,783.9	1.34	32.6	10.9
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	12,889.7	5.80	14,532.6	5.71	15,118.2	5.36	17.3	4.0
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	1,650.1	0.74	1,867.6	0.73	2,463.5	0.87	49.3	31.9
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	3,233.1	1.46	3,690.8	1.45	3,898.5	1.38	20.6	5.6

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	6,886.1	3.10	7,948.8	3.12	8,588.4	3.05	24.7	8.0
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	191.2	0.09	253.6	0.10	276.0	0.10	44.4	8.8
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	670.4	0.30	802.3	0.32	920.1	0.33	37.2	14.7
MALİYE BAKANLIĞI	39,456.0	17.77	57,844.1	22.71	59,709.0	21.18	51.3	3.2
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	1,421.0	0.84	1,511.8	0.59	1,568.9	0.56	10.4	3.8
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	24,193.7	10.90	27,446.8	10.78	28,237.4	10.02	16.7	2.9
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI	1,187.7	0.53	705.6	0.28	774.4	0.27	-34.8	9.8
TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	407.3	0.18	463.6	0.18	475.7	0.17	16.8	2.6
SAĞLIK BAKANLIĞI	11,994.8	5.40	12,454.0	4.89	13,942.2	4.95	16.2	11.9
ULAŞTIRMA BAKANLIĞI	982.9	0.44	1,016.5	0.40	1,792.9	0.64	82.4	76.4
DENİZCİLİK MÜSTEŞARLIĞI	62.4	0.03	73.6	0.03	83.5	0.03	33.8	13.5
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	8,184.9	3.69	4,132.3	1.62	4,989.1	1.77	-39.0	20.7
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI	7,277.8	3.28	7,029.4	2.76	7,640.1	2.71	5.0	8.7
TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	44.2	0.02	212.0	0.08	226.2	0.08	411.8	6.7
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	26,024.3	11.72	26,399.5	10.37	36,141.7	12.82	38.9	36.9
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI	394.0	0.18	637.3	0.25	671.1	0.24	70.3	5.3
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	304.8	0.14	465.6	0.18	448.3	0.16	47.1	-3.7
PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.1	0.00	5.5	0.00	5.5	0.00	34.1	0.0
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	927.5	0.42	1,002.6	0.39	1,115.7	0.40	20.3	11.3
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI	987.0	0.44	1,267.1	0.50	1,434.4	0.51	45.3	13.2
DEVLET METEOROLOJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	91.1	0.04	115.2	0.05	119.7	0.04	31.4	3.9
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	5,092.7	2.29	5,204.2	2.04	6,575.1	2.33	29.1	26.3
GENEL BÜTÇE TOPLAMI	222,055.5	100.00	264,680.6	100.00	281,853.5	100.00	26.9	10.7
Plan ve Bütçe Komisyonunda Eklenen Ödenek					53.9			
Komisyonca Kabul Edilen Genel Bütçe Toplamı					281,907.4			

ii. Özel Bütçeli Kuruluşların Başlangıç Ödenekleri

Üniversite bütçelerinde en yüksek artış % 123.6 ile Tunceli Üniversitesinde olmuş, en düşük artış ise eksi % 58 ile YÖK bütçesinde yapılmıştır.

	2008 (1)		2009 (2)		2010 (3)		ARTIŞ	
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	GİDER	PAYI	BÖ	PAYI	BÖ	PAYI	(3)/(1)	(3)/(2)
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	13.8	0.19	43.6	0.50	18.3	0.20	32.6	-58.0
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	276.8	3.76	340.8	3.88	345.3	3.69	24.7	1.3
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	200.4	2.72	226.4	2.58	234.8	2.51	17.2	3.7
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	307.7	4.18	345.3	3.94	367.2	3.93	19.3	6.4
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	269.9	3.66	319.6	3.64	313.8	3.35	16.3	-1.8
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	390.3	5.30	486.8	5.55	509.6	5.45	30.6	4.7
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	182.1	2.47	203.8	2.32	211.0	2.26	15.9	3.5
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	94.0	1.28	109.5	1.25	121.1	1.29	28.8	10.6
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	190.0	2.58	227.8	2.60	225.1	2.41	18.5	-1.2
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	103.9	1.41	112.0	1.28	115.6	1.24	11.3	3.2
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	46.2	0.63	60.4	0.69	64.4	0.69	39.4	6.7
EGE ÜNİVERSİTESİ	258.2	3.50	298.0	3.40	305.8	3.27	18.4	2.6
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	211.3	2.87	243.0	2.77	235.1	2.51	11.3	-3.2
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	87.7	1.19	105.5	1.20	109.0	1.17	24.3	-3.4
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	162.5	2.21	188.5	2.15	199.9	2.14	23.0	-6.1
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	219.9	2.98	223.6	2.55	209.6	2.24	-4.7	-6.2
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	212.3	2.88	248.5	2.83	262.2	2.80	23.5	5.5
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	139.3	1.89	161.1	1.84	174.5	1.87	25.3	-8.3
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ	128.3	1.74	148.4	1.69	153.8	1.64	19.9	-3.6
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	99.8	1.35	113.8	1.30	119.6	1.28	19.8	5.1
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	179.0	2.43	204.7	2.33	207.1	2.21	15.7	-1.2
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	143.2	1.94	159.2	1.81	160.4	1.71	12.0	-0.8
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	138.8	1.88	156.4	1.78	160.7	1.72	15.8	2.7

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	197.3	2.68	216.9	2.47	222.2	2.38	12.6	2.4
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	112.7	1.53	116.5	1.33	122.2	1.31	8.4	4.9
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	128.5	1.74	140.7	1.60	139.9	1.50	8.9	-0.6
DICLE ÜNİVERSİTESİ	130.7	1.77	151.4	1.73	158.6	1.70	21.3	4.8
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	102.7	1.39	129.3	1.47	139.1	1.49	35.4	7.6
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	86.3	1.17	95.8	1.09	102.7	1.10	19.0	7.2
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	50.4	0.68	47.8	0.55	49.9	0.53	-1.0	4.3
GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	36.2	0.49	41.3	0.47	43.5	0.46	20.2	-5.3
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	97.0	1.32	111.8	1.27	103.2	1.10	6.4	-7.7
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	131.1	1.78	148.8	1.70	160.3	1.71	22.3	7.8
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	117.2	1.59	98.0	1.12	107.8	1.15	-8.0	10.0
ZONGULDAK KARALMAS ÜNİVERSİTESİ	90.1	1.22	91.2	1.04	90.8	0.97	0.8	-0.4
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	101.6	1.38	125.3	1.43	115.7	1.24	13.9	-7.7
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	103.9	1.41	115.5	1.32	126.9	1.36	22.1	9.9
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	70.9	0.96	73.1	0.83	85.0	0.91	19.9	16.3
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	149.9	2.03	153.1	1.75	153.3	1.64	2.3	0.1
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	104.3	1.42	105.0	1.20	117.6	1.26	12.8	12.0
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	84.9	1.15	105.8	1.21	111.4	1.19	31.2	5.3
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	69.0	0.94	69.9	0.80	78.6	0.84	13.9	12.5
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	87.9	1.19	83.5	0.95	90.1	0.96	2.5	-7.9
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	75.0	1.02	81.4	0.93	102.1	1.09	36.1	25.4
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	61.6	0.84	73.1	0.83	79.8	0.85	29.5	9.2
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	76.2	1.03	86.0	0.98	97.8	1.05	28.3	13.7
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ	41.4	0.56	50.4	0.57	55.0	0.59	32.9	9.2
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	72.2	0.98	75.9	0.87	87.7	0.94	21.5	15.6
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	71.9	0.98	85.9	0.98	85.7	0.92	19.2	-0.3
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ	78.7	1.07	77.7	0.89	87.6	0.94	11.3	12.8
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	83.0	1.13	97.2	1.11	91.9	0.98	10.7	-5.4
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	64.0	0.87	79.2	0.90	92.0	0.98	43.8	16.1
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	100.9	1.37	111.1	1.27	121.0	1.29	19.9	9.0
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	30.7	0.42	37.9	0.43	42.8	0.46	39.4	13.0
AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ	21.1	0.29	37.9	0.43	43.7	0.47	107.1	15.2
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	18.5	0.25	33.9	0.39	38.0	0.41	105.4	12.2
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	54.2	0.74	59.4	0.68	59.9	0.64	10.5	0.8
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	36.0	0.49	40.4	0.46	49.0	0.52	36.1	21.4
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	29.1	0.39	36.8	0.42	43.0	0.46	47.8	16.9
RİZE ÜNİVERSİTESİ	21.2	0.29	37.2	0.42	43.6	0.47	105.7	17.3
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	26.4	0.36	48.8	0.56	58.7	0.63	122.3	20.3
ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ	32.2	0.44	35.6	0.41	42.8	0.46	32.9	20.3
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	28.7	0.39	33.4	0.38	36.7	0.39	27.9	-9.8
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	24.4	0.33	37.0	0.42	43.8	0.47	79.5	18.3
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	15.8	0.21	31.0	0.35	36.4	0.39	130.4	17.5
BOZOK ÜNİVERSİTESİ	22.1	0.30	36.1	0.41	45.1	0.48	104.1	24.8
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ	25.4	0.34	35.2	0.40	58.3	0.62	129.5	65.6
ORDU ÜNİVERSİTESİ	18.2	0.25	30.8	0.35	37.2	0.40	104.4	20.9
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	15.2	0.21	29.9	0.34	29.6	0.32	94.7	-1.1
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	8.5	0.12	17.3	0.20	26.0	0.28	205.9	50.0
AĞRI DAĞI ÜNİVERSİTESİ	6.5	0.09	17.4	0.20	25.8	0.28	296.9	48.6
SINOP ÜNİVERSİTESİ	7.9	0.11	20.1	0.23	27.9	0.30	253.2	39.1
SIĞIRCI ÜNİVERSİTESİ	6.1	0.08	15.2	0.17	24.6	0.26	303.3	61.8
NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	7.1	0.10	18.7	0.21	28.1	0.30	295.8	49.9
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	13.5	0.18	25.8	0.29	36.3	0.39	168.9	40.9
KILIS YEDİ AYLAK ÜNİVERSİTESİ	6.2	0.08	17.8	0.20	25.7	0.27	314.5	44.3
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	7.9	0.11	19.8	0.23	29.4	0.31	272.2	48.6
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	5.0	0.07	17.2	0.20	23.9	0.26	378.0	39.3
BİLECİK ÜNİVERSİTESİ	10.5	0.14	22.1	0.25	31.0	0.33	195.2	40.3
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	5.9	0.08	17.3	0.20	24.0	0.26	306.8	39.1
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	8.4	0.11	19.5	0.22	26.3	0.28	213.1	35.0
OSMANIYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	6.8	0.09	21.7	0.25	28.8	0.31	323.5	32.9

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	4.8	0.07	13.2	0.15	22.9	0.24	377.1	73.9
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	4.5	0.06	14.1	0.16	23.6	0.25	424.4	67.6
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	3.0	0.04	13.6	0.15	23.1	0.25	670.0	70.0
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	4.7	0.06	14.9	0.17	25.2	0.27	436.2	69.4
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	0.0	0.00	9.1	0.10	12.8	0.14		40.8
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	0.0	0.00	13.4	0.15	17.1	0.18		27.8
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	0.0	0.00	11.0	0.13	14.7	0.16		33.6
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	0.0	0.00	21.0	0.24	28.9	0.31		37.8
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	0.0	0.00	10.7	0.12	13.6	0.15		26.7
İĞDIR ÜNİVERSİTESİ	0.0	0.00	10.0	0.11	13.8	0.15		38.3
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	0.0	0.00	8.0	0.09	14.6	0.16		83.4
TUNCELİ ÜNİVERSİTESİ	0.0	0.00	9.3	0.11	20.9	0.22		123.6
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	0.0	0.00	8.5	0.10	14.5	0.15		69.8

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TOPLAMI	7,369.4	100.00	8,772.7	100.00	9,355.4	100.00	26.9	6.6

	2008		2009		2010		ARTIŞ	
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER	BÖ	PAYI	BÖ	PAYI	BÖ	PAYI	(3)/(1)	(3)/(2)
ÖĞRENCİ SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ	253.5	3.54	150.0	1.96	150.9	1.79	-40.5	-0.6
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU BAŞK.	18.9	0.26	27.8	0.36	4.6	0.05	-75.7	-83.5
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	0.0	0.00	0.0	0.00	2.4	0.03		
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	0.0	0.00	0.0	0.00	3.5	0.04		
TÜRK DİL KURUMU	0.0	0.00	0.0	0.00	11.7	0.14		
TÜRK TARİH KURUMU	0.0	0.00	0.0	0.00	6.8	0.08		
TÜRKİYE VE ORTA DOĞU AMME İDARESİ ENSTİTÜSÜ	5.8	0.08	7.4	0.10	7.7	0.09	32.8	4.1
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	1,075.3	15.02	1,127.1	14.73	1,307.3	15.48	21.6	16.0
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI	8.0	0.11	8.0	0.10	9.9	0.12	23.8	23.8
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI	5.5	0.08	9.5	0.12	10.7	0.13	94.5	12.6
YÜKSEK ÖĞRENİM KREDİ VE YURTLAR KURUMU ; GEN.MD.ĞÜ.	2,204.2	30.80	2,400.7	31.38	2,746.9	32.53	24.6	14.4
GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	470.4	6.57	426.4	5.57	480.8	5.69	2.2	12.8
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	98.8	1.38	110.9	1.45	115.6	1.37	17.0	4.2
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	118.5	1.66	141.0	1.84	140.0	1.66	18.1	-0.7
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	743.5	10.39	866.7	11.33	950.4	11.25	27.8	9.7
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	477.8	6.68	443.2	5.79	460.2	5.45	-3.7	3.8
HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	61.3	0.86	101.1	1.32	107.1	1.27	74.7	5.9
TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	4.4	0.06	5.1	0.07	6.0	0.07	36.4	17.6
TÜRK STANDARTLARI ENSTİTÜSÜ	131.0	1.83	164.7	2.15	168.4	1.99	28.5	2.2
MİLLİ PRODÜKTİVİTE MERKEZİ	11.5	0.16	13.1	0.17	13.1	0.16	13.9	0.0
TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ	20.8	0.29	32.1	0.42	32.5	0.38	56.3	1.2
ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ	6.2	0.09	8.6	0.11	9.4	0.11	51.6	9.3
TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU	60.5	0.85	82.2	1.07	84.7	1.00	40.0	3.0
SAVUNMA SANAYİ MÜSTEŞARLIĞI	22.1	0.31	26.6	0.35	29.3	0.35	32.6	10.2
KOSGEB	283.1	3.96	329.3	4.30	380.3	4.27	27.3	9.4
İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ	11.4	0.16	14.5	0.19	15.4	0.18	35.1	6.2
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	39.7	0.55	52.9	0.69	64.4	0.76	62.2	21.7
ÖZEL ÇEVRE KORUMA KURUMU BAŞKANLIĞI	25.6	0.36	32.1	0.42	34.0	0.40	32.8	5.9
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	28.1	0.39	50.8	0.66	59.9	0.71	113.2	17.9
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	15.7	0.22	18.2	0.24	17.4	0.21	10.8	-4.4
ELEKTRİK İŞLERİ ETÜD İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	41.5	0.58	48.4	0.63	49.9	0.59	20.2	3.1
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	187.7	2.62	227.9	2.98	231.1	2.74	23.1	1.4
CEZA VE İNFAZ KUR. İLE TUTUKTEKİLERİ İŞ YURTULARI KURUMU	718.5	10.04	705.8	9.23	729.3	8.64	1.5	3.3
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	6.8	0.10	12.0	0.16	16.0	0.19	135.3	33.3
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU	1.5	0.02	6.2	0.08	6.9	0.08	360.0	11.3
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER TOPLAMI	7,157.6	100.00	7,650.3	100.00	8,444.5	100.00	18.0	10.4

ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	14,527.0		16,423.0		17,799.9		22.5	8.4

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Sayıştay

Diğer özel bütçeli kuruluşlar arasında en yüksek artış % 33.3 ile Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü bütçesinde yapılmış, en düşük artış ise eksi % 4.4 ile Özelleştirme İdaresi Başkanlığı bütçesinde olmuştur. En düşük artış tabloda Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu bütçesinde yapılmış gibi görünmekteyse de, bu düşük artış oranı bu kurumun bütçesinden 2010 yılında ayrılan kurumlar olması nedeniyle yanıltıcı olur.

iii. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Başlangıç Ödenekleri

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar arasında en yüksek artış % 13.4 ile Sermaye Piyasası Kurumu bütçesinde yapılmış, en düşük artış ise eksi % 35.7 ile BDDK bütçesinde olmuştur.

DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR	2008 (1)		2009 (2)		2010 (3)		ARTIŞ	
	GİDER	PAYI	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	PAYI	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	PAYI	(3)/(1)	(3)/(2)
Radio ve Televizyon Üst Kurulu	77.8	4.6	144	7.5	110.0	5.6	41.4	-23.5
Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	1,286.6	76.0	1,330	69.1	1,418.2	72.8	10.2	6.6
Sermaye Piyasası Kurulu	53.5	3.2	61	3.2	69.4	3.6	29.7	13.4
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu	55.5	3.3	140	7.3	90.0	4.6	62.2	-35.7
Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	70.0	4.1	94	4.9	98.6	5.1	40.9	4.4
Kamu İhale Kurumu	83.0	4.9	72	3.7	72.0	3.7	-13.3	0.3
Rekabet Kurumu	36.6	2.2	39	2.0	42.3	2.2	15.6	9.3
Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu	29.6	1.7	44	2.3	48.7	2.5	64.5	11.4
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR TOPLAMI	1,692.6	100.0	1,924	100.0	1,949.2	100.0	15.2	1.3

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Sayıştay

6. 2010 Yılı MYB Kanun Tasarısının Maddeleri ile Ekli Cetvellerine İlişkin Değerlendirmeler

i. Madde 3

Geçen yıl bütçe kanunu dışında yapılan borçlanma limitini artıran düzenlemeye benzer düzenlemelerin tekrarlanmaması için bu madde ile ilgili olarak aşağıdaki açıklamanın yapılması gerekli görülmüştür.

4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun borçlanma, ikraz ve garanti limitini düzenleyen 5 inci maddesinde; malî yıl içinde 1 inci maddede belirtilen ilkeler ve malî sürdürülebilirlik de dikkate alınarak yılı bütçe kanununda belirtilen başlangıç ödenekleri toplamı ile tahmin edilen gelirler arasındaki fark miktarı kadar net borç kullanımı yapılabileceği; **borçlanma limitinin değiştirilemeyeceği**; borç yönetiminin ihtiyaçları ve gelişimi dikkate alınarak, bu limitin yıl içinde en fazla yüzde beş oranında artırılabilmesi; bu miktarın da yeterli olmadığı durumlarda, ilave yüzde beş oranında bir tutarın Müsteşarlığın görüşü ve Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile artırılabilmesi; vadesinde nakden ödenenler hariç, çeşitli kanunlara

dayanılarak ikrazen ihraç olunan özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin bu limitin hesaplanmasında dikkate alınmayacağı; malî yıl içerisinde ikrazen ihraç edilecek özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin limitinin her yıl bütçe kanunlarıyla belirleneceği, hükme bağlamıştır.

Bu düzenleme ile yasa koyucu, hükûmetin borçlanma konusunda yıl içinde ihtiyaç duyabileceği acil durumlara çözüm getirmeye çalışmıştır.

2009 yılında karşılaştığımız gibi yasa koyucunun yukarıdaki öngörülerini aşan bir durum ortaya çıkmışsa, yapılması gereken, borçlanma yetkisi konusunda özel yasal düzenleme yapılarak 4749 sayılı kanunun devre dışı bırakılması değil, TBMM'ne ek bütçe sevk etmek ve Meclisin bütçe hakkına saygı göstermektir.

II. Madde 5

a) E Cetveli

E Cetvelinde yer alan bazı hükümleri dikkatlerinize sunmak istiyorum. Bunlardan bazılarının, bütçe maddelerinin sayısını azlatmak üzere E Cetveline alındıkları anlaşılmakta olup, bazıları ile ilgili ise ayrı yasal düzenlemeler yapılması gerektiği düşünülmektedir. Çünkü aşağıda dikkatlerinize sunulan husular bütçe kanununun uygulanmasının ne şekilde olacağını gösteren açıklamalar olmaktan çok yeni norm ortaya koyan düzenlemeler niteliğindedir.

3 Sıra Nolu Açıklama

Hazine Müsteşarlığının bazı tertiplerinde yer alan ödeneklerin yatırımların teşviki amacıyla kamu bankaları dışındaki bankalar da devreye sokularak kullanırılmasına izin veren düzenleme doğru bulunmamaktadır.

11 Sıra Nolu Açıklama

Dışişleri Bakanlığı bütçesinin bazı tertiplerinde yer alan ödeneklerin Başbakanlık bütçesine aktararak kullanılmasına izin veren düzenleme uygun değildir. Madem Başbakanlık tarafından kullanılacaktı, niçin başlangıçta bu ödenekler Başbakanlık bütçesine konulmamıştır? Öyle anlaşıyor ki Başbakanlık bütçesinde yapılan artış daha fazla görünsün istenmemiştir.

29 Sıra Nolu Açıklama

Ordudevleri ve polis evlerinin kendi gelirleriyle karşılanamayan elektrik, su ve yakacak giderleri ile gelir imkanlarına bakılmaksızın gayrimenkul büyük onarım giderlerinin kurum bütçelerinin ilgili tertibinden karşılanması doğru değildir. Bir an için doğru olduğunu kabul etsek, o zaman da öğretmenevlerinin aynı statüye alınmaması hakkaniyete ve adalete uygun değildir.

41 Sıra Nolu Açıklama

Bir aydan daha kısa süreli çalıştırılacaklar için 4857 sayılı İş Kanunu ve 5510 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmayacağına dair düzenlemenin yeri bütçe kanunu değil ilgili kanunlardır.

48 Sıra Nolu Açıklama

Adalet Bakanlığı bütçesine posta ve telgraf giderleri için konulan ödeneğin yetmemesi halinde, münhasıran bu giderlere tahsis edilmek üzere 2009 yılı yargı para cezaları gelir gerçekleşmesinin yüzde 50'sine kadar ödenek kaydetme konusunda Maliye Bakanlığına yetki verilmesi, 5018 sayılı kanunun hiçbir gelir hiçbir gidere tahsis edilemez ilkesine uygun düşmemektedir.

49 Sıra Nolu Açıklama

Milli Eğitim Bakanlığında ücretsiz dağıtılacak ders kitapları ile taşımali eğitimde öğle yemeği ödemelerinin % 30' nun yükleniciye sözleşme tarihinde, kalanın da işin bitim tarihinde ödeneceğine ilişkin düzenleme, kamu ihale mevzuatı çerçevesinde sözleşmelerle düzenlenmesi gereken bir konu olup bütçe kanunu ile ilgisi bulunmamaktadır.

51 Sıra Nolu Açıklama

Sağlık Bakanlığının aşı siparişi ve alımı konusunda gelecek yıllara yaygın yüklenmelere girişmeye ve belirlenen miktarlarda alım garantili sözleşmeler yapmaya yetkili kılınması da Bütçe Kanunua ekli E Cetveline konulacak bir açıklama notu ile mümkün olamaz.

52 ve 57 Sıra Nolu Açıklamalar

TBMM daha önce bir yasal düzenleme yapıyor ve diyor ki belediye ve il özel idarelerine 5779 sayılı kanunla aktarılanlar dışında başka bir yerden aktarma yapılamaz. Şimdi bu açıklama notları ile söz konusu kanunla getirilen sınırlama askıya alınmaktadır. TBMM önceden yaptığı yasal düzenlemeler konusunda, burada olduğu gibi iradesinin arkasında durmaz ise inanırlılığını ve güvenilirliğini kaybeder.

56 Sıra Nolu Açıklama

Kamu görevlilerinin 2010 yılı başından itibaren Genel Sağlık Sigortası kapsamına alınacaklarına ilişkin düzenlemenin yeri bütçe kanununun E cetveli değildir. İlgili kanununda düzenleme yapılması gerekir.

65 Sıra Nolu Açıklama

Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonunun 2009 yılı toplantısı için Hazine Müsteşarlığı bütçesinde yeni açılacak tertibe aktarılabacak ödeneğin, İstanbul Lütfi Kırdar Kongre Vadisine İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından inşa ettirildiği anlaşılan çok amaçlı kongre merkezi binası ödemesi ile yeni yapılacak işler için İstanbul Büyükşehir Belediyesi hesabına aktarılabacağına ilişkin yetki alınmaktadır. Bu düzenleme hükümetin bakkal hesabı ile işleri yürütmekte olduğunu göstermektedir. Bu örnekte, belediyeye '*sen yap, biz gerekli kaynağı sonra sana aktarıyoruz*' denildiği anlaşılmaktadır.

66 Sıra Nolu Açıklama

DSİ yatırımlarının TOKİ tarafından yapılmasına izin veren düzenlemenin yerinin de bütçe kanununun E Cetveli olmadığı düşünülmektedir.

b) H Cetveli

Aşağıdaki tablo kamu görevlilerine 2010 yılında ödenecek yevmiye ve arazi tazminatlarını göstermektedir. Geçici görevle memuriyet mahalli dışında bir yere gönderilenlere ödenen yevmiyelerde yapılan 50 Krş ile 2 lira arsında değişen zamların yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir.

TL/KRŞ	2009	2010	FARK	ARTIŞ
TBMM Başkanı	41.00	43.00	2.00	4.88
Başbakan	41.00	43.00	2.00	4.88
6245 SK m. 33/A-b	37.50	39.00	1.50	4.00
33/B-a	31.50	33.00	1.50	4.76
b	28.50	30.00	1.50	5.26
c	26.00	27.50	1.50	5.77
d	23.50	25.00	1.50	6.38
e	22.50	24.00	1.50	6.67
50-a	9.00	9.50	0.50	5.56
b	8.50	9.00	0.50	5.88

c) K Cetveli

Aşağıda görüldüğü üzere 2010 yılında memurlara ödenecek fazla mesai saat ücretleri 5 Krş artırılmıştır. 1 lira 15 Krş'luk fazla çalışma ücreti anayasamızın angaryayı yasaklayan hükümlerine aykırıdır.

TL/KRŞ	2009	2010	FARK	ARTIŞ
Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti	1.10	1.15	0.05	4.65
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücret	21.80	22.80	1.00	4.59

d) T Cetveli

2009 yılına göre % 14.04 oranında bir azalma olmakla birlikte 2010 yılında kurumlara alınacak 4 bin 597 adet taşıt sayı olarak azımsanamayacak bir düzeydedir. Bu rakama komisyonda önergelerde eklenenler de dahildir.

T CETVELİ	2009	2010	ARTIŞ
Cumhurbaşkanlığı	18	18	0.00
Başbakanlık	29	26	-10.34
Adalet Bakanlığı	161	175	8.70
İçişleri Bakanlığı	85	112	31.76
Jandarma Gn.K.	466	544	16.74
Emniyet Gn.Md.	1580	966	-38.86
Gelir İdaresi Başkanlığı	102	265	159.80
Millî Eğitim Bakanlığı	183	162	-11.48
Sağlık Bakanlığı	1363	1185	-13.06
Diğerleri	824	681	-17.35
Özel Bütçeler	537	463	-13.78
GENEL TOPLAM	5348	4597	-14.04

iii. Madde 21

Bu madde ile 2010 yılı birinci yarısı için memur maaşlarının hesabında kullanılan aylık katsayısı %2.49, yan ödeme katsayısı %2.49 ve taban aylığı katsayısı % 2.46 oranlarında artırılmaktadır.

Komisyonunda verilen önerge ile uygulanan katsayıların herbirinin % 5 oranında artırılması önerilmiştir. Yine önerge ile bu artışın dışında memur, emekli, dul ve yetimlere 2010 yılında iki seferde ödenmek üzere toplam 200 TL kriz ödemesi yapılması önerilmiştir.

Siyasi yarar gözetmek amacıyla değil sorumluluk anlayışı içinde verilen her iki önerimiz de komisyonun AKP'li milletvekilleri tarafından reddedilmiştir.

Sayın Bakan, çalışanların ve emeklilerin enflasyona ezdirilmediğini sürekli söylese de onların zor koşullar altında hayatlarını idame ettirmeye çalıştıkları herkes tarafından bilinmektedir.

Hükümetin yaptığı son zammın sadece İstanbul Büyükşehir Belediyesi İETT ve özel halk otobüslerine yapılan % 33 oranındaki zammı dahi karşılamakta yetersiz kaldığı açıktır.

Eğer Hükümetin iddia ettiği gibi memurların durumu iyi olsa idi, Kesk ve Kamu-Sen üyesi memurlar 25 Kasım'da Hükümete karşı uyarı grevi yapmazlardı.

iv. Madde 22

Maddenin **birinci fıkrası**, 2010 yılında kamu idare, kurum ve kuruluşlarına, 2009 yılında emeklilik, ölüm, istifa veya nakil sonucu ayrılanların dörtte biri oranında atama yapılabileceğini; bu oranın yeterli olmaması halinde üniversiteler için 4 bin, diğerleri için ilave 21 bin kadro için atama izni verileceğini hükme bağlamaktadır.

Öncelikle yıllardır devam eden bu uygulamanın kamu görevlilerinin sayısında azalmaya ve kamu hizmetlerinin sunumunda değişik aksamalara yol açtığı görülmelidir.

Nitekim aşağıdaki tablo yıllar itibariyle memur ve diğer kamu görevlileri sayısındaki erozyonu açıkça ortaya koymaktadır.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Eylül 2009	2009-2002
Aktif Sigortalı (4/c)	2.373	2.408	2.404	2.402	2.421	2.445	2.464	2.263	-110
Pasif Sigortalı (4/c)	1.410	1.468	1.534	1.596	1.650	1.698	1.757	1.792	+ 382
Aktif/Pasif Oranı	1.88	1.83	1.74	1.66	1.62	1.58	1.53	1.38	

Kaynak: SGK

2002 ile Eylül 2009 arasında memur ve diğer kamu görevlilerinden emekli olanların sayısında 382 bin kişilik artış olurken, çalışanların sayısı aynı dönemde 110 bin kişi azalmıştır. Emekli olanların yerine dörtte bir oranında atama yapılmış olsaydı, 2002 yılında 2 milyon 373 bin olan memur ve diğer kamu görevlisi sayısının bugün 2 milyon 468 bin kişi olması (2.373+ 382/4) gerekirdi.

Yukarıdaki tablo 2002 yılında 1.88 olan aktif pasif oranının Eylül 2009 itibarıyla 1.38'e gerilediğini göstermektedir. Bu durum SGK'nun aktüeryal dengeleri açısından olumsuz bir gelişmedir.

Son olarak, 10 bin öğretmen kadrosuna atama yapılmasına engel olan söz konusu 22 nci maddenin birinci fıkrası hükmünü aşabilmek için verilen bir kanun teklifi 24 Kasım 2009 tarihinde TBMM tarafından kabul edilerek yasalaşmıştır.

Atamalarda yaşanan sıkıntıların aşılması için öncelikle birinci fıkradaki 4 bin ve 21 bin sayılarının makul düzeylerde artırılması gerekmektedir.

Öğretmen atamalarında da önümüzdeki yıllarda benzer sıkıntıların tekrar yaşanmaması ve yeni kanun teklifleri ile TBMM'nin meşgul edilmemesi için, bir kariyer hizmet sınıfı olan eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfına yapılacak atamaların da emniyet hizmetleri sınıfına yapılacak atamalarda olduğu gibi 2010 yılı MYB Kanun Tasarısının 22 nci maddesinin ikinci fıkrasına dahil edilmeleri uygun olacaktır. Çünkü bu fıkra da sayılanlar için herhangi bir atama sınırlaması bulunmamaktadır.

Komisyonunda bu yönde değişiklik yapılmasını içeren bir önerge verilmiş, ancak tüm makul önerilerimizde olduğu gibi bu önerimiz de komisyonun AKP'li milletvekilleri tarafından reddedilmiştir.

Ümit ederiz, TBMM Genel Kurulu 2010 yılı MYB Kanunu Tasarısını görüşürken bu yönde bir değişiklik yapılmasını uygun görür.

v. Madde 28

28 inci maddeye Komisyonunda önerge ile üç yeni fıkra eklenmiştir.

Yeni eklenen fıkralardan **(4) numaralı fıkra**, memur ve diğer kamu görevlilerine iki çocuk için yapılan çocuk yardımı ödemesinde çocuk sınırlamasını kaldırmaktadır.

Nüfus planlaması yapılmaması; ekonomik refahın artırılamaması, artan refahın adil paylaştırılamaması, gelir dağılımındaki adaletsizliklerin sürmesi, işsizlik ve yoksulluğun artması, yeterli eğitim ve sağlık hizmeti sunulamaması gibi olumsuzluklara yol açmaktadır.

Bu sonuçlar biline biline böyle bir düzenleme yapılması, başbakanın ve hükümetin en az üç çocuk hedefine ve yoksulluğun siyaseten istismar edilmesine uygun olsa da ülkenin uzun dönemli çıkarlarına uygun düşmemektedir.

maddeye eklenen fıkralardan **6 ncı fıkra** hükmü ile, Anadolu Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesinin 31.12.2009 tarihi itibarıyla uzaktan eğitim uygulayan İktisat, İşletme ve Açıköğretim Fakültesine ait hesaplarda yer alan kasa ve banka hesap bakiyesinin 250 milyon TL'sinin yeni kurulan üniversitelere aktarılması, 250 milyon TL'sinin de bilimsel araştırma projeleri ile yurtiçi ve yurtdışı öğretim elemanı ve

öğrenci değişim programlarının desteklenmesi ve yurtiçi ve yurtdışında öğretim üyesi ve araştırmacı yetiştirilmesi amacıyla kullanılmak üzere YÖK'e aktarılması öngörülmektedir.

Aktarılış amacı ile ilgili olarak olumsuz bir şey söylemek mümkün değildir. Ancak, her ne kadar ilgili rektör ve YÖK ile düzenleme öncesi görüşüldüğü ifade edilse de, yasa ile bir kamu tüzel kişisi döner sermayesinin mal varlığına el konulmuş olmasını hukuken sakıncalı bulmaktayız.

Döner sermayenin ifade edildiği gibi harcamadığı bir nakitten söz ediliyorsa, bize göre doğru işlem, Anadolu Üniversitesinin döner sermayeden harcama yapmaya müsait bütçe kalemlerinde nakit bitene kadar azaltmaya gitmektir.

V. BAZI BAKANLIKLARLA KAMU KURUM VE KURULUŞLARININ BÜTÇELERİNİN VE İCRAATININ DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Başbakanlık

2010 yılı MYB 2009 yılı başlangıç bütçesine göre ortalama % 10.7 oranında artarken, Başbakanlık bütçesi % 117.9 oranında artmıştır. Başbakanlık, bütçesi en çok artan bakanlık konumundadır.

Bütçe artışında cari transfer ödeneklerindeki artış etkili olmuştur. Çünkü geçen yıl bütçesinden farklı olarak 2010 yılında Atatürk Kültür Merkezi, Atatürk Araştırma Merkezi ve Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü de Başbakanlık bütçesi transfer tertibine konulan ödenekten hazine yardımı almaya başlayacaklardır. Söz konusu hazine yardımları çıkarılarak bir artış hesaplandığında dahi başbakanlığın 2010 yılı bütçesindeki artış % 51 olmaktadır ki bu da ortalama artışın beş katı düzeyindedir.

Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumuna Başbakanlık bütçesinden yapılacak transfer tutarı 1.8 milyar TL 'dir. 2009 yılında bu kuruma Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinden transfer yapılıyordu.

Bu genel müdürlüğe yapılacak hazine yardımlarının Milli Eğitim Bütçesinden alınarak Başbakanlık bütçesine konulmasının bir tek amacı olabilir. Her halde Başbakan, öğrencilere borç olarak verilen kredilerin de kendisi tarafından verildiği imajını yerleştirmek istemektedir. Kömür torbalarının üzerine T.C.Başbakanlık yazdırarak yaptığı siyasi istismarı burada da yapmak istemiş olabilir. Zira söz konusu ödeneklerin Milli Eğitim Bakanlığından Başbakanlığa aktarılmasını haklı gösteren başka bir gerekçe ifade edilemediği gibi bizim de aklımıza başka makul bir gerekçe gelmemektedir.

OVP'da ortaya konulan hedefleri okuyanlar, Hükümetin 7 yıldır iktidarda olduğunu bilmeseler ve yeni iktidara geldiğini düşünseler, hedeflerin çoğuna katıldıklarını ifade edeceklerdir.

Ancak, 7 yıldır iktidarda olan bir hükümet, temel sorunlarımızın çözümüne yönelik hedefleri hala bugün 'yapılacak, edilecek' şeklinde dile getirmeye devam ediyorsa ve bunları yıldan yıla tekrar ediyorsa, inandırıcılığını kaybetmiş demektir.

Bu çerçevede OVP'da sosyal yardımlaşma ile ilgili söylenenlere bakalım:

"Sosyal yardım sisteminde koordinasyonun artırılması ve yerindeliğin sağlanması amacıyla, 2010 yılında ilgili kuruluşların yetki, görev ve sorumlulukları Başbakanlık koordinasyonunda yeniden tanımlanacaktır."

"Sosyal yardımların etkinliğinin artırılması amacıyla sosyal yardım sistemi bir bütün olarak ele alınarak yeniden yapılandırılacaktır."

"Yoksulluğu azaltmaya yönelik transferler daha etkin hale getirilecektir."

2. Adalet Bakanlığı

Bakanlığın 2010 yılı Performans Programında ortaya konulan *" hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkelerini esas alarak, adalet hizmetlerinin; adil, hızlı ve etkili bir şekilde sunulmasını sağlayacak politikaları geliştirmek ve uygulamak "* olarak tanımlanan misyona hiç kimsenin itirazı olamaz.

Ancak, burada çizilen amaç ve hedeflere ulaşmak için adalet sistemi konusunda toplumda oluşmaya başlayan güvensizlik duygusunun bir an önce ortadan kaldırılması ve somut adımların atılması gerekmektedir. 2010 Performans Programı incelenirse toplumda oluşmaya başlayan güvensizlik duygusunun varlığını bakanlığın da inkar etmeyeceğini düşünüyoruz.

Bakanlık, kamuoyunda yargıya olan güvensizliğin; yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusundaki farklı algılamalardan, yargılama sürecinin etkin ve hızlı işlememesinden, insan kaynaklarına ilişkin nitelik ve nicelik eksikliğinden, medya ve halkla ilişkilerin etkin bir şekilde yürütülememesinden, fiziki ve teknik altyapı eksikliklerinin giderilememiş olmasından kaynaklandığını kabul etmektedir. (Bkz. Performans Programı, s.16)

Zamanın Adalet Bakanı 2009 yılı bütçesini sunuşunda, yargı bağımsızlığının yalnız yasamaya, yürütmeye karşı bağımsızlığı değil medya ve diğer anayasal kurum ve kuruluşlara karşı bağımsızlığı da kapsadığını ifade etmişti.

Ancak o günden bugüne Hükümetin toplumda yargıya olan güvensizliği ortadan kaldıracak girişimlerde bulunması beklenirken, güvensizliği daha da artıracak söylem ve eylemler içinde olduğunu görüyoruz.

Başka bir ifade ile Hükümet, ortaya konulan stratejik hedefle ve beyanlarıyla hiç uyumlu olmayan davranışlar sergilemektedir.

Kamuoyunda adalete olan güvensizliğin artmasına yol açan gelişmelerden bazılarını satırbaşları ile şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Ergenekon davası olarak anılan ucu açık dava ile ilgili bazı gelişmeler toplumda endişeye yol açmaktadır. Bu davada gizliliğe uyulmaz; bilgi ve belgeler yandaş medyaya servis edilirken, Deniz Feneri Derneği yolsuzluğu olarak anılan bir başka davada gizliliğe uyabilmesi yargının çifte standardını ve siyasallaştığını ortaya koymaktadır. İki davadan birinde delillerin karartılmasına yol açabilecek ağırdan aldırma ortada iken, diğerinde toplumda güvenilir kişilerin şafakla evlerinden alınmaları ve yargılamanın uzatılması adaletin tarafsızlığına olan güveni zedelemektedir. Yargılamada tarafsız kalması gereken Hükümetin sözü edilen iki davadan birinde tutuklu olan sanıkları daha baştan mahkum ilan ederken, diğer dava sanıklarına adeta kol kanat girmesi, yargıya yönelik siyasi baskı olarak algılanmakta ve adalete olan güveni zedelemektedir.
2. Yasa dışı dinlemelerin artması anayasamızdaki haberleşme özgürlüğünü tehdit eder bir boyuta ulaşmıştır.
3. Gizli tanık uygulaması ve önce sanık yaratıp ardından sanıktan delile gitme çabaları yargıya olan güveni sarsmaktadır.
4. Adli Tıp Kurumunun bazı uygulamaları adalete yardımcı olması gereken bu kuruma olan güveni zedelemiştir.
5. Adaletin tesisine yardımcı olması gereken aktörlerden biri olan Adalet Bakanlığının adaletin diğer aktörleri olan yüksek yargı organları ile çatışır görüntü vermesi, kamuoyunda adalete olan güvenin azalmasında en büyük etkindir ve kabul edilemez.
6. Hükümetin, adalet sistemi ile ilgili olarak belirlediği strateji çerçevesinde, Anayasa Mahkemesi ve HSYK başta olmak üzere yüksek yargı organlarının yeniden yapılandırılması konusunda kamuoyu ile paylaştığı bazı düşünceleri, adalete olan güveni artırmak bir yana çatışmaları körükleyici mahiyet taşımaktadır.
7. Yargı bir şekilde kullanılarak TSK'nin yıpratılmaya çalışılması toplumda tedirginlikleri artırmaktadır.
8. Bir mahkumun cezasının infazı sırasında bir terör örgütünü yönetmesinin önüne geçilememesi adalete olan güveni zedelemektedir.
9. Sözde terörü ortadan kaldırmak amacıyla terör örgütünü taraf olarak muhatap almak, bugüne kadar yapılan terör olaylarını meşrulaştırma sonucunu doğurabileceği gibi ardından terörle ilgili mahkumlar için af çıkarılabileceği ihtimali, toplumda adalet duygusunu zedelemektedir.

Şimdi de devlet yapımıza ve adalet sistemine ilişkin AB'nin son ilerleme raporunda yer alan bazı saptama ve değerlendirmelere dikkat çekmek istiyorum.

"Türkiye'nin, siyasi partilerle ilgili mevzuatı hala Avrupa standartlarına uygun değildir.

Hükümet, defalarca ifade etmesine rağmen, ne bir anayasa değişikliği taslağı sunmuş ne de bu amaçla, istişareye dayalı metodolojik bir yaklaşım önermiştir.

Silahlı Kuvvetler, resmi ve gayri resmi mekanizmalar yoluyla, uygun olmayan şekilde siyasi nüfuz kullanmaya devam etmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununda ya da Milli Güvenlik Kurulu Kanununda hiçbir değişiklik yapılmamıştır. Bu Kanunlar, Türk Silahlı Kuvvetlerinin görev ve yetkilerini belirlemekte ve milli güvenlik kavramını geniş biçimde tanımlayarak Silahlı Kuvvetlere büyük bir hareket alanı vermektedir.

TBMM'nin, güvenlik ve savunma politikaları oluşturma yetkisi bulunmamaktadır.

Milletvekili dokunulmazlıklarının, yolsuzluklara ilişkin davalarda sınırlandırılması konusunda ilerleme kaydedilmemiştir. Dokunulmazlıkların hangi şartlar altında kaldırılabileceği konusunda nesnel ölçütler oluşturulmalıdır.

Mal beyanlarının kontrol edilmemesi ve doğrulanmaması, TBMM ve Hükümette dürüstlük ilkesinin korunması açısından zayıf nokta teşkil etmeyi sürdürmektedir.

Siyasi partilerin ve seçim kampanyalarının finansmanı konusunda, şeffaflığı artırmaya yönelik herhangi bir yasal düzenleme henüz kabul edilmemiştir. Seçim kampanyalarının finansmanının denetlenmesinden sorumlu herhangi bir kamu kuruluşu bulunmamaktadır.

Yargı bağımsızlığı konusunda, hâkim ve savcı adaylarının seçimi için Hâkim ve Savcılar Kanununda öngörülen usule ilişkin kaygılar devam etmektedir. En belirgin eleştiri, bu seçim için başvuru olan ölçütlerin subjektif değerlendirmelere açık olmasıdır. "

3. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Sendikalar kanunu ile grev ve toplu iş sözleşmesi hakkındaki kanunda, sendikal özgürlüğü engelleyen ve grev hakkını kısıtlayan hükümlerin değiştirilmesi konusunda olumlu bir adım atılmamıştır.

Bakanlığın bu konularda konfederasyonlarla yeni bir taslak üzerinde mutabakat sağlamaya çalıştığını ve kısmi bazı düzenlemeler içeren bir kanun tasarısının da genel kurul gündeminde beklediği bilinmektedir.

Her zaman olduğu gibi Hükümetten bu konuda İLO Genel Kurulunun yapılacağı Haziran ayına doğru göstermelik bir hareket dışında, olumlu bir tavır değişikliği beklenmemektedir.

Kamu görevlilerine grevli toplu sözleşme haklarının verileceğine ilişkin OVP' da bir hedef öngörülmemiştir. Bu durum, kamu görevlilerinin uluslararası sözleşmelerden doğan haklarının verilmesinin 2012 yılından sonraya atıldığı anlamına gelmektedir.

Bakanlık, işçi ve işveren taraflarına karşı tam bir tarafsızlık içinde olması gerekirken bu tarafsızlığını koruyamadığı görülmektedir. Hatta, bir tercih yapmak zorunda kalınması halinde, zayıf konumda olan işçinin yanında yer almak, iş hukukunun genel ilkelerinden olmasına rağmen, bakanlığın zaman zaman işveren tarafında yer alması kabul edilemez.

Örneğin Hükümet, geçtiğimiz Temmuz ayında TBMM tatile girmeden önce, işçilerin bir meta gibi alınıp satılmasına yol açabilecek bir kanun teklifini yasalaştırmaya çalışmıştır. Bu teklif iş kanununda geçici iş ilişkisine ilişkin bir düzenleme olmasına rağmen, özel istihdam bürolarına sınırsız bir şekilde geçici mesleki iş ilişkisi kurma imkanı vermekteydi. Sayın Cumhurbaşkanının askerlerin sivil mahkemede yargılanmalarına dair düzenlemeyi onaylarken tarafsız görünme izlenimi vermek için bu teklifi veto ettiği bilinmektedir. Şimdilik rafa kaldırılan bu düzenleme uygun bir zamanda yeniden gündeme getirilebileceğinden, işçilerin ve işçi örgütlerinin bu konuda uyanık olmaları gerekmektedir.

Hükümetin, işçilerin asla vazgeçmeyecekleri kıdem tazminatı haklarını aşındırmak üzere uygun bir zaman beklediği de bilinmektedir. Bakanlık bu alanda yapılacak bir düzenlemenin çalışma barışını kökten zedeleyeceğini unutmamalıdır.

Bakanlık işçinin ve işverenin ödemeleriyle oluşan işsizlik sigortası fonuna sahip çıkamamıştır. Fon kaynakları, hazine tarafından piyasadan yapılan borçlanmaya ödenen faizin altında bir faiz ödenerek zaten kullanılıyordu. Bu borçlanma işleminde vadeler uzatılarak GAP'a ve diğer ödemelere imkan yaratılabilecekken, fonun faizlerine el konulmasına izin verilmesi kabul edilemez. Fonun yönetiminde etkili olan bakanlığın, işçilerin fonuna yasal düzenleme yapılarak el konulmasına izin vermesi emanete sahip çıkmaması anlamına gelmektedir.

İş kanununda esnek iş ilişkisine ilişkin 2003 yılında gerekli düzenlemeler yapılmış olmasına rağmen, bakanlık bu ilişkinin daha da esnek hale getirilmesi konusundaki niyetini saklamamaktadır.

İş sağlığı ve güvenliği konusunda somut tedbirler geliştirilmiş değildir.

Kayıtdışı istihdam 2002 yılına göre bir miktar azalmasına rağmen, krizle birlikte son aylarda yeniden artış eğilimine girmiştir.

Primsiz ödemelerle ilgili toplu bir düzenleme hala yapılamamıştır.

4. Hazine Müsteşarlığı

Hazine Müsteşarlığının 2010 yılı bütçesi 2009 yılı başlangıç bütçesine göre % 4.5 oranında artırılmıştır. Faiz giderleri ödeneği 2009 yılı başlangıç ödeneğine göre % - 1.3 oranında azaltılmıştır. Gerek 2009 yılında verilen yüksek bütçe açığı, gerekse 2010 yılı için öngörülen 50 milyar TL'lik açık nedeniyle hazinenin borçlanma ihtiyacı artacağından bütçeye konulan **56.8 milyar TL** faiz gideri ödeneğinin yeterli olmayacağı düşünülmektedir.

Müsteşarlığın 2010 yılı ödeneklerine baktığımızda cari transferlerde % **32.6**, borç verme ödeneklerinde de % **73** oranında artış yapıldığı görülmektedir.

Borç verme ödeneklerindeki artışın önemli bölümünün ulaştırma hizmetlerinden demiryolu inşaat ve işletme işleri için ayrılan 2.2 milyar TL tutarındaki ödenekten, Türkiye Taşkömürü Kurumuna aktarılan **731** milyon TL'den ve finansal ve mali işler ve hizmetler için ayrılan **500** milyon TL'den kaynaklandığı anlaşılmaktadır. 2009 yılında borç verme kaleminden ağustos ayı sonuna kadar ulaştırma hizmetlerine **1 milyar TL** aktarılmıştır.

Cari taransferlerdeki artış ise görev zararlarındaki % **43.8**'lik artıştan kaynaklanmaktadır. 2009 yılında görev zararları kapsamında genel ekonomik ve ticari işler, tarım hizmetleri, tarımsal kredilere ilişkin hizmetler ve kömür ve diğer katı yakıt hizmetleri için konulan toplam **1.929.5** milyon TL ödeneğin 2010 yılında konulmadığı dikkate alınırsa, görev zararları kalemindeki artışın gerçekte daha da fazla olduğu görülecektir. 2009 yılı Hazine bütçesinde yer almadığı halde 2010 yılı bütçesinde görev zararları ödenecek kurumlar arasına Halk Bankası, TMO, Tekel A.Ş., Tarım Kredi Kooperatifleri, Türkiye Şeker Fabrikaları, Ziraat Bankası, Türkiye Taşkömürü Kurumu ve Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun ilave edildiği görülmektedir.

5. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı

2008 ve 2009 yılında yapılan tarımsal desteklerin detayları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Ocak-Ekim 2009 döneminde cari transferler % **34.4**, görev zararları % **75.8**, hazine yardımları % **50.8** ve kar amacı gütmeyen kuruluşlara transferler % **141.8** oranında artarken, tarımsal amaçlı transferler % - **28.9** oranında azalmıştır.

2009 yılının aynı döneminde doğrudan gelir desteği ödemesi yapılmamıştır. 2008 yılında 1.1 milyar TL ödeme yapılmıştı.

(Bin TL)	2008		2009		DEĞİŞİM	
	OCAK- EKİM (1)	GERÇ.(2)	OCAK- EKİM (3)	BÜTÇE HEDEFİ (4)	(4)/(2)	(3)/(1)
Carli Transferler	57,363,290	70,360,437	77,071,115	87,955,756	25.0	34.4
Görev Zararları	7,747,213	9,606,291	13,618,663	16,125,194	67.9	75.8
Hazine Yardımları	25,436,735	31,203,242	38,360,917	37,456,902	20.0	50.8
Kar Amacı Gütmeyen Kur.Yap.Transferler	270,863	443,946	655,027	831,169	87.2	141.8
Hane Halkına Yapılan Transferler	7,182,604	8,235,061	6,293,100	7,965,905	-3.3	-12.4
Tarımsal Amaçlı Transferler	5,503,028	5,811,172	3,913,450			-28.9
Doğrudan Gelir Desteği Ödemeleri	1,140,000	1,140,001	50			
Ürün Destekleme Ödemeleri	143	143	26			-81.8
Hayvancılık Destekleme Ödemeleri	20	23	18			-10.0
Tarım Reformu Uygulama Projesi	4,417	8,124	4,302			-2.6
Kırsal Kalkınma Hibeleri	0	0	0			
Mazot Desteği Ödemeleri	492,000	492,000	469,000			-4.7
Gübre Desteği Ödemeleri	352,000	352,000	596,000			69.3
Alan Bazlı Diğer Destekleme Ödemeleri	318,072	0	900			-99.7
Kütlü Pamuk Desteği Ödemeleri	752,805	752,805	600,000			-20.3
Yağlık Ayçiçek Desteği Ödemeleri	204,000	204,000	180,000			-11.8
Soya Fasulyesi Desteği Ödemeleri	9,000	9,000	0			
Kanola Desteği Ödemeleri	6,000	6,000	0			
Danış Mısır Desteği Ödemeleri	163,000	163,000	0			
Aspir Desteği Ödemeleri	195	195	0			
Çay Desteği Ödemeleri	103,000	103,000	113,000			9.7
Buğday Desteği Ödemeleri	525,000	525,000	565,000			7.6
Çeltik Desteği Ödemeleri	20,000	20,000	30,000			50.0
Diğer Hububat Desteği Ödemeleri	65,000	65,000	55,000			-15.4
Yem Bitkileri Desteği Ödemeleri	501,702	508,702	503,800			0.4
Alet ve Makine Desteği Ödemeleri	2,677	2,677	0			
Sertifikalı Yem Bitkileri Ür.Dest.Ödemeleri	1,400	1,400	0			
Damızlık Büyükbaş Hayvan (Düve) Dest.Ödemeleri	1,100	1,100	0			
Suni Tohumlama Desteği Ödemeleri	31,400	31,400	0			
Süt Desteği Ödemeleri	307,600	307,600	180,000			-41.5
Et Desteği Ödemeleri	2,000	2,000	0			
Buzağı Desteği Ödemeleri	59,547	59,547	0			
Arıcılık ve Bal Desteği Ödemeleri	11,858	11,858	9,000			-24.1
Hastalıklardan Arı İşletme Desteği Ödemeleri	4,500	4,500	0			
Aşı Desteği Ödemeleri	2,500	2,500	0			
Su Ürünleri Desteği Ödemeleri	65,000	65,000	80,100			23.2
Sağım Hijyeni ve Süt Kalitesi Desteği Ödemeleri	40,328	40,328	0			
İslah Amaçlı Küçükbaş Hayvan Yetiştirici Birlik.Des.Ö.	29,126	29,126	72,000			147.2
Hayvan Gen Kaynakları Desteği Ödemeleri	1,128	4,178	0			
Tiftik Üretimi Desteği Ödemeleri	2,326	2,326	0			
İpekböceği Desteği Ödemeleri	2,200	2,200	0			
Gıda Güvenliği Desteği Ödemeleri	3,000	3,000	0			
Hayvan Kimlik Sistemi Desteği Ödemeleri	2,500	2,500	0			
Büyükbaş Hayvan Hastalıkları Tazminatı Dest.Öd.	13,500	13,500	15,000			11.1
Çevre Amaçlı Tarımsal Alanların Korunması Des.Öde.	755	4,863	2,606			245.2
Alternatif Ürün Desteği Ödemeleri	0	0	4,500			
Kurumsal Kapasite Geliştirme (IRFO) Dest.Öd.	1,872	1,872	0			
Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Prog. Dest.Öd.	16,809	26,981	6,763			-59.3
Kırsal Kalkınma Destekleme Ödemeleri	89,354	109,377	169,268			89.4
Bitkisel Ürün Sigortası Desteği Ödemeleri	27,000	27,000	26,305			-2.6
Süt Sığırtı Sigortası Desteği Ödemeleri	9,896	11,476	13,456			36.0
Sera Sigortası Desteği Ödemeleri	3,100	3,100	7,402			138.8
Kümes Hayvanları Sigortası Desteği Ödemeleri	3,000	3,000	3,240			8.0
Hasar Fazlası Desteği Ödemeleri	100	200	1			-99.0
Diğer Tarım Sigortası Destek Ödemeleri	2,000	2,000	3,510			75.5

Patates Siğılı Desteği Ödemeleri	0	24,000	0			
Çay Budama Tazminatı Desteği Ödemeleri	46,000	46,000	58,500			27.2
Çay Budama Masrafı Ödemeleri	5,000	10,000	4,500			-10.0
Ar-Ge Desteği Ödemeleri	650	800	1,000			53.8
Sertifikalı Tohum Kullanım Desteği Ödemeleri	30,000	30,000	33,900			13.0
Sertifikalı Fidan Kullanım Desteği Ödemeleri	25,940	25,940	33,000			27.2
Çiftlik Muhasebe Veri Ağı (ÇMVA) Katılım Primi			52			
Kuraklık Desteği Desteği Ödemeleri	0	547,072	0			
Toprak Analizi Desteği Ödemeleri			4,500			
Organik Tarım Desteği Ödemeleri			5,300			
İyi Tarım Uygulamaları Desteği Ödemeleri			2,700			
Bakliyat Desteği Ödemeleri			5,000			
Büyükbaş Hayvan Desteği Ödemeleri			43,100			
Sertifikalı Tohum Üretim Desteği Ödemeleri			11,350			
Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler	1,708	1,758	301			-82.4
Sosyal Amaçlı Transferler	328,353	441,617	812,908			147.6
Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler	109,780	222,685	54,130			-50.7
Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	393,692	658,646	529,869			34.6
Yurt Dışına Yapılan Transferler	443,199	615,642	584,826	847,586	37.7	27.4
Gelirden Ayrılan Paylar	16,282,676	20,256,255	17,678,582	24,729,000	22.1	8.0

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Tarımsal desteklerde eleştiri konularından biri desteklerin miktar olarak azlığına ise diğeri desteklerin bir yıl gecikmeli olarak yapılıyor olmasınadır. Yani, üretici 2009 yılında ürettiği tarımsal ürünlerin desteğini gecikmeli olarak 2010 yılında alacaktır. Oysa üretimin yönlendirilmesi açısından desteklerin çok önceden planlanması ve yılı içinde yapılması daha uygun olacaktır.

OVP'da " tarımsal destekleme ödemeleri sektörde rekabet edebilirliği artırmak ve gelir istikrarını sağlamak amacıyla **alan ve ürün temelinde farklılaştırılacak**, desteklerin idare ve kontrolü alan bazlı yapılacaktır." şeklinde ortaya konulan hedefi destekliyoruz. Ancak Hükümet havza bazında yapacağı teşviklerde de ödemeleri bir yıl gecikmeli yapacaksa, üretim planlamasına bundan önce olduğu gibi bu politika değişikliğinin katkısı sınırlı olacaktır.

Aşağıdaki tablo yıllar itibariyle tarımsal destekleri göstermektedir.

TARIMSAL DESTEK ÖDEMELERİ (Milyon TL)						OCAK-MART		OCAK-EKİM		ARTIŞ		ÜÇ AYLIK DESTEĞİN TOPLAM İÇİNDEKİ PAYI	
2005	2006	2007	2008	2009	2010	2008 (1)	2009(2)	2008 (3)	2009 (4)	(2)/(1)	(4)/(3)	2008	2009
3,708	4,747	5,555	5,809	4,498	5,605	2,270	2,356	5,503	3,913	3.8	-28.9	41.3	60.2

2008 yılı ilk üç ayında toplam tarımsal desteklerin % 41.3'ü ödenirken 2009 yılının ilk üç ayında (seçimden önce) % 60.2'si ödenmiştir.

Hükümet yılın ilk üç ayında seçim için tarımsal desteklerin bir kısmını öne almış, seçmenin oyunu aldıktan sonra destekler konusunda gerçek yüzünü göstermiştir. Nitekim, ilk on ayda yapılan toplam

tarımsal destek 2008 yılının ilk on ayına göre % -28.9 oranında azalmıştır. Miktar olarak 5.5 milyar TL'den 3.9 Milyar TL'ye bir gerileme söz konusudur. Yani, bu yılın ilk on ayında 2008 yılının aynı dönemine göre 1.6 milyar TL tutarında daha az tarımsal destek yapılmıştır.

2010 yılında çiftçiye reva görülen destek 2008 yılı bütçesinden çiftçiye ödenen desteğin % - 4.5 gerisindedir. Öyle ki bu rakam 2007 yılı düzeyindedir.

AKP hükümetleri bugüne kadar yasanın emrettiği şekilde çiftçiye GSYH'nın % 1'nin altında bütçeden pay ayırmaya devam etmişlerdir.

Yıllar itibariyle bütçeden tarıma yapılan desteklerin GSYH içindeki payı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Milyar YTL	Bütçe	GSYH	Tarımsal Destek	Destek/GSYH	Destek/Bütçe
2003	141.2	454.8	2.8	0.62	1.98
2004	152.1	559.0	3.1	0.55	2.04
2005	159.7	648.9	3.7	0.57	2.32
2006	178.1	758.4	4.7	0.62	2.64
2007	204.1	843.2	5.6	0.65	2.69
2008	227.1	950.1	5.9	0.62	2.60
2009 (*)	266.9	946.7	4.9	0.52	1.84
2010(**)	286.9	1028.8	5.6	0.54	1.95

(*) Gerçekleşme Tahmini

(**) Program

2010 yılı için öngörülen tarımsal desteğin GSYH'a oranı binde 54 düzeyindedir. Hükümetin parlamento tarafından kabul edilen yasal düzenlemelere uymamakta ısrarını sürdürmesi son derece düşündürücüdür.

Tarımsal destek için 2010 yılı bütçesine konulan 5.6 milyar TL tutarındaki ödeneğin milli gelirin % 1'i düzeyine çıkarılması için MHP'li komisyon üyesi milletvekilleri ile birlikte vermiş olduğumuz 4.7 milyar TL tutarındaki ilave ödenek talebi AKP'li komisyon üyesi milletvekilleri tarafından reddedilmiştir.

Eylül sonu itibariyle 2008-2009 yıllarında tarım ürünleri ihracat ve ithalatımız aşağıdaki tabloda karşılaştırılmaktadır.

Bin Dolar

Ocak-Eylül					
2008		2009		Değişim	
Değer	(%)	Değer	(%)		
İHRACAT					
Genel toplam	105 186 665	100.0	73 116 207	100.0	-30.5
Tarım ve Ormancılık	2 584 257	2.5	2 754 271	3.8	6.6
Balıkçılık	160 109	0.2	137 488	0.2	-14.1
İTHALAT					
Genel toplam	163 542 694	100.0	100 142 247	100.0	-38.8
Tarım ve Ormancılık	5 079 630	3.1	3 282 462	3.3	-35.4
Balıkçılık	30 134	0.0	22 734	0.0	-24.6
Tarımda Dış Ticaret Açığı	2 495 373		528 192		

Kaynak: TÜİK, Uluslararası standart sanayi sınıflamasına göre ihracat ve ithalat rakamları.

Tarım ürünleri dış ticaret rakamlarına baktığımızda, 2009 yılının ilk dokuz ayında 2008 yılının aynı dönemine göre toplam ihracatımız % -30.5 oranında daralırken, tarım ürünleri ihracatımızın % 6.6 oranında artmış olması ve tarım ürünleri dış ticaret açığının 2.5 milyar dolardan yarım milyar dolara gerilemiş olması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Tarım ürünlerinin ticaretinde görülen bu olumlu gelişmeyi tüketim malları ticaretinde göremiyoruz.

Aşağıdaki tabloda tüketim malları dış ticaretindeki dokuz aylık gelişmeler gösterilmektedir.

Ocak-Eylül					
2008		2009		Değişim	
Değer	(%)	Değer	(%)		
Bin Dolar					
İHRACAT					
Genel toplam	105 186 665	100.0	73 116 207	100.0	-30.5
Tüketim malları	36 711 106	34.9	28 631 722	39.2	-22.0
İTHALAT					
Genel toplam	163 542 694	100.0	100 142 247	100.0	-38.8
Tüketim malları	16 968 440	10.4	13 419 406	13.4	-20.9
Tüketim Mallarında Dış Ticaret Açığı	19 742 666		15 212 316		-22.9

Kaynak: TÜİK, Geniş ekonomik grupların sınıflamasına göre dış ticaret

2009 yılının ilk dokuz ayında 2008 yılının aynı dönemine göre toplam ihracatımız % -30.5 oranında daralırken tüketim malları ihracatımızın % -22 oranında daralması kötü'nün iyisi olarak değerlendirilebilir. Tüketim malları dış ticaret fazlamıza baktığımızda aynı dönemde fazlamızın 4.5 milyar dolar azaldığını görüyoruz. Tabloda kötü bir gösterge de tüketim malları ithalatımızın toplam ithalat içinde 2008 yılında % 10.4 olan payının 2009 yılında % 13.4'e çıkmış olmasıdır.

GDO'lu ürünlerin ithalatına izin veren yönetmeliğin dayanağı olarak gösterilen yasa hükümleri, GDO'lu ürünlerin ithalatı ile ilgili Bakanlığa doğrudan yetki veren açık birer hüküm niteliğinde değildir.

Bakanlığa, yasalarla verilen görevlerden hareketle, yönetmelikle düzenleneceği açıkça ifade

edilmeyen konularda yönetmelikle düzenleme yapılması yerine öncelikle söz konusu konu hakkında yasal düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Hükümet, GDO'lu ürünlerin ithalatında ortaya çıkan boşluğu halk sağlığını dikkate alarak acilen doldurma ihtiyacı duymuş olabilir. Ancak, tekrar vurgulamak gerekirse yasaların açıkça izin vermediği alanlarda, bakanlıklara, bazı yasalarla verilen genel görev tanımından hareketle yönetmelikle düzenleme yapma yetkisi verilemez.

Kaldı ki, halk sağlığını yakından ilgilendiren bu konu akşamdan sabaha çıkan bir konu değildir ve hükümetin acil konularda yasal düzenleme yapmak için yeterli Parlamento çoğunluğu da vardır. Üstelik ulusal biyogüvenlik yasa önerisi TBMM'nde bulunmasına rağmen hükümetin yönetmelikle düzenleme yapması, konunun kamuoyunda tartışılmasından da kaçınmak istediği izlenimini vermektedir.

GDO'lu ürünlerin koşullu ithalına izin veren yönetmeliği çıkarıp ardından, "hiçbir babayıgit bu ürünleri ithal edemez", demek ciddi bir yönetim anlayışı değildir.

6. Milli Eğitim Bakanlığı

MEB'nın 2010 yılı bütçesinde 2009 yılı başlangıç bütçesine göre % 2.3 oranında artış yapıldığı görülmektedir. Ancak 2009 yılında Yükseköğretim Kredi Yurtlar Kurumuna yapılan **1.8 milyar TL** tutarındaki hazine yardımı Bakanlık bütçesinden Başbakanlık bütçesine aktarıldığı için, bu tutarı 2009 yılı bütçesinden çıkararak bir oran aldığımızda artışın % **9.7'ye** çıktığı görülecektir. Bu da bakanlık bütçesinde genel bütçede yapılan artışa paralel bir artış yapıldığını ortaya koymaktadır.

2010 yılı Programı verilerine göre, önümüzdeki yıl eğitim sektörüne **4 milyar TL'si** MYB'den olmak üzere kamu sektörü **5.1 milyar TL** , özel sektör de **1.8 milyar TL** tutarında yatırım yapacaktır. Buna göre eğitim sektörüne 2010 yılında yapılacak toplam yatırım tutarı **6.9 milyar TL**'dir.

Bu rakamları 2007 yılı rakamları ile karşılaştırdığımızda, eğitim sektörüne merkezi yönetimden yapılan yatırımların GSYH içindeki payının 2010 yılında değişmediği görülecektir. Gerçekleşmelerin tahminlerin altında kalması durumunda, -ki genellikle böyle olmaktadır-, 2010 yılı yatırımları reel olarak gerileyecektir.

Bakanlığın 2010 yılı Bütçe Raporuna ekli cetvellerin incelenmesinden, MYB'den yapılan toplam yatırım harcaması içinde Bakanlığın yatırım harcamalarının payının **2002'de % 22.3** iken **2010** yılında % **9.37'ye** gerilediği görülmektedir.

2007-2010 döneminde eğitim sektörüne yapılan ve yapılacak olan yatırımlarla bu yatırımların GSYH içindeki payı aşağıdaki tabloda görülmektedir. Toplamda dört yılda binde 6-7 'lik oranın değişmediği görülmektedir.

	2007	GSYH'A ORANI	2008	GSYH'A ORANI	2009	GSYH'A ORANI	2010	GSYH'A ORANI
Kamu	3972	0.005	3863	0.004	4338	0.005	5068	0.005
MYB	2983	0.004	3182	0.003	3440	0.004	4030	0.004
Özel	1572	0.002	1913	0.002	1177	0.001	1792	0.002
TOPLAM	5544	0.007	5776	0.006	5515	0.006	6860	0.007

Bakanlığın 2010 yılı personel ödeneklerindeki artış % 8.1'dir. Bütçeye konulan bu personel ödeneği ile 2010 yılında işsiz ve atama bekleyen yaklaşık 327 bin öğretmen adayına yeni bir umut ışığı görünmemektedir.

Öyle anlaşıyor ki bakanlık yeni atanacak öğretmenler için gerekli ödenek ihtiyacını Sayıştay'ın 2008 yılı kesin hesabı ile ilgili düzenlediği Genel Uygunluk Bildiriminde ortaya koyduğu gibi ödenek üstü harcama yöntemine başvurarak karşılayacaktır.

Nitekim, Sayıştay'ın Genel Uygunluk Bildiriminde, 2008 yılında yapılan **5.1 milyar TL** tutarındaki ödenek dışı harcamanın **4.3 milyar TL**'sini Milli Eğitim Bakanlığı yapmıştır. Üstelik bu tutarın yaklaşık **229 milyon TL**'lik kısmı, ödeneği olmaksızın gerçekleştirilmesine yasaların izin vermediği harcamalardan oluşmaktadır.

Sayıştayın uygun görmediği ve tamamlayıcı ödenek verilip verilmemesinin takdirini TBMM'ne bıraktığı 229 milyon TL tutarındaki yasa dışı harcamanın tamamlayıcı ödenek verilerek karşılanması, aynı uygulamanın sürmesine yol açacağı için uygun görülmemektedir.

Hükümetin başlangıçta bütçe açıklarını az göstermek için personel ödeneklerini ihtiyacın altında öngörmesi ve yıl içinde ortaya çıkan ihtiyacın ödenek üstü harcamaya başvurmak suretiyle karşılanması, TBMM'nin bütçe hakkının gasbedilmesi anlamına gelmektedir. Bu yöntemi hukuk devleti anlayışı ile bağdaştırmak mümkün değildir.

Şimdi de eğitimdeki yetersizliklere işaret eden bazı göstergeler üzerinde durulacaktır.

Aşağıda sunulan veriler 2010 yılı Programından alınmıştır.

2008 yılında 15 üstü yaş grubundaki kadınların % 15.8'i, erkeklerin de %4'ü okuma yazma bilmemektedir.

OECD verilerine göre okullaşma oranı **3-4 yaş grubunda** % 6.7, **5-15 yaş grubunda** %84.3, **15-19 yaş grubunda** % 47.2 ve **20-29 yaş grubunda** % 11.9'dur. Aynı oranların AB-19 ortalaması sırasıyla % 78.9, 99.1, 84.4 ve 24.8'dir.

2007 yılı yetişkin nüfusun (25-64 yaş) eğitim düzeyine baktığımızda, nüfusun % 71'nin ilköğretim ve altı, % 18'nin ortaöğretim, % 11'nin ise yükseköğretimli oldukları görülmektedir. Aynı oranların AB ortalaması ise sırasıyla %29, %46 ve %24 şeklindedir.

Geçtiğimiz üç yıl içinde derslik başına öğrenci sayısı ile öğretmen başına öğrenci sayısında, ilk öğretimde çok az iyileşme olurken, orta öğretimde değişme olmadığı, mesleki ve teknik liselerde ise az da olsa kötüye bir gidiş olduğu görülmektedir. Ayrıca bütün öğretim kademelerinde bu rakamlar AB ortalamasından daha kötüdür.

2010 yılı Programında "eğitimin her kademesinde alternatif finansman modelleri geliştirilecek, okul yapımında kamu-özel işbirliği gibi değişik modellere başvurulacaktır." denilmektedir. Kamu-özel işbirliğinin değişik modellerinin hangileri olduğu TBMM'ne açıklanmalıdır. Ayrıca "Yükseköğretimde katkı payları artırılacaktır." denilmektedir. Öyle anlaşıyor ki Hükümet yükseköğretimde 'hazmettire hazmettire' paralı eğitim ve öğretime geçmek istemektedir.

Yine Programda "YURTKUR'un kurumsal kapasitesi güçlendirilerek; yurt yapım ve yönetiminde kamu-özel ortaklığı modelinin uygulanabilirliğine ve öğrencilere sağlanan kredi-burs imkanlarının finans sektörü ile yapılacak işbirliği çerçevesinde çeşitlendirilmesine yönelik düzenlemeler yapılacaktır." denilmektedir. Söz konusu düzenlemelerin nasıl olacağı konusunda da Genel Kurul bilgilendirilmelidir.

2002/2003 döneminde burs, öğretim ve katkı kredisi alanların oranı toplam yükseköğretim öğrencisinin % 44.'nü teşkil ederken, 2008/2009 döneminde bu oranın % 41.9'a gerilemiştir.

Yine 2002/2003 döneminde yatak kapasitesinin öğrenci sayısına oranı % 9.8 iken 2008/2009 döneminde bu oran % 7.2'ye düşmüştür.

Yükseköğretim Kredi Yurtlar Kurumunun 2008 Yılı Faaliyet Raporunda kurumsal kabiliyet ve kapasite açısından bir değerlendirme yapılmaktadır. Bu değerlendirmede kurumun **güçlü alanları** arasında "öğrenci ve velilerinin Kurum yurtlarını güvenli görmeleri", **zayıf alanları** arasında "bazı binaların fiziki yapısı ve sosyal donatı alanlarının yetersizliği", **fırsat alanında** "kuruma maddi destek sağlayan kişi, kurum ve kuruluşların olması ile özel yurt ücretlerinin yüksek olması", **tehditler** arasında ise "kurum yurtlarına alternatif yurtların çoğalması" gösterilmektedir.

Madem ki, kurum yurtlarına alternatif yurtların çoğalması bir tehdit olarak görülüyor, kurum yurtları daha ucuz ve veliler de özel yurtlardan daha çok kurum yurtlarına güveniyor, o zaman, niçin kurum yurt açığını ortadan kaldırmaya yönelik planlama yapmamaktadır?

Hükümet 2010 yılı enflasyon hedefini % 5.3 olarak belirlemesine karşılık, öğrenci katkı harçları %8-8.5 oranında artırılmıştır. Eğitimin paralı hale getirilmesine karşı çıkan öğrencilerin bu konudaki protestolarında haklılık payı vardır.

657 sayılı kanunun 4/B maddesinde yapılan değişiklikle, genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli kamu hizmetlerine memur ve diğer kamu görevlisi dışında sözleşmeli personel ataması yapılmasına imkan sağlayan düzenlemenin anayasaya aykırı olduğu önceki yıl bütçelerinde dayanakları ile birlikte ifade edilmişti. Benzer düzenlemeler için Anayasa Mahkemesince verilmiş birçok iptal kararı vardır. Sayın bakanın beyanlarından sözleşmeli statüde çalıştırılan öğretmenlerin kadroya geçirilecekleri ve hatadan dönüleceği anlaşılmaktadır. Umarız bu işlemlerin yapılması daha fazla gecikmez.

7. Milli Savunma Bakanlığı

Bakanlığın 2010 yılı bütçesi ödenekleri 2009 yılı başlangıç ödeneklerine göre % 4 oranında artmıştır. Bu artış, genel bütçeli idarelerin bütçelerinde yapılan ortalama artışın yarısından daha az bir artış ifade etmektedir. Enflasyon hedefini % 5.3 olarak belirleyen hükümetin fedakarlığın büyüğünü Milli savunma Bakanlığından beklediği anlaşılmaktadır.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI Milyon TL	2008	2009 BÖ (1)	2010 BÖ (2)	ARTIŞ
				(2)/(1)
TOPLAM HARCAMA	12,889.7	14,532.6	15,118.2	4.0
Personel Giderleri	5,360.8	6,175.2	6,438.1	4.3
Sos.Göv.Kur.Devlet Primi	817.0	905.4	1,276.0	40.9
Mal ve Hizmet Alımları	6,579.6	7,324.2	7,187.8	-1.9
Cari Transferler	88.3	90.8	168.6	85.7
Sermaye Giderleri	44.0	37.0	47.7	28.9

Mal ve hizmet alımı için öngörülen ödenekler %- 1.9 oranında azalmaktadır. Bu bütçe ile MSB'nın 2010 yılında kendisinden beklenen hizmetleri aksatmadan yerine getirebilmesi şüphelidir.

Her ne kadar bütçesi TBMM'nde görüşülme de bütçe dışı fon olan Savunma Sanayi Destekleme Fonunun yıllar itibarıyla gelir gider durumuna işaret etmekte yarar görülmüştür.

Fonun 2008 yılı faaliyet raporunda yer alan veriler incelendiğinde, SSDF'nun gelirlerinin sürekli olarak giderlerinin üstünde kaldığı görülmektedir.

	2002	2003	2004	2005	2006	Milyon Dolar	
SSDF						2007	2008
GELİR	1.464	1.322	1.199	1.237	1.134	1.256	1.889
GİDER	1.083	981	983	929	1.044	1.194	1.670

2010 yılı Programında, savunma sanayii sektörünün en önemli etkinlik göstergesi olan Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının yurt içinden karşılanma oranının 2003 yılında yüzde 25 iken 2008 yılında yüzde 44,2'ye yükseldiği belirtilmektedir. Ancak gelişmiş ülkelerde savunma ihtiyaçlarının yüzde 85-95'inin yerli kaynaklardan sağlandığı düşünülürse daha yapacak çok işimiz olduğu anlaşılabacaktır.

8. İçişleri Bakanlığı

Geçmişî hatırlamadan geleceği inşa etmek mümkün değildir.

Ecevit'in başkanlığındaki Koalisyon Hükümeti, terör örgütünün liderini yakalayıp ömür boyu hapse atılmasını sağlamış ve terörü bitirerek 2002 yılında AKP hükümetine sıfır terörlü bir ülke devretmişti. Bugün hiç kimse, AKP hükümetine sıfır terörlü bir ülke teslim edildiğini inkar edemez.

Hükümet yöreden oy alabilmek için 7 yıldır bu konuda hareketsiz kalmayı tercih etmiş ve güvenlik güçlerinin mücadele ile ilgili önerilerine kulaklarını tıkamış ve azimlerini kırmıştır.

Hükümet, TBMM'nin kendisine verdiği sınırötesi hareket yapma yetkisini, karakışta yapılan bir haftalık göstermelik kara hareketi ile kamuoyunun tepkilerini yatıştırmaya yönelik birkaç etkisiz hava hareketi dışında kullanmamış, kullandırmamış ve bu suretle görevini ihmal etmiştir.

Hükümet, dünyaya, bölgeye ve terör örgütüne, Türkiye Cumhuriyetinin sınır ötesi hareket yapmaya cesaret edemeyeceği izlenimini vermiştir. Bu hareketsizlik sonucunda 2002 yılında sıfır noktasına getirilen terör örgütünün yeniden toparlanmasına fırsat tanımıştır. Ecevit Hükümetinin yakalayıp hapse atmasını sağladığı terör örgütü liderinin İmralı'dan terör örgütünü yönetmesine engel olamamıştır.

Bugün Hükümet, her ne kadar terör örgütünü muhatap almadıklarını söylese de, kamuoyunun gözleri önünde olup bitenler, hükümetin terör örgütün başının yol haritası doğrultusunda hareket ettiğini göstermektedir. İçişleri Bakanı ya da Başbakan terör örgütü ile doğrudan görüşmemiş olabilir. Eğer siz, hükümet olarak gizli servisleriniz aracılığı ile bir takım görüşmeler yapıyor ve bundan haberdar oluyorsanız; eğer siz, terör örgütü ile görüşüp, çözüme ilişkin sözde önerilerini alan ve kendilerine aydın diyen birtakım kişilerle görüşüyorsanız; eğer siz, terörist grupların ne zaman geleceği konusunda bilgi sahibi iseniz ve karşılama törenlerine katılıyorsanız; eğer siz, şimdilik dolaylı olduğu düşünölen bu görüşmeler sonucunda ve edindiğiniz izlenimler doğrultusunda çözüm önerileri geliştirmeye çalışıyorsanız; terör örgütünü muhatap alıyorsunuz demektir.

Elbette elimizde terör örgütü ile yazılı anlaşma yaptığınıza dair bir kanıt bulunmamaktadır. Ancak, gerek yukanda söylediklerimiz, gerekse terör örgütünün bir grup teröristi teslim etmesi karşılığında, sizin İmralı'ya terör örgütünün isteği doğrultusunda yeni mahkumlar gönderme girişiminiz başka türlü nasıl açıklanabilir?

Hükümet Türkiye Cumhuriyetini terörle mücadele noktasından terörle müzakere noktasına getirmiştir. Türkiye Cumhuriyetinin terör örgütüne karşı verilen mücadelede yenilmiş gibi göstermeye kimin ne hakkı olabilir?

Hükümet, kürt açılımı olarak başlattığı, tepkiler üzerine adına demokratik açılım dediği konularda kamuoyu ile paylaştığı tek nokta şimdilik anayasanın ilk dört maddesinin değiştirilmeyeceği

açıklamasıdır. Sanki ilk dört maddeyi değiştirebilmiş gibi. Hükümet bu açıklama ile yeni bir şey söylemiş olmuyor.

Sizin bunu söylediğiniz anda muhataplarınız, Türkiye Cumhuriyetinin tek uluscu devlet ısrarından vazgeçmesi gerektiğini söyleyebilmektedir.

Bu ana çelişki ortada iken terör örgütü ile bir anlaşmaya varılması nasıl düşünülebilir?

Hükümet tehlikeli sulara kulaç açmaktadır. Bu gelişmeler aziz şehitlerimizin kemiklerini sızlatmıştır. Milleti, "gencecik çocuklarımızı acaba boşuna mı şehit verdik" ikilemine itmeye ve milli duygularımızın aşınmasına yol açmaya hiç kimsenin hakkı yoktur. Siz, iktidardan giderek bu açılımınızın bedelini siyaseten ödersiniz, ancak Türkiye Cumhuriyetine vereceğiniz zararın telafisi bulunmamaktadır.

Hükümetten bugüne kadar bir türlü açıklayamadığı demokratik açılımın detaylarını bekliyoruz.

Demokratikleşme yönündeki önerilere, Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyetinin üniter yapısına zarar verip vermediği çerçevesinden bakacağımızı ifade etmek isteriz.

9. Dışişleri Bakanlığı

Yedi yıldır iktidarda olan AKP Hükümeti tarafından 'çözumsuzlük çözüm değildir', 'kazan kazan' ve 'komşularla sıfır sorun' lu dış politika anlayışının ülkemizi getirdiği noktalara bakalım.

Kıbrıs cephesinde, Kıbrıs'lı Türklere evet dedirtilen bir Annan Planı üzerine yeni tavizlere zorlanan ve bu nedenle AB ile adaylık müzakereleri bir şekilde dondurulan bir Türkiye.

Kuzey Irak'ta bir Kürt Yönetimi oluşmasını kırmızı çizgi olarak kabul eden bir Türkiye'den, terör örgütüne verdikleri destek herkes tarafından bilinmesine rağmen bu Kürt Yönetimi ile müzakerelere başlayan bir Türkiye'ye.

Anayasasında sözde Ermeni soykırımından söz eden ve bu tezini bütün dünya ülkelerine kabul ettirmeye çalışan, topraklarımızda hak iddia eden, kardeş Azerbaycan topraklarının beşte birini işgali altında tutan ve bu nedenle işgal sona erene kadar sınırlarımızı kapattığımız bir **Ermenistan ile sıfır sorunlu bir ilişki kurma girişimi**. Bu girişimin başarıya ulaşmasını kim istemez. Sözde yukarıdaki ihtilafları ortadan kaldıracak bir protokol imzalıyoruz.

Ancak öyle bir protokol ki taraflar protokolda yazılı olmayan şeyleri yazılıymış gibi savunuyorlar.

Bu çerçevede **Türkiye diyor ki**; protokol ile Ermenistan Kars ve Moskova antlaşmaları ile iki ülke arasında çizilen sınırları tanıdı. Sözde Ermeni soykırımı olup olmadığının tespiti işi Türkiye'nin bugüne

kadar savunduğu tezler doğrultusunda tarihçilerden oluşan komisyona havale edildi. Ayrıca Ermenistan işgal altında tuttuğu Azerbaycan topraklarında işgali sona erdirmedikçe Türkiye Ermenistan sınırı açılmayacak ve diplomatik ilişki kurulmayacak.

Bu çerçevede Ermenistan diyor ki; sınırın açılması işi ile Azerbaycan topraklarında işgalin sonlandırılması işi arasında bir ilişki yoktur. Protokolde böyle bir koşul öngörülmediği için iki ülkenin Parlamentoları protokolü onaylamalı ve iki ülke arasında sınır açılarak diplomatik ilişki kurulmalıdır. Protokolde yazılı tarih komisyonunun yapacağı çalışmanın kapsamı ise, sözde Ermeni soykırımının yapıp yapılmadığının araştırılması değil, soykırımdan zarar görenlerin zararlarının ne şekilde giderileceğinin tespitinden ibaret olabilir. Çünkü soykırım iddiası protokol imza aşamasında arabuluculuk yapan İsviçre başta olmak üzere zaten bir çok dünya Parlamentosu tarafından kabul edilmiştir. Tespit edilmiş olan bir şeyin yeniden tesbiti diye bir şey olamaz.

Herkesin farklı yorumladığı bir protokol ile iki ülke arasında sınır sorunlu bir ilişki kurabilmeyi ümit ediyoruz.

Dış politikada iyi niyetle tek tarafı atılan adımların ulusal çıkarlarımızı korumaya yetmeyeceği görülmelidir.

10. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği

AB ile imzaladığımız ek protokolün kapsamının, Kıbrıs Rum Kesimi dahil AB'ye sonradan üye olan diğer ülkeleri kapsayacak şekilde genişletilmesi ve bu çerçevede limanlarımızın Kıbrıs Rum Kesimine açılmaması nedeniyle müzakereler belli kısıtlamalar altında sürdürülmektedir.

AB üyesi ülkelerden bazılarının Türkiye'ye özel statü verilmesinde ısrar etmeleri, aşmamız gereken önemli engellerden bir diğeridir.

İlerleme raporlarında ulusal çıkarlarımıza aykırı olarak dile getirilen hususlara kararlı bir şekilde karşı çıkmalıyız.

AB'nin ilerleme raporuna aldığı eleştiriler Türkiye'den gönderilen bilgilere dayanmaktadır. Siyasi açıklamalarda bulunuyor gerekçesi ile ordumuzu zayıflatmak üzere içten ve dıştan yürütülen kampanyalara hükümetin sessiz kalması kabul edilemez. Böyle kampanyaların yer aldığı bir ilerleme raporunu dengeli ve şimdiye kadar yazılmış en iyi rapor olarak değerlendiren hükümetin bu tutumu, kendisinin de bu kampanyanın içinde olduğu sonucunu doğurur. TSK, Türk Milletinin silahlı kuvvetidir. Bu nedenle kimsenin yıpratmasına izin vermemeliyiz.

Bütün olumsuzluklara ve engellemelere rağmen, engeller çıkarılıyor diye AB ile müzakereleri bırakmamız elbette gerekmiyor. Kapanış işlemleri yapılamasa da fasıllarla ilgili müzakereleri bir an

Önce tamamlamaya çalışmalı, yukarıda belirtilen engelleri ulusal çıkarlarımızı koruyarak aşma konusunda azim ve kararlılığımızı kaybetmemeliyiz.

Türkiye'nin stratejik konumu dolayısıyla AB'nin bizden vazgeçemediğini biliyoruz. Bu stratejik konulardan birisi de enerji hatları için köprü konumunda olmamızdır. AB ile Nabucco Boru Hattı Projesi imza süreci, aramızdaki bazı sorunların aşılmasında diplomatik bazı ataklara konu yapılabilmeliydi.

11. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

2002-2008 dönemine baktığımızda, 2002 yılında üretim ile tüketim arasındaki üretim aleyhine farkın enerji ithalatı ile karşılandığını, 2008 yılında üretim ile tüketimin ise başa baş geldiğini görüyoruz.

Aynı dönemde, doğal gaz santrallerinin de içinde yer aldığı **termik santrallerin** elektrik enerjisi üretimindeki payı % 73.9'dan % 82.7'ye çıkmış, **hidroelektrik santralleri** payı ise % 26'dan % 16.8'e gerilemiştir.

Enerji Üretim ve Tüketiminde Gelişmeler

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ÜRETİM	GWh	129 400	140 580	150 698	161 956	176 300	191 568	198 418	194 800	202 500
İTHALAT	GWh	3 588	1 158	464	636	573	864	789	700	800
İHRACAT	GWh	435	587	1 144	1 798	2 236	2 422	1 122	1 200	1 300
TÜKETİM	GWh	132 553	141 151	150 018	160 794	174 637	190 010	198 085	194 300	202 000
Kişi Başına Tüketim	kWh	1 914	2 011	2 109	2 230	2 391	2 602	2 647	2 565	2 637

Doğal gaz santrallerinin elektrik enerjisi üretimindeki payı aynı dönemde % 40.6'dan % 49.7'e çıkmıştır. 1990 yılında doğal gazın payı % 17.7 idi. Diğer ithal kaynaklar da dahil edildiğinde elektrik üretiminin yaklaşık yüzde 58' nin ithal kaynaklardan sağlandığı görülmektedir. Hemen hemen tamamı ithal kaynak olan doğal gaza bu ölçüde bağımlılık ve bunun ağırlıkla tek bir ülkeye bağlı olması, hükümet tarafından da, hem önemli bir arz güvenliği riski olarak görülmekte hem de son iki yıl içinde yoğun bir şekilde yaşanan elektrik fiyat artışlarının temel nedeni olarak değerlendirilmektedir.

Görüldüğü gibi 1990'lı yıllardan buyana enerji üretiminde dışa bağımlılığımız giderek artmıştır. Bunun sonucudur ki her yıl enerji ithalatına ödediğimiz 30-40 milyar dolar arasında değişen fatura, cari işlemler dengesinde yaşadığımız sorunların başında gelmektedir.

Elektrik Enerjisi Üretiminin Enerji Kaynaklarına Göre Dağılımı

	Taşkömürü		Linyit		Akaryakıt		Doğalgaz		Biyogaz- atık ve diğer		TERMİK		HİDROLİK		Jeotermal		TOPLAM	
											GWh	%	GWh	%	GWh	%		
2002	4 093	3,2	28 056	21,7	10 744	8,3	52 496	40,6	174	0,1	95 563	73,9	33 684	26,0	153	0,1	129 400	100
2008	15 858	8,0	41 858	21,1	7 519	3,8	98 685	49,7	220	0,1	164 139	82,7	33 270	16,8	1 009	0,5	198 418	100
2009 (1)	15 000	7,7	41 600	21,4	6 320	3,2	93 600	48,0	300	0,2	156 820	80,5	36 300	18,6	1 680	0,9	194 800	100
2010 (2)	16 700	8,2	40 700	20,1	6 600	3,3	99 500	49,1	400	0,2	163 900	80,9	36 000	17,8	2 600	1,3	202 500	100

"2008 yılında elektrik tüketiminin programa göre 6 milyar kWh daha düşük gerçekleşmesi, 2009 yılında ise 2008 yılına göre 4 milyar kWh daha düşük gerçekleşeceği beklentisi krizin elektrik enerjisi talebi üzerindeki etkisini açıkça ortaya koymaktadır." Bu son cümle, krizi bir türlü kabul etmek istemeyen hükümetin bizzat kendi cümlesidir.

2009 ve 2010 yılında kriz nedeniyle azalan tüketim talebi bizi rehavete itmemeli, üretimi artırmaya yönelik yatırımlara hız vermek için bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Çünkü krizden çıkışla birlikte artacak olan tüketim talebini karşılayabilecek üretim artışına ihtiyacımız olacaktır.

2008 yılı verilerine baktığımızda üretilen elektrik enerjisinin % 18.2 gibi yüksek bir oranının iç tüketime ve kayba gittiği görülmektedir. Kayıp enerjinin konutlarda kullanılan % 20'lik enerjiye denk geldiğini söylemek bu kaybın önemini ortaya koyacaktır. 2009 ve 2010 yıllarında kayıp oranında bir değişiklik olmayacağını öngörülmüş olması ise, hükümetin kayıp-kaçakla mücadele niyetinin olmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir.

Elektrik enerjisi tüketimde en büyük pay % 37.8 ile sanayide kullanılan enerjiye ait olup, onu % 20 ile konutlarda kullanılan enerji ve % 12.1 ile de ticarethanelerde kullanılan enerji takip etmektedir.

Hükümet, "yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı için alınacak tedbirler sonucunda, elektrik üretiminde doğal gazın payının yüzde 30'un altına düşürülmesi hedeflenecektir", demektedir. Bu alanda jeotermal ve rüzgar enerjisi ile üretilen elektrik enerjisinin payı 2002-2008 döneminde binde 10 dan binde 50'ye çıkarılabilmektedir. Hükümetin yukarıda belirtilen hedefi önemli bir hedeftir, ancak hangi kısa, orta ve uzun vadede, alınacak hangi tedbirlerle bunun sağlanacağı ortaya konulmalıdır. 2010 yılında söz konusu payın % 1.3'e çıkarılacağı öngörüsü de iddialı bir öngörüdür. Ümit ederiz gerçekleşir.

Yukarıda ifade edilen enerjide dışa bağımlılığı azaltacak hedeflere ulaşılması elbette yapacağınız yatırımlara bağlı olacaktır. Ancak enerji yatırımlarına ilişkin aşağıda vereceğimiz bilgiler, hükümetin hedeflerini çok fazla desteklememektedir.

Enerji alanına yapılan sabit sermaye yatırımlarının GSYH'a oranlarına baktığımızda 2003-2008 döneminde kamu yatırımlarının binde 73'den binde 38'e gerilerken, özel sektör yatırımlarının binde 27'den binde 61'e çıktığını görüyoruz. 2009 yılında enerji yatırımlarının GSYH içindeki payının % 1.09'a çıkması beklenirken, 2010 yılında bu oranın tekrar binde 86 düzeyine gerilemesi öngörülmektedir. 2010 yılındaki bu gerilemede özel sektörün enerji alanına yapacağı yatırımlardaki %-26.5 oranındaki azalma öngörüsü etkili olacaktır.

Tekrar etmek gerekirse, enerji alanına yapılması öngörülen bu yatırım eğilimiyle yukarıda sözü edilen dışa bağımlılığı azaltacak oranın yakalanması mümkün değildir.

ENERJİ YATIRIMLARI	CARİ FİYATLARLA				GSYH İÇİNDEKİ PAYLARI			DEĞİŞİM ORANLARI			
	Milyon TL	GSYH	KAMU	ÖZEL	TOPLAM	KAMU	ÖZEL	TOPLAM	KAMU	ÖZEL	TOPLAM
2003	454,781	3,311	1,226	4,537	0.73	0.27	1.00				
2004	559,033	2,401	1,020	3,421	0.43	0.18	0.61	-27.5	-16.8	-24.6	
2005	648,932	3,030	1,554	4,584	0.47	0.24	0.71	26.2	52.4	34.0	
2006	758,391	2,945	2,540	5,485	0.39	0.33	0.72	-2.8	63.4	19.7	
2007	843,178	3,365	4,901	8,266	0.40	0.58	0.98	14.3	93.0	50.7	
2008	950,098	3,598	5,826	9,424	0.38	0.61	0.99	6.9	18.9	14.0	
2009(*)	946,678	3,517	6,825	10,342	0.37	0.72	1.09	-2.3	17.1	9.7	
2010(**)	1,028,802	3,805	5,017	8,822	0.37	0.49	0.86	8.2	-26.5	-14.7	

Kaynak: DPT

(*) Gerçekleşme Tahmini

(**) Program

Hükümetin, enerji arz güvenliğini artırmak amacıyla yerli kaynakların değerlendirilmesine, kaynak çeşitliliğini ve enerji verimliliğini sağlamaya öncelik verilecek şeklinde belirlediği politikaları desteklememek mümkün değildir. Ancak, kamu elektrik üretim ve dağıtım tesislerinin rekabetçi bir piyasa oluşturulması hedefine hizmet edecek şekilde özelleştirilmesi şeklinde özetlenen hükümet politikasına katılmamaktayız.

Yine, arz güvenliğini sağlamak amacıyla doğalgaz ithalatının özel sektöre de açılması yönündeki gelişmeleri uygun görmediğimizi ifade etmek istiyorum.

Bakanlığın internet sitesinde yer alan bir duyuruda, bakanlığın görevleri arasında yer alması gereken bir konuda yetki kullanımının özel sektöre devredildiğini görüyoruz. Bu duyuruda, bölgelerinde 3. kişiler tarafından yerine getirilecek bazı projelerin onay ve kabul yetkisi bakanlık tarafından dağıtım şirketlerine devredilmektedir. Bir kamu görevinin özel sektöre devri doğru değildir.

Yetki devri nedeniyle dağıtım şirketleri ve üçüncü kişiler arasında ortaya çıkması muhtemel ihtilaflar nedeniyle kamunun bir takım tazminat talebiyle karşı karşıya kalma ihtimalleri de dikkatle değerlendirilmelidir.

12. Ulaştırma Bakanlığı

Anayasamızın haberleşme özgürlüğünü düzenleyen 22 nci maddesinde; herkesin haberleşme hürriyetine sahip olduğu ve haberleşmenin gizliliğinin esas olacağı; millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça haberleşmenin engellenemeyeceği ve gizliliğine dokunulamayacağı hükme bağlanmaktadır.

Son günlerde medyada hakim ve savcıların, yargıtay'ın, muhalefetin, milletvekillerinin, sivil toplum kuruluşu yetkililerinin, hafta başbakanın dinlendiğine ilişkin haberler yer almaktadır.

Yaygın ve anayasaya aykırı dinlemeler, demokratik açımdan söz eden hükümetin bu alandaki samimiyetsizliğini ortaya koymaktadır.

Kamuoyuna yansıyan dinlemeler yargı kararına dayanmış olsa bile bu tür uygulamalar anayasada tarif edilen istisnai durumları aşmış ve haberleşme özgürlüğünün özüne zarar verir hale gelmiştir. Bu nedenle ister bir yargı kararına dayanılarak yapılmış olsun isterse yasa dışı yapılmış olsun, işlenen suç anayasadaki haberleşmenin gizliliğini ihlâl suçudur.

Bu ölçüde yaygın dinlemenin gerçekleşmekte olması, suçludan delile gitmesi gereken yargının delilden suçlu yaratmaya yöneldiğini ve siyasallaştığını ortaya koymaktadır. Yasama erkinin fiilen yürütme erkinin kontrolüne girdiği demokrasimizde, yargının da yürütmenin kontrolüne girmesi ile, demokratik rejimin bir başka rejime dönüşmekte olduğunu çok fazla gecikmeden görmek durumundayız. Hükümetin, demokratikleşme diye diye, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetini bir başka yönetim biçimine hızla dönüştürmekte olduğu herkes tarafından görülmelidir.

AKP Hükümetleri döneminde ulaştırma sektörüne yapılan sabit sermaye yatırımları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Milyon TL	CARİ FİYATLARLA				GSYH İÇİNDEKİ PAYLARI			DEĞİŞİM ORANLARI		
	GSYH	KAMU	ÖZEL	TOPLAM	KAMU	ÖZEL	TOPLAM	KAMU	ÖZEL	TOPLAM
2003	454,781	4,598	6,750	11,348	1.01	1.48	2.50			
2004	559,033	6,055	11,410	17,465	1.08	2.04	3.12	31.7	69.0	53.9
2005	648,932	8,418	12,723	21,141	1.30	1.96	3.26	39.0	11.5	21.0
2006	758,391	10,360	15,216	25,576	1.37	2.01	3.37	23.1	19.6	21.0
2007	843,178	9,475	26,919	36,394	1.12	3.19	4.32	-8.5	76.9	42.3
2008	950,098	14,733	28,808	43,541	1.55	3.01	4.56	55.5	6.3	19.1
2009(*)	946,678	13,017	26,106	39,123	1.38	2.76	4.13	-11.6	-8.7	-9.7
2010(**)	1,028,802	14,206	30,701	44,907	1.38	2.98	4.36	9.1	17.6	14.8

Kaynak: DPT

(*) Gerçekleşme Tahmini

(**) Program

2003 yılında kamu ulaştırma yatırımlarının GSYH içinde % 1.01 olan payı 2008 yılında % 1.55'e çıkmış, 2009 yılında % 1.38'e gerileyen payın 2010 yılında 2009 yılı düzeyinde kalacağı görülmektedir.

2003 yılında % 1.48 olan özel sektörün payının ise 2010 yılında % 2.98 olması öngörülmektedir.

2009 yılında bir önceki yıla göre kamu ulaştırma yatırımlarında % -11.6, özel sektör ulaştırma yatırımlarında da % - 8.7 oranında bir azalma beklenmektedir.

Toplam kamu sabit sermaye yatırımları içinde ulaştırma sektörünün 2008 yılında % 37.7 olan payının 2009 yılında % 33.9'a gerilemesi beklenmekte, 2010 yılında ise bu payın % 31.9'a düşeceği öngörülmektedir.

Rakamlar ve oranlar ulaştırma sektörü yatırımlarında 2009'da başlayan yavaşlamanın 2010 yılında da süreceğini göstermektedir.

Hükümetin tarihi borçlanma rekorlarına karşın, yatırımlar konusunda görünen tek başarısı bölünmüş yollarla ilgili çalışmalarıdır. Başlatılan çalışmaların bir an önce devreye sokulmasını sağlayacak kaynak ihtiyacının karşılanmasında bir aksaklığa yol açılmamalıdır.

Kamunun yaptığı veya kalitesini yükselttiği yolların kamuya geçici gelir sağlanması amacıyla özelleştirilmesini doğru bulmuyoruz.

Hükümet vatandaşlardan vergileri oto yol yapım, bakım ve kamunun hizmetine sunmak üzere almaktadır. Bir taraftan vergi almaya devam ederken, otoyolları özelleştirip paralı hale getirmek, alınan vergilerin meşruiyetini tartışmalı hale getirecektir.

Ulaştırma sektörü ile ilgili olarak Hükümetin 2010 yılı Programında yaptığı bazı açıklamalara öz eleştiri niteliği taşıması nedeniyle aşağıda yer verilmiştir.

"Artan ulaşım talebine uygun demiryolu ve denizyolu fiziki altyapısının zamanında gerçekleştirilememesi ve kapıdan kapıya taşımacılık için en uygun ulaştırma modunun karayolu taşımacılığı olması, yük ve yolcu taşımalarının ağırlıklı olarak karayolu ağına yüklenmesine yol açmıştır. Bu durum, fiziki standartlar ve ağ yoğunluğu açısından yetersiz olan karayolu altyapısının, yasal sınırı aşan yüklemeler ve bakım-onarım hizmetleri için zamanında yeterli kaynak ayrılamaması gibi nedenlerle daha da yıpranmasına ve verimsiz bir ulaşım sisteminin oluşmasına sebep olmuştur.

Denizyollarında büyük liman altyapılarının inşasını özendirecek finansman modelleri etkin bir şekilde hayata geçirilememiştir. Sonuç olarak, kısıtlı kaynaklar, karayolu ağırlıklı yapı ve sürekli artan talep kendi kendini besleyen olumsuz bir yapı yaratmıştır.

*Hızlı ve plansız kentleşme, kentlerde yaşanan yüksek nüfus artış hızı ve motorlu taşıt sahipliğindeki yükseliş; Türkiye’de kent içi ulaşım da yaşanan fazla yakıt tüketimi, çevre kirliliği, kazalar ve trafik sıkışıklığı sorunlarının artarak devam etmesine sebep olmaktadır. **Kent içi ulaşım da bütün belediyeler için bağlayıcı olacak ulusal standart ve kriterlerin belirlenememiş olması, yüksek maliyetli raylı sistemlerin yapımı konusunda önceliklendirme yapılamamasına neden olmaktadır.***

*Mevcut ulaştırma altyapı yoğunluğu incelendiğinde, Türkiye’nin AB-27 ortalamasının oldukça altında karayolu, otoyol ve demiryolu ağına sahip olduğu gözlenmektedir. **Asfalt kaplamalı köy yolları da değerlendirmeye alınsa bile, ülkemizin karayolu yoğunluğunun AB-27 ortalamasının yaklaşık yarısı düzeyinde kaldığı görülmektedir.***

Devlet yolları üzerindeki ortalama günlük trafik AB değerlerine göre düşük olmasına rağmen, 2007 yılı verilerine göre Türkiye’de trafik kazalarında 100 km yola düşen ölü sayısı AB-27 ortalamasının yaklaşık 3,2 katı düzeyindedir.”

13. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı

2009 yılı bakanlık bütçesi görüşülürken, Karayolları Genel Müdürlüğü’nün Ulaştırma Bakanlığı’na bağlanması; imar planı yetkisinin belediyeler, özelleştirme idaresi, TOKİ ve TCDD gibi kurumlarla paylaşılacak zorunda kalınması; afet işlerinin; Başbakanlıkta kurulan bir birime bağlanacak olması; kamu yatırımları ile ilgili bazı görevlerin, örneğin TOKİ, il özel idareleri ve köylere hizmet götürme birliklerine bırakılması gibi nedenlerle bakanlığın işlevinin yeniden tartışmaya açılması gerektiğine işaret edilmişti.

Ya sayılan yetkiler bakanlıkta tekrar toplanmalı ya da Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bir başka bakanlığa bağlanarak bakanlığın kapatılması tartışmaya açılmalıdır.

İşlevsiz kalmasına rağmen Bakanlığın 2008 yılı bütçesi başlangıç bütçesine göre % 73 artışla kapanmıştır. Başka bir ifade ile 2008 yılında bakanlığa verilen 100 birim ödeneye karşılık 173 birim harcama yapılmıştır.

14. Çevre ve Orman Bakanlığı

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu kapsamında korunan alanların uzun devreli gelişme planları yapılırken, alandaki doğal ve kültürel kaynak değerlerini koruyacak ve geliştirecek hükümlere yer verildiği bilinmektedir. Özellikle 2003 yılından sonra gerçekleştirilen plan revizyonu çalışmalarında bu temel esas gözardı edilerek rant amaçlı, yoğunluk artırıcı kararlar geliştirildiği ileri sürülmektedir. Bu uygulamalara örnek olarak başta Uludağ Milli Parkı, Beydağları Sahil Milli Parkı, Beyşehir Gölü Milli Parkı, Ayvalık Adaları Tabiat Parkı gösterilmektedir.

Tabiatı Koruma Alanları statüsü "Milli Park" statüsüne dönüştürülerek doğal kaynaklar kullanıma açılmaktadır. Bu duruma Sultanazade, örnek olarak verilebilir. Bu tür uygulamalar, korunan alanların özüne aykırı bir biçimde bir alt statüye geçirilmeleri sonucunu doğurmaktadır.

Maden Kanununda yapılan değişiklikle maden olarak gruplandırılan taş ve kum ocaklarının orman alanlarında yarattığı tahribat olağanüstü boyutlara ulaşmıştır. Orman Genel Müdürlüğü (OGM), Maden İşleri Genel Müdürlüğüne verilen tüm arama ve işletme ruhsatlarına izin vermektedir. Uygulama böyle olunca söz konusu işlemin adı "izin vermek" değil "başvuruların kayda geçirilmesi işlemi" olmaktadır.

ÇED Yönetmeliği uygulamalarında bakanlık ikiyüzlü davranmaktadır. Doğayı tahrip edecek birçok faaliyeti yönetmelik değişikliği ile ÇED kapsamından çıkaran bakanlık, kamuoyunda tepkiler yoğunlaştıkça "*ne yapalım yönetmelik böyle*", diyebilmektedir. Mevcut uygulamalar ışığında ÇED, doğayı ve çevreyi koruyan bir yasal düzenleme olmaktan çok, doğanın ve çevrenin tahribinin yasal kılıfı haline gelmiştir.

Sendikalar tarafından, bakanlığın sendikal faaliyetlere müdahale ettiği ileri sürülmektedir.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu ve ILO sözleşmelerine aykırı olarak Sendika Şube Yönetim Kurulu ve Sendika İşyeri Temsilcilerinin sürekli ve geçici görevle yerlerinin değiştirildiği; atama ve terfilerde liyakat yerine çalışanların sendikalarına göre işlem yapıldığı; çalışanlara sendika değiştirmeleri ya da belli bir sendikaya üye olmaları konusunda baskı yapan görevlilerin daha üst görevlere terfi ettirildikleri; lojman tahsisi, yabancı dil, kurs ve seminerlere iştirak ve dış seyahat gibi imkanların kullandırılmasında çalışanların belli bir sendikaya üye olmaya zorlandıkları; sendikaların üyelerinden 2821 sayılı Sendikalar Kanununa göre aidat dışında herhangi bir ücret veya bağış almaları yasak olduğu halde, işçi sendikaları arasındaki kapatma davaları devam ederken, Öz-Orman-İş Sendikası ile OGM arasında sözleşme yapıldığı ve işletme müdürlerine baskı yapılarak sendika aidatı dışında ayrıca bağış yaptırılarak Öz-Orman-İş'e maddi kaynak aktarıldığı ileri sürülmektedir.

2008 yılında yapılan Orman Mühendisleri Odası seçimlerine OGM'nin seçimle ilgili Gn.Müd.Yrd. görevlendirerek müdahale etmek istediği, Oda genel merkez yönetiminde etkili olunamayınca kendi yönetimini oluşturmak üzere 2008 yılından itibaren seçimlere hazırlanma işine bizzat giriştiği, bu amaçla oluşturulan Orman Mühendisleri Birliği çalışmalarına aktif olarak destek verdiği, mevcut Odanın bütün çalışmalarının engellenmeye çalışıldığı, Genel Müdürlükteki bütün makamlara mevcut Odaya karşı tavrı alması konusunda telkinlerde bulunulduğu, Oda yönetiminin çalışmaları lehine tavrı belirtenlerin görevden uzaklaştırılmakla ya da tayinle tehdit edildiği ileri sürülmektedir.

OGM'de siyasi kadrolaşma ve bazı usulsüzlükler yapıldığı ileri sürülmektedir

Siyasi kadrolaşma amacıyla işletme müdür yardımcılığından genel müdüre kadar yapılacak atama ve yer değiştirmelere kriterler getiren "*Orman Genel Müdürlüğü Teknik Personel Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği*" 25.5.2009 tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır.

2002-2009 döneminde İşletme Pazarlama Daire Başkanlığından 8 kişinin Daire Başkanı olarak atanmalarına rağmen bir gün bile bu dairede fiilen Daire Başkanı olarak çalışmadıkları, bu süreçte Daire Başkanlığı görevini fiilen bir başkasının yürüttüğü ileri sürülmektedir.

Adapazarı Orman Bölge Müdürlüğü'nün bulunduğu yerin devri ile ilgili olarak TOKİ, Sağlık Bakanlığı, OGM tarafından 17.04.2007 tarihinde imzalanan protokolün, bir sendika tarafından iptali için idari yargıya başvurulduğu, idare mahkemesinin 08.09.2008 tarihinde yürütmenin durdurulması, 31.03.2009 tarihinde de dava konusu işlemin iptaline karar verdiği, ancak mahkeme kararı esastan sonuçlanmadan, burada bulunan lojmanların ve idare binasının yıkımına başlandığı, genel müdürlüğün uyarılmasına rağmen yıkım işlemine devam edildiği, söz konusu protokolü imzalayan ve yargının yürütmeyi durdurma kararına rağmen yıkım işlemlerini sürdürenler hakkında bakanlığın soruşturma izni vermediği ileri sürülmektedir.

Manisa-Turgutlu-Çaldağ mevkiinde nikel madeni çıkarılmak üzere tahsis edilen alanda erozyon kontrolü amacıyla 1970'li yıllarda ağaçlandırma yapıldığı, 30-40 yıllık ağaçlardan 300 bininin bu tahsis sonrası kesileceği ileri sürülmektedir.

Bütün bu iddialara bakanlığın bir açıklama getirmesi gerekir.

VI. SONUÇ

Muhalefet şerhinin yukarıdaki bölümlerinde yapılan açıklamalar doğrultusunda, 2010 yılı MYB Kanunu Tasarısı ve eki cetvellerle ilgili olarak Komisyon tarafından benimsenen çoğunluk görüşüne iştirak edilmemiştir.

Genel Kurulun bilgisine saygıyla sunulur.

Harun ÖZTÜRK

İzmir Milletvekili

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-176/4208

17/10/2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 12/10/2009 tarihinde kararlaştırılan “2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

boş sayfa

**B) 2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TASARISI VE PLAN VE BÜTÇE
KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

BOŞ SAYFA

2010 YILI MİLLİ BÜTÇE TAHMİN RAPORU

boş

MİLLÎ BÜTÇE TAHMİN RAPORU

2010 Yılı Programının temel amacı, ekonominin yeniden sürdürülebilir bir büyüme dönemine geçişini sağlamak, enflasyondaki düşüş eğilimini devam ettirmek ve küresel krizin etkisiyle bozulan kamu dengelerini düzeltmektir.

2010 Yılı Programında gayri safi yurtiçi hasılanın yüzde 3,5 oranında artacağı öngörülmüştür.

2010 yılında toplam yurtiçi talebin sabit fiyatlarla yüzde 3,8 oranında artacağı, sabit sermaye yatırımlarındaki artış oranının ise yüzde 7,7 olacağı tahmin edilmektedir.

Programda toplam tüketimin sabit fiyatlarla yüzde 2,5 oranında artması öngörülmektedir. Bu oranın, kamu tüketiminde yüzde 2,4, özel tüketimde ise yüzde 2,5 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

TABLO: KAYNAKLAR - HARCAMALAR DENGESİ

	Günlük Yalınlar, Milyar TL			GSYH Kaliteli Yalın Pay/bi		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
GSYH	843.178	960.088	916.678	100,0	100,0	100,0
NET MALİYE HİZMETİ İH RAKATI	43.513	42.135	2.300	5,2	4,4	0,3
TO PLAM YURT İÇİ TALEP	886.692	902.233	919.978	105,2	104,4	100,2
SABİT SERMAYE YATIRIMI	183.416	191.815	190.200	21,8	20,2	19,9
KATU	32.524	30.123	28.276	3,9	3,1	3,1
ÖZ EL	150.891	162.692	171.924	17,9	16,1	17,9
STOK KÖŞESİ	-2.951	18.524	-11.508	-0,4	1,9	-1,2
KATU	504	1.179	2.543	0,1	0,2	0,3
ÖZ EL	-3.456	17.045	-13.051	-0,4	1,8	-1,5
TO PLAM YATIRIMLAR	180.164	210.339	188.692	21,4	22,1	19,7
KATU	33.028	40.602	40.919	3,9	4,2	4,3
ÖZ EL	147.136	169.737	147.773	17,5	17,9	15,4
TO PLAM TÜKETİM	706.227	781.894	801.285	83,8	82,2	84,6
KATU	83.221	96.453	106.227	9,9	10,0	11,2
ÖZ EL	623.007	685.441	695.058	73,9	72,2	73,4

KAYNAK: DPT

(1) Günlük Yalınlar Tablosu.

(2) Program

TABLO: KAYNAKLAR - HARCAMALAR DENGESİ

	1998 Fiyatları, Milyar TL			Yalın Değerler		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
GSYH	101.295	102.164	96.034	100,0	100,0	100,0
NET MALİYE HİZMETİ İH RAKATI (1)	4.639	2.934	1.127	4,6	2,9	1,2
TO PLAM YURT İÇİ TALEP	105.933	105.097	97.161	104,6	102,9	101,2
SABİT SERMAYE YATIRIMI	26.342	24.364	21.012	25,9	23,8	21,9
KATU	4.245	4.570	4.689	4,2	4,5	4,8
ÖZ EL	22.097	20.794	16.323	21,7	20,3	17,1
STOK KÖŞESİ (1)	-135	185	-1.562	-0,1	0,2	-1,6
KATU	51	132	224	0,1	0,1	0,2
ÖZ EL	-187	53	-1.776	-0,2	0,1	-1,8
TO PLAM YATIRIMLAR	26.207	24.549	19.450	25,9	23,8	20,1
KATU	4.259	4.702	4.813	4,2	4,5	4,9
ÖZ EL	21.948	20.847	14.637	21,7	20,3	15,0
TO PLAM TÜKETİM	79.687	79.548	77.701	78,7	77,6	76,7
KATU	7.556	7.844	8.192	7,4	7,6	8,5
ÖZ EL	72.131	71.705	69.509	71,3	70,0	68,2

KAYNAK: DPT

(1) Yalın Değerler, GSYH in Yalın Değerler Tablosu.

(2) Günlük Yalınlar Tablosu.

(3) Program

2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TASARISININ GENEL
GEREKÇESİ VE MADDE GEREKÇELERİ

BOŞ

GENEL GEREKÇE

2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa uygun olarak ve aşağıda yer alan hedefler doğrultusunda hazırlanmıştır:

- Makroekonomik istikrarla birlikte sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek,
- Dışsal şoklara karşı ekonominin dayanıklılığını artırmak,
- Para ve maliye politikalarını uyumlaştırarak enflasyonla mücadele politikasını desteklemek,
- Gelir, gider, bütçe dengesi ve borç hedefleri ile ilgili orta vadeli mali hedeflere ulaşılmasına katkı sağlamak,
- Mali disiplin anlayışına uygun olarak kaynakların belirlenmiş temel politika öncelikleri doğrultusunda tahsisini, kamu harcamalarının kalitesinin artırılmasını ve bu suretle halkımızın hayat standardının yükseltilmesini sağlamak,
- Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesini ve kullanılmasını temin etmek,
- Bütçe harcamalarını sağlam gelir kaynaklarıyla karşılamak ve kaynak-harcama dengesini göz önünde bulundurmak,
- Eğitim, sağlık ve sosyal nitelikli, büyümeyi ve istihdamı destekleyen harcamalar ile bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik harcamalara daha fazla kaynak sağlamak,
- Sosyal yardımlarda yerindelik ve harcamalarda etkinlik sağlamak,
- Yatırıma ayrılan kaynakların yüksek öncelikli ekonomik ve sosyal yatırımlara ve kısa sürede sonuç alınabilecek projelere yönlendirilmesini temin etmek,
- Orta ve uzun vadede ekonominin verimliliğini ve üretken yapısını destekleyen altyapı yatırımlarına ağırlık vermek,
- Rekabet edebilirliği ve verimliliği artırıcı, üretimi teşvik edici, aynı zamanda gelir istikrarını sağlamaya yönelik bir tarımsal destekleme politikası oluşturmak ve kırsal kesimin alt yapısını güçlendirmek,
- Hesap verebilirliği ve mali saydamlığı güçlendirmek.

2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi, ekonomik krizin etkisiyle yükselen kamu kesimi açıklarının tedrici olarak makul seviyelere indirilmesi ile ülkemiz ekonomisinin yeniden güçlü ve sürdürülebilir büyüme dönemine girmesine katkıda bulunulması başta olmak üzere yukarıda sayılan hedeflerin gerçekleştirilmesi amacını taşımaktadır. Bütçe ödenekleri, Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planda yer alan politika, hedef ve öncelikler ile idarelerin geçmiş yıllar harcama eğilimleri, yürüttükleri önemli faaliyet ve projeler dikkate alınarak belirlenmiştir. Bütçe gelir tahminleri ise, makroekonomik göstergeler, geçmiş yıl gelir tahsilâtları, Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planda belirlenen gelir politikası hedef ve önceliklerine göre oluşturulmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1 - 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde merkezi yönetim bütçe kanununda yer alması gereken genel hükümler sayılmıştır. Bu çerçevede, 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere ve (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 2010 yılında yapacakları hizmetlerin karşılığı olarak verilen toplam ödenek tutarları bu maddede belirlenmektedir.

Madde 2 - Bu maddede 5018 sayılı Kanunun 15 inci maddesi çerçevesinde kamu idarelerinin 2010 yılı gelir tahminleri toplamına yer verilmektedir. 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelir toplamı, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin öz gelir toplamı ile bu idarelere yapılacak olan Hazine yardımı tutarı ve (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri toplamı ayrı ayrı gösterilmektedir. Ayrıca, 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerinin net finansman toplamlarına da yer verilmektedir.

Madde 3 - 5018 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasında, varsa bütçe açığının nasıl kapatılacağı hükmünün merkezi yönetim bütçe kanununda bulunması gerektiği belirtilmiştir. Bu madde ile genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine tahsis edilen ödenekler toplamı ile genel bütçe gelir tahmini toplamı arasındaki farkın net borçlanma ile karşılanacağına dair hükme yer verilmektedir.

Madde 4 - Bu maddede, merkezi yönetim bütçe kanununda ve diğer kanunlarda yer alan “Fasıl, Bölüm, Kesim, Madde, Tertip” ve “ilgili hizmet tertibi” ibarelerinin analitik bütçe sınıflandırmasına uygun olarak tanımlamalarına yer verilmektedir.

Madde, tahakkuk ettirilecek giderlerin Devlet muhasebesi kayıtlarında ekonomik sınıflandırmanın dördüncü düzeyini de kapsayacak şekilde gösterilmesini ve kesin hesap kanunu tasarısının ise ekonomik sınıflandırmanın ikinci düzeyinde hazırlanmasını öngörmektedir.

Ayrıca, analitik bütçe sınıflandırması sisteminin uygulanmasında çıkabilecek sorunların giderilmesi ve diğer mevzuat hükümleri ile yeni sınıflandırma arasında uyumun sağlanması amacıyla bu konuda düzenlemeler yapmaya Maliye Bakanı yetkili kılınmaktadır.

Madde 5 - 5018 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasında, bağlı cetvellere merkezi yönetim bütçe kanununda yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu hüküm çerçevesinde, merkezi yönetim bütçe kanununa (A), (B), (C), (E), (F), (H), (İ), (K), (M), (O), (P), (T) ve (V) cetvellerinin bağlanması hüküm altına alınmaktadır.

Madde 6 - Bütçe uygulamalarında esneklik sağlanmasını amaçlayan bu madde ile yılı içinde hizmetin gerektirdiği hallerde Maliye Bakanlığınca belirlenecek esas ve usuller dahilinde merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerinin bağlı (A) işaretli cetvellerinde yeni tertipler, (B) işaretli cetvellerinde yeni gelir kodları ve (F) işaretli cetvellerinde yeni finansman kodları açılmasına imkan sağlanmaktadır.

Madde 7 - 5018 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinde, merkezi yönetim bütçe kanununda belirtilen hizmet ve amaçları gerçekleştirmek veya bütçelerde öngörülmeyen hizmetler için gerektiğinde aktarma yapılmak üzere Maliye Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerinde yedek ödenek bulundurulabileceği ve bu ödeneklerden aktarma yapmaya Maliye Bakanının yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bu hüküm kapsamında, Maliye Bakanlığı bütçesine “Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği”, “Yedek Ödenek”, “Yatırımları Hızlandırma Ödeneği” ile “Doğal Afet Giderlerini Karşılama Ödeneği”nin konulmasına ve ilgili kuruluşların bütçelerine aktarılmasında uyulacak esas ve usullere ilişkin hükümlere yer verilmektedir.

Madde 8 - Maddenin;

Birinci fıkrasında, yatırımların yıllık programlar dahilinde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla 2010 Yılı Programına ek yatırım cetvellerinde yer alan projeler dışında herhangi bir projeye harcama yapılamayacağı hükme bağlanmaktadır. 2010 Yılı Programında yer verilecek yatırımlara hız kazandırmak ve 2010 yılında işe başlanılabilesini sağlamak amacıyla, proje veya işin öngörülen ilk yıl yatırım ödeneğinin toplam proje bedelinin yüzde onundan az olamayacağı koşulu getirilmektedir. Kurumlara gerektiğinde projeleri için yatırım ödenekleri içinde kalmak kaydıyla revize imkanı tanınmaktadır.

İkinci fıkrasında, Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinin (03) ekonomik kodlarını içeren tertiplerinde yer alan savunma amaçlı inşa ve tesisler ile stratejik hedef planı içinde yer alan alım ve hizmetlerin Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının vizesine bağlı olmadığı ve 2010 Yılı Yatırım Programında yer verilmesine gerek bulunmadığı belirtilmektedir.

Üçüncü fıkrasında, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin yatırım programında ödenekleri toplu olarak verilmiş projeler ve bu projelerin alt kalemleri ile ilgili değişiklikler konusunda uyacakları esaslar düzenlenmektedir.

Dördüncü fıkrasında ise, 2010 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yıl içinde yapılması zorunlu değişikliklerin, 2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Kararda yer alan usullere uyularak yapılacağına dair hükme yer verilmektedir.

Madde 9 - Maddenin;

Birinci fıkrasında, bütçe ödeneklerinin kullanılmasında etkinliği artırmak amacıyla (T) işaretli cetvelde yer alan taşıtların ancak acil ve zorunlu hallerde Bakanlar Kurulu kararı alınmak suretiyle edinilebilmesi öngörülmektedir.

İkinci fıkrasında, mülkiyetlerindeki taşıtlar yanında vakıf, dernek, banka, birlik, firma, şahıs ve benzeri kuruluş veya kişilere ait olup kamu kurum ve kuruluşlarınca kullanılan taşıtlar için (güvenlik hizmetlerinde kullanılan taşıtlar hariç), kurum bütçelerinden hiçbir şekilde ödeme yapılmaması öngörülmektedir.

Üçüncü fıkrasında, Türk Silahlı Kuvvetleri (Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dahil) ile Emniyet Genel Müdürlüğü ve Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğüne kurum, kuruluş, dernek ve vakıflarca hibe edilecek taşıtların, (T) işaretli cetvelde gösterilmeksizin Bakanlar Kurulu kararı ile edinilebilmesine imkan tanınmaktadır.

Dördüncü fıkrasında, Emniyet Genel Müdürlüğüne ait taşıtların 12/4/2001 tarihli ve 4645 sayılı Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Araç, Gereç, Mal ve Malzemenin Satış, Hibe, HEK ve Hurda Durum ve İşlemleri ile Hizmet Satışına Dair Kanun hükümleri çerçevesinde (T) işaretli cetvelde gösterilmeksizin, cinsi ve adedinin İçişleri Bakanlığının talebi ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine alınacak Bakanlar Kurulu kararında belirlenmesi kaydıyla, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi olmaksızın mübadele yoluyla yenileri ile değiştirilebilmesi ve aradaki fiyat farkının döner sermaye gelirleri, sosyal tesis veya kantin gelirleri ile Türk Polis Teşkilatını Güçlendirme Vakfı gelirlerinden karşılanmasına imkan sağlanmaktadır.

Aynı şekilde, beşinci fıkrasında, Türk Silahlı Kuvvetlerine (Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dahil) ait taşıtların 30/5/1985 tarihli ve 3212 sayılı Silahlı Kuvvetler İhtiyaç Fazlası Mal ve Hizmetlerinin Satış, Hibe, Devir ve Elden Çıkarılması; Diğer Devletler Adına Yurtdışı ve Yurtiçi Alımların Yapılması ve Eğitim Görecek Yabancı Personel Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde (T) işaretli cetvelde gösterilmesine gerek bulunmaksızın, cinsi ve adedinin Milli Savunma Bakanlığının (Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı için ise İçişleri Bakanlığının) talebi ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine alınacak Bakanlar Kurulu kararında belirlenmek kaydıyla 4734 sayılı Kanuna tabi olmaksızın mübadele yoluyla yenileri ile değiştirilebilmesi ve aradaki fiyat farkının, kantin gelirlerinden, döner sermaye gelirlerinden veya bağış yoluyla (Jandarma Genel Komutanlığı için Jandarma Asayiş Vakfı gelirlerinden) karşılanması imkanı getirilmektedir.

Altıncı fıkrasında, Türk Silahlı Kuvvetlerine ait taşıtlardan, en az 10 yaşını doldurmuş olanların, (T) işaretli cetvelde gösterilmesine gerek bulunmaksızın, Milli Savunma Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığının kararıyla, 4734 sayılı Kanuna tabi olmaksızın ve satılacak taşıt sayısı satın alınacak taşıt sayısından az olmamak ve satın alınacak taşıt sayısı Milli Savunma Bakanlığı için 40 adedi, Jandarma Genel Komutanlığı için 10 adedi ve Sahil Güvenlik Komutanlığı için 5 adedi geçmemek üzere yenileriyle değiştirilmesi ve aradaki fiyat farkının bütçeden karşılanabilmesi imkanı getirilmektedir.

Madde 10 - Maddenin;

Birinci fıkrasında, yıl içinde meydana gelecek gelişmelerin zorunlu kıldığı durumlarda bütçe ödenekleri arasında aktarma yapılmasına ilişkin esaslar yer almaktadır. Bu kapsamda;

- Personel giderleri ile ilgili olarak, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerinin “Personel Giderleri” ile “Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri” tertiplerinde yer alan ödenekleri Maliye Bakanlığı bütçesinin “Personel Giderlerini Karşılama Ödenegi” ile gerektiğinde “Yedek Ödenek” tertibine ve diğer ekonomik kodlara ilişkin tertiplerde yer alan ödenekleri ise Maliye Bakanlığı bütçesinin “Yedek Ödenek” tertibine aktarmaya,

- Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinden hizmeti yaptıracak olan kamu idaresinin isteği üzerine bütçesinden hizmeti yürütecek idarenin bütçesine aktarma yapmaya,

- 2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karara uygun olarak yıl içinde yapılacak değişiklikler çerçevesinde proje ödeneklerini ilgili kuruluşların bütçeleri arasında aktarmaya,

- Kamu idarelerinin yeniden teşkilatlanması sonucu, bütçe kanunlarının uygulanması ve kesin hesapların hazırlanması ile ilgili olarak gerekli görülen her türlü bütçe ve muhasebe işlemleri için gerekli düzenlemeleri yapmaya,

Maliye Bakanı yetkili kılınmaktadır.

İkinci fıkrasında, 5018 sayılı Kanunun 21 inci maddesine istinaden genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin aktarma yapılacak tertipteki ödenegin yüzde yirmisine kadar kendi bütçeleri içinde ödenek aktarması yapabileceğine, yüzde yirmiyi geçen diğer her türlü kurum içi aktarmalarını yapmaya ise Maliye Bakanının yetkili olduğuna ilişkin hükme yer verilmektedir.

Üçüncü fıkrasında, genel bütçeli idarelerin 13/12/1983 tarihli ve 180 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Bayındırlık ve İskan Bakanlığına yaptıracığı işlerde, söz konusu işlere ilişkin ödeneklerini Bayındırlık ve İskan Bakanlığı bütçesine işi yaptıran idarenin doğrudan aktarması sağlanmaktadır.

Dördüncü fıkrasında, Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının cari yıl içinde aralarında yapılan hizmetlerin bedellerini karşılamak amacıyla bütçeleri arasında karşılıklı aktarma yapmalarına olanak sağlanmaktadır.

Beşinci fıkrasında, Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinde yer alan Silahlı Kuvvetlerin tek merkezden yönetilmesi gereken hizmetlerine ilişkin ödenekleri fonksiyonlar arasında karşılıklı olarak aktarmaya yetkili kılınmaktadır.

Altıncı fıkrasında, özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumların (B) işaretli cetvellerinde belirtilen gelir, (F) işaretli cetvellerinde belirtilen ödenekleştirilmeyen finansman karşılıklarını ve gerçekleşen finansman fazlalarının ödenek olarak eklenmesine Maliye Bakanlığınca belirlenecek esas ve usuller çerçevesinde kamu idareleri yetkili kılınmaktadır.

Yedinci fıkrasında, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri arasındaki kaynak transferlerinin ödenek aktarması suretiyle, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki idareler ve kurumlar arasındaki diğer kaynak transferlerinin ise tahakkuk işlemleriyle gerçekleştirileceğine ilişkin hükme yer verilmektedir.

Madde 11 - 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin geçici hizmet karşılığı yapacakları ödemelerin niteliği ve ödemelere ilişkin esaslara yer verilmektedir.

Madde 12 - Maddenin birinci fıkrasının;

(a) bendinde, hizmetin sürekliliğinin sağlanması amacıyla, Türk Silahlı Kuvvetleri için tahsis edilen ödeneklerden yılı içinde harcanmayan kısmını, ödeneklerinin yüzde otuzunu aşmamak üzere ertesi yıl bütçesine devren ödenek kaydetmeye,

(b) bendinde, Kültür ve Turizm Bakanlığının tanıtma amaçlı ödeneklerinin harcanmayan tutarlarını ertesi yıl bütçesinin aynı tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

(c) bendinde, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu projelerinin desteklenmesi için konulan ödenekten harcanmayan kısımları ertesi yıl bütçesine devren ödenek kaydetmeye,

(ç) bendinde, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sanayi Tezleri Projesi için konulan ödeneklerden harcanmayan kısımları ertesi yıl bütçesinin aynı tertibine devren ödenek kaydetmeye,

(d) bendinde, ilgili mevzuatı gereğince özel gelir kaydedilmek üzere tahsil edilen tutarları, idare bütçelerinde söz konusu mevzuatta belirtilen amaçlar için tertiplenen ödenekten kullandırmak üzere genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydetmeye ve bütçelenen ödenekten gelir gerçekleşmesine göre ilgili tertiplere aktarma yapmaya, yılı içinde harcanmayan ödenekleri ertesi yıl bütçesine devren gelir ve ödenek kaydetmeye, bu hükümler çerçevesinde yapılacak işlemlere ilişkin esas ve usulleri belirlemeye,

Maliye Bakanı yetkili kılınmaktadır.

İkinci fıkrasında, birinci fıkra kapsamında devredilen sermaye ödeneklerinin, 2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına göre yılı yatırım programıyla ilişkilendirilmesi hüküm altına alınmaktadır.

Madde 13 - Bu maddede, 13/1/2005 tarihli ve 5286 sayılı Kanun ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün kaldırılması sonucunda il özel idareleri ve büyükşehir belediyelerine devredilen personelin özlük haklarının 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunun geçici 1 inci maddesi çerçevesinde ödenmesi ve Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) kapsamında yolu veya suyu olmayan köylerin altyapılarının desteklenmesi amacıyla Maliye Bakanlığı bütçesinde yer alan ilgili tertiplerdeki ödeneklerin kullanımına ilişkin hususlara yer verilmektedir. Ayrıca, bu kapsamda ilgili idarelere yapılan Hazine yardımlarının verilmiş amacına uygun olarak kullanılmasını sağlamak için bu yardımların haczedilemeyeceği ve üzerine ihtiyati tedbir konulamayacağı hususu hükme bağlanmaktadır.

Madde 14 - Maddenin;

Birinci fıkrasında, Öğretim Üyesi Yetiştirme Projesi kapsamında yer alan ödeneğin kullanım esaslarına yer verilmektedir.

İkinci fıkrasında, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 43 üncü maddesinin (d) bendi, 46, 58, ek 25, ek 26 ve ek 27 nci maddeleri ile yükseköğretim kurumlarında ikili öğretim yapılmasını düzenleyen 19/11/1992 tarihli ve 3843 sayılı Kanunun 7 nci maddesi uyarınca tahsil edilen tutarlar ve diğer gelirlerin özel gelir ve özel ödenek olarak kaydedilmemesi, söz konusu tutar ve gelirlerin öz gelir olarak kaydedilmesi ve karşılığında ilgili yükseköğretim kurumu bütçesine ödenek olarak eklenmesine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Üçüncü fıkrasında, 09.6.0-Eğitime yardımcı hizmetler fonksiyonu altında tertiplenen ödenekler arasındaki aktarmalar hariç, fonksiyonel sınıflandırmanın dördüncü düzeyi itibarıyla tefrik edilen öz gelir karşılığı ödenekler arasında aktarma yapılmaması öngörülerek, 2547 ve 3843 sayılı Kanunların ikinci fıkra da sayılan maddeleri gereğince belirli hizmetlere tahsis edilen gelirler karşılığında bütçelenen ödeneklerin sadece bu hizmetlere ilişkin tertipler arasında aktarılabilmesi amaçlanmaktadır.

2010 yılından itibaren yükseköğretim kurumlarının bütçeleme yapısında değişikliğe gidilerek bütçeleri yeniden yapılandırılmaktadır. Bu kapsamda dördüncü fıkra da, yükseköğretim kurumlarının bütçelerinde kurumsal düzeyde öngörülen ödeneklerini, ihtiyaçlarında kullanılmak üzere ilgili birimlere, Ödenek Gönderme Belgesi düzenlemek suretiyle gönderecekleri, Ödenek Gönderme Belgesi ile ödenek gönderilen birimlerin harcama birimi, kendisine ödenek gönderilen birimin en üst yöneticisinin ise harcama yetkilisi olacağı hususu düzenlenmektedir. Ayrıca, yükseköğretim kurumlarındaki bütçe uygulamalarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi bakımından bütçe ödeneklerinin gönderilmesi, kullanılması ve bütçe işlemlerine ilişkin esas ve usulleri belirlemeye Maliye Bakanı yetkili kılınmaktadır.

Beşinci fıkrasında ise, yıl içinde eklenen sermaye ödeneklerinin, 2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına göre yılı yatırım programıyla ilişkilendirileceğine ilişkin hükme yer verilmektedir.

Madde 15 - Maddenin birinci fıkrasında, Türk Silahlı Kuvvetlerine stratejik hedef planı uyarınca temini gerekli modern silah, araç ve gereçler ile gerçekleştirilecek savunma ve NATO altyapı yatırımları için yıl içinde yapılacak harcamaların ne suretle karşılanacağına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. İkinci fıkrasında, Savunma Sanayii Destekleme Fonu aracılığıyla yapılacak alımlara, üçüncü fıkrasında ise Savunma Sanayii Destekleme Fonundan Hazineye yatırılacak paraların bütçeleştirilmesine ilişkin hükümlere yer verilmektedir.

Madde 16 - Yabancı ülkeler ile uluslararası kuruluşlara yapılacak hizmet karşılıkları sonucu elde edilen tutarları, aynı amaçla kullanılmak üzere bir yandan genel bütçeye gelir, diğer yandan Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinde açılacak özel tertiplere ödenek kaydetmeye ve bu suretle ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımları ertesi yılı devretmeye Maliye Bakanı yetkili kılınmaktadır.

Madde 17 - Maddenin;

Birinci fıkrasında, yurtiçi ve yurt dışı kaynaklardan sağlanacak imkanların Türk Lirası karşılıklarının bütçeleştirilmesi, dış kaynaklardan bağış ve yardım yoluyla gelen malzemelerin tertibinde mevcut ödeneklerin yetmemesi halinde navlun bedelleri ve gümrük vergileri karşılığının bütçelere ödenek kaydı, Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının ihtiyaçları için yabancı devletlerden askeri yardım yoluyla sağlanacak malzeme bedellerinin bütçeye kayıt şekli ile ilgili hükümlere yer verilmektedir.

Diğer fıkralarında ise, Türkiye-Avrupa Birliği mali işbirliği kapsamında sağlanacak mali imkanların karşılığı olarak ilgili idarelerin bütçelerine konulan tutarların Ulusal Fona ödenmesine ve kullanılmasına ilişkin esaslar belirlenmektedir.

Madde 18 - Maddenin;

Birinci fıkrasında, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğünün meteorolojik ürünlerinin diğer ülke ve kişilere satışından elde edilecek döviz cinsinden tutarların kullanımına,

İkinci fıkrasında, 5018 sayılı Kanun ile genel bütçe kapsamına dahil edilen ve 2006 yılından önce katma bütçeli olan idarelerin ilgili mevzuatında belirtilen kurum gelirlerinin genel bütçe geliri olarak tahsil edileceğine,

Üçüncü fıkrasında ise, 4/12/1984 tarihli ve 3096 sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtımı ve Ticareti ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun kapsamındaki tabii kaynakların ve tesislerin işletme haklarının devirlerinden elde edilen gelirlerin tamamının genel bütçeye gelir kaydedileceğine,

ilişkin hükümler yer almaktadır.

Madde 19 - 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin son fıkrasında, mali yıl içinde sağlanacak garantili imkân ve dış borcun ikrazı limitinin bütçe kanunlarıyla belirlenmesi hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede, maddenin birinci fıkrasında, garantili imkan ve dış borcun ikraz limiti tutarı 3 milyar ABD Doları, finansman enstrümanlarına sağlanacak garanti tutarı ise 2 milyar ABD Doları olarak belirlenmektedir.

İkinci fıkrasında, Bakanlar Kuruluna bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan finansman enstrümanlarına ilişkin tutarı bir katına kadar artırma hususunda yetki verilmektedir.

Üçüncü fıkrasında, 4749 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü paragrafında mali yıl içinde ikrazen ihraç edilecek özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin limitinin her yıl bütçe kanunları ile belirleneceğine ilişkin hükme istinaden yıl içinde ihtiyaç duyulması halinde kurumlara finansman sağlanması amacıyla, merkezi yönetim bütçe kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde birine kadar ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihraç edilebileceği belirtilmektedir.

Madde 20 - Maddenin;

Birinci fıkrasında, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 35 inci maddesi uyarınca, kamu iktisadi teşebbüslerinin doğmuş ve doğacak görev zararları alacakları ile ilgili hususlar düzenlenmektedir.

İkinci fıkrasında, 8/10/2007 tarihinden itibaren özelleştirme programına alınarak KİT statüsünden çıkarılan Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin bu tarihten önce verilmiş görevler nedeniyle doğmuş görev zararları alacakları ile ilgili hususlar düzenlenmektedir.

Üçüncü fıkrasında, Hazinesin pay sahibi olduğu ve 233 sayılı Kanun Hükümünde Kararname kapsamı dışındaki şirketlerin Hazineye tekabül eden temettü tutarlarının tamamının veya bir kısmının şirketlerin ödenmemiş sermayesine ve/veya görev zararı alacaklarına mahsup edilebileceğine ve bu mahsup işleminin nasıl yapılacağına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Dördüncü fıkrasında, Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketinin politik risk kapsamında yapacağı tahsilâtın ve Bankanın faaliyet karlarından Hazineye tekabül eden temettü tutarlarının ve olağanüstü yedek akçelerinin tamamının veya bir kısmının, Bankanın politik risk alacağına ve/veya ödenmemiş sermayesine mahsup edilebileceğine ve bu mahsup işleminin nasıl yapılacağına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 21 - Maddenin;

Birinci fıkrasında, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Kanunun 154 üncü maddesine istinaden, aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge ve kıdem aylığı gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesine esas aylık katsayısı, memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanan taban aylık katsayısı, iş güclüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesine esas yan ödeme katsayısı ilk altı aylık dönem itibarıyla belirlenmektedir.

İkinci fıkrasında, 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca çalıştırılan sözleşmeli personelin ilk altı aylık dönem itibarıyla ücret tavanı tespit edilmektedir.

Üçüncü fıkrasında, 2009 yılı Aralık ayına ilişkin olarak açıklanan Tüketici Fiyatları Endeksinin 2009 yılı Haziran ayı endeksine göre değişim oranının yüzde dört buçuğu aşması halinde, aşan kısmı telafi edecek şekilde birinci ve ikinci fıkralarda yer alan katsayılar ile ücret tavanını yeniden belirlemek amacıyla Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Dördüncü fıkrasında ise, kurumların yurt dışı kuruluşlarına dahil kadrolarında görev alan Devlet memurlarının aylıklarına ilişkin hükme yer verilmektedir.

Madde 22 - 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin ek 7 nci maddesinde; söz konusu Kararnamenin 2 nci maddesinde belirtilen kamu idare, kurum ve kuruluşlarının, serbest memur kadrolarına yapacakları açıktan atama sayıları ile diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarından yapacakları nakil sayıları toplamı ile bu toplam sayıdan istisna tutulacak atamaların merkezi yönetim bütçe kanununda gösterileceği, merkezi yönetim bütçe kanununda gösterilen toplam sayının kamu idare, kurum ve kuruluşları itibarıyla dağılımı, kullanımı ve diğer hususların Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakan ile Maliye Bakanının birlikte teklifi üzerine Başbakan onayı ile belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, 2/9/1983 tarihli ve 78 sayılı Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanlarının Kadroları Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin 5 inci maddesinde; öğretim üyeleri hariç, bu Kanun Hükümünde Kararnameye ekli (1) sayılı cetvelde yer alan boş öğretim elemanı kadrolarına yapılabilecek açıktan atama sayıları ve diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarından yapılabilecek nakil sayıları toplamının, her yıl merkezi yönetim bütçe kanununda gösterileceği, her yıl merkezi yönetim bütçe kanununda belirtilen sayının yükseköğretim kurumları itibarıyla dağılımı ve kullanımı ile diğer hususların Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığının görüşü üzerine Yükseköğretim Kurulunca belirleneceği belirtilmiştir.

Bu hükümler uyarınca, merkezi yönetim bütçe kanununun bu maddesinin;

Birinci fıkrasında, memur kadrolarına yapılabilecek atama sayıları belirlenmiştir. Kamu idarelerinin, 2010 yılında açıktan veya naklen atama suretiyle kullanabilecekleri kadro sayısı, 2009 yılında emeklilik, ölüm, istifa veya nakil sebebiyle ayrılan personel sayısının yüzde yirmibeşi olarak tespit edilmiştir. Bu sayının yetmemesi halinde kamu idarelerine dağıtılmak üzere, ilave atama yapılabilecek toplam sayı belirlenmektedir.

İkinci fıkrasında, hizmetin özelliği gereği hakimlik ve savcılık meslekleri ile bu meslekten sayılan görevlere yapılacak atamalar ile tıpta uzmanlık mevzuatı çerçevesinde eğitim yapmak üzere asistan kadrolarına atanacakların, ilgili mevzuata göre yapılacak askeri personel atamalarının, emniyet hizmetleri

sınıfında bulunan kadrolara yapılacak atamaların, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ile 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun ilgili maddelerinde belirtilen istihdam etme zorunluluğu nedeniyle yapılacak atamaların, 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun uyarınca özelleştirme programına alınan kuruluşlardaki nakle tabi personelin nakli ile 4/2/1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu uyarınca Türk Telekom hisselerinin devri sonucu kamu payının yüzde ellinin altına düşmesi durumunda nakle tabi personelin nakli amacıyla yapılacak atamaların, birinci fıkra ile kamu idarelerine verilen atama izni sayıları dışında tutulması amaçlanmaktadır.

Üçüncü fıkrasında, ikinci fıkra kapsamında belirtilen kadrolara yapılacak atamalar, birinci fıkra belirtilen düzenlemeler dışında olduğu için, bu kadrolardan ayrılanların sayısı da, birinci fıkra kapsamında yapılacak hesaplamaların dışında tutulmaktadır.

Dördüncü fıkrasında, 657 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinde belirtilen istisnai memurluklara yapılacak atamalar ile anılan Kanunun 92 nci maddesi uyarınca memurluktan çekilenlerin yeniden atanması, bu atamaların takibi ve uygulamanın yönlendirilebilmesi amacıyla Devlet Personel Başkanlığının iznine tabi tutulmaktadır.

Beşinci fıkrasında, öğretim üyesi dışındaki boş öğretim elemanı kadrolarına yapılabilecek atama sayıları ile nakil sayıları belirlenmiştir. Öte yandan bu sayının 2000 adedinin, öncelikle 1/3/2006 tarihli ve 5467 sayılı Kanun, 17/5/2007 tarihli ve 5662 sayılı Kanun ile 22/5/2008 tarihli ve 5765 sayılı Kanunla kurulan üniversitelere, Yükseköğretim Kurulu koordinasyonunda Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı kapsamında yetiştirilmek amacıyla araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak atamalarda kullanılabilmesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Altıncı fıkrasında, tıpta uzmanlık mevzuatı uyarınca TUS veya DUS sınavını kazananların eğitimlerini tamamlayabilmelerini teminen araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak atamalar ile 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun uyarınca yurtdışına eğitim amaçlı gönderilenlerden eğitimlerinin bitiminde yurda dönenlerin atanmasını teminen yapılacak atamaların beşinci fıkra belirtilen atama izin sayıları dışında tutulması amaçlanmaktadır.

Yedinci fıkrasında, tıpta uzmanlık mevzuatı uyarınca TUS veya DUS sınavını kazananların eğitimlerini tamamlayabilmelerini teminen araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak atamalar ile öğretim üyesi kadrosuna yapılacak atamalar, beşinci fıkra belirtilen düzenlemeler dışında olduğu için, bu kadrolardan ayrılanların sayısı da beşinci fıkra kapsamında yapılacak hesaplamaların dışında tutulmaktadır.

Sekizinci fıkrasında, birinci fıkra kapsamındaki kamu idare, kurum ve kuruluşları ile 5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumların kadro ve pozisyonlarının dolu-boş durumu ile bunlarda meydana gelen değişikliklere ilişkin bilgilerin Maliye Bakanlığına bildirilme ve Devlet Personel Başkanlığına gönderilme süre ve şekilleri düzenlenmektedir.

Dokuzuncu fıkrasında, 1/1/2010 tarihi itibarıyla, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinde belirtilen oranları aşmış olan belediyeler ve bunların kurdukları müessese ve işletmeler ile 26/5/2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 18 inci maddesinde belirtilen oranı aşmış olan mahalli idare birliklerinin boş memur ve sürekli işçi kadrolarına yapacakları atamalar düzenlenmektedir.

Madde 23 - Maddenin;

Birinci fıkrasında, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde belirtilen kamu idare, kurum ve kuruluşlarında, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası ile 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 7 nci maddesinde belirtilen mevzuat kapsamında, 2009 yılında vizeli mevcut pozisyon ve tip sözleşme örneklerinin yeni bir vize işlemine gerek kalmaksızın 2010 yılında kullanılmasına imkân sağlanmakta, ayrıca, 2009 yılında bu pozisyonlarda istihdam edilen personelin durumu düzenlenmektedir.

İkinci fıkrasında, 2009 yılı sözleşmeli personel pozisyon sayılarının hangi şartlarda aşılabileceğine dair düzenleme yapılmaktadır.

Üçüncü fıkrasında, belediyeler, il özel idareleri ve mahalli idare birlikleri ile bunların müessese ve işletmelerinde sözleşmeli personel istihdamına ilişkin hususlar düzenlenmektedir.

Madde 24 - Maddenin;

Birinci fıkrasında, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerinin, istihdam edeceği sürekli işçiler ile 4/4/2007 tarihli ve 5620 sayılı Kanuna göre çalıştıracakları geçici işçilerin ödeneklerle sınırlı olarak çalıştırılması hükme bağlanmaktadır.

İkinci fıkrasında, işçilik ödenekleri, geçici iş pozisyonları ve fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücret ödemeleri için “Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği” ile “Yedek Ödenek” tertiplerinden aktarma yapılması sınırlandırılmaktadır.

Üçüncü fıkrasında, fıkra da belirtilen istisnalar dışında fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücret ödemeleri için ödenek aktarması yapılamayacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 25 - Maddenin;

Birinci fıkrasında, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler tarafından, kanun, kararname ve uluslararası anlaşmalar gereği üye olunan uluslararası kuruluşlar dışındaki uluslararası kuruluşlara üyelikleri hususunda bütçe disiplini bozmamak ve söz konusu idarelerin kendilerine tahsis edilen ödeneklerin üzerinde harcama yapmalarının önüne geçmek amacıyla, üyelik için gerekli ödeneğin temini hususunda Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınmadan üye olunamayacağı ve katılma payı ile üyelik aidatı adı altında herhangi bir ödeme yapılamayacağına ilişkin hükme yer verilmektedir.

İkinci fıkrasında, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlıklarının uluslararası anlaşmalar, kanun ve kararnamele Türkiye Cumhuriyeti adına üye olduğu uluslararası kuruluşlara ilişkin işlemlerine (katılma payı ödemeleri dahil) birinci fıkra da yer alan hükmün uygulanmayacağı belirtilmektedir.

Madde 26 - Maddede merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerince işletilen sosyal tesislerin giderlerinin bu tesislerin işletilmesinden elde edilen gelirlerle karşılanacağı ve merkezi yönetim bütçesinden ya da döner sermaye ve fonlardan ücret vermek suretiyle 2010 yılında ilk defa istihdam edilecek personel görevlendirilemeyeceği belirtilmektedir.

Madde 27 - Maddede yapılan düzenleme ile 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında izlenen alacakların dışında kalan ve muhasebe kayıtlarında bulunan Devlet alacaklarından tutarı 15 Türk Lirasına kadar olanların tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağının anlaşılması halinde, bu tutarların muhasebe kayıtlarından çıkarılmasına genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde Maliye Bakanına, diğer kamu idarelerinde üst yöneticilere yetki verilmektedir.

Madde 28 - Maddenin;

Birinci fıkrasında, özelleştirme gelirlerinin bütçeleştirilmesine ilişkin esaslar düzenlenmektedir.

İkinci fıkrasında, hükümet konaklarının yapımının programlanması, satın alınması, kiralanması ile onarımlarının yapılması işlerinin İçişleri Bakanlığınca yürütülmesi amaçlanmakta ve bunlara ilişkin giderlerin bu amaçla anılan Bakanlık bütçesinde yer alan ödeneklerden karşılanması hüküm altına alınmaktadır.

Üçüncü fıkrasında yapılan düzenlemeyle il özel idareleri ve belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmalarının, söz konusu idarelerin faiz dahil borç limitinin hesaplanmasına dahil edilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, il özel idareleri ve belediyelerin Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali işbirliği çerçevesinde desteklenen projelerinin finansmanı için sağlanan borçlanmalar ile hükümetlerarası ikili mali işbirliği protokolleri kapsamındaki projelerinin finansmanı için sağlanan borçlanmaların söz konusu borç stokunun hesabında dikkate alınmayacağı hüküm altına alınmaktadır.

Madde 29 - Yürürlük maddesidir.

Madde 30 - Yürütme maddesidir.

boş sayfa

2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TASARISI
İLE
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

BOŞ

boş

– 379 –

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir, Finansman ve Denge

Gider

MADDE 1 – (1) Bu Kanuna bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

- a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 281.853.655.110 Türk Lirası,
- b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 17.799.895.100 Türk Lirası,
- c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 1.949.287.082 Türk Lirası, ödenek verilmiştir.

Gelir ve finansman

MADDE 2 – (1) Gelirler:

Bu Kanuna bağlı (B) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

- a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 231.235.584.000 Türk Lirası,
- b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 4.898.274.700 Türk Lirası öz gelir, 13.386.485.400 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 18.284.760.100 Türk Lirası,
- c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 1.949.287.082 Türk Lirası, olarak tahmin edilmiştir.

(2) Finansman:

Bu Kanuna bağlı (F) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin net finansmanı 134.598.000 Türk Lirası olarak tahmin edilmiştir.

Denge

MADDE 3 – (1) Bu Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen ödenekler toplamı ile 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan tahmini gelirler toplamı arasındaki fark, net borçlanma ile karşılanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Bütçe Düzenine İlişkin Hükümler

Bölüm düzeni ve deyimler

MADDE 4 – (1) Gider cetvelinin bölümleri, analitik bütçe sınıflandırmasına uygun olarak fonksiyonlar şeklinde düzenlenir. Fonksiyonlar; birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü düzeyde alt fonksiyonlara ayrılır.

(2) Bu Kanunda ve diğer kanunlarda giderlere ilişkin yer alan;

- a) "Fasıl ve bölüm" deyimleri, fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyini,
- b) "Kesim" deyimini, fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyini,
- c) "Madde" deyimini, fonksiyonel sınıflandırmanın üçüncü düzeyini,
- ç) "Tertip" deyimini, kurumsal, fonksiyonel ve finansman tipi kodların bütün düzeyleri ile ekonomik sınıflandırmanın ilk iki düzeyini,
- d) Borç ödemeleri yönünden "ilgili hizmet tertibi" deyimini, borç konusu hizmetlerin yürütüldüğü ilgili

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir, Finansman ve Denge

Gider

MADDE 1 – (1) Bu Kanuna bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

- a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 281.907.405.110 Türk Lirası,
- b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 17.799.895.100 Türk Lirası,
- c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 1.949.287.082 Türk Lirası, ödenek verilmiştir.

Gelir ve finansman

MADDE 2 – Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Denge

MADDE 3 – Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Bütçe Düzenine İlişkin Hükümler

Bölüm düzeni ve deyimler

MADDE 4 – Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(4) İlgili mevzuat hükümleriyle analitik bütçe sınıflandırması arasında gerekli uyumu sağlamaya ve ortaya çıkabilecek sorunları gidermeye yönelik düzenlemeler yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

Bağlı cetveller

MADDE 5 – (1) Bu Kanunun 1 inci maddesi ile verilen ödeneklerin dağılımı (A),

(2) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından ilgili mevzuata göre tahsiline devam olunacak gelirler (B),

(3) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelirlerine dayanak teşkil eden temel hükümler (C),

(4) Bazı ödeneklerin kullanımına ve harcamalara ilişkin esaslar (E),

(5) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan idare ve kurumların nakit imkânları ile bu imkânlardan harcanması öngörülen tutarlar (F),

(6) 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri uyarınca verilecek gündelik ve tazminat tutarları (H),

(7) Çeşitli kanunlara göre bütçe kanununda gösterilmesi gereken parasal sınırlar (İ),

(8) Ek ders, konferans ve fazla çalışma ücretleri ile diğer ücret ödemelerinin tutarları (K),

(9) 11/8/1982 tarihli ve 2698 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanununun 3 üncü maddesi gereğince Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yönetilen okul pansiyonlarının öğrencilerinden alınacak pansiyon ücretleri (M),

(10) 7/6/1939 tarihli ve 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu uyarınca milli müdafaa mükellefiyeti yoluyla alınacak;

a) Hayvanların alım değerleri (O),

b) Motorlu taşıtların ortalama alım değerleri ile günlük kira bedelleri (P),

(11) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin yıl içinde edinebilecekleri taşıtların cinsi, adedi, hangi hizmette kullanılacağı ve kaynağı ile 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanununa tâbi kurumların yıl içinde satın alacakları taşıtların azami satın alma bedelleri (T),

(12) Kanunlar ve kararnamelerle bağlanmış vatani hizmet aylıkları (V),
işaretli cetvellerde gösterilmiştir.

Yeni tertip, gelir ve finansman kodları açılması

MADDE 6 – (1) İlgili mevzuatına göre, yılı içinde hizmetin gerektirdiği hallerde Maliye Bakanlığınca belirlenecek esas ve usuller çerçevesinde merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bağlı (A) işaretli cetvellerinde yeni tertipler, (B) işaretli cetvellerinde yeni gelir kodları ve (F) işaretli cetvellerinde yeni finansman kodları açılabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mali Politikaya İlişkin Hükümler

Gerektiğinde kullanılabilen ödenekler

MADDE 7 – (1) Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği:

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine konulan ödeneklerin yetmeyeceği anlaşıldığı takdirde, ilgili mevzuatının gerektirdiği giderler için "Personel Giderleri" ve "Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri" ile ilgili mevcut veya yeni açılacak tertiplere, Maliye Bakanlığı bütçesinin 12.01.31.00-01.1.2.00-1-09.1 tertibinde yer alan ödenekten aktarma yapmaya,

(2) Yedek Ödenek:

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bağlı cetveller

MADDE 5 – (1) Bu Kanunun 1 inci maddesi ile verilen ödeneklerin dağılımı (A),

(2) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından ilgili mevzuata göre tahsiline devam olunacak gelirler (B),

(3) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelirlerine dayanak teşkil eden temel hükümler (C),

(4) Bazı ödeneklerin kullanımına ve harcamalara ilişkin esaslar (E),

(5) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan idare ve kurumların nakit imkânları ile bu imkânlardan harcanması öngörülen tutarlar (F),

(6) 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri uyarınca verilecek gündelik ve tazminat tutarları (H),

(7) Çeşitli kanunlara göre bütçe kanununda gösterilmesi gereken parasal sınırlar (İ),

(8) Ek ders, konferans ve fazla çalışma ücretleri ile diğer ücret ödemelerinin tutarları (K),

(9) 11/8/1982 tarihli ve 2698 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanununun 3 üncü maddesi gereğince Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yönetilen okul pansiyonlarının öğrencilerinden alınacak pansiyon ücretleri (M),

10) 7/6/1939 tarihli ve 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu uyarınca milli müdafaa mükellefiyeti yoluyla alınacak;

a) Hayvanların alım değerleri (O),

b) Motorlu taşıtların ortalama alım değerleri ile günlük kira bedelleri (P),

(11) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin yıl içinde edinebilecekleri taşıtların cinsi, adedi, hangi hizmette kullanılacağı ve kaynağı ile 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanununa tâbi kurumların yıl içinde satın alacakları taşıtların azami satın alma bedelleri (T),

(12) Kanunlar ve kararnamelerle bağlanmış vatani hizmet aylıkları (V), işaretili cetvellerde gösterilmiştir.

Yeni tertip, gelir ve finansman kodları açılması

MADDE 6 – Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mali Politikaya İlişkin Hükümler

Gerektiğinde kullanılabilecek ödenekler

MADDE 7 – Tasarının 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(3) Yatırımları Hızlandırma Ödeneği:

Maliye Bakanlığı bütçesinin 12.01.31.00-01.1.2.00-1-09.3 tertibinde yer alan ödenekten, 2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına uyularak, 2010 Yılı Yatırım Programının uygulama durumuna göre gerektiğinde öncelikli sektörlerde yer alan yatırımların hızlandırılması veya yılı içinde gelişen şartlara göre öncelikli sektör ve alt sektörlerde yer alan ve programa yeni alınması gereken projelere ödenek tahsisi veya ödeneklerinin artırılmasında kullanılmak üzere genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin projelerine ilişkin mevcut veya yeni açılacak tertiplere aktarma yapmaya,

(4) Doğal Afet Giderlerini Karşılama Ödeneği:

Maliye Bakanlığı bütçesinin 12.01.31.00-01.1.2.00-1-09.5 tertibinde yer alan ödeneği, yatırım nitelikli giderler açısından yılı yatırım programı ile ilişkilendirilmek kaydıyla genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin her türlü doğal afet giderlerini karşılamak amacıyla mevcut veya yeni açılacak tertiplerine aktarmaya,

Maliye Bakanı yetkilidir.

Yatırım harcamaları

MADDE 8 – (1) 2010 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yer alan projeler dışında herhangi bir projeye harcama yapılamaz. Bu cetvellerde yer alan projeler ile ödeneği toplu olarak verilmiş projeler kapsamındaki yıllara sarı işlere (kurulu gücü 500 MW üzerinde olan baraj ve HES projeleri, Gebze-Haydarpaşa, Sirkeci-Halkalı Banliyö Hattının İyileştirilmesi ve Demiryolu Boğaz Tüp Geçişİ İnşaatı Projesi ve diğer demiryolu yapım projeleri hariç) 2010 yılında başlanabilmesi için proje veya işin 2010 yılı yatırım ödeneği, proje maliyetinin yüzde 10'undan az olamaz. Bu oranın altında kalan proje ve işler için gerektiğinde projeler 2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına uyulmak ve öncelikle kurumların yatırım ödenekleri içinde kalmak suretiyle revize edilebilir.

(2) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinin (03) ekonomik kodlarını içeren tertiplerinde yer alan savunma sektörü, altyapı, inşaa, iskan ve tesisleriyle NATO altyapı yatırımlarının gerektirdiği inşaa ve tesisler ve bunlara ilişkin kamulaştırmalar ile stratejik hedef planı içinde yer alan alım ve hizmetler, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının vizesine bağlı olmayıp 2010 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yer almaz.

(3) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, yatırım programında ödenekleri toplu olarak verilmiş yıllık projelerinden makine-teçhizat, büyük onarım, idame-yenileme, tamamlama ile bilgisayar yazılımı ve donanımı projelerinin detay programları ile alt harcama kalemleri itibarıyla tadat edilen ve edilmeyen toplulaştırılmış projelerinin alt harcama kalemleriyle ilgili işlemlerde 2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esasları uygulanır.

(4) 2010 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yıl içinde yapılması zorunlu değişiklikler için 2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Kararda yer alan usullere uyulur.

Resmî taşıtlara ilişkin hususlar

MADDE 9 – (1) Bu Kanuna bağlı (T) işaretli cetvelde yer alan taşıtlar, ancak çok acil ve zorunlu hallerde münhasır olmak kaydıyla ilgili bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile edinilebilir.

(2) Vakıf, dernek, sandık, banka, birlik, firma, şahıs ve benzeri kuruluş veya kişilere ait olup 237 sayılı Kanun kapsamında bulunan kurumlar ile özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşlarınca kullanılan taşıtların giderleri için (güvenlik hizmetlerinde kullanılan taşıtlar hariç) kurum

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yatırım harcamaları

MADDE 8 – Tasarının 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Resmi taşıtlara ilişkin hususlar

MADDE 9 – Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(4) Emniyet Genel Müdürlüğüne ait taşıtlar, 12/4/2001 tarihli ve 4645 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde (T) işaretli cetvelde gösterilmesine gerek bulunmaksızın, cinsi ve adedi İçişleri Bakanlığının talebi ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine alınacak Bakanlar Kurulu kararında belirlenmek kaydıyla 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tâbi olmaksızın mübadele yoluyla yenileri ile değiştirilebilir. Aradaki fiyat farkı, döner sermaye gelirleri, sosyal tesis veya kantin gelirleri ile Türk Polis Teşkilatını Güçlendirme Vakfı gelirlerinden karşılanır.

(5) Türk Silahlı Kuvvetlerine (Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dahil) ait taşıtlar, 30/5/1985 tarihli ve 3212 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde (T) işaretli cetvelde gösterilmesine gerek bulunmaksızın, cinsi ve adedi Milli Savunma Bakanlığının (Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı için ise İçişleri Bakanlığının) talebi ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine alınacak Bakanlar Kurulu kararında belirlenmek kaydıyla 4734 sayılı Kanuna tâbi olmaksızın mübadele yoluyla yenileriyle değiştirilebilir. Aradaki fiyat farkı, sosyal tesis gelirlerinden, kantin gelirlerinden, döner sermaye gelirlerinden veya bağış yoluyla (Jandarma Genel Komutanlığı için Jandarma Asayiş Vakfı gelirlerinden) karşılanır.

(6) Türk Silahlı Kuvvetlerine (Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dahil) ait taşıtlardan, trafiğe tescil tarihi itibarıyla en az 10 yaşını doldurmuş olanlar, (T) işaretli cetvelde gösterilmesine gerek bulunmaksızın, cinsi ve adedi, ilgisine göre Milli Savunma Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığının kararıyla, 4734 sayılı Kanuna tâbi olmaksızın ve satılacak taşıt sayısı satın alınacak taşıt sayısından az olmamak ve satın alınacak taşıt sayısı Milli Savunma Bakanlığı için 40 adedi, Jandarma Genel Komutanlığı için 10 adedi ve Sahil Güvenlik Komutanlığı için 5 adedi geçmemek üzere mübadele yoluyla yenileriyle değiştirilebilir ve aradaki fiyat farkı, bütçeden karşılanabilir. Bu fıkra da yer almayan hususlar hakkında 3212 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bütçe Uygulamasına İlişkin Hükümler

Aktarma ve ekleme işlemleri

MADDE 10 – (1) a) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerinin "Personel Giderleri" ile "Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri" tertiplerinde yer alan ödenekleri, Maliye Bakanlığı bütçesinin "Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği" ile gerektiğinde "Yedek Ödenek" tertibine; diğer ekonomik kodlara ilişkin tertiplerde yer alan ödenekleri ise 5018 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan sınırlamalara tâbi olmaksızın Maliye Bakanlığının bütçesinin "Yedek Ödenek" tertibine aktarmaya,

b) Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinden, hizmeti yaptıracak olan kamu idaresinin isteği üzerine bütçesinden yıl içinde hizmeti yürütecek olan idarenin bütçesine, fonksiyonel sınıflandırma ayrımına bakılmaksızın ödenek aktarmaya ve bu konuda gerekli işlemleri yapmaya,

c) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için 2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karara uygun olarak yılı yatırım programında değişiklik yapılması halinde, değişiklik konusu projelere ait ödeneklerle ilgili kurumlar arası aktarmaya,

ç) Kamu idarelerinin yeniden teşkilatlanması sonucu, bütçe kanunlarının uygulanması ve kesin hesapların hazırlanması ile ilgili olarak gerekli görülen her türlü bütçe ve muhasebe işlemleri için gerekli düzenlemeleri yapmaya,

Maliye Bakanı yetkilidir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Bütçe Uygulamasına İlişkin Hükümler

Aktarma ve ekleme işlemleri

MADDE 10 – Tasarının 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

yatırım cetvellerinde yer alan projeler arasında aktarma yapılması halinde bu aktarmanın gerektirdiği tertipler arası ödenek aktarması işlemleri 5018 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan sınırlamalara tâbi olmaksızın bu fıkra hükümlerine göre yapılır. Söz konusu işlemlerle sınırlı olmak üzere bu fıkra da yer alan yüzde 20 oranı yüzde 100 olarak uygulanır.

(3) Genel bütçeli idareler, 13/12/1983 tarihli ve 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Bayındırlık ve İskan Bakanlığına yaptıracağı işlere ilişkin ödeneklerini Bayındırlık ve İskan Bakanlığı bütçesine aktarmaya yetkilidir.

(4) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı; cari yıl içinde aralarında yapılan hizmetlerin bedellerini karşılamak amacıyla varılacak mutabakat üzerine, bütçeleri arasında karşılıklı aktarma yapmaya yetkilidir.

(5) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı; bütçelerinde yer alan Silahlı Kuvvetlerin tek merkezden yönetilmesi gereken ikmal ve tedarik hizmetleri ile bir fonksiyona ait bir hizmetin diğer bir fonksiyon tarafından yürütülmesi halinde ilgili ödeneği, fonksiyonlar arasında karşılıklı olarak aktarmaya yetkilidir.

(6) Özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumların (B) işaretli cetvellerinde belirtilen tahmini tutarlar üzerinde gerçekleşen gelirler ile (F) işaretli cetvellerinde belirtilen ödenekleştirilmeyen finansman karşılıklarını ve gerçekleşen finansman fazlalarını, idare ve kurumların bütçelerinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine ödenek olarak eklemeye Maliye Bakanlığınca belirlenecek esas ve usuller çerçevesinde kamu idareleri yetkilidir. Sermaye ödenekleri, 2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına göre yılı yatırım programıyla ilişkilendirilir.

(7) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri arasındaki kaynak transferleri ödenek aktarma suretiyle yapılır. Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki idareler ve kurumlar arasındaki diğer kaynak transferleri tahakkuk işlemleriyle gerçekleştirilir. Bu işlemler karşılığı tahsil edilen tutarlar, ilgili kamu idaresince bir yandan (B) işaretli cetvellere gelir, diğer yandan (A) işaretli cetvellere ödenek kaydedilir.

Geçici hizmet karşılığı yapılacak ödemeler

MADDE 11 – (I) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri;

a) Arızı nitelikteki işleriyle sınırlı kalmak koşuluyla yıl içinde bir ayı aşmayan sürelerle hizmet satın alınacak veya çalıştırılacak kişilere yapılacak ödemeleri,

b) İlgili mevzuatı uyarınca kısmi zamanlı hizmet satın alınan kişilere yapılacak ödemeleri,

c) 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun 25 inci maddesi gereğince aday, çırak ve işletmelerde meslek eğitimi gören öğrencilere yapılacak ödemeleri,

ç) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (C) fıkrası gereğince çalıştırılan geçici personele yapılacak ödemeleri,

bütçelerinin (01.4) ekonomik kodunda yer alan ödenekleri aşmayacak şekilde yaparlar. Söz konusu ekonomik kodu içeren tertiplere ödenek eklenemez, bütçelerin başka tertiplerinden (bu ekonomik kodu içeren tertiplerin kendi arasındaki aktarmalar ile bu Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında yapılan aktarmalar hariç) ödenek aktarılamaz ve ödenek üstü harcama yapılamaz. Ancak, özelleştirme uygulamaları nedeniyle iş akitleri feshedilenlerden 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (C) fıkrası hükmü çerçevesinde 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinde istihdam edilecek personel için gerekli olan tutarları ilgili tertiplere aktarmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

Ödenek devir ve iptal işlemleri

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Geçici hizmet karşılığı yapılacak ödemeler

MADDE 11 – Tasarının 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

b) 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin 21.01.36.00 ve 21.01.36.63 kurumsal kodu altında bulunan (03) ekonomik kodunu içeren tertiplerinde yer alan tanıtma amaçlı ödeneklerden harcanmayan kısımları ertesi yıl bütçesinin aynı tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

c) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu bütçesinin 40.08.33.00-01.4.1.00-2-07.1 tertibinde yer alan ödenekten harcanmayan kısımları ertesi yıl bütçesinin aynı tertibine devren ödenek kaydetmeye,

ç) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bütçesinin 19.01.31.00-04.8.1.02-1-07.1, 19.01.31.00-04.8.1.04-1-08.1, 19.01.31.00-04.8.1.05-1-05.4 ve 19.01.31.00-04.8.1.06-1-05.4 tertiplerinde yer alan ödeneklerden harcanmayan kısımlarını ertesi yıl bütçesinin aynı tertibine devren ödenek kaydetmeye,

d) İlgili mevzuatı gereğince özel gelir kaydedilmek üzere tahsil edilen tutarları, idare bütçelerinde söz konusu mevzuatta belirtilen amaçlar için tertiplenen ödenekten kullandırmak üzere genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydetmeye ve bütçelenen ödenekten gelir gerçekleşmesine göre ilgili tertiplere aktarma yapmaya, yılı içinde harcanmayan ödenekleri (2009 yılından devredenler de dahil) ertesi yıl bütçesine devren gelir ve ödenek kaydetmeye, bu hükümler çerçevesinde yapılacak işlemlere ilişkin esas ve usulleri belirlemeye,

Maliye Bakanı yetkilidir.

(2) Birinci fıkrada kapsamında devredilen sermaye ödenekleri, 2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına göre yılı yatırım programıyla ilişkilendirilir.

Mahalli idarelere yapılacak Hazine yardımları

MADDE 13 – (1) Maliye Bakanlığı bütçesinin;

a) 12.01.31.00-06.1.0.07-1-05.2 tertibinde yer alan ödenek, 13/1/2005 tarihli ve 5286 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesi çerçevesinde, il özel idarelerine veya büyükşehir belediyelerine devredilen personelin aylık ve diğer her türlü mali ve sosyal haklarına ilişkin ödemelerini karşılamak üzere 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunun geçici 1 inci maddesi çerçevesinde il özel idarelerine veya büyükşehir belediyelerine,

b) 12.01.31.00-06.1.0.08-1-07.1 tertibinde yer alan ödenek, Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) kapsamında köylerin altyapı ihtiyaçları için il özel idareleri ve/veya köylere hizmet götürme birliklerine,

tahakkuk ettirilmek suretiyle kullanılır. Bu fıkrada kapsamında ilgili idarelere yapılan Hazine yardımları haczedilemez ve üzerine ihtiyati tedbir konulamaz.

(2) Birinci fıkranın (b) bendinde yer alan ödeneğin, 2010 Yılı Yatırım Programında belirlenmesini müteakip il bazında dağılımı, kullanılması, izlenmesi ve denetimine ilişkin esas ve usuller Yüksek Planlama Kurulu tarafından karara bağlanır.

Yükseköğretim kurumları ile ilgili işlemler

MADDE 14 – (1) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı bütçesinin 38.01.02.00-09.9.9.00-2-05.3 (Öğretim Üyesi Yetiştirme Projesi) tertibinde yer alan ödenek, bu proje kapsamında lisansüstü eğitim veren yükseköğretim kurumlarına, mal ve hizmet alımlarında kullanılmak üzere, görevlendirilen öğrencilerin sayıları ve öğrenim alanları dikkate alınarak tahakkuk ettirilmek suretiyle ödenir. Ödenen bu tutar karşılığını bir yandan ilgili yükseköğretim kurumunun (B) işaretli cetveline öz gelir, diğer yandan (A) işaretli cetveline ödenek kaydetmeye ilgili yükseköğretim kurumu yetkilidir.

(2) 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 43 üncü maddesinin (d) bendi, 46 ncı

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Mahalli idarelere yapılacak Hazine yardımları

MADDE 13 – Tasarının 13 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yükseköğretim kurumları ile ilgili işlemler

MADDE 14 – Tasarının 14 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

konulan ödenekler, gelir gerçekleştirmelerine göre kullanılır. (B) işaretli cetvelde gelir kodları itibarıyla tahmin edilen gelirleri aşan öz gelir tahsilâtları karşılığı kadar (A) işaretli cetveline ödenek eklemeye Maliye Bakanlığınca belirlenecek esas ve usuller çerçevesinde yükseköğretim kurumları yetkilidir.

(3) Öz gelir karşılığı olarak ilgili yükseköğretim kurumu bütçesinin (A) işaretli cetvelinde fonksiyonel sınıflandırmanın dördüncü düzeyinde tertiplenen ödenekler arasında (09.6.0-Eğitime yardımcı hizmetler fonksiyonu altında öz gelir karşılığı tefrik edilen ödenekler arasında yapılacak aktarmalar hariç) aktarma yapılamaz.

(4) Yükseköğretim kurumları, bütçelerinin “Üst yönetim, akademik ve idari birimler” kurumsal kodu altında tefrik edilen ödeneklerini, ihtiyaçlarında kullanılmak üzere ilgili birimlere, Ödenek Gönderme Belgesi düzenlemek suretiyle gönderirler. Ödenek Gönderme Belgesi ile ödenek gönderilen birimler harcama birimi, kendisine ödenek gönderilen birimin en üst yöneticisi ise harcama yetkilisidir. Bütçe ödeneklerinin gönderilmesi, kullanılması ve bütçe işlemlerine ilişkin esas ve usulleri belirlemeye Maliye Bakanı yetkilidir.

(5) Yıl içinde eklenen sermaye ödenekleri, 2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına göre yılı yatırım programıyla ilişkilendirilir.

Fonlara ilişkin işlemler

MADDE 15 - (1) Türk Silahlı Kuvvetlerine stratejik hedef planı uyarınca temini gerekli modern silah, araç ve gereçler ile gerçekleştirilecek savunma ve NATO altyapı yatırımları için yıl içinde yapılacak harcamalar, 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Kanunla kurulan Savunma Sanayii Destekleme Fonunun kaynakları, bu amaçla bütçeye konulan ödenekler ve diğer aynı ve nakdi imkanlar birlikte değerlendirilmek suretiyle Savunma Sanayii İcra Komitesince tespit edilecek esaslar çerçevesinde karşılanır.

(2) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına bütçe ile tahsis edilen mevcut ödeneklerden birinci fıkra hükümleri gereğince tespit edilecek tutarları; Emniyet Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen mevcut ödeneklerden helikopter, uçak alımları ile revizyonlarına, hava araçlarına füze önleme, tespit sistemlerinin takılmasına ve Helikopter Elektronik Harp (HEWS) projesine ilişkin tutarları; Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen mevcut ödenekler ile bu Genel Müdürlük bütçesine kaydedilen ödeneklerden motorbot alımına yönelik tutarları; Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen mevcut ödeneklerden araştırma gemisi alımına yönelik tutarları; ilgili hizmetleri gerçekleştirmek üzere Savunma Sanayii Destekleme Fonuna ödemeye ilgisine göre Milli Savunma Bakanı, İçişleri Bakanı, Sağlık Bakanı veya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı yetkilidir.

(3) Savunma Sanayii Destekleme Fonundan Hazineye yatırılacak paraları bir yandan genel bütçeye gelir, diğer yandan Milli Savunma Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek kaydetmeye ve geçen yıllar ödenek bakiyelerini devretmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

Yabancı ülkelere yapılacak hizmet karşılıkları

MADDE 16 - (1) Maliye Bakanı;

a) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığınca yabancı ülkelere ve uluslararası kuruluşlara kiraya verilen veya bir hizmetin yerine getirilmesinde kullanılan kara, deniz ve hava taşıtlarından alınan kira veya ücret tutarlarını,

b) Türk Silahlı Kuvvetlerinin öğrenim ve eğitim müesseselerinde okutulan ve eğitim gören yabancı uyruklu subay, astsubay veya erlere yapılan giderler karşılığında ilgili devletlerce ödenen tutarları,

c) NATO makamlarınca yapılan anlaşma gereğince yedek havaalanlarının bakım ve onarımları için

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Fonlara ilişkin işlemler

MADDE 15 – Tasarının 15 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yabancı ülkelere yapılacak hizmet karşılıkları

MADDE 16 – Tasarının 16 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Bağış, hibe ve yardımlara ilişkin işlemler

MADDE 17 – (1) Maliye Bakanı;

a) Yurt içi ve yurt dışı kaynaklardan hibe olarak yıl içinde elde edilecek imkânların Türk Lirası karşılıklarını Hazine Müsteşarlığının teklifi üzerine gereğine göre bütçeye gelir veya gelir-ödenek-gider kaydetmeye,

b) Dış kaynaklardan veya uluslararası antlaşmalarla bağış ve kredi yoluyla gelecek her çeşit malzemenin navlun ve dışalım ile ilgili vergi ve resimlerinin ödenmesi amacı ile bunların karşılığını, ilgili bütçelerinde mevcut veya yeni açılacak tertiplere ödenek kaydetmeye ve gereken işlemleri yapmaya,

c) 2010 yılı içinde Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ihtiyaçları için yabancı devletlerden askeri yardım yoluyla veya diğer yollardan fiilen sağlanacak malzeme ve eşya bedellerini, bağlı (B) işaretli cetvelde açılacak tertiplere gelir ve karşılıklarını da bu bütçelerde açılacak özel tertiplere ödenek ve gider kaydetmeye, yetkilidir.

(2) Türkiye-Avrupa Birliği mali işbirliği kapsamında sağlanacak mali imkânların karşılığı olarak ilgili idare bütçelerinde (05), (06) ve (07) ekonomik kodlarını içeren tertiplerde yer alan tutarların Ulusal Fona ödenmesine ilgili bakanlar yetkilidir. Bu ödenekler başka bir hizmet veya faaliyete tahsis edilemez. Ancak, bu tutarlardan ödeme esnasında kur farkı nedeniyle oluşan fazlalıklar ve ilgili projeler için harcanamayan kısımlar ile Topluluk Programlarına ilişkin Avrupa Birliği katkı bakiyeleri Ulusal Fon hesaplarında tutulmaya devam edilir ve gerektiğinde bu Kanun kapsamındaki idarelere ait program ve projelerin finansmanı için kullanılabilir. Ulusal Fona ödeme işlemi Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın talebi üzerine ve projelerin finansman planlamasına uygun olarak en geç otuz gün içinde gerçekleştirilir.

(3) İkinci fıkra uyarınca Ulusal Fona ödenen bu tutarlar, 30/1/2003 tarihli ve 4802 sayılı Kanun kapsamında onaylanan Mutabakat Zabıtlarında yer alan hükümler çerçevesinde kullanılır.

(4) Türkiye-Avrupa Birliği mali işbirliği kapsamındaki program ve projelerin yürütülmesine ilişkin anlaşmalarda, öngörülen nedenlerle Avrupa Komisyonuna iadesi gereken hibe, kur farkları ve benzeri türden doğabilecek ilave ödenek ihtiyacı, Maliye Bakanlığı bütçesinde yer alan 12.01.31.00-01.1.2.00-1-09.6 tertibinden aktarma yapılmak suretiyle karşılanabilir.

Muhtelif gelirlere ilişkin hususlar

MADDE 18 – (1) Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğünün yabancı ülkelere verdiği meteorolojik ürünlerin bedeli ve yabancı ülkelerden aldığı meteorolojik ürünlerinin diğer yabancı ülkelere veya yurt içindeki kişi ve kurumlara, yabancı ülkelerin de anılan Genel Müdürlüğün meteorolojik ürünlerinin diğer ülke ve kişilere satışından yıl içinde elde edilecek döviz cinsinden tutarlar, T.C. Merkez Bankası nezdinde açılacak özel hesaba yatırılır. Bu tutarlardan ilgili anlaşmalar gereğince yurt dışı kuruluşlara ödenmesi gereken tutarlar, bu özel hesaptan Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğünün talimatıyla T.C. Merkez Bankasınca transfer edilir. Geri kalan tutarlar, ilgili Genel Müdürlüğün talimatıyla T.C. Merkez Bankasınca döviz alışı kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilerek Genel Müdürlüğün ödemelerini yapan muhasebe birimi hesabına aktarılır. Muhasebe birimi hesabına aktarılan bu tutarlar, genel bütçeye gelir kaydedilir.

(2) 2006 yılından önce katma bütçeli olan idarelerden 5018 sayılı Kanunla genel bütçe kapsamına alınanların ilgili mevzuatında belirtilen kurum gelirleri, genel bütçe geliri olarak tahsil edilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bağış, hibe ve yardımlara ilişkin işlemler

MADDE 17 – Tasarının 17 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Muhtelif gelirlere ilişkin hususlar

MADDE 18 – Tasarının 18 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

İKİNCİ KISIM

Devlet Borçları ve Kamu İktisadi Teşebbüslerine İlişkin Hükümler

Hazine garantili imkân ve dış borcun ikrazı limiti ve borçlanmaya ilişkin işlemler

MADDE 19 – (1) 2010 yılında, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna göre sağlanacak;

a) Garantili imkân ve dış borcun ikrazı limiti 3 milyar ABD Dolarını,

b) Hazine Müsteşarlığınca belirlenecek koşullar çerçevesinde ve elde edilecek kaynaklar Hazineye aktarılacak şekilde kamu kurum ve kuruluşlarının ihraç edilecek sertifika, senet ve benzeri finansman enstrümanlarına sağlanacak garanti tutarı 2 milyar ABD Dolarını,

aşamaz.

(2) Birinci fıkranın (b) bendinde yer alan tutarı bir katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(3) 1 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde 1'ine kadar ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihraç edilebilir.

Görev zararları

MADDE 20 – (1) Kamu iktisadi teşebbüslerinin 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 35 inci maddesi uyarınca doğmuş ve doğacak görev zararı alacaklarına mahsuben, alacak tutarlarının incelenmesi tamamlanana kadar finansman ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amacıyla önceden yapılacak ödemeler ilgili mevzuatında belirlenen esas ve usuller uyarınca Hazine Müsteşarlığı bütçesinde yer alan ilgili ödeneklerden karşılanır.

(2) 12/12/2001 tarihli ve 2001/3372 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile önceki yıllar kararları kapsamında üretilen şekerin Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin özelleştirme programına alındığı tarih itibarıyla sözleşmesi ve bağlantısı yapılmış olan dahilde işleme rejimi kapsamındaki satışlarıyla ihracatından doğan ve/veya doğacak görev zararları Hazine Müsteşarlığı bütçesinin 07.82.31.00-04.2.1.31-1-05.1 tertibindeki ödenekten karşılanır.

(3) Hazinenin pay sahibi olduğu ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamı dışındaki şirketlerin Hazineye tekabül eden temettü tutarlarının (geçmiş yıllarda gelir kaydı yapılmış, ancak gider kaydı yapılmamış olanlar da dahil olmak üzere) tamamı veya bir kısmı, şirketlerin ödenmemiş sermayesine ve/veya görev zararı alacaklarına mahsup edilebilir. Söz konusu mahsup işlemlerine Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan; mahsup işlemlerini Hazine Müsteşarlığının teklifi üzerine bütçenin gelir ve gider hesaplarıyla ilişkilendirilmeksizin mahiyetlerine göre ilgili Devlet hesaplarına kaydettirmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

(4) Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketinin politik risk kapsamında yapacağı tahsilâtın ve Bankanın faaliyet kârlarından Hazineye tekabül eden temettü tutarlarının ve olağanüstü yedek akçelerinin tamamı veya bir kısmı, Bankanın politik risk alacağına ve/veya ödenmemiş sermayesine mahsup edilebilir. Söz konusu mahsup işlemlerine Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan; mahsup işlemlerini Hazine Müsteşarlığının teklifi üzerine bütçenin gelir ve gider hesaplarıyla ilişkilendirilmeksizin mahiyetlerine göre ilgili Devlet hesaplarına kaydettirmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Kamu Personeline İlişkin Hükümler

Katsayılar, yurt dışı aylıkları, ücret ve sözleşme ücreti

MADDE 21 – (1) 657 sayılı Kanunun 154 üncü maddesi uyarınca, 1/1/2010-30/6/2010 döneminde

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İKİNCİ KISIM

Devlet Borçları ve Kamu İktisadi Teşebbüslerine İlişkin Hükümler

Hazine garantili imkân ve dış borcun ikrazı limiti ve borçlanmaya ilişkin işlemler

MADDE 19 – Tasarının 19 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Görev zararları

MADDE 20 – Tasarının 20 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Kamu Personeline İlişkin Hükümler

Katsayılar, yurt dışı aylıkları, ücret ve sözleşme ücreti

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(2) 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca çalıştırılan sözleşmeli personelin ücret tavanı; 1/1/2010-30/6/2010 döneminde (3.008) Türk Lirası olarak uygulanır.

(3) Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 2009 yılı Aralık ayına ilişkin olarak açıklanan 2003=100 Temel Yıllı Tüketici Fiyatları Endeksinin 2009 yılı Haziran ayı endeksine göre değişim oranının yüzde 4,5'i aşması halinde, aşan kısmı telafi edecek şekilde birinci ve ikinci fıkralarda yer alan katsayılar ile ücret tavanını yeniden belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(4) İdarelerin yurt dışı kuruluşlarına dahil kadrolarında görev yapan Devlet memurlarının yurt dışı aylıkları, yeni kurlar ve yeni emsaller tespit edilinceye kadar, 29/6/2009 tarihli ve 2009/15191 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına göre ödenir.

Kadroların kullanımına ilişkin esaslar

MADDE 22 – (1) 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde belirtilen kamu idare, kurum ve kuruluşları; serbest memur kadrolarına 2009 yılında emeklilik, ölüm, istifa veya nakil sonucu ayrılan memur sayısının yüzde 25'ini geçmeyecek şekilde açıktan veya diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarından nakil suretiyle atama yapabilir. Bu sınırlar içinde memur ihtiyacını karşılayamayacak söz konusu idare, kurum ve kuruluşlardan yükseköğretim kurumları için ilave 4.000 adet, diğerleri için ilave 21.000 adet atama izni verilebilir.

(2) Hakimlik ve savcılık meslekleri ile bu meslekten sayılan görevlere ve Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği uyarınca asistan kadrolarına yapılacak atamalar, 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu kapsamında veya diğer ilgili mevzuata göre yapılacak askeri personel atamaları, emniyet hizmetleri sınıfında bulunan kadrolara yapılacak atamalar, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun ek 1 inci maddesi ve 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun ek 1 inci maddesi uyarınca yapılacak atamalar ile 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun 22 nci maddesi ve 4/2/1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununun ek 29 uncu maddesi uyarınca yapılacak personel nakilleri birinci fıkrada yer alan sınırlamalara tâbi değildir.

(3) İkinci fıkrada sınırlamalara tâbi olmaksızın atama yapılabileceği belirtilen kadrolardan ayrılanların sayısı birinci fıkrada öngörülen yüzde 25 sınırının hesabında dikkate alınmaz.

(4) Birinci fıkrada kapsamında 657 sayılı Kanunun 59 ve 92 nci maddeleri uyarınca yapılacak açıktan atamalar için Devlet Personel Başkanlığından izin alınması zorunludur.

(5) 2/9/1983 tarihli ve 78 sayılı Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanlarının Kadroları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname eki cetvelde kadroları yer alan yükseköğretim kurumları; öğretim üyesi dışındaki boş öğretim elemanı kadrolarına, 2009 yılında emeklilik, ölüm, istifa, nakil, eğitimin tamamlanması veya başarısızlık sonucu kurumlarından ayrılan öğretim elemanı sayısının yüzde 25'ini (araştırma görevlisi kadroları için yüzde 100'ünü) geçmeyecek şekilde açıktan veya yükseköğretim kurumları ile diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarından naklen atama yapabilir. Bu sınırlar içinde öğretim elemanı ihtiyacını karşılayamayacak söz konusu yükseköğretim kurumları için ilave 7.000 adet atama izni verilebilir. İlave olarak verilen atama izninin en az 2.000 adedi öncelikle 1/3/2006 tarihli ve 5467 sayılı Kanun, 17/5/2007 tarihli ve 5662 sayılı Kanun ile 22/5/2008 tarihli ve 5765 sayılı Kanunla kurulan üniversitelere Yükseköğretim Kurulu koordinasyonunda Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı kapsamında yetiştirilmek amacıyla araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak atamalarda kullanılır. Bu kadrolara atanacak araştırma

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kadroların kullanımına ilişkin esaslar

MADDE 22 – (1) 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde belirtilen kamu idare, kurum ve kuruluşları; serbest memur kadrolarına 2009 yılında emeklilik, ölüm, istifa veya nakil sonucu ayrılan memur sayısının yüzde 25’ini geçmeyecek şekilde açıktan veya diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarından nakil suretiyle atama yapabilir. Bu sınırlar içinde memur ihtiyacını karşılayamayacak söz konusu idare, kurum ve kuruluşlardan yükseköğretim kurumları için ilave 4.000 adet, diğerleri için ilave 21.000 adet atama izni verilebilir.

(2) Hakimlik ve savcılık meslekleri ile bu meslekten sayılan görevlere ve Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği uyarınca asistan kadrolarına yapılacak atamalar, 657 sayılı Kanunun 53 üncü maddesine göre yapılacak özürlü personel atamaları, 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu kapsamında veya diğer ilgili mevzuata göre yapılacak askeri personel atamaları, emniyet hizmetleri sınıfında bulunan kadrolara yapılacak atamalar, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun ek 1 inci maddesi ve 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun ek 1 inci maddesi uyarınca yapılacak atamalar ile 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun 22 nci maddesi ve 4/2/1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununun ek 29 uncu maddesi uyarınca yapılacak personel nakilleri, birinci fıkrada yer alan sınırlamalara tâbi değildir.

(3) İkinci fıkrada sınırlamalara tâbi olmaksızın atama yapılabileceği belirtilen kadrolardan ayrılanların sayısı birinci fıkrada öngörülen yüzde 25 sınırının hesabında dikkate alınmaz.

(4) Birinci fıkr kapsamında 657 sayılı Kanunun 59 ve 92 nci maddeleri uyarınca yapılacak açıktan atamalar için Devlet Personel Başkanlığından izin alınması zorunludur.

(5) 2/9/1983 tarihli ve 78 sayılı Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanlarının Kadroları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname eki cetvelde kadroları yer alan yükseköğretim kurumları; öğretim üyesi dışındaki boş öğretim elemanı kadrolarına, 2009 yılında emeklilik, ölüm, istifa, nakil, eğitimin tamamlanması veya başarısızlık sonucu kurumlarından ayrılan öğretim elemanı sayısının yüzde 25’ini (araştırma görevlisi kadroları için yüzde 100’ünü) geçmeyecek şekilde açıktan veya yükseköğretim kurumları ile diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarından naklen atama yapabilir. Bu sınırlar içinde öğretim elemanı ihtiyacını karşılayamayacak söz konusu yükseköğretim kurumları için ilave 7000 adet atama izni verilebilir. İlave olarak verilen atama izninin en az 2.000 adedi öncelikle 1/3/2006 tarihli ve 5467 sayılı Kanun, 17/5/2007 tarihli ve 5662 sayılı Kanun ile 22/5/2008 tarihli ve 5765 sayılı Kanunla kurulan üniversitelere Yükseköğretim Kurulu koordinasyonunda Öğretim Üyesi Yetistirme Programı kapsamında yetistirmek

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(6) Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği uyarınca araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak atamalar ile 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun uyarınca yurt dışına eğitim amacıyla gönderilenlerden öğretim elemanı kadrolarına yapılacak atamalar, beşinci fıkrada öngörülen sınırlamalara tâbi değildir.

(7) Öğretim üyesi kadrolarından ayrılanların sayısı ile Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği uyarınca atanmış oldukları araştırma görevlisi kadrolarından ayrılanların sayısı beşinci fıkrada öngörülen yüzde 25 veya yüzde 100 sınırının hesabında dikkate alınmaz.

(8) 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde belirtilen kamu idare, kurum ve kuruluşları ile 5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar, kadro ve pozisyonlarının dolu-boş durumu ile bunlarda meydana gelen değişikliklere ilişkin bilgileri Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarının son günü itibarıyla düzenleyerek anılan ayları izleyen ayın yirmisine kadar e-bütçe sisteminde veri girişi yapmak suretiyle Maliye Bakanlığına bildirirler. Ayrıca bu bilgileri içeren cetveller, Devlet Personel Başkanlığına gönderilir.

(9) 1/1/2010 tarihi itibarıyla, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinde belirtilen oranları aşmış olan belediyeler ve bunların kurdukları müessese ve işletmeler ile 26/5/2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 18 inci maddesinde belirtilen oranı aşmış olan mahalli idare birliklerinin boş memur ve sürekli işçi kadrolarına yapılacak atamalar hakkında 5393 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi hükümleri uygulanır.

Sözleşmeli personele ilişkin esaslar

MADDE 23 – (1) 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde belirtilen kamu idare, kurum ve kuruluşlarında, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası ile 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 7 nci maddesinde belirtilen mevzuat kapsamında, 2009 yılındaki vizeli mevcut pozisyon ve tip sözleşme örnekleri yeni bir vize yapılmasına gerek kalmaksızın 2010 yılında kullanılmaya devam olunur. Bu pozisyonlarda 2009 yılında istihdam edilen personelden, 2010 yılında görevlerine devam etmeleri uygun görülenlerle, mevcut sözleşme ücretlerine 2010 yılı için mevzuat uyarınca yapılacak artışlar ilave edilmek suretiyle yeni sözleşme yapılır.

(2) Kanun, uluslararası anlaşma, Bakanlar Kurulu kararı veya yılı programıyla kurulması veya genişletilmesi öngörülen birimler ile hizmetin gerektirdiği zorunlu haller için, yılı ödeneğini aşmamak kaydıyla yapılacak yeni vizeler dışında, 2009 yılı sözleşmeli personel pozisyon sayıları hiçbir şekilde aşılamaz.

(3) Belediyeler, il özel idareleri ve mahalli idare birlikleri ile bunların müessese ve işletmelerinde, 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi çerçevesinde sözleşmeli personel istihdamı mümkün olan hizmetlerde (anılan maddenin dördüncü fıkrasında sayılan unvanların dışında olmak ve o hizmet için ihdas edilmiş kadro bulunmamak kaydıyla kısmi süreli olarak çalıştırılacak sözleşmeli personel hariç) 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre ayrıca sözleşmeli personel istihdam edilemez.

İşçi istihdamı ve ödeneklerine ilişkin esaslar

MADDE 24 – (1) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan kamu idareleri, sürekli işçileri ile 4/4/2007 tarihli ve 5620 sayılı Kanuna göre çalıştıracakları geçici işçileri, bütçelerinin (01.3) ile (02.3) ekonomik kodlarını içeren tertiplerde yer alan ödenekleri aşmayacak sayı ve/veya süreyle istihdam edebilirler.

(2) Tonlu iş sözleşmelerinden doğacak yükümlülükler, ihbar ve kıdem tazminatı ödemeleri, asgari ücret

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(6) Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği uyarınca araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak atamalar ile 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun uyarınca yurt dışına eğitim amacıyla gönderilenlerden öğretim elemanı kadrolarına yapılacak atamalar, beşinci fıkrada öngörülen sınırlamalara tâbi değildir.

(7) Öğretim üyesi kadrolarından ayrılanların sayısı ile Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği uyarınca atanmış oldukları araştırma görevlisi kadrolarından ayrılanların sayısı beşinci fıkrada öngörülen yüzde 25 veya yüzde 100 sınırının hesabında dikkate alınmaz.

(8) 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde belirtilen kamu idare, kurum ve kuruluşları ile 5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar, kadro ve pozisyonlarının dolu-boş durumu ile bunlarda meydana gelen değişikliklere ilişkin bilgileri Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarının son günü itibarıyla düzenleyerek anılan ayları izleyen ayın yirmisine kadar e-bütçe sisteminde veri girişi yapmak suretiyle Maliye Bakanlığına bildirirler. Ayrıca bu bilgileri içeren cetveller, Devlet Personel Başkanlığına gönderilir.

(9) 1/1/2010 tarihi itibarıyla, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinde belirtilen oranları aşmış olan belediyeler ve bunların kurdukları müessese ve işletmeler ile 26/5/2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 18 inci maddesinde belirtilen oranı aşmış olan mahalli idare birliklerinin boş memur ve sürekli işçi kadrolarına yapılacak atamalar hakkında 5393 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi hükümleri uygulanır.

Sözleşmeli personele ilişkin esaslar

MADDE 23 – Tasarının 23 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İşçi istihdamı ve ödeneklerine ilişkin esaslar

MADDE 24 – Tasarının 24 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

ödenek aktarması yapılamayacağı gibi bütçenin başka tertiplerinden işçi ücreti ve fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücreti de ödenemez. Bu fıkradaki kısıtlamalar, kendi bütçe tertiplerinden aktarma yapılması koşuluyla TÜBİTAK için uygulanmaz.

(3) Birinci fıkra da belirtilen kamu idarelerinin harcama yetkilileri, fazla çalışma için öngörülen ödeneye göre iş programlarını yapmak, bu ödeneği açacak şekilde fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma yaptırmamak ve ertesi yıla fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışmadan dolayı borç bıraktırmamakla yükümlüdürler. Deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetler nedeniyle yürürlüğe konulacak Bakanlar Kurulu kararları uyarınca yaptırılacak fazla çalışmalar ile fazla çalışma ücret ödemelerine ilişkin ilama bağlı borçlar için yapılacak aktarmalar hariç fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücret ödemeleri için hiçbir şekilde ödenek aktarması yapılamaz.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli Hükümler

Uluslararası kuruluşlara üyelik

MADDE 25 – (1) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler tarafından kanun, kararname ve uluslararası anlaşmalar gereği üye olunan uluslararası kuruluşlar dışındaki uluslararası kuruluşlara, gerekli ödeneğin temini hususunda Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınmadan üye olunamaz ve katılma payı ile üyelik aidatı adı altında herhangi bir ödeme yapılamaz.

(2) Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlıklarının uluslararası anlaşmalar, kanun ve kararnamelerle Türkiye Cumhuriyeti adına üye olduğu uluslararası kuruluşlara ilişkin işlemlerine (katılma payı ödemeleri dahil) bu madde hükmü uygulanmaz.

Kamu idarelerince işletilen sosyal tesisler

MADDE 26 – (1) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerince işletilen eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, çocuk bakımevi, kreş, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerin giderleri, münhasıran bu tesislerin işletilmesinden elde edilen gelirlerden karşılanır. Bu yerlerde, merkezi yönetim bütçesi ile döner sermaye ve fonlardan ücret ödenmek üzere 2010 yılında ilk defa istihdam edilecek yeni personel görevlendirilmez.

Muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutarlar

MADDE 27 – (1) 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında izlenen alacakların dışında kalan ve muhasebe kayıtlarında bulunan Devlet alacaklarından tutarı 15 Türk Lirasına kadar olanların tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağının anlaşılması halinde, bu tutarların muhasebe kayıtlarından çıkarılmasına genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde Maliye Bakanı, diğer kamu idarelerinde üst yöneticiler yetkilidir.

Gelir ve giderlere ilişkin diğer hükümler

MADDE 28 – (1) 4046 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamındaki nakit fazlası tutar, Fon tarafından Hazine İç Ödemeler Muhasebe Birimi hesaplarına aktarılır ve genel bütçenin (B) işaretili cetveline gelir kaydedilir. Anılan Kanunun geçici 23 üncü maddesinin ikinci fıkrası, geçici 24 üncü maddesinin ikinci fıkrası ile 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 14 üncü maddesinin beşinci fıkrası kapsamında öngörülen ödenek kayıtları yapılmaz. Ayrıca, 4046 sayılı Kanunun geçici 24 üncü maddesinin ikinci fıkrası ile 4628 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen özel gelir kayıtları yapılmaz. Bu gelirler genel bütçenin (B) işaretili cetveline gelir olarak kaydedilir.

(2) Hükümet konaklarının yapımının programlanması, satın alınması, kiralanması ile onarımlarının

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli Hükümler

Uluslararası kuruluşlara üyelik

MADDE 25 – Tasarının 25 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kamu idarelerince işletilen sosyal tesisler

MADDE 26 – Tasarının 26 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutarlar

MADDE 27 – Tasarının 27 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Gelir ve giderlere ilişkin diğer hükümler

MADDE 28 – (1) 4046 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamındaki nakit fazlası tutar, Fon tarafından Hazine İç Ödemeler Muhasebe Birimi hesaplarına aktarılır ve genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilir. Anılan Kanunun geçici 23 üncü maddesinin ikinci fıkrası, geçici 24 üncü maddesinin ikinci fıkrası ile 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 14 üncü maddesinin beşinci fıkrası kapsamında öngörülen ödenek kayıtları yapılmaz. Ayrıca, 4046 sayılı Kanunun geçici 24 üncü maddesinin ikinci fıkrası ile 4628 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen özel gelir kayıtları yapılmaz. Bu gelirler genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir olarak kaydedilir.

(2) Hükümet konaklarının yapımının programlanması, satın alınması, kiralanması ile onarımlarının

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

uyarınca il özel idareleri ve belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmalar, 5302 sayılı Kanunun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile 5393 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında hesaplanan faiz dahil borç limitinin hesaplanmasına dahil edilir. Ancak, il özel idareleri ve belediyelerin Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali işbirliği çerçevesinde desteklenen projelerinin finansmanı için sağlanan borçlanmalar ile hükümetlerarası ikili mali işbirliği protokolleri kapsamındaki projelerinin finansmanı için sağlanan borçlanmalar söz konusu borç stokunun hesabında dikkate alınmaz.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

uyarınca il özel idareleri ve belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmalar, 5302 sayılı Kanunun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile 5393 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında hesaplanan faiz dahil borç limitinin hesaplanmasına dahil edilir. Ancak, il özel idareleri ve belediyelerin Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali işbirliği çerçevesinde desteklenen projelerinin finansmanı için sağlanan borçlanmalar ile hükümetlerarası ikili mali işbirliği protokolleri kapsamındaki projelerinin finansmanı için sağlanan borçlanmalar söz konusu borç stokunun hesabında dikkate alınmaz.

(4) 657 sayılı Kanunun 202 nci maddesi uyarınca çocuk için verilmekte olan aile yardımı ödeneğinde, 15/1/2010 tarihinden itibaren aynı maddede öngörülen sayı sınırlaması dikkate alınmaz.

(5) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesinin (D) bendine göre yapılacak tazminat ödemesi, 1/1/2010 tarihinden itibaren 750 TL olarak uygulanır.

(6) Anadolu Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesinin 31/12/2009 tarihi itibarıyla uzaktan eğitim uygulayan İktisat, İşletme ve Açıköğretim Fakültesine ait hesaplarda yer alan kasa ve banka hesabı bakiyesinin 250 milyon TL'si genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere, 2010 yılı Şubat ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi hesabına aktarılır. Aktarılan bu tutarı, bir yandan genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir, diğer yandan 5467, 5662 ve 5765 sayılı Kanunlarla yeni kurulan üniversitelerin yatırım projelerinde kullanılmak üzere Üniversitelerin Desteklenmesi Projesi (ÜNİDES) kapsamında Maliye Bakanlığı bütçesinin 12.01.31.00-01.1.2.00-1-09.3 tertibine ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir. Ayrıca, söz konusu bakiyenin 250 milyon TL'si Şubat ayı sonuna kadar Yükseköğretim Kurulu hesabına aktarılır. Aktarılan bu tutarı, bir yandan Yüksek Öğretim Kurulu bütçesinin (B) işaretli cetveline öz gelir, diğer yandan (A) işaretli cetvelinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine ödenek kaydetmeye Yükseköğretim Kurulu yetkilidir. Sermaye ödenekleri, yılı yatırım programı ile ilişkilendirilir. Ödenek kaydedilen bu tutar, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 10 uncu maddesi kapsamında yürütülen yükseköğretim kurumlarının bilimsel araştırma projeleri ile yurt içi ve yurt dışı öğretim elemanı ve öğrenci değişim programlarının desteklenmesi ve yurt içi ve yurt dışında öğretim üyesi ve araştırmacı yetiştirilmesi amacıyla söz konusu maddede belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde kullanılır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 29 – (1) Bu Kanun 1/1/2010 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 30 – (1) Bu Kanunun;

- a) Türkiye Büyük Millet Meclisi ile ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı,
 - b) Cumhurbaşkanlığı ile ilgili hükümlerini Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri,
 - c) Sayıştay Başkanlığı ile ilgili hükümlerini Sayıştay Birinci Başkanı,
 - ç) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile ilgili hükümlerini ilgili bakanlar ve Maliye Bakanı,
 - d) Özel bütçeli idarelere ilişkin hükümlerini idarelerin bağlı veya ilgili olduğu bakanlar ve Maliye Bakanı,
 - e) Düzenleyici ve denetleyici kurumlara ilişkin hükümlerini kendi kurulları ve/veya kurum başkanları,
 - f) Diğer hükümlerini Maliye Bakanı,
- yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	Devlet Bak. ve Başb. Yrd.
<i>C. Çiçek</i>	<i>B. Arınç</i>	<i>A. Babacan</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>M. Aydın</i>	<i>H. Yazıcı</i>	<i>F. N. Özak</i>
Devlet Bakanı V.	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>E. Günay</i>	<i>F. Çelik</i>	<i>E. Bağış</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>S. A. Kavaş</i>	<i>C. Yılmaz</i>	<i>S. Ergin</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>M. V. Gönül</i>	<i>B. Atalay</i>	<i>A. Davutoğlu</i>
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık ve İskân Bakanı
<i>M. Şimşek</i>	<i>N. Çubukçu</i>	<i>M. Demir</i>
Sağlık Bakanı	Ulaştırma Bakanı	Tarım ve Köyişleri Bakanı
<i>R. Akdağ</i>	<i>B. Yıldırım</i>	<i>M. M. Eker</i>
Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı	En. ve Tab. Kay. Bakanı
<i>Ö. Dinçer</i>	<i>N. Ergün</i>	<i>T. Yıldız</i>
Kültür ve Turizm Bakanı	Çevre ve Orman Bakanı	
<i>E. Günay</i>	<i>V. Eroğlu</i>	

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 29 – Tasarının 29 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 30 – Tasarının 30 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Dönem: 23

TBMM

Yasama Yılı: 4

(S. Sayısı: 442)

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU 2010 YILI
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU
TASARISI RAPORU**

**Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne
Bağlı Cetveller
(A, B, C, E, F, H, İ, K, M, O, P, T ve V Cetvelleri)**

CİLT 2

3 Aralık 2009

BOŞ SAYFA

İÇİNDEKİLER

Sayfa

A) 2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISINA EKLİ CETVELLER

1- 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı A-Cetveli (Özet Tablo)	7
(5018 sayılı Kanuna Ekli (I) Sayılı Cetvelde Yer Alan Genel Bütçeli İdareler, (II) Sayılı Cetvelde Yer Alan Özel Bütçeli İdareler ve (III) Sayılı Cetvelde Yer Alan Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar)	
2- 5018 sayılı Kanuna Ekli (I) sayılı Cetvelde Yer Alan Genel Bütçeli İdareler, (II) Sayılı Cetvelde Yer Alan Özel Bütçeli İdareler ve (III) Sayılı Cetvelde Yer Alan Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların (2011-2012) Dönemi Bütçe Gider Tahminleri	17
3- 2010 Yılı B Cetveli ve Finansman Tabloları	27
a) B- Cetveli: Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdareleri Tarafından İlgili Mevzuata Göre Tahsiline Devam Olunacak Gelirler	29
1. Genel Bütçeli Kamu İdarelerinin 2010 Yılı Gelirleri	31
2. 2010 Yılı Gelir Bütçesi Gerekçesi	57
3. Vergi Harcamaları Listesi	217
4. Genel Bütçeli Kamu İdarelerinin (2011-2012) Dönemi Gelir Tahminleri Tablosu	225
b) 5018 sayılı Kanuna Ekli (II) Sayılı Cetvelde Yer Alan Özel Bütçeli İdareler ile (III) Sayılı Cetvelde Yer Alan Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların (2010-2012) Dönemi Gelir ve Net Finansman Tabloları (Özet Tablo)	251
4. C- Cetveli: Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Gelirlerine Dayanak Teşkil Eden Temel Hükümler	259
5. E- Cetveli: Bazı Ödeneklerin Kullanımına ve Harcamalara İlişkin Esaslar	289
6. F- Cetveli: 5018 sayılı Kanuna Ekli (II) ve (III) Sayılı Cetvellerde Yer Alan İdare ve Kurumların Nakit İmkânları ile Bu İmkânlardan Harcanması Öngörülen Tutarlar	303
7. H- Cetveli: Harcırâh Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları	309
8. İ- Cetveli: Çeşitli Kanunlara Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlar	313
9. K- Cetveli: Ek Ders, Konferans ve Fazla Çalışma Ücretleri ile Diğer Ücret Ödemelerinin Tutarları	317
10. M- Cetveli: Milli Eğitim Bakanlığı Pansiyon Ücretleri	329
11. O- Cetveli: Ordu İhtiyaçları İçin Alınacak Hayvanların Alım Değerleri	333
12. P- Cetveli: Motorlu Taşıtların Ortalama Alım Değerleri ve Seferberlik Tatbikatına Katılacak Araçların Tahmini Günlük Kira Bedelleri	337
13. T- Cetveli: Kurumların Satın Alacakları Taşıtların Azami Satın Alma Bedelleri	341
14. 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) Sayılı Cetvellerde Yer Alan Kamu İdarelerinin Taşıt Kanununa Göre 2010 Yılında Edinebilecekleri Taşıtlar	345
15. V- Cetveli: Kanunlar ve Kararnamelerle Bağlanmış Vatani Hizmet Aylıkları	355

B) 5018 SAYILI KANUNA GÖRE MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISINA EKLENECEK BELGELER

1. Kamu Borçlarına İlişkin Tablolar	363
2. Mahalli İdareler ve Sosyal Güvenlik Kurumlarının Bütçe Tahminleri (2007-2012)	375
3. Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerine Bağlı Döner Sermaye İşletmeleri ile Bütçe Dışı Fonların Gelir ve Giderleri (2007-2012)	379
4. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinden Yardım Alan İdare, Kurum ve Kuruluşlar	383

BOŞ SAYFA

**A) 2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TASARISINA EKLİ CETVELLER**

BOŞ SAYFA

**2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM
BÜTÇE KANUNU TASARISI
A-CETVELİ
(ÖZET TABLO)**

(5018 Sayılı Kanuna Ekli

**(I) Sayılı Cetvelde Yer Alan Genel Bütçeli İdareler,
(II) Sayılı Cetvelde Yer Alan Özel Bütçeli İdareler ve
(III) Sayılı Cetvelde Yer Alan
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar)**

BOŞ SAYFA

Türkiye Büyük Millet Meclisi (S. Sayısı: 442)

**2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İÇİMLİ
(11) SAYILI CETVEL - DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR
(EKONOMİK SİNYALİZASYON)**

UPOVĚŘENÍ	PROSTŘEDÍ ČÍSLO	SOUS. OBY. MĚ. PROSTŘ. & H.	OPRAVA VE VÝMĚNĚ AŽ NA 100%	FAKTE KONTRAKTU	ČASŮ PROSTŘEDÍ	SOUBOR KONTRAKTU	SOUBOR KONTRAKTU	SOUBOR KONTRAKTU	SOUBOR KONTRAKTU	SOUBOR KONTRAKTU
OPRAVA VE VÝMĚNĚ AŽ NA 100%	20 745 000	4 380 000	14 810 000	0	38 120 000	7 910 000	0	0	0	110 000 000
OPRAVA VE VÝMĚNĚ AŽ NA 100%	40 444 450	6 724 340	50 801 000	0	1 200 380 000	93 620 000	0	0	0	1 125 200 000
OPRAVA VE VÝMĚNĚ AŽ NA 100%	40 812 000	2 788 931	17 965 000	0	3 280 000	3 910 000	0	0	0	60 426 000
OPRAVA VE VÝMĚNĚ AŽ NA 100%	42 053 000	2 468 000	40 704 000	0	780 000	3 715 000	0	0	0	90 000 000
OPRAVA VE VÝMĚNĚ AŽ NA 100%	26 302 200	3 785 000	54 617 000	50 300	3 520 000	3 385 200	0	0	0	86 640 000
OPRAVA VE VÝMĚNĚ AŽ NA 100%	16 771 300	2 122 140	19 953 300	0	27 381 000	5 272 000	0	0	0	72 000 000
OPRAVA VE VÝMĚNĚ AŽ NA 100%	21 053 000	2 177 000	9 025 000	0	6 815 000	3 101 000	0	0	0	42 200 000
OPRAVA VE VÝMĚNĚ AŽ NA 100%	15 723 000	1 385 000	13 803 000	0	16 560 000	3 161 000	0	0	0	48 701 000
OPRAVA VE VÝMĚNĚ AŽ NA 100%	243 390 228	26 113 450	290 663 620	50 500	1 300 200 000	128 760 200	0	0	0	1 940 280 000

(S. Sayısı: 442)

**5018 SAYILI KANUNA EKLİ (I) SAYILI CETVELDE
YER ALAN GENEL BÜTÇELİ İDARELER,
(II) SAYILI CETVELDE YER ALAN
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER VE
(III) SAYILI CETVELDE
YER ALAN DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ
KURUMLARIN
(2011-2012) DÖNEMİ BÜTÇE GİDER TAHMİNLERİ**

BOŞ SAYFA

Türkiye Büyük Millet Meclisi (S. Sayısı: 442)

**2011 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İÇİMLİ
(III) SAYILI CETVEL - DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)**

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GUV. DEV. PRİMİ GİD.	MAV. VE HİZMET ALIMI GİD.	FALZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFER	SERHAYE GİDERİ	SERHAYE TRANSFERİ	BORÇ VERİLE	YEREL ÖDEMELER	TOPLAM
RADYO VE TELEVİZYON İST. KURULU	31.629.423	4.646.545	15.799.296	0	96.566.675	8.362.620	0	0	0	117.033.000
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	51.845.044	7.627.170	38.315.445	0	1.332.878.896	51.535.830	0	0	0	1.482.723.000
SERHAYE PİYASASI KURULU	44.406.261	2.498.578	19.482.940	0	3.458.300	3.499.000	0	0	0	73.518.100
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	44.398.306	2.375.300	42.745.690	0	768.500	3.499.900	0	0	0	94.511.400
ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	30.364.200	3.488.400	57.888.940	53.631	3.525.840	6.337.800	0	0	0	102.143.951
KARACIHALİ KURUMU	17.941.333	2.253.778	21.197.445	0	28.698.622	5.589.864	0	0	0	76.463.989
REKABET KURUMU	22.486.155	2.312.040	8.594.655	0	7.237.530	3.238.140	0	0	0	44.926.000
TUTUM VE AUKOL PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	14.573.206	1.648.270	14.538.685	0	18.604.312	3.239.000	0	0	0	52.648.064
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR TOPLAMI	257.516.938	27.663.557	228.619.948	53.631	1.452.692.224	86.121.284	0	0	0	2.644.001.583

Türkiye Büyük Millet Meclisi (S. Sayısı: 442)

2012 YILI HİREKİ VÖKİTİ BÜTÇE KANUNU İÇİALİ
(İT) SAYILI CİTVEL - ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER
(EKONOMİK SİTİFLANDIRMA)

[illegible]

**2012 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İÇMALI
(III) SAYILI CETVEL - DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR
{ EKONOMİK SİYETFLANDIRMA }**

KURUMCILAR	PERSONEL GİDERİMLERİ	SOS. GÜV. DEV. FAYDASI	EMİALVE HİZMET ALDI GİD.	FAYD GİDERİMLERİ	CARİ TRANFER	SERUAYE GİDERİMLERİ	SERUAYE TRANFERİ	BORSA VERGİSİ	VEDER GİDERİMLERİ	TOPLAM
ODATOS VE TELEVİZYONLU KURULU	33.420.720	7.002.140	46.654.730	0	60.731.421	83.76.732	0	0	0	124.052.000
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	54.374.102	7.302.280	41.064.374	0	1.490.233.831	1.548.400	0	0	0	1.566.167.000
SERUAYE PİYASASI KURULU	48.378.053	3.261.438	21.207.285	0	3.910.070	4.000.000	0	0	0	32.258.572
BAŞKACILIK DÜZENLEMELERİ VE DİREKTÖRLÜK KURUMU	46.532.900	2.918.590	44.304.200	0	827.000	4.005.300	0	0	0	90.258.600
ENERJİ PİYASASI DÜZENLEMELERİ KURUMU	33.376.805	4.888.225	56.064.030	60.200	3.657.753	702.423	0	0	0	108.444.573
KAPALİ HİZMET KURUMU	18.080.203	2.520.780	23.785.228	0	33.276.787	6284.721	0	0	0	35.400.729
REKABET KURUMU	23.251.650	2.586.280	10.612.380	0	4.124.125	3.552.165	0	0	0	30.143.000
TUTUK VE AKOL PİYASASI DÜZENLEMELERİ KURUMU	16.338.112	1.888.490	16.310.232	0	18.272.108	21.910.342	0	0	0	57.083.000
DÜZENLEMELERİ VE DİREKTÖRLÜK KURUMILAR TOPLAM	279.797.948	29.507.929	240.169.196	60.200	1.590.248.165	21.910.342	0	0	0	2.172.162.415

2010 YILI B CETVELİ VE FİNANSMAN TABLOLARI

BOŞ SAYFA

B- CETVELİ

**MERKEZİ YÖNETİM KAPSAMINDAKİ
KAMU İDARELERİ TARAFINDAN
İLGİLİ MEVZUATA
GÖRE TAHSİLİNE DEVAM OLUNACAK
GELİRLER**

BOŞ SAYFA

**GENEL BÜTÇELİ KAMU
İDARELERİNİN 2010 YILI GELİRLERİ**

BOŞ SAYFA

KODLAR				AÇIKLAMA	TL
1	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
01				VERGİ GELİRLERİ	212.555.871.000
03				TEŞEBBÜS VE MÜLKİYET GELİRLERİ	6.789.478.000
04				ALINAN BAĞIŞ VE YARDEMLER İLE ÖZEL GELİRLER	965.983.000
05				DİĞER GELİRLER	19.712.421.000
06				SERMAYE GELİRLERİ	10.652.770.000
08				ALACAKLARDAN TAHSİLAT	438.194.000
				TOPLAM BÜTÇE GELİRİ	251.115.317.000
09				RED VE İADELER (-)	19.879.733.000
				NET BÜTÇE GELİRİ	231.235.584.000

KODLAR		AÇIKLAMA	TL
1	2		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
01		Vergi Gelirleri	212.555.871.000
	1	Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	62.998.917.000
	2	Milliyet Üzerinden Alınan Vergiler	4.579.231.000
	3	Dahilde Alınan Mali ve Hizmet Vergileri	101.732.620.000
	4	Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler	33.159.681.000
	5	Danışa Vergisi	4.442.645.000
	6	Harçlar	5.556.427.000
	9	Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	86.350.000
03		Tesebbüs ve Milliyet Geliri	6.789.078.000
	1	Mali ve Hizmet Satış Gelirleri	2.303.698.000
	2	Malların Kullanma ve Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	--
	3	KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	2.135.294.000
	4	Kurumlar Hıvaları	--
	5	Kurumlar Karları	1.050.602.000
	6	Kira Gelirleri	798.251.000
	9	Diğer Tesebbüs ve Milliyet Gelirleri	501.233.000
04		Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	965.983.000
	1	Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	11.072.000
	6	Özel Gelirler	954.911.000

KODLAR		AÇIKLAMA	TL
1	2		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
05		Diğer Gelirler	19.712.421.000
	1	Faiz Gelirleri	2.285.093.000
	2	Kıym ve Kurumlardan Alınan Paylar	8.133.404.000
	3	Para Cezaları	3.510.564.000
	9	Diğer Çeyitli Gelirler	5.783.360.000
06		Sermaye Gelirleri	10.653.770.000
	1	Taşınmaz Satış Gelirleri	241.219.000
	2	Taşınır Satış Gelirleri	8.138.000
	9	Diğer Sermaye Satış Gelirleri	10.404.413.000
08		Alacaklılardan Tahsilat	438.194.000
	1	Yurtiçi Alacaklılardan Tahsilat	371.191.000
	2	Yurtdışı Alacaklılardan Tahsilat	67.003.000
		GENEL TOPLAM	251.115.317.000

KODLAR		AÇIKLAMA	TL
1	II		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
09		Red ve İndeler (-)	19.879.733.000
	1	Vergi Gelirleri	19.232.246.000
	3	Teşebbüs ve Milliyet Geliri	34.516.000
	4	Alman Başvı ve Yarımları ile Özel Gelirler	1.673.000
	5	Diğer Gelirler	606.739.000
	6	Sermaye Gelirleri	4.559.000

KODLAR				AÇIKLAMA	TL
I	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
01				Vergi Gelirleri	212.555.871.000
	1			Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	62.998.917.000
		1		Gelir Vergisi	42.927.809.000
			01	Beyan Deyimin Gelir Vergisi	2.283.503.000
			02	Basit Usulde Gelir Vergisi	228.578.000
			03	Gelir Vergisi Tevkifatı	39.117.113.000
			04	Gelir Geçici Vergisi	1.298.615.000
		2		Kurumlar Vergisi	20.071.108.000
			01	Beyan Deyimin Kurumlar Vergisi	1.308.310.000
			02	Kurumlar Vergisi Tevkifatı	218.813.000
			03	Kurumlar Geçici Vergisi	18.543.985.000
	2			Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	4.579.231.000
		1		Verset ve İhtilal Vergisi	162.698.000
			01	Verset ve İhtilal Vergisi	162.698.000
		2		Motorlu Taahhüt Vergisi	4.416.533.000
			01	Motorlu Taahhüt Vergisi	4.416.533.000
	3			Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	101.732.620.000
		1		Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	37.857.218.000
			01	Beyan Deyimin KDV	36.949.910.000
			02	Tevkifat Suretiyle Kesilen KDV	907.308.000

KODLAR				TL	
I	II	III	IV	AÇIKLAMA	2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
		2		Özel Tüketim Vergisi	54.710.284.000
			01	Petrol ve Doğalgaz Ürünleri	30.695.331.000
			02	Motolu Taşıt Araçları	3.803.146.000
			03	Alkollü İçkiler	2.166.762.000
			04	Tütün Mamülleri	16.417.469.000
			05	Kololu Gazeteler	222.472.000
			06	Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallar	1.405.104.000
		3		Banlar ve Sigorta Müesseseleri Vergisi	3.927.635.000
			01	Banlar ve Sigorta Müesseseleri Vergisi	3.927.635.000
		4		Şans Oyunları Vergisi	407.663.000
			01	Şans Oyunları Vergisi	407.663.000
		5		Özel İletişim Vergisi	4.829.820.000
			01	Özel İletişim Vergisi	4.829.820.000
	4			Uluslararası Ticaret ve Müesseselerden Alınan Vergiler	33.159.681.000
		1		Gümrük Vergileri	3.000.067.000
			01	Gümrük Vergileri	3.000.067.000
		2		İthalat Alınan Katma Değer Vergisi	30.112.832.000
			01	İthalat Alınan Katma Değer Vergisi	30.112.832.000

KODLAR				TL
I	II	III	IV	2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
		3		
			01	Diğer Dış Ticaret Gelirleri 46.782.000
	5		01	Diğer Dış Ticaret Gelirleri 46.782.000
				Dağın Vergisi 4.442.645.000
		1		Dağın Vergisi 4.442.645.000
			01	Dağın Vergisi 4.442.645.000
	6			Harcılar 5.556.427.000
		1		Yarın Harçları 824.401.000
			01	Ticaret Sicil Harçları 128.915.000
			02	Esnaf Sicil Harçları 12.547.000
			99	Diğer Yarın Harçları 682.939.000
		2		Noter Harçları 398.200.000
			01	Noter Harçları 398.200.000
		3		Vergi Yarın Harçları 1.455.000
			01	Vergi Yarın Harçları 1.455.000
		4		Tapu Harçları 2.539.432.000
			01	Tapu Harçları 2.539.432.000
		5		Pasaport ve Konsolosluk Harçları 563.284.000
			01	Pasaport ve Konsolosluk Harçları 563.284.000

KODLAR				AÇIKLAMALAR	TL
I	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
		6		Gemi ve Liman Harçları	10.215.000
			01	Gemi ve Liman Harçları	10.215.000
		7		İnternasyone, Ruhsatname ve Diploma Harçları	10.488.000
			01	Avizelik Belgesi Harçları	9.974.000
			99	Diğer İnternasyone, Ruhsatname ve Diploma Harçları	514.000
		8		Trafik Harçları	646.777.000
			01	Trafik Harçları	646.777.000
		9		Diğer Harçlar	562.175.000
			01	Yurtdış Çıkış Harcı	50.237.000
			03	Özel Güvenlik Harçları	26.372.000
			99	Diğer Harçlar	485.566.000
	9			Başta Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	86.350.000
		1		Kalkınma Vergi Artımları	28.975.000
			01	Kalkınma Vergi Artımları	28.975.000
		9		Başta Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	57.375.000
			99	Başta Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	57.375.000

KODLAR				AÇIKLAMA	TL
I	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
03	1	1		Teşebbüs ve Mülkiyet Geliri	6.789.078.000
				Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	2.303.698.000
				Mal Satış Gelirleri	1.425.552.000
			03	Bonon Çekleri Değerli Kağıt Bedelleri	97.067.000
			04	Diğer Değerli Kağıt Bedelleri	1.328.485.000
			99	Diğer Mal Satış Gelirleri	—
		2		Hizmet Gelirleri	878.146.000
			03	Yol, Köprü ve Tünel Ücret Gelirleri	878.146.000
			99	Diğer Hizmet Gelirleri	—
		2		Malları Kullanma ve Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	—
			1	Malları Kullanma ve Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	—
			01	RTÜK Lisans Ücreti	—
			02	RTÜK Yayın İzni Ücreti	—
			99	Malları Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni İçin Diğer Gelirler	—

KODLAR				AÇIKLAMA	TL
I	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
	3			KİT ve Kanun Borsaları Gelirleri	2.135.294.000
		1		Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri	1.831.705.000
			01	KİT'den Elde Edilen Gelirler	1.033.615.000
			02	İştirak Gelirleri	—
			04	2.Tip Telekom. Rüşyatı ve Genel İzin Gel.	8.065.000
			05	Kanun Borsalarından Elde Edilen Temettü Gelirleri	790.025.000
		2		KİT ve İDT'lerden Sağlanan Gelirler	303.589.000
			01	Devlet Hava Mey. İşl. Genel Müdürlüğünden	144.085.000
			02	Devlet Mülzeme Ofisi Genel Müdürlüğünden	17.296.000
			03	Kıyı Emniyeti ve Gemi Kur. İşl. Gen. Müdürlüğünden	17.578.000
			04	Ticariye Petrolleri Anonim Ortaklığından	124.630.000
	4			Kurumlar Harılatı	—
		1		Genel Bütçeli Kurumlar Kurumlar Harılatı	—
			99	Diğer	—
		9		Diğer Kurumlar Harılatı	—
			99	Diğer Kurumlar Harılatı	—

KODLAR				TL	
I	II	III	IV	AÇIKLAMA	2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
	5			Kurumlar Karları	1.050.602.000
		1		Döner Sermayeler	1.049.583.000
			01	Döner Sermayelerin Aylık Gayrisafi Hasılatından Alınanlar	941.759.000
			02	Döner Sermayelerin Yıllık Karından Alınanlar	107.824.000
		9		Diğer Kurumlar Karları	1.019.000
			99	Diğer Kurumlar Karları	1.019.000
	6			Kira Gelirleri	798.251.000
		1		Taahhüt Kiraları	672.527.000
			01	Lojman Kim Gelirleri	286.862.000
			02	Esirimsiz Gelirleri	194.124.000
			03	Seyahat Tesis Kim Gelirleri	3.804.000
			99	Diğer Taahhüt Kim Gelirleri	187.737.000
		3		Ön İzin, İrtifak Hakkı ve Kullanma İznı Gelirleri	125.724.000
			01	Ön İzin Gelirleri	24.067.000
			02	İrtifak Hakkı Gelirleri	62.339.000
			03	Kullanım İznı Gelirleri	39.318.000
	9			Diğer Teşebbüs ve Müdüriyet Gelirleri	501.233.000
		9		Diğer Gelirler	501.233.000
			01	Pasif Borçları Gelirleri	121.000.000
			99	Diğer Çeşitli Teşebbüs ve Müdüriyet Gelirleri	380.233.000

KODLAR				TL	
I	II	III	IV	AÇIKLAMA	2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
04				Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	965.983.000
	1			Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	11.072.000
		1		Çarşı	11.072.000
			99	Yurtdışından Alınan Diğer Bağış ve Yardımlar	11.072.000
	6			Özel Gelirler	954.911.000
		1		Genel Bütçeli Kurumlar Ait Özel Gelirler	954.911.000
			02	Harita ve Kadastro Bedeli	1.000.000
			04	Bazılı Kâğıt ve Malın Satış Gelirleri	2.002.000
			06	Çarşı, Mesleki ve Teknik Eğitim Gelirleri	52.500.000
			07	TSK Mal ve Hizmet Satış Geliri	54.136.000
			13	Konvertibl Olmayan Konsolide Gelirleri	29.700.000
			16	Ücretli Yapılandırma İş ve Hizmet Karşılığın	61.625.000
			18	Gayrimenkul Satış ve Kirâ Gelirleri	6.007.000
			99	Diğer Özel Gelirler	747.941.000

KODLAR				AÇIKLAMA	TL
I	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
05	1			Diğer Gelirler	19.712.421.000
				Faiz Gelirleri	2.285.093.000
		1		Dış Borçlanımlardan Doğan Alacaklar Faizleri	217.093.000
			01	Dış Borçlanımlardan Doğan Alacaklar Faizleri	217.093.000
		2		Para Piyasası Nakit İşlemleri Alacakları Faizleri	—
			01	Para Piyasası Nakit İşlemleri Alacakları Faizleri	—
		3		Kuruncu Verilen Borçlardan Alacakları Faizleri	—
			01	Kuruncu Verilen Borçlardan Alacakları Faizleri	—
		4		Talipteki Kurun Alacakları Faizleri	3.513.000
			01	Talipteki Kurun Alacakları Faizleri	3.513.000
		5		Mevduat Kaynak ve Geçirilmiş Ödemeler Faizleri	—
			01	Mevduat Kaynak ve Geçirilmiş Ödemeler Faizleri	—
		6		Borçlanma Senedi Geçmiş Gün Faizleri	—
			01	Borçlanma Senedi Geçmiş Gün Faizleri	—
		7		Borçlanma Senedi Primi Satış Geliri	900.000.000
			01	Borçlanma Senedi Primi Satış Geliri	900.000.000
		8		Vergi, Resim ve Harç Gelirleri	974.855.000
			01	Vergi, Resim ve Harç Gelirleri	974.855.000

KODLAR				TL	
I	II	III	IV	AÇIKLAMALAR	2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
		9		Diğer Fazlar	189.632.000
		99		Diğer Fazlar	189.632.000
	2			Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	8.133.404.000
		1		Devlet Payları	279.105.000
		02		Petrolde Devlet Hissesi	7.000
		03		Madenlerden Devlet Hissesi	179.876.000
		05		Petrolde Devlet Hissesi	99.222.000
		5		Genel Bütçeli Kurumlar Ait Paylar	7.854.299.000
		02		Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlardan Alınan Paylar	1.504.902.000
		04		Eğitim Özel Geliri (4306 S.K.)	370.928.000
		06		Tasfiye Edilen Fon Gelirleri	314.609.000
		08		GSM İşletmelerinden Alınan Hazine Payları	1.921.724.000
		09		Evrensel Hizmet Gelirleri	583.814.000
		11		İthalatın Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi	381.514.000
		12		Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi	1.543.919.000
		18		İthalatın Yüzde Bir ve Binde Beş Oranında Alınan Çevre Kefa Payı	103.534.000
		19		Belediyelerden Alınan Yüzde Bir Oranında Çevre Kefa Payı	18.407.000
		20		İMKB'den Alınan Paylar	171.639.000
		21		Şans Oyunları Hasılatından Ayrılan Kurum Payları	513.353.000
		99		Diğerlerinden Alınan Paylar	425.956.000

KODLAR				AÇIKLAMA	TL
I	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
	3			Para Cezaları	3.510.564.000
		1		Yargı Para Cezaları	176.204.000
			01	Yargı Para Cezaları	176.204.000
		2		İdari Para Cezaları	1.008.536.000
			01	Trafik Para Cezaları	594.701.000
			04	Çevre İdari Para Cezaları	6.592.000
			99	Diğer İdari Para Cezaları	407.243.000
		4		Vergi Cezaları	2.219.523.000
			01	Vergi ve Diğer Amme Alacakları Gecikme Zamları	1.703.721.000
			99	Diğer Vergi Cezaları	510.802.000
		9		Diğer Para Cezaları	106.301.000
			03	Cezai Fesiz (Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintileri)	8.236.000
			99	Yükümlü Taahhütlü Diğer Para Cezaları	97.465.000
	9			Diğer Çeşitli Gelirler	5.783.360.000
		1		Diğer Çeşitli Gelirler	5.783.360.000
			99	Yükümlü Taahhütlü Diğer Çeşitli Gelirler	5.783.360.000

KODLAR				AÇIKLAMALAR	TL
I	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
06				Sermaye Gelirleri	10.653.770.000
	I			Taşınmaz Satış Gelirleri	241.219.000
		1		Leşman Satış Gelirleri	30.000
			01	Leşman Satış Gelirleri	30.000
		2		Sosyal Tesis Satış Gelirleri	87.000
			01	Sosyal Tesis Satış Gelirleri	87.000
		3		Diğer Bina Satış Gelirleri	628.000
			01	Diğer Bina Satış Gelirleri	628.000
		4		Arazi Satış	63.423.000
			01	Arazi Satış	63.423.000
		5		Araç Satış	176.922.000
			01	Araç Satış	176.922.000
		9		Diğer Taşınmaz Satış Gelirleri	129.000
			99	Diğer Çeşitli Taşınmaz Satış Gelirleri	129.000

KODLAR				AÇIKLAMA	TL
I	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
08	2			Taahhüt Satış Gelirleri	8.138.000
		I		Taahhüt Satış Gelirleri	8.138.000
			01	Taahhüt Satış Gelirleri	8.138.000
	9			Diğer Sermaye Satış Gelirleri	10.404.413.000
		9		Diğer Sermaye Satış Gelirleri	10.404.413.000
			99	Diğer Çeşitli Sermaye Satış Gelirleri	10.404.413.000
				Alacaklardan Tahsilat	438.194.000
	I			Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat	371.191.000
		9		Diğer Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat	371.191.000
			99	Diğerlerinden	371.191.000
	2			Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat	67.003.000
		4		Dışarıya Verilen Diğer Borçlardan Tahsilat	67.003.000
			99	Dışarıya Verilen Diğer Borçlardan Tahsilat	67.003.000

KODLAR				TL
I	II	III	IV	2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
09				RED VE LADİLER (-)
				19.879.733.000
	1			Vergi Gelirleri
		1		Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler
			01	Gelir Vergisi
			02	Kurumlar Vergisi
		2		Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler
			01	Verset ve İhtilal Vergisi
			02	Motolu Taahhüt Vergisi
		3		Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri
			01	Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi
			02	Özel Tüketim Vergisi
			03	Bonon ve Sigorta Müameleleri Vergisi
			04	Şans Oyunları Vergisi
			05	Özel İletişim Vergisi
		4		Uluslararası Ticaret ve Müamelelerden Alınan Vergiler
			01	Gümrük Vergileri
			02	İthalde Alınan Katma Değer Vergisi
			03	Diğer Dış Ticaret Gelirleri

KODLAR				AÇIKLAMA	TL
I	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
		5		Danışa Vergisi	43.676.000
			01	Danışa Vergisi	43.676.000
		6		Harcılar	151.731.000
			01	Yargı Harçları	74.140.000
			02	Noter Harçları	7.353.000
			03	Vergi Yargısı Harçları	243.000
			04	Tıpa Harçları	22.661.000
			05	Passport ve Konsolosluk Harçları	1.520.000
			06	Geni ve Liman Harçları	11.000
			07	İnatlımazama, Rukusuzama ve Diploma Harçları	94.000
			08	Trafik Harçları	1.392.000
			09	Diğer Harçlar	43.805.000
		9		Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	30.969.000
			01	Kalkınma Vergi Artıkları	28.433.000
			09	Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	2.536.000

KODLAR				TL	
I	II	III	IV	AÇIKLAMA	2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
	3			Tesbihin ve Müddiyet Geliri	34.516.000
		1		Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	8.833.000
			01	Mal Satış Gelirleri	2.433.000
			02	Hizmet Gelirleri	6.400.000
		2		Malları Kullanma ve Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	-
			01	RTÜK Lisans Ücreti	-
			02	RTÜK Yayın İzni Ücreti	-
			99	Malları Kullanma veya Faaliyette Bulunma İznine İlişkin Diğer Gelirler	-
		3		KİT ve Kanun Baahatları Gelirleri	12.000
			01	Hazine Portföyü ve İşbirlik Gelirleri	12.000
			02	KİT ve İDTlerden Sağlanan Gelirler	-
		4		Kurumlar Hasılatı	-
			01	Genel Bütçeli İşletmeler Kurumlar Hasılatı	-
			09	Diğer Kurumlar Hasılatı	-

KODLAR				AÇIKLAMA	TL
I	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
		5		Kurumlar Karları	1.362.000
			01	Döner Sermayeler	1.350.000
			09	Diğer Kurumlar Karları	12.000
		6		Kira Gelirleri	19.528.000
			01	Taşınmaz Karları	19.528.000
		9		Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	4.781.000
			09	Diğer Gelirler	4.781.000
	4			Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	1.673.000
		1		Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	—
			01	Cami	—
		6		Özel Gelirler	1.673.000
			01	Genel Bütçeli İdarelere Ait Özel Gelirler	1.673.000

KODLAR				AÇIKLAMA	TL
I	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
	5			Diğer Gelirler	606.739.000
		1		Faiz Gelirleri	178.513.000
			08	Vergi, Resim ve Harç Gelirleri	159.530.000
			09	Diğer Fazlalar	18.983.000
		2		Kıymetli Evrak ve Kurumlar Gelirleri	16.080.000
			01	Devlet Payları	3.046.000
			05	Genel Bütçeli Kurumlar Ait Paylar	13.034.000
		3		Para Cezaları	346.589.000
			01	Yargı Para Cezaları	3.702.000
			02	İdari Para Cezaları	136.938.000
			04	Vergi Cezaları	194.646.000
			09	Diğer Para Cezaları	11.303.000
		9		Diğer Çeşitli Gelirler	65.557.000
			99	Yabancı Tümenlerin Gelirleri	65.557.000

KODLAR				AÇIKLAMA	TL
I	II	III	IV		2010 YILI BÜTÇE GELİRİ
	6			Sermaye Gelirleri	4.559.000
		1		Taahhüt Satış Gelirleri	4.474.000
			01	Lejant Satış Gelirleri	—
			02	Sosyal Tesis Satış Gelirleri	—
			03	Diğer Bina Satış Gelirleri	—
			04	Arazi Satış	377.000
			05	Arazi Satış	4.097.000
			09	Diğer Taahhüt Satış Gelirleri	—
		2		Taahhüt Satış Gelirleri	85.000
			01	Taahhüt Satış Gelirleri	85.000

BOŞ SAYFA

2010 YILI GELİR BÜTÇESİ GEREKÇESİ

BOŞ SAYFA

Gelirin Çeşidi : VERGİ GELİRLERİ		RGD:01.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
TAHMINİ GERÇEKLEŞİ			212.000.371.000
2009 Yılında Vergi Gelirleri'nin 131 Milyar 700 Milyon 806 Bin YTL olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Önceleri yıla ilişkin ön tahminler, açıklanmış ve 2010 yılına ilişkin bütçelerden de etkilerle alındığında 2010 yılında Vergi Gelirleri tahmini mm, vcd ve bütçeler ile maaşları kıyas ve fon payları ile 212 Milyar 300 Milyon 371 Bin TL'ye ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 16,28 oranında bir artışa sebep olmaktadır.			
TAHMINİ ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
		GERÇEKLEŞİME	
		Bütçe	
		Bütçe	
Yıl	Tahmini	Miktar	Oran %
2006	146.449.000.000	131.271.701.000	
2007	173.381.616.000	171.058.446.000	+
2008	137.804.321.000	134.300.385.000	+
2009	220.602.309.000	131.700.806.000	(*)
			(3.094.449.000)
			(7,7)
(*) İki Sıfırın Gerçekleşme Gücü Zayıflar Ziraatı Sınırlıdır.			

Çıkarılış: 4/10 - 1/10

GELİMLİ ÇİŞMİ : SELİR VE KAZANÇ ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER		KOD: 01.1.	2010 YILI İÇİN HUKUKİETİNERDİĞİ MİKTAR
TAHİMİN GEREKÇESİ			(TL)
2009 Yılında Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergilerin 2010 Yılında 250 Milyon 16 Bin YTL olarak gerçeğe karşılık belirlenmiştir. Öncelikli yıla ilişkin gelişmeler, açıklanmış ve 2010 yılına ilişkin belirlenmiş 2010 yılında gelir ve kazanç üzerinden alınan vergilerin ned ve kısıtlar ile maddeli kısıtlar ve fon payları dahil 62 Milyon 888 Milyon 917 Bin TL'ye ulaşmış ve tahmin edilmiştir.			62.888.917.000
Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 3,07 oranında artışla sonuçlanmıştır.			
TAHİMİN ESAS BİLGİLER (TL/TL)		GERÇEKLEŞME	
Yıl	Bütçe Tahmini	Miktar	Fark
2006	43.327.000.000	44.174.888.000	
2007	51.333.083.000	53.730.017.000	+
2008	66.726.230.000	67.908.062.000	+
2009	68.208.633.000	69.256.016.000	+
			21,7
			7,7
			0,7

İçişleri Bakanlığı Gelir ve Kazanç Vergisi Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanmıştır.

Özet Rapor, 2010 - 2011

Gelir Türü : GELİR VERGİSİ

KOD: 01.1.1.

2010 YILI İÇİN
HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR

TAHİNİ GEREKLERİ

(TL)

42.827.808.000

2009 Yılında Gelir Vergisi tahsilatının 38 milyar 963 milyon 868 Bin TL olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Öncesi yıllara ilişkin ekonomide gelişmeler, eşitlikler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alınarak 2010 yılında Gelir Vergisi tahsilatının, kdv ve kdv ile maktu kdv ve kdv payları dahil 42 milyar 827 milyon 808 Bin TL'ye ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 10,17 oranında bir artışa sebep olmaktadır.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME	Oran %	
		Miktar	Fark	
2006	28.071.000.000	31.727.644.000		
2007	36.822.387.000	38.061.243.000	+	4.338.856.000
2008	38.790.119.000	38.249.367.000	+	1.388.324.000
2009	46.288.274.000	38.963.868.000	(*)	(28.372.000)

(*) Bu farkın gerçekleşme yönü negatif, olumsuz anlamda;

Gün: 10.04.2010 - 10.02

Gelirin Çeşnisi : BASİT USULDE GELİR VERGİSİ

KOD: 01.1.02.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ NÖRDEĞİ

MİKTAR

TAHİN GERÇEKLEŞİ

{TL}

228.878.000

Çincedi yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, seçimler ve 2010 yılına ilişkin hükümetler değişikliği nedeniyle 2010 yılında tahmini olarak ve son payları da yıl 228 milyar 878 Bin TL gelir tahsil edilmiştir belirtilmiştir ki;

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 3,67 oranında artış görülmektedir.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

GERÇEKLEŞİME	Yıl	Tahmini	Miktar	Fark	Oran %					
Bütçe										
Bütçe										
Tahmini										
2006	162.000.000	167.628.000								
2007	236.498.000	198.228.000	+	30.640.000	13,2					
2008	216.880.000	208.370.000	+	11.641.000	5,3					
2009	246.647.000	210.347.000	(*)	477.000	0,2					

(*) İlk 3 ayda gerçekleşen gelirler tahmini olarak belirtilmiştir.

GELİR ÇEKİŞİ : GELİR VERGİSİ TEVKİFATI

KOD : 01.1.03.

2010 YILI İÇİN
HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR

TAHİNİ GERÇEKLEŞİ

(TL)

38.117.113.000

Öncelikli yıla ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında tahmini olarak ve fon payları da dahil 38 milyar 117 milyon 113 Bin TL gelir tahsis edilmiştir belirtilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile ilgili olarak % 10,33 oranında bir artışa tabii olmaktadır.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmini	Bütçe	Miktar	GERÇEKLEŞİME	
				Bütçe ile karşılaştırma göre değişim	
				Fark	Oran %
2006	28.931.000.000	28.931.000.000			
2007	33.893.679.000	36.006.494.000		+ 6.108.703.000	+ 21,1
2008	36.490.160.000	38.776.720.000		+ 770.236.000	+ 2,2
2009	42.860.962.000	38.460.466.000	(*)	- (321.284.000)	- (0,8)

(*) İlk 3 aylık gerçekleşme göre hesaplanmıştır.

Çıktı no: 4719 - M - 1632

Gelirin Çeşitli : GELİR GEÇİCİ VERGİSİ

KOD : 01.1.1.04.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ NİHAZİ
MİKTAR

TAHİN GERÇEKLEŞİ

(TL)

1.288.412.000

Öncelikli yıla ilişkin tahmini gelirler, açıklanmış ve 2010 yılına ilişkin tahminler dikkate alındığında bu gelir maddelerinden 2010 yılında maddeli gelir ve fon gelirleri dahil 1 milyar 288 milyon 412 bin TL gelir tahmini oluşturulmuştur.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 3,66 oranında artış görülmektedir.

TAHİN ESAS BİLGİLER (TL/TL)

		GERÇEKLEŞİME		
		Bütçe		
		Bütçe		
		Tahmini		
Yıl		Miktar	Fark	Oran %
2006	1.113.000.000	1.032.405.000		
2007	1.234.380.000	1.038.088.000	+	36.483.000
2008	1.253.447.000	1.187.883.000	+	108.355.000
2009	1.377.643.000	1.186.080.000	(-)	(2.803.000)

(*) Bu yılın tahmini gelirler, tahminler, tahminlerdir.

Özet Tablo - 1 - 2010

Gelir Çeşitli: BEYANA DAYANAN KURUMLA RYERGESİ

KOD: 01.1.2.01.

2010 YILI İÇİN
HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR
(TL)

1.208.372.000

TAHİNİ GERÇEKLEŞİ

Öncelikli ilana ilişkin edimlerin gerçekleştirilmesi ve 2010 yılında ilağın beklentiler dikkate alınarak bu şekilde gerçekleştirilmesinden 2010 yılında mahallî klare ve fon payıların da mülkiyetin 308 milyar 310 Bin TL olarak tahsis edilmesini öngörmektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile gerçekleştirildiğinde % 3,23 oranında artış sağlanabilecektir.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmini	GERÇEKLEŞİME	Oran %		
		Bütçe	Bütçesiz yıla göre değişim		
		Miktar	Fark		
2006	743.000.000	916.770.000			
2007	1.844.178.000	842.471.000	+	28.701.000	2,8
2008	1.242.202.000	1.122.628.000	+	119.574.000	18,1
2009	1.238.460.000	1.208.372.000	(-)	30.087.000	7,7

(*) İlk 3 ayda gerçekleştirilen işlemler, 2010 yılı tahmini:

Gün: 10.04.2010 - M - 1032

Gelir Çekiliş : KURUNLAR VERGİSİ TEVEKÜATİ

KOD : 01.1.2.02.

2010 YILI İÇİN
HUKUKETİN ÖNERİDİĞİ
MİKTAR

TAHİNİ GERÇEKLEŞİ

(TL)

218.273.000

Öncesi yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin bütçe maddeleri ile diğerleri arasında 2010 yılında tahmini II. kanun ve fon payları da 218.273.000 TL gelir tahmini ile belirlenmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 0,03 oranında artış görülmüştür.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	Miktar	GERÇEKLEŞİME	Oran %
			Bütçe ile göre değişim	
			Fark	
2006	170.000.000	226.102.000		
2007	178.196.000	210.280.000	-	(14.972.000)
2008	284.216.000	189.687.000	-	(10.953.000)
2009	206.080.000	206.080.000	(*)	999.000
			+	0,5

(*) İlk 3 ayda gerçekleşen göre değişim, 21.000.000 TL

Genel Çıktı : KURUNLAR GEÇİCİ VERGİSİ

KOD : 011.2.03.

2010 YILI İÇİN
HUKUKETİN ÖNERİLDİĞİ
MİKTAR

TAHMIN GERÇEKLEŞİ

(TL)

13.843.898.000

Çirodaki yıla göre ilgilin oranının, gelişmeler, eşitlikler ve 2010 yılına ilgilin farkları ile diğerleri a lın dı n d a bu gelir unsurlarından 2010 yılında m a h a l l e k l e n e n ve b o n p a y l a r d a n l i r 7 5 m i l y a r 6 4 3 m i l y a r 9 8 8 B i n T L g e l i r k a t e g o r i s i e d i m e s i b e k l e n m e k t e d i r .

B u t u f a r 2 0 0 9 y ı l l ı k b r a y a n d a n d ı n d a % 3 , 4 7 o r a n d a n d a b i r a n l ı g e l i r l e r e b l i c i m e k t e d i r .

TAHMIN ESAS BİLGİLER (TL/TL)

GERÇEKLEŞİME	Oran %	Fark				
BİR ÖMESL YIL GELİR DEĞİŞİMİ	Miktar	Oran %				
Yıl	Tahmini					
2006	13.841.000.000	11.306.432.000				
2007	12.667.873.000	14.665.723.000	+	3.280.281.000	+	25,8
2008	16.428.423.000	17.336.873.000	+	2.770.230.000	+	19,0
2009	21.067.229.000	17.921.494.000	(*)	898.621.000	+	3,4

(*) İ l l ı k g e l i r y e y a t ı r ı m 2 4 k ü n e m e s i n e y a t ı r ı m 2 4 k ü n e m e s i n e

Çirodaki 2009 - 2010 - 2011

Gelir Çeşni : NÜL KİYET ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER

KOD: 01 Z.

2010 YILI İÇİN
HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR

TAHİNİ GERÇEKLEŞİ

(TL)

4.878.231.000

2009 Yılında Nüfus ve Üzerinden Alınan Vergilerin 4. Milyar 228. Milyon 140 Bin YTL olarak gerçekleştirilmediği, Öncesi yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eşitlikler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alınarak 2010 yılında Nüfus ve Üzerinden Alınan Vergi Gelirleri tahmin ve beklentilerle mahallî idareler tarafından 4. Milyar 878. Milyon 231 Bin TL'ye ulaştırıldığı tahmin edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 3,3 oranında artışa sebep olmuştur.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmini	Bütçe	GERÇEKLEŞİME		
			Bütçe ile karşılaştırma		
			Miktar	Fark	Oran %
2006	3.129.000.000		3.129.274.000		
2007	3.640.376.000		3.640.229.000	+	83,445.000
2008	4.073.173.000		4.101.467.000	+	438.228.000
2009	4.296.311.000	(*)	4.228.140.000	+	76.673.000

(*) Bu tutar tahmin ve beklentilerle karşılaştırılmıştır.

Genel Çekim : VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ

KOD : 01 Z.1.01.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ NİHAZİN DİĞİ

MİKTAR

(TL)

162.893.000

TAHMIN GERÇEKLEŞİ

Onsöz yillara ilişkin ekonomik gelişmeler, eşitlikler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alınarak bu gelir unsurlarından 2010 yılında tahmini olarak payların tahmini 162.893.000 TL gelir tahmini edilmektedir.

Bununla beraber tahmini olarak % 7,73 oranında bir artış beklenmektedir.

TAHMINİ ESAS BİLGİLER (TL TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	Miktar	GERÇEKLEŞME		
			Beklenen gelir tahmini		
			Faiz		Oran %
2006	89.000.000	121.884.000			
2007	136.876.000	136.442.000	+	14.478.000	+
2008	167.082.000	149.718.000	+	13.276.000	+
2009	123.878.000	161.077.000	+	1.289.000	+

Beklenen gelir tahmini olarak % 7,73 oranında bir artış beklenmektedir.

Gelirler Çeşitli : NİQTÖRLÜ TAŞITLAR VERGESİ

KOD: 01.22.01.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ MÜNERDİĞİ
MİKTAR
(TL)

4.416.233.000

TAHİN GERÇEKLEŞİ

Öncelikli yıla ilişkin ekonomik gelişmeler, eşitlikler ve 2010 yılına ilişkin bütçelerdeki farklılıklar nedeniyle bu gelir unsurlarından 2010 yılında tahmini olarak beklenen gelirler 4 milyar 416 milyon 233 Bin TL olarak tahmin edilmiştir.

Bu gelirler 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 3,32 oranında artış gözlemlenmiştir.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmini	Bütçe	GERÇEKLEŞİME		
			Bütçe ile karşılaştırma		
			Miktar	Fark	Oran %
2006	3.040.000.000	3.037.810.000			
2007	3.825.067.000	3.806.797.000	+	878.187.000	17,1
2008	3.916.081.000	4.001.749.000	+	444.802.000	12,8
2009	4.768.353.000	4.077.123.000	(-)	76.374.000	1,9

Ö) Bu sayfa ne yazık ki yasa metniyle aynıdır.

Gözetim No: 4719 - M - 0632

Gelir Çeşitli : DAHİLDE ALINAN KAT NA
DEĞER VERİSİ

KOD : 01.3.1.

2010 YILI İÇİN
HUKUKETİMCİLERİN
MİKTAR

TAHİN GERÇEKLEŞİ

{TL}

37.887.219.000

Öncelikli yıla ilişkin tahminler 2010 yılına ilişkin tahminler ile karşılaştırıldığında bu gelir unsurlarından 2010 yılında mahallî idare idaresinde 37 milyar 887 milyon 219 bin TL gelir tahmini çıkarılmıştır.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 10,56 oranında bir artışa sebep olmuştur.

TAHİN ESAS BİLGİLER (TL/TL)

		GERÇEKLEŞİME			
		Bütçe		Bütçe dışı gelirler toplamı	
		Tahmini		Fark	
Yıl		Miktar		Oran %	
2006	28.492.000.000	28.291.023.000			
2007	28.621.613.000	28.845.495.000		+	3.674.472.000
2008	30.331.105.000	30.035.636.000		+	1.120.161.000
2009	34.141.300.000	32.646.287.000		+	2.840.841.000

(*) Bu yılın tahminiye göre, tahminler, tahmini tahmini:

Öncelikli yıla ilişkin tahmini - m - 1002

[illegible]

GELİM ÇEKİ : TEVKİF SURETİYLE KESİLEN
KATNA DEĞER VERGESİ

KOD : 01.3.1.02.

2010 YILI İÇİN
HUKUMETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR
(TL)

907.308.000

TAHİN GERÇEKLEŞİ

Öncelikli yıla ve ille ilgili ekonomik gelişmeler, eşitlikler ve 2010 yılına ilişkin maliyetler ile ilgili olarak bu gelir unsurlarından 2010 yılında tahmini olarak tahmin edilmiştir. 907 milyar 308 bin TL gelir tahmini tahmin edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 9,234 oranında bir artışa sebep olmaktadır.

TAHİN ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	Miktar	GERÇEKLEŞİME	
			Bütçe Amacıyla ilgili olarak	Oran %
			Fark	
2006	727.000.000	883.878.000		
2007	841.240.000	989.691.000	- (124.327.000)	- (12,6)
2008	1.067.068.000	921.688.000	- (146.380.000)	- (14,6)
2009	939.688.000	930.626.000	(*) - 9.062.000	+ 1,1

(*) ille ilgili olarak tahmini olarak tahmin edilmiştir.

Gelirin Çeşitli : ÖZEL TUKETİM VERGİSİ

KOD : 01.3.Z.

2010 YILI İÇİN
HUKÜMETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR

TAHİN GERÇEKLEŞİ

(TL)

64.710.234.000

Önceden yıla ve ilgili dönemlere açıklanmış ve 2010 yılına ilişkin faaliyetler ile ilgili olarak bu gelir unsurundan 2010 yılında tahmini olarak 64 milyar 710 milyon 234 bin TL gelir tahmini açıklanmıştır.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 31,26 oranında bir artışa sebep olmaktadır.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmini	Miktar	GERÇEKLEŞME	
			Bütçe Amacıyla ilgili olarak	
			Faiz	Oran %
2006	37.332.000.000	37.102.848.000		
2007	41.138.177.000	38.380.648.000	+	2.247.717.000
2008	44.912.515.000	41.942.183.000	+	2.871.813.000
2009	48.881.716.000	41.836.330.000	(-)	(378.893.000)

Ö) Bu gelir tahmini, tahmini olarak tahmin edilmiştir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı

Gelişim Çeşmi : NİCİRLİ TAŞIT ARAÇLARI

KOD : 01.3.02.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİETİN ÖNERİĞİ

MİKTAR
{TL}

3.303.146.000

TAHİN GERÇEKLEŞİ

Öncelikli yıla ilişkin edimlerin, gelişimlerin, 2010 yılına ilişkin beklentiler, dikkate alınarak bu gelişimlerin 2010 yılında mevcut ila ve payları da il: 3 milyar 303 milyar 146 Bin TL gelir tahsil edilmesini beklenmektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 60,35 oranında bir artışa sebep olmaktadır.

TAHİN ESAS BİLGİLER (TL TL)

		GERÇEKLEŞME			
		Bütçe		Bk Öncelikli ile göre değişim	
Yıl	Tahmin	Miktar		Fark	Oran %
2006	4.340.000.000	4.102.300.000			
2007	4.490.776.000	4.303.000.000		+	3,6
2008	4.620.000.000	3.321.437.000		-	{11,2}
2009	6.263.667.000	{		{1.467.130.000}	{28,1}
		2.364.367.000		-	

Ö) İle 8 yılın gelişimlere göre yapılan yıla göre tahminler:

Öncelikli yıla göre tahminler

Gelişim Çeşitli : A LAKILLU KÇİLER

KOD: 01.3.2.03

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ MÜNERDİ

MİKTAR
(TL)

2.146.762.000

TAHİN GERÇEKLEŞİ

Çırosatı yılaına ilişkin ekonomik gelişmeler, eşitlikler ve 2010 yılına ilişkin bütçeler ile diğerleri a lında bu gelir unsurlarından 2010 yılında maballı kave payları da nil, 2 milyar 146 milyar 762 Bin TL gelir tahsil edilmiştir belirtilmiştir.

Bu tımlar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 6,34 oranında bir artış gözlemlenmiştir.

TAHİNİNE ESAS BİLGİLER (TL TL)

Yıl	Bütçe Tahmin F	Miktar	GERÇEKLEŞİME	Oran %
			Bütçe ile karşılaştırma	
			Fark	
2006		1.357.256.000		
2007	2.284.133.000	1.358.376.000	- (8.223.000)	(0,4)
2008	2.006.026.000	2.028.081.000	+ 170.087.000	9,0
2009	2.384.356.000	2.028.081.000	- (31.372.000)	(1,3)

(*) 2004 yılı Bütçe Kararında bu gelir tahminleri ek bütçe gelir tahminleri ile birleştirilmiştir.

(**) Bu 3 gelir karşılaştırma için 2004 yılına göre tahmin edilmiştir.

Güvenlik No: 4119 - 4 - 002

Selinin Çıktısı : TUTUN NAKULLERİ

KOD : 01.3.204.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ NETİCİ MERDİĞİ

MİKTAR
(TL)

16.417.469.000

TAHİNİ GEREKİESİ

Öncelikli yıla ilişkin ek bütçeler, ek bütçeler ve 2010 yılına ilişkin bütçeler için detaylı olarak 2010 yılında maliye bakanlığı tarafından 16 milyar 417 milyon 469 bin TL gelir tahmini ile belirlenmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 41,24 oranında bir artışa sebep olmaktadır.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmin F	GERÇEKLEŞME		
		Miktar	Bütçe ile gerçekleşen	
			Fark	Oran %
2006		8.886.789.000		
2007	11.048.073.000	8.690.423.000	+	78,64
2008	11.032.304.000	10.818.162.000	+	97,97
2009	11.890.377.000	11.258.164.000 (*)	+	94,61

(*) 2009 yılı bütçe kanununda bu gelir tahmini olarak belirlenmiştir. Gerçekleşen miktar ise bütçe kanununda belirtilmiştir.

(**) Bu bütçe tahmini 2009 yılı bütçe kanununda belirtilmiştir.

Çıktı No: 410 - 2010

Genel Çeşitli : BANKA VE SİGORTA
YUVALELERİ VERGİSİ

KOD: 01.3.3.01.

2010 YILI İÇİN
HUKUKETİN ÖNERİDİĞİ
MİKTAR
(TL)

TAHİN GERÇEKLEŞİ

3.827.638.000

Başta bu önerimdeki gelirler için ödenen tutarlar, ekonomik, gözetimsel ve vergiye benzer banka ve sigorta işlemlerinde meydana gelecek gelirler ve diğerleri, alındığında, bu bütçeden 2010 Yılında mahallî idare bütçesine 3 milyar 827 milyon 638 bin TL gelir sağlanacağı tahmin edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 3,18 oranında bir artışa sebep olmaktadır.

TAHİN ESAS BİLGİLER (TL TL)

GERÇEKLEŞİME	Yıl	Tahmini	Bütçe	Bütçe	Oran %
Yıl	Tahmini	Bütçe	Fark	Oran %	Oran %
2006	1.314.000.000	2.630.207.000			
2007	3.119.701.000	3.176.013.000	+	646.306.000	20,8
2008	4.010.228.000	3.720.367.000	+	644.364.000	17,1
2009	4.132.486.000	3.806.088.000 (*)	+	38.721.000	2,3

(*) Bu bütçe tahminiye göre hesaplanmıştır.

Gelirin Çeşitli : ŞAHS OTUNLAR VERGİSİ

KOD: 01.34.01.

2010 YILI İÇİN
HÜKÜMHONERDİİ

MİKTAR
(TL)

407.663.000

TAHİNİ GEREKÇESİ

Öncesi yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsuruından 2010 yılında tahmini olarak ve benzeri gelirler 407 milyon 663 bin TL gelir sağlanacağı tahmin edilmiştir.

Bu gelir, 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 3,49 oranında artıran bir artışa sahiptir.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmini	Bütçe	Miktar	GERÇEKLEŞME	
				Biz Öncesi Yılı ile göre değişim	Oran %
			Fark		
2006	333.000.000		363.763.000		
2007	420.269.000		326.800.000	(42.269.000)	(11,2)
2008	400.000.000		376.164.000	49.864.000	12,2
2009	416.663.000		376.763.000	(398.000)	(0,1)

*) Bu gelir tahmini olarak ve benzeri gelirler tahmini olarak belirtilmiştir.

Çıktı No: 4710 - A - 002

Genel Çeşitli - Özel İletişim Vergisi

KOD: 01.3.3.01.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ MÜHÜRÜ

MİKTAR
(TL)

4.328.327.000

TAHİN GEREKÇESİ

Çincedi yıllara ilişkin ekonomik, eğitim ve 2010 yılına ilişkin bütçeler ile diğerleri ile ilgili olarak bu genel unsurlardan 2010 yılında mahallî kare parayarıda 4 milyar 328 milyon 320 bin TL gelir sağlanacağı tahmin edilmiştir.

Bu tutar, 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 3,26 oranında artış sağlanmıştır.

TAHİN ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME	Oran %		
		Bütçeyle karşılaştırma			
		Miktar	Fark		
2006	3.630.000.000	3.630.234.000			
2007	4.077.620.000	4.222.061.000	+	628.327.000	17,3
2008	4.840.096.000	4.840.698.000	+	343.628.000	8,1
2009	6.208.716.000	6.208.716.000	0	(104.272.000)	(2,3)

*) Bu bilgilerin doğruluğu için gerekli olan yolların tahmini

Çincedi No: 4719 - 1 - 002

Gelirler Çeşitli : GÜMRÜK VERGİLERİ

KOD: 014.1.01.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİETİN ÖNERİDİĞİ

MİKTAR
(TL)

3.000.067.000

TAHİNİN GERİKALAN

Öncelikli yıla tahmin edilmemiş gelirler, seçilmişler ve 2010 yılına ilişkin tahminler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında maddeli kısıtlı payları dahil 3 milyar 67 Bin TL gelir tahsis edilmesini önermektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 13,54 oranında bir artışa tabii olmaktadır.

TAHİNİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)

		<u>GERÇEKLEŞME</u>	
		<u>Bütçe dışı gelirler</u>	
		<u>Fark</u>	<u>Oran %</u>
Yıl	Tahmini	Miktar	
2006	1.780.000.000	2.090.196.000	
2007	2.395.121.000	2.464.976.000	+
2008	2.962.173.000	2.799.289.000	+
2009	3.633.366.000	3.633.074.000	-
		(165.291.000)	(8,6)

(*) İlk 3 aylık gelir tahminleri için yapılan tahmini tahminlerdir.

Öncelikli Hukukî - 4/2010

Gelişim Çabaları : İTİHALDE ALINAN KATNA
DEĞER VERİSİ

KOD: 014.2.01.

2010 YILI İÇİN
HUKUKETİMONERDİSİ
MİKTAR
(TL)

30.112.832.000

TAHİNİ GEREKÇESİ

2010 yılı itibarıyla faaliyetleri ve diğer kurumlarda meydana gelecek dışa çıkış miktarı göz önünde bulundurularak, bu gelişmelerin neticesinde tahmini olarak paylar dahil, 30 milyar 712 milyon 552 Bin TL gelir elde edileceği tahmin edilmektedir.
Bu takdirde, 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 23,66 oranında bir artışa sebep olmaktadır.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

		GERÇEKLEŞME		
		Bütçesiyle karşılaştırma		
Yıl	Bütçe Tahmini	Miktar	Fark	Oran %
2006	22.400.000.000	26.432.657.000		
2007	28.236.311.000	26.436.628.000	+	1.063.091.000
2008	30.604.089.000	28.830.874.000	+	3.494.846.000
2009	38.813.783.000	24.382.163.000	(-)	- (8.628.408.000)

*) Bu bilgilerin doğruluğu için gerekli belgeler ekte sunulmaktadır.

Çıkarılan Dosya: 4719 - 4 - 002

Gelirler Çeşitli : Diğer Dış Ticaret
Gelirleri

KOD: 01.4.3.01.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ MÜHÜRÜ

TAHİN GEREKÇESİ

MİKTAR
(TL)

446.752.000

Çincedi yılları ile ilgili diğer gelirler, 2010 yılına ilişkin tahminler ile ilgili olarak, 2010 yılında tahmini olarak tahmin edilmiştir. Tahminler, 2010 yılında tahmini olarak tahmin edilmiştir.

Bu tahminler, 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 11,21 oranında artışa sebep olmaktadır.

TAHİN ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	Miktar	GERÇEKLEŞME	
			Bütçe ile diğer gelirler	
			Fark	Oran %
2006	813.000.000	877.091.000		
2007	84.700.000	80.871.000	(6.829.000)	(11,4)
2008	62.888.000	40.009.000	(10.882.000)	(20,8)
2009	44.232.000	41.863.000	(2.369.000)	(5,3)

Bu tahminler, 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 11,21 oranında artışa sebep olmaktadır.

Gelirin Çeşitli : HARÇLAR

KOD: 01 6.

2010 YILI İÇİN
HUKÜMETİN ÖNERDİĞİ

MİKTAR
(TL)

8.686.427.000

TAHİNİ GEREKÇESİ

Öncelikli yıla ilişkin ayrıntılı, gelişimsel, eğitimler ve 2010 yılına ilişkin faaliyetler ile ilgili olarak bu gelir unsuru 2010 yılında maliyetli kale ve benzeri kalemler ile, 3 milyar 586 milyon 427 Bin TL gelir tahsil edilmesini önermektedir.

Bu tutar 2008 yılı ile karşılaştırıldığında % 13,87 oranında artışa sebep olmaktadır.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmini	Bütçe	GERÇEKLEŞME		
			Bütçe öncesi yıla göre değişim		
			Miktar	Fark	Oran %
2006	3.659.000.000		4.042.603.000		
2007	4.707.707.000		4.887.684.000	+	20,2
2008	5.812.816.000		5.180.884.000	+	6,6
2009	6.127.241.000		4.876.183.000	(*)	(38,8)

(*) Bu yıl için tahmini olarak gözetilen artışın tahmini miktarıdır.

Çalışma No: 4710 - A - 002

Gelişim Çeşnisi : YARGI HARÇLARI

KOD: 01.6.1.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİNETİN ÖNERİDİĞİ

MİKTAR
(TL)

324.401.000

TAHİNİNE GEREKÇESİ

Çinodeti yıllara ilişkin idareler, gelişimsel, eğitimler ve 2010 yılına ilişkin bütçeler ile diğerleri a lındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında maliyetli kare ve fon payları da nil, 324. milyar 401 Bin TL gelir ta hili edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 7,03 oranında bir artışa sebep olmaktadır.

TAHİNİNE ESAS BİLGİLER (TL TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	Miktar	GERÇEKLEŞME	
			Bütçe ile karşılaştırma	
			Fark	Oran %
2006	482.000.000	879.600.000		
2007	879.604.000	761.413.000	+ 117.313.000	+ 29,6
2008	324.922.000	324.943.000	+ 73.600.000	+ 9,3
2009	307.764.000	770.273.000 (*)	(34.670.000)	- 8,6

(*) Bu yılın gerçekleşen gelir tahmini olarak belirtilmiştir.

Gıda No. 4192 - 4 - 492

Gelirin Çekili : TİCARET SİCİL HARÇLARI

KOD: 01.6.1.01.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ MÜDERRİĞİ

MİKTAR
(TL)

128.876.000

TAHİN GEREKÇESİ

Öncelikle yıla ilişkin edimleri ile gelirler kar, eşitlikler ve 2010 yılına ilişkin bütçeler ile ilgili olarak bu gelir unsurundan 2010 yılında maddi illi olan ve fon payları da illi 128.876.000 TL gelir ile ilgili edimleri ile ilgili olarak.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 6,94 oranında artış görülmektedir.

TAHİN ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME			
		Miktar		Fark	
		Bütçe ile göre karşılaştırmalı		Oran %	
2006		104.026.000			
2007	116.662.000		+	11.636.000	11,2
2008	128.184.000		+	11.522.000	11,7
2009	138.768.000		(*)	(8.644.000)	(6,7)

(*) 2009 yılı Bütçe Kararname ile gelir tahminleri ile ilgili olarak maddi illi olan ve fon payları da illi 128.876.000 TL gelir ile ilgili edimleri ile ilgili olarak.

(**) Bu 8 yılın gelir tahminleri ile ilgili olarak maddi illi olan ve fon payları da illi 128.876.000 TL gelir ile ilgili edimleri ile ilgili olarak.

Önceki No: 4792 - 4/2002

GELİM ÇEŞİTİ : ESNAF SICIL HARÇLARI

KOD: 01.6.1.02.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ HAK İÇERİĞİ

MİKTAR
(TL)

12.647.000

TAHİN GEREKÇESİ

Öncelikle yıla ilişkin edimleri ile ilgili olarak, 2010 yılına ilişkin edimleri ile ilgili olarak 2010 yılında mahallî idare ve fon idareleri dahil 12 Milyon 647 Bin TL gelir tahsil edimleri gerçekleştirilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 6,56 oranında artış görülmüştür.

TAHİN ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmin	GERÇEKLEŞME	Oran %	
		Bütçe		
		Tahmin	Fark	
2006		12.771.000		
2007	40.398.000	11.378.000	(1.402.000)	(11,4)
2008	2.362.000	12.468.000	+ 1.106.000	10,0
2009	18.317.000	11.752.000	(*) - (723.000)	(8,3)

(*) 2009 yılı Bütçe Karanzenin bir kısmının tahminin altına düşmesi nedeniyle Bütçe Karanzenin tahmini altına düşmesiyle oluşmuştur.

(**) Bu 8 yılın toplamıdır ve 2010 yılına ait kısmı 12.647.000 TL'dir.

Önceki No: 4792 - 1 - 002

Gelir Çeşitli : VERGİ YARGISI HARÇLARI

KOD: 01 63 01

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ MÜDERRİĞİ

MİKTAR
(TL)

1.468.000

TAHİN GEREKÇESİ

Onödü yıla ilişkin ödenenler, gelip gidenler ve 2010 yılına ilişkin ödenenler ile ilgili olarak bu gelir unsurlarından 2010 yılında mahallî kâre paylarında 11 Milyon 468 Bin TL gelir tahsis edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 7,06 oranında bir artışa sebep olmuştur.

TAHİNİNE ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmin	Bütçe	GERÇEKLEŞME	
			Bütçe ile karşılaştırma	
			Miktar	Oran %
2006				
2007			718.000	
2008			1.380.000	+
2009	398.000		1.380.000 (*)	(21.000)
				82,2
				(1,8)

(*) 2004, 2007, 2008 yıllarında Bütçe Kararlarında bu gelir tahsisine ek olarak, yerel idarelerin mahallî kâre gelirlerinin tahsisine ilişkin yerel idarelerçe:

(**) Bu gelir tahsisinin 2009 yılına ilişkin kısmı tahsis edilmiştir.

Çünkü, 4719 - 4 - 002

Gelirin Çeşidi : TAPU HARÇLARI

KOD : 01.64.01

2010 YILI İÇİN
HUKUKETİNCİNERDİĞİ

MİKTAR
(TL)

2.859.432.000

TAHİN GEREKÇESİ

Onbeş yıllıkta ilişkin dönemler, gelişimsel yılların ve 2010 yılına ilişkin beş yıllık dönemler arasında bu gelir unsurundan 2010 yılında mahallî kâre paylarında 2 milyar 859 milyon 432 Bin TL gelir tahsil edilmedi belirtilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 23,29 oranında bir artışa tabiidir.

TAHİNİNE ESAS BİLGİLER (TL/TL)

GERÇEKLEŞME				
Yıl	Tahmin	Bütçe	Bütçe	
			Miktar	Faiz
Oran %				
2006	1.220.000.000		1.678.443.000	
2007	1.662.833.000		2.012.200.000	+
2008	2.167.094.000		2.183.146.000	+
2009	2.496.397.000	(*)	2.084.806.000	(-)

(*) İlk üç aylık ve yarıyıllık gelir tahminleri, yarıyıl tahminleridir.

Çünkü, 4719 - 4 - 002

GELİR ÇEKİ : PASAPORT VE KONSOLİDASYON HARÇLARI

KOD: 01.6.01

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ NÖMER DİŞİ

MİKTAR
(TL)

963.294.000

TAHİNİ GEREKÇESİ

Öncelikli yıla ilişkin idari ve maliyetler, 2010 yılına ilişkin faaliyetler itibarıyla bu gelir unsurundan 2010 yılında mahalliyet payları da dahil, 563 milyon 294 bin TL gelir tahsil edilmesini beklenmektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 6,58 oranında artış görülmektedir.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME	Oran %		
		Bütçe			
		Bütçe	Faiz		
2006		44.629.000			
2007	627.467.000	+	76.707.000	+	17,2
2008	624.683.000	+	38.918.000	+	7,6
2009	671.707.000	(*)	(38.798.000)	-	(6,4)

(*) 2009 yılı bütçe kararında bu gelir tahmini ek bütçe yetkilisi tarafından belirlenen tutara göre belirlenmiştir.

(**) Bu 3 yılın ortalamasıdır ve 2009 yılından itibaren 2010 yılına kadar geçerlidir.

Çokluklu Karar: 4798 - 4 - 2010

SEKİM ÇEŞİTİ : İNTİYAZ, RUHSATNAME VE
DİPLOMA HARÇLARI

KOD: 01.6.7.

2010 YILI İÇİN
HUKUKETİMOVERDİĞİ
MİKTAR
(TL)

TAHİN GEREKÇESİ

10.438.000

Öncelikli yıla ilişkin ekonomik gelişmeler, eşitlikler ve 2010 yılına ilişkin hükümler ile ilgili olarak bu yılın unsurlarından 2010 yılında maliyetli kısıtlar ve benzeri değişiklikler, 10 Nisan 438 Bin TL gelir tahsil edilmesini beklenmektedir.

Bu finans 2008 yılı ile karşılaştırıldığında % 6,84 oranında bir artış gözlemlenmektedir.

TAHİN ESAS BİLGİLER (TL/TL)

		GERÇEKLEŞME	
		BK öncesi yıla göre değişim	
Yıl	Bütçe Tahmin	Yıl	Oran %
2006			
2007	222.600.000	8.790.000	
2008	8.576.000	10.443.000	+
2009	14.311.000	9.307.000	(*)
		(5.004.000)	(35,1)

(*) 2009 yılı Bütçe Kararında bu gelir tahminine ek tahmin yer alınması nedeniyle Bütçe Tahmini ile Bütçe Tahmini arasında fark oluşmuştur.

(**) 2009 yılında Bütçe Kararında bu gelir tahmini ek tahmin yer alınması nedeniyle Bütçe Tahmini ile Bütçe Tahmini arasında fark oluşmuştur.

(***) 2009 yılında Bütçe Kararında bu gelir tahmini ek tahmin yer alınması nedeniyle Bütçe Tahmini ile Bütçe Tahmini arasında fark oluşmuştur.

Çıktı No: 4719 - 1 - 002

GELİR ÇEŞİTLİ : AVCILIK BELGESİ HARÇLARI		KOD: 01.6.7.01	2010 YILI İÇİN HUKUKİ NİHAZİ MİKTAR (TL)																						
TAHİN GEREKÇESİ			8.974.000																						
Gereği yitene ilişkin ayrıntılar, gelişmeler, eşitlikler ve 2010 yılına ilişkin faaliyetler ile ilgili olarak bu gelir unsurundan 2010 yılında tahmini olarak 8.974.000 TL gelir tahmini yapılmıştır. Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 4,56 oranında artış göstermektedir.																									
TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL) <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th>Miktar</th><th>Faiz</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2006</td><td>4.316.000</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>111.300.000</td><td>7.880.000</td><td>3.442.000</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>2.893.000</td><td>9.829.000</td><td>1.848.000</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>13.842.000</td><td>8.326.000</td><td>(403.000)</td></tr> </tbody> </table>				Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME		Miktar	Faiz	2006	4.316.000			2007	111.300.000	7.880.000	3.442.000	2008	2.893.000	9.829.000	1.848.000	2009	13.842.000	8.326.000	(403.000)
Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME																							
		Miktar	Faiz																						
2006	4.316.000																								
2007	111.300.000	7.880.000	3.442.000																						
2008	2.893.000	9.829.000	1.848.000																						
2009	13.842.000	8.326.000	(403.000)																						
(*) 2009 yılı Bütçe Kararında bu gelir tahmini ile ilgili olarak tahmini olarak 2009 yılında tahmini olarak 8.974.000 TL tahmini yapılmıştır. (**) Bu 8 yılın toplamı tahmini olarak 2009 yılında tahmini olarak 8.974.000 TL tahmini yapılmıştır.																									

Özet No: 4792 - s. - 002

Gelir Çeşitli : TRAFİK HARÇLARI

KOD: 01.63.01

2010 YILI İÇİN
HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ

MİKTAR
(TL)

646.777.000

TAHİNİ GEREKÇESİ

Önceden yıla göre artışın gerekçesi: 2010 yılına ilişkin tahminler ile önceki yıllarda bu gelir unsurundan 2010 yılında tahmini olarak 646.777 Bin TL gelir tahmini ile karşılaştırılmıştır. Bu gelir unsurundan 2010 yılında tahmini olarak 646.777 Bin TL gelir tahmini ile karşılaştırılmıştır.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 6,52 oranında artış göstermektedir.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmini	GERÇEKLEŞME	Oran %	
		Bir önceki yıl ile karşılaştırıldığında		
		Miktar	Fark	
2006	210.000.000	443.344.000		
2007	239.392.000	640.359.000	+ 177.065.000	+ 38,2
2008	743.699.000	644.614.000	- 3.719.000	- 0,6
2009	312.784.000	604.357.000	(*) - (38.777.000)	- 6,2

(*) İlk üç aylık verilerin toplamıdır.

Öncelikle, 4792 - 4793 - 4794

Gelirin Çeşitli : DİĞER HARC LAR

KOD : 01 63.

2010 YILI İÇİN
HUKUKETİN ÖNERİLDİ

MİKTAR
(TL)

862.176.000

TAHİNİ GEREKÇESİ

Öncelikli harc ile ilgili olarak 2010 yılına ilişkin bütçeler ile ilgili olarak 2010 yılında mahallî idare ve fon idarelerinde 862 Milyon 176 Bin TL gelir tahsis edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 7,01 oranında bir artışa sebep olmaktadır.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tutarı	Miktar	GERÇEKLEŞME	
			Bütçe ile karşılaştırma	
			Fark	Oran %
2006	640.000.000	400.371.000		
2007	400.780.000	813.352.000	+	28,6
2008	649.673.000	644.280.000	+	4,9
2009	643.807.000	626.332.000	-	(1,8)

(*) İhtiyaçlar ve yatırımların giderleri, gelirleri, tutarları ve tahminleri:

Çünkü, 4719 - 4 - 002

Gelir Çeşidi : YURT DIŞI KİŞİ HARCİ

KOD: 01.6.9.01.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİETİN ÖNERİDİŞİ

MİKTAR
(TL)

60.237.000

TAHMIN GEREKÇESİ

Çincedi yıla kava ilginç edemeri E. gelipne kar. eşitlikler ve 2010 y iline ilginç haktemlikler dikkate alındı ında bu gelir unsurundan 2010 y ilinde maha illi kava ve Ten payları dahil, 30 milyar 237 Bin TL gelir tahall edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2009 y iline kıyaslandığı ında % 633 oranında bir artışa tesadüf etmektedir.

TAHMIN EŞİTİSİ BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		
		E. M. Çincedi yıla göre değişim		
		Miktar	Fark	Oran %
2006		102.234.000		
2007	140.277.000	63.522.000	(43.372.000)	(42,4)
2008	76.320.000	60.119.000	(3.803.000)	(14,9)
2009	63.609.000	46.891.000	(1.118.000)	(6,3)

(*) 2004 yılı Bütçe Kanununda bu gelir tahmini ilk tahmin yapılmaması nedeniyle tahmini Bütçe tahmini olarak yerleştirilmiştir.

(**) Bu 3 yılın ortalamasıdır ve tahmini 24 oranı tahmindir.

Çincedi R. 4119 - 4 - 2002

Gelirler Çıktıları : ÖZEL GÜVENLİK HARÇLARI

KOD: 01.69.03.

2010 YILI KİMLİ
HUKUKETİN ÖNERİDİ

MİKTAR
(TL)

28.372.000

TAHMINİ GEREKÇESİ

Öncelikli yıla ilişkin ayrıntılı gerekçe, açıklama ve 2010 yılına ilişkin faaliyetler itibarıyla alınacak gelir, masraflardan 2010 yılında maddi III kısımla payları da 28 milyar 372 Bin TL gelir tahsil edilmiştir belirtilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 6,50 oranında artış görülmüştür.

TAHMINİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	Miktar	GERÇEKLEŞME Bütçe 2009 yılına göre değişim		Oran %
			Fark		
2006		27.079.000			
2007	20.040.000	+	1.240.000	+	4,6
2008	38.384.000	-	(2.073.000)	-	(7,2)
2009	30.288.000	**) -	(1.873.000)	-	(6,0)

*) 2009 yılı bütçe (kararname ile) tahmini olarak belirlenmiştir. Tahmini olarak belirlenen bütçe, tahmini olarak belirlenen bütçe ile aynıdır.

**) 2009 yılı bütçe (kararname ile) tahmini olarak belirlenmiştir. Tahmini olarak belirlenen bütçe, tahmini olarak belirlenen bütçe ile aynıdır.

Öncelikli Esas Bilgiler - 10/20

Gelirler Çeşnisi : DİĞER HARÇLAR

KOD: 01.63.99.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİETİN QİMERDİĞİ
MİKTAR
{TL}

488.866.000

TAHMIN GERÇEKLEŞİ

Öncelikle bu bütçe için tahmin edilen gelirler, 2010 yılına ilişkin tahminler dikkate alındığında bu gelir unsurlarından 2010 yılında maddi III kısıt ve fon payları dahil, 438 Milyon 866 Bin TL gelir tahmini edilmektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 7,03 oranında bir artışa sebep olmaktadır.

TAHMIN ESAS BİLGİLER {TL TL}

Yıl	Tahminler	Miktar	GERÇEKLEŞİME	
			Bk öncelikle tahmin	
			Faiz	Oran %
2006		270.866.000		
2007	240.474.000	431.642.000	140.643.000	+
2008	537.467.000	467.821.000	36.278.000	+
2009	562.600.000	463.698.000	{14.232.000}	-
			{14.232.000}	{3,0}

{*} 2009 yılı bütçe kararında bu gelir tahmini ek tahminler nedeniyle maddi III kısıt ve fon payları dahil, 438 Milyon 866 Bin TL gelir tahmini edilmektedir.

{**} Bu bütçe için tahmin edilen gelirler, 2010 yılına ilişkin tahminler dikkate alındığında bu gelir unsurlarından 2010 yılında maddi III kısıt ve fon payları dahil, 438 Milyon 866 Bin TL gelir tahmini edilmektedir.

GELİR ÇEŞİTLİ : KALDIRILAN VERGİ ARTIRILARI

KOD: 01.2.1.01.

2010 YILI ÇİN HUKUKİETİN QİMERDİĞİ NİKTAR

TAHMINİ GERÇEKLEŞİ

(TL)

28.876.000

Çin'deki yillara ilişkin ekonomik gelişmeler, şirketler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir artışından 2010 yılında mahallî kiler ve fon payları dahil, 28 milyar 876 Bin YTL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 0,28 oranında artış sağlanacağı tahmin edilmektedir.

TAHMINİ ESAS BİLGİLER (YTL TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	NİKTAR	GERÇEKLEŞİME	Oran %
			Bk. Amacıyla karşılaştırma	
			Faiz	
2006	311.000.000	111.820.000		
2007	42.482.000	13.412.000	- (88.008.000)	- (38,0)
2008	42.830.000	7.891.000	- (38.461.000)	- (40,7)
2009	8.212.000	28.143.000 (*)	+ 21.182.000	+ 284,8

(*) İlk 3 aylık gerçekleşim verileri, yapılan yıl sonu tahminidir.

Çin Huk. 2010 - 11 - 2012

Gelirin Çeşnisi : BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAYAN DİĞER VERGİLER		KOD: 01.9.9.99.	2010 YILI İÇİN HUKUKİNETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
TAHMIN SERİLEŞİMLERİ			67.376.000
Çıkarıcı yıllara ilişkin eğerler, gelişmeler, değişimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alınarak bu gelir artırımları 2010 yılında mahallî idare ve bütçe payları dahil, 67 Milyon 376 Bin TL gelir tahsilatı için tahsis edilmiştir.			
Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında %30,17 oranında bir azalışa sebep olmuştur.			
TAHMIN ESAS BİLGİLER (TL/TL)			
		GERÇEKLEŞME	
		Bütçe	
		Bütçe	
		Tahmin	
		Miktar	
		Fark	
		Oran %	
Yıl			
2006	21.000.000	49.386.000	
2007	30.673.000	35.217.000	- (14.143.000)
2008	62.129.000	45.460.000	+ 10.233.000
2009	62.774.000	29.236.000	(*) + 243.306.000
			28,1
			396,8
(*) İlk 8 ayın verileri için tahmin, yıl sonu tahminidir.			

Çıkarıcı Yılı: 2010 - 11 - 2012

Gelirler Çıktıları : NAL VE HİZMET SATIŞ GELİRLERİ

KOD : 03.1.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ NETİN ÖNERİLDİĞİ
MİKTAR

TAHMINİ GEREKİNCESİ

2.303.693.000
(TL)

Öncelikli yıllara ilişkin tahminler, açıklanmış ve 2010 yılına ilişkin faaliyetler dâhilinde bu gelir tahminleri 2010 yılında 2 milyar 303 milyon 693 bin TL olarak tahmin edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 23,65 oranında bir artışa sebep olmaktadır.

TAHMINİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME		
		Miktar	Bir önceki yıllara göre değişim	
			Fark	Oran %
2006		1.117.400.000		
2007	1.325.137.000	1.470.809.000	+ 383.108.000	+ 31,6
2008	1.639.808.000	1.486.891.000	- 26.435.000	- 1,6
2009	1.653.773.000	1.790.318.000	+ 236.545.000	+ 14,3

(*) 2006 yılında tahmin, aynı yıl içindeki faaliyetler dâhilinde açıklanmış ve 2007 yılında bu gelir tahminleri 2010 yılında 2 milyar 303 milyon 693 bin TL olarak tahmin edilmiştir.

(**) Aynı yıl içinde tahmin, aynı yıl içindeki faaliyetler dâhilinde açıklanmış ve 2008 yılında bu gelir tahminleri 2010 yılında 2 milyar 303 milyon 693 bin TL olarak tahmin edilmiştir.

(***) 2009 yılında tahmin, aynı yıl içindeki faaliyetler dâhilinde açıklanmış ve 2010 yılında bu gelir tahminleri 2010 yılında 2 milyar 303 milyon 693 bin TL olarak tahmin edilmiştir.

(*) 2006 yılında tahmin, resmi açıklanmış tahminler ile aynıdır. 2007 yılında tahmin, resmi açıklanmış tahminler ile aynıdır.

(**) 2006 yılında tahmin, resmi açıklanmış tahminler ile aynıdır. 2007 yılında tahmin, resmi açıklanmış tahminler ile aynıdır.

(***) 2006 yılında tahmin, resmi açıklanmış tahminler ile aynıdır. 2007 yılında tahmin, resmi açıklanmış tahminler ile aynıdır.

(****) 2006 yılında tahmin, resmi açıklanmış tahminler ile aynıdır. 2007 yılında tahmin, resmi açıklanmış tahminler ile aynıdır.

Özet Rapor - 2010 - 2011

GELİRİN ŞEŞİLİ : YOL, KÖPRÜ VE TUNEL İCRAET GELİRLERİ		KOD: 03.1.2.08.	2010 YILI İÇİN HUKUKİ NİHAZİN ÖNERİDİĞİ MİKTAR																												
TAHMINİ GEREKÇESİ			(TL)	378.146.000																											
Öncelikli yollarla ilgili olan sınırlı bir gelirlerdir, sınırlı bir ve 2010 yılına ilişkin maliyetler dikkate alınarak 2010 yılında, 378 Milyon 146 Bin TL gelir tahmini edilmiştir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 23,7 oranında artışa sebebiyet vermektedir.																															
TAHMINİ ESAS BİLGİLER (YTL TL) <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th><th rowspan="2">Oran %</th></tr> <tr> <th>Bütçe</th><th>Gerçekleşme</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2006</td><td>437.770.000</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>437.770.000</td><td>+</td><td>236.388.000</td><td>54,7</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>792.270.000</td><td>-</td><td>(33.494.000)</td><td>(4,2)</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>600.287.000</td><td>(***)</td><td>48.763.000</td><td>8,1</td></tr> </tbody> </table> (*) 2006 yılında tahmini, aynı yıl içinde gerçekleşen miktarla karşılaştırılmıştır. 2007 yılında tahmini, 2007 yılında gerçekleşen miktarla karşılaştırılmıştır. (**) 2008 yılında tahmini, aynı yıl içinde gerçekleşen miktarla karşılaştırılmıştır. 2008 yılında tahmini, 2008 yılında gerçekleşen miktarla karşılaştırılmıştır. (***) 2009 yılında tahmini, aynı yıl içinde gerçekleşen miktarla karşılaştırılmıştır. 2009 yılında tahmini, 2009 yılında gerçekleşen miktarla karşılaştırılmıştır.					Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME		Oran %	Bütçe	Gerçekleşme	2006	437.770.000				2007	437.770.000	+	236.388.000	54,7	2008	792.270.000	-	(33.494.000)	(4,2)	2009	600.287.000	(***)	48.763.000	8,1
Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME		Oran %																											
		Bütçe	Gerçekleşme																												
2006	437.770.000																														
2007	437.770.000	+	236.388.000	54,7																											
2008	792.270.000	-	(33.494.000)	(4,2)																											
2009	600.287.000	(***)	48.763.000	8,1																											

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

Seçim Çeşitli : KATILIM BANKALARINDAN ELDE EDİLEN
TENİTTE GELİRLERİ

KOD: 03.3.1.06.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİETİN ÖNERİDİĞİ
MİKTAR
(TL)

790.026.000

TAHİNİ GERÇEKLEŞİ

Çünkü yıllara ilişkin olarak gerçekleşen, açıklanmış ve 2010 yılına ilişkin faaliyetler dâhilinde alınmış ve bu gelirler arasında 2010 yılında, 790 Milyon 28 Bin TL olarak tahmini edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 62,41 oranında bir azalışa sebep olmaktadır.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmin	Miktar	GERÇEKLEŞİME		Oran %	
			Bütçe			
			Tahmin			
2006		1.376.903.000				
2007	1.326.441.000	2.392.369.000	+	1.276.416.000	+	
2008	1.322.600.000	1.640.167.000	-	(1.232.202.000)	-	
2009	1.176.300.000	2.101.661.000	(**)	441.364.000	+	

(*) 2006 yılında tahmin, aynı yıl içinde gerçekleşen miktara göre tahmin edilmiştir. 2007 yılında tahmin, 2007 yılında tahmin edilmiştir.

(**) Aynı yıl içinde tahmin, tahminin gerçekleştiği miktara göre tahmin edilmiştir.

(***) 2009 yılında tahmin, 2007 yılında tahmin edilmiştir. 2007 yılında tahmin edilmiştir.

(****) Bu 8 yılda gerçekleşen gelirler toplamıdır.

Çünkü 03.3.1.06 - 002

Genel Çıktı : DEVLET NALZENE OFİSİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDEN

KOD: 03.3.2.02.

2010 YILI İÇİN
HUKUKETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR

TAHİNİNE ESAS

(TL)

17.286.000

Önceki yıllarda ilişkin eklenenler, açıklanmış ve 2010 yılına ilişkin bakiyelerin dikkate alınmasında 2010 yılında, 17 milyon 286 Bin TL olarak tahmin edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 9,38 oranında artışa sebep olmuştur.

TAHİNİNE ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmin	Bütçe	GERÇEKLEŞME	
			Bakiye	
			Miktar	Oran %
2006			21.807.000	
2007	18.815.000		17.467.000	(4.140.000)
2008	22.727.000		17.068.000	(5.659.000)
2009	18.880.000		18.743.000	(1.137.000)

(*) 2009 yılında tahmin, aynı yıl içinde gerçekleşen miktarla karşılaştırıldığında, 2007 yılında tahminin altında olduğu görülmüştür.

(**) 2009 yılında tahmin, aynı yıl içinde gerçekleşen miktarla karşılaştırıldığında, 2009 yılı tahmininin altında olduğu görülmüştür.

(***) 2009 yılında tahmin, aynı yıl içinde gerçekleşen miktarla karşılaştırıldığında, 2009 yılı tahmininin altında olduğu görülmüştür.

(****) 2009 yılında tahmin, aynı yıl içinde gerçekleşen miktarla karşılaştırıldığında, 2009 yılı tahmininin altında olduğu görülmüştür.

Çıktı No: 4710 - A - 002

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ NETİÇERİĞİ
MİKTAR
(TL)

KOD: 03.3.2.04.

TAHNİN GERÇEKLEŞİ

Çincedi Yılına İlişkin Ekonomik Gelişmeler, Şirketler ve 2010 Yılına İlişkin Beklentiler dâhilinde, 2010 Yılında, 124 Milyon 630 Bin TL olarak tahmin edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 26,3 oranında artışa sebep olmuştur.

TAHNİN ESAS BİLGİLER (TL/TL)				
Yıl	Tahmin	Miktar	GERÇEKLEŞME	
			Ekim 2009 yılı ile karşılaştırma	
			Faiz	Oran %
2006	81.804.000			
2007	63.000.000	+	14.243.000	+
2008	101.000.000	+	38.649.000	+
2009	126.045.000	(*)	(33.139.000)	-

(*) 2009 yılında, şirketin faaliyetleri kapsamında, 2007 yılında, 124 Milyon 630 Bin TL olarak tahmin edilmiştir.

(**) 2009 yılında, şirketin faaliyetleri kapsamında, 2007 yılında, 124 Milyon 630 Bin TL olarak tahmin edilmiştir.

(***) 2009 yılında, şirketin faaliyetleri kapsamında, 2007 yılında, 124 Milyon 630 Bin TL olarak tahmin edilmiştir.

Çincedi No: 4710 - A - 002

Gelirler Çıktıları : KİRA, GELİRLERİ

KOD : 03.6.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ YETKİNİN ÖNERİDİĞİ
MİKTAR
(TL)

798.281.000

TAHİNİ GEREKÇESİ

Özetle (yılın) ile ilgili olarak (örneğin, yılın) ve 2010 yılına ilişkin tahminler (örneğin, 2010 yılında, 798 milyar 281 Bn TL olarak tahmin edilmiştir).

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında %11,4 oranında artışla tahmin edilmiştir.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmin	Yılın	GERÇEKLEŞME	Oran %	
			Bk. özetle (yılın) ile ilgili olarak		
			Faiz		
2006		647.896.000			
2007	707.275.000	+	41.136.000	6,4	
2008	800.111.000	+	82.652.000	7,6	
2009	881.287.000	(*)	(24.878.000)	(3,3)	

(*) 2009 yılında (örneğin, yılın) ile ilgili olarak tahminler (örneğin, 2009 yılında, 881 milyar 287 Bn TL olarak tahmin edilmiştir).

Yılın (örneğin, yılın) ile ilgili olarak tahminler (örneğin, 2009 yılında, 881 milyar 287 Bn TL olarak tahmin edilmiştir).

(*) 2009 yılında (örneğin, yılın) ile ilgili olarak tahminler (örneğin, 2009 yılında, 881 milyar 287 Bn TL olarak tahmin edilmiştir).

(*) 2009 yılında (örneğin, yılın) ile ilgili olarak tahminler (örneğin, 2009 yılında, 881 milyar 287 Bn TL olarak tahmin edilmiştir).

Özetle (yılın) ile ilgili olarak tahminler (örneğin, 2009 yılında, 881 milyar 287 Bn TL olarak tahmin edilmiştir).

Gelişim Çeşitli : TAŞINMAZ KIRALARI

KOD: 03&1.

2010 YILI İÇİN
HUKUKETİN ÖNERİDİĞİ
MİKTAR
(TL)

672.227.000

TAHMIN GERÇEKLEŞİ

Öncelikli yıla ilişkin ökonomik gelişmeler, eşitlik ve 2010 yıla ilişkin hükümler dikkate alınarak 2010 yılında, 672 Milyon 227 Bin TL

olarak tahmin edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 11,14 oranında artışa sebep olmuştur.

TAHMIN ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmin	Yıl Sonu	GERÇEKLEŞİME	
			Bütçe	
Yıl	Tahmin	Yıl Sonu	Fark	
			Oran %	
2006		647.224.000		
2007	707.273.000	+	40.848.000	6,3
2008	800.111.000	-	(89.632.000)	(8,7)
2009	881.227.000	(**)	(23.730.000)	(3,3)

(*) 2004 yılında alınan, vergi dayatılma mevzuatında maddesiyle ilgili değişiklikler, 2007 yılında alınan ve ilgili mevzuatında

ve ilgili mevzuatında değişiklikler 2004 yılı bütçe belgelerinde yer almaktadır.

(**) 2009 yılında yapılan değişiklikler 2007 yılında yapılan ve ilgili mevzuatında değişiklikler 2004 yılı bütçe belgelerinde yer almaktadır.

(***) Bu bütçe, vergi dayatılma mevzuatında değişiklikler 2004 yılı bütçe belgelerinde yer almaktadır.

(*) 2006 yılında tahmin, yeni yapılmış binaların inşaatı için tahmin edilmiştir. 2007 yılında tahmin, 2007 yılında tahmin edilmiştir.

(**) 2006 yılında tahmin, tahmin edilmiştir. 2007 yılında tahmin, tahmin edilmiştir.

(***) 2006 yılında tahmin, tahmin edilmiştir. 2007 yılında tahmin, tahmin edilmiştir.

(***) 2006 yılında tahmin, tahmin edilmiştir. 2007 yılında tahmin, tahmin edilmiştir.

Gelirler Çıkmaları : ECRİMSİLİ GELİRLERİ

KOD : 03.6.1.02.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİETİN ÖNERİDİĞİ
MİKTAR
(TL)

184.124.000

TAHİN GERİKALAN

Özetle : Yılına ilişkin eklemeler, çıkılmalar ve 2010 yılına ilişkin bakiyeler dikkate alındığında bu gelir unsurlarından 2010 yılında, 184 Milyon 124 Bin TL gelir tahsil edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 13,27 oranında bir artışa sebep olmuştur.

TAHİNİNE ESAS BÜYÜTLER (TL/TL)

		GERÇEKLEŞME		
		Bütçe	Ek bütçe/yıl dışı gelir dışı gelir	
Yıl	Tahmini	Miktar	Fark	Oran %
2006		93.647.000		
2007	106.140.000	128.776.000	+	18.229.000
2008	126.849.000	164.869.000	+	28.794.000
2009	140.656.000	170.472.000	(+)	18.803.000
				10,3

(*) 2006 yılında yapılan, yeni bir gelirin kabul edilmesinden dolayı 2007 yılında bütçe dışı gelir olarak gösterilmiştir.

(**) 2006 yılında yapılan, yeni bir gelirin kabul edilmesinden dolayı 2007 yılında bütçe dışı gelir olarak gösterilmiştir.

(***) 2006 yılında yapılan, yeni bir gelirin kabul edilmesinden dolayı 2007 yılında bütçe dışı gelir olarak gösterilmiştir.

Çevre, Kültür ve Turizm Bakanlığı

Gelirin Çeşitli : ÇİN İZİN GELİRLERİ		KOD : 03.63.01.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
24.067.000			

TAHİNİ GERÇEKLEŞİ		
Öncelikli yillere ilişkin ekonominin gelişmeler, eşitlikler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alınarak bu yılın 2010 yılından 2010 yılında, 24 milyar 67 Bin TL olarak tahsis edilmiştir.		
Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 12,52 oranında artış görülmüştür.		

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)				
		GERÇEKLEŞİME		
		Bütçe		
		Tahmin F		
Yıl		Miktar	Fark	Oran %
2006				
2007		21.802.000		
2008		21.802.000	(170.000)	(0,8)
2009				

(*) 2009-2010 yılına ilişkin; Etiler, Yılı Bütçe Kararlarında bu gelirlerin tahsisatlarının miktarları, Yılı Bütçe Kararlarında belirtilen miktarlarla aynıdır.	
(**) Bu yılın tahmini gelirleri, Yılı Bütçe Kararlarında belirtilen miktarlarla aynıdır.	

Özet No: 01/2 - 1 - 012

Gelir Çeşitli : KULLANMA İZİN GELİRLERİ

KOD : 03.63.03.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ MÜHÜR DİĞİ

MİKTAR

TAHİN GERÇEKLEŞİ

{TL}

38.318.000

Öncelikle yillik ilgilim eklenerek gerçekleştirilecek, 2010 yılına ilişkin ilgilimler 2010 yılında, 38 milyar 318 Bn TL olarak tahmin edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 12,32 oranında artış göstermektedir.

TAHİN ESAS BİLGİLER (TL/TL)

		GERÇEKLEŞİME	
		Bu maddelerin toplamı	
Yıl	Tahmin	Miktar	Oran %
2006			
2007			
2008		38.318.000	
2009		38.318.000	(*)
			(2009)

(*) 2009 yılına ilişkin ilgilim, 2010 yılına ilişkin ilgilimle karşılaştırıldığında artış göstermektedir.

(**) Bu maddelerin toplamı, 2009 yılına ilişkin ilgilimle karşılaştırıldığında artış göstermektedir.

Güncelleme: 2010 - 1 - 2010

[illegible]

Gelir Çeşitli : DİĞER ÇEŞİTLİ TEŞEBBÜS VE NÜLİYET GELİRLERİ

KOD: 03.9.99

2010 YILI İÇİN

HUKUKİ NÜMERDİĞİ

MİKTAR

(TL)

380.233.000

TAHİNİ GERÇEKLEŞİ

Öncelikle yillik ve illik ekonomik gelişmeler, seçilmiş ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alınarak bu yıl için 2010 yılından 2010 yılında, 380 Milyon 233 Bin TL olarak tahmin edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 8,73 oranında artışa sebep olmuştur.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmin	Bütçe	GERÇEKLEŞME		
			Bütçe ile karşılaştırma		
Yıl	Tahmin	Bütçe	Fark		
			Oran %		
2006		221.397.000			
2007		254.341.000	+	32.424.000	14,6
2008	442.270.000	384.345.000	+	100.204.000	39,6
2009	283.374.000	349.712.000	(*)	(8.135.000)	(1,4)

(*) 2009 ve 2010 yıllarına ilişkin, ilgili yıla bağlı olarak bu yıl için tahmin edilen ve 2010 yılından 2010 yılında, 380 Milyon 233 Bin TL olarak tahmin edilmiştir.

(**) 2009 yılına ilişkin tahminler, 2010 yılında ilgili yıla ilişkin tahminlere göre, yılın tahminleri.

(***) 2009 yılına ilişkin tahminler, 2010 yılında ilgili yıla ilişkin tahminlere göre, yılın tahminleri.

Gelirler, 2010 - 2010

[illegible]

2022-09-09

GEÇİMLİ ÇİŞİLİ : YURT DIŞINDAN ALINAN
BAĞIŞ VE YARDIMLAR

KOD: 04.1.

2010 YILI İÇİN
HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR
(TL)

11.072.000

TAHİN GERÇEKLEŞİ

Çinsekil yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, seçimler ve 2010 yılına ilişkin hükümetler dâhilinde alınıldığına bu yılın unsurlarından 2010 yılında, 11 milyar 72 Bin TL gelir tahsis edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 10,28 oranında artış göstermektedir.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahmin	Bütçe	GERÇEKLEŞME	
			Bütçe ile karşılaştırılabilir	
			Miktar	Fark
2006			84.000	
2007	7.117.000		81.320.000	+
2008			8.840.000	-
2009	10.228.000		8.889.000	(***)
				449.000
				4,7

(*) 2009 ve 2008 yıllarına ilişkin; ilgili yılın Bütçe Yürütme Yönetmeliği ile belirlenen maddelerle belirlenen maddelerde yer alan miktarlar.

(**) 2009 yılına ilişkin; ilgili yılın Bütçe Yürütme Yönetmeliği ile belirlenen maddelerle belirlenen maddelerde yer alan miktarlar.

(***) İki yılın ortalaması.

Çinsekil No: 4719 - 1 - 002

Gelir Çeşitli : CAR I

KOD: 04.1.1.

2010 YILI İÇİN
HUKUKETİMNÖMERİ

MİKTAR
(TL)

11.072.000

TAHİNİ GERÇEKLEŞİ

Öncelikli yıla ilişkin tahmini gerçekleşmeler, seçilen her yıl 2010 yılına ilişkin belirlenmiş olduğu gelirler 2010 yılında, 11 Milyon 72 Bin TL

gelir tahmini edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 10,35 oranında bir artışa sebebiyet vermektedir.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahminler	Miktar	GERÇEKLEŞİME	
			Bütçe	
			Fark	Oran %
2006		84.000		
2007	7.137.000	81.820.000	+ 81.746.000	+ 93,963,0
2008		9.840.000	- (42.280.000)	- (371,6)
2009	10.228.000	9.889.000	+ 449.000	+ 4,7

(*) 2006 ve 2008 yıllarına ilişkin ilgili gelir bilgisi hesaplanırken bu gelir tahminleri ile tahmini gelir tahminleri arasında farkın tahminlenmiştir.

(**) 2008 yılına ilişkin gerçekleştirmeler 2007 yılında tespit edilen tahmini gelir tahminleri ile tahminlenmiştir.

(***) Bu yılta gerçekleşen gelir tahmini tahmini tahminidir.

Genel Çekim : YURT DIŞINDAN ALINAN DİĞER
BAĞIŞ VE YARDIMLAR

KOD: 04.1.1.99.

2010 YILI İÇİN
HUKUKETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR

TAHİNİ GERÇEKLEŞİ

11.072.000

Önceki yıllarda tahmin edilen gelirler, tahminler ve 2010 yılına ilişkin tahminler dikkate alınarak 2010 yılında, 11 milyar 72 bin TL gelir tahmini oluşturulmuştur.

Bu tutar 2009 yılı ile karşılaştırıldığında % 10,38 oranında artış göstermektedir.

TAHİNİ ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Tahminler	Yıl Sonu	GERÇEKLEŞİME	
			Bütçe	
			Bütçe	Oran %
2006		54.000		
2007	7.137.000	21.320.000	+	21.746.000
2008		8.640.000	-	(42.280.000)
2009	10.228.000	9.898.000	(-)	443.000
			+	80.363,0
			-	(37,6)
			+	4,7

(*) 2004 ve 2009 yıllarına ilişkin ilgili yılın 8394 sayılı kanunla belirlenen tahminlerdir.

(**) 2004 yılına ilişkin tahminler 2007 yılında yapılan kanunla belirlenen tahminlerdir.

(***) Bu yılın tahminleri 2009 yılına tahminlerdir.

GELİRİN ÇEKİŞİ : BASILI RAHAT VE PLAKA
SATIŞ GELİRLERİ

KOD: 04.6.104.

2010 YILI İÇİN
HUKUKİ NETİN ÖNERİDİĞİ
NİKTAR

TAHMIN GERÇEKLEŞİ

2.002.000

Öncelikli yıllara ilişkin sınırlanmış gelirler ve 2010 yılına ilişkin beklenenler dikkate alınarak bu gelir unsurlarından 2010 yılında, 2 Milyon 2 Bin TL gelir tahsis edilmiştir.

Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 19,98 oranında bir azalışa sebep olmaktadır.

TAHMIN ESAS BİLGİLER (TL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmini*	Yüksek**	GERÇEKLEŞME		Oran %
			Bütçe	Fark	
2006		1.758.000			
2007	2.000.000	1.985.000	- (150.000)	-	(21,8)
2008	2.200.000	1.905.000	- (295.000)	-	(52,7)
2009	2.605.000	2.802.000	(197.000)	+ 1.187.000	81,7

(*) 2004 yılında Bakanlar Kurulu tarafından hazırlanmış ve 2004 yılında Bakanlar Kurulu tarafından onaylanan 2004 yılı bütçe kanununda yer alan hükümlere göre.

(**) 2004 yılında Bakanlar Kurulu tarafından hazırlanmış ve 2004 yılında Bakanlar Kurulu tarafından onaylanan 2004 yılı bütçe kanununda yer alan hükümlere göre.

(***) 2004 yılında Bakanlar Kurulu tarafından hazırlanmış ve 2004 yılında Bakanlar Kurulu tarafından onaylanan 2004 yılı bütçe kanununda yer alan hükümlere göre.

Öneri No: 4703 - 2010

[illegible]

2022-09-09

Gelirin Çeşidi : ÜCRETLE YAPILACAK İŞ VE HİZMET KARŞILIKLARI		KOD: 04.6.1.16.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MIKTAR (TL)
TAHMIN GEREKÇESİ			61.625.000
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında, 61 Milyon 625 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 30,1 oranında bir artışa tekabül etmektedir.			
TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
		GERÇEKLEŞME	
		Bir önceki yıla göre değişim	
Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Fark
2006		12.275.000	
2007	45.000.000	40.494.000	+ 28.219.000
2008	47.000.000	43.946.000	+ 3.452.000
2009	50.734.000	47.369.000 (***)	+ 3.423.000
			+ 7,8
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasında değişikliği nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.			

Gelirin Çeşidi : GAYRİMENKUL SATIŞ VE KİRA GELİRLERİ		KOD: 04.6.1.18.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																																						
<u>TAHMIN GEREKÇESİ</u>			6.007.000																																						
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında, 6 Milyon 7 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 20 oranında bir artışa tekabül etmektedir.																																									
<table> <tr> <th colspan="4">TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th></tr> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th>Miktar**</th><th>Bir önceki yıla göre değişim</th></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><th>Fark</th></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><th>Oran %</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td>6.748.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>32.000.000</td><td>1.082.845.000</td><td>+ 1.076.097.000</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>33.000.000</td><td>15.417.000</td><td>- (1.067.428.000)</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>5.498.000</td><td>5.006.000</td><td>(***) - (10.411.000)</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>- (67,5)</td></tr> </table>				TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim				Fark				Oran %	2006		6.748.000		2007	32.000.000	1.082.845.000	+ 1.076.097.000	2008	33.000.000	15.417.000	- (1.067.428.000)	2009	5.498.000	5.006.000	(***) - (10.411.000)				- (67,5)
TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)																																									
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																																							
		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim																																						
			Fark																																						
			Oran %																																						
2006		6.748.000																																							
2007	32.000.000	1.082.845.000	+ 1.076.097.000																																						
2008	33.000.000	15.417.000	- (1.067.428.000)																																						
2009	5.498.000	5.006.000	(***) - (10.411.000)																																						
			- (67,5)																																						
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde gelişmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleştirmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																																									

Gelirin Çeşidi : DÖĞER ÖZEL GELİRLER

KOD: 04.6.1.99.

TAHMIN GEREKÇESİ

2010 YILI İÇİN
HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR
(TL)

747.941.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında, 747 Milyon 941 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 20,98 oranında bir artışa tabii olmaktadır.

TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME	
		Miktar**	Oran %
2006		2.011.564.000	
2007	99.981.000	447.277.000	- (1.564.287.000) (77,8)
2008	419.893.000	249.931.000	- (197.346.000) (44,1)
2009	665.900.000	618.235.000 (***)	+ 388.304.000 + 147,4

(*) 2005 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde gerçekleşen, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değişikliği nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir.

(**) 2006 yılına ilişkin gerçekleştirmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır

(***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahmindir.

Gelirin Öçeşidi : DİĞER GELİRLER		KOD: 05.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																										
<u>TAHMIN GEREKÇESİ</u>			19.712.421.000																										
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında fon payları dahil 19 Milyar 712 Milyon 421 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 5,4 oranında bir azalışa tabii olmaktadır.																													
<table> <tr> <th colspan="2">TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">Bir önceki yıla göre değişim</th></tr> <tr> <th>Miktar**</th><th>Oran %</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td>20.436.039.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>15.394.039.000</td><td>-</td><td>(17,4)</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>15.368.338.000</td><td>+</td><td>11,7</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>21.172.585.000</td><td>(***)</td><td>10,5</td></tr> </table>				TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)		GERÇEKLEŞME		Yıl	Bütçe Tahmini*	Bir önceki yıla göre değişim		Miktar**	Oran %	2006		20.436.039.000		2007	15.394.039.000	-	(17,4)	2008	15.368.338.000	+	11,7	2009	21.172.585.000	(***)	10,5
TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)		GERÇEKLEŞME																											
Yıl	Bütçe Tahmini*	Bir önceki yıla göre değişim																											
		Miktar**	Oran %																										
2006		20.436.039.000																											
2007	15.394.039.000	-	(17,4)																										
2008	15.368.338.000	+	11,7																										
2009	21.172.585.000	(***)	10,5																										
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesi merkezî yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır. (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																													

Gelinin Çeşidi : FAİZ GELİRLERİ		KOD: 05.1.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
			2.285.093.000
TAHMIN GEREKÇESİ			
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 2 Milyar 285 Milyon 93 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 31,91 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.			
TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME	
		Miktar**	Oran %
2006		5.249.650.000	
2007	2.149.225.000	4.857.478.000	-
2008	2.276.092.000	4.592.700.000	-
2009	2.595.844.000	3.356.028.000 (***)	-
			(7,5)
			(5,7)
			(26,8)
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleştirmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.			

Gelirin Çeşidi : TAKİPTEKİ KURUM ALACAKLARI FAİZLERİ	KOD: 05.1.4.01.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
TAHMIN GEREKÇESİ		3.513.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 3 Milyon 513 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 4,68 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME	
		Bir önceki yıla göre değişim	
		Miktar**	Oran %
2006		241.791.000	
2007	1.251.000	339.590.000	+
2008	160.087.000	2.153.000	- (337.437.000)
2009	1.800.000	3.356.000 (***)	+
			55,9

(*) 2005 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezî yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir.

(**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır

(***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Gelirin Çeşidi : BORÇLANMA SENEDİ PRİMLİ SATIŞ GELİRİ		KOD: 05.1.7.01.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																										
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			900.000.000																										
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 900 Milyon TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 55,62 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.																													
<table> <tr> <th colspan="4">TAHMİNİ ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th></tr> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th>Bir önceki yıla göre değişim</th><th>Oran %</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td>1.702.709.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>1.529.136.000</td><td>- (735.448.000)</td><td>(43,2)</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>724.570.000</td><td>- (63.069.000)</td><td>(6,5)</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>1.298.000.000</td><td>(***) + 1.170.331.000</td><td>+ 129,4</td></tr> </table>				TAHMİNİ ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Bir önceki yıla göre değişim	Oran %	2006		1.702.709.000		2007	1.529.136.000	- (735.448.000)	(43,2)	2008	724.570.000	- (63.069.000)	(6,5)	2009	1.298.000.000	(***) + 1.170.331.000	+ 129,4
TAHMİNİ ESAS BİLGİLER (YTL/TL)																													
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																											
		Bir önceki yıla göre değişim	Oran %																										
2006		1.702.709.000																											
2007	1.529.136.000	- (735.448.000)	(43,2)																										
2008	724.570.000	- (63.069.000)	(6,5)																										
2009	1.298.000.000	(***) + 1.170.331.000	+ 129,4																										
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																													

Gelirin Çeşidi : VERGİ, RESİM VE HARÇ GECİKME FAİZLERİ		KOD: 05.1.8.01.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
TAHMIN GEREKÇESİ			974.855.000
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 974 Milyon 855 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 9,42 oranında bir artışa tekabül etmektedir.			
TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME	
		Bir önceki yıla göre değişim	
		Miktar**	Oran %
2006		1.235.183.000	
2007	367.089.000	-	(51.721.000)
2008	733.285.000	-	(218.529.000)
2009	1.005.957.000	(***)	(73.976.000)
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleştirmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır. (***) İlk 8 aylık gerçekleştirmeye göre yapılan yıl sonu tahmindir.			

Gelirin Çeşidi : DİĞER FAİZLER		KOD: 05.1.9.99.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
TAHMIN GEREKÇESİ			189.632.000
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 189 Milyon 632 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 5,43 oranında bir artışa tekabül etmektedir.			
TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
GERÇEKLEŞME			
Yıl		Bütçe Tahmini*	Bir önceki yıla göre değişim
		Miktar**	Fark
			Oran %
2006		1.822.185.000	
2007	35.641.000	1.941.484.000	+ 119.299.000
2008	544.959.000	2.341.774.000	+ 400.290.000
2009	59.071.000	179.864.000	(***) - (2.161.910.000)
			(92,3)
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleştirmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.			

Gelirin Çeşidi : DEVLET PAYLARI		KOD: 05.2.1.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																											
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			279.105.000																											
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 279 Milyon 105 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 5,62 oranında bir artışa tekabül etmektedir.																														
<table> <tr> <th colspan="4">TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th></tr> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th>Bütçe</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th>Tahmini*</th><th>Miktar**</th><th>Bir önceki yıla göre değişim</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td>198.876.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>248.488.000</td><td></td><td>18.422.000</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>241.244.000</td><td></td><td>93.051.000</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>381.087.000</td><td>(***)</td><td>(46.097.000)</td></tr> </table>				TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				Yıl	Bütçe	GERÇEKLEŞME		Tahmini*	Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim	2006		198.876.000		2007	248.488.000		18.422.000	2008	241.244.000		93.051.000	2009	381.087.000	(***)	(46.097.000)
TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)																														
Yıl	Bütçe	GERÇEKLEŞME																												
	Tahmini*	Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim																											
2006		198.876.000																												
2007	248.488.000		18.422.000																											
2008	241.244.000		93.051.000																											
2009	381.087.000	(***)	(46.097.000)																											
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																														

Gelirin Çeşidi : PETROLDEN DEVLET HİSSESİ		KOD: 05.2.1.05.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																																
<u>TAHMIN GEREKÇESİ</u>			99.222.000																																
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 99 Milyon 222 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 10,11 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.																																			
<table> <tr> <th colspan="4">TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th></tr> <tr> <th rowspan="3">Yıl</th><th rowspan="3">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th colspan="2">Bir önceki yıla göre değişim</th></tr> <tr> <th>Miktar**</th><th>Oran %</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td>173.029.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>175.333.000</td><td>+</td><td>5.355.000</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>125.297.000</td><td>+</td><td>89.352.000</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>204.230.000</td><td>(***)</td><td>(157.350.000)</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>(58,8)</td></tr> </table>				TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Bir önceki yıla göre değişim		Miktar**	Oran %	2006		173.029.000		2007	175.333.000	+	5.355.000	2008	125.297.000	+	89.352.000	2009	204.230.000	(***)	(157.350.000)				(58,8)
TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)																																			
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																																	
		Bir önceki yıla göre değişim																																	
		Miktar**	Oran %																																
2006		173.029.000																																	
2007	175.333.000	+	5.355.000																																
2008	125.297.000	+	89.352.000																																
2009	204.230.000	(***)	(157.350.000)																																
			(58,8)																																
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																																			

Gelirin Çeşidi : GENEL BÜTÇELİ İDARELERE AİT PAYLAR		KOD: 06.2.5.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																												
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			7.854.299.000																												
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 7 Milyar 854 Milyon 299 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 4,96 oranında bir artışa tekabül etmektedir.																															
<u>TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</u>																															
<table><tr><th colspan="2"></th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr><tr><th colspan="2"></th><th colspan="2">Bir önceki yıla göre değişim</th></tr><tr><th>Yıl</th><th>Bütçe Tahmini*</th><th>Miktar**</th><th>Fark</th></tr><tr><td>2006</td><td></td><td>6.847.878.000</td><td></td></tr><tr><td>2007</td><td>6.586.157.000</td><td>6.023.715.000</td><td>- (824.163.000)</td></tr><tr><td>2008</td><td>7.156.564.000</td><td>7.769.558.000</td><td>+ 1.745.843.000</td></tr><tr><td>2009</td><td>10.511.975.000</td><td>7.504.744.000</td><td>*** - (264.814.000)</td></tr></table>						GERÇEKLEŞME				Bir önceki yıla göre değişim		Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Fark	2006		6.847.878.000		2007	6.586.157.000	6.023.715.000	- (824.163.000)	2008	7.156.564.000	7.769.558.000	+ 1.745.843.000	2009	10.511.975.000	7.504.744.000	*** - (264.814.000)
		GERÇEKLEŞME																													
		Bir önceki yıla göre değişim																													
Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Fark																												
2006		6.847.878.000																													
2007	6.586.157.000	6.023.715.000	- (824.163.000)																												
2008	7.156.564.000	7.769.558.000	+ 1.745.843.000																												
2009	10.511.975.000	7.504.744.000	*** - (264.814.000)																												
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleştirmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleştirmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																															

Gelirin Çeşidi : EĞİTİM ÖZEL GELİRİ (4306 S.K.)		KOD: 05.2.5.04.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																																						
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			370.928.000																																						
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 370 Milyon 928 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 8,65 oranında bir artışa tekabül etmektedir.																																									
TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL) <table> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th>Miktar**</th><th>Bir önceki yıla göre değişim</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td>317.816.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>358.000.000</td><td>318.207.000</td><td>+ 391.000</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>370.692.000</td><td>343.004.000</td><td>+ 24.797.000</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>410.000.000</td><td>341.411.000</td><td>(***) - (1.593.000)</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>Oran %</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>0,1</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>7,8</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>(0,5)</td></tr> </table>				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim	2006		317.816.000		2007	358.000.000	318.207.000	+ 391.000	2008	370.692.000	343.004.000	+ 24.797.000	2009	410.000.000	341.411.000	(***) - (1.593.000)				Oran %				0,1				7,8				(0,5)
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																																							
		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim																																						
2006		317.816.000																																							
2007	358.000.000	318.207.000	+ 391.000																																						
2008	370.692.000	343.004.000	+ 24.797.000																																						
2009	410.000.000	341.411.000	(***) - (1.593.000)																																						
			Oran %																																						
			0,1																																						
			7,8																																						
			(0,5)																																						
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesi merkezî yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																																									

Gelirin Çeşidi : TAŞIYE EDİLEN FON GELİRLERİ		KOD: 05.2.5.06.	
TAHMIN GEREKÇESİ		314.609.000	
		(TL)	

Gelirin Çeşidi : GSM İŞLETMELERİNDEN ALINAN HAZİNE PAYLARI		KOD: 05.2.5.08.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
TAHMIN GEREKÇESİ			1.921.724.000
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 1 Milyar 921 Milyon 724 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 4,7 oranında bir artışa tekabül etmektedir.			
TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME	
		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim
2006		3.036.963.000	
2007	1.750.431.000	1.592.003.000	- (1.444.960.000)
2008	1.832.263.000	1.717.994.000	+ 125.991.000
2009	1.984.000.000	1.935.457.000 (***)	+ 117.463.000
			(47,6)
			7,9
			6,8
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.			

Gelirin Çeşidi : İTHALATTA KAYNAK KULLANIMI		KOD: 05.2.5.11.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
DESTEKLEME FONU KESİNTİSİ			381.514.000
<u>TAHMIN GEREKÇESİ</u>			
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 381 Milyon 514 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 10,31 oranında bir artışa tekabül etmektedir.			
TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME	
		Bir önceki yıla göre değişim	Oran %
		Miktar**	Fark
2006		430.302.000	
2007	457.431.000	-	(32.336.000)
2008	455.982.000	+	37.145.000
2009	541.755.000	(***)	(89.246.000)
			(20,5)
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleştirmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleştirmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.			

Gelirin Çeşidi : KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME FONU KESİNTİSİ		KOD: 05.2.5.12.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
TAHMIN GEREKÇESİ			1.543.919.000
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 1 Milyar 543 Milyon 919 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 13,13 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.			
TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME	
		Miktar**	Oran %
2006	1.401.998.000		
2007	1.841.522.000	+	17,4
2008	1.822.015.000	+	41,6
2009	2.456.025.000	(***)	(23,7)
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezî yönetim bütçesi sisteminde geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.			

Gelirin Çeşidi : İTHALDEN YÜZDE BİR VE BINDE BEŞ		KOD: 06.2.6.18.	2010 YILI İÇİN
ORANINDA ALINAN ÇEVRE KATKI PAYI			HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ
			MİKTAR
			(TL)
			103.534.000
TAHMIN GEREKÇESİ			
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 103 Milyon 534 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 10,04 oranında bir artışa tekabül etmektedir.			
TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
GERÇEKLEŞME			
Bir önceki yıla göre değişim			
Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Fark
2006			
2007	52.540.000	37.677.000	
2008	36.386.000	102.330.000	64.653.000
2009	63.393.000	94.084.000	(8.246.000)
			171,6
			(8,1)
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin; bu gelir kalemi ile ilgili tahsilatın bulunmaması dolayısıyla tabloda yer verilmemiştir. (***) 8 aylık gerçekleşmeye göre geçici tahmin			

Gelirin Çeşidi : DİĞERLERİNDEN ALINAN PAYLAR		KOD: 05.2.5.99	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																												
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			425.956.000																												
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 425 Milyon 956 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 5,95 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.																															
<table> <tr> <th colspan="4">TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th></tr> <tr> <th rowspan="3">Yıl</th><th rowspan="3">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th colspan="2">Bir önceki yıla göre değişim</th></tr> <tr> <th>Miktar**</th><th>Oran %</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td>168.470.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td></td><td>327.384.000</td><td>+</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>70.063.000</td><td>764.362.000</td><td>+</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>612.182.000</td><td>452.920.000 (****)</td><td>-</td></tr> </table>				TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Bir önceki yıla göre değişim		Miktar**	Oran %	2006		168.470.000		2007		327.384.000	+	2008	70.063.000	764.362.000	+	2009	612.182.000	452.920.000 (****)	-
TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)																															
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																													
		Bir önceki yıla göre değişim																													
		Miktar**	Oran %																												
2006		168.470.000																													
2007		327.384.000	+																												
2008	70.063.000	764.362.000	+																												
2009	612.182.000	452.920.000 (****)	-																												
(*) 2006 ve 2007 yıllarına ilişkin; ilgili yıllar Bütçe Kanunlarında bu gelir kalemine ait tutarların yer alması nedeniyle bütçe tahminlerine tabloda yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır (***) 8 aylık gerçekleşmeye göre geçici tahmin																															

Gelirin Çeşidi : PARA CEZALARI

KOD: 05.3.

2010 YILI İÇİN

HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ

MİKTAR

(TL)

3.510.564.000

TAHMIN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında fon payları dahil 3 Milyar 510 Milyon 564 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 6,07 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)

Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME	
		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim
2006		4.518.166.000	
2007	3.216.642.000	3.845.505.000	- (672.661.000) (14,9)
2008	3.558.732.000	3.203.647.000	- (641.858.000) (16,7)
2009	3.754.158.000	3.309.655.000 (***) +	106.008.000 + 3,3

(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir.

(**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır

(***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Gelirin Çeşidi : YARGI PARA CEZALARI		KOD: 05.3.1.01.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																											
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			176.204.000																											
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında fon payları dahil 176 Milyon 204 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 5,45 oranında bir artışa tekabül etmektedir.																														
<table> <tr> <th colspan="2">TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th>Bütçe</th><th colspan="2">Bir önceki yıla göre değişim</th></tr> <tr> <th>Tahmini*</th><th>Miktar**</th><th>Fark</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td>114.298.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>118.963.000</td><td></td><td>48.863.000</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>165.098.000</td><td></td><td>23.381.000</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>214.948.000</td><td>167.102.000 (***)</td><td>(19.440.000)</td></tr> </table>				TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)		GERÇEKLEŞME		Yıl	Bütçe	Bir önceki yıla göre değişim		Tahmini*	Miktar**	Fark	2006		114.298.000		2007	118.963.000		48.863.000	2008	165.098.000		23.381.000	2009	214.948.000	167.102.000 (***)	(19.440.000)
TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)		GERÇEKLEŞME																												
Yıl	Bütçe	Bir önceki yıla göre değişim																												
	Tahmini*	Miktar**	Fark																											
2006		114.298.000																												
2007	118.963.000		48.863.000																											
2008	165.098.000		23.381.000																											
2009	214.948.000	167.102.000 (***)	(19.440.000)																											
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yet verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																														

Gelinin Çeşidi : ÇEVRE İDARI PARA CEZALARI		KOD: 06.3.2.04.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																																
<u>TAHMIN GEREKÇESİ</u>			6.592.000																																
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 6 Milyon 592 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 5,62 oranında bir artışa tekabül etmektedir.																																			
<table> <tr> <th colspan="4">TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th></tr> <tr> <th rowspan="3">Yıl</th><th rowspan="3">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th colspan="2">Bir önceki yıla göre değişim</th></tr> <tr> <th>Miktar**</th><th>Oran %</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>27.000.000</td><td>3.596.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2008</td><td>8.944.000</td><td>5.820.000</td><td>+</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>7.404.000</td><td>6.241.000</td><td>+</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td>(***)</td><td>+</td></tr> </table>				TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Bir önceki yıla göre değişim		Miktar**	Oran %	2006				2007	27.000.000	3.596.000		2008	8.944.000	5.820.000	+	2009	7.404.000	6.241.000	+			(***)	+
TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)																																			
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																																	
		Bir önceki yıla göre değişim																																	
		Miktar**	Oran %																																
2006																																			
2007	27.000.000	3.596.000																																	
2008	8.944.000	5.820.000	+																																
2009	7.404.000	6.241.000	+																																
		(***)	+																																
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin; bu gelir kalemi ile ilgili tahsilatın bulunmaması dolayısıyla tabloda yer verilmemiştir. (***) 8 aylık gerçekleştirilmeye göre geçici tahmin																																			

Gelirin Çeşidi : VERGİ CEZALARI		KOD: 05.3.4.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																														
<u>TAHMIN GEREKÇESİ</u>			2.219.523.000																														
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 2 Milyar 219 Milyon 523 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 5,9 oranında bir artışa tabii olmaktadır.																																	
<table> <tr> <th colspan="4">TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th></tr> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th>Miktar**</th><th>Bir önceki yıla göre değişim Fark Oran %</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td>3.542.230.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>2.170.734.000</td><td>2.778.169.000</td><td>- (764.061.000)</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>2.642.658.000</td><td>1.910.682.000</td><td>- (867.487.000)</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>2.269.904.000</td><td>2.095.899.000 (***)</td><td>+ 185.217.000</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>+ 9,7</td></tr> </table>				TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim Fark Oran %	2006		3.542.230.000		2007	2.170.734.000	2.778.169.000	- (764.061.000)	2008	2.642.658.000	1.910.682.000	- (867.487.000)	2009	2.269.904.000	2.095.899.000 (***)	+ 185.217.000				+ 9,7
TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)																																	
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																															
		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim Fark Oran %																														
2006		3.542.230.000																															
2007	2.170.734.000	2.778.169.000	- (764.061.000)																														
2008	2.642.658.000	1.910.682.000	- (867.487.000)																														
2009	2.269.904.000	2.095.899.000 (***)	+ 185.217.000																														
			+ 9,7																														
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																																	

Gelirin Çeşidi : DİĞER PARA CEZALARI		KOD: 05.3.9.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																														
<u>TAHMIN GEREKÇESİ</u>			106.301.000																														
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında fon payları dahil 106 Milyon 301 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 6,02 oranında bir artışa tekabül etmektedir.																																	
TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL) <table> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th colspan="2">Bir önceki yıla göre değişim</th></tr> <tr> <th></th><th></th><th>Miktar**</th><th>Oran %</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td>427.610.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>515.311.000</td><td>-</td><td>(298.419.000)</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>47.348.000</td><td>-</td><td>(32.437.000)</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>126.627.000</td><td>(***)</td><td>3.507.000</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>3,6</td></tr> </table>				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Bir önceki yıla göre değişim				Miktar**	Oran %	2006		427.610.000		2007	515.311.000	-	(298.419.000)	2008	47.348.000	-	(32.437.000)	2009	126.627.000	(***)	3.507.000				3,6
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																															
		Bir önceki yıla göre değişim																															
		Miktar**	Oran %																														
2006		427.610.000																															
2007	515.311.000	-	(298.419.000)																														
2008	47.348.000	-	(32.437.000)																														
2009	126.627.000	(***)	3.507.000																														
			3,6																														
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde geliştirilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleştirmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																																	

Gelirin Çeşidi : CEZÂİ FAİZ (KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME FONU KESİNTİLERİ)		KOD: 05.3.9.03.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																																		
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			8.836.000																																		
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında fon payları dahil 8 Milyon 836 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 10,12 oranında bir artışa tekabül etmektedir.																																					
<table> <tr> <th colspan="4">TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th></tr> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th>Bir önceki yıla göre değişim</th><th>Oran %</th></tr> <tr> <td></td><td></td><th>Fark</th><td></td></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>15.311.000</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>2008</td><td>1.140.000</td><td>23.307.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2009</td><td>39.443.000</td><td>8.024.000 (***)</td><td>(15.283.000)</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>(65,6)</td></tr> </table>				TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Bir önceki yıla göre değişim	Oran %			Fark		2006				2007	15.311.000			2008	1.140.000	23.307.000		2009	39.443.000	8.024.000 (***)	(15.283.000)				(65,6)
TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)																																					
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																																			
		Bir önceki yıla göre değişim	Oran %																																		
		Fark																																			
2006																																					
2007	15.311.000																																				
2008	1.140.000	23.307.000																																			
2009	39.443.000	8.024.000 (***)	(15.283.000)																																		
			(65,6)																																		
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006, 2007 yıllarına ilişkin; bu gelir türü ile ilgili olarak yapılan tahsisatların, diğer para cezaları adı altında kaydedilmesi nedeniyle, gerçekleşmelerle yer verilmemiştir. (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																																					

Gelirin Çeşidi : YUKARIDA TANIMLANMAYAN DİĞER PARA CEZALARI		KOD: 05.3.9.99.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
TAHMIN GEREKÇESİ			97.485.000
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında fon payları dahil 97 Milyon 485 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 5,67 oranında bir artışa kabul etmektedir.			
TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
		GERÇEKLEŞME	
		Bir önceki yıla göre değişim	
Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Fark
2006			
2007	500.000.000		
2008	45.208.000	73.447.000	
2009	87.184.000	92.237.000	18.790.000
		(***)	+
			256
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006, 2007 yıllarına ilişkin; bu gelir türü ile ilgili olarak yapılan tahsisatların, diğer para cezaları adı altında kaydedilmesi nedeniyle, gerçekleştirmelere yer verilmemiştir. (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.			

Gelirin Çeşidi : DİĞER ÇEŞİTLİ GELİRLER		KOD: 05.9.1.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
TAHMIN GEREKÇESİ			5.783.360.000
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 5 Milyar 783 Milyon 360 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 9,69 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.			
TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME	
		Miktar**	Oran %
2006		3.621.469.000	
2007	3.193.526.000	1.927.243.000	-
2008	2.135.706.000	2.986.654.000	+
2009	3.929.521.000	6.403.931.000 (***)	+
			114,4
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezî yönetim bütçesi sisteminde geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleştirmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleştirilmeye göre yapılan yıl sonu tahmindir.			

Gelirin Çeşidi : YUKARIDA TANIMLANMAYAN
DİĞER ÇEŞİTLİ GELİRLER

KOD: 05.9.1.99

2010 YILI İÇİN
HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR
(TL)

TAHİMİN GEREKÇESİ

5.783.360.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 5 Milyar 783 Milyon 360 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.
Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 9,69 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.

TAHİMİNE ESAS BİLGİLER (YTL/TL)

		GERÇEKLEŞME	
		Bir önceki yıla göre değişim	
Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Oran %
2006		3.621.469.000	
2007	3.193.526.000	- (1.694.225.000)	(46,8)
2008	2.135.706.000	+ 1.059.411.000	55,0
2009	3.929.521.000	(***) + 3.417.277.000	114,4

(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasında değişikliği nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir.

(**) 2006 yılına ilişkin gerçekleştirmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır

(***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahmindir.

Gelirin Öçeşidi : SERMAYE GELİRLERİ		KOD: 06.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			10.853.770.000
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 10 milyar 653 milyon 770 bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 285,24 oranında bir artışa tekabül etmektedir.			
Önceki yıllardan itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.			
Örnek No: 6119 - a - 1992			

Gelirin Çeşidi : TAŞINMAZ SATIŞ GELİRLERİ		KOD: 06.1.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			241.219.000
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 241 milyon 219 bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 10,28 oranında bir artışa tekabül etmektedir.			
TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME	
		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim Fark Oran %
2006		315.955.000	
2007	417.126.000	233.717.000	(82.238.000) - (26,0)
2008	402.441.000	225.763.000	(7.954.000) - (3,4)
2009	502.260.000	218.731.000 (***)	(7.032.000) - (3,1)
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde gerçekleşmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.			

Gelirin Çeşidi : LOJMAN SATIŞ GELİRLERİ		KOD: 06.1.1.01.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																										
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			30.000																										
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 30 bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 25 oranında bir azalışa tabii olmaktadır.																													
<table> <tr> <th colspan="4">TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th></tr> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th>Miktar**</th><th>Oran %</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td>6.662.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>13.200.000</td><td>-</td><td>(6.339.000)</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>8.023.000</td><td>-</td><td>(283.000)</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>10.475.000</td><td>40.000</td><td>0</td></tr> </table>				TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Miktar**	Oran %	2006		6.662.000		2007	13.200.000	-	(6.339.000)	2008	8.023.000	-	(283.000)	2009	10.475.000	40.000	0
TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)																													
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																											
		Miktar**	Oran %																										
2006		6.662.000																											
2007	13.200.000	-	(6.339.000)																										
2008	8.023.000	-	(283.000)																										
2009	10.475.000	40.000	0																										
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır. (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																													

Gelirin Çeşidi : SOSYAL TESİS SATIŞ GELİRLERİ		KOD: 06.12.01.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)	
TAHMIN GEREKÇESİ		87.000		
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 87 bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 24,35 oranında bir azalışa tabi tutulmaktadır.				
TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				
GERÇEKLEŞME				
Bir önceki yıla göre değişim				
Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Fark	Oran %
2006		3.683.000		
2007	5.400.000	1.038.000	- (2.645.000)	(71,8)
2008	4.513.000	115.000	- (923.000)	(88,9)
2009	5.237.000	115.000 (***)	0	0,0
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sistemine göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.				

Onnek No: 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : DİĞER BİNA SATIŞ GELİRLERİ		KOD: 06.1.3.01.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																						
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			628.000																						
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 628 bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 24,15 oranında bir azalışa tabii olmaktadır.																									
TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL) <table> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th>Miktar**</th><th>Bir önceki yıla göre değişim</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td>928.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>5.650.000</td><td>1.021.000</td><td>+</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>3.260.000</td><td>829.000</td><td>- (192.000)</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>4.489.000</td><td>828.000 (***)</td><td>- (1.000)</td></tr> </table>				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim	2006		928.000		2007	5.650.000	1.021.000	+	2008	3.260.000	829.000	- (192.000)	2009	4.489.000	828.000 (***)	- (1.000)
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																							
		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim																						
2006		928.000																							
2007	5.650.000	1.021.000	+																						
2008	3.260.000	829.000	- (192.000)																						
2009	4.489.000	828.000 (***)	- (1.000)																						
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde gerçekleşmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasında değişiklikleri nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.																									

Gelirin Çeşidi : ARAZI SATIŞI		KOD: 06.14.01.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																										
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			63.423.000																										
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 63 milyon 423 bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 1,19 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.																													
TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL) <table> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th>Bir önceki yıla göre değişim</th><th>Oran %</th></tr> <tr> <td>2006</td><td>275.044.000</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td>360.476.000</td><td>-</td><td>(180.261.000)</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>270.769.000</td><td>-</td><td>(30.280.000)</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>344.414.000</td><td>(**)</td><td>(316.000)</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>(0,5)</td></tr> </table>				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Bir önceki yıla göre değişim	Oran %	2006	275.044.000			2007	360.476.000	-	(180.261.000)	2008	270.769.000	-	(30.280.000)	2009	344.414.000	(**)	(316.000)				(0,5)
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																											
		Bir önceki yıla göre değişim	Oran %																										
2006	275.044.000																												
2007	360.476.000	-	(180.261.000)																										
2008	270.769.000	-	(30.280.000)																										
2009	344.414.000	(**)	(316.000)																										
			(0,5)																										
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezî yönetim bütçesi sisteminde geçilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir. (**) 2006 yılına ilişkin gerçekleştirmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır. (***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahmindir.																													

Gelirin Çeşidi : DİĞER ÇEŞİTLİ TAŞINMAZ SATIŞ GELİRLERİ		KOD: 06.1.9.99.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)	
TAHMIN GEREKÇESİ		129.000		
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 129 bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.				
Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 24,12 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.				
TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				
GERÇEKLEŞME				
Bir önceki yıla göre değişim				
Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Fark Oran %	
2006		4.067.000		
2007	2.400.000	3.138.000	- (929.000)	- (22,8)
2008	556.000	171.000	- (2.967.000)	- (94,6)
2009	748.000	170.000 (***)	- (1.000)	- (0,6)
(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde geliştirilmesi, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasının değiştirilmesi nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir.				
(**) 2006 yılına ilişkin gerçekleştirmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır				
(***) İlk 8 aylık gerçekleştirilmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.				

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : TAŞINIR SATIŞ GELİRLERİ

KOD: 06.2.1.01.

2010 YILI İÇİN
HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR
(TL)

8.138.000

TAHMIN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 8 milyon 138 bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 60,51 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)

GERÇEKLEŞME				
Bir önceki yıla göre değişim				
Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Fark Oran %	
2006		8.908.000		
2007	5.167.000	5.947.000	- (2.961.000)	- (33,2)
2008	5.615.000	1.649.000	- (4.298.000)	- (72,3)
2009	8.024.000	5.070.000	+ 3.421.000	+ 207,5

(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde açıklanan, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasında değişiklikler nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmemiştir.

(**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır

(***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Gelirin Çeşidi : TAŞINIR SATIŞ GELİRLERİ

KOD: 06.2.1.01.

2010 YILI İÇİN
HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ
MİKTAR
(TL)

8.138.000

TAHMIN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 8 milyon 138 bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 60,51 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)

GERÇEKLEŞME				
Bir önceki yıla göre değişim				
Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Fark Oran %	
2006		8.908.000		
2007	5.167.000	5.947.000	- (2.961.000)	- (33,2)
2008	5.615.000	1.649.000	- (4.298.000)	- (72,3)
2009	8.024.000	5.070.000	+ 3.421.000	+ 207,5

(*) 2006 yılından itibaren, vergi dışı gelirlerin kaydedilmesinde merkezi yönetim bütçesi sisteminde açıklanması, 2007 yılından itibaren de bütçe hazırlama sisteminde vergi dışı gelirler kalemlerinin sınıflandırılmasında değişiklikler nedeniyle 2006 yılı bütçe tahminine yer verilmiştir.

(**) 2006 yılına ilişkin gerçekleşmeler 2007 yılında geçerli olan bütçe hazırlama sisteminde göre yeniden hesaplanmıştır

(***) İlk 8 aylık gerçekleşmeye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Gelirin Çeşidi : DİĞER ÇEŞİTLİ SERMAYE SATIŞ GELİRİ		KOD: 06.9.9.99	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																										
<u>TAHMIN GEREKÇESİ</u>			10.404.413.000																										
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 10 Milyar 404 Milyon 413 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 309,35 oranında bir artışa tekabül etmektedir.																													
<table><tr><th colspan="4">TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th></tr><tr><th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr><tr><th>Miktar**</th><th>Bir önceki yıla göre değişim Fark Oran %</th></tr><tr><td>2006</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>2007</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>2008</td><td></td><td>6.786.709.000</td><td></td></tr><tr><td>2009</td><td>12.631.000.000</td><td>2.541.677.000 (****)</td><td>(4.245.032.000) (62,5)</td></tr></table>				TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim Fark Oran %	2006				2007				2008		6.786.709.000		2009	12.631.000.000	2.541.677.000 (****)	(4.245.032.000) (62,5)
TAHMIN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)																													
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																											
		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim Fark Oran %																										
2006																													
2007																													
2008		6.786.709.000																											
2009	12.631.000.000	2.541.677.000 (****)	(4.245.032.000) (62,5)																										
(*) 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ilişkin; ilgili yıllar Bütçe Kanunlarında bu gelir kalemine ait tutarların yer alınması nedeniyle bütçe tahminlerine tabi olarak yer verilmemiştir. (**) 2006 ve 2007 yıllarına ilişkin; bu gelir kalemi ile ilgili tahsilatın bulunmaması dolayısıyla tabi olarak yer verilmemiştir. (***) 8 aylık gerçekleşmeye göre geçici tahmin																													

Gelirin Çeşidi : ALACAKLARDAN TAHSİLAT		KOD: 08.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																														
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			438.194.000																														
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 438 Milyon 194 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 8,87 oranında bir artışa tekabül etmektedir.																																	
TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL) <table> <tr> <th rowspan="2">Yıl</th><th rowspan="2">Bütçe Tahmini*</th><th colspan="2">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th>Miktar**</th><th>Bir önceki yıla göre değişim</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td></td><td>Fark</td></tr> <tr> <td>2007</td><td>98.223.000</td><td></td><td>Oran %</td></tr> <tr> <td>2008</td><td>407.362.000</td><td>+</td><td>309.139.000</td></tr> <tr> <td>2009</td><td>403.216.000</td><td>(***)</td><td>(4.146.000)</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>314,7</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>(10,2)</td></tr> </table>				Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim	2006			Fark	2007	98.223.000		Oran %	2008	407.362.000	+	309.139.000	2009	403.216.000	(***)	(4.146.000)				314,7				(10,2)
Yıl	Bütçe Tahmini*	GERÇEKLEŞME																															
		Miktar**	Bir önceki yıla göre değişim																														
2006			Fark																														
2007	98.223.000		Oran %																														
2008	407.362.000	+	309.139.000																														
2009	403.216.000	(***)	(4.146.000)																														
			314,7																														
			(10,2)																														
(*) 2006-2009 yıllarına ilişkin; ilgili yıllar Bütçe Kanunlarında bu gelir kalemine ait tutarların yer alınması nedeniyle bütçe tahminlerine tabloda yer verilememiştir. (**) 2008 yılına ilişkin; bu gelir türü ile ilgili olarak yapılan tahsisatların, diğer özel gelirler adı altında kaydedilmesi nedeniyle, gerçekleşmeye yer verilememiştir. (***) 8 aylık gerçekleşmeye göre geçici tahmin																																	

Gelirin Çeşidi : YURTİÇİ ALACAKLARDAN TAHSİLAT		KOD: 08. 1.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)																																												
<u>TAHMİN GEREKÇESİ</u>			371.191.000																																												
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 371 Milyon 191 Bn TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 8,67 oranında bir artışa tabi tutulmaktadır.																																															
<table> <tr> <th colspan="4">TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)</th></tr> <tr> <th colspan="4">GERÇEKLEŞME</th></tr> <tr> <th colspan="4">Bir önceki yıla göre değişim</th></tr> <tr> <th>Yıl</th><th>Bütçe Tahmini*</th><th>Miktar**</th><th>Fark</th></tr> <tr> <td>2006</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>2007</td><td></td><td>82.837.000</td><td></td></tr> <tr> <td>2008</td><td></td><td>365.495.000</td><td>+</td></tr> <tr> <td>2009</td><td></td><td>341.561.000</td><td>(***)</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>(23.934.000)</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>341,2</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td>(65,5)</td></tr> </table>				TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)				GERÇEKLEŞME				Bir önceki yıla göre değişim				Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Fark	2006				2007		82.837.000		2008		365.495.000	+	2009		341.561.000	(***)				(23.934.000)				341,2				(65,5)
TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)																																															
GERÇEKLEŞME																																															
Bir önceki yıla göre değişim																																															
Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Fark																																												
2006																																															
2007		82.837.000																																													
2008		365.495.000	+																																												
2009		341.561.000	(***)																																												
			(23.934.000)																																												
			341,2																																												
			(65,5)																																												
(*) 2006-2009 yıllarına ilişkin; ilgili yıllar Bütçe Kanunlarında bu gelir kalemine ait tutarların yer alması nedeniyle bütçe tahminlerine tabi tutulmamıştır. (**) 2006 yılına ilişkin; bu gelir türü ile ilgili olarak yapılan tahsilatların, diğer özel gelirler adı altında kaydedilmesi nedeniyle, gerçekleşmeye yer verilmemiştir. (***) 8 aylık gerçekleşmeye göre geçici tahmin																																															

Gelir Çeşidi : YURTDIŞI ALACAKLARDAN TAHSİLAT		KOD: 08.2.	2010 YILI İÇİN HÜKÜMETİN ÖNERDİĞİ MİKTAR (TL)
TAHMİN GEREKÇESİ			67.003.000
Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2010 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2010 yılında 67 Milyon 3 Bin TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir. Bu tutar 2009 yılı ile kıyaslandığında % 8,67 oranında bir artışa tekabül etmektedir.			
TAHMİN ESAS BİLGİLER (YTL/TL)			
		GERÇEKLEŞME	
		Bir önceki yıla göre değişim	
Yıl	Bütçe Tahmini*	Miktar**	Fark
2006			
2007		15.386.000	
2008		41.867.000	+
2009		61.655.000	(***)
			+
			47,3
(*) 2006-2009 yıllarına ilişkin; ilgili yıllar Bütçe Kanunlarında bu gelir kalemine ait tutarların yer alması nedeniyle bütçe tahminlerine tabloda yer verilememiştir. (**) 2008 yılına ilişkin; bu gelir türü ile ilgili olarak yapılan tahsisatların, diğer özel gelirler adı altında kaydedilmesi nedeniyle, gerçekleşmeye yer verilememiştir. (***) 8 aylık gerçekleşmeye göre geçici tahmin			

VERGİ HARCAMALARI LİSTESİ

boş

KANUN ADI VE NUMARASI	MADDE NO	MADDE AÇIKLAMASI
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 9/1-2-3-4-5-6-7-8	Vergiden Muaf Esnaf
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 19	Ticari ve Zirai Kazançlarda Yatırım İndirimi İstisnası (5479 sayılı Kanunla 1/1/2006 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmasına rağmen G.V.K.'nın geçici 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara göre 31/12/2008 tarihine kadar geçerlidir.)
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 20	Eğitim ve Öğretim İşletmelerinde Kazanç İstisnası
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 21	Gayrimenkuller ve Heklarda İstisnalar
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 22/1	Menkul Sermaye İrâatlarında İstisnalar
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/1	Köylerde, münhasıran el ile dokunan halı ve kilim imal eden işletmelerde çalışan işçilerin ücretleri
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/2	Gelir Vergisi'nden muaf olan veya gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçilerin yanında çalışan işçilerin ücretleri
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/3	Maden ve toprakaltı işlerde çalışan işçilerin münhasıran yer altında çalıştıkları zamanlara ait ücretleri
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/5	Köy muhtarları ile köylerin katipleri, korucuları, imamaları, bekçileri ve benzeri hizmetlerine köy bütçesinden ödenen ücretler
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/6	Hizmetçilerin ücretleri
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/7	Sanat okulları ile bu mahiyetteki enstitülerde çalışan öğrencilere, ceza ve ıslahevlerinde çalışan hükümlüler, tutuklulara ve darülacezelerin atelyelerinde çalışan düşkünlere verilen ücretler
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/8	Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilerek suretiyle sağlanan menfaatler
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/9	Genel olarak madenlerde ve fabrikalarda çalışan işçilere ve özel kanunlarına göre barındırılması gereken memur ve müstahdemlere konut tedariki ve bu konutlar ile ilgili sağlanan menfaatler
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/10	Hizmet erbabının toplu olarak işyerlerine gidip gelmelerini sağlamak maksadıyla işverenler tarafından yapılan taşıma giderleri
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/12	3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanununa tabi çırakların asgari ücreti aşmayan ücretleri
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/13	Yabancı ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları tarafından ödenen emekli, malûliyet, dul ve yetim aylıkları
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/14	Dar mükellefiyete tabi işverenlerin yanında çalışan hizmet erbabına işverenin Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretler
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/15	Yüz ve daha az işçi çalıştıran işyerlerinde bir, yüzden fazla işçi çalıştıran işyerlerinde iki amatör sporcuya ödenen ücretler
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 25/3	Kanunla kurulan emekli sandıkları ile Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından hak sahiplerine aylık dışında ödenen tazminat, yardım ve toptan ödemeler
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 25/4	Hizmet erbabına ödenen çocuk zamları
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 25/5	Evlenme ve doğum münasebetiyle hizmet erbabına yapılan yardımlar
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 25/6	Sosyal sigorta kurumları tarafından sigortalılara yapılan ödemeler
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 25/7	Kıdem tazminatı ödemeleri
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 25/9	Yardım sandıkları tarafından ölüm, sakatlık, hastalık, doğum, evlenme gibi sebeplerle üyelerine yapılan yardımlar
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 25/10	Yabancı ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları tarafından hak sahiplerine ödenen tazminat ve yardımlar
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 29/1	İlim ve fenni, güzel sanatları, ... teşvik maksadıyla verilen ikramiyeler ve mükafatlar
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 29/2	Uçuş ve dalış tazminatları, ikramiyeler, gündelikler, zamlar ...v.b
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 29/3	Spor yarışmalarına katılan amatör sporculara ödenen ödül ve ikramiyeler
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 29/4	Spor yarışmalarını yöneten hakemlere ödenen ücretler
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 30/1	Dar mükellefiyete tabi olanların, hükümetin müsaadesiyle açılan sergi ve panayırılarda yaptıkları ticari faaliyetlerden elde ettikleri kazançlar (Türkiye'de başkaca iş yeri ve daimi temsilcileri bulunmamak şartıyla)
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 30/2	Dar mükellefiyete tabi olanların bu sergi ve panayırılarda yaptıkları serbest meslek faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 63/2	Kanunla kurulan emekli sandıkları ile Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklara ödenen aidat ve primler
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 63/3	Ücretlinin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait şahıs sigorta poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primler ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 63/4	Çalışanlar tarafından ilgili kanunlarına göre sandıklara ödenen aidatlar
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Mükerrer Madde 80	Değer Artış Kazançlarında İstisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 82	Anzı Kazançlarda İstisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 89/1	Gelir vergisi beyannamesinde beyan edilen gelirin %10'unu aşmamak (bireysel emeklilik sistemi dışındaki şahıs sigorta primleri için, beyan edilen gelirin % 5'ini) ve asgarî ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla, mükellef tarafından ödenen kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ait şahıs sigorta primleri ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 89/2	Beyan edilen gelirin %10'unu aşmaması şartıyla mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olarak yapılan eğitim ve sağlık harcamaları
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 89/3	Serbest meslek faaliyetlerinde bulunan veya basit usulde vergilendirilen özürülerin beyan edilen gelirleri için hesaplanan yıllık indirim
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 89/4	Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere, köylere ve kamu yararına çalışan dernekler ile vergi muafiyeti tanınan vakıflara yıllık toplamı beyan edilecek gelirin % 5'ini (kalkınmada öncelikli yöreler için % 10'unu) aşmamak üzere, makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 89/5	Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere bağışlanan okul, sağlık tesisi ve yüz yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde elli yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdi ve aynı bağış ve yardımlar
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 89/6	Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelleri
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 89/7	Kültür, Sanat, Edebiyat...v.b faaliyetlerine ve Kültür, Tarihî, Tabii...v.b varlıkların korunmasına dair yapılan harcamalar ile bağış ve yardımlar
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 89/8	3289 ve 5894 sayılı Kanunlar kapsamında yapılan sponsorluk harcamaları (amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için %50'si)
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 89/9	Mükelleflerin, işletmeleri bünyesinde gerçekleştirdikleri münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının % 100'u oranında hesaplanacak "Ar-Ge indirimi".
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 89/10	Bakanlar kurulunca yardım kararı alınan doğal afetler dolayısıyla Başbakanlık aracılığıyla makbuz mukabili yapılan aynı veya nakdi bağışlar
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 89/11	İktisadi işletmeleri hariç, Türkiye Kızılay Derneğine makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımlar
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 4/1-ç	Kamu idare ve kuruluşları tarafından yetkili idarî makamların izniyle açılan yerel, ulusal veya uluslararası nitelikteki sergiler, fuarlar ve panayırılar
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 4/1-d	Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait olup sadece kamu görevlilerine hizmet veren, kâr amacı gütmeyen ve üçüncü kişilere kiralanmayan kreş ve konukevleri ile askeri kişilardaki kantinler
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 4/1-ı	İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından işletilen su ve yolcu taşıma işletmeleri ile mezbahalar
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 4/1-i	Köyler veya köy birlikleri tarafından köylünün genel ve ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla işletilen hamam, çamaşırhane, değirmen, soğuk hava deposu ve yolcu taşıma işletmeleri ile tarım işletmeleri
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 4/1-j	Spor kulüplerinin idman ve spor faaliyetinde bulunan iktisadi işletmeleri ile sadece idman ve spor faaliyetinde bulunan anonim şirketler
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 4/1-k	Tüketim ve taşımacılık kooperatifleri hariç kooperatifler
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 4/1-l	Küçük ve orta ölçekli işletmelere kredi teminatı sağlamak üzere kurulmuş olan kurumlar
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 4/1-n	Organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinin altyapılarını hazırlamak ve burada faaliyette bulunanların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan işletmeler
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 5/1-c	Yurtdışı iştirak hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kurum kazançları
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 5/1-e	Kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan taşınmazlar ve iştirak hisseleri ile aynı süreyle sahip oldukları kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan haklarının satışından doğan kazançların % 75'lik kısmı
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 5/1-f	Tasarıf Mevduatı Sigorta Fonu ve bankaların borç karşılığında elde ettikleri değerler ile bu değerlerden elde edilen hasılatın borçların tasfiyesinde kullanılan kısma nispet eden kazançların tamamı ile bankaların bu şekilde elde ettikleri söz konusu kıymetlerin satışından doğan kazançların %75'lik kısmı
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 5/1-h	Yurt dışında yapılan inşaat, onarım, montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanarak Türkiye'de genel sonuç hesaplarına intikal ettirilen kazançlar
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 5/1-ı	Okul öncesi eğitim, ilköğretim, özel eğitim ve orta eğitim özel okulları ile Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara veya kamu yararına çalışan derneklerle bağlı rehabilitasyon merkezlerinin işletilmesinden faaliyete geçilen hesap döneminden başlamak suretiyle beş hesap dönemi itibarıyla elde edilen kazançlar
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 10/1-a	Mükelleflerin, işletmeleri bünyesinde gerçekleştirdikleri münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının % 100'u oranında hesaplanacak "Ar-Ge indirimi"

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 10/1-b	3289 ve 5894 sayılı Kanunlar kapsamında yapılan sponsorluk harcamaları (amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için %50'si)
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 10/1-c	Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ve kamu yararına çalışan dernekler ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımların o yıla ait kurum kazancının % 5'ine kadar olan kısmı
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 10/1-ç	Yukarıda sayılan kamu kurum ve kuruluşlarına bağışlanan okul, sağlık tesisi, 100 yataklı (kalıncımda öncelikli yörelerde 50 yataklı) kapasitesinden az olmamak kaydıyla öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi ve bakım ve rehabilitasyon merkezi inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdi ve ayni bağış ve yardımlar
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 10/1-d	Kültür, Sanat, Edebiyat...v.b faaliyetlerine ve Kültür, Tarihi, Tabii...v.b varlıkların korunmasına dair yapılan harcamalar ile makbuz karşılığı yapılan bağış ve yardımlar
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 10/1-e	Bakanlar Kurulunca yardım kararı alınan doğal afetler dolayısıyla Başbakanlık aracılığı ile makbuz karşılığı yapılan ayni ve nakdi bağışlar
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 10/1-f	İktisadi işletmeleri hariç, Türkiye Kızılay Demeline makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış veya yardımlar
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Madde 32/A	Kanunla tespit edilen yatırımlardan elde edilen kazançlar, yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren yatırıma katkı tutarına ulaşınca kadar indirimli oranlar üzerinden kurumlar vergisine tabi tutulması
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Geçici Madde 4	Münhasıran tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, deri ve deri mamulleri sektörlerinde faaliyette bulunanlardan üretim tesislerini Bakanlar Kurulunca belirlenen illere nakleden ve asgari 50 kişilik istihdam sağlayan mükelleflerin, bu illerdeki işletmelerinden sağladıkları kazançlar için nakil tarihini izleyen hesap döneminden itibaren beş yıl süreyle kurumlar vergisi oranını % 75'i geçmemek üzere indirimli uygulanması
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Geçici Madde 5	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin 31/12/2009 tarihine kadar yapılan birleşmelerinde; gerekli şartları sağlayan birleşme işletmelerinden doğan kazançların istisna olması
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	Gelir Vergisi Kanunu Mad.19	Ticari ve Zirai Kazançlarda Yatırım İndirimi İstisnası (5479 sayılı Kanunla 1/1/2006 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmasına rağmen G.V.K'nın geçici 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara göre 31/12/2008 tarihine kadar geçerlidir.)
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	Madde 13/a-b	Faaliyetleri deniz, hava, demiryolu taşıma araçlarının kiralanması veya çeşitli şekilde işletilmesi olan mükelleflere bu amaçla yapılan teslim ve hizmetler ile deniz ve hava taşıma araçları için liman ve hava meydanlarında yapılan hizmetler
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	Madde 13/c	Petrol arama faaliyetlerine ilişkin olmak üzere, bu faaliyetleri yürütenlere yapılan teslim ve hizmetler ile aynı Kanun hükümlerine göre boru hattıyla taşımacılık yapanlara bu hatların inşaa ve modernizasyonuna ilişkin yapılan teslim ve hizmetler
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	Madde 13/d	Yatırım teşvik belgesi sahibi mükelleflere belge kapsamındaki makina ve teçhizat teslimleri
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	Madde 13/1-g	Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (II) sayılı listede yer alan malların, Başbakanlık merkez teşkilatına teslimi
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	Madde 17/1-b	Kamu kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, kooperatiflerin ve demek ve vakıfların tiyatro, kütüphane...v.b ile spor tesisleri işletmek veya yönetmek suretiyle ifa ettikleri kültür ve eğitim faaliyetlerine ilişkin teslim ve hizmetler
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	Madde 17/4-g	Değerli madenler ve değerli kağıtlar ile metal, plastik, lastik, kauçuk, kağıt, cam hurda ve atıklarının teslimi
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	Madde 17/4-k	Organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinin kurulması amacıyla oluşturulan iktisadi işletmelerin arsa ve işyeri teslimleri ile konut yapı kooperatiflerinin üyelerine konut teslimi
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	Madde 17/4-l-m	Bankalar Kanunu uyarınca mal ve hakların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na teslimi ile bunların TMSF tarafından teslimi, Fonun devraldığı alacakları tahsil amacıyla bunların teminatını oluşturan mal ve hakların teslimi
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	Madde 17/4-r	Kurumların aktifinde ve belediyeler ile il özel idarelerinin mülkiyetinde en az iki tam yıl süreyle bulunan iştirak hisseleri ile gayrimenkullerinin devir ve teslimleri ile bankalara borçlu olanların borçlarına karşılık bankalara yapılan iştirak hissesi ve gayrimenkul devir ve teslimleri
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	Madde 17/4-s	Engellilerin eğitimi, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programları
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	Madde 17/4-ş	Konut finansmanı amacıyla teminat gösterilen veya ipotek konulan konutun konut finansman kuruluşlarına, Toplu Konut İdaresi Başkanlığına, ipotek finansmanı kuruluşları ya da üçüncü kişilere teslimi
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	Madde 7/1-b	Bu Kanun'a ekli (I) sayılı listede yer alan malların petrol arama ve istihsal faaliyetlerinde kullanılmak üzere bu faaliyetleri yapanlara teslimi
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	Madde 7/1-c	Bu Kanun'a ekli (I) sayılı listede yer alan malların Gümrük Kanunu uyarınca tasfiyelik hale gelenlerinin tabii afetler vb. olağanüstü durumlarda genel ve katma bütçeli dairelere, il özel idarelerine, belediyelere, köylere ve bunların teşkil ettikleri birliklere bedelsiz teslimi
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	Madde 7/2	Bu Kanun'a ekli (II) sayılı listede yer alan kayıt ve tescile tabi mallardan bu maddede belirtilenlerinin malul ve engelliler tarafından beş yılda bir olmak üzere ilk iktisabı
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	Madde 7/3-a	Bu Kanun'a ekli (II) sayılı listede yer alan mallardan uçak ve helikopterlerin Türk Hava Kurumu tarafından ilk iktisabı
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	Madde 7/3-b	Bu Kanun'a ekli (II) sayılı listede yer alan malların, Başbakanlık merkez teşkilatı tarafından ilk iktisabı
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	Madde 7/5	Bu Kanun'a ekli (IV) sayılı listede yer alan malların genel ve katma bütçeli dairelere, il özel idarelerine, belediyelere, köylere ve bunların teşkil ettikleri birliklere bedelsiz teslimi veya bunlar tarafından bedelsiz olarak ithali

4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	Madde 7/6	Gümrük Kanunu uyarınca gümrük vergisinden muaf ya da istisna eşyanın ithali
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	Madde 8/2	İhraç edilmek üzere ihracatçılara teslim edilen malların mübcer sebeplerden dolayı ihracatının gerçekleşmemesi halinde ihracatçıya teslim tarihinden itibaren verginin tahsil edildiği tarihe kadar gecikme zammı yerine tecil faizi uygulanması.
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	Geçici Madde 5	31/12/2012 tarihine kadar, elektrik üretimi yapanlara (I) sayılı listedeki bazı malların teslimleri
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	BKK 2003/5868	Kabotaj hatında yapılan taşımacılık işleri için akaryakıt teslimleri istisnası
197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu	Geçici Madde 2	Hurdaya çıkarılan taşıta ilişkin olarak 31/12/2009 tarihine kadar tahakkuk etmiş ve ödenmemiş olan motorlu taşıtlar vergisi ile bu vergiye ilişkin gecikme zammı, gecikme faizi, vergi cezaları ve 31/12/2008 tarihine kadar tescil plakasına kesilen idari para cezaları terkin edilmesi
3218 Sayılı Serbest Bölgeler Kanunu	Geçici Madde B-C	3/A Serbest bölgelerde vergi, resim, harç, gümrük ve kambyo mevzuatına dair hükümler uygulanmaması
4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Kanunu	Geçici Madde 2	Teknoloji geliştirme bölgeleri kurulmasında sorumlu yönetici şirketlerin bu kanunun uygulanması ile ilgili işlemlerde her türlü vergiden muaf tutulması ile yönetici şirketler ile bu bölgelerde faaliyette bulunan şirketlerin anılan bölgelerdeki araştırma ve geliştirme faaliyetlerinden elde ettikleri kazançların 31/12/2013 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden istisna olması
5084 sayılı Yatırım ve İstihdamın Teşviki Kanunu	Madde 3/A	Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin bu Kanunun 2 nci maddesi kapsamındaki il ve ilçelerdeki işletmelerinde çalıştırdıkları işçilerin en az 10 işçi olması şartıyla bu işletmelerde çalışan işçilerin gelir vergisi stopajları toplamının organize sanayi bölgelerinde tamamı diğer yerlerde ise %80'inin kanunda belirtilen sürelerle sınırı olmak üzere terkin edilmesi
1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu	Madde 49	Bu Kanuna göre ödenecek kesenek ve primlerin tümünün yıl içinde ödenmek kaydıyla gelir vergisi hesaplamasında gider olarak indirilmesi
5746 Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun	Madde 3/1	Teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerinde, rekabet öncesi işbirliği projelerinde ve teknolojiye sermaye desteklerinden yararlananlarca gerçekleştirilen Ar-Ge ve yenilik harcamalarına uygulanan indirim
5746 Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun	Madde 3/2	Kamu personeli hariç olmak üzere teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projelerinde, teknolojiye sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde ve rekabet öncesi işbirliği projelerinde çalışan Ar-Ge ve destek personeline gelir vergisi stopajı teşviği
5811 Sayılı Bazı Varlıkların Millî Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun	Madde 3	Gerçek veya tüzel kişilerce, 1/6/2009 tarihi itibarıyla sahip olunan ve yurt dışında bulunan; para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile varlığı kanaat verici bir belgeyle ispat edilen taşınmazlar, 30/9/2009 tarihine kadar Yeni Türk Lirası cinsinden rayiç bedelle banka veya aracı kuruma bildirilir ya da vergi dairelerine beyan edilir. Vergi dairelerine beyan edilen varlıkların değeri üzerinden % 2-% 5 oranında indirilmi vergi tarhedilmesi

VERGİ TÜRLERİ İTİBARI İLE TOPLAM VERGİ HARCAMASI TAHMİNLERİ

KANUN ADI	2010	2011	2012
GELİR VERGİSİ KANUNU	9.158.728.870	9.953.706.536	10.921.704.497
KURUMLAR VERGİSİ KANUNU	2.850.639.295	3.098.074.786	3.399.362.558
KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU	803.037.484	872.741.137	957.615.213
ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ KANUNU	244.942.779	266.203.812	292.092.133
DİĞER KANUNLAR	1.306.317.174	1.419.705.504	1.557.771.865
TOPLAM	14.363.665.601	15.610.431.776	17.128.546.266

(*) AÇIKLAMA: Vergi harcaması kavramı; en genel anlamda "devletlerin gelir toplamını azaltan, standart vergi sisteminden ayrılan ayrıcalıklar veya istisna ve muafiyetler" olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda; bazı indirim, istisna ve muafiyetler, standart vergi sisteminin unsurları olmaları nedeniyle vergi harcaması kapsamı dışında tutulabilmektedir. Yukarıdaki liste, vergi sistemimizdeki Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, KDV, ÖTV ve diğer bazı kanunlarda potansiyel olarak vergi harcaması niteliği taşıdığı düşünülen düzenlemeleri içermektedir. "Standart vergi sistemine" ilişkin varsayımlara göre bu listedeki unsurların değişebileceği kaçınılmazdır. Vergi harcamalarına ilişkin yukarıda yer alan tutarlar, mevcut veri seti kullanılmak suretiyle "vazgeçilen gelir" yöntemiyle tahmin edilmiş olup, herhangi bir veri temin edilemeyenler hesaplama dışında tutulmuştur. Öte yandan veri teminindeki artışlara paralel olarak vergi harcaması tahminlerinin de değişeceği tabiidir.

boş

**GENEL BÜTÇELİ KAMU
İDARELERİNİN (2011 - 2012) DÖNEMİ
GELİR TAHMİNLERİ TABLOSU**

boş

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
01				VERGİ GELİRLERİ	231.754.687.000	253.944.988.000
03				TEŞEBBÜS VE MÜLKİYET GELİRLERİ	7.449.147.000	8.114.222.000
04				ALINAN BAĞIŞ VE YARDIMLAR İLE ÖZEL GELİRLER	1.048.936.000	1.096.520.000
05				DİĞER GELİRLER	19.302.153.000	21.606.200.000
06				SERMAYE GELİRLERİ	9.595.187.000	9.210.941.000
08				ALACAKLARDAN TAHSİLAT	476.229.000	522.543.000
				TOPLAM BÜTÇE GELİRİ	269.626.339.000	294.495.414.000
09				RED VE İADELER (-)	22.266.872.000	25.191.848.000
				NET BÜTÇE GELİRİ	247.359.467.000	269.303.566.000

(TL)

KODLAR		AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II			
01		Vergi Gelirleri	231.754.687.000	253.944.988.000
1		Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	68.843.655.000	75.747.213.000
2		Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	4.963.014.000	5.449.391.000
3		Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	109.756.570.000	119.790.481.000
4		Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler	37.287.160.000	40.745.915.000
5		Damga Vergisi	4.865.805.000	5.321.691.000
6		Harçlar	5.944.599.000	6.786.897.000
9		Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	93.884.000	103.400.000
03		Teşebbüs ve Mülkiyet Geliri	7.449.147.000	8.114.222.000
1		Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	2.481.453.000	2.689.251.000
2		Malların Kullanma ve Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	---	---
3		KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	2.621.625.000	2.869.750.000
4		Kurumlar Haslatı	---	---
5		Kurumlar Karları	932.168.000	1.023.825.000
6		Kira Gelirleri	869.702.000	933.399.000
9		Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	544.199.000	597.997.000
04		Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	1.048.936.000	1.096.520.000
1		Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	11.019.000	11.086.000
6		Özel Gelirler	1.037.917.000	1.085.434.000

KODLAR		AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ	(TL)
I	II				
05	1	Faiz Gelirleri	19.302.153.000	21.606.200.000	
	2	Kişî ve Kurumlardan Alınan Paylar	2.490.413.000	2.612.872.000	
	3	Para Cezaları	8.851.124.000	9.926.376.000	
	9	Diğer Çeşitli Gelirler	3.786.874.000	4.147.238.000	
06		Sermaye Gelirleri	4.173.742.000	4.919.714.000	
	1	Taşınmaz Satış Gelirleri	9.595.187.000	9.210.941.000	
	2	Taşınmaz Satış Gelirleri	196.229.000	281.347.000	
	9	Diğer Sermaye Satış Gelirleri	9.108.000	7.127.000	
08		Alacaklardan Tahsilat	9.389.850.000	8.922.467.000	
	1	Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat	476.229.000	522.543.000	
	2	Yurtdışı Alacaklardan Tahsilat	403.410.000	442.642.000	
		GENEL TOPLAM	72.819.000	79.901.000	
			269.626.339.000	294.495.414.000	

KODLAR		AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II			
09		Red ve İadeler (-)	22.266.872.000	25.191.848.000
	1	Vergi Gelirleri	21.563.149.000	24.419.464.000
	3	Teşebbüs ve Mülkiyet Geliri	37.517.000	41.165.000
	4	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	1.819.000	1.996.000
	5	Diğer Gelirler	659.432.000	723.786.000
	6	Sermaye Gelirleri	4.955.000	5.437.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
01	1	1		Vergi Gelirleri		
				Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler		
				Gelir Vergisi	231.754.687.000	253.944.988.000
			01	Beyana Dayanan Gelir Vergisi	68.843.655.000	75.747.213.000
			02	Basit Usulde Gelir Vergisi	46.822.800.000	51.476.273.000
	2	2	03	Gelir Vergisi Tevkifatı	2.483.261.000	2.725.174.000
			04	Gelir Geçici Vergisi	248.260.000	272.594.000
					42.679.773.000	46.929.462.000
					1.411.506.000	1.549.043.000
				Kurumlar Vergisi	22.020.855.000	24.270.940.000
2	1	1	01	Beyana Dayanan Kurumlar Vergisi	1.412.699.000	1.555.238.000
			02	Kurumlar Vergisi Tevkifatı	236.932.000	260.016.000
			03	Kurumlar Geçici Vergisi	20.371.224.000	22.455.686.000
				Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	4.963.014.000	5.449.391.000
				Veraset ve İntikal Vergisi	178.581.000	193.688.000
	2	2	01	Veraset ve İntikal Vergisi	178.581.000	193.688.000
				Motorlu Taşıtlar Vergisi	4.784.433.000	5.255.703.000
			01	Motorlu Taşıtlar Vergisi	4.784.433.000	5.255.703.000
				Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	109.756.570.000	119.790.481.000
				Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	42.147.123.000	46.292.222.000
3	1	1	01	Beyana Dayanan KDV	41.147.232.000	45.222.104.000
			02	Tevkif Suretiyle Kesilen KDV	999.891.000	1.070.118.000

(TL)

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
		2		Özel Tüketim Vergisi	57.655.729.000	62.423.314.000
			01	Petrol ve Doğalgaz Ürünleri	33.159.924.000	37.036.396.000
			02	Motorlu Taşıt Araçları	4.175.220.000	4.737.008.000
			03	Alkollü İçkiler	2.339.821.000	2.548.553.000
			04	Tütün Mamülleri	16.217.873.000	16.243.398.000
			05	Kolalı Gazozlar	242.448.000	264.994.000
			06	Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallar	1.520.443.000	1.592.965.000
		3		Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	4.264.416.000	4.833.943.000
			01	Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	4.264.416.000	4.833.943.000
		4		Şans Oyunları Vergisi	440.774.000	481.767.000
			01	Şans Oyunları Vergisi	440.774.000	481.767.000
		5		Özel İletişim Vergisi	5.248.528.000	5.759.235.000
			01	Özel İletişim Vergisi	5.248.528.000	5.759.235.000
	4			Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler	37.287.160.000	40.745.915.000
		1		Gümrük Vergileri	3.324.119.000	3.790.162.000
			01	Gümrük Vergileri	3.324.119.000	3.790.162.000
		2		İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	33.912.027.000	36.902.226.000
			01	İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	33.912.027.000	36.902.226.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
		3	01	Diğer Dış Ticaret Gelirleri	51.014.000	53.527.000
				Diğer Dış Ticaret Gelirleri	51.014.000	53.527.000
	5	1		Damga Vergisi	4.865.805.000	5.321.691.000
				Damga Vergisi	4.865.805.000	5.321.691.000
	6	1		Harçlar	5.944.599.000	6.786.897.000
				Yargı Harçları	883.020.000	1.005.724.000
			01	Ticaret Sicil Harçları	137.859.000	157.516.000
			02	Esnaf Sicil Harçları	13.419.000	15.328.000
			99	Diğer Yargı Harçları	731.742.000	832.880.000
		2		Noter Harçları	425.923.000	486.437.000
			01	Noter Harçları	425.923.000	486.437.000
		3		Vergi Yargısı Harçları	1.561.000	1.772.000
			01	Vergi Yargısı Harçları	1.561.000	1.772.000
		4		Tapu Harçları	2.716.030.000	3.103.049.000
			01	Tapu Harçları	2.716.030.000	3.103.049.000
		5		Pasaport ve Konsolosluk Harçları	602.317.000	688.308.000
			01	Pasaport ve Konsolosluk Harçları	602.317.000	688.308.000

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
		6		Gemi ve Liman Harçları	10.923.000	12.483.000
			01	Gemi ve Liman Harçları	10.923.000	12.483.000
		7		İmtiyazname, Ruhsatname ve Diploma Harçları	11.217.000	12.814.000
			01	Avelik Belgesi Harçları	10.667.000	12.186.000
			99	Diğer İmtiyazname,Ruhsatname ve Diploma Harçları	550.000	628.000
		8		Trafik Harçları	691.599.000	790.329.000
			01	Trafik Harçları	691.599.000	790.329.000
		9		Diğer Harçlar	602.009.000	685.981.000
			01	Yurtdışı Çıkış Harcı	53.716.000	61.391.000
			03	Özel Güvenlik Harçları	28.202.000	32.223.000
			99	Diğer Harçlar	520.091.000	592.367.000
	9			Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	93.884.000	103.400.000
		1		Kaldırılan Vergi Artıkları	31.581.000	34.741.000
			01	Kaldırılan Vergi Artıkları	31.581.000	34.741.000
		9		Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	62.303.000	68.659.000
			99	Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	62.303.000	68.659.000

(TL)

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
03	1			Teşebbüs ve Mülkiyet Geliri	7.449.147.000	8.114.222.000
				Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	2.481.453.000	2.689.251.000
	1			Mal Satış Gelirleri	1.534.670.000	1.659.980.000
			03	Banka Çekleri Değerli Kağıt Bedelleri	104.073.000	113.080.000
			04	Diğer Değerli Kağıt Bedelleri	1.430.597.000	1.546.900.000
			99	Diğer Mal Satış Gelirleri	---	---
	2			Hizmet Gelirleri	946.783.000	1.029.271.000
			08	Yol, Köprü ve Tünel Ücret Gelirleri	946.783.000	1.029.271.000
			99	Diğer Hizmet Gelirleri	---	---
	2			Malların Kullanma ve Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	---	---
				Malların Kullanma ve Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	---	---
	1			Malların Kullanma ve Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	---	---
			01	RTÜK Lisans Ücreti	---	---
			02	RTÜK Yayın İzni Ücreti	---	---
			99	Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İznine İlişkin Diğer Gelirler	---	---

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
3	1			KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	2.621.625.000	2.869.750.000
				Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri	2.303.690.000	2.535.457.000
			01	KİT'den Elde Edilen Gelirler	1.470.085.000	1.664.028.000
			02	İştirak Gelirleri	---	---
			04	2. Tıp Telekom. Ruhsatı ve Genel İzin Gel.	8.028.000	10.353.000
2			05	Kamu Bankalarından Elde Edilen Temettü Gelirleri	825.577.000	861.076.000
				KİT ve İDT'lerden Sağlanan Gelirler	317.935.000	334.293.000
			01	Devlet Hava Mey. İşl. Genel Müdürlüğü'nden	156.632.000	168.811.000
			02	Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü'nden	18.896.000	20.793.000
			03	Kıyı Emniyeti ve Gemi Kur. İşl. Gen. Müdürlüğü'nden	18.389.000	18.836.000
4			04	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'ndan	124.018.000	125.853.000
				Kurumlar Hasılatı	---	---
			1	Genel Bütçeli İdareler Kurumlar Hasılatı	---	---
			99	Diğer	---	---
			9	Diğer Kurumlar Hasılatı	---	---
			99	Diğer Kurumlar Hasılatı	---	---

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
5	1	01	02	Kurumlar Karları	932.168.000	1.023.825.000
				Döner Sermayeler	931.655.000	1.022.807.000
				Döner Sermayelerin Aylık Gayrisafi Hasılatından Aktarmalar	814.931.000	894.512.000
				Döner Sermayelerin Yılsunu Karlarından Aktarmalar	116.724.000	128.295.000
6	9	99		Diğer Kurumlar Karları	513.000	1.018.000
				Diğer Kurumlar Karları	513.000	1.018.000
				Kira Gelirleri	869.702.000	933.399.000
				Taşınmaz Kiraları	730.354.000	780.739.000
3	01	02	03	Lojman Kira Gelirleri	303.533.000	317.076.000
				Ecrimisil Gelirleri	214.917.000	233.634.000
				Sosyal Tesis Kira Gelirleri	3.929.000	4.012.000
				Diğer Taşınmaz Kira Gelirleri	207.975.000	226.017.000
9	3	01	02	Ön İzin, İrtifak Hakkı ve Kullanma İzni Gelirleri	139.348.000	152.660.000
				Ön İzin Gelirleri	26.675.000	29.223.000
				İrtifak Hakkı Gelirleri	69.094.000	75.695.000
				Kullanma İzni Gelirleri	43.579.000	47.742.000
9	9	01	99	Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	544.199.000	597.997.000
				Diğer Gelirler	544.199.000	597.997.000
				Para Basımı Gelirleri	132.000.000	144.708.000
				Diğer Çeşitli Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	412.199.000	453.289.000

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
04	1	1		Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	1.048.936.000	1.096.520.000
				Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	11.019.000	11.086.000
		1		Cari	11.019.000	11.086.000
			99	Yurtdışından Alınan Diğer Bağış ve Yardımlar	11.019.000	11.086.000
	6			Özel Gelirler	1.037.917.000	1.085.434.000
		1		Genel Bütçeli İdarelere Ait Özel Gelirler	1.037.917.000	1.085.434.000
			02	Harita ve Kadastro Bedeli	1.050.000	1.200.000
			04	Basılı Kağıt ve Plaka Satış Gelirleri	2.103.000	2.203.000
			06	Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitim Gelirleri	55.000.000	57.000.000
			07	TSK Mal ve Hizmet Satış Geliri	57.190.000	59.644.000
			13	Konvertibl Olmayan Konsolosluk Gelirleri	31.000.000	32.500.000
			16	Ücretle Yapılacak İş ve Hizmet Karşılıkları	64.266.000	66.937.000
			18	Gayrimenkul Satış ve Kira Gelirleri	6.207.000	6.508.000
			99	Diğer Özel Gelirler	821.101.000	859.442.000

(TL)

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
05	1	1	01	Diğer Gelirler Faiz Gelirleri Dış Boreun İkrasından Doğan Alacaklar Faizleri Dış Boreun İkrasından Doğan Alacaklar Faizleri Para Piyasası Nakit İşlemleri Alacakları Faizleri Para Piyasası Nakit İşlemleri Alacakları Faizleri Kurumca Verilen Borçlardan Alacakların Faizleri Kurumca Verilen Borçlardan Alacakların Faizleri Takipteki Kurum Alacakları Faizleri Takipteki Kurum Alacakları Faizleri Menkul Kıymet ve Gecikmiş Ödemeler Faizleri Menkul Kıymet ve Gecikmiş Ödemeler Faizleri Borçlanma Senedi Geçmiş Gün Faizleri Borçlanma Senedi Geçmiş Gün Faizleri Borçlanma Senedi Primli Satış Geliri Borçlanma Senedi Primli Satış Geliri Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri	19.302.153.000 2.490.413.000 226.841.000 226.841.000 --- --- --- --- 3.671.000 3.671.000 --- --- --- --- 1.000.000.000 1.000.000.000 1.060.941.000 1.060.941.000	21.606.200.000 2.612.872.000 236.595.000 236.595.000 --- --- --- --- 3.829.000 3.829.000 --- --- --- --- 1.000.000.000 1.000.000.000 1.163.814.000 1.163.814.000

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
		9	99	Diğer Faizler	198.960.000	208.634.000
				Diğer Faizler	198.960.000	208.634.000
	2			Kişİ ve Kurumlardan Alınan Paylar	8.851.124.000	9.926.376.000
		1		Devlet Payları	283.802.000	292.907.000
			02	Petrol den Devlet Hakkı	6.000	6.000
			03	Madenlerden Devlet Hakkı	200.347.000	223.329.000
			05	Petrol den Devlet Hissesi	83.449.000	69.572.000
		5		Genel Bütçeli İdarelere Ait Paylar	8.567.322.000	9.633.469.000
			02	Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlardan Alınan Paylar	1.652.891.000	1.811.460.000
			04	Eğitim Özel Geliri (4306 S.K.)	402.880.000	442.448.000
			06	Tasfiye Edilen Fon Gelirleri	341.917.000	375.167.000
			08	GSM İşletmelerinden Alınan Hazine Payları	2.008.201.000	2.094.554.000
			09	Evrensel Hizmet Gelirleri	621.091.000	682.502.000
			11	İthalatta Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi	415.753.000	461.718.000
			12	Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi	1.789.157.000	2.324.770.000
			18	İthal den Yüzde Bir ve Binde Beş Oranında Alınan Çevre Katkı Payı	113.863.000	125.243.000
			19	Belediyelerden Alınan Yüzde Bir Oranında Çevre Katkı Payı	19.334.000	20.298.000
			20	İMKB'den Alınan Paylar	186.538.000	204.937.000
			21	Şans Oyunları Hasılatından Ayrılan Kamu Payları	550.967.000	607.061.000
			99	Diğerlerinden Alınan Paylar	464.730.000	483.311.000

(TL)

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
3	1	01		Para Cezaları	3.786.874.000	4.147.238.000
				Yargı Para Cezaları	190.006.000	208.138.000
				Yargı Para Cezaları	190.006.000	208.138.000
				İdari Para Cezaları	1.087.489.000	1.189.712.000
				Trafik Para Cezaları	641.912.000	703.313.000
	4	04	99	Çevre İdari Para Cezaları	6.774.000	6.963.000
				Diğer İdari Para Cezaları	438.803.000	479.436.000
				Vergi Cezaları	2.394.672.000	2.623.488.000
				Vergi ve Diğer Amme Alacakları Gecikme Zamları	1.843.265.000	2.019.324.000
				Diğer Vergi Cezaları	551.407.000	604.164.000
9	9	03	99	Diğer Para Cezaları	114.707.000	125.900.000
				Cezai Faiz (Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintileri)	9.579.000	10.506.000
				Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Para Cezaları	105.128.000	115.394.000
				Diğer Çeşitli Gelirler	4.173.742.000	4.919.714.000
				Diğer Çeşitli Gelirler	4.173.742.000	4.919.714.000
9	9	99		Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Çeşitli Gelirler	4.173.742.000	4.919.714.000

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
06	1	1	01	Sermaye Gelirleri	9.595.187.000	9.210.941.000
				Taşınmaz Satış Gelirleri	196.229.000	281.347.000
		1	01	Lojman Satış Gelirleri	20.000	23.000
				Lojman Satış Gelirleri	20.000	23.000
		2	01	Sosyal Tesis Satış Gelirleri	56.000	65.000
				Sosyal Tesis Satış Gelirleri	56.000	65.000
		3	01	Diğer Bina Satış Gelirleri	411.000	478.000
				Diğer Bina Satış Gelirleri	411.000	478.000
		4	01	Arazi Satışı	47.100.000	62.472.000
				Arazi Satışı	47.100.000	62.472.000
		5	01	Arsa Satışı	148.558.000	218.211.000
				Arsa Satışı	148.558.000	218.211.000
		9	99	Diğer Taşınmaz Satış Gelirleri	84.000	98.000
				Diğer Çeşitli Taşınmaz Satış Gelirleri	84.000	98.000

(TL)

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
08	2	1		Taşınır Satış Gelirleri	9.108.000	7.127.000
				Taşınır Satış Gelirleri	9.108.000	7.127.000
			01	Taşınır Satış Gelirleri	9.108.000	7.127.000
	9			Diğer Sermaye Satış Gelirleri	9.389.850.000	8.922.467.000
		9		Diğer Sermaye Satış Gelirleri	9.389.850.000	8.922.467.000
			99	Diğer Çeşitli Sermaye Satış Gelirleri	9.389.850.000	8.922.467.000
				Alacaklardan Tahsilat	476.229.000	522.543.000
	1			Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat	403.410.000	442.642.000
		9		Diğer Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat	403.410.000	442.642.000
			99	Diğerlerinden	403.410.000	442.642.000
2				Yurtdışı Alacaklardan Tahsilat	72.819.000	79.901.000
		4		Dışarıya Verilen Diğer Borçlardan Tahsilat	72.819.000	79.901.000
			99	Dışarıya Verilen Diğer Borçlardan Tahsilat	72.819.000	79.901.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
09				RED VE İADELER (-)	22.266.872.000	25.191.848.000
	1			Vergi Gelirleri	21.563.149.000	24.419.464.000
		1		Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	3.834.752.000	4.218.228.000
			01	Gelir Vergisi	1.539.060.000	1.692.967.000
			02	Kurumlar Vergisi	2.295.692.000	2.525.261.000
		2		Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	103.489.000	113.838.000
			01	Veraset ve İntikal Vergisi	7.280.000	8.008.000
			02	Motorlu Taşıtlar Vergisi	96.209.000	105.830.000
		3		Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	17.349.718.000	19.784.689.000
			01	Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	17.191.432.000	19.610.574.000
			02	Özel Tüketim Vergisi	86.683.000	95.351.000
			03	Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	57.035.000	62.739.000
			04	Şans Oyunları Vergisi	1.000	1.000
			05	Özel İletişim Vergisi	14.567.000	16.024.000
		4		Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler	28.417.000	31.258.000
			01	Gümrük Vergileri	22.267.000	24.493.000
			02	İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	5.035.000	5.539.000
			03	Diğer Dış Ticaret Gelirleri	1.115.000	1.226.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
		5		Damga Vergisi	47.607.000	52.368.000
			01	Damga Vergisi	47.607.000	52.368.000
		6		Harçlar	165.387.000	181.926.000
			01	Yargı Harçları	80.812.000	88.893.000
			02	Noter Harçları	8.020.000	8.822.000
			03	Vergi Yargısı Harçları	270.000	297.000
			04	Tapu Harçları	24.701.000	27.171.000
			05	Pasaport ve Konsolosluk Harçları	1.657.000	1.823.000
			06	Gemi ve Liman Harçları	12.000	13.000
			07	İmtiyazname, Ruhsatname ve Diploma Harçları	105.000	115.000
			08	Trafik Harçları	2.062.000	2.268.000
			09	Diğer Harçlar	47.748.000	52.524.000
		9		Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	33.779.000	37.157.000
			01	Kaldırılan Vergi Artıkları	30.998.000	34.098.000
			09	Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	2.781.000	3.059.000

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
3	1			Teşebbüs ve Mülkiyet Geliri		
				Mal ve Hizmet Satış Gelirleri		
			01	Mal Satış Gelirleri	37.517.000	41.165.000
	2		02	Hizmet Gelirleri	9.600.000	10.534.000
					2.645.000	2.902.000
					6.955.000	7.632.000
	3			Malların Kullanma ve Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri		
			01	RTÜK Lisans Ücreti		
			02	RTÜK Yayın İzni Ücreti		
			99	Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İznine İlişkin Diğer Gelirler		
	4			KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	14.000	15.000
			01	Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri	14.000	15.000
			02	KİT ve İDT'lerden Sağlanan Gelirler		
				Kurumlar Hasılatı		
			01	Genel Bütçeli İdareler Kurumlar Hasılatı		
			09	Diğer Kurumlar Hasılatı		

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
		5	01	Kurumlar Karları	1.481.000	1.625.000
			01	Döner Sermayeler	1.468.000	1.611.000
			09	Diğer Kurumlar Karları	13.000	14.000
		6	01	Kira Gelirleri	21.226.000	23.290.000
			01	Taşınmaz Kiraları	21.226.000	23.290.000
		9	09	Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	5.196.000	5.701.000
			09	Diğer Gelirler	5.196.000	5.701.000
	4			Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	1.819.000	1.996.000
		1		Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	---	---
			01	Cari	---	---
		6	01	Özel Gelirler	1.819.000	1.996.000
			01	Genel Bütçeli İdarelere Ait Özel Gelirler	1.819.000	1.996.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
6	1			Faiz Gelirleri	669.432.000	723.756.000
		08		Vergi, Kesim ve Hany Gecikme Faizleri	194.016.000	212.554.000
		09		Diğer Faizler	173.384.000	190.246.000
	2			Kıym ve Kurumlar İdari Alınan Paylar	20.632.000	22.638.000
		01		Devlet Payları	17.476.000	19.174.000
		05		Genel Bütçe İlişkilerine Akt. Paylar	3.310.000	3.632.000
	3			Para Cezaları	14.166.000	15.542.000
		01		Yazgi Para Cezaları	376.696.000	413.549.000
		02		İdari Para Cezaları	4.023.000	4.414.000
		04		Vergi Cezaları	148.831.000	163.304.000
		09		Diğer Para Cezaları	211.531.000	232.124.000
	9			Diğer Çeşitli Gelirler	12.283.000	13.707.000
		99		Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Çeşitli Gelirler	71.250.000	78.179.000

KODLAR				AÇIKLAMA	2011 YILI BÜTÇE GELİRİ	2012 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
6						
	1			Genel Gelirler		
				Taahhüt Gelirleri		
				Taahhüt Gelirleri	4.955.000	5.437.000
				Lojman Satış Gelirleri	4.955.000	5.437.000
			01	Sosyal Tescil Satış Gelirleri	...	...
			02	Dig. Emlak Satış Gelirleri	...	...
			03	Arazi Satış	...	...
			04	Arazi Satış	410.000	450.000
			05	Dig. Taahhüt Satış Gelirleri	4.545.000	4.987.000
			09	Taahhüt Gelirleri	...	...
				Taahhüt Gelirleri	92.000	1.01.000
				Taahhüt Satış Gelirleri	92.000	101.000
	2					

boş sayfa

**5018 SAYILI KANUNA EKLİ (II) SAYILI
CETVELDE YER ALAN ÖZEL BÜTÇELİ
İDARELER İLE (III) SAYILI CETVELDE
YER ALAN DÜZENLEYİCİ VE
DENETLEYİCİ KURUMLARIN (2010 - 2012)
DÖNEMİ GELİR VE NET FİNANSMAN
TABLOLARI (ÖZET TABLO)**

Boş sayfa

ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER İLE DÜZENLEVLİ VE DENETLEVLİ KURUMLARIN (2010-2012) DÜZENLİ GELİR VE FİNANSMAN TAHMİNLERİNİ GÖSTERİR TABLO
YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARININ ÖDENEKLERİ - GELİRLERİ - NET FİNANSMANI (2010-2012)

[illegible]

[illegible]

(S. Sayısı: 442)

[illegible]

ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER İÇİ DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN (2010-2012) DÖNEMİ GELİR VE FİNANSMAN TAHMİNLERİNİ GÖSTERİR TABLO
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN ÜDENEKLERİ - GELİRLERİ - NET FİNANSMAN (2010-2012)

boş

C - CETVELİ

MERKEZİ YÖNETİM KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ GELİRLERİNE DAYANAK TEŞKİL EDEN TEMEL HÜKÜMLER

BoŞ SAYFA

C – CETVELİ
Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdareleri Gelirlerinin Dayandığı Temel Hükümler
(I) Sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	10.02.1913	20	Ameliyatı İskaiye İşletme Kanunu Muvakkatı
"	29.11.1920	66	İstiklal Madalyası Kanunu
"	02.01.1924	394	Hafta Tatili Hakkında Kanun
"	04.02.1924	406	Telgraf ve Telefon Kanunu
"	14.04.1924	618	Limanlar Kanunu
"	10.04.1926	805	İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkında Kanun
"	19.04.1926	815	Türkiye Sahillerinde Nakliyatı Bahriye (Kabotaj) ve Limanlarla Kara Suları Dahilinde İcrayı San'at ve Ticaret Hakkında Kanun
"	27.01.1927	968	Milli Matbaa Tahsisatının Mütedavil Sermaye Halinde İstimaline Dair Kanun
"	02.03.1927	984	Ecza Ticarethaneleriyle Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Muessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanun
"	19.03.1927	992	Seriri Taharriyat ve Tahliat Yapılan ve Masli Teamüller Aramlan Umuma Mahsus Bakteriyooloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu
"	16.06.1927	1076	Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu
"	18.06.1927	1086	Hukuk Usulu Muhakemeleri Kanunu
"	21.06.1927	1111	Askerlik Kanunu
"	21.06.1927	1117	Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu
"	11.04.1928	1219	Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun
"	14.05.1928	1262	İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu
"	20.02.1930	1567	Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun
"	24.04.1930	1593	Umumi Hıfzıssıhha Kanunu
"	15.05.1930	1608	Umuru Belediye Mütcaallik Ahkâmı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 Tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanun
"	10.06.1930	1705	Ticarette Tağşişin Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun
"	09.06.1932	2004	İcra ve İflas Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları				KANUNİ DAYANAĞIN ADI	
Çeşidi	Tarihi	Numarası			
Kanun	24.05.1933	2219	Hususi Hastaneler Kanunu		
"	12.06.1933	2308	Şirketlerin Mururu Zamana Uğrayan Kupon, Tahvilat ve Hisse Senedi Bedellerinin Hazineye İntikali Hakkındaki Kanun		
"	12.06.1933	2313	Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun		
"	21.06.1934	2527	Basma Yazı ve Resimleri Derlemeleri Kanunu		
"	04.07.1934	2559	Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu		
"	22.12.1934	2644	Tapu Kanunu		
"	27.01.1936	2903	Pamuk Islahı Kanunu		
"	11.06.1936	3039	Çeltik Ekimi Kanunu		
"	19.04.1937	3153	Radiyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun		
Nizamname	02.06.1937	2/6738	Orman Nizamnamesi		
Kanun	17.12.1937	3284	Bazı Maden Hurdalarının Dışarı Çıkarılmasının Yasak Edilmesi ve Satın Alınması Hakkında Kanun		
"	17.06.1938	3458	Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun		
"	20.06.1938	3468	Pul ve Kıymetli Kağıtların Bayiler ve Memurlar Vasıtasıyla Satırılmasına ve Bunlara Satış Aidatı Verilmesine Dair Kanun		
"	26.01.1939	3573	Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerin Aşlatırılması Hakkında Kanun		
"	07.06.1939	3634	Milli Mudafaa Mukellefiyeti Kanunu		
"	26.06.1939	3653	Yalova Termal Kaplıcalarının İdaresi ve İşletilmesi Hakkında Kanun		
"	05.07.1939	3670	Milli Piyango Teşkiline Dair Kanun		
"	10.07.1940	3894	Denizde Zapt ve Musadere Kanunu		
"	30.12.1940	3959	T.C. Refik Saydam Merkez Hıfızshha Müessesesinin Teşkiline Dair Kanun		
"	02.07.1941	4081	Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanun		
"	08.06.1942	4250	İspirto ve İspirto İle İlgili İşkiler İnhisarı Kanunu		
"	07.08.1944	4654	Memleket İçi Duşmana Karşı Silahlı Mudafaa Mukellefiyeti Hakkında Kanun		
"	10.06.1946	4922	Denizde Can ve Mal Koruma Hakkında Kanun		
"	10.06.1949	5441	Devlet Tiyatrosu Kuruluşu Hakkında Kanun		
"	11.02.1950	5539	Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun		
"	02.03.1950	5584	Posta Kanunu		

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşitdi	Tarihi	Numarası	
Kanun	15.07.1950	5681	Matbaalar Kanunu
"	15.07.1950	5682	Pasaport Kanunu
"	15.07.1950	5683	Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun
"	05.12.1951	5846	Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
"	13.06.1952	5953	Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun
"	02.07.1953	6095	Kuzey Atlantik Andlaşması Teşkilatı Müşterek Enfrastrüktür Programı Gereğince Türkiye'de Yapılacak İnşa ve Tesis İşlerine Dair Kanun
"	10.07.1953	6132	At Yarışları Hakkında Kanun
"	10.07.1953	6136	Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun
"	21.07.1953	6183	Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
"	18.12.1953	6197	Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun
"	18.12.1953	6200	Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun
"	21.12.1953	6207	Avukatlar Yardımlaşma Kanunu
"	11.01.1954	6219	Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu
"	27.01.1954	6237	Limanlar İnşaatı Hakkında Kanun
"	10.02.1954	6245	Harcırah Kanunu
"	25.02.1954	6283	Hemşirelik Kanunu
"	02.03.1954	6301	Öğle Dinlenmesi Kanunu
"	07.03.1954	6326	Petrol Kanunu
"	09.03.1954	6343	Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun
"	18.05.1955	6570	Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun
"	29.06.1956	6762	Türk Ticaret Kanunu
"	13.07.1956	6802	Gider Vergileri Kanunu
"	31.08.1956	6831	Orman Kanunu
"	17.04.1957	6948	Sanayi Sicili Kanunu
"	15.05.1957	6964	Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu
"	15.05.1957	6968	Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	09.06.1958	7126	Sivil Savunma Kanunu
"	11.02.1959	7201	Tebliğat Kanunu
"	29.04.1959	7258	Futbol ve Diğer Spor Musabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun
"	15.05.1959	7269	Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun
"	08.06.1959	7338	Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu
"	04.01.1960	7402	Sitmanın İmhası Hakkında Kanun
"	06.05.1960	7471	Türkiye Cumhuriyeti Ordusu Subay ve Astsubaylarının Giyecek ve Teçhizatına Dair Kanun
"	06.05.1960	7472	Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun
"	09.05.1960	7478	Koy İçme Suları Hakkında Kanun
"	18.11.1960	132	Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanunu
"	16.12.1960	167	Yeraltı Suları Hakkında Kanun
"	28.12.1960	189	Milli Savunma Bakanlığı İskan İhtiyaçları İçin Sarfiyat İcrası ve Bu Bakanlıkça Kullanılan Gayrimenkullerin Lüzumu Kalmayanların Satılmasına Selahiyet Verilmesi Hakkında Kanun
"	31.12.1960	193	Gelir Vergisi Kanunu
"	04.01.1961	213	Vergi Usul Kanunu
"	05.01.1961	222	İlköğretim ve Eğitim Kanunu
"	05.01.1961	224	Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun
"	26.04.1961	298	Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun
Karamame	06.08.1962	6/763	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 17 Sayılı Karar
Kanun	18.02.1963	197	Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu
"	21.02.1963	210	Değerli Kağıtlar Kanunu
"	27.06.1963	261	İhracatı Geliştirmek Amacı ile Vergilerle İlgili Olarak Hükümetce Alınacak Tedbirlere Dair Kanun
"	11.07.1963	269	Tahsis Edildikleri Gayelerde Kullanılmalarına İmkan veya Lüzum Kalmayan Harp Sefinelerinin Satılmasına Yetki Verilmesi Hakkında Kanun
"	17.07.1963	278	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanun
"	01.07.1964	488	Damga Vergisi Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları				KANUNİ DAYANAĞIN ADI	
Çeşitli	Tarihi	Numarası			
Kanun	02.07.1964	492	Harçlar Kanunu		
"	14.07.1964	500	Kıbrıs'a Gönderilecek, Türk Askeri Birliği Mensuplarının Aylık ve Ücretleri ile Çeşitli İstihkakları ve Birliğin Başka Giderleri Hakkında Kanun		
"	17.07.1964	506	Sosyal Sigortalar Kanunu		
"	23.06.1965	634	Kat Mülkiyeti Kanunu		
"	14.07.1965	657	Devlet Memurları Kanunu		
"	20.07.1966	775	Gecekondu Kanunu		
"	10.04.1967	852	Başbakanlık Basımevi Döner Sermaye İşletmesi Kuruluşu Hakkında Kanun		
"	20.04.1967	854	Deniz İş Kanunu		
"	27.07.1967	926	Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu		
"	13.12.1968	1072	Rület, Tilt, Langırt ve Benzeri Oyun Alet ve Makinaları Hakkında Kanun		
"	19.03.1969	1136	Avukatlık Kanunu		
"	24.04.1969	1163	Kooperatifler Kanunu		
"	29.04.1969	1164	Arsa Üretimi ve Değerlendirilmesi Hakkında Kanun		
"	14.01.1970	1211	Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu		
"	28.05.1970	1264	Madeni Ufaklık ve Hatıra Para Bastırılması Hakkında Kanun		
"	29.07.1970	1318	Finansman Kanunu (Taahhüt Vergisi)		
"	29.07.1970	1319	Emlak Vergisi Kanunu		
Karamame	10.08.1970	7/1101	Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 18 Sayılı Karar		
Kanun	22.03.1971	1380	Su Ürünleri Kanunu		
"	13.05.1971	1402	Sıkıyönetim Kanunu		
"	21.07.1971	1447	Ticari İşletme Rehmi Kanunu		
"	02.09.1971	1479	Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu		
"	18.01.1972	1512	Noterlik Kanunu		
"	06.06.1972	1593	Emişme Kontrollü Karayolları Kanunu		
"	11.07.1972	1606	Bazı Dernek ve Kurumların Bazı Vergilerden, Bütün Harç ve Resimlerden Muaf Tutulmasına İlişkin Kanun		

Vergi, Resim ve Diğer			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Gecirlerin Dayanakları			
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	14.09.1972	1618	Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu
"	29.05.1973	1734	Yem Kanunu
"	26.06.1973	1774	Kimlik Bildirme Kanunu
Kararname	01.10.1973	7/7202	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 19 Sayılı Karar
Kanun	14.06.1973	1739	Millî Eğitim Temel Kanunu
Kararname	19.01.1974	7/7699	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 20 Sayılı Karar (Petrol Arama ve Petrolle İlgili Faaliyetleri Düzenleme Fonu Kurulması)
"	01.03.1974	7/7877	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 21 Sayılı Karar (Fiyat Düzenleme ve Destekleme Fonu Kurulması)
"	29.08.1974	7/8810	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 22 Sayılı Karar
Kanun	20.06.1977	2090	Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun
"	29.08.1977	2108	Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasası
Kararname	21.01.1980	8/167	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 25 Sayılı Karar
Kanun	23.09.1980	2302	Atatürk'ün Doğumunun 100 üncü Yılı'nın Kutlanması ve "Atatürk Kültür Merkezi Kurulması" Hakkında Kanun
"	01.04.1981	2443	Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanun
"	26.05.1981	2464	Belediye Gelirleri Kanunu
"	28.07.1981	2499	Sermaye Piyasası Kanunu
"	11.09.1981	2521	Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler, Nişan Tabancaları ve Av Bıçaklarının Yapımı, Alımı, Satımı ve Bulundurulmasına Dair Kanun
"	04.11.1981	2547	Yüksek Öğretim Kanunu
"	06.11.1981	2548	Gemi Sağlık Resmi Kanunu
"	06.01.1982	2576	Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun
K.H.K.	14.01.1982	35	Ödeme Güçlüğü İçinde Bulunan Bankaların İşlemleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	14.01.1982	2581	Deniz Ticaret Filosunun Geliştirilmesi ve Gemi İnşa Tesislerini Teşvik Hakkında Kanun
"	12.03.1982	2634	Turizmi Teşvik Kanunu
"	20.05.1982	2674	Karasuları Kanunu
"	11.08.1982	2698	Millî Eğitim Bakanlığının Okul Pansiyonları Kanunu
"	11.08.1982	2699	Umumi Mağazalar Kanunu
"	05.04.1983	2813	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları				KANUNİ DAYANAĞIN ADI	
Çeşidi	Tarihi	Numarası			
Kanun	22.04.1983	2820	Siyasi Partiler Kanunu		
"	05.05.1983	2821	Sendikalar Kanunu		
"	05.05.1983	2822	Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu		
"	24.05.1983	2827	Nüfus Planlaması Hakkında Kanun		
"	24.05.1983	2828	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu		
"	16.06.1983	2841	Zorunlu İlköğrenim Çağı Dışında Kalmış Okuma-Yazma Bilmeyen Vatandaşların, Okur-Yazar Duruma Getirilmesi Veya Bunlara İlkokul Düzeyinde Eğitim-Öğretim Yapılmasını Hakkında Kanun		
"	16.06.1983	2844	Fındık Üretiminin Planlanması ve Dikim Alanlarının Belirlenmesi Hakkında Kanun		
"	23.06.1983	2860	Yardım Toplama Kanunu		
"	21.07.1983	2863	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu		
"	25.07.1983	2866	Öğrencilerle İlgili Bazı Basılı Evrakın Millî Eğitim Bakanlığınca Hazırlanması, Bastırılması ve Satılması Hakkında Kanun		
"	09.08.1983	2872	Çevre Kanunu		
"	09.08.1983	2873	Millî Parklar Kanunu		
"	11.08.1983	2876	Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu		
"	08.09.1983	2886	Devlet İhale Kanunu		
"	22.09.1983	2893	Türk Bayrağı Kanunu		
K.H.K.	06.10.1983	90	Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname		
"	06.10.1983	91	Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname		
Kanun	06.10.1983	2911	Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu		
"	13.10.1983	2918	Karayolları Trafik Kanunu		
"	14.10.1983	2920	Türk Sivil Havacılık Kanunu		
"	17.10.1983	2924	Orman Koyulularının Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun		
"	17.10.1983	2925	Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu		
"	25.10.1983	2935	Olağanüstü Hal Kanunu		
"	01.11.1983	2937	Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu		
"	04.11.1983	2941	Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu		

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları				KANUNİ DAYANAĞIN ADI	
Çeşidi	Tarihi	Numarası			
Kanun	04.11.1983	2942	Kamulaştırma Kanunu		
"	09.11.1983	2946	Kamu Konutları Kanunu		
"	17.11.1983	2957	Bazı Askeri Hastanelere Döner Sermaye Tahsisine Dair Kanun		
"	18.11.1983	2960	Boğaziçi Kanunu		
K.H.K.	14.12.1983	178	Maliye ve Gümrük Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname		
Kanun	18.01.1984	2972	Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İlhiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun		
"	02.02.1984	2976	Dış Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun		
"	24.02.1984	2981	İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun		
"	24.02.1984	2982	Konut İnşaatında ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde Yapılacak Yatırımlarda Vergi, Resim ve Harç İstisna ve Muafıkları Tanınması Hakkında Kanun		
"	29.02.1984	2983	Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun		
"	02.03.1984	2985	Toplu Konut Kanunu		
"	16.05.1984	3007	Gümrük Laboratuvarlarında Yapılacak Tahhillerden Alınacak Ücretler ile Gümrük Mevzuatına Göre Tasfiye Edilecek Eşya Hakkında Döner Sermaye Kanunu		
"	27.09.1984	3046	Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 13/12/1983 Gün ve 174 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 202 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun		
"	09.10.1984	3054	Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Divan Üyelerinin Temsil Ödenekleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonunca Seçilen Denetçi Üyenin Ödenegi Hakkında Kanun		
"	09.10.1984	3055	Başbakan ve Bakanların Temsil Ödenekleri ile Dışarıdan Atanan Bakanların Ödenek ve Yollukları Hakkında Kanun		
"	25.10.1984	3065	Katma Değer Vergisi Kanunu		
"	20.11.1984	3082	Kamu Yaratının Zorunlu Kıldığı Hallerde, Kamu Hizmeti Niteliği Taşıyan Özel Teşebbüslerin Devletleştirilebilmesi Usul ve Esasları Hakkında Kanun		
"	22.11.1984	3083	Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu		
"	04.12.1984	3091	Taşınmaz Mal Zilliyetiğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun		

Vergi, Resim ve Diğer Geliirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	04.12.1984	3092	Çay Kanunu
"	04.12.1984	3093	Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu
"	04.12.1984	3095	Kanuni Faiz ve Tenerrüt Faizine İlişkin Kanun
"	04.12.1984	3096	Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtımı ve Ticareti ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun
"	06.12.1984	3100	Katma Değer Vergisi Mukelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun
"	26.02.1985	3155	Tarım Reformu Genel Müdürlüğünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
"	03.05.1985	3194	İmar Kanunu
"	09.05.1985	3202	Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun
"	30.05.1985	3212	Silahlı Kuvvetler İhtiyaç Fazlası Mal ve Hizmetlerinin Satış, Hibe, Devir ve Elden Çıkarılması; Diğer Devletler Adına Yurt Dışı ve Yurt İçi Alımların Yapılması ve Eğitim Görecek Yabancı Personel Hakkında Kanun
"	04.06.1985	3213	Maden Kanunu
"	06.06.1985	3218	Serbest Bölgeler Kanunu
"	07.06.1985	3224	Türk Dış Hekimleri Birliği Kanunu
"	10.06.1985	3225	Milli Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkilî ve İşletilmesine İlişkin Kanun
"	10.06.1985	3226	Finansal Kiralama Kanunu
"	10.06.1985	3230	Tanıtma Fonu Teşkilî ile 11/7/1939 Sayılı Milli Piyango Teşkiline Dair Kanunun 4 üncü Maddesine Bir Bent Eklenmesi Hakkında Kanun
"	07.11.1985	3238	Savunma Sanayii Müsteşarlığının Kurulması ve 11 Temmuz 1939 Tarih ve 3670 Sayılı Milli Piyango Teşkiline Dair Kanunun İki Maddesi ile 23 Ekim 1984 Tarih ve 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
"	11.02.1986	3259	İslam Kalkınma Bankasına Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun
"	18.03.1986	3269	Uzman Erbaş Kanunu
"	06.05.1986	3283	Bazı Kanunlarla Tanınmış Olan Gümruk Muafiyetlerinin Kaldırılması Hakkında Kanun
"	08.05.1986	3285	Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu
"	21.05.1986	3289	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
"	28.05.1986	3292	Vatani Hizmet Tertibi Ayılıklarının Bağlanması Hakkında Kanun
"	29.05.1986	3294	Sosval Yardımlaşma ve Dayanışmayı Tesvik Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşitli Kanun	Tarihi	Numarası	
"	03.06.1986	3298	Uyuşturucu Maddelerle İlgili Kanun
"	05.06.1986	3303	Taşkömürü Havzasındaki Taşınmaz Malların İktisabına Dair Kanun
"	05.06.1986	3308	Mesleki Eğitim Kanunu
"	25.03.1987	3332	Sermaye Piyasasının Teşviki, Sermayenin Tabana Yaygınlaştırılması ve Ekonomiyi Düzenlemede Alınacak Tedbirler ile 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu ve 3182 Sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
"	02.04.1987	3346	Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
"	07.05.1987	3359	Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu
"	21.06.1987	3402	Kadastro Kanunu
"	24.03.1988	3418	Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin İhdası ile 3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Anme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 Sayılı Harçlar Kanununda Değişiklikler Yapılması ve Bu Kanunlara Bazı Hükümler Eklennesine Dair Kanun
K.H.K.	04.04.1988	320	Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	13.10.1988	3480	Maluller ile Şehit Dul ve Yetimlerine Tütün ve Alkol Ürünlerinin Satış Bedellerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun
"	11.01.1989	3516	Ölçüler ve Ayar Kanunu
"	18.05.1989	3561	Mal Memurlarının Kayıymı Tayin Edilmesine Dair Kanun
"	01.06.1989	3568	Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu
"	14.06.1989	3577	İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun
"	04.04.1990	3621	Kıyı Kanunu
"	12.04.1990	3624	Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun
"	19.04.1990	3628	Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu
"	26.10.1990	3671	Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyelerinin Ödenek, Yolluk ve Emekliliklerine Dair Kanun
"	12.04.1991	3713	Terörle Mücadele Kanunu
"	21.03.1992	3787	Bazı Kamu Alacaklarının Tahsilatının Hızlandırılması ve Matrah Artırımı Hakkında Kanun
"	02.07.1992	3833	Türk Silahlı Kuvvetleri Stratejik Hedef Planının Gerçekleştirilmesi Maksadıyla Gelecek Yıllara Sarı Taahhütlere Girişme Yetkisi Verilmesi Hakkında Kanun
"	02.07.1992	3835	Ahıska Türklerinin Türkiye'ye Kabulü ve İskanına Dair Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelişlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarhi	Numarası	
Kanun	02.07.1992	3836	Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Birbirlerine Olan Borçlarının Tahkimi Hakkında Kanun
"	28.08.1992	3838	Erzincan, Gümüşhane ve Tunceli İllerinde Vuku Bulan Deprem Afeti İle Şınak ve Çukurca'da Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun
K.H.K.	19.08.1993	491	Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	13.04.1994	3984	Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun
"	08.06.1994	3996	Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanun
"	24.11.1994	4046	Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun
"	07.12.1994	4054	Rekabetin Korunması Hakkında Kanun
"	09.12.1994	4059	Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
"	16.02.1995	4070	Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun
"	16.02.1995	4071	3 Mart 1340 (1924) Tarihli ve 431 Sayılı Kanunla Hazineye Kalan Taşınmaz Mallardan Bazılarının Zilyedlerine Devri Hakkında Kanun
"	16.02.1995	4072	Mülga 2613 ve 766 Sayılı Kanunlarla Hazine Adına Tescil Edilen Miktar Fazlalıklarının İlgililerine Devrine Dair Kanun
"	23.02.1995	4077	Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
"	28.02.1995	4083	Seferberlik ve Savaş Haline İlişkin Harp Sanayii Faaliyetinin Yürütülmesi Hakkında Kanun
K.H.K.	24.06.1995	552	Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	23.07.1995	4122	Milli Ağaçlandıma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanunu
"	07.11.1996	4207	Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun
"	13.11.1996	4208	Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine, 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda ve 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
"	16.07.1997	4283	Yap-İşlet Modeli İle Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi İle Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanun
"	06.08.1997	4301	Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun
"	16.08.1997	4306	İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun İle 24/3/1988 Tarihli ve 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kağıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun
"	14.01.1998	4320	Ailenin Korunmasına Dair Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları				KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası		
Kanun	21.01.1998	4325		Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi ile 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
"	25.02.1998	4342		Mera Kanunu
"	02.04.1998	4358		Vergi Kimlik Numarası Kullanımının Yaygınlaştırılması ve Noterlik Kanunu, İcra ve İflas Kanunu, Tapu Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu, Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun, Bankalar Kanunu, Posta Kanunu ile Pasaport Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
"	03.04.1998	4359		14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı, 5/3/1964 tarihli ve 439 sayılı, 30/4/1992 tarihli ve 3797 sayılı, 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı kanunların Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması ve 5/1/1961 tarihli ve 222 sayılı, 24/11/1994 tarihli ve 4048 sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun
"	22.07.1998	4369		Vergi Usul Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Gider Vergileri Kanunu, Emlak Vergisi Kanunu, Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu, Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, Damga Vergisi Kanunu, Harçlar Kanunu, 3505 Sayılı Kanun, Katma Değer Vergisi Mukelleflerinin Ödene Kadedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun, Belediye Gelirleri Kanunu, 1318 ve 4208 Sayılı Kanunlar ile 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
"	29.07.1998	4375		Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu, Devlet Memurları Kanunu ve Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	31.07.1998	4381		Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 21 inci Dönem Milletvekili Genel Seçimleri ve Birlikte Yapılacak Mahallî İdareler Genel Seçimleri Hakkında Kanun
"	25.08.1999	4447		İşsizlik Sigortası Kanunu
"	27.08.1999	4452		Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu
K.H.K.	23.09.1999	576		Doğal Afetlerde Yapılacak Yardımların Düzenlenmesi ile Vergilerin Ödeme Sürelerinin Uzatılmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	27.10.1999	4457		Türk Akreditasyon Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
"	27.10.1999	4458		Gümrük Kanunu
K.H.K.	22.11.1999	582		Afetten Doğan Zararların Giderilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	16.12.1999	4490		Türk Uluslararası Gemi Sicil Kanunu ile 491 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları				KANUNİ DAYANAĞIN ADI	
Çeşidi	Tarihi	Numarası			
K.H.K.	27.12.1999	587		Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname	
Kanun	27.01.2000	4502		Telgraf ve Telefon Kanunu, Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Telsiz Kanunu ve Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin Biriktirme ve Yardım Sandığı Hakkında Kanun İle Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	
"	27.01.2000	4505		Sosyal Güvenlikle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Temsil Tazminatı Ödenmesi Hakkında Kanun	
"	17.02.2000	4533		Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kanunu	
"	24.02.2000	4536		Denizlerde ve Yurt Yüzeyinde Görülen Patlayıcı Madde ve Şüpheli Cisimlere Uygulanacak Esaslara İlişkin Kanun	
"	24.02.2000	4538		EURO'nun Hukuki Araçlara Etkisi İle Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	
Kanun	29.02.2000	4539		Doğal Afet Bölgelerinde Afetten Kaynaklanan Hukuki Uyumsuzlukların Çözümüne ve Bazı İşlemlerin Kolaylaştırılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabulü Hakkında Kanun	
K.H.K.	06.03.2000	593		Sakarya İlinde Büyük Şehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	
Kanun	12.04.2000	4562		Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu	
"	23.05.2000	4568		Bazı Fonların Tasfiyesine İlişkin Kanun	
Kanun	01.06.2000	4572		Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun	
"	23.06.2000	4586		Petrolün Boru Hatları İle Transit Geçişine Dair Kanun	
"	15.11.2000	4603		Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası A.Ş. ve Türkiye Emlak Bankası A.Ş. Hakkında Kanun	
Kanun	20.02.2001	4628		Elektrik Piyasası Kanunu	
"	21.02.2001	4629		Bazı Fonların Tasfiyesi Hakkında Kanun	
"	28.02.2001	4631		Hayvan Islahı Kanunu	
"	28.03.2001	4632		Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu	
"	04.04.2001	4634		Şeker Kanunu	
"	05.04.2001	4636		Milli Savunma Bakanlığı Akaryakıt İkmal ve Nato Pol Tesisleri İşletme Başkanlığının Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun	
"	10.04.2001	4639		Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri Hakkındaki Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Yelki Kanunu	
"	12.04.2001	4645		Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Araç, Gereç, Mal ve Malzemenin Satış, Hibe, HEK ve Hurda Durum ve İşlemleri ile Hizmet Satışına Dair Kanun	
"	18.04.2001	4646		Doğal Gaz Piyasası Kanunu	
"	20.06.2001	4684		Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları				KANUNİ DAYANAĞIN ADI	
Çeşidi	Tarihi	Numarası			
Kanun	25.06.2001	4688	Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu		
"	26.06.2001	4691	Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu		
"	29.06.2001	4703	Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun		
"	29.06.2001	4706	Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun		
"	22.11.2001	4721	Türk Medeni Kanunu		
"	28.12.2001	4731	17/8/1999 ve 12/11/1999 Tarihlerinde Meydana Gelen Depremlerden Zarar Görenlerin Vergi Borçları ve Vergi Cezalarının Tarkini ile Vergi Usul Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Harçlar Kanunu ve Organize Sanayi Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun		
"	03.01.2002	4733	Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun		
"	04.01.2002	4734	Kamu İhale Kanunu		
"	04.01.2002	4735	Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu		
"	09.01.2002	4737	Endüstri Bölgeleri Kanunu (Endüstri Bölgeleri Kanunu ve Organize Sanayi Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun)		
"	30.01.2002	4743	Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun		
"	20.03.2002	4747	İstihdamın Teşviki Amaçıyla Ücret Dışı Yüklere Bazılarının Ödenmesinin Erteleme ile Sosyal Sigortalar Kanunu Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun		
"	28.03.2002	4749	Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun		
"	06.06.2002	4760	Özel Tüketim Vergisi Kanunu		
"	29.07.2002	4769	Ceza İnfaz Kurumları ve Tutuklevleri Personeli Eğitim Merkezleri Kanunu		
"	25.02.2003	4811	Vergi Barışı Kanunu		
"	27.02.2003	4817	Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun		
"	09.04.2003	4842	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun		
"	24.04.2003	4853	Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabının Tasfiyesi ve Bu Hesapları Yapılacak Ödemelere Dair Kanun		
"	22.05.2003	4857	İş Kanunu		
"	04.06.2003	4865	Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanun		
"	25.06.2003	4904	Türkiye İş Kurumu Kanunu		

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI	
Çeşitli	Tarhi	Numarası		
Kanun	26.06.2003	4911	Sivil Hava Araçları Üçüncü Şahıs Mesuliyet Sigortasının Ticari Olarak Temin Edilemeyen Kısımının Devletin Devlet Garantisi ile Karşlanması Hakkında Kanun	
"	01.07.2003	4915	Kara Avcılığı Kanunu	
"	10.07.2003	4924	Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	
"	10.07.2003	4925	Karayolu Taşıma Kanunu	
"	23.07.2003	4954	Türkiye Adalet Akademisi Kanunu	
"	29.07.2003	4958	Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu	
"	30.07.2003	4962	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun	
"	31.07.2003	4969	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	
"	09.10.2003	4982	Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	
"	06.11.2003	5000	Türk Patent Enstitüsü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun	
"	04.12.2003	5015	Petrol Piyasası Kanunu	
"	10.12.2003	5018	Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	
"	25.12.2003	5035	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	
"	08.01.2004	5042	Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun	
"	15.01.2004	5070	Elektronik İmza Kanunu	
"	28.01.2004	5083	Türkiye Cumhuriyeti Devletin Para Birimi Hakkında Kanun	
"	29.01.2004	5084	Yatırımların ve İştidamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	
"	10.02.2004	5086	Yabancılar İkinci El Taahhüt Satışı Hakkında Kanun	
"	03.03.2004	5102	Yüksek Öğretim Öğrencilerine Burs, Kredi Verilmesine İlişkin Kanun	
"	04.03.2004	5104	Kuzey Ankara Girişi Kentisel Dönüşüm Projesi Kanunu	
"	22.04.2004	5147	Entegre Devre Topoğrafyalarının Korunması Hakkında Kanun	
"	28.04.2004	5149	Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun	
"	18.05.2004	5174	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu	
"	25.05.2004	5176	Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları				KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşitli Kanun	Tarihi	Numarası		
"	27.05.2004	5179	Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun	
"	09.06.2004	5187	Basın Kanunu	
"	10.06.2004	5188	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun	
"	22.06.2004	5193	Optisyenlik Hakkında Kanun	
"	24.06.2004	5199	Hayvanları Koruma Kanunu	
"	29.06.2004	5200	Tarım sal Üretici Birlikleri Kanunu	
"	10.07.2004	5216	Büyükşehir Belediyesi Kanunu	
"	14.07.2004	5217	Özel Gelir ve Özel Ödeneklerin Düzenlenmesi İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	
"	14.07.2004	5224	Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanun	
"	14.07.2004	5225	Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu	
"	16.07.2004	5228	Bazı Kanunlarda ve 178 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	
"	16.07.2004	5230	Pamukbank Türk Anonim Şirketinin Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketine Devri ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun	
"	17.07.2004	5233	Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşlanması Hakkında Kanun	
"	17.09.2004	5234	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	
"	26.09.2004	5237	Türk Ceza Kanunu	
"	04.11.2004	5252	Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun	
"	04.11.2004	5253	Dernekler Kanunu	
"	01.12.2004	5262	Organik Tarım Kanunu	
"	04.12.2004	5271	Ceza Muhakemesi Kanunu	
"	13.12.2004	5275	Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun	
"	06.01.2005	5283	Bazı Kanu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Sağlık Birimlerinin Sağlık Bakanlığına Devredilmesine Dair Kanun	
"	10.02.2005	5300	Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu	
"	22.02.2005	5302	İl Özel İdaresi Kanunu	
"	02.03.2005	5307	Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	
"	23.03.2005	5320	Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun	

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları				KANUNİ DAYANAĞIN ADI	
Çeşidi	Tarihi	Numarası			
Kanun	24.03.2005	5324	Kozmetik Kanunu		
"	30.03.2005	5326	Kabahatler Kanunu		
"	21.04.2005	5335	Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun		
"	05.05.2005	5345	Gelir İdaresi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun		
"	10.05.2005	5346	Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun		
"	07.06.2005	5362	Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu		
"	14.06.2005	5363	Tarım Sigortaları Kanunu		
"	16.06.2005	5366	Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun		
"	16.06.2005	5368	Lisanslı Harita Kadastro Mühendisleri ve Büroları Hakkında Kanun		
"	16.06.2005	5369	Eyrensel Hizmet Kanunu		
"	03.07.2005	5393	Belediye Kanunu		
"	03.07.2005	5395	Çocuk Koruma Kanunu		
"	03.07.2005	5398	Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun		
"	03.07.2005	5403	Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu		
"	19.10.2005	5411	Bankacılık Kanunu		
"	10.11.2005	5429	Türkiye İstatistik Kanunu		
"	10.11.2005	5431	Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun		
"	22.12.2005	5436	Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun		
"	28.12.2005	5441	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının 867 ve 170 Sayılı Kanunlara Tabi İşletmeler Dışında Kalan Taşra Kuruluşlarına Doner Sermaye Verilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Aldırılmasına, Ziraat Vekaletine Merbut Bazı Mektep ve Müesseselerin Sureti İdaresi Hakkında Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun		
"	23.01.2006	5449	Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun		
"	26.01.2006	5450	Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Bağlı Okulların Millî Eğitim Bakanlığna Devredilmesi ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun		

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları				KANUNİ DAYANAĞIN ADI	
Çesidi	Tarhi	Numarası			
Kanun	08.02.2006	5454		Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur'dan Aylık veya Gelir Almakta Olanlara Ek Ödeme Yapılması ile Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur'dan Aylık veya Gelir Almakta Olanlara Ödenen Gelir ve Aylıklarda 2006 Yılında Yapılacak Artışlar ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	
"	22.02.2006	5458		Sosyal Güvenlik Prim Alacaklarının Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	
"	23.02.2006	5464		Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu	
"	18.04.2006	5488		Tarım Kanunu	
"	25.04.2006	5490		Nüfus Hizmetleri Kanunu	
"	16.05.2006	5502		Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu	
"	31.05.2006	5510		Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu	
"	13.06.2006	5520		Kurumlar Vergisi Kanunu	
"	21.06.2006	5523		Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı Kurulması Hakkında Kanun	
"	29.06.2006	5535		Bazı Kamu Alacaklarının Tahsili ve Terkimine İlişkin Kanun	
"	19.09.2006	5543		İskân Kanunu	
"	11.10.2006	5549		Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun	
"	31.10.2006	5553		Tohumculuk Kanunu	
"	14.12.2006	5564		Kimyasal Silahların Geliştirilmesi, Üretimi, Stoklanması Ve Kullanımının Yasaklanması Hakkında Kanun	
"	27.12.2006	5569		Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Mali Sektöre Olan Borçlarının Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun	
"	08.03.2007	5597		Yurt Dışına Çıkış Hareci Hakkında Kanun ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	
"	14.03.2007	5602		Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon Ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun	
"	21.03.2007	5607		Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu	
"	11.04.2007	5624		Kan Ve Kan Ürünleri Kanunu	
"	18.04.2007	5627		Enerji Verimliliği Kanunu	
"	04.05.2007	5648		Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun	
"	04.05.2007	5651		İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun	
"	22.05.2007	5664		Konut Edindirme Yardımı Hak Sahiplerine Ödeme Yapılmasına Dair Kanun	
"	24.05.2007	5667		Bankacılık İşlemleri Yapma ve Mevduat Kabul Etme İzni Kaldırılan Türkiye İmar Bankası Türk Anonim Şirketine Devlet İç Borçlanma Senedi Satışı Adı Altında Toplanan Tutarların Ödenmesi Hakkında Kanun	

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	03.06.2007	5684	Sigortacılık Kanunu
"	03.06.2007	5686	Jeotermal Kaynaklar Ve Doğal Minerali Sular Kanunu
"	02.11.2007	5706	İstanbul 2010 Avrupa Kultur Başkenti Hakkında Kanun
"	09.11.2007	5710	Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanun
"	23.01.2008	5729	Ses ve Gaz Fişegi Atabilen Silahlar Hakkında Kanun
"	20.02.2008	5736	Bazı Kamu Alacaklarının Uzlaşma Usulu ile Tahsili Hakkında Kanun
"	20.02.2008	5737	Vakıflar Kanunu
"	21.02.2008	5738	Spor Musabakalarına Dayalı Sabit İhtimali ve Müsterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yapıtırılması Hakkında Kanun
"	28.02.2008	5746	Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun
"	06.03.2008	5747	Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
"	24.06.2008	5774	Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun
"	02.07.2008	5779	İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun
"	05.11.2008	5809	Elektronik Haberleşme Kanunu
"	13.11.2008	5811	Bazı Varlıkların Millî Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun
"	05.05.2009	5894	Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
"	07.05.2009	5898	Ucucu Maddelerin Zararlarından İnsan Sağlığının Korunmasına Dair Kanun
"	29.05.2009	5901	Türk Vatandaşlığı Kanunu
"	29.05.2009	5902	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
"	16.06.2009	5904	Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
"	18.02.2009	5838	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

**İKİLİ VE ÇOK TARAFLI ANLAŞMALARIN UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUNLAR**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile aşağıda belirtilen devletler veya uluslararası kuruluşlar arasında imzalanmış bulunan, gelir ve servet vergilerinde çifte vergilendirmenin önlenmesine, Türk mal, hak ve menfaatlerinin tazminine, ham petrol boru hattı ve diğer bazı hususlara ilişkin anlaşmaların uygun bulunduğu dair kanunlar

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			TARAF OLAN DİĞER DEVLET VEYA ULUSLARARASI KURULUŞ
Çeşidi	Tarhi	Numarası	
Kanun	08.05.1973	1719	Avusturya Hükümeti
"	26.06.1975	1917	Norveç Krallığı
"	12.03.1982	2637	Mısır Arap Cumhuriyeti
"	19.10.1983	2930	Libya Arap Halk Sosyalist Cemahiriyesi
"	10.06.1985	3228	İtalya Cumhuriyeti
"	10.06.1985	3229	Kore Cumhuriyeti
"	20.02.1986	3263	Haşimi Ürdün Krallığı
"	27.02.1986	3264	Federal Almanya Cumhuriyeti
"	04.03.1986	3265	Irak Cumhuriyeti Hükümeti
"	18.05.1987	3364	Tunus Cumhuriyeti
"	27.05.1988	3456	Romanya Sosyalist Cumhuriyeti
"	27.05.1988	3457	Pakistan İslam Cumhuriyeti
"	27.05.1988	3458	Buyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı
"	27.05.1988	3459	Hollanda Krallığı
"	10.11.1988	3498	Finlandiya Cumhuriyeti
"	10.11.1988	3499	Belçika Krallığı
"	10.11.1988	3500	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
"	07.12.1988	3509	Fransa Cumhuriyeti
"	18.04.1990	3627	Suudi Arabistan Krallığı
"	19.04.1990	3633	İsveç Krallığı
"	09.05.1991	3740	İtalya Cumhuriyeti
"	11.03.1993	3884	Danimarka Krallığı
"	03.04.1993	4240	Azerbaycan Cumhuriyeti
"	03.04.1993	4241	Türkmenistan Hükümeti
"	15.09.1994	4012	Japonya
"	21.09.1994	4031	Macaristan Cumhuriyeti
"	27.09.1994	4040	Birleşik Arap Emirlikleri

Vergi, Resim ve Diğer Gelişlerin Dayanaıları			TARAF OLAN DİĞER DEVLET VEYA ULUSLARARASI KURULUŞ
Çeşidi	Tarhi	Numarası	
Kanun	25.07.1996	4154	Arnavutluk Cumhuriyeti
"	25.07.1996	4155	Kazakistan Cumhuriyeti
"	25.07.1996	4156	Makedonya Cumhuriyeti
"	28.08.1996	4169	Polonya Cumhuriyeti
"	28.08.1996	4170	Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti
"	28.08.1996	4171	Malezya Hükümeti
"	28.08.1996	4172	Mısır Arap Cumhuriyeti
"	28.08.1996	4173	Bulgaristan Cumhuriyeti
"	28.08.1996	4174	Moğolistan
"	28.08.1996	4175	Çin Halk Cumhuriyeti
"	28.08.1996	4176	Hindistan Cumhuriyeti
"	17.07.1997	4298	Özbekistan Cumhuriyeti
"	11.12.1997	4312	Amerika Birleşik Devletleri
"	11.02.1998	4339	Ukrayna Hükümeti
"	26.02.1998	4344	İsrail Devleti
"	26.02.1998	4345	Beyaz Rusya Cumhuriyeti
"	26.02.1998	4352	Endonezya Cumhuriyeti
"	07.07.1999	4403	Ukrayna Hükümeti
"	23.07.1999	4420	Mısır Arap Cumhuriyeti Hükümeti
"	30.07.1999	4426	Rusya Federasyonu Hükümeti
"	30.07.1999	4428	Slovak Cumhuriyeti
"	30.07.1999	4429	Kuveyt Devleti
"	03.11.1999	4466	Türkmenistan
"	04.11.1999	4467	Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti
"	10.12.1999	4486	Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti
"	01.02.2000	4511	Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti
"	01.02.2000	4525	Hırvatistan Cumhuriyeti
"	01.02.2000	4526	Moldova Cumhuriyeti Hükümeti
"	01.02.2000	4527	Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti
"	07.03.2000	4544	Romanya
"	07.03.2000	4546	Makedonya Cumhuriyeti
"	04.04.2000	4561	Avusturya Cumhuriyeti
"	02.06.2000	4573	Rusya Federasyonu Hükümeti

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			TARAF OLAN DİĞER DEVLET VEYA ULUSLARARASI KURULUŞ
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	10.09.2000	4585	Azerbaycan Cumhuriyeti-Gürceistan
"	01.11.2000	4597	Slovenya Cumhuriyeti
"	02.11.2000	4598	Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Hükümeti
"	26.04.2001	4663	Singapur Cumhuriyeti
"	26.04.2001	4664	Kırgız Cumhuriyeti
"	18.10.2001	4718	Tacikistan Cumhuriyeti
"	30.01.2003	4801	Hırvatistan Cumhuriyeti
"	26.02.2003	4812	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti
"	26.02.2003	4813	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti
"	26.02.2003	4815	Bosna ve Hersek
"	09.07.2003	4922	Çek Cumhuriyeti
"	09.07.2003	4923	İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti
"	15.07.2003	4930	Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti
"	15.07.2003	4931	Slovenya Cumhuriyeti
"	15.07.2003	4932	Sudan Cumhuriyeti
"	15.07.2003	4938	Letonya Cumhuriyeti Hükümeti
"	16.10.2003	4986	İspanya Krallığı
"	25.12.2003	5032	Yunanistan Cumhuriyeti
"	29.04.2004	5157	Tayland Krallığı Hükümeti
"	29.04.2004	5158	Estonya Cumhuriyeti Hükümeti
"	29.04.2004	5161	Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti
"	02.12.2004	5267	Lüksemburg Büyük Dükalığı
"	22.02.2005	5303	Avrupa Birliği
"	29.04.2005	5342	Fas Krallığı
"	29.04.2005	5343	Lübnan Cumhuriyeti
"	06.04.2006	5484	Güney Afrika Cumhuriyeti
"	01.06.2006	5513	Katar Devleti Hükümeti
"	01.06.2006	5514	Bosna Hersek
"	01.06.2006	5515	Portekiz Cumhuriyeti
"	13.12.2006	5563	Mısır Arap Cumhuriyeti
"	24.01.2007	5575	Amerika Birleşik Devletleri
"	13.03.2007	5599	Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti
"	13.03.2007	5600	Sırbistan Karadağ Bakanlar Kurulu

TARAF OLAN DİĞER DEVLET VEYA ULUSLARARASI KURULUŞ			
Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			
Çeşidi	Tarhi	Numarası	
Kanun	25.04.2007	5629	Bahreyn Kralığı Hükümeti
"	25.04.2007	5632	Güney Afrika Cumhuriyeti Hükümeti
"	11.12.2007	5723	Amavutluk Cumhuriyeti
"	02.07.2008	5781	Avrupa Yatırım Bankası
"	23.07.2008	5792	Gürcistan Cumhuriyeti
"	03.12.2008	5823	Suudi Arabistan Kralığı Hükümeti
"	03.12.2008	5824	Avrupa Toplulukları Komisyonu
"	01.04.2009	5848	Avusturya Cumhuriyeti
"	07.04.2009	5881	Fransız Kalkınma Ajansı
"	07.04.2009	5884	Suriye Arap Cumhuriyeti
"	14.04.2009	5887	Dünya Bankası Grubu ve Uluslararası Para Fonu

VERGİ, RESİM, HARÇ VE DİĞER GELİR DAYANAKLARINA İLİŞKİN DİĞER MEVZUAT

a) Dağıtılmış Meblağların Geri Alınması :

Ziraat kanunları ve diğer özel kanunlar gereğince dağıtılmış olan tutarların geri alınmasına dair hükümler ile irade ve kanunlara veya hükümetçe verilmiş olan yetkiye dayanılarak akdolan her tür imtiyaz sözleşmeleri ve bunlara ait kararların gelire ilişkin hükümleri.

b) Kaldırılmış Vergiler Artıkları :

Çeşitli tarihlerde yürürlükten kaldırılmış veya hükmü kalmamış olan kanun ve tüzüklerin yürürlükte oldukları tarihlerde tahakkuk etmiş veya bu kanun ve tüzükler uyarınca tahakkuk edecek bütün vergi, resim, harç, ücret ve iltizam bedelleri ile bunların zam, ceza, vesair kalıntıları.

c) Para Cezaları :

Kanun, tüzük, kararname ve yönetmelikler ile diğer mevzuatın para cezası alınmasını öngören hükümleri.

d) Tazminatlar :

Kanunlarla tüzük ve kararnamelerin zam ve ceza alınmasını öngören hükümleri; kanun, tüzük ve yönetmelikler gereğince Devlet adına okutulan öğrencilerden görev (Mecburi hizmet) talep etmeyenlerin ödeyecekleri tazminatları dair hükümler.

e) Faizler :

Hazine portföyü geliri ile bankalar nezdinde açılan hesabı carilerden Hazine lehine tahakkuk eden faiz ve gelir farkları ile Hazinesinin iştirak ettiği teşebbüslerden elde ettiği gelirler.

f) Diğer Hükümler :

Bu cetvellerde herhangi bir şekilde yer almayan kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, tebliğ ve diğer mevzuat ile ikili veya çok taraflı her türlü anlaşmanın gelir, tarh, tahakkuk ve tahsiline ilişkin hükümleri.

(II) Sayılı Özel Bütçeli İdareler

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI	
Çeşitli	Tarihi	Numarası		
Kanun	24.04.1930	1593	Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	
"	14.06.1935	2819	Elektrik İşleri Etüd İdaresi Teşkiline Dair Kanun	
"	14.06.1935	2804	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kanunu	
Tuzluk	17.07.1936		Vakıflar Nizamnamesi	
Kanun	10.06.1949	5441	Devlet Tiyatrosu Kuruluşu Hakkında Kanun	
"	21.07.1953	6183	Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun	
"	11.01.1954	6219	Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu	
"	30.06.1954	6426	Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri Arasındaki Vergi Muafiyetleri Anlaşmasının Tasdikine Dair Kanun	
"	18.05.1955	6570	Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun	
"	25.06.1958	7163	Türkiye ve Orta - Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Teşkilat Kanunu	
"	29.04.1959	7258	Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun	
"	18.11.1960	132	Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanunu	
"	16.08.1961	351	Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanunu	
"	17.07.1963	278	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanun	

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarîhi	Numarası	
Kanun	08.04.1965	580	Millî Produktivite Merkezi Kuruluş Kanunu
"	14.07.1970	1309	Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü Kuruluşu Hakkında Kanun
"	04.11.1981	2547	Yüksekoğretim Kanunu
"	06.11.1981	2548	Gemi Sağlık Resmi Kanunu
"	09.07.1982	2690	Türkiye Atom Enerji Kurumu Kanunu
"	11.08.1983	2876	Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu
Kanun	07.11.1985	3238	Savunma Sanayi Müsteşarlığının Kurulması ve 11 Temmuz 1939 tarih ve 3670 sayılı Milli Piyango Teşkilane Dair Kanunun İki Maddesi İle 23 Ekim 1984 tarih ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
"	31.10.1985	3234	Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükümünde Karamamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun
"	21.05.1986	3289	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
KHK	19.10.1989	383	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükümünde Kararname
"	27.10.1989	388	Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararname
Kanun	12.04.1990	3624	Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun
"	19.11.1992	3843	Yüksekoğretim Kurumlarında İkili Öğretim Yapılması, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Madde Eklennesine Dair Kanun
KHK	13.08.1993	497	Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında Kanun Hükümünde Kararname
Kanun	24.11.1994	4046	Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun
"	09.12.1994	4059	Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları				KANUNİ DAYANAĞIN ADI	
Çeşitli	Tarihi	Numarası			
Kanun	06.08.1997	4301		Ceza İnfaz Kurumları ile Tutuklevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun	
"	27.10.1999	4457		Türk Akreditasyon Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun	
"	02.05.2001	4668		Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun (Ekonomik, Kültürel, Eğitim ve Teknik İşbirliği Başkanlığı Kurulması, 206 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin İki Maddesinin Değiştirilmesi ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvelleri Bir İlave Yapılması Hakkında 480 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü ile Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun)	
"	20.06.2001	4684		Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	
"	23.07.2003	4954		Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı Kanunu	
"	06.11.2003	5000		Türk Patent Enstitüsü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde ve Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	
"	04.06.2003	4865		Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanun	
"	14.07.2004	5217		Özel Gelir ve Özel Ödeneklerin Düzenlenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	
"	21.09.2006	5544		Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu	
"	20.02.2008	5737		Vakıflar Kanunu	

(III) Sayılı Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI	
Çeşidi	Tarihi	Numarası		
Kanun	21.07.1953	6183	Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun	
"	28.07.1981	2499	Sermaye Piyasası Kanunu	
"	05.04.1983	2813	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun	
"	09.11.1983	2946	Kamu Konutları Kanunu	
"	04.12.1984	3095	Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun	
"	13.04.1994	3984	Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun	
"	07.12.1994	4054	Rekabetin Korunması Hakkında Kanun	
"	27.01.2000	4502	Telgraf ve Telefon Kanunu, Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkı Kanun, Telsiz Kanunu ve Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin Biriktirme ve Yardım Sandığı Hakkında Kanun ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	
"	20.02.2001	4628	Elektrik Piyasası Kanunu	
"	18.04.2001	4646	Doğal Gaz Piyasası Kanunu	
"	03.01.2002	4733	Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	
"	04.01.2002	4734	Kamu İhale Kanunu	
"	04.12.2003	5015	Petrol Piyasası Kanunu	
"	02.03.2005	5307	Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	
"	19.10.2005	5411	Bankacılık Kanunu	
"	05.11.2008	5809	Elektronik Haberleşme Kanunu	

E- CETVELİ
BAZI ÖDENEKLERİN KULLANIMINA
VE HARCAMALARA
İLİŞKİN ESASLAR

BOŞ SAYFA

E – CETVELİ
Bazı Ödeneklerin Kullanımına ve Harcamalara İlişkin Esaslar

Sıra No

AÇIKLAMA

1. İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları Genel Yatırım ve Finansman Programına dahil olmayan kuruluşlara (T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'ye, ödemeleri T.C. Ziraat Bankası A.Ş. kanalıyla yapılmak üzere Tarım Kredi Kooperatiflerine, Türkiye Halk Bankası A.Ş.'ye) yürürlükte bulunan ve/veya 2010 yılı içinde çıkarılacak Bakanlar Kurulu kararları uyarınca verilen görevler nedeniyle oluşan gelir kaybı ve görev zararı alacaklarına mahsuben, alacak tutarlarının incelenmesi tamamlanmaya kadar, önceden yapılacak ödemeler ile 15/5/2007 tarihli ve 5661 sayılı Kanun uyarınca (T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'ye ve Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği kanalıyla Tarım Kredi Kooperatiflerine) yapılacak aciz vesikası ödemeleri Hazine Müsteşarlığı bütçesinde bu amaçla öngörülen 07.82.31.00-04.2.1.30-1-05.1, 07.82.31.00-04.1.1.14-1-05.1 ve 07.82.31.00-04.2.1.33-1-05.1 tertiplerinde yer alan ödeneklerden ilgili Bakanlar Kurulu kararlarında belirlenen esas ve usuller dahilinde yapılır.
2. Tarımsal desteklemeler için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bütçesinin "05.4" ekonomik kodunu içeren tertiplerinde yer alan ödenekler, 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanunu hükümleri çerçevesinde T.C. Ziraat Bankası aracılığıyla ödenebilir.
3. Hazine Müsteşarlığı bütçesinin 07.82.36.00-01.1.2.00-1-05.4 ve 07.82.35.00-01.1.2.00-1-05.4 tertiplerinde yer alan ödenekler, Bakanlar Kurulunca belirlenen esas ve usuller dahilinde aracı bankalar aracılığıyla yatırımların teşviki amacıyla kullanılır.
4. Özel bütçeli idarelere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerinin bütçelerinin ilgili tertiplerinden bu idarelerin nakit ihtiyaçları dikkate alınarak yapılacak Hazine yardımı tahakkukları, Hazine yardımı ödeneginin bulunduğu kamu idarelerinin ödemelerini yapan merkez muhasebe birimlerinde ödenir.
5. Hazine Müsteşarlığı bütçesinin 07.82.32.00-04.1.1.00-1-07.2 tertibindeki ödenekten Kıbrıs İşleri Başmüsavırlığının yurt içinde veya yurt dışında uygun göreceği yatırım projelerinin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin bütçelerinde mevcut veya yeni açılacak tertiplere aktarma yapmaya Maliye Bakanı yetkili olup, bütçelerine ödenek aktarılacak veya ödemede bulunulacak kuruluşların görevlendirme şekli ile harcama esas ve usulleri Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Bakan ve ilgili kuruluşun bağlı olduğu Bakan arasında imzalanacak protokol ile belirlenir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde sermaye giderleri, transfer giderleri ve diğer amaçlarla kullanılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği emrine gönderilen ödeneklerin kullanım amaç, yöntem ve şartları Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında yapılacak protokol ile tespit olunur.

6. Hazine Müsteşarlığı bütçesinin 07.82.32.00-01.2.1.00-1-08.2 tertibindeki ödenek, Bakanlar Kurulu kararıyla onaylanmış anlaşmalar gereğince verilecek borç ve krediler için kullanılır.
7. Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Anonim Şirketine 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun geçici 6 ncı maddesi gereğince yapılacak ödemeler, Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek usul ve esaslar dahilinde, Hazine Müsteşarlığı bütçesinin 07.82.31.00-04.2.1.28-1-05.1 tertibindeki ödenekten karşılanır.
8. Hazinenin pay sahibi olduğu ve 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamı dışındaki şirketlerin sermaye artırımlarına Hazine payı oranında katılmak amacıyla yapılacak ödemeler, Hazine Müsteşarlığı bütçesinde borç verme ekonomik kodunda yeni açılacak tertiplerden karşılanır.
9. 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 10 uncu maddesi gereğince Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketinin üstlendiği politik risklerden kaynaklanan alacakları ve muhtelif Bakanlar Kurulu kararları doğrultusunda Bankaca kullanılacak tavizli kredilerden oluşacak gelir kayıplarına ilişkin ödemeler Hazine Müsteşarlığı bütçesinin 07.82.31.00-04.1.1.12-1-05.1 ve 07.82.31.00-04.1.1.13-1-05.1 tertiplerindeki ödenekten gerçekleştirilir.
10. 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun geçici 17 nci maddesi gereğince Hazine Müsteşarlığı tarafından ödenecek genel aydınlatma giderleri, gider tahakkukunu izleyen ay içerisinde elektrik dağıtım şirketlerince Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketine (TEDAŞ) gönderilecek faturaların TEDAŞ tarafından onaylanmış icmallerin Hazine Müsteşarlığına ulaşmasını müteakiben, Hazine Müsteşarlığı bütçesinin 07.82.31.00-06.4.0.00-1-05.1 tertibindeki ödenekten, anılan Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Yönetmelik ile belirlenen usul ve esaslar dahilinde, ilgili dağıtım şirketlerine aktarılacak üzere TEDAŞ'a ödenir.
11. Dışişleri Bakanlığının 11.00.00.02-01.1.3.00-1-05.6, 11.01.36.00-01.2.1.00-1-05.6 ve 11.01.43.00-01.1.3.00-1-05.6 tertiplerinde yer alan ödenekler, Başbakanlık bütçesine aktarılacak suretiyle kullanılır.
12. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinin yurt dışında yürüteceği hizmetler için lüzumlu görülecek yerlerde kiralanacak araç, gereç, makine-teçhizat, taşıt ve binalar ile bunların sözleşmelerine ilişkin giderler kurum bütçesinden karşılanır.
13. Maliye Bakanlığı bütçesinde yer alan "Yatırımları Hızlandırma Ödeneği" tertibindeki ödenğin azami yüzde 10'u, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerce yürütülen projelerin geçmiş yıl kesin hesap farklarından doğan giderleri karşılamak amacıyla Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine anılan idarelerin bütçelerine aktarılır.
14. 22.92.00.23-04.7.4.90-1-06.5 tertibinde yer alan ödenek, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün tüm fonksiyonları için yılı içinde ikmal edilemeyen etüt, inşaat, bakım, onarım işleri, yılı içinde kurulacak yer altı suyu kooperatifleri, yılı içinde vuku bulacak ani taşkın işleri, acil içme ve kullanma suyu işleri, ilan bedeli, fiyat farkları ve kesin hesap istihkaklarında kullanılır.

15. a) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinin 07.81.35.00-09.8.8.00-1-07.1 tertibinde yer alan ödenēği vakıf üniversitelerinin araştırma altyapısı, güdümlü teknoloji geliştirme ve araştırmacı insan gücü yetiştirme projelerini desteklemek amacıyla kullanmaya ve buna ilişkin harcama esas ve usullerini belirlemeye Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yetkilidir.
- b) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinin 07.81.35.00-01.3.2.00-1-07.1 tertibinde yer alan ödenēği Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının ihtiyaç duyduğu sosyal ve iktisadi araştırmaların yürütülmesi amacıyla kullanmaya ve buna ilişkin harcama esas ve usullerini belirlemeye Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yetkilidir.
16. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinin 07.81.31.00-01.2.1.00-1-07.1 ve 07.81.31.00-01.2.1.00-1-07.2 tertiplerinde yer alan ödenēği; yıllara sari olarak, ülkemizin komşu ülkeler ve bölgelerin yanı sıra, komşu olmayan diğer ülkelerle yürüttüğü bölgelerarası veya ikili işbirliği programlarında; yurt içinde ve yurt dışında faaliyette bulunan, yerli ve yabancı kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve diğer gerçek ve tüzel kişilerin, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından uygun bulunan program ve projelerini desteklemek amacıyla kullanmaya, program ve projeler kapsamında çalışacak personele ilişkin giderleri karşılamaya ve bu konulara ilişkin harcama esas ve usullerini belirlemeye Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yetkilidir.
17. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinin 07.81.36.00-01.3.2.05-1-07.1 tertibinde yer alan ödenek, cazibe merkezlerini destekleme programı kapsamında; kamu kurum ve kuruluşlarına, kamu yararına çalışan dernek ve vakıflara, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına, il özel idarelerine, belediyelere ve mahalli idare birliklerine cazibe merkezlerini destekleme programı için anılan her bir kurum ve kuruluş tarafından açılacak özel hesap aracılığıyla kullanılır. 2010 Yılı Yatırım Programı ile ilişkilendirilen bu ödenekten verilecek hibe ve desteklerin türleri, limitleri, şartları, kapsamı, kullanımı, harcanması ve denetimine ilişkin esas ve usuller, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca müştereken hazırlanarak Yüksek Planlama Kurulu Kararıyla yürürlüğe girer.
18. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinin 07.81.35.00-01.6.0.00-1-07.1 tertibinde yer alan ödenek, Sosyal Destek Programı (SODES) kapsamında öncelikle Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) ve Doğu Anadolu Projesi (DAP) kapsamındaki iller olmak üzere Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından oluşturulacak esas ve usuller çerçevesinde belirlenecek illerde istihdamın artırılması, sosyal içermenin, spor, kültür ve sanatın geliştirilmesi, SODES programının yürütülmesine yönelik kurumsal kapasitenin geliştirilmesi ile SODES'in değerlendirilmesi, izlenmesi ve tanıtımına yönelik faaliyetler için kullanılır. Bu program kapsamında valilikler tarafından Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına teklif edilen ve anılan Müsteşarlık tarafından uygun bulunan projelerden, valinin yetki ve sorumluluğunda gerçekleştirilmesi uygun görülenlerin bedelleri, münhasıran proje ile ilgili harcamalarda kullanılmak üzere söz konusu ödenekten ilde valilik adına açılacak özel bir hesaba aktarılır ve proje amaçlarına uygun olarak vali tarafından kamu kurum ve kuruluşları, il özel idareleri, belediyeler, mahalli idare birlikleri, meslek odaları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarına Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından belirlenecek esas ve usuller çerçevesinde kullanılır.

19. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinin 07.81.35.00-01.2.2.00-1-07.2 tertibinde yer alan ödenek Birleşmiş Milletler kuruluşlarıyla yürütülen projelerin hükümet katkısı karşılıkları için T.C. Hükümeti ile Birleşmiş Milletler (BM) arasındaki Proje Anlaşması imzalandıktan sonra Dışişleri Bakanlığının talebi üzerine ilgili kurum adına Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından BM Türkiye temsilciliği nezdindeki projenin ilgili hesabına aktarılacak kullanılır.
20. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinin 07.81.34.00-01.8.8.00-1-07.2 tertibinde yer alan ödenek Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (OECD) koordinasyonunda yürütülen uzun vadeli alt yapı projelerinin belirlenmesine yönelik çalışmalarında ulusal katkı payı olarak kullanılır.
21. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinin 07.81.34.00-01.6.0.00-1-07.1 tertibinde yer alan ödenek GAP, DAP ve Konya Ovası Projesi (KOP) kapsamındaki illerde uygulanacak eylem planları veya programlar dahilinde, kamu kurum ve kuruluşları, il özel idareleri ile kalkınma ajanslarına kullanılır.
22. İlgili mevzuatı uyarınca lisansüstü eğitim amacıyla yurt dışına gönderilenlerin yurt dışında katıldıkları zorunlu yabancı dil kurslarının, sömestre esasına göre olması halinde bir sömestre, sömestre esasının bulunmadığı hallerde 3 aya kadar olan giderleri kurum bütçesinin ilgili tertibinden karşılanır.
23. Yurt dışı sürekli veya geçici görev yolculuğunun zorunlu kıldığı belge ve işlem giderleri, çalışma ve toplantının gerektirdiği kaydiye, aidat ve gidere katılma gibi ödemeler idare bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.
24. Özel şartlarda ve olağanüstü durumlarda, Dışişleri Bakanlığının talimatı gereği, dış ülkelerdeki memur ve Türk uyruklu hizmetlilerin aileleri ile birlikte görev yaptıkları ülkeden tahliyesinin gerektirdiği giderler ilgili kurum bütçesinden ödenir. Bu amaçla öngörülen ödenekler başka tertiplere aktarılmaz.
25. Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır. Ancak;
 - a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,
 - b) Dış ülkelerdeki Devlete ait temsilcilik binaları ile Devlete ait eşyanın ve kira ile tutulan bina için yapılan sözleşmede sigorta zorunluluğu varsa kiralık binanın, Türk mulkiyetinde olan veya kira ile tutulan yerlerde organizatör şirket tarafından sigorta zorunluluğu konulmuşsa söz konusu yerlerin sigorta giderleri,
 - c) Dış kuruluşlarla ilgili olarak taşıt sigortası (misyon şefinin uygun gördüğü hallerde tam kasko) giderleri,
 - d) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,
 - e) Belediyelere ait ifaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden, Sağlık Bakanlığına ait 112 acil ambulanslarının kasko sigortası giderleri döner sermaye bütçelerinden, Türk Silahlı Kuvvetleri (Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dahil) envanterinde bulunan ve erbaş ve erler tarafından kullanılan teknik donanımı yüksek ve özel nitelikli askeri araçların kasko sigortası giderleri ise Askeri Kantin Yönetmeliğinde belirlenecek esaslar ve usuller çerçevesinde askeri kantin gelirlerinden ödenir.

İlgili kanunlarda değişiklik yapılmıyacağı kadar, 657 sayılı Kanun ile 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa tabi olup yurt dışı kadrolara sürekli görevle atanan personel tarafından, temsil yönü ve nitelikleri itibarıyla ilgili bakanlığın teklifi üzerine kiralanan konutların maktu, elektrik, su, gaz, telefon, garaj ve genel giderleri (zorunlu nedenlerle mobilya kiralama yapılması durumunda mobilya bedelinin kira bedelinden ayrı olarak gösterilip gösterilmediğine bakılmaksızın ödenen kira bedelinin ayrıca yüzde 20'si) hariç tutulmak suretiyle bulunan kira bedelinin, menurun emsal katsayısına göre belirlenen net aylığının yüzde 25'ini aşması halinde aşan kısmın Maliye Bakanlığınca uygun görülecek tutarları bütçelerin ilgili tertiplerinden ödenir.

a) Kurumların üst yönetim görevlileri ile ilgili mevzuatına göre mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alınanlardan (özel kanunları uyarınca bu mesleklere ait kadrolara atanmışlar dahil) normal çalışma saatleri dışında veya tatil günlerinde yabancı dil kursuna katılmaları ilgili veya bağlı bulunan Bakanın onayıyla uygun görülürse yurt içinde yerli veya yabancı dernek, vakıf veya kuruluşlarca açılan ve yeterlilikleri Milli Eğitim Bakanlığınca kabul edilenler ile üniversitelerin açmış olduğu dil kursları için ödenecek ders ücretlerinin,

b) Mesleki eğitim ve uzmanlık programlarına devam için ön koşul olan yabancı dil kursları için ödenecek ders ücretlerinin,

yüzde 60'ı gelir vergisi tevkifatı yapılmaksızın kurum bütçesinin ilgili tertibinden ödenir. Bu kapsamda, daha önceki yıllardaki kurs süreleri de dahil olmak üzere en çok dokuz aya kadar ödeme yapılabilir. Kurumlarca hizmet satın alımı suretiyle yürütülen yabancı dil kurslarından yararlanacakların kapsamı, yararlanma süresi ve ücretleri hakkında da aynı esaslar uygulanır.

Kamu kurum ve kuruluşları ile meslek teşekkülleri, dernek ve vakıflar tarafından düzenlenen bilimsel nitelikli toplantılara katılmaları kurumlarınca gerekli görülenlerin katılma giderleri ve ilgili Bakan veya yetki verdiği makamın onayıyla isim ve unvanları belirlenen kurum personelinin unvanı ve gördüğü hizmet ile doğrudan ilgili bulunan kurslara katılmasına ilişkin kurs giderleri, kurum bütçesinin ilgili tertibinden ödenir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçları nedeniyle uluslararası kuruluşlardan temin edilen eğitimcilere ödenecek ücret, Milli Savunma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığınca müştereken belirlenecek esas ve usuller çerçevesinde ilgili kurum bütçesinden ödenir.

4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununa göre işletilen orduevleri, askeri gazinolar, kışla gazinoları ve sosyal tesisler, Türk Silahlı Kuvvetleri Özel ve Yerel Eğitim Merkez Komutanlıkları, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı sosyal tesis müdürlükleri ile Emniyet Genel Müdürlüğüne ait polisevleri ve moral eğitim merkezlerinin kendi gelirleriyle karşılamadıkları elektrik, su ve yakacak giderleri ve ayrıca mülteci misafirhanelerinin işletilmesiyle ilgili her türlü giderler ile mültecilerin geçici konaklama ve işe

giderleri, kurum bütçesinin ilgili tertiplerinden ödenir. Orduvevleri, askeri gazinolar, Türk Silahlı Kuvvetleri özel ve yerel eğitim merkez komutanlıkları, polisevleri ve moral eğitim merkezlerinin gayrimenkul büyük onarım giderleri bütçeden karşılanabilir.

30. Aşağıda yer alan her bir alım için;

- a) Menkul mal alımlarında 16.000 Türk Lirasına,
 - b) Gayrimaddi hak alımlarında 12.000 Türk Lirasına,
 - c) Menkul malların bakım ve onarımlarında 16.000 Türk Lirasına,
 - d) Gayrimenkullerin bakım ve onarımlarında 38.000 Türk Lirasına,
- kadar olan tutarlar “(03) Mal ve Hizmet Alım Giderleri” tertiplerinden ödenir. Ancak, “(06) Sermaye Giderleri”ne ilişkin olarak yukarıdaki limitlerin uygulanmasında toplam proje ödenegi esas alınır.

31. Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca, zorunlu ihtiyaç hallerinde ve ancak Başbakanlığın izni ile konut satın alınabilir.

32. 15/2/1956 tarihli ve 6660 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi gereğince yurt içi ve yurt dışında yetiştirileceklerin ders araç ve enstrüman giderleri, bunlara ilişkin öğretmen, uzman ve yabancı uzman ücretleri, sanatları ile ilgili olarak kendilerine yaptırılacak konser, resital ve sergi giderleri ile yapacakları sanat gösterilerinde kendilerine refakat edecek sanatkarlara ödenecek ücret, refakatindekilerle birlikte giidecekleri temsil, konser, müze, galeri ve sergiler için ödenecek giriş ücretleri, ödül mahiyetinde yetiştiricilerine ve kendilerine verilecek hediyeler, sanatları ile ilgili olarak yapacakları gezilerde kendilerine ve refakatindekilere ödenecek yolluk ve giderler, kanunları uyarınca yurt içinde yetiştirilecek çocuklarla bunların refakatindekilere Harcırah Kanunu hükümleri gereğince ödenecek yolluk ve (2000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden ödenecek aylıkları, yurt dışında yetiştirilecek öğrencilerle refakatindekilere, gerek harcırah gerekse aylık ödemeleri için, tahsilde bulunacakları ülkelerdeki Türk öğrencilerine tatbik olunan öğrenci baremi ve harcırahları Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin ilgili tertibinden ödenir.

33. 657 sayılı Kanunun 212 nci maddesine dayanılarak hazırlanan ve 19/11/1986 tarihli ve 86/11220 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurları Yıyecek Yardımı Yönetmeliğinin 4 üncü maddesi uyarınca yemek maliyetlerinin yarısını aşmamak üzere kurum bütçelerinden yapılan yemek yardımı Ankara, İstanbul ve İzmir illerinin büyükşehir belediyesi sınırları içinde görev yapan personel için yemek maliyetlerinin azami üçte ikisi olarak uygulanabilir.

34. Türk kültür varlığını koruma, tanıtma ve yaymaya ilişkin giderler ile dış ülkelerde siyasi tanıtımaya ilişkin giderler, kurum bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

35. Türk soyundan yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye’deki öğrenimlerine ilişkin barınma, beslenme, giyecek, burs ve harçlık gibi eğitimleriyle ilgili giderler ile öğrenimleri nedeniyle Türkiye’de bulundukları süreler için bu öğrencilerin tedavi giderleri, Maliye Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığınca müştereken tespit edilecek esaslar çerçevesinde kurum bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

36. a) Dışişleri Bakanlığı bütçesinin yardım ve ödünç verme faaliyeti ile ilgili olarak, Dışişleri Bakanlığınca yabancı ülkelere güç duruma düşükleri sabit olup da yurda dönmeleri gerekeceklerden iade edebileceklere ülkeye dönüşlerinde geri alınmak üzere, iade edemeyecek durumda oldukları görülenlere memlekete dönüş ve yolda yiyecek giderleri için verilen paralar (iade edebileceklere verilen paralar, borçluların yurda dönüşlerinde 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre takip edilir.),
- b) Ülkemizi tanıtmaya yetkili makamlarca dış ülkelere geçici olarak gönderilenlerden güç durumda oldukları anlaşılanların ani ve ciddi müdahaleyi gerektiren tedavi ve cenaze giderleri, muhtaç durumdaki vatandaşlarla işçilerin haklarını korumak için yapılacak hukuki ve teknik danışma ve avukat ücretleri ile bulundukları ülkedeki siyasal ve sosyal şartlar içinde muhtaç duruma düşen Türklere, Dışişleri Bakanlığının talimatı uyarınca yapılacak her türlü işe, ibate, giyim eşyası ve tedavi giderleri (muhtaç ve güç duruma düşükleri sabit olanların tedavi ve cenaze giderleri de gerekli takibat icrasından sonra ancak 5018 sayılı Kanunun 79 uncu maddesi hükümleri çerçevesinde terkin olunabilir. Ödünç olarak verilen paralar tahsil zamanındaki resmi döviz kuru üzerinden tahsil edilir.),
- Dışişleri Bakanlığının ilgili tertiplerinden ödenir.
37. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesinin yurtdışı işçi hizmetleri faaliyetleriyle ilgili olarak yabancı ülkelere Türkiye işçilerinin haklarını korumak amacıyla hukuki danışma ve avukat ücretleri, yabancı ülkelere güç duruma düşükleri anlaşılan Türk işçilerinin ve aile fertlerinin cenaze giderleri ile cenazelerinin yurda nakil giderleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesinin ilgili tertiplerinden ödenir.
38. 1/12/2006 tarihli ve 2006/11350 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca ders ücreti karşılığında görevlendirilen ve üzerinde resmi görevi bulunmayan usta öğreticilere yapılacak ödemeler ile bunların sigorta primleri karşılıkları bütçelerin ilgili tertiplerinden ödenir. Söz konusu tertip dışında diğer tertiplerden hiçbir şekilde ödeme yapılamaz.
39. NATO projesi ile ilgili olarak Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanılarak Bakanlar Kurulu kararı ile tespit edilecek sayıda personelin sözleşme ücretleri ile geçici olarak çalıştırılacak sözleşmeli teknik personelin ücretleri ve sözleşmeler gereğince yapılacak her türlü ödemeler, (karşılığı NATO'dan geldiği sürece) kurum bütçesinin ilgili tertibinden ödenir.
40. Er ve erbaşlar ile askeri öğrencilerden hava değişimi alanlarla muayeneye sevk edilenlere ve gerektiğinde tekrar memleketine gönderilenlere, celp ve terhis yapılanlara, kurye, kurs ve geçici görev ile görevlendirilenlere yerel rayice göre verilecek konaklama ve nakil ücretleri, askeri ceza ve tutuklevlerinden perakende olarak tahliye edilen er ve erbaşların kıtalarına sevk edilmesine ilişkin vasıta ücretleri, kuta intikalleri ve buna ilişkin konaklama, barındırma ve nakil giderleri, kaçak eşya ve hayvanların taşıma, bakım ve koruma giderleri, para taşıma giderleri, geçiş ücretleri, yoksul, hasta, cüzzamlı ve akıl hastalarının yol paraları ve şehir içi otobüs ücretleri kurum bütçesinin ilgili tertibinden ödenir.
41. Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına giren işleri için Maliye Bakanlığından vize almaksızın ve bir ayı aşmayacak şekilde, çalıştıracakları kişilere ödeme yapabilirler. Bu şekilde çalıştırılardan kendi yükümlülükleri

neniyle bir sosyal güvenlik kurumuna prim ödeme devam etmesi gerekenler hakkında, bu çalışmalarından dolayı 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanmaz. Bunlardan, kendi yükümlülükleri nedeniyle bir sosyal güvenlik kurumuna prim ödeme devam etmesi gerekmeyenler hakkında ise, ayrıca Bakanlar Kurulu kararı alınmaksızın 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (C) bendi hükümleri uygulanır ve bunlara fiilen çalıştıkları her gün için ödenecek ücretin bir günlük brüt tutarı, 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen bir günlük brüt asgari ücret tutarını geçemez. Bir mali yıl içinde aynı kişiye aynı kurum bütçesinin (döner sermaye ve fon bütçesi dahil) farklı tertiplerinden olsa dahi en fazla üç ay (14/6/1935 tarihli ve 2804 sayılı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kanunu gereğince arazide yapılan etüt ve sondaj faaliyetleri için en fazla dört ay) için ödeme yapılabilir. Yurt dışında görevli Türk Silahlı Kuvvetleri birliklerinde insani amaçla çalıştırılan ve azami sayıları ile ücretleri, ödenekleri çerçevesinde ayrıca Maliye Bakanınca belirlenecek yerel personel için süre kaydı aranmaz.

42. Dışişleri Bakanlığınca uluslararası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerle ilgili olarak ülkemizin bilim kurumları veya dış ülkeler bilim kurumları ve tanınmış bilim adamları tarafından Türkçe veya yabancı dillerde doğrudan doğruya veya işbirliği halinde yapılacak yayımlara katılma giderleri Bakanlığın ilgili tertiplerinden ödenir.

43. Bayındırlık ve İskan Bakanlığının 10.9.9.10 fonksiyonel kodunda yer alan veya yeni açılacak tertipler afet tertipleri olup, bu afet tertiplerinden gerçekleştirilecek harcamalar 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılır.

44. 14/7/2004 tarihli ve 5217 sayılı Kanun gereğince bütçeye gelir kaydedilecek tutarların tahsiline ilişkin esas ve usullerle, ilgili kurum bütçelerine konulacak ödeneklerin kullanımı ve muhasebeleştirilmesine ilişkin esas ve usulleri gerektğinde ilgili Bakanlarla birlikte belirlemeye ve diğer her türlü işlemi yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Gerekli düzenlemeler yapıncaya kadar gelirlerin tahsili ve giderlerin yapılması mevcut esas ve usullere göre (5217 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla) yürütülebilir.

45. Maliye Bakanlığının bütçesinin 12.01.31.00-01.1.2.79-1-05.3, 12.01.32.00-01.1.2.88-1-05.3 ve 12.01.00.23-01.3.2.00-1-07.1 tertiplerinde yer alan ödeneklerin kullanım ve harcama esas ve usullerini belirlemeye Maliye Bakanı yetkilidir.

46. 5018 sayılı Kanunun 66 ncı maddesi uyarınca kurulan İç Denetim Koordinasyon Kurulunun her türlü gideri, Maliye Bakanlığının Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanır.

47. Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerinin "03.4.2.01-Beyiye Aidaatları" ile "03.4.2.04-Mahkeme Harç ve Giderleri" ekonomik kodlarından yapılması gereken giderler, Ödenek Gönderme Belgesi aranmaksızın muhasebe yetkilileri tarafından ödenir ve gerekli ödenek ilgili kurum tarafından Maliye Bakanlığının bütçesinin "12.01.31.00-01.1.2.66-1-09.9-Özellikli Giderleri Karşılama Ödenegi" tertibinden talep edilir.

48. Adalet Bakanlığı bütçesine, yargılamaya ilişkin tebligatların yapılması için konulan "03.5.2.01 - Posta ve Telgraf Giderleri" ödeneginin yetmemesi halinde, münhasıran bu gider için kullanılmak üzere 2009 yılı yargı para cezaları gelir gerçekleştirilmesinin yüzde 50'sini geçmemek üzere ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkilidir.
49. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilköğretim öğrencilerine ücretsiz olarak dağıtılacak ders kitapları için 250.000.000 Türk Lirası, taşınmalı ilköğretim kapsamındaki öğrencilerin öğle yemeği için de 190.000.000 Türk Lirası olmak üzere toplam 440.000.000 Türk Lirasına kadar yapılacak harcamalar karşılığı tutan, Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna 9/4/2003 tarihli ve 4842 sayılı Kanun ile 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanun uyarınca aktarılmamak üzere Millî Eğitim Bakanlığı adına açılmış olan özel hesaplara aktarmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Bu hesaplara aktarılan tutarlardan yüklenme tutarının yüzde otuzuna kadar olan kısmını sözleşme tarihinde, geri kalanını ise işin bitim tarihinde kullanılmaya Millî Eğitim Bakanı yetkilidir.
50. Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ile Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünce sahnelenen eserlere ait telif ücretleri, Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek esas ve usuller çerçevesinde ilgili tertiplerinden ödenir.
51. Sağlık Bakanlığı, aşı siparişi ve alımı konusunda gelecek yıllara yaygın yüklenmelere girişmeye ve belirlenen miktarlarda alım garantili sözleşmeler yapmaya yetkilidir.
52. Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri bütçelerinden özel kanunları gereğince mahalli idarelere aktarılması gereken ödenekler hakkında 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası uygulanmaz.
53. 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 4 üncü maddesi gereğince her çeşit spor saha ve tesisleri yapmak amacıyla Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bütçesinin (A) işaretli cetvelinde yer alan projelerden Genel Müdürlükçe 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun hükümleri uyarınca yapılabilecek işler dışında kalanlar Bayındırlık ve İskan Bakanlığına yaptırılabilir. Yıllık yatırım programlarına ek yatırım cetvellerinde inşaat ve büyük onarım projeleri arasında yer alan ve Genel Müdürlük onayı ile il müdürlüklerince yaptırılması uygun görülen işlerin karşılıkları, münhasıran proje ile ilgili harcamalarda kullanılmak üzere hizmetin ait olduğu Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bütçesinin ilgili yatırım tertibindeki ödenekten il müdürlüklerine yardım yoluyla ödenebilir.
54. Maliye Bakanlığı bütçesinin 12.01.31.00-01.1.2.65-1-09.9 tertibinde yer alan ödenekten, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin ilama bağlı borçlarını karşılamak amacıyla gerektiğinde kuruluş bütçelerinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine aktarma yapmaya ve bu tertipte yer alan ödenegin bir katına kadar ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkilidir.
55. Maliye Bakanlığı bütçesinin 12.01.31.00-01.1.2.66-1-09.9 tertibinde yer alan ödenekten, makheme harç ve giderleri, belirli satış aidatı ile oramı kanunla saptanmış ödenti ve ikramiyeleri karşılamak amacıyla genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine aktarma yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

56. Kamu idarelerinde çalışmakta olanlardan 15/1/2010 tarihi itibarıyla genel sağlık sigortası kapsamına devredilenler ile bunların bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin ilgili mevzuatına uygun olarak 15/1/2010 tarihinden itibaren sağlanacak sağlık hizmetlerine ilişkin faturalandırılan tedavi giderleri Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanır. Söz konusu tarihten önceki dönemlere ilişkin faturalar ile oluşan hak edişlerden ödenmemiş olanlar ilgili kamu idareleri tarafından ödenir. 5018 sayılı Kanuna eklî (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan idarelerin söz konusu tarihten önceki dönemlere ilişkin faturalar ile oluşan hak edişlerden ödenmemiş olanları karşılamak amacıyla Maliye Bakanlığının bütçesinde yer alan 12.01.31.00-01.1.2.93-1.09.9 tertibindeki ödenekten ilgili idarelerin bütçelerinde yeni açılacak tertiplere aktarma yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir.
57. Maliye Bakanlığının bütçesinin 12.01.31.00-01.1.2.76-1-05.2 tertibinde yer alan ödenegi, 5779 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sınırlamaya tabi olmaksızın zorunlu hallerde belediyelere yardım amacıyla kullanmaya Maliye Bakanı yetkilidir.
58. Başbakanlık bütçesinin 07.01.00.35-01.1.3.02-1-03.4 tertibinde yer alan Başlı Destekleme ve Koruma Harekatları ödeneginin harcanmasına ilişkin esas ve usuller Başbakanlık, Milli Savunma, İçişleri ve Maliye Bakanlıklarınca müştereken tespit edilir.
59. İmalat suretiyle edinilecek veya imal ettirilecek deniz taşıtlarından üretim süreci birden fazla yılı kapsayanların bedelleri, (T) işaretli cetvelde gösterilmesine gerek bulunmaksızın ilgili idare bütçelerinin 06.1.4.41 ve 06.1.4.51 ekonomik kodlarından ödenir.
60. 4/2/1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununun ek 29 uncu maddesi uyarınca yapılacak ödemeler, 3/4/2006 tarihli ve 2006/10303 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen esas ve usuller çerçevesinde, Maliye Bakanlığının bütçesinin 12.01.32.62-01.1.2.00-1.05.1 tertibinde yer alan ödenekten karşılanır.
61. 16/6/2005 tarihli ve 5369 sayılı Evrensel Hizmet Kanununun 6 ncı maddesinin son fıkrası uyarınca öngörülen ödenegi, hizmet gelirlerinin yıl içi gerçekleşme tutarına göre Ulaştırma Bakanlığının bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek eklemek suretiyle tamamlamaya Maliye Bakanı yetkilidir.
62. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bütçesinin 40.14.36.00-08.1.0.00-2-05.6 tertibinde yer alan ödenek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yapımı devam eden spor tesislerinin tamamlanması ile sorun teşvik ve desteklenmesi amacıyla protokoller çerçevesinde kullanılmak üzere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin göstereceği hesaba aktarılacak kullanılır.
63. Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin Kamu İşverenleri Sendikalarına ödemeleri gereken 2010 yılına ait üyelik aidatları, Maliye Bakanlığının bütçesinde yer alan tertipten ödenir. Yapılacak ödemeler, tertibinde yer alan ödenek tutarıyla sınırlı olup, bu tertibe bütçenin diğer tertiplerinden hiçbir şekilde aktarma yapılamaz.
64. 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanun hükümlerine göre onaylanan sağlık ve tıp alanında işbirliğine dair ikili anlaşmalar gereğince yapılan tedavi giderleri, Sağlık Bakanlığının bütçesinin 15.01.31.62-07.3.1.02-1-03.9 tertibinden ödenir.

65. Dünya Bankası Grubu ve Uluslararası Para Fonunun 2009 yılı toplantısı için Hazine Müsteşarlığı bütçesinde yeni açılacak tertibe aktarılacak ödeneği; İstanbul Lütfi Kırdar Kongre Vadisine İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından inşa edilen çok amaçlı kongre merkezi binası ile bu binanın bir parçası olan Muhsin Ertuğrul Tiyatrosunun yapımı, tefrişi ve ihtiyaç duyulan diğer tüm mal ve hizmet alımları için Hazine Müsteşarlığı ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi arasında yapılan protokol çerçevesinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi hesabına aktarmaya Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yetkilidir.
66. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 22.92.34.00- 06.1.0.00-1-07.1 tertibinde yer alan ödenek; Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığı arasında yapılacak protokol çerçevesinde, Ilısu ve Yusufeli Barajı ve HES Projeleri Yeniden Yerleşim Projesi kapsamında yaptırılacak konutların finansmanını sağlamak amacıyla Toplu Konut İdaresi Başkanlığına aktarılacak suretiyle kullanılır. GAP (Ilısu Barajı ve HES) projesi kapsamında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılacak “Eğitim İşbirliği Protokolü” çerçevesinde gerçekleştirilecek eğitim hizmetlerine ilişkin giderler 22.92.00.61-04.7.4.00-1-06.9 tertibinde yer alan ödenekten karşılanır.
67. 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince genel bütçe geliri kaydedilecek tutarlar karşılığı anılan Kanunun 18 inci ve 24 üncü maddeleri gereğince Çevre ve Orman Bakanlığı bütçesinde öngörülen ödeneği aşan yıl içi gelir gerçekleştirme tutarlarını söz konusu Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkilidir.

boş

F - CETVELİ

**5018 SAYILI KANUNA EKLİ (II) VE (III)
SAYILI CETVELLERDE YER ALAN
İDARE VE KURUMLARIN NAKİT
İMKÂNLARI İLE BU İMKÂNLARDAN
HARCANMASI ÖNGÖRÜLEN
TUTARLAR**

BOŞ SAYFA

F - CETVELİ

**5018 SAYILI KANUNA EK Lİ (II) VE (III) SAYILI CETVELLERDE
YER ALAN İDARE VE KURUMLARIN NAKİT İMKANLARI İLE
BU İMKANLARDAN HARCANMASI ÖNGÖRÜLEN TUTARLAR**

**2010 YILI BÜTÇESİ
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI FİNANSMAN CETVELİ**

KURUMLAR	TOPLAM FİNANSMAN	NET FİNANSMAN
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	0	0
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	1.752.000	1.500.000
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	0	0
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	0	0
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	1.000.000	0
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	131.450.000	0
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.250.000	853.000
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	0	0
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	4.000.220	1.000.000
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	0	0
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	1.500.300	275.000
EGE ÜNİVERSİTESİ	0	0
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	0	0
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	8.000	0
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	0	0
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	50.000.000	0
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	350.000	0
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	6.500.000	0
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ	14.800	0
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	0	0
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	0	0
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	0	0
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.001.000	0
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	0	0
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	0	0
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	4.002.000	1.000.000
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	1.243.000	0
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	3.000.000	100.000
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	3.202.000	500.000
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	2.502.000	0
GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	1.000.650	0
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	0	0
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	0	0
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	1.000.100	0
ZONGULDAK KARAELEMAN ÜNİVERSİTESİ	0	0
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	1.000.000	1.000.000
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	1.000.000	500.000
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	701.000	500.000
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	0	0
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	1.502.000	100.000
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	0	0
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	1.506.000	0
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	51.000	0
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	1.700.000	0
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	0	0
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	0	0
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ	0	0

F - CETVELİ

2010 YILI BÜTÇESİ
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI FİNANSMAN CETVELİ
DEVAM

TL		
KURUMLAR	TOPLAM FİNANSMAN	NET FİNANSMAN
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	0	0
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	0	0
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ	0	0
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	1.501.000	500.000
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	0	0
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	0	0
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	1.502.000	350.000
AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ	0	0
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	0	0
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	450.000	300.000
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	0	0
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	1.250.000	0
RİZE ÜNİVERSİTESİ	50.500	0
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	1.000.000	20.000
ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ	0	0
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	1.100.000	0
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	1.001.000	0
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	200.000	150.000
BOZOK ÜNİVERSİTESİ	0	0
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ	0	0
ORDU ÜNİVERSİTESİ	40.000	0
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	0	0
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	60.000	0
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	0	0
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	0	0
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	1.000.000	50.000
NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	300.200	0
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	40.000	0
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	751.000	50.000
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	920.000	0
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	0	0
BİLECİK ÜNİVERSİTESİ	0	0
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	16.393.000	0
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	2.501.000	0
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	0	0
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	0	0
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	0	0
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	603.000	0
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	0	0
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	0	0
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	0	0
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	0	0
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	0	0
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	100.000	0
İĞDIR ÜNİVERSİTESİ	0	0
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	0	0
TUNCELİ ÜNİVERSİTESİ	0	0
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	0	0
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	252.998.770	8.748.000
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER	1.696.197.500	125.850.000
ÖZEL BÜTÇE TOPLAMI	1.949.196.270	134.598.000

2010 YILI BÜTÇESİ
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER FİNANSMAN CETVELİ

KURUMLAR	TL	
	(F CETVELİ)	
	TOPLAM FİNANSMAN	NET FİNANSMAN
ÖĞRENCİ SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ	250.001.000	0
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	100.000	0
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	0	0
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	0	0
TÜRK DİL KURUMU	0	0
TÜRK TARİH KURUMU	0	0
TÜRKİYE VE ORTA DOĞU AMME İDARESİ ENSTİTÜSÜ	250.000	150.000
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	20.000.000	0
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI	100.000	50.000
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI	125.000	100.000
KREDİ VE YURTLAR KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	100.000.000	35.000.000
GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.000.000	0
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	0	0
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	0	0
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	30.005.000	10.000.000
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	40.000.000	20.000.000
HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	75.003.000	0
TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	10.202.500	0
TÜRK STANDARTLARI ENSTİTÜSÜ	654.011.000	0
MİLLİ PRODÜKTİVİTE MERKEZİ	3.500.000	2.000.000
TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ	0	0
ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ	500.000	300.000
TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU	0	0
SAVUNMA SANAYİ MÜŞTƏŞARLIĞI	0	0
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	63.500.000	56.250.000
İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ	0	0
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	0	0
ÖZEL ÇEVRE KORUMA KURUMU BAŞKANLIĞI	5.000.000	2.000.000
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	0	0
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	0	0
ELEKTRİK İŞLERİ ETÜT İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.500.000	0
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.000.000	0
CEZA VE İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	320.000.000	0
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	120.000.000	0
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	400.000	0
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER	1.696.197.500	125.850.000
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	252.998.770	8.748.000
ÖZEL BÜTÇE TOPLAMI	1.949.196.270	134.598.000

2010 YILI BÜTÇESİ
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR FİNANSMAN CETVELİ

KURUMLAR	TL	
	(F CETVELİ)	
	TOPLAM FİNANSMAN	NET FİNANSMAN
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	0	0
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	122.023.000	0
SERMAYE PİYASASI KURULU	0	0
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	91.000.000	0
ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	0	0
KAMU İHALE KURUMU	32.000.000	0
REKABET KURUMU	7.708.506	0
TÜTÜN VE ALKOL PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	20.000.000	0
DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ KURUMLAR TOPLAMI	272.731.506	0

H- CETVELİ

HARCIRAH KANUNU HÜKÜMLERİ UYARINCA VERİLECEK GÜNDELİK VE TAZMİNAT TUTARLARI

BOŞ SAYFA

H - CETVELİ
10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu
Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları

GÜNDELİK MİKTARI (TL)

I. Yurt İcinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)

A.	a) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başbakan	43,00
	b) Anayasa Mahkemesi Başkanı, Genelkurmay Başkanı, Bakanlar, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Başbakanlık Müsteşarı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneral, Oraniraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları	39,00
B.	Memur ve Hizmetlilerden;	
	a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	33,00
	b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar (2)	30,00
	c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	27,50
	d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	25,00
	e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	24,00

1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

2) 8/5/1991 tarihli ve 3717 sayılı Kanuna göre adli personel ile devlet davalarını takip edenlere verilecek yol tazminatının hesabında bu tutar esas alınır.

* 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) ve (d) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır.

II. Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci bentlerinde yer alan personel :

a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	9,50
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar	9,00

Bu tazminattan yararlanılardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmalar dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

boş sayfa

İ- CETVELİ
ÇEŞİTLİ KANUNLARA GÖRE BÜTÇE
KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ
GEREKEN PARASAL SINIRLAR

İ - CETVELİ
Çeşitli Kanunlara Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gerekten Parasal Sınırlara Alt Cetvel

Kanun No:	Kanunun Adı	Madde	Fıkra	Parasal Sınır (TL)
a) 4353	Maliye Bakanlığı Başlıklık Mışavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğünün Vazifelerine, Devlet Davalarının Takibi Usullerine ve Merkez ve Vilayetler Kadrolarında Bazı Değişiklikler Yapılmasının Dair Kanun	27	1	(Taşınmazın aynına yönelik davalar hariç) 110.000
		28	5	(Taşınmazın aynına yönelik davalar hariç) 50.000
		29	-	2.500.000
		30	-	2.500.000
		31	-	2.500.000
		34	1	(Taşınmazın aynına yönelik davalarda 27'nci maddede ile sınırlı olmak üzere) 1.400.000 110.000
b) 2886	Devlet İhale Kanunu	17	2	400.000
		45	3	1.200.000
			-	1.200.000
				Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.
c) 2942	Kamulaştırma Kanunu	51	a)	İllerde, kurulus merkezlerinde, askeri kurum kuruluş ve birliklerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçelerde ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde 40.000
			b)	Diğer ilçelerde 20.000
		76	a)	Ankara, İstanbul ve İzmir il merkezlerinde 250.000
			b)	Diğer büyükşehir belediyesi olan il merkezlerinde 130.000
			c)	Diğer il merkezleri, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde 90.000
			d)	Diğer ilçelerde 70.000
				Bu madde ile ilgili parasal sınırları, herbiri için ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.
e) 3082	Kamulaştırma Kanunu	3	2	145.000
	Kamu Yaranının Zorunlu Kaldığı Hallerde Kamu Hizmeti Niteliği Taşıyan Özel Teşebbüslerin Devletleştirilebilmesi Usul ve Esasları Hakkında Kanun	4	1	70.000

d) 3234	Oman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hüsnünde Kararnamennn Değıstürnlerek Kabulü Hakkında Kanun	36	-		100.000 liralk lmit 200.000 liralk lmit 1.500.000 liralk lmit 10.000.000 liralk lmit 1.000.000 liralk lmit 2.000.000 liralk lmit 10.000.000 liralk lmit	40.000 200.000 1.600.000 6.250.000 300.000 5.500.000 17.500.000
e) 3289	Gençlık ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun	38	1			
f) 5018	Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	35	1	a)	Yapım işleri ile mal ve hizmet alınmaları için; 1 - illerde, kumduş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bin geçen ilçelerde 2 - Diğer ilçelerde b) Askeri sevk ve celp doemlerinde askerlik şubası ve eğitim merkez k. lığı mütemmelerine asker sevk ile ilgili c) Şidit cezazelerinin nakli amacıyla ç) Yabancı kanak ve heyellerin ağırlanması amacıyla görevlendirilecek mhandamlara d) Mahkeme harç ve giderleri için (Ankara, İstanbul ve İzmir il merkezleri için) Değal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için f) İl dışına yapılacak seyahatlerde kullanılacak akaryakıt giderleri için g) Yalananan yasa dışı geçimlerle ilgili suçlarla mücadele için kullanılanlar ğ) Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği h) Askeri daire mütemmeleri ile Milli İstihbarat Teşkilatı daire mütemmelerine ve dış temsilcilikler emine verilecek avans tutarları, ilgili idarelerin görüşleri alınarak suretiyle askeri birlik, daire ve dış temsilcilikler itibarıyla Maliye Bakanlığınca ayrıca belirlenmek üzere; - Askeri daire mütemmelerine - Milli İstihbarat Teşkilatı mütemmelerine - Dış Temsilciliklere i) 5018 sayılı Kanun ektü (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin; - Kumduş merkezlerindeki mütemmelerine - Merkez dışındaki birim mütemmelerine d) Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde Maliye Bakanlığı izni aramaksızın açılacak kredi tutarı j) Yükseköğretim Kurumları Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı görev alanına giren faaliyetlere giren harcamalar için (a-1) bendinde belirtilen tutarı beş katı kadar.	850 425 19.000 9.000 5.500 9.000 32.500 45.000 4.200 18.000 325.000 28.500 32.000 250.000 620.000 250.000 73.000
g) 5502	Sosyal Güvenlik Kurumları Kanunu	7	1		Kurumun hak ve alacaklarının tahsilatı	18.000 210.000.000 15.000 300

K - CETVELİ

**EK DERS, KONFERANS VE FAZLA
ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER
ÜCRET ÖDEMELERİNİN TUTARLARI**

boş sayfa

K - CETVELİ
(Ek Ders, Konferans ve Fazla Çalışma Ücretleri ile
Diğer Ücret Ödemelerinin Tutarları)

	Ders Saati Ücreti
I. EK DERS ÜCRETİ	
A. Polis Akademisinde ve Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanları ile Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanlarının Geliştirme Eğitimi Yönetmeliğine göre ek ders vermekte görevlendirilen;	
1. Öğretim üyesi, öğretim görevlisi (öğretim görevlisi emniyet teşkilatı mensupları dahil) ve okutmanlara,	2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa göre
2. Öğretmenlere ve öğretmen olarak görevlendirilenlere,	Okutmanlara ödenen kadar
B. 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 150 nci ve ek 4 üncü maddeleri gereğince, fiilen ek ders görevi yapanlara ders saati başına ödenecek ek ders ücreti;	2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa göre
1. Harp Akademileri, Gülhane Askeri Tıp Akademisi, sınıf okulları, özel ihtisas okulları, KBRN Okulu, İstihbarat ve Dil Okulu, Harita Yüksek Teknik Okulu, yabancı dil okulları ve benzerleri ile harp okulları ve astsubay meslek okullarında ders görevi verilenlerden;	Okutmanlara ödenen kadar
a) Öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve okutmanlara,	2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa göre
b) Öğretmenlere ve öğretmen olarak görevlendirilenlere,	Okutmanlara ödenen kadar
2. Ortaöğretim yapan askeri okullarda ve kurslarda ders görevi verilenlere,	657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 176 ncı maddesine göre
C. 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnenin 3 üncü maddesinin (b) ve (c) bentleri hükümlerine göre çalışan personelden, kuruma eleman yetiştirmek üzere açılan mesleki okullarda ve kurumun hizmet içi eğitim ve kurs faaliyetlerinde görevlendirilenlere, 657 sayılı Kanunun 176 ncı maddesine göre belirlenen miktarları aşmayacak şekilde teşebbüs veya bağlı ortaklık yönetim kurulları tarafından tespit edilecek miktarda ders ücreti ödenir.	
D. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 45 inci maddesinin (e) bendi uyarınca sınavsız geçme hakkı verilen meslek yüksekokullarında ikinci öğretim kapsamında yürütülecek eğitim-öğretim programlarındaki ders ve uygulamalarda bulunmak üzere, 2547 sayılı Kanunun 31 inci maddesine göre "öğretim görevlisi" olarak görevlendirilen ve fiilen görev yapan öğretmenlere, uzman kişilere, emekli öğretim elemanlarına ve emekli öğretmenlere, 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun 11 inci maddesinde belirtilen hükümler dikkate alınarak, 19/11/1992 tarihli ve 3843 sayılı Kanun ve buna ilişkin mevzuat hükümleri çerçevesinde ilgili	

üniversiteler tarafından ek ders ücreti ödenir. Milli Eğitim Bakanlığınca görevlendirilecek öğretmenlere bu kapsamda ödenecek ek ders ücreti haftada 10 saati geçemez.

E. İçişleri Bakanlığınca Kaymakam adaylarına yönelik olarak düzenlenecek eğitim programlarında görevlendirilecek personele 23/7/2003 tarihli ve 4954 sayılı Kanunun 38 inci maddesine göre ek ders ücreti ödenir.

F. 29/7/2002 tarihli ve 4769 sayılı Kanun uyarınca eğitim merkezlerinde ders vermekle görevlendirilen;

a) Yükseköğretim kurumları öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve okutmanlarına 2914 sayılı Kanuna göre,

b) Diğerlerine ise okutmanlara ödenen kadar,

ek ders ücreti ödenir.

G. Milli Eğitim Bakanlığı ve Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü Arasında İngilizce Öğretmeni Yetiştirme Protokolü uyarınca yapılan eğitim programlarında, normal mesai günlerinde saat 16.00'dan sonra ve hafta sonu tatillerinde ders vermek üzere görevlendirilen öğretim elamanları ile bu proje kapsamında öğretim görevlisi olarak görevlendirilen öğretmenlere, 2914 sayılı Kanunun 11 inci maddesindeki ders saatlerine ilişkin sınırlamalar dikkate alınmaksızın Üniversite döner sermayesinden, haftada en fazla 10 saate kadar, normal öğretimde ödenen ders ücretlerinin dört katını geçmemek üzere Üniversite Kurulu tarafından belirlenecek tutarda ek ders ücreti ödenir.

H. Türkiye Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü tarafından yürütülen "Kamu Diplomasisi Eğitim Programlarında" ders vermek üzere Enstitü dışından görevlendirilenlere, 2914 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanunda yer alan sınırlamalar dikkate alınmaksızın, 2914 sayılı Kanun uyarınca profesör unvanı için normal öğretimde ödenen ders ücretinin iki katını geçmemek üzere ders ücreti ödenir. Bu program kapsamında ödenecek toplam ders ücreti bir yılda 360 ders saati karşılığı geçemez.

I. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen program geliştirme çalışanları tanıtım seminerlerinde görev alacak öğretim elemanlarına, 2914 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanunda yer alan sınırlamalar dikkate alınmaksızın Dünya Bankası ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan proje ikraz anlaşması gereğince tahsis edilen kaynaklardan karşılanmak üzere, 2914 sayılı Kanun uyarınca normal öğretimde ödenen ders ücretlerinin iki katı tutarında ders ücreti ödenebilir.

İ. Askeri işyerlerinde istihdam edilen işçilere, endüstri meslek liselerinde eğitimi verilen mesleklerde "Meslek Kursu" ile "Geliştirme ve Uyum Kursu" açılmasına ilişkin olarak Milli Eğitim Bakanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı arasındaki Protokol uyarınca görevlendirilecek Milli Eğitim Bakanlığı kadrosundaki öğretmenlere fiilen verdikleri ders saatleri karşılığında, Milli Savunma Bakanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı tarafından haftada 10 saate kadar, 657 sayılı Kanunun 176 ncı maddesine göre ek ders ücreti ödenir.

II. KONFERANS ÜCRETİ

Her bir konferans için 17,00 Türk Lirasını aşmamak üzere;

A) 657 sayılı Kanunun 176 ncı maddesine göre ve yükseköğretim kurumlarında yönetim kurullarınca belirlenen öğretim programı dışında,

B) 3563 sayılı Harp Akademileri Kanununun 16 ncı maddesi uyarınca harp akademilerinde ve diğer yüksek derececi askeri okullarda (Harp okulları, sınıf okulları, özel ihtisas okulları, İstihbarat ve Dil Okulu, KBRN Okulu gibi),

C) Cezaevlerinde mahkum ve tutuklulara ders müfredatı dışındaki konularda Bakanlık Onayı ile, konferans verenlere kurullarınca belirlenecek tutarda konferans ücreti ödenir.

Hizmet içi eğitim ve kurslarda konferans ücreti ödenmez.

III. FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ

Azami Saat Ücreti

A. Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1. 657 sayılı Kanunun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında yapılacak ödeme (Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla mesai ücretleri için bu sırada tespit edilen saat ücreti esas alınır.),

1,15 TL

2. 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanunun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

a) Bakanlıklar özel kalem müdürlüklerinde çalışan personele (makam şoförleri dahil) ayda 90 saati,

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere Kurul Başkanı (Bakanlıklar), Genel Müdür ve daha üst birim yöneticileri, Strateji Geliştirme Başkanı, Vali, General ve Amiral rütbesini haiz olmak kaydıyla Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, kuvvet komutanlıkları ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığındaki Daire Başkanı ve daha üst birimlerin yöneticileri, Rektör, Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati,

c) Bakanlıklar ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ile 2005 yılında katma bütçeli genel müdürlük iken 2006 yılında genel veya özel bütçe kapsamına alınan genel müdürlüklerin merkez teşkilatlarına ait kadrolarda görev yapan şoförlere ise ayda 60 saati,

geçmemek üzere makam onayına istinaden yapılacak ödeme,

1,25 TL

- ç) Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü ile üniversitelere bağlı yurtlar ve Atatürk Orman Çiftliği kadrolarında görev yapan personelden gerçekleştirildikleri fazla mesai karşılığında kendilerine izin verilme inkâmı bulunmayanlara, yıllık olarak Maliye Bakanlığınca tespit edilecek azami fazla mesai saatleri içinde kalmamak şartıyla ve her bir personel için ayda 90 saati aşmamak üzere yapılacak ödeme, 1,15 TL
- d) Anadolu Üniversitesi dışındaki diğer yükseköğretim kurumları kadrolarında görev yapan personelden, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesince düzenlenen akademik danışmanlık ve yüz yüze eğitim hizmetlerinin yürütülmesine yardımcı olmak üzere normal çalışma saatleri dışında görevlendirilen ve fiilen görev yapanlara, Anadolu Üniversitesinin talebi üzerine yıllık olarak Maliye Bakanlığınca tespit edilecek azami fazla mesai saatleri içinde kalmamak ve Anadolu Üniversitesi tarafından açıköğretim programı uygulayan yükseköğretim kurumlarına aktarılan öğrenci katkı paylarından ödenmek şartıyla ve her bir personel için ayda 60 saati aşmamak üzere yapılacak ödeme, 2,10 TL
- e) Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğünün tasra teşkilatı kadrolarında havacılık, denizcilik ve klimatolojik amaçlı meteorolojik ürün elde edilmesini sağlayan yer ve yüksek atmosfer gözlem istasyonlarında çalışan personelden fiilen yaptıkları fazla mesai karşılığında kendilerine izin verilme inkâmı bulunmayanlara, yıllık olarak Maliye Bakanlığınca tespit edilecek olan azami fazla mesai saatleri içinde kalmamak ve döner sermaye bütçesinden ödenmek şartıyla ve her bir personel için ayda 60 saati aşmamak üzere yapılacak ödeme, 1,15 TL
- f) Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsünde çalışan (110 kişiyi geçmemek üzere) personelden fazla mesai karşılığında kendilerine izin verilme inkâmı bulunmayanlara, yıllık olarak Maliye Bakanlığınca tespit edilecek olan azami fazla mesai saatleri içinde kalmamak şartıyla ve her bir personel için ayda 60 saati aşmamak üzere yapılacak ödeme, 1,15 TL
- g) Nüfusu en son resmi nüfus sayımına göre 250.000 ve daha yukarı olan belediyelerde (Büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçe belediyeleri dahil) Hesap İşleri Müdürlüğüne ait kadrolara atanmış olup; vergi, harç, katılma payları ile ilgili tarh, tahakkuk, tahsilat, tebliğ, takip, yoklama ve benzeri gelir işlerinde fiilen çalışan 657 sayılı Kanuna tabi personele (bu konulara ilişkin olarak bilgi işlem merkezlerinde çalışan memurlar ve sözleşmeli personel dahil, işçiler hariç); bu görevler nedeniyle fiilen yaptıkları fazla mesailer karşılığında her bir saat için 2,50 Türk Lirasını geçmemek üzere belediye başkanlıklarınca belirlenecek esas, usul ve miktarlarda fazla mesai ücreti ödenebilir. Ancak, her bir personel için bu bende göre bir yılda ödenecek fazla mesai saat sayısı 300 saati geçemez.
- ğ) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün kadrolarında bulunan ve analiz ve teknoloji laboratuvarlarında çalışan personelden fazla mesai karşılığında kendilerine izin verilme inkâmı bulunmayanlara, yıllık olarak Maliye Bakanlığınca tespit edilecek olan azami fazla mesai saatleri içinde kalmamak şartıyla ve her bir personel için ayda 90 saati aşmamak üzere yapılacak ödeme, 1,15 TL
- h) 4/1/2004 tarihli ve 5253 sayılı Demekler Kanunu uyarınca kurulan demeklerin denetimi amacıyla mülki idare Amirliğince görevlendirilen 657 sayılı Kanuna tabi personelden fazla mesai karşılığında kendilerine izin verilme inkâmı bulunmayanlara, İşçileri Bakanlığının talebi üzerine yıllık olarak Maliye Bakanlığınca tespit edilecek olan azami fazla mesai saatleri içinde kalmamak şartıyla ve her bir personel için ayda 90 saati aşmamak üzere yapılacak ödeme, 1,15 TL

ı) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Hidroelektrik Santral Projelerinde çalışan 657 sayılı Kanuna tabi personelinin, fazla mesai karşılığında kendilerine izin verilme inkamı bulunmayanlara, yıllık olarak Maliye Bakanlığınca tespit edilecek olan azami fazla mesai saatleri içinde kalınmak şartıyla ve her bir personel için ayda 90 saati aşmamak üzere yapılacak ödeme,

1,15 TL

ı) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin merkez teşkilatı strateji geliştirme birimlerinde (Strateji Geliştirme Başkanlığı, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, strateji geliştirme ve mali hizmetlere ilişkin hizmetlerin yerine getirildiği müdürlükler ile bu birimlerin kurulmadığı idarelerin 5018 sayılı Kanun ve 24/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunla Strateji Geliştirme Birimine ve Mali Hizmetler Birimine verilen görevlerin yerine getirildiği daire başkanlıkları veya müdürlüklerde) fiilen çalışan personelden, fazla mesai karşılığında kendilerine izin verilme inkamı bulunmayanlara, yılın dört ayını geçmemek ve her bir personel için ayda 60 saati aşmamak üzere yapılacak ödeme,

1,15 TL

3. 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendine göre, söz konusu Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca çalıştırılan sözleşmeli personele saat başına ödenecek fazla çalışma ücreti bu bölümde belirlenen miktarları aşmayacak şekilde unvanlar itibarıyla teşebbüs veya bağlı ortaklık yönetim kurulları tarafından tespit edilir.

1,15 TL

4. Milli Eğitim Bakanlığı;

a) Bakanlığa bağlı her dereceli okullar ile kurumların atölye ve birimlerinde döner sermaye işleri üzerinde işin gereği olarak, olağan çalışma saatleri dışında fiilen çalışanlara (şoförler ve yardımcı hizmetler sınıfı personeli hariç) öğretim günlerinde günde 3 saati, resmi ve dini bayram günleri hariçindeki tatillerde günde 8 saati, uygulama otele bulunan otellilik ve turizm meslek liselerinde ise tatillerde günde 8 saati geçmemek kaydıyla, okul ve kurum döner sermaye hasılatından, beher iş saati için ödenecek fazla çalışma ücretleri bu bölümde belirlenen azami tutarı geçmemek üzere okul ve kurum müdürlerince, personelin ürettiği katkıları ve işçilik payı göz önünde bulundurularak tespit edilir.

5,10 TL

b) Döner sermaye işlerinde görevli şoförlerle yardımcı hizmetler sınıfı personeline fiilen mesai saatleri dışında yaptıkları çalışmalar karşılığında ayda 90 saate kadar okul veya kurum döner sermaye hasılatından ödenmek üzere saat başına,

1,15 TL

c) 2547 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin (e) bendi hükmü uyarınca, mesleki ve teknik eğitim bölgesinde yer alan meslek yüksekokulları ile ilişkilendirilen mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında görev yapan Milli Eğitim Bakanlığı idari personeline (yardımcı hizmetler sınıfı personeli dahil) yasal çalışma saatinin bitiminden sonra fiilen yaptıkları fazla çalışma süreleri için ayda 100 saati geçmemek üzere saat başına,

2,10 TL

5. Yapılan denetim ve inceleme sonucunda, fiilen fazla mesai yapmayanlara yukarıda yer alan hükümlere göre ödeme yapıldığının tespit edilmesi halinde, ilgililer hakkında gerekli kanuni takibat yapılmakla birlikte, ödenen fazla çalışma ücreti yüzde 100 fazlası ile birlikte geri alınır. Bu tutarın, cezaya ilişkin bölümünün yansı ödeme yapılan personelden, diğer yansı ise mesai çizelgesini onaylayanlardan tahsil edilir.

Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hükümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

B. Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti:

Aylık Maktu Miktar

22,80 TL

1. Çevre ve Orman Bakanlığı ile Orman Genel Müdürlüğü Orman Muhafaza Memurlarına,

2. Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabta ve ifaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personel (destek hizmeti yürüten personel hariç) ile kadrolu olarak fiilen çalışan koruma ve güvenlik personeline belediye meclisi kararı ile tespit edilen miktar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir.

Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla mesai ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

- 10.000'e kadar olanlar için 162 Türk Lirası,
- 10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 173 Türk Lirası,
- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 191 Türk Lirası,
- 100.001'den 250.000'e kadar olanlar için 215 Türk Lirası,
- 250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 257 Türk Lirası,
- 1.000.001'den fazla olanlar için 298 Türk Lirası,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin ifaiye personeli için 298 Türk Lirası,
- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediye sınırları içerisindeki diğer büyükşehir belediyeleri için 396 Türk Lirası, geçmez.

Yukarıdaki hükümlerin uygulanmasında büyükşehir sınırları içerisindeki belediyeler içinde bulundukları büyükşehir nüfusuna tabidir.

3. Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

4. Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

- a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,
- b) Bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,
- c) İfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunur.

Diğer hallerde ise maktu fazla çalışma ücretleri, fiilen çalışıldığı süreçte ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

IV. EDEBİ KURUL TOPLANTI ÖDENEĞİ

5441 sayılı Devlet Tiyatrosu Kuruluşu Hakkında Kanunun 2 nci maddesi uyarınca, Devlet tiyatrolarında oynanacak eserleri seçen edebi kurulun tiyatroya dışından katılan üyelerine, her toplantı için özel kanunlarında değişiklik yapılmıyaya kadar ödenecek toplantı ücreti (Her toplantı için 3 kişiyi geçmemek ve bir yılda altı toplantıyı aşmamak üzere),

Toplantı Ücreti

74,00 TL

V. TÜRK KODEKS KOMİSYONU TOPLANTI ÖDENEĞİ

767 sayılı Türk Kodeksi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi uyarınca Türk Kodeksini hazırlamak üzere oluşturulan Kodeks Komisyonu üyelerine, her toplantı için ödenecek toplantı ücreti (Ayda iki toplantıyı geçmemek üzere),

44,50 TL

VI. DİĞER ÖDEMELER

1. 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamemin 31 inci maddesi uyarınca kurulan Yüksek Sağlık Şurasının tabii üyelerine her toplantı günü için 1000, diğer üyelerine ise 2000 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda, yılda 12 toplantı gününü geçmemek üzere huzur hakkı ödenir.

2. Açıköğretim sınav hizmetlerinde; sadece sınav günü görev alanlardan bina sınav sorumluları ile bina yöneticilerine günlük 3500 gösterge rakamının, diğer görevlilere ise günlük 2500 gösterge rakamının; sınavın hazırlanması ve değerlendirilmesi ile denetimine doğrudan katkı sağlayan her bir öğretim elamanına toplamda 32000 gösterge rakamını geçmemek üzere her gün için 5000 gösterge rakamının; sınavın hazırlanması ve değerlendirilmesi ile denetimine doğrudan katkı sağlayan diğer her bir personele toplamda 16000 gösterge rakamını geçmemek üzere her gün için 2500 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımından elde edilecek tutarı geçmemek üzere Rektörün önerisi üzerine Üniversite Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek miktarda döner sermaye bütçesinden ödeme yapılabilir. Belirtilen ödemelerden yararlanan personele, 6245 sayılı Harcırak Kanunu hükümleri gereğince yapılan ödemeler hariç olmak üzere bu kapsamda başka bir ödeme yapılmaz. Eğitim ve sınavlara ilişkin olarak mevzuat uyarınca yapılması gereken zorunlu giderler döner sermaye bütçesinden karşılanabilir.

3. Milli Eğitim Bakanlığınca yapılan merkezi sistem sınav hizmetlerinde (Bakanlığın kendi personeline yönelik sadece bir il merkezinde yaptığı sınav hizmetleri hariç) 24 saat esasına göre kapalı devre çalışmasında fiilen görev alanlara her gün için 750 gösterge rakamının, belirlenen sınav hizmetlerinde sadece sınav günü görev alanlardan; bina sınav sorumluları ile bina yöneticilerine 2100 gösterge rakamının, diğer görevlilere ise 1600 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere görevin önem ve güçlüğüne göre Milli Eğitim Bakanının onayı ile belirlenecek miktarda döner sermaye bütçesinden ödeme yapılır. Belirtilen ödemelerden yararlanan personele, 6245 sayılı Harcırak Kanunu hükümleri gereğince yapılan ödemeler hariç olmak üzere bu kapsamda başka bir ödeme yapılmaz.

4. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezince yapılan sınavlarda sadece sınav günü görev alanlara sınav gününe mahsus olmak üzere 1600 gösterge rakamının, bina sınav sorumluları ile bina yöneticilerine ise sınav gününe mahsus olmak üzere 2100 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanması ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere; fiilen soru yazımı, değerlendirilmesi ve denetiminde görev alan öğretimin elemanlarına saat başına çalışma için 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununda unvanlarına göre belirlenen ek ders ücreti gösterge rakamlarının (öğretmenlere okutmanlara ödenen kadar) memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımından elde edilecek tutarın ikibuçuk katını geçmemek üzere; görevin önem ve güçlüğüne göre Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Başkanının onayı ile belirlenecek miktarda ödeme yapılır.

5. Kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişilerinin talepleri üzerine yükseköğretim kurumlarına soru hazırlanması veya sınav yapılması halinde; fiilen sınavın hazırlanması, değerlendirilmesi veya denetiminde görev alan her bir öğretim elemanına toplamda 32000 gösterge rakamının ve saat başına çalışma için 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununda unvanlarına göre belirlenen ek ders ücreti gösterge rakamlarının ikibuçuk katının; sınav hizmetlerine doğrudan katkı sağlayan diğer her bir personele toplamda 16000 gösterge rakamını geçmemek üzere fiilen görev yaptığı her gün için 750 gösterge rakamının; sadece sınav günü görev alanlara sınav gününe mahsus olmak üzere 1600 gösterge rakamının; bina sınav sorumluları ile bina yöneticilerine ise sınav gününe mahsus olmak üzere 2100 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere, Rektörün onayı ile belirlenecek miktarda döner sermaye bütçesinden ödeme yapılır. Belirlenen ödemelerden yararlanan personele, 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri gereğince yapılan ödemeler hariç olmak üzere bu kapsamda başka bir ödeme yapılmaz.

6. 657 sayılı Kanunun ek 32 nci maddesi uyarınca verilecek öğretim yılına hazırlık ödeneği Bakanlar Kurulu kararı aranmaksızın 540 Türk Lirası olarak ödenir. Bu ödeme; öğretim yılının başladığı aydan sonra ve birinci dönem ders yılının sonundan önce görevle başlayanlara %75'i, birinci dönem ders yılından sonra ve ikinci dönem ders yılının sona ermesinden önce görevle başlayanlara ise %50'si oranında yapılır.

7. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurumları hizmetlerinde çalışan gönüllülere talepleri üzerine fiilen çalıştıkları her gün için, ulaşım ve işe gideri olarak günlük 7.90 Türk Lirası ödenir. Tüm gönüllülere ödeme yapılabilecek yıllık toplam gün sayısı 150.000'dir.

VII. TAYIN BEDELİ

2155 sayılı Bazı Kamu Personeline Tayın Bedeli Verilmesi Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca ödenecek tayın bedelinin aylık tutarı 2100 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpılması sonucu bulunacak miktarı geçmez.

VIII. EK TAZMİNAT TAVANLARI

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinin (B) fıkrası uyarınca ödenecek ek tazminatın tavanı 84,50 Türk Lirası olarak uygulanır. Ancak Bakanlar Kurulu bu tavan miktarını yüzde 50'sine kadar artırmaya yetkilidir.

Aynı maddenin (A) fıkrası uyarınca ödenecek ek tazminatın aylık tutarı da erbaş ve erler için 1/1/2010–30/6/2010 tarihleri arasındaki sürede 147 Türk Lirasını, 1/7/2010 tarihinden itibaren ise 151 Türk Lirasını geçmez.

IX. JÜRİ ÜYESİ VE RAPORTÖR ÜCRETLERİ

Genel yönetim kapsamında bulunan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar ve özel kanunlarla kurulmuş fonlar tarafından yapılacak her türlü etti, plan, proje, güzel sanatlarla ve benzeri işlere ilişkin yarışmalarda jüri üyesi veya raporör olarak görevlendirilen 657 sayılı Kanunun 87 nci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlarda çalışan personele, her bir asli jüri üyesi veya raporörlüğü için 1.050 Türk Lirasını geçmemek üzere Maliye Bakanlığının görüşü alınarak kurumlarınca belirlenecek miktarda ücret ödenir.

Bu personelden,

- Damışman jüri üyesi görevi yapanlara aynı koşullarla, yukarıda belirtildiği şekilde tespit edilen miktarın 1/2'si,
- Yedek jüri üyelerine ön ve sonu-cevap toplantılarına katılmaları halinde yedeği oldukları damışman jüri veya asli jüri üyelerine ödenen miktarın 1/4'ü,
- Asli jüri üyesinin zorunlu bir nedenle çalışmalarına devam edememesi halinde kendisine yedek jüri üyesi ücreti, asli jüri üyesinin yerini alacak yedek jüri üyesine de asli jüri üyesi ücreti,
- Raporör yardımcılarının raporörlere ödenen miktarın 1/5'i,

Anılan jürilerde üye veya raporör olarak görev yapan ve yukarıdaki fıkralar kapsamına girmeyen 657 sayılı Kanunun 87 nci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlarda çalışan personel dışındaki kişilere ise, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 23 ve 53 üncü maddeleri uyarınca yayımlanmış olan Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği hükümlerine göre ücret ödenir. Ancak verilecek miktar bu bölümün birinci fıkrasında belirtilen tutarın iki katından fazla olamaz.

X. VATANİ HİZMET AYLIKLARI VE SOSYAL YARDIM ÖDEMELERİ

1. 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunarlara Vatanî Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinde yer alan (5750) gösterge rakamı, 1/1/2010-31/12/2010 tarihleri arasındaki aylık ödeme dönemlerinde (5862) olarak uygulanır.
2. Vatanî hizmet tertibinden aylık bağlanmasına ilişkin muhtelif Kanunlarda yer alan gösterge rakamları 1/1/2010-31/12/2010 tarihleri arasındaki aylık ödeme dönemlerinde kendileri için (5862), dul eşleri için (4690), diğer yakınları için (3262) olarak uygulanır.
3. 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun uyarınca aylık ödemelerine esas alınan (1585) gösterge rakamı, 1/1/2010-31/12/2010 tarihleri arasındaki aylık ödeme dönemlerinde (1615) olarak uygulanır.

boş

M - CETVELİ

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

PANSİYON ÜCRETLERİ

BOŞ SAYFA

M – Cetveli
Milli Eğitim Bakanlığı
Pansiyon Ücretlerini Gösterir Cetvel

Okul Türü ve Kademesi	2010 Yılı (TL-Ücret)
İlköğretim Okulları (Yatılı İlköğretim Bölge Okulları, Pansiyonlu İlköğretim Okulları ile Özel Eğitim Okulları)	1.530
Ortaöğretim Okulları (Genel ve Mesleki Teknik Liseler, Çok Programlı Liseler)	1.530
Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezleri, Çıraklık Eğitim Merkezleri ve Pratik Sanat Okulları	1.530
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulları (3308 sayılı Kanun kapsamında olan okullar)	1.710
Anadolu ve Fen Liseleri (Genel ve Mesleki Teknik Liseler, Çok Programlı Liseler)	1.530
Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri (3308 sayılı Kanun kapsamında olan okullar)	1.710

boş

O - CETVELİ

ORDU İHTİYAÇLARI İÇİN ALINACAK HAYVANLARIN ALIM DEĞERLERİ

BOŞ SAYFA

O - CETVELİ
Ordu İhtiyacı İçin Alınacak Hayvanların Alım Değerlerini Gösterir Cetvel

HİZMETİ	CİNSİ	YÜKSEKLİĞİ (METRE)	GÖĞÜS ÇEVRESİ (METRE)	BİRİM FİYATI (TL)
Süvari Bineği	Beygir	1.45 (en az)	1.65 (en az)	2.500
Topçu Bineği	Beygir	1.50 (en az)	1.70 (en az)	2.020
Diğer Binekler	Beygir	1.43 (en az)	1.60 (en az)	1.985
Mekkare	Beygir	1.36 (en az)	1.52 (en az)	1.390
Mekkare	Katır	1.36 (en az)	1.50 (en az)	1.320
Köpek	Kurt	–	–	960
Köpek	Kangal	–	–	460

bdş

P - CETVELİ

**MOTORLU TAŞITLARIN ORTALAMA
ALIM DEĞERLERİ VE SEFERBERLİK
TATBİKATINA KATILACAK ARAÇLARIN
TAHMİNİ GÜNLÜK KİRA BEDELLERİ**

BOŞ SAYFA

P - CETVELİ

**Motorlu Taşıtların Ortalama Alım Değerlerini Ve Seferberlik
Tatbikatına Katılacak Araçların Günlük Kira Bedellerini Gösterir Cetvel**

(TL)

ARACIN CİNSİ VE TONAJI	ALIM DEĞERİ	SEFERBERLİK TATBİKATLARINA KATILACAK ARAÇLARIN TAHMİNİ GÜNLÜK KİRA BEDELİ
10 TON İDARİ ARAÇ	109.000	----
5 TON İDARİ ARAÇ	58.818	----
1/2 TON İDARİ ARAÇ	19.735	----
1/5 TON TAKTİK ARAÇ	11.080	----
1/2 TON TAKTİK ARAÇ	17.530	----
5 TON TAKTİK ARAÇ	236.760	----
2.5 TON TAKTİK ARAÇ	185.055	----
10 TON ÇEKİCİ ARAÇ	717.176	----
KARÜSTÜ ARACI	320.276	----
KAMYONET 500 - 1000 KG.	----	61,00
KAMYONET 1001 - 2000 KG.	----	69,00
KAMYONET 2001 - 3000 KG.	----	83,00
KAMYON 3001 - 4000 KG.	----	90,00
KAMYON 4001 - 5000 KG.	----	112,00
KAMYON 5001 - 6000 KG.	----	112,00
KAMYON 6001 - 7000 KG.	----	112,00
KAMYON 7001 - 8000 KG.	----	134,00
KAMYON 8001 - 9000 KG.	----	134,00
KAMYON 9001- 10.000 KG.	----	134,00
KAMYON 10.000 - 11.000 KG.	----	134,00
KAMYON 11.001 - 12.000 KG.	----	146,00
KAMYON 12.001 - 13.000 KG.	----	146,00
KAMYON 13.001 - 14.000 KG.	----	146,00
ÇEKİCİ 5000 KG.	----	152,00
ÇEKİCİ 10.000 KG.	----	170,00
AKARYAKIT TANKERİ 5000 KG.	----	114,00
AKARYAKIT TANKERİ 10.000 KG.	----	134,00
SU TANKERİ	----	134,00
OTOBÜS (40 KİŞİLİK)	----	316,00
LODER YÜKLEYİCİ	----	184,00
SİLİNDİR (LASTİK TEKERLEKLİ ÇEKİCİ)	----	184,00
MOTORSİKLET	----	33,00
KARÜSTÜ ARACI	----	218,00

boş

T - CETVELİ

KURUMLARIN SATIN ALACAKLARI
TAŞITLARIN AZAMİ SATIN ALMA
BEDELLERİ

BOŞ SAYFA

Kurumların Satın Alacakları Taşıtların Azami Satın Alma Bedellerini Gösterir Cetvel

Sıra No	Taşıtın Cinsi	Azami Satın Alma Bedeli (TL)
1-a (*)	Binek otomobil	90.500
1-b (**)	Binek otomobil	100.000
2-	Binek otomobil	32.500
3-	Station-Wagon	33.500
4-	Arazi binek (En az 4, en fazla 8 kişilik)	57.750
5-	Minibüs (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	52.500
6-	Kapıkaçtı (Arazi hizmetleri için)	77.000
7-	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	46.500
8-	Pick-up (Kamyonet, arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	59.000
9-	Panel	45.250
10-	Midibüs (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	101.000
11-a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27, en fazla 40 kişilik)	158.500
11-b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	362.500
12-	Kamyon (Şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 Kg)	59.000
13-	Kamyon (Şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 Kg)	87.250
14-	Kamyon (Şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 Kg)	106.000
15-	Ambulans (Tıbbi donanımlı)	84.000
16-	Ambulans (Arazi hizmetleri için)	89.250
17-	Pick-up (Kamyonet, cenaze arabası yapılmak üzere)	46.250
18-	Motorsiklet (En fazla 600 cc.lik)	6.850
19-	Motorsiklet (En az 601 cc.lik)	16.900
20-	Bisiklet	1.500
21-a	Güvenlik önemli binek otomobil (Cinsi ve fiyatı Maliye Bakanlığınca belirlenir.)	
21-b	Güvenlik önemli servis taşıtı (Cinsi ve fiyatı Maliye Bakanlığınca belirlenir.)	
22-	Diğer taşıtlar (Cinsi ve fiyatı Maliye Bakanlığınca belirlenir.)	

(*) 237 sayılı *Taşıt Kanununa* ektî (1) sayılı cerverde yer alan Makamlar ile Devlet Protokol Hizmetlerinde kullanılmak üzere Dışişleri Bakanlığınca satın alınacak taşıtlar için.

(**) 237 sayılı *Taşıt Kanununa* ektî (1) sayılı cerverde yer alan ilk üç sıradaki Makamlar için.

NOT : 1- Bu cerverde gösterilen azami fiyatlarda değişiklik yapmaya, bu bedelleri belirli makam ve hizmetler için farklı miktarlarda tespit etmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

2- Bu cerverde belirlenen azami satın alma bedelleri, her türlü vergi öncesi bedeldir.

3- İdarelerin edebilecekleri taşıtları gösterir cerverlerde yer alan taşıtların cinslerini, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine değiştirmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

4- Cumhuriyetin başlangıcı tarafından edilecek 21-a, 21-b ve 22 sıra nolu taşıtların cinsi ve fiyatı Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğince belirlenir.

boş

**5018 SAYILI KANUNA EKLİ (I) VE (II)
SAYILI CETVELLERDE YER ALAN
KAMU İDARELERİNİN TAŞIT KANUNUNA
GÖRE 2010 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ
TAŞITLAR**

boş

**5018 SAYILI KANUNA EKLİ (I) VE (II) SAYILI CETVELLERDE
YER ALAN KAMU İDARELERİNİN TAŞIT KANUNUNA GÖRE
2010 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI
GÖSTERİR CETVEL**

**(I) SAYILI CETVEL
GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN
2010 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL**

KURULUŞUN ADI	T CETVELİ SIRA NO	TAŞITIN CİNSİ	ADET	NEREDE KULLANILACAKI	FİNANSMAN KAYNAĞI
CUMHURBAŞKANLIĞI	T01b	Binek Otomobil	6	Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	2	Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T13	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T21a	Güvenlik önemli binek otomobil (Cinsi ve Fiyat Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğince Belirlenir.)	3	Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyat Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğince Belirlenir.)	6	Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	T09	Panel	1	Türkiye Büyük Millet Meclisi Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	1	Türkiye Büyük Millet Meclisi Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Türkiye Büyük Millet Meclisi Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	1	Türkiye Büyük Millet Meclisi Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
YARGITAY	T02	Binek Otomobil	4	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	1	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
DANIŞTAY	T02	Binek Otomobil	2	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11-A	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	5	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
SAYIŞTAY	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	1	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T02	Binek Otomobil	5	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	2	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	2	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
BAŞBAKANLIK	T02	Binek Otomobil	12	Başbakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T04	Arazi Binek (En az 4, en çok 8 kişilik)	11	Başbakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	1	Başbakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T21a	Güvenlik önemli binek otomobil (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	2	Başbakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
GÜMRÜK MÜŞTƏŞƏRLİĞİ	T09	Panel	35	Kaçakçılığa Mücadelede Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi + AB Katkısı
	T02	Binek Otomobil	6	Merkez Hizmet Birimlerinin İhtiyaçlarında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	3	Kaçakçılığa Mücadelede Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	6	Kaçakçılığa Mücadelede ve Narkotik Dedektör Köpek Eğitiminde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T02	Binek Otomobil	2	Genel Müdürlük ve İl Müdürlükleri Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	10	Sosyal Hizmet Kuruluşları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	20	Genel Müdürlük, İl Müdürlükleri ve Sosyal Hizmet Kuruluşları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	2	Sosyal Hizmet Kuruluşları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	2	Sosyal Hizmet Kuruluşları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
ADALET BAKANLIĞI	T02	Binek Otomobil	80	Adli Teşkilat Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	40	Adli Teşkilat Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T21a	Güvenlik önemli binek otomobil (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	5	Koruma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T02	Binek Otomobil	2	Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	3	Ceza İnfaz Kurumları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Ceza İnfaz Kurumları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Ceza İnfaz Kurumları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	35	Ceza İnfaz Kurumları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	2	Ceza İnfaz Kurumları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	2	Ceza İnfaz Kurumları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T02	Binek Otomobil	4	Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezi Şube Müdürlükleri Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
MILLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	T01a	Binek Otomobil	1	Milli Savunma Bakanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	15	Milli Savunma Bakanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T03	Station-Wagon	1	Milli Savunma Bakanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	8	Milli Savunma Bakanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	4	Milli Savunma Bakanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	8	Milli Savunma Bakanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	7	Milli Savunma Bakanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T13	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 kg	2	Milli Savunma Bakanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	7	Genel Kurmay Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	4	Genel Kurmay Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	2	Genel Kurmay Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	3	Genel Kurmay Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	2	Genel Kurmay Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	1	Genel Kurmay Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	12	Genel Kurmay Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T21a	Güvenlik önemli binek otomobil (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	6	Genel Kurmay Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	31	Kara Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	12	Kara Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T06	Kapt-kapt (Arazi)	2	Kara Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	2	Kara Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	15	Kara Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	9	Kara Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	10	Kara Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	15	Deniz Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi

(1) SAYILI CETVEL
GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN
2010 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL

KURULUŞUN ADI	T CETVELİ SIRA NO	TASITIN CİNSİ	ADET	NEREDE KULLANILACAĞI	FİNANSMAN KAYNAĞI
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	12	Deniz Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	12	Deniz Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	14	Deniz Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	6	Deniz Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T13	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 kg	6	Deniz Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanım)	2	Deniz Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T21a	Güvenlik önemli binek otomobil (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığına Belirlenir.)	1	Deniz Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	20	Hava Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	12	Hava Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	12	Hava Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	6	Hava Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	9	Hava Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Millî Savunma Bakanlığı Diğer Sermaye İşletmelerinde Kullanılmak Üzere	Diğer Sermaye
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	2	Millî Savunma Bakanlığı Diğer Sermaye İşletmelerinde Kullanılmak Üzere	Diğer Sermaye
	T09	Panel	3	Millî Savunma Bakanlığı Diğer Sermaye İşletmelerinde Kullanılmak Üzere	Diğer Sermaye
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Millî Savunma Bakanlığı Diğer Sermaye İşletmelerinde Kullanılmak Üzere	Diğer Sermaye
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanım)	5	Millî Savunma Bakanlığı Diğer Sermaye İşletmelerinde Kullanılmak Üzere	Diğer Sermaye
	T17	Pick-up (Kamyonet) (Cenaze arabası yapılmak üzere)	1	Millî Savunma Bakanlığı Diğer Sermaye İşletmelerinde Kullanılmak Üzere	Diğer Sermaye
	T20	Bisiklet	32	Millî Savunma Bakanlığı Diğer Sermaye İşletmelerinde Kullanılmak Üzere	Diğer Sermaye
	T21	Binek Otomobil	5	Valilik Malakam Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	T01a	Binek Otomobil	5	Valilik Malakam Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T02	Binek Otomobil	25	Kaymakamlık Malakam Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T02	Binek Otomobil	50	Kaymakamlık Malakam Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	11	Bakanlık Taşra Birimlerinin Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	11	Bakanlık Taşra Birimlerinin Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığına Belirlenir.)	5	Bakanlık Taşra Birimlerinin Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığına Belirlenir.)	5	Bakanlık Taşra Birimlerinin Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	T02	Binek Otomobil	450	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	50	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	30	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanım)	14	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanım)	14	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	50	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	500	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T19	Motorsiklet en az 600 cc.lik	500	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	346	Uyayırma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	20	Uyayırma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	5	Grup Komutanlıkların Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	5	Bölge Komutanlıkların Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	3	Onanım Destek Komutanlıkların Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	3	Onanım Destek Komutanlıkların Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	10	Bölge ve Grup Komutanlıkların Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	T13	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 kg	2	İkmal Merkezi ile İkmal Destek Komutanlıkların Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	2	İkmal Merkezi ile İkmal Destek Komutanlıkların Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	2	İkmal Merkezi ile İkmal Destek Komutanlıkların Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	2	İkmal Merkezi ile İkmal Destek Komutanlıkların Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	2	İkmal Merkezi ile İkmal Destek Komutanlıkların Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	T01a	Binek Otomobil	6	Diş Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T04	Arazi Binek (En az 4, en çok 8 kişilik)	5	Diş Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	10	Diş Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T21a	Güvenlik önemli binek otomobil (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığına Belirlenir.)	5	Diş Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Özel Ödenek)
	T21b	Güvenlik önemli servis taşıt (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığına Belirlenir.)	5	Diş Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Özel Ödenek)
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığına Belirlenir.)	2	Diş Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığına Belirlenir.)	2	Diş Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
MALİYE BAKANLIĞI	T02	Binek Otomobil	10	Bakanlık Merkez ve Taşra Birimlerinin Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	10	Bakanlık Merkez ve Taşra Birimlerinin Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	1	Turgutu Malmüdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	1	Turgutu Malmüdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	75	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	10	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	180	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	T02	Binek Otomobil	50	İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	10	İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Yalova Hizmeti Eğitim Enstitüsü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	100	İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı (Yatılı ve Pansiyonlu Okullarda Kullanılmak Üzere)	Yurtiçi Hibe
	T13	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 kg	1	İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T13	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 kg	1	İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	39	Yapı İşleri Genel Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	39	Yapı İşleri Genel Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
SAGLIK BAKANLIĞI	T02	Binek Otomobil	9	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	20	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	10	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanım)	100	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T16	Ambulans (Arazi hizmetleri için)	30	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T19	Motorsiklet en az 600 cc.lik	10	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığına Belirlenir.)	2	Hasta Nakil Üniteli Kombi Paletli kar aracı 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığına Belirlenir.)	2	Hasta Nakil Üniteli Kombi Paletli kar aracı 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığına Belirlenir.)	2	Hasta Nakil Üniteli Kombi Paletli kar aracı 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi

(1) SAYILI CETVEL
GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN
2010 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL

KURULUŞUN ADI	T CETVELİ SIRA NO	TAŞITIN CİNSİ	ADET	NEREDE KULLANILACAĞI	FİNANSMAN KAYNAĞI
SAGLIK BAKANLIĞI	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	300	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T16	Ambulans (Araç hizmetleri için)	160	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	15	4 Yarahatıyabilen Ambulans 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyat Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	2	Hovercraft Tipi Acil Sağlık Aracı 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T02	Binek Otomobil	100	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	50	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	10	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	10	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	100	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	100	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T16	Ambulans (Araç hizmetleri için)	100	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T02	Binek Otomobil	1	Refik Saydam Hfssshha Merkezi Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T03	Station-Wagon	1	Refik Saydam Hfssshha Merkezi Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Refik Saydam Hfssshha Merkezi Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T02	Binek Otomobil	9	Bölge Müdürlüklerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	18	Genel Müdürlük ve Bölge Müdürlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	1	Genel Müdürlük- Araştırma D. Başk. Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Araç hizmetleri için)	4	TUGEM Çevre Amaçlı Tanım Alanlarının Korunması (ÇATAK) Projesinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	YATIN DALBŞK. Tanımsal Yayın, Eğitim ve Yayın Geliştirme Projesinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	TAGEM Türkiye Patentli Büyük Ebeveyn ve Ebeveyn Geliştirme Projesinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	TAGEM Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Projesinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Ankara Tarıkcılık Arg.Ens.Md. Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Antalya Bat Akdeniz Tanımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	2	Bursa II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Araç hizmetleri için)	1	Bursa II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Diyanbakır II Kont.Lab.Md.Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T09	Panel	1	Edirne II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Eskişehir II Kont.Lab. Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T09	Panel	1	Gaziantep II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Araç hizmetleri için)	1	İzmir Ege Tar. Arg.Ens. Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	İzmir Ege Tar. Arg.Ens. Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Araç hizmetleri için)	2	İzmir Ege Tar. Arg.Ens. Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T09	Panel	1	Samsun II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Araç hizmetleri için)	1	Blaağ El San. Eğt.Ens.Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Araç hizmetleri için)	1	Sakarya II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Araç hizmetleri için)	1	Ordu II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Gaziantep II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T13	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Gaziantep II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T09	Panel	1	Karaman II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T09	Panel	1	İzmir II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Kırşehir II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T09	Panel	2	Manisa II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Manisa II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T04	Araç Binek (En az 4, en çok 8 kişilik)	1	Trabzon II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Erzurum Top.Su.Kyn.Arg.Ens.Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T09	Panel	1	Balıkesir II Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T09	Panel	1	İzmir Ege Tar. Arg.Ens. Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	T02	Binek Otomobil	3	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T03	Station-Wagon	1	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	T01a	Binek Otomobil	1	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T09	Panel	1	Yemekhane Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI	T18	Motorsiklet en az 45-250 cc.lik	2	Araştırma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
DEVLET METEOROLOJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Araç hizmetleri için)	3	Genel Müdürlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T02	Binek Otomobil	10	Yatırım Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T04	Araç Binek (En az 4, en çok 8 kişilik)	5	Yatırım Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	2	Yatırım Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Araç hizmetleri için)	3	Yatırım Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	2	Yatırım Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	2	Yatırım Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi

**(II) SAYILI CETVEL
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN
2010 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL**

KURULUŞUN ADI	T CETVELİ SIRA NO	TAŞITIN CİNSİ	ADET	NEREDE KULLANILACAĞI	FİNANSMAN KAYNAĞI
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	T02	Binek Otomobil	3	Makam ve Hizmet Aracı Olarak Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	3	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	2	Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere (Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı)	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	2	Hastane Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T13	Kamyon gasi-kabin tam yükü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere (İstisna)	Yurtiçi Hibe
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
MİMAK SINAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T12	Kamyon gasi-kabin tam yükü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
EGE ÜNİVERSİTESİ	T13	Kamyon gasi-kabin tam yükü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T02	Sağlık-Wagen	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	15	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	15	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	5	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	4	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	5	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Kültürel ve Spor Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Kültürel ve Spor Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Öğrenci Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Öğrenci Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
ÇÜKÜROVA ÜNİVERSİTESİ	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T09	Panel	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T12	Kamyon gasi-kabin tam yükü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
AYATURK ÜNİVERSİTESİ	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Hastane Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	2	Hastane Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
FRAT ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	T13	Kamyon gasi-kabin tam yükü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Merkezi Yönetim Bütçesi	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	T02	Binek Otomobil	1	Enstitü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T13	Kamyon gasi-kabin tam yükü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Enstitü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	6	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	2	Öğrencilerin Sosyal,Kültür ve Sportif Faaliyetleri	Yurtiçi Hibe
	T06	Kapı-kapı (Arazi hizmetleri için)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Öğrencilerin Sosyal,Kültür ve Sportif Faaliyetleri	Yurtiçi Hibe
	T09	Panel	1	Öğrencilerin Sosyal,Kültür ve Sportif Faaliyetleri	Yurtiçi Hibe
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Öğrencilerin Sosyal,Kültür ve Sportif Faaliyetleri	Yurtiçi Hibe
	T11-a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Öğrencilerin Sosyal,Kültür ve Sportif Faaliyetleri	Yurtiçi Hibe
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Üniversite Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi Hizmetleri için)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T13	Kamyon gasi-kabin tam yükü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
ZONGULDAK KARAEĞİMAL ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T10	Kamyon gasi-kabin tam yükü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
MEKSİN ÜNİVERSİTESİ	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Üniversite Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye

(II) SAYILI CETVEL
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN
2010 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL

KURULUŞUN ADI	T CETVELİ SIRA NO	TAŞITIN CİNSİ	ADET	NEREDE KULLANILACAKI	FİNANSMAN KAYNAĞI
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	1	Üniversite Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	T18	Motorsiklet en az 45-250 cc.lik	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	T18	Motorsiklet en az 45-250 cc.lik	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yükü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ÇANAKKALE ONSEKİZ MARY ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	3	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	1	Hastane Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	T18	Motorsiklet en az 45-250 cc.lik	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
KARİFANMANAŞ SUYUÇ İMAH ÜNİVERSİTESİ	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T18	Motorsiklet en az 45-250 cc.lik	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
İSKİŞEHİR OSMANGAZI ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
DUZCE ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T-02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11-b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T09	Panel	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	T12	Kamyon şasi-kabin tam yükü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	2	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
RİZE ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cins ve Fiyat Maliye Bakanlığına Belirlenir...)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	1	Hastane Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	5	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	T11-a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üzere	Yurtiçi Hibe
	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	1	Üniversite Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
BOZOK ÜNİVERSİTESİ	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T09	Panel	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımı)	1	Rektörlük (Hastane) Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T04	Arazi Binek (En az 4, en çok 8 kişilik)	1	Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ORDU ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
KARAKANIOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtiçi Hibe
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
AGRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi

**(II) SAYILI CETVEL
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN
2010 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL**

KURULUŞUN ADI	Y CETVELİ SIRA NO	TAŞITIN CİNSİ	ADET	NEREDE KULLANILACAK	FİNANSMAN KAYNAĞI
SINOP ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T03	Station-Wagon	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T03	Station-Wagon	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
SİRTY ÜNİVERSİTESİ	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	T14	Kamyon pası-kabin tam yükü ağırlığı en az 17.000 kg	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T13	Kamyon pası-kabin tam yükü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
KILIS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Sağlık ve Kültür Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T04	Arazi Binek (En az 4, en çok 8 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
BİLECİK ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	T06	Kapı-kaçt (Arazi)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T13	Kamyon pası-kabin tam yükü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cins ve Fiyat Maliye Bakanlığına Belirlenir.)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T02	Binek Otomobil	2	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T11b	Obtibus (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
OSMANIYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T11a	Obtibus (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11b	Obtibus (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
MUŞ ALPASLAN ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T02	Binek Otomobil	2	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	T11a	Obtibus (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T04	Arazi Binek (En az 4, en çok 8 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11b	Obtibus (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	T06	Kapı-kaçt (Arazi)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T13	Kamyon pası-kabin tam yükü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11b	Obtibus (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Obtibus (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T04	Arazi Binek (En az 4, en çok 8 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Obtibus (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
NAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
İZDİR ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T08	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik) (Arazi hizmetleri için)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	2	Rektörlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T11a	Obtibus (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	3	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
TUNCELİ ÜNİVERSİTESİ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	T11a	Obtibus (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ÖĞRENCİ SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ	T02	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hibe
	T11a	Obtibus (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
TÜRK DİL KURUMU	T11b	Obtibus (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Kıtap Satış ve Fuar Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Obtibus (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Enstitü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
TÜRKİYE VE ORTA DOĞU AHME İDARESİ ENSTİTÜSÜ	T02	Binek Otomobil	1	TUBİTAK Sınavına Sayısı Arayış ve Eğitim Enstitüsü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	TUBİTAK Usual Gözlemevi Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T04	Arazi Binek (En az 4, en çok 8 kişilik)	1	TUBİTAK Marmara Arayış Merkezi Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
TÜRKİYE BİLİMSSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	2	TUBİTAK Usual Elektronik ve Kriptoloji Arayış Enstitüsü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T11a	Obtibus (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	1	Sınav Organizasyonu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)

**(II) SAYILI CETVEL
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN
2010 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL**

KURULUŞUN ADI	T CETVELİ SIRA NO	TAŞITIN CİNSİ	ADET	NEREDE KULLANILACAĞI	FİNANSMAN KAYNAĞI
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	1	Akademik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
KREDİ VE YURTLAR KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T02	Binek Otomobil	3	Kurum Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	3	Kurum Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	2	Genel Müdürlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	2	Orman Yangınlarıyla Mücadele Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Yurtici Hbe
	T18	Motorsiklet en az 45-250 cc.lik	10	Orman Yangınlarıyla Mücadele Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	2	Bölge Müdürlükten Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
				Radyoaktif Atıkların ve Radyoaktifite Bulaşmış Malzemelerin Taşınması Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere.	Merkezi Yönetim Bütçesi
TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU TÜRKİŞİBİRLİĞİ VE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	T06	Kapı-kapı (Arazi)	1	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
HAZEN YETKİLİ VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T04	Arazi Binek (En az 4, en çok 8 kişilik)	1	Başkanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
CEZA VE İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKTEKİLERİ İŞ YURTULARI KURUMU	T04	Arazi Binek (En az 4, en çok 8 kişilik)	5	Genel Müdürlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T02	Binek Otomobil	5	Ceza İnfaz Kurumları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T05	Minibus (Sürücü dahil en fazla 15 kişilik)	4	Ceza İnfaz Kurumları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	10	Ceza İnfaz Kurumları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Obüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik)	40	Ceza İnfaz Kurumları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere (Hükümlü ve Tutuklu Sevk Araçları Dönüşürülecektir.)	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	3	Ceza İnfaz Kurumları Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T07	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	6	Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamyon şasi-kabin tam yükü ağırlığı en az 17.000 kg	4	Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi

boş

V - CETVELİ

KANUNLAR VE KARARNAMELERLE
BAĞLANMIŞ VATANİ HİZMET
AYLIKLARI

BOŞ SAYFA

V - CETVELİ
(Yatırımların Ayrılmaları)

Bu Cetvelde ismi belirtilenlerin aylıklarının hesaplanmasında, isimlerinin karşılarında belirtilen gösterge rakamları esas alınır. Ancak, bu Cetvelin (A) ve (B) bölümlerinde belirtilenlerden herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan gelir veya aylık bağlanmadığı gibi, zorunlu olarak sosyal güvenlik kurumlarından birine tabi olmayı gerektiren bir işte de çalışmadığını beyan edenek, suretyle yazılı talepte bulunarak hak sahiplerinin aylıkların ise, yazılı taleplerinin Sosyal Güvenlik Kurumunu Başkanlığının Kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden aydan geçseki olmak üzere ve bu durumları devam ettiği müddetçe 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan 30 günlük net asgari ücret tutarı (dört eşyer için bu tutarın % 75'i, diğer yakınları için ise %50'si) esas alınarak ödenir.

A- Sivas Kongresince Seçilen Temsil Hakkı Üyeleriyle T.B.M.M. Birinci Dönem Milletvekillerinden 15/12/1948 tarihli ve 5269 sayılı, 18/7/1951 tarihli ve 5814 sayılı Kanunlar Gereğince Yatırımların Hizmet Tertibinden Aylık Bağlanmaları

Sıra No	Aylık Sahiplerinin İsimleri	Aylık Göstergesi 01/01/2010-31/12/2010
1	Adana Milletvekili Zekai Apaydın Kızı Leyla Yerdal	3262
2	Ankara Valisi M. Reşit Şahingiray Kızı İsmet Şahingiray	3262
3	Bingöl (Geng) Milletvekili Hamdi Yılmaz Kızı Münver Korkmaz	3262
4	Bingöl (Geng) Milletvekili Hamdi Yılmaz Kızı Aziz Bozgen (Yılmaz)	3262
5	Bitlis Milletvekili S. Vehbi Öztürk Kızı Saime Gebeloğlu	3262
6	Bitlis Milletvekili A. Hikmet Özdemir Kızı Salha Özdemir	3262
7	Bozüyük Milletvekili Fuat Unay Kızı Esin Unay	3262
8	Burdur Milletvekili Veli Saltık Kızı İnci Saltık	3262
9	Bursa Milletvekili Servet Akdağ Kızı Süreyya Akdağ	3262
10	Bursa Milletvekili Servet Akdağ Kızı Fazla Övünç	3262
11	Bursa Milletvekili M. Fehmi Geçer Kızı Meliha Çetinkaya	3262
12	C. Bereket Milletvekili Fak Öztürk Kızı Handan İnan	3262
13	C. Bereket Milletvekili A. Cemalettin Öztekin Kızı F. Aziz Öztekin	3262
14	Çankırı Milletvekili M. Tahir Duran Kızı Hatice Çivircioğlu	3262
15	Çankırı Milletvekili Abdulkadir Kırkın Kızı Sevim Kırkın	3262
16	Dişarbakır Milletvekili İ. Hamit Tığrel Kızı Bediz Koz	3262
17	Dişarbakır Milletvekili İ. Hamit Tığrel Kızı Melik Ökten	3262
18	Ergani Milletvekili İ. Hakkı Akçın Kızı Neslişör Akçın	3262
19	Ergani Milletvekili M. Emin Özerdir Kızı Nazime Ertekin	3262
20	Erzurum Milletvekili Hüseyin Aksoy Kızı Saime Aksoy	3262
21	Erzurum Milletvekili M. Salih Yeşiloğlu Kızı A. Nimet Yeşiloğlu	3262
22	Gaziantep Milletvekili Ragıp Yoğun Kızı L. Münver Müslü	3262
23	Gümüşhane Milletvekili Ziya Tuğlu Kızı Yedigöller Savaşçı	3262
24	İsparta Milletvekili İ. Remzi Kızı F. Semha Başer	3262
25	İsparta Milletvekili İbrahim Demiralay Kızı R. Muazzez Aydemir	3262
26	İsparta Milletvekili Tahir Kucur Kızı Tuna Kucur	3262
27	İsparta Milletvekili Tahir Kucur Kızı H. Gülsen Şaklar	3262
28	İçel Milletvekili Haydar Arslan Kızı Canan Aşkın	3262
29	İçel Milletvekili Haydar Arslan Kızı Suzan Arslan	3262
30	İçel Milletvekili Haydar Arslan Kızı Ferihan Alev	3262
31	İstanbul Milletvekili H. Hüsnü İşık Kızı S. Fikriye Kuyuş	3262
32	Kastamonu Milletvekili Sabri Dura Kızı F. Emine Çamlıca	3262
33	Kayseri Milletvekili Osman Uşaklı Kızı Sabiha Çungulluğlu	3262
34	Kayseri Milletvekili A. Hilmi Kalaç Kızı Siner Kayalbay	3262
35	Kayseri Milletvekili Rifat Çelik Kızı V. Sevim Karakimseli	3262
36	Kırşehir Milletvekili M. Sadık Sarvekin Kızı Semih Sarvekin	3262
37	Malatya Milletvekili Garp Ömer Kızı Emine Akıncı	3262
38	Malatya Milletvekili Hüseyin Sıkı Gır Kızı Nuriye İdli	3262

Sıra No	Ayılık Sahiplerinin İsimleri	Ayılık Göstergesi
		01/01/2010-31/12/2010
39	Mardin Milletvekili İbrahim Tuhan Kızı Neriman Tuhan	3262
40	Mardin Milletvekili İbrahim Tuhan Kızı Aytan Tuhan	3262
41	Menşese Milletvekili H. Fahri Arslanlı Kızı Z. İclal Arslanlı	3262
42	Mersin Milletvekili Tevrik Gençtürk Kızı Terviz Dinçer	3262
43	Niğde Milletvekili M. Ragıp Soylu Kızı Bedra Şahenk	3262
44	Sarıhan Milletvekili İ. Sureyya Yiğit Kızı İ. Candan Yiğit	3262
45	Sırt Milletvekili Kadri Oktay Kızı Cavide Yasa	3262
46	Sırt Milletvekili Kadri Oktay Kızı Beşire Kalkan	3262
47	Sırt Milletvekili Nuri Bayram Kızı Fatma Cander	3262
48	Sırt Milletvekili M. Sabri Bayşan Kızı İskiklal Bayşan	3262
49	Sinop Milletvekili Abdullah Karabina Kızı Ziyret Kula	3262
50	Sinop Milletvekili Mehmet Şerif Kızı N. Nefise Kayhan	3262
51	Sivas Milletvekili Y. Ziyaettin Başara Kızı E. Lutfiye Başara	3262
52	Sivas Milletvekili Rasim Başara Kızı Turkan Kınacı	3262
53	Siverek Milletvekili Abdülrahman Ensari Kızı B. Saadet Ensari	3262
54	Siverek Milletvekili M. İhsan Sağlam Kızı R. Faize Güntuş	3262
55	Şanlıurfa Milletvekili Salih Hayatlı Kızı Güldenay Sayın	3262
56	Ş. Karahisar Milletvekili M. N. Erberk Kızı Ülker Kılıç	3262
57	Van Milletvekili Hakkı Urgan Kızı Ayten Urgan	3262
58	Van Milletvekili Hakkı Urgan Kızı Selçuk Karaduman	3262
59	Yozgat Milletvekili Y. Bahri Tahtoğlu Kızı Fatma Sural	3262
60	Milletvekili Mualla Ali Güney Kızı Tohumay Güney	3262
61	Milletvekili Ahmet Nafiz ÖZALP Kızı Nilüfer Furtun	3262
62	I. Donem Milletvekili Süddik Mumcu Kızı Muzafer Mumcu	3262
63	I. Donem Milletvekili Mustafa Kızı İlham Ekmekçioglu	3262
64	I. Donem Milletvekili Kazım Özalp Kızı F. Güner Özalp	3262
65	I. Donem Milletvekili Süleyman Sırrı Kızı Gulbekem Aral	3262
66	I. Donem Milletvekili M. Refik Kızı Turkan Çolaşan	3262
67	I. Donem Kastamonu Milletvekili A. Kadir Kemali Kızı N. Uğur Gursu (Öğütçü)	3262
68	I. Donem Kastamonu Milletvekili A. Kadir Kemali Kızı A. Turkan Atagan	3262
69	I. Donem Kastamonu Milletvekili A. Kadir Kemali Kızı E. Talat Temizsoy	3262
70	I. Donem Van Milletvekili H. Sadık Kızı Sevinç Kutay	3262
71	I. Donem K. Salıp Milletvekili A. Nebil Kızı A. Fahrümsa Alpars	3262
72	I. Donem İçel Milletvekili Sevgi Göklevent Kızı Aliye Şevki Gülnar	3262
73	I. Donem Ardahan Milletvekili Server. Ahıska Kızı Z. Belma Ahıskaatabekoglu	3262
74	I. Donem Ardahan Milletvekili Server. Ahıska Kızı L. Nesrin Ahıskaatabekoglu	3262
75	I. Donem Lazistan Milletvekili Z. Abidim Başbuğoglu Kızı N. Sevdâ Başbuğoglu	3262
76	I. Donem Batum Milletvekili Edip Dinç Kızı Şükran Yavuzay	3262
77	I. Donem Milletvekili A. Hamdi Ulkumen Oğlu Atilla Ulkumen	3262
78	I. Donem Milletvekili Sabri Gönçgeçel Kızı Sunur Sağlamoglu	3262
79	I. Donem Milletvekili Hsınm Oraqçı Kızı Sevim Altay	3262

B- Özel Kanunlara Göre Vatani Hizmet Terütibinden Aylık Bağlananlar

Sıra No	Aylık Sahiplerinin İsimleri	Dayandığı Kanun	Aylık Göstergesi 01/01/2010-31/12/2010
1	Embiya Çavuş	3275	5862
2	Hakkı Şenlir	3275	5862
3	Ali Tabak Eşi Zulfıye Tabak	3275	4690
4	Hacı Altın Eşi Cemile Altın	1062	4690
5	H. Dauş Tunalıgil Eşi F. Firuze Tunalıgil	2097	4690
6	İbrahim Kaça Eşi Seyyare Kaça	682	4690
7	İsa Güneş Eşi Gülççek Güneş	2378	4690
8	İsmail Şekket Erez Eşi F. Necla Erez	2097	4690
9	Kemal Bahadır Demir Eşi Melek Sına Baydar	1936	4690
10	Mehmet Akman Eşi Satı Cebeci	6576	4690
11	Mehmet Şanlı Baydar Eşi N. Güner Baydar	1936	4690
12	Mülazım Deniz Eşi Cevran Deniz	2998	4690
13	Oktar Cirit Eşi F. Gülen Cirit	2096	4690
14	Renzi Gürkan Eşi Safiye Gürkan	3275	4690
15	Tahir Ünlü Eşi Sultan Ünlü	167	4690
16	Talip Yener Eşi Saniye Kılıç Uysal	2097	4690
17	Almet Hamdi Efendi Kızı Enel Çardak	330	3262
18	Ali Tabak Kızı Melek Tabak	3275	3262
19	Cemal Kaçar Kızı Zeynep Kaçar	3187	3262
20	Cemal Kılıç Kızı Yeter Kılıç	2998	3262
21	Harun Aday Kızı Fatma Aday	6857	3262
22	H. Dauş Tunalıgil Kızı H. Periel Tunalıgil	2097	3262
23	Mehmet Kuran Kızı Telli Kuran	2884	3262
24	Mehmet Şanlı Baydar Kızı A. S. Leyla Baydar	1936	3262
25	Mehmet Şanlı Baydar Kızı Asımman Baydar	1936	3262
26	Mülazım Deniz Kızı Maviş Deniz	2998	3262
27	Kaşır Kaçar Kızı Çeşmi Çadrcı	3258	3262
28	Oktar Cirit Kızı N. Ece Cirit	2096	3262
29	Süleyman Kulaksız Oğlu Sadık Kulaksız	389	3262
30	Tahir Ünlü Kızı Şükran Yentir	167	3262
31	Tahir Ünlü Kızı Sengül Mucabit	167	3262
32	Talip Yener Annesi Nuriye Yener	2097	3262
33	Talip Yener Babası Sabrı Yener	2097	3262

C. 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Kanun gereğince Bakanlar Kurulu Kararıyla Vatani Hizmet Tertibinden Aylık Bağlananlar

Sıra No	Aylık Sahiplerinin İsimleri	Aylık Göstergesi	
		01/01/2010-31/12/2010	
1	Abdullah Delirmalli	5862	
2	Ahmet Kızılkaya	5862	
3	Ali Muhtuturk	5862	
4	Ali Senguler	5862	
5	Arif Senturk	5862	
6	Avni Veli Ozturk	5862	
7	Cevdet Gunduzlu	5862	
8	Eyret Ozturk	5862	
9	Fehim Karaduman	5862	
10	Gultekin Karaman	5862	
11	Hanifi Aktas	5862	
12	Hasan Ayyildiz	5862	
13	Hayrettin Ozturk	5862	
14	Huseyin Babekoglu	5862	
15	Husein Kulveci	5862	
16	Isralim Zafer	5862	
17	Ismael Simsek	5862	
18	Mehmet Karali	5862	
19	Mehmet Mumcuoglu	5862	
20	Mesude Bilen	5862	
21	Munim Akkas	5862	
22	Munim Kasimoglu	5862	
23	Nazım Başaran	5862	
24	Niyazi Ozturk	5862	
25	Osman Onur	5862	
26	Ramadan Tunali	5862	
27	Renzi Ozturk	5862	
28	Renzi Ucan	5862	
29	Rodvan Kurulumus	5862	
30	Sabri Isakender	5862	
31	Selim Savas	5862	
32	Saban Ergul	5862	
33	Saban Guler	5862	
34	Saban Ozkan	5862	
35	Yakup Yildirimutkuncan	5862	
36	Yusuf Balig	5862	
37	Yusuf Engin	5862	
38	Ali Adnan Esi Emana Sarayozlu	4690	
39	Mehmet Onul (Boluksbay) Esi Nezhia Boluksbay	4690	
40	M. Fırat Gıray Esi Nemati Gıray	4690	
41	Mehmet Karasulu Esi Ayşe Karasulu	4690	
42	Munim Vatansever Esi Zehra Vatansever	4690	
43	M. Munim Yakup Esi Meryem Musaoğlu	4690	
44	Orhan Fahir Esi Şevket Fahir	4690	
45	Renzi Doğru Esi Huri Doğru	4690	
46	Sabri Hatızoğlu Esi Hulusiye Hatızoğlu	4690	
47	Sattar Recep Esi Zehra Safteoğlu	3262	
48	Abdulkenn Zinli Kızı Yurdagül Döngü	3262	
49	Abdulkenn Zinli Kızı Kadriye Akozlu	3262	
50	Halil Şükrü Kızı Zehra Sarıman	3262	
51	Hüsnüye Atasoy Kızı Nevri Atasoy	3262	
52	Mehmet Öztürk Kızı Saniye Koyuncu	3262	
53	Mehmet Nuri Ateşoğlu Kızı Mubecce Ateşoğlu	3262	
54	Sabri Hatızoğlu Kızı Derya Hatızoğlu	3262	
55	Salih Sıtkı Fatuk Kızı Filanire Şen	3262	
56	Veyisel Şituoğlu Kızı Meneke Suzer	3262	
57	Veyisel Şituoğlu Kızı Zehra Bayar	3262	

**B) 5018 SAYILI KANUNA GÖRE
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU
TASARISINA
EKLENECEK BELGELER**

BOŞ SAYFA

KAMU BORÇLARINA İLİŞKİN TABLOLAR

boş

TABLO 1
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE FİNANSMANI

(Bin TL)

2008	2009/6 (*)

Merkezi Yönetim Finansmanı	2008	2009/6 (*)
BORÇLANMA (Net)	18.562.173	27.434.585
Dış Borçlanma (Net)	17.319.778	27.133.446
Kullanım	3.460.866	807.872
Ödeme (Anapara)	14.472.204	5.759.320
İç Borçlanma (Net)	-11.011.338	-4.951.448
Satış	13.858.913	26.325.574
Ödeme	103.983.336	70.290.437
	-90.124.423	-43.964.863
BORÇLANMA DIŞI KAYNAKLAR	-1.104.700	55.268
Özelleştirme Geliri	63.795	0
Net Borç Verme (-)	1.168.495	-55.268
Borç Verme	1.727.815	276.046
Geri Ödeme (-)	559.319	331.314
KASA/BANKA VE DİĞER İŞLEMLER	2.347.095	245.872

(*) Geçici

- Not: 1- Tablo, borçlanma ve geri ödeme tutarlarının muhasebe kayıtları ve bu kayıtlara giriş tarihleri esas alınarak düzenlenmiştir.
- 2- "Dış Borçlanma" başlığı altında yer alan "Kullanım" kalemi yurtdışından tahvil, program kredisi ve proje kredisi şeklinde sağlanan kaynaklardan gerçekleştirilen kullanımları; ödeme kalemi ise dış borç anapara geri ödemelerini ifade etmektedir.
- 3- "İç Borçlanma" başlığı altında yer alan "Satış" kalemi, Hazine tarafından ihraç edilen Devlet Tahvil ve Hazine Bonosu karşılığında elde edilen finansman imkânını; "Ödeme" kalemi ise yapılan anapara geri ödemelerini göstermektedir.
- 4- "Net Borç Verme" başlığı altında yer alan "Borç Verme" kalemi, Hazine Müsteşarlığına sağlanarak ikrazen kullandırılan kredileri; "Geri Ödeme" kalemi ise bu kredilerden ve/veya Hazine Müsteşarlığına üstlenilen garantili kredilerden yapılan anapara tahsilatını ifade etmektedir.

TABLO 2
MERKEZİ YÖNETİM İÇ BORÇ STOKU
(31/17/2009 İTİBARIYLA) (*)

	2008 Aralık	2009 Temmuz
1. Devlet Tahvilleri	274.827	307.716
- Nakit İmkanı Sağlayanlar	260.849	297.317
- Özel Tertip	234.713	272.814
- İkraz Senetleri	17.423	14.472
2. Hazine Bonoları	8.713	10.032
- Nakit İmkanı Sağlayanlar	13.978	10.399
	13.978	10.399

(*) Geçici

Bu tablodaki “Nakit İmkanı Sağlayan Devlet İç Borçlanma Senetleri”, ilgili yıl bütçesine dayanılarak ve bütçe açıklarını finanse etmek üzere ihraç edilen Devlet İç Borçlanma Senetlerini içermektedir. “Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senetleri” ilgili yıl bütçe kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde ihraç edilmiş olan ve karşılığında herhangi bir nakit girişi sağlamayan senetleri, “İkrazen İhraç Edilmiş Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senetleri” ise 4749 sayılı “Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun” çerçevesinde, bütçede belirlenen limit kapsamında ihraç edilen senetleri ifade etmektedir.

TABLO 3
DEVLET TAHVİLİ VE HAZİNE BONOLARININ VADE YAPISI
(31/7/2009 İtibarıyla Stok Durumu) (*)

		(Milyon TL)	
VADE	MİKTAR	UZUN VADELİ STOKA ORANI (%)	TOPLAM STOKA ORANI (%)
1 YIL	5.061	1,7	1,6
2 YIL	2.375	0,8	0,8
3 YIL	9.665	3,3	3,1
4 YIL	15.952	5,4	5,2
5 YIL	138.984	46,7	45,2
5 YIL ÜZERİ	36.208	12,2	11,8
KIRIK VADE(**)	89.072	30,0	28,9
1. UZUN VADELİ BORÇ	297.317	100,0	96,6
VADE	MİKTAR	KISA VADELİ STOKA ORANI (%)	TOPLAM STOKA ORANI (%)
3 AY	0	0,0	0,0
6 AY	5.505	52,9	1,8
9 AY	0	0,0	0,0
KIRIK VADE	4.894	47,1	1,6
2. KISA VADELİ BORÇ	10.399	100,0	3,4
TOPLAM STOK	307.716		100,0

(*) Geçici

(**) Tabloda yer alan standart vadeler dışında olanları içermektedir.

TABLO 4
YILLAR İTİBARIYLA İÇ BORÇ STOKU
1995 - 2009(*)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	(Milyon TL)
İÇ BORÇ STOKU	1.381	3.416	5.283	11.883	22.320	36.424	122.157	148.870	161.387	224.683	244.782	251.670	255.310	273.827	297.716
Tahvil	512	1.250	3.571	5.172	18.683	34.353	102.128	112.850	168.574	194.211	226.984	241.876	243.176	260.849	297.317
Bono	631	1.528	2.375	5.841	3.237	2.058	20.029	37.020	25.413	30.272	17.818	9.594	6.134	13.578	10.399
Konsolide Borçlar	26	0,04	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kısa vadeli avans	192	371	338	0,0003	0,0003	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

(*) 31/7/2009 tarihi itibarıyla

TABLO 5
İÇ BORÇ STOKUNA İLİŞKİN ÖDEMELER*

STOK	2009 ÖDEMELERİ (**)		2010 ÖDEMELERİ		2011 ÖDEMELERİ		2012 ÖDEMELERİ		2013 ÖDEMELERİ		2014 VE SONRASI ÖDEMELER	
	ANAPARA	FAİZ	ANAPARA	FAİZ	ANAPARA	FAİZ	ANAPARA	FAİZ	ANAPARA	FAİZ	ANAPARA	FAİZ
31/7/2009	40.222	18.442	125.527	40.628	58.510	23.551	23.725	17.594	45.751	12.627	44.132	5.664
Devlet Tahvilleri	36.163	18.165	111.246	39.419	58.510	23.551	23.725	17.594	45.751	12.627	44.132	5.664
Hazine Bonoları	4.059	277	14.281	1.209	0	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM	307.716	18.442	125.527	40.628	58.510	23.551	23.725	17.594	45.751	12.627	44.132	5.664
Devlet Tahvilleri	297.317	18.165	111.246	39.419	58.510	23.551	23.725	17.594	45.751	12.627	44.132	5.664
Hazine Bonoları	10.399	277	14.281	1.209	0	0	0	0	0	0	0	0

(*) 11/9/2009 tarihi itibarıyla kesinleşen ödemeler olup TÜFE, döviz kuru ve faiz gerçekleştirmelerine göre değişebilecektir.

(**) Ağustos-Aralık 2009 dönemine ilişkin ödemeleri göstermektedir.

TABLO 6
İÇ BORÇLANMA DURUMU (Milyon YTL)

	2008	2009 (*)			
	STOK	BORÇLANMA	ANAPARA ÖDEMELERİ	FAİZ ÖDEMELERİ	NET BORÇLANMA
TAHVİL	260.849	76.851	40.383	26.618	36.468
BONO	13.978	9.751	13.330	1.463	(3.579)
TOPLAM	274.827	86.602	53.713	28.081	32.889
					297.317
					10.399
					307.716

(*) 31/7/2009 tarihi itibarıyla.

TABLO-7
MERKEZİ YÖNETİM DİŞ BORÇLARI
31/12/2008 DURUMU
(Milyon Dolar)

	31/12/2008		31/12/2008		ÖDENECEK FAİZ TUTARI (*) (**)
	BAKİYESİ (*)	BORÇ	İTİBARIYLA KULLANILMAYAN (*) (***)	TOPLAM (1)+(2)	
ALACAKLILARA GÖRE TOPLAM					
A-RESMİ ALACAKLILAR					
1 - HÜKÜMET KURULUŞLARI					
KAMU FİNANSMAN KURULUŞLARI	69.767	7.860	77.417	36.562	
MERKEZİ HÜKÜMETLER	24.460	4.569	29.018	4.026	
RESMİ KALKINMA BANKALARI	6.638	2.028	7.666	691	
MERKEZİ HÜKÜMETLER	965	406	1.371	75	
RESMİ KALKINMA BANKALARI	625	2	627	76	
3.948	1.620	5.568	440		
2 - ULUSLARARASI KURULUŞLAR	18.912	2.641	21.463	3.435	
AKKB-AVRUPA KONSEYİ KALKINMA BANKASI	767	378	1.145	140	
AYB-AVRUPA YATIRIM BANKASI	2.623	1.255	3.878	1.306	
IBRD-ULUSLARARASI İMAR VE KALKINMA BANKASI	6.727	837	7.564	1.433	
IDA-ULUSLARARASI İMAR VE KALKINMA BANKASI	54	0	54	2	
IDB-İSLAM KALKINMA BANKASI	84	34	117	14	
IFAD-ULUSLARARASI TARIMSAL KALKINMA FONU	10	29	38	1	
IMF-ULUSLARARASI PARA FONU	8.563	0	8.563	520	
NORDİK YATIRIM BANKASI	61	0	61	10	
OPEC FUND FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT - OFID	24	9	33	9	
B - ÖZEL ALACAKLILAR					
1 - BORÇ					
BANKACILIK DİŞ FİNANSMAN KURULUŞLARI	46.307	3.091	48.398	32.636	
PARASAL OLMAYAN KURULUŞLAR	6.401	3.091	9.492	1.218	
PARASAL OLMAYAN KURULUŞLAR	526	53	579	152	
YABANCI TİCARİ BANKALAR	3	0	3	0	
YERLİ TİCARİ BANKALARIN YURTDİŞİ ŞUBELERİ VE DİĞER	2.525	1.163	3.688	593	
	3.347	1.874	5.222	473	
2 - TAHVİL	38.907	0	38.907	31.318	

Kaynak : Hazine Müsteşarlığı

(*) 31/12/2008 dolar pariteleri ile hesaplanmıştır.

(**) Faiz tutarı gerçekleşen kullanımlar üzerinden hesaplanan projeksiyon bilgileridir.

(***) Anlaşma tarihi 31/12/2008'den küçük olan kredileri kapsar

TABLO-8 MERKEZİ YÖNETİM DIŞ BORÇLARININ 31/12/2007 - 31/12/2008 TARİHLİ BAKİYELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI (Cari Kurlarla - Milyon Dolar)				
	31/12/2007	31/12/2008	Artış / Azalış (%)	
ALACAKLILARA GÖRE TOPLAM	67.120	69.757		3,9
A-RESMİ ALACAKLILAR	22.212	24.450		10,1
1 - HÜKÜMET KURULUŞLARI	4.932	5.538		12,3
KAMU FINANSMAN KURULUŞLARI	733	965		31,7
MERKEZİ HÜKÜMETLER	801	625		-22,0
RESMİ KALKINMA BANKALARI	3.398	3.948		16,2
2 - ULUSLARARASI KURULUŞLAR	17.280	18.912		9,4
AKKB-AVRUPA KONSEYİ KALKINMA BANKASI	850	767		-9,8
AYB-AVRUPA YATIRIM BANKASI	2.431	2.623		7,9
IBRD-ULUSLARARASI İMAR VE KALKINMA BANKASI	6.611	6.727		1,7
IDA-ULUSLARARASI KALKINMA BİRLİĞİ	59	54		-9,9
IDB-İSLAM KALKINMA BANKASI	90	84		-6,6
IFAD-ULUSLARARASI TARIMSAL KALKINMA FONU	6	10		73,3
IMF-ULUSLARARASI PARA FONU	7.144	8.563		19,9
NORDİK YATIRIM BANKASI	72	61		-16,2
OPEC FUND FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT - OI	17	24		44,6
B - ÖZEL ALACAKLILAR	44.908	45.307		0,9
1 - BORÇ	6.165	6.401		3,8
BANKACILIK DIŞI FINANSMAN KURULUŞLARI	615	526		-14,5
PARASAL OLMAYAN KURULUŞLAR	7	3		-58,2
YABANCI TİCARİ BANKALAR	2.441	2.525		3,4
YERLİ TİCARİ BANKALARIN YURTDIŞI ŞUBELERİ VE Dİ	3.101	3.347		
2 - TAHVİL	38.744	38.907		0,4
Merkezi Yönetim Dış Borç Stokunun GSYİH'ye oranı (%)	10,3	9,4		-9,1
Kaynak : Hazine Müsteşarlığı				

TABLO-9
MERKEZİ YÖNETİM DIŞ BORÇLARI
31/7/2009 DURUMU
(Milyon Dolar)

	31/7/2009 BORÇ BAKİYESİ (*)	31/7/2009 İTİBARIYLA KULLANILMAYAN (*) (**)	(1)+(2)	ÖDENECEK FAİZ TUTARI (*)
	(1)	(2)	(1)+(2)	(**)
ALACAKLILARA GÖRE TOPLAM	72.300	6.078	78.378	36.870
A-RESMİ ALACAKLILAR	24.738	3.739	28.477	4.053
1 - HÜKÜMET KURULUŞLARI	5.424	1.569	6.993	662
KAMU FİNANSMAN KURULUŞLARI	1.122	174	1.296	121
MERKEZİ HÜKÜMETLER	552	2	554	65
RESMİ KALKINMA BANKALARI	3.750	1.393	5.143	476
2 - ULUSLARARASI KURULUŞLAR	19.314	2.170	21.484	3.392
AKKB-AVRUPA KONSEYİ KALKINMA BANKASI	735	335	1.070	114
AYB-AVRUPA YATIRIM BANKASI	2.621	1.193	3.814	1.258
IBRD-ULUSLARARASI İMAR VE KALKINMA BANKAŞ	7.866	582	8.448	1.443
IDA-ULUSLARARASI KALKINMA BİRLİĞİ	51		51	2
IDB-ISLAM KALKINMA BANKASI	80	24	104	40
IFAD-ULUSLARARASI TARIMSAL KALKINMA FONU	9	26	35	1
IMF-ULUSLARARASI PARA FONU	7.875		7.875	519
NORDİK YATIRIM BANKASI	55	0	55	5
OPEC FUND FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT	24	9	32	8
B - ÖZEL ALACAKLILAR	47.562	2.339	49.901	32.616
1 - BORÇ	6.020	2.339	8.360	919
BANKACILIK DIŞI FİNANSMAN KURULUŞLARI	482	47	529	128
PARASAL OLMAYAN KURULUŞLAR	0		0	0
YABANCI TİCARİ BANKALAR	2.454	453	2.907	463
YERLİ TİCARİ BANKALARIN YURTDIŞI ŞUBELERİ V	3.084	1.839	4.924	329
2 - TAHVİL	41.541	0	41.541	31.697
Kaynak : Hazine Müsteşarlığı				
(*) 31/7/2008 dolar pariteleri ile hesaplanmıştır.				
(**) Faiz tutarı gerçekleşen kullanımlar üzerinden hesaplanan projeksiyon bilgileridir.				
(***) Anlaşma tarihi 31/7/2007'dan küçük olan kredileri kapsar.				

TABLO-10(*)
MERKEZİ YÖNETİM DIŞ BORÇ ÖDEMELERİNİN
YILLAR İTİBARI İLE DAĞILIMI
(Milyon Dolar)

YILLAR	ANAPARA	FAİZ	TOPLAM
2009 (8-12)	2.091	1.340	3.431
2010	7.056	3.917	10.973
2011	6.816	3.532	10.347
2012	6.626	3.193	9.818
2013	4.459	2.856	7.315
2014	5.114	2.610	7.724
2015	4.180	2.277	6.458
2016+ (**)	35.870	16.946	52.816
TOPLAM	72.212	36.670	108.882

Kaynak : Hazine Müsteşarlığı

(*) Geçici, 31/7/2009 tarihli dolar pariteleri ile dolar tutarı hesaplanmıştır, Anapara/faiz tutarları gerçekleşen kullanımlar üzerinden hesaplanan projeksiyon bilgileridir.
(**) 2016 ve sonraki yılları kapsamaktadır.

boş

**MAHALLİ İDARELER VE SOSYAL
GÜVENLİK KURUMLARININ BÜTÇE
TAHMİNLERİ (2007 - 2012)**

boş

TABLO 1: MAHALLİ İDARELER GELİR VE HARCAMALARI (1)

	(Cari Fiyatlarla, Milyon TL)					
	2007	2008	2009 (2)	2010 (3)	2011 (3)	2012 (3)
GELİRLER	26.851	30.447	31.531	37.247	40.292	44.077
1.VERGİLER	17.257	20.415	20.527	26.496	28.703	31.174
A. VASİTASIZ	4.366	5.437	5.721	6.261	6.800	7.377
B. VASİTALI	11.424	13.261	12.953	16.894	18.478	20.296
C. SERVET	1.467	1.717	1.854	3.341	3.424	3.501
2.VERGİ DIŞI NORMAL GELİRLER	3.592	3.522	3.861	3.377	3.667	3.994
3.FAKTÖR GELİRLERİ	5.666	6.000	6.518	6.971	7.805	8.764
4.SERMAYE TRANSFERLERİ (NET)	335	510	624	403	118	145
HARCAMALAR	30.699	36.465	34.284	40.011	43.310	47.310
1.CARİ GİDERLER	16.946	20.692	20.920	24.301	26.540	28.823
2.YATIRIM HARCAMALARI	12.865	14.264	11.374	13.501	14.439	15.862
A. SABİT SERMAYE	12.869	14.264	11.368	13.492	14.410	15.831
B. STOK DEĞİŞİMİ	-4	0	6	9	28	31
3.CARİ TRANSFERLER	1.418	2.037	2.438	2.708	2.971	3.269
4.KAMULAŞTIRMA VE S. DEĞER ARTIŞI	-531	-528	-449	-499	-640	-645
5.SERMAYE TRANSFERLERİ (NET)	0	0	0	0	0	0
GELİR-GİDER FARKI	-3.848	-6.018	-2.754	-2.764	-3.017	-3.232

Not: Mahalli İdare verileri Devlet Planlama Teşkilatı tarafından derlenmiştir.

(1) Belediyeler, il özel idareleri, İller Bankası, belediyelerin oluşturdıkları birlikler, su ve kanalizasyon idareleri ile doğalgaz ve toplu taşıma işletmelerini kapsamaktadır.

(2) Gerçekleşme Tahmini

(3) Program

Kaynak: DPT, Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar 2010

TABLO 2: SOSYAL GÜVENLİK KURULUŞLARI GELİR-GİDER DENGESİ

	(Cari Fiyatlarla, Milyon TL)					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
			(2)	(3)	(3)	(3)
I-GELİRLER	54.591	64.682	72.225	83.622	91.298	100.428
-PRİM TAHSİLATLARI	45.092	56.146	56.680	66.037	72.475	80.101
II-GİDERLER	79.632	90.584	103.180	115.398	124.831	135.550
-SİGORTA ÖDEMELERİ	52.736	59.647	68.229	76.203	83.980	92.323
-SAĞLIK GİDERLERİ	20.045	25.404	28.990	32.842	34.256	36.202
-YATIRIM HARCAMALARI (4)	46	21	26	174	67	71
III-GELİR-GİDER FARKI	-25.041	-25.902	-30.955	-31.776	-33.533	-35.122
IV-BÜTÇE TRANSFERLERİ	25.824	25.850	30.955	31.776	33.533	35.122
-BÜTÇE TRANSFERLERİ (5)	33.063	35.133	53.792	57.694	61.965	66.408
V-FİNANSMAN AÇIĞI	-783	53	0	0	0	0

(1) Gerçekleşme Tahmini

(2) Program

(3) Çalışan kamu görevlilerinin sağlık harcamalarının 2010 yılı başında SGK'ya devredileceği, yeşil kart sahiplerinin sağlık harcamalarının ise program döneminde SGK'ya devredilmeyeceği öngörülmüştür.

(4) Türkiye İş Kurumunun sadece yatırım harcaması dahil olup gelir-gider farkının değişmemesi amacıyla toplam gelire yatırım bedeli kadar eklemeye yapılmıştır.

(5) Faturalı ödemeler, ek karşılıklar, emeklilere yapılan ek ödeme dahil olup, 2009 yılından itibaren hizmet akdiyle çalışanlar için 5 puan prim indirimi ve özürülü primi indiriminden kaynaklanan transferler de dahil edilmiştir.

Kaynak: DPT, Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar 2010

**MERKEZİ YÖNETİM KAPSAMINDAKİ
KAMU İDARELERİNE BAĞLI DÖNER
SERMAYE İŞLETMELERİ İLE BÜTÇE
DIŞI FONLARIN GELİR VE GİDERLERİ
(2007-2012)**

BOŞ SAYFA

TABLO 1: DÖNER SERMAYELİ KURULUŞLAR FİNANSMAN DENGESİ (1)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
			(2)	(3)	(3)	(3)
I. İŞLETME GELİRLERİ	18.473	21.742	22.503	25.337	26.697	28.507
1. Mal ve Hizmet Satış Hasılatı	15.817	18.103	18.746	21.346	22.480	23.992
2. Diğer Gelirler	2.656	3.639	3.757	3.991	4.217	4.515
II. KURUM BÜNYESİNDE KALAN FONLAR	326	498	520	480	519	603
1. Amortismanlar	310	322	494	451	488	569
2. Karşılıklar	15	177	27	29	31	34
III. BÜTÇE VE FONLAR	0	0	0	0	0	0
1. Sermaye	0	0	0	0	0	0
2. Yardım- Diğer	0	0	0	0	0	0
IV. DİĞER GELİRLER	0	0	0	0	0	0
A. TOPLAM GELİRLER	18.799	22.241	23.024	25.817	27.215	29.110
I. İŞLETME GİDERLERİ	16.314	20.364	21.171	23.938	25.203	26.892
1. Mal ve Hizmet Satış Maliyeti	7.219	9.707	10.275	11.662	12.236	13.021
2. Diğer Giderler	9.096	10.657	10.896	12.276	12.966	13.871
- Genel Yönetim Gid.	7.567	8.258	8.691	9.862	10.359	11.032
- Diğer	1.528	2.400	2.206	2.414	2.608	2.839
II. YATIRIM HARCAMALARI	597	570	704	729	780	847
III. STOK ARTIŞI	552	403	89	235	93	128
IV. SABİT KIYMET ARTIŞI	28	-123	243	64	52	117
V. DOLAYSIZ VERGİLER	81	72	60	61	65	71
VI. FONLARA TRANSFERLER	269	301	356	331	350	380
VII. DİĞER GİDERLER	0	0	0	0	0	0
TOPLAM GİDERLER	17.842	21.588	22.623	25.358	26.544	28.434
GELİR GİDER FARKI	957	653	401	459	672	676
FİNANSMAN	-957	-653	-401	-459	-672	-676
I. KASA BANKA DEĞİŞİMİ	-796	-245	18	-325	-342	-421
II. İÇ BORÇLANMA (NET)	-161	-408	-419	-135	-330	-255
III. DIŞ BORÇLANMA (NET)	0	0	0	0	0	0

(1) Genel ve özel bütçeli kuruluşlara ait döner sermayeler ile özel bütçeleri olan TRT, Milli Piyango ve AOÇ'yi kapsamaktadır.

(2) Gerçekleşme Tahmini

(3) Program

Kaynak: DPT, Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar 2010

TABLO 2: FON GELİR VE GİDERLERİ (1)

(Cari Fiyatlarla, Milyon TL)						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
			(2)	(3)	(3)	(3)
FON GELİRLERİ	9.594	3.807	3.705	4.271	4.627	5.065
VERGİ GELİRLERİ	3.125	3.541	3.521	3.858	4.212	4.629
VERGİ DIŞI NORMAL GELİRLER	523	229	127	397	412	414
FAKTÖR GELİRLERİ (NET)	0	37	57	0	-15	3
CARİ TRANSFERLER (NET)	0	0	0	0	0	0
SERMAYE TRANSFERLERİ (NET)	5.946	0	0	17	18	19
-Özelleştirme Geliri	5.953	5.147	2.212	4.885	5.911	5.698
FON GİDERLERİ	2.343	4.243	4.144	4.026	4.370	4.787
CARİ GİDERLER	1.405	2.125	2.121	2.304	2.502	2.743
FAKTÖR GİDERLERİ (NET)	156	0	0	0	0	0
SABİT SERMAYE YATIRIMLARI	0	0	0	0	0	0
CARİ TRANSFERLER (NET)	782	943	1.588	1.722	1.868	2.044
SERMAYE TRANSFERLERİ (NET)	0	1.175	434	0	0	0
GELİR GİDER FARKI	7.251	-436	-439	245	257	278

(1) Özelleştirme Fonu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu, Savunma Sanayii Destekleme Fonu ve Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu hesaplarını içermektedir.

(2) Gerçekleşme Tahmini

(3) Program

Kaynak: DPT, Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar 2010

**2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM
BÜTÇESİNDEN YARDIM ALAN İDARE,
KURUM VE KURULUŞLAR**

BOŞ SAYFA

2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNDEN YARDIM ALAN İDARE, KURUM VE KURULUŞLAR

(TL)

HAZİNE YARDIMLARI	
Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu	1.150.000
Sosyal Güvenlik Kurumları	31.858.000.000
Mahalli İdareler	1.542.258.000
KAR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLARA YAPILAN TRANSFERLER	
Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlar	166.439.000
Kamu İşveren Sendikaları	1.172.000
Siyasi Partiler	94.718.000
Memurların Öğle Yemeği	108.161.000
Muhtaç ve Körlere Yardım	13.937.000
YURTDIŞINA YAPILAN CARİ TRANSFERLER	
Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi	13.038.000
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	16.178.000
SERMAYE TRANSFERLERİ	
Mahalli İdareler	820.955.000
Vakıf Üniversiteleri	25.000.000
Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi	8.500.000
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	8.300.000

BOŞ